ՀԱՐԱՉ

LE PREMIER QUOTIDIEN ARMÉNIEN EN EUROPE

ԲԱԺԱՆԵԴԻՆ

	3 ամս.	6 ամս.	Տար.
ՖՐԱՆՍԱ	35 ֆ.	70 ֆ.	140 ֆ.
ԱՆԳԼԻԱ	20 շլ.	40 շլ.	
ԵԳԻՊՏՈՍ	»	»	
ԻՏԱԼԻԱ	250 ֆրանք		
ԱՄԵՐԻԿԱ	6 տլ.	10 տլ.	
ԵՒՐՈՊԱ	100 ֆ.	200 ֆ.	

"HARATCH"

Խմբագիր՝ ՇԱՒԻԱՐՇ ՄԻՍԱՔԵԱՆ

Directeur-Propriétaire : SCHAVARSCH MISSAKIAN

Rédaction & Administration
Խմբագրութիւն — 208bis, Rue Lafayette PARIS (10e)

TÉLÉPHONE : NORD 57-82

MÉTRO LOUIS-BLANC ou JAURÈS

Հասցէի փոփոխութեան համար պէտք է վճարել 2 ֆրանք

ՀԻՆԳՇԱԲԹԻ 1 ՄԱՐՏ 1928

1er MARS 1928

Գ. ՏԱՐԻ Թիւ 584

ՕՐԱԹԵՐԹ՝ ԱԶԳԱՅԻՆ, ՔԱՂԱՔԱԿԱՆ ԵՒ ԳՐԱԿԱՆ

ԳԻՆ՝ 50 ՍԱՆԹԻՄ

ԵՐԿՈՒ ԽՕՍՔ

ՈՒԾ-ԿԱՆՈՒԽ ՄԵՐ ՁԵՌՔՆ Է

Թրքախօսութիւնը պարտադրելու, բռնի տարածելու համար, խօսքէն գործի անցած են Թուրք երիտասարդները, Պոլսոյ մէջ։

Բոլոր հանրային վայրերուն մէջ կ'երեւան, արդէն, խոշոր վերտառութիւնները, — «Հայրենակից, Թուրքերէն խօսէ»։ Թուրք մամուլն ալ, իր կարգին, ուժ կուտայ շարժման, սուտ - իրաւ իրար խառնելով։

Այսպէս, քանի օրէ ի վեր կը փսփսան Թէ՝ ոչ - Թուրքերը պատուած են պատերու վրայ կամ նաւերու մէջ փակցուած ազդերը...։ Մինչեւ անգամ կը պատմեն Թէ գողտնի ընկերութիւն կազմուած է, Թրքախօսութեան ձեռնարկը խափանելու համար։

Եւ, իրրեւ բնական եղրակացութիւն, սպառնալիքներ կը տեղան.

— «Այդ նշանատախտակները պատռողները չե՞ն մտածեր Թէ իրենց վիճակը ո՛ւր պիտի երթայ, երբ ձերբակալուին։»

Ու այժմ, «փառաւոր տփոցով մը» կը սպառնան, քանի որ «մեր երկրին մէջ Լինչի պատիժ չկայ»։ («Ճիւմհուրիյէթ», 20 փետրուար)։

Նոյն խուժանավար Թերթը, քանի մը օր յետոյ, երեւի զգալով որ «անքաղաքակիտական» է այսպէս հրապարակաւ սպառնալ եւ նոյն իսկ պատիժի ձեւեր սորվեցնել — ձէ՞ւ կը պակսի Թուրքիոյ մէջ — կը Թխէ ուրիշ խմբագրական մը. — «Ճապաղելու պէտք չկայ։ Քիչ անդին պիտի կարդաք։

Եւ ի՛նչ սրտառուչ իմաստութեամբ մը, ջարդերու ջատագով ետնուս Նաամին կը յորդորէ որ, եթէ ազդերը պատռող յանցաւոր մը գտնուի, միայն ա՛ն պատժուի, եւ ոչ Թէ «անոր պատկանած համայնքը կամ ցեղը»։

Այս խօսքերուն իմաստը հասկնալու համար, յիշենք խմբագրականին մէկ տողը, որ պատմելով ազդերը պատռելու խնդիրը, կ'ըսէ.— «Նոյն իսկ պահ մը կարծեցինք Թէ միջադէպ մը պիտի ծագի»։

Այսինքն, եթէ պատռողը Հրեայ էր, կրնային հրէական ջարդ մը կազմակերպել։ Բայց, — քա՛ւ լիցի — «հանրապետական» Թուրքիան գիտէ գաւել արդարն ու մեղաւորը, եւ անհատի մը յանցանքին համար չի պատժեր անոր պատկանած համայնքը...։

«Ճիւմհուրիյէթ»ի այս երկրորդ խմբագրականը ուշագրաւ է ուրի՛շ տեսակէտէ մը։

Քէմալական օրկանը համբերութիւն եւ խոհեմութիւն կը պատուիրէ Թուրք ուսանողներուն եւ ամբոխին, ոչ Թէ արդարութեան պարտք մը կատարելու համար, այլ շատ խոր դիւանագիտութեամբ մը։

Ըսել կ'ուզէ որ, մեր ձեռքն է ուշ-կանուխ Թրքացնել փոքրամասնութիւնները, հետեւաբար, ինչո՞ւ աճապարել, իրար անցնիլ եւ աղմուկ հանել, օտարներուն ալ այն տպաւորութիւնը ներշնչելով Թէ բռնութիւն կը կատարուի Թուրքիոյ մէջ։

Այս պարագան աւելի վտանգաւոր է, քան հրապարակային սպառնալիքը։

Շատ բացորոշ են Թուրք Թերթին մտածումները.

— «Լօզանի դաշնագրին մէջ գլուխ մը դրուեցաւ փոքրամասնութեանց համար։ Այս վերջիններ չեն ուզեր օգտուիլ այդ իրաւունքներէն, բայց Թուրք վեհանձն հանրապետութեան ներողամտութիւնը անմիջապէս չէ ջնջած եւ չի ջնջեր զանոնք... փոքրամասնութիւնները ամէն ազատութիւն կը վայելեն Թուրքիոյ մէջ, բայց, ուշ-կանուխ, անոնք պիտի իւրացնեն Թուրք լեզուն եւ մշակոյթը, որովհետեւ, ամէն մարդէ աւելի իրենք կը գնահատեն Թէ ուրիշ կերպով անկարելի է շարունակել իրենց գոյութիւնը»։

Այսօր ձեզի Թոյլ կուտանք որ դպրոց եւ եկեղեցի պահէք, Թերթ հանէք ձեր լեզուով եւլն.։ Բայց, գիտցէք որ երկար չի կրնար տեւել այս վիճակը։ Ու այժմ մեր աչքերը կը փակենք, կը հանդուրժենք։ Բայց, ձեր շահը կը պահանջէ որ չարաչար չգործածէք մեր շնորհը։

Որովհետեւ, «ուրիշ կերպով անկարելի է շարունակել ձեր գոյութիւնը»։

Ահա, երկու խօսքով, նոր Թուրքիոյ քաղաքականութիւնը, փոքրամասնութեանց հանդէպ։

Կարճ եւ ազդու, ինչպէս կ'ըսեն։

Եւ քէմալականները այնքան հետեւողական են այս ճամբուն վրայ որ, մամուլէն մինչեւ պետական գրասենեակները եւ հոչակաւոր «օջախ»ները, տարին տասերկու ամիս ծրագիրներ կ'որոճան, Թելադրութիւններ կ'ընեն, միտքերը կը պատրաստեն, կարելի եղածին չափ փութացնելու համար Մեծ Իրիկունը,—բոլոր ոչ-Թուրքերու Թրքացման իրականացումը։

Անոնք նկատի չեն առներ ոչ Լօզանը, որուն հեղինակներն անգամ տէր չեն ըլլար այդ քուրջի կտորին, ոչ ժողովուրդներու բնական եւ տարրական իրաւունքները, ոչ ալ Հայաստանի մէջ Թուրք փոքրամասնութեանց վայելած անսահման ազատութիւնները։

Իրենց բարի կամքն է միայն որ Թոյլ կուտայ շնչել, դեռ ատեն մըն ալ։

Որմէ՞ վախ ունին։ Ո՛վ պիտի բռնէ իրենց Թեւէն։

Այո՛, երեւանը կրնա՛ր փոխադարձ միջոցներու դիմել։

Բայց երեւանը յիմա՞ր է որ զբաղի այս կարգի «բուրժուազիոնալիստական» տպագուկնէրով։

Մեղք չէ՞ իր յեղափոխակա՛ն վարկին ու դրօշին։

Շ.

ՄԱՄՈՒԼ

ԿԱՄԱՑ - ԿԱՄԱՑ...

Թրքախօսութեան տարածման ձեռնարկին առԹիւ, պոլսոյ *Ճիւմհուրիյէթ* լրագիրը յիշելով Թէ տեղ - տեղ պատռեր են «Թուրքերէն խօսէ՛» ազդարարութիւնը, դիտել կուտայ (24 փետր.).

— «Բայց աւելորդ չէ հետեւել որ եթէ դէպքը հաստատուի, բարոյական յանցաւորները միայն անոր հեղինակները պիտի ըլլան։ Ներելի չէ յանցաւորի մը անունին վրայէն ցատկել եւ երթալ գտնել անոր պատկանած համայնքը կամ ցեղը։

Ինդրոյ առարկայ են միայն Բերան ու Ղալաթիան. իսկ այս շրջաններուն մէջ հազիւ 100—150 հազար բնակիչ կայ։ Մինչդեռ Թուրքիոյ ընդհ. բնակչութիւնը 12 միլիոն է, եւ դիտենք Թէ անոր 12 միլիոնը բազկացած է զտարիւն Թուրքերէ, որոնք բնականաբար Թուրքերէն կը խօսին։

Հետեւաբար, բնաւ պէտք չկայ կասկածիլ մեր լեզուի տիրապետութենէն, երբ տեսնենք որ մէկուկէս Հրեայ եւ երկուքուկէս Յոյն հոս հոն կը խօսին կայսրութենէն ինացած իրենց ազատագեալ լեզուն։

Բայց այս անհնչան փոքրամասնութիւնն ալ Թուրքերէն չգիտնա՞յ, եւ չխօսի՞։ — Շա՛յ, հա՛յ, եւ նոյն իսկ ժամ առաջ։ Բայց անքնական փափաք է մէկ օրէն միւսը Թուրքերէն խօսակցութիւն սպասել ընտանիքէ մը, որ բնաւ Թուրքերէն չիդիտեր։ Այդ տեսակներուն պէտք է պայմանաժամ տալ, եւ մանաւանդ սպասել որ իրենք նախաձեռնարկ ըլլան սորվելու իրենց տղոց սորվեցնելու։

Օսմ. կայսրութեան ամենամեծ հոգերէն մէկը՝ փոքրամասնութեանց խնդիրն էր։ Լօզանի դաշնագրին մէջ ալ փոքրամասնութեանց գլուխ մը դրուեցաւ։ Բայց, հանրապետութեան բարիքներուն առջեւ, փոքրամասնութիւնները ինքնաբերաբար հրաժարեցան իրենց առանձնաշնորհներէն։ Անոնք չեն ուզեր օգտուիլ այդ իրաւունքներէն, սակայն Թուրք վեհանձն հանրապետութեան ներողամտութիւնը (Թոլերանս) անմիջապէս չէ ջնջուած եւ չի ջնջեր ատոնք։ Ահա փոքրամասնութեանց կրօնական սկզբունքները եւ հանդէսները ազատօրէն ու նորմութեամբ կը մնան։ Ահա, զարթեալ, կը մնան անոնց դպրոցները, ուր իրենց մայրենի լեզուն ալ կ'աւանդուի։ Անոնց Թերթերը առօք փառօք կը հրատարակուին ու կը մնան, վայելելով ազատութիւն մը որ չի կրնար բաղդատութեան դրուիլ փոքրամասնութեանց իրաւունքները ընդունող ու երաշխաւորող պալքանեան ո եւ է երկրի տուած ազատութեանց հետ։

Հակառակ ասոր, մենք անկասկած կը գտնենք որ Թուրքիոյ փոքրամասնութիւնները ուշ կանուխ Թուրք լեզուն եւ մշակոյթը պիտի իւրացնեն, որովհետեւ ամէն մարդէ աւելի իրենք կը գնահատեն Թէ ուրիշ ձեւով անկարելի է իրենց գոյութիւնը շարունակել։ Այս մասին հաստատապէս ապահով ըլլալով է որ, աճապարելու եմտատանջութիւն պատճառ չենք գտներ, եւ կողմնակից ենք աւելի հիմնական միջոցներու, այդ նպատակին հասնելու համար։»

ՕՐԸ ՕՐԻՆ

Պատմական պատկերներ Հայաստանի մէջ

«Խորհրդային Հայաստան» (14 փետրուար) կը գրէ.— Համաշխարհային Պատերազմին հետեւանքով, ուրիշ երկիրներէ Հայաստան եկած են բազմաթիւ գաղթականներ, որոնց քաղաքացիութեան հարցը մինչեւ այժմ կը մնար վիճելի։ Այս առթիւ Խորհրդային կառավարութեան նախաձեռնութեամբ երեւանի մէջ կազմուեցաւ Խորհրդային - Պարսկական Խառն Յանձնաժողով մը, որ մանրամասն քննութեամբ պիտի ճշդէ Թէ այդ վիճելիներէն որո՞նք իրապէս պարսկահպատակ են եւ որո՞նք Հայաստանի հպատակ։ Յանձնաժողովին որոշումը վերջնական է։ Յանձնաժողովին կ'անդամակցին Իւսուրոյ արտաքին գործակատարութեան Հայաստանի լիազօր պատուիրակ Խավին (նախագահ), պարսկական հիւպատոս Դաւուդ Խան Փանախպուր եւ ներքին գործակատարութեան ներկայացուցիչ Սուքիասեան։

Յանձնաժողովը կ'աշխատի 13 Յունուարէն ի վեր և մինչեւ այժմ քննած ու ճշդած է 100 քաղաքացիներու հարցերը։

Նիստերը տեղի կ'ունենան արտաքին գործակատարութեան լիազօրութեան շէնքին մէջ, ամէն օր։

Սուլթան Համիտի ժառանգորդներուն դատը

Ռիւեէլի Գործակալութիւնը կը հաղորդէ Պոլիսէն.—

Սուլթան Ապտիւլ Համիտի ընտանիքէն վեց իշխանուհիներ և եօթը իշխաններ, ընդամէնը տասներեք հոգի, որոնք անոր ժառանգորդները կը կազմեն, Պոլսոյ անգլեւմուրք խառն դատարանին առջեւ դատ բացած են անգլիական կառավարութեան դէմ, պահանջելով իրենց վերադարձնել Համիտի 122 կտոր կալուածները, որոնք կը գտնուին Պալատա եւ Կիպրոս, ինչպէս նաեւ Մուսուլի քարիւղի գետիններուն։

Յիշեալ ժառանգորդներուն կողմէ ցարդ հեղլէն, պուլկար եւ սերպ դատարաններուն առջեւ ներկայացուած բոլոր պահանջները ետ մղուած են։

Ինչպէս կը յիշուի, երբ 1924ին Խալիֆայութիւնը չնչուեցաւ, Օսմանի կայսերական ընտանիքին բոլոր անդամները վտարուեցան Թրքական հողէն եւ մէկ տարի պայմանաժամ տրուեցաւ իրենց՝ Թուրքիոյ մէջի իրենց կալուածներուն ու գոյքերուն մասին կարգադրութիւններ ընելու համար։

Ժառանգորդները պահանջներ ունին, որ բաւական հին են։ Մէկ մասը կը սկսի Ապտիւլ Համիտի գահընկեցութենէն (1909), միւս մասը Պալքանեան պատերազմէն։ Թուրքիոյ հողին վրայ գտնուած ստացուածքներու մասին իրենց պահանջները գրեթէ բոլորն ալ մերժուած են։

«Տէյլի Քրոնիքլ» կը գրէ Թէ Համիտի ամբողջ հարստութիւնը կը հաշուուի 8,000,000 անգլիական ոսկի։ Իր մահէն վերջ ժառանգորդները ուզեցին տէր դառնալ անոր անսահման հարստութեան, որ կը բաղկանար Սելանիկի նահանգին գրեթէ կէսէն, Մակեդոնիոյ մէկ մեծ մասէն, Սուրիոյ եւ Մուսուլի մէջ մեծ կալուածներէ, առանց յիշելու Կիպրոսի ընդարձակ հողերը։

Ոսկեղջիւրը սառած

Պոլիսէն ստացուած նոր հեռագրի մը համաձայն, ցուրտը այնքան սաստիկ է, որ Ոսկեղջիւրը մասամբ սառած է։ Ամէնէն ծեր Թուրքերն անգամ կ'ըսեն Թէ այսպիսի երեւոյթ մը երբեք չէր տեսնուած աւելի քան 100 տարիէ ի վեր։

Անգլիա եւ Եգիպտոս

Գահիրէէն կը հեռագրեն «Թայմզ»ի.—

Քաղաքական շրջանակներու մէջ տեսնուած գործունէութիւնը որոշապէս ցոյց կուտայ Թէ Անգլիոյ եւ Եգիպտոսի միջեւ առկախ խնդիրները կարգադրելու համար չորս ամիս առաջ վարչապետ Սարուաթ փաշայի և անգլիական կառավարութեան միջեւ սկսուած եւ անկէ ի վեր շարունակուող բանակցութիւնները տափնապալի կէտի մը հասած են։

Բանակցութեանց ընթացքը գաղտնի պահուեցաւ, սակայն այժմ գաղտնիք չէ Թէ Սարուաթ փաշա անգլիական կառավարութեան վերջնական պատասխանը ստացաւ անցած շաբթու վերջը։ Վարչապետը տեսնուեցաւ մարզպան Լորտ Ջորճ Լոյտի

(Լուրերու շարունակութիւնը կարդալ Գ. էջ)

ՏՈՄՍԵՐ

ԿՌԻՒՈՎ ԿԸ ԽԼԵՍ ՔՈՒ ԻՐԱԻՈՒՆՔԴ...

Երբ Հայերը յեղափոխութեան «Ֆէֆիշիամ»էն ազատին, հայ կեանքը պիտի աճի ու բարգաւաճի։

Վ. Թէքէեան (Արեւ.)

Աւէ՛ք ձեզի նուէր . . .
Այս ալ ուրիշ Թմբուկի ձայն...
Ամէ՛ն մարդ կը նուագէ իր գործիքին վրայ ու խառնիճաղանճին մէջ, ի՛նչ որ կ'ուզես քշէ՛ ։

Ի՛նչ չքնաղ միտքեր, ի՛նչ արտառոց նորութիւններ, ի՛նչ զարմանալի ու տաբօրինակ խորհրդածութիւններ չես գտներ հայ մամուլին մէջ...

Ի՛նչ չնաշխարհիկ հաւաքածոներ՝ ուրիշէն կապկուած ու խեղաթիւրուած միտքերու։

Ջարկէ՛ք, զարկէ՛ք Թմբուկին վրայ՝ մինչեւ մորթը պատռի...

— Երբ Հայերը յեղափոխութեան «Ֆէֆիշիամ»էն ազատին՝ հայ կեանքը պիտի աճի ու բարգաւաճի...

Գոնէ պարզէ է, դասականօրէն, այս միտքը։ Ինանակը ծանօթ է։ Թմբուկը՝ խռպոտ։ Նուագածուն՝ կը ճանչնանք։

Արեւմտեան կրթութիւն ստացած արեւմտահայ մտաւորական մը։ Ժուժկալ բանաստեղծ մը, բայց որ գէշ, ձախաւեր, փոփոխամիտ, անհաւասարակշիռ հանրային գործիչ մը եզաւ...

Կուսակցութենէ կուսակցութիւն գլորելով, կարծեց Թէ կը բաւէ ուխտեալ յաւատ, դէգ, հակադաշնակցականութեան մը հաւատարիմ՝ ըլլալ՝ հանրային կարծիքը առաջնորդելու համար . . .

Ինկա՛ւ։ Ելաւ։ Նախատեց Հ. Յ. Դաշնակցութիւնը (յիշել «Փոդովուզդի ձայնը»ի իր Թունաւոր, կրքոտ, անարդար խմբագրականները) կարծելով ծառայութիւն մատուցանել հայ ժողովուրդին։

Նախատեց՝ իր ընկերները որ «լորձնաշուրթն» անձնատուր կ'ըլլային օտար ուժերու։ Բայց գնաց ու ինկաւ դարձեալ անոնց ցանցին մէջ։ Որքա՛ն ատենուան համար։

Այսօր կ'ըսէ՝ որ վնասակար է յեղափոխականութիւնը՝ հայ ժողովուրդին համար։

Ներողութի՛ւն։

Թո՛ղ ցոյց տայ մէկ պարագայ պատմութեան մէջ, մէկ դէպք ուր ոեւէ բռնապետութիւն գիջած ըլլայ իր իշխանութիւնը, առանց լուրջ կռիւի, առանց արեան։

Թող ցոյց տայ մեր քաղաքական վիճակին մէջ գտնուող որ եւ է փոքր ժողովուրդ որ ազատագրուած ըլլայ առանց յեղափոխութեան...

Թո՛ղ ինք ցոյց տայ ուրիշ ճամբայ մը...

ՎԱՉԱԳԻՆ ՇՈՒՇԱՆԵԱՆ

ՀԱՅ ԱՐԻՆԵՐՈՒՆ ՁՄՄԲՈՒ ԾԱԽՔԸ

Բ. Յանկ

	Ֆր.
Արփիկ Շ. Միսաքեան	40
Ա. Շիսարլեան, կէնշէն	10
Տոքթ. Լ. Տրիգորեան	50
Ոմն Ս.	10
Լ. Գ.	10
X.	5
Տպարան Մասիս	30
Ե. Թոլայեան	20
Սուրէն եւ Վիգէն	10
Ոմն Թ.	5
Ալիս-Ալնայիս Չ. Յամուէլ	10
Գումար	200
Ա. Յանկին գումարը	205
Ընդհ. գումար	405

ԱՀ ՅԱՅԵՐՆ ԹԵ ՍՈՐ ՔԱՂԱՔԱՑԻ

ԿԻՐ ՍԱՐԳԻՍ 10 ՓԵՏՐ.

Ցաւոք սիրտով ստիպուած ենք հրապարակել մեր ընթերցողներուն հետեւեալ նամակը, որ ստացանք Պոլսոյ Ազգային Սահմանադրական Ժողովի անդամ Ս. Ալթունեանէն։ Ան կը վերաբերի Ազգային Ժողովի նախագահ Տ. Գարեգին Արք. Յովսէփեանի հրաժարականին։ Ինչպէս կը տեսնուի, Ս. Ալթունեան կը մեղադրէ Ազգային Ժողովի նախագահը, որ ան հրաժարականը տուած է առանց Ազգային Ժողովի որոշումը սպասելու։ Ս. Ալթունեան կը գրէ, թէ Ազգային Ժողովի նախագահը հրաժարականը տուած է Ազգային Ժողովի ընդհանուր ժողովէն առաջ, որ կը գումարուէր 1918 թուի Մարտ 28-ին

ԵՒՐԳԵՆԻ ՎՂՈՎԵՑԻՆ

(ՀԱՏՈՒԿՈՒԹԻՒՆ ԿԱՏՈՒԱԾԻ)

ԱՅՒԳՏՈՒԻ ՎԱՐԴԱՊԵՏԸ

Ե.

Ամենօրեայ պատահարներու, վեհերոտութիւններու եւ ոճրագործութիւններու մէջ ոչ մէկ անգամ ես ինքզինքս հարցուցած եմ, թէ ինչո՞ւ Աստուած ստեղծած է մարդը, որ ինքզինքը ոչնչացնելու այսքան ձգտում ունի։

եւ Խորհրդարանի ու Վաֆթ կուսակցութեան նախագահ Մուսթաֆա փաշա Նահասի հետ։ Դահլիճը արտակարգ նիստ պիտի գումարէ այս խնդրով զբաղելու համար։ Վաֆթ եւս բացառիկ ժողով մը գումարեց, որ շատ երկար տեւեց ու դեռ կրկին պիտի գումարուի։ Վաֆթի որոշումին կը սպասուի անձկութեամբ, քանի որ անկէ կախում պիտի ունենայ Եգիպտոսի բռնելիք դիրքը հանդէպ Անգլիոյ։ Քաղաքական շրջանակները շատ յոռետես են։

**** Դահիրէի թերթերը կը հրատարակեն Անգլիոյ նոր առաջարկներուն գլխաւոր գիծերը, սակայն պաշտօնապէս կը մերժեն հաստատել տրուած մանրամասնութիւնները, որոնք են՝*

Եգիպտոսի բոլոր արտաքին գործերը պիտի ղեկավարուին անգլիական իշխանութեանց կողմէ։ Եգիպտոս յանձնառու կ'ըլլայ չստորագրել ո եւ է քաղաքական դաշնագիր, առանց նախապէս Անգլիոյ հաւանութիւնը ստանալու։ Սուէզի ջրանցքը եւ եգիպտական օդանաւային կայանները Անգլիոյ զինուորական հակակշռին պիտի ենթարկուին։ Եգիպտոս ազատ պիտի ըլլայ այլեւս անգլիական խորհրդականներու ծառայութեան չդիմելու։ Սուտանի անգլեւեգիպտական վարչ սձեւը պիտի պահպանուի։ Եգիպտական բանակին հակակշիռը եգիպտացիներուն պիտի վստահուի։ Անգլիա պիտի աջակցի Եգիպտոսի՝ քափիթիւլասիոններուն ջնջումը ձեռք բերելու համար։

Հեղձուցիչ կազերու արգելքը

Անգլիոյ երեսփոխանական առջի օրուան նիստին մէջ վարչապետ Պոլտուին յայտարարեց թէ կառավարութիւնը անպատեհ կը նկատէ վաւերացնել պատերազմի ժամանակ հեղձուցիչ կազ չգործածելու պայմանագրութիւնը, քանի միւս պետութիւնները չեն վաւերացուցած զայն եւ կամ չեն յայտնած զայն վաւերաենթելու իրենց մտադրութիւնը։

Հեղհեղական ռազմանաւերէ իզմիրի մէջ

Ներքին գործավարութեան հրամանով, Իզմիրի մէջ խուզարկութիւն կը կատարուի՝ հեղձէն շրջանի բանակատեղիներուն մէջ թաղուած ռազմամթերքները երեւան հանելու եւ հաւաքելու համար։ Այս որոշումը տրուած է անոր համար որ այս պայթուցիկները յաճախ գիւղացիներուն ձեռքը կ'անցնին եւ ծանր արկածներու տեղի կուտան։

Թուրքիոյ արգիլուած գօսիւներր

Թուրք թերթերը կը գրեն.—

Զբօսաշրջիկներու նաւերէն ոմանք սաւառնակներ կը բերեն միասին եւ նաւահանգիստներէն կը թոցնեն իրենց այցելած քաղաքներուն վերեւ։ Տեսնուած ըլլալով որ այս սաւառնակները կը թռչին նաեւ արգիլուած գօտիներու վերեւ, պատկան վարչութեանց զեկուցում եղած է այս արգելքին մասին։

«Եավուզ»ի խնդրին շուրջ

«Եավուզ»ի խնդրին քննութիւնը նոր փուլի մը մէջ մտած ըլլալով, երեք հոգիէ բաղկացեալ մասնախումբ մը քննութեան ձեռնարկած է։ Էքրէմ Կիւնիկ անուն անձ մը Գերագոյն Ատեանին դիմելով հաղորդած է թէ, պայմանագրութեան բարեփոխութիւնէն յետոյ Սապանճացի Հագգը եւ Գոնիյէցի Նուրէտտին պէյերը 100,000 ոսկինոց նոր նամակ մը առած են Սէնեազէր ընկերութենէն։ Լրատուն աւելցուցած է թէ, խնդրոյ առարկայ նամակը Նուրէտտին պէյի քով կը գտնուի։

**** Էնկիւրիւէն հեռագիր մը կը հաստատէ թէ ընդհանուր դատախազը Գերագոյն Ատեանէն պահանջած է դատը տարածել նաեւ երկու կէտերու վրայ, որոնք ցարդ անծանօթ էին եւ յայտնուեցան վերոյիշեալ մատնանշումին հետեւանքով։*

1.— Ընկերութեան մը ներկայացուցիչը միջնորդ Հագգըի տուած է իհսան պէյի ուղղուած գաղտնի նամակ մը, որուն մէջ կ'ըսուի որ եթէ վճարման եղանակը փոխուի, 100ին 10 յաւելում պիտի կատարուի եւ ատոր համար ալ 100,000 ոսկի պիտի վճարուի իհսան պէյի։

2.— Միջնորդ Հագգը այդ ընկերութեան ներկայացուցիչէն պահանջած է կանխաւ վճարել իրեն բաժին ինկած միջնորդչէքը, ըսելով թէ կարգ մը գնումներ պիտի ընէ իհսան պէյի համար. յիշեալը այս ձեւով 100,000 ֆրանք գանձած է։

Գերագոյն Ատեանը որոշած է դատը ընդարձակել եւ նոր վկաներ լսել։

Թուրքեւռւս առեւտուրը

«Սօն Սաաթ» կը տեղեկանայ թէ Ռուսիա Թրքական ապրանք ղրկող կարգ մը վաճառականներ խարդախութեան նոր միջոց մը հնարած են։ Նախապէս օտար ապրանքները իբր Թրքական կը ներկայացուէին. այս անգամ ապրանքի վկայագրերուն մէջ նշանակուած քանակէն աւելի ապրանք ղրկել սկսած են եւ յայտած մեծաքանակ ապրանք ղրկել Ռուսիա։ Ռուս իշխանութիւնները այս խարդախութեան տեղեկանալով Թուրք Առեւտրական Տնօրէնութեան ուշադրութիւնը հրաւիրած են։

Անաստղուի երկաթուղիներր

Էնկիւրի - Էրէյլի երկաթուղիի շինութեան աշխատութիւնները կը շարունակուին։ Առաջին 26 քիլօմէթրնոց մասին 8 քիլօմէթրին նախապատրաստական աշխատանքները լրացած են արդէն։ Էրէյլիի նաւահանգիստին շինութեան համար թէեւ երկու տարի պայմանաժամ տրուած էր, բայց այս ժամանակամիջոցը տարի մը եւս յետաձգուած է, նկատելով որ փոթորիկներն ու նման արգելքներ մեծ դժուարութեան ենթարկած են աշխատութիւնները։

Մեծ հրդեհ մը Պէլվիլի մէջ

Երէկ առաւօտ ժամը 2.55ին Պէլվիլի մէջ այրեցաւ մեծ շէնք մը, որուն մէջ կային գրի մեքենայի և լուսանկարի գործարաններ։ Հրդեհը ծագեցաւ Գ. յարկի ներկերու սրահէն, որ ամբողջովին այրեցաւ։ Մօտը գտնուող պէնզինի եւ ալքոլի մթերանոցն ալ բռնկեցաւ ահռելի պայթումներով, որոնք իրարու յաջորդեցին առանց ընդհատումի։ Հրշէջները հասան, երբ շէնքը ամբողջովին այրած էր արդէն։ Ոստիկանապետ Քիափ եւս փութաց աղէտին վայրը։ 18 ջրհաններ սկսան մարել շրջակայ տուներու բոցերը։ Ժամը 6.30ին միայն կարելի եղաւ մարել հրդեհը, երբ շրջակայ 5 յարկնոց քանի մը շէնքեր ալ այրած էին արդէն։ Գրի մեքենայի ընկերութիւնը 1200 հոգի կ'աշխատցնէր։ Առնցմէ 800 հոգի գործազրկութեան դատապարտուեցան։

Հ. Յ. Դ.

Ալֆօրվիլի Մ. Մինասեան ենթակոմիտէի ընդհ. ժողովը այս կիրակի ժամը 2ին, Տանօթ հաւաքատեղին։

Գոյամարտ խումբի ժողովը այս կիրակի ժամը 3ին, սովորական հաւաքատեղին։ Կարեւոր օրակարգ։

Սէն Շամօնի դասախօսական ժողովը այս Շաբաթ իրիկուն ժամը 8ին «Վարուժան» ակումբին մէջ, կը հրաւիրուին բոլոր ընկերներն ու համակիրները։

ՑԱԻԾԱՏԵՍ

ՅԱՐԴՈՂԻ գրական երեկոն վաղը Հինգշաբթի ժամը 9ին, Ֆլօրիա։ Խ. կեավուրեան պիտի կարդայ իր Քառեակները։ Կը հրաւիրուին անդամներն ու համակիրները։

ԺԱՄԱՆԱԿԱՑՈՑՑ ՄԱՆԱՍԱՐԵԱՆ ԺՈՂՈՎՐԴԱԿԱՆ ՀԱՄԱԼՍԱՐԱՆԻ

Այսօր Երկ. Ֆլօրիա, ժամը 3.30ին հայերէն դասախօսութիւն (Նաթանեան)։

Նոր աշակերտներու արձանագրութիւնը կը շարունակուի դասէն առաջ։

ՄԵԾ ՊԱՏԵՂՈՒԹԻՒՆ ՄԱՐՍԻԼԻՈՑ ԵՒ ՇՐՋԱՆԻ
ՀԱՅ ԴԵՐՁԱԿՆԵՐՈՒՆ ՀԱՄԱՐ

ETABLISSEMENTS A. COLLET
Ա. ԳՕԼԼԷ
ԿԵՐՊԱՍԵՂԻՆԱՑ ՄԵԾ ՀԱՍՏԱՏՈՒԹԻՒՆԸ
ՓԱՐԻԶ-ՌՈՒՊԷ-ԼՈՆՏՈՆ
ՊԱՏՏԻՒ ՈՒՆԻ ԾԱՆՈՒՑԱՆԵԼՈՒ ԹԷ ՄԱՍՆԱՃԻՒՂ ՄԸ ԲՈՑՁԱԾ Է ՃՇՄ ԱՆԳԱՄ ՄԱՐՍԻԼԻՈՑ ՄԷՋ
39, Rue Thubaneau, MARSEILLE Tél. Manuel 15 - 98

Մեր վերոգրեալ մասնաճիւղը որ շատ լուրջ տկգրունքներու համաձայն կազմակերպուած է, բոլոր ԴԵՐՁԱԿՆԵՐՈՒՆ համար շատ օգտաւէտ եւ շահաբեր կեդրոն մը պիտի ըլլայ, որովհետեւ հին միշտ պատրաստ պիտի գտնուին ամէն տեսակի կերպասներ (Unis et Fantaisies ՓԱՐԻԶԻ ԴԻՆԵՐՈՎ։

Եիանակին յատուկ *միօրինակ* եւ *ֆանթէզի* օրինակցուներու ճոխ հաւաքածոյ մը յարգելի դերձակներուն տրամադրութեան տակ է միշտ, եւ այդ օրինակցուներէն ուզուած կերպասը միշտ պատրաստ կը գտնուի *Մարսիլիոյ* մէջ։ Նմանապէս *քլասիք* տեսակներ (*սէրժ, թիպէթ, կրանիթէզ, սեւ, կապոյտ, մարէնկօ*, 5201 թիւէն մինչեւ 5236) ամէն տեսակ պատրաստ կը գտնուին Մարսիլիոյ մէջ։ Այս միօրինակ տեսակներուն իւրաքանչիւր մեդրին եզրին վրայ կայ մեր գործարանին նշանը, ինչ որ ամէն երաշխաւորութիւն կ'ընծայէ։

Մեր Մարսիլիոյ կազմակերպութիւնը առաջնակարգ է եւ վստահ ենք թէ մէկ անգամ այցելելով եւ փորձելով վերջնականապէս մեր յաճախորդը պիտի ըլլաք։

ՄԵՐ ՏՈՒՆԸ ՄԱՍՆԱՒՈՐՆԵՐՈՒ ՉԻ ԾԱԽԵՐ, ԱՅԼ ՄԻԱՅՆ ԴԵՐՁԱԿՆԵՐՈՒ

Հ. Յ. ԴԱՇՆԱԿՑՈՒԹԻՒՆ

Հ. Յ. ԴԱՇՆԱԿՑՈՒԹԵԱՆ ՓԱՐԻԶԻ ՇՐՋ.

Կոմիտէի վիճաբանական ժողովը, այս Ուրբաթ իրիկուն ժամը 8.30ին, 130 Bld. Սէն-Ժերմէն, քաֆէ Պար լա Փլիթիթ Սուրսի սրահը։

Կը զեկուցանէ ԸՆԿ. ՎԱՀԱՆ ՓԱՓԱԶԵԱՆ

ՓՈՔՐ ԺՈՂՈՎՈՒՐԴՆԵՐՈՒ ԱԶԱՏԱԳՐՈՒԹԵԱՆ ԽՆԴՐԻ ՇՈՒՐՋ

Կը հրաւիրուին փարիզի եւ արուարձաններու ընկերները։

Ժողովը կը սկսի ճիշտ ժամուն։

— փոնթ-Օպնայ, Հրապարակային բանախօսութիւն և ներկայացում «Գոյութիւն Պայքար»ը, 4 Մարտ Կիրակի ժամը 2ին, քաղաքապետարանի սրահին մէջ։ Կը խօսի Ընկ. ԱՐՕԵԱՆ։ Մուտք՝ 5 եւ 3 ֆրանք։

ՓԵՏՐՈՒԱՐ 18Ի ԵՕԹՆԵՐՈՐԴ ՏԱՐԵԴԱՐՁԸ

Մարսէյլ.— Սէն Լուի Հ. Յ. Դ. «Ակնունի» խումբին նախաձեռնութեամբ, «Փետրուար 18»ը կը տօնուի այս Կիրակի ժամը 1ին, Մ. Լուի հայկական սրճարանին մէջ։ Կը բանախօսէ Ընկ. ՄԵՍՐՈՊ ԳՈՒՅՈՒՄՃԵԱՆ, երգ եւ արտասանութիւն։

Մարսէյլ.— Ս. Մարսէլի խումբին կազմակերպած հրապարակային բանախօսութիւնը այս Կիրակի ժամը 4ին, Ս. Մարսէլի գործարանին դիմացի սրճարանին մէջ։ Պիտի բանախօսէ Ընկ. ՄԵՍՐՈՊ ԳՈՒՅՈՒՄՃԵԱՆ. Կը հրաւիրուին Ս. Մարսէլի, Վալպոռէլի եւ Լաբօմի հայրենակիցները։

ԳՐԱԿԱՆ ԱՏԵԱՆ ՀԱՄԱՍՏԵՂԻ "ԳԻՒՂ,,Ի ՄԱՍԻՆ

Այս Շաբաթ գիշեր, ժամը 9ին, Յոսիէֆէ Պավանթի D սրահին մէջ

Նախագահութեամբ՝ Շ. ՄԻՍԱՔԵԱՆԻ

Պաշտպանները՝ Ա. ՋԱՄԱԼԵԱՆ եւ Կ. ՍԱՍՈՒՆԻ։ Հակառակորդները՝ Շ. ՆԱՐԴՈՒՆԻ եւ ՕՇԱՆ ԿԱՐՕ։

ԹԱՏԵՐԱԿԱՆ ՆԵՐԿԱՅԱՑՈՒՄ ԼԻՈՆԻ ՄԷՋ

Դատեմի Լուս. Ուսումն. Ընկերութեան ժամանաճիւղին կողմէ
3 Մարտ Շբ. գիշեր ժամը 8ին, Էմիլ Զոլայի սրահը, 127-129 rue Boileau
կը բեմադրուի Մ. ՊԷՇԻԿԹԱՇԼԵԱՆԻ «ԿՈՌՆԱԿ»Ը
եւ «ՍԱՏԱՆԱՆ» (Զաւեշտ 2 արար)

ՆԱՄԱԿԱՑՈՒԹ

ՍՏԱՑԱՆ Ֆ
կէնիշէն, Ա. Հ.— 25։
Լիոն, Յ. Ն.— 50։
Լանսէյ, Գործ.— 235.20։
Տէսին, Ա. Ա.— 84։
կառտան, Մ. Դ.— 150։
վ.օ-ան վ.օլէն, Մ.Ֆ.— Դարձեցուցինք։

ԿԸ ՓՆՏՌՈՒԻ

— Ցարագրութեան ժամանակ կորսնցուցած եմ զաւակներս կարապետ 6 տարեկան եւ աղջիկս Փառի Հաճի վարդանեան 9 տարեկան Սիվրի-Շիսարցի։ Ջինադադարէն վերջ, տեսնուած են Գոնիայի Ամերիկեան որբանոցին մէջ։ Լուր տուողին 200 ֆր. նուէր։ Իմացնել՝ կարապետ Հաճի վարդանեանի, 36 Rue Tapis Vert, Marseille.

Կը խնդրուի արտատպել ցունահայ եւ Սուրիահայ թերթերէն։

Տրամադրելի է խանութ մը՝ ուր կայ ջուր, կազ, ելեկտրականութիւն։ Ցարմար գանազան տեսակ գործերու։ Ամսական 150 ֆրանք, առանձ pas de porteի եւ առանց միջնորդի։ Դիմել՝ Օ. Հէքիմեանի, 74 Lourmel, Métro Beaugrenelle։

ՀԱՅԵՐԷՆ ԳՐԻ ՄԵՔԵՆԱՆԵՐ
ԵՒ
ԱՐԵՒԵԼԵԱՆ ՍՈՒՐՃԻ ԱՂՕՐԻՔՆԵՐ
Ս. ԻՓԼԻՔՃԵԱՆ
21 Rue Rochechouart, PARIS

ԼՈՅՏ ՏԵՍԱՒ

Զ. ԵՍԱՑԵԱՆԻ
ՄԵԼԻՀԱ ՆՈՒՐԻ ՀԱՆԵՄ
Վ Է Պ Ը
արեւելեան կեանքէ, առնուած իւեծ պատերազմէն։ Մաքուր եւ գեղարուեստական տպագրութիւնով։ Փոսթի ծախք չկայ։
ԳԻՆ 5 ՖՐԱՆՔ
Դիմել՝ VAHRAM SÉVOUNI
31 Rue Kléber
Issy-les-Moulineaux (Seine)։

ԻՐԱՒԱԳԻՏԱԿԱՆ ԳՐԱՍԵՆԵԱԿ
Վ. ԵԱՐՃԱՆԵԱՆ
5 Rue Cardinal Mercier
(Նախկին Rue Nouvelle)
Tél. Cent. 96.70 եւ 97.39
Կը կատարէ Ֆրանսա մրցանելու կամ բնակելու արտօնութեան պաշտօնական գործողութիւնները, արագ կերպով։ Նաեւ դատական եւ վարչական ամէն տեսակ գործեր կը ստանձնէ։
Դիմել ամէն օր 9-12 և 2.7

ԻՐԱՒԱԳԻՏԱԿԱՆ ԳՐԱՍԵՆԵԱԿ
Է. ՍԹԷՖԻՔԻ
106 Kléber, Շեն. Passy 72.56
Կը կատարէ Ֆրանսա եւ ցունաստան մտնելու կամ բնակելու արտօնութեան գործողութիւնները.
AFFIDAVITի (*Աֆֆաւիթ*)
Դիմել՝ ամէն օր կէս օրէ վերջ ժամը 4—7.

IMPRIMERIE - MASSIS - ÉDITIONS
208bis, Rue Lafayette Paris (10)

Le Gérant: H. TEURNIER

ՀԱՅԿ. ԲՈՒԺԱՐԱՆ - POLYCLINIQUE de BELLEVILLE
Ցէր եւ Ցնօրէն՝ ՏՕՔԹ. ԳՐԳՈՑԵԱՆ
29, Rue (Place) des Fêtes, Paris, XIX. Tél. Nord 96-61
Բաց է ամէն օր, ուր շատ մը մասնագէտ բժիշկներէ կը խնամուի ամէն տեսակ ներքին եւ վէներական հիւանդութիւններ։ Աչքի մասնագէտը կ'ընդունի Գշ., Եշ. եւ Շաբաթ օրերը ժամը 3—5։ Քթի, կորդի ու ականջի մասնագէտը ամէն Երեք. եւ Շաբաթ օրերը ժամը 1—3։ ԱՏԱՄՆԱԲՈՅԺ ամէն օր ժամը 9էն 19։ Կիրակի 9—12։

EXACTITUDE - CABINET D'AFFAIRES
''PARMAKSEZIAN,,
Nord Sud: Lamarck Aut. AM, AH, AF. Tram.: 31, 34
Reg. Com. 404,035 69bis Rue Damrémont Paris
Կը ստանձնէ եւ կը կատարէ ամենակարճ ժամանակի մէջ եւ դիւրամատչելի պայմաններով ամէն տեսակ վարչական դիմումներ, ամուսնական եւ ամուսնալուծման դատեր, փարթ տ'իտանթէի մէջ արձակուրդ փոփոխութիւններ եւ Ֆրանսա մտնելու համար անցագրային գործողութիւններ։
Դիմել՝ ամէն օր ժամը 13-20, կիրակի ամբողջ օրը։

B. VAHÉ (BEUREKDJIAN)
46, Rue Ste. Anne, PARIS (2e) -:- Téléphone: LOUVRE 45-25
Licencié en Droit de la Faculté de Paris. Ancien élève de l'Ecole des Hautes Etudes Sociales,
Ancien Avocat. —JURISCONSULTE— Droit Français et International Privé.
Պ. ՎԱՀԷ (ՊԷՕՐԷՔՃԵԱՆ)
ԻՐԱՒԱԳԷՏ, ՎԿԱՅԱԿԱՆ ՓԱՐԻԶԻ ՀԱՄԱԼՍԱՐԱՆԷՆ
Իրաւագէտ-խորհրդատու Տէֆթան Օթօմօպիլ է Սբօրթիվ եւ Մթիէլ Միլիթէր ֆրանսական մեծ ընկերութեանց։
Կը ստանձնէ քաղաքային, առեւտրական եւ պատժական դատերու առջեւ ամէն տեսակ դատեր, կը հետապնդէ փաղոցի արկածները առթիւ ձգատուց հատուցումը, առանց կանխիկ վճարումի, կը խմբագրէ աղերսագրեր եւ պայմանագրեր, կուտայ certificats de coutume *եւ կատարէ նաթիւրալիզասիոնի եւ քաղաքային ամուսնութեան ձեւակերպութիւնները, ու ամէն լեզուէ թարգմանութիւններ։*
Հայերու Համար դիւրամատչելի պայմաններ։
Խորհրդակցութեան ժամեր.— *Ամէն առաւօտ ժամը 8.30էն 9.30, երեկոները 6էն 7 եւ ժամադրութեամբ։*

ՄԵԾԱՔԱՆԱԿ ՓՈՔՐԱՔԱՆԱԿ
Լաւագոյն յախճապակիէ եւ անմրցելի գիներով Աբեւելեան սուրճի եւ թէյի գաւաթներու, թէյամաններու, ձեզվէներու, գանազան սպասներու համար դիմել՝ միակ կեդրոնատեղին
MLLE E. PERRET
16, Rue Puvis de Chavannes, MARSEILLE
Ֆրանսայի ներքին գաւառներէ եղած ապսպրանքները կը կատարուին ամենաարագ կերպով եւ մեծ խնամքով։

Թղթակցութիւն՝ Հայերէն և Ֆրանսերէն։

LE PREMIER QUOTIDIEN ARMÉNIEN EN EUROPE

ՅԱՌԱՋ

ԲԱԺԱՆԵՑԻՆ

	3 ամս.	6 ամս.	Տար.
ՖՐԱՆՍԱ	35 ֆ.	70 ֆ.	140 ֆ.
ԱՆԳԼԻԱ	20 շլ.	40 շլ.	
ԵԳԻՊՏՈՍ	»	»	
ԻՏԱԼԻԱ		250 ֆրանք	
ԱՄԵՐԻԿԱ	6 տլ.	10 տլ.	
ԵՒՐՈՊԱ	100 ֆ.	200 ֆ.	

"HARATCH"

Խմբագիր՝ ՇԱՒԱՐՇ ՄԻՍԱՔԵԱՆ

Directeur-Propriétaire : SCHAVARSCH MISSAKIAN

Rédaction & Administration
Խմբագրատուն ՝ 208 bis, Rue Lafayette PARIS (10e)

TÉLÉPHONE : NORD 57-82

MÉTRO LOUIS-BLANC ou JAURÈS

Հասցէի փոփոխութեան համար պէտք է վճարել 2 ֆրանք

ՈՒՐԲԱԹ
2
ՄԱՐՏ
1928

2 MARS 1928

Թ. ՏԱՐԻ Թիւ 585 — ՕՐԱԹԵՐԹ՝ ԱԶԳԱՅԻՆ, ՔԱՂԱՔԱԿԱՆ ԵՒ ԳՐԱԿԱՆ — ԳԻՆ՝ 50 ՍԱՆԹԻՄ

ԵՐԿՈՒ ԽՕՍՔ

"ԵՒՐՈՊԱՀԱՅ ԿԱՐՄԻՐ ԽԱՉ"

Վերջերս, «Յառաջ»ի մէջ, աշխատակից մը կը թելադրէր «քաղաքական կարմիր Խաչ» մը հիմնել, գլխաւորապէս եղբայրական աջակցութիւն ընծայելու համար Հայաստանի հալածականներուն եւ անոնց ընտանիքներուն։

Ուրիշ աշխատակից մը, երեք յօդուածներով, արծարծեց այս խնդիրը։

Այդ գրութենէն կ'երեւար թէ, Մարսիլիոյ մէջ կազմուած է կեդրոնական վարչութիւն մը, որ տպագրութեան յանձներ է ծրագիր - կանոնագիրը։

Իբրեւ գործունէութեան գլխաւոր ասպարէզ, երկու կէտեր կը յիշուին առ այժմ.

1.— Եղբայրական օգնութիւն՝ քաղաքական հալածականներուն եւ նպաստի կազմակերպում՝ աղէտներու ժամանակ։

2.— Գաղութներու մէջ, տեսակ մը մանկապաշտպան միութիւն. անոք երախաներու նպաստ եւ կրթութիւն տալ։

Միւս կողմէ, գանազան գաւառներէ կը հաղորդեն թէ յանձնախումբեր կազմուած են, «Եւրոպահայ Կարմիր Խաչ»ի մասնաճիւղեր հիմնելու համար։

Ուրեմն, ծրագիրը ձեւ ու մարմին կ'առնէ քայլ առ քայլ, և ապահովաբար պիտի յաջողի, կը բաւէ որ լուրջ հիման վրայ դրուած ըլլայ։

Հարցնողներ պիտի ըլլան թէ, աւելորդ չէ՞ այս ձեռնարկը, քանի որ արդէն կայ ու կը գործէ Կարմիր Խաչ մը, Փարիզի մէջ։

Տեղին է հարցումը, հարեւանցի ակնարկով մը։

Բայց, մեր կեանքի դժբախտ բերումով թէ մարդոց անհասկացողութեամբ, ճակատագրուա՛ծ է որ միեւնոյն նշանատախտակին տակ, միեւնոյն մարդասիրական առաջադրութեան առթիւ ալ, ճիւղերու պիտի բաժնուինք։

Առանց մանրամասնութեանց մէջ մտնելու, կրնանք ըսել թէ՝ քաղաքական եւ եթէ կ'ուզէք, նոյնիսկ դասակարգային անջրպետ մը բացուած է նա՛եւ Կարմիր Խաչերու բոլորտիքը։

Եւ այս՝ նորէն շնորհիւ կարմրալանջ երեւանի, որ պետական պիտակ մը փակցնելով այդ մարժիններու ճակատին, ուզեց շահագործել զանոնք, բայց կազմալուծեց եղածը, եւ կամ տեղի տուաւ ճիւղաւորումներու։

Այսպէ՛ս է որ, այսօր Ամերիկայի մէջ ունինք երկու Կարմիր Խաչ, մէկը՝ այն որ «դաշնակցական» կը համարուի, միւսը՝ «պետական»։ Նոյնը եւ Յունաստանի մէջ։ Մարսիլիան, ալ հինէն ի վեր, ունէր Կարմիր Խաչ մը։ Բժ. Կամսարական, 1926ին, «պետականացման» փորձ մը կատարեց։ Մէկը երկուքի բաժնուեցաւ, եւ շատ չանցած երկուքը մէկ մեռան։

Այժմ, հրապարակի վրայ կը գործեն Ամերիկայի երկու Կարմիր Խաչերը։ Իսկ թէ երկուքէն ո՞րը աւելի արմատ բռնած է եւ կենդանի գործ կ'արտադրէ,— կարելի է դատել իրենց տեղեկագիրներէն եւ հաշիւներէն։

Ըսենք միայն որ, «դաշնակցական» Կարմիր Խաչը աւելի քան երբեք ամուր է եւ արդիւնաւոր աշխատանքի կապուած, մինչ միւսը, «պետական»ը, որ յոլներուն եւ ռամկավարներուն կը կրթնի, վերջերս նոր տագնապի մը մատնուեցաւ եւ ձաղկուեցաւ իր իսկ համակիրներուն կողմէ։

Ինչ կը վերաբերի Փարիզի Կարմիր Խաչին,— մենք յաճախ առիթ ունեցած ենք ներկայացնելու անոր գործունէութիւնը, եւ մատնանշելու թերիները։

Մեր գլխաւոր մեղադրանքը այն է որ, այս Կարմիր Խաչը կը գործէ չափազանց նեղ շրջանակի մը մէջ, ունի իր մասնաւոր քաղաքականութիւնը, եւ իրբեւ յոլական ու «պետական», չուզեր աւելի հեռուները նայիլ կամ թօթուել կարգ մը նախապաշարումներ։

Եթէ ոչ, կրնար իր բոլորտիքը հաւաքել ոչ միայն Փարիզի, այլ եւ ամբողջ Ֆրանսայի սրտցաւ մայրերն ու քոյրերը, իսկապէս մարդասիրական եւ կրթական առաջադրութեամբ։

Մինչդեռ, իրողութիւնը այն է որ, կծկուած է Փարիզի մէջ, եւ Փարիզի ժամուն բակը, կամ խրած՝ ազնուական սալոններու խորը։

Այս պարագաները եւ դեռ շարք մը պատճառներ, ստիպողական կը դարձնեն նոր ձեռնարկը, Եւրոպահայ Կարմիր Խաչը, աւելի ժողովրդական եւ աւելի մօտ՝ օրուան պահանջներուն։

Այդ ձեռնարկը սահմանուած է պակաս մը լրացնելու։ Անուշադրութեան մատնուած կամ դիտմամբ լքուած վէրքեր դարմանելու։ Մոռարհ խաւերը շարժման մէջ դնելու։ Իր եղբայրական բաղուկը երկարելու՝ Եւրոպայի պողոտաներուն վրայ լքուած երախաներէն մինչեւ Հայաստանի մէջ տառապող հալածականներն ու անոնց ընտանիքները, մանաւանդ այս վերջիններ, որ մարդ - մարդասանք չունին։

Ո՛ր բթամիտը կամ անխիղճը պիտի հանդգնակեր առարկել թէ՝ ասոնք իրաւունք չունին աջակցութեան, մանաւանդ որ, բացարձակապէս անմեղ են։

Տմարդի հակասութիւն չէ՞ օգնել բնական, կամքէ անկախ աղէտներու, կարկուտի, հեղեղի, հրդեհի կամ շարժի զոհերուն, եւ մոռնա՛լ կամովին, գիտակցաբար սարքուած աղէտներու, վայրենի հալածանքներու զոհերը։

Զոհեր՝ որոնց տառապանքին եւ թշուառութեան առջեւ քարեր անգամ արցունք պիտի թափէին...

Շ.

ՄԱՄՈՒԼ

ՀԱՅԱՍՏԱՆԻ ԲԱԺԻՆԸ՝ ՏԱՐԵԿԱՆ ՏԱՍԸ ՀԱԶԱՐ ՄԻԱՅՆ

Սելանիկի *Հորիզոն*ը վերլուծելով բարեգործականի մէկ զեկոյցը, որ կը ներկայացնէ 1921էն ի վեր Հայաստանի եղած օժանդակութիւնները, դիտել կուտայ (22 փետր.).

— «Որ Բարեգործականը օգներ է ու կ'օգնէ Հայաստանին, խորհրդային իշխանութեան օրով, — այդ չէ որ կ'ուրացուի։ Մենք բաւական բարեմիտ ենք հաւատալու համար անոր արձանագրած թիւերու իսկութեան։ Նկատի չենք ունենար նաեւ այն տարօրինակ երեւոյթը, որ ան, իր օգնութիւնը սկսեր է 1921էն ի վեր, երբ բոլշեւիկներն են դրաւեր մեր երկիրը, իսկ 1918—1920 շրջանին, երբ բառին բովանդակ առումով սով կար ու թշուառութիւն, տարիներով ռազմավայր դարձած Հայաստանի մէջ, Բարեգործականը անգիտացեր է թշուառ այլ ինքնիշխան հարեւնիքի մը գոյութիւնը։

Հիմնովին դատապարտելի կը գտնենք սակայն այն՝ որ Բարեգործականը, իր պատկառելի հիմնադրամին ու իբրեն փոխանցուած կտակներուն տոկոսները միայն օգտագործեր է ի նպաստ հարեւնիքին, պատահական կտակատէրներու եւ նուիրատուներու տրամադրած գումարներու աննշան մէկ մասին հետ։

Բարեգործականը, տարիներու ընթացքին, դրամագլուխ է դիզեր միայն եւ ժողովուրդի ամէնէն տագնապալի օրերուն իսկ, ամրակուռ դրամարկղներու մէջ պահեր է իր հաստիքներուն 50—60 տոկոսը, 40—50ը միայն յատկացնելով հարեւնիքի ու ժողովուրդի կարիքներուն։

Վերջին զեկուցագրէն կը պարզուի որ, 1921—1927 թուականներուն, տարեկան, վրայէ վրայ, 10 հազարական ոսկերլին բաժին է ինկեր Հայաստանին (յատկացուած՝ Միութեան սեփական դրամէն եւ դուրսի կտակներէն)։ Իսկ Բարեգործականի 1926ի հաշուեկշիռը ցոյց կուտայ 76,000 ոսկերլինի ընդհ. հասոյթ մը։ Երբ ասդին 76,000ի վրայ 10,000 միայն Հայաստանին կը յատկացուի, անդին, Բարեգործականի պաշտօնէութեան ու գրասենեակային ծախսերուն կը տրամադրուի 8000 ոսկերլին։ Կը նշանակէ, հարեւնիքի, շուրջ մէկ միլիոն բնակչութեան բաժին ինկած գումարը կը հաւասարի՝ քանի մը հարիւր պաշտօնեաներու տրուած ամսականներուն ու ճանապարհածախսին եւ տասնեակ մը գրասենեակներու կահաւորման ու ծախքերուն։ Ջենք զարմանար, որովհետեւ վահան Մալէզեան մը, այսօր, Փարիզի մէջ, կը ստանայ շատ աւելի մեծ ամսաթոշակ, քան հիլէն նախարար մը, Աթէնքի մէջ։ Բարեգործականը, այսօր, ստեղծած է իր շուրջը պիւրօքրատի մը, որ մատ խածնել կուտայ ամէնէն քաղքենի կազմակերպութեան։»

ԳԵՐՄ. ԹԵՐԹ ՄԸ ԵՒ "ՅԱՌԱՋ"

Գերմանական կարեւոր շաբաթաթերթ մը, «Münchner Illustrierte Presse», իր Փետր. 6ի թիւին մէջ հրատարակած է ցաւալի առաջին էջին լուսանկարը, ճակատով եւ բովանդակութեամբ, եւ հետեւեալ բացատրութեամբ. «Եւրոպայի միակ հայերէն օրաթերթը որ կը հրատարակուի Փարիզի մէջ»։

ՕՐԸ ՕՐԻՆ

Եգիպտոս կը վերժէ Անգլիոյ պահանջները

Գահիրէէն կը հեռագրեն թէ ազգայնական վաֆտ կուսակցութիւնը, որ երեք օրէ ի վեր արտակարգ ժողովներ կը գումարէր Գահիրէի մէջ, անգլիական կառավարութեան վերջին առաջարկները քննելէ յետոյ, որոշած է մերժել զանոնք ամբողջութեամբ եւ ատոնց հիման վրայ ոեւէ դաշնագիր չկնքել Անգլիոյ հետ։ Հեռագրի մը համաձայն, կառավարութիւնն ալ նոյն որոշումը տուած է։

Վարչապետ Սարուաթ փաշան դարձեալ տեսակցեցաւ մարզպան Լոյտ Լորտի հետ։ Ազատական կուսակցութիւնը եւս բացառիկ նիստ գումարեց։ Ցուատ Թագաւորի անձնական գրասենեակի պետ Նէսիմ փաշա տեսակցութիւն մը ունեցաւ Երեսփ. ժողովի եւ վաֆտի նախագահ Նահաս փաշայի հետ։

Գահիրէի թերթերը հետեւեալ նոր մանրամասնութիւնները կուտան Անգլիոյ առաջարկներուն մասին.—

Նոր դաշնագիրը պիտի կնքուի տասը տարուան համար, որմէ վերջ Եգիպտոս պիտի ընդունուի Ազգերու Դաշնակցութեան մէջ. այս տասը տարիներու ընթացքին փոփոխութիւն չպիտի կատարուի անգլիական գրաւման մէջ. եթէ այդ շրջանը լրանալէ վերջ անկարելի դառնայ ուղղակի համաձայնութիւն մը, իբրեւ իրաւարար պիտի դիմուի Ազգերու Դաշնակցութեան. Անգլիոյ մարզպանը դեսպան պիտի դառնայ. եգիպտական բանակին կազմակերպութիւնը պիտի ձեայ եղածին պէս սակայն եթէ օտար սպաներ պէտք են, անոնք Անգլիացի պիտի ըլլան. անգլիացի խորհրդականները եւ ներքին նախարարութեան եւ րոպական բաժնին ընդհանուր տնօրէնը պիտի պահուին. Սուտանի վիճակը պիտի ձեայ եղածին պէս, եւ Անգլիա պիտի ապահովէ եգիպտոսի ջուրի պաշարը. եգիպտոս չպիտի հրաւիրուի հրաժարիլ իր ազգային բաղձանքներէն։

Իտալեւաւստրիական վէճը

Աւստրիոյ քաղաքական շրջանակներուն մէջ բարի նշան մը կը նկատեն իտալական մամուլին չափաւոր լեզուն։ Եւ սակայն Մուսոլինիի ճառին կը սպասուի՝ վերջնապէս հասկնալու համար Իտալիոյ ընթացքը։ Մուսոլինի հաւանաբար պիտի արտայայտուի վաղը՝ Շաբաթ։

Նոյն շրջանակներուն մէջ գոհունակութեամբ դիտել կը տրուի թէ արտաքսահանի մէջ հասկցած են Աւստրիոյ խաղաղասէր տրամադրութիւնները։ «Վարչապետ Զայփէլի յայտարարութիւններուն մէջ հակագերմանութեան ոեւէ հետք չկար։»

Հռոմի մէջ գրոյց կը շրջի թէ Աւստրիա քանիցս աշխատած է Վատիկանի աջակցութիւնը ստանալ՝ ի նպաստ Վերին Ատիճէի գերման փոքրամասնութեանց։ Սակայն Վատիկան միշտ մերժած է միջամտել ըլլալ այդ գործին եւ յանձնարարած է այդ շրջանի կղերականութեան, որ ետ կենան այդ խմաստով քաղաքական ոեւէ գործողութենէ։

Վիեննայի իտալական դեսպան Օրիթի նոր տեսակցութիւններ ունեցաւ Մուսոլինիի եւ արտաքին փոխ - նախարար Կանտիի հետ։

Երկոտասան կղզիներու Ազէնքի ներկայացուցիչները Աւստրիոյ վարչապետ Զայփէլի ուղղեցին շնորհաւորական հեռագիր մը՝ Թիրոլի աւստրիացի փոքրամասնութեանց ենթարկուած կեղեքումներուն առթիւ։

Հեռագիրը կ'աւելցնէ թէ երկոտասան կղզիներու բնակիչները, որ նոյնպէս իտալական լուծին տակ կը հեծեն, շատ լաւ կը հասկնան Թիրոլի Աւստրիացիներուն տառապանքները, ու այդ պատճառաւ ալ իրենց տկար ձայնը կը միացնեն աւստրիական բողոքին։

Պրիան, Մուսոլինի եւ Մարինկովիչ

Պելկրատէն հեռագրի մը համաձայն, Սերպիոյ արտաքին նախարար Մարինքովիչ քանի մը օրէն իտալեւ-ֆրանսական սահմանին վրայ տեսակցութիւն մը պիտի ունենայ Պրիանի և Մուսոլինիի հետ։

Այս առթիւ խորհրդակցութիւն պիտի կատարուի Ֆրանսայի, Իտալիոյ եւ Եուկոսլաւիոյ միջեւ դաշնագիր մը կնքելու մասին։

Պաշտօնական շրջանակները կանխահաս կը նկատեն այս տեղեկութիւնը։

Անգլեւխորհրդային յարաբերութիւնները

Անգլիոյ երեսփ. ժողովին առջի օրուան նիստին մէջ երեսփոխան մը հարցուց թէ՝ ուռս կառավարութիւնը ծալրայեղ ձախակողմեան տարրերը աքսորած ըլլալով, անգլիական կառավարութիւնը տրամադիր չէ՞ խորհրդային վարչաձեւը ճանչնալու։ Արտաքին նախարար սըր Օսթըն Չեմպըլէյն պատասխանեց թէ այդ ղէպքէն մինչեւ այսօր ոեւէ բան չէ պատահած, որ թոյլ տար ուսումնասիրել Ռուսիոյ հետ դիւանագիտական յարաբերութեանց վերսկսումը։

Պրիան, Մուսոլինի եւ Մարինկովիչ

Պելկրատէն հեռագրի մը համաձայն, Սերպիոյ արտաքին նախարար Մարինքովիչ քանի մը օրէն իտալեւ-ֆրանսական սահմանին վրայ տեսակցութիւն մը պիտի ունենայ Պրիանի և Մուսոլինիի հետ։

Այս առթիւ խորհրդակցութիւն պիտի կատարուի Ֆրանսայի, Իտալիոյ եւ Եուկոսլաւիոյ միջեւ դաշնագիր մը կնքելու մասին։

Պաշտօնական շրջանակները կանխահաս կը նկատեն այս տեղեկութիւնը։

Անգլեւխորհրդային յարաբերութիւնները

Անգլիոյ երեսփ. ժողովին առջի օրուան նիստին մէջ երեսփոխան մը հարցուց թէ՝ ուռս կառավարութիւնը ծալրայեղ ձախակողմեան տարրերը աքսորած ըլլալով, անգլիական կառավարութիւնը տրամադիր չէ՞ խորհրդային վարչաձեւը ճանչնալու։ Արտաքին նախարար սըր Օսթըն Չեմպըլէյն պատասխանեց թէ այդ ղէպքէն մինչեւ այսօր ոեւէ բան չէ պատահած, որ թոյլ տար ուսումնասիրել Ռուսիոյ հետ դիւանագիտական յարաբերութեանց վերսկսումը։

Մահ ամերաչախս Տիագի

Հռոմէն կը հեռագրեն թէ մեռած է մարաջախտ Արմանտօ Տիագ, որ Մեծ Պատերազմի ընթացքին իտալիոյ բանակներուն վերին հրամանատարը եղած է։

(Լուրերու շարունակութիւնը կարդալ Դ. էջ)

ՏՈՄՍԵՐ

ՅՈ՞ ԵՐԹԱՅՔ...

Ճիւմհուրիյէթի խմբագիրն է գրողը։

— «Ընդհանուր պատերազմէն առաջ, երբ Փարիզ կը գտնուէի, թուրքերէն կը խօսէին միայն Լատինական Թաղի թուրք ուսանողները, քարտ փոստալ ծախող քանի մը Հրեաներ, եւ Սուլթան Ապիզի օրով Փարիզ եկած Հայ մը, որ նպարավաճառութիւն կ'ընէր»։

Վերջերս խմբագիրը դարձեալ Փարիզ այցելած է եւ՝

— «Այս անդամ Փարիզի մէջ աւելի շատ թուրքերէն լսեցի քան Բերայի կարգ մը վայրերը»։

Կը կարծէք թէ ո՞ւրբ են այս լեզուն խօսողները. ո՛չ.

«Ասոնք թուրք չեն, այլ Յունաստա գաղթած Հայեր։... Փարիզի մէջ հազարաւոր Հայեր եւ Հրեաներ կան, որոնցմէ մանաւանդ Հայերը իրարու մէջ ամէնէն աւելի թուրքերէն կը խօսին»։

Ու թէեւ ազգայնամոլ խմբագիրը ծաւի ու ծնծղայ կը զարնէ։ Ուրախ է եւ հպարտ, որ մինչ Պոլսոյ մէջ ազգայնական երիտասարդները կը ձեռնարկեն բռնի թուրքերէն խօսեցնել պոլսոյ բնակիչներուն, անդին հսկայ փարիզի մէջ բերայէն աւելի շատ թուրքերէն կը խօսուի... շնորհիւ շարք մը այլասերած Հայերու։

Ասիկա հաստուցած սերունդն է։

Դարձնենք շքադրամին միւս երեսը։

Իբրեւ դրացի ունիմ թրքախօս հայ ընտանիք մը, որուն երկու գաւակները Ֆրանսական դպրոց կ'երթան —քանի որ փարիզի Հայերը դպրոց բանալիք չունին։

Ու Բաբելոնի աշտարակ։ Այր եւ կին թուրքերէն կը խօսին, գաւակները՝ Ֆրանսերէն, հօրեղբայրը՝ Հայերէն։

Ցաւալին ու անդարմանելին ա՛յն է, որ փոքրիկները արդէն իսկ կորսուած են։ Հայերէն կարդալ-գրել չեն գիտեր. միջոց ալ չունին սորվելու։ Հայերէն խօսիլ գիտեն, սակայն չեն ուզեր խօսիլ, որովհետեւ Ֆրանսերէնով աւելի դիւրին կ'արտայայտուին, որովհետեւ միջավայրը իր ազդեցութիւնը գործած է արդէն անոնց վրայ։ Անկարելի է արուեստական միջոցներով դարմանն տանիլ ցաւին։

Աւելի պզտիկ տարիքով երախաներ կը ճանչնամ, որոնք Թարգմանի պէտք ունին, իրենց ծնողքին հետ կարենալ խօսելու համար։ Մայրեր տեսած եմ, որոնք արիւն արցունք կը Թափեն Թէ իրենց գաւակները չեն հասկնար իրենց լեզուն...

Ա՛յս ալ վաղուան սերունդն է։

Չէ՞ք կարծեր Թէ վաղուան Ֆրանսահայը Թերեւս փնտռել տայ այսօրուան Թրքախօս Հայը...

ՀՐԱՆՏ

ԱՀՌԵԼԻ ՈՁԻՐ ՄԸ

Անցեալ առտու, ինքնաշարժ մը անցաւ Մըլէօն-Լանեի ճամբէն, որ կը կարէ անտառ մը։ Փոսի մը մէջէն բոց կը ժայթքէր։ Ինքնաշարժէն դուրս ցատկեցին երկու հոգի եւ տեսան, որ փոսին մէջ մա՛րդ մը կ'այրի։ Ջուրենեաեցինեւբոցերը մարելէ յետոյ վագեցին մօտակայ գիւղը։ Ոստիկանները հասան շուտով։ Զոհը նախապէս սպաննուած, չուանով մը կապուելէ յետոյ, տոպրակի մէջ էր դրուած եւ պէնզինով ողողուած։

Զոհը գոհարավաճառ մըն է, կասթոն Թրիւֆէմ, որ անցեալները կորսուած էր, իր վրայ ունենալով 1,000,000 ֆր. արժէքով Թանկագին քարեր եւ 235 հազար ֆր.ի դրամատոմսեր։

ՊԱՏՄԱԿԱՆ ԵՎ ՀՈՒՇԱՐՁԱՆԱՑ ԱՐԺԱՆԻ

ՀԱՅԿԱԿԱՆ ՍՈՎԵՏԱԿԱՆ ՍԵՂՄԱԿԱԳԻՐ ՈՒՍՈՒՑԻՉՆԵՐԻ ԱՆԴԱՄԱՅԻՆ ՀԱՄԱԳՈՒՄԱՐԻ

ՊԱՏՄԱԿԱՆ ԵՎ ՀՈՒՇԱՐՁԱՆԱՑ ԱՐԺԱՆԻ

ՅԱՒԱՏՆՈՒԹԻՒՆ ՎՐԱՑԱԿԱՆ

(ՀԱՅԿԱԿԱՆ ՍԿԶԲՆԱԿԱՆ)

ՀԱՅՈՑ ՅՈՒՍԻՍԱՓԱՌ ԿՈՒՍԱԿՑՈՒԹԻՒՆ

Փ. ՊԱՐՈՒՅՐ

Ի Հայս կան ե ա ր ե ա ն ե ր ո ւ ն

«Ցանկանում եմ ձեզ ասել մի քանի խոսք ձեր ներկայ դրության մասին։ Ես ձեզ ոչ մի նոր բան չեմ ասելու, որովհետև ձեր ներկայ դրությունը ինձ լավ հայտնի է։ Ես ձեզ ասելու եմ միայն այն, որ ձեր ներկայ դրությունը ինձ համար ոչ միայն հայտնի է, այլև ինձ համար ցավալի է։ Ես ձեզ ասելու եմ, որ ձեր ներկայ դրությունը ինձ համար ցավալի է, որովհետև ես ձեզ սիրում եմ, որովհետև ես ձեզ հարազատ եմ համարում։

Ես ձեզ ասելու եմ, որ ձեր ներկայ դրությունը ինձ համար ցավալի է, որովհետև ես ձեզ հարազատ եմ համարում, որովհետև ես ձեզ հետ միասին ապրել եմ, ձեզ հետ միասին տառապել եմ, ձեզ հետ միասին ուրախացել եմ։ Ես ձեզ ասելու եմ, որ ձեր ներկայ դրությունը ինձ համար ցավալի է, որովհետև ես ձեզ հարազատ եմ համարում, որովհետև ես ձեզ հետ միասին ապրել եմ, ձեզ հետ միասին տառապել եմ, ձեզ հետ միասին ուրախացել եմ

Ծնած էր 1861ին Նափոլիի մէջ։ Իր ընտանիքէն շատեր Նափոլէոնի բանակին մէջ ծառայած էին։ Տիազ 1894ին աւարտեց Թորինոյի զինուորական վարժարանը։ Մեծ պատերազմին սկիզբը զօրավար էր։ Գործակցեցաւ Քատորնայի հետ եւ Կորիցիայի մէջ կարեւոր յաղթանակներ տարաւ։ 1915ի վերջերը հրամանատար էր եւ կը գործէր Իզոնցոյի վրայ։ Հոկտեմբեր 24ին Քափորէթթոյի ադէմը պատահեցաւ, որուն վրայ Նոյեմբեր 6ին թագաւորը վերին հրամանատարութեան կոչեց զինք զօրավար Քատորնայի տեղ։ Փիավայի մէջ Մառնի նոր յաղթանակ մը տարաւ։ Տարուան մը ընթացքին պաշարուածի վիճակէն ազատուելով յարձակողականի սկսաւ։ Անգլեֆրանսական ուժերու աջակցութեամբ ութ օրուան կատաղի կռիւներէ վերջ (24—30 Հոկտեմբեր), տարաւ Կրափփայի հիանալի յաղթանակը։

Պատերազմէն վերջ, Արմանտօ Տիազ, որ մարշալատ, յետոյ ալ յաղթանակի դուքս անուանուեցաւ, քաշուած կեանք մը կ'ապրէր։

Զօր. Փանկալոսի դատավարութիւնը

Աթէնքի մէջ կը շարունակուի զօրավար Փանկալոսի հարցաքննութիւնը։ Պատասխանելով Սահմանադրութիւնը փոխած ըլլալու ամբաստանութեան, Փանկալոս ըսաւ թէ երբ իշխանութեան գլուխ եկաւ, Սահմանադրութիւնը գրեթէ գոյութիւն չունէր. անիկա խմբագրուած էր Խորհրդարանային Ցանձնախումբի մը կողմէն, որուն անդամներուն երկու երրորդը փափանասթասիոսի կուսակիցներ էին. ասիկա նախատինք մըն էր Հանրապետութեան եւ ժողովրդական կամքին։

Ուստի, իբրեւ երկրին գործադիր իշխանութեան պետը, պարտականութիւն համարեց փոխել զայն, վերջ տալու համար անորոշ վիճակի մը եւ հաշտեցնելու համար կուսակցութիւնները. բան մը՝ որ այն ատենուան Սահմանադրութիւնը չպիտի կրնար գլուխ հանել։

Փանկալոսի պաշտպան փաստաբանները քննիչ յանձնաժողովին ներկայացուցին երեք գաղտնի յուշագիրներ, որոնցմով կը պահանջէին հարցաքննել այժմու եւմտական նախարար Քաֆֆանտարիսը, Հանրապետականներու պետ փափանասթասիոսն եւ արտաքին նախարար Միխալաքոփուլոսը. նոյնպէս կը պահանջեն որ մէջտեղ դրուին իտալեւսերպ բանակցութիւնց վաւերաթուղթերը, ինչպէս նաեւ վէնիզէլոսի կողմէ Միխալաքոփուլոսի ուղղուած նամակ մը։

Քննիչ յանձնաժողովը մասնաւոր նիստ մը գումարեց արտաքին նախարարին հետ, որ հաւանեցաւ բոլոր գաղտնի վաւերաթուղթերը դնել անոր տրամադրութեան տակ։ Այսոնցմով կ'ուզեն ջրել Փանկալոսի այն խօսքը թէ հելլենեւսերպ բանակցութիւնները միայն առեւտրական դաշնագրի համար չէին, այլ աւելի ընդարձակ կէտեր կը պարունակէին։

Անգլիա եւ Անդրյորդանան

Երուսաղէմէն կը հեռագրեն թէ ստորագրուած է Անգլիոյ եւ Անդրյորդանանի միջեւ երկար տեւեկ մը վեր սպասուած դաշնագիրը։ Բնագիրը դեռ չէ հրատարակուած։

Դաշնագիրը կը ճշտէ Անդրյորդանանի էմիրութեան միջազգային վիճակը։ Թէեւ էմիր Ապտուլլահ կը ճանչցուի իբրեւ անկախ, սակայն պայման դրուած է որ իր խորհրդականները Անգլիացի պէտք է ըլլան։ Պաղեստինի անգլիական մարզպան լորտ Փլըմըր պիտի շարունակէ հսկել Անդրյորդանանի շահերուն վրայ։

Աշխատաւորականներու հարցապնդումը

Գրեցինք թէ Անգլիոյ արտաքին նախարարութեան պաշտօնատարներէն քանի մը հոգի ֆրանքի շահադիտութիւն ըրած ըլլալով, պատիժներու ենթարկուեցան։ Այս առթիւ խօսք եղաւ նաեւ Զինովիէվի կեղծ նամակին մասին, որուն պատճառով 1924ի ընտրութեանց մէջ Մաքտոնըլտի աշխատաւորական դահլիճը տապալեցաւ եւ պահպանողականները անցան իշխանութեան գլուխ։ Այժմ աշխատաւորականները այս մասին հարցապնդում ուղղած ըլլալով, վարչապետ Պոլտուին յայտարարեց թէ 15 օրէն երեսփ. ժողովին մէջ կէս օր պիտի յատկացուի այդ խնդրին։ Աշխատաւորականները նոր փաստեր ձեռք ձգած ըլլալով, վիճաբանութիւնները հետաքրքրական պիտի ըլլան։

Գործազրկութիւնը Գերմանիոյ մէջ

Պերլինէն կը հեռագրեն թէ գործազրկութիւնը, որ 1927ի վերջին ամիսներուն շարունակ կը շատնար, եւ Յունուարին 1,599,000 հոգիի բարձրացած էր, Փետրուարի երկրորդ կիսուն սկսած է պակսիլ։ Այժմ գործազուրկներու թիւն է 1,506,000։ Ասոնցմէ 1,291,000 հոգի՝ սովորական նպաստներ կը ստանան, իսկ 215,000 հոգի աւելի լայն աջակցութիւն։

Տորիոյի եւ ընկերներուն դատապարտութիւնը

Փարիզի պատժադատ ատեանը երեք տարի բանտարկութեան եւ 5000 ֆրանք տուգանքի դատապարտեց համայնավար երեսփոխան Տորիօն, որ ներկայիս Մոսկուա կը գտնուի։ «Իւմանիթէ»ի պատասխանատու տնօրէններ Տիւքլո եւ Պարպէ եւս ի բացակայութեան մէկ տարի բանտարկութեան եւ 1000 ֆրանք տուգանքի դատապարտուեցան՝ զինուորները անհնազանդութեան մղելու ամբաստանութեամբ։

Տորիոյի դէմ ուղղուած ամբաստանութիւնն այն էր թէ անցեալ տարի Մոսկուայէն Զինաստան գացած եւ հոն հակաֆրանսական քարոզութիւններ ըրած էր։

ՄԱՆՐ ԼՈՒՐԵՐ

ՊՈԼՇեւիկ ընդդիմադիրներէն պիատակով մեղայագիր մը ուղղած է կոմկուսին՝ կրկին կուսակցութեան ծոցին մէջ ընդունուելու համար։

ՄԱՏրիճի անգլիական դեսպան Սըր Հորէյս Ռըմպոլտ Պերլինի դեսպան նշանակուեցաւ։

ՓԱՐԻԶի խորհրդային դեսպան Գովգալեւսկի առջի օր ընդունուեցաւ արտաքին նախարար Պրիանի կողմէ։

ՄԱՆԱՍԹԸրի մէջ սկսան դատուիլ 15 յեղափոխականներ, որոնք կ'ամբաստանուին իբրեւ գործակալներ Մակեդոնիոյ յեղափոխական կազմակերպութեան։

ԱՖՂԱՆԻՍՏԱՆէն 25 երիտասարդներ մեկնած են Իտալիա, ուր օդանաւորդութիւն պիտի սորվին։

Հ. Յ. ԴԱՇՆԱԿՑՈՒԹԻՒՆ

ՓԱՐԻԶԻ ՇՐՋ. ԿոմիտէԻ վիճաբանական ժողովը, այս իրիկուն ժամը 8.30ին, 130 Bld. ՍէՆ-ԺԵրմէՆ, ՓաՓէ Պար լա ՓըԹիԹ Սուբսի սրահը։

Կը զեկուցանէ ԸՆԿ. ՎԱՀԱՆ ՓԱՓԱԶԵԱՆ

ՓՈՔՐ ԺՈՂՈՎՈՒՐԴՆԵՐՈՒ ԱԶԱՏԱԳՐՈՒԹԵԱՆ ԽՆԴՐԻ ՇՈՒՐՋ

Կը հրաւիրուին փարիզի եւ արուարձաններու ընկերները։

Ժողովը կը սկսի ճիշտ ժամուն։

ՓՕՆԹ'ՕՊՆԱ.— *Հրապարակային բանախօսութիւն և ներկայացում «Դոյութեան Պայքար»ը, 4 Մարտ Կիրակի ժամը 2ին, քաղաքապետարանի սրահին մէջ։ Կը խօսի Ընկ. ԱՒՕԵԱՆ։ Մուտք՝ 5 եւ 3 ֆրանք։*

ՄարսԷյլ.— *Մէն Լուի Հ. Յ. Դ. «Ակնունի» խումբին նախաձեռնութեամբ, «Փետրուար 18»ը կը տօնուի այս Կիրակի ժամը 1ին, Մ. Լուի հայկական սրճարանին մէջ։ Կը բանախօսէ Ընկ. ՄԵՍՐՈՊ ԳՈԻՅՈՒՄՃԵԱՆ։ Երգ եւ արտասանութիւն։*

ՄարսԷյլ.— *Մ. Մարսէյլի խումբին կազմակերպած հրապարակային բանախօսութիւնը այս Կիրակի ժամը 4ին, Մ. Մարսէյլի գործարանին դիմացի սրճարանին մէջ։ Պիտի բանախօսէ Ընկ. ՄԵՍՐՈՊ ԳՈԻՅՈՒՄՃԵԱՆ. Կը հրաւիրուին Մ. Մարսէյլի, Վալպոռէյլի եւ Լափօմի հայրենակիցները։*

ՄարսԷյլի *Պատանեկան միութեան դասախօսական ժողովը՝ այս Կիրակի կէս օրէ առաջ ժամը 9.30ին, 46 Rue Tapis Vert սալօն Մփանեօլի մէջ։ Կը խօսի՝ Ընկ. Ա. ՋԱՄԱԼԵԱՆ։*

Ալֆօրվիլի *Մ. Մինասեան ենթակոմիտէի ընդհ. ժողովը այս Կիրակի ժամը 2ին, ծանօթ հաւաքատեղին։*

Գոյամարտ *խումբի ժողովը այս Կիրակի ժամը 3ին, սովորական հաւաքատեղին։ Կարեւոր օրակարգ։*

Պուա Քոլոնպի *«Եռագոյն» խումբի ժողովը վաղը Շաբաթ դիշեր ժամը 8.30ին, 154 Ave. Argenteuil, Asnières։*

Պիյեանքուրի եւ Իսի-լէ-Մուլինոյի *«Զաւարեան» և «Վանի Արամ» խումբերու խառն ժողովը այս Կիրակի առաւօտ ժամը 10ին,* Place Nationale «Ideal - Hôtel»*ի սրճարանը։ Բոլոր ընկերներու ներկայութիւնը պարտադիր է։*

Սէն Շամօնի *դասախօսական ժողովը վաղը, Շաբաթ իրիկուն ժամը 8ին «Վարուժան» ակումբին մէջ։ Կը հրաւիրուին բոլոր ընկերներն ու համակիրները։*

Իսի լէ Մուլինօ *Վանի Արամ խումբի ժողովը այս Կիր. ժամը 2.30ին, 164 Ave. Verdun.*

Սէն Թ'Էթիէնի *ենթակոմիտէի ընկերական ժողովը այս Կիր. ժամը 2ին,* Rue de Paleի *սրճարանը։ Բոլոր ընկերները ներկայանան ինքնութեան թուղթերով։*

ԳՐԱԿԱՆ ԱՏԵԱՆ ՀԱՄԱՍՏԵՂԻ "ԳԻՒՂ,,Ի ՄԱՍԻՆ

վաղը Շաբաթ գիշեր, ժամը 9ին, Սոսիէթէ Յավանթի D սրահին մէջ

Նախագահութեամբ՝ Շ. ՄԻՍԱՔԵԱՆԻ

Պաշտպան՝ Կ. ՍԱՍՈՒՆԻ։ Հակառակորդները՝ Շ. ՆԱՐԴՈՒՆԻ և Ց. ԿԱՐՕ

ԶԱՐԴԱՆԿԱՐՁՈՒԹԵԱՆ ԴԱՍԵՐ

ԸՆդառաջ երթալով երկսեռ դիմողներու խնդրանքին, կը յայտարարեմ թէ ներկայ մարտ ամսուն 1էն սկսեալ միայն ճնարաւոր պիտի ըլլայ ինծ դասաւանդել։ Շաբաթական դասապահերը.— Դշ. գիշեր ու Շբ. յետմիջօրէի։ Ուրիշ փափաքողներ ալ Թող նկատի առնեն այս պարագան։

Մ. ՔԷՊԱՊՃԵԱՆ

7, Rue de Tournon, Paris (6e)

ԲԱՍԵՐԱԿԱՆ ՆԵՐԿԱՅԱՑՈՒՄ ԼԻՈՆԻ ՄԷՋ

Դատեմի Լուս. Ուսումն. Ընկերութեան ժամանակիւղին կողմէ

վաղը Շբ. գիշեր ժամը 8ին, Էսիլ Ջոլայի սրահը, 127-129 rue Boileau

կը բեմադրուի Մ. ՊԼԵՒԿԱՆԵԼԵԱՆի «ԿՈՌՆԱԿ»Ը

և. «ՍԱՏԱՆԱՆ» (*Զաւեշտ 2 արար*)

MAISON DU PEUPLE FRANÇAIS

42, Rue Hermel, Paris (18e), N. S. J. Joffrin, Métro: Simplon

վաղը Շաբաթ գիշեր, ժամը ճիշտ 8.30ին

«ԻԲՐԵՒ ԱՐԾԻՒ ՍԱՒԱՌՆՈՒՄ ԵՍ . . .»

կամ ԶՕՐԱՎԱՐ ԱՆԴՐԱՆԻԿ

Ընդրանիկի դերը կը կատարէ Գ. ՏՐԴԱՏ ՆՇԱՆԵԱՆ

Գիները՝ 15, 10 եւ 5 ՖՐԱՆՔ

կազմակերպութեան իսկզբ՝ Մաքսուտեան եղբարք

17, Rue St. Jacques, Paris (5e)

ՑՈՒՇԱՏԵՏՐ

Զ. Ե. Ո. Միութեան Փարիզի ժամնաժիւղի ընդհ. ժողովը այս Կիրակի իրիկուն ժամը 8.30ին Ճլօրիա։

«ԲԱՐԶՐ-ՀԱՅՔ»ի Հայրենակցական միութեան ընդհ. ժողովը այս Կիրակի ժամը 3ին, 131 Fbg. du Temple. *կը հրաւիրուին բոլոր անդամները։ Օրակարգ. վեցամսեայ հաշուետուութիւն և վարչութեան զեկոյցը։*

ԺԱՄԱՆԱԿԱՑՈՒՅՑ ՍԱՆԱՍԱՐԵԱՆ ԺՈՂՈՎՐԴԱԿԱՆ ՀԱՄԱԼՍԱՐԱՆԻ

Այս իրիկուն Ճլօրիայի մէջ, ժամը 9—10, հայոց Ազգ. պատմութիւն (Պրոֆ. Ադոնց)։

ժամը 10—11, Հոգեկան ախտաբանութիւն (Պրոֆ. Աղաջանեանց։

ՆԵՐԿԱՅԱՑՈՒՄ ՎԻԷՆԻ ՄԷՋ

Այս կիրակի կէս օրէ վերջ, ժամը 3ին, Pont Eveque Cinema Etoileի մէջ, նախաձեռնութեամբ Զ. Ե. Ո. Մ. վիէնի մասնաճիւղին, պիտի բեմադրուի «ԱՆԴՐԱՆԻԿ» եւ «ՎԱՆԵԱՒՈՒՆ» զուեշտ։

ԿԸ ՓՆՏՌՈՒԻ

— Տարագրութեան ժամանակ կորսնցուցած եմ զաւակներս կարապետ 6 տարեկան եւ աղջիկս Մարի Շաճի վարդանեան 9 տարեկան Սիվրի-Շիսարցի։ Զինադադարէն վերջ, տեսնուած են Գոնիայի Ամերիկեան որբանոցին մէջ։ Լուր տուողին 200 ֆր. նուէր։ Իմացնել՝ կարապետ Շաճի վարդանեանի, 36 Rue Tapis Vert, Marseille.

Կը խնդրուի արտատպել ցունահայ եւ Սուրիահայ Թերթերէն։

— Կը փնտռուի Աֆիոն Գարահիսարցի Շաճի Մննիկ Գարաեան (որբ) 19 տարեկան, հօրը անունը Սեփան, մօր անուն Եդիսաբեթ։ 1924ին Պէյրութէն եկած է Մարսէյլ, եւ աշխատած է շիշի գործարանը։ Իմացնել՝ Աֆիոն Գարահիսարի Հայրենակցական միութեան Մարսէյլ կամ Լիոնի մասնաճիւղին։

— Կը փնտռուին Քէմախի Պաքարիճ գիւղացի Թորոս, իր ընտանիքը եւ զաւակները գրի. Գոր ու Ասատուր եւ իր Թոռը վարդանուշ Գախվանիեան, որոնցմէ 1915էն ի վեր լուր չկայ, իմացնել՝ Lucas Pilibossian, 23 Rue St. Pierre, Dives sur Mer, Calvados։

Կը խնդրուի Սուրիահայ եւ Ցունահայ Թերթերէն արտատպել։

ԼՈՅՏ ՏԵՍԱԻ

Զ. ԵՍԱՑԵԱՆի

ՄԵԼԻՀԱ ՆՈՒՐԻ ՀԱՆԸՄ

վ է պ ը

արեւելեան կեանքէ, առնուած Մեծ Պատերազմէն։ Մաքուր եւ գեղարուեստական տպագրութիւնով։ Գոսի Թախը չկայ։

Գինը 5 ՖՐԱՆՔ

Դիմել՝ VAHRAM SÉVOUNI

31 Rue Kléber

Issy-les-Moulineaux (Seine).

ԻՐԱՒԱԳԻՏԱԿԱՆ ԳՐԱՍԵՆԵԱԿ

Է. ՍԹԷՖԻՔԻ

106 Kléber, Շեն. Passy 72-56

Կը կատարէ Ֆրանսա եւ ցունաստան մտնելու կամ բնակելու արտօնութեան գործողութիւնները.

AFFIDAVITի (*Աֆիտավիթ*)

Դիմել՝ ամէն օր կէս օրէ վերջ ժամը 4—7.

ՀԱՅԿ. ԲՈՒԺԱՐԱՆ - POLYCLINIQUE de BELLEVILLE

տէր եւ տնօրէն՝ ՏՕՔԹ. ԳՐԳՈՅԵԱՆ

29, Rue (Place) des Fêtes, Paris, XIX. Tél. Nord 96-61

Բաց է ամէն օր, ուր շատ մը մասնագէտ բժիշկներէ կը խնամուին ամէն տեսակ ներքին եւ վէներական հիւանդութիւններ։ Աչքի մասնագէտը կ'ընդունի Դշ., Երք. եւ Շաբաթ օրերը ժամը 3—5։ Քթի, կոկորդի ու ականջի մասնագէտը ամէն Երեք. եւ Շաբաթ օրերը ժամը 1—3։ ԱՏԱՄՆՈՒԲՈՅԺը ամէն օր ժամը 9էն 19։ Կիրակի 9—12։

Գ. ՅԱԿՈԲԵԱՆ ԻՐԱՒԱԳԷՏ

Կը զբաղի ամէն տեսակ առեւտրական, քաղաքային եւ պատժական դատերով։ Կը տառնձնէ մասնաւորապէս ինքնաշարժի արկածներու եւ վարձակալութեան վերաբերեալ դատական գործեր, ինչպէս նաեւ ապահովագրական վէճեր։ Կը խմբագրէ ամէն տեսակ actes (baux, vente et nantissement de fonds de commerce, constitution et liquidation de sociétés). Փրանսահպատակութիւն ուզողներու համար կը կատարէ վարչական ձեւակերպութիւնները լաւագոյն պայմաններով։

Ընդունելութեան ժամեր ամէն օր 9.30-12 և ժամադրութեամբ։

13 Rue Béranger, Métro République, Tél. Archives 15-14

EXACTITUDE - CABINET D'AFFAIRES

"PARMAKSEZIAN,,

Nord Sud: Lamarck Aut. AM, AH, AF. Tram.: 31, 34, 54

Reg. Com. 404,035 69bis Rue Damrémont Paris (18)

Կը ստանձնէ եւ կը կատարէ ամենակարճ ժամանակի մէջ եւ դիւրամատչելի պայմաններով ամէն տեսակ վարչական դիմումներ, ամուսնական եւ ամուսնալուծման դատեր, ֆարթ տ'իտանթէի մէջ արիեստի փոփոխութիւններ եւ Ֆրանսա մտնելու համար անցագրային գործողութիւններ։

Դիմել՝ ամէն օր ժամը 13-20, կիրակի ամբողջ օրը։

ՏՈԿՈՒՆ ԱԺԱՆ

Եթէ կ'ուզէք ունենալ վերջին նորաձեւութեամբ եւ խնամքով կարուած հագուստներ դիմեցէք՝

ՏԱՆՕՔ ԴԵՐՁԱԿ ՋԳՕՆ ՊԱՐՍԱՄԵԱՆԻ

Որ փոխադրուած է 233 Fbg. St. Martin, PARIS (10e)

«ՅԱՌԱՋ»ի խմբագրութեան դիմացը

ՃՈԽ ՄԹԵՐՔ ՓՐԱՆՍԱԿԱՆ և ԱՆԳԼԻԱԿԱՆ ԿԵՐՊԱՄՆԵՐՈՒ

ՏՕՔԹ. Լ. ԳՐԻԳՈՐԵԱՆ

ՄԱՍՆԱԳԷՏ ՆԵՐՔԻՆ ՄՈՐԹԱՑԻՆ ԵՒ ՎԷՆԵՐԱԿԱՆ ՀԻՒԱՆԴՈՒԹԵԱՆ

126, Rue du Faubourg St. Denis

Metro : Gare de l'Est Téléphone : Nord 84-04

Ընդունելութեան ժամեր՝ Ամէն օր 2.30-7.30—Կիրակի եւ տօն օրեր՝ 9.12

ԿԱՇԻԻ ՄԵԾ ՎԱՃԱՌԱՏՈՒՆ TANNERIE DE LA DEULE

9 rue Charlot, Paris, մէթրօ République, Tél. Archives 05—86

Մեծաքանակ և փոքրաքանակ վաճառում ամէն տեսակ կաշիներու, հրապարակի գինէն աժան

Ադապուած ներքնակու կաշի,

Քունուիճոն (*կռնակի մասը*) Ա. կարգի քիլօն 32, 34, 36,

Բ. կարգի քիլօն 24, 26, 28, ֆրանք,

Քոլէ (*վերի մասը*) 14, 16, 18 ֆրանք։

Ֆլան (*կողի մասը*) 14, 15, 16 ֆրանք։

Մասնաւոր զեղչ հայ կօշկակարներու։ Կը խօսուի հայերէն եւ Թուրքերէն։

ՏՕՔԹ. Յ. ՏԻՐԱՑ (ՏԻՐԱՑՈՒԵԱՆ)

ՎԿԱՅԵԱԼ ՓԱՐԻԶԻ ԲԺՇԿԱԿԱՆ ՖԱԿՈՒԼԹԷՏԷՆ, (Licencié ès Sciences)

Նախկին Interne Hôpital des Enfants maladesի

եւ մասնագէտ մանկանց եւ ներքին հիւանդութեանց

24, Rue des Grands Augustins, Paris (6e) Place St. Michel

Հիւանդ կ'ընդունի Դշ. Երք. Ուր. և Շբ. օրերը, ժամը 1էն 4

Ինչպէս նաեւ մասնաւոր ժամադրութեամբ

Métro St. Michel եւ Odeon Tél. Littré 60-46

ԻՐԱՒԱԳԻՏԱԿԱՆ ԳՐԱՍԵՆԵԱԿ

Վ. ԵԱՐՃԱՆԵԱՆ

5 Rue Cardinal Mercier

(Նախկին Rue Nouvelle)

Tél. Cent. 96.70 եւ 97.39

Կը կատարէ Ֆրանսա մտնելու կամ բնակելու արտօնութեան պաշտօնական գործողութիւնները, արագ կերպով։ Նաեւ դատական եւ վարչական ամէն տեսակ գործեր կը ստանձնէ։

Դիմել ամէն օր 9-12 և 2-7

ՄԱՐՍԷՅԼԻ ՄԷՋ

Հայկական առաջնակարգ

նոր եւ շքեղ հիւրանոց

12, Տէ Թէօյեան փողոց, 12

Տէր և տնօրէն Վ.Գ.ԷԼՄԱՍԵԱՆ

PAX-HOTEL

12, Rue des Feuillants, 12

(Angle Rue Cannebière)

Tél. Inter. 12-02

MARSEILLE

Ouvert toute la nuit

Chauffage central, Salle de Bains, Eau, courante, chaude et froide

---

IMPRIMERIE - MASSIS - ÉDITION

208bis, Rue Lafayette Paris (10)

Le Gérant: H. TEURNIER

ՅԱՌԱՋ

LE PREMIER QUOTIDIEN ARMÉNIEN EN EUROPE

ԲԱԺԱՆԵՐԻՆ

	3 ամս.	6 ամս.	Տար.
ՖՐԱՆՍԱ	35 ֆ.	70 ֆ.	140 ֆ.
ԱՆԳԼԻԱ	20 շլ.	40 շլ.	
ԵԳԻՊՏՈՍ	»	»	
ԻՏԱԼԻԱ	250 ֆրանք		
ԱՄԵՐԻԿԱ	6 տլ.	10 տլ.	
ԵՒՐՈՊԱ	100 ֆ.	200 ֆ.	

"HARATCH"

Խմբագիր՝ ՇԱՒԱՐՇ ՄԻՍԱՔԵԱՆ

Directeur-Propriétaire : SCHAVARSCH MISSAKIAN

Rédaction & Administration
Խմբագրութիւն : 208 bis, Rue Lafayette PARIS (10e)

TÉLÉPHONE : NORD 57-82

MÉTRO LOUIS-BLANC ou JAURÈS

Հասցէի փոփոխութեան համար պէտք է վճարել 2 ֆրանք

ՇԱԲԱԹ 3 ՄԱՐՏ 1928

3 MARS 1928

Գ. ՏԱՐԻ ԹԻՒ 586

ՕՐԱԹԵՐԹ՝ ԱԶԳԱՅԻՆ, ՔԱՂԱՔԱԿԱՆ ԵՒ ԳՐԱԿԱՆ

ԳԻՆ՝ 50 ՍԱՆԹԻՄ

ԲԱՑ ԹՈՂԱԾ

ԵԳԻՊՏՈՍԻ ԱԶԱՏԱԳՐԱԿԱՆ ՁԻԳԸ

Եգիպտական տագնապը սուր հանգամանք առած է Նորէն: Ինչպէս կ'երեւայ օրը օրին հրատարակուած լուրերէն, Եգիպտոսի ազգայնականները նոր ճիգ մը կը փորձեն, թօթափելու համար բրիտանական խնամակալութիւնը:

Վերջին տարիներու ընթացքին, շարք մը զիջումներ ընելու հարկադրուեցաւ Լոնտոն, այդ գաղութին անկախութիւնը ճանչնալու համար: Բայց տեղ մը կուգայ եւ կը կենայ: Մինչեւ այդար ալ չուզեր հրաժարիլ կարգ մը առանձնաշնորհներէ, որոնց մասին պիտի խօսինք աւելի վերջը: Գաղափար մը տալու համար տարիներու ընթացքին կատարուած փոփոխութեանց մասին, թղթատենք պաշտօնական պատմութիւնը (բրիտանական):

1879էն 1883, երկու վերահսկիչներ, մէկը՝ Անգլիոյ և միւսը՝ Ֆրանսայի կողմէ նշանակուած, որոշ լիազօրութիւններ ունէին Եգիպտոսի գործերու վարչութեան մէջ: 1882ի ամառը, իբրեւ հետեւանք գինուորական ապստամբութեան, Անգլիա միջամտեց, շարժումը զսպեց եւ վերահաստատեց խտիվին իշխանութիւնը: Ֆրանսա չմասնակցեցաւ այս միջամտութեան, և 1883 Յունուար 18ին, Խտիվը ստորագրեց հրամանագիր մը, որով կը յանձնէր Անգլիոյ և Ֆրանսայի միացեալ հսկողութեան նշանակուեցաւ անգլիացի եւմտակ ն խորհրդական մը: Յարելի չէր ո'ր եւ է եւմտական որոշում տալ, առանց այդ խորհրդականին հաւանութեան:

1919 Նոյեմբերին, Անգլիա պաշտօնապէս հաղորդեց թէ կ'ուզէ ապահովել Եգիպտոսի ինքնօրինութիւնը, բրիտանական զօրակութեան տակ եւ եգիպտացի վեհապետի մը իշխանութեամբ: Միեւնոյն ատեն, ինչպէս ամէն տագնապի պահուն, կ'ազդարարէր թէ Եգիպտոսը պիտի պաշտպանէ ամէն արտաքին վտանգի կամ ո'ր եւ է պետութեան միջամտութեան դէմ: Ու Գահիրէ ղրկեց պատուիրակութիւն մը, Լոյտ Միլնըրի նախագահութեամբ, որպէսզի մշակէ նոր սահմանադրութիւնը: Բանակցութիւնները կատարուեցան 1921ին, սակայն ձախողեցան: Բանակցութիւնները վերսկսան 1922ի սկիզբը, եւ փետր. 28ին պաշտօնապէս հաղորդուեցաւ թէ զօրակութիւնը վերջ գտած է եւ թէ Անգլիա Եգիպտոսը կը ճանչնայ իբրեւ անկախ եւ գերիշխան պետութիւն, յառաջիկային վերապահելով պաշտպանել իր իրաւունքները:

Սահմանադրութեան ծրագիրը հրատարակուեցաւ 1923 Ապրիլ 20ին, Եգիպտոսին տալով անկախ պետութեան մը բոլոր ստորոգելիները:

Բայց, ինչ որ նշանակուած է թուղթի վրայ, բոլորովին չի համապատասխաներ իրականութեան: Անկախ Եգիպտոսն ալ կը գտնուի բրիտանական մականին տակ: Ազատ չէ, տակաւին, շատ մը կարեւոր խնդիրներու մէջ: Եւ Զաղլուլ փաշայի հետեւորդները բաւական արձնցած են, երեւոյթներէն չյափշտակուելու համար: Անոնք անդադար կը յիշեցնեն իրենց վարպետին պատգամները:

Անգլիա կ'ընդունի Եգիպտոսի անկախութիւնը, բայց անոր չի վստահիր ոչ հաղորդակցութեան միջոցները, ոչ բանակին պարապետութիւնը, ոչ օտար շահերու եւ փոքրամասնութեանց պաշտպանութիւնը: Վերապահումներ ունի նաեւ Սուտանի մասին:

Չորցը սեղանի վրայ կուգայ պարբերաբար եւ ամէն անգամ որ ծանր միջադէպ մը ծագի, ինչպէս անգլիացի սպարապետին սպանութիւնը, երկու տարի առաջ, կամ բանակցութեանց ձգձգում, — Լոնտոն միջոցը կը գտնէ գործը անուշի կապելու եւ դժնդակ ժամը անցընելու:

Վերջին փորձը, անցեալ տարուան ընթացքին կատարուեցաւ: Եգիպտոսի ներկայացուցիչն էր Սարուաթ փաշան, որ աւելի չափաւոր քաղաքագէտ է, քան հանգուցեալ ազգային հերոսը, Զաղլուլ փաշան:

Բայց ահա, վէճը կը պահէ իր սուր հանգամանքը ճի՛շտ այն կէտերուն պատճառով որոնք առկախ կը մնային մինչեւ հիմա: Լուրերու համաձայն, Լոնտոն կարգ մը զիջումներ ըրած է: Օրինակ, չի պնդեր որ եգիպտական բանակին սպարապետը անգլիացի ըլլայ, կամ անպատճառ անգլիացի խորհրդականներ ունենայ նախարարութեանց համար:

Խնդիրը այն է որ, կաշկանդումը կայ եւ կը մնայ: Եթէ Լոնտոն տրուած լուրերը, Մեծն Բրիտանիա կ'ուզէ իր ափին մէջ պահել Եգիպտոսի արտաքին քաղաքականութիւնը: Թոյլ կու տար որ Գահիրէ քաղաքական դաշնագիր կնքէ, առանց իր հաւանութեան: Յետոյ, երբեք չի հաւանիր ձեռքէ հանել հաղորդակցութեան միջոցները (Սուէզի եւլն.) եւ ռազմական կէտերը:

Այս կաշկանդումներէն կը հետեւի որ, Եգիպտոս չի կրնար եւս ըլլալ Ազգերու Դաշնակցութեան անդամ, գոնէ երկար ժամանակի համար:

Եգիպտոսն ըլլալով կենսական խարիսխ մը բրիտանական նախարհակալութեան համար, իր կայսրութեան կեդրոնական հաղորդակցութեանց վրայ, Լոնտոն ո'ր եւ է գնով չուզեր բոլորովին ձեռնթափ ըլլալ:

Ան աստիճանաբար տեղի տուաւ ազգայնական շարժման պահանջքին փոթորիկներուն առջեւ, երբեմն ճկելով, երբեմն դիմադրելով: Բայց ղժուար թէ համակերպի Եգիպտացիներու պահանջին, բացարձակ անկախութեան: Միեւնոյն պատճառներով, Մեծն Բրիտանիան որոշած է իր թեւին տակ պահել նաեւ իրաքը, որ նոյնքան կենսական յենակէտ մըն է: Շ.

ՄԱՄՈՒԼ

ՎՐԱՑԻ ՎԱՐԻԶՆԵՐՈՒՆ ԹԱՐԹԱՓՈՒՄՆԵՐԸ

Յունաբեր, վերլուծելով վրաստանի սոցիալ-դեմոկրատ վարիչներէն ցերեթելլիի մէկ ուսումնասիրութիւնը, կը գրէ (23 փետր.).

— *«Անցեալ ամրան անդրկովկասեան Չեկայի ձեռքն անցած Ն. Ժորդանիայի եւ Ն. Ռամիշվիլիի գաղտնի հրահանգ-նամակներէն կը պարզուէր, որ վրաց Սոցիալ-Դեմոկրատիայի վարիչ շրջանները որոշած են զէնքի ուժով տիրանալ իրենց երկրի անկախութեան, նախապէս Ռուսիոյ ստորադաս ազգերէն ընդհանուր միութիւն մը ստեղծելով ընդդէմ բուն վէլոկորուսսիայի, Մոսկուայի:*

Այս հրահանգ - նամակներէն կը պարզուէր միաժամանակ, որ նոյն շրջանակները որոշած են իրենց պայքարին մէջ օգտագործել նաեւ օտար, եւրոպական պետութեանց (եւ յատկապէս Անգլիոյ) գինական աջակցութիւնը՝ երբ այդ առիթը ներկայանայ իրենց:

Եթէ փորձենք վրացական Սոցիալ-Դեմոկրատիայի քաղաքական դիծը բանաձեւել քանի մը բառերու մէջ, հետեւեալ պատկերը պիտի ստանանք.

— *Ջգտիլ գինական ապստամբութեան միջոցով տիրանալ վրաստանի անկախութեան, այս նպատակին համար օգտագործելով օտար պետութեանց ռազմական աջակցութիւնը (ընդդէմ Ռուսաստանի) եւ ջանալով, միաժամանակ, քայքայել ռուսական միութիւնը, անկէ պոկելով ստորադաս ազգերը եւ այս վերջինները զէնքի միութիւն մը կազմելով ընդդէմ Մոսկուայի:*

Չմոռնանք յիշատակել հոս, որ այս քաղաքականութեան ծնունդն էր Կովկասի Անկախութեան Կոմիտէն (առանց մեր մասնակցութեան), որ ստեղծուեցաւ ասկէ աւելի քան տարի մը առաջ, Փարիզի մէջ, իրեն կեդրոն ունենալով Պոլիսը:

Եթէ փորձենք ցերեթելլիի խմբակին քաղաքական ուղղութիւնը բանաձեւել քանի մը բառերու մէջ, հետեւեալ պատկերը պիտի ստանանք.

— *Ջգտիլ վրաստանի անկախութեան ոչ թէ գինական ապստամբութեան, այլ խաղաղ՝ դեմոկրատական - յեղափոխական պայքարի ճամբով, այս նպատակին համար օգտագործելով, սակայն, ոչ թէ օտար պետութեանց ռազմական, այլ, ընդհակառակը, անոնց դեմոկրատական ուժերը, որոնք խմբուած են առաւելապէս ընկերվար. Միջազգայնականի մէջ, եւ որ գլխաւորն է, այս քաղաքականութիւնը ուղղել ոչ թէ Ռուսաստանի դէմ՝ ջանալով քայքայել զայն, այլ, ընդհակառակը, ձգտիլ հաշտեցնել այս քաղաքականութիւնը ռուսական շահերուն, առաւելապէս Ռուսիոյ բարեկամութեան եւ հզօրութեան մէջ տեսնելով վրաստանի փրկութիւնը:*

Ինչպէս կը տեսնէք, իրարու դէմ ծառացած են երկու իրարմէ հիմնապէս տարբեր քաղաքականութիւններ:

Առնուազն առաջինէն մենք հեռու ենք (հեռու մնացած ըլլալով նաեւ Կովկասի Անկախութեան Կոմիտէէն): Մեր ուղղութեան աւելի հարազատ է գործնական քաղաքականութեան այն գիծը, զոր որդեգրած է Ցերեթելլի:»

ՕՐԸ ՕՐԻՆ

Անգլիա կը մերժէ օգնել Նանսէնեան ծրագրին

Լոնտոնէն կը հաղորդեն.—

Անգլիոյ երեսփոխանական ժողովին մէջ, հարցումի մը պատասխանելով, արտաքին Նախարարութեան խորհրդական Լոքըր - Լէմփսըն յայտարարեց թէ՝ բրիտանական կառավարութիւնը համակրանքով քննելէ ետք Ազգերու Դաշնակցութեան դիմումը ի մասին Նանսէնեան ծրագրին, որոշեց հետեւեալը.— Նկատելով որ ցարդ կարեւոր գումարներ վճարուած են Հայերուն համար, կառավարութիւնը ի վիճակի չէ անգամ մը եւս կոչ ընելու անգլիացի հարկատուներուն՝ օգնութեան գալու համար Երեւանի հայ գաղթականներուն:

Այս առիթի յիշենք թէ՝ մինչեւ հիմա պատասխան ստացուած է Ռումանիայէն, որ 1000 անգլիական ոսկի կը տրամադրէ, եւ ցուցնաստանէն, որ գաղթականներու փոխադրութեան ծախքին 100ին 25ը կը ստանձնէ:

Մարտ 5ին՝ երկուշաբթի օր Ազգերու Դաշնակցութեան խորհուրդին նոր նստաշրջանը կը բացուի. հաւանաբար Նանսէնեան ծրագիրը օրակարգի վրայ անցնի դարձեալ:

Երէ Իտալիա պատերազմի Թուրքիոյ դէմ

Շիկագօ Թրիպիւնի Լոնտոնի թղթակիցը կը հեռագրէ Մարտ 1 թուականով.— *Այսօր տեղեկացայ թէ Իտալիա մօտեցած է Յունաստանի՝ անոր հետ կնքելու համար դաշնագիր մը: Ըստ այդ դաշնագրին, Իտալիա պիտի ապահովէ Յունաստանի կղզիները եւ սահմաններուն գործածութիւնը՝ այն պարագային, երբ պատերազմի Թուրքիոյ, Աւստրիոյ կամ Եուկոսլաւիոյ դէմ: Յունաստանի պատասխանը դեռ յայտնի չէ:*

Սարուաթ փաշա պիտի հրաժարի

Եգիպտոսի քաղաքական շրջանակներուն մէջ մեծ յուզում կը տիրէ՝ անգլիական վերջին պահանջներուն հետեւանքով: Ազգայնական վաֆտ կուսակցութիւնը, որ Եգիպտոսի խորհրդարանին մէջ մեծամասնութիւնը կը կազմէ, որոշած ըլլալով մերժել անգլիական առաջարկները, դահլիճին դիրքը խախտած է:

Ազգայնական թերթերը բուռն կերպով կը յարձակին վարչապետ Սարուաթ փաշայի վրայ, որ վերջերս Լոնտոնի մէջ կատարած իր բանակցութեանց ընթացքին չէ յաջողած նպաստաւոր պայմաններ ստանալ Եգիպտոսի համար:

Գահիրէէն հեռագրի մը համաձայն, Սարուաթ փաշա կը մտածէ դահլիճին, հրաժարականը ներկայացնել թագաւորին: Եթէ դահլիճը հրաժարի, վախ կայ որ շատ չանցած խորհրդարանն ալ լուծուի:

Ի՞նչպէս պիտի բաժնուի Մուսուլի վարիլայէթը

«Թան» կը գրէ թէ Մուսուլի քարիւղը բաժնելու համար համաձայնութիւն պիտի գոյանայ հետեւեալ հիման վրայ.— Ամէնէն առաջ եւ նախապատուութեան կարգով Anglo-Persianը պիտի ստանայ 100ին 10 եւ Պ. Գալուստ Կիւլպէնկեան՝ 100ին 5: Մնացեալ 100ին 85ը հաւասար բաժիններով պիտի տրուին Royal Dutch-Shellի, Anglo-Persianի, Near East Developmentի և Compagnie Française des Pétrolesի: Այս հաշուով Ֆրանսայի բաժինը պիտի ըլլայ ամբողջական արտադրութեան 100ին 21.25ը:

Կիլիկիոյ կաթողիկոսը մարզպանին մօտ

Սուրիոյ մարզպան Հանրի Փոնսօ Հալէպ գացած ըլլալով, Կիլիկիոյ Սահակ կաթողիկոսը փետր. 20ին այցելած է իրեն՝ Սիրմէեան եւ Ալապահեան վարդապետներու ընկերակցութեամբ: Կաթողիկոսը շնորհակալութեամբ յիշատակած է հոգատար եւ տեղական կառավարութեանց վերաբերումը հայ գաղթականներու տեղաւորման մասին, եւ թուելով ազգային միջոցներու անբաւարարութիւնը, խնդրած է հաւաքական տեղաւորում մը, բոլորին համար: Առաջնորդ Սիրմէեան վարդապետ մարզպանին ուշադրութեան յանձնած է Ազգ. Ս. Մեսրոպեան եւ նորաշէն Ս. Սահակեան, ինչպէս նաեւ թեմերու ազգային վարժարաններու նիւթական միջոցներէ զուրկ ըլլալու պարագան եւ խնդրած է կրթական նպաստներ յատկացնել անոնց:

Մարզպան Փոնսօ խոստացած է անհրաժեշտ կարգադրութիւնը ընել: Տեսակցութիւնը տեւած է քառորդ ժամ:

Վերադարձուած Քիւրտերը

Գրած էինք թէ Էնկիւրի արձանած է որ իրենց տեղերը վերադառնան Արեւելեան Նահանգներէն այլուր փոխադրուած Քիւրտերը: Վերադարձը տեղի կ'ունենայ մաս առ մաս, եւ հրատարակուած ցանկերու համաձայն: Զորրորդ ցանկին մէջ կան նաեւ Վանի նահանգէն 20ի մօտ անձեր:

Հայոց «վեհալ» աւարին շուրջ

Պոլսոյ Հայոց «Լքեալ» գոյքերը գաղթականներուն տալու մասին ամէն օր թուրքերէն թերթերը հակասական լուրեր կը հրատարակեն: Իրողութիւնը այն է որ նոր դահլիճը, «Լքեալ» գոյքերու մասին պատրաստած է նոր օրէնք մը որ պիտի հրատարակուի մօտ օրէն:

Այս առիթիւ Նոր Լուր կը գրէ.—

«Կ'երեւի թէ օրէնքը չհրատարակուած ջանք կայ ոմանց կողմէ կարգ մը կալուածներ առնելու: Լքեալ Գոյքերու Տնօ-

(Լուրերու շարունակութիւնը կարդալ Դ. էջ)

ՏՈՄՍԵՐ

ՄԻԹԷ Ե՞Ս ԻՑԵՄ...

Արշակ Զօպանեան, հոչակաւոր «երանոս աղբար»ը, անցեալ շաբթու փուռեր էր իր կուսակցութեան շաբաթաթերթին մէջ, ինքնապաշտպանութեան անձնական ռազմախաղ մը փորձելով:

— Ես այդպիսի բան չեմ գրած, ես չեմ սողացած. յոբելեանս ես չեմ սարքած, այլ ուրիշները խնդրած են. անոր չեմ ուզած, բայց ազգին երեւելիները խնդրած են ևլն.»

Մէկ խօսքով,— «սուտ է» ինչ որ կ'ըսուի ու կը գրուի իրեն դէմ, տարիներէ ի վեր:

Դժբախտաբար ձեռքիս տակ չունիմ ոչ 1900էն ի վեր կամ աւելի առաջ հրատարակուած թերթերու հաւաքածոները, ոչ ալ Զօպանեանի ճոխ մատենադարանը, որպէսզի բաղդատական պատկեր մը ներկայացնէի:

Սուրէն Պարթեւեանն ալ շատոնց մեռած է:

Միւս կողմէ, գիտեմ որ «ցառաջ»ը ոչ լայն տեղ ունի, ոչ ալ Թոյլ կուտայ ոչնչութիւններով զբաղիլ, կամ չափազանց հանրածանօթ իրողութիւններ, անվիճաբանելի ճշմարտութիւններ կրկնել:

Այսօրուան համար հարցում մը միայն:

«Պսակաւոր»ը անցեալ տարի փետր 10ին, կը գրէր Ամերիկայի «Պայքար»ին մէջ.

— «Սուտ է որ ես ըսած ըլլամ թէ մայիս 28ը տարուան 365 օրերուն չափ միայն արժէք ունի ինծի համար»:

Ան այս տարի ալ, փետր. 26ին, կը ձուայ նոյն եղանակով:

Բան-գործերի եւ գայ փարիզի ամկավար շաբաթաթերթին 1924 յուլիս 5ի թիւը:

Միասին կարդանք առաջին էջին երեք չորրորդը բունող խմբագրականին եզրակացութիւնը.

— «Հայ ազգը բաւական թուականներ ունի, հին թէ նոր, *տօնելու համար իր ազատագրական պայքարները. եւ եթէ առտնք չեն բաւեր, Մայիս 28էն գատ տարին դեռ 364 օրեր ունի, որոնցմէ մէկը կրնայ ան ընտրել այդ տօնակատարութեան համար. բայց ոչ Մայիս 28ը, որ ընդվզումի նշանակութիւն ունի»:*

Կը խոստովանիմ որ ստորագրուած չէ այս խմբագրականը:

Արդ, ներելի՞ է հարցնել թէ ո՞վ յղացած, գրի առած եւ մամուլին յանձնած է այս գարշելի նախատինքը:

Ո՞վ է այդ անբարոյականը:

Կուսակցական թերթի մը մէջ, երբ խմբագրական մը չստորագրուիր, կը նշանակէ թէ կուսակցութեան վարիչ մարմինն է անոր տէրն ու պատասխանատուն: կամ խմբագիրը:

Զօպանեանը խմբագի՞ր էր այդ օրերուն: Անդա՞մ էր կեդրոնական վարչութեան, փարիզի Ակումբին կամ խմբագրութեան:

Եւ եթէ ինք չէ յանցաւորը, ապա ո՞վ է:

Անշուշտ «Մի ոմն ի մէնջ»:

Հարցուցէք իրարու.

— *Միթէ ե՞ս իցեմ...*

Վ.Ա.Հ.

Պ. Պէյրի, Ամերիկեան Նպաստամատոյցի Եւրոպայի ներկայացուցիչը, որ վերջերս Սուրիա փոխադրուած էր առժամապէս, հիւանդանալով, վերադարձած է Փարիզ: Ապաքինելէ յետոյ, նորէն պիտի դառնայ Սուրիա, ուր մասնաւորապէս փարած է գաղթականներու տեղաւորման գործին:

Արդէն ապաքինում կը մաղթենք որբերու բարեկամին, որուն ջանքերը մեծապէս պիտի բարեխաւսեն Սուրիոյ գաղթականներուն վիճակը, դիւրացնելով անոնց մէկ մասին տեղաւորումը՝ Լիբանանի ափերուն վրայ, սեփական տնտեսութեամբ:

ՆԱՄԱԿՆԵՐ ԻՏԱԼԻԱՅԷՆ

ՄՈՒՍՈԼԻՆԻ ԿԸ ՁՆՁԷ ԵՐԵՍՓ. ԺՈՂՈՎԸ
ՆՈՐ ԿԱՐԳ ՈՒ ՍԱՐՔ ՄԸ ՀԱՍՏԱՏԵԼՈՎ

Տասնեակ տարիներէ ի վեր ընկերաբաններ, Ալպեաններէն ասդին եւ անդին, կը յայտնէին երեսփոխանականութեան տապնադները, ընտրական բազմաթիւ օրինագիծերու քուէարկումներն ու գործադրութիւնները, անշուշտ աւելի ժողովրդավար դարձնելու համար ներկայացուցչութիւնը։

Բոլոր բարեփոխումներուն սկզբունքն էր, սակայն, անհատին քաղաքացիական իրաւունքի յարգումը։ Ընդհանուր քուէարկութիւն, համեմատական ներկայացուցչութիւն նկատի կ'առնէին ընտրողներու թիւը, համեմատութիւնը։

Քաղաքական կուսակցութիւններ համախմբուած որոշ ծրագրի մը շուրջ՝ զոյն կը ներկայացնէին ընտրողին, քաղաքացիին, կը պաշտպանէին տեսակէտներ։ Իւրաքանչիւր երկիր կը քուէարկէր համաձայն իր քաղաքական հասունութեան՝ ծրագիրներու վրայ կամ անձերու շուրջ։

Ժողովրդային ներկայացուցիչներու մեծամասնութիւնը կը կառավարէր պետութիւնը, պատասխանատու կառավարութեան մը միջոցաւ։

Յայտնի է որ ֆաշիստ կառավարութիւնը յեղափոխութեան միջոցաւ հասաւ իշխանութեան, ձեռք առաւ պետութեանղեկը։ Երկար փորձերէ ետք, ահա՛ վերջ կուտայ երեսփոխանութեան, որ աւելի քան վաթսուն տարի վարեց իտալիան։

Կառավարական օրէնք մը այժմէն լայն իրաւասութիւններ տուաւ վարչապետին, աշխատաւորական օրինագիծը (3 Ապրիլ 1926) ստեղծեց միակ պետութիւն մը քաղաքական, բարոյական, տնտեսական, հնթարկելով ամէն կազմակերպութիւն պետութեան եւ ազգին։

Ընտրական նոր օրինագիծով, ընտրելու իրաւունքը կը վերցուի անհատէն եւ կը տրուի ընկերակցութեան։ Անհատը քաղաքացի մը ըլլալէ աւելի կը մասնակցի ընտրութեան՝ իբրեւ անդամ արհեստակցական միութեան, իբրեւ արտադրող։

Թեկնածուները պիտի ընտրուին Արհեստակցական միութիւններէն, պիտի վաւերացուին Ֆաշիստներու Մեծ Խորհուրդէն եւ պիտի ընդունուին ընտրական մարմինէն։ Ընդդիմադիր չկայ ո՛չ ընտրութեան մէջ, ոչ ալ պիտի ըլլայ երեսփոխանութեան մէջ։ Որ եւ է իրաւաբանական կազմակերպութիւն կենսական ըլլալու հաժար երկրին հաւանութիւնը ստանալու է։

Քանի որ Արհեստակցական միութիւնները կախում ունին նախարարութենէ մը, ներկայացուցիչներու ընտրութիւնը պիտի կատարուի անշուշտ այդ նախարարութեան թելադրութեամբ։ Անհաւանական նկատելու է ուրեմն ընտրեալներու մերժումը։ Մեծ Խորհուրդին կողմէ և անկարելի է որ ներկայացուած ցուցակը չքուէարկուի ընտրական մարմինէն, որուն ներկայացուցիչները որոշած են այդ ցուցակը։

Ընտրութիւն մը նկատի կ'ունենայ անձերն ու ծրագիրները։ Արդ, անձերը կը գաւանին նոյն հաւատամքը, ծրագիրները նոյնացած են կուսակցութեան ծրագրին հետ։ Ներկայացուցիչները՝ պիտի վաւերացնեն միայն կառավարութեան օրինագիծերը։

Արհեստակցական միութիւնները պիտի առաջարկեն մինչեւ 800 անուն, ուրիշ միութիւններ 100։ Եւ 900 անուններու մէջէն պիտի գտուին 400 անձեր, որոնք վաւերացուելէ ետք ընտրական մարմինէն՝ պիտի կազմեն երեսփոխանական ժողովը։ Նախորդ ժողովները կը բաղկանային 560 անդամներէ։

Իւրաքանչիւր 100 թեկնածուներու մէջէն Երկրագործական Ընդհ. Միութիւնը կրնայ ընտրել 12 հոգի. նոյնքան այս միութեան պաշտօնեաներու եւ աշխատաւորներու միութիւնը։

Ճարտարադործական ընդհանուր միութիւն 10 անձ։ Ճարտարադործական ընդհ. միութեան պաշտօնեաներու միութիւն 10 անձ։ Առեւտրականներու ընդհ. միութիւն 6 անձ։ Առեւտրականներու միութեան պաշտօնեաներ 6։ Ծովային եւ օդային փոխադրութիւններու միութիւն եւ ասոր պաշտօնեաներու միութիւն 5ական։ Ցամաքային եւ ներքին փոխադրութիւններու միութիւն եւ պաշտօնեաներ 4ական, Դրամատուններու միութիւն եւ պաշտօնեաներու միութիւն 3ական, ազատ արուեստներ եւ արուեստագէտներ 20 հոգի ընտրելու իրաւունք ունին։

Ինչպէս կը տեսնուի, Միութիւնը միայն նկատի առնուած է եւ ոչ թէ Միութիւնը բաղկացնող անհատներու թիւը։ Բացայայտ է որ ղրամատուններու միութեան անդամները անհամեմատ քիչ են իրենց պաշտօնեաներէն, ինչպէս երկրագործներն ու երկրագործութեան պաշտօնեաները։

Ընտրական մարմինին անդամ կ'ըլլան 21 տարեկանէն վեր ոեւէ անհատ, եթէ անդամ է արհեստակցական միութեան մը կամ 18էն վեր երիտասարդ մը, եթէ ամուսնացած է եւ նոյնպէս անդամ։ Ընտրական չափանիշն է ուրեմն աշխատութիւնը։ Իրաւունք ունին ընտրող նկատուելու նաեւ անոնք որ 100 լիր տուրք կը վճարեն կամ պետական պարտաթուղթեր ունին տարեկան 500 լիր եկամուտ բերող, ասոնք 10,000 լիր դրամագլուխ ունեցող։ Հոս հարստութիւնը իրաւունք կուտայ ընտրող ըլլալու։ Ընտրող են կառավարական, պետական, գաւառական, վերջապէս հանրային պաշտօնեաները։ Ընտրող է նաեւ կղերը։

Երեսփ. ժողովը տնտեսական ժողով մըն է, ներկայացնելու համար Արհեստակցական Միութիւններու շահերը։ Այսպէս 20 միլիոն աշխատաւորներ կ'ենթարկուին պետական հսկողութեան։ Հաւանական է որ ընտրուած անձերն ալ փաստաբաններ, պետական դէմքեր ըլլալէ աւելի՛ արհեստին ու արուեստին պատկանող անհատներ ըլլան։

Այս ժողովին մէջ կ'ուզեն հաշտեցնել արհեստակցական շահերը, տարաբնոյթ ու հիւսիսի իտալիոյ շահերը, համադրել պետական շահերը եւ ազգային գործակցութիւնը։

Այսպէս նոր շրջան մը կը բացուի Իտալիոյ պատմութեան մէջ։ Ֆաշիստ պետական անձ մը կը գրէ թէ Ֆրանսական Յեղափոխութեան երեք վերստուութիւններուն — Ազատութեան, Եղբայրութեան, Հաւասարութեան — փոխարէն նոր եռանուն մը կը բարձրացնենք մենք, — կարգապահութիւն, Հեղինակութիւն, Նուիրապետութիւն։

Կարգապահութեան ոգի եւ պետութեան հեղինակութիւն երկու ուժեր են, որոնց վրայ կը կրթնի ֆաշիզմը եւ ապահովաբար պիտի ապրէր անոնց շնորհիւ քաղաքական ոեւէ կուսակցութիւն եւ կառավարէր Իտալիան։ Երկու ուժերը կախում ունին նուիրապետութենէն, որուն վերին աստիճանին վրայ կը գտնուի Մուսոլինիի անձը։ Ֆաշիզմը սերտօրէն կապուած է իր անձին հետ։ Չկայ ուրիշ անհատ մը որ կարենայ յարգել տալ կարգապահութիւնը, որ ունենայ իր հեղինակութիւնը։

Ֆաշիստները կ'ըսեն թէ ազատական անունին տակ տիրապետող կառավարեցին Ռիսոլիի, Ճիոլիտտիի Հորս դարերու ազատական պայքարը չշարժեց Իտալիան։ Իսկ ֆաշիզմը յաջողեցաւ եւ կը տիրէ միահեծան։ Չկան եւ չեն կրնար կազմուիլ հակաֆաշիստ կազմակերպութիւններ։

Սահմանադրական տեսակէտով, վարչապետը կեդրոնն է ամէն իշխանութեան, ազգն ալ բաժնուած է դասակարգերու, համաձայն արուեստներու։ Կարելի է ներկայ Իտալիան նկատել գործարանաւորութիւն մը, որուն ուղեղն է վարչապետը իսկ գործարանները՝ արհեստակցական միութիւնները։

Նոյնն է նաեւ վարչական տեսակէտով. կեդրոնն է վարչապետը, որմէ կը ճիւղաւորուին գաւառապետներ, քաղաքապետներ և գիւղապետներ։ Ամենուրեք նոյն տեսակէտը, նոյն հանրային կարծիքը, որովհետեւ թերթերը կը խմբագրուին կեդրոնի հրահանգներուն համեմատ։

«Ամէն բան պետութեան համար», ըսեր է Մուսոլինի, այսինքն պետութիւնը ամէն բանէ վեր եւ ամէն ոք եռթարկուած պետութեան, գործիքը տիրապետող տարրին, զրկուած անհատական ազատութենէ։ Անհատը ոչինչ է, պետութիւնը ամէն ինչ։

Այս է ֆաշիստ պետութիւնը։

ՀԵՌՈՒԻՄ

ԻՐԱՆԻ ԵՒ ԹՈՒՐԱՆԻ ԿՌԻՒԸ

Խնդիրը աւելի բացայայտ կերպով լուսաբանելու եւ պատկերացնելու համար, օգուտէ զուրկ չենք նկատեր հոս արձանագրել վիճաբանութիւն մը, որ տեղի ունեցած է Պարսկաստանի երեսփոխանական ժողովին մէջ՝ Դաշնակցական երեսփոխանին եւ Պարսկաստանի Դեմոկրատ կուսակցութեան ներկայացուցիչներուն միջեւ։

Հայ երեսփոխանը կ'ըսէր թէ՝

—«Հայերը պարսկական յեղափոխութեան մէջ արիւն թափեցին, գոհողութիւնները ցոյց տուին եւ Պարսկաստանի ազատագրութեան իրենց հաւատարմութիւնը ապացուցին։ Ասոր փոխարէն անոնց իրաւունք պէտք է տրուի աւելի շատ թիւով երեսփոխան դրկելու մէջլիսին եւ իրենք զիրենք կառավարելու։»

Ասոր ի պատասխան Պարսկաստանի Դեմոկրատ կուսակցութեան վարիչներէն եւ այժմ Պարսկաստանի Մէջլիսին անդամ նշանաւոր Թաղիզատէ ըսած էր.

—«Հաւատարմութիւն եւ գոհողութիւն ցոյց տուող հայրերենակիցներուն անտիաճան, պատուանշան, խաչ եւ դրամական նուէր կարելի է տալ, սակայն հիմնական իրաւունքներէն ոեւէ մաս չի կրնար տրուիլ»։

Թաղիզատէի այս պատասխանը բնականաբար զայրացուցած էր հայ երեսփոխանը, ինչպէս նաեւ Մէջլիսէն դուրս գտնուած հայկական շրջանակները։ Այդ շրջանակներէն մէկուն մէջ ճառ խօսող հայ հռետոր մը ըսած էր.

— «Մի՛ ընէք. Ռուսիա եւ օսմանեան պետութիւնն իսկ չկրցան Հայերը զրկել իրենց ազգութիւններէն. դո՞ւք էք որ չպիտի տաք անոնց իրաւունքները։»

Սակայն ներուն Պարսկաստանը, որ հազարաւոր տարիներու իր ծեր կեանքին մէջ Դաշնակցութեան սպառնալիքներէն աւելի ահռելի սպառնալիքներ տեսած էր, երբեք նպատակ չունէր այդ սպառնալիքներէն վախնալով Պարսկաստանի մէջ անկախ Հայաստան մը ստեղծելու։ Այդ օրէն սկսեալ Դաշնակցութիւնը իր ճակատագիրը կապեց ռուսական աշխարհակալութեան հետ, և Մեծ Պատերազմէն օգտուելով, Մակուի, Խոյի եւ Ուրմիոյ կողմերը ջարդի միջոցով մեծամասնութիւն ձեռք բերելու եւ Հայաստան ստեղծելու ծրագիր հետապնդեց։

* * *

Իսկ այժմ, Դաշնակցութիւնը «սատանայէն զտակ կարող թէհրանի դիւանագէտներուն» շահնամէ կարդալու եւ համբիականութեան երակներուն զարնելու միջոցով «նոր զտակ մը» կարել կ'ուզէ։ Այս կերպով անոր ձեռք բերել ուզած բանը յատնի է։ Համարիականութեան միջոցով Կովկասն ու Քիւրտիստանը Իրանի սահմաններուն մէջ պիտի մնանեն, եւ Հնդկաստանի հետ միանալէ վերջ Անգլիոյ ազդեցութեան տակ իսլամ Պարսկաստանի մէջ Հայերը պիտի միացնեն կովկասեան, պարսկական եւ թրքական Հայաստանները եւ այս կերպով պիտի յաջողին երեւակայական մեծ Հայաստանը ստեղծել։

Դաշնակցութիւնը կ'ուզէ Պարսկաստանի պատմական զարգացման ուղղութիւնը փոխել, Պարսկաստանի ազգային միութեան պահանջած արեւելեան ուղղութիւնը ղէպի արեւմուտք եւ հիւսիս դարձնել, Պարսկաստանի եւ Թուրք աշխարհին միջեւ նոր արիւններ հոսեցնել։ Այս միջոցներով եւ կրթուած եւրոպական պետութեանց հովանաւորութեան, կը ցանկայ ոչինչէն Հայաստան ստեղծել, զայն պատմութիւններու եւ դարերու թաղած գերեզմաններէն դուրս հանել։

Դարձեալ, իր ազգային շահերու տեսակէտէն մեկնելով, Դաշնակցութիւնը դիտումնաւոր խաստ մը կուտայ Պարսկաստանի վերջին յեղափոխութեան։ Իբր թէ Րիզա Խան Փէհլէվիի (Պահլաւունի) գերդաստանին գահակալութիւնն ու Քաճարի գերդաստանին անկումը ֆարսութեան եւ իրանականութեան յաղթանակն է եղեր Թրքութեան եւ Թուրանականութեան վրայ։

Մինչդեռ Ահմէտ Շահ Քաճար, որ Պարսկաստանի յեղափոխութենէն վերջ ազատական եւ սահմանադրական կառավարութեան ձեռնասունն էր, ո՛չ մէկ կապ ունէր Թրքութեան հետ. իսկ անոր անկումին պատճառն ալ Ծարս չըլլալը չէր։ Քաճարներու անկումին պատճառն է ռուսական ցարիզմին պարսկական գործերուն միջամտելուն հետեւանքով վերածնունդի եւ յառաջդիմութեան շարժումին կանգ առնելը։ Ռուսիա եւ Անգլիա իրենց միջեւ ազդեցութեանց շրջանակները բաժնելէ յետոյ, բիւրոկրատիկ եւ միջնադարեան Ռուսիան կ'իշխէր Պարսկաստանի հիւսիսին, անոր Թէհրանին եւ ամէնէն ազատական կեդրոնը Թաւրիզին։ Ռուսիա ազատական եւ սահմանադրական կառավարութեան ազդային ժողովը թնդանօթի բռնելով ցրուած, իսկ ազատասէրները Պարսկաստանէն դուրս քշած էր։ Այս պատճառով, Ահմէտ Շահ Քաճարի կառավարութիւնը, որ ազգային ժողովին աշակերտն էր, անկարող կ'ըլլար գործադրելու յեղափոխութեան բնական պահանջն եղող արդիական, քաղքենի բարեկարգութիւնները։ Բանի՛ կանգուն կը մնար Ռուսիան, այն ցարական Ռուսիան, որուն վրայ դեռ կը յենու Դաշնակցութիւնը, Պարսկաստան դրաւումի տակ պիտի մնար եւ Պարսկաստանի միջնադարեան աւատապետական դրութիւնը պիտի շարունակուէր։ Ու այդ շրջանին եթէ Ահմէտ Շահի տեղ Շահ Փէհլէվին ըլլար, չպիտի կրնար ապահովել հետզհետէ աճող պէտքերը եւ գործադրել արդիական բարեկարգութիւնները։

Երբ Ռուսիա քայքայուեցաւ եւ Պարսկաստան դրաւուէ ազատեցաւ, Պարսկաստանի համար ժամանակը եկաւ պարսկական յեղափոխութեան սկզբունքները գործադրելու։ Այդ ժամանակէն օգտուող Րիզա Խան Փէհլէվին շատ մեծ դժուարութիւն չպիտի քաշէր անկար ու ծոյլ գերդաստանի մը ներկայացուցիչը տապալելու համար։ Րիզա Խան ի՞նչ ըրաւ եւ ինչո՞վ զբաղեցաւ։

1.— Անիկա չընչեց աւատապետութիւնը եւ դեռ կը շարունակէ չնչել։

2.— Արդիական բանակ մը ձեչտեղ բերաւ եւ այդ բանակին շնորհիւ զօրաւոր կեդրոնացում մը ստեղծեց։

3.— Կրթական, դատական և տնտեսական մարզերուն մէջ ալ խորունկ բարենորոգումներ մտցուց։

Այժմ ալ կը զբաղի Պարսկաստանի մէջ փոխադրութեան միջոցները կարգի դնել, խճուղիներ եւ երկաթուղիներ շինել։ Փէհլէվի գերդաստանին այս ըրածները ուրիշ բան չեն, եթէ ոչ 1907-1908 տարիներու պարսկական յեղափոխութենէն սպասուած պահանջները։

Պարսկաստան աւատապետութենէ դէպի դրամատիրութիւն կը դիմէ եւ այս ընթացքով Պարսկաստանի մէջ արդիական ժողովրդապետութեան մը համար հիմ կը պատրաստէ։ Այս բարենորոգումներուն հետեւանքով, Պարսկաստանի մէջ արդիական դրամատիրութիւն պիտի հաստատուի, ժողովրդապետութիւն պիտի ստեղծուի եւ Իրանի խիստ կենդանի, նախաձեռնարկ եւ աշխատասէր ժողովուրդին մէջ իրական ազգային գերիշխանութեան միտքերը պիտի արթնան։

Երբ այս ամրողջ փայլուն ապագան Ռուսիոյ քայքայումին հետեւանքով տապալած է, Դաշնակցութիւնը դարձեալ կ'ուզէ գարնան տիրապետութիւնը վերահաստատել Կովկասի, Թուրքիստանի եւ ընականաբար նաեւ Պարսկաստանի վրայ։ Կովկասեան ազգերէն Ադրբէջանցիներն ու Վրացիները, Թուրքիստանի ժողովուրդը եւ ուկրայնական ազգը Ռուսիայէն բաժնուելով, կասկած չկայ որ Ռուսիան միանգամընդմիշտ գատած պիտի ըլլան Պարսկաստանէն։ Այս ազգերը, որոնք Պարսկաստանի եւ Ռուսիոյ միջեւ արգելք մըն են եւ Պարսկաստանի յառաջդիմութիւնն ու վերածնունդը իրենց յառաջդիմութիւնը կը նկատեն, կասկած չկայ որ միեւնոյն ժամանակ օգնած պիտի ըլլան Պարսկաստանի վերածնութեան եւ զարգացման շարժումին։ Մինչդեռ Դաշնակցութիւնը, իր յիշեալ յօդուածով եւ առհասարակ իր բոլոր շարժումներով, Պարսկաստանի շահերուն համար իրրեւ վտանգաւոր կը ներկայացնէ Կովկասի ազգերուն եւ Թուրքիստանի ժողովուրդին անկախութեան շարժումը։

Դաշնակցութիւնը այսքանով ալ չի բաւականանար, ու կ'աշխատի պարսիկ ազգին իր ներքին բարեկարգութեանց յատկացնելիք բարոյական ու նիւթական ուժերը սպառել՝ վերոյիշեալ ազգերու ազատութեան եւ անկախութեան շարժումները քայքայելու համար։ Ի՞նչ է ասոր պատճառը։ Դաշնակցութիւնը ի՞նչ նպատակով կ'ընէ ասիկա։

Այս կէտերը ճշտելու համար շատ գլուխ յոգնեցնելու պէտք չկայ։ Յայտնի է թէ Եւրոպայի Դաշնակցականները կը սիրաբանին ցարիզմը վերահաստատելու ուզող ռուս տարագիրներուն հետ։ Ռուս միապետականներու օրկան եւ փարիզ հրատարակուող «Վոզրոժդենիա» (Վերածնունդ) թերթին հրատարակիչն ու տէր եւ տնօրէնը Հայ պարոն Ղուկասօվն է։ Այս թերթը քանի մը ամիս առաջ, կովկասեան Ադրբէջանի մասին յօդուած մը հրատարակելով կ'ըսէր թէ այդ երկիրը Թրքական երկիր չէ, այլ պարսկական հողամաս, ու կը փաստէր թէ ժամանակին Ռուսիա այդ տեղերը պարսկաստանէն գրաւեց։ Քիչ ետք, նոյն թերթը կ'ուզէր ապացուցանել թէ պարսկաստանի մէջ կովկասեան Ադրբէջանէն քաղաքական հայրենասէր րագիրները Թրքական գործակալութեան պաշտօնով կը գրպարտին։

Բացայայտ կը տեսնուի Դաշնակցութիւնը Պարսկաստանի սերուն եւ գարականներուն համերաշխակցութիւն։ Այսպէս Թուրքութեան համաձայն, մէկ մէն հայերը պիտի աշխատին բանական ուժերով կոնակին նետել Ադրբէջանը, Վրաստանը, Դաղստանը եւ Թուրքիստանը, իրենց ազգայնական շարժումով կը սպառնան կտոր կտոր Ռուսիան, եւ Թոյլ չտալ որ ռուսական ցարիզմը վերահաստատուի, կովկասի, Թուրքիստանի եւ Պարսկաստանի մէջ ստեղծուի երեւակայական պատմական Հայաստանը։

Ինչպէս 1907ին ցարական Ռուսիան եւ Անգլիան համաձայնած էին ազդեցութեանց գօտիներուն մասին, այսօր ալ գարիսմի սակիգները, մանաւանդ Անգլիոյ կառավարութեան (Անգլիոյ կ'ուզէ, խմբ.) հովանիին տակ գտնուին։ Մեկնութեան չիկայ այն կէտը թէ ինչո՛ւ Հայերը Ադրբէջանի, Կովկասի եւ Թուրքիստանի հակառակ են եւ թէ Համիրանականութեան եւ Պարսկաստանի կուսակից կ'երեւան։

(8) Մէհմէտզատէ Միրզա

Թարգմ. Հ. Ս.

ՎԵՐՋ

ԱՀ ՈՒ ՍԱՐՍԱՓԸ ԿՈՎԿԱՍԻ Մ

Պրոմեթէ, կովկասեան տէին օրկանը, փետրուարի ին մէջ կը գրէ.—

Այն օրէն ի վեր, երբ իկները գրաւեցին Վրաստանը, ձերբակալութիւնները, տանները, աքսորները դարձան պազօրեայ դէպքեր։ Վերջին օրերս Չեկան ցոյց տալ մասնաւոր աշխուժութիւն մը, շարունակելով բնաջնջել քաղաքականութիւնը։ Կեղծ տեղի կ'ունենայ ամբողջ Վրաստանի մէջ, այս անգամ մասնաւորապէս Օզուրկէթիի գաւառակի մէջ, որուն գոպումը այլեւս րոշուած է։ Ցարական կառավարութեան օրերուն, այս գաւառը ազատագոական շարժումի կեդրոնն էր։ Ներկայ ժամանակներուն եւս այս ւառն է, որ ամէնէն աւելի ոիկ ու անզուսպ կը կանգնի ւորներուն դէմ։ Ըստ ինչպէս որոշած է բնաջնջել «մէկ ներու այս միջնաբերդը»։

1927 տարին կեղծ տարի մը եղաւ այս գաւ համար։ Երկրին մէջ հիմ տրեն երկու Չեկաներ։ Մէկը ւառային, Օզուրկէթի գաւ միւսը կեդրոնին մէջ, Վրա Չեկան, որ կը վարէ Բէրիա վերջինը երդում ըրած է բնաջնջել երկիրը կամ գլուխը բերել։ Չայջողելով «գլուխը բերել», անգթութիւն կ'աշխատի կատարել առաջին շումը։ Զանգուածային ձեր կալութիւններ կը կատարին այրեր, կիներ, ծերեր ու երե սարդներ կը լեցնեն բանտերը։

Բանտարկեալները առ չարչարանքը կը կրեն Օզուրկ Չեկայի առջեւ։ Ցետոյ կը կուին Թիֆլիսի Չեկային։ Ես ալ, կ'աքսորուին Ռուսիոյ սային շրջանները, Սոլովկան գիները, ինչ որ խնդճ գիւղ րուն համար համագոր է ուան։ Ամէն շաբաթ կը պատ Օզուրկէթիի բանտերը, նալու համար նորերուն

ԵՒԻՍՈՆՈՒ ՎՂՍՏՆՈՒ ՅԱՒՂՏՆՈՒԹԻՒՆ

(ՀԱՅԿԱԿԱՆ ՑՀԱԿԱՆՈՒԹԻՒՆ)

Գ.

Հոսող ոտքով ալ ան չէր կրնար ետ դառնալ։ Ու ամբողջ ճամբան ինքզինքը կը մխիթարէր, որ ամէն ինչ կարգին պիտի ըլլայ։ Ան գիտէր, որ Ռուբէնը ամէն ինչ կրնայ ընել իր համար։ Ան ամէն ինչ կրնայ ընել, որովհետեւ ան ամէն ինչ գիտէ։

Ռուբէնը ամէն ինչ գիտէր։ Ան գիտէր, թէ ինչպէս կարելի է ամէն ինչ ընել, որպէսզի ամէն ինչ կարգին ըլլայ

բէնուքիւնը կացութեան մօտէն տեղեակ ըլլալով, կը հակառակի։ Հայերը Յունաց պէս փոխանակութեան ենթակայ չըլլալով, իրենց կալուածներն ալ փոխանակութեան օրէնքին տրամադրութեան ենթակայ չեն կրնար ըլլալ, ինչպէս կարծեր է Զետեմման Տնօրէնը։ Կառավարութիւնը «լքեալ» գոյքերը ինք կը մատակարարէ այն պատճառաւ որ տէրերը բացակայ են եւ վերջին հրահանգով մը կ'ըսէր թէ փոխանորդներուն չպիտի կրնան յանձնուիլ, բայց այս հրահանգէն ալ կը հասկցուի որ տէրերուն իրաւունքը պահպանուած է, այնպէս որ եթէ օր մը գան պիտի կրնան տէր ըլլալ»։

Կալուածի առուծախը Պոլսոյ մէջ

«Ագշամ»ի տեղեկութեանց համաձայն, կալուածական առուծախի գործողութիւնները շատ հազուագէպ են Պոլսոյ մէջ ատենէ մը ի վեր։ Ծախու հանուած բազմաթիւ կալուածներու գնորդ չէ ներկայացած, հակառակ շատ ինկած դիներուն։ Օտարահպատակներէն Հելլէններուն, Պարսիկներուն եւ Զեխոսլովաքներուն կալուած գնելու արտօնութիւն չի տրուիր կալուածահամարի պաշտօնատան կողմէ, նկատելով որ այդ պետութիւնները առեւտրական դաշնագիր չեն կնքած Թուրքիոյ հետ։ Միւս երկիրներու հպատակներն ալ, թէեւ կալուած կը ծախեն, բայց չեն գներ։

Նոր գեղծումներ Թուրքիոյ մէջ

Գաղթականաց Զետեմման Վարչութեան ընդհանուր տնօրէն Հաճի Մէհմէտ պէյ Պոլիս եկած է, կալուածական կարգ մը խնդիրներ քննելու համար։ «Ագշամ» կը տեղեկանայ թէ կարսի երեսփոխան Սատրէտտին պէյ, որ 160,000 ոսկի արժէքով կալուածներ գնած է Էնկիւրիւի մէջ, Պոլսոյ մէջ ալ տուներ գնած է իր ազգականներուն եւ ընտանիքի անդամներուն անունով։ Հաճի Մէհմէտ պէյ կալուածահամարի վարչութեան պաշտօնատունը երթալով սկսած է քննել այս առթիւ Սատրէտտին պէյի կողմէ ներկայացուած փաստաթուղթերը։

Սատրէտտին պէյ դիմումներ կատարած է մեծաքանակ կալուածներ ստանալու համար Իզմիրի, Այտընի, Մաղնիսայի եւ Պոլսոյ մէջ։ Կալուածներուն մէկ մասը յաջողած է ձեռք ձգել, իսկ միւսներուն համար կը շարունակէր իր դիմումները, երբ կառավարութիւնը քննութեան հրաման տուած է։ Սատրէտտին պէյ Պոլսոյ մէջ Նշան-Թաշի կողմերէն տուն մը առնել կ'ուզէ եղեր՝ իր ազգականներէն Շէվքէթ պէյի անունին արձանագրել տալու համար։

Միւս կողմէ երեք քննիչներ իզմիրի մէջ կը քննեն կալուածական խնդիրներու առթիւ կատարուած անկանոնութիւնները։

Քննիչ Մարմինը ամիս մը առաջ ներքին գործավարութեան ղրկած է մանրամասն տեղեկագիր մը, որ կ'ըսէ թէ սկզբնական շրջաններուն շատ անկանոնութիւններ գործուած են, եւ թէ կարգ մը փոխանակելիներ այլքայութեամբ կամ յանձնարարականներ ձեռք ձգելով յաջողած են սեծաքանակ կալուածներու տիրանալ։ Ներքին գործավարութիւնը հրամայած է խորացնել քննութիւնները։

«Ագշամ»ի համաձայն, քննիչները վերջերս տեղեկացած են թէ շատ մը ուրիշ ազդեցիկ անձեր ալ իրենց բացառիկ դիրքէն օգտուելով ապօրինի ձեւով կալուածներ իւրացուցած են։

Պոլսոյ կօշկակարներուն տագնապը

«Ճիւմհուրիյէթ» խմբագրականով մը կը շեշտէ թէ տեղացի կօշկակարները ծանր տագնապ մը կ'անցընեն։ Աշխարհի ամէն կողմէն աժան կօշիկներ կուգան Պոլիս եւ կը սպառին։ Ասոր հետեւանքով, տեղական կօշիկները շատ չեն ծախուիր եւ տասնեակ հազարաւոր արհեստաւորներ տագնապի մատնուած են։

Թուրքերէնի վէճը

Անցեալ օր գրեցինք թէ Աթէնքի կարեւոր թերթերէն «Էլէֆթէրոն Վիմա» սպառնական յօդուած մը հրատարակած է Թուրքիոյ դէմ՝ փոխանակութեան խնդրին առթիւ։ «Վաքթ»ի Աթէնքի թղթակիցը կը գրէ թէ հելլէն արտաքին նախարարութեան մէջ մասնաւոր յանձնաժողով մը մօտ մէկ ամիս խորհրդակցելէ վերջ Թուրքիոյ առաջարկներուն մասին, որոշած է մերժել զանոնք։ Ահա՛ թէ ինչ կ'առաջարկէր Էնկիւրի.

1.— *Պոլսոյ մէջ ծնած եւ մարդահամարի տեղեկագիրներուն մէջ արձանագրուած յոյները «Էթապլի» պիտի նկատուին։*

2.— *Ըստ Թէվֆիգ Բիւշտի պէյ-էքսինտարիս համաձայնագրին, յունաստան վերծ է Թուրքերու կալուածները եւ արօտավայրերը վերադարձնելու պարտադրութենէն։ Բայց ասոր փոխարէն ալ՝ Թուրք կառավարութիւնը չպիտի վերադարձնէ՝ Ա.— Պոլսոյ մէջ գրաւուած եւ փախստական հելլէնահպատակներու պատկանող 180 կտոր կալուածները, Բ.— փախստական յոյներու գրաւուած եւ գրաւուելու վրայ եղող կալուածները և Գ.— Պոլսոյ մէջ «Էթապլի» (հաստատուած) յոյներու՝ փոխանակութեան շրջանակներու մէջ գտնուող կալուածները։*

3.— *Էնկիւրիի համաձայնագրին Թուականէն սկսեալ մինչեւ չորս տարի հաշուելարդարի չենթարկուած Պոլսեցի փախստական յոյներու կալուածները փոխանակութեան ենթակայ պիտի ըլլան։*

4.— *կալուածական խնդրին վերջնական հաշուեյարդարին ատեն եթէ հելլէն կառավարութիւնը պարտական ելլէ, Թուրքիոյ պիտի վճարէ իբր երաշխաւորութիւն հելլէն Հանրային Պարտուց վարչութեան յանձնած 500,000 անգլիական ոսկին։*

Փարիզ-Բարեյուսոյ գլուխ թռիչքը

Երէկ առաւօտ ժամը 10ին Պուռժէի օդանաւային կայանէն ճամբայ ելաւ «Փրթի Փարիզիէն-Փարամուն» օդանաւը՝ ղեկավարութեամբ առեւտրական օդանաւորդ Մօլէրի։ Փարիզէն մինչեւ Բարեյուսոյ Գլուխը 15,000 քիլոմեթր ճամբան պիտի կտրուի 450-500 քիլոմեթրնոց 32 հանգրուաններով։ Ժամը 35 լիդր պէնզին եւ 3 լիդր իւղ սպառելով, օդանաւը կրնայ ժամական 120 քիլոմեթր արագութեամբ թռչիլ։ Այս թռիչքին նպատակն է շարժանկարի համար տեսարաններ նկարել։

Նոր արշաւանք Վէնապիներու դէմ

Ամմանէն (Անդրյորդանան) կը հաղորդեն որ անգլիական 7 հրասայլեր եւ 25 ռմբաձիգ օդանաւեր ղրկուած են Վէհապիներու կարեւոր ջոկատի մը դէմ, որ վճռած է գրաւել Աքապան, կարմիր ծովու վրայ։ Կ'ըսուի նաեւ թէ Վէհապիները պաշարած են Մաանը։

Միւս կողմէ Պասրայէն կը հաղորդեն թէ մօտ 6000 Վէհապիներ մօտեցած են Շայպայի, Պասրայէն 18 քիլոմեթր անդին անգլիական օդանաւերու կայանը։ Աքապա եւ Շայպա իրարմէ 1200 քիլոմեթր հեռաւորութեան վրայ ըլլալով, կ'երեւի թէ Վէհապիները վճռած են լրջօրէն յարձակիլ միաժամանակ Իրաքի եւ Անդրյորդանանի վրայ։

Հ. Յ. ԴԱՇՆԱԿՑՈՒԹԻՒՆ

Փոնթ-Օպնա.— Հրապարակային բանախօսութիւն և ներկայացում «Գոյութեան Պայքար»ը, վաղը Կիրակի ժամը 2ին, քաղաքապետարանի սրահին մէջ։ Կը խօսի Ընկ. ԱՒՕԵԱՆ։ Մուտք՝ 5 եւ 3 ֆրանք։

Մարսէյլ.— Մէն Լուի Հ. Յ. Դ. «Ակնունի» խումբին նախաձեռնութեամբ, «Փետրուար 18»ը կը տօնուի վաղը Կիրակի ժամը 1ին, Ս. Լուի հայկական սրճարանին մէջ։ Կը բանախօսէ Ընկ. ՄԵՍՐՈՊ ԳՈՒՅՈՒՄՃԵԱՆ։ Երգ եւ արտասանութիւն։

Մարսէյլ.— Ս. Մարսէլի խումբին կազմակերպած հրապարակային բանախօսութիւնը վաղը Կիրակի ժամը 4ին, Ս. Մարսէլի գործարանին դիմացի սրճարանին մէջ։ Պիտի բանախօսէ Ընկ. ՄԵՍՐՈՊ ԳՈՒՅՈՒՄՃԵԱՆ. Կը հրաւիրուին Ս. Մարսէլի, Վալպոէլի եւ Լափօմի հայրենակիցները։

Մարսէյլի Պատանեկան միութեան դասախօսական ժողովը՝ վաղը Կիրակի կէս օրէ առաջ ժամը 9.30ին, 46 Rue Tapis Vert սալօն Սփանեօլի մէջ։ Կը խօսի՝ Ընկ. Ա. ՋԱՄԱԼԵԱՆ։

Ալֆօրվիլի Ս. Մինասեան ենթակոմիտէի ընդհ. ժողովը վաղը Կիրակի ժամը 2ին, ծանօթ հաւաքատեղին։

Գոյամարտ խումբի ժողովը վաղը Կիրակի ժամը 3ին, սովորական հաւաքատեղին։ Կարեւոր օրակարգ։

Պուա Քոլոմպի «Նոադոյն» խումբի ժողովը այսօր Շաբաթ գիշեր ժամը 8.30ին, 154 Ave. Argenteuil, Asnières։

Պիյեանքուրի եւ Իսի-լէ-Մուլինոյի «Զաւարեան» և «Վանի Արամ» խումբերու խառն ժողովը վաղը Կիրակի առաւօտ ժամը 10ին, Place Nationale «Ideal-Hôtel»ի սրճարանը։ Բոլոր ընկերներու ներկայութիւնը պարտադիր է։

Վիտրվի Կոմիտէին ընդհ. ժողովը վաղը Կիրակի առաւօտ ժամը 9ին, Գրադարանի սրահը ներկայանալ անդամատետրներով։

Իսի լէ Մուլինօ Վանի Արամ խումբի ժողովը վաղը Կիր. ժամը 2.30ին, 164 Ave. Verdun.

Սէն Թ'Էթիէնի ենթակոմիտէի ընկերական ժողովը վաղը Կիր. ժամը 2ին, Rue de Paleի սրճարանը։ Բոլոր ընկերները ներկայանան ինքնութեան թուղթերով։

ԳՐԱԿԱՆ ԱՏԵԱՆ
ՀԱՄԱՍՏԵՂԻ "ԳԻՒՂ,,Ի ՄԱՍԻՆ

Այսօր Շաբաթ գիշեր, ժամը 9ին, Յոսիէթէ Սավանեի D սրահին մէջ
նախագահութեամբ՝ Շ. ՄԻՍԱՔԵԱՆԻ
Պաշտպան՝ Կ. ՍԱՍՈՒՆԻ։ Հակառակորդները՝ Շ. ՆԱՐԴՈՒՆԻ և Օ. ԿԱՐՕ

ՓԱՐԻԶԻ ՏԻԿՆԱՆՑ ՄԻՈՒԹԵԱՆ
ԿԱՐՄԻՐ ԽԱՉԻ ՊԱՐԱՀԱՆԴԵՍԸ
ՅԱՒԱԶԻԿԱՅ ՄԱՐՏ 24ԻՆ — ԴԻՄԱԿԱՒՈՐ ԵՒ ԱՆԴԻՄԱԿ

MAISON DU PEUPLE FRANÇAIS
42, Rue Hermel, Paris (18e), N. S. J. Joffrin, Métro: Simplon
Այսօր Շաբաթ գիշեր, ժամը ճիշտ 8.30ին
« ԻԲՐԵՒ ԱՐՄԻՒ ՍԱԻԱՌՆՈՒՄ ԵՍ . . . »
կամ ՋՕՐԱՎԱՐ ԱՆԴՐԱՆԻԿ

ՓԱՐԻԶԱՀԱՅ ՏՐԱՄԱ-ՕՓԷՐԷԹ ԽՈՒՄԲԸ
24 Մարտ Շաբաթ գիշեր ժամը 8.30ին, (կը վերջանայ ժամը 11.30ին)
Conservatoire Renée Maubelի մէջ, 10 Rue de l'Orient, մէթրօ Blanche
կը ներկայացնէ ԱՇՈՒՂ ՂԱՐԻԲ
Պ. ՇԱՀԱԳԱՐՈՒՆԻ կը խօսի հայ աշուղներու մասին։ Թառիստ Աբգար կը ղեկավարէ հինգ հոգինոց նուագախումբ մը։
ԳԻՆԵՐԸ ՍՈՎՈՐԱԿԱՆ

ՕՐ. ՖԱՆԻ ԳԷՐԼԱՆԿԶԵԱՆ
ԵՒ
ԿԱՐԱՊԵՏ Յ. ՊԱՍՄԱՃԵԱՆ
ԱՄՈՒՍՆԱՑԱԾ
փարիզ . 19 փետր. 1928

ՑԱՒԻՇԱՏԵՍՏ

Ջ. Ե. Ո. Մխիթեան փարիզի ժամնաճիւղի ընդհ. ժողովը վաղը Կիրակի իրիկուն ժամը 8.30ին Ճլօրիա։

«ԲԱՐՁՐ-ՀԱՅՔ»ի Հալրենակցական միութեան ընդհ. ժողովը վաղը Կիրակի ժամը 3ին, 131 Fbg. du Temple. Կը հրաւիրուին բոլոր անդամները։ Օրակարգ. վեցամսեայ հաշուետուութիւն և վարչութեան զեկոյցը։

ՇՆՈՐՀԱԿԱԼԻՔ

Մեր խորին շնորհակալութիւնը կը յայտնենք ամէն անոնց, որոնք անձամբ կամ գրաւոր իրենց ցաւակցութիւնը յայտնեցին մեր սիրեցեալ զաւկին, ՓԵՐՈՎԲԻ ԿՕՇԿԱՐԵԱՆԻ դառնադէտ մահուան առթիւ, նաեւ անոնց որոնք մեր բացակայութեան իրենց կարելին չեն խնայած ջուրէն ազատելու։

Սգագիր ծնողքը

ՏԷՐ եւ տիկ. Ա. ԿՕՇԿԱՐԵԱՆ
Շօրեղբայրը ՏԷՐ եւ ՏԻԿ. Մ. ԿՕՇԿԱՐԵԱՆ, Շօրեղբորորդին Հաւ. բարձում Մ. ԿՕՇԿԱՐԵԱՆ։
վիէն, 16 փետրուար

IMPRIMERIE - MASSIS - ÉDITIONS
208bis, Rue Lafayette Paris (10)
Le Gérant: H. TEURNIER

ՆԵՐԿԱՅԱՑՈՒՄ ՎԻԷՆԻ ՄԷՋ

վաղը Կիրակի կէս օրէ վերջ, ժամը 3ին, Pont Eveque Cinema Etoileի մէջ, նախաձեռնութեամբ Ջ. Ե. Ո. Մ. Վիէնի մասնաճիւղին, պիտի բեմադրուի «ԱՆԴՐԱՆԻԿ» եւ «ՎԱՇԻՆԳՈՒՆ» գուեչտ։

ՆԵՐԿԱՅԱՑՈՒՄ ՄԱՐՍԻԼԻՈՅ ՄԷՋ

Մարսիլիաիայ Տրմփիք. Մատուտեան Վաղը Կիրակի գիշեր ժամը 8.30ին, 84 Rue Chapeի թատրասրահին մէջ, կը ներկայացնէ՝

ԱՆՄԵՂ ՄԵՂԱՒՈՐՆԵՐԸ
ԳԻՆԸ ՍՈՎՈՐԱԿԱՆ

ԿԸ ՓՆՏՈՒԻ

— Ազնքսանդրիոյ որբասպասպան միութեան որբուհիներէն Պարտիզակցի Օր. Ալիս Տարեան իբր 14 տարեկան, դուստր Պօղոսի եւ Զարուհիի, կը փնտռէ իր մեծ եղբայրը Տարօն, որ Պոլսէն Մարսէյլ եկած է, իմացնել՝ տեղն ու հասցէն՝ Մարսէյլի Ազգ. Վարչութեան։

— Տարագրութեան ժամանակ կորսնցուցած եմ զաւակներս կարապետ 6 տարեկան եւ աղջիկս Փառի Շաճի վարդանեան 9 տարեկան Սիվրի-Շիսարցի։ Ջինադադարէն վերջ, տեսնուած են Գոնիայի Ամերիկեան որբանոցին մէջ։ Լուր տուողին 200 ֆր. նուէր։ Իմացնել՝ կարապետ Շաճի վարդանեանի, 36 Rue Tapis Vert, Marseille.

Կը խնդրուի արտատպել յունահայ եւ սուրիահայ թերթերէն։

ՆԵՄԱԿԱՑՈՒԹԻՒՆ

Մարսէյլ, Պ. Զարոյեանին.— Ձեր ուղած հասցէն, յուսաբերի միջոցով, B. F. 868, Le Caire (Egypte)։

ՄԵԾԱՔԱՆԱԿ ՓՈՔՐԱՔԱՆԱԿ

Լաւագոյն յախճապակիէ եւ ամրագելի գիներով Արեւելեան սուրճի եւ Թէյի գաւաթներու, Թէյամաններու, Ճէզվէներու ու գանազան սպասներու համար դիմել՝ միակ կերպատեղին՝

MLLE E. PERRET
16, Rue Puvis de Chavannes, MARSEILLE

Ֆրանսայի ներքին գաւառներէ եղած ապսպրանքները կը կատարուին ամենաարագ կերպով եւ մեծ խնամքով։
Թղթակցութիւն՝ Հայերէն և Ֆրանսերէն։

ՁԵՐՄԱԿ ՊԱՆԻՐԻ ՄԻԱԿ ԿԵԴՐՈՆԱՏԵՂԻՆ
GEORGES VASSILIADIS
10, RUE DES MARTIGALES, MARSEILLE

Եթէ կ'ուզէք, անարատ ձերմակ պանիր ունենալ, դիմեցէք վերյիշեալ հասցէին։ Յունուար 20էն պիտի սկսինք ծախել Բօրսիքայի ձերմակ պանիրը։ Պէտք է գիտնալ որ Բօրսիքայի ձերմակ պանիրները շատ են, առաջնակարգը կը գտնուի մեր քով։ Փոխադրներուն՝ հասցէին կրնանք ղրկել։
Ամբողջ տարին միշտ պատրաստ մթերք ունինք։

ՉԱՐՄԱՆԱԼԻ ՈՒ ՍԻՐԱԼԻ ՀԱՐՍԱՆԻՔԻ ՀԱՄԱՐ
ՉԻ ՈՒՇԱԻԻՐ ԵՆ ՄԻՋՈՑՆԵՐԸ ԱՅՑԵԼԵԼՈՒ
ՎԱՀՐԱՄ ՃԷՆԱՋԵԱՆԻ
ՍԷՆ ՄԻՇԷԼԻ ՀՈՒՑ ՆՊԱՐԱՎԱՃԱՌՈՒԱԾՈՒՆԸ
1 bis Rue Hautefeuille, Paris (6e)
Թրամուէյներ 8, 29A, 29B, 29C, 86, 87, 93, 2, 9, 14, 19, 20, 47, 82, 83, 103, 104։
Օթօպիւսներ՝ Y, AI, AIbis, Q, W, Z, BD, H.

B. VAHÉ (BEUREKDJIAN)
46, Rue Ste. Anne, PARIS (2e) -:- Téléphone: LOUVRE 45-25
Licencié en Droit de la Faculté de Paris. Ancien élève de l'Ecole des Hautes Etudes Sociales,
Ancien Avocat. —JURISCONSULTE— Droit Français et International Privé.
Պ. ՎԱՀԷ (ՊԷՕՐԷ-ՔՃԵԱՆ)
ԻՐԱՒԱԳԷՏ, ՎԿԱՅԱԿԱՆ ՓԱՐԻԶԻ ՀԱՄԱԼՍԱՐԱՆԷՆ
Իրաւագէտ-խորհրդատու Տէֆթեր Օֆֆսըպիլ է Մբօրթիվ եւ Միխթիւէլ Միլիթէր ֆրանսական մեծ ընկերութեանց։
Կը ստանձնէ քաղաքային, առեւտրական եւ պատժական դատարան. ներու առջեւ ամէն տեսակ դատեր, կը հետապնդէ փողոցի արկածները, առթիւ ինսուրանսի հատուցումը, առանց կանխիկ վճարումի, կը խմբագրէ աղերսագրեր եւ պայմանագրեր, կուտայ certificats de coutume եւ կատարէ նաթիւրալիզասիոնի եւ քաղաքային ամուսնութեան ձեւակերպութիւնները, ու ամէն լեզուէ թարգմանութիւններ։
Հայերու համար դիւրամատչելի պայմաններ։
Խորհրդակցութեան ժամեր.— Ամէն առաւօտ ժամը 8.30էն 9.30, և երեկոները 6էն 7 եւ ժամադրութեամբ։

EXACTITUDE - CABINET D'AFFAIRES
"PARMAKSEZIAN,,
Nord Sud: Lamarck Aut. AM, AH, AF. Tram.: 31, 34, 54
Reg. Com. 404,035 69bis Rue Damrémont Paris (18)
Կը ստանձնէ եւ կը կատարէ ամենակարճ ժամանակի մէջ եւ դիւրամատչելի պայմաններով ամէն տեսակ վարչական դիմումներ, ամուսնական եւ ամուսնալուծման դատեր, Փարիզ տ'իտանթէի մէջ արիեստի փոփոխութիւններ եւ Ֆրանսա մտնելու համար անցագրային գործողութիւններ։
Դիմել՝ ամէն օր ժամը 13-20, կիրակի ամբողջ օրը։

ՀԱՅԿ. ԲՈՒԺԱՐԱՆ - POLYCLINIQUE de BELLEVILLE
Տէր եւ Տնօրէն ՏՕՔԹ. ԳՐԳՈՅԵԱՆ
29, Rue (Place) des Fêtes, Paris. XIX. Tél. Nord 96-61
Բաց է ամէն օր, ուր շատ մը մասնագէտ բժիշկներէ կը խնամուին ամէն տեսակ ներքին եւ վէնէրական հիւանդութիւններ։ Աչքի մասնագէտը կ'ընդունի Գշ., Երբ. եւ Շաբաթ օրերը ժամը 3—5։ Քթի, կոկորդի ու ականջի մասնագէտը ամէն Երեք եւ Շաբաթ օրերը ժամը 1—3։ ԱՏԱՄՆԱԲՈՅԺ ամէն օր ժամը 9էն 19։ Կիրակի 9—12։

Կ'ՈՒԶՈՒԻ Ֆրանսերէն եւ անգլիերէն գիտցող պաշտօնեայ մը դիմել՝ Պ. Ն. Ֆնտքեանի, 5 Rue Bergère, Paris (9e).

ՎԱՐԱՆ ԵՒ *մէկ կամ երկու սենեակ խոհանոցով, ջուր, էլեկտրականութիւն։* Դիմել՝ Պ. Սէրվէրեանի, 54 Rue de la Renaissance, Bois-Colombes, Seine.

ԲԺՇԿԱԿԱՆ ԴԱՐՄԱՆԱՏՈՒՆ
123 Bld. Sébastopol, 123
(Métro: St. Denis և Réaumur)
ՄԱՆԱՆԱԳԷՏ ԲԺԻՇԿՆԵՐ
ՋԵՐՄԱՄԻԶՈՒԹԵԱՆ, Ֆրանկախտի, արիւնի եւ մորթային հիւանդութեանց։
բժշկական տարրալուծումներ
Ամէն օր ժամը 9—12 և 2—8, կիրակի՝ 9—12։
ժողովրդական գիներ

ԻՐԱՒԱԳԻՏԱԿԱՆ ԳՐԱՍԵՆԵԱԿ
Է. ՍԹԷՓԻՔԻ
106 Kléber, շեն. Passy 72.56
կը կատարէ Ֆրանսա եւ Յունաստան մտնելու կամ բնակելու արտօնութեան գործողութիւնները.
AFFIDAVITի (Աֆֆթաւիթ)
Դիմել՝ ամէն օր կէս օրէ վերջ ժամը 4—7.

ՄԱՐՍԷՅԼԻ ՄԷՋ
Հայկական առաջնակարգ նոր եւ շքեղ հիւրանոց
12, Տէ Թէօյեան փողոց, 12
ՏԷՐ և տնօրէն Վ.Դ.ԼԱՄԱՆԵԱՆ
PAX-HOTEL
12, Rue des Feuillants, 12
(Angle Rue Cannebière)
Tél. Inter. 12-02
MARSEILLE
Ouvert toute la nuit
Chauffage central, Salle de Bains, Eau, courante, chaude et froide

Դ. ԹԱՒԻՐԵԱՆ
19 RUE HENRI MONNIER
PARIS (IXme)
ՓՈՐՁԱՒՈՒ ՀԱՇՈՒԱՊԱՀ
ՏՈՒՐՔԻ ՇՐՋԱՆԸ ԵԿԱ՛Ի...
ՎԱՃԱՌԱԿԱՆՆԵ՛Ր, կանոնաւորեցէ՛ք ձեր հաշիւները, դիմելով մեզ՝ խուսափելու համար տարապայման տոկոսներէ։
Կը ստանձնենք տոմարակալութեան եւ աուրքի վրայ ամէն տեսակ գործեր։ Բացարձակ գաղտնապահութիւն եւ դիւրամատչելի գիներ։

ՀԱՐԱՉԱՋ

LE PREMIER QUOTIDIEN ARMÉNIEN EN EUROPE

ԲԱԺԱՆՈՐԴԻՆ

	3 ամս.	6 ամս.	Տար.
ՖՐԱՆՍԱ	35 ֆ.	70 ֆ.	140 ֆ.
ԱՆԳԼԻԱ	20 շլ.	40 շլ.	
ԵԳԻՊՏՈՍ	»	»	
ԻՏԱԼԻԱ	250 ֆրանք		
ԱՄԵՐԻԿԱ	6 տլ.	10 տլ.	
ԵՒՐՈՊԱ	100 ֆ.	200 ֆ.	

"HARATCH"

Խմբագիր՝ ՇԱՒԱՐՇ ՄԻՍԱՔԵԱՆ

Directeur-Propriétaire : SCHAVARSCH MISSAKIAN

Rédaction & Administration Խմբագրութիւն { 208bis, Rue Lafayette PARIS (10e)

TÉLÉPHONE : NORD 57-82

MÉTRO LOUIS-BLANC ou JAURÈS

Հասցէի փոփոխութեան համար պէտք է վճարել 2 ֆրանք

ԿԻՐԱԿԻ 4 ՄԱՐՏ 1928

4 MARS 1928

Դ. ՏԱՐԻ Թիւ 587

ՕՐԱԹԵՐԹ՝ ԱԶԳԱՅԻՆ, ՔԱՂԱՔԱԿԱՆ ԵՒ ԳՐԱԿԱՆ

ԳԻՆ՝ 50 ՍԱՆԹԻՄ

ԵՐԳՈՒ ԽՕՍՔ

ԵՂԱԾ ԿԱՊՆ ԱԼ ԿՐ ՔԱԿՈՒԻ

Մասնաւոր ուշադրութեամբ կը հետեւինք խորհրդային թերթերուն, ոչ միայն օրը օրին հաղորդելու համար մեր հայրենիքին մէջ կատարուած աշխատութիւնները, այլ և գտնելու համար ո՛րքան է մխիթարական լուր՝ արտասահմանի թափառական բազմութեանց մասին :

Ջո՛ւր աշխատանք, այս վերջինը :

Թղթատեցէք ո՛ր եւ է թերթ, «Խորհրդային Հայաստան», «Պրոլետար» (Թիֆլիս), «կոմունիստ» (Բագու), «Մուրճ-Մանգաղ» (Իւս. կովկաս), եւ պիտի տեսնէք էջերով նկարագրութիւններ՝ խանձիճաղանճ համագումարներու, թխածոյ թարգմանութիւններ՝ Մոսկուայի թերթերէն, անվերջ եւ անսահման ինքնագովութիւններ, անհաշիւ ծրագիրներ եւ «պիտի»ներ, պատմութիւններ՝ համաշխարհային յեղափոխութեան «նվաճումների» մասին, Եւրոպայէն մինչեւ հարաւ. Ամերիկա:

Եւ այս բոլորը՝ բաբելական լեզուով մը, որ պէտք է թարգմանուի, ինչպէս «Թայմզ»ը կամ «Թան»ը, իրրեւ օտար լեզու: «Յառաջ»ը յատուկ խմբագիր մը ունի, խորհրդային հայ թերթերէ թարգմանութիւններ կատարելու համար):

Իսկ եթէ, տեղ եւ տրամադրութիւն ունենան «Յերգավհող, հանճնաժողով»ներէ, «կուսդիսկուսիա»ներէ, «փոխօգնկոմգանձարկղ»ներէ կամ «բանընաշինկոոպ»ներէ տարբեր նիւթերով դրպելու, աւելի ճիշտ, արտասահմանի գաղութներուն վրայ ակնարկ մը նետելու, ունին մէկ անսպառ որս, յաւիտենական մղձաւանջը, — Դաշնակցութիւնը:

Կ'որոճան ու կ'որոճան, կը թխեն ու կը թխեն: Բոլորը՝ մէկ ուղղութեամբ,— Դաշնակցութիւնը կործանեց ամէն բան, մենք փրկեցինք:— Հայ «բուրժուա-ազգայնականների կուսակցութիւնը» դժոխքի վերածած էր Հայաստանը, մենք ղրախտ դարձուցինք:— Աշխատաւորութիւնը երես դարձուցած է «մավզերիստ»ներէն, եւ իր ճակատագիրը վերջնապէս կապած է մեզի հետ :

Թուականները արժէք չունին: Այս բոլոր կ'ըսէին 1917ին: Կը գրէին 1920ին: Կը կրկնեն եւ այսօր, եօթը տարի տիրապետ երկիր կառավարելէ յետոյ:

Այս շատ-քարոզները ո՛ր եւ է բարեփոխում կը բերե՞ն արտասահմանի հայ աշխատաւորութեան, սա բազմաչարչար բազմութիւններու վիճակին մէջ,— այդ մասին ո՛չ մէկ խօսք: կը բաւէ որ Դաշնակցութիւնը վարկաբեկուի: Մնացածը մանրամասնութիւն է:

Այնքան կամկար են որ, չեն հասկնար թէ, Դաշնակցութիւնը կողէն գարնելու կարուկ միջոցը կայ,— ընդարձակել երկիրը եւ ներս առնել ցիրուցան բազմութիւնները: Լսե՛լ գործարաններու մուխին ու ադմուկին մէջ արձակուած հառաչանքները, խղդուկ աղաղակները, եւ ընթացք տալ, լայն բանալ հայրենիքին դուռները ու պատուհանները:

Նոյն իսկ իրենց տեսակէտէն մեկնելով, եթէ ամբողջ հայ ժողովուրդը համաշխարհային յեղափոխութեան յառաջապահ գունդն է Արեւելքի մէջ,— նորէն, իրենց շահը կը պահանջէր ամէն ճիգ թափել եւ կարաւան-կարաւան հայրենիք փոխադրել այս բազմութիւնները:

Եւ այս գործը կրնան կատարել, 150 կամ 550 հոգիանոց «Մեւ ցանկ» մը պատրաստելով Դաշնակցութեան դէմ:

Մինչդեռ, տարուէ-տարի, ամէն բան կ'ընեն, թուլցնելու համար հայրենիքին եւ գաղութներուն միջեւ ձգուած խարխուլ կապը: Աւելի ճիշտ, ո՛ր եւ է գործնական բան չմտածելով, չընելով տարագիր բազմութիւններուն համար, կը թողուն որ եղածն ալ քակուի :

Հեռաւոր անցեալի մը չի վերաբերիր պատմութիւնը: 1920-1923՝ աւետաբեր հաւաստիքներ եւ պատուիրակութիւններ: Շատեր կային որ բարիք սպասեցին: 1924-1926՝ նոր ռազմախաղ մը, — քանի մը հազարի ներգաղթ և ադմլալի առաքելութիւն մը (Չօկ-Կարմիր Խաչ) թերահաւատները ոգեւորելու: 1927, — Առագաստները իջած են արդէն: Հաւատացողները՝ խորապէս ընդհանուր յուսախաբութիւն եւ աւելի քան երբեք դառն արտայայտութիւններ:

Եւ թող չփսփսան թէ մամուլը քաղքենի-ազգայնականներու ձեռքն է, կամ հակախորհրդային թերթերն են որ կը ներշնչեն այս դառնութիւնը:

Փա՛ռք Լէնինի եւ Կոմկուսի, ձայն եւ օրկան ունին ամէնէն հակախորհրդային երկիրներուն մէջ ալ: Արգելք չկայ «Խորհրդային Հայաստան»ի կամ «Պրոլետար»ի դէմ, մինչ մեր թերթերը արգիլուած են իրենց սահմաններուն մէջ:

Ինչո՞ւ չեն ազդեր այս բոլորը:

Եթէ միայն «Յառաջ»ի եկած թղթակցութիւններուն բնագիրը — ոչ թէ կրճատուած ամփոփումները — կարդան, պիտի հասկնան թէ ո՛րքան դառնութիւն եւ ատելութիւն կուտակուած է սիրտերու մէջ, իրրեւ արդիւնք եօթը տարուան օրօրներու եւ հէքեաթներու:

Ինչո՞ւ կը ծածկեն, — իրենց ամէնէն անողոք թշնամին՝ Կապիտ իրականութիւնն է, իրենց գործքը:

Խօսք եւ գործքի հակասութիւնը:

Այս ժողովուրդը այնքան փորձառու եղած է որ, ամէնէն հանճարեղ «ոէքլամ»ներու մէջէն անգամ կրնայ մաղել սուտն ու իրաւը:

կրնայ զատել ստուերն ու մարմինը, աղմուկն ու իրականութիւնը :

Եւ զատել՝ իր չարն ու բարին:

Շ.

ՄԱՄՈՒԼ

ԱՆՋՕՐՈՒԹԵԱՆ ԿԱՏԱՂՈՒԹԻՒՆԸ

Այս խորագրով խմբագրականի մը մէջ, *Հայրենիք* դիտել կուտայ (15 փետր.).

— *«Անցած վեց-եօթ տարիներու ընթացքին, մեր հակառակորդները միացեալ ճակատ մը կազմեցին Հ. Յ. Դաշնակցութեան դէմ, կատաղի ու անհաշտ պայքար մղեցին անոր դէմ բոլոր ներելի թէ աններելի միջոցներով. մէկ խօսքով, ոչինչ խնայեցին զայն վարկաբեկելու համար հայ ժողովուրդի աչքին: Եւ սակայն, տարիներու այս պայքարին հետեւանքն այն եղաւ, որ հայութեան առողջ, պարկեշտ եւ հայրենասէր զանգուածը աւելի պինդ յարեցաւ Հ. Յ. Դաշնակցութեան եւ լաւագոյն ապագայի իր միակ յոյսը վերջնականապէս կապեց Հ. Յ. Դաշնակցութեան հետ:*

Այսպիսով մեր հակառակորդներու հայհոյանքներն ու զրպարտութիւնները իրենց նպատակին չհասան, եւ ամէն ազնիւ հայ, Հայաստանի մէջ Հ. Յ. Դաշնակցութեան գործունէութեան հետ աւելի մօտէն ծանօթանալէ ետքը, հասկցաւ, որ, եթէ Հայաստանի դեկը, մեր անկախութեան շրջանին, կատարելապէս անթերի կուսակցութեան մը ձեռքն ալ ըլլար, Հայաստան դարձեալ չպիտի կարենար խուսափիլ այն պարտութիւններէն, զորս ունեցաւ Դաշնակցութեան դեկավարութեան օրով. թէկուզ այն պարզ պատճառով, որ Թուրք-բոլշեւիկեան միացեալ ճակատի մը դէմ կռուիլը ամբողջ հայութեան ուժերէն շատ վեր էր:

Հ. Յ. Դաշնակցութիւնը ըրաւ իր լաւագոյնը, եւ իր մեղքը չէր բնաւ, որ հայ ժողովուրդի ուժերը չբաւեցին ու չէին կրնար բաւել յաղթող դուրս գալու համար անհաւասար ու անխուսափելի կռիւէ մը, զոր մեզ պարտադրեցին մեր թուրք եւ բոլշեւիկ միացեալ թշնամիները:

Մեր հակառակորդները եւս կը հասկնան անշուշտ այս բոլորը, բայց իրենց մութ նպատակներուն համար կը շարունակեն հայհոյել ու զրպարտել իրենց ատելի Հ. Յ. Դաշնակցութիւնը ու, երբ կը տեսնեն, թէ չեն յաջողիր զայն վարկաբեկել հայ հանրութեան աչքին, իրենց անզօրութենէն աւելի եւս կը կատղին ու աւելի անսանձ կերպով լուտանքներ կը թափեն Դաշնակցութեան հասցէին:

Որքան շատ հայհոյեն մեզ մեր հակառակորդները, այնքան աւելի զգուանք պիտի առաջ բերեն հայ ժողովուրդին մէջ ոչ թէ մեր դէմ, այլ իրենց դէմ, ու այնքան աւելի իրենց տկարութիւնն ու անզօրութիւնը պիտի ցուցադրեն...»

ԼՈՒՅՍ ՏԵՍԱՒ

"ԴՐՕՇԱԿ,,

Թիւ 3 (ՄԱՐՏ)

Բովանդակութիւն.— *Ազգային հարցի մասին* (խմբ.).— *Մերձաւոր Արեւելքի կնճիռները* (Վ. փափազեան).— *Րաֆֆի* (Ե. Ֆրանգեան).— *Փոքր ազգերու ազատագրութեան խնդիրը եւ ուժերու հաւասարակշռութիւնը հին դիւանագիտութեան մէջ* (Վ. Շուշանեան).— *Էջեր իմ օրագրից* (Աշոտ).— *Կախարդական շրջան* (Ս. Վերնշչակ).— *Թուրքիոյ շուրջը.*— *Բոլոր ազգերի աշխատաւորներին.*—*Ընկերվարական քրոնիկոն.*— *Թղթակցութիւններ.* — *Մօտիկ անցեալից.* — *Հեկիսաի յիշողութիւնները:*

Գինը՝ 2.50 ֆրանք: կը գտնուի նաեւ *Յառաջի* մօտ:

ՕՐԸ ՕՐԻՆ

ՓՈՒԹԱՑԷ՛Ք ԿԱՆՈՆԱԻՈՐԵԼ ՁԵՐ ԻՆՔՆՈՒԹԵԱՆ ԹՈՒՂԹԵՐԸ

ՎԵՐՋԻՆ ՊԱՅՄԱՆԱԺԱՄԸ՝ ՄԱՐՏ 31

Պայմանաժամը մօտենալուն առթիւ, ղարձեալ կը յիշեցնենք թէ ինքնութեան թուղթերու վերջին օրէնքին համաձայն, երկու տարին անգամ մը պէտք է նորոգել ինքնութեան թուղթերը՝ վճարելով 100 կամ 20 ֆրանք (եթէ աշխատաւոր է):

Սակայն վերջնթեր օրէնքը կը տրամադրէր 375 կամ 40 ֆրանք վճարել և մէկ տարուան համար, ու մեր հայրենակիցներէն շատեր այդ շրջանին մէջ է որ առած են իրենց ինքնութեան թուղթերը:

Արդ, անոնք որ այս պայմաններուն տակ կը գտնուին, այսինքն 375 կամ 40 ֆր. վճարած են և իրենց ինքնութեան թուղթին վրայ Valable pour 1927 *արձանագրուած է, մինչև Մարտ 31 պէտք է դիմեն պատկանելու ոստիկանատուները՝ նորոգել տալու համար իրենց ինքնութեան թուղթերը: Աւելցնենք որ այս առթիւ նոր վճարում չպիտի ընեն. միայն նախկին ինքնութեան թուղթին վրայ պիտի արձանագրուի* Valable pour 1928 *խօսքը :*

Իսկ անոնք որ 1927ի ընթացքին նորոգած կամ ստացած են իրենց ինքնութեան թուղթերը, վճարելով 100 կամ 20 ֆր., պէտք չունին անհանգիստ ըլլալու, քանի որ այդպիսիներու ինքնութեան թուղթերը տարի մը արժէք ունին դեռ:

Կարեւոր ժողով մը Տիգրանակերտի մէջ

Մարտինէն կը հեռագրեն թէ Արեւելեան Նահանգներու մարզպան Իպրահիմ Թալիհ պէյ Տիգրանակերտի մէջ ընդհանուր ժողովի հրաւիրած է Արեւելեան Նահանգներու բոլոր կուսակալները: Կուսակալներէն ոմանք արդէն ղեպի Տիգրանակերտ ճամբայ ելած են՝ մասնակցելու համար այս խիստ կարեւոր ժողովին:

Անգլիա եւ Եգիպտոս

Գահիրէէն կը հեռագրեն Մարտ 2 Թուականով.—

Ինչպէս կը սպասուէր, եգիպտական դահլիճին մեծամասնութիւնը հակառակ արտայայտուեցաւ անգլեւեգիպտական դաշնագրի ծրագրին: Միայն երեք նախարարներ սկզբունքով ի նպաստ արտայայտուած են անգլիական առաջարկին, այն վերապահութեամբ սակայն թէ նոր համաձայնագիրը յարաբերական արժէք մը միայն կը ներկայացնէ:

Դահլիճը որոշեց գրաւոր կերպով ներկայացնել անգլիական մարզպանութեան՝ այն պատճառները, որոնց համար կը մերժէ Լոնտոնի կառավարութեան առաջարկը:

Կը սպասուի որ վարչապետ Սարուաթ փաշա իր հրաժարականը ներկայացնէ թագաւորին:

Անգլեւպարսիկ վէճ մը

Թէհրանէն կը հեռագրեն 2 Մարտ Թուականով. — *Պարսիկ կառավարութիւնը որոշած է Պարսից Ծոցի Պահրէյն կղզիներու խնդիրը ուղղակի կարգադրել Անգլիոյ արտաքին նախարարութեան հետ, քանի որ Ազգերու Դաշնակցութիւնը չէ կրցած լուծում մը գտնել: Այստեղի եւ ուրիշ երկիրներու թերթերը մեծ կարեւորութիւն կուտան այս հարցին: Մոսկուայի պաշտօնաթերթ «Իզվեստիա»ն խմբագրականի մը մէջ կը գրէ թէ Անգլիոյ կողմէ յիշեալ կղզիներու գրաւումը «տեւական սպառնալիք մըն է Պարսկաստանի անկախութեան եւ Պարսկաստան պէտք է կռուի մինչեւ վերջ, եթէ ազատութիւն կ'ուզէ»:*

Ֆրանկեւթուրք միջադէպը

Ֆրանսացի եւ Թուրք պատուիրակներէ բաղկացեալ խառն յանձնաժողով մը քննութեան ձեռնարկած է՝ երեւան հանելու համար այն չարագործները, որոնք Նուսէյպինի մօտ իսթիլի կառավարիչն ու թուրք ոստիկան-դինուոր մը սպաննելով Սուրիոյ սահմանը ապաստանած էին: Խառն յանձնաժողովին կը մասնակցին 6 անդամներ, 3ը Թուրք եւ 3ը ֆրանսացի: Յանձնաժողովը այս շաբթու իր առաջին նիստը պիտի գումարէ, եւ դէպքին վայրը պիտի մեկնի՝ քննութիւնները առաջ տանելու համար :

Թուրխոյ զօրաշարժի նոր օրհլիը

Ընկիւրիէն կը հեռագրեն Մարտ 2 Թուականով.—

Ազգային Մեծ ժողովը երկար վիճաբանութիւններէ վերջ քուէարկեց զօրաշարժի նոր օրէնքը, որ կը բաղկանայ հետեւեալ երկու յօդուածներէն.

30Դ. Ա.— *Պատերազմի հաւանականութեան պարագային, կամ ներքին կացութեան բերումով եթէ պէտք տեսնուի, Ընդհ. Սպայակոյտի Նախագահութեան կարծիքը առնելէ յետոյ, Գործավարներու Խորհուրդը կրնայ զօրաշարժի որոշում տալ: Վերոյիշեալ պարագաներուն Սպայակոյտի Նախագահութեան առաջարկին վրայ եւս Գործավարներու Խորհուրդը կրնայ զօրաշարժի հրաման տալ: Այս որոշումը, Հանրապետութեան Նախագահին կողմէ վաւերացուելէ անմիջապէս յետոյ գործադրութեան կը դրուի:*

(Լուրերու շարունակութիւնը կարդալ Դ. էջ)

ՏՈՄՍԵՐ

ՀԵՂԵՂ

կատարեալ տեղատարափ մը՝ ոտանաւորներու:

«Յառաջ»ի խմբագրութեան գրասեղանին վրայ, առանձին պաիարանի մը մէջ, դեզ-դեզ կը ինանգչին տրցակներով քերթուածներ:

Ուրիշներ ալ կան, երկու-երեք տարիէ ի վեր մնացած:

Խմբագրութիւնը, միշտ բարեհաճ, հատիկ-հատիկ աչքէ անցուցած, կարդացած եւ մէկդի դրած է գանոնք:

Բայց չուզեր փճացնել:

Իսկ միայն այս շաբթու, ստացած է ութ-տասը նոր կտորներ:

Եւ ի՛նչ սրտառուչ նամակներով :

Մէկը՝ շատ համեստ, կը խնդրէ նկատի առնել, սրբագրել, եթէ յարմար է, տպել:

Ուրիշ մը, աւելի ինքնավստահ, կը գարմանայ որ ոչ կը հրատարակուին մինչեւ հիմա դրկածները, ոչ ալ... պատճառը կը բացատրուի:

Փորձի համար, կը շարեմ քանի մը կտոր, նոյնութեամբ օրինակելով.

Ան ինչ քանքար մագէր,
Միշտ ինձ կը հուզէր.
Մէյժէյ ալ չէր ուզէր,
Բայց քիչ մը աղաչանք կուզէր:

Առաւոտ մը կանուխ սենեակիս
թխմաց,
Նշմարեցի պատուհան մը բաց,
Օդը տաք էր, մահճակալն ալ
բաց,
Դժուար չէր ամէն ինչ տեսնել
բաց:

Խե՛ղճ տղայ: Ինքն ալ կը զգայ.

— «Ոտանաւորներս այնչաք լաւ չէն, բայց կրցածիս չափ քրտեցի»:

Ուրիշ մը, սաւառնակներու փառքը կ'երգէ.

Դաշտէն կ'ելլէն դէպի վեր վեր,
Ծրանսական քաջ առծիւներ,
Ամպերուն մէջ կը սուռան
Պաշտպանելու Ծրանսան:

Ըսեմ անմիջապէս որ, ջերմ խանդաղատանք ունիմ, այս տղոց հանդէպ:

Մինչեւ անգամ հաւատաք՝ շատ շատերու մասին:

Մէկ բան միայն:

Կարելի եղածին չափ գգուշացէ՛ք, տղաք, ոտանաւորով սկսելէ:

Ջափէն աւելի ունինք «քերթող»ներ:

Ցաճախ աւելի դիւրին է յանգ յանգի յարմարցնել, քան էջ մը արձակ շարադրել:

Ու վերջապէս, տեսակ մը լքեալ գոյք է դարձեր մեր արձակը:

Կը մեռնի Թրքահայ արձակը, «ոտանաւոր»արշաւներուդրիեղեղին տակ:

ԱՐՇԱԻԻՐ

ՀԱՅ ԱՐԻՆԵՐՈՒՆ ՁԱՄԲՈՒ ՏԱԽՔԸ

Գ. Յանկ

	Ֆր.
Զգօն Պարսամեան	10
Արմենակ Խոյեան	10
Օր. Ն.	10
Գրիգոր Քէշիշեան	10
Պետրոս Լուսիկեան	20
Մինաս Թապրիկ	10
Ստեփան Կիւլպօլեան	10
Ղազարոս Իշխանեան	5
Photo «Phébus»	50
Փոքրիկն Օր. Շոգամանեան	10
Միհրան Վարդանեան (Փոնթարժիի հիւանդանոցէն)	10
Գումար	155
Բ. ցանկին գումարը	405
Ընդհ. գումար	560

ՀԱՅԿԱԿԱՆ ՀԱՅԱՍՏԱՆԻ ԶԵՂՔ

Գ.

ՀԱՅԿԱԿԱՆ ԳԱՂԹԱԿԱՆՈՒԹԻՒՆ

Հայկական գաղթականութեան մասին ամենաշատ խօսուած եւ գրուած նիւթերից մէկն է։ Ամէն մարդ, որ մի քանի տարի առաջ Հայաստանում է ապրել, ունի իր տեսածը, լսածը, կարդացածը։ Ամէն մարդ ունի իր կարծիքը։ Ամէն մարդ ունի իր ասելիքը։ Ամէն մարդ ունի իր պատմելիքը։ Ամէն մարդ ունի իր գրելիքը։ Ամէն մարդ ունի իր ուզածը։ Ամէն մարդ ունի իր ասածը։ Ամէն մարդ ունի իր գրածը։ Ամէն մարդ ունի իր պատմած

ԶԱՆԳԵԶՈՒՐԻ ՎԱԽՃԱՏԱՆԱՎՈՐ

(ՊԱՏՄՎԱԾՔՆԵՐ ԿՅԱՆՔԻՑ)

ԱՂՋԻԿԸ ՉԻ ՄԵՌՆՈՒՄ

Ա

— Ո՞վ սպասողաց է, Տիրոջ ժողովուրդ... Ո՞վ է հիշում... Ո՞վ է հարցնում... Ո՞վ է ուզում իմանալ, թե ինչպես ապրեցավ Ղարաբաղի ամենահարուստ հայ ընտանիքներից մեկը, որ ամբողջ հարստությունը կորցրեց մի գիշերվա մեջ, ու ինչպես նրա ավագ որդին, որ ծնվել էր ոսկու մեջ, ոսկու մեջ էլ մեծացավ, ոսկու մեջ էլ ամուսնացավ, ոսկու մեջ էլ ապրում էր մինչև 30 տարեկան հասակը, հանկարծ ոսկին ձեռքից թռավ, ու ինքն էլ ոսկուց հեռացավ, ոսկուց խուսափեց, ոսկուց փախավ, ոսկուց ազատվեց, ոսկուց ազատագրվեց, ոսկուց ազատագրվեցավ, ոսկուց ազատագրվեցավ, ոսկուց ազատագրվեցավ...

— Ո՞վ սպասողաց է, Տիրոջ ժողովուրդ... Ո՞վ է հիշում... Ո՞վ է հարցնում... Ո՞վ է ուզում իմանալ, թե ինչպես ապրեցավ Ղարաբաղի ամենահարուստ հայ ընտանիքներից մեկը, որ ամբողջ հարստությունը կորցրեց մի գիշերվա մեջ, ու ինչպես նրա ավագ որդին, որ ծնվել էր ոսկու մեջ, ոսկու մեջ էլ մեծացավ, ոսկու մեջ էլ ամուսնացավ, ոսկու մեջ էլ ապրում էր մինչև 30 տարեկան հասակը, հանկարծ ոսկին ձեռքից թռավ, ու ինքն էլ ոսկուց հեռացավ, ոսկուց խուսափեց, ոսկուց փախավ, ոսկուց ազատվեց, ոսկուց ազատագրվեցավ, ոսկուց ազատագրվեցավ, ոսկուց ազատագրվեցավ...

— Ես, ես, ես... Ես եմ հիշում... Ես եմ հարցնում... Ես եմ ուզում իմանալ, թե ինչպես ապրեցավ Ղարաբաղի ամենահարուստ հայ ընտանիքներից մեկը, որ ամբողջ հարստությունը կորցրեց մի գիշերվա մեջ, ու ինչպես նրա ավագ որդին, որ ծնվել էր ոսկու մեջ, ոսկու մեջ էլ մեծացավ, ոսկու մեջ էլ ամուսնացավ, ոսկու մեջ էլ ապրում էր մինչև 30 տարեկան հասակը, հանկարծ ոսկին ձեռքից թռավ, ու ինքն էլ ոսկուց հեռացավ, ոսկուց խուսափեց, ոսկուց փախավ, ոսկուց ազատվեց, ոսկուց ազատագրվեցավ, ոսկուց ազատագրվեցավ, ոսկուց ազատագրվեցավ...

—

Զօրաշաժի առաջին օրը կը սկսի վերոյիշեալ օրէնքին վաւերացման թուականին յաջորդող օրուան կէս գիշերէն եւ այդ թուականը մասնաւոր կերպով կը յիշատակուի զօրաշարժի յայտարարութեան մէջ։

ՅՕԴ. Բ.— Զօրաշարժի ջնջումի որոշումը Գործավարներու Խորհուրդին կողմէ կը տրուի՝ Ընդհ. Հրամանատարութեանկամ Ընդհ. Սպայակոյտի Նախագահութեան կարծիքը ստացուելէ յետոյ։ Ընդհ. Հրամանատարութեան կամ Ընդհ. Սպայակոյտի Նախագահութեան առաջարկին վրայ եւս Գործավարներու Խորհուրդը կրնայ զօրաշարժը ջնջելու որոշում տալ։

Այս որոշումը գործադրութեան կը գրուի՝ Հանրապետութեան Նախագահին կողմէ վաւերացուելէ յետոյ։ Զօրաշարժը վերջ կը գտնէ, վերոյիշեալ որոշումին վաւերացուած թուական նին յաջորդող օրուան կէս գիշերին։

*** Գործավարներու Խորհուրդը որոշած է որ զինուրական ծառայութեան համար հրաւիրուածներ իրենց պատկանած զինուորական շրջանակին մէջ պիտի ծառայեն։*

Անգլիա եւ քաղաքականները

Լոնտոնէն հեռագրի մը համաձայն, ժընեւի մէջ տեսակցութիւն մը տեղի պիտի ունենայ Սըր Օսթըն Չեմպըլէյնի եւ Լիտվինօֆի միջեւ։ Անգլիոյ կարգ մը դրամատէրերն ու գործարատնատէրերը կարեւոր դիմումներ կատարած են արտաքին նախարարին ետք, թելադրելով որ դիւանագիտական յարաբերութիւնները վերահաստատուին Անգլիոյ եւ Խորհրդային Միութեան միջեւ։

«Դեռ այլ ունին Անատոլուի վրայ»

«Ազգամ»ի քաղաքական բաժնի խմբագիրը կը գրէ.—

Վերջերս Աթէնքի թերթերէն մէկուն մէջ կարդացինք թէ նախկին դիկտատոր զօր. Փանկալոս «Զմիռնի» (Իզմիր) յածանաւով Աթէնք պիտի փոխադրուի եղեր կրէտէէն։ Նոյն թերթը կը գրէ թէ հելլէն իշխանութիւնները աւելի յետոյ որոշած են «Պրուսա» յածանաւով փոխադրել նախկին դիկտատորը. այս առթիւ «Պանտրմա» յածանաւին հրաժայած են ընկերանալ «Պրուսա»ին...

Այս տողերը կարդալով մէկէն ի մէկ ջղայնոտեցանք, եւ ժտածեցինք թէ Պրուսայի, Իզմիրի, Պանտրմայի նման թրքական անուննները ի՞նչ գործ կրնան ունենալ հելլէն նաւատորմին մէջ։ Մանաւանդ որ այս անուննները ո՛չ թէ պատերազմէն առաջ, այլ պատերազմէն յետոյ դրուած են։ «Իզմիր» յածանաւը, որ Հելլէններուն յիշեցնելու է Իզմիրի մէջ իրենց կերած անմոռանալի ծեծը, Աւստրիայէն գրաւուած եւ Յունաստանի յանձնուած է՝ իբր պատերազմական աւար։ «Պրուսա», «Պանտրմա» «Պերկամա» յածանաւերը բոլորն ալ պատերազմի աւարներ են, եւ պատերազմէն յետոյ Հելլէններուն ձեռքը անցած են։

Բայց խնդիրը հոս չի վերջանար. երբ այցելէք Աթէնքի մօտ գաղթականներու համար շինուած թաղերը, պիտի կարծէք թէ Անատոլուի մէկ կը ճամբորդէք. արդարեւ այդ թաղերու բոլոր անուննները, Անատոլուէն, այսինքն Թուրքիայի քարտէսէն առնուած են...

Ախ՛ղճ «քիրիէ» (պարոն)ներ... տակաւին չեն կրնար մոռնալ մեր Անատոլուն... Այս նշանները ցոյց կուտան թէ հելլէնները տակաւին խելքի չեն եկած, եւ թէ անբաւական եղած է իրենց կերած ծեծը։ Այս բոլորէն կը հասկցուի թէ, տակաւին աչք ունին մեր հողերուն վրայ... Գիտեմ որ, այս տողերը կարդացող ընթերցողները պիտի ըսեն. «աչքերնին ելլէ՛...»

Թուրքահելլէն վէճը

Երկմանրամասնութիւններ հաղորդեցինք փոխանակութեանց խնդրին առթիւ Թուրքիոյ եւ Յունաստանի միջեւ ծագած վէճին մասին։

«Թան»ի Աթէնքի թղթակիցը կը հեռագրէ թէ վէճի գլխաւոր առարկաներն են երկու բան. 1. Թուրքերը կ՛առաջարկեն իբրեւ էթապլի ընդունիլ այն Յոյները միայն, որոնք Պոլիս ծնած են։ 2. Թուրքերը կանխաւ կէս միլիոն ոսկի կը պահանջէին Յունաստանէն, մինչդեռ ոեւէ նշան չկայ ցոյց տուող թէ Յունաստան պարտական պիտի մնայ Թուրքիոյ՝ երբ փոխանակութեան ենթակայ Թուրք եւ հելլէն բնակչութեանց կալուածներու հաշուեյարդարը կատարուի։

Թղթակիցը կը յուսայ թէ բարեկամական լուծում մը կարելի պիտի ըլլայ գտնել։ Այլապէս հելլէն կառավարութիւնը այս խնդիրը ամբողջութեամբ Ազգերու Դաշնակցութեան պիտի ներկայացնէ։

*** Աթէնքէն նոր հեռագրի մը համաձայն, հելլէն կառավարութիւնը Աթէնքի Թուրք դեսպան ճէվատ պէյի յանձնեց թրքական առաջարկներուն իր պատասխանը, որուն բովանդակութեան մասին ոեւէ մանրամասնութիւն չի հրատարակուիր։ կը կարծուի սակայն թէ հելլէն կառավարութիւնը կը յայտարարէ թէ չի կրնար հակառակ գործել գոյութիւն ունեցող դաշնագիրներու, եւ սակայն տրամադիր է բանակցութեան մէջ մտնել՝ արագօրէն գնահատութեան ենթարկելու համար հելլէն եւ իսլամ կալուածները։*

Լինտպէրկ պիտի թռչի Փարիզէն Նիւ-Եորք

Նիւ-Եորքէն կը հեռագրեն թէ գնդապետ Լինտպէրկ տրամադիր է յառաջիկայ գարնան փորձել փարիզ-Նիւ-Եորք թռիչքը։ Այս առթիւ գործածելիք օդանաւը պիտի շինուի *Մփիրիթ ավ Սէյնթ Լուիզի* տիպարին վրայ, սակայն կարգ մը կատարելագործութիւններով։

ՄԱՆՐ ԼՈՒՐԵՐ

ՀԱՅԻՆ քիլօն 5 սանթիմ պիտի աւելնայ Մարտ 8էն սկսեալ և պիտի ծախուի 2 ֆր. 05ի։

ՊԵՐԼԻՆի մետաղագործական մեծ գործարանի մը մասնագէտ բանուորներուն եւ գործատիրոջ միջեւ օրավարձերու յաւելման առթիւ ծագած վէճը լուծուած չըլլալով, կը վախցուի որ գործադրանը փակուի եւ 60,000 բանուորներ փողոց նետուին։

ԱՐՏԱՔԻՆ ՆԱԽԱՐԱՐ Պրիան այս առաւօտ ժընեւ կը մեկնի ներկայ ըլլալու համար Ազգերու Դաշնակցութեան Խորհուրդի նոր նստաշրջանին, որ կը բացուի վաղը։ Միւս երկիրներու պատուիրակներն ալ ճամբայ ելած են։

ՕՐ. ՆՈՐԱ ՖԱՐՍԱՔԵԱՆ
եւ
ՊՐ. ԱԼԵՔՍԱՆ ՊԱԽԹԻԱՐԵԱՆ
(Շինադիր եւ նախագահ American Armenian Corp.ի)
ՆՇԱՆՈՒԱԾ
Նիւ-Եորք 4 փետր. 1928

Հ. Յ. Դ.

Ալֆօրվիլի Ս. Մինասեան Ենթակոմիտէի ընդհ. ժողովը այսօր կիրակի ժամը 2ին, ծանօթ հաւաքատեղին։

Գոյամարտ խումբի ժողովը այսօր կիրակի ժամը 3ին, սովորական հաւաքատեղին։ Կարեւոր օրակարգ։

Պիկեանքուրի եւ Իսի-լէ-Մուլինոյի «Զաւարեան» և «Վանի Արամ» խումբերու խառն ժողովը այսօր կիրակի առաւօտ ժամը 10ին, Place Nationale «Ideal - Hôtel»ի սրճարանը։ Բոլոր ընկերներու ներկայութիւնը պարտադիր է։

Իսի լէ Մուլինօ Վանի Արամ խումբի ժողովը այսօր կիր. ժամը 2.30ին, 164 Ave. Verdun.

Այրի Տիկին Լիլի կիւլէսէրեան եւ զաւակները, Տէր եւ Տիկին Ներսէս կիւլէսէրեան եւ զաւակները (Փարիզ) ցաւօք սրտի կը ծանուցանեն դառնադէտ մահը՝

Պ. ԼԵՒՈՆ ԿԻՒԼԷՍԷՐԵԱՆի

որ տեղի ունեցաւ փետր. 29ին Լոնտոն St. Thomas հիւանդանոցին մէջ։

Յուղարկաւորութիւնը կը կատարուի վաղը, երկուշաբթի ժամը 2ին, Լոնտոնի Ս. Սարգիս եկեղեցին։ Թաղում Kensal Rise Cemetry.

ՅԻՇԱՏԵՏԻ

Զ. Ե. Ո. Միութեան Փարիզի Ժանտաճիւղի ընդհ. ժողովը այսօր կիրակի իրիկուն ժամը 8.30ին Ժլօրիա։

«ԲԱՐԶՐ-ՀԱՅՔ»ի Հայրենակցական միութեան ընդհ. ժողովը այսօր կիրակի ժամը 3ին, 131 Fbg. du Temple. կը հրաւիրուին բոլոր անդամները։ Օրակարգ. վեցամսեայ հաշուետուութիւն և վարչութեան զեկոյցը։

ԱՏԱԲԱԶԱՐի Հայուհիեաց վարժարանի եւ Սկիւտարի աղջկանց վարժարանի շրջանաւարտուհիներէն, որոնք կը բնակին Փարիզի եւ արուարձաններու մէջ՝ կը խնդրուի իրենց հասցէները ղրկել Mlle Karagheuzianի 157 Ave. du President Wilson, Pré St. Gervais, (Seine).

ԿԸ ՓՆՏՌՈՒԻ

— կը փնտռուի սիսցի կօշկակար Հայկազուն պէզիրկեանեան, իր անուն կարապետ, մօր անուն նուբիցա, եղբօրը անուն ցովհաննէս որ ներկայիս պաղեստին կը գտնուի։ Ասկէ 1 տարի առաջ փարիզ ֆուրնի կողմը կը բնակէր։ Իմացնել՝ Պր. ցակոբ Աթանեանի՝ 94 Rue Montmartre, (St. Ouen) Seine.

ՏՕՔԹ. Ա. ՊՕՂՈՍԵԱՆ
36, Rue de Bellefond, 36
PARIS (9e)
Մէթրօ՝ Poissonnière

ԼՈՅՏ ՏԵՍԱԻ
Զ. ԵՍԱՅԵԱՆԻ
ՄԵԼԻՀԱ ՆՈՒՐԻ ՀԱՆԸՄ
Վ Է Պ Ը
արեւելեան կեանքէ, առնուած Լեռ պատերազմէն։ Մաքուր եւ գեղարուեստական տպագրութիւնով։ փօսթի ծախք չկայ։
ԳԻՆ՝ 5 ՖՐԱՆՔ
Դիմել՝ VAHRAM SÉVOUNI
31 Rue Kléber
Issy-les-Moulineaux (Seine)։

Կ'ՈՒԶՈՒԻ ֆրանսերէն եւ անգլիերէն գիտցող պաշտօնեայ մը։ Դիմել՝ Պ. Ն. ֆնտաքեանի, 5 Rue Bergère, Paris (9e).

Կ'ՈՒԶՈՒԻՆ մասնագէտ եւ ճմուռտ գործաւորուհիներ կանանց լիւքս մետաքս ներմակեղէններու, փուռն թիւրքի եւ պրոտէյի։
Դիմել՝ Mlle VERAի
11 Rue de Passy, Paris (16e).

ՎԱՐԱՐ ԵՒ *մէկ կամ երկու սենեակ խոհանոցով, ջուր, էլեկտրականութիւն։* Դիմել՝ Պ. Սէրվէրեանի, 54 Rue de la Renaissance, Bois-Colombes, Seine.

ԲԺՇԿԱԿԱՆ ԴԱՐՄԱՆԱՏՈՒՆ
123 Bld. Sébastopol, 123
(Métro: St. Denis և Réaumur)
ՄԱՍՆԱԳԷՏ ԲԺԻՇԿՆԵՐ
ջերմամիզութեան, ֆրանկախտի, արիւնի եւ ժորթային հիւանդութեանց։
Բժշկական տարրալուծումներ
Ամէն օր ժամը 9—12 և 2—8,
Կիրակի՝ 9—12։
ժողովրդական գիներ

ԻՐԱՒԱԳԻՏԱԿԱՆ ԳՐԱՍԵՆԵԱԿ
Է. ՍԹԷՖԻՔԻ
106 Kléber, Հեռ. Passy 72.56
կը կատարէ ֆրանսա եւ յունաստան մտնելու կամ քնակելու արտօնութեան գործողութիւնները.
AFFIDAVITի (*Աֆիտավիթ*)
Դիմել՝ ամէն օր կէս օրէ վերջ ժամը 4—7.

IMPRIMERIE - MASSIS - ÉDITIONS
208bis, Rue Lafayette Paris (10)

Le Gérant: H. TEURNIER

ՏՕՔԹ. Լ. ԳՐԻԳՈՐԵԱՆ
ՄԱՍՆԱԳԷՏ ՆԵՐՔԻՆ ՄՈՐԹԱՑԻՆ ԵՒ ՎԵՆԵՐԱԿԱՆ ՀԻՒԱՆԴՈՒԹԵԱՆՑ
126, Rue du Faubourg St. Denis
Metro : Gare de l'Est Téléphone : Nord 84-04
Ընդունելութեան ժամեր՝ Ամէն օր 2.30-7.30—կիրակի եւ տօն օրեր՝ 9-12

ԶԱՆԱԶԱՆ ԳԻՐՔԵՐ
20 ՖՐ.Է ՎԵՐ ԴԻՐՔ ԱՊՍՊՐՈՂԻՆ 5 ՖՐ.Ի, 30 ՖՐ.Է ՎԵՐ՝ 10 ՖՐ.Ի
50 ՖՐ.Է ՎԵՐ՝ 15 ՖՐ.Ի ԵՒ 100 ՖՐ.Է ՎԵՐ՝ 20 ՖՐ.Ի ԴԻՐՔ ՆՈՒԷՐ
*Աղա Նազար 3, Արձակ էշեր Իսահակեանի 12.50, Աւազակապետ 30, Թիապարտ 30, Առանց դաւանանքի 45, Հերովթիաս 4, Պէքքի Մուսթաֆա 5, Մտերիմ զրոյցներ 30, Բարեկենդանի անկուտիները 2, Աուշին-ժալ-Ալան 4, Միւրինա 8, Երեք տարի Արժանթինի մէջ 5, Տասնօրեակ 10, Երազահան 5, 6, 10, 20, Երգարան 3, 5, 10, 12.50, 15, 25, 30, Աթլանթիտ 15, Նաւթիա 10, Լուսաբեր այբենարան 5, Հօճա Նասրէտտին 17.50, Հացի հաւար 35, Վարժապետին աղջիկը 18, Լուսանկարչուհի 5, Զաքի Նորածինը 2, Ծրանսահայ բառարան 15, 75, Ինքնուսուցիչ զրուցատրութիւն 6, 10, 15, 20, 25, Սիրային ոճիր մը 15, Ուշ Լինի 3, Զգայատես կինը 5, Աշուղ Ղարիպ 5, ՋԱՐԼՍԹՕՆ 3, Փեսայ գտնող քիթը 2, Հոգիս աքսորեալ 10, Սրուանձտեանցի Հայկ. ձայն. երգերը (6 տետր.) 90, ինչպէս նաեւ ԱՀԱՐՈՆԵԱՆի, ՆԱՆԹի, ՕՏԵԱՆի, ՋՈՀՐԱՊի, ՇԻՐՎԱՆԶԱԴԷի ամբողջ գործերը, ԲՈՂՈՐ արտասահմանի նոր հրատարակութիւնները ԱՆՄՐՑԵԼի գիներով։ Պահանջեցէք 40 էջնոց ՆՈՐ գրացուցակը նուէր տրուած գիրքերուն յանկին հետ։ Կ'ընդունուին նաեւ ամսավճարով ապսպրանքներ։ Դիմել՝ VAHRAM SÉVOUNI 31 Rue Kléber, Issy-les-Moulineaux (Seine).

ՊԵՏՐՈՍ ՓԱՓԱԶԵԱՆ
(ԴԵՐՁԱԿ)
22, Rue des Carmes, PARIS (5e)
Պատիւ ունիմ ծանուցանել յարգոյ հանրակութեան թէ այս անգամ պոյսի բերայի մէջ հանրածանօթ դերձակատունս փոխադրած եմ վերոգրեալ հասցէին, ուր կը կարուի վերջին նորաձեւութեանց համաձայն ֆրանսական եւ անգլիական նուրբ կերպասներով ամէն տեսակ քօսթիւմներ, բարտըսիւններ, վերարկուներ, եւայլն, խիստ ճաշակաւոր եւ վայելուչ կերպով, միեւնոյն ժամանակ դիւրամատչելի գիներով։
Յարակոյս չունիմ որ ինձ դիմող յաճախորդներս ամէն կերպով գոհ պիտի կարենամ ձգել։
ՆՈՐ ԵՂԱՆԱԿԻ ԱՌԱԹԻՒ ՍՏԱՑԱՆ ՃՈԽ ՄԹԵՐՔ
ԱՆԳԼԻԱԿԱՆ ԵՒ ՖՐԱՆՍԱԿԱՆ ԿԵՐՊԱՍՆԵՐՈՒ

ԻՐԱՒԱԳԷՏ Գ. Մ. ԹԷԼԼԱԼԵԱՆ (ԳՐԻՄԹԻԼ)
Ասեւտրական ընկերութեանց կազմութիւն եւ լուծում։ Ասեւտրական, քաղաքային եւ պատժական դատեր։ Արտասահմանէն՝ Ֆրանսա մարդ բերելու արագ ձեւակերպութիւնք։ Ինքնութեան թղթերու կանոնաւորում։ Արկածի դատեր, առանց կանխավճարի։ Ամուսնութիւն։ Ամուսնալուծում։ Ֆրանսական հպատակութեան ստացում։ Ապաշնորհագրութիւնք, եւայլն։
Վերջապէս ամէն տեսակ դատական եւ վարչական գործեր, ամենայն պայմաններով։
Ընդունելութեան ժամեր.— Ամէն առաւօտ ժամը 9—10, կէսօրէ վերջ 2—3, եւ 6—8, եւ գրասէր ժամադրութեամբ։
Հասցէ՝ 72 Rue de Ménilmontant, Paris (20e). Métro: Ménilmontant. Թրամուէյ Թիւ 26, Omnibus O եւ Q.

ՀԱՅԿ. ԲՈՒԺԱՐԱՆ - POLYCLINIQUE de BELLEVILLE
Տէր եւ Տնօրէն՝ ՏՕՔԹ. ԳՐԳՈՅԵԱՆ
29, Rue (Place) des Fêtes, Paris. XIX. Tél. Nord 96-61
Բաց է ամէն օր, ուր շատ մը մասնագէտ բժիշկներէ կը խնամուին ամէն տեսակ ներքին եւ վէներական հիւանդութիւններ։ Աչքի մասնագէտը կ'ընդունի Գշ., Երշ. եւ Շաբաթ օրերը ժամը 3—5։ Քթի, կոկորդի ու ականջի մասնագէտը ամէն Երեք. եւ Շաբաթ օրերը ժամը 1—3։ ԱՏԱՄՆԱԲՈՒԺԱՐԱՆ ամէն օր ժամը 9էն 19։ Կիրակի 9—12։

EXACTITUDE - CABINET D'AFFAIRES
"PARMAKSEZIAN"
Nord Sud: Lamarck Aut. AM, AH, AF. Tram.: 31, 34, 54
Reg. Com. 404,035 69bis Rue Damrémont Paris (18)
Կը ստանձնէ եւ կը կատարէ ամենակարճ ժամանակի մէջ եւ դիւրամատչելի պայմաններով ամէն տեսակ վարչական դիմումներ, ամուսնական եւ ամուսնալուծման դատեր, քարթ տ'իտանթէի մէջ արիեստի փոփոխութիւններ եւ ֆրանսա մտնելու համար անցագրային գործողութիւններ։
Դիմել՝ ամէն օր ժամը 13-20, կիրակի ամբողջ օրը։

ԲԺՇԿԱ-ՎԻՐԱԲԻՒԺԱԿԱՆ ԴԱՐՄԱՆԱՏՈՒՆ ԵՒ ԱՏԱՄՆԱԲՈՒԺԱՐԱՆ
ՏՕՔԹ. ՍԷԹԵԱՆ
Téléphone: MARCADET 03-64 ՀԻՄՆՈՒԱԾ 1900ին
38, Ave. St. Ouen -o- 20, rue Fauvet -o- PARIS (18me)
Մէթրօ NORD SUD: LA FOURCHE
Ընդհանուր հիւանդութիւններ, սեռամիզային, մորթի, ֆրանսախտի, շնչերակային, թոքի, ծննդաբերութեան եւ կանանց հիւանդութիւններ. վիրաբուժական գործողութիւն եւ դոյն արկածներ, էլեկտրադարմանում եւ Ռ. ճառագայթ։
ԱՏԱՄՆԱԲՈՒԺԱՐԱՆ
Ակռայի դարմանում, առանց ցաւի ակռայ քաշել 10 ֆրանք, արուեստական ճերմակ ակռայ 20 ֆրանք, ոսկի քուրոն 60 ֆրանքէն սկսեալ։
ԱՄԷՆ ՕՐ ՈՒ ԿԻՐԱԿԻ ԲԱՑ Է

ՏՕՔԹ. Յ. ՏԻՐԱՑ (ՏԻՐԱՑՈՒԵԱՆ)
Վկայեալ, ՓԱՐԻԶԻ ԲԺՇԿԱԿԱՆ ՖԱԿՈՒԼԹԷԻՆ, (Licencié ès Sciences)
Նախկին Interne Hôpital des Enfants maladesի
եւ մասնագէտ մանկանց եւ ներքին հիւանդութեանց
24, Rue des Grands Augustins, Paris (6e) Place St. Michel
Հիւանդ կ'ընդունի Գշ. Երշ. Ուր. և Շբ. օրերը, ժամը 1էն 4
Ինչպէս նաեւ մասնաւոր ժամադրութեամբ
Métro St. Michel եւ Odeon Tél. Littré 60-46

B. VAHÉ (BEUREKDJIAN)
46, Rue Ste. Anne, PARIS (2e) -:- Téléphone: LOUVRE 45-25
Licencié en Droit de la Faculté de Paris. Ancien élève de l'Ecole des Hautes Etudes Sociales,
Ancien Avocat. —JURISCONSULTE— Droit Français et International Privé.
Պ. ՎԱՀԷ (ՊԷՕՐԼԷՔՃԵԱՆ)
ԻՐԱՒԱԳԷՏ, Վկայեալ ՓԱՐԻԶԻ ՀԱՄԱԼՍԱՐԱՆԷՆ
Իրաւագէտ-խորհրդատու Տէֆնտ Օթօմօպիլ է Սքօրթիվ եւ Մթիւէլ Միւթիւէլ ֆրանսական մեծ ընկերութեանց։
Կը ստանձնէ քաղաքային, առեւտրական եւ պատժական դատարաններու առջեւ ամէն տեսակ դատեր, կը հետապնդէ փողոցի արկածներու առթիւ ընտուց հատուցումը, առանց կանխիկ վճարումի, կը խմբագրէ աղերսագրեր եւ պայմանագրեր, կուտայ certificats de coutume *եւ կատարէ նաեւ իւրալիզասիոնի եւ քաղաքային ամուսնութեան ձեւակերպութիւնները, ու ամէն լեզուէ թարգմանութիւններ։*
Հայերու համար դիւրամատչելի պայմաններ։
Խորհրդակցութեան ժամեր.— Ամէն առաւօտ ժամը 8.30էն 9.30, երեկոները 6էն 7 եւ ժամադրութեամբ։

ՏՕՔԹ. ԻԶՄԻՐԼԵԱՆ
48 RUE MONTMARTRE (Բ. յարկ, աջ կողմը առաջին դուռ)
Ֆրանսացի կարող մասնագէտներու ընկերակցութեամբ կը դարմանէ ներքին եւ կանանց, վէներական եւ մորթային քթիթ, ականջի եւ կոկորդի հիւանդութիւններ։
Tél. Central 73—38. Métro: Sentier կամ Halles
ԸՆԴՈՒՆԵԼՈՒԹԵԱՆ ԺԱՄԵՐ՝ ԱՄԷՆ ՕՐ 10—12 եւ 1.30—8

LE PREMIER QUOTIDIEN ARMÉNIEN EN EUROPE

ՀԱՐԱՉ

ԲԱԺԱՆԵՒԻՆ

	3 ամս.	6 ամս.	Տար.
ՖՐԱՆՍԱ	35 ֆ.	70 ֆ.	140 ֆ.
ԱՆԳԼԻԱ	20 շլ.	40 շլ.	
ԵԳԻՊՏՈՍ	»	»	
ԻՏԱԼԻԱ		250 ֆրանք	
ԱՄԵՐԻԿԱ		6 տլ.	10 տլ.
ԵՒՐՈՊԱ		100 ֆ.	200 ֆ.

"HARATCH"

Խմբագիր՝ ՇԱՒԱՐՇ ՄԻՍԱՔԵԱՆ

Directeur-Propriétaire : SCHAVARSCH MISSAKIAN

Rédaction & Administration
Խմբագրութիւն
208 bis, Rue Lafayette PARIS (10e)

TÉLÉPHONE : NORD 57-82

MÉTRO LOUIS-BLANC ou JAURÈS

Հասցէի փոփոխութեան համար պէտք է վճարել 2 ֆրանք

ԵՐԵՔՇԱԲԹԻ
6
ՄԱՐՏ
1928

6 MARS 1928

Գ. ՏԱՐԻ Թիւ 588

ՕՐԱԹԵՐԹ՝ ԱԶԳԱՅԻՆ, ՔԱՂԱՔԱԿԱՆ ԵՒ ԳՐԱԿԱՆ

ԳԻՆ՝ 50 ՍԱՆԹԻՄ

ԵՐԿՈՒ ԽՕՍՔ

ՈՐԴԻՆԵՐԸ ԿԸ ՔԱԽԵՆ ՄԵՂՔԸ

Աններող եւ բուռն, ինչպէս իր բոլոր շարժուձեւերուն մէջ, Մուսոլինի Աւստրիոյ գանգատներուն առթիւ ալ տուաւ պատասխան մը, որ ամէնէն առաջ ուղղուած է Ազգերու Դաշնակցութեան դէմ:

Ընթերցողները ծանօթ են հարցին: Հարաւային Թիրոլի մէջ (պաշտօնապէս՝ Վերին Ատիճէ կամ Պոլզանոյի Նահանգ) ապրած են 200,000 Գերմանացիներ, ենթակայ՝ իտալացման: Ասոնք, միշտ կը գանգատին թէ՝ Իտալիա չի յարգեր փոքրամասնութեանց իրաւունքները, և կ'ուզէ ամէն գնով իտալացնել զիրենք: Ինդիրը արծարծուելով հասաւ սահմանէն անդին, Աւստրիոյ երեսփ. ժողովը, ուր դառն արտայայտութիւններ եղան:

Այդ բոլորին պատասխանն է որ կուտայ «Առաջնորդ»ը, կրակոտ եւ սպառնացայտ ճառով մը, այն ալ խորհրդարանի բեմէն :

Լուրերու բաժնին մէջ պիտի կարդաք բաւական ընդարձակ ամփոփում մը:

Ինչպէս կ'երեւայ, Մուսոլինի ոչ կ'ուզէ լսել տրտունջները, ոչ ալ տեղի տալ: Ընդհակառակն, կը սպառնայ խափանել բոլոր գերմանական թերթերը, եթէ շարունակուի «հակիտալական պայքարը»:

Եւ դեռ աւելին: Դիկտատորը կ'արհամարհէ նաեւ Ազգերու Դաշնակցութիւնը, որ խնամակալն է բոլոր փոքրամասնութեանց, եւ հետեւաբար իրաւունք ունի միջամտելու, ի հարկին:

«Ազգերու Դաշնակցութի՞ւն: Ծրնե՞ւ: Ջո՛ւր յոյսեր: Եթէ ծրնեւի ժողովը մնայ այսպէս կոչուած «փոքրամասնութեանց» լաբիւրինթոսին մէջ, ա՛լ չպիտի կրնայ դուրս ելլել: Այն ատեն, այսօրուան ամբաստանողները կրնան իրաւամբ դրուիլ ամբաստանեալներու նստարանին վրայ: Եւ այն ատեն, — ժամանակ է որ յայտարարենք, եւ Թերեւս վերջին անգամ— Եէ պրէնները չի՛ եւ է արտայայտութիւն անօգուտ է եւ վնասակար. ան պիտի փութացնէ Ֆաշիստական կեանքին հոլովումը եւ անդունդ մը պիտի բանայ դրացի ժողովուրդներու միջեւ:»

Մուսոլինիի արտայայտութիւններուն մէջ ուշագրաւ է նաեւ ուրիշ կէտ մը:

Իտալիոյ վարչապետը ոչ միայն չի հանդուրժեր ո՛ր եւ է օտար միջամտութեան, այլ եւ հրապարակաւ կը յայտարարէ Թէ դաս առնելու պէտք չունի Աւստրիայէն, որ «ամբողջ մէկ զար դահիճներով բռնեց Եւրոպայի կէսը, բանտերը լեցուց մարտիրոսներով եւ կառավնատներ կանգնեց անընդհատ»:

Ճիշտ են այս իրողութիւնները, երէկուան համար, երբ Աւստրիան հզօր կայսրութիւն մըն էր Հունգարիոյ հետ միասին, 56 միլիոն բազմացեղ բնակչութեամբ. մինչ այսօր հազիւ 6,500,000 բնակիչ կը հաշուէ, 32,000 քառ. մղոն տարածութեան վրայ: Այդ հսկայ դանգուածէն ծնան նոր ազգեր եւ պետութիւններ, եւ մէջտեղը մնաց մանրանկար մը:

Գրուա՛ծ է որ հայրերուն մեղքերը պիտի քաւեն որդիները:

Այդպէս ալ կ'ըլլայ: Թերեւս Մուսոլինին երէկուան վրէժն է որ կը լուծէ, ինքն ալ իր կարգին հետեւելով միեւնոյն քաղաքականութեան,— նեղել, ձուլել փոքրամասնութիւնները:

Այսպէս կամ այնպէս, քաւութեան նոխազ կը դառնան տկարները: Եւ ամէն երկնքի տակ:

Երէկ, չկար միջազգային օրէնք մը, պաշտպանելու համար փոքրամասնութիւնները: Իւրաքանչիւր պետութիւն կը շարժէր համաձայն իր քմահաճոյքին եւ ուժին, երբեմն հետեւելով զանազան դաշնագիրներու: Իսկ այսօր, երբ հալածականներէն շատերը ազատած են անկախ պետութիւններ կազմելով կամ ցեղակից երկրին միանալով, եւ երբ Ազգերու Դաշնակցութիւն մը ստեղծուած է իբրեւ խնամակալ, փոքրամասնութեանց խնդիրը կը պահէ, նորէն, իր սուր հանգամանքը:

Կամ տէրերը փոխուած են, կամ դերերը. բայց բռնութիւնը կը շարունակուի անարգել:

Իսկ վախճա՞նը . . .

ԱՆԻՐԱ՞Ւ ԵՆՔ - ԹՈՂ ԼՈՒՍԱԲԱՆԵՆ

Քանի մը բարեկամներ մտերմաբար դիտել կուտան Թէ՝ «Ցառաջ»ը անիրաւ հրատարակութիւններ կ'ընէ Դպրոցասէրի մասին :

Մի՞թէ: Ուրեմն, ինչո՞ւ չեն փութար հրապարակ իջնել եւ լուսաբանել: Ինչո՞ւ, Դպրոցասէրի վարչութիւնը ինք, լուռ կը մնայ :

«Ցառաջ» հրատարակած է խմբագրական - քննադատականներ, պնդելով Թէ Դպրոցասէրը կը խուսափի հանրային հաշուետուութենէ, կը գործէ ինքն իր գլխուն, տնաւարի, չի ճանչնար ո՛ր եւ է ազգային իշխանութիւն:

Ցետոյ, վստահելով աղբիւրին, հրատարակութեան տուած է շարք մը տրտունջներ որոնց մէջ իրողութիւններ կը մատնանշուին :

Վերջերս ալ տպեց Զափահաս Որբերու Միութեան բողոքը, իրենց պատասխանատուութեամբ :

Անիրա՞ւ են այս բոլորը:—Թո՛ղ ապացուցանեն:

Եթէ մէկ վայրկեան համոզուինք որ չարաչար գործածուած է մեր վստահութիւնը, մեզի համար դժուար չէ դարմանել «անիրաւութիւնը» :

Մէկդի՝ կանխակալ կարծիքները:

Շ.

ՄԱՄՈՒԼ

«ՈՉ-ԹՈՒՐՔ ԴՊՐՈՑՆԵՐԸ ԱՆԲՆԱԿԱՆ ԵՆ ԵՒ ՎՆԱՍԱԿԱՐ»

Հանգուցեալ Ջիա կէօք Ալփ պէյի Թուրանական աշակերտներէն Թէքին Ալփ պէյ, որ նոյնպէս ճանչցուած է իբրեւ *Թիւրքճի* մը, կարեւոր յիշատակագիր մը ներկայացուցած է Թիւրք ծաղրին: Յիշատակագիրը կը քննէ այն պայմանները, որոնց մովկարելի է ազգային միութիւն հաստատել Թուրքիոյ մէջ:

Խօսելով այս յիշատակագրի մասին, որ տպագրութեան յանձնուած է, *Ճիւմհուրիյէթ* խմբագրականի մը մէջ հետեւեալ խորհրդածութիւնները կ'ընէ.

— «Օսմ կայսրութիւնը մէկ վարչութեան տակ հաւաքած էր բոլոր տարրերը, բայց անոր գործածած կապերը բամպակէ թելեր էին, դատապարտուած քակուելու եւ կտրատուելու: Այդ կայսրութիւնը եկաւ անցաւ, իբրեւ աշխարհակալութեան մակընթացութիւն մը ու տեղատուութիւն մը: Մնաց միայն Թրքութիւնը, որ կազմեց նոր պետութիւն մը, հայրենիքի եւ ազգութեան ազդակներուն վրայ: Թուրք երիտասարդութիւնը մեծ հոգածութեամբ կը պաշտպանէ այս ազդակները, եւ ահա Թէ ինչու ուժ կուտայ լեզուի տարածման, «հայրենակի՛ց, Թուրքերէն խօսի՛» ազդարարելով:

Ծագումով Թուրք չեղողները պէտք է զնահատեն սահմանադրութեամբ իրենց տրուած իրաւունքներուն արժէքը, եւ աշխատին գանոնք իւրացնել:

Ցեղով Թուրքերը պէտք է արդար եւ գթոտ ըլլան իրենց միւս հայրենակիցներուն հանդէպ, դիւրացնելով փափաքելի գործը:

Գալով կառավարութեան, ան ալ միջոցներ ձեռք պիտի առնէ, որպէս զի բոլոր հայրենակիցները զգացումով եւ գաղափարով միացեալ ըլլան:

Թուրքերէն խօսելու փափաքին նպատակն է օր առաջ ապահովել Թուրք նոր ընտանիքին կատարելագործումը: Մեր կարծիքով, ազգային միութիւնը դպրոցներէն է որ ամէնէն աւելի հիմնական կերպով պիտի ծնի: Թէքին Ալփ պէյի բսածին պէս, ներկայ ժամանակի դպրոցները «իսկապէս անբնական են: Նոյն իսկ, իրենց ներկայ ձեւով միայն անբնական չեն, այլ եւ վնասակար են: Կարելի է ապասել որ ներկայ անբնական հաստատութիւնները հետզհետէ հրապարակէն մաքրուելով պիտի վերնան, երբ իրենք զիրենք գտնեն դպրոցներու առջեւ, ուր պիտի տիրապետեն պետական ծրագիրները:»

Ի՞ՆՉ ԿԸ ՎՃԱՐՈՒԻ ԽՈՐՀՐԴԱՅԻՆ ՄԱՄՈՒԼԻՆ

Մոսկուայէն կը հեռագրեն Թէ գործավարներու խորհուրդը 1928ի համար ալ խոշոր վարկեր քուէարկեց զանազան հրատարակչական տուներու եւ կարգ մը Թերթերու:

Ռուս Պետական Հրատարակչականը պիտի ստանայ 1 միլիոն 375,000 րուբլի. Լէնինկրատի «Պրաւդա» Թերթը՝ 500,000, Մոսկուայի «Պրաւդա»ն՝ 380 հազար եւլն.:

Այս նպաստներուն ընդհ. գումարը կը հասնի 3,400,000 րբ.ի:

Հ. Մ. Ը. Մ.Ի ՆՈՐ ՅԱՂԹԱՆԱԿԸ

Կիրակի օր Հ. Մ. Ը. Մ.ի Փարիզի ֆութպոլի Ա. խումբը Տիէփի մէջ յաղթեց division d'honneurէն F. C. Dieppois*ի՝ 3ով 1:*

Մանրամասնութիւնները յաջորդով:

ՕՐԸ ՕՐԻՆ

Իտալի Քիւրտերը պիտի ապստամբին.

Թէհրանէն 4 մարտ Թուականով կը հեռագրեն *Շիքակօ Թրիպիւնի.*— *Հոս տիրող ընդհանուր կարծիքն այն է Թէ՝ կառավարութիւնը յառաջիկայ գարնան համար խռովութիւններ կը նախատեսէ Իրաքի մէջ: Հանրօգուտ շինութեանց նախարարին եւ կարգ մը զինուորական բարձրաստիճան պաշտօնատարներու երկար ատեն Իրաքի մէջ մնալը երեւութապէս կ'արդարացնէն այս կարծիքը:*

Կառավարութիւնը միջոցներ ձեռք կ'առնէ արգիլելու համար ո եւ է ապստամբութիւն Մուսուլի շրջանին մէջ, ուր կը բնակին քիւրտ ցեղեր: Կը կարծուի նաեւ Թէ անգլ. պրոպագանդը պիտի կրնայ ազդել այդ խռովարարական շարժումին, քանի որ Անգլիա այդ շրջանին մէջ քարիւղի մեծ շահեր կեդրոնացուցած է:

*** Պասրայէն կը հեռագրեն Թէ վէհապիները կը պատրաստուին մեծ յարձակողական մը գործել Իրաքի վրայ: Կ'ըսուի Թէ անոնք մօտ 20,000նոց ուժ մը ունին: Անգլիական օդանաւեր եւ զրահապատ ինքնաշարժներ կը սպասեն Քովէյթի վրայ յարձակումին: երեք մարտանաւեր խարիսխ նետած են ծոցին մէջ եւ պատրաստ են կրակ բանալու:

Զրոյց կը շրջի Թէ Սուլթան Իպնը Սուուտ ռազմանիւթ կը բաժնէ ցեղախումբերուն:

Եգիպտոս պաշտօնապէս մերժեց

Սարուաթ փաշայի գահլիճը վերջնապէս մերժելով Անգլիոյ առաջարկները, հրաժարական տուաւ:

Իր պատասխան - ծանուցագրին մէջ, եգիպտական կառավարութիւնը կ'ըսէ Թէ առաջարկուած դաշնագրին պայմանները չեն համապատասխաներ երկրին անկախութեան եւ կրնայ այն իմաստը տալ Թէ անգլիական բանակը իրաւունք ունի անսահման ժամանակով զբաւուած պահելու Եգիպտոսը:

Նոր դահլիճին կազմութիւնը յանձնուեցաւ Մուսթաֆա Նահաս փաշայի, նախագահ վաֆտի եւ երեսփ. ժողովին:

Ռումըի պարտուկ Հայու մը տան մէջ

Տրապիզոնէն կը հաղորդեն որ Փետր. 27ի գիշերը անտառներու ընդհ. տնօրէնութեան շէնքը ամբողջովին այրեցաւ: Հրշէջ խումբը յաջողեցաւ հրդեհին ծաւալումը կասեցնել: Թուղթերը մասամբ ազատեցան: Շէնքը Հայոց լքեալ կալուածներէն մէկը ըլլալով, ատենօք այնտեղ պահուած ռումբեր պայթած են: Հրդեհի մասին քննութիւն կը կատարուի: Անձի կորուստ չկայ :

Վատիկանի ներկայացուցիչը Էնկիւրիի մօտ

Թուրքիոյ պապական նոր նուիրակ Մոնսէնեոր Ռիթթա, կաթոլիկ վարդապետի մը հետ Էնկիւրի գացած եւ կառավարական պաշտօնատանց, մասնաւորապէս արտաքին գործավարութեան պաշտօնատարներուն հետ տեսակցած է: Մոնսէնեոր Ռիթթա արտաքին գործավար Թէվֆիգ Րիւշտի պէյին ալ այցելած եւ իր վստահութեան գիրը պաշտօնապէս յանձնած է: Պապական նոր նուիրակը Էնկիւրի պիտի հաստատուի:

Պապը կը փափաքի Էնկիւրիի մէջ կաթոլիկ եկեղեցի մը հիմնել. սակայն չի կարծուիր Թէ կառավարութիւնը արտօնէ, քանի որ Էնկիւրիի մէջ կաթոլիկ չկայ:

Մուսուլիի պատասխանը Աւստրացիներուն

Հռոմի երեսփ. ժողովին մէջ վարչապետ Մուսոլինի գրաւոր ճառով մը պատասխանեց վիէննայի խորհրդարանին մէջ կարգ մը երեսփոխաններու եւ վարչապետ Մոնսէնեոր Ջայփէլի խօսած հակաիտալական ճառերուն: Նախ պատմեց Թէ իր պատասխանը ուշացուց՝ լայն մանրամասնութիւնները ստանալու համար խօսուած ճառերուն եւ Աւստրիոյ մէջ տիրող մթնոլորտին մասին: Եւ յետոյ՝ «Աննիպալը չկայ մեր դուռներուն առջեւ, ո՛չ ալ Զայփէլը»:

— *Իտալիա այսօր մեծ պետութիւն մըն է, ըսաւ: Ունի աւելի քան 50 միլիոն բնակիչներ, որոնց մօտ 42 միլիոնը կը բնակին Թերակղզիին մէջ: Ցաշխատով Թրծուած, անոնց ջիղերը ամուր են, խօսքը կարճ և գիտեն տոկալ: Աւստրիան այն է ինչ որ է: Եթէ վիճաբանութեան չմասնակցեր Աւստրիոյ վարչապետը, նշանաւոր դէմք մը՝ շատ մը տեսակէտներով, ուշագրութիւն չպիտի դարձնէի Աւստրիոյ ազգային ժողովին հակաիտալական եւ հակաֆաշիստական արտայայտութեանց: Ուստի շատ պաղարիւնով, բայց առանց տատամսումի պիտի խօսիմ, այսինքն բացորոշ կերպով, ըստ մեր սովորութեան:*

«Կ'աւելցնեմ անմիջապէս Թէ այս վերջին անգամն է որ խօսք կ'առնեմ այս խնդրին մասին: Ցաջորդ անգամ իրողութիւնները խօսեցնել պիտի տամ: Պատմութեան գլուխ մըն է որ կը գրեմ, ո՛չ Թէ Իտալացիներուն համար, որոնք գիտեն այս պատմութիւնը, այլ աշխարհի համար, որ չի գիտեր կամ մոռցած է զայն: Կ'ուզեմ ապացուցանել եւ պ'ուտի ապացուցանեմ որ Աւստրիոյ ցոյցերը անարդար են, և գրգռիչ: 1918էն մինչեւ 1928 Իտալիա նոյն քաղաքականութեան հետեւած է Պոլծանոյի մէջ, որ Թագաւորութեան 92 նահանգներէն մէկն է:

Ցետոյ Մուսոլինի յիշեց այն բարեկամական ծառայութիւնները, զորս Իտալիա մատուցած է Աւստրիոյ' զինադադարէն մինչեւ

(Լուրերու շարունակութիւնը կարդալ Գ. էջ)

ՏՈՄՍԵՐ

ՇԻՆԱՐԱՐԱԿԱՆ...

Կիրակի, Բարեգործականի հրապարակային «մեծ» բանախօսութիւն: Շարիւրի չափ Ներկաներ: Դիւանագէտ «էֆէնտի»ն կշռուած բառերով կը ներկայացնէ հեռուորները եւ օրուան հերոսը՝ Բարեգործականը: Ու կարգ մը խելօք խրատներէ վերջ, խօսքը կուտայ Մխիթարեանցին՝ «լիազօր-պատուիրակ Հայ Բարեգործ. ընդհ. Միութեան, Մարկոսեան կտակի, Դպրոցասէր տիկնանց եւ փարիզի Հայ տիկնանց Միութեան» որ «նոր» վերադարձած է Հայաստանէն:

Հռետորը կը սկսի կարդալ.

«Երբ Հայաստանի սահմանէն ներս մտայ, տեսայ անջրդի, քարքարուտ եւ անապատային դաշտ մը, ուր հեռուէն հեռու ովասիսներ կը նշմարուէին — գիւղերը: Արարատեան դաշտը կիզիչ արեւին տակ ամայութեան տեսարան մը պարզէր...»

Ու քիչ վերջ.

— *«Առաջին համբորդութեանս (1926) երեւանի կայարանէն մինչեւ քաղաք, կառքս փոշիներու մէջ կը խեղդուէր, համբան անսալարկ, երկու թիզ փոշի աներեւակայելի եւ անհանդուրժելի մթնոլորտ մը կը ստեղծէին»:*

Ի՞նչպէս կարելի է: «Դաշնակ»ներու անկումէն վեց տարի վերջ ի՞նչպէս կ'ըլլայ որ Հայաստանի մայրաքաղաքը այդքան աղտոտ կերպարանք կը ներկայացնէ: Նախկին ռամկավար գործիչը կը փութայ սրբագրել իր «կաֆ»ը.

— *«Բայց երկրորդ ճամբորդութեանս (1927) ի՛նչ տեսնեմ,— փեթակի ժրաջան աշխատանք, աննկուն եռանդով եւ ներշնչելի հաւատքով: Ճամբուն կէսը սալարկուած էր արդէն...*

Ու կը սկսի կրկնել տարիներէ ի վեր լսուած «շինարարական» յանկերգը: կը պարզէ «Նուպարաշէն»ի եւ «Բարեշէն»ի հրագիրները: Դասեր կուտայ քար տաշելու, շաղախ պատրաստելու եւ «պէթոն արմէ»ի մասին, որոնց տեղեակ չեն եղեր Հայաստանի ճարտարապետները ու ժողթանքներով կը վերջացնէ:

Զրսեր միայն Թէ իր երկու առաքելութիւնները քանի՞ հագարի նստան այս խեղճ ազգին:

Հաւաքոյթէն վերջ, ներկաներէն մէկը՝ շնորհքով հագուած՝ կը մօտենայ Մխիթարեանցի եւ կ'ըսէ.

— *Ինծի ըսին որ Սամաթիացի ես, ա՛ւ ալ Սամաթիացի եմ ու կ'ուզեմ քանի մը խօսք ըսել: Եղբա՛յր, այս որքան ատեն է «պիտի»ներով կը խօսիք մեզի. «պիտի» շինուի, «պիտի» չորցուի, «պիտի» ոռոգուի եւայլն. օր մըն ալ եկէք և ըսէք. այսինչ շէնքը «շինեցինք», այսինչ ճահիճը «չորցուցինք», այսինչ դաշտը «ոռոգեցինք»: Ա՛լ կը բաւեն այս առասպելները:*

... Ահա՛ Թէ ի՛նչ տպաւորութիւն գործած էր «մեծ» բանախօսութիւնը այդ «ընտրեալ» բազմութեան վրայ :

ՀՐԱՆՏ

«ՊԱՏԱՍԽԱՆ ՉԷՎՊՐԼԷՅՏ »ի.— Անգլեւուս յարաբերութեանց խզումէն յետոյ, Մոսկուա որոշեց օդանաւային նոր տորմիղ մը շինել, «Պատասխան Չէվպրլէյտ»ի անունով: Մարտ 4ին հանդիսաւորապէս 15 նոր օդանաւեր յանձնուեցան կառավարութեան: Ամբողջ Թիւը պիտի ըլլայ 66, բոլորն ալ ժողովրդային հանգանակութեամբ շինուած:

ՀԱՅԿԱԿԱՆ ՀԱՐՑԵՐ ՈՒ ՊԱՏԱՍԽԱՆՆԵՐ

«ՅՈՒՇԱՐՁԱՆ» ՀԱՆԴԵՍԻ ԽՄԲԱԳՐԱԿԱՆ ԿԱԶՄԻՆ

Ներքոյ հարցերս ունիմ ու պատասխանները կը խնդրեմ «Յուշարձան» հանդեսի մէջ։

Ե՞ր ու ո՞ր թուականին «Յուշարձան» անունով հանդէս մը լոյս տեսած է։ Ո՞ր տպարանին մէջ տպուած է։ Ո՞ր հասցէին վրայ կը գտնուէր անոր խմբագրատունը։ Ո՞ր թուականին վերջացաւ անոր հրատարակութիւնը։ Քանի՞ հատ տպուեցաւ անոր առաջին տպագրութենէն։ Ո՞ր թուականին վերջացաւ անոր առաջին տպագրութիւնը։ Քանի՞ հատ տպուեցաւ անոր երկրորդ տպագրութենէն։ Ո՞ր թուականին վերջացաւ անոր երկրորդ տպագրութիւնը։ Ո՞ր թուականին վերջացաւ անոր հրատարակ

մար, ոչ ալ իր ցաւին ձայնէն։ Ի քովի սենեակը դացեր էր, եւ Զգացումը, շնորհ չէ տրուած Ցաւին մէկ սեռին։ Գորովի, սիրոյ եւ հերոսական զղացումնե- ի՛նչ գանձեր ունին երկու Աւելորդ է սեռերուն այս պայմանը, ամբաստանութիւնը իրա- ապատ եւ անկաշկանդ դատ- այդ ցանկութիւնները։ վիճելով չէ, որ երեւան պիտի ճշմարիտ ուղին։ Լաւա- դաստիարակութիւնն է նկարագիրներուն։ Եւ ա- անութեան մէջ երջանկու- կը կայանայ նկարա- ներու համերաշխութեան մէջ։ որ, ի զուր է հետեւիլ ձգտիլ, շարժառիթներու, ինչ- կ՚ընեն շատ մը «արդիա- կիներ։ Ի զուր է արուես- ան, բռնագբօսիկ տիպար- չինել «վաղուան կիներու»։ Ամէն բանէ առաջ՝ նկարագիր։

Ալիս

ՊՐԱԳՄԱՏԻՍՄ

(26 փետրուար)

Եղ. Տարօնեան խօսեցաւ փի- ական մեթոտի մը մա- որ կը ներկայանայ պրագ- անունին տակ։ Այս բա- ստուգաբանութեան հետե- կարելի է կոչել, հայերէն, գործնապաշտութիւն։ Մեթոտը ձգտումը ունի,ո- ետեւ տեսէն այնչէն աւելի զբաղ- է ճչէմս, թէհե, ինչպէս վերջինը կը յիշէ, Սոկրատի իլիսոփայական ճառերուն մէջ արելի է հանդիպիլ տարտամ ցատրութիւններու։ Մասնա- ասնաւորէն այս մեթոտով զբաղած նաեւ ամերիկացի մը, իր տղան Ջուլիոցը գիրքին մէջ։ Ջուլիա ունի մեծ կարեւորութիւն ած է գործնապաշտութեան, ընտրութիւով զան իր ընկե- ին ըմբռնումներուն մէջ։ Կ՚ապարէդ այսպէս կը նանէ զան. «Գործնապաշ- ութիւնը գաղափարներուն ճշ- արտութիւնը կը չափէ անոնց գործնական արժէքին վրայ»։ ք չէ շփոթել զան բանա- աշտութեան հետ, որ ճշմար- ութիւնը կ՚ընդունի, երբ հա- ապատասխան է իրականին ու անականութեան։ Մինչդեռ, ճէյմսի, մարդիկ իրակա- ութեան կուտան այն ձեւը, որ ամապատասխան է իրենց խառ- ածքին։ Փիլիսոփան խցուած արատքին զգացումներու դէմ։ Դասախօսը, մանրամասնելէ յետոյ մեթոտը, ցոյց տուաւ այն ներուն, որ գործնապաշտու- ինը ունի օգտապաշտութեան ան, եւ այն յարաբերութիւն- ը, որոնք գոյութիւն ունին փիլիսոփայական մեթոտին ընդհանրութեան, նիւթապաշ- ութեան, հոգեպաշտութեան, որոշապրութեան (déterminisme) ազատ կամքի (libre arbitre) դէմ։

ՔԱՌԵԱԿՆԵՐ

(1 Մարտ)

Ս. Կեսարիոյ կարդաց իր քառեակները, եւ այս առթիւ ներկայացուց տեսութիւն մը։

Բացուած վիճաբանութիւններուն համաձայն, քառեակները միստիկ երգեր են, Խաչեամի, Նարեկացիի եւ աստուածաշնչական զրականութեան (Յոբ) ղրոշմով։ Քառեակները բնաւ չունին սովորական ոտանաւորի կազմութիւնը, անոնք կը բաղկանան ընդհանրապէս չորս, երբեմն հինգ տողերէ, եւ իւրաքանչիւր տող, դարձեալ, չունի տաղաչափական սովորական կշռոյթը, այլ անոնց երկարութիւնը համամատական է շունչին եւ մտածումի արագութեան։ Ամէն քառեակ կը բաղկանայ երկու մասէ, որոնք կը կազմեն երկու մտածումի հակադրութիւն։ Եւ ամբողջութեան մէջ՝ պատկեր մը։ Գրագիտական հարուստ պատկերներ ալ չեն պակսիր։ Այս զրականութիւնը կարելի է բնորոշել իրրեւ արեւելեան տեսիլիսմ, տաք, բաբախուն եւ ստուերոտ։ Կրօնական զրականութեան հին ձեւեր կան, որ դեռ կը ւիան անոր մէջ։ Վիճաբանողները կը թելադրէին զտել դանոնք։

Գալով իր տեսութեան, բնազանցական մարդանք մըն էր, եւ նորութիւն չունէր։ Եւ բոլորը համաձայն էին, որ կեսարեան նուիրուէր միայն գրականութեան, առանց բնազանցական որոնումներու փորձին մէջ, իյնալու, իր զգայնութեան հոսումը դժուարացնելու։

Շիրկոյեան

ՀԱՅ ԹԱՏՐՈՆԻ ՀԱՐԻՒՐԱՍԵԱԿԸ

ԹԱՒՐԻԶ, 30 յունուար

Հայ թատրոնի հիմնարկութեան նորագոյն շրջանը կը հաշուեն 1828էն, երբ Իզմիրի մէջ հաւմբ մը Հայեր ներկայացում մը տուին։ (Աւելի առաջ 1815ին, Պոլիս-Օրթագիւղ Պալեանամիրայի ապարանքին մէջ տրուած է առաջին ներկայացումը. Խմբ.)։

Թաւրիզի Հայ գաղութը, կուլտուրական Միութեան նախաձեռնութեամբ Յունուարի 28ի Շաբաթ գիշեր, Արամեան Թատերասրահին մէջ տօնեց այդ թատրոնի հարիւրամեակը։

Սաստիկ ցուրտ էր. բայց հասարակութիւնը որոշեալ ժամուն խռնուած էր Արամեան Թատրոն։ Թատերասրահի պատերուն վրայ, փակցուած էին աւելի քան 200 մեծատառ անուններ՝ Հայ եւ օտար Թատերագիր Հեղինակներու, դերասաններու եւ Թատերական գործիչներու։

Օթեակներու մէջ նստեր էին՝ Առաջնորդ Ներսէս արքեպիսկ., գաղային, կուսակցական մարմիններ, վաճառականներ եւ այլն։ Կուլտուրական Միութեան Վարչութեան նախագահ Պ. Ա. Ալչուճեան բացումը կատարելով, բեմ հրաւիրեց Պ. Յ Տէր-Յակոբեանը, որ պատմական ակնարկով պատկերացուց Հայ Թատրոնի հարիւրամեայ կեանքը։

Դերասան Մկրտիչ Թաշճեանի ղեկավարութեամբ, Թաւրիզի դերասաններ եւ սիրողները ներկայացուցին Գ. Սունդուկեանի անմահ «Պէպօ»ի Ե գործողութիւնը, Յակոբ Պարոնեանի «Մեծապատիւ Մուրացկաններ»էն քանի մը մասեր եւ Շիրվանզադէի «Նամուս»ի Դ. գործողութիւնը։

Օրուան ոգին առթիւ եւ յիշատակի համար Թաւրիզի Հայ կուլտուրական Միութիւնը հրատարակած էր նաեւ քարտ-փոստ մը, որ կը պատկերացնէր գեղեցիկ բեմ մը, դէմ դիմաց դասաւորուած Հայ Թատրոնի եռանդուն գործիչներն ու հեղինակները — Գ. Ադամեան, Մ. Մնակեան, Տիկին Սիրանոյշ, Գ. Ձմշկեան, Պետրոսեան, Թուրեան, Լ. Շանթ, Գ. Սունդուկեան, Շիրվանզադէ, Տիկ. Հրաչեայ եւ Վ. Տիրացեան։ Նկարած է Պ. Մուշեղ Տէր-Մարտիրոսեան։ Օրինակ մը այդ նկարէն ուղարկեցի «Յառաջ»ին իբր յիշատակ։

Մ. ԱՍԼԻՍ

ԱՆԱՊԱՏԷՆ ԵՒ ՀԱՐԻՄՆԵՐԷՆ ԱԶԱՏՈՒԱԾ ԲԵԿՈՐՆԵՐ

«Հայրենիք»ի մէջ, Ազգերու Դաշնակցութեան Սուրիոյ Որբահաւաք Մարմնի գործունէութեան նուիրուած երկար թղթակցութենէ մը կը քաղենք հետեւեալ տեղեկութիւնները.—

Մինչեւ 1924 Մայիսի վերջը Ազգերու Դաշնակցութեան որբահաւաք միսիոնը ապատագրած ու տեղաւորած է 546 աղջիկ ու տղայ։ Իսկ մինչեւ այժմ ապատագրուածներու ընդհանուր թիւը 1,500ի կը հասնի, մեծամասնութեամբ տղայ։ Այս թիւէն 890 հոգիի ազգականները գտնուած են։

Ապատագրուածները գլխաւորապէս հետեւեալ վայրերէն են.— Տիգրանակերտցիներ, Խարբերդցիներ, Քղեցիներ, Սվազցիներ, Պրուսացիներ, Բալուցիներ, Էրզրումցիներ, Մշեցիներ, Ռիճլիսցիներ, Ուրֆացիներ, Ատանացիներ, Մարաշցիներ, Զէյթունցիներ, Կեսարացիներ, Մալաթիացիներ, Այնթապցիներ, Երզնկացիներ, Իզմիրցիներ, Երզնկացիներ, Վանեցիներ, Սիւրինցիներ եւ այլ վայրերէն։

Որբահաւաք միսիոնը իր հիմնադրութենէն մինչեւ 1924ի Մայիսի վերջը մուտք է ունեցեր 5 հազարէն աւելի անգլիական ոսկի. իսկ մինչեւ այժմ մօտ 15 հազար անգլիական ոսկի։ Միսիոնը իւրաքանչիւր գերուածի ազատագրութեան համար միջին հաշուով ծախսած է 9 ոսկի։ Այս ծախքը գասաւորուած է հետեւեալ ձեւով.— 2 ոսկի ազատելու համար, 1.5 զգեստի եւ կօշիկի, 05 բժշկական ծախք եւայլն։

Որբերը, առանձնապէս աղջիկները բժշկութեան լուրջ կարիք ունէին։ Եղեր են դէպքեր, երբ որբահաւաքը իւրաքանչիւր որբի բժշկութեան համար ծախսեր է 6—8 ոսկի։ Որբերն ընդհանրապէս իրենց հետ քրոնիկ հիւանդութիւններ են բերած,— մալարիա, աչքի ցաւ, իսկ աղջիկները նաեւ սեռական հիւանդութիւններ։ Վայրագ ցեղերը, խոշէ եւ պատիւէ գուրկ, անխնայ տանջանքներու են ենթարկեր մեր որբուհիները, յագուրդ տալով իրենց ստոր կրքերուն։ Եւ զարմանալի չէ, որ ոչ միայն անհատական, այլ եւ ազգային պատիւ չունեցող Թուրքը չէր կրնար եւ ընդունակ չէ, հաշուի առնելու օտարի արժանապատուութիւնը։

Միսիոնը իր այս տարիներու գործունէութեան ընթացքին, ինչպէս գոյց կուտան տեղեկագրերը, հետեւած է ապատագիրներու փոփոքին եւ կամքին եւ միայն ուզողներն են, որ ապատագրուած եւ խնամուած են. Հայութեան վերադառնալ չուզողները անկարելի է բերել. ասոնց գլխաւոր պատճառներն են եղած ա) ամուսիններէ զրկուելու մտահոգութիւնը, բ) իր ապգը սեռային հաճոյքէ ստորադասող կիներ, որոնք որ եւ է օժանդակութեան արժանի չեն։

«ԱԶԳԱՅՆԱՄՈԼՈՒԹԵԱՆ ՅԱՂԹԱՆԱԿԸ»

Այս խորագրով խմբագրականի մը մէջ ֆալիֆորնիոյ «Ասպարէզ»ը կը գրէ.—

Ռուսաստանի, Թուրքիոյ, Սուրիոյ եւ Պարսկաստանի օրինակներն ալ բաւական են համոզելու մեր ընթերցողները, որ նեղ ազգայնական ոգին նորէն յարութիւն է առած՝ պատերազմի աւերակներէն եւ ռուսական բոլշեւիզմի վտանգալից տարածումէն եւ կը սպառնայ նոր սպանդներ եւ նոր պատերազմներ։

Այն ատեն երբ սոցիալ-դեմոկրատիայի եւ ժողովրդավարութեան հայրենիք Գերմանիան, իր կրունկներու տակ խեղդելով բոլշեւիզմի ուրուականը, իր հանճարեղ զինուորական հրամանատար Հինդենպուրկը նախագահական ա-

թոռին վրայ տեղաւորուեցաւ, յայտարարելով ամբողջ մարդկութեան թէ Գերմանիան վեր է միջազգային բոլոր դաղափարներէն եւ ուժմունքներէն,

Այն ատեն երբ Իտալիան, զգալով բոլշեւիկներու թունաւոր հոսանքի մօտալուտ ըլլալը, իր ուսերուն վրայ վեր առնեց Պենիթօ Մուսոլինին եւ անոր յանձնեց Իտալիոյ ապագան եւ ճակատագիրը, յայտարարելով թէ միջազգային բոլոր գաղափարները ստորադաս են Մեծ Իտալիոյ գաղափարին առջեւ,

Եւ այն ատեն երբ յետաւուցիկ Ջինաստանն անգամ խելքի եկաւ եւ իր հարուածները ուղղեց ռուս համայնավարներու դէմ՝ ապահովելու համար իրենց ազգային միութիւնն ու անկախութիւնը,

Հայաստանի մէջ հայ զրոյներն ու պոլշեւները զբաղուած են չին յեղափոխականներն ու Անգլիոյ գործադուլ ընող բանուորները գովելով։

Անշուշտ, իրրեւ սկզբունք մենք հակառակ ենք ոեւէ ազգայնամոլ հոսանքի եւ պայքարած ենք ու պիտի պայքարինք այդ վտանգաւոր մտայնութեան դէմ։ Մարդկային յառաջդիմութեան տեսակէտէն այս ծայրայեղութիւնը՝ ազգայնամոլութիւնը, նոյնքան վտանգաւոր է, որքան իր հակապատկերը՝ համայնավարութիւնը, որ կը ժխտէ իւրաքանչիւր ազգի համար ազատութեան եւ անկախութեան ապահովումը։

Մեզ հետաքրքրող հարցը մեր ժողովուրդի եւ մեր երկրի վիճակն է, ուր առաջ կը տարուի ապազգային քաղաքականութիւն մը եւ ոճրագործանատարբերութիւն դէպի մեր անմիջական հարեւանութիւններու ազգայնամոլ հակումները։

Մենք Քրիստոսէն աւելի քրիստոնեայ եղած ենք, Մարքսէն աւելի՝ մարքսիստ եւ Լէնինէն աւելի՝ բոլշեւիկ։ Այս եղած է մեր դժբախտութեանց պատճառներէն մին եւ կը շարունակէ սպառնալ մեր գոյութեան։

Ժամանակն է սթափուելու եւ առողջ հայրենասիրութեան ու բնական ազգասիրութեան գաղափարները տարածելու մեր ժողովրդի լայն խաւերուն մէջ, այլապէս անողոք պատմութիւնը նորէն կը հարուածէ մեզ՝ իր արիւնոտ եւ երկաթեայ բռունցքով։

ՕՐՕՒԱՆ ԴԷՊՔԵՐԸ

ԵՐԱՋ ԵՒ ԻՐԱԿԱՆՈՒԹԻՒՆ.— Ազգերու Դաշնակցութեան Ցան Նեթկայացուցիչներէն Թիսօ, աշխարհի խաղաղութեան երազներով տարուած, Հանդարտ կը պտըտէր փարիզի պողոտաներուն վրայ։ Ինքնաշարժ մը խոչեց զայն եւ վիրաւորեց։ Զի բաւեր խաղաղութեան առաքեալ ըլլալ եւ ճառ արտասանել պատերազմի դէմ. արիւնը կը թափի միշտ եւ յաւիտեան։ Այս է որ ըսել ուզած է ինքնաշարժը։

ՀԻՆԳ ՄԻԼԼԻՈՆ.— Ցոշ նախկին ոստիկան մըն էր։ Վերջերս

Դ.

Պէտք էր օգտուիլ այն Հանգիստէն, զոր շատ Հաւանօրէն պիտի վայելէի դիս Հետապնդողներու կողմէ, մահափորձին Հետեւանքով։ Երթալ Լոնտոն եւ տեղեակ պահել Սըր Ուիլերմսընը, ասիկա պիտի նշանակէր օր մը կորսնցնել եւ մխիթարն ատեն իրարանցում ձգել դիս Հետապնդողներու շարքերուն մէջ։ Ատոնց Հեռացայ պուլոնեի տունէն եւ առանց ուշանալու գացի Ֆրանս. Ապահովութեան տնօրէնին մօտ։ Զիս շրջապատող գործակատարները առժամապէս ընդհատուած կը թուէր, ինչպէս զի կը գուշակէի։

Ապահովութեան սրահը տանըհինգ վայրկեան սպասելէ վերջ, աշխատանոցին դուռը բացուեցաւ եւ բարեկամս գէպի ինծի եկաւ։

— Իմ ծառայութեանս պէ՞տք ունիք արդեօք, ըսաւ ինծի խնդալով. առտուն կանուխ Սօսէ փողոցը գալու համար կամ չարագործ մը մեռնելու արարքին։ Ու ես այն տպաւորութիւնը ունեցայ թէ, մեռելի այդ աչքերը ինծի ցոյց կուտային իմ պարտականութիւնս։

Այո՛, պարտականութի՛ւն.— Սուէդի ջրանցքին վրայ քատրէթի նաւային կայարանին պահապանը... Այո՛, հոն երթալ, կարգը իմս է այժմ...

Հակեցայ Բորիսի վրայ եւ շրթունքներս դրի անոր պաղ ճակատին վրայ։

Ցետոյ գոգեցի ծածկոցը ու վար իջայ։

— Իրաւունք ունիք, պ. Ոստիկանապետ, ըսի, ահաւասիկ Բորիս Սուխիմի Թղթապանակը. պարապ է... քանի մը հազար ֆրանքնոց Թղթադրամ գողցեր են, հաւանաբար նաեւ իշխանին քովէն։

— Արդէն ըսի, չէ՞, ըսաւ ոստիկանապետը Հպարտութեամբ, Թափառաշրջիկներ...

Ու անիկա անմեղ տեղեկագիր մը պատրաստեց։

պէտք է ըլլալ եւ կամ պատգամաւոր մը։

Ներս մտանք։ Ձախակողմը տեսայ խոշոր դրամարկղը որ կիսովին պատին մէջ Թաղուած էր, եւ որուն մէջ կը Հանգչէին պետական փաստաթուղթեր։ պահ մը կեցայ առանց խօսելու, ուժասպառ եւ նկուն։ Բարեկամս Հասկցաւ որ ծանրակշիռ խնդրի մը Համար Հոն գացած էի։

Սպասեց։ Վերջապէս բացատրեցի անոր։

— պէտք է որ, ըսի, ձեռնարկեմ գործի մը, որուն Համար երկու Հոգի իրենց կեանքը գոհեցին...

Ոստումի մը ունեցաւ.

— Վա՛յ, ի՞նչ պիտի ընես։

Պատմեցի դէպքը։ Բարեկամս գլուխը ցնցեց։

— Բացարձակապէս մի՛տքդ դրա՞ծ ես այդ գործին ձեռնարկել։

(Շար.)

Պրիւսել, 2 Մարտ 1928

ՐԱՖԵԼՕՆԻ ԳԱՂՏՆԻՔԸ

(ԺԱՄԱՆԱԿԱԿԻՑ ԿԵԱՆՔԷ)

ԵՐԿՐՈՐԴ ՄԱՍ

Գ.

— Ներողութի՛ւն, Բորիս...Ներողութի՛ւն...

Աքաղնէլի ու քա՛յլ Բորիս... ղկային փուճ յարգանքով Հակառակ իմ նախազգացումներուս Հրաժարեցայ տուն վերադառնալով խօսելու նշանի մասին։ Ինքը եթէ տեղեակ ըլլար դաութեան, այս անգամ եւս ապատէր այս մարդոց ձեռ- երկու Հոգի էինք, եւ իշ- ալ մեզի օգնելով, ոճրա- ները պիտի ստիպուէին ետ անձնէք։ Ու ես բան մը չըսի անիկա մեզ երկու անգամ էր։

Ու սարսափահար, կը Հարցնէի իրենս.

—Մեռնելէ առաջի՞ն կը կարծէր արդեօք... Նետուած մատնին ձեռքը առնելով մեզ դատապարտած ըլլալու էր... մեռած միջոցին արդեօք կը խորհի՞ր որ իրեն դաւաճանեցինք։

Այո՛, այդպէս խորհած էր։ Զայն սպաննած էին Պրասքովիա Սասթրոնային պէս։

Ու մենք յանցաւոր էինք, Հակառակ մեր անմեղութեան։

— Աչքերուս նայեցէ՛ք, Մարսէլ, մենք իրարու նման ենք... գուք Դատէժտա Պատրովիցը կը սիրէք...

Ու անոր պաղ աչքերուն մէջ այս իրիկուն կը ցոլանար իմ նայուածքս, իրենին նմանող իմ նայուածքս, քանի որ անիկա Հոն տեսած էր գեռատի աղջկան պատկերը։

— Ներողութի՛ւն, Բորի՛ս...

Ընոր սպանութիւնը գիս եւս դէպի առաջ պէտք էր նետէր։

Այն ատեն սկսայ անոր բաճկոնին գրպանները խառնել. գիտէի թէ ո՛ւր կը պահէր այն խոշոր Թղթապանակը, ուր կը դնէր իր Թուղթերը։

Գաղտնի գրպանը բացուած էր եւ ոչ մէկ Թուղթ կար Թղթապանակին մէջ։ Հակառակ դարձուգի իր կաշիէ բաճկոնին Թեւերը։ Թուղթ մը ինկաւ։ Աւազակները մոռցեր էին զայն։ Դատէժտայի վայրկենական մէկ լուսանկարն էր, առնուած Լոնտոնի մէջ, Սըր Ուիլերմսընի աշխելութիւն տուած առեններս։ Մէկ անկիւնը գտնուող նշան մը ուշադրութիւնս գրաւեց. — կարգակի Հետեւեալը.— 17304—312—7323...

Դիմակին խոշոր բացուած աչքերը կարծես կը Հետեւէին իմ

ՆԱՄԱԿՆԵՐ ԽՄԲԱԳՐՈՒԹԵԱՆ

ԱՆՀԻՄՆ ԼՈՒՐԻ ՄԸ ԱՌԹԻԻ

Պարոն խմբագիր,

Պատահմամբ, տակաւին նոր տեղեկացայ որ Փարիզի ռամկավար շաբաթաթերթը իր Փետրուար 11ի թիւին մէջ վերագրած է ինձ, «մի քանի հարիւր ոսկի նուիրած ըլլալ Եգիպտոսի յուսաբեր թերթին կամ անոր համակրողներուն, օգնելու համար անոնց մղած պայքարին.» ևլն.։

Կը փութամ յայտարարել որ բոլորովին անհիմն է այս լուրը, եւ որ — ցաւալի է ըսել — մանքը մոլորեցնելէ ուրիշ նպատակ չի կրնար ունեցած ըլլալ։ Ոչ աքի, ոչ մէկ օգնութիւն չեմ ըրած նմանօրինակ նպատակի մը համար։ Պէտք կը զգամ աւելցնելու թէ մինչեւ իսկ անտեղեակ եմ ակնարկուած անախորժ պայքարներուն էութեան։

Այս ըլլալով ճշմարտութիւնը, կը խնդրեմ, Պարոն խմբագիր, որ ներկայս հրատարակել հաճիք ձեր թերթի մօտաւոր թիւերէն մէկուն մէջ։

Անկեղծ բարեւներով

Վ. Խորասանեան

Պրիւսել, 2 Մարտ 1928

այսօր՝ ընկերային եւ մարդասիրական, երմտական եւ քաղաքական մարգերուն մէջ: Պատմեց 1920ի Հոկտեմբերին Քլակէնֆուրթի մէջ կատարուած ընդհանուր քուէարկութեան մէջ իտալիոյ ընծեռած ծառայութիւնները Աւստրիոյ, ընդդէմ եուկոսլաւիոյ:

— Գալով Ֆաշիստ կեղեքումներուն, ատոնք պարզ յերիւրանքներ են եւ երեւակայական: Ինքզինքը յարգող ոեւէ կառավարութիւն երբեք չի հանդուրժեր օտար միջամտութեանց իր երկրին մէջ: Մասաչուսէցի կառավարիչը Ֆուլլըր, հանրապետական եւ ժողովրդավար, այս մասին փայլուն օրինակ մը կը հայթայթէ մեզ: Վեց տարուան Ֆաշիստ վարչաձեւէ վերջ, Պոլծանօ նահանգին մէջ 15 գերմաններէն թերթեր լոյս կը տեսնեն՝ քաղաքական, տնտեսական, կրօնական, գրական եւ դպրոցական թերթեր: Մեր մեծ համբերութիւնը զէշ մեկնած ըլլալով, ահա՝ վերջին ազդարարութիւնը գոր կ'ընեմ. եթէ հակիտալական պայքարը շարունակուի Պրէննէրէն անդին, օտար լեզուով հրատարակուած այս բոլոր թերթերն ալ պիտի խափանուին: Տակաւին 376 ոչ-իտալախօս պաշտօնեաներ կան Պոլծանոյի մէջ եւ 664՝ գաւառներու մէջ. քանի որ այս բոլորին արժէքը չի գնահատուիր, այս տարրերը մօտ օրէն հետեւեալ երկընտրանքին առջեւ պիտի դրուին. կա՛մ փոխադրուիլ Իտալիոյ միւս նահանգներուն մէջ կամ պաշտօնէ հրաժարիլ եւ տեղը նորեր դնել:

«Իտալիա Պոլծանոյի նահանգին մէջ մեծ քաղաքակրթութիւն տարած է, հսկայ աշխատանքներու ձեռնարկած է եւ հարիւրաւոր միլիոններ ծախսած: Ելեկտրական երկու կայաններ կը շինուին, մէկը 40,000, միւսը 270,000 ձիու ուժով: Ընդհանուր ծախքը պիտի ըլլայ 400 միլիոն լիրէթ»:

Մուսոլինի յիշեց միւս նուիթական, մտաւորական եւ բարոյական աշխատանքները, գորս կը կատարէ Թիրոլի վրայ: վերջացնելով, Մուսոլինի ըսաւ.

— Կ'ուզենք բարեկամներ ըլլալ գերմանական աշխարհին, որուն յատկութիւնները կը ճանչնանք, եւ մարդկային քաղաքակրթութեան բերած օժանդակութիւնը կը գնահատենք, սակայն պայմանաւ որ մեր ապահովութիւնը, այսինքն 42 միլիոն իտալացիներու ապահովութիւնը խնդրոյ առարկայ չըլլայ, նոյնիսկ տարտամօրէն: Հակիտալական պայքարը կը շարունակուի մեծ թափով: Թիրոլեան թերթ մը կը գրէ թէ «ո՛չ միայն իտալահպատակ Գերմաններու կեղեքումը, այլ Պրէննէրի սահմանագլուխին գոյութիւնը կը հակասեն կեղը. Եւրոպայի բնական հաւասարակշռութեան»:

«Աւելի ծանր է անցած իրիկուն Ինսպրուքի համայնքային ժողովին մէջ արտասանուած ճառը, որով ապագայ գերման սեբուններները կը հրաւիրուին «պայքարիլ որպէսզի Թիրոլի հիւսիսին ու հարաւը դարձեալ միացուին»:

«Այս յայտարարութիւնը շատ անկեղծ է: Բայց նոյնքան անկեղծութեամբ այսօր կը ծանուցանենք Իտալացիներուն, Աւստրիացիներուն եւ ամբողջ աշխարհին թէ պրէննէրի մէջ ոտքի է ամբողջ Իտալիան, իր ողջերով ու մեռելներով»:

Այս ճառը. որ ողջունուեցաւ երկարատեւ ծափերով, վիէննայի եւ Թիրոլի մէջ խոր տպաւորութիւն առաջ բերած է: Իրբեւ առաջին քայլ, «Ֆոսիշէ Ցայթունկ»ի Իտալիա մուտքը արգիլուած է: Գերմանիոյ Թերթերը բուռն կերպով կը բողոքեն Մուսոլինիի յայտարարութիւններուն դէմ:

Դաւակով յարձակում Ռասիչի վրայ

Քէյփթաունէն կը հեռագրեն թէ Հարաւային Ափրիկէի մէջ գտնուած են ադամանդի հարուստ դաշտեր, որոնց նմանը ցարդ չէր գտնուած ո՛չ Ափրիկէի, եւ ո՛չ ալ ուրիշ երկրի մէջ: Նոր դաշտերը կը գտնուին Ալեքսանդրի ծոցին մէջ (Նամաքուալէնտ):

Առաջին անգամ Տօքթ. Նէրէնսքին է որ երկու ամիս առաջ երեւան հանեց այս հարուստ հանքը, որուն ադամանդները առաջնակարգ քարեր են եւ արտահանումը շատ դիւրին, քանի որ հողին մակերեսէն քանի մը ոտք վար միայն կը գտնուին:

Հարաւային Ափրիկէի կառավարութեան հանքային նախարարը քննած է հանքը եւ կը պատմէ թէ ինք իր ձեռքով մէկ ժամուան ընթացքին հաւաքած է 800 սդերլին արժէքով ադամանդներ: Կառավարութիւնը հանքին մէկ մասը պետական միջոցներով պիտի շահագործէ: Մնացեալ մասին համար մօտ 30,000 տեղէ առաջարկ ներկայացուած է:

Կ'բսուի թէ միայն Ալեքսանդրի ծոցին մէջ չէ որ հարուստ հանքեր կան: վերջերս Փորթ Նոլոթին մօտ 30 ժոն դէպի հարաւ գտնուած են 300,000 սդերլին արժէքով ադամանդներու ուրիշ հանք մը:

ՄԱՆՐ ԼՈՒՐԵՐ

Լինցկիրկի ոսկի շքանշան մը յանձնելու համար, 1500 տոլար քուէարկած էր Մ. Նահանգներու երեսփ. ժողովը: Երիտասարդ օդանաւորդը իր փաստաբանը դրկելով խորհրդարան, յայտնեց թէ քացարձակապէս կը մերժէ ընդունիլ այդ շքանշանը եւ խնդրեց չեղեալ համարել քուէարկուած վարկը:

ԴԱԲրիելլ տ'Ընունցիո ծանր հիւանդ է: Բժիշկները յուսահատական կը գտնեն անոր վիճակը: Նշանաւոր գրագէտը 63 տարեկան է:

ԼՈՅՍ ՏԵՍԱԻ

"ԴՐՕՇԱԿ,,

ԹԻՒ 3 (ՄԱՐՏ)

Բովանդակութիւն.— *Ազգային հարցի մասին* (Խմբ.).— *Մերձաւոր Արեւելքի կնճիռները* (Վ. փափազեան).— *Րաֆֆի* (Ե. Ֆրանգեան).— *Փոքր ազգերու ազատագրութեան խնդիրը եւ ուժերու հաւասարակշռութիւնը հին դիւանագիտութեան մէջ* (Վ. Շուշանեան).— *Էջեր իմ օրագրիս* (Աշոտ).— *Կախարդական շրջան* (Ս. վերեշչակ).— *Թուրքիոյ շուրջը.*— *Բոլոր ազգերի աշխատաւորներին.*—*Ընկերվարական քրոնիկոն.*— *Թղթակցութիւններ.* — *Մօտիկ անցեալից.* — *Ձեկիստի յիշողութիւնները:*

Գինը՝ 2.50 ֆրանք: կը գտնուի նաեւ *Ցառաջի* մօտ:

ՎՐԻՊԱԿ.— Գ. էջի հայ թատրոնի հարիւրամեակին առթիւ խմբագրական ծանօթութեան մէջ յիշուած 1815 թուականին գով, պալեան ամիրայի ապարանքը կարդալ Տիւզեանց ապարանք, Գուրու-Չեշմէ:

ՅԱՒՇԱՏԵՍ՝

ՅԱՐԴՈՂԻ առաջիկայ գրականերեկոն, այս Հինգշաբթի, ժամը 9ին Ֆլօրիա: Ա. Սոփոկլեան պիտի կարդայ իր քերթուածները: կը հրաւիրուին անդամներն ու համակիրները:

ԺԱՄԱՆԱԿԱՅԻՆ ՍԱՆԱՍԱՐԵԱՆ ԺՈՂՈՎՐԴԱԿԱՆ ՀԱՄԱԼՍԱՐԱՆԻ

Այս իրիկուն, Ֆլօրիա, ժամը 9—10, Ընդ. ազգերու պատմութիւն (Ֆրանսական ցեղափոխութիւն), Մ. Նահանեան:

ՆԱՄԱԿԱՑՈՒԻՓ

ՍՏԱՑԱՆՔ

Մարսէյլ *Գործ.—638 ֆրանք:*
Պորտօ *Գործ.— 37 ֆր.:*
Լանգր *Գ. Ս.— 70 ֆր.:*
Նէօյեի *Բ. Ա.— 35 ֆր.:*
Վիլմանպլը *Օբ. Ն. Տ. Մ. 80:*
Թուի *Լ. Ճ.— 10:*
Գուրքու *Մ. Լ.— 5:*
Քրիվա *Գ. Դ.— 35: Մկսանք ղրկել:*
Քրիվա *Ս. Փ.— 35: Մկսանք ղրկել:*
Մարսէյլ *Գ. Ի.— 70:*

ԿԸ ՓՆՏՌՈՒԻ

— կը փնտռուի սիսցի կօշկակար Հայկազուն Պէզիրկեանեան, իսր անուն կարապետ, մօր անուն Նուրիցա, եղբօրը անուն յովհաննէս որ ներկայիս Պաղեստին կը գտնուի: Ակէ 1 տարի առաջ փարիզ Գուրնի կողմը կը բնակէր: Իմացնել՝ Պր. ցակոբ Աթանասեանի՝ 94 Rue Montmartre, St. Ouen Seine.

— կը փնտռուի *Աժասիացի Եղիա Ինճէարապեան, ճիպէլլի որբանոցէն, որ երկու տարի առաջ Փարիզի կողմերը կը գտնուէր: Գրել՝ Պորտոլի հայկական ճաշարանին՝* «Restaurant Davros» 27 Rue ArnaudMiqueueBordeaux, *Բարբէն Ինճէարապեանի՝ իր հօրեղբորորդիին, Անթիլիասի որբանոցէն:*

— կը փնտռուին *ֆէմախի Բագարիճ գիւղացի Թորոս, իր ընտանիքը եւ զաւակները Գրիգոր ու Ասատուր եւ իր Թոռը վարդանուշ կախվանիեան, որոնցմէ 1915էն ի վեր լուր չկայ:* իմացնել՝ Lucas Pilibossianի, 23 Rue St. Pierre, Dives sur Mer, Calvados:

կը խնդրուի *Սուրիահայ եւ ցունահայ Թերթերէն արտատպել:*

— կը փնտռուի *Սիրանուշ Բարաճեան կամ Մամազեան Շապին Բարահիսարցի, հայրը Մերկեր, մայրը Բուրսատան: Սիրանուշ Պէյրութէն Մարսէյլ եկած է: Փնտռողն է իր հօրեղբայրը Խաչիկ Բարաճեան: Ցդեկացնել՝* Near East Relief, 15 Bld. des Italiens, Paris.

— կը փնտռուի *Տէր Պօղոսեան Յովհաննէս Էրզրումցի, հայրը Զաթիկ, մայրը Ագաւնի, եղբայրը Լօսիա: Յովհաննէս քանի մը տարի առաջ Ֆրանսա եկած է եւ Մարսէյլ կը գտնուէր: Գրել վերի հասցէին:*

— կը փնտռուի *Տիկին Եւա Տէրտէրեան, որ նախ Սուրիա կը գտնուէր եւ յետոյ անցած է Ֆրանսա: Իր հասցէին ստացուած է խիստ կարեւոր նամակ մը: Գրել վերի հասցէին:*

— կը փնտռուի *Գէորգ Կէքօժանեան, 21 տարեկան, հայրը Յովհաննէս, մայրը Մարիամ, Կիլիկիոյ Բայաս գիւղէն: Գէորգ կը գտնուէր Քորֆուի «Ախիլիոն» որբանոցը: Կը կարծուի թէ 1923 Օգոստոսին Ֆրանսա եկած է: Գրել՝ վերի հասցէին:*

— *Սարգիս Պաղտիկեան կը փնտռէ իր եղբայրը Նազարէթ՝ Մարաշցի, հայրը Շիւքրի, մայրը Ովաննա: Նազարէթ 1925ին եկած է ճէպելի որբանոցէն: կը կարծուի թէ Ֆրանսա եկած է: Գրել վերի հասցէին:*

ԼՈՅՍ ՏԵՍԱԻ

Զ. ԵՍԱՑԵԱՆԻ

ՄԵԼԻՀԱ ՆՈՒՐԻ ՀԱՆԸՄ

Վ Է Պ Ը

արեւելեան կեանքէ, առնուած մեծ պատերազմէն: Մաքուր եւ գեղարուեստական տպագրութիւնով: փոսթի ծախք չկայ:

ԳԻՆ 5 ՖՐԱՆՔ

Դիմել՝ VAHRAM SÉVOUNI
31 Rue Kléber
Issy-les-Moulineaux (Seine):

ԲՈԼՈՐ ՀԱՅ ՄԻՈՒԹԻՒՆՆԵՐՈՒ ՈՒՇԱԴՐՈՒԹԵԱՆ

Հայկական եռագոյն ժապաւէններու Ֆրանսայի միակ կեդրոնատեղին է՝

Գրատուն Ն. ՅԱԿՈԲԵԱՆ
191 Cours Lafayette
Lyon

Սկսեալ մէկ սանթիմ լայնքէն մեծաքանակ եւ փոքրաքանակ վաճառում:

փափաքողներուն նմոյշներու եւ գիներու ցուցակը ձրի կը դրկուի:

Կ'ՈՒԶՈՒԻ ֆրանսերէն եւ անգլիերէն գիտցող պաշտօնեայ մը: Դիմել՝ Պ. Ն. Ֆնտքեանի, 5 Rue Bergère, Paris (9e).

ԻՐԱՒԱԲԱՆԱԿԱՆ ԳՐԱՍԵՆԵԱԿ

Է. ՍԹԷՖԻՔԻ

106 Kléber, Շեր. Passy 72.56
կը կատարէ Ֆրանսա եւ ցունաստան մտնելու կամ բնակելու արտօնութեան գործողութիւնները.
AFFIDAVITի (*Ապիտավիթ*)
Դիմել՝ ամէն օր կէս օրէ վերջ ժամը 4—7.

ՀԱՅԵՐԷՆ ԳՐԻ ՄԵՔԵՆԱՆԵՐ
ԵՒ
ԱՐԵՒԵԼԵԱՆ ՍՈՒՐՃԻ ԱՂՕՐԻՔՆԵՐ
Ս. ԻՓԼԻՔՃԵԱՆ
21 Rue Rochechouart, PARIS

ՄԱՐՍԷՅԼԻ ՄԷՋ
Հայկական առաջնակարգ նոր եւ շքեղ հիւրանոց
12, Տէ Ֆէօյեան փողոց, 12
Տէր և տնօրէն Վ.Գ.ԷԼՄԱՍԵԱՆ
PAX-HOTEL
12, Rue des Feuillants, 12
(Angle Rue Cannebière)
Tél. Inter. 12-02
MARSEILLE
Ouvert toute la nuit
Chauffage central, Salle de Bains, Eau, courante, chaude et froide

IMPRIMERIE - **MASSIS** - ÉDITIONS
208bis, Rue Lafayette Paris (10)

Le Gérant: H. TEURNIER

ՄԵԾԱՔԱՆԱԿ ՓՈՔՐԱՔԱՆԱԿ
Լաւագոյն յախճապակիէ եւ անմրցելի գիներով Աբեւելեան ապրանքներ, մուրճի եւ մէկ գաւաթներու, Թէյամաններու, Ճէզվէներու եւ զանազան սպասներու համար դիմել՝ միակ կեդրոնատեղին
MLLE E. PERRET
16, Rue Puvis de Chavannes, MARSEILLE
Ֆրանսայի ներքին գաւառներէ եղած ապսպրանքները կը կատարուին ամենաարագ կերպով եւ մեծ խնամքով:
Թղթակցութիւն՝ Հայերէն և Ֆրանսերէն:

ՏՕՔԹ. Լ. ԳՐԻԳՈՐԵԱՆ
ՄԱՍՆԱԳԷՏ ՆԵՐՔԻՆ ՄՈՐԹԱՑԻՆ ԵՒ ՎԵՆԵՐԱԿԱՆ ՀԻՒԱՆԴՈՒԹԵՐՈՒ
126, Rue du Faubourg St. Denis
Metro : Gare de l'Est — Téléphone : Nord 84-04
Ընդունելութեան ժամեր՝ Ամէն օր 2.30-7.30—կիրակի եւ տօն օրեր 9-12

ՀԱՅԿ. ԲՈՒԺԱՐԱՆ - POLYCLINIQUE de BELLEVILLE
ՏՒՐ ԵՒ ՏՆՕՐԷՆ՝ ՏՕՔԹ. ԳՐԳՈՅԵԱՆ
29, Rue (Place) des Fêtes, Paris. XIX. Tél. Nord 96-61
Բաց է ամէն օր, ուր շատ մը մասնագէտ բժիշկներէ կը խնամուի ամէն տեսակ ներքին եւ վէներական հիւանդութիւններ: Աչքի մասնագէտը կ'ընդունի Գ., Ե. եւ Շաբաթ օրերը ժամը 3—5: Քթի, կորդի եւ ականջի մասնագէտը ամէն Երեք, Ե. եւ Շաբաթ օրերը ժամը 1—3: ԱՏԱՄՆԱԲՈՅԺը ամէն օր ժամը 9էն 19: Կիրակի 9—12:

ԳԻՐՔԵՐՈՒ ՆՈՐ ՑԱՆԿ
ԴՈՒՔ ԸՆՏՐԵՑԷՔ ՁԵՐ ՍՏԱՆԱԼԻՔ ՆՈՒԷՐՆԵՐԸ
Թէրեզ Ռաքէն (Է. Զօլա) 20, Լուսաճ ջրաղացը 12.20, կարկեհանի ապաւանջանը (Կուպրին) 8, Իմ գիրքը (Ա. Ահարոնեան) 20, Թուշկը 5, Գիւղը (Շամաստեղ) 25, Ափրոդիտէ 10, Աւանց դանդի նամքի 50, Աղքատին պատիւը 20, Խաւար 12, Կրացիէլլա 8, Ս. պատանի եւ 10, Թափառաշրջիկները 15, Մանոն Լէսքօ 15, Մ. Աղջիկը 20, Սիրանուշ 15, Ցանսօրեակ (Պոքաչիո) 15, Մակաբոյծ 5, Կարմիր մարդոց երդումը 20, Արիւնոտ յիշատակներ 5, Ս. պատկառ մարդը 6, Անձկութեան ժամեր 2, Սատանային ընկերակը 3, Դեռահաս միջակորեարը 12.50, Ֆաբիր Թաիրա 5, Ս. փալ Օսման 5, Ռասքոլնիքին 12, Քէօր օղու 2.50, Պէպէքօս (Թուրք.) 10, Սքաքէն (կատակ.) 6, Կառքի արկած մը 2, Գողը 3, Ս. լալա մաիարի 5, Օմար խայեամ 4, Շաֆրզ 4, Երգարան 5, Ե. եւ 25, Երազահան 5 եւ 10, Երգեր ու տաղեր (Դուրեան) 2, Ս. եւ Նամականի 8, Քերթուածներ 5, Ֆրանս. խօսակց. 6, 8 եւ Ֆրանս. քերական 3, Լուսանկարչութիւն 5 եւ 10, Բադրացոյ ինչպէս նաեւ ամէն տեսակ գիրքեր: *Պահանջեցէք նոր գրացուցակը, որուն մէջէն ընտրեցէք ո եւ է գիրք իբր նուէր:*
ՆՈՒԷՐ.— 25 ֆր.է աւելի գիրք առնողին 5 ֆր.ի գիրք նուէր 50 ֆր.է աւելիին 10 ֆր.ի, իսկ 100 ֆր.է աւելիին համար 20 ֆր.ի գիրք նուէր կը տրուի: Նուէրցու գիրքերը դո՛ւք ընտրէք մեր նոր գրացուցակէն:
Դիմել՝ L. Mozian, 51 Bld. Auguste Blanqui, Paris (13e)

EXACTITUDE - CABINET D'AFFAIRES
,,PARMAKSEZIAN,,
Nord Sud: Lamarck Aut. AM, AH, AF. Tram.: 31, 34,
Reg. Com. 404,035 69bis Rue Damrémont Paris (18e)
Կը ստանձնեմ նակի մէջ եւ կը կատարեմ ամենակարճ ժամերով ամէն տեսակ վարչական դիմումներ, ամուսնական ամուսնալուծման դատեր, ֆարթ տ'իտանթէի մէջ արձակուրդ փոփոխութիւններ եւ Ֆրանսա մտնելու համար անցագրային գործողութիւններ:
Դիմել՝ ամէն օր ժամը 13-20, կիրակի ամբողջ օրը:

ՏՊԱԳՐԱԿԱՆ ՏԱՌԵՐՈՒ
ՋՈՒԼԱՐԱՆ «ԾԵՐՈՒՆԵԱՆ»
ՀԻՄՆԱԴԻՐ 1887Ի
Ջուլարանս օժտուած ամենավերջին սիսթէմ մեքենաներով կը ձուլէ հայերէն եւ Թուրքերէն ամէն տեսակ տառեր լատ. գոյն եւ տոկուն մետաղի գործածութեամբ:
Ամերիկեան չափերով տառեր եւս կը ձուլուին մասնաւոր խնդրոյ վրայ միայն:
Ջուլարանս կ'ընդունի նաեւ ապսպրանքներ՝ տպագրական, կազմարարական մեքենաներու, գործիքներու եւ ամէն տեսակ պիտոյքներ տպագր. Թուղթ, մելան, pâte à rouleau, պլինձ գիծ եւայլն, գոր Հայթայթէ Ֆրանսական ծանօթ տուներէ:
Գրամ եւ ամէն ապսպրանք ուղղել հետեւեալ հասցէով
V. VARTANOFF, 24 rue Campo-Formio, Paris (13e)

ՏՕԿՈՒՆ ԱԺԱՆ
Եթէ կ'ուզէք ունենալ վերջին նորաձեւութեամբ խնամքով կարուած հագուստներ, դիմեցէք՝
ԾԱՆՕԹ ԴԵՐՁԱԿ ՋԳՕՆ ՊԱՐՍԱՄԵԱՆԻ
Որ փոխադրուած է 233 Fbg. St. Martin, PARIS (10e)
«ՑԱՒՇԱՏ»ի խմբագրութեան դիմացը
ՃՈՒԱ ՄԹԵՐՔ ՖՐԱՆՍԱԿԱՆ և ԱՆԳԼԻԱԿԱՆ ԿԵՐՊԱՄԵՐՈՒ

ՀՈՅՍ ՏԵՍԱԻ
Գրպանի քառատան (*Հեղ. Մ. Ս. ԴԱՒԻԹ - ԲԷՅ Հայերէն - Ֆրանսերէն*)
432 էջ, կը պարունակէ աւելի քան **10.000** բառեր: Ֆրանսաբնակ Հայու համար անհրաժեշտ գիրք մը: Գինն է 5 Ֆրանք, բացարձակապէս կանխիկ: Ապառիկ ապսպրանքներ նկատի չեն առնուիր: փոսթի ծախք չկայ:
Դիմել՝ H. Turabian -:- 227, Bld. Raspail -:- Paris (14e)

ՋՕ՞ՐՆ ԱՍԵՄ, ԿԱՄ ՋՕ՞ՐՆ ԽՈՍՏՈՎԱՆԻՄ,
ՋԻ ԱՆԹԻԻ ԵՆ ՄԻՋՈՑՆԵՐԸ ԱՅՑԵԼԵԼՈՒ
ՎԱՀՐԱՄ ՃԷՆԱՋԵԱՆԻ
ՍԷՆ ՄԻՇԷԼԻ ՀՃԵ ՆՊԱՐԱՎԱՃԱՌԱՏՈՒՆ
1 bis Rue Hautefeuille, Paris (6e)
Թրամուէյներ 8, 29A, 29B, 29C, 86, 87, 93, 2, 9, 14, 19, 21, 47, 82, 83, 103, 104:
Օմնիպուսներ՝ Y, AI, AIbis, Q, W, Z, BD, H.

ԿԱՇԻԻ ՄԵԾ ՎԱՃԱՌԱՏՈՒՆ
TANNERIE DE LA DEULE
9 rue Charlot, Paris. Մէթրօ République, Tél. Archives 05—86
Մեծաքանակ և փոքրաքանակ վաճառում ամէն տեսակ կաշիներու, հրապարակի գինէն աժան
Աղաղուած ներբանցու կաշի,
Քուռփան (*կռնակի մասը*) *Ա. կարգի քիլօն 32, 34, 36, Բ. կարգի քիլօն 24, 26, 28, ֆրանք,*
Քօլէ (*վերի մասը*) *14, 16, 18 ֆրանք:*
Ֆլան (*կողի մասը*) *14, 15, 16 ֆրանք:*
Մասնաւոր զեղչ հայ կօշկակարներու: Կը խօսուի հայերէն եւ Թուրքերէն:

ՅԱՌԱՋ

LE PREMIER QUOTIDIEN ARMÉNIEN EN EUROPE

ԲԱԺԱՆԵՐԻՆ

	3 ամս.	6 ամս.	Տար.
ՖՐԱՆՍԱ	35 ֆ.	70 ֆ.	140 ֆ.
ԱՆԳԼԻԱ	20 շլ.	40 շլ.	
ԵԳԻՊՏՈՍ	»	»	
ԻՏԱԼԻԱ	250 ֆրանք		
ԱՄԵՐԻԿԱ	6 տլ.	10 տլ.	
ԵՒՐՈՊԱ	100 ֆ.	200 ֆ.	

"HARATCH"

Խմբագիր՝ ՇԱՒԻԱՐՇ ՄԻՍԱՔԵԱՆ

Directeur-Propriétaire : SCHAVARSCH MISSAKIAN

Rédaction & Administration
Խմբագրութիւն
208 bis, Rue Lafayette PARIS (10e)

TÉLÉPHONE : NORD 57-82

MÉTRO LOUIS-BLANC ou JAURÈS

Հասցէի փոփոխութեան համար պէտք է վճարել 2 ֆրանք

ՉՈՐԵՔՇԱԲԹԻ 7 ՄԱՐՏ 1928

7 MARS 1928

Դ. ՏԱՐԻ Թիւ 589

ՕՐԱԹԵՐԹ՝ ԱԶԳԱՅԻՆ, ՔԱՂԱՔԱԿԱՆ ԵՒ ԳՐԱԿԱՆ

ԳԻՆ՝ 50 ՍԱՆԹԻՄ

ԵՐԿՈՒ ԽՕՍՔ

...ՈՐ ՄԷԿ ԶԱՐԿՈՎ ՁԱՐԴԷ ՀԱՁԱՐ

Յունուար 12ին, «Յառաջ» կը հրատարակէր համառօտ քաղուածք մը՝ թաթար կարայեւի մէկ ուսումնասիրութենէն։

Թաթար բոլշեւիկը կ'ազդարարէր Մոսկուայի պաշտօնաթերթին՝ «Պրաւդա»յին մէջ (30 Դեկտեմբեր).

— «Խորհրդային միութեան բոլոր Թուրք-Թաթար հանրապետութիւններուն մէջ կը տիրապետեն համաթրքական տրամադրութիւնները եւ ձգտում կայ համաթրքական պետութիւն կազմելու»։

Գործիչը ի պաշտօնէ պտտած ըլլալով Դաղստանի, Թիւրքմէնիստանի, Ուզբէկիստանի, Ադրբէյճանի եւ Թաթարիստանի մէջ, կը մատնանշէր հետեւեալ իրողութիւնները.

1.— Դպրոցներու մէջ կը տիրէ կղերական եւ Թունդ ազգայնական ոգի։

2.— Շատ տեղերու մէջ տեղական բարբառը տեղի է տուած Թուրքերէնի առջեւ։

3.— Նոր սերունդին կրթութեան ամբողջ գործը կը գտնուի օսմանեան նախկին սպաներու, մեծ պատերազմէն ճնացած գերիներու ձեռքը։

4.— Այդ երկիրներու պաշտօնէութեան մեծ մասը կազմուած է նման տարրերէ։

5.— Ղուրանը նորէն կը հրատարակեն կէս միլիոն օրինակ։

6.— Դասագիրքերու մէջ կը տպեն սա տեսակ տողեր. «Ես Թուրք եմ. իմ ծագումէս եւ հաւատքէս բարձր ոչինչ կայ։ Թուրքը չի կրնար հանգիստ նստիլ իր տան մէջ»։

7.— Թուրք-թաթար երկիրներու մէջ թէեւ առած է համաթուրքականութիւնը։ Եւայլն.։

Բնագիրը՝ կէս էջ էր, «Պրաւդա»յի ընդարձակ ծաւալով։ «Յառաջ»ի քաղուածքը՝ միայն մէկուկէս սիւնակ։

Պարտք սեպեցինք խմբագրականով մը ուշադրութիւն հրաւիրել այս յայտնութեանց վրայ։

(Յայտնութիւններ՝ քանի որ կարմիր Թուրք մըն էր մատնանշողը, եւ կարմիր պաշտօնաթերթի մը հրատարակողը։)

Թելքը գլխին ժարդը կամ ո՛ր եւ է լուրջ իշխանութիւն երկո՛ր պիտի որոճար այս ճակատագրական իրողութեանց վրայ։

Առաւելապէս՝ Երեւանը, իր մեծ ու պզտիկ փոքրաւորներով, դպիրներով եւ փարիսեցիներով։

Որքան գիտենք, ոչ Երեւանը, ոչ ալ անոր երեւելի եւ աներեւոյթ շուքերը բան չարտասանեցին այս առթիւ։

Նոյնիսկ չարտասպեցին այդ յօդուածը, մինչդեռ սիւնակներով թարգմանութիւններ կը թխեն Մոսկուայի թերթերէն, հեռաւոր Չինաստանի եւ Չնգկաստանի մասին։

Եւ ահա ողորմելի Թութակ մը, «Նոր Աշխարհ», «օրկան Ամերիկայի կոմունիստ կուսակցութեան հայկական ֆրակցիաներու», քունէն ընդոստ արթննալով, այս յայտնութիւններուն առթիւ ա՛լ ուրիշ բան չէ տեսեր, եթէ ոչ՝ հակայեղափոխական «պրովակացիա»։

Եւ ուրիշ պարտականութիւն չի ճանչնար, բայց միայն... կրծել Դաշնակցութեան գարշապարը։

Եւ, ինչպէս հէքեաթին Աղա Նազարը, կը մոլտայ.

— «Համաթուրանականութիւնը խորհրդային երկիրներու պարտուած բուրժուազիի քաղաքական մէկ ցնորքն է եւ միայն խորհրդային կարգերը ի վիճակի են պահելու Թուրք-Թաթար աղալարներու եւ պէյերու զառանցանքները զառանցանքի վիճակին մէջ»։

Երգեցէ՛ք, տղաք.

— Աղա Նազար, Աղա Նազար,
Որ մէկ զարկով ջարդէ հազար...

Մինչ իրենց Թուրք լուսաղբարը մանրամասնօրէն կ'ապացուցանէ թէ համաթուրանականութիւնը թէեւ առած է Թուրք-Թաթարական երկիրներու մէջ, երեւանցիները, այդ յօդուածն ալ կը խեղաթիւրեն եւ կ'ըսեն թէ կարայեւ միայն «քննադատութեան խօսքեր» ըրած է «Թուրք-Թաթար խորհրդային հանրապետութիւններէ ոմանց վարժարաններու մէջ սպրդած ազգայնական ուսուցիչներու դէմ»։

Երեւի կարայեւի ուսումնասիրութիւնը ամբողջութեամբ թարգմանելու պարտականութիւնն ալ մեզի կ'իյնայ։

Իսկ իրենց պաշտօնն է անվերջ խմբել, կամ քառամբակ արշաւել բեմերու եւ լրագրական սիւնակներու վրայ։

Ո՛ղջ մնան «քաջ Նազարները»։

Անոնք մէկ հարուածով, գրիչը մէլանին մէջ թաթխելով, Նազարը մէկէն կը զ՚րնեն...

... Որ մէկ զարկով ջարդէ հազար։

ՍԱԿԱՅՆ ԵՒ ԱՅՆՊԷՍ...

Ջարգելով սրտցաւ հայրենակցի մը եւ վաղեմի աշխատակցի մը վախքը, նոյնութեամբ հրատարակութեան տուինք, այսօր, իր պաշտպանողականը՝ Մարսէյլի եկեղեցիի շինութեան մասին։

Չենք ուզեր մանրամասնութեանց մէջ մտնել։

Բայց, մեր դժբախտ իրականութիւնը այնքան անողոք է, որ չենք վարանիր աւելորդ անգամ մըն ալ պնդել թէ՝ պերճանք է, հոս ու այս ժամուն, եկեղեցի մը շինել Մարսէյլի մէջ, 20,000 սդերլինով, ինչպէս, ժամանակին, շինուեցաւ Լոնտոնի մէջ, 25,000ով։

Ի՞նչ շքեղ եկեղեցիներ ունէինք, դարեր առաջ, Լեհաստանի, Բրանտիվանիոյ եւ Գուբովինայի մէջ, որոնցմէ հետք չէ մնացած այսօր։ Ոչ ալ անոր փարած ժողովուրդէն։

Մեր աշխատակիցը անշուշտ չի գիտեր որ 25—30 հոգի հազիւ կ'եկեղեցի կ'երթայ, Լոնտոնի մէջ, կիրակիէ կիրակի. իսկ փարիզի մէջ՝ 150 հոգի։ Մնացածը հետաքրքիրներու բազմութիւն մըն է, որ կ'ուրախանայ հայկական ո՛ր եւ է ժամադրավայր, լանդիպումներ կը փարքէ ժամուն բակը։

Եւ, տարուէ տարի, կը նօսրանայ, կ'ուծանա՛յ։

Այս աշխարհը ուրի՛շ աշխարհ է, յարգելի բարեկամ։ Շ.

ՄԱՄՈՒԼ

ԱՄԵՐԻԿԵԱՆ ՀԱՄԱԺՈՂՈՎԸ

Հայրենիք խմբագրականի մը մէջ վերլուծելով Հավանայի համամերիկեան համաժողովին ելքը, դիտել կուտայ (22 փետր.).

— «Սակայն լատին Ամերիկայի իրական ձգտումը ոչ թէ այն է, որ արտաքին միջամտութիւնը ամէն պարագայի տակ արգիլուի, այլ այն, որ այդ միջամտութիւնը տեղի ունենայ ամբողջ Ամերիկան ներկայացնող հաւաքական մարմնի մը հաւանութեամբ եւ ոչ թէ միայն Մ. Նահանգներու ինքնագլուխ որոշումով եւ հարկադրական միակողմանի եղանակով։

Ուրիշ խօսքով՝ լատին Ամերիկան ինքն ալ կ'ուզէ ձայն ունենալ նոր աշխարհի միջազգային ծանրակշիռ իրաւարարութեանց մէջ եւ չհողուլ, որ Մ. Նահանգները մինակ եւ ինքնագլուխ կերպով շարունակեն կատարել ոստիկանի կամ իրաւարարի դեր Նոր Աշխարհի բոլոր կարեւոր գործերուն։

Հաւանալի համաժողովը ցոյց տուաւ, որ Ուաշինկթընի ներկայ վարչութիւնը ո եւ է պարագայի տակ ժաղաչափ անդամ տրամադիր չէ հրաժարելու Նոր Աշխարհի ոստիկանի եւ իրաւարարի այդ մենատիրական պաշտօնէն։

Ատոր համար ալ ան վճռականապէս հակառակ է, որ Համամերիկեան Միութիւնը Ազգերու Լիկայի նման գործօն քաղաքական մարմին մը դառնայ, ինչպէս որ կ'ուզեն լատին Ամերիկայի երկիրները։ Որովհետեւ այդ պարագային Միացեալ Նահանգները պիտի կորսնցնեն իրենց քաղաքական մենատիրութիւնը Նոր Աշխարհի մէջ եւ բաժնեն զայն լատին Ամերիկայի հետ։

Եւ այսպէս, իրականին մէջ, Հաւանալի քոնֆէրանսը չի կրցաւ գոհացուցիչ եւ տեւական կերպով լուծել ո եւ է հիմնական խնդիր, որ բուռն վէճի առարկայ է Նոր Աշխարհի մէջ եւ պատերազմի պատճառ կրնայ դառնալ օր մը Միացեալ Նահանգներու եւ լատին Ամերիկայի միջեւ։

Ուաշինկթընի պատուիրակութիւնը, Հիւղի գլխաւորութեամբ, չանաց լատին Ամերիկայի երկիրները իրարու դէմ հանել եւ այդպիսով յետադէմ կամ թագել սոխալողական խնդիրներու լուծումը։ Սակայն, որքան աւելի ներքնապէս համերաշխ դառնայ լատին Ամերիկան, այնքան աւելի Միացեալ Նահանգները դժուարութիւն պիտի ունենան խօսք հասկցնելու կամ իրենց կամքը պարտադրելու անոր։

Ժամանակը կը գործէ ի նպաստ լատին Ամերիկայի արդար պահանջներուն, եւ Միացեալ Նահանգները վաղ թէ ուշ պիտի հարկադրուին տեղի տալ, եթէ չեն ուզեր օր մը պատերազմի բռնուիլ անոր հետ՝ իրենց դէմ ունենալով նաեւ լատին Ամերիկային օգնող եւրոպական թէ ասիական մեծ պետութիւններ եւ»։

ԳԱՐԵԳԻՆ ԵՊՈՍ. ՁԱՄԲԱՅ ԵԼԱԾ

Բալիֆոռնիոյ նորընտիր առաջնորդ Գարեգին եպս. Խաչատուրեան Մարտ 1ին Պոլիսէն ճամայ ելած է դէպի իր պաշտօնատեղին։ Տրապիզոնի Եպիս. կոպոսը, որ Մուրատ-Ռափայէլեանի հին սաներէն է, նախ պիտի հանդիպի վեհեռիկ, ուր քանի մը օր հիւր պիտի մնայ Ս. Ղազարի վանքը. յետոյ Հռոմի ու Նափոլիի ճամբով պիտի գայ Փարիզ, նախ քան Ամերիկա մեկնիլը։

ՕՐԸ ՕՐԻՆ

Յունաստան կը սպառնայ Թուրքիոյ

Փոխանակութեանց մասին Թուրքեւհելլէն վէճը տակաւին չէ կարգադրուած, ընդհակառակն երթալով կնճռոտ փուլի մը մէջ կը մտնէ։

Աթէնքէն կը հեռագրեն թէ կառավարական պաշտօնաթերթը «Էսթիա» իր Մարտ 5ի թիւին մէջ հետեւեալ ազդարարութիւնը կ'ուղղէ Թուրքիոյ.—

«Թուրքիա կը սխալի, եթէ կը կարծէ թէ Յունաստան կրաւորական դիրքի մը մէջ կը մնայ՝ մեթոտներուն դանդաղ գազանականներուն, որոնք պոլսեբնակ յոյները կը զրկեն իրենց ցամաքութենէն»։

Վէհապիներու ճիհատը Իտալիոյ դէմ

«Տեյլի Մէյլ»ի Պասրայի թղթակիցը կը հեռագրէ թէ Հիճազի եւ Նէճտի Թագաւոր Սուլթան Իպնը Սուուտ Նուիրական պատերազմ յայտարարած է Իրաքի եւ Անդրյորդանանի դէմ, որոնք Անգլիոյ հոգատարութեան տակ կը գտնուին։ Վէհապիներու պետը Իպնը Սուուտ, որ օսմանեան տիրապետութեան օրով միշտ ապստամբ ցեղապետ մը եղած է, Արաբիոյ գրաւումէն ի վեր տարեկան որոշ գումար մը կը ստանար Անգլիայէն։ Անգլիական թերթերուն համաձայն, 1917էն 1924 անոր տրուած է 477,310 անգլիական ոսկի։ Անկէ վերջ յարձակեցաւ Հիճազի վրայ եւ գահընկէց ըրաւ նախ Շէրիֆ Հիւսէյինը եւ յետոյ անոր տղան Ալին, ու այժմ իբրեւ Սուլթան կը տիրապետէ Պարսից ծոցէն մինչեւ Կարմիր ծով։ Այս յաջողութիւններէն քաջալերուած, այժմ ալ իր ղէնքը կը դարձնէ շէրիֆ Հիւսէյինի միւս երկու որդիներուն՝ Ֆեյսալ Թագաւորին և Անդրյորդանանի Էմիր Ապտուլլահին, միւս կողմէ ալ Քովէյթի վրայ։

Վէհապիները մաքրակրօն իսլամ են, որով եւ հակառակ՝ միւս աղանդներուն։ Ճիհատի համար ցեղապետներուն ուղղուած յայտարարութեան մէջ կ'ըսուի.—

«Դիտեմ թէ Իրաքի եւ Քովէյթի մարդիկը երբեք իսլամութեան ծոցը չպիտի դառնան՝ եթէ ատոր չպարտադրուին սուրի ծայրով։ Դուք կրնաք վստահիլ իմ աջակցութեանս վրայ։ Հրաման տուած եմ որ պարէն, հրաձգայներ, հրացաններ եւ ռազմանիւթեր հայթայթեն ձեզ։ Քալեցէ՛ք դէպի յաղթանակ։ Աստուած պիտի պաշտպանէ ձեզ»։

Քեմբրլն Պեննեթ ձերբակալուած

Աթէնքի մէջ ձերբակալուեցան կարգ մը մարդիկ, որոնք կեղծ Թուղթեր պատրաստած էին Սուլթան Համիտի Յունաստանի մէջ ունեցած կալուածներու մասին։ Ձերբակալուածներուն մէջ է անգլիական բանակի նախկին հազարապետ Ճոն Կոտոլֆին Պէննէթ, որ ծանօթ էր Պոլսոյ մէջ քէմբըրն Պէննէթ անունով։ Ցիշեալը ազգական է Լորտ Տէրպիի, Լօզանի Հաշտութեան ժողովին առեն եղած է Լորտ Քըրզընի անձնական քարտուղարը, իսկ դաշնակից գրաւման առեն 1920էն 1922 Պոլսոյ անգլիական Տեղեկատու Դիւանի պետն էր։

Լօզանի դաշնագրէն վերջ, քէմբըրն Պէննէթ անօրէն դարձաւ անգլեւամերիկեան կալուածական առուծախի ընկերութեան մը, Աթէնքի մէջ, որուն 10,000 տոլար տրամադրած էին ամերիկեան կարգ մը տուներ։ Դիտել կը տրուի թէ Լորտ Քըրզըն Լօզանի դաշնագրին մէջ մտցուցած էր յօդուած մը՝ Սուլթան Համիտի լքեալ գոյքերուն մասին, եւ թէ Պէննէթ ու իր ամերիկացի շահակիցները այս գործով է որ կը զբաղէին։ Պէննէթ ամուսնացած էր ամերիկեան հարուստ կնոջ մը հետ, մինչեւ Լօզանի դաշնագրին ստորագրուիլը, երբ ամուսնալուծուելով ամուսնացաւ Պոլսոյ մէջ խիստ նշանաւոր ֆրանսացի կնոջ մը՝ Տիկին Պօմոնի հետ։

Եգիպտական տագնապը ծանրացած

Գահիրէէն կը հեռագրեն թէ եգիպտական տագնապը ծանր փուլի մը մէջ մտած է։ Անգլիական մարզպան Լորտ Լոյտ տեսակցեցաւ Ֆուատ Թագաւորին հետ։ Վաֆտ կուսակցութեան եւ խորհրդարանի նախագահ Մուսթաֆա Նահաս փաշա պաշտօնապէս մերժեց նոր դահլիճը կազմելու առաջարկը։

«Թայմզ»ի Գահիրէի Թղթակցին համաձայն, Սըր Օսթըն Չեմպըլէյնի առաջարկները ճակատագրականօրէն սահմանուած էին ձախողելու՝ քանի որ կը նուիրագործէին անգլիական գրաւման սկզբունքը։ «Որքան ալ մեծ ըլլան, կ'ըսէ, անգլ. կառավարութեան ընելիք զիջումները, անոնք միշտ պիտի բախին եգիպտոսի ազգայնական կուսակցութեան մերժումին, եթէ Անգլիա չընդունիր իր զինուորները քաշել Ազեքսանդրիայէն եւ Գահիրէէն։ Եւ որովհետեւ կարելի չէ երեւակայել թէ՝ անգլիական կառավարութիւնը կրնայ զիջիլ այս կէտին վրայ, անկարելի կը թուի համաձայնութիւն մը, քանի՝ ազգայնական կուսակցութիւնը մեծամասնութիւն ունի խորհրդարանին մէջ։»

Գահիրէի, Ազեքսանդրիոյ եւ գաւառական ուրիշ քաղաքներու մէջ մեծ ցոյցեր կատարուեցան։ Ոստիկանութիւնը քանիցս միջամտեց, մասնաւորապէս ուսանողներու ծայրայեղութիւնները արգիլելու համար։

Լեյլօ խօսքեր

Ազշամի քաղաքական բաժնի խմբագիրը կը գրէ.— «Հայրենակի՛ց, Թուրքերէն խօսէ՛»ի խնդիրը կոխներու պատճառ կ'ըլ-

(Լուրերու շարունակութիւնը կարդալ Դ. էջ)

ՏՈՄՍԵՐ

ՓՈՂԿԱՊ ԼԻՆԻ՞ ԹԷ ՉԼԻՆԻ...

Երկիրը կը թաւալի անվերջ, բայց գլուխներ կան որ կանգ առած են։

Կամ կ'երեւան այնքան որքան փայտի մը ծայրէն կախուած կտաւ մը, կապուած մնալով միշտ միեւնոյն տեղը։

Լսեցէ՛ք։

Թորիդային մամուլը բուռն բանավէճի մը բռնուած է, ճակատագրակա՛ն հարցի մը մասին։

— կարելի՞ է փողկապ դնել, կարմիր կարգերու տակ։

Կարլ Մարքսը փողկապով էր։ Լէնինն ալ, մինչեւ մահը։ Կալինինը կը շարունակէ գործածել զայն։ Եւ դեռ շատ-շատերը։

Բայց, համաձա՞յն է «շէրիաթ»ին։

«Բուրժուական» չէ՞ փողկապին «սոցիալական» ծագումը։

Կամ, «պրոլետար»ներու վզին կառչելով, դէպի «բուրժուազի» չի՞ քշեր զանոնք, չի՞ խափաներ համաշխարհային յեղափոխութեան ընթացքը։

Արդարե՛ւ, ընկերներ եւ քաղաքացիներ։

Ակներեւ է վտանգը։

Թոյլ մի տաք որ արծարծուի բանավէճը։

Համագումար մը, անմիջապէս։

Օրակարգը.—

Փողկապ լինի՞ թէ չլինի։

Ի՞նչ է կամքը քաջ Լէնինի։

×

Նոյնքան ճակատագրակա՛ն բանավէճ մը՝ Ամերիկայի մէջ։

Եւ հայ Թերթի մը կողմէ։

— Եպիսկոպոսները կրնա՞ն Թատրոն երթալ, «Գամելիագարդ Տիկին» տեսնել։

Շապա՛, հապա՛, եղբա՛յր Մշակ։

Մի՞թէ։ կարելի՞ է...

Եւ ինչպէ՞ս եղեր է որ հայ մամուլը, գոնէ պոլսականը չէ անդրադարձեր մինչեւ այսօր։

Ազգային համագումար մըն ալ՝ այս «յոյժ կենսական» հարցին համար։

Նաեւ՝ միթինկներ՝ փարիզէն մինչեւ Ամերիկա, ո՛ւր որ հայկական գաղութներ կան։

Իսկ մասնաւոր պատուիրակութիւն մը՝ դէպի Էջմիածին, յիշատակագիր մը ներկայացնելու համար։

Եպիսկոպոս, Թատրոն, «Գամելիազարդ Տիկին»,— ի՞նչ օրերու հասանք։

Փողկապ եւ լէնինականութիւն —ի՞նչ ահաւոր «ռէակցիա»։

Վ.ԱՐԱՋ

ՀԱՅ ԱՐԻՆԵՐՈՒՆ ՁԱՄԲՈՒ ԾԱԽԸ

Դ. Ցանկ

	Ֆր.
Նշան Շամբարձումեան	20
Գարակէօզեան Շօմէն	60
Գառնիկ Յովհաննէսեան	10
Յակոբ Աշճեան (ապագայ սկաուտ)	5
Սօնա Աշճեան	5
Շ. Մ.	10
Գումար	110
Դ. Ցանկին գումարը	560
Ընդհ. գումար	670

Վերջին պահուն վաճառական Գարաեան եղբայրները սիրուն անակնկալ մը կ'ընեն հայ արիներուն, *Յառաջ*ին դրկելով հազար ֆինգ հարիւր Ֆրանքի չէք մը, իբրեւ ճամբու ծախք։ Վաղուան Թիւով կը հրատարակենք իրենց յուզիչ նամակը։

*** Լոնտոնի մեր Թղթակիցն ալ գումար մը հաւաքած է, նեղ շրջանակի մէջ։

ՀԱՅԿԱԿԱՆ ՍՈՎԵՏՆԵՐԻ ԱՌԱՋԻՆ ՀԱՄԱԳՈՐԾԱԿԱՆ ԿՈՆԳՐԵՍԸ ԿԱՅԱՑԱՎ ՀԱՅ ԱՇԽԱՏԱՎՈՐ ԺՈՂՈՎՐԴԻ ՀԱՄԱՐ ՄԵԾ ՆՇԱՆԱԿՈՒԹՅՈՒՆ

Հոկտեմբերյան մեծ հեղափոխության հաղթանակից հետո առաջին անգամ հայ աշխատավոր ժողովուրդը, ազատ ու տիրական, ընտրեց իր ներկայացուցիչներին՝ Խորհուրդների համագումարին։ Հայ աշխատավորությունը, ղեկավարվելով Կոմունիստական կուսակցության (բոլշևիկների) ցուցումներով, ընտրեց իր լավագույն զավակներին, որոնք ամենայն հավատարմությամբ կպան Լենինի դրոշակին, որոնք ամենայն նվիրումով կծառայեն Խորհրդային իշխանության գործին։

Հայ աշխատավորությունը ընտրեց իր լավագույն զավակներին, որոնք ամենայն նվիրումով կպաշտպանեն Խորհրդային Հայաստանի անկախությունը, որոնք ամենայն նվիրումով կպայքարեն Խորհրդային Հայաստանի ներսում և դրսում հեղափոխության թշնամիների դեմ։

Հայ աշխատավորությունը ընտրեց իր լավագույն զավակներին

Նուցիր քանի մը նմոյշներ.— «Ազատութիւն եղբարց մերոց գերեզմանի»: «Ընշարժ պահեստ վաճառականի»: «Ազգիս հայոց կրկեսեան»: «Արուեստից կոչնական»: «Ընդհանրական ժողովոյ եւ հայրապետութիւն հանրապետութիւնն Հայոց»: «Հանրապետութիւնն Հայոց եւ մուրհակ մանկանց նորա»: «Ազգին արդարութեան ի հատուցումն ծագելոյ» վարդանանց տօնը եւ այդ տօնին առթիւ երեսի «Նորահրաշ պսակաւորը»: Ընդհանրական մարտահրաւիրք եւ ռազմաշունչ շարականը: պոնի եւ եկեղեցիի համար Հատակուածներու առթիւ երեսի շարականներն ալ ներշնչած են անձնագոհութեան նուիրումի: Մեր պետական նախագահութիւնը, որքան կորուստէն ետքը, որքան սահմաններուն, նոյնքան արտասահմանի մէջ, եկեղեցին գոյութեան պահպանութեան Հանրապետութիւն Հայոց եւ մանկանց նորա»: «Ազգին արդարութեան ի հատուցումն ծագելոյ» վարդանանց տօնը եւ այդ տօնին առթիւ երեսի «Նորահրաշ պսակաւորը»: Ընդհանրական մարտահրաւիրք եւ ռազմաշունչ շարականը: պոնի եւ եկեղեցիի համար Հատակուածներու առթիւ երեսի շարականներն ալ ներշնչած են անձնագոհութեան նուիրումի: Մեր պետական նախագահութիւնը, որքան կորուստէն ետքը, որքան սահմաններուն, նոյնքան արտասահմանի մէջ, եկեղեցին գոյութեան պահպանութեան Հանրապետութիւն Հայոց եւ մանկանց նորա»: «Ազգին արդարութեան ի հատուցումն ծագելոյ» վարդանանց տօնը եւ այդ տօնին առթիւ երեսի «Նորահրաշ պսակաւորը»: Ընդհանրական մարտահրաւիրք եւ ռազմաշունչ շարականը: պոնի եւ եկեղեցիի համար Հատակուածներու առթիւ երեսի շարականներն ալ ներշնչած են անձնագոհութեան նուիրումի: Մեր պետական նախագահութիւնը, որքան կորուստէն ետքը, որքան սահմաններուն, նոյնքան արտասահմանի մէջ, եկեղեցին գոյութեան պահպանութեան Հանրապետութիւն Հայոց եւ

Եկրակացնելով, Հայ եկեղեցիները պերճանքներ չեն, այլ Հայուն ամուր հատքին եւ ուղղ կեանքին պերճախօս կոթողներն են: Եկեղեցին կ'անձնաւորէ Հայ ոգին:

ՍԵՊՈՒՀ ՍՏԵՓԱՆԵԱՆ
Աղեքսանդրիա

Յառաջ.— կարդալ այսօրուան համբագրականը:

ՀԱՄԱՁՆԱՎԱՐԱԿԱՆ նոր կուսակցութիւն մը կազմուեցաւ Պերլինի մէջ, 200 պատուիրակներու մասնակցութեամբ: Այս հաւաքը կը կոչուի «Լենինեան համբակցութիւն», որ պիտի պայքարի Ստալինի կուսակցութեան դէմ, ինքզինքը դաւանելով ուղղափառ Լենինական:

''ԵԱՎՈՒԶ,,Ի ԽՆԴՐԻՆ ՆՈՐ ՄԱԼՔԵՐԸ

Էնկիւրիի Բարձրագոյն Ատեանի վերջին նիստի ընթացքին կարգացուած են փարիզի Թուրք դեսպան Ֆէթհի պէյին երկու հեռագիրները:

Հեռագիրներէն մէկը կ'ըսէ թէ Սպանձացի Հագգը պէյ Ֆրանսա ճամբորդութեան առթիւ յայտնած է 2 ու կէսէն 5 առ հարիւրի բարձրացնել իր Միջնորդչէքը եւ թէ այդ առթիւ համաձայնութիւն մը գոյացուցած է Սէն-Նազէր ընկերութեան հետ:

Երկրորդ հեռագիրը կ'ըսէ թէ Սպանձացի Հագգը պէյ յայտնած է 100,000 ոսկինոց նոր նամակ մը ապահովել ի փոխարէն այնյաւելումներուն, որոնք 10 առ հարիւր համեմատութեամբ պիտի կատարուին հաշուեցուցակներուն վրայ:

Գալով Տօքթ. Ֆիքրէթ պէյի ստացած Միջնորդչէքին, զրոյցի մը համաձայն, Եօնուս Նատի պէյ Տօքթ. Ֆիքրէթ պէյի յանձնարարած է կարելի եղածին չափ քիչ գոյց տալ իր ստացած Միջնորդչէքը, որպէս զի ընչաքաղցութիւնները չգրգռէ:

Խառն յանձնաժողովը այս առթիւ որշած է իբրեւ վկայ լսել Եօնուս Նատի պէյը:

* * *

Բարձրագոյն Ատեանի Ընդհ. Դատախազութեան հրամանին վրայ նոր խուզարկութիւններ կատարուեցան փոնիչէգի նուրէտտին եւ Սպանձացի Հագգը պէյերու բնակարաններուն եւ գրասենեակներուն մէջ:

100,000 ոսկինոց նամակի խնդիրը բուռն մտահոգութեան մատնած է փոնիչէգի նուրէտտին եւ Սպանձացի Հագգը պէյերը, որոնք ցարդ խիստ զուարթ տրամադրութեան մէջ էին:

''ԹՈՒՐՔԵՐԷՆ ԽՕՍԵՑԷՔ,,

Պոլսոյ իրաւաբանական համալսարանի լեզուի ճիւղին վարչութիւնը երկու յայտարարութիւն պիտի հրատարակէ, հրաւիրելով բոլոր հայրենակիցները որ Թուրքերէն խօսին: Այս յայտարարութիւններէն մէկը հետեւեալն է.—

«Հայրենակի՛ց, Թուրքերէն խօսէ: Այս խօսքը կոչ մըն է, որ պէտք է բոցավառէ Թուրք հայրենիքին մէջ բաբախող բոլոր սիրտերը:

«Հայրենակի՛ց, Թուրքերէն խօսէ» կոչը միայն մէկ համբակին կամքը չէ, այլ ազգին գիտակցութեան կամքն է, զոր մենք միայն կ'արտայայտենք ու կը յայտարարենք: Եւ Թուրք սահմաններուն մէջ ապրող բոլոր հայրենակիցներուն կ'ըսենք.—

Դուք որ այս երկրին մէջ կ'ապրիք եւ հայրենակցութեան փառքին արժանացած էք, եթէ ձեր սրտին մէջ ուրիշ զգացումներ եւ նկատումներ ունիք, դուրս նետեցէք զանոնք: Ու եթէ կ'ուզէք հոս ձեալ, յարգեցէք ազգային գիտակցութիւնը:

Հայրենակի՛ց, Թուրքերէն խօսէ:

Երիտասա՛րդ Թուրք եթէ կը յարգես Սաքարիայի եւ Ափիոնի մէջ Թափուած արիւնները, ուրիշ լեզուով մի խօսիր եւ խօսեցնել մի տար: Ցանուն քեզի, յանուն լեզուիդ համար Թափուած արիւններուն՝ Թուրքերէն խօսէ եւ Թուրքերէն խօսեցուր:

Թուրքիոյ մէջ, Թուրքերէնէ տարբեր լեզու գործածող հայրենակիցները կը նշանակէ Թէ չեն ճանչնար Թուրքին իրաւունքները:

Թուրքերէն խօսելով յարգած կ'ըլլայ Թուրք լեզուն»:

ՀԱՑՆԵՐ ԳԱԻԱՌՆԵՐԷՆ

ՍԻՎՐԻՀԻՍԱՐԻ ՄԻՈՒԹԻՒՆԸ

ՄԱՐՍԷՑԼ, 3 Մարտ.— Սիվրիհիսարի (Գաղատիոյ) Հայրենակցական Միութեան է. շրջանի ընտրական ժողովը տեղի ունեցաւ 13 Փետր. 928ին անդամներու բացարձակ մեծամասնութեամբ: Դուրսէն անդամակցողներէն շատեր նոյնպէս ղրկած էին իրենց քուէները: Ուշագրաւ էին Մանաւանդ Սիպրոսի եւ այլ հեռաւոր գաղութներու Հայրենակիցներէ հասած համակրանքի նամակները:

Համաձայն քննիչ յանձնախումբի տեղեկագրին, Միութիւնը շնորհիւ անգնող շրջանի վարչութեան ջանքերուն, ունեցած է լայն գործունէութիւն, սարքելով ընտանեկան հանդէս-երեկոյթներ, դասախօսական եւ վիճաբանական ժողովներ: Հիմը դրած է գրադարանի մը որ հետզհետէ պիտի ճոխանայ: Լուրջ աշխատանքներ թափած է, հիւանդ եւ չքաւոր Հայրենակիցներու օգնելու համար եւ կատարած է արդիւնաւոր հանգանակութիւն մը, որուն հասոյթը կը ձեռ Միութեան տնտուկը:

Ասոնց կարգին շփման մէջ բերելով ազգային եւ բարեգործական Միութիւններու հետ, լայն չափով մասնակցած է Աղքատախնամ Միութեան նոր տարւոյ հանգանակութեան եւ նախաձեռնարկ եղած է ազգային դպրոցներու կրթական ֆոնտին:

Միութեանս դրամական գործառնութիւններու հաշուեցոյցները.—

Մ ՈՒՏՔ.— Նախորդ շրջանին պատրաստ՝ 1954.70, Պանք Ագուած դրամի տոկոս՝ 15.20, անդամավճարներէ՝ 610, նուիրատուութիւններէ՝ 125, հանդէս-հաւաքոյթ՝ 174, հանգանակութիւն՝ 435, գումար՝ 3313.90:

Ե ԼՔ.— Մէն-Լուի վարժարանի պարտք՝ 150, ընդհ. ծախք՝ 135.80, գրադարանի՝ 197, ամուսնութեան եւ յուղարկաւորութեան առթիւ ծաղկեփունջերու՝ 199, նախորդ շրջանէն փոխառութիւն եւ նպաստ՝ 200, աղքատախնամի՝ 100, դպրոցի ֆոնտին՝ 200, գումար՝ 1181.80, Պատրաստ դրամ՝ C.E.N. պանքի մօտ՝ 2000, դանձապահի քով 132, գումար՝ 2132: Ընդհ. գումար՝ 3,313.90:

Նոր ընտրութեամբ Մայր-դիւանը կը կազմեն Պ. Պ. Ըրմենակ Մինասեան (նախագահ), Ցարութիւն Փանոսեան (քարտուղար), իսկ վարչութիւնը՝ կարապետ Գուլումեան (ատենապետ), Ցարութիւն Յանտալեան (փոխ-ատենապետ), Հաճի Մկրտիչ Պալեօղեան (ատենադպիր), Ցակոբ Պետրոսեան (փոխ-ատենադպիր), Գէորգ Խաչինէճեան (գանձապահ), կարապետ Կիլէմիրեան եւ Կիրակոս Վարդանեան (խորհրդականներ):

Կը խնդրուի բոլոր անդամ Հայրենակիցներէն ներկայ ընդունիլ իբր անձնական հաղորդագրութիւն:

(Կնիք)

ԿԵԱՆՔԸ ՎԱԼԱՆՍԻ ՄԷՋ

ՎԱԼԱՆՍ, 2 Մարտ.— Հ. Ց. Դ. Շրջ. կոմիտէի հրաւէրով ընկ. Աբօեան կարեւոր դասախօսութիւն մը ըրաւ, նիւթ ունենալով «Հայաստանի իրաւական դիրքը՝ Կովկասեան դաշնակցութեան մէջ»: Ընդարձակօրէն նկարագրեց Հայաստանի, Վրաստանի եւ Ազրբէջանի փոխադարձ յարաբերութիւնները, եւ անոնց դիրքը՝ Ռուսիոյ եւ Թուրքիոյ հանդէպ: Բացատրեց Թէ Ազրբէջանի խաչնարած եւ զանգուածօրէն տգէտ ժողովուրդը, որ ինքզինքը միայն իսլամ կը կոչէ, ազգայնականութիւնը ներածեց Թուրքերէն, տգորուած՝ համաթուրանական նոյն իտէալով — Թուրքիոյ, երկու Ազրբէջաններու եւ Թուրքիստանի միացումով ստեղծել մեծ Թուրանը: Խորհրդային Ռուսիան անհետաւոր օրէն կը շփացնէր Թուրքիան եւ անոր յայտնի պաշտպանեալը՝ Ազրբէջանը:

1912ի եւ 1925ի ցարական եւ բոլշեւիկեան պետական վիճակագրութիւններով հաստատեց Թէ երեք երկիրներու միջեւ հողային բաժանումը կատարուած էր ո՛չ հաւասարութեան հիմունքի, ո՛չ պատմական հիմունքներու եւ ո՛չ ալ բնակիչներու մեծամասնութեան հիմունքի վրայ: Այդ երեք նկատումներն ալ հաւասարապէս կիրարկելով, կարելի էր դաշնակից եւ իսկապէս անկախ երեք Հանրապետութիւններ կազմել, կլոր հաշուով 180,000 քո. վերստ տարածութեան վրայ ապրող միլիոն բնակչութիւն (հայ, վրացի, Թաթար, եւ տասնեակ մը քիչ շատ կարեւոր ցեղեր) ներկայացնող Կովկասի մէջ: Մինչդեռ այսօր Ազրբէջան առիւծի բաժինը խլելով ունի 75,000 քո. վերստ տարածութեան վրայ 2 միլիոն բնակիչ՝ (քո. վերստի վրայ 26 հոգի), Վրաստան՝ 60,000 քառ. վերստի վրայ 2ուկէս միլիոն բնակիչ (40 անձ), իսկ Հայաստանի միւնոյն 25,000 քո. վերստ տարածութեամբ հոդ՝ 910,000 բնակիչով (36 անձ):

Մ'իւս կողմէ, 6000 վրացիի դէմ 74,000 հայութիւն պարունակող Ախալքալաքը, «փէչքէշ» եղած էր Վրաստանի, եւ Հայաստանի սիրտը կազմող լեռնային Գանձակը, Ղարաբաղը, Շարուրն ու Նախիջեւանը (15,000 Թաթարի դէմ 130,000 հայ բնակչութեամբ) Ազրբէջանի:

Այսպէս կը գործադրուի բոլշեւիկեան արդարութիւնը այս ծաղրանկար «Ֆէտէրացիա»ին մէջ, ուր ամէնէն գոհը անշուշտ Ռուսիան է՝ իր շնորհած վարչական ինքնավարութեան փոխարէն, ամէնէն հաւատարիմը՝ բայց ամէնէն դժգոհը՝ Հայը, շփացած պաւակը՝ Վրացին, իսկ բոլորէն աւելի նպաստաւորուողը՝ Ազրբէջանը:

Այս առթիւ հայրենակից մը ընդունուեցաւ կուսակցութեան շարքերէն ներս:

* * *

Ազգ. Միութիւնը հաւաքաբար հրաժարած է՝ լրացած ըլլալով իր շրջանը: Այս առթիւ ներկայացուցած է ժողովուրդին իր հաշուեկշիռը: Եօթը հոգինոց ընտրական յանձնախումբ մը գործի ձեռնարկած է արդէն, նոր վարչութեան կազմութեան համար:

Ե. Ասատուր

ՄԱՐԶԱԿԱՆ ԿԵԱՆՔ

Հ. Մ. Ը. Մ. ՏԻԷՓԻ ՄԷՋ

Կիրակի, գարնանային հրաշալի օդով մը, փարիզի Հ.Մ.Ը.Մ.ի Ա. խումբը, յաղթեց Normandieի Division d'Honneur F. C. Dieppoish 3—1. ինչպէս հաղորդած էր երէկ *Յառաջ*:

Խաղը սկսաւ ժամը 3ին: Ներկայ էին 10,000 հոգի, որոնց մէջ բազմաթիւ Անգլիացիներ: Ա. կիսախաղին Տիէփի խումբը, պաշտպանուած արեւէն եւ հովէն, լաւ դիրք ունէր: Շակառակ ատոր Հ. Մ. Ը. Մ.ի պաշտպանողականը ամուր էր եւ առաջին գիծը 18 վայրկեան յետոյ յաջողեցաւ, մէկ վայրէջքով (25 մդր.) յաղթանակի դուռը բանալ: Ա. կիսախաղը լրանալու 10 վայրկեան մնացած, Տիէփցիները Հ. Մ. Հ. Մ.ի բերդապահը օբէնքէն աւելի նեղելով ստացան փէնալթիի մը իրաւունքը, որուն հետեւանքը չտուին՝ զգալով իրենց անիրաւութիւնը, որով կիսախաղը լրացաւ Հ. Մ. Ը. Մ. 1, Dieppe 0:

Բ. կիսախաղը սկսաւ Dieppeի բազմաթիւ յարձակումներովը, որոնց Հ. Մ. Ը.Մ.ի պաշտպանողականը լաւ պատասխանեց: Սակայն 15 վայրկ. վերջ Dieppe յաջողեցաւ խիստ կանոնաւոր փաւերով իր առաջին կէտը նշանակել: Խաղը հաւասարած ըլլալով, խիստ տաքցած էր, եւ երկու կողմն ալ կ'ուզէր յաղթանակը ձեռք ձգել:

Հ. Մ. Ը. Մ.ի մարզիկները կրկնապատկելով իրենց ձիգերը, խաղը աւարտելու 10 վայրկեան մնացած երկրորդ եւ 5 վայրկեան մնացած 3րդ եւ վերջին կէտը նշանակեցին:

Ցեղոյն վարիչները խիստ գոհ մնացած Հ. Մ. Ը. Մ. խումբէն, առաջարկեցին մասնակցիլ Ջատկի իրենց «Թուրնուա»ին, որ պիտի տեւէ 3 օր, մասնակցութեամբ U. S. Suisseի եւ անգլ. խումբի մը: Հ. Մ. Ը. Մ. պիտի պատասխանէ այդ հրաւէրին:

Հ. Մ. Ը. Մ.ի խումբը կազմուած էր այսպէս.—

Տէվէճեան (բերդապահ), Մ. Մկրտիչեան (խմբապետ, յետապահ), Ռ. Շահմիրեան (յետապահ), կէս-յետապահներ՝ Երուանդ, Գամէր եւ Սարիքօ. առաջնապահներ՝ Տաճատ, Ռ. Կարապետեան (աջ մէջ), Կ. Կարապետեան (կեդրոն), Զարեհ եւ Պարոյր՝ ձախ ծայր: Ժ. Մ.

ԻԹԱԼԻԻ ԽՈՒՄԲԻՆ ՅԱՂԹԱՆԱԿԸ

Կիրակի օր Ֆութպոլի մրցում մը տեղի ունեցաւ Հ. Մ. Ը. Մ.ի Իթալիի եւ Ֆրանսական Normandie Sportի խումբերուն միջեւ: Ա. կիսախաղին հայ խումբին խաղացողները կրցան լաւ խաղարկութեամբ մը շահիլ մէկ նշանակէտ: Բ. կիսախաղին Ֆրանսացիները իրենց կարելին փորձեցին, բայց չկրցան արդիւնքը հաւասարացնել: Հայ խումբին պաշտպանողական գիծը լաւ էր, որուն ջանքերով կրցան շահիլ յաղթանակը:

Իթալիի, խումբը կը բաղկանայ հազիւ 18-19 տարեկան պատանիներէ, որոնք գնահատելի են իրենց բուռն եռանդով եւ կարգապահական ոգիով: Թէեւ խաղին պէտք եղած նրբութիւնը կը պակսի, բայց շարունակական փորձերով պիտի կարողանան փափաքուած արդիւնքը ձեռք բերել: Իրենց վարիչները եւս ջանք չեն խնայեր խումբին յառաջդիմութեան համար:

Գ. Գասապեան

ՕՐՈՒԱՆ ԴԷՊՔԵՐԸ

Ո՛վ ՍԷՐ.— Կին մը, ազնուական գասակարգէն,— ահա Թէ ինչո՛ւ գաղտնի կը պահեն անունը,— սիրահարած էր ծանօթ Ֆրանսացի բժիշկի մը: Սակայն ընտանիքին պատիւը Թոյլ չէր տար, որ գտնէ սիրելու ազատութիւնը:

Անցեալ առտու յանկարծակի մտաւ բժիշկին գարմանատունը: Երկու նամակ ձգեց գրասեղանին վրայ, եւ բժիշկին բարեւ մը անգամ չըրած, ատրճանակը կրակեց իր ճակտին: Ցեղն ու տեղը սպանուած էր: Այդ էր նպատակը, անձնասպան ըլլալ իր սիրած բժիշկին ոտքերուն տակ: Դամակով կը խնդրէր, որ գինք Թաղեն բժիշկին ընտանեկան դամբարանին մէջ:

ԲԱԲԵԼՕՆԻ ԳԱՂՏՆԻՔԸ

(ԺԱՄԱՆԱԿԱԿԻՑ ԿԵԱՆՔԷ)

ԵՐԿՐՈՐԴ ՄԱՍ

Դ.

— Ինծի համար նուիրական պատականութիւն մըն է ատիկա, որ չեմ կրնար Լոնտոնի գործակալութեան ձգել... կարգ մը ահաւոր գաղտնիքներ կան, զորս չեմ կրնար երեւակայել եւ որոնք կապ ունին քաղաքական կազմակերպութեանց հետ... Բորիս Սուխիմը պահանջեց առաջ ըսած էր Թէ կը սիրէր ինծի եւ ուրիշ անձի մը համար քիչ...

— Ի՞նչ անձ:

— Չեմ գիտեր, եւ ահա հոգ որ գործը կ'երկձգի եւ կը մտնէ անյաւոր գետնի մը մէջ...

Ընդհանրական տնօրէնը նայեցաւ Ընիկա մի քանի վարկեան կարծես թէ խորհրդածելով, ապա ըսաւ.

— Ես ալ այդպէս կը կարծեմ, պատասխանեցի:

Ընդհանրական տնօրէնը եզրակացուց.

— Խորհուրդ մը տա՞մ ձեզի... քառասունը ուղղած ժամ ունիք... անմիջապէս ճամբայ իջնէք, բայց ձեր տունը հանդիպելու անհոգութիւնը մի՛ ընէք...

Ե.

Ու այդպէս ալ եղաւ: Մինչեւ Մարսիլիա ինքնաշարժով գացին, եւ այս ճամբորդութիւնը՝ բաց ու մաքուր օդին մէջ, քիչ մը հանգարտեցուցին ջիղերս ու միտքս: «Պանիէլի կնիք»ի մարդիկը վերջնականապէս կորսնցուցած էին հետքս: Ուստի ոեւէ միջադէպի չոգենաւ նստանք:

Վիչէնթինի լաւ ժամանակ անցուց չոգենաւին մէջ, ուր սիրաբանութիւն ընելիք աղջիկներ շատ կային, նոյնիսկ հսկայի մը համար:

Հինգ օրէն Փորթ-Սայիտ հասանք, անապատին եղերքը շինուած այս միջազգային ու գարմանալի քաղաքը:

Առաջին հոգս եղաւ, երթալ գտնել անգլիական իշխանութիւնները: Յարաբերութեան մտայ «Ինթէլիճընս»ի ղեկավարներէն մէկուն հետ, որ կը գործէր Եգիպտոսի մէջ:

Ընիկա ըսաւ ինծի.

— Թիւ 312 գործակալը հոս սքանչելի գործ տեսաւ. անիկա յաջողեցաւ մտնել գործակալ Զիւլմանի պաշտօնատեղին ու թղթածրարները... Զիւլմանի բոյնէն հեռացող ամէն անձ այս միջազգային ու գարմանալի քաղաքը:

Առաջին հոգս եղաւ, երթալ գտնել անգլիական իշխանութիւնները: Յարաբերութեան մտայ «Ինթէլիճընս»ի ղեկավարներէն մէկուն հետ, որ կը գործէր Եգիպտոսի մէջ:

Ընիկա ըսաւ ինծի.

— Թիւ 312 գործակալը հոս սքանչելի գործ տեսաւ. անիկա յաջողեցաւ մտնել գործակալ Զիւլմանի պաշտօնատեղին ու թղթածրարները...

— Վէրակիւը հո՞ս է, հարցուցի:

— Չեմ գիտեր, այս պահուս մշտական երթեւեկ մը կայ իրականն ու կեղծ իսլամներու, որոնք շնախատեսուած տեսակցութիւններ կ'ունենան Զիւլմանի հետ... ազատ կը ձգենք զիրենք, որովհետեւ այդ տեսակցութիւնները լաւ ծուղակ մը կը հանդիսանան... Զիւլմանի բոյնէն հեռացող ամէն անձ որս մըն է... Հաւանական է որ Սուտանի մէջ մեր զօրքին դէմ շարժում մը սկսի, միւս կողմէ ըմբոստ ցեղերու պետեր կուգան Ալճերիայէն եւ Մարոքէն, ու կը խօսուի այդ երկրին մէջ մղուելիք սրբազան պատերազմի մը մասին... Ձեզի՝ Ֆրանսացիներուդ կը վերաբերի աչալուրջ ըլլալ...: Վերջապէս երէկ անոնց եկաւ ընկերացաւ կին մը, Եւրոպացի մը, որ ամերիկեան կանոնաւոր անգագիր մը ունի... Ցիկին Սիմփըլն... յայտնօրէն շինծու անուն մը, հէ՞:

— Ինչպէ՞ս մէկն է:

— Գեղեցիկ... կ'երեւայ Թէ գաղտնի հրամաններ բերած է...

— Չի՞ կրնար ըլլալ որ անիկա եկած ըլլայ, Բորիս Սուխիմի ձեռք ձգած փաստաթուղթերուն օրինակները առնելու համար:

— Ընդգո՛ւտ. Թիւ 312 գործակալին թղթածրարը Սըր Ուիլեըմսընի սեղանին վրայ ըլլալու է հիմա:

(Շար.)

լայ եղեր: Կարդ մը ազգայնական եւ ջղայնոտ երիտասարդներ, ուզելով որ անպայման ամէն մարդ թուրքերէն խօսի, անարգանք եւ սպառնալիք կ'ընեն եղեր: Եթէ լեզուի խնդիրը ծեծի, անարգանքի նման բուռն ցոյցեր վերցնէր, չէինք բաւականա նար շոգենաւերուն եւ հանրակառքերուն մէջ «հայրենակի՛ցթուրքերէն խօսէ՛» վերտառութեամբ նշանատախտակներ կախելով. ընդհակառակն, կառավարութիւնը օրէնք մը կը հրատարակէր, եւ ոստիկանութեան կը հրաժայուէր հետապնդում կատարել թուրքերէն չխօսողներուն դէմ:

«Մեր այս հայրենասիրական փափաքը հայրենակիցներուն ուղղուած պարզ յանձնարարութեան մը բնոյթը ունի եւ չի կրնար անցնիլ յանձնարարութեան սահմանը: Ատկէ յետոյ թուրքերէն խօսելու կամ չխօսելու հարցը կախում ունի անոնց բարեկրթութենէն եւ թուրքերու հանդէպ ունեցած զգացումներէն ու կապերէն: «Հայրենակից» կը կոչենք զանոնք եւ կը յանձնարարենք որ թուրքերէն խօսին. ի՞նչ պիտի ըլլայ՝ երբ թուրքերէն չխօսին, ոչինչ...: Օրէնքը մեզ կը պատժէ՝ եթէ ծեծենք կամ անարգենք թուրքերէն չխօսող մը: Ինչպէս որ անգլիերէն գիտցող մարդ մը Լոնտոնի մէջ չի կրնար ինքզինքը հասկցնել, այնպէս մը ընենք որ թուրքերէն չգիտցող մը չկարենայ ինքզինքը հասկցնել Թուրքիոյ մէջ: Վերջապէս ձգենք որ դէպքերը ամէն մարդ ստիպեն թուրքերէն խօսելու: Ծեծի եւ անարգանքի հետեւանքով ընդունուած ամէն բան արուեստական, առժամեայ, եւ հետեւաբար անօգուտ կ'ըլլայ:

Թուանիւեզերուան պատերազմ Պոլսոյ մէջ

Պոլսոյ Թերթերը կը գրեն թէ բերայի մէն-պընուա ֆրանսական վարժարանի եւ գերման դպրոցի աշակերտներուն միջեւ տեղի ունեցած է ընդհարում մը, զոր հետեւեալ կերպով կը պատմեն գերմանները.— Ֆրանսական վարժարանէն 15-20 տարեկան բազմաթիւ աշակերտներ ձիւն գալէն ի վեր շարունակ մեր վարժարանին մօտերը գալով մեր աշակերտները անհանգիստ կ'ընէին: Անցած օր մօտերը գտնուած յոյն եւ հրեայ տղաքն ալ հաւաքած եւ 150 հոգինոց խումբով մը մեր վարժարանը պաշարած էին ու ճաշի համար դուրս ելլող մեր տղաքը սկսած էին ձիւնագնդակի բռնել: Երբ մեր տղաքն ալ փոխադարձեցին, այն առեն միւսները գաւազաններով եւ քարերով յարձակումի սկսան: Դռնապան Սիւլէյման աղան փայտերով ծեծեցին: Մեր աշակերտներէն չորսը վտանգաւոր կերպով վիրաւորուեցան: Ամէնք տակաւին կը դարմանուին իրենց տուներուն մէջ: Մեր տնօրէնն ալ քարկոծուեցաւ եւ դէմքէն վիրաւորուեցաւ: Ի վերջոյ ոստիկաններուն շնորհիւ յարձակողները ցրուեցան:

Գիւղացիներ խորհրդային դրախտին մէջ

Մոսկուայէն կը հեռագրեն.— Կառավարութիւնը կը հրատարակէ գիւղացիներուն ուղղուած յայտարարութիւն մը, որով կը պահանջէ աւելի եւս ընդարձակել մշակելի հողերը յառաջիկայ գարնան: Ատոր փոխարէն՝ գիւղացիներուն կը խոստանայ կարգ մը առաւելութիւններ եւ դիւրութիւններ՝ տուրքերու վճարման մասին:

Կառավարութիւնը կը նախատեսէ երկրագործական տուրքերու յաւելումը, սակայն այդ աւելին պիտի վճարուի հարուստ երկրագործներուն կողմէ, այսինքն հարկատուներու 100ին 20ը, մինչ 100ին 55ը պիտի վճարեն անցած տարուան տուրքերը, իսկ 100ին 25ը՝ բոլորովին տուրքէ զերծ պիտի ըլլան յառաջիկայ շրջանին:

«Պրաւդա» Փետրուար 28ի թիւին մէջ կը հրատարակէ Օտեսայէն հեռագիր մը, որ կ'ըսէ թէ Կուլակները (հարուստ գիւղացի) կառավարութեան բացած պայքարին պատասխանած են՝ ջնջելով կապալի պայմանագրութիւնները: Ռուսիոյ մէջ միջին կամ աղքատ գիւղացիները չէ որ վարձու կ'առնեն հարուստներու հողերը, այլ ընդհակառակն անասունէ զուրկ աղքատ գիւղացիներն են, որ իրենց հողերը վարձու կուտան հարուստ գիւղացիներուն: Այսպէս ուրեմն, այս վերջիններս սերմնացանի բոյկոտ կը հռչակեն եւ կառավարութեան կոչը հակառակ արդիւնք կուտայ, քանի որ Կուլակներու թողած հողերը անմշակ պիտի մնան:

Ցուրտի չափադիտները

Մոսկուայէն կը հեռագրեն 4 մարտ Թուականով.— «Պրաւդա» կը գրէ թէ Չեկան Վիատկայի մէջ ձերբակալած է 17 վաճառականներ, որոնք գիւղացիներէն ցորեն գնած են՝ անոնց վճարելով կառավարութեան նշանակածէն աւելի բարձր գիներ:

Վաճառականները դատապարտուեցան հինգ ամիս բանտարկութեան եւ իրենց ամբողջ ստացուածքներու գրաւման, ընդամէնը 22,000 րուբլի: «Պրաւդա» եւ ուրիշ Թերթեր ամէն օր կը հրատարակեն նման պատմութիւններ: Յունուարի սկիզբէն ի վեր այս կարգի պատիժներու ենթարկուած վաճառականներու Թիւը կը հասնի աւելի քան 4000ի՝ կեդր. Ռուսիոյ մէջ: Ասոնցմէ շատեր հարուստ գիւղացիներ են որոնք ունին նաեւ սեփական ջաղացքներ: Այս վերջիններն ալ փակուած են՝ չմրցելու համար կառավարական ջաղացքներու հետ:

Ցուրտը Աւուստրալիոյ մէջ

Աննատոլուի մէջ ցուրտը կը շարունակուի խստօրէն: Ջերմաչափը 0էն վար հետեւեալ աստիճանները կը ցուցնէ.— Կեսարիա՝ 23, Զօրում՝ 17, Քէօթահիա՝ 16, Էնկիւրի եւ Գոնիա՝ 14, Մանիսա եւ Էրզրում՝ 13, Կիրասոն եւ Կարս՝ 10:

Իզմիրի մէջ, սառած են ձկնորս մը եւ հանրակառքի վարիչ մը: Սալիհլիի մէջ գործաւոր մը մեռած գտնուած է: Փոթորիկին սաստկութենէն, շոգենաւերը չեն երթեւեկած Իզմիրի ծոցին մէջ: Իզմիրի դպրոցներուն փայտն ու ածուխը սպառած ըլլալով, որոշուած է վարժարանները փակ պահել այն օրերուն, երբ ջերմութեան աստիճանը 6էն վար է:

ՀԱՅԵՐ ԶՈՀ ԱՇԽԱՏԱՆՔԻ ԱՐԿԱԾԻ

Սէն Թ'Անտրէէն (Մարսէյլ) կը գրեն մեզի 3 Մարտ Թուականով.— Այսօր ժամը 3.30ին Ս. Անտրէ ադիւսի գործարանի հողին տեղ աշխատող հայ բանւոր մը՝ Ալբսանպէկեցի Յակոբ, 57 տարեկան, հող փորած ժամանակ ժայռի մը տակ մնալով վայրկենապէս մեռաւ: Կը Թողու կինը մը եւ 3 տարեկան մանչ զաւակ մը: Միեւնոյն արկածին զոհ գացած էր անցեալ Սեպտ. 13ին Սեբաստացի երիտասարդ մը՝ Ալմենակ անունով, որ ժայռի մը հետ գահավիժեց 10 մեդր բարձրութենէն եւ ետեւէն Թափող հողին եւ քարերուն տակ Թաղուեցաւ: Կը Թողուր կինը մը եւ 8 տարեկան խալ ու համբ մանչ մը: Սեպտ. 12ին դարձեալ վանեցի մարգար անուն հայրենակից մը՝ 45—47 տարեկան, փլատակներու տակ մնալով մեռաւ, Թողելով կինը մը եւ 3 անչափահաս զաւակներ: Ընկերութիւնը դէռ միայն Ալմենակի ընտանիքին համար ամսական 200 ֆրանքի չափ կուտայ:

Հ. Յ. ԴԱՇՆԱԿՑՈՒԹԻՒՆ

Փարիզի Շրջ. Կոմիտէի վիճաբանական ժողովը այս Ուրբաթ երեկոյ ժամը 8.30ին, 130 Պուլվար Սէն Ժէրմէն, Բաֆէ Պարլա Փըթիթ Սուրսի սրահը: Կը հրաւիրուին Փարիզի եւ արուարձաններու ընկերները: Մէթրօ՝ Օտէոն:

— Քրիստափոր վերակազմուած խումբի ընդհ. ժողովը այսօր Շորեքշաբթի իրիկուն ժամը 9ին, 45 Rue des Ecoles ճաշարանի սրահը: Կը հրաւիրուին 6րդ եւ 5րդ Թաղամասերու արձանագրուած եւ ոչ արձանագրուած բոլոր ընկերները:

Լիոնի Պատանեկան միութեան ժողովը վաղը Հինգշաբթի գիշեր ժամը 8.30ին, Հ. Յ. Դ. Գրադարանը: Կարեւոր Օրակարգ:

ՓԱՐԻԶԻ ՏԻԿՆԱՆՑ ՄԻՈՒԹԵԱՆ ԿԱՐՄԻՐ ԽԱՉԻ ՊԱՐԱՒԱՆԴԷՍԸ

ՅԱՌԱՋԻԿԱՑ ՄԱՐՏ 24ԻՆ — ԴԻՄԱԿԱՒՈՐ ԵԻ ԱՆԴԻՄԱԿ

ՓԱՐԻԶԱՀԱՅ ՏՐԱՄԱ-ՕՓԷՐԷԹ ԽՈՒՄԲԸ

24 Մարտ Շաբաթ գիշեր ժամը 8.30ին, (կը վերջանայ ժամը 11.30ին) Conservatoire Renée Maubelի մէջ, 10 Rue de l'Orient, մէթրօ Blanche

կը ներկայացնէ ԱՇՈՒՂ ՂԱՐԻԲ

Պ. ՇԱՀԱՆԱՇԻՒՆԻ կը խօսի հայ աշուղներու մասին: Թառիստ Աբգար կը ղեկավարէ հինգ հոգինոց նուագախումբ մը:

ԳԻՆԵՐԸ ՍՈՎՈՐԱԿԱՆ

ՓԱՐԻԶԱՀԱՅ ՏՐԱՄԱԹԻՒ ԹԱՏԵՐԱԽՈՒՄԲԸ

11 Մարտ, կիրակի գիշեր ժամը 8.45ին Sociétés Savantesի մէջ

Մասնակցութեամբ պետական Թատրոններու դերասանուհի Տիկ. ԴՈՒՐԵԱՆ - ԱՐՄԷՆԵԱՆի՝ կը ներկայացնէ՝

ՀԻՒՐԸ կամ ՔՍԱՀԱՁՈՅՔԻ ԶՈՀԸ

ընտանեկան տրամ ՊՐԱՆՏԷՍԻ

ԱԴԱՄ — ԵՒԱ (*Զաւեշտ 2 արար*)

ԳԻՆԵՐԸ ՍՈՎՈՐԱԿԱՆ

ՇՆՈՐՀԱԿԱԼԻՒԹ

Այրի Տիկին Լիլի Կիւլէսէրեան, զաւակները եւ պարագաները իրենց խորին շնորհակալութիւնը կը յայտնեն ամէն անոնց որոնք անձամբ կամ գրաւոր իրենց ցաւակցութիւնը յայտնեցին ողբացեալ Պ. ԼԵՒՈՆ ԿԻԼԷՍԷՐԵԱՆի տխուր մահուան առթիւ:

ԿԸ ՓՆՏՌՈՒԻ

— Կը փնտռուի Ամասիացի Եղիա Ինճէարապեան, Ճիպէլլի որբանոցէն, որ երկու տարի առաջ Փարիզի կողմերը կը գըտնուէր: Գրել՝ Պորտոյի հայկական ճաշարանին՝ «Restaurant Davros» 27 Rue ArnaudMiqueu, Bordeaux, *Բարգէն Ինճէարապեանի՝ իր հօրեղբօրորդիին, Անթիլիասի որբանոցէն:*

— Կը փնտռուին ֆէմախի Բագարիճ գիւղացի Թորոս, իր ընտանիքը եւ զաւակները Գրիգոր ու Ասատուր եւ իր Թոռը Վարդանուշ կախվանիեան, որոնցմէ 1915էն ի վեր լուր չկայ: Իմացնել՝ Lucas Pilibossianի, 23 Rue St. Pierre, Dives sur Mer, Calvados:

Կը խնդրուի Սուրիահայ եւ Յունահայ Թերթերէն արտատպել:

— Կը փնտռուի եալովայի Գրլըճ գիւղացի յակոբ Գրիգորեան, 30 տարեկան, հօր անուն Գրիգոր, մօր անուն Շեղինէ: Ընդհ. տարագրութեանց ատեն աքսորուած էր Ապրաիոյ կողմերը: Շամամի շրջանները գտնուած է ամբողջ պատերազմի ընթացքին եւ ջինադադարին սկիզբները տեսնողներ եղած են: Իմացնել իր եղբօր՝ Շամբարձում Գրիգորեանի Str. Stefan Celmare 456, Braila, Rumania.

Կը խնդրուի Սուրիահայ Թերթերէն արտատպել:

— Կը փնտռուի կիւրիւնցի Օր. Պայծառ Գօչունեան, 16 տարեկան, հօր անուն Աւետիս, մօր անուն Հռիփսիմէ, որ Թուականէս տարի մը առաջ Հալէպէն Մարսէյլ մեկնած է, հոն Ֆապրիքի մը մէջ աշխատած, եւ առնուած տեղեկութեան մը համաձայն, Թարբերդցի երիտասարդի մը հետ ամուսնացած է: Մէկ տարիէ ի վեր որեէ լուր առնուած չէ: Գրել իր քրոջ՝ Srpouhie Moussali, c/o P. Boyadjian, 495 Bab-Charki, Damas-Syrie.

— Կը փնտռուի Պրուսայի մեծ նոր գիւղացի բենիամին Տրդատեան, որ տասը ամիս առաջ Յունաստանֆրամագիւղաքաղաքը կը գտնուէր: Իմացնել՝ իր մօրեղբօր՝ Agop Dalmadjianի, Puits Bivert No. 26A, Gardanne. (B. du R.) France.

Կը խնդրուի յունահայ Թերթերէն արտատպել:

— Կը փնտռուի Ֆիգրան Հագալմազեան. այլ անունով փէշէքիրեան որ երկու ամիս առաջ Լարտուազ անունով գիւղն էր: Իմացնել՝ S. Afarianի, Rue des Bahutier 18, Bordeaux.

— Կը փնտռուի Ուրֆացի Սարգիս ձիգմէճեան կամ Թէրվէգեան, հօր անուն Գէորգ, մօր անուն Թաճուհի: Գրել իր եղբօրը՝ Levon Djizmedjianի, c/o Dr. Dutech Trie sur Baise, (Hauts Pyrénées) France:

— Կը փնտռուի Այնթապցի Սարգիս Լիպարեան, հօրը անունը Գէորգ, մօր անունն վարդեր: Ընդհ. պատերազմի միջոցին Սարգես Հալէպի որբանոցէն Պէյրութ փոխադրուած էր: Գրել՝ իր եղբօր Մովսէս Լիպարեանի, Chez Mr. Raucher, à Courcoue, Indre et Loire, France.

— Կը փնտռուի Ադաբազարցի Գրիգոր Թիւլպէնտեան այժմ 32 տարեկան որ 1914ին պատերազմ կը գտնուէր: Իմացնել իր մօր Շեղինէ Թիւլպէնտեանի, 94 Av. Gallieni, Pré St. Gervais, (Seine)

— Կը փնտռուի Համբարձում Էքիզեան որ 1926ին Near East Relief-ի որբերուն հետ Ֆրանսա եկած է ագարակները աշխատելու պայմանագրութեամբ: Իմացնել՝ Garabed Haroutunianի, à Gromelle, St. Saturnin d'Avignon, (Vaucluse).

ՆԵՐԿԱՅԱՑՈՒՄ ՍԷՆ-ՇԱՄՈՆԻ ՄԷՋ

Նախաձեռնութեամբ Հ. Յ. Դ. Սէն-Շամոնի կոմիտէի: կը ներկայացուի՝

ՔԱՋՆ ՎԱՐԴԱՆ ՄԱՄԻԿՈՆԵԱՆ

Այս Ուրբաթ երեկոյ ժամը 8ին վառիէթէ սինեմայի մէջ, կը մասնակցին տեղական կարող ուժեր: ԴԻՆԸ ՍՈՎՈՐԱԿԱՆ

ՆՈՒԱԳԱՀԱՆԴԷՍ ԼԻՈՆԻ ՄԷՋ

Կազմակերպուած Ջ. Ե. Ո. Մ. Լիոնի մասնաճիւղի կողմէ, ղեկավարութեամբ՝ Տ. Նիգոլեանի, *31 Մարտ Շբ. գիշեր ժ. 8.30ին* 3րդ Թաղապետարանի սրահը:

Կը խնդրուի բոլոր կազմակերպութիւններէ նկատի առնել սոյն Թուականը:

Տրամադրվի է խանութ մը՝ ուր կայ ջուր, կազ, ելեկտրականութիւն: Յարմար գանագան տեսակ գործերու: Ամսական 150 Ֆրանք, առանց pas de porteի եւ առանց միջնորդի: Դիմել՝ Օ. Հէքիմեանի. 74 Lourmel, Métro Beaugrenelle.

ՍԱԿԱՐԱՆ

6 Մարտ 1928

ԴՐԱՄՆԵՐ		Ֆ.	
Սթերլին,	L. St.	124	03
Տոլար,	Dollar	25	42
Մարք (ոսկի)	100 Mark	607	50
Թրքական Թղթ.	L. Trq.	12	72
Թրք. ոսկի	»	107	—
Մէճիտիէ	Médjidié	9	20
Լէվա	100 ֆաար Léva	17	50
Տրախմի	» Drachme	33	—
Լիր	» Lire	134	50
Պելճ. ֆրանք	» Belga	354	50
Ֆրանք.	» Frc. Suisse	489	25
Լէյ	100 ֆաար Ley	15	60
Ֆիորին	(Florin)	1022	50
ԱՐԺԵԹՈՒԹԻՒՆ			
Եգ. Ֆր. Ֆոնսիէ	I Cr. Fonc. Eg.	3440	—
»	II »	2010	—
»	III »	1790	—
Ռումելի երկաթգ.	Lots turcs	16	—

ՀԱՅԿ. ԲՈՒԺԱՐԱՆ - POLYCLINIQUE de BELLEVILLE

ցեր եւ ջնօրէն՝ ՏՕՔԹ. ԳՐԳՈՅԵԱՆ

29, Rue (Place) des Fêtes, Paris, XIX. Tél. Nord 96-81

Բաց է ամէն օր, ուր շատ մը մասնագէտ բժիշկներէ կը խնամուի ամէն տեսակ ներքին եւ վէներական հիւանդութիւններ: Աչքի մասնագէտը կ'ընդունի Գշ., Եշ. եւ Շաբաթ օրերը ժամը 3—5: Քթի, կորդի ու ականջի մասնագէտը ամէն Երեք. եւ Շաբաթ օրերը 1—3: ԱՏԱՄՆԱԲՈՅԺԸ ամէն օր ժամը 9էն 19: Կիրակի 9—12.

ՏՕՔԹ. Յ. ՏԻՐԱՑ (ՏԻՐԱՑՈՒԵԱՆ)

Վկայեալ, Փարիզի Բժշկական Ֆաքիւլթէէն, (Licencié ès Sciences) Նախկին Interne Hôpital des Enfants maladesի եւ մասնագէտ մանկանց եւ ներքին հիւանդութեանց

24, Rue des Grands Augustins, Paris (6e) Place St. Michel

Հիւանդ կ'ընդունի Գշ. Եշ. Ուր. և Շբ. օրերը, ժամը 1էն 4

Ինչպէս նաեւ մասնաւոր ժամադրութեամբ

Métro St. Michel եւ Odeon Tél. Littré 60-92

ՏՕՔԹ. ԻԶՄԻՐԼԵԱՆ

48 RUE MONTMARTRE (Բ. յարկ, աջ կողմը առաջին դուռ)

Ֆրանսացի կարող մասնագէտներու ընկերակցութեամբ դարմանէ ներքին եւ կանանց, վէներական եւ մորթային, քթի, ականջի եւ կոկորդի հիւանդութիւններ:

Tél. Central 73—38. Métro: Sentier կամ Halles

ԸՆԴՈՒՆԵԼՈՒԹԵԱՆ ԺԱՄԵՐ՝ ԱՄԷՆ ՕՐ 10—12 եւ 1.30—

ՏՕՔԹ. Լ. ԳՐԻԳՈՐԵԱՆ

ՄԱՆԱՆԱԳԷՏ ՆԵՐՔԻՆ ՄՈՐԹԱՑԻՆ ԵԻ ՎԷՆԵՐԱԿԱՆ ՀԻՒԱՆԴՈՒԹԻՒՆ

126, Rue du Faubourg St. Denis

Metro: Gare de l'Est Téléphone: Nord 84-04

Ընդունելութեան ժամեր՝ Ամէն օր 2.30-7.30—Կիրակի եւ տօն օրեր

EXACTITUDE - CABINET D'AFFAIRES

"PARMAKSEZIAN"

Nord Sud: Lamarck Aut. AM, AH, AF. Tram.: 31, 34

Reg. Com. 404,035 69bis Rue Damrémont Paris

Կը usուliնելիւմ եւ կը կատարեմ ամենակարճ ժամանակի մէջ եւ դիւրամատչելի պայմաններով ամէն տեսակ վարչական դիմումներ, ամուսնական, ամուսնալուծման դատեր, քարթ տ'իտանթէի մէջ արձնուած փոփոխութիւններ եւ Ֆրանսա մտնելու համար անյապաղ գործողութիւններ:

Դիմել՝ ամէն օր ժամը 13-20, կիրակի ամբողջ օրը:

B. VAHÉ (BEUREKDJIAN)

46, Rue Ste. Anne, PARIS (2e) -:- Téléphone: LOUVRE 45-35

Licencié en Droit de la Faculté de Paris. Ancien élève de l'Ecole des Hautes Etudes Sociales,

Ancien Avocat. —JURISCONSULTE— Droit Français et International Privé.

Պ. ՎԱՀԷ (ՊԷՕՐԷՔՃԵԱՆ)

ԻՐԱՒԱԳԷՏ, Վկայեալ, Փարիզի Հաշուապահներէն

Իրաւագէտ-խորհրդատու Տէֆնտս Օթօմօպիլ է Սքօրթիվ եւ Մթիւել Մէլեթէր Ֆրանսական մեծ ընկերութեանց:

Կը ստանձնէ քաղաքային, առեւտրական եւ պատժական դատարաններու առջեւ ամէն տեսակ դատեր, կը հետապնդէ փողոցի ոճրագործութեան վերաբերեալ հատուցումը, առանց կանխիկ վճարումի, կը խմբագրէ աղերսագրեր եւ պայմանագրեր, կուտայ certificats de coutume եւ կատարէ նաեւ իւրաքանչիւր ամուսնութեան ձեւակերպութիւնները, ու ամէն տեսակ թարգմանութիւններ:

Հայերու համար դիւրամատչելի պայմաններ:

Խորհրդակցութեան ժամեր.— Ամէն առաւօտ ժամը 8.30էն 9.30, երեկոները 6էն 7 եւ ժամադրութեամբ:

Գ. ՅԱԿՈԲԵԱՆ ԻՐԱՒԱԳԷՏ

Կը գբաղի ամէն տեսակ առեւտրական, քաղաքային եւ պատժական դատերով: Կը ստանձնէ մասնաւորապէս ինքնաշարժի արկածներու վարձակալութեան վերաբերեալ դատական գործեր, ինչպէս նաեւ ապահովագրական վէճեր: Կը խմբագրէ ամէն տեսակ actes (baux, vente et nantissement de fonds de commerce, constitution et liquidation de sociétés). Ֆրանսահպատակութիւն ուզողներու համար կատարէ վարչական ձեւակերպութիւնները լաւագոյն պայմաններով:

ընդունելութեան ժամեր ամէն օր 9.30-12 և ժամադրութեամբ

13 Rue Béranger, Métro République, Tél. Archives 15-

ԾԱԽՈՒԻ ԽԱՆՈՒԹ

Ընդարձակ խանութ մը, յարմար կօշկակարի, ժամագործի, ոսկերչի եւն., բազմամարդ Թաղի մէջ, Rue Lepic, բնակութեան յարմարութիւն 2 հոգիի համար: կազ, ելեկտրականութիւն. ջուր: Պայմաններ.— Տարեկան 3000 ֆր., chargesը մէջը, մէկ տարեկան կանխիկ:

Տեսնելու համար դիմել Ն. Սիլիճեանի 13 Rue d'Orsel Paris(18e).

ԱՄԷՆ ՀԱՅ ՊԷՏՔ Է ՈՒՆԵՆԱՅ

ՀԱՅԱՍՏԱՆԻ

ՄԵԾԱԴՒՐ ՔԱՐՏԷՍԸ

(լայնք 100 սանթ.

եւ բարձրութ. 70 սանթ.

Գինն 20 ֆր. արտասահման 25

Դիմել՝ L. Mozian, 51 Bld. Auguste Blanqui, Paris (13e).

ՈՒՇԱԴՐՈՒԹԻՒՆ

Կ'ուզեմ գործունեայ եւ փորձառու հայ փաստաբան մը որ կը բնակի Պարսկաստանի ոեւէ մէկ քաղաքին մէջ, ստանձնելու համար շահաւոր գործ մը: Գրել՝ Պ. Եւոնդ Քիւրքճեանի, 14 Rue du Vieux Marché, Belfort, France.

ԼՈՅՍ ՏԵՍԱԻ

Զ. ԵՍԱՅԵԱՆԻ

ՄԵԼԻՀԱ ՆՈՒՒՐԻ ՀԱՆ

Վ. Է. Պ. Ը

արեւելեան կեանքէ, առ... մեծ պատերազմէն: Մաքուր գեղարուեստական տպաւ... Թիւնով: փօսթի ծախք չկայ

ԳԻՆԸ 5 ՖՐԱՆԿ

Դիմել՝ VAHRAM SÉVO

31 Rue Kléber

Issy-les-Moulineaux (Seine)

ԻՐԱՒԱԲԱՆԱԿԱՆ ԳՐԱՍԵՆԵԱԿ

Է. ՍԹԷՖԻՔԻ

106 Kléber, Շեն. Passy 72-

կը կատարէ Ֆրանսա ցանաստան մտնելու կ... բնակելու արտօնութիւնները. գործողութիւնները. AFFIDAVITի (*Ապիտաւիթ*) Դիմել՝ ամէն օր կէս... վերջ ժամը 4—7.

IMPRIMERIE - MASSIS - EDIT...

208bis, Rue Lafayette Paris

Le Gérant: H. TEURNIE...

LE PREMIER QUOTIDIEN ARMÉNIEN EN EUROPE

ՀԱՐԱՉ

ԲԱԺԱՆԵՑԻՆ

	3 ամս.	6 ամս.	Տար.
ՖՐԱՆՍԱ	35 ֆ.	70 ֆ.	140 ֆ.
ԱՆԳԼԻԱ	20 շլ.	40 շլ.	
ԵԳԻՊՏՈՍ	»	»	
ԻՏԱԼԻԱ		250 ֆրանք	
ԱՄԵՐԻԿԱ	6 տլ.	10 տլ.	
ԵՒՐՈՊԱ	100 ֆ.	200 ֆ.	

"HARATCH"

Խմբագիր՝ ՇԱՒԱՐՇ ՄԻՍԱՔԵԱՆ

Directeur-Propriétaire : SCHAVARSCH MISSAKIAN

Rédaction & Administration
Խմբագրութիւն
208 bis, Rue Lafayette PARIS (10e)

TÉLÉPHONE : NORD 57-82

MÉTRO LOUIS-BLANC ou JAURÈS

Հասցէի փոփոխութեան համար պէտք է վճարել 2 ֆրանք

ՀԻՆԳՇԱԲԹԻ
8
ՄԱՐՏ
1928

8 MARS 1928

Գ. ՏԱՐԻ Թիւ 590 — ՕՐԱԹԵՐԹ՝ ԱԶԳԱՅԻՆ, ՔԱՂԱՔԱԿԱՆ ԵՒ ԳՐԱԿԱՆ — ԳԻՆ՝ 50 ՍԱՆԹԻՄ

ԵՐԿՈՒ ԽՕՍՔ

ԼԱԲԻՒՐԻՆԹՈՍ

Լաբիւրինթոս, — ահա քաղաքական կացութեան պատկերը, օրուան այս ժամուն :

Կենճիռներ՝ Եւրոպայի սրտին վրայ։ Փոթորիկ՝ եգիպտոսի մէջ։ Սըբազան պատերազմ՝ Միջագետքի եւ Սուրիոյ սահմաններուն վրայ։

Եւ անվերջ ժողովներ ու խորհրդակցութիւններ՝ ժընեւի մէջ, միջազգային հաւասարակշռութիւնը պահպանելու, սպառազինութիւնները կրճատելու համար։

Տակաւին չէ հարթուած Չունգարիոյ գնդացիրներու վէճը։ Ազգերու Դաշնակցութիւնը, որ չափազանց սրտնեղ կ'երեւար, արդէն համակերպեր է «կատարուած իրողութեան», եւ կը թուի թէ պիտի գոհանայ ձեւական քննութեամբ մը։ Անշուշտ ժընեւի ժողովին անկարողութիւնը/մօտէն գիտնալուն համար է որ Բէթլէն, Չունգարիոյ վարչապետը, ամբարտաւան յայտարարութիւններ կ'ընէր առջի օր։ Կ'ազդարարէր թէ կարելի չէ խաղաղութիւնը ամրապնդել այս կարգի հետապնդումներով, «ուռեցնելով Սէն Կոթարի պէս միջադէպներ»։

Եւրոպայի սրտին վրայ բացուած միւս պալարը, փոքրամասնութեանց խնդիրը, առ այժմ կը մնայ պարզ բանավէճ մը՝ Իտալիոյ եւ Աւստրիոյ միջեւ։

Աւելի ճիշտ, Մուսոլինի արտասանած ըլլալով իր վերջին խօսքը, Ազգերու Դաշնակցութիւնը կը զգուշանայ իւղ լեցնել կրակին վրայ։ Այդ միջազգային մարմինը մինչեւ այսօր կը մարսէ Թուրքիոյ բռնած անարգական ընթացքը. ալ ի՞նչ երեսով պատասխանատուութեան կանչէ սեւ շապիկաւոր Իտալիան, որ միշտ պատրաստ է յախուռն շարժուձեւերու։

Մնաց որ, ժընեւի ժողովականներուն խիղճն ալ մաքուր չէ, փոքրամասնութեանց կամ նման խնդիրներու մէջ։ Իսկ աւելի կարեւորը,— շատ-շատերը համագերմանական խաղեր կը տեսնեն հարաւային Թիրոլի 200,000 Գերմաններու բողոքին մէջ։ Ուրիշ խօսքով, եթէ չեն քաջալերեր, գոնէ չտեսնելու կը զարնեն ինչ որ կը կատարուի այնտեղ։ Իսկ Մուսոլինի ոչ միայն տեղի տալու միտք չունի, այլ եւ, եթէ հաւատանք վերջին լուրերուն, արդէն իսկ հրահանգած է հետապնդումներ կատարել գանգատողներուն, Թիրոլի գերման ուսուցիչներուն եւ դպրոցներուն դէմ։

Ադին, Արաբիոյ եւ Իրաքի սահմաններուն մէջ, արիւնը կը հոսի արդէն ։

Անմիջապէս ըսենք որ, որոշ չափազանցութիւններ կան վէհապիներու այս նոր շարժումը ծանուցանող լուրերուն մէջ։ Անգլիական կարգ մը թերթեր, գլուխն ըլլալով դեղին ամբոխավար «Տէյլի Մէյլ»ը, տարիներէ ի վեր կը պահանջեն պարպել Միջագետքը, իբրեւ աւելորդ բեռ։

Արդ, Իպնը Սուուտի «ճիհատ»ին առաջին լուրերն ալ այդ լրագիրները տուին, շռնդալից մանրամասնութիւններով։

Այս պարագան ճշտելէ յետոյ, կարելի չէ ծածկել շարժումին լրջութիւնը։ Ինչ պատճառներ ալ վերագրուին Իպնը Սուուտի, գաղտնիք չէ որ ան կ'ըմբոստանայ բրիտանական գերիշխանութեան դէմ։ 1924ին, նեղ ըրջանէ մը, Նէճտէն յառաջանալով, այս յանդուգն մարդը յաջողեցաւ Մէքքէէն քշել Հիւսէյին Թագաւորը, եւ ինքզինքը վեհապետ հռչակել բոլոր արաբական երկիրներու։ Մեծն Բրիտանիա, հաւատարիմ իր քաղաքականութեան, Թոյլ տուաւ որ իր իսկ ստեղծած իշխանութիւններն ու իշխանաւորները տապալին, եւ լեզու գտաւ նոր գահակալին հետ։ Արդէն, 1917էն ի վեր կլորիկ տարեվճար մը ալ ստանձնած էր։ (Համագումար 500,000 սովերլին կը հաշուեն մինչեւ այսօր եղած վճարումները)։

Ըսողներ կան թէ Իպնը Սուուտ գլուխ վերցուցած է, տարեկան 60,000 սովերլին նպաստը կտրուած ըլլալով։ «Այս արկածախնդիրը մեծ գումարներու պէտք ունի, իր 24 կիներուն, 13 զաւակներուն, բազմաթիւ աղջիկներուն եւ ութ ինքնաշարժներուն համար, իսկ Մէքքէի ուխտագնացութեան եկամուտը բաւական չէ»։ Ամբողջ Նէճտի սուլթանութեան տարեկան հասոյթը 200,000 սովերլինը չանցնիր։

Միեւնոյն ատեն կրօնական՝ Թունդ իսլամական առաջադրութիւններ կը վերագրեն ըմբոստ վեհապետին։

Այսպէս կամ այնպէս, արիւնը կը հոսի և Լոնտոն ժտահոգ է։

Մանաւանդ որ, այս անակնկալը կը գուգադիպի եգիպտոսի տագնապին։ Եգիպտոսի ազգայնականները տուին իրենց պատասխանը, հրաժարեցնելով Սարուաթ փաշայի չափաւոր դահլիճը, եւ հիմա ոչ մէկը յանձն կ'առնէ իշխանութեան գլուխ անցնիլ։ Երեսփ. ժողովին մեծամասնութիւնը ազգայնական ըլլալով, կա՛մ ներկայ վիճակը պիտի երկարաձգուի, առկախ պահելով վիճելի խնդիրները, եւ կամ հարկ պիտի ըլլայ լուծել Խորհրդարանը եւ ուրիշ կտրուկ միջոցներ ձեռք առնել։

Այս կացութեան մէջ, խորամանկ Ալպիոնը, ձգելով հանդարտ որ արաբական ցեղերը իրար բզքտեն, չի կրնար լայն ասպարէզ տալ ըմբոստ Սուլթանին։

«Պատիւը եւ մարդկութիւնը Թոյլ չեն տար մեզ վտանգի մէջ ձգել մեր բարեկամները», կը գրէ Լոնտոնի պահպանողական մեծ օրկանը, «Մորնինկ Փոստ»։

Մի՞թէ։ Այդ «պատիւն ու մարդկութիւնը» մոռի չափ չազդեցան կովկասի, Հայաստանի, Փոքր Ասիոյ եւ Պոլսոյ մէջ։ Մէկ միլիոն փշրուած գանկեր կացինահար կաղնիի մը չափ ալ տպաւորութիւն չգործեցին։

Իսկ հիմա, ո՛հ, չեն դիմանար արաբական անապատներու տարօրինակ բնակիչներուն։

Որովհետեւ, աշխարհակալութեան հանքերը եւ քարիւղի եղբայրները են որ կը թնդուին, Իպնը Սուուտի հեծելազօրքի սմբակներուն տակ, և ոչ թէ մարդկային բազմութիւններ...։

Շ.

ՄԱՄՈՒԼ

«ՀԱՅԵՐԷ՛Ն ԽՕՍԵՑԷՔ...»

Ա.յս խորագրով խմբագրականի մը մէջ, մեկնիկի Հորիզոնը կը գրէ (29 փետր.).

— *«Զարհուրելի պատկեր է որ կը տիրէ քիչ թէ շատ բոլոր գաղութներու մէջ, Ծրանսայէն սկսած մինչեւ Ռուսաստան, Պուլկարիա, Սուրիա, Յունաստան, նոյն իսկ մինչեւ Ամերիկա։ Վրայ տուեր ենք մեր կեանքն ու ինչքը, անթիւ ու անդարմանելի կորուստներ ենք ունեցեր, մերկ ու ոտաբոպիկ փախեր ենք գուլումի վայրերէն, բայց ամուր ենք պահեր չորնալիք այդ լեզուն, որ թուրքերէնն է, որ հնչած է մեր գլուխներուն վերեւ ամէն անգամ, երբ թուրքի եաթաղանն է ահաբեկեր մեր միտքն ու տեսողութիւնը։ Կարծես, գուրգուրանքի արժանի ուրիշ որ եւ է բան չէ մնացեր մեր այսօրուան իրականութեան մէջ. կարծես անիծապարտ ցեղի մը բարբառը, այստեղ, ոչ-թուրքական այս միջավայրերուն մէջ, անօթիին հաց կամ անգործին գործ կը հայթայթէ։*

Չե՞նք տեսներ որ, թուրքերէնի մասին գաղափար ունեցող օտարներ, զարմացական ինչպիսի՛ արտայայտութեամբ մը կը դիտեն մեզ, երբ հանրային վայրերու մէջ, ամէնուն առջեւ, կը խօսինք ու կը վիճինք թուրքերէնով։ Եւ չե՞նք ամչնար ու կարմրիր, երբ օտարներու այդ զարմանքը, մեր մէջ կ'արթնցնէ, անվայել բան մը ըրած ըլլալու ինքնագիտակցութիւնը։ Ինչո՞ւ չփորձել որ, հետզհետէ, թուրքերէն խօսելու այս մոլութիւնը տեղի տայ հայերէնով արտայայտուելու բնական պահանջին առջեւ։ Եւ ինչո՞ւ չմտածել ունակութեան մը մէջ, որ շատ բան կորնչցնել կուտայ մեր ցեղային արժանիքներէն։

Մեր ազգային արժանապատուութիւնն ու ինքնասիրութիւնը, Հայ եղած ըլլալու մեր հանդամանքն ու այնքա՛ն գեղեցիկ լեզու մը ունեցած ըլլալու առաւելութիւնը պարտք կը դնեն մեր վրայ, որ ուժգնօրէն պայքարինք թուրքերէն խօսելու մոլութեան դէմ։ Սոֆիայի մշակութային միութիւններն ու ազգային մարմինները մեզի օրինակ թող ծառայեն։ Բռնադատենք մեր երիտասարդները որպէս զի բոյկօտի ենթարկեն թուրքերէնը։ Իսկ մենք, բոյկօտի ենթարկենք անոնք՝ որ կը յամառին մեղանչել գիտակցօրէն, կամովին, անոնք՝ որ թուրքերէնի չափ սահուն կրնան խօսիլ հայերէնը, բայց չեն խօսիր, չեն ուզեր խօսիլ։

Թող ամէն տեղ, հանրային վայրերու մէջ թէ ընտանեկան յարկերու տակ, բարձր հնչէ՝ ազգային ամօթի մը պարտկելու կոչուած այս նշանախօսքը.

— Հայերէ՛ն խօսեցէք...»

ԹԻՖԼԻՍԻ ՊԵՏ՝ ՀԱՄԱԼՍԱՐԱՆԸ

Փետրուարի վերջերը Թիֆլիսի մէջ տօնուեցաւ Վրաստանի Պետ. Համալսարանին 10ամեակը։

Այս Համալսարանին 5 բաժիններուն մէջ ուսանողներուն թիւը կը հասնի 7800ի։ Ընկերային - տնտեսական դիտութեանց բաժնին մէջ՝ 2163 ուսանող, մանկավարժական բաժնին մէջ՝ 2359, գիւղատնտեսական բաժնին մէջ՝ 1,111, բժշկական բաժնին մէջ 1108, բազմարուեստական բաժնին մէջ՝ 1062։ Ուսուցիչներուն թիւն է 557։ Համալսարանի շրջանաւարտներուն թիւն է 755, որոնց 451ը՝ բժիշկ, 152ը՝ մանկավարժ, 145ը՝ գիւղատնտես եւ 14ը՝ անտեսագէտ։

ՕՐԸ ՕՐԻՆ

Վէհապիներու նոր սպառնալիք

Թայմզի Թղթակիցը պատրաստէն կը հեռագրէ.— Այժմ կ'երեւի որ վէհապիներու թագաւորը ստիպուած է լքել երկու կողմին ալ հաճելի ըլլալու իր ձանքերը եւ վերջապէս որոշել իր դիրքը։ Աթայպա, Աճման եւ Մութայիր կարեւոր ցեղախումբերը հիմա վերջնապէս ասպարէզ իջած են, հաւանաբար մղուած այն կորուստներէն, որոնց ենթարկուեցան Մութայիրիները իրենց վերջին արշաւանքներուն մէջ՝ անգլ. օդանաւերէն։

Իպնը Սուուտ վախնալով ձեռքէ հանել կարեւոր ցեղախումբեր, որոնց բաժնուիլը քայքայիչ ազդեցութիւն պիտի ունենար իր արաբական կայսրութեան վրայ, Նէճտի մայրաքաղաք Ռիյատի մէջ խորհրդաժողովի հրաւիրեց գլխաւոր ցեղապետները, ինչպէս Աթայպարի ցեղապետ Շէյխ Սուլթան - իւտ - Տին իպն Համիտ, Աճմանի ցեղապետ Շէյխ Տայտան իպն Հաթլէն և Մութայիրի ցեղապետ Շէյխ Ֆայսալ - էտ - Տովիշը։

Կ'ըսուի թէ Սուլթան իպն Սուուտ այնտեղ հաղորդած է անոնց թէ վերջապէս այժմ ընդունած է իրենց տեսակէտը, տեսնելով որ բացի սուրէն ամէն ինչ անօգուտ է դարձի բերելու Իրաքի, Քուվէյթի եւ Անդրյորդանանի Միւշրէքինները, կամ անհաւատները։ Խոստացած է անոնց տալ հրացան, ռազմանիւթ, պաշար եւ վրաններ։

Թղթակիցը վերջացնելով կ'ըսէ թէ վէհապի թագաւորին կացութիւնը վտանգուած է։

Անգլիոյ գաղթային նախարարութիւնը պաշտօնապէս կը հերքէ թէ Հնդկաստանէն զինուոր ղրկուած ըլլայ Քուվէյթի, վէհապիներու դէմ կռուելու համար։

**** Երուսաղէմէն կը հեռագրեն թէ Իպնը Սուուտ ճիհատ հրատարակած ըլլալով, արդիական եղանակով սպառազինուած վէհապիներու կարեւոր ուժեր նշմարուած են Անդրյորդանանի սահմանին վրայ, Մաանի շրջանին մէջ։ Անգլիական 22 օդանաւեր եւ հրասայլերու կարաւան մը ճամբայ ելած են՝ դիմաւորելու համար արշաւողները։ Պաշտպանութիւնը սահմանազլուխը երկար է, խիստ երկար. կը տարածուի Աքապայի ծոցէն մինչեւ Պարսից ծոց, կտրելով Արաբիոյ անապատը։ Քուվէյթի սուլթանութիւնը կը ներկայացնէ խիստ կարեւոր ռազմագիտական գօտի մը, ու եթէ անիկա գրաւուի, վտանգի պիտի ենթարկուին Պասրան ու Պաղտատը։ Անդրյորդանանի վրայ քալողները կը բաղկանան 1400 մէհարիստներէ (ուղտի հեծելազօրք), որոնք կը գտնուին շէյխ Ֆայսալ էտ Տովիշի հրամանին տակ։*

«Տէյլի Մէյլ» Պասրայէն կը տեղեկանայ թէ Նէճտի բնակիչներէն մէկ մասը ապստամբած է Իպնը Սուուտի դէմ։

Թուրքիա եւ միւսաթափութիւնը

Ժընեւէն կը հեռագրեն 6 Մարտ Թուականով.— Խորհրդային Միութեան արտաքին փոխ - գործավար Լիտվինոֆ այսօր Ազգերու Դաշնակցութեան ընդհ. քարտուղարութեան ուղղած հեռագիրով մը կը յիշեցնէ թէ ո՛չ մէկ համաշխարհային զինաթափութեան ծրագիր կարելի է գործադրութեան դնել, առանց Թուրքիոյ գործակցութեան, նկատի առնելով Թուրքիոյ կարեւոր դերը համաշխարհային քաղաքականութեան մէջ, ինչպէս նաեւ անոր աշխարհագրական դիրքը։ Ու կը թելադրէ որ Թուրքիա անմիջապէս հրաւիրուի մասնակցելու Զինաթափութեան նախապատրաստական յանձնաժողովի գումարումին, որ տեղի պիտի ունենայ հոս Մարտ 15ին։

Ազգերու Դաշնակցութեան ընդհ. քարտուղար սըր Էրիք Տրըմմընտ անմիջապէս Խորհուրդին ներկայացուց այս թելադրութիւնը, որ պիտի քննուի շուտով։ Կը կարծուի թէ Խորհուրդը ընդառաջ պիտի երթայ այս առաջարկին եւ անմիջապէս հրաւէր պիտի ուղղուի Թուրքիոյ՝ մասնակցելու համար յիշեալ խորհրդաժողովին։

Հայ չափահաս որբերը զինուոր

Սելանիկի Հորիզոնը կը գրէ.— Ամերիկեան Նպաստամատոյցի Մակեդոնիոյ Տնօրէնութիւնը, քաղաքս գտնուող չափահաս որբերուն կ'իմացնէ թէ, անոնք, պէտք է ներկայանան քաղաքիս 50րդ հետեւակ գունդի զինուորական մասնաւոր յանձնաժողովին, թէ՛ արձանագրուելու եւ թէ իրենց տարիքները ճշտել տալու համար։

Այս յանձնաժողովը նիստ կը գումարէ ամէն Հինգշաբթի ժամը 10.30էն 12, Տօնավաճառի մարզադաշտին քովը, իր մասնաւոր պաշտօնատան մէջ։ Որբերը պիտի ներկայանան իրենց ինքնութեան Թուղթերով եւ մէյ - մէկ լուսանկարով։ Կարելի է դիմել նաեւ առանց ինքնութեան Թուղթի։

**** Տրամայի շրջանին մէջ գտնուող չափահաս որբերու արձանագրութիւնն ու տարիքներու ճշդումը արդէն իսկ աւարտած է։*

«Ֆրանսա - Սուրիա» Կոմիտէն

Առջի օր բազմաթիւ ֆրանսացի, լիբանանցի եւ սուրիացի ծանօթ դէմքեր հաւաքուեցան Սուրիոյ նախկին մարզպան Հանրի տը Ժուվընէլի բնակարանին մէջ եւ որոշեցին «Ֆրանսա - Սուրիա Կոմիտէ» անուան տակ ընկերութիւն մը կազմել։ Կազ-

(Լուրերու շարունակութիւնը կարդալ Գ. էջ)

ՏՈՄՍԵՐ

ԲԱՐԵԳՈՐԾԱԿԱՆ...

Որքա՜ն «իւղոտած» մարդեր կան, որոնք փառք կուտան փաշային, որ բարեգործականը ստեղծած է։ Այլապէս ի՞նչ պիտի ըլլար իրենց վիճակը։

Ու ամէնէն առաջ՝ վաճան Թալէզեանը, առանց յաձախորդի մնացած այս փաստաբա՜նը։

Գիտէք որ կիրակի օր «մե՛ծ» բանախօսութիւն կար։ Իմարէթ-խանէի նորընտիր շէյխը պիտի խօսէր «Գաղութահայութիւն եւ Հայրենիք» նիւթին վրայ։

«— Սակայն նիւթը ա՛յնքան ընդարձակ է, որ չեմ գիտեր թէ ո՞ւսկից պէտք է սկսիմ եւ ո՞ւր վերջացնեմ։

Ի՞նչ հարկ շուարելու, մէ՛ծր։ Չէ՞ որ՝

«— Գաղութահայութիւն ըսել Բարեգործական ըսել է։ Բարեգործական ըսել հայրենիք տանող կամուրջ ըսել է։ Ուրեմն խօսինք Բարեգործականի մասին։

Պըծաւ գնաց։

—Մանաւանդ որ,—մռնգաւ աւելցնել, *ամսական 100 սովերլինը Բարեգործականն է որ գրպանս կը դնէ։ Ա՛լ ի՞նչ հոգս է գաղութահայը, ի՞նչ հոգս հայրենիքը. կեցցէ՛ Բարեգործականը։ Անկցի՛ն թշնամիները։*

Թշնամինե՛ր։ Ամկավար Թալէզեանի մոնաւանջն է դաշնակցութիւնը, գաւիրէէն մինչեւ Պրիւսել ու փարիզ։ Դաշնակցական ոեւէ սրտցաւ քննադատութիւն «թշնամական ոգիով» կ'ըլլայ։ *Տիհիմ՛ սէօվտիւ...*

«— Բննադատութիւնները կուգան աջէն, ձախէն, այնպիսիներէ՝ որոնք ո՛չ անդամ են Միութեան, ո՛չ նուիրատու, ո՛չ ալ բարեկամ. ուստի եւ կարելի չէ լուրջի առնել եւ վէճի բռնուիլ։ Բարեգործականի դեկավար շրջանները բանավէճի չեն ուզեր բռնուիլ։

Ինչո՞ւ. որովհետեւ Թակարդի մէջ բռնուած մուկի պէս, ելք չեն գտներ *Յառաջի* շեշտակի հարցումներուն մէջէն դուրս գալու։

Պատասխան չեն տար ո՛չ Թէ սկզբունքի տեսակէտով,— վկայ Պէյրութի որբանոցին խնդիրը, որուն համար դեռ վերջերս կրքոտ պատասխան տուաւ բարեգործականը,— այլ որովհետեւ տալիք պատասխան չունին։

Ի՞նչպէս ուրանան խեղճերը, որ 30 սովերլին (30 արծաթ) կուտան փարիզի ռամկավար Թերթին, երբ այս վերջինը իր բերնովն իսկ կը խոստովանի, ու որոշապէս կը հաստկնչէ Թէ իր միւս լուսաղբիւրներն ալ նոյն շնորհին կ'արժանանան։

Ի՞նչպէս ուրանան, որ պաշտօնէութեան համար աւելի դրամ կը ծախսեն, քան կրթական գործին, երբ իրենց հրատարակած Թուանշանները կան։

Ու յոխորտ եւ ամբարտաւան, քինախնդիր ու Թունալից, օդին մէջ նիզակներ կը ձօձեն «պէնտէկեան»ները իւղոտ... պնակները լզելով։

ՊԱՐՈՅՐ

ԵԳԻՊՏՈՍԻ ՀՆՈՒԹԻՒՆԵՐԸ

Գահիրէէն կը հեռագրեն Թէ Արեւել. ինագիտութեան Ֆրանսական հիմնարկութիւնը, որ պեղումներ կը կատարէ Տէյր-էլ-Մէտինայի մէջ, Թէբէի գերեզմանին մէջ երեւան հանած է բացարձակապէս անեղծ դամբարան մը։ Այս գիւտին կարեւորութիւնը հոն է որ՝ դամբարանը —որ կը պատկանի համեստ դասակարգէ մէկու մը— երբեք չէ խանգարուած եւ բոլոր առարկաները դեռ կը մնան հոն ուր դրուած էին Թաղման ատեն։

ՀԱՅԿԱԿԱՆ ՀԱՅԱՍՏԱՆԻ ՄԵՋ

ՀԱՅԿԱԿԱՆ ՀԱՅԱՍՏԱՆԻ ՀԱՐՑԸ ՄԱՐՏԱՎԱՐԱԿԱՆ ՀԱՄԱՅՆՔՆԵՐՈՒՄ

Ց.

Մենք արդեն գրել ենք հայկական հարցի մասին Մարտավարական համայնքներում, ինչպես նաև Ղարաբաղի, Նախիջևանի, Զանգեզուրի և Ջավախքի մասին։ Այդ հարցերի մասին մենք գրել ենք ոչ միայն այն պատճառով, որ դրանք հայկական հարցի մասին են, այլև այն պատճառով, որ դրանք ներկայումս ամենաարդիական հարցերն են։ Ներկայումս, երբ Հայաստանի ժողովուրդը ոտքի է կանգնել իր ազատագրական պայքարի համար

ԲԱՀԱՏՈՒ ՎՂՋԸ

(ՊԱՏՄՎԱԾՔԻ ՎԵՊԸ ԿԱՐԱՊԱՏԵՔ)

ԲԱԺԻՆ ՍԱՍՆ

Ի։

Ընկերը ժպտում էր ինձ։ Ես ոչինչ չէի հասկանում։

— Ուրեմն ինչ ես ուզում, որ անեմ։ Ասա, ես պատրաստ եմ։

— Ես ուզում եմ, որ դու ինձ ասես, թե ինչ է պատահել։ Ինչո՞ւ ես դու այդքան տխուր։ Ինչո՞ւ ես դու ամբողջ ժամանակ լռում։ Ինչո՞ւ ես դու ինձ հետ չես խոսում։ Ինչո՞ւ ես դու ինձ հետ այդպես վարվում։ Ես ուզում եմ, որ դու ինձ ասես, թե ինչ է պատահել։

Ընկերը ինձ նայեց տխուր աչքերով, հետո ձեռքը դրեց ճակատին, ասես մտածում էր, թե ինչ պատասխան տա ինձ։ Հետո ասաց.

— Ես ոչինչ չեմ կարող ասել։ Ես ինքս էլ չգիտեմ, թե ինչ է պատահել։ Ես ինքս էլ չգիտեմ, թե ինչու եմ ես այդպես տխուր։ Ես ինքս էլ չգիտեմ, թե ինչու եմ ես ամբողջ ժամանակ լռում։ Ես ինքս էլ չգիտեմ, թե ինչու եմ ես ինձ հետ չեմ խոսում։ Ես ինքս էլ չգիտեմ, թե ինչու եմ ես այդպես վարվում։ Ես ինքս էլ չգիտեմ, թե ինչ է պատահել։

Ես ուզում եմ, որ դու ինձ ասես, թե ինչ է պատահել։

մուեցաւ առժամեայ վարչական Յորհուրդ մը, որուն նախագահն է Հանրի տը Ժուվընէլ, ծերակուտական, փոխ-նախագահը՝ Ֆրանսուա Մարսալ, ծերակուտական, նախկին վարչապետ, գանձապահ՝ Ֆրանսուա Քրոզիէ, լիազօր դեսպան, ընդհանուր քարտուղարներ՝ կոմս Կոնթօ-Պիրոն եւ Գաբրիէլ Լենքիրի, խորհրդականներ՝ Հանրի Լէմէրի, ծերակուտական, Ժոզէֆ Պարթէլէմի, երեսփոխան, Փ. Տիւփիւի, տնօրէն «Փրթի Փարիզիէն»ի, Հանրի Պորտօ, ակադեմական, Ժ. Ֆիլիփար, նախագահ «Մէսաժըրի Մարիթիմ»ի վարչական Յորհուրդին, Ն.-Ի. Սիւրսոք, Լիւսիէն Ռոմիէ, Ռընէ Լա Պրիւյէր, Մօրիս Ռըքլիւ, Շ. Թանպէ, Տօքթ. Մարտրիւս, Յայրալլահ եւ Ն. Արմէնագի։

Կազմութենէն անմիջապէս վերջ, Կոմիտէն հեռագիր մը ուղղեց Սուրիոյ մարզպան Հանրի Փոնսոյի՝ խոստանալով իր աջակցութիւնը, որպէսզի աւելի եւս սերտանայ «համաձայնութիւնը Ֆրանսայի, Սուրիոյ եւ Լիբանանի միջեւ, քաղաքական, մտաւորական եւ տնտեսակ մն մարզին մէջ»։

Կոմիտէն հրատարակեց նաեւ յայտարարութիւն մը։

Ֆրանսա եւ Ամերիկա

Ուաշինկթընէն կը հեռագրեն թէ Ծերակոյտը առջի օր կարճ վիճաբանութենէ մը վերջ վաւերացուցած է Ֆրանքեամերիկեան իրաւարարութեան նոր դաշնագիրը, որ վերջերս ստորագրուած էր Ուաշինկթընի Ֆրանս. դեսպան Փօլ Քլօտէլի եւ Մ. Նահանգներու արտաքին փոխ-նախարար Օլտսի միջեւ։

Նոյն նիստին մէջ ծերակուտական Ճիմ Ուաթսըն հարցուց Ծերակոյտի ելմտական յանձնաժողովի նախագահին թէ ինչ կատարուած է Ֆրանսայի պատերազմական պարտքը գանձելու համար։ Ուաթսըն աւելցուց թէ հաճելի բան չպիտի ըլլար եւրոպական միւս պարտականներուն հանդէպ, եթէ Միացեալ Նահանգներու կառավարութիւնը թերանար ստիպել Ֆրանսան, որ պարտքը կարգադրէ։

«Սիւս ազգերը նեղեցինք՝ որպէսզի կարգադրեն իրենց պարտքը, ինչո՞ւ նոյնը չընենք Ֆրանսայի։»

Վիճաբանութեան մասնակցեցաւ նաեւ Միսիսիփիի երեսփոխան Փէթ Հէրրիսըն, որ հեգնանքով ըսաւ.

— Կ'երեւի թէ Պարտքի Յանձնաժողովը շատ գբաղած է՝ նոր դրամներ փոխ տալու Ֆրանսայի, այնպէս որ ժամանակ չունի իր առնելիքները գանձելու։

Եօնուս Նաթի Էնկիւրի կանչուած

«Ճիւմհուրիէթ»ի խմբագրապետ Եօնուս Նաթի պէյ Բարձրագոյն Ատեանին հրաւէրին վրայ Էնկիւրի մեկնեցաւ, վկայելու համար Տօքթ. Ֆիքրէթ պէյի միջնորդչէքի խնդրին մասին։ Ինչպէս գրուեցաւ, Տօքթ. Ֆիքրէթ պէյ յայտնած էր թէ Եօնուս Նաթի պէյ իրեն յանձնարարած էր 50,000 ոսկի միջնորդչէքի խնդիրը ուրանալ՝ ընչաքաղցութիւններ չզրգռելու համար։ Այս խնդիրը լուսաբանելու համար Էնկիւրի հրաւիրուած է նաեւ Տէնիզլիի երեսփոխան Հայտար Րիւշտի պէյ, որ ներկայիս Իզմիր կը գտնուի։ Էնկիւրի մեկնած է նաեւ Տօքթ. Ֆիքրէթ պէյի փաստաբանը՝ Քէնան պէյ։ Եօնուս Նաթի պէյի պարագան լուսաբանելու համար ուրիշ վկաներ ալ պիտի լսուին։

Միւս կողմէ զրոյց կը շրջի թէ Տօքթ. Ֆիքրէթ պէյ հին բաբեկամական զգացումներէ առաջնորդուելով պիտի ուզէ կարճ կապել խնդիրը։ Կ'ըսուի թէ, վերջին ձերբակալութիւններու հետեւանքով Տօքթ. Ֆիքրէթ պէյի դիրքը խախտած է մասոնական շրջանակներու մէջ։

Հայուհի մը ապաւինուած իզմիրի մէջ

Իտալական թերթերը կը գրեն թէ, քէմալական իշխանութեանց դրդումով, անծանօթներ, Պուճայի իրենց վիլլային մէջ (Իզմիր) չուանով խեղդած են Տէր եւ Տիկին Ժան Մանեիֆիքօն։

Ժան Մանեիֆիքօն ազգութեամբ իտալացի էր, Իզմիր ծնած եւ հանրածանօթ ու շատ հարուստ։ Կինը՝ Մարի Մանեիֆիքօն հայուհի մըն էր, աղջիկը՝ Իզմիրցի Յոսրով Երամի։ Շատ գեղեցիկ էր եւ հազիւ 30 տարեկան։

Նոյն թերթերու տեղեկութեանց համաձայն, Թուրքերու կողմէ գործուած այս վայրագ ու կրկնակ ոճիրը, մեծ յուզում պատճառած է Իտալացի ժողովուրդին եւ մասնաւորաբար Իզմիրաբնակ օտարականներուն, որոնք խուճապի մատնուած, կը պատրաստուին հեռանալ այդ միջավայրէն։

Վեց միլիոնի մանեակ մը

Փարիզի և Լոնտոնի մէջտեղ կորսուած է վեց միլոն ֆր. արժէքով մանեակ մը, բաղկացած 57 վարդագոյն մարգարիտներէ, ինչպէս նաեւ խոշոր ադամանդ մը, որ ծրարով մը փետր. 23ին ժամը 13ին Փարիզէն նամակատուն յանձնուած էր, սակայն ցարդ իր հասցէին չէ հասած։ Անգլիացի գոհարավաճառները, որոնց ղրկուած էր այս թանկարժէք մանեակը, 625,000 ֆր. կը խոստանան անոր, որ մանեակը պիտի բերէ իրենց։ Մարգարիտներէն մէկ մասը միայն բերողին՝ համեմատական նուէր պիտի տրուի։ Կը կարծուի թէ մանեակը գողցուած է Փարիզի Հիւսիսի կայարանին եւ Պուլոներ-սիւր-Մէրի մէջտեղ։

Եգիպտական տագնապը դեռ չէ լուծուած

Գահիրէի մէջ կոիւ մը ծագեցաւ ոստիկանութեան եւ ուսանողներուն միջեւ, որոնք դասադուլ յայտարարած էին բողոքելու համար Անգլիոյ առաջարկներուն դէմ։

Ուսանողներու կարեւոր խմբակ մը գացած էր հանգուցեալ Զաղլուլ փաշայի բնակարանին առջեւ, որ այժմ վաֆտի կեդրոնատեղին է։ Ոստիկանական ջոկատ մը կը սպասէր հոն եւ հարուածներ փոխանակուեցան։ Քանի մը ուսանողներ վիրաւորուեցան եւ իրենց պետը ձերբակալուեցաւ։

Տիկին Զաղլուլ փաշա պատուհանին առջեւ ելլելով, ուսանողները հրաւիրեց հանդարտիլ, բայց անոնք պոռացին. «Անկցի՛ դաշնագիրը։ Անկցի՛ կառավարութիւնը»։

Նախարարական տագնապը դեռ կը շարունակուի։

Լէվին դարձեալ ասպարէզ կ'իջնէ

Միլիոնատէր օդանաւորդ Լէվին դարձեալ ուշադրութիւն կը հրաւիրէ իր վրայ։ Անցած գիշեր ժամը 23.30ին յանկարծ Նիւ Եորքի Միչէլ Ֆիլտի կայանէն ճամբայ ելաւ՝ մէկ թռիչքով Հավանա երթալու համար։ Օդանաւը կը վարէր Շթոլց, իսկ իրեւ ճամբորդ կ'ընկերանար ամերիկացի մեծահարուստ աղջիկ մը՝ Միս Մապէլ Պոլ, որ ծանօթ է «ադամանդի թագուհի» անունով։ Այս աղջիկն էր որ անցած տարի կ'ուզէր Լէվինի «Միս Քոլոմպիա»յով Անգլիայէն Ամերիկա ճամբորդել, մէկ թռիչքով։

Լէվինի օդանաւը առանց միջադէպի հասաւ Հավանա, կտրելով 2250 քիլոմէթր ճամբայ։

Կ'ըսուի թէ Լէվին գալ ամառ Ամերիկայէն Անգլիա թռիչք մը պիտի կատարէ՝ ընկերակցութեամբ Միս Պոլի։

ՄԵԾ ՊԱՏԵՂՈՒԹԻՒՆ ՄԱՐՍԻԼԻՈՅ ԵՒ ՇՐՋԱՆԻ
ՀԱՑ ԴԵՐՁԱԿՆԵՐՈՒՆ ՀԱՄԱՐ

ETABLISSEMENTS A. COLLET
Ա. ԳՕԼԼԷ
ԿԵՐՊԱՍԵՂԻՆԱՑ ՄԵԾ ՀԱՍՏԱՏՈՒԹԻՒՆԸ
ՓԱՐԻԶ-ՌՈՒՊԷ-ԼՈՆՏՈՆ
ՊԱՏՒԻ ՈՒՆԻ ԾԱՆՈՒՑԱՆԵԼՈՒ ԹԷ ՄԱՍՆԱՃԻՒՂ ՄԸ ԲԱՑԱԾ Է ԱՅՍ ԱՆԳԱՄ ՄԱՐՍԻԼԻՈՑ ՄԷՋ
39, Rue Thubaneau, MARSEILLE Tél. Manuel 15 - 98

Մեր վերոգրեալ ժամնաձիւղը որ շատ լուրջ սկզբունքներու համաձայն կազմակերպուած է, բոլոր ԴԵՐՁԱԿՆԵՐՈՒՆ համար շատ օգտաւէտ եւ շահաբեր կեդրոն մը պիտի ըլլայ, որովհետեւ հոն միշտ պատրաստ պիտի գտնուին ամէն տեսակի կերպասներ (Unis et Fantaisies) ՓԱՐԻԶԻ ԴԻՆԵՐՈՎ։

Եղանակին յատուկ *միօրինակ* եւ *ֆանթէզի* օրինակցուներու ճոխ հաւաքածոյ մը յարգելի դերձակներուն տրամադրութեան տակ է միշտ, եւ այդ օրինակցուներէն ուզուած կերպասը միշտ պատրաստ կը գտնուի *Մարսիլիոյ* մէջ։ Նմանապէս *քլասիք* տեսակներ (*սէրժ, թիպլէթ, կրանիթէ, սեւ, կապոյտ, մարէնկօ*, 5201 թիւէն մինչեւ 5236) ամէն ատեն պատրաստ կը գտնուին Մարսիլիոյ մէջ։ Այս միօրինակ տեսակներուն իւրաքանչիւր մեդրին վրայ կայ մեր գործարանին նշանը, ինչ որ ամէն երաշխաւորութիւն կ'ընծայէ։

Մեր Մարսիլիոյ կազմակերպութիւնը առաջնակարգ է եւ վստահ ենք թէ մէկ անգամ այցելելով եւ փորձելով վերջնականապէս մեր յաճախորդը պիտի ըլլաք։

ՄԵՐ ՏՈՒՆԸ ՄԱՍՆԱՒՈՐՆԵՐՈՒ ՁԻ ԾԱԽԵՐ, ԱՅԼ ՄԻԱՅՆ ԴԵՐՁԱԿՆԵՐՈՒ

ԻՐԱՒԱԲԱՆԱԿԱՆ ԳՐԱՍԵՆԵԱԿ
Է. ՍԹԷՖԻՔԻ
106 Kléber, Շեն. Passy 72-3
կը կատարէ Ֆրանսա եւ ցունաստան մտնելու կամ բնակելու արտօնութեան գործողութիւնները.
AFFIDAVITի (*Ապահովիք*) դիմել՝ ամէն օր կէս օրէ վերջ ժամը 4—7.

ՄԱՐՍԷՅԼԻ ՄԷՋ
Հայկական առաջնակարգ նոր եւ շքեղ հիւրանոց
12, Տէ Թէօյեան փողոց, 12
Տէր և տնօրէն վ.Գ.ԷԼՄԱՍԵԱՆ
PAX-HOTEL
12, Rue des Feuillants, 12
(Angle Rue Cannebière)
Tél. Inter. 12-01
MARSEILLE
Ouvert toute la nuit
Chauffage central, Salle de Bains, Eau, courante, chaude et froide

IMPRIMERIE - MASSIS - ÉDITEUR
208bis, Rue Lafayette Paris (X)
Le Gérant: H. TEURNIER

Հ. Յ. ԴԱՇՆԱԿՑՈՒԹԻՒՆ

Փարիզի Շրջ. Կոմիտէի վիճաբանական ժողովը այս Ուրբաթ երեկոյ ժամը 8.30ին, 130 Պուլվար Սէն ժէռմէնի, Քաֆէ Պար լա Փըթիթ Սուրսի սրահը։ Կը հրաւիրուին Փարիզի եւ արուարձաններու ընկերները։ Մէթրօ՝ Օտէոն։

Պելվիլի Ենթակոմիտէի ընդհանուր ժողովը այս Շաբաթ գիշեր ժամը 8.30ին, 131 Blvd. du Temple.

— Պուա-Քոլոնպի «Լեռագոյն» խումբի դասախօսական ժողովը այս Շաբաթ գիշեր ժամը 8ին, 154 Ave. Argenteuil, Asnières։ Կը դասախօսէ Ընկ. ՌՈՒԲԷՆ։

— Փոն տը Շէրիւիի կոմիտէին ընդհ. ժողովը այս կիրակի ժամը 2ին, Ակումբին Գրադարանը։ Կարեւոր օրակարգ։

— Հէրիքսւռի Մշոյի ենթակոմիտէի ընդհ. ժողովը այս Շաբաթ ժամը 5.30ին Քաֆէ Սպանեօլ։

ՆԵՐԿԱՅԱՑՈՒՄ ԼԻՈՆԻ ՄԷՋ

Հ. Յ. Դ. Շրջ. կոմիտէի, տեղւոյս եւ շրջակայ կարող ուժերու մասնակցութեամբ՝ կը ներկայացուի՝

“ԱԻԱՐԱՅՐԻ ԱՐԾԻՒԸ,,

Այս Շբ. գիշեր ժամը 8.30ին Emile-Zolah սրահը, 127-129 Rue Boileau

ԳԻՆԵՐԸ՝ 5 ԵՒ 3 ՖՐԱՆԿ

ՓԱՐԻԶԱՀԱՅ ՏՐԱՄԱԹԻՔ ԹԱՏԵՐԱԽՈՒՄԲԸ

11 մարտ, գիրակի գիշեր ժամը 8.45ին Sociétés Savantes մէջ մասնակցութեամբ պետական թատրոններու դերասանուհի Տիկ. ԴՈՒՐԵԱՆ - ԱՐՄԷՆԵԱՆի՝ կը ներկայացնէ՝

ՀԻՒՐԸ կամ ՔՄԱՀԱՃՈՅՔԻ ԶՈՀԸ

ընտանեկան տրամ ՊՐԱՆՏԷՍի

ԱԴԱՄ — ԵՒԱ (*Զաւեշտ 2 արար*)

ԳԻՆԵՐԸ ՄՈՎՈՐԱԿԱՆ

ՅԱՒԵՇԱՏԵՍՏ

ՅԱՐԴԱՊՂԻ առաջիկայ գրական երեկոն, այսօր Հինգշաբթի, ժամը 9ին Ժլօրիա։ Ա. Սոփոկլեան պիտի կարդայ իր քերթուածները։ Կը հրաւիրուին անդամներն ու համակիրները։

Լիոն-Բաւլոնի եւ յարակից գիւղերու նորակազմ հայրենակցական միութեան վարչութիւնը ընդհ. ժողովի կը հրաւիրէ իր անդամները վաղը Ուրբաթ, 75 Ave. Berthelot, ծանօթ հաւաքատեղին։ Բոլոր անդամներու ներկայութիւնը անհրաժեշտ է։

Անդրիէասի եւ իր շրջանի հայրենակցական միութեան վիճակահանութենէն շահած են հետեւեալ թիւերը.— 716, 413, 962, 650, 1317, 1466, 423, 909, 1456, 1460, 1491, 1320, 807, 393, 446, 919, 340։ Ստանալու համար դիմել՝ տոմսերով միասին անձամբ կամ նամակով։ H. Kéfélianի, Cordonnerie, 368 Rue de Vaugirard, Paris (15e).

Մեր շնորհակալութիւնները, վալանսի Շ. Գարաֆիսաբի Արծիւ միութեան, Լիոնի եւ Մարսէյլի հայրենակիցներուն որոնք իրենց աջակցութիւնը բերին տոմսերը սպառելու համար։

ԽՄԲԱԳՐԱՏՈՒՆ կը հրաւիրուի հայ արիներու խմբապետեր։

ՆԱՄԱԿԱՑՈՒԹ

Տէսին, *3. Պ.— Առաջինը առացած ենք։ Մնացորդն ալ դրկեցէք։*

ԺԱՄԱՆԱԿԱՑՈՅՑ ՍԱՆԱՍԱՐԵԱՆ ԺՈՂՈՎՐԴԱԿԱՆ ՀԱՄԱԼՍԱՐԱՆԻ

Այսօր, Ֆլորիա, ժամը 3.30ին, Շայերէն, Դասախանեան։

*** կը շարունակուի նոր աշակերտներու արձանագրութիւնը այս դասին համար։

ԿԸ ՓՆՏՌՈՒԻ

— կը փնտռուի եալովայի Գրլըճ գիւղացի ցակոբ Գրիգորեան, 30 տարեկան, հօր անուն Գրիգոր, մօր անուն Հեղինէ։ Ընդհ. տարագրութեանց ատեն աքսորուած էր Ալաքիոյ կողմերը։ Շամամի շրջանները գտնուած է ամբողջ պատերազմի ընթացքին եւ ջինադադարին սկիզբները տեսնողներ եղած են։ Իմացնել իր եղբօր՝ Շամբարձում Գրիգորեանի Str. Stefan Celmare 456, Braila, Rumania.

Կը խնդրուի Սուրիահայ Թերթերէն արտատպել։

ՆԵՐԿԱՅԱՑՈՒՄ ՍԷՆ-ՇԱՄՈՆԻ ՄԷՋ

Նախաձեռնութեամբ Շ. Յ. Դ. Սէն-Շամոնի կոմիտէի։ կը ներկայացուի՝

ՔԱՋՆ ՎԱՐԴԱՆ ՄԱՄԻԿՈՆԵԱՆ

Այս Ուրբաթ երեկոյ ժամը 8ին վաւիէթէ թինէմայի մէջ, կը մասնակցեն տեղական կարող ուժեր։ *ԳԻՆԸ ՄՈՎՈՐԱԿԱՆ*

ՌՈՍՏՈՄԻ ԵՐԵԿՈՅԹԸ

Պատրաստուեցէ՛ք տօնելու «Ռոստոմ»ի երեկոյթը Ապրիլ 8ի Զատկի կիրակիի գիշերը։ Անմոռանալի ընտանեկան հանդիսութիւն, ճոխ պատրաստութեամբ։

Նկատի առնել այս թուականը։

ՆԵՐԿԱՅԱՑՈՒՄ ՎԱԼԱՆՍԻ ՄԷՋ

Շ. Մ. Ը. Մ.ի մասնաճիւղին կողմէ Մասնակցութեամբ՝ դերասան *Մարութեանի* եւ *Օր. Կոստանեանի։* Այս Շաբաթ գիշեր ժամը 8.30ին, սկսեալ սէն-Լուի մէջ։

կը ներկայացուի՝ **ՔՈՐՈՍՏՕ**

ԴԻՆ 7, 5, և 3 ՖՐԱՆԿ

“ARAX,, PHOTOGRAPHIE D'ART
9 Rue Papillon, PARIS (9e). Métro Cadet կամ Poissonnière

ԱՐԱՔՍ *Ձկայ աւելի Թանկագին նուէր մը քան գեղարուեստական ճաշակով և նկարչի բազրի բոլոր յատկանիշներով*

ՊԱՏՐԱՍՏՈՒԱԾ ԼՈՒՍԱՆԿԱՐ ՄԸ
“ԱՐԱՔՍ,,Ը ԿԸ ԼՐԱՑՆԷ ԱՅԴ ՊԱՀԱՆՋՆԵՐԸ

ՔԱՆԻ ՄԸ ՎԿԱՅՈՒԹԻՒՆՆԵՐ՝—

Ամերիկան Նպաստամատոյցի ընդհ. քարտուղար Պ. Վ. Լիթրի, որուն լուսանկարը քաշած էր Արաքս, գնահատական երկար նամակի մը մէջ կը գրէ Նիւ Եորքէն. «Լուսանկարները շատ յաջողութեամբ ցոյց պիտի տամ գրասենեակի պաշտօնակիցներուս եւ բարեկամներուս։

Փարիզի օտար մամուլի ընկերակցութեան նախագահ Պ. Մ. Մար.— «Ձեր պատրաստած կլիշէն խնայելէս առաւել գոհ մըն է, որ հիացում պատճառեց ինծի եւ բոլորին»։

Փարիզի Քոնսէրվատուարի երգի փրոֆէսոր Պ. Հէթիչ.— «Դուք կը տիրապետէք լուսանկարչութեան գիտութեան»։

ԲԱՑ Է ԱՄԷՆ ՕՐ ԵՒ ԱՄԲՈՂՋ ՕՐԸ ԳԻՆԵՐԸ ԴԻՒՐԱՄԱՏՉԵԼԻ

ՊԵՏՐՈՍ ՓԱՓԱՉԵԱՆ
(ԴԵՐՁԱԿ)
22, Rue des Carmes, PARIS (5e)

Պատիւ ունիմ ծանուցանել յարգոյ հասարակութեան թէ այս անգամ Պոյիս՝ Բերայի մէջ հանրածանօթ դերձակատունս փոխադրած եմ վերոգրեալ հասցէին, ուր կը կարուին վերջին նորաձեւութեանց համաձայն Ֆրանսական եւ անգլիական նուրբ կերպասներով ամէն տեսակ քօթիւմներ, բարտըսիներ, վերարկուներ, եւայլն, խիստ ճաշակաւոր եւ վայելուչ կերպով, միեւնոյն ժամանակ դիւրամատչելի գիներով։

Յարակոյս չունիմ որ ինծ դիմող յաճախորդներս ամէն կերպով գոհ պիտի կարենամ ձգել։

ՆՈՐ ԵԼԱՆԱԿԻ ԱՌԹԻԻ ՍՏԱՑՈՒԱԾՔ Է ՃՈՒԽ ՄԹԵՐՔ
ԱՆԳԼԻԱԿԱՆ ԵՒ ՖՐԱՆՍԱԿԱՆ ԿԵՐՊԱՍՆԵՐՈՒ

ՀԱՅԿ. ԲՈՒԺԱՐԱՆ - POLYCLINIQUE de BELLEVILLE
Տէր եւ Տնօրէն՝ **ՏՕՔԹ. ԳՐԳՈՅԵԱՆ**
29, Rue (Place) des Fêtes, Paris. XIX. Tél. Nord 96-61
Բաց է ամէն օր, ուր շատ մը մասնագէտ բժիշկներէ կը խնամուին ամէն տեսակ ներքին եւ վէներական հիւանդութիւններ։ Աչքի մասնագէտը կ'ընդունի Դշ., Երք. եւ Շաբաթ օրերը ժամը 3—5։ Քթի, կոկորդի ու ականջի մասնագէտը ամէն Երեք. եւ Շաբաթ օրերը ժամը 1—3։ ԱՏԱՄՆԱԲՈՅԺը ամէն օր ժամը 9էն 19։ Կիրակի 9—12։

ՄԵԾԱՔԱՆԱԿ ՓՈՔՐԱՔԱՆԱԿ
Լաւագոյն յախճապակիէ եւ անմրցելի գիներով Արեւելեան *սուրճի եւ թէյի գաւաթներու, թէյամաններու, ճեզվէներու* զանազան սպասներու համար դիմել՝ միակ կեդրոնատեղին՝
Mlle E. PERRET
16, Rue Puvis de Chavannes, MARSEILLE
Ֆրանսայի ներքին գաւառներէ եղած ապսպրանքները կը կատարուին ամենաարագ կերպով եւ մեծ խնամքով։
Թղթակցութիւն՝ Հայերէն և Ֆրանսերէն։

ՈՒՇԱԴՐՈՒԹԻՒՆ
կ'ուզեմ գործունեայ եւ փորձառու հայ փաստաբան մը որ կը բնակի Պարսկաստանի ոեւէ մէկ քաղաքին մէջ, սահմանելու համար շահաւոր գործ մը։ Դրել՝ Պ. Եւնդ Քիւրքճեանի, 14 Rue du Vieux Marché, Belfort, France.
կը խնդրուի պարսկահայ Թերթերէ արտատպել։

ԼՈՅՍ ՏԵՍԱԻ
Զ. ԵՍԱՑԵԱՆԻ
ՄԵԼԻՀԱ ՆՈՒՐԻ ՀԱՆԸՄ
Վ Է Պ Ը
արեւելեան կեանքէ, առնուած Մեծ Պատերազմէն։ Մաքուր գեղարուեստական տպագրութեամբ։ Փոսթի ծախք չկայ։
ԳԻՆ՝ 5 ՖՐԱՆԿ
Դիմել՝ VAHRAM SÉVOUK
31 Rue Kléber
Issy-les-Moulineaux (Seine)

ԼՈՅՍ ՏԵՍԱԻ
ԿԻՐԱԿՈՍ ՄՈՄՃԵԱՆԻ
«Պատկերազարդ լուսանկարչութիւն ամէնուն համար»
Գին՝ 10 ֆր., արտաս. 75 սէնթ
փնտռեցէք ամէն կողմ
Կը գտնուի նաեւ Ցառաջի խմբագրատունը։

Կ'ուզուի աշխոյժ եւ պատուոր ապառնի մը, տնական աշխատանքներ համարառաւօտեան ժամը 7.30ին իրիկուան ժամը 7։ Լաւ վճարում։ Դիմել՝ Տիկին Մաթթաքեան 10 Villa Standal, Paris (20e) Մէթրօ՝ Gambetta.

LE PREMIER QUOTIDIEN ARMÉNIEN EN EUROPE

ՀԱՐԱՉ

ԲԱԺԱՆԵՐԻՆ

	3 ամս.	6 ամս.	Տար.
ՖՐԱՆՍԱ	35 ֆ.	70 ֆ.	140 ֆ.
ԱՆԳԼԻԱ	20 շլ.	40 շլ.	
ԵԳԻՊՏՈՍ	»	»	
ԻՏԱԼԻԱ	250 ֆրանք		
ԱՄԵՐԻԿԱ	6 սլ.	10 սլ.	
ԵՒՐՈՊԱ	100 ֆ.	200 ֆ.	

"HARATCH"

Խմբագիր՝ ՇԱՒԱՐՇ ՄԻՍԱՔԵԱՆ

Directeur-Propriétaire : SCHAVARSCH MISSAKIAN

Rédaction & Administration
Խմբագրութիւն
208 bis, Rue Lafayette PARIS (10e)

TÉLÉPHONE : NORD 57-82

MÉTRO LOUIS-BLANC ou JAURÈS

Հասցէի փոփոխութեան համար պէտք է վճարել 2 ֆրանք

ՈՒՐԲԱԹ 9 ՄԱՐՏ 1928

9 MARS 1928

Գ. ՏԱՐԻ Թիւ 591

ՕՐԱԹԵՐԹ՝ ԱԶԳԱՅԻՆ, ՔԱՂԱՔԱԿԱՆ ԵՒ ԳՐԱԿԱՆ

ԳԻՆ՝ 50 ՍԱՆԹԻՄ

ԵՐԿՈՒ ԽՕՍՔ

"ՀԱՅՐԵՆԱԿՑԱԿԱՆ,, ՄՍԽՈՒՄՆԵՐ

Անցեալ օր, ընկեր Յ. Ամատունի Նիւ-Եորքէն գրած թղթակցութեան մը մէջ, կը պարզէր Հայաստանի Նոր Արաբկիր աւանին շինութեան ձախողումը։

Քաղելով Ամերիկայի Հայրենակց. Միութեան պատուիրակին տեղեկագրէն, մեր աշխատակիցը դիտել կուտար թէ՝ քուէարկած 30,000 տոլարի փոխարէն ծախսուեր է 42,000։

Առաջին վարկը բաշխուած էր հետեւեալ համեմատութեամբ. — 10,000 տոլար՝ շէնքերու կառուցման (25-30 շէնք, 3-4 սենեակներով). 5000 տոլար՝ գիւղին ջուր բերելու համար, 5000՝ համբարներու շինութեան, 5000՝ գաղթականներու փոխադրութեան եւ 5000՝ իբրեւ դրամագլուխ մանուսայի գործիքներու եւ ապրանքներու։

Արդ, պատուիրակը ինքն իր գլխուն ձեռնարկեր է ճամբաներու եւ հարիւր տուներու շինութեան, պայմանաւորուելով գանազան ընկերութեանց հետ, եւ 30,000ը սպառելէ յետոյ, 12,000 ալ փոխ առեր եւ ծախսեր է։

Արդիւնքը, — «քանի մը բնակարաններու գետնայարկերը միայն շինուած են. իսկ ուրիշներ կիսկատար թողուած։ Ճամբաներուն ալ մէկ մասը միայն շինուած է։ Ամէն ինչ լքուած է այժմ եւ տիրութիւն ընող չկայ»։

Քանի մը անգամ թերթերու մէջ գրուեցաւ թէ՝ գաղթականներ փոխադրուած են դէպի նոր Արաբկիր (Երեւանի մօտ)։ Մինչդեռ մեր աշխատակիցը բոլորովին տարբեր բան կ'ըսէ, միշտ հիմնուելով միեւնոյն աղբիւրներուն վրայ։

Անուշտ Ամերիկայի Արաբկիրցիներու Պատգմ. ժողովը պիտի լուսաբանէ ամէն բան, փոխանակ ծածկելու դառն իրականութիւնը, «քաղաքագիտօրէն»։

Եւ այս՝ նոյն իսկ իրենց բարիքին համար։

Չերիք է որքան գործ եփեցին հասկցող-չհասկցող, շողշոմն «ոչքլամ»ներով եւ պատկառելի գումարներ վատնելով։

Առաջին անգամ չէ որ դիտել կուտանք թէ՝ Հայր. Միութիւնները պէտք է վերջ տան նեղ՝ տեղական հայրենասիրութեան եւ մնափառութեան, եւ համախորհուրդ գործեն։ Ջեռ-ձեռքի՝ ուսումնարաններ հաստատելու համար, ձեռ-ձեռքի՝ տարագիրները խնամած առնեն, եւ մանաւանդ մէկ սեղանի շուրջ, երբ գիւղ կամ քաղաք պիտի շինեն։

Մինչդեռ, իւրաքանչիւրը իր գլուխն առած կ'երթայ։ Նոր Արաբկիր, Նոր Մալաթիա, Նոր Յարբերդ, Նոր Հաճըն,— Թուեցէք ինչքան կ'ուզէք։

Շարժման մէջ են բոլորը, եւ բոլորն ալ կէս ճամբան մնալու դատապարտուած։

Արաբկիրի 30—40,000 տոլարը, Մալաթիոյ 30,000ը, Յարբերդի 100,000ը և դեռ ուրիշներ բարդուելով, կրնան իսկապէս նոր աւան մը շինել։ Ու զայն օժտել շատ մը յարմարութիւններով, իւրաքանչիւր գաւառի առանձնայատուկ արհեստներով։ Իսկ անջատ-անջատ,— ահա կենդանի օրինակ՝ Նոր Արաբկիրը։

Մենք դէմ չենք որ հայրենակցականները վերակենդանացնեն իրենց ծննդավայրները։

Բայց ատոր համար անպատճառ պէտք չկայ ամէն նահանգի կամ գաւառի անունով ծաղրանկար քաղաքներ շինելու։ Կրնան ընդհանրական գիւղաքաղաքի մը շինութեան ձեռնարկել, եւ ծննդավայրի անուններ դնել՝ իւրաքանչիւր թաղամասի կամ փողոցի։

Ներկայ դրութեամբ, ինչ որ ալ շինուի իբրեւ Նոր Արաբկիր կամ Նոր Մալաթիա, ոչ իսկ թաղ մը կրնայ կազմել։

Եւ յետոյ, որովհետեւ սահմանափակ են տրամադրուած վարկերը, միշտ ալ կիսատ պիտի մնայ ծրագիրը, իսկ եղածը՝ աննպատակ, եթէ ոչ քանդուելու ենթակայ։

Նորէն վկայ՝ Արաբկիրը, որ երեսի վրայ ձգուեր է, պատուիրակին անխելքութեան կամ դրամին անբաւականութեան հետեւանքով։

Հաշուական սխալ միշտ ալ կը պատահի շինութեանց գործին մէջ։ Բուն չարիքը այդ չէ։ Այլ այն որ, Հայրենակցականները կը շարունակեն քարանալ իրենց Նահանգի, իրենց քաղաքի կամ գիւղի նեղ հորիզոնին մէջ, յաճախ դուռ բանալով աննեղելի մխսումներու։

Այս նեղմտութիւնը այնքան վարակիչ հանդամանք առեր է որ, անցեալ օր Վալանսէն Թղթակից մը կը գանգատէր թէ՝ Մալաթիոյ կրթասիրացը դասընթացք մը բացած է, բայց միայն հայրենակիցէ մանուկները կ'ընդունի եւ միւսները կը մերժէ...

Երեւակայեցէք որ, Պոլսոյ մէկ թաղին մէջ, դպրոցի վարչութիւնը միայն Պոլսեցիներ ընդունէր եւ գաւառացիները մերժէր։

Տարիներէ ի վեր կը կրենք այս հոգեբանութեան բարոյական եւ նիւթական վնասները, ամէն ասպարէզի մէջ։

Եթէ Յարբերդցիները, Մալաթիացիները կամ Տիգրանակերտցիները բազմաթիւ ըլլալով Ամերիկայի մէջ, հարուստ Միութիւններ ունին, այդ չի նշանակեր թէ իրենց բարիքներէն պիտի զրկեն, օրինակ, Զէյնկիլէրցիները կամ Կարնեցիները, որոնք համբանքով մարդ ունին Ամերիկայի մէջ, որոնք շէն կեցին երէկ, իսկ այսօր կարօտ՝ եղբայրական ակնկալութեան։

Լա՛յն, աւելի լա՛յն հորիզոն, հայրենակիցներ։

Հասեր ենք տեղ մը ուր ո՛չ թէ իրարու կռնակ պիտի դարձնենք, այլ իրար պիտի փնտռենք նոյն իսկ ելեկտրական լապտերներով, պողոտաներէն մինչեւ մթին խրճիթները։

Շ.

ՄԱՄՈՒԼ

ՊԱՐՍԿԱՀԱՅ ԴՊՐՈՑՆԵՐՈՒ ՏԱԳՆԱՊԸ

Պայքար, Ամերիկայի ռամկավարներուն պաշտօնաթերթը, մեր Թղթակցութիւններէն քաղելով, խմբագրական մը նուիրած է պարսկահայ դպրոցներու տագնապին (17 փետր.).

—«Յայտնի է թէ հնուց ի վեր Ատրպատականն եղած է թուրք եւ պարսիկ մրցակցութեան ու բախումներու առարկայ։ Հիմա ալ թուրքիա կարգ մը յաւակնութիւններ կը սնուցանէ այդ նահանգին մասին, եւ սահմանագլուխի վէճեր ու միջադէպներ ալ անպակաս են։ Արաբներ ալ դիւրաւ գործիք կ'ըլլան արտաքին ազդեցութեանց եւ դեռ վերջերս գինեալ ապստամբութիւն մը բաւական դժուարութեամբ զսպուեցաւ։ Թէհրանի կառավարութիւնը, որ Րիզա Շահ Փէհլեվիի դեկավարութեան տակ ազգային կորովի քաղաքականութեան մը կը հետեւի, որոշած է միանգամ ընդ միշտ վերջ դնել այս կացութեան, որու միակ դարմանը կը նկատէ Ֆարսացումը, այսինքն օտար տարրերու ձուլումը պարսկութեան մէջ, եւ այդ ուղղութեամբ կարգ մը ծրագիրներ մշակած ու միջոցներ ձեռք առած է։ Առանց կարգէն է կրթական նոր օրէնքը, որու ուժով Ատրպատականի դպրոցներուն վրայ կը հաստատուի պետական հսկողութիւն եւ պարսկերէնի ուսումը պարտաւորիչ կ'ըլլայ նախնական դասարաններէն սկսեալ։

Պարսիկ կառավարութիւնը եւ ոչ մէկ կասկած ունի Հայոց մասին, գիտէ թէ Պարսկաստանի Հայերը, որոնք արդէն կարեւոր թիւ մըն ալ չեն ներկայացներ, քաղաքական նպատակներ չեն հետապնդեր, ընդհակառակը կրնան օգտակար ծառայութիւններ մատուցանել երկրին, մանաւանդ բարձր անոր տնտեսութեան։ Պարսկաստանի կրթական նոր օրէնքը, հետեւաբար, չի կրնար ուղղուած ըլլալ եւ ուղղուած չէ Հայոց դէմ։ Իսկ աւելորդ է ըսել թէ Ատրպատականի մէջ թրքական ծրագիրներու փճացումը եւ պարսկական իշխանութեան ամրապնդումը մէկէ աւելի տեսակէտներով նպաստաւոր է հայկական շահերու։ Բաւական է դիտել որ, եթէ երբեք Ատրպատական թուրքիոյ անցնի, հայ եւ թուրք սահմանները կը տարածուին եւ Հայաստանի քաղաքական ու տնտեսական կապերը Պարսկաստանի հետ կը խզուին։ Թողունք որ տուեալ պայմաններու տակ թուրքիոյ այդ կերպով զօրացումը տարբեր տեսակէտով ալ իր վտանգները կրնայ ունենալ հայ ժողովուրդին համար։»

Ինչպէս կ'երեւայ, ռամկավար օրկանը բաւական լաւ իմացեր է խնդիրը, մանաւանդ Ատրպատականի նահանգին սպառնացող վտանգը։

Կարելի՞ է իարցնել թէ, այս խելօք եզրակացութեան իանսող Թերթը ինչո՞ւ հազար կտոր կ'ըլլայ եւ կը հայհոյէ, երբ, միեւնոյն տրամաբանութեամբ, եւ շօշափելի փաստերու վրայ հիմնուած, դաշնակցական ժամուլը կը բացատրէ թէ՝ Թուրանական իոսանքն է որ դէպի Ատրպատականն կը քշէ Թուրքերը, ուղղակի կամ կովկասեան Ադրբէջանի եւ Նախիջեւանի ճամբով, իսկ խորհրդային Ռուսաստանը այս իարցին մէջ ալ կանգնած է ընկեր Քէմալի կողքին, եւ նոյն հետեւողականութեամբ կը ճգնի Ատրպատականի նահանգը անջատել Իրանէն...։

ՕՐԸ ՕՐԻՆ

Անգլիոյ ազդարարութիւնը Եգիպտոսի

Լոնտոնէն կը հեռագրեն.— Անգլեւեգիպտական տագնապը կը սպառնայ սուր հանգամանք ստանալ։ Եգիպտոսի անգլիական մարզպան Լորտ Լոյտ այսօր Ֆուատ թագաւորին եւ հրաժարեալ վարչապետ Սարուաթ փաշայի յանձնեց ծանուցագիր մը, զոր անգլիական մամուլը կը նկարագրէ իբրեւ խիստ ազդարարութիւն մը եւ որուն ծանրութիւնը վեր կը հանեն եգիպտական թերթերը։

Այս ծանուցագրին մէջ անգլիական կառավարութիւնը կը յայտարարէ թէ չպիտի հանդուրժէ հրատարակութեանը այնպիսի օրէնքներու, որոնք կրնան նեղութիւն տալ Եգիպտոսի պաշտպանութեան կամ արգիլել անգլիական իշխանութիւնները պաշտպանելու եգիպտական հողին վրայ հաստատուած օտարականներու կեանքն ու ինչքը։ Ասկէ զատ, անգլիական կառավարութիւնը իրեն կը վերապահէ յարմար դատած անհրաժեշտ միջոցները ձեռք առնելու իրաւունքը՝ գործադրելու համար իր ստանձնած պարտաւորութիւնները, և կը հաստատէ իր կամքը՝ պահպանելու իր հակակշիռը եգիպտական բանակին վրայ։

Ծանուցագրին մէջ ակնարկուած օրէնքները, որոնց կ'ընդդիմանայ Լոնտոնի դահլիճը, կը վերաբերին հանրային վարչութիւններու գործունէութեան։ Վերջերս այդ օրէնքները կարգ մը բարեփոխումներու ենթարկուեցան, որոնք եթէ գործադրուին, գործադիր իշխանութիւնը չպիտի կրնայ ապահովել հանրային կարգը եւ երաշխաւորել օտարականներու կեանքն ու ինչքը։ Այդ օրէնքները արդէն քուէարկուած են Եբեսփ. ժողովին կողմէ եւ այժմ Ծերակոյտին առջեւ կը գտնուին։

Այս ծանուցագիրը աւելի կանուխ կրնար յանձնուիլ, սակայն յետաձգուեցաւ, ա՛յն յոյսով որ եգիպտական կառավարութիւնը պիտի ընդունէր իրեն առաջարկուած զինակցութեան դաշնագիրը, որմէ վերջ, ինք պիտի կրնար անհրաժեշտ միջոցները ձեռք առնել՝ երաշխաւորելու համար հանրութեան ապահովութիւնը։ Լոնտոնի եւ Գահիրէի միջեւ բանակցութիւնները ձախողած ըլլալով, ըստ 1922 փետրուարի յայտարարութեան տրամադրութեանց, Անգլիոյ կ'իյնայ օտարականները պաշտպանելու պարտականութիւնը։ Հետեւաբար իրաւունք ունի եւ առնել տալ այն բոլոր միջոցները, որոնք կրնան նեղել իր պարտականութեան գործադրութիւնը։

Անգլիական մամուլը կը ջատագովէ կառավարութեան ընթացքը։ Սակայն կարգ մը թերթեր չեն ծածկեր թէ ծանուցագրին յանձնումը նոր եւ խիստ կարեւոր տարր մը կը մտցնէ եգիպտոսի քաղաքական կացութեան մէջ։

Սարուաթ փաշայի հրաժարեալ դահլիճը բաւականացած է միայն ծանուցագիրը ստացած ըլլալուն մասին նամակ մը ղրկելով եւ անոր պատասխանելու հոգը թողած է յաջորդ եգիպտական կառավարութեան։

Յորհրդարանի եւ վաֆտի նախագահ Նահաս փաշա ունկնդրութեան ընդունուած է Ֆուատ թագաւորին կողմէ։ Տեսակցութիւնը տեսած է մօտ մէկ ժամ։ Պալատէն մեկնած ատեն Նահաս փաշա յայտարարած է թէ խօսակցութեան նիւթն էր ո՛չ թէ նոր դահլիճին կազմութիւնը, այլ միայն ներկայ կացութիւնը։

Ատրպատական կարծիք մը Հայերու մասին

Ալէպի Էլիֆ Պա արաբերէն օրաթերթը կը գրէ.— Դամասկոսի Արաբական Գիտական Ակադեմիային մէջ, ուր ամէն շաբաթ (Ուրբաթ օրեր) դասախօսութիւններ կը կատարուին, Ֆախրի Պարատի խօսելով Սուրիոյ մէջ Հայերու աշխատասիրութեան մասին, բսած է.

«Մեծ, պզտիկ, կին ու մանուկ, որքա՜ն աշխատասէր են։ Անոնցմէ օրինակ առէք։ Մեր նախահայրերու ժառանգութիւնը պահեցէք։ Բաւական չէ՞ այս վիճակը։ Մեր տուները աճուրդի հանուած են։ Ա՛ենք ի վերջոյ բեռնակիրներ պիտի ըլլանք։ Հայերը երկրին տէրերը պիտի դառնան եւ մեզ ձրիաբար պիտի աշխատցնեն։

«Այս օրերս, Հայը աչքերը չորս բացած միշտ դէպի առաջ կ'ընթանայ, իսկ մեր սրտերը կը չարչարուին։ Արագ արագ մսագործ կամ հացագործ կը դառնան։ Որքա՜ն հայ լումայափոխ կայ Դամասկոսի մէջ։ Ամօ՜թ։ Շատ ոչինչ մարդեր ենք։ Մենք մեզի ալ օգտակար չենք։

«Ապրին Հայերը, ապրին աշխատասէրները։ Չերիք առածներ մէջ բերենք արաբ ազգի փառքերէն»։

Հունգարիոյ գինդացիներուն խնդիրը

Ազգերու Դաշնակցութեան Խորհուրդը ժրնեւի իր առջի օրուան նիստին մէջ զբաղեցաւ Իտալիայէն Հունգարիա ղրկուած գնդացիրներու ծանօթ խնդրով։ Վիճաբանութիւններէ վերջ, Զէմպրլէյնի առաջարկով որոշուեցաւ կազմել երեք հոգինոց յանձնաժողով մը, որ պիտի քննէ հունգար պատուիրակին կողմէ այս խնդրին մասին յանձնուած բազմաթիւ վաւերաթուղթերը։ Յանձնաժողովը, որուն կ'անդամակցին Չոլանտայի եւ Ֆինլանտայի արտաքին նախարարները եւ Շիլիի Հռոմի դեսպանը, 48 ժամէն պիտի ներկայացնէ իր տեղեկագիրը։

(Լուրերու շարունակութիւնը կարդալ Գ. էջ)

ՏՈՄՍԵՐ

ՄԽԻԹԱՐԱՆՔ

Վիեննայի քաղաքապետութիւնը որոշեց Տիրոլի կարեւոր վայրերուն անուններով կոչել քաղաքին կարգ մը փողոցները եւ հրապարակները (Հնդագիր)։

եղերաբա՜խտ վիէննա։

երէկ բռնաւոր, եւ միահեծան իշխանաւոր՝ անսահման տարածութեան մը վրայ։

Այսօր՝ կծկուած քառակուսի տուփի մը մէջ։

Եւ դաշունահար՝ չորս կողմէն։

Իր մարմնէն անջատուեցան ամբողջ երկիրներ, որոնց վրայ նոր ազգեր կը ծաղկին, իբրեւ իրաւատէր։

Հողերուն հետ բաժնուեցան հարիւր հազարաւոր ազգակիցներ, իրենց հարստութիւններով եւ մշակոյթով, եւ իրենց կարգին կը տքան վուճի տակ։

— Կը նեղեն, կը հնչագարացնեն, կ'իտալացնեն մեզ...

Որո՞ւ հոգ։

Ո՞վ է որ պիտի համարձակի միջամտել։

— Գոնէ դո՛ւն, վիէննա՛, թոյլ մի՛ տար որ ձուլեն մեզ, դո՛ւն, մայր-հայրենիք։

երկու ձառ։ Քանի մը յօդուած։ երկչոտ հարցումներ եւ յայտարարութիւններ խորհրդարանին մէջ։

ձիշտ ինչպէս թուրքիոյ պատրիարքարաններուն մէջ՝ է՛ր երբեմն։

Ի՛նչ համարձակութիւն...

Ա՞ր ո՛ւն են պահակները, սահմանէն անդին։

Աչեղ փոթորիկ մը կ'ուռեցնէ սեւ շապիկները.

— Բոդո՞ք։ Ազգերու Դաշնակցութի՞ւն։ Ժընե՞ւ։ Մի սպառէք մեր համբերութիւնը... Եղածն ալ կը խափանենք...

Եւ նկուն՝ ինչպէս ամէն պարտեալ, ու գլխիկոր՝ ինչպէս պատժուած աշակերտ մը լեզուն կը քաշէ անդամալոյծ Աւստրիան։

Ու կը խոկայ։ Ու կը խռկայ։

Եւ իբրեւ մխիթարանք,

— «Վիէննայի քաղաքապետութիւնը որոշեց Տիրոլի կարեւոր վայրերուն անուններով կոչել քաղաքին կարգ մը փողոցներն ու հրապարակները»։

ձիշտ ինչպէս, մենք ալ, պարտուած ու լքուած, նոր Արաբկիրներ ու նոր Մալաթիաներ կ'ուզենք ծաղկեցնել իրական Հայաստանի ծաղրանկարին վրայ, երեւանի բոլորտիքը, փոխելով կարգ մը փողոցներու կամ թաղերու անունները։

... Ջուրի ձայն կուգար մեր աղի արցունքն ու յորդահոսան արիւնը՝ հապսպուրկեան կայսրութեան համար։

Քար քարի վրայ չմնաց, եւ այսօր իր անջատուած ազգակիցներուն սեւ օրը կուլայ վիէննան։

Ձարխի ֆալաք...

ԱՐՇԱԻԻՐ

ԱՆԴԼԻՈՅ Սէյնթ-Իվս քաղաքի երեսփոխանական ընտրութեանց մէջ, յաղթանակը տարաւ ազատականներու թեկնածուն՝ Տիկին Րընսիմէն, որուն ամուսինը արդէն երեսփոխան է։ Առաջին անգամն է որ տէր եւ տիկին մը իբրեւ երեսփոխան կը նստին Խորհրդարանին մէջ։

ԼԻՆՏՊԻՐԿ իր վերջին ճամբորդութենէն յոգնած ըլլալով, բարեկամներու խորհուրդին վրայ որոշած է հիւանդանոց մտնել՝ կազդուրուելու համար։

ԵՐԿՐԱՇԱՐԺԻ ցնցումներ զգացուեցան Իտալիոյ Կոզէնցա, Միլացցա եւ Ցվէլլինօ քաղաքներուն մէջ։ Վնասները անհաշուելի են։

ԵԼՄՏԱԿԱՆ ԱՍՈՒԼԻՍ

ՖՐԱՆՔԻ ԿԱՅՈՒՆԱՑՄԱՆ ԴԺՈՒԱՐՈՒԹԻՒՆԸ

Նախորդ յօդուածով մը ըսած էինք թէ պետական գանձն ու Պանք ատը Ֆրանսը միասին 1500 միլիոն տոլարի մօտ պահեստի ոսկի կամ ոսկիի արժէքով օտար դրամ ունին, ինչ որ կը նկատացնէ շրջաբերութեան մէջ գտնուած 58 միլիառ պանքնօթներու իբր հարիւրին 70ը։ Ըսած էինք միեւնոյն ժամանակ թէ այս հանգամանքով երաշխաւորութիւն միայն Միացեալ Նահանգներու մէջ գոյութիւն ունի եւ բացառիկ հանգամանութիւն մը կուտայ ֆրանքի դինին։

Սակայն, կ'արժէ որ ֆրանքի դինը բարձր բռնելու համար այդչափ անագին գումարներ դրեթէ անբերրի վիճակի մէջ պահուին։ Կարելի չէ՞ այդ գումարներն աւելի նպաստաւոր կերպով օգտագործել յօդուտ ֆրանսական ընդհանուր տնտեսութեան։

Դրամի մը հաստատութիւնը անպատճառ 100ին 70 երաշխաւորութիւն չի պահանջեր։ Պատերազմէն առաջ հարիւրին 40, մինչեւ իսկ մէկ երրորդի երաշխաւորութիւնը բաւական կը համարուէր եւ հարիւրին 40էն աւելին պերճանք մըն է, որ կը վայլէ միայնմեծահարուստ երկիրներու։ Ֆրանսան այդչափ հարուստ է. անկէ աւելի հարուստ ազգեր կան որոնց թղթադրամը ոսկիի արժէք ունի եւ սակայն հարիւրին 40էն աւելիով երաշխաւորուած չէ։

Լաւագոյն է՞ այդ պահեստի գումարներու մէկ մասով նախանձութեր գնել եւ ֆրանսական ճարտարարուեստի միջոցաւ շահագործել. կարելի չէ՞ այդ գումարներով նորագիւտ մեծ մեքենաներ հայթայթել, ընդհանուր ճարտարարուեստական արտադրութիւնները աւելցնել կամ անոնց զօրութիւնը մեծցնել։

Այսպիսով անտարակոյս շատ աւելի պիտի արտադրուի քան այն հարիւրին 2 կամ 3 տոկոսը որ կը ստացուի այդ պահեստի գումարներու մէկ մասէն։

Միւս կողմէն, քանի որ 1928 Յունուար 10էն ի վեր դրամագլխի արտածումը արտօնուած է, ինչո՞ւ այդ գումարներով արտասահմանեան արժեթուղթեր չեն գնուիր, որպէսզի Ֆրանսայի դրամական հրապարակն ալ թեթեւնայ քիչ մը։ Որովհետեւ, կը պատասխանեն ելտադէտները, Ֆրանքի դինն անկայուն վիճակը, կամ աւելի ճիշտ օրինապէս հաստատուն չըլլալը կ'արգիլէ ոեւէ դրամական մեծ եւ երկար պայմանաժամով իրականանալի ձեռնարկ։ Դրամատէրերը կը վարանին ապագայի համար մեծ յանձնառութիւններ կնքել. մեծ գործարարները կը վախնան մեծ սխալներ գործել եւ մեծ արտադրութեանց հետամուտ ըլլալէ, քանի Ֆրանքի դինը օրինապէս կայունացած չէ եւ ուրեմն մասամբ անորոշ, անոնք կը նախընտրեն իրենց օտար դրամները պահել Պանք ատը Ֆրանսի մօտ եւ սպասել յարմար առիթներու։ Այսպէս ուրեմն օրինական կայունացման բացակայութիւնը կը հարկադրէ Պանք ատը Ֆրանսը դէմ դնելու անագին պահեստ մը, որմէ շատ քիչ կ'օգտուի, մինչդեռ եթէ ֆրանքին դինը հաստատուի, անագին քանակութեամբ գումարներ տրամադրելի պիտի ըլլան եւ կարելի պիտի ըլլայ գանոնք մինչեւ իսկ արտասահմանեան ձեռնարկութեանց մասնակից ընել, եթէ Ֆրանսայի հրապարակէն աւելնան։

Ինչո՞ւ կը յամառի զայն ոսկիով կամ աւելի ճիշտ Փաունքարէ, հրատարակելու օրինական կայունացման հրովարտակը.— Որովհետեւ կան արդարեւ դժուարութիւններ եւ պատասխանատուութիւններ որոնց համար կ'ուզէ նորընծաիր խորհրդարանի կարծիքն իմանալ։

Որո՞նք են այդ դժուարութիւնները. պետութենէն պահանջ ունեցողները, այսինքն անոնք որ պատերազմէն առաջ մասնակցած են պետական փոխառութեանց եւ գնած են obligationներ, պիտի բողոքին, եթէ իրենց ոսկի պահանջին փոխարէն, ոսկիի մէկ հինգերորդ արժէքովր թղթադրամներ վճարուին. կարելի՞ է ընդունիլ որ պետութիւնը պաշտօնապէս անանկանայ եւ հարիւրին 20 վճարէ. արդա՞ր է որ փոխատուները իրենց հարստութեան 4/5ը կորսնցնեն երբ անդին բաժնետիրական ընկերութեանց մասնակցողները հարստութիւն կը դիզեն, որովհետեւ իրենց դրամներով գործիք, ապրանք, հող, կալուած գնուած են եւ միշտ կը պահեն իրենց ոսկի արժէքը եւ մինչեւ իսկ կ'աւելցնեն։ Պարտապահանջները միշտ նուա՞զ արժանի են արդարութեան քան պարտատէրերը. եթէ պետութիւնն իր ձեռքով չնչէ իր ստորագրած յանձնառութիւնները, կրնա՞յ յառաջիկային հաւար ապահով որ իրեն նորէն վարկ բանան, երբ դրամի պէտք ունենայ։

Եւ սակայն առաջին անգամը չէ որ պետութիւն մը իր յանձնառութիւնը պիտի ուրանայ։ Շատ մը երկիրներ, որոնց մէջ նաեւ Ֆրանսան, քանի քանի անգամներ ստիպուեր են զեղչել իրենց տալիքները, պատմական շրջաններու մէջ։ Շատ մը Հայեր կը յիշեն անշուշտ 1876ի ռուսեւթուրք պատերազմէն յետոյ տաճկական «դայմէ»ներու վիճակը, որոնք քանի մը տարուան մէջ զէրօի հասարեցան։ Բռնապետական գարերու մէջ այդ միջոցը սիստէմատիկ կերպով գործածուած է իբրեւ դարման գանձալին տագնապներուն։

Օրէնսդիրները շատ զբաղած են այս խնդրով. 1804ին Նափոլէոնի Օրինագիրքը խմբագրուած ժամանակ յօդուած 1895 մը գրուած է յատկապէս այս նպատակով, որ կ'ըսէ. «Պարտատէր մը պէտք է վճարէ մուրհակին մէջ յիշուած թուական դուարը, առանց նկատի առնելու թէ այդ դուարը վճարօրին կը ներկայացնէ միեւնոյն արժէքը թէ ոչ»։ Այս օրէնքն է որ ի գործու է մինչեւ այսօր եւ անկարելի է լաւագոյն մը խմբագրել, որովհետեւ դրամներու իրական արժէքները փոփոխական են միշտ։ Իրական արժէք ըսելով, պէտք է հասկնալ դրամի գնման կարողութիւնը։ Եթէ պատերազմէն առաջ ձեզմէ հինգ նափոլէոն փոխ առած ըլլամ և այսօր ձեզի նորէն 5 նափոլէոն վերադարձնեմ, արդարութի՞ւն է. դուք այսօր հինգ նափոլէոնով չէք կրնար գնել այն ինչ որ 1910ին կամ 1914ին կրնայիք գնել։

Կարելի չէ հարեւանցի դատել այս խնդիրը. պէտք է նկատի ունենալ բոլոր պարագաները եւ ընկերական պայմանները։ Օրէնքը իբր գլխաւոր նպատակ միայն արդարութիւնը չէ որ նկատի կ'առնէր, այլ եւ ընկերային խաղաղութիւնը։

Ենթադրեցէք որ օրէնքի վերոյիշեալ թիւ 1895 յօդուածի փոխարէն ուրիշ մը խմբագրուէր, ըսելով թէ պարտական մը պէտք է վճարէ իր առած դրամարին իրական արժէքը, ինչ որ երեւութապէս բացարձակ արդարութիւն է։ Արդ, ո՞վ է որ քանի մը տարիներ վերջ պիտի վճռէ թէ դրամը տրուած ժամանակ ի՛նչ արժէք ունէր եւ վճարուած ժամանակ ինչ արժէք ունի։ Եթէ տարիներ առաջ իմ ձեզի փոխ տուած դրամարովս տուն մը գնած էք, այսօր ես իրաւունք ունի՞մ ձեզմէ պահանջելու որ գնուած տունը կամ այդ տան այսօրուան արժէքը վճարէք ինծի։ Ո՞ւր կը հասնին եւ ինչպէ՞ս կը վճռուին առեւտրական գատերը, եթէ այս ձեւով տրամաբանուի եւ արդարութիւնը պաշտպանելու փափաքով ընդհանուր խառնաշփոթութեանց պատճառներ տրուին

Միւս կողմէ, պետութեան ոսկեդրամ փոխ տուողը ինք իր վարձքը թղթադրամով վճարած չէ՞. եթէ իր տունը դրաւի դնելով, դրամ փոխ առած էր, ինքն ալ թղթադրամով չի՞ վճարեր այժմ։

Լաւագոյն է, ուրեմն, արդարութիւն համարել օրինագրքի յօդուածը եւ ըսել թէ պետութիւնը անանկացած չըլլար եթէ այժմեան ֆրանքներով վճարէ նախապատերազմեան փոխառութիւնները եւ կարելի եղածին չափ շուտ հրատարակել կայունացման հրովարտակը, միանգամ ընդ միշտ դոցելու համար ֆրանքի անցեալ տխուր պատմութիւնը։ Անհատատ չափով հաստատուն գործ կարելի չէ տեսնել։ Վերջ ի վերջոյ կարելի է նաեւ միջոց մը գտնել պետական պարտապահանջներուն արդար հատուցում մը ընելու, պայմանաւ որ միայն իրապէս փոխատուները հատուցում ստանան եւ ոչ թէ ամէն անոնք որ պետական պարտաթուղթեր ունին, որովհետեւ կրնան 1922—23էն յետոյ թղթադրամով գնած ըլլալ։ Այդ հատուցումներնալ պէտք է գանձի վճարման կարողութեան հետ յարմարցնել եւ մանաւանդ զգոյշ ըլլալ որ ինասի հատուցումը շահադէտներուն հարստացում յառաջ չբերէ, ինչպէս յաճախ կը պատահի յատաձնաց երկիրներու մէջ։

Մ. Տ.

ԹՈՒՐՔԵՐՈՒ ԳՈՐԾՈՒՆԷՈՒԹԻՒՆԸ ԱՐեւՄՏեԱՆ ԹՐԱԿիՈՅ ՄԷՋ

Սելանիկի «Թաչեդոնիա» Թերթը կը գրէ.—

Տարիէ մը աւելի է որ գրուեցաւ եւ Հաստատուեցաւ Թէ, քէմալական պոպագանդը կը ծաւալի ամբողջ Արեւմտեան Թրակիոյ մէջ։ Կիւմիւլճինայի Թրքական Հիւպատոսարանը, շարժման կեդրոնն ու ուղղութիւն տուողն է։ Այս Հիւպատոսարանը, նեւթապէս եւ բարոյապէս կը պաշտպանէ այն ալլազան գործակալները, որոնք կը շրջագային զանազան գիւղերու մէջ եւ շանթաժի ենթարկելով բնակիչները, Հանգանակութիւններ կը կատարեն ի նպաստ Թուրքիոյ օդային պաշտպանութեան։ Հաստատուեցաւ Թէ, պատկառելի գումարներ Հաւաքուած ու ղրկուած են Էնկիւրի։ Այս Հանգանակութեանց մէջ, գործակալները սերտ կապ Հաստատած են նաեւ Թուրք բնակիչներու Հետ։

Վերջին անՀերքելի տեղեկութեանց Համաձայն, քէմալական գործակալներու գործունէութիւնը ընդարձակեցաւ եւ շարժուն մը ընդՀանրացաւ։ քէմալական Թերթերը սկսան ամէն տեսակ զրպարտութիւններ Հիւսել Յունաստանի դէմ։ «Եէնի Ասըր»ը, բառին բովանդակ առումով, ինքնիրմէն դուրս ելած է։ Արդէն, Հրապարակով կը ծախեն Թուրք օդանաւային վիճակահանութեան տոմսակները։ Կնկարելի է նկարագրել յանդգնութիւնը քէմալական գործակալներուն։

Բայց քէմալի գործակալներու գործունէութիւնը Հոս կանգ չառներ։ Ընտնց յանդգնութիւնը Հասած է այն աստիճանին որ, առնէք կ'ահաբեկեն մինչեւ իսկ գաղթականները, մեղսակցութեամբ եւ գործակցութեամբ գանազան բախտախնդիր եւ կասկածելի Ցոյներու։ Արդէն իսկ, Թուրքերու մօտ կը տարաձայնեն ու կը Հաւատան Թէ, Արեւմտեան Թրակիոյ, շատ մօտ ժամանակէն պիտի գրաւուի Թուրքիոյ կողմէ եւ Թէ, ամէն անոնք որ կը պաշտպանեն Ցոյները եւ չեն կատարեր իրենց պարտականութիւնը, պիտի տուժեն այնպէս, ինչպէս տուժեցին փոքր Ասիոյ մէջ անոնք որ այդպէս չարժեցան։

քէմալականներու կազմակերպութիւնը, իր կեդրոնն ունենալով կիւմիւլճինայի Հիւպատոսարանը, կը զօրանայ օրէ օր եւ կը կարծենք որ ասիկա պէտք է գրաւէ կառավարութեան ուշադրութիւնը, որովհետեւ քարոզութեանց ծաւալումը, Հրապարակի վրայ Թուրք օդային նաւատորմի վիճակահանութեան տոմսակներու վաճառումով, իրական գայթակղութիւն դարձած է։ Չեզի կը ղրկեմ վիճակահանութեան տոմսերէն մէկուն լուսանկարը, որպէսզի, նաւագային կասկածն իսկ գոյութիւն չունենայ, լայն ծաւալ ունեցող Հակահելլէն շարժման մասին։

Բացի վերոյիշեալ իրողութենէն, Թուրքերու գործունէութիւնը կը նշմարուի նաեւ ուրիշ գետիններու վրայ։ Թրքական Համայնքի վարիչներն ալ մեղսակից են այս շարժումներուն։

Թրքական Թաղականութիւնը զանազան Հաւաքոյթներ, ներկայացումներ եւ այլ երեկոյթներ կը սարքէ, որոնց Հասոյթը, իբրեւ Թէ Թուրք վարժարաններու «անձուկ» պիւտճէին կը յատկացուի, բայց իրականին մէջ կը ղրկուի Թուրքիոյ օդային նաւատորմին,— Թրքական այս Թաղականութիւնը որ առաւելապէս կը բաղկանայ զանազան քէմալական պէյերէն, որոնց մէջ ամէնէն շատ աչքի կը զարնեն Հաքքը պէքիր, Թահսին եւ Բայիմ պէյերը.— Թրքական այս մարմինը, վերջերս նիստ գումարելով, որոշած եւ գործադրութեան դրած է ծրագիր մը, որուն Համաձայն պիտի գրաւէին պետութեան պատկանող Հողամասմը։ Այս Հողամասը, տարիներ առաջ, յատկացուած էր գաղթականներուն, որոնք, անոր մէկ կողմին վրայ շինած էին խանութներ։

Թուրքերը, փորձեցին գրաւել պարապ մնացած մասը, ղրկելով կարգ մը Հողագործներ, 15 ղոյգ եզներով եւ արօրներով, Հողը Հերկել տալու Համար։ Թուրքերը կ'ըսարկեն Թէ, այս տարածութիւնը, որ նախկին Թրքական գերեզմանատուն մըն է, կը պատկանի Թուրք Համայնքին. մինչդեռ, մինչեւ այսօր, Հազար անգամ ապացուցած է պետութեան եւ այսօր ալ Հելլէն օդային պաշտպանութեան սեփականատիրուհին է իրաւունքը այդ Հողամասին վրայ։

Հասկնալի է որ Թուրքերու այս փորձին ընդդիմացան գաղթականները եւ Հաւանաբար ընդՀարում մըն ալ առաջ գար, եթէ ոստիկանութիւնը ժամանակին միջամտած չըլլար։ Թուրք Համայնքին այս յանդգնութիւնը մասնաւոր իմաստ մը ունի։ Որովհետեւ, կասկած չկայ որ, այս փորձը կատարուեցաւ քէմալական գործակալներու դրդումով, որպէսզի միջադէպեր յարուցանեն եւ Թուրքերը Հալածանքի ենթակայ ցոյց տալով, գրգռեն Թուրք կառավարութիւնն ու Հանրային կարծիքը։

Եւ երբ, մեքենայութիւններով լեցուած այս մթնոլորտին մէջ եւ Թուրքերու յարաճուն շարժումներուն առջեւ, Թրակիոյ ընդհանուր կուսակալութիւնը քաջալերական վերաբերում ցոյց կուտայ, մենք կը կարծենք որ խօսքը կ'իյնայ ներքին նախարարութեան, զոր— կը յայտարարենք այս սիւնակներէն— պատասխանատու կը նկատենք ամէն տեսակ նոր շեղումներու եւ ճակատագրական հետեւանքներու Համար։

ԳԱՐՈՒՆ

Ադուոր արեւին մէջ, բնութիւնը հետզհետէ կ'արթննայ։ Ինչ կանուխ։ Լիւքսէմպուկի մէջ կասկենի մը աչք կը թարթէ արդէն։ Իսկ Սորպոնին դիմաց, պարտէզին եղերեւանին տասնեակ մը կապոյտ ուլունքներ է բռներ մատներուն ծայրովը։

ՀԱՄԱՍՏԵՂԻ ՄԱՍԻՆ

Յարդգոդ, Շաբաթ երեկոյ, Սուրիէթէ Սավանթի մէջ սարքած էր գրական ատեան մը, Համաստեղի գրականութեան մասին։

Կը նախագահէր Շաւարշ Միսաքեան։

Հակառակորդներն էին Շ. Նարդունի եւ Օ. Կարօ, որոնք պիտի ներկայացնէին Համաստեղի մշակած գրականութեան տկարութիւնը ընդհանրապէս, և անոր պատմուածքներուն ներքին թերութիւնները մասնաւորապէս։ Պաշտպան կողմէն կը բացակայէր Ա. Զամալեան, այնպէս որ միակ պաշտպանը, Կարօ Սասունի, իրաւունք ստացաւ երկու անգամ խօսք առնելու, ներկայացնելու Համար Համաստեղի գրականութեան յատկութիւնները, շնորհը եւ արուեստը։

Նախագահը, ատեանը բանալով, ակնարկ մը նետեց գրական այն շարժման վրայ, որ կը կոչուէր «գաւառի» կամ «վաղուան գրականութիւն», հասնելով մինչեւ Համաստեղ։

— «Կաթիլն կտրուած սերունդ մը ունինք, որ թարթափեցաւ այդ ճամբուն վրայ, գաւառէն Պոլիս ու փոխադարձաբար, ձգտելով պատկերացնել մեր հարազատ կեանքը եւ թօթուել մայրաքաղաքի ու սալոններու լուծը։ Հետզհետէ գոն առաւ այդ գիծը, սկսած՝ 80ական թուականներէն, բայց միշտ ենթակայ օրուան կեանքի փոթորիկներուն, շրջանէ շրջան տարուբերելով, այսօր կը ծադկի, հետաւոր դաղութի մը մէջ, Ատլանտեանի ափերուն վրայ, կարուած հողէ եւ ջուրէ։»

Յետոյ, գաղափար մը տալու Համար «Գիւղը»ին մասին, ամփոփեց Համաստեղի գրքին 11 գլուխներուն բովանդակութիւնը, ինչպէս եւ «Հայրենիք» ամսագրին մէջ հրատարակուած կտորները։

Յետոյ խօսքը տուաւ հակառակորդ կողմին։ Շ. Նարդունի, նախ պարտք սեպեց յայտարարել թէ, ըստ իր «Գրականութեան Քաղաքականութեան տեսակէտներուն, հակառակորդ մը չէ Համաստեղի գրականութեան։ Այլ միայն, լրացնելու Համար դատական պայմանները, պիտի օգտագործէ հակառակ տեսակէտին բոլոր պահանջները, եւ ընկերոջը թողլով գրական ներքին վերլուծումը, ինք պիտի կրճատի ի միջի այլոց Ռ. Ռուլանի եւ Հանրի Պարպիւսի տեսակէտներուն։

Ըստ, Շ. Նարդունիի, արուեստագէտը պէտք է ազատագրուի միջավայրի ազդեցութիւններէն, ստեղծելու Համար երազուած միջավայրը։ Այդ պատճառով անհրաժեշտ է զգայարանքի մարզանք մը, «խաղալու» Համար համաձայն արուեստի լաւագոյն ներշնչումներուն։ Մինչդեռ Համաստեղ գերի է կորսուած միջավայրի մը, որ ոչինչով է գեղեցիկ։ Եւ երբ Համաստեղ դուրս կ'ելլէ այդ միջավայրէն, կը մեռնի, ինչպէս ձուկը՝ երբ դուրս կը հանուի ջուրէն։ Համաստեղ չի հետեւիր իր ժամանակին, այլ կը քալէ առաջ եւ կը նայի ետեւ, պարպելով իր յիշողութիւնը։ Ամբողջ ճիգն է վերարտադրել գիւղի տիպարներ։ Ինչպէս Ժիլ Ռընար պատկեր կը հաւաքէր, Համաստեղ դիտողութիւններ կ'որսայ, բեռնաւորելու Համար իր տիպարները։ Իր բոլոր տիպարները կը ներկայացուին նախնական հոգեկան վիճակով մը, առանց հոգեբանական աշխատանք փորձելու։ Այժմ կեղծ արուեստագէտները տիպար փնտռելու Համար շուկայէ շուկայ կը պտտին, եւ արուեստը դարձուցածնն տիպարի ճարտարարուեստ մը, ինչպէս մեքենան հիմա կը տիպարացնէ ամէն բան։ Համաստեղի Գիւղը հաւաքածոյ մըն է տեղական խառացուած գնահատութիւններու։ Այնպէս որ դարձած է ազգագրական պատմուածքներու ժողովածու մը, որ չի ներկայացներ գիւղը, այլ տիպարներ կամ պատկերներ զանազան վիճակներու տեւելով Ռուլանի եւ Պարպիւսի տեսակէտներուն, Շ. Նարդունի կը պաշտպանէր այն գրականութիւնը, որ, փոխանակ «հերոս» մը պանծացնելու, բազմութիւն մը, ժողովուրդը կը հանէ գրականութեան վրայ։ Անհատին հակադրել ժողովուրդը, իր ձայնի եւ շունչի բազմութեամբը։ Ժամանակավրէպ մըն է։ Նոյնիսկ տեղագիտական նկարագիրը ունի, մինչդեռ կ'ապրինք գրականութիւնները, որոնք նուաճութիւն։

Նախագահը խօսքը տուաւ պաշտպանին՝ Կարօ Սասունին։

— Իմ հակառակորդս երբ չխօսեցաւ ըստ էութեան, պարզեց տեսաբանութիւն «ապագայ արուեստ»ի մը մասին։ Նկատի չառաւ Համաստեղը, «երեւոյթ» մըն է մեր գրականութեան մէջ։ Իր կեանքը կը բռնաւորի երկու շրջաններու. անտարի Խարբերդի մէջ ապրած եւ 14 տարի Ամերիկայի մէջ։ Համաստեղ գրական սկզբնաւորութեան չանին Մէթէրլինկի ազդեցութեան տակ էր, (այդ է պատճառը, որ յաճախ բնութիւնը խօսեցնէ իր կարգ մը պատմուածներուն մէջ)։ Սակայն 1921ին Համաստեղ նահանջի դէպի ետ, կամ, հակառակորդը պատկերաւոր բացատրութեան գործածելով, աչքերը բացաւ տեսը։ Ու մտաւ գիւղ։ Այդ նահանջէն կը բերէ մեզի գիրք գիւղը, առանձին հատորով կամ շարքերնիքի մէջ եւ զանազան տեղեր հրատարակուած պատմուածքներն ալ ամփոփուած գիրքերու մէջ, Համաստեղ կ'ունենանք երեք գիրք գրականութիւնով Համաստեղ ատանալ երկու երես, 1) գիւղ Համաստեղ, 2) քաղաքի Համաստեղ։

«Համաստեղի տուած գիւղական կեանքը տեղագիտական գոյն չունի, այլ հարազատ նկարագիրն է Հայոց կեանքին։ Նաեւ իսկ այդ կեանքը աւելի խորացուած է, աւելի կատարեալ քան ինչ որ տուին Սրուանձտեանցներն ու Խրիմեան Հայրիկները։ Սակայն ազգագրական դրոշմ չունին այդ նկարագրութիւնները, ինչպէս կը պնդէ Համաստեղ։ Իրապաշտ գրիչ մըն է, եւ աչք ունի։ Ան իր պարները կը գծէ տոհմիկ գոյներով, համազգային դրոշմով, միջազգային գիծերով։ Այս պատճառաւ, Համաստեղ ճարտարապետ մըն է, ինչպէս կը վկայեն իր կառուցուածները։ Ոճը պզտուն չէ, սակաւախօս է, բայց լայն ու խոր կը գծէ հոգեբանական կեանքը։ Իր գործողութիւնները ուժեղ են եւ արագ։ Երբեմն կ'երթայ դէպի թափրոն։ Պէտք չէ մոռնալ նաեւ Համաստեղի իւմուրը, որ վիշտու ծիծաղը կը խառնէ իրարու։ Համաստեղի քաղաք նկարագրող գրիչը (Պուպրիկը, Թափառաշրջիկի մը յուշատետրին Սպիտակ լեռներու վրայ) խոստանան շատ բան»։

Նախագահը խօսքը տուաւ Կարօի, որ յարձակեցաւ կարգ Սասունցիի պաշտպանած կէտերուն վրայ։ (Ժամանակը լրանալու մօտ էր, եւ նախագահը պիտի տուաւ որ պէտք է ամփոփել)։ Օհան Կարօի համաձայն Համաստեղ աւելորդ մանրամասնութիւններով երկարաբանութիւններ գրած է։ Իր «Գիւղը» այն գիւղը չէ, զոր մենք ճանչնանք։ Համաստեղ, ինչպէս իր պաշտպանը Կարօ Սասունցի, «քաղքցիացած են»։ Գիւղերն նկարը մաքուր ոճ մը չունի, այլ՝ իր գիւղին լեզուն։ Անոր դրուագները յաճախ արուեստական են եւ կ'արտայայտեն այնպիսի զգացումներ, որոնք կը վանեն գիւղացիին պանդուխտը։

Կարօ Սասունի դաժան խօսք առաւ եւ կարճ պաշտպանեց հոդակապ մը յետոյ կարդացած Համաստեղէն, (Զրոյց Հան

ԳԱՂՏՆԻՔ ԳԱՂՈՒԹԻՆ

(ՀԱՏՈՒԱԾԱԿԱՆ ԿԵՑՈՒՔՈՎ)

ԲԱԿՈՒՐ ՍԱՍՆ

Գ.

Ասում էին Համո մեզնից՝ ասում էին, որ ինչ-որ մի ձեռագրի մասին է խոսքը, որ ինքը գտել է վանքում, ու որ դրանում մեծ գաղտնիքներ կան գրված, որոնք ինքը պիտի հրատարակի, ու որ դրանից հետո ինքը հարուստ մարդ պիտի դառնա, ու որ ինքը այլևս չի աշխատի, ու որ ինքը ամբողջ օրը պիտի պառկի տանը, ու որ ինքը ոչ մի գործ չի անի, ու որ ինքը ամբողջ օրը պիտի ծխի ծխամորճը, ու որ ինքը ամբողջ օրը պիտի ուտի ու խմի, ու որ ինքը ամբողջ օրը պիտի քնի, ու որ ինքը ամբողջ օրը պիտի ոչ մի գործ չան

Ֆրանսայի արտաքին նախարար Պրիան հարցուց Չունգարիոյ պատուիրակ զօրավար Թանցոսի թէ ներկայացուած վաւերաթուղթերուն մէջ ինչո՞ւ մոռցուած է ամէնէն կարեւորը, այսինքն այն որ պէտք է կրէ ո՛չ միայն առաքման վայրն ու թուականը, այլ նաեւ առաքողին եւ ընդունողին անունները։ Հարցուց նաեւ թէ ինչո՞ւ հակառակ Փոքր Համաձայնութեան պետութեանց բողոքին եւ Ազգերու Դաշնակցութեան կատարելիք դիմումին, Չունգարիա յամառեցաւ քանդել գնդացիրները։

Այս հարցումներուն շատ տկար պատասխաններ տուաւ զօր. Թանցոս։ Նախ ցոյց տուաւ հինգ ն սմակներ — իբրեւ քանչիւր վակոնի համար մէկ հատ — որոնց մէջ կ'ըսուէր թէ գնդացիրները կուգային վերոնայէն եւ կ'երթային վարչաւաս։ Գալով գնդացիրները քանդելուն, մաճառ կառավարութիւնը շարժած է համաձայն իր վարչական օրէնքներուն, եւ թէ Ազգերու Դաշնակցութեան խորհուրդը դեռ ոեւէ որոշում չունէր այդ մասին։ Ազգերու Դաշնակցութիւնը գէնքի եւ ռազմանիւթի առեւտուրին մասին ընդունել տուած է պայմանագրութիւն մը, զոր ստորագրած է նաեւ Չունգարիա, սակայն այս պայմանագրութիւնը դեռ ի զօրու չէ. այլապէս գնդացիրները չպիտի կրնային ղրկուիլ, նոյնիսկ «պանան» անունին տակ։ Յետոյ ըսաւ թէ՝ ըստ Թրիանոնի դաշնագրին խորհուրդը, իրաւունք չունի ոեւէ քննիչ մարմին նշանակելու։

Զօր. Թանցոսի յայտարարութիւնները գէշ տպաւորութիւն գործեցին ժողովին վրայ։

Մոսկուա կը հրավիրէ, պէտք է հնազանդիլ

Ֆրանսայի համաձնավար կուսակցութիւնը յառաջիկայ ամսուան խորհրդանական ընտրութեանց համար իր թեկնածուներու ցանկը հրատարակեց։ Այս ցանկէն դուրս կը մնան եօթը համաձնավար երեսփոխանները.— Ատան, Պարու, Պարպիքօ, Պիզէ, Պուրուա, Թէրնօ (Սէնի երեսփոխան եւ «Վերելք»ի պատասխանատու տնօրէն) եւ Միլլէր։ Ատոնք նամակ գրեցին վարիչ կոմիտէին՝ բողոքելու համար այս յապաւումին դէմ։ Իրրեւ պատասխան ստացան հետեւեալ երկտողը. «Մոսկուայի Գործադիրը յայտնած է մեզ իր որոշումը. ձեզի կը մնայ խոնարհիլ»։

Եւ սակայն այս եօթը «անբաղձալի»ները, որոնք երբեք չեն մտածեր խոնարհիլ, առջի օր հաւաքոյթ մը ունեցան Խորհրդարանին մէջ եւ երկար խորհրդակցութենէ վերջ գտան թէ իրենք ոչ մէկ կերպով մեղանչած էին կուսակցութեան եւ անոր վարչապետութեանց դէմ, ուստի եւ որոշեցին Գործադիրի ուղղութեան չհպատակելով ներկայանալ Ապրիլ 22ի ընտրութեանց։

«Պրաւդա» կը հրատարակէ Գ. Միջազգայինի Գործադիր կոմիտէին վերջին լիակատար նիստին մէջ ընդունուած բանաձեւը՝ Ֆրանսական կուսակցութեան մասին։ Այս բանաձեւը վեր կը հանէ համաձնավար կուսակցութեան եւ «Իւմանիթէ»ի գործելակերպի բազմաթիւ սխալները, ամբողջովին կը վաւերացնէ Յունուարին կուսակցութեան համաժողովին մէջ տրուած որոշումները, որոնցմով կեդր կոմիտէն կը հրաւիրուէր անհրաժեշտ միջոցները ձեռք առնել՝ որպէսզի կուսակցութիւնը ամբողջութեամբ եւ մանաւանդ «Իւմանիթէ»ն նոր ուղղութեան մը հետեւին։

Գործադիր կոմիտէն կը նկատէ որ համաժողովի ընտրական քաղաքականութիւնը շատ լաւ կը ցոլացնէ այդ ուղղութիւնը եւ կը ստանայ քաղաքական մեծ կարեւորութիւն մը, քանի որ կուսակցութիւնը յառաջիկայ շաբաթներու ընթացքին մասնաւոր ուշադրութիւն պիտի ընծայէ աւտոր, զայն կապելով բանւոր դասակարգի տնտեսական պայքարին հետ։ Քաղաքական կուսակցութեան կողմէ՝ զօրացնելու համար իր կազմակերպութիւնը եւ միութենական սէնդիկները։ Ընտրութեանց առեն մասնաւոր ուշադրութիւն պէտք է դարձնել գիւղացիներու վրայ, եւ ստեղծել գիւղացի զանգուածներու կազմակերպութիւն մը։

Գործադիր կոմիտէն կը հաստատէ Թրէնի, Սիւզան ժիրոյի եւ տրոցկիական խմբակին պատկանող միւս վարիչներու վտարումը։

Եզրակացնելով, Գործադիրը կ'ըսէ թէ Ֆրանսայի մէջ առարկայօրէն, ներկայ պայմանները նպաստաւոր են համաձնավար կուսակցութեան մօտ օրէն բանալիք պայքարին համար։

Զարմիլ չպիտի պատասխանէ Մոսուղինիի

Վիէննայէն կը հեռագրեն թէ վարչապետ Զայփել դռնփակ նիստի մը մէջ Խորհրդարանի կեդրոնական Յանձնաժողովին առջեւ զեկոյց տուած է աւստրեւիտալական յարաբերութեանց, Փրակա կատարած իր ճամբորդութեան եւ Ազգերու Դաշնակցութեան մասին։ Այս առթիւ կատարուած վիճաբանութիւնները տեսնուեցաւ որ տեսակէտներու կատարեալ համաձայնութիւն կը տիրէ բոլոր կուսակցութեանց միջեւ՝ Իտալիոյ հանդէպ բռնուելիք դիրքին մասին։ Ասիկա կը նշանակէ թէ աւստրիական կառավարութիւնը Հարաւային Տիրոլի մասին վերջին բանավէճը փակուած կը նկատէ իրեն համար։

Էնկիւրիի վերաշինութիւնը

Էնկիւրիի վերաշինութեան համար, կառավարութեան կողմէ հրաւիրուած օտար ճարտարապետներ յատակագիծներ կը պատրաստեն։ Ճարտարապետներն են՝ Պ. Պ. Սքարփա (իտալացի), Ժոսլէյ (ֆրանսացի), Պէրիքս եւ Պանդէն (գերմանացի)։ Ասկէ զատ, վերաշինութեան համար պայմանագրութիւն պիտի կնքուի պելճիքացի Պ. Տիքմանի եւ չեխոսլովաք Պ. Սփանթէլերի հետ, որոնք մօտ օրէն Էնկիւրի պիտի երթան։

Ինչո՞ւ կ'ամայանայ Անատոլուն

Տիրող սաստիկ ցուրտին պատճառով, Յամսոնի թաղապետութիւնը քաղաքին ծառերը կտրել տուած է աղքատներուն բաշխելու համար։ Այս առթիւ «Ազշամ» հետեւեալը կը գրէ.— «Քաղաքի մը ծառերը կտրելէն առելի մեծ ոճիր մը կարելի՞ է երեւակայել։ Թաղապետութիւնները պարտաւոր են ձմեռուան պատրաստութիւնները տեսնել նախապէս։ Այդ մարմիններուն գոյութեան իրաւունքը այս է։ Մեր անպատրաստութեան երեսէն ծառերը կտրելնուս համար է որ Անատոլուի ոչ մէկ մասին մէջ ծառ մնացած է եւ պիտի մնայ»։

Հ. Յ. ԴԱՇՆԱԿՑՈՒԹԻՒՆ

Փարիզի Շրջ. կոմիտէի վիճաբանական ժողովրայսօրուընթ երեկոյ ժամը 8.30ին, 130 Պուլվար Սէն Ժէռմէն, Քաֆէ Պար լա Փըթիթ Սուրսի սրահը։ Կը հրաւիրուին Փարիզի եւ արուարձաններու ընկերները։ Մէթրօ՝ Օտէոն։

Պելվիլի ենթակոմիտէի ընդհանուր ժողովը վաղը Շաբաթ գիշեր ժամը 8.30ին, 131 Fbg. du Temple։

— Պուա-ֆոլոնպի «Եռագոյն» խումբի դասախօսական ժողովը վաղը Շբ. գիշեր ժամը 8ին, 154 Ave. Argenteuil, Asnières։ Կը դասախօսէ Ընկ. ՌՈՒԲԻՆ։

— Փոն տը Շէրիւիի կոմիտէին ընդհ. ժողովը այս կիրակի ժամը 2ին, Ակումբին Գրադարանը։ Կարեւոր օրակարգ։

— Հէրիքուռի Մշոյի ենթակոմիտէի ընդհ. ժողովը վաղը Շբ. ժամը 5.30ին Քաֆէ Սպանեօլ։

— Մարսէյլի Պատ. միութեան ընդհ. ժողովը այս կիրակի ժամը 1.30ին, Գրադարան-Ընթերցարանը։ Օրակարգ.— Նոր վարչութեան ընտրութիւն. ընկերներու ներկայութիւնը պարտաւորիչ է։ Ներկայանալ անդամատեղներով։

— Ալնուվիլ-լէ-կօնէսի «Ռազմիկ» խումբի դասախօսական ժողովը այս կիրակի առաւօտեան ժամը 10.30ին, սովորական հաւաքատեղին, կը դասախօսէ Ընկ. Ս. ՏԷՐ-ԹՈՎՄԱՍԵԱՆ։

— Իսի լէ Մուլինոյի «Զաւարեան» եւ «Վանի Ապամ» խումբերու ժողովը այս կիրակի ժամը 2.30ին, 164 Ave. de Verdun,

Պելֆօռի կոմիտէն դասախօսութեան կը հրաւիրէ ընկերներն եւ համակիրները, Քազէրն ու'Օֆմոնի ակումբը, այս կիրակի ժամը 2ին։ Կը դասախօսէ ընկ. ՂԱԶԱՐ։

ՆԵՐԿԱՅԱՑՈՒՄ ԼԻՈՆԻ ՄԷՋ

Հ. Յ. Դ. Շրջ. կոմիտէի, տեղւոյն եւ շրջակայի կարող ուժերու մասնակցութեամբ՝ կը ներկայացուի՝

"ԱԽԱՐԱՅՐԻ ԱՐԾԻՒԸ„

վաղընջ-գիշեր ժամը 8.30ին Emile-Zolaի սրահը, 127-129 Rue Boileau

ԳԻՆԵՐԸ՝ 5 ԵՒ 3 ՖՐԱՆԿ

ՓԱՐԻԶԱՀԱՅ ՏՐԱՄԱԹԻՔ ԹԱՏԵՐԱԽՈՒՄԲԸ

11 Մարտ, կիրակի գիշեր ժամը 8.45ին Sociétés Savantesի մէջ

Մասնակցութեամբ պետական Թատրոններու դերասանուհի ՏԻԿ. ԴՈՒՐԵԱՆ - ԱՐՄԷՆԵԱՆԻ՝ կը ներկայացնէ՝

ՀԻՒՐԸ ԿԱՄ ՔՄԱՀԱՃՈՅՔԻ ԶՈՀԸ

Ընտանեկան տրամ ՊՐԱՆՏԻՍԻ

ԱԴԱՄ — ԵՒԱ (*Յաւելուած 2 արար*)

ԳԻՆԵՐԸ ՍՈՎՈՐԱԿԱՆ

ՅԱՒԵՇԱՏԵՍՏ

Լիոն-Բաւնիի եւ յարակից գիւղերու նորակազմ հայրենակցական միութեան վարչութիւնը ընդհ. ժողովի կը հրաւիրէ իր անդամները այսօր Ուրբաթ, 75 Ave. Berthelot, ծանօթ հաւաքատեղին։ Բոլոր անդամներու ներկայութիւնը անհրաժեշտ է։

Լիոնի Բարձր Հայքի Հայրենակց. միութիւնը ժողովի կը հրաւիրէ արձանագրուած եւ ոչ արձանագրուած հայրենակիցները, այս կիրակի Շ. Յ. Դ. Գրադարանը, 262 Rue Déguelin. Օրակարգ.— Նոր վարչ. ընտրութիւն, հաշուետուութիւն, ծրագիր - կանոնագրի մշակում։

ՍԱՆԱՍԱՐԵԱՆ ժողովրդ. Շամալսարանի պատգամաւորական ընդհ. բացառիկ ժողովը այս կիրակի առաւօտ ժամը 10ին, 61 Rue Monsieur le Prince.

Օրակարգ.— 1. Ջեկոյց Շամալսարանի մարմնոյն, 2. Անդամակցող միութիւններու նիւթական եւ բարոյական օգնութեան հարցը։

ԱՆԴՐԻԱՍԻ եւ իր շրջանի հայրենակցական միութեան վիճակահանութենէն շահած են հետեւեալ թիւերը.— 716, 413, 962, 650, 1317, 1466, 423, 909, 1456, 1460, 1491, 1320, 807, 393, 446, 919, 340։ Ստանալու համար դիմել՝ տոմսերով միասին անձամբ կամ նամակով։ H. Kéfélianի, Cordonnerie, 368 Rue de Vaugirard, Paris (15e).

ՇՆՈՐՀԱԿԱԼԻՔ

Տէր եւ տիկին Խորէն Հալաճեան խորին շնորհակալութիւն կը յայտնեն ամէն անոնց, որոնք ծաղկեպսակ ղրկած, յուղարկաւորութեան հետեւած եւ անձամբ կամ նամակով ցաւակցած էին իրենց Ծաղկատի դստեր՝

ՍԻՐԱՆՈՅՇ ՀԱԼԱՃԵԱՆ

վաղահաս մահուան առթիւ։

6 Մարտ 1928 St. Just-Marseille

ԺԱՄԱՆԱԿԱՑՈՅՑ ՍԱՆԱՍԱՐԵԱՆ ԺՈՂՈՎՐԴԱԿԱՆ ՀԱՄԱԼՍԱՐԱՆԻ

Այս իրիկուն Ժլորիայի մէջ ժամը 9—10, Քաղաքական տընտեսութիւն (Խոնդկարեան)։

Ժամը 10—11 Ազգ. նորագոյն պատմութիւն (Ս. Վրացեան)։

ՆԵՐԿԱՅԱՑՈՒՄ ՎԱՒԱՆՈՒ ՄԷՋ

Շ. Մ. Ը. Մ-ի մասնաճիւղին կողմէ Մասնակցութեամբ՝ դերասան *Մարութեանի* եւ *Օր. Կոստանեանի*, վաղընջաթ գիշեր ժամը 8.30ին, սինէմա Սէն-Լուի մէջ։ կը ներկայացուի՝ ՔՈՐՈՒՍՕ

ԳԻՆ՝ 7, 5, և 3 ՖՐԱՆԿ

ԿԸ ՓՆՏՌՈՒԻ

— Կը փնտռուի Եալովայի Գըլըճ գիւղացի ցակոբ Գրիգորեան, 30 տարեկան, հօր անուն Գրիգոր, մօր անուն Հեղինէ։ Ընդհ. տարագրութեանց առեն աքսորուած էր Ապաքիոյ կողմերը։ Շամամի շրջանները գտնուած է ամբողջ պատերազմի ընթացքին եւ Զինադադարին սկիզբները տեսնողներ եղած են։ Խմացնել իր եղբօր՝ Շամբարձում Գրիգորեանի Str. Stefan Celmare 456, Braila, Rumania.

Կը խնդրուի Սուրիահայ Թերթերէն արտատպել։

— Կը փնտռուի Պրուսայի մեծ նոր գիւղացի Բենիամին Տրդատեան, որ տասը ամիս առաջ յունաստանցրամագիւղաքաղաքը կը գտնուէր։ Խմացնել՝ իր մօրեղբօր՝ Agop Dalmadjianի, Puits Bivert No. 26A, Gardanne. (B. du R.) France.

Կը խնդրուի յունահայ Թերթերէն արտատպել։

Վարձու շարկաբաժին

Երկու սենեակ եւ խոհանոց, պարտէզով։ կազ եւ ելեկտրականութիւն։ 16 Rue des Allouettes, Colombes. Gare les Vallées.

ԼՈՅՍ ՏԵՍԱՒ

Զ. ԵՄՄՑԵԱՆԻ

ՄԵԼԻՀԱ ՆՈՒՐԻ ՀԱՆԵՄ

Վ Է Պ Ը

արեւելեան կեանքէ, առնուած մեծ պատերազմէն։ Մաքուր եւ գեղարուեստական տպագրութիւնով։ փոսթի ծախք չկայ։

ԳԻՆ՝ 5 ՖՐԱՆԿ

Դիմել՝ VAHRAM SÉVOUNI

31 Rue Kléber

Issy-les-Moulineaux (Seine).

Կ'ուզուի աշխոյժ եւ պատուաւոր սպասուհի մը, տնական աշխատանքներու համարառաւօտեան ժամը 7.30էն իրիկուան ժամը 7։ Լաւ վճարում։ Դիմել՝ Տիկին Մուճաֆեանի, 10 Villa Standal, Paris (20e), Մէթրօ՝ Gambetta.

Տրամադրելի է խանութ մը՝ ուր կայ ջուր, կազ, ելեկտրականութիւն։ յարմար զանազան տեսակ գործերու։ Ամսական 150 ֆրանք, առանց pas de porteի եւ առանց միջնորդի։ Դիմել՝ Օ. Հէքիմեանի. 74 Lourmel, Métro Beaugrenelle։

IMPRIMERIE - MASSIS - ÉDITIONS

208bis, Rue Lafayette Paris (10)

Le Gérant: H. TEURNIER

ՄՕՏ ՕՐԷՆ ԼՈՅՍ ԿԸ ՏԵՍՆԷ

Վաղգէն Շուշանեանի՝ «Գարնանային»ը (վէպ) գեղարուեստական մաքուր եւ խնամուած տպագրութեամբ, գեղազարդուած զարդանկարներով եւ ազնիւ թուղթի վրայ։ Գունաւոր կազմով առանձին ծածկոյթով։

Բնագրէ դուրս՝ Ե. Բոչարեանի երկու գունաւոր նկարներով

ԿԸ ՏՊԱԳՐՈՒԻ ՄԻԱՅՆ 250 ՕՐԻՆԱԿ

Կարելի է ստանալ միայն կանխիկ վճարումով։

Ամերիկա եւ Եգիպտոս 1.50 տոլար

Ֆրանսա եւ այլ երկիրներ 25 ֆրանք

Դիմել՝ այս հասցէին՝ V. CHOUCHANIAN 33 Rue des Ecoles PARIS (5e), France

ՆՈՐ ՑԱՆԿ ԳԻՐՔԵՐՈՒ

ԴՈՒՔ ԸՆՏՐԵՑԷՔ ՁԵՐ ՍՏԱՆԱԼԻՔ ՆՈՒԻԷՐՆԵՐԸ

Կէս կոյսեր 20, Սեռային առողջապահութ. 30, Շէքսփարեան 20, Թերէզ Ռաքէն (է. Զոլա) 20, Լուսաճ չքնաղացը 12.20, Կարկեհին ապաբանջարը (կուպրին) 8, Իմ գիրքը 20, Նասրէտտին 17.50, Թուշկը 5, Գիւղը (Համաստեղ) 25, Ափերոդիտէ 10, Առանց դառնանքի 45, Աղքատին պատիւը 20, Խաւար 12, կրացիէլլա 8, պատանի են 10, Թափառաշրջիկներ 15, Մանոն Լէսքօ 15, Աղջիկը 20, Սիրանուշ 15, Ֆասնօրեակ (Պոքաչիօ) 10, Մակարոնի 5, կարմիր մարդոց երդումը 20, Արիւնոտ յիշատակներ 5, պատկառ մարդը 6, Ոսկի աքաղաղ 10, Ցատանային գուակը 3, Սիբահարի մը դասերը 12, Ռասբութին 12, Թօմսոն 5, «փետրուարի 18» 5, Քէօր օղու 2.50, Պէպէքօս (Թատր.) 10, Սքաբէն (կատակ.) 6, Կառքի արկած մը 2, Դողը 3, Աբելայա մահիարի 5, Օմար խայեամ 4, Շաֆիըզ 4, Երգարան 5, 6, 10 եւ 25, Երազահան 5 եւ 10, Երգեր ու տաղեր (Դուբեան) 2, Ցաւ եւ նամականի 8, Քերթուածներ 5, Ֆրանս. խօսակց. 6, 8 եւ 15 Ֆրանս. քերական 3, Լուսանկարչութիւն 3 եւ 10, Բաղդացոյց ինչպէս նաեւ ամէն տեսակ գիրքեր։ *Պահանջեցէք նոր գրացուցակը, որուն մէջէն Դո՛ւք ընտրեցէք ուեւէ գիրք իբր նուէր։* Հայաստանի մեծադիր քարտէսը (100 սանթ. × 70 սանթ.) 20 ֆր.

ՆՈՒԻԷՐ.— 25 ֆր.է աւելի գիրք առնողին 5 ֆր.ի գիրք նուէր։ 50 ֆր.է աւելիին 10 ֆր.ի, իսկ 100 ֆր.է աւելիին համար 15 ֆր.ի գիրք նուէր կը տրուի։

Դիմել՝ L. Mozian, 51 Bld. Auguste Blanqui, Paris (13e).

ՀԱՅԿ. ԲՈՒԺԱՐԱՆ - POLYCLINIQUE de BELLEVILLE

Տէր եւ տնօրէն՝ ՏՕՔԹ. ԳՐԳՈՅԵԱՆ

29, Rue (Place) des Fêtes, Paris. XIX. Tél. Nord 96-61

Բաց է ամէն օր, ուր շատ մը մասնագէտ բժիշկներէ կը խնամուին ամէն տեսակ ներքին եւ վենէրական հիւանդութիւններ։ Աչքի մասնագէտը կ'ընդունի Գշ., Եշ. եւ Շաբաթ օրերը ժամը 3—5։ Քթի, կոկորդի ու ականջի մասնագէտը ամէն Երեք եւ Շաբաթ օրերը ժամը 1—3։ ԱՏԱՄՆԱԲՈՅԺը ամէն օր ժամը 9էն 19։ Կիրակի 9—12։

ՏՕՔԹ. Յ. ՏԻՐԱՑ (ՏԻՐԱՑՈՒԵԱՆ)

Վկայեալ փարիզի բժշկական ֆաքիւլթէնէն, (Licencié ès Sciences) Նախկին Interne Hôpital des Enfants maladesի եւ մասնագէտ մանկանց եւ ներքին հիւանդութեանց

24, Rue des Grands Augustins, Paris (6e) Place St. Michel

Հիւանդ կ'ընդունի Գշ. Եշ. Ուր. և Շբ. օրերը, ժամը 1էն 4

Ինչպէս նաեւ մասնաւոր ժամադրութեամբ

Métro St. Michel եւ Odeon Tél. Littré 60-46

ՏՕՔԹ. Լ. ԳՐԻԳՈՐԵԱՆ

ՄԱՍՆԱԳԷՏ ՆԵՐՔԻՆ ՄՈՐԹԱՑԻՆ ԵՒ ՎԵՆԵՐԱԿԱՆ ՀԻՒԱՆԴՈՒԹԵԱՆՑ

126, Rue du Faubourg St. Denis

Metro : Gare de l'Est Téléphone : Nord 84-04

Ընդունելութեան ժամեր՝ Ամէն օր 2.30-7.30—կիրակի եւ տօն օրեր՝ 9-12

ԿԱՇԻԻ ՄԵԾ ՎԱՃԱՌԱՏՈՒՆ

TANNERIE DE LA DEULE

9 rue Charlot, Paris. Մէթրօ République, Tél. Archives 05—86

Մեծաքանակ և փոքրաքանակ վաճառում ամէն տեսակ կաշիներու, հրապարակի գինէն աժան

Աղպուռաճ ներքանցու կաշի,

Քուռվիօն (կռնակի մասը) Ա. կարգի քիլօն 32, 34, 36,

Բ. կարգի քիլօն 24, 26, 28, Ֆրանք,

Քօլէ (վերի մասը) 14, 16, 18 Ֆրանք,

Ֆլան (կողի մասը) 14, 15, 16 Ֆրանք,

Մասնաւոր դեղչ հայ կօշկակարներու։ կը խօսուի հայերէն եւ Թուրքերէն։

ԾԱԽՍԻ ԽԱՆՈՒԹ

Ընդարձակ խանութ մը, յարմար կօշկակարի, ժամագործի, ոսկերչի եւն., բազմամարդ թաղի մէջ, Rue Lepic, բնակութեան յարմարութիւն 2 հոգիի համար։ կազ, ելեկտրականութիւն, ջուր։

Պայմանները.— Տարեկան 3000 ֆր., chargesը մէջը, մէկ տարեկան կանխիկ։

Տեսնելու համար դիմել Ն. Սիլիճեանի 13 Rue d'Orsel Paris(18e).

ԻՐԱՒԱԳԻՏԱԿԱՆ ԳՐԱՍԵՆԵԱԿ

Է. ՍԹԷՖԻՔԻ

106 Kléber, Հեռ. Passy 72.56

Կը կատարէ ֆրանսա եւ յունաստան մոնելու կամ բնակելու արտօնութեան գործողութիւնները.

AFFIDAVITի (*Աֆիտավիթ*)

Դիմել՝ ամէն օր կէս օրէ վերջ ժամը 4—7.

ՅԱՌԱՋ

LE PREMIER QUOTIDIEN ARMÉNIEN EN EUROPE

ԲԱԺԱՆԵԳԻՆ

	3 ամս.	6 ամս.	Տար.
ՖՐԱՆՍԱ	35 ֆ.	70 ֆ.	140 ֆ.
ԱՆԳԼԻԱ	20 շլ.	40 շլ.	
ԵԳԻՊՏՈՍ	»	»	
ԻՏԱԼԻԱ		250 ֆրանք	
ԱՄԵՐԻԿԱ		6 տլ.	10 տլ.
ԵՒՐՈՊԱ		100 ֆ.	200 ֆ.

"HARATCH"

Խմբագիր՝ ՇԱՒԻԱՐՇ ՄԻՍԱՔԵԱՆ

Directeur-Propriétaire : SCHAVARSCH MISSAKIAN

Rédaction & Administration
Խմբագրութիւն — 208 bis, Rue Lafayette PARIS (10e)

TÉLÉPHONE : NORD 57-82

MÉTRO LOUIS-BLANC ou JAURÈS

Հասցէի փոփոխութեան համար պէտք է վճարել 2 ֆրանք

ՇԱԲԱԹ 10 ՄԱՐՏ 1928

10 MARS 1928

1. ՏԱՐԻ Թիւ 592

ՕՐԱԹԵՐԹ՝ ԱԶԳԱՅԻՆ, ՔԱՂԱՔԱԿԱՆ ԵՒ ԳՐԱԿԱՆ

ԳԻՆ՝ 50 ՍԱՆԹԻՄ

ԵՐԿՈՒ ԽՕՍՔ

ԽԱՐԴԱԽ ԴԱՒԵՐ

Եղանակին բերուժով, կոխները ընդհատուած են քրտական ճակատին վրայ։

Նախ ձիւն-ձմեռ, յետոյ ձիւնհալք եւ հաղորդակցութեան դժուարութիւններ թոյլ չեն տար զինուորական գործողութիւն կատարել։

Բայց այս չի նշանակեր թէ քիւրտ ռազմիկները խոր քուն մտած, կամ վերջնապէս ջլատուած են։ Ընդհակառակն, անոնք այս բոլի հանգիստէն կ'օգտուին, իրենց պակասները լրացնելու, եւ կոխները վերսկսելու համար։

Ինչպէս գրած ենք ասկէ առաջ, քիւրտ յեղափոխականները այժմ ունին կեդրոնական Վարիչ Մարմին մը, և իրենց անդրանիկ ջնդհ. ժողովէն վաւերացուած ուղեցոյց մը։ Ուրիշ խօսքով, ասոնք մը գործանուած են կարգ մը սխալներ, որոնք փուքացուցին 1925 Փետրուարի խոշոր շարժումը։

Միամտութիւն պիտի ըլլար հրաշքներ սպասել կազմակերպական այս փորձէն։ Նախնական կորիզ մըն է եղածը, չափազանց յետամնաց, միջնադարեան ժողովուրդի մը ծոցին մէջ, եւ բաւական ժամանակ պիտի անցնի, մինչեւ որ խոր արմատ բռնէ եւ զօնայ տիրական, անպիմադրելի ուժ մը։

Բայց, ճամբան հարթուած է։

Քրտական նոր կազմակերպութեան առաջնորդներուն մէջ կը գտնուին մարդիկ, որոնք ընդունակ են կրակը վառ պահելու։ Կան մտաւորականներ եւ զինուորականներ, որոնց համար այլեւս գաղտնիք չէ Թուրքիոյ հետապնդած քաղաքականութիւնը։ Եւ քանի որ հիմա յստակ ծրագիր եւ վարիչ մարմին ունին, ուխտ կնքած եւ կուսակցութիւն կազմած են, ուզենչուզեն հետքեր պիտի ձգեն իրենց ետեւէն, եւ ամէնէն առաջ մարտական սերունդ մը։

Այս իրողութեան չափ մխիթարական է առանձնապէս այն պարագան որ, Քիւրտերը, թօթուելով իրենց «մեղալո իէչ»ն, վերջնապէս եւ վճռապէս կանգ առած են մէկ ճամբու վրայ,— ազատագրական ճակատը ամփոփել եւ կեդրոնացնել միայն Թուրքիոյ դէմ։

Արդարեւ, 1927ի աշնան գումարուած ընդհ. ժողովը կտրուկ որոշումներ ունի այս մասին, շատ խելացի պատճառաբանութեամբ մը։

Քիւրտ վարիչները, որքան ալ իանդուժաւոր եւ լաւատես ըլլան, կը զգան թէ իրենց ուժէն վեր է միաժամանակ պայքարիլ և՛ Թուրքիոյ, և՛ Իրանի և՛ Միջագետքի դէմ, միացնելու համար երեք Քիւրտիստանները։ Միւս կողմէ, անոնք յայտնապէս կը տեսնեն որ, միայն Թուրքիան է իրենց անողոք թշնամին։ Ան է որ կը հալածէ, կը կեղեքէ և կը ճգնի բնաջնջել իր երկրին արիական վերջին ժողովուրդը։ Մինչդեռ Իրանն ու Իրաքը այնքան բարեացակամ են, որ անդրանիկ ջնդհ. ժողովը պարտք սեպած է հանդիսաւորապէս շնորհակալութիւն յայտնել անոնց կառավարութեանց։

Անշուշտ այս պարագան շատ լաւ գիտնալուն համար է որ, ինկիւրի հետ ի հետ գործի ձեռնարկած է նորէն, մասնաւորապէս պարսկական կառավարութեան միտքը պղտորելու համար։

Այս խարդախ քաղաքականութեան մէջ, նորէն իր կողքին է կարմիր Մոսկուան, իր Թաւրիզի, Մակուի, Ռոյի, Սալմաստի, Ուրմիոյ, Էրզրումի եւ Տրապիզոնի հիւպատոսներով կամ գործակալներով։

Ինկիւրի եւ Մոսկուա ձեռք-ձեռքի, կը ճգնին ո՛չ միայն քրտական շարժումը ուղղել Իրանի կամ Իրաքի դէմ, այլեւ, գաղտնի «ժուռնալ»ներ մատուցանել «առ որ անկ է», որպէս զի կռնակէն զարնել տան քիւրտ ռազմիկները։

Մեր տեղեկութիւնները կը հաստատեն որ, վերջերս նոր թափ ստացած է այս նենգամիտ փորձը, յատկապէս պարսկական սահմանին վրայ։

Թուրքերը, զգալով որ նոր անակնկալի մը կրնան հանդիպիլ Արարատի կողմէն, ուր կանգուն է քրտական պատնէշը, կը փորձեն թէհրանի աջակցութիւնը ապահովել, եւ երկու կրակի մէջ ձգել ապստամբները։

Այս ծրագիրը յաջողցնելու համար, Ինկիւրի թանկագին աջակիցներ ունի պարսկական Ատրպատականի մէջ, ուր հինէն իվեր որջացած են Թուրք-թաթարական պաշտօնեաներ եւ գործակալներ։ Պարսկական կառավարութիւնը այնքան լաւ գիտէ այս պարագան, որ արդէն միջոցներ ձեռք առած է, այդ վտանգը չեզոքացնելու համար։ Ֆարսացման քաղաքականութիւնն ալ ա՛յդ կ'ապացուցանէ։

Անշուշտ միեւնոյն յստակատեսութեամբ, թէհրան արժանի պատասխանը պիտի տայ Թուրք-բոլշեւիկ ժուռնալներուն եւ գրգռիչ խաղերուն։

Ինչպէս որ Քիւրտերուն կենսական շահը կը պահանջէ չդաւաճանել իրենց անդրանիկ ջնդհ. ժողովին որոշումներուն, և իրենց ամբողջ պայքարը կեդրոնացնել միայն եւ միայն Թուրքիոյ դէմ, այնպէս ալ Իրանի համար տարրական պահանջ է չդաւնացնել Թրքական լուծին դէմ ըմբոստացած ժողովուրդ մը, որ ուրիշ բան չուզեր, եթէ ոչ ազատ ապրելու իրաւունք։

Այս կերպով միայն կարելի է խափանել Թուրք-բոլշեւիկ դաւերը։

Այլապէս, թէ Քիւրտերը պիտի ճգմուին, եւ թէ Իրանը պիտի տուժէ, Թուրանական արշաւի ճամբան դիւրացնելով քիւրտ ժողովուրդի գերեզմանին վրայ։

Շ.

ՄԱՄՈՒԼ

ՀԱՐՅՈՒՄՆԵ՞Ր, ՀԱՐՅՈՒՄՆԵ՞Ր

«Երեւան» միեւնոյն թիւին մէջ երկու յօդուածներով կը... փառաբանէ Բարեգործականի «գործերը» (8 մարտ)։

Հետեւեալը կ'ամփոփենք խմբագրականէն.

— *«Բարեգործականը իրաւունք ունի անշուշտ հանրային դատավճռէն վախնալու։ Անոր գլուխը նստած անխուսափելի վարիչները քանի տարի շարունակ զանազան նշանաբաններով դրամ հաւաքելէ յետոյ, օր մըն ալ զայն անզգուշաբարձրէն կը նուիրեն օտար դրամատան մը, որմէ յետոյ իրենց գլուխը հաւաքելով Փարիզի 8—10 գոհարավաճառներ, իբրեւ «պատգամաւորական ժողով», ճոխ օթելի մը սրահին մէջ, շամփանեայի գաւաթներու բաղխումով կը վաւերացնեն տիրոջ կամքը։*

Ո՞ւր էր այն ժողովուրդը որուն կը դիմեն ամէն օր համակրութիւն եւ դրամ խնդրելով, ո՞ւր էին տասնեակ հազարաւոր ոսկիներու հիմնադրամը ստեղծող աշխատաւոր անդամները։ Հարցուեցա՞ւ անոնց կարծիքը իրենց դրամը Թրըսթի վերածելու համար։ Չէ՞ր արժէր որ առանձկ անդարմանելի քայլ մը առնուելէ առաջ, հանրային կարծիքն իմանար այդ մասին։ Եթէ այդչափ արհամարհելի էր հանրային կարծիքը, ինչո՞ւ այսօր անոր կը դիմեն. ինչո՞ւ նոյն «արհամարհելի» աշխատաւորութիւնը կը ջանան համոզել, Ժրանսուալի մէջ ալ մասնաճիւղեր հիմնելու համար։»

Իսկ այս հատուածը՝ Հայաստանի մէջ բարեգործականի կատարած գործերուն առթիւ.

«Հայաստանի անունով ժողովուրդին դիմող այդ կազմակերպութիւնը որ 150,000 անգլ. ոսկիի չափ գումար ունի, գոյացած իր անդամավճարներէն եւ մուտքի գումարներէն, իր տարեկան հասոյթէն—այսինքն իսկապէս իրեն պատկանող գումարներէն— 40 50 ոսկիներ միայն դրկած է Հայաստան։ Իր եկամուտով իր շուրջը գտնուողները միայն կ'ապրեցնէ, այն ալ իշխանական ամպականներով։ Այս հաշուետուութեան մէջ Բարեգործականը յանդգնութիւնը կ'ունենայ «Հայաստանի մէջ իր սկսած գործունէութեան մասն» նկատելու իր հոն դրկած առաքելութեանց ծախքը։ Ծարդ հինգ անդամ առաքելութիւն կազմակերպած է, որոնց վրայ գաղափար մը տալու համար, յիշենք որ առաջին առաքելութիւնը, Լեւոն Բաշալեանինը 200,000 ֆրանքի նստած է։ Երեւան, ճամբորդութեան մը համար առանձկ գումար մը յատկացնելը նոյն իսկ շռայլութիւն չէ, այլ կազմակերպուած կողոպուտ, «օրինական գետնի վրայ» անշուշտ։

Կը պահանջենք որ Բարեգործականը բաց ճակատով մէջտեղ գայ եւ տատանող վաճառականներու նման շփոթ հաշիւներ չներկայացնէ, դրէի խաղերով ուռուցիկ գումարներ ստեղծելով։ Յստակ ու մանրամասն հաշիւ պէտք է, ուր նշանակուած ըլլան իր եկամուտները, անոնց հանգամանքը, իր վարչական ծախքերը և իր յատկացումները։

Վերջին տարիներս Բարեգործականը շատ բան կորնցուց ժամանակ մը որոշ շրջանակներու մէջ վայելած իր համակրութենէն, եւ իր այսօրուան մեթոտները չեն որ պիտի կրնան իր շուրջի պարապութիւնը լեցնել։»

ՕՐԸ ՕՐԻՆ

Բողոքի նոր ցոյցեր Եգիպտոսի մէջ

Անգլիոյ կողմէ եգիպտական կառավարութեան յանձնուած խիստ ազդարարագիրը բուռն զայրոյթ առաջ բերած է ամբողջ Եգիպտոսի հանրային կարծիքին, մասնաւորապէս ուսանողական շրջանակներու մէջ։

Գահիրէի մէջ ճարտարարուեստական վարժարանի ուսանողները, թիւով մօտ 1500, առջի օր դասադուլ հռչակելով վաֆտի կեդրոնատեղիին մէջ դիրք բռնեցին եւ անկէ սկսան քար նետել ոստիկաններուն վրայ, որոնք կ'ուզէին ցրուել զանոնք։ Ընդհարում տեղի ունեցաւ ուսանողներուն եւ սաղաւարտակիր ոստիկաններու միջեւ, որոնք վահաններով եւ գաւազաններով զինուած էին։ Վիրաւորուեցան 28 ուսանողներ, որոնց երեքը ծանրապէս. թեթեւօրէն վիրաւորուեցան նաեւ 8 ոստիկաններ։ Վիրաւորուած ուսանողները նախ տարուեցան շէնքին ներսը, ուր կը բնակի Զաղլուլ փաշայի այրին. յետոյ փոխադրուեցան հիւանդանոց։ Ժամը 13ին ցոյցին վայրը հասաւ վաֆտի նախագահ Նահաս փաշա, որուն ոստիկանական խնդրանքներուն վրայ, ցրուեցան ուսանողները։

Ասիութի ամերիկեան քոլէճին ուսանողները մերժեցին ցոյցերուն մասնակցիլ։ Ասոր վրայ դասադուլ հռչակող ուրիշ ուսանողներ յարձակում գործեցին ամերիկեան վարժարանին վրայ եւ դուռներն ու պատուհանները կոտրեցին։ Տնօրէն Տոքթ. Ռիսել եւ ուսուցիչները դիմադրեցին, տնօրէնը թեթեւօրէն վիրաւորուեցաւ։

Թանթայի մէջ ալ ուսանողները ցոյց կատարեցին առաւօտուն։ Այրեցին երեք ինքնաշարժներ, որոնց մէկը կը պատկանէր եգիպտական հրամանատարին, այս վերջինը ինք ալ ծանրօրէն խոշտանգուեցաւ. կը կարծուի թէ բազմաթիւ վիրաւորներ կան։

Անգլիացիները շատ կարեւորութիւն չեն տար այս ցոյցերուն. իշխանուհի Մէյրի եւ ամուսինը առջի օր ճամբայ ելան դէպի Գահիրէ, ուր մարզպանին հիւրը պիտի ըլլան։

Նկատելով որ Անգլիացիները եգիպտոսի մէջ անհրաժեշտ թնդանօթներն ու մարտանաւերը ունին, այս անգամ ալ, ինչպէս քանիցս, յաղթանակը պիտի տանին, լուծել տալով եգիպտական խորհրդարանը եւ կազմելով նախարարութիւն մը, որ գործակցի Անգլիացիներուն հետ՝ մինչեւ նոր ընտրութիւնները։

Անգլիոյ ապիտակ տետրակը

Անգլիական կառավարութիւնը Զորեքշաբթի իրիկուն հրատարակեց սպիտակ տետրակ մը, որով կուտայ պատճէնը անգլեւեգիպտական դաշնագրի ծրագրին, — որ մերժուեցաւ եգիպտական դահլիճին կողմէ — եւ այս առթիւ կատարուած բանակցութեանց պաշտօնական արձանագրութիւնը։

Սարուաթ փաշա ներկայացուցած էր դաշնագրի նախագիծ մը, առաջարկելով զինակցութիւն մը Անգլիոյ հետ, պայմանաւ որ Եգիպտոս ընդունուի Ազգերու Դաշնակցութեան մէջ. Անգլիա պիտի շարունակէր իր գործակցութիւնը եգիպտական կառավարութեան, մէկ ելմտական եւ մէկ իրաւագէտ խորհրդական տալով՝ պարտքերու եւ օտարականներու խնդրին համար։ Կ'առաջարկէր որ հինգ տարիէն անգլիացի զինուորները քաշուին Սուէզի ջրանցքի գօտիին մէջ։ Սուտանի խնդիրը աւելի վերջի ձգուած էր։

Զէմպրլէյն պատասխանելով՝ առաջարկեց բոլորովին տարբեր դաշնագրի նախագիծ մը, որուն վրայ բանակցութիւնները սկսան։ Ի վերջոյ, երկուստեք ընդունուեցաւ վերջնական ծրագիր մը, որուն կ'ընկերանար Անգլիոյ արտաքին նախարարութեան մէկ ծանուցագիրը, որ կ'ըսէր թէ անգլիական կառավարութիւնը ո՛չ մէկ յանձնառութիւն կը ստանձնէ իր զինուորները քաշելու Եգիպտոսէն։

Ասոր վրայ ծագեցաւ տագնապը, որուն հետեւանքով Սարուաթ փաշայի դահլիճը հրաժարեցաւ։

Կացութիւնը Արաբիոյ մէջ

«Թայմզ»ի Թղթակիցը երուսաղէմէն կը հեռագրէ.— Պաշտօնապէս կը տեղեկանամ թէ վէհապիներու կողմէ մանաւանդ սպառնալիք մը չկայ Անդրյորդանանի դէմ. սակայն նախազգուշութիւններ ձեռք առնուած են՝ հարաւի սահմանագլուխին վրայ զինուորներ համախմբելով։ Զրահապատ հրասայլերու կարաւաններ պատրաստ կը սպասեն։ Կը կարծուի թէ պէտք չպիտի ըլլայ պաշտպանութեան ուժերը աւելցնելու։

∴ Անգլիոյ երեսփ. ժողովին մէջ գաղթային նախարար Էմբրի պատասխանելով աշխատաւորական երեսփոխան Քէնուորթիի, ըսաւ թէ փետրուար 19էն ի վեր վէհապիները ոեւէ արշաւանք չեն կատարած։

∴ Պասրայէն կը հեռագրեն թէ Իրաքի բանակէն մօտ հարիւր զինուորներ կը հսկէին անգլիական օդանաւերու կայան Շայպայի շուրջերը։ Անմիջապէս որ մօտալուտ վտանգի մը լուրը առնուեցաւ, Անգլիացիները զինաթափ ըրին տեղացի զինուորները եւ իրենք սկսան կատարել հսկողութիւնը, ամէն անակնկալի առջեւ պատրաստ գտնուելու համար։

Քովէյթի պարիսպներէն դուրս դիրք բռնած է անգլիական ջոկատ մը, բաղկացած 10 զրահապատ ինքնաշարժներէ, 10

(Լուրերու շարունակութիւնը կարդալ Դ. էջ)

ՏՈՄՍԵՐ

ԳՈՂԸ ԳՈՂԷՆ ԳՈՂԱՑԱՒ

կրնա՞ք միտք պահել,—

Մէկ՝ Չինաստանի մէջ, քառասուն ճակատի վրայ իրար բգքտող հրամանատարներուն եւ զօրավարներուն անունները.

Մէկ ալ՝ Թուրքիոյ մէջ, ծանօթ գեղծումներու հանգոյցին Թելերէն կախուած երեւելի եւ աներեւոյթ անունները.—

Նախկին ծովային գործավար Հիսան պէյ, նախկին առեւտրական գործավար Ալի ձէնանի պէյ, Լնվէրի անեծագ գնդ. Նազըմ պէյ, Պիլէճիկի երեսփոխան Ֆիքրէթ պէյ, ձէպէլը Պէրէքէթի երեսփոխան Ալի Բիզա պէյ, Մոսկուայի նախկին դեսպան կայիպ Քէմալի պէյ, կարսի երեսփոխան Յաարէտտին պէյ, երեսփոխան եւ *Ձիւմհուրիյէթի* խմբագիր՝ Եունուս Նատի պէյ, ազգ. մեծ ժողովի արկղակալ Մէհմէտ պէյ, հաշուապահ՝ Էմին պէյ, Մուշի երեսփոխան Հօճա Իլիաս, ֆոնիչէյի Նուրէտտին եւ Յապանճալը Շագգը պէյեր, ծովային Գործավարութեան փաստաբան Ջիա պէյ, իրաւագէտ-խորհրդական Մուսթաֆա Լութֆի, հաշուակալութեան դիւանի պետ՝ Նաֆի պէյ, շինութեանց դիւանի պետ՝ Մուսթաֆա Ջիա, Նաւատորմի ձիւղին պետ՝ Էմիէմ, խորհրդական՝ Ղէճաճի պէյ...

Ցանկը չէ սպառած տակաւին։

Միայն վկաներու Թիւը՝ հաւրիւրի կը մօտենայ։

Իսկ ո՞վ կ'երաշխաւորէ որ այդ վկաներն ալ իրենց կարգին, սեւ ցանկը չպիտի անցնին։

— վա՛յ. մատնեցի՞ր զիս։ կը տեսնուինք... Ես քու ի՛նչ գաղտնիքներդ գիտեմ։

Եւ առտուն կանուխ արթնցողը բան մը պիտի պատմէ։

Ժամանակին, Թուրքիոյ մէջ վաճառականութիւն կ'ընէին շղթայաշար դրութեամբ (*զէնճիրլէմէ*), ձեռքէ ձեռք ապրանք փախցնելով, եւ կառավարութիւնը չէր կրնար խափանել։

Ջեղծումներու եւ գողութեանց շղթան ալ այնքան մանուածապատ է, որ հազիւ Թէ կարենան — կամ ուզեն— գլխաւոր օղակները գտնել։

Այսօր, բաց են դուռները, մէկը-միւսը սեւցնելու համար։

վաղը, յանկարծ, կրնան խափանել քննութիւնը եւ մութի մէջ ծածկել ամէն բան։

Որովհետեւ, ո՞վ կրնայ երաշխաւորել Թէ Թուրքիոյ գողութեանց եւ աւարի «շննդոց», ուրկէ՞ կը սկսի եւ մինչեւ ուր կրնայ... բարձրանալ։

Գողը գողէն գողացաւ...

ՎԱՐԱՋ

ՀԱՅ ՄԸ ՋԵՐԲԱԿԱԼՈՒԱԾ ԱՆԿԻԷՆԻ ՄԷՋ

Ժամանակէ մը ի վեր բողոքներ կը հասնէին Ընդհանուր Ապահովութեան տնօրէնութեան Թէ քսակահատութիւններ կը կատարուին Անկիւրէնի եւ Թրանսիլէի ձիարշաւի դաշտերուն մէջ։

Առջի օր Անկիւրէնի մէջ ձերբակալուեցաւ Քերովբէ Ժամկոչեան անուն Հայ մը, 23 տարեկան, որ կը բնակի Փարիզ, Անկուլէմ փողոց Թիւ 9, այն պահուն ուր հանդիսատեսի մը գրպանէն կը գողնար Թղթապանակը։ Յանցաւորը խոստովանեցաւ իր բոլոր սխրագործութիւնները։ Վրայէն գտնուեցան շատ մը լեցուն դրամապանակներ, զորս կ'ուզէր անհետացնել ձերբակալուած ատեն։

Ժամկոչեան Փոնթուազի դատական իշխանութեանց յանձնուեցաւ։

ՀԱՅԿԱԿԱՆ ՍՈՎԵՏԱԿԱՆ ԳՐԱԿԱՆՈՒԹՅԱՆ ՀԱՐՅՈՒՐԸ

Ա. ՇԱՀՆԱԶԱՐՅԱՆ

(1887—1937)

Ա. Շահնազարյանը ծնվել է 1887 թ. Ալեքսանդրապոլում (Լենինական)։ Ավարտել է Ալեքսանդրապոլի ռեալական դպրոցը։ Ուսումը շարունակել է Պետերբուրգի համալսարանի պատմա-բանասիրական ֆակուլտետում։ Ավարտելուց հետո աշխատել է Ալեքսանդրապոլի ռեալական դպրոցում։ Հեղափոխությունից հետո եղել է Ալեքսանդրապոլի հանրակրթության բաժնի վարիչ, Ալեքսանդրապոլի պետական թանգարանի տնօրեն, Ալեքսանդրապոլի պետական մանկավարժական ինստիտուտի դասախոս, Հայկական ՍՍՀ ԳԱ Գրականության և արվեստի ինստիտուտի գիտական աշխատող։

Ա. Շահնազարյանը հայ գրականության պատմության, հատկապես հին շրջանի, ինչպես նաև հայ ժողովրդական բանահյուսության ուսումնասիրության ասպարեզում ունեցել է մեծ վաստակ։ Նրա գրչին են պատկանում «Հայ գրականության պատմություն» (1-ին հատոր), «Հայ գրականության պատմության դասընթաց» (1-ին հատոր), «Հայ գրականության պատմության դասընթաց» (միջնադարյան շրջան), «Հայ գրականության պատմության դասընթաց» (նոր շրջան), «Հայ գրականության պատմության դասընթաց» (ժամանակակից շրջան), «Հայ գրականության պատմության դասընթաց» (ժողովրդական բանահյուսություն), «Հայ գրականության պատմության դասընթաց» (ռուսերեն), «Հայ գրականության պատմության դասընթաց» (ռուսերեն), «Հայ գրականության պատմության դասընթաց» (ռուսերե

ԳՈՒԺԱԿԱՆ ՎԱՃԱՌՔԻ

(ԱՃՈՒՐԴԱՅԻՆ ԿԱՐԳԱԴՐՈՒԹՅՈՒՆ)

ՏԵՍՆԵԼՈՎ ՍԱՀՄԱՆՎԱԾ ԱՆՇԱՐԺ ԳՈՒՅՔԻ ՀԱՆՐԱՅԻՆ ԱՃՈՒՐԴԻ ՄԱՍԻՆ

Ի ուշադրություն առնելով այն հանգամանքը, որ Ալավերդու շրջանի Ղարաքիլիսա գյուղի բնակիչ Ստեփան Ալեքսանդրի Ղազարյանի կողմից Ալավերդու շրջանային գործադիր կոմիտեի 1927 թվականի հոկտեմբերի 25-ին կայացրած որոշմամբ նրան պատկանող անշարժ գույքը՝ 1 հարկանի քարաշեն տուն, 1 ախոռ, 1 գոմ, 1 ավազան, 1 ջրհոր, 1 ծառատեղի, 1 խաղողի այգի, 1 ցանք, 1 ձորակ, 1 ջրաղաց, 1 ջրաղացի ավազան, 1 ջրաղացի ջրհոր, 1 ջրաղացի ջրանցք

օդանաւերէ եւ որոշ քանակութեամբ բեռնարարձ ինքնաշարժներէ։ Նոյն ինքն Քովէյթի մէջ «Լմբրոլտ» յածանաւի նաւազները պահակ կը պտտին՝ ու կազմ ու պատրաստ կը սպասեն վէհապիներուն։ Տեղական ժողովուրդին վրայ մեծ ազդեցութիւն գործած է անգլիացի նաւազներու տողանցքը։

Պաղտատի եւ Դամասկոսի միջեւ, անապատին մէջէն, ինքնաշարժներով երթեւեկը ընդհատուած է առժամապար։

⁂ Լոնտոնէն հեռագրի մը համաձայն, իպնը Սուուտ անապատի իր մայրաքաղաք Ռիյատէն Մէքքէ կուգայ՝ բանակցելու համար Անգլիացիներուն հետ, նկատելով որ Անգլիա հոգատարն է Իրաքի եւ Անդրյորդանանի։

«Շիքակօ Թրիպիւն»ի թղթակիցը կը կարծէ թէ վէհապիներու այս շարժումին մէջ մատ ունին նաեւ բոլշեւիկները, որոնց գործակալները վերջերս տենդոտ գործունէութեան մէջ էին այդ կողմերը։

Քարիւղի նոր օրինագիծը

Ֆրանսայի երեսփ. ժողովը մէկ բարեփոխումով ընդունեց կառավարութեան առաջարկած քարիւղի նոր օրինագիծը՝ 185ի դէմ 335 քուէով։

Ընկերվարականները հակառակ էին օրինագիծին եւ կը պահանջէին որ քարիւղը Ճնայ պետական մենաշնորհ։ կը պնդէին թէ կառավարութիւնը տեղի տուաւ Անգլիոյ եւ Ամերիկայի ճնշումին՝ որպէսզի օժանդակէ այդ երկիրներու քարիւղի թրըստներուն՝ ի վնաս խորհրդային քարիւղին։ Ընկերվարական երեսփոխան Պարոն բացատրեց թէ Ֆրանսական դրամագլուխը շատ լաւ կրնար շահագործել ռուսական քարիւղը։ Առեւտրական նախարար Պոքանովսքի պատասխանեց թէ կառավարութիւնը խտրութիւն չի դներ Ֆրանսա ներածուած քարիւղներու աղբիւրին մէջ։ Անոնք որ առնուազն 500 թոնս քարիւղ պիտի ներածեն, պէտք է մասնաւոր արտօնութիւն առնեն (նախապէս այդ քանակը 200 թոնս էր)։ Իսկ այն ընկերութիւնները, որոնք արդէն քարիւղ կը ներածեն Ֆրանսա, պիտի կրնան վերջին հինգ տարուան ընթացքին իրենց ներածած տարեկան քանակին առաւելագոյնը ներածել։ Ընդունուեցաւ ընկերվարականներու այն առաջարկը թէ կառավարութիւնը դուռ շահէն 100ին 7 պիտի գանձէ։

Օդանաւային մեծ արշաւներ

Գարունը մօտեցած ըլլալով, օդանաւային երկար թռիչքները կը վերսկսին։

Առաջին փորձը պիտի կատարէ անգլիացի միլիոնի օդանաւորդ Հինչքլիֆ, որ ինչպէս կը յիշուի, անցած տարի Լէվինի հետ Լոնտոնէն նիւ Եորք պիտի երթար, սակայն յետոյ ծրագիրը փոխելով գնաց մինչեւ Իտալիա, ուր «Միս Քոլումպիա»ն անգործածելի դարձաւ՝ արկածի մը հետեւանքով։ Կ'ըսուի թէ Հինչքլիֆի պիտի ընկերանայ յայտնի արուեստագիտուհի եւ օդանաւորդ տիկին Էլզի Մաքէյ, երրորդ աղջիկը Փիւնարտ Լայնի տնօրէն լորտ Ինչքէյփի։ Ծեծահարուստ տիկինն է որ այս արշաւին բոլոր ծախքերը կը հոգայ։

Հարիւրապետ Հինչքլիֆ իր պատրաստութիւնները տեսաւ մեծ գաղտնապահութեամբ։ Օդանաւը, որ մկրտուեցաւ «Լմվէնչըր» (Արկածախնդրութիւն) անունով, շինուած է Տիթրոյթի մէջ, եւ միայարկ է։ Անցած տարի Պրոք եւ Շլի աշխարհի շրջանը կատարած էին նման օդանաւով մը։

Ամէն նախազգուշութիւն ձեռք առնուած է՝ անցած տարուան աղէտներուն չենթարկուելու համար։ Պէնզինի ընդունարանները շինուած են այնպէս, որ ի հարկին կարելի պիտի ըլլայ վայրկենապէս պարպել զանոնք, որպէսզի օդանաւը կարենայ ծովուն վրայ կենալ։ Առաջին ժամերուն, իր ահագին բեռով, օդանաւը պիտի կրնայ ժամը 150 քիլոմեթր ճամբայ կտրել։

Ամէն ինչ պատրաստ որ օդի պայմանները ներեն, «Լմվէնչըր» ճամբայ պիտի ելլէ Քրանուէլի կայանէն։ Դեռ յայտնի չէ թէ ի՛նչ ուղղութեամբ պիտի կատարուի այս արշաւը. դէպի Ամերիկա՞ թէ դէպի Հնդկաստան։ Այս մասին եւս գաղտնապահութիւն կը տիրէ։

Վերջին լուրերու համաձայն, Տիկին Մաքէյ հրաժարած է ընկերակցելէ Հինչքլիֆի։

Փարախի բաժնուածները

Ագգերու Դաշնակցութեան Խորհուրդը որոշեց սիրալիր նամակներ գրել Սպանիոյ եւ Պրազիլիոյ, որոնք 1926ին հրաժարեցան Ագգերու Դաշնակցութենէն, կրկին հրաւիրելով գանոնք անդամակցելու։

Անգլիոյ օդային ուժը

Անգլիոյ օդային նախարարը պաշտօնապէս հաղորդեց թէ օդային նաւատորմը այս տարի պիտի աւելնայ չորս նոր տորմղիկներով, այսինքն 69էն պիտի բարձրանայ 73ի։ Նոր տորմղիկներէն երկուքը Հնդկաստան պիտի ղրկուին։ Քուէարկուած է 16,250,000 ոսկիլիրայի պիւտճէ մը, այսինքն 700,000 յաւելում՝ անցեալ տարուան վրայ։ Սպաններու եւ զինուորներու թիւը պիտի ըլլայ 32,5000, անցեալ տարիէն 500 պակաս։

ՄԱՆՐ ԼՈՒՐԵՐ

Հելլէն կառավարութիւնը ծրագիր կը պատրաստէ ցունաստանի բոլոր համայնավար կազմակերպութիւնները ջնջելու համար։

ԻՏԱԼԻՈՅ Թագաւորը Տրիպոլիս պիտի այցելէ, ընկերակցութեամբ գաղթային նախարարին։

Կ'ՈՒԶՈՒԻՆ թետաքս վերամակեդէններու համար մնմեաժ քորտնէ եւ փուան թիւրք շինող գործատուութիւններ արհեստանոցի մէջ աշխատելու համար։ Դիմել՝ առաւտները, 27 Arcades des Champs Elysées, 139 թիւ գրասենեակը։

կը տրուին հայերէնի եւ անգլիերէնի դասեր։

Կ'ՈՒՍՈՒՑՈՒԻ վեց ամսուան մէջ սահուն կերպով անգլիերէն խօսակցութիւն։

Դիմել՝ Ը. Լաւեանի, 8 Rue Buffault, Paris (9e), Մէթրօ Cadet.

ԲԺՇԿԱԿԱՆ ԴԱՐՄԱՆԱՏՈՒՆ
123 Bld. Sébastopol, 123
(Métro: St. Denis և Réaumur)
ՄԱՍՆԱԳԷՏ ԲԺԻՇԿՆԵՐ
ջերմամիզուկեան, Ֆրանկ-ախտի, արիւնի եւ մոթային հիւանդութեանց։
Բժշկական տարբեր ուսումներ
Ամէն օր ժամը 9—12 և 2—8, կիրակի՝ 9—12։
Ժողովրդական գիներ

Հ. Յ. ԴԱՇՆԱԿՑՈՒԹԻՒՆ

Պելվիլի ենթակոմիտէի ընդհանուր ժողովը այսօրշաբաթ դիշեր ժամը 8.30ին, 131 Fbg. du Temple։

— Պուա-Քոլոնպի «Նոազոյն» խումբի դասախօսական ժողովը այսօր Շբ. դիշեր ժամը 8ին, 154 Ave. Argenteuil, Asnières։ կը դասախօսէ Ընկ. ՌՈՒԲԻՆ։

— Փոն տը Շէրիւիի կոմիտէին ընդհ. ժողովը վաղը կիրակի ժամը 2ին, Ակումբին Գրադարանը։ Կարեւոր օրակարգ։

— Մարսէյլի Պատ. միութեան ընդհ. ժողովը վաղը կիրակի ժամը 1.30ին, Գրադարան-Ընթերցարանը։ Օրակարգ.— Նոր վարչութեան ընտրութիւն. ընկերներու ներկայութիւնը պարտաւորիչ է։ Ներկայանալ անդամատետրներով։

— Ասնուվիլ-լէ-կոմնէսի «Ռազմիկ» խումբի դասախօսական ժողովը վաղը կիրակի առաւօտեան ժամը 10.30ին, սովորական հաւաքատեղին, կը դասախօսէ Ընկ. Ս. ՏԷՐ-ԹՈՎՄԱՍԵԱՆ։

— Իսի լէ Մուլինոյի «Զաւարեան» եւ «Վանի Արամ» խումբերու ժողովը վաղը կիրակի ժամը 2.30ին, 164 Ave. de Verdun.

Պելճիոնի կոմիտէն դասախօսութեան կը հրաւիրէ ընկերներն եւ համակիրները, Բազէրն ա'Օֆմոնի ակումբը, վաղը կիրակի ժամը 2ին։ Կը դասախօսէ ընկ. ՂԱԶԱՐ։

ՓԱՐԻԶԱՀԱՅ ՏՐԱՄԱԹԻՔ ԹԱՏԵՐԱԽՈՒՄԲԸ

վաղը կիրակի գիշեր ժամը 8.45ին Sociétés Savantesի մէջ
Մասնակցութեամբ պետական Թատրոններու դերասանուհի
ՏԻԿ. ԴՈՒՐԵԱՆ - ԱՐՄԷՆԵԱՆի՝ կը ներկայացնէ՝

ՀԻՒՐԸ ԿԱՄ ՔՄԱՀԱՃՈՑՔԻ ԶՈՒՀԸ

Ընտանեկան տրամ ՊՐԱՆՏԻՍի
ԱԴԱՄ — ԵՒԱ (Զաւեշտ 2 արար)
ԳԻՆԵՐԸ ՍՈՎՈՐԱԿԱՆ

ԱՊՐԻԼ 11/24 ԵՒ ՄԾԱԿՈՑԹԻ ՕՐ

Փարիզի Հայ Ուս. Միութեան վարչութիւնը կը պատրաստուի արժանավայել շուքով տօնել ԱՊՐԻԼ 11/24ը՝ Salle d'Horticultureի, ՀԱՅ ՄԾԱԿՈՑԹԻ ՕՐԸ Salle Gaveauի եւ միութեան կազմութեան *քառամեամեակը* (հիմնուած 1888ին), մորպոնի Ռիշլիէօ ամփիթատրոնին մէջ։ Մանրամասնութիւնները մօտ օրէն։

ՑՈՒՇԱՏԵՏՐ

ԼԻՈՆԻ Բարձր Հայքի Հայրենակց. միութիւնը ժողովի կը հրաւիրէ արձանագրուած եւ ոչ արձանագրուած հայրենակիցները, վաղը կիրակի Հ. Յ. Դ. Գրադարանը, 262 Rue Déguelin. Օրակարգ.— Նոր վարչ. ընտրութիւն, հաշուետուութիւն, ծրագիր - կանոնագրի մշակում։

ՍԱՆԱՍԱՐԵԱՆ ժողովրդ. Համալսարանի պատգամաւորական ընդհ. բացառիկ ժողովը վաղը կիրակի առաւօտ ժամը 10ին, 61 Rue Monsieur le Prince.

Օրակարգ.— 1. Ջեկոյց Համալսարանի մարմնոյն, 2. Անդամակցող միութիւններու նիւթական եւ բարոյական օգնութեան հարցը։

ԱՆԴՐԷԱՍի եւ իր շրջանի հայրենակցական միութեան վիճակահանութենէն շահած են հետեւեալ թիւերը.— 716, 413, 962, 650, 1317, 1466, 423, 909, 1456, 1460, 1491, 1320, 807, 393, 446, 919, 340։ Ստանալու համար դիմել՝ տոմսերով միասին անձամբ կամ նամակով։ H. Kéfélianի, Cordonnerie, 368 Rue de Vaugirard, Paris (15e).

ՇՆՈՐՀԱԿԱԼՈՒԹ

ՏԷՐ եւ տիկին Դ. կէչուտեան եւ զաւակները, Տէր եւ տիկին Կ. Բրդիկեան շնորհակալութիւն կը յայտնեն իրենց ազգականներուն, բարեկամներուն եւ հայրենակիցներուն, որ ներկայ գտնուեցան իրենց սիրասուն դստեր եւ ազգականին՝ 15ամեայ

ԼԱԼԵԶԱՐ ԿԷՉՈՒՏԵԱՆԻ

յուղարկաւորութեան։ Ինչպէս նաեւ խորին շնորհակալութիւն գրաւոր ցաւակցութիւն յայտնող եւ ծաղկեպսակ ղրկող բարեկամներուն։

Յուղարկաւորութիւնը կատարուեցաւ Մարտ 4ին Մարսէյլի մէջ։

ՆԱՄԱԿԱՑՈՒԹ

ՓՐԱԿԱ, Ե. Մ.— Նամակին պատասխանը չստացանք։

ՆԱՄԱԿ ունի Սեբաստացի Գարեգին Անդրէասեան։ Դիմել՝ խմբագրատուն։

IMPRIMERIE - MASSIS - ÉDITIONS
208bis, Rue Lafayette Paris (10)
Le Gérant: H. TEURNIER

ԻՐԱՒԻԱԳԻՏԱԿԱՆ ԳՐԱՍԵՆԵԱԿ
Է. ՍԹԷՖԻՔԻ
106 Kléber, Շեն. Passy 72.56
կը կատարէ Ֆրանսա եւ ցունաստան մտնելու կամ բնակելու արտօնութեան գործողութիւնները.
AFFIDAVITի (*Ապիտավիթ*)
Դիմել՝ ամէն օր կէս օրէ վերջ ժամը 4—7.

վարձու շարկաբաժին երկու սենեակ եւ խոհանոց, պարտէզով։ կազ եւ ելեկտրականութիւն։ 16 Rue des Allouettes, Colombes. Gare les Vallées.

կ'ուզուի աշխոյժ եւ պատուաւոր սպասուհի մը, տնական աշխատանքներու համար առաւօտեան ժամը 7.30էն իրիկուան ժամը 7։ Լաւ վճարում։ Դիմել՝ Տիկին Մուխթաֆեանի, 10 Villa Standal, Paris (20e), Մէթրօ՝ Gambetta.

Տրամադրելի է խանութ մը՝ ուր կայ ջուր, կազ, ելեկտրականութիւն։ Յարմար գանազան տեսակ գործերու։ Ամսական 150 ֆրանք, առանց pas de porteի եւ առանց միջնորդի։ Դիմել՝ Ս. Հէքիմեանի. 74 Lourmel, Métro Beaugrenelle։

Կ'ՈՒԶՈՒԻՆ ժէնէսէ ռօպ կարող վարժ եւ վարպետ գործաւորուհիներ, առատ եւ տեւական գործ։ Դիմել՝ երեւանդ Պօտուրեանի, 51 թիւ սենեակը, 7 Rue de Tournon, Paris (6e). Մէթրօ՝ Օտէոն։

վարձու են մէկ կամ երկու սենեակ խոհանոցով, ջուր, ելեկտրականութիւն։ Դիմել՝ Պ. Մէրվէրեանի, 54 Rue de la Renaissance, Bois-Colombes, Seine.

ՄԱՐՍԷՅԼԻ ՄԷՋ
Հայկական առաջնակարգ նոր եւ շքեղ հիւրանոց
12, Տէ Ֆէօյեան փողոց, 12
Տէր և տնօրէն Վ. Գ. ԷԼՄԱՍԵԱՆ
PAX-HOTEL
12, Rue des Feuillants, 12
(Angle Rue Cannebière)
Tél. Inter. 12-02
MARSEILLE
Ouvert toute la nuit
Chauffage central, Salle de Bains, Eau, courante, chaude et froide

ՄՕՏ ՕՐԷՆ ԼՈՅՍ ԿԸ ՏԵՍՆԷ
Վաղուէն Շուշանեանի՝ «Գարնանային»ը (վէպ) գեղարուեստական մատուռ եւ խնամուած տպագրութեամբ, գեղազարդուած զարդանկարներով եւ տղայի թուղթի վրայ։ Գունաւոր կազմով եւ առանձին ծածկոցով։
Բնագրէ դուրս՝ Ե. Թոշարեանի երկու գունաւոր նկարներով
ԿԸ ՏՊԱԳՐՈՒԻ ՄԻԱՅՆ 250 ՕՐԻՆԱԿ

կարելի է ստանալ միայն կանխիկ վճարումով։
Ամերիկա եւ եգիպտոս 1.50 տոլար
Ֆրանսա եւ ուրիշ երկիրներ 25 ֆրանք։
Դիմել՝ այս հասցէին՝ V. CHOUCHANIAN
33 Rue des Ecoles
PARIS (5e), France

B. VAHÉ (BEUREKDJIAN)
46, Rue Ste. Anne, PARIS (2e) -:- Téléphone: LOUVRE 45-25
Licencié en Droit de la Faculté de Paris. Ancien élève de l'Ecole des Hautes Etudes Sociales,
Ancien Avocat. —JURISCONSULTE— Droit Français et International Privé.

Պ. ՎԱՀԷ (ՊԷՕՐԷՔՃԵԱՆ)
ԻՐԱՒԱԳԷՏ, ՎԿԱՅԱԿԱՆ ՓԱՐԻԶԻ ՀԱՄԱԼՍԱՐԱՆԷՆ
Իրաւագէտ-խորհրդատու Տէֆթոն Օթօմօպիլ է Մբօրթիվ եւ Մխիթիէր Միլիթէր ֆրանսական մեծ ընկերութեանց։
Կը ստանձնէ քաղաքային, առեւտրական եւ պատժական դատարան. ներու առջեւ ամէն տեսակ դատեր, կը հետապնդէ փղոցի արկածներու առիթ ելնասուց հատուցումը, առանց կանխիկ վճարումի, կը խմբագրէ աղերսագրեր եւ պայմանագրեր, կուտայ certificats de coutume *եւ կը կատարէ նաեւ իւրալիզասիոնի եւ քաղաքային ամուսնութեան ձեւակերպութիւնները, ու ամէն լեզուէ թարգմանութիւններ։*
Հայերու համար դիւրամատչելի պայմաններ։
Խորհրդակցութեան ժամեր.— Ամէն առաւօտ ժամը 8.30էն 9.30, եւ երեկոները 6էն 7 եւ ժամադրութեամբ։

Գ. ՅԱԿՈԲԵԱՆ ԻՐԱՒԱԳԷՏ
Կը վարէ ամէն տեսակ առեւտրական, քաղաքային եւ պատժական դատերով։ Կը ստանձնէ մասնաւորապէս ինքնաշարժի արկածներու եւ վարձակալութեան վերաբերեալ դատական գործեր, ինչպէս նաեւ ապահովագրական վէճեր։ Կը խմբագրէ ամէն տեսակ actes (baux, vente et nantissement de fonds de commerce, constitution et liquidation de sociétés). *Ֆրանսահպատակութիւն ուզողներու համար կը կատարէ վարչական ձեւակերպութիւնները լաւագոյն պայմաններով։*
Ընդունելութեան ժամեր ամէն օր 9.30-12 և ժամադրութեամբ
13 Rue Béranger, Métro République, Tél. Archives 15-14

ՀԱՅԿ. ԲՈՒԺԱՐԱՆ - POLYCLINIQUE de BELLEVILLE
Տէր եւ տնօրէն՝ **ՏՕՔԹ. ԳՐԳՈՅԵԱՆ**
29, Rue (Place) des Fêtes, Paris, XIX. Tél. Nord 96-61
Բաց է ամէն օր, ուր շատ մը մասնագէտ բժիշկներէ կը խնամուի ամէն տեսակ ներքին եւ վիներական հիւանդութիւններ։ Աչքի մասնագէտը կ'ընդունի Գշ., Երկ. եւ Շաբաթ օրերը ժամը 3—5։ Քթի, կոկորդի ու ականջի մասնագէտը ամէն Երեք. եւ Շաբաթ օրերը ժամը 1—3։ ԱՏԱՄՆԱԲՈՅԺը ամէն օր ժամը 9էն 19։ Կիրակի 9—12։

ՉՈՐՆ ԱՍԵՄ, ԿԱՄ ՉՈՐՆ ԽՈՍՏՈՎԱՆԻՄ,
ՉԻ ԱՆԹԻԻ ԵՆ ՄԻՋՈՑՆԵՐԸ ԱՅՑԵԼԵԼՈՒ
ՎԱՀՐԱՄ ՃԷՆԱՋԵԱՆԻ
ՍԷՆ ՄԻՇԷԼԻ ՀՐԱՑ ՆՊԱՐԱՎԱՃԱՌՈՒԹՅՈՒՆԸ
1 bis Rue Hautefeuille, Paris (6e)
Թրամուէյներ 8, 29A, 29B, 29C, 86, 87, 93, 2, 9, 14, 19, 20, 47, 82, 83, 103, 104։
Օթօպիւսներ՝ Y, AI, AIbis, Q, W, Z, BD, H.

ՁԵՐՄԱԿ ՊԱՆԻՐԻ ՄԻԱԿ ԿԵԴՐՈՆԱՏԵՂԻՆ
GEORGES VASSILIADIS
10, RUE DES MARTIGALES, MARSEILLE
Եթէ կ'ուզէք, անարատ ձերմակ պանիր ունենալ, դիմեցէք վերոյիշեալ հասցէին։ Յունուար 20էն պիտի սկսինք ծախել Քորսիքայի ձերմակ պանիրը։ Պէտք է գիտնալ որ Քորսիքայի ձերմակ պանիրները շատ են, առաջնակարգը կը գտնուի մեր քով։ Փափաքողներու՝ տասցէին կրնանք ղրկել։
Ամբողջ տարին միշտ պատրաստ մթերք ունինք։

ՁԵՐ ՇԱՀԸ ԿԸ ՊԱՀԱՆՋԷ ՈՐ ՄԵՋԻ ՎՍՏԱՀԻՔ ՁԵՐ ՀԱՇՈՒԱՊԱՀՈՒԹԻՒՆԸ . . . . . ԵՒ . . . ՏՈՒՐՔԻ ԳՈՐԾՈՂՈՒԹԻՒՆԵՐԸ

Դ. ԹԱՒԻՐԵԱՆ
ՓՈՐՁԱՒՈՐ ՀԱՇՈՒԱՊԱՀ
19 RUE HENRI MONNIER
PARIS (IXme)

Տոմսերու կազմակերպութիւն,
Շաբաթական եւ հաշուեքննութիւն,
Դիզուած հաշիւներու արձանագրութիւն.

ԱՄԻՍԸ **75** ՖՐԱՆՔ

Ամէն տեսակ տուրքերը ժամանակին յայտարարենք, թուղթերը կը քննենք, ա տնական պէմումները ժամանակին եւ տակար կերպով կը կատարենք։

ՇԱՆՕԹ.— Բոլոր առեւտրականներուն կը յանձնարարենք մեր մասնաւոր ուշադրութեան, որ կը դիւրացնէ տուրքի բոլոր պահանջները։ եւ առեւտրական կացութիւնը կը յայտնէ ուզուած վայրկեանին։

LE PREMIER QUOTIDIEN ARMÉNIEN EN EUROPE

ՅԱՌԱՋ

"HARATCH"

ԲԱՂՈՒՆԵՑԻՆ

	3 ամս.	6 ամս.	Տար.
ՖՐԱՆՍԱ	35 Ֆ.	70 Ֆ.	140 Ֆ.
ԱՆԳԼԻԱ	20 շլ.	40 շլ.	
ԵԳԻՊՏՈՍ	»	»	
ԻՏԱԼԻԱ	250 ֆրանք		
ԱՄԵՐԻԿԱ	6 տլ.	10 տլ.	
ԵՒՐՈՊԱ	100 Ֆ.	200 Ֆ.	

Խմբագիր՝ ՇԱՒԱՐՇ ՄԻՍԱՔԵԱՆ

Directeur-Propriétaire : SCHAVARSCH MISSAKIAN

Rédaction & Administration
Խմբագրութիւն
208 bis, Rue Lafayette PARIS (10e)

TÉLÉPHONE : NORD 57-82

MÉTRO LOUIS-BLANC ou JAURÈS

Հասցէի փոփոխութեան համար պէտք է վճարել 2 ֆրանք

ԿԻՐԱԿԻ 11 ՄԱՐՏ 1928

11 MARS 1928

Դ. ՏԱՐԻ Թիւ 593

ՕՐԱԹԵՐԹ՝ ԱԶԳԱՅԻՆ, ՔԱՂԱՔԱԿԱՆ ԵՒ ԳՐԱԿԱՆ

ԳԻՆ՝ 50 ՍԱՆԹԻՄ

ԵՐԿՈՒ ԽՕՍՔ

ԲՈԼՈՐ ՁԻՒՂԵՐԸ՝ ԾԱՒԻՆ ՀԱՄԱՐ

Անցեալ օր, պարզելով Հայրենակցական Միութիւններու չափազանց նեղ հայրենասիրութիւնը— բուն բառով՝ տեղասիրութիւնը— իրրեւ օրինակ յիշած էինք Հայաստանի մէջ անբնակ-անբնակ քաղաքներ շինելու ձեռնարկները։

Կ՚արժէ քիչ մը աւելի քրքրել այս խնդիրը։

Որովհետեւ, մոլութիւնը վարակիչ հանգամանք առած է, և մեր հաւաքական շահերուն կր վնասէ քիչ մը ամէն ասպարէզի մէջ։

Պատմած էինք Վալանսի պարագան,— Մալթիոյ կրթասիրացր դպրոց բացեր է, բայց միայն Մալթիացի մանուկներ կընդունի, եւ միւսները կը մերժէ։

Այս կարգի խորութեանց բազմաթիւ օրինակներ կրնայինք յիշել, բայց աւելորդ է։ Անոնք որ հետեւած են Հայրենակցական Միութեանց տարիներու գործունէութեան, կրնան պրպտել իրենց յիշողութիւնը։

Այս հոգեբանութիւնը վնասակար է մանաւանդ անոր համար որ, մեր այս ցիրուցան վիճակին մէջ, իր կարգին կր բաժնէ, կը ցրուէ ճիգերը։

Մինչդեռ, կտրուած ըլլալով վարիչ կեդրոնէ մը, աւելի քան երբեք պէտք ունինք որ, ամէն աշխատանք ինքնաբերաբար ուղղուի դէպի ընդհանուր նպատակ մը։

Հայրենակցական Միութիւնները ճիւղերն են միեւնոյն ծառին։ Ինչքան ալ իրենք իրենց գլխուն ծագկին, միեւնոյն արմատէն կր ծծեն հիւթը, եւ միայն իրենց չեն կրնար վերապահել պտուղը։

Եթէ այս տարրական օրէնքին հպատակէին, անոնք տան անգամ աւելի արդիւնք տուած պիտի ըլլային։

Բարոյական գետնի վրայ, համազգային աշխատանքներու եւ արտայայտութեանց առեն, անոնք միշտ քով քովի եղած են։ Ի՞նչ է պատճառը որ կ՚անջատուին եւ իւրաքանչիւրը իր ճամբան կ՚երթայ, երբ դրամ ծախսելու խնդիր կը ծագի։

Հարեւանցի ակնարկով մը, կը տեսնենք որ, ճիշտ այս միջոցին, առնուազն 250,000 տոլարի դրամագլուխ մը տրամադրուած է, հայրենակցական ճիւղեր կամ աւանները շինելու համար Հայաստանի մէջ։

Արդ, այս գումարը կը ծախսուի մաս-մաս. Արարկիրը իրեն համար, Մալթիան՝ իրեն, Յարբերդը՝ իր հայրենակիցներուն։

Եւ, ինչպէս դիտել տուած ենք, ու ինչպէս փորձն ալ կ՚ապացուցանէ, իրականին մէջ ոչ մէկ ծրագիր լուրջ արդիւնքի պիտի յանգի։

Չի բաւեր հող մը ապահովել, յատակագիծը շինել, քանի մը պատ շարել,— և պարծենալ թէ նոր քաղաք մը շինուած է։

Գոնէ հայրենիքին մէջ զգուշանալու ենք «իմ»ը ու «քու»ն չեշտելէ, վերի եւ վարի արտերը հաստատելէ, եւ, ինչո՞ւ չէ, հրուտի եւ աղքատի պատկերներ ցուցադրելէ։

Նոյն տրամաբանութեամբ ալ, հայրենակցական միութիւն մը կրթարան կամ լսարան հաստատած առեն, միայն իր հաճախողացիները չէ որ նկատի պիտի առնէ, այլ շրջանի մը ընդհանուր պահանջները։

Մանաւորապէս այս գետնին վրայ, հրաշքներ կրնան գործել Հայրենակցականները, եթէ յատակ նային։

Թերեւս տասն անգամ բացատրած ենք եւ նորէն կը յիշեցնենք, — Հայրենակցական Միութիւններուն ձեռքն է անմիջապէս վերահաստատել Նախկին Միացեալ-Ազգանուէրը, գաղթներու մէջ կրթարաններ բանալու. եղածներուն օգնելու, մէկ խօսքով՝ նոր սերունդը փրկելու համար։

Իւրաքանչիւր Միութիւն իր կարողութեան համեմատ բաժին մը տրամադրելով, առանց դժուարութեան կը գոյանայ անհրաժեշտ հիմնադրամը։

Մնացածը՝ կազմակերպութեան եւ աշխատանքի խնդիր է։

Քիչ-շատ ամէն գաղութի մէջ ալ կը գտնուին հայրենակցական մասնաճիւղեր։ Անոնք, ուրիշ ազգային մարմիններու հետ խորհրդակցաբար, կրնան ուսումնասիրել տեղական պահանջները եւ ծրագիր ներկայացնել իրենց կեդրոնական վարչութեան։ Այս վերջիններն ալ, իրենց կարգին, խառն ժողովի մը մէջ, կը քննեն, որոշումներ կուտան, եւ նախահաշիւ կը պատրաստեն։

Առաջարկ մըն է այս, շատ համառօտ գիծերով։

Եթէ Հայրենակցականները ուզեն կէս ժամ խորհիլ այս ուղղութեամբ, կէս ճամբան կտրած կ՚ըլլան։

Դրամ կայ։ Կը ծախսուի այսպէս կամ այնպէս։ Ցաճախ՝ աննպատակ։

Մեր հասկացողութեամբ, Հայրենակցականները հիմնադիր մարմինը պիտի ըլլան նոր Ազգանուէր - Միացեալին։

Ուրիշ խօսքով, ամբողջ հոգը իրենց վրայ չպիտի ծանրանայ։ Իրենք պիտի դառնան կեդրոնաձիգ ուժ, համախմբելով բոլոր «Ուսումնասիրաց»ները ու «Կրթասիրաց»ները, բոլոր սրտցաւ տարրերն ու տրամադրելի աղբիւրները։

Այստեղ ծննդավայրի խնդիր չունինք այլեւս, այլ ծնածները հայ պահելու հոգը, անվիճելի եւ տիրական։

Ահա երկու հիմնական գործեր, որոնց վրայ որոճալու պարտք կ՚ինձնայ մանաւորապէս Ամերիկայի Հայրենակցական Միութեանց վրայ։

Ա.— Գործակցութիւն՝ հաւաքաբար նոր աւան մը շինելու համար Հայաստանի մէջ։ (Աւելի լաւ, եթէ վլած գիւղեր նորոգեն։)

Բ.— Գործակցութիւն՝ ողջնցնելու համար նախկին Միացեալ-Ազգանուէրը, համաձայն օրուան պահանջներուն։

Շ.

ՄԱՄՈՒԼ

ՄԵԾԵՐՈՒՆ ԽԱՂԵՐԸ

Յուսաբեր դառնութեամբ արձանագրելով Անգլիոյ ժխտական պատասխանը, նախընթեան ծրագրին իրագործման համար գումար մը յատկացնելու առիթ, դիտել կուտայ (2 Մարտ).

— «Այսպէս ուրեմն, Ագգաժողովի ամէնէն ուժեղ (եւ ամէնէն Տարուստ) անդամը, Անգլիան, կը հրաժարի օգնութենան գալ հայ գաղթականներուն, իր հարկատուները նոր «բեռան» տակ չձգելու համար։

Ռումանիան աւելի «խիզախ» եւ «հայասէր» գտնուեցաւ։ Ան գոնէ յօժարեցաւ 1000 ոսկերլինի նոր «բեռ» մը բարդել իր պլուձեին վրայ։ Մեծազօր Անգլիան այսքանն իսկ զլացաւ ընել երկրի մը համար, որուն հանդէպ եղաւ այնքա՜ն առատաձեռն՝ երբ խոստումներ կուտար, եւ դարձաւ այնքա՜ն ժլատ՝ երբ գործեր պիտի կատարէր։

Տարիներն անցան անպտուղ սակարկութեանց մէջ եւ հայ գաղթականներու հարցը կարծես ինքնին «լուծուեցաւ»։ Նկատելի մաս մը գոհ գնաց ճերմակ Ջարդերուն, միւս մասը՝ տեղաւորուեցաւ զանազան գաղութներու մէջ, իսկ ծիծաղելի քանակ մըն ալ՝ «ներգաղթ» բառին տակ՝ վերադարձաւ իր հայրենիքը։

Հայ գատի «լուծումէն» ետք, այսպէս «լուծուեցաւ» ահա հայ ժողովուրդի ներգաղթի հարցը։

Մոսկուան, որու իշխանութիւնը կը տարածուի աշխարհի մէկ վեցերորդի եւ շուրջ 150 միլիոն ազգաբնակութեան վրայ։

Մոսկուան, որ իր մէջ ուժ կը զգայ «իամաշխարհային յեղափոխութիւններ» բոցավառելու եւ իամային մարդկութեան ճակատագիրը վարելու։

Մոսկուան, որ անհատնում դրամներ կը վատնէ «չինմաչինեան» արկածախնդրութեանց վրայ։

Այդ նոյն Մոսկուան «անուժ» եւ «անկարող» կը գտնուի փոքրիկ գաւառի մը (Հայաստան անունով) եւ փոքրաթիւ ժողովուրդի մը (հայ անունով) գաղթականական աննշան հարցը լուծելու, որ ո՛չ Հայ Դատի մեծութիւնն ունի եւ ո՛չ ալ անոր բարդութիւնները։

Ո՛չ լանք եւ ոչ խնդանք սակայն, այլ ըմբռնենք ստեղծուած կացութիւնը եւ ըստ այնմ ալ ճշտենք մեր ընթացքը։

Օտարը մեզմէ առաւ այն՝ ինչ որ կրնար առնել, ու չտուաւ մեզի մինչեւ իսկ աննշան տոկոսը անոր ինչ որ կրնար տալ։

Կարողութիւնը չէ՝ որ պակսեցաւ իրեն, այլ կամեցողութիւնը։

Ու քանի դեռ քաղաքական նոյն կացութիւնը կը մնայ, անխուսափելի պիտի ըլլար նոր յոյսեր անուցանել օտար պետութեանց —ոուս թէ ոչ-ոուս— օժանդակութեան շուրջ։»

ԴԱՒԱԴՐՈՒԹԻՒՆ ՄԸ ՌՈՒՍԻՈՅ ՄԷՋ

Մոսկուայէն կը հեռագրեն 10 Մարտ Թուականով.—

Խորհրդային Միութեան դերագոյն առեանի ընդհ. դատախազը կը հաղորդէ որ երեւան հանուած է հակայեղափոխական կազմակերպութիւն մը Նախիջի մէջ (Թաղէսի աւազան), որուն նպատակն էր այդ շրջանի ազուխի հանքերուն մէջ անկարգութիւններ առաջ բերել եւ ճախրատարարութեամբ քանդել։

Քննութիւնները հաստատեցին թէ այս կազմակերպութեան կեդրոնը կը գտնուի արտասահմանի մէջ։ Բոլոր յանցաւորները ձերբակալուած են եւ պիտի դատուին։

ԹՈՒՐՔԻԱ պիտի մասնակցի Ժընեւի զինաթափութեան ժողովին, յատուկ հրաւէրով։

ՕՐԸ ՕՐԻՆ

ՌՈՒՄԷՆ ԿԱՌԱՎԱՐՈՒԹԻՒՆԸ ՉԻ ՃԱՆՉՆԱՐ ՀԱՅԿԱԿԱՆ ԴԱՒԱՆԱՆՔԸ

(*Պուքրէշի մեր սեփական թղթակցէն*)

Ծանրակշիռ է լուրը, բայց սոսկալուած եմ տալ։

Յառաջի ընթերցողները թերեւս կը յիշեն որ ռումանահայ թեմական կանոնադրութիւնը, վարչական ձամբով վաւերացուած, կը սպասէ, վեց տարիէ ի վեր, օրէնքի ուժ ստանալու համար, դաւանութեանց օրէնքին խորհրդարանէն անցնելուն։ Այդ օրէնքին վաւերացումէն յետոյ էր որ օրինական կազմակերպութիւն պիտի ստանային ռումանիոյ մէջ գտնուող բոլոր դաւանանքները, որոնց կարգին եւ մերը։ Իսկ այդ օրէնքը խորհրդարան ներկայացնելու համար կը սպասէր որ նախ Պուքրէշն ու վատիկանը հաժանձայնին՝ կաթոլիկ դաւանանքին շուրջ։

Արդ, մեծ եղաւ հայ թեմական իշխանութեան զարմանքը, երբ լուր առաւ թէ դաւանանքներու նախարարութիւնը արդէն տերակոյտ յղած է օրէնքը, որուն մէջ, ճանչցուած դաւանութեանց կարգին, չէ յիշատակուած հայ դաւանանքը, մինչդեռ յիշուած են կաթոլիկը, յոյն կաթոլիկը, հայ կաթոլիկը, իսլամը, մովսիսականը, կալվինականը, եւայլն։ Լուրը շանթահարիչ էր եւ թեմական խորհուրդը անմիջապէս բացառիկ նիստ գումարեց՝ այս ադաղակող անիրաւութիւնը դադրեցնել տալու միջոցներուն մասին խորհելու համար։

Շուտով կը տեղեկացնեմ այդ ձեռնարկներուն արդիւնքը։

Ըսեմ առ այժմ սա թէ այս անարդարութեան մէջ դեր ունեցած են հաւանաբար կարգ մը հայ թաղականութիւններ,— թերեւս հատ մը միայն,—իրենց շահերուն անհամապատասխան գտնելով թեմական իշխանութեան մը կազմակերպութիւնը։

Աւելցնեմ դարձեալ որ օրինագծին նախնական խմբագրութեան մէջ յիշատակուած էր «հայ լուսաւորչական» դաւանանքն ալ։

ՍՈՒԼԹԱՆՆԵՐՈՒ ԳԱՆՁԻՆ ՇՆՈՐՀԻՒ ԱԶԳԱՅԻՆ ԴՐԱՄԱՏՈՒՆ ՊԻՏԻ ՀԻՄՆԵՆ

Թայմզի Պոլսոյ Թղթակիցը կը հեռագրէ մարտ 8 Թուականով.— *կ՚ըսուի թէ կառավարութիւնը մտադրութիւն ունի հիմնելու ազգային դրամատուն մը եւ այսօր կը հաղորդուի թէ այդ նպատակով է որ Օսմանեան Տան վերջին երեսուն Սուլթաններուն գանձերն ու գոհարեղէնները վերջերս գնահատումի ենթարկուեցան օտար մասնագէտներու կողմէ։*

Այս հարստութիւնները իրրեւ երաշխաւորութիւն պիտի գործածուին, արտասահմանէն կատարուելիք փոխառութեանց։

Կ՚ըսուի թէ կայսերական Գանձին արժէքն է առնուազն 10 միլիոն անգլիական ոսկի։ Միայն Պարսկաստանի Շահ Իսմայիլի գոհարագարդ Սիրամարգ - Գահը կ՚արժէ երկու միլիոն ոսկերլին։ Ահա այս գումարներով է որ կառավարութիւնը ճգնաբաշ պիտի ելլէ ազգային դրամատունը հիմնելու համար։

Այստեղի եւմտական լաւատեղեակ շրջանակներուն մէջ կը կարծեն թէ կրնայ ըլլալ որ կառավարութիւնը հիմնէ ազգային դրամատուն մը, սակայն դեռ առեն մը համար չպիտի կրնայ մէջտեղ գալ։ Նոյնպէս դիտել կը տրուի թէ պալատական գոհարեղէններու երաշխաւորութեան փոխարէն արտասահմանէն առնուելիք դրամը բաւարար չպիտի ըլլայ։ Այսպիսի դրամատուն մը գլխաւոր գործը պիտի ըլլայ կայունացնել թրքական դրամը։

*** Ինչպէս կը յիշուի, 1909ին Անգլիացիները Պոլսոյ մէջ հիմնած էին Թուրք Ազգային Դրամատուն մը (National Bank of Turkey), որ 1920 - 26 ո՛չ մէկ շահաբաժին վճարած է բաժնետէրերուն։

*** *Թրքական թղթադրամի կայունացման մասին կազմուած Քննիչ Յանձնաժողովը երկու ամիսէ ի վեր նիստ կը գումարէ՝ ուսումնասիրելով այն միջոցները, որ ընդհ. պատերազմէն վերջ գործադրուած են կարգ մը պետութեանց կողմէ։ Քննիչ Յանձնաժողովը տեղեկագիրը ներկայացուցած է Առեւտր. Սենեակի Համաժողովին։*

Տիգրանակերտի խորհրդաժողովը

Անատոլուի Գործակալութիւնը մարտինէն կը հաղորդէ.— *Առաջին մարզպան Իպրահիմ Թալի պէյ Արեւելեան Նահանգներու բոլոր կուսակալները Տիգրանակերտ հրաւիրած է։ Մարտինի եւ Ուրֆայի կուսակալները արդէն իսկ Տիգրանակերտ հասած են։ Իպրահիմ Թալի պէյի նախագահութեան տակ գումարուելիք այս ժողովներուն մէջ վիճաբանութիւններ եւ խորհրդակցութիւններ պիտի կատարուին Արեւելեան Նահանգներու վերաշինութեան եւ յառաջդիմութեան, տնտեսական, առեւտրական, երկրագործական եւ ճարտարարուեստական զարգացման մասին։ Կը կարծուի թէ խորհրդաժողովը տասը օր պիտի տեւէ։*

Վէճ ապիւներ կազմ ու պատրաստ

«Թայմզ»ի Երուսաղէմի Թղթակիցը կը հեռագրէ 8 Մարտ Թուականով.—

Հակառակ պաշտօնական հերքումներուն թէ վէհապիներու կողմէ ոեւէ լուրջ վտանգ մը չի սպառնար Անդրյորդանի, անապատէն կը շարունակեն լուրեր հասնիլ։ Հիմա Ամմանէն (Անդրյորդանի մայրաքաղաքը) կը հաղորդեն որ վէհապիները երեք բանակներ ունին. անոնց առաջինը Շէյխ Ֆայսալ էտ Տովիշի հրամանին տակ դիրք բռնած է Պիր Հազիլի մէջ՝ Իրաքի սահմանին մօտ. երկրորդը կը գտնուի Շէյխ էլ Աքիլի հրամանին տակ և բանակած է Թէմայի մէջ (Ճաուֆէն 50 մղոն դէպի հարաւ-արեւմուտք), երրորդը Շէյխ Իպն Շակիֆի հրամանին տակ՝ դիրք բռնած է Թէպուքի մէջ (Հիճազի երկաթու-

(Լուրերու շարունակութիւնը կարդալ Դ. էջ)

ՏՈՄՍԵՐ

ԳԱՑԷՔ, ԵՒ ՊԱՏՄԵՑԷՔ

Ուրեմն, ափ մը հայ արիները Լոնտոն պիտի երթան Ապրիլին, բանակելու համար իրենց տատրեկից Անգլիացիներու հետ։

Առաջ, երեւելիներ եւ դիւանագէտներ միայն կրնային ոտք դնել այդ ազնուապետական հողին վրայ։

Այսօր՝ ափ մը տղաք, որ հագիւ կրնան դատել թէ ո՛ւրկէ եկան, եւ ո՛ւր կը գտնուին։

Գացէք, տղաք, եւ պատմեցէք։

Աւելի ձիշտ, ոչ մէկ բան պատմեցէք։

Ձեր կերպարանքը, ձեր ինքնավստահ նայուածքը, ձեր ներկայութիւնը՝ այդ հեռաւոր եւ մեայլ ափերուն վրայ, ամբողջ պատմութիւն մըն է։

Եթէ միայն ուզեն հասկնալ...

×

Առջի օր, իրենց խմբապետին հանդիպեցայ «Յառաջ»ի խմբագրատան մէջ։

— Քանի՞ հոգի էք. ի՞նչ ծախք ունիք այս պտոյտին համար, եւ ի՞նչպէս պիտի ճարէք։

— Ֆանըթիկոզ հոգի։ Ճամբու ծախքն է, հաւաքաբար, 3500 ֆրանք։ Մնունդ՝ մօտաւորապէս նոյնքան (երկու շիլին՝ իւրաքանչիւրին)։ Անցագիրը անակնկալ եղաւ։ Եթէ Հ. Հ. անցագիրները վաւերական ըլլային, այդ հոգէն կ՚ազատէինք։ Շիմա ստիպուած ենք նանսէնեան անցագիր առնել, ճատը՝ 84 ֆր. համագումար՝ 1260։ Միայն *վիզէի* ծախքը չնորհած են... Խումբը պատրաստ ունի հազար ֆրանք։ Ցնողներէն կը յուսանք ստանալ 3000 (200ական ֆրանք) մնացածը՝ «Յառաջ»էն կը սպասենք։ Պտոյտը պիտի տեւէ 15—20 օր։

Ուրեմն, մօտաւորապէս 8000 ֆրանք, ինչ որ հագիւ կը բաւէ։

«Յառաջ»ը, իրեն եղած դիմումին վրայ, 2000 միայն պիտի ճաւաքէր։ Արդէն գոյացած է 2210։ Անշուշտ խմբագրութիւնը պիտի ուզէ բաց պահել ցանկը, որպէսզի ոչ միայն ո՛ր եւ է նուիրատու չկրէն մեր արի պատանիները, այլ եւ բոլորովին չդատարկուի իրենց արկղիկը։

×

Երէկ, ընդ հուր եւ ընդ սուր, փայլեցա՜նք «Գաշնակից»ներու կողքին, եւ կուշտ մը խնդացին մեր վրայ։

Շիմա կարգը մերն է խնդալու իրենց վրայ։

Ջարդուած, արմատախիլ, ճղակտոր, հովէ ծով նետուած, — եւ սակայն ողջ ենք նորէն։

Շնականօրէն լքուած՝ բոլորէն, կը յամառինք շնչել, տոկալ եւ գործել՝ իրենց դուռներուն առջեւ։

Մինչեւ անգամ տասը-տասնըհինգ տարեկան պատանիներով։

Կրնա՞ս շեշտակի նայիլ այս պատանիներու արի աչքերուն, խարդա՜խ Ալպիոն։

Դո՛ւն, յաւիտենական խանութպան։

Վ.Ա.Շ.

ՀԱՅ ԱՐԻՆԵՐՈՒՆ ՁԱՄԲՈՒ ԾԱԽՔԸ

Ե. Ցանկ

	Ֆր.
Արմէն-Գուիտոն Պուտաքեան	20
Ց. Ալթունեան, Անվերս	10
Մուշեղ Կիւրեղեան, Լիէրվիլ	10
Գումար	40
Դ. Ցանկին գումարը	670
Գարայեան եղբ. չէքը	1500
Ընդհ. գումար	2210

Ցայտնուած վափաքին վրայ, քաց կը պահենք ցանկը։ (Կարդալ այսօրուան («Ցոմներ»ը)։

ՊԱՏԳԱՄԱՎՈՐ

(Հ Ա Յ Ա Ս Տ Ա Ն Ի Ա Ղ Ա Ղ Ա Ն Ե Ր Ի)

Ա.

Ֆրանսիայի Բորդո քաղաքում հրատարակվող «Տան ժամ» շաբաթաթերթի խմբագրությունը ստացել է հետևյալ նամակը.

«Ես Ֆրանսիայի հարավում գտնվող մի գյուղի բնակիչ եմ։ Ինձ հետաքրքրում է Ձեր թերթի ուղղությունը։ Ես ուզում եմ իմանալ, թե ինչ տեսակետ ունի Ձեր թերթը Հայաստանի ներկա դրության նկատմամբ։ Ես հայ եմ և ծնվել եմ Ալեքսանդրապոլում։ Ինձ հետաքրքրում է իմանալ, թե ինչ է կատարվում հայրենի երկրում։ Ես ուզում եմ

ՀՆԴԿԱՍՏԱՆԻ ԱՐՄԱՏԱԿԱՆ ՀՈՂԱՏԱՐԱԾՔՆԵՐԸ

Հնդկաստանի հողատարածքների 1/3-ը զբաղեցնող անտառները հանդիսանում են հարուստ հումքի աղբյուր։ Անտառներում աճում են ավելի քան 2000 տեսակի ծառեր, որոնցից շատերը ունեն արժեքավոր փայտանյութ։ Անտառներում հանդիպում են նաև մեծ քանակությամբ ընկուզենիներ, որոնց պտուղները հարուստ են յուղերով։ Անտառներում աճում են նաև մեծ քանակությամբ դեղաբույսեր։

Հնդկաստանի անտառները ունեն նաև մեծ նշանակություն որպես հողերի էրոզիայի դեմ պայքարի միջոց։ Անտառները պաշտպանում են հողերը ջրի և քամու էրոզիայի ազդեցությունից։ Անտառները նաև կանխում են ջրհեղեղները։

Անտառները պաշտպանելու և նրանց հարստությունները ավելացնելու նպատակով Հնդկաստանի կառավարությունը ձեռնարկում է մի շարք միջոցառումներ։ Ստեղծվում են նոր անտառներ, կատարվում են անտառների ինվենտարիզացիա, կազմվում են անտառների կադաստրներ։ Անտառների պահպանության գործը հանձնված է հատուկ անտառային ծառայության։

Անտառների պահպանության գործում մեծ դեր է խաղում նաև ժողովրդական մասսաների մասնակցությունը։ Անտառների պահպանության գործում մեծ օգնություն են ցուցաբերում կոոպերատիվները։

Անտառների պահպանության գործում մեծ դեր է խաղում նաև ժողովրդական մասսաների մասնակցությունը։ Անտառների պահպանության գործում մեծ օգնություն են ցուցաբերում կոոպերատիվները։

ՀՆԴԿԱՍՏԱՆԻ ՀՈՂԱՏԱՐԱԾՔՆԵՐԸ

Հնդկաստանի հողատարածքների 1/3-ը զբաղեցնող անտառները հանդիսանում են հարուստ հումքի աղբյուր։ Անտառներում աճում են ավելի քան 2000 տեսակի ծառեր, որոնցից շատերը ունեն արժեքավոր փայտանյութ։ Անտառներում հանդիպում են նաև մեծ քանակությամբ ընկուզենիներ, որոնց պտուղները հարուստ են յուղերով։ Անտառներում աճում են նաև մեծ քանակությամբ դեղաբույսեր։

Հնդկաստանի անտառները ունեն նաև մեծ նշանակություն որպես հողերի էրոզիայի դեմ պայքարի միջոց։ Անտառները պաշտպանում են հողերը ջրի և քամու էրոզիայի ազդեցությունից։ Անտառները նաև կանխում են ջրհեղեղները։

Անտառների պահպանության և նրանց հարստությունները ավելացնելու նպատակով Հնդկաստանի կառավարությունը ձեռնարկում է մի շարք միջոցառումներ։ Ստեղծվում են նոր անտառներ, կատարվում են անտառների ինվենտարիզացիա, կազմվում են անտառների կադաստրներ։ Անտառների պահպանության գործը հանձնված է հատուկ անտառային ծառայության։

Անտառների պահպանության գործում մեծ դեր է խաղում նաև ժողովրդական մասսաների մասնակցությունը։ Անտառների պահպանության գործում մեծ օգնություն են ցուցաբերում կոոպերատիվները։

ՀՆԴԿԱՍՏԱՆԻ ՀՈՂԱՏԱՐԱԾՔՆԵՐԸ

Հնդկաստանի հողատարածքների 1/3-ը զբաղեցնող անտառները հանդիսանում են հարուստ հումքի աղբյուր։ Անտառներում աճում են ավելի քան 2000 տեսակի ծառեր, որոնցից շատերը ունեն արժեքավոր փայտանյութ։ Անտառներում հանդիպում են նաև մեծ քանակությամբ ընկուզենիներ, որոնց պտուղները հարուստ են յուղերով։ Անտառներում աճում են նաև մեծ քանակությամբ դեղաբույսեր։

Հնդկաստանի անտառները ունեն նաև մեծ նշանակություն որպես հողերի էրոզիայի դեմ պայքարի միջոց։ Անտառները պաշտպանում են հողերը ջրի և քամու էրոզիայի ազդեցությունից։ Անտառները նաև կանխում են ջրհեղեղները։

Անտառների պահպանության և նրանց հարստությունները ավելացնելու նպատակով Հնդկաստանի կառավարությունը ձեռնարկում է մի շարք միջոցառումներ։ Ստեղծվում են նոր անտառներ, կատարվում են անտառների ինվենտարիզացիա, կազմվում են անտառների կադաստրներ։ Անտառների պահպանության գործը հանձնված է հատուկ անտառային ծառայության։

Անտառների պահպանության գործում մեծ դեր է խաղում նաև ժողովրդական մասսաների մասնակցությունը։ Անտառների պահպանության գործում մեծ օգնություն են ցուցաբերում կոոպերատիվները։

դագծին վրայ. Անդրյորդանանի սահմանէն 140 մղոն դէպի հարաւ)։ Անդրյորդանանի Պէնի Սախր ցեղախումբը, որ վերջերս վէհապիներուն հետ բնդհարում մը ունեցած էր Նէճտի մէջ, կը կարծէ թէ վէհապիներուն նպատակն է յարձակիլ Անդրյորդանանի վրայ՝ իրենց վերջին պարտութեան վրէժը լուծելու համար։ Սահմանապահ անգլիական ուժին պատկանողներէն անոնք որ արձակուրդի մէջ կը գտնուին, ստիպողաբար պարտականութեան գլուխ հրաւիրուեցան. նոյնպէս անգլիական օդային ուժերու մէկ մասը Սարաֆէնտէն (Եաֆայի մօտ) Անդրյորդանան փոխադրուեցան։

Կացութիւնը Եգիպտոսի մէջ

Գահիրէէն կը հեռագրեն թէ կացութիւնը հանդարտած է Եգիպտոսի մայրաքաղաքին մէջ։ Թանթայի մէջ Հինգշաբթի օր ծագած խռովութեանց ընթացքին, ուսանողները կողոպտեցին 14 խանութներ, որոնց 8ը կը պատկանէին անգլիահպատակներու, գլխաւորապէս Մալթացիներ։ Բացի ուսանողներէ, ցոյցերուն մասնակցած էին նաեւ զանազան չարագործներ, որոնք Թանթայի ոստիկանատան վրայ յարձակելով, յաջողած էին ազատ արձակել իրենց ձերբակալուած ընկերները։

Հակառակ տօնական օր ըլլալուն, Ուրբաթ օր Գահիրէի մէջ ցոյցերը չեն կրկնուած։ Ոստիկանութիւնը կը հսկէ վաֆտի կեդրոնին շուրջ։

Հաւիտեան կալուածներու գայթակղութիւնը

Գրեցինք թէ կալուածային մեծ գայթակղութիւն մը երեւան հանուած է Քավալայի մէջ եւ որուն մեղսակից են Թրակիոյ եւ Մակեդոնիոյ քաղաքներուն, ինչպէս նաեւ Աթէնքի եւ Սելանիկի մէջ բնակող բազմաթիւ մարդիկ։ Հարցաքննութիւնները ամիսներէ ի վեր յառաջ կը տարուին մեծ արագութեամբ, այնպէս որ վերջերս կարելի եղաւ ձերբակալել՝ կալուածափոխութիւններ կեղծող խմբակին բազմաթիւ անդամները, ինչպէս նաեւ քէմբրն Պէննէթը, որուն ներկայացուցած անգլեւասերիկեան ընկերութեան նպատակն էր Սուլթան Համիտի պատկանող եւ մօտաւորապէս 80 միլիոն ոսկւոյ արժէք ներկայացնող կարգ մը կալուածներու տիրանալ։ Այս ընկերութեան Աթէնքի գրասենեակներուն մէջ կատարուած խուզարկութիւն մը երեւան բերաւ բազմաթիւ կասկածելի փաստաթուղթեր, որոնք այս գործակալներու մեղսակցութիւնը կ՚ապացուցանեն կատարուած զեղծարարութեան մէջ։ Քէմբրն Պէննէթ անգլուհիի մը հետ կը կենակցեր Աթէնքի մէկ պանդոկին մէջ։

Սուլթան Համիտի ժառանգորդներուն փոխանորդ այս ընկերութիւնը առանձին դիմում կատարած էր նաեւ Լա Հէյի Միջազգային Իրաւարար Ատեանին։ Ժառանգորդները, բացի Յունաստանի կալուածներէն, կը պահանջեն նաեւ կարգ մը նաւթահորեր Պաղտատի եւ Կիպրոսի մէջ։ Ըստ այս ժառանգորդներու յայտարարութեան Համիտի ձգած կալուածային ժառանգութեան գումարը կը հասնի 500 միլիոն տոլարի, որուն 80 միլիոնը Յունաստան է, իսկ 420 միլիոնն ալ ուրիշ երկիրներու եւ մասնաւորապէս Թուրքիոյ մէջ։ Հարցաքննութիւններ պիտի կատարուին նաեւ Սելանիկի մէջ, ուր կան նոյնպէս այդ ընկերութեան գործակալները։

11 թուրք ժանտարմաներ ձերբակալուած

Թուրքեւսուրիական սահմանագլուխին վրայ, Քիլիսի մօտերը, թրքական իշխանութիւնները բացած էին նոր պահականոց մը, տասը ժանտարմաներով եւ մէկ յիսնապետով։ Երկու շաբաթ առաջ ինքնաշարժով պտտող պահակներ կ՚անցնին պահակատան առջեւէն, որուն դուռները եւ պատուհանները գոց կը գտնեն։ Ի զուր դուռը կը զարնեն, ոչ ոք կուգայ բանալու։ Դուռ մը կը խորտակեն եւ կը տեսնեն որ բոլորն ալ ածուխի կրակարանի մը շուրջ ձեղծամահ եղած էին։

Բհշաս փաշայի սպանութիւը

Թուրք դատարան իշխանութիւնները ատենէ մը ի վեր քննութիւն կը կատարէին նախկին Սուլթան Վահիտէտտինի անձնական բժիշկ Բէշատ փաշայի սպանութեան շուրջ եւ իբր սպաննիչ ամբաստանուած էր Վահիտէտտինի թիկնապահր Զէքի։ Քննութեանց հետեւանքով, Զէքիին ոճիրը ստուգուած է եւ թուղթերը եգեռնադատ Ատեանին յանձնուած են, ոճրագործը ի բացակայութեան դատելու համար։

Անգրօղ ևաւերը Թուրքիոյ մէջ

Այն բոլոր թրքական շոգենաւերը, որոնց սեփականատէրը ընկերութեան մէջ օտարահպատակ բաժնետէրեր կը գտնուին, թրքական դրօշ չեն կրնար պարզել։ Այս կարգի շոգենաւերը չեն կրնար նաեւ օտար բաժնետէրերու կառավարութեանց դրօշները պարզել, քանի որ թուրք բաժնետէրեր ունին. այնպէս որ կարգ մը նաւեր առանց դրօշի կ՚երթեւեկեն։

Տնտեսական Գործավարութենէն մօտ օրէն հրահանգ պիտի գայ այդ շոգենաւերու մասին, որոնց պիտի արգիլուի երթեւեկել թրքական ջուրերուն մէջ։

Կ՚ուզուի *աշխոյժ եւ պատուաւոր սպասուհի մը, տնական աշխատանքներու համարառաւօտեան ժամը 7.30էն իրիկուան ժամը 7։ Լաւ վճարում։ Դիմել՝ Տիկին Մուրթաֆեանի, 10 Villa Standal, Paris (20e), Մէթրօ՝ Gambetta.*

ԲԺՇԿԱԿԱՆ ԴԱՐՄԱՆԱՏՈՒՆ

123 Bld. Sébastopol, 123
(Métro: St. Denis և Réaumur)
ՄԱՍՆԱԳԷՏ ԲԺԻՇԿՆԵՐ
ջերմամիզութեան, ֆրանկախտի, արիւնի եւ մորթային հիւանդութեանց։
Բժշկական տարբեր ուծումներ
Ամէն օր ժամը 9—12 և 2—8, Կիրակի՝ 9—12։
Ժողովրդական գիներ

Ծախու Խանութ

Ընդարձակ խանութ մը, յարմար կօշկակարի, ժամագործի, ոսկերչի եւն., բազմամարդ թաղի մէջ, Rue Lepic, բնակութեան յարմարութիւն 2 հոգիի համար։ կազ, ելեկտրականութիւն. ջուր։
Պայմանները.— Տարեկան 3000 ֆր., chargesը մէջը, մէկ տարեկան կանխիկ։
Տեսնելու համար դիմել Ն. Սիլիճեանի 13 Rue d'Orsel Paris(18e).

Վարձու ևն *մէկ կամ երկու սենեակ խոհանոցով, ջուր, ելեկտրականութիւն։ Դիմել՝ Պ. Մէրվէրեանի, 54 Rue de la Renaissance, Bois-Colombes, Seine.*

IMPRIMERIE - MASSIS - ÉDITIONS
208bis, Rue Lafayette Paris (10)
Le Gérant: H. TEURNIER

Հ. Յ. ԴԱՇՆԱԿՑՈՒԹԻՒՆ

— Իսի լէ Մուլինոյ «Զաւարեան» եւ «Վանի Արամ» *խումբերու ժողովըայսօր կիրակի ժամը 2.30ին, 164 Ave. de Verdun.*

Պիյանքուրտ, «Զաւարեան» *խումբի դասախօսական ժողովը այս առաւօտ ժամը 10ին, 28 rue Nationale։ Կը դասախօսէ Ընկ. ՎԱՀԱՆ ՓԱՓԱԶԵԱՆ։*

ՓԱՐԻԶԱՀԱՅ ՏՐԱՄԱԹԻՔ ԹԱՏԵՐԱԽՈՒՄԲԸ

Այսօր կիրակի գիշեր ժամը 8.45ին Sociétés Savantesի մէջ մասնակցութեամբ պետական թատրոններու դերասանուհի ՏԻԿ. ԴՈՒՐԵԱՆ - ԱՐՄԷՆԵԱՆԻ՝ կը ներկայացնէ՝

ՀԻՒՐԸ ԿԱՄ ՔՍԱՀԱՃՈՑՔԻ ԶՈՒՀԸ

ԱԴԱՄ — ԵՒԱ *(Զաւեշտ 2 արար)*

ՅՈՒՇԱՏԵՏՐ

ՍԱՆԱՍԱՐԵԱՆ ժողովրդ. Շամախաարանի պատգամաւորական ընդհ. բացառիկ ժողովը այսօրկիրակի առաւօտ ժամը 10ին, 61 Rue Monsieur le Prince.

ԺԱՄԱՆԱԿԱՑՈՒՅՑ ՍԱՆԱՍԱՐԵԱՆ ԺՈՂՈՎՐԴԱԿԱՆ ՀԱՄԱԼՍԱՐԱՆԻ

Այս առաւօտ, Կիրակի, ժամը 10ին, Ֆրանսերէն (Գաւիթ բէկի):

Կ՚ՈՒԶՈՒԻՆ *գործ նորոգող գործաւորներ*

դիմել՝ Սարգիս Յովսէփեանի, 45 Rue Lepic, Paris, մէթրօ՝ Պլանշ, Թել. Marcadet 27-14։

ԻՐԱՒԱԳԻՏԱԿԱՆ ԴՐԱՍԵՆԵԱԿ
Է. ՍԹԷՖԻՔԻ
106 Kléber, Հեռ. Passy 72.56
կը կատարէ ֆրանսա եւ յունաստան մտնելու կամ բնակելու արտօնութեան գործողութիւնները.
AFFIDAVITի (*Ապահովիր*)
Դիմել՝ ամէն օր կէս օրէ վերջ ժամը 4—7.

Կ՚ՈՒԶՈՒԻՆ *գործ նորոգող գործաւորներ*

Դիմել՝ Ա. Թաւիանի, 8 Rue Buffault, Paris (9e), մէթրօ Cadet.

ՏՕՔԹ. Ա. ՊՕՂՈՍԵԱՆ
36, Rue de Bellefond, 36
PARIS (9e)
Մէթրօ՝ Poissonnière

Կ՚ՈՒԶՈՒԻՆ *ժէտէսէ ռօպ կարող վարժ* եւ վարպետ գործաւորուհիներ, առատ եւ տեւական գործ։ Դիմել՝ Երուանդ Պօտուրեանի, 51 Թիւ սենեակը, 7 Rue de Tournon, Paris (6e). Մէթրօ՝ Օտէոն։

ՏՕՔԹ. ԻԶՄԻՐԼԵԱՆ
48 RUE MONTMARTRE (*Բ. յարկ, աջ կողմը առաջին դուռ*)
Ֆրանսացի կարող մասնագէտներու ընկերակցութեամբ կը դարմանէ *ներքին եւ կանանց, վէներական եւ մորթային, քիթի, ականջի եւ կոկորդի հիւանդութիւններ։*
Tél. Central 73—38. Métro: Sentier կամ Halles
ԸՆԴՈՒՆԵԼՈՒԹԵԱՆ ԺԱՄԵՐ՝ ԱՄԷՆ ՕՐ 10—12 եւ 1.30—8

ՋՈ՛ՐՆ ԱՍԵՄ, ԿԱՄ ՋՈ՛ՐՆ ԽՈՍՏՈՎԱՆԻՄ,
ՋԻ ԱՆԹԻԻ ԵՆ ՄԻՋՈՑՆԵՐԸ ԱՅՅԵԼԵԼՈՒ՝
ՎԱՀՐԱՄ ՃԷՆԱՋԵԱՆԻ
ՍԷՆ ՄԻՇԷԼԻ ՀԱՑ ՆՊԱՐԱՎԱՃԱՌՈՒԱՏՈՒՆԸ
1 bis Rue Hautefeuille, Paris (6e)
Թրամուէյներ 8, 29A, 29B, 29C, 86, 87, 93, 2, 9, 14, 19, 20, 47, 82, 83, 103, 104։
Մթոպիւսներ՝ Y, AI, AIbis, Q, W, Z, BD, H.

ԻՐԱՒԱԳԷՏ Գ. Մ. ԹԷԼԼԱԼԵԱՆ (ԳՐԻՄԻԹԷԼ)
Առեւտրական ընկերութեանց կազմութիւն եւ լուծում։ Առեւտրական, քաղաքային եւ պատժական դատեր։ Արտատրմանէն՝ Թրանսա մարդ բերելու արագ ձեւակերպութիւնք։ Ինքնութեան թղթերու կանոնաւորում։ Արկածի դատեր, առանց կանխավճարի։ Ամուսնութիւն։ Ամուսնալուծում։ Թրանսական հպատակութեան ստացում։ Ապահովագրութիւնք, եւայլն։
Վերջապէս ամէն տեսակ դատական եւ վարչական գործեր, ամենայն պայմաններով։
Ընդունելութեան ժամեր.— Ամէն առաւօտ ժամը 9—10, կէսօրէ վերջ 2—3, եւ 6—8, եւ գրասէր ժամադրութեամբ։
Շասցէ՝ 72 Rue de Ménilmontant, Paris (20e). Métro: Ménilmontant. Թրամուէյ Թիւ 26, Մթոպիւս O եւ Q.

Գ. ՅԱԿՈԲԵԱՆ ԻՐԱՒԱԳԷՏ
Կը զբաղի ամէն տեսակ առեւտրական, քաղաքային եւ պատժական դատերով։ Կը սատնձնէ մասնաւորապէս ինքնաշարժի արկածներու եւ վարձակալութեան վերաբերեալ դատական գործեր, ինչպէս նաեւ ապահովագրական վէճեր։ Կը խմբագրէ ամէն տեսակ actes (baux, vente et nantissement de fonds de commerce, constitution et liquidation de sociétés). Թրանսպատակութիւն ուզողներու համար կը կատարէ վարչական ձեւակերպութիւնները լաւագոյն պայմաններով։
ընդունելութեան ժամեր ամէն օր 9.30-12 և ժամադրութեամբ
13 Rue Béranger, Métro République, Tél. Archives 15-14

ՏՕՔԹ. Յ. ՏԻՐԱՑ (ՏԻՐԱՑՈՒԵԱՆ)
ՎԿԱՅԵԱԼ, ՓԱՐԻԶԻ ԲԺՇԿԱԿԱՆ ՖԱՔՈՒԼԹԷԻՆ (Licencié ès Sciences)
Նախկին Interne Hôpital des Enfants maladesի
եւ մասնագէտ մանկանց եւ ներքին հիւանդութեանց
24, Rue des Grands Augustins, Paris (6e) Place St. Michel
Հիւանդ կ՚ընդունի Գշ. Երշ. Ուր. և Շբ. օրերը, ժամը 1էն 4
Ինչպէս նաեւ մասնաւոր ժամադրութեամբ
Métro St. Michel եւ Odeon Tél. Littré 60-46

ՏՕՔԹ. Լ. ԳՐԻԳՈՐԵԱՆ
ՄԱՍՆԱԳԷՏ ՆԵՐՔԻՆ ՄՈՐԹԱՑԻՆ ԵՒ ՎԵՆԵՐԱԿԱՆ ՀԻՒԱՆԴՈՒԹԵԱՆՑ
126, Rue du Faubourg St. Denis
Metro: Gare de l'Est Téléphone: Nord 84-04
Ընդունելութեան ժամեր՝ Ամէն օր 2.30-7.30—Կիրակի եւ տօն օրեր՝ 9-12

ՄՕՏ ՕՐԷՆ ԼՈՅՏ ԿԸ ՏԵՍՆԷ

Վազգէն Շուշանեանի «Գարնանային»ը (վէպ) գեղարուեստական մարքսեան եւ խնամուած տպագրութեամբ, գեղատպարդուած զարդանկարներով եւ ազնիւ թուղթի վրայ։ Գունաւոր կողքազարդ առանձին ծածկոցով։

Բնագրէ դուբօ Ե. Բոչարեանի երկու գունաւոր նկարներով

ԿԸ ՏՊԱԳՐՈՒԻ ՄԻԱՅՆ 250 ՕՐԻՆԱԿ

կարելի է ստանալ միայն կանխիկ վճարումով։

Ամերիկա եւ եգիպտոս 1.50 տոլար

Ֆրանսա եւ ուրիշ երկիրներ 25 ֆրանք

Դիմել այս հասցէին՝ V. CHOUCHANIAN 33 Rue des Ecoles PARIS (5e), France

ԲԺՇԿԱ-ՎԻՐԱԲԱԽԱԿԱՆ ԴԱՐՄԱՆԱՏՈՒՆ ԵՒ ԱՏԱՄՆԱԲՈՒԺԱՐԱՆ
ՏՕՔԹ. ՍԷԹԵԱՆ
38, Ave. St. Ouen PARIS (18me) Tél. MARCADET 03-
Ընդհանուր հիւանդութիւններ սեռամիզային, վէներական, թոքի, կանանց հիւանդութիւններ. վիրաբուժական գործողութիւն, ելեկտրաթերմանում։
ԱՏԱՄՆԱԲՈՒԺԱՐԱՆ Ակռայի դարմանում, քաշել 10 ֆր., արուեստական ճերմակ ակռայ 20 ֆրանք, ոսկի քուրան 5 ֆրանքէն սկսեալ։
ԱՄԷՆ ՕՐ ՈՒ ԿԻՐԱԿԻ ԲԱՑ Է

ՀԱՅ - ԱՄԵՐԻԿԵԱՆ ԱՏԱՄՆԱԲՈՒԺԱՐԱՆ
107 Rue Lafayette, PARIS (10e) Tél. TRUDAINE 29-
COVO (Ch. Dentiste) փարիզի բժ. համալսարանէն
Աշխատակցութեամբ՝ Ատամբժ. **Յ. ՊՈՒՌՆԱԶԵԱՆ**
կը դարմանուի բերնի եւ լինտերու հիւանդութիւններ։
Գուռսն, պրիճ եւ ատամնաշարներ։
Ամէն օր ժամը 2.30—7.30։ Կիրակի 10—12։
ԾԱՆՕԹ.— Այս յայտարարութեամբ ներկայացողին մանաւոր զեղչ։

ՊԵՏՐՈՍ ՓԱՓԱԶԵԱՆ
(ԴԵՐՋԱԿ)
22, Rue des Carmes, PARIS (5e)
Պատիւ ունիմ ծանուցանել յարգոյ հայասարակութեան եւ այս անգամ Պոլիս՝ բերայի մէջ հանրածանօթ դերձակատունս փոխադրած եմ վերոգրեալ հասցէին, ուր կը կարուին վերջին նորաձեւութեանց համաձայն ֆրանսական եւ անգլիական նուրբ կերպասներով ամէն տեսակ քօսթիւմներ, բարտրսիներ, վերարկուներ, եւայլն, խիստ ճաշակաւոր եւ վայելուչ կերպով, միեւնոյն ժամանակ դիւրաժատելի գիներով։
Ցարակոյս չունիմ որ ինձ դիմող յաճախորդներս ամէն կերպով գոհ պիտի կարենամ ձգել։
ՆՈՐ ԵԳԱՆԱԿԻ ԱՌԹԻԻ ՍՏԱՑՈՒԱԾ Է ՀՕԻՍ ՄԹԵՒ ԱՆԳԼԻԱԿԱՆ ԵՒ ՖՐԱՆՍԱԿԱՆ ԿԵՐՊԱՍՆԵՐՈՒ

ՀԱՅԿ. ԲՈՒԺԱՐԱՆ - POLYCLINIQUE de BELLEVILLE
ՏՏԵՐ ԵՒ ՏՆՕՐԷՆ **ՏՕՔԹ. ԳՐԳՈՅԵԱՆ**
29, Rue (Place) des Fêtes, Paris, XIX. Tél. Nord 96-81
Բաց է ամէն օր, ուր շատ մը մասնագէտ բժիշկներէ կը խնամուի ամէն տեսակ ներքին եւ վէներական հիւանդութիւններ։ Աչքի մասնագէտը կ՚ընդունի Գշ., Երշ. եւ Շաբաթ օրերը ժամը 3—5։ Քիթի, կոկորդի ու ականջի մասնագէտը ամէն Երեք. եւ Շաբաթ օրերը 1—3։ ԱՏԱՄՆԱԲՈՅԺը ամէն օր ժամը 9էն 19։ Կիրակի 9—12։

B. VAHÉ (BEUREKDJIAN)
46, Rue Ste. Anne, PARIS (2e) -:- Téléphone: LOUVRE 45-25
Licencié en Droit de la Faculté de Paris. Ancien élève de l'Ecole des Hautes Etudes Sociales,
Ancien Avocat. —JURISCONSULTE— Droit Français et International Privé.

Պ. ՎԱՀԷ (ՊԷՕՐԷՔՃԵԱՆ)
ԻՐԱՒԱԳԷՏ, ՎԿԱՅԵԱԼ, ՓԱՐԻԶԻ ՀԱՄԱԼՍԱՐԱՆԷՆ
Իրաւագէտ-խորհրդատու Տէֆթան Օթոմօպիլ է Սքօրթիվ եւ Մթիւէլ Միլիթէր ֆրանսական մեծ ընկերութեանց։
Կը սատնձնէ քաղաքային, առեւտրական եւ պատժական դատերու առջեւ ամէն տեսակ դատեր, կը հետապնդէ փաղցի արկածներ առքիւ միասուռ հատուցումը, առանց կանխիկ վճարումի, կը խմբագրէ աղերսագրեր եւ պայմանագրեր, կուտայ certificats de coutume եւ կատարէ նահիւրալիզասիոնի եւ քաղաքային ամուսնութեան ձեւակերպութիւնները, ու ամէն լեզուէ թարգմանութիւններ։
Հայերու համար դիւրամատչելի պայմաններ։
Խորհրդակցութեան ժամեր.— Ամէն առաւօտ ժամը 8.30էն 9.30, երեկոները 6էն 7 եւ ժամադրութեամբ։

ՏՕՔԹ. Մ. Տ. ՆՈՐԱՅՐ
ԿԸ ԴԱՐՄԱՆԷ ՆԵՐՔԻՆ, ԿԻՆԵՐՈՒ ԵՒ ՎԵՆԵՐ. ՀԻՒԱՆԴՈՒԹԻՒՆՆԵՐ
17, RUE LAMARTINE PARIS (9e) Tél. Trudaine 47-
Մէթրօ՝ Cadet կամ Նօտր-Տիւա N. D. de Lorette
Ընդունելութիւն. ամէն օր ժամը 14-19, կիր. եւ տօն օրեր՝ 10-12

ՅԱՌԱՋ

LE PREMIER QUOTIDIEN ARMÉNIEN EN EUROPE

ԲԱԺԱՆԵՑԻՆ

	3 ամս.	6 ամս.	Տար.
ՖՐԱՆՍԱ	35 ֆ.	70 ֆ.	140 ֆ.
ԱՆԳԼԻԱ	20 շլ.	40 շլ.	
ԵԳԻՊՏՈՍ	»	»	
ԻՏԱԼԻԱ		250 ֆրանք	
ԱՄԵՐԻԿԱ	6 տլ.	10 տլ.	
ԵՒՐՈՊԱ	100 ֆ.	200 ֆ.	

"HARATCH"

Խմբագիր՝ ՇԱՒԱՐՇ ՄԻՍԱՔԵԱՆ

Directeur-Propriétaire : SCHAVARSCH MISSAKIAN

Rédaction & Administration
Խմբագրութիւն { 208 bis, Rue Lafayette PARIS (10e)

TÉLÉPHONE : NORD 57-82

MÉTRO LOUIS-BLANC ou JAURÈS

Հասցէի փոփոխութեան համար պէտք է վճարել 2 ֆրանք

ԵՐԵՔՇԱԲԹԻ
13
ՄԱՐՏ
1928

13 MARS 1928

Դ. ՏԱՐԻ Թիւ 594

ՕՐԱԹԵՐԹ՝ ԱԶԳԱՅԻՆ, ՔԱՂԱՔԱԿԱՆ ԵՒ ԳՐԱԿԱՆ

ԳԻՆ՝ 50 ՍԱՆԹԻՄ

ԵՐԿՈՒ ԽՕՍՔ

18,433 ՀՈԳԻ ԵՈՓԸ ՏԱՐՈՒԱՆ ՄԷՋ

Տարուէ տարի կը սաստկանայ ներգաղթի աղաղակը, — «Բա-ցէք հայրենիքին դո՛ռները»:

Տարուէ տարի անհամբեր կը դառնան տարագիր բազմու-թիւնները :

Պատասխանը, — Հայհոյութիւն եւ գարշելի շան-քարոզներ:

— «Պիտի ընենք, պիտի առնենք»: Համբերեցէ՛ք...:

1927ի համար, որոշուած կար — գէթ այսպէս հաղորդեցին — երկու անգամ հինգ հազար առնելու:

Իրականին մէջ, բարեհաճեցան ընդունիլ միայն 300 հոգի Պոլսէն եւ 1200 հոգի՝ Յունաստանէն: Այս «բախտաւորները» մէկ տարի առաջ ստացեր էին «վիզան», եւ հազիւ տարբեր-ման վերջերը կրցան ճամբայ ելլել:

«Նոր Աշխարհ», Ամերիկայի հայ համայնավարներուն շաբա-թաթերթը, հերոսակա՛ն շարժուձեւ մը կը փորձէ վերջին թիւով (3 Մարտ), ապացուցանելու համար թէ երեւան պէտք եղածը ըրեր է, եօթը տարուան ընթացքին:

Այսպէս, 1923ին ընդուներ են 9192 գաղթական (ի՛նչ խղճա-միտ հաշիւ). 1913ին՝ 932, 1924ին՝ 2645, 1925ին՝ 4174, 1927ին՝ 1500 (Յունաստանէն և Պոլսէն): Համագումար՝ 18,443 հոգի:

Ուրեմն, միջին հաշուով տարին 1500 հոգի:

18,443 հոգի՝ եօթը տարուան մէջ:

Իսկ պատմութիւնը կ'ըսէ թէ միայն խեղճուկ Պուլկարիան, 1922ին, 20,000 հայ գաղթական հիւրընկալեց մէկ հրամանի վրայ, երբ ամէն դուռ փակուած էր, մինչ խուճապահար ղէպի կովկաս ապաստանած քանի մը հարիւր ժժբախտներ ետ կը վերադարձուէին, Պաթումէն:

Նոյն պատմութենէն կ'իմանանք որ հարիւր հազար հայ գաղթականներ ընդունուեցան Սուրիոյ մէջ, իսկ այժմ խոշոր ծրագիր մը կայ, առնուազն 20,000 հոգի կայաններէն փրկելու եւ Լիբանանի ափերը տեղաւորելու համար:

Տակաւին չենք ուզեր քրքրել թէ ի՛նչ պայմաններու մէջ ընդունուած են այս 18,443 բեկորները:

Պարզապէս՝ քթէ-բերնէ բերելով, ժողովրդական բացա-յայտութեամբ:

Եւ հիմա կ'ուզեն որ «թէմաննահ»ի կենանք եւ արեւշա-տութեան աղօթքներ ընենք:

Ճիշտ ինչպէս, երէկ, Թուրքիոյ պատրիարքները կ'ընէին, երբ Սուլթանը կը բարեհաճէր 500ական ոսկի շնորհել Ազգա-յին Հիւանդանոցին եւ Պատրիարքարանին, Զատիկի կամ Մնունդի առթիւ:

Ողորմելի՛ Թուրքեր: Այնքան կարմիր քսած են իրենց երեսին որ, այլեւս ամօթէն կարմրելու տեղ չէ մնացած:

Այլապէս, բերան չպիտի առնէին այս 18,000ը, իրրեւ «հա-յահաւաքման» գործ:

Որովհետեւ, շատ լաւ գիտեն որ, ատոր դիմաց, առնուազն 50—60,000 հոգի գաղթած են Հայաստանէն: Պարպուած է Զանգեզուրը: Իրենց իսկ մարդահամարով, 100,000 հոգի պակսած է մեր հայրենիքէն:

Միւս կողմէ, գիտեն, շատ լաւ գիտեն որ, Թուրքիոյ խորե-րէն 30 - 40 - 50 հոգինոց խումբեր ճամբայ ելած են ղէպի կով-կաս, վտարուած են Պաթումէն, եւ նորէն ապաստան գտած են... Թուրքիոյ մէջ, Պոլիս կամ Անատոլու:

1917 - 18ին հարիւր հազարաւոր փախստականներ խոնուած էին Երեւանի բոլորտիքը, եւ օրուան կառավարութիւնը ամէն քանէ առաջ խնամատարութիւն դարձած էր: Որքա՞ն տեւեց այդ իշխանութիւնը, — մինչեւ 1920 Նոյեմբեր: Եւ ի՞նչ, — հազիւ պետական կազմակերպութիւն ձեռնարկած, բոլշեւիկեան դաւադրութիւն՝ 1920 Մայիսին, պատերազմ՝ Թուրքեւբոլշեւիկ ճակատի դէմ, 1920 Սեպտեմբերին, եւ պարտութիւն գերազանց ուժերու առջեւ:

1920ի սկիզբը, անապաստան երախաները նօսրացած էին Երեւանի մէջ: Այսօր, եօթը տարի վերջը, «փրկիչ»ները ամէն օր երախաներ կը հաւաքեն փողոցներէն, եւ օրը օրին կը գրեն իրենց թերթերուն մէջ:

Այն ատեն, ամէն բան «իւլինելութեան» էր: Երկիրը՝ աւե-րակ: Պետական գանձը՝ դատարկ: Միջազգային կացութիւնը՝ խառնակ: Դաւադրութիւնն՝ չորս կողմ՛էն, եւ մանաւորապէս այս օրուան վարիչներուն առջեւորդութեամբ: Խարդախութիւն՝ եւ՛ ներսէն եւ՛ դուրսէն:

Այսօ՞ր,— եօթը տարիէ ի վեր տէր տիրական են. ունին զօրաւոր պաշտպան եւ նիւթական լայն միջոցներ: Հրաժարա՛ծ են Հայկական Դատէն եւ ամփոփուած՝ ոստիկանական վարչու-թեան մը սահմանին մէջ: Կը վայելեն նա՛եւ, «յեղափոխական» Թուրքիոյ «եղբայրական» աջակցութիւնը: Վախ չունին ո՛չ ներքէն, ոչ ալ դուրսէն: Խաղաղութիւն է եւ ժողովուրդն ալ՝ իրենց թաթին տակ:

Արդի՞ւնքը, — թռչուն մը անգամ չի կրնար երեւան մտնել առանց Մոսկուայի հրամանին: Ակռաներու կճրտոց՝ բուն հայ-կական հիներէն մինչեւ Ռուսաստան: Խոր սրտաբեկութիւն՝ արտասահմանի մէջ: Հարիւր հազարներ թափառական՝ եօթը աշխարհի վրայ, անտուն եւ անտէր, ինչպէս բոշաներու բազմութիւն մը: Իշ-խանութեան կողմէ ոչ մէկ լուրջ, անկեղծ, իրական հետաքր-քրութիւն՝ այս արմատախիլ զանգուածին գոնէ մէկ տասնե-րորդր, յատկապէս գիւղացիներն ու բանւորները փրկելու:

Այլ միայն հէքեաթներ. «մենք այսպէս, դուք այնպէս»:

Եւ 18,000ի պատմութիւն մը, որ աւելի քան ընդվզեցու-ցիչ է եւ վարկաբեկիչ:

Շ.

ՄԱՄՈՒԼ

ՄԵՆԱՏԻՐՈՒԹԻՒՆ

Այս խորագրով խմբագրա-կանի մը մէջ, Ազէնքի Նոր Օրը դիտել կուտայ. (29 փետր.).

— «Այս բառն է որ մեր ե-րեսին կը նետուին յաճախ ռամ-կավար թերթերը: Իրրեւ թէ մենք կ'ուզենք ժողովուրդին ճա-կատագիրը մեր ձեռքին մէջ պահել, ազգային մարմինները կազմել բացառաբար մեր մար-դոցմէ, արհամարհելով ուրիշ-ները եւ մերժելով անոնց գոր-ծակցութիւնը:

Քիչ մը աւելի առաջ երթա-լով, մենատիրութեան ձգտումը կը վերագրեն ապրուստի պատ-ճառներու: Կ'ուզենք եղեր ազ-գային իշխանութիւնը գրաւել, մեր գործիչներուն գործ եւ ապ-րուստ հայթայթելու համար: Կ'ըսեն նաեւ թէ ուր որ ոտք դրած ենք մենք, չորցուցած ենք ամէն աղբիւր եւ թալանած ենք ազգային հարստութիւն-ները:

Ռամկավարները տարիներով իրենց ձեռքին մէջ պահած են Եգիպտոսի, Փարիզի, Ամերի-կայի, Պոլսոյ, Սոլբոյ, Յու-նաստանի եւ Պուլկարիոյ գա-ղութներու ազգային մարմին-ները: Բարեգործական Միու-թիւնը վերածած են սեփական խանութի: Ասոր դէմ, Դաշնակ-ցութիւնը վերջերս իր ձեռքին մէջ առաւ Ազեքսանդրիոյ, Լի-բանանի, Մարսէյլի եւ ուրիշ քանի մը շրջաններու դեկը, հա-կառակ իր ցանկութեան ու կամ-քին:

Ռամկավար գործիչներ Զօ-պանեան, Մալէզեան, Թէքէեան, Միհրդատեանց (նախկին), Միք-Նաթանեան, Հաճընեան, Մ. Սե-րոբեան (նախկին) եւ ուրիշներ՝ անանուն եւ անձանօթ, տարի-ներով ապրած են ձեռք ձգուած ազգային պաշտօններու ռոճիկ-ներով:

Արդեօք կրնա՞ք համրել ե-րեք դաշնակցական գործիչ, ո-րոնք ազգային պաշտօնները դարձուցած ըլլան ապրուստի միջոց: Մեր գործիչներէն ոչ մէկը չէ գիջանած ազգային դրամով ապրելու: Անոնք կու-սակցութենէն ստացեր են անօթի չի մնալու չափ դումար եւ մեծ գրկանքներով բոլորեր են տա-րիներ:

Այս պայմաններու տակ, ինչ-պէ՞ս կարելի է մենատիրու-թեամբ ամբաստանել կուսակ-ցութիւն մը, որ եղած է ժողո-վրդավար եւ ժողովուրդին շա-հերը դերադասող ամէն բանէ վեր: Մենատիրութի՞ւն է, երբ տարիներէ ի վեր կը հրաւիրենք ռամկավար կուսակցութիւնը մե-զի հետ համերաշխաբար գոր-ծակցելու գաղութներու մէջ: Մենատիրութի՞ւն է, երբ կ'ա-ռաջարկենք որ ազգային մար-մինները կազմուին անկուսակ-ցականներէ: Հրամցէ՛ք, եկէ՛ք բոլորուինք սեղանի մը շուրջ եւ մշակենք համերաշխութեան ծրագիր մը, որ կենդանի գործ տեսնելու ծառայէ: Համաձայն ենք որ ազգային վճարովի պաշ-տօնները ձեր մենաշնորհը մնան. համաձայն ենք որ ազգային մարմիններու ատենապետները ձեր հաստատիր եւ կուշտ ըն-կերները ըլլան: Մենք յաւակ-նութիւններ չունինք: Մեզ հե-տաքրքրողը գործն է, ժողովուր-դին համար, բայց ոչ անոր դէմ:»

ԱՖՂԱՆԻՍՏԱՆի Թագաւորն ու Թագուհին, որոնք Գերմանիայէն փարիզ վերադարձած էին, երէկ կէսօրին Լոնտոն մեկնեցան:

ՕՐԸ ՕՐԻՆ

ՌՈՒՄԷՆ ԴԱՒԱՆԱՆՔՆԵՐՈՒ ՆԱԽԱՐԱՐԸ
ԱՆԴՐԴՈՒԻԵԼԻ ԿԸ ՄՆԱՅ ԻՐ ՏԵՍԱԿԷՏԻՆ ՎՐԱՅ

(Պուքրէշի մեր սեփական Թղթակցէն)

Ռումէն կառավարութեան կողմէ պատրաստուած դաւանու-թեանց օրինագիծը, ուր ծանչցուած դաւանանքներու կարգին չէր յիշատակուած հայ եկեղեցին, վրդովման մատնեց հայ շրջանակները:

Ռումանահայ Թեմական Գործադիր մարմնի կողմէ պատուիրա-կութիւն մը, զոր կը կազմէին Ա.առաջնորդ Ցուսիկ եպիսկոպոս եւ Պ. Ս. Քէհեեան, Մ. Մուրատով եւ Գ. Շաճի՛ Ա.թինեան, ներկայա-ցաւ դաւանութեանց նախարար Պ. Լէփատաթուի՝ լուսաբանութիւն ուզելու համար:

Նախարարին տուած բացատրութիւններէն կ'երեւի թէ մո-ռացման մը հետեւանք չէ այս զանցառութիւնը, եւ թէ դաւանու-թեանց նախարարութիւնը մասնաւոր շարժառիթներ ունեցած է գանց ընելու այս յիշատակութիւնը:

Այսուհանդերձ նախարարը առաջարկած է յիշատակագիր մը պատրաստել եւ անմիջապէս ներկայացնել իրեն, որովհետեւ տերա-կոյսի մասնաւոր յանձնաժողովը այդ օրն է որ քննութեան պիտի առնէ օրինագծին 19րդ յօդուածը, որուն մէջ կը յիշատակուին կա-ռավարութեան կողմէ ճանչցուած դաւանանքները, միւսներուն ի-րաւունք տրուելով կազմակերպուիլ իբր կրօնական ընկերակցու-թիւններ՝ բարոյական անձերու օրէնքին տրամադրութեանց հա-մաձայն :

ԱՐԱԲԱԿԱՆ ՀԱՄԱԴԱՇՆԱԿՑՈՒԹԻՒՆ
ԻՊՆԸ ՍՈՒՈՒՏԻ ՆԱԽԱԳԱՀՈՒԹԵԱՆ ՏԱԿ

Լոնտոնէն 11 Մարտ Թուականով կը հեռագրեն «Ճիքակո Թրի-պիւն»ի.—

Սըր Կիլպըրթ Քլէյթընի Արաբիա մեկնումը պիտի յետա-ձգուի քանի մը օր, որպէսզի Իպնը Սուուտի հանդէպ բռնուե-լիք վերջնական քաղաքականութիւնը ուշադրութեամբ ուսում-նասիրուի :

Ցամաք գրոյց կը շրջի թէ անգլիական կառավարութիւնը 100,000 ոսկի տարեթոշակ պիտի յատկացնէ Իպնը Սուուտի: Կ'ըսուի նաեւ թէ Հիճազի թագաւորին տեսակ մը գերիշխա-նութիւն պիտի շնորհուի Իրաքի եւ Անդրյորդանի վրայ: Այս ձեւով արաբական միացեալ կայսրութիւն մը պիտի ստեղ-ծուի՝ անգլիական հովանիին տակ: Այս ձեւով պիտի կարգա-դրուի նաեւ Իպնը Սուուտի եւ Հիճազի նախկին թագաւոր Հիւսէյնի երկու զաւակներուն Ֆէյսալի եւ Ապտուլլահի հին վէճը:

Երբ վերջին անգամ Ֆէյսալ Լոնտոն եկաւ, կը կարծուի թէ ճնասեց իր իսկ դատին, ընելով այնպիսի արտառոց պա-հանջներ, որոնք իր վրայ հրաւիրեցին Անգլիոյ դժգոհութիւնը: Ներկայիս Անգլիա այնպէս կը նկատէ որ լաւագոյն է ունենալ Իպնը Սուուտի պէս միակ զօրաւոր վեհապետ մը, քան երկու տկարներ, եւ ամբողջ Արաբիան ենթարկել անոր հրամանին եւ հակակշիռին տակ: Այստեղ կ'ըսուի նաեւ որ եթէ Իպնը Սուուտ համաձայնի ալեսպիսի առաջարկի մը, այդ ատեն Անգլիա ուժ պիտի տայ անոր Խալիֆա հռչակուելու պահանջին:

ԲՈԼՇԵՒԻԿՆԵՐԸ ԵՒ ԻՊՆԸ ՍՈՒՈՒՏ

Սթոքհոլմէն կը հեռագրեն Մարտ 11 Թուականով.—

Մոսկուայէն ստացուած լուրի մը համաձայն, խորհրդային կառավարութիւնը Հիճազի թագաւոր Իպնը Սուուտի առա-ջարկած է անոր տալ օդանաւեր, զէնք, ռազմանիւթ եւ դրամ, Անգլիոյ դէմ կռուելու համար:

*** Պասրայէն առնուած վերջին հեռագիրներու համաձայն, կացութիւնը անորոշ է: Ո եւ է նշան չկայ թէ վէհապիները պիտի յարձակին Քուվէյթի, Իրաքի եւ Անդրյորդանի վրայ: Ցարդ արգիլած է որ իր զաւակները մասնակցին արշաւանք-ներուն. նոյնպէս թոյլ չի տար որ իր զրօշակները գործածուին այդ կռիւներուն մէջ:*

Անդրյորդանի էմիրը Պաղեստինի անգլ. մարզպան լորտ Փլըմըրի մարդ ղրկելով իր երկրի պաշտպանութեան համար միջոցներ խնդրած է: Կ'ըսուի թէ 10,000 վէհապիներ կը պատ-րաստուին յարձակիլ Անդրյորդանի վրայ:

Երկու հայ եղբայրներ արկածի դուռ

Նիսէն կը գրեն Մարտ 10 Թուականով.— *Այս առաւօտ Ման-տըլիէօի մօտ, Միաներ կամուրջէն ոչ շատ հեռու, երկաթուղիի ահռելի արկածի մը դոհ գացին հինգ բանւորներ, որոնց երկուքը Հայ են եւ երեքը Իտալացի:*

Այդտեղ երկաթուղին ծուռ գիծ մը կը կազմէ: Ժամը 11ին 24 բանւորներու խումբ մը զբաղած էր գիծին նորոգութեամբ, երբ շոգեպիղծ տեղւոյն վրայ հասան երկու կառախումբեր, որոնցմէ մէկը կուգար Քանէն, միւսը Նափուլէն:

Բանւորները ձգեցին իրենց գործիքները եւ խելայեղ վազե-ցին ամէն ուղղութեամբ: Հինգ հոգի չկրցան ժամանակին դուրս ելլել գիծերէն եւ կառախումբերէն մէկուն տակ մնալով ճզմուե-ցան: Իրենց ընկերները, որոնք այս ահռելի սպանդին ներկայ եղած էին, առանց բան մը կարենալ ընելու, փութացին զոհե-րու օգնութեան: Բոլորին ալ մարմինները կտոր կտոր եղած էին, արիւնը ծածկած էր գետինը, կտրատուած թեւեր ու սրունքներ, ճեղքուած կուրծքեր ու ջախջախուած գանկեր փռուած էին գիծին վրայ:

Կը կարծուի թէ արկածին պատասխանատուն է հսկիչնե-

(Լուրերու շարունակութիւնը կարդալ Դ. էջ)

ՏՈՄՍԵՐ

"ԱՆՔԱՂԱՔԱԳԻՏԱԿԱՆ" ԵՒ "ԱՆԻՄԱՍՏՈՒՆ"

Հուչակաւոր բանաստեղծ պրո-պագանդիստ Պ. Ա. Չօպանեան *անքաղաքագիտական եւ անի-մաստուն* կը գրէ եռագոյնի գոր-ծածութիւնը, որովհետեւ Հայաս-տանի պետական կեանքը նոր փուլի մէջ մտած է եւ այսօր «հայ ժողովուրդի ստուար մե-ծամասնութիւնը» — իմա՛ ռամ-կավարները — կը խուսափին ո՛ր եւ է շարժուձեւ կամ խօսքէ, որ կրնայ դէմ ըլլալ մեր այժմեան իշխանաւորներուն տեսակէտին:

Բայց միթէ միայն եռագո՞յնն է որ կը դպչի կարմիր *կոմիսար-ներու* ջիղերուն:

Բարեգործականի անունն իսկ չի՞ ջղայնացներ զանոնք: Չօ-պանեան *անքաղաքագիտական եւ անիմաստուն* չի՞ գտներ իր վերջերս ստանձնած պրոպա-գանդիստի պաշտօնը, իբր հա-կադիր ուժ «Չօկ»երու... (*Երե-ւանի բառերով*):

Անքաղաքագիտական եւ անի-մաստուն չէ՞ մասնակցիլ «հայ բուրժուա - ազգայնականների գործիք» Ազդարարիկի յուդարկա-ւորութեան եւ ճառ խօսիլ:

Անքաղաքագիտական և անի-մաստուն չէ՞ եկեղեցի երթալ, կրօնական պսակ կամ մկրտու-թիւն կատարել, հաղորդութիւն առնել կամ քահանաներով գե-րեզմանատուն երթալ...

Անքաղաքագիտական և անի-մաստուն — ո՛րքա՛ն, որչա՛փ երկար բառեր են — չէ՞ Մեսրոպեան ուղղագրութեամբ «որ», «միւս», «յոյս» եւայլն գրել, երբ մեր ե-րանեալ հայրենիքի երանեալ *պրոլետգրողները* կը գրեն «վոր», «մյուս», «հույս»...

Անքաղաքագիտական և անի-մաստուն չէ՞ երկայն բառերը գործածել, երբ կան անթիւ ան-համար նորաձեւներ եւ քաղց-րալուր, կարճ ու դիւրահասկնա-լի՛ բառեր, ինչպէս «գաղգավ-գործոմ», «գլխքաղլուսավար», «լինքաղխորհ», «գլխքամբակ-կոմ», «փոխօգնկամգանձ»...

Եւ մանաւանդ որչա՛փ *անքաղաքագիտական և անիմաս-տուն* է Ֆրանսայի *սպեկուլանտ* գործարանատէրերու ներկայու-թեան՝ անոնց գոհերու — հայ գործաւորներուն — խոհեմու-թեան շանքարոզներ տալ, փո-խանակ *Լէնինիզմի* եւ *Տրոցկիզմի* տարբերութիւնները բացատրե-լու...

Երանելի՛ պուէտ, ինչ որ ալ ընես, անոնց աչքը չես կրնար մտնել:

Մինչեւ իսկ օձիքդ եւ փող-կապդ կը մեղանչեն ուղղափառ *Լէնինիզմին* դէմ:

Ա.Ր.Ա.

ՄԻԱՅՆ ՆԱՆՍԷՆեԱՆ ԱՆՑԱԳԻՐ

Պուլկարիոյ մէջ Նանսէնեան անցագիր ունեցող հայ եւ ռուս գաղթականներն ալ ցարդ օտա-րախպատակ նկատուելով, ստիպ-ուած էին ոստիկանութենէն ինք-նութեան թուղթ (լիչնա քար-թա) ստանալ, վճարելով ծանր ծախքեր:

Սոֆիայի «Արաքս»ը կ'իմա-նայ թէ՝ Ազգերու Դաշնակցու-թեան Պուլկարիոյ ներկայացու-ցիչ Պ. Սէրաֆիմովի դիմումին-րուն վրայ, Մարտ 6էն սկսեալ Նանսէնի անցագիր ունեցողները պէտք պիտի ըլլան ինքնութեան թուղթէ եւ անոր փոխարէն ի-րենց անցագիրները ոստիկանու-թեան կողմէ վիզէ պիտի ըլլան, համեմատաբար փոքր ծախ-քով մը:

Այս մասին եղած հրահանգը շուտով պիտի հրատարակուի պետական պաշտօնաթերթին մէջ :

ՄԵՐՁԱՒՈՐ ԱՐԵՒԵԼՔԻ ԿՆՁԻՌՆԵՐԸ

(ԸՆԴՀԱՆՈՒՐ ԱԿՆԱՐԿ)

Բ.

Տէր դառնալով Միջագետքի նաւթային հարստութեան, Անգլիան կը ձգտի ձեռք ձգել նաեւ Հարաւային Պարսկաստանի՝ Մոհամմարայի եւ նոյն գծի վրայ գտնուող խոստմնալի հողային շերտերը։ Այս նպատակով քանի տարիէ ի վեր քաղաքական գործիք դարձուցած է նոյն վայրերու զլխաւոր Շէյխը, խլրտումներ հանել կուտայ անոր եւ կը ձգտի լիշեալ շրջանը միացնել Իրաքին։ Անցեալ ամսուն մէջ Խուժիստանի շարժումը պարսիկ կառավարութեան դէմ այս աստառն ունէր։

Ռիզա Շահի ինքնիշխան դառնալու որոշումը եւ Պարսկաստանը անկախ դարձնելու իր ձգտումները, որոնք երեւութապէս կը քաջալերուին՝ բոլշեւիկեան Ռուսիայէն, չեն կրնար երբեք հաճելի ըլլալ Անգլիոյ։

Պարսկական կաշար հարստութեան պաշտպանութիւնը միապետական Ռուսիայէն փոխանցուած էր Անգլիոյ, անոր անկումէն վերջ փորձեցաւ զայն եւս կաշկանդել տնտեսական-ֆիզիքական հարկադրանքներով, բայց զինուոր-շահը կանոնաւորելով հարկային սիստեմ մը, ոչնչացնելով աւատականութիւնը, կեդրոնացնելով պետական իշխանութիւնը եւ երկաթուղային եւ այլ մենաշնորհներ տալով կը յաջողի խուսափիլ առ այժմ իր հարեւնիքը վճռակռիւ եւ յանձնուելու վտանգէն։

Այն օրէն, սակայն, երբ ստորագրուեցաւ ռուս-պարսկական առեւտրական դաշնագիրը, որու հետեւանքով Ռուսերը ազատ մուտք գտան Պարսկաստանի մէջ, հանգամանք մը, որ կը դիւրացնէ բոլշեւիկեան կազմակերպական գործունէութիւնը թէ Իրաքի եւ թէ, մանաւանդ, Պարսկաստանի հարաւային եւ արեւելեան սահմաններուն վրայ, ամէն գատ խաղաղ ճամբայ կը բանայ տնտեսական մարզերուն մէջ՝ տարածելով անոնց քաղաքական ազդեցութիւնն եւս, այն օրէն Անգլիան կտրուկ շարժումով մը իր երեսը դարձուց Պարսկաստանէն եւ ամէն քայլափոխին կը ջանայ զգացնել տալ, թէ ինքը որքան օգտակար բարեկամ է, նոյնքան վնասակար թշնամի։ Զբաւականանալով Մուժիստանի խռովութիւններով, կը կարծուի, որ Փէհլէվիի հարստութեան դէմ դաւադրութիւններն եւս անկէ կը քաջալերուին եւ պարբերական խռովութիւնները կը կազմակերպուին պարսկական Բիւրոփատանի մէջ, հաւանաբար անկախ կամ ինքնուրոյն Բիւրոփատանի խոստումներով։ Արդիւնքը, սակայն, այն եղաւ, որ Շահը խստօրէն զսպելով շարժումները՝ դերեվարեց անոնց պարագլուխները, որոնք այժմ կը տառապին Թէհրանի եւ Թաւրիզի բանտերուն մէջ։

Բոլշեւիկեան Ռուսաստանի վերը յիշածս յաջողութեան, Անգլիան, կը թուի թէ, կը հակադրէ պարսկական Ատրպատականի դէմ Բէժալի կողմէ կազմակերպուած դաւադրութիւնը։

Պարսկական Ատրպատականը, քէմալական Թուրքիոյ համար այն հարթ եւ վստահելի ճամբան է, որ կը տանի դէպի կովկասեան Ատրպատական եւ անդրկասպեան երկիրներ։ Պարսկական, այսպէս ըսած, յեղափոխական ներկայ իշխանութեան օրով, երբ ներքին պատակտան կրքերը եւ հակաժողովրդավարական ներքաղաքական ուղղութիւնները դադրած չեն, երբ նոր Շահը կեանքի եւ մահուան դերմարդկային պայքար կը մղէ թշնամիներու դէմ, պետութեան կազմակերպման եւ ամրացման ու ազգային վերածնութեան համար, երբ սկիզբն է միայն դրուած կանոնաւոր բանակի մը, որուն թիւը (30-50,000) շատ չնչին է, անշուշտ, ներքինի հետ նաեւ արտաքին թշնամիի մը դիմագրաւելու համար,— թէեւ, յարմար վայրկեանը համարուի աւելի ու աւելի խճճել Պարսկաստանի ներքին եւ արտաքին կեանքը ու հարկադրել զայն ծունկի գալու։

Բէժալական Թուրքիան պարսկական Ատրպատականի թուրք ազգաբնակութեան մէջ ունի վստահելի պատուար մըն է ներկայ թէ ապագայ ռուսական յառաջխաղացման դէմ, քան յաւիտենապէս թոյլ Պարսկաստանն իր յարափոփոխ քաղաքականութեամբ. մինչդեռ Թուրքիան չի կրնար բարեկամ մնալ Ռուսաստանին։ Անգլիոյ այս կրաւորական քաղաքականքը Բէժալին, թերեւս, խաղ մըն է վտանգի առաջ դնել շահը եւ ապա հարկադրել զայն իր օգնութեանը դիմելու...

Պարսկաստանը այսպիսով կը գտնուի այժմ ամենածանր եւ փափուկ քաղաքական երկընտրանքի առջեւ. լինիլ Անգլիո՞յ, թէ՞ Ռուսաստանի հետ։ Այսպէս է, որովհետեւ Մերձաւոր Արեւելքի բնականոն կեանքը կնճռոտող ուժերը զլխաւորապէս այդ երկուքն են, որոնք վաղ թէ ուշ պիտի ճակատին...

Բոլոր այն մեծ պետութիւնները, որոնք ստանձնեցին այս կամ այն արեւելեան երկրի հոգաբարութիւնը, անշուշտ, խոշոր շահեր կ'ակնկալէին ատկէ։ Անգլիան այն պետութիւններէն է, ներկայ պարագային, որ ամէնէն շատ քաղաքական ակնկալիքներով ստանձնեց հովանաւորի դերը։ Իր երազն է՝ տէրը դառնալ Միջերկրականի արեւելեան ափին ամբողջութեամբ՝ լայնածաւալ անապատները դարձնելով իր բնական պատուարները նաւթային անբաւ հարստութեան եւ Հնդկաստանի պաշտպանութեան համար։ Պաղեստինը խրամատ մըն է մէկ կողմէ Սուէզի Ջրանցքը եւ Եգիպտոսը պաշտպանելու, միւս կողմէ խարիսխ մը՝ սեպելու Ֆրանսացիները Սուրիայէն... Ասոնք, հարկաւ, իշխողի տենչանքներու ձգտումներն են, որոնք կրնան օր մը անյաղթելի խոչընդոտներու հանդիպիլ։

Անմոռուչ չեն հանդուրժեր նաեւ ներկայիս հովանաւորուող ազգերը՝ հովանաւորողներու վրան քաղաքականութիւնը։ Իրաքի եւ Արաբիոյ մէջ քաղաքակրթական ձեռնարկներ կը կատարուին այն չափով, որքան հարկաւոր են սիրողներուն. ժողովուրդգիտակցօրէն կը պահուի տգիտութեան մէջ, տնտեսական խոշոր ձեռնարկներ կը կատարուին, ուր հօտերու պէս կը լեցուին... պարսիկ բանուորներ։ Եւ, վերջապէս, Անգլիան ոչինչ խնայեց, որպէս զի Իրաքը չունենայ իւ սեփական բանակը։ Ֆրանսացիները զօրքով կը կառավարեն Սուրիան, իսկ Անգլիացիները միայն սակաւաթիւ սպաներով, որոնցմէ մէկ-մէկ հատ կը գտնէք բոլոր հիմնարկութիւններու մէջ. անոնք են իրական իշխողները։ Սակայն, այն գիտակցութիւնը, որ անկախ պետութիւն է տրուած իրենց, արեւելեան այդ ազգութիւնները քաղաքականօրէն ի վիճակի կը դարձնէ ըմբոստանալու «հովանաւորողներու» դէմ եւ իրական տէրը դառնալու իրենց երկրին. մեծ ցնցումներով չպիտի կատարուին այս շարժումները, որովհետեւ կեանքի տրամաբանական ընթացքը պէտք է արդարացնէ եւ Անգլիոյ կամ միւս հովանաւորողներու ժողովուրդներու նման պոռթկումները։ Արաբիոյ եւ Սուրիոյ արուեստականօրէն բաժնուած պետութիւնները վաղ կամ ուշ, բայց անխուսափելիօրէն պիտի ձգտին ձուլուելու կամ համադաշնակցութիւն կազմելու։ Եւ պատմութիւնը պիտի կրկնուի՝ կեանքի կոչելով արաբական միացեալ կայսրութիւնը, որուն վերապահուած կ'ըլլայ գործնական մեծ դեր մը Մերձաւոր Արեւելքի քաղաքական հորիզոնին վրայ։

Ռուս-անգլիական ճակատամարտին մարզը բնականօրէն, իր շփման անմիջական կէտ, Պարսկաստանն է ներկայիս։ Անգլիան Իրաքը կը զործածէ, յաճախ, անոր շահերու պաշտպանութեան անունով, իսկ Ռուսաստանը՝ Թուրքիոյ հետ շահերու նոյնութեամբ հանդէս գալով, Պարսկաստանը, իր աշխարհագրական դիրքի շնորհիւ հարկադրուած է կամ քաղաքական ու ռազմական զօրեղ ոյժ մը դառնալ այնքան, որ ի վիճակի ըլլայ չեզոքացնելու յիշածս երկու վիթխարի ոյժերու բռնցքամարտին մէջ եւ անխախտ պահելու չէզոք տարածութեան իր դիրքը, կամ ժամանակ վաստկելու հաւար՝ խաղալ երկու պարաններու վրայ որոշ քաղաքական եւ տնտեսական զոհողութիւններով։ Պարսկաստանի հեռատես վարիչները առ այժմ կ'ուզեն զործածել այդ երկու պայմանները միաժամանակ, բայց ֆինանսապէս խիստ թոյլ ըլլալով՝ անկարող են իրենց բանակը մեծցնելու եւ պատրաստելու այնքան, որ յարգանք ստեղծեն գոնէ Թուրքիոյ, որ 5 - 700,000 զօրք կրնայ ունենալ...։ Պարսկաստանը կրնար, հաւկաւ, դաշնակիցներ փնտռել, ինչպէս Իրաքը, որ դեռ անկախ չէ, Աֆղանիստանը, որ վախ ազդելու չափ դեռ ոյժ չունի, եւ, մանաւանդ, կրնար իրեն նուիրուած հովանաւորողներու ժողովուրդներու նման պոռթկումները։ Արաբիոյ եւ Սուրիոյ արուեստականօրէն բաժնուած պետութիւնները վաղ կամ ուշ, բայց անխուսափելիօրէն պիտի ձգտին ձուլուելու կամ համադաշնակցութիւն կազմելու եւ պատմութիւնը պիտի կրկնուի՝ կեանքի կոչելով արաբական միացեալ կայսրութիւնը, որուն վերապահուած կ'ըլլայ գործնական մեծ դեր մը Մերձաւոր Արեւելքի քաղաքական հորիզոնին վրայ։

Ռուս-անգլիական ճակատամարտին մարզը բնականօրէն, իր շփման անմիջական կէտ, Պարսկաստանն է ներկայիս։ Անգլիան Իրաքը կը գործածէ, յաճախ, անոր շահերու պաշտպանութեան անունով, իսկ Ռուսաստանը՝ Թուրքիոյ հետ շահերու նոյնութեամբ հանդէս գալով, Պարսկաստանը, իր աշխարհագրական դիրքի շնորհիւ հարկադրուած է կամ քաղաքական ու ռազմական զօրեղ ոյժ մը դառնալ այնքան, որ ի վիճակի ըլլայ չեզոքացնելու յիշածս երկու վիթխարի ոյժերու բռնցքամարտին մէջ եւ անխախտ պահելու չէզոք տարածութեան իր դիրքը, կամ ժամանակ վաստկելու հաւար՝ խաղալ երկու պարաններու վրայ որոշ քաղաքական եւ տնտեսական զոհողութիւններով։ Պարսկաստանի հեռատես վարիչները առ այժմ կ'ուզեն զործածել այդ երկու պայմանները միաժամանակ, բայց ֆինանսապէս խիստ թոյլ ըլլալով՝ անկարող են իրենց բանակը մեծցնելու եւ պատրաստելու այնքան, որ յարգանք ստեղծեն գոնէ Թուրքիոյ, որ 5 - 700,000 զօրք կրնայ ունենալ...։ Պարսկաստանը կրնար, հաւկաւ, դաշնակիցներ փնտռել, ինչպէս Իրաքը, որ դեռ անկախ չէ, Աֆղանիստանը, որ վախ ազդելու չափ դեռ ոյժ չունի, եւ, մանաւանդ, կրնար իրեն նուիրուած

ԳԻՏԱԿԱՆ ԱՄՈՒԼԻՍ

ԾԵՐՈՒԹԻՒՆԸ

Մարդը գործարանաւորեալ բոլոր էակներուն պէս ունի կեանքի որոշ նպատակ մը, որ է ծնիլ, նմանը արտադրել եւ մեռնիլ։ Քիչեր են որ իրենց բնական մահով կը մեռնին. ամենք արկածի զոհ կ'երթան, ուրիշներ գանազան հիւանդութեանց ենթակայ ըլլալով, կանխահաս մահով վերջ կուտան իրենց կեանքին։ Խիստ աննշան թիւ մը կը կազմեն անոնք՝ որ առաջագած տարիքի մը մէջ խոր ծերութեան հասնելով եւ սպառելով իրենց կենսական ուժերը կը չքանան, նման այն ճրագին որ կը մարի, երբ իւղի վերջին կաթիլը կը սպառի։ Սակայն ասիկ երեւութական է, քանի որ իրականութեան մէջ ծերութիւնը ինքին հիւանդութիւն մըն է, որուն կ'ենթարկուի անխուսափելիօրէն ամէն մարդ։

Ծերութիւնը կեանքին այն շրջանն է, ուր մարդուն ուժերը կը տկարանան եւ բազմաթիւ հիւանդութիւններ երեւան կուգան. դէմքը կը գունատի, մազերը կը ճերմկին, տեսողութիւնն ու լսողութիւնը կը տկարանան, ակռաները կը թափին, մորթը կը կորսընդնէ իր թարմութիւնն ու փայլը եւ մարմնին գանազան մասերուն վրայ փոթեր եւ խորշոմներ կը գոյանան, օդնայարը կը կթի, մկաններուն ուժը կը տկարանայ, լեարդին ու երկամուղքին տարբերը եւ ուղեղին բջիջները այլասերման հետեւանքով կը մաշին ու կը տկարանան, եւ այս կերպով մաշած եւ հիւծած մարմինը նպաստաւոր միջավայր մը կը հանդիսանայ ամէն պատահական հիւանդութեանց եւ ամէն տեսակ աւերիչ ուժերու։ Ասոր հակառակ, յարակցական հիւսուածքը, որ մարմնին նեցուկը կը կազմէ, կը սկսի աճիլ ի վնաս նոյն պիտանի տարրերուն։ Այս եղանակաւ, մեր կազմութեան էական տարրերը կերպով մը կը նուաճուին, յարակցական հիւսուածքին անպետ տարրերուն աճումով, եւ ասով կենդանական գործունէութիւնը աւելի կամ նուազ չափով կը պակսի։

Վերոյիշեալ պատճառներով մարմնին հիւսուածքները կը կարծրանան. գործարաններուն այս կարծրացումն ու այլասերումը արդիւնք է sclérose կոչուած քրոնիկ հիւանդութեանց։

Արեան խողովակներն ալ կը կրեն նմանօրինակ փոփոխութիւններ. շնչերակները կը կորսնցնեն իրենց ճկունութիւնն ու առաձգականութիւնը եւ աւելի դիւրաբեկ կը դառնան։ Շնչերակներուն կարծրացման հետեւանքով, արիւնը կը կորսնցնէ իր կանոնաւոր գնացքը եւ անկարող կ'ըլլայ պէտք եղածին պէս ոռոգել մարմնին գործարանները ու հիւսուածքները, որուն հետեւանքով յաճախ արեան համախառնում եւ արիւնահոսութիւն առաջ կուգայ, ինչ որ վտանգաւոր է եւ կրնայ երբեմն վայրկենապէս մահ պատճառել, երբ այդ համախառնումը կամ արիւնահոսութիւնը ուղեղին կամ թոքերուն մէջ պատահի։

Հետեւաբար կրնանք ըսել թէ ծերութիւնը քրոնիկ հիւանդութիւն մըն է, որ առաջ կուգայ մարմնին գործարաններու եւ հիւսուածքներուն կարծրացումէն։ Այդ հիւանդութեան ծագումը սովորաբար արդիւնք կը նկատուի virusներու ազդեցութեան եւ ալքոլի չափազանց գործածութեան, սակայն Մէչնիքօֆ անոր բուն պատճառը կը վերագրէ այն անթիւ ու անհամար մանրէներու գոյութեան, որոնք բոյն դրած են մարմնին գանազան մասերուն մէջ, եւ իրը մակաբոյծ անասնիկներ կը սնանին մեր մարմնով եւ աստիճանաբար ուտելով ու մաշեցնելով մեր գործարանային յօրինուածութիւնները, դէպի կործանումն ու քայքայում կ'առաջնորդեն մեզ։

Մէչնիքօֆի կարծիքով ծերութիւնը արդիւնք է տեւական ինքնաթունաւորման (auto-intoxication), որուն զլխաւոր աղբիւրն է հաստ աղիքը, մասնաւորապէս կուրաղին, ուր անհաշուելի պզտակար մանրէներ կ'աճին, կը բազմանան եւ օրն ի բուն կ'արտադրեն գանազան ազդեցութիւն ունեցող թոյներ, որոնք արեան մէջ կ'անցնին ու հոն տեւական գրգռութիւն առաջ կը բերեն. ասկէ առաջ կուգայ շնչերակային եւ ծերութեան sclérose-ները։ Հետեւաբար, այն աւերիչ թոյնը որ բոյն դրած է մեր մարմնին մէջ, աւելի ուժգին կը հանդիսանայ, քան շինիչ եւ պահպանողական ուժերը։

Մէչնիքօֆի կարծիքով ծերութիւնը արգիլելի է տեւական ինքնաթունաւորման (auto-intoxication), որուն զլխաւոր աղբիւրն է հաստ աղիքը, մասնաւորապէս կուրաղին, ուր անհաշուելի պզտակար մանրէներ կ'աճին, կը բազմանան եւ օրն ի բուն կ'արտադրեն գանազան ազդեցութիւն ունեցող թոյներ, որոնք արեան մէջ կ'անցնին ու հոն տեւական գրգռութիւն առաջ կը բերեն. ասկէ առաջ կուգայ շնչերակային եւ ծերութեան sclérose-ները։ Հետեւաբար, այն աւերիչ թոյնը որ բոյն դրած է մեր մարմնին մէջ, աւելի ուժգին կը հանդիսանայ, քան շինիչ եւ պահպանողական ուժերը։

Մէչնիքօֆի աւելի առաջ տարածելով իր տեսութիւնները, կը հետեւցնէ թէ հաստ աղին եւ կուրաղին անպէտ ու վտանգաւոր գործարաններ են, ուստի եւ այս պատճառաւ պէտք է բնաջինջ ընել զանոնք։ Ինքնաթունաւորման եւ շնչերակներու եւ ուրիշ գործարաններու կարծրացումին առաջքն առնելու համար, Մէչնիքօֆ կը յանձնարարէ առատ մածուն ուտել, որովհետեւ, կ'ըսէ, մածունը գերազանցապէս հնացնող մըն է եւ զօրեղապէս կը մաքրէ մարսողական ուղիները։ Սակայն ասիկ առաջ կուգայ շնչերակային եւ ծերութեան sclérose-ները։ Հետեւաբար, այն աւերիչ թոյնը որ բոյն դրած է մեր մարմնին մէջ, աւելի ուժգին կը հանդիսանայ, քան շինիչ եւ պահպանողական ուժերը։

Մէչնիքօֆի աւելի առաջ տարածելով իր տեսութիւնները, կը հետեւցնէ թէ հաստ աղին եւ կուրաղին անպէտ ու վտանգաւոր գործարաններ են, ուստի եւ այս պատճառաւ պէտք է բնաջինջ ընել զանոնք։ Ինքնաթունաւորման եւ շնչերակներու եւ ուրիշ գործարաններու կարծրացումին առաջքն առնելու համար, Մէչնիքօֆ կը յանձնարարէ առատ մածուն ուտել, որովհետեւ, կ'ըսէ, մածունը գերազանցապէս հնացնող մըն է եւ զօրեղապէս կը մաքրէ մարսողական ուղիները։ Սակայն ասիկ առաջ կուգայ

ՀՐԱՉԵԱՑ ՏԻՐՈՍԿԻ

ԹՈՒՐՔԻԱ ՍՐԲԱԳՐՈՒԱ՞Ծ Է

Ասկէ առաջ հրատարակեցինք Philippe de Zarah մէկ թղթակցութիւնը Էտիրնէի մասին։ Յիշեալը շարունակելով իր թղթակցութիւնները, Մարսիլիոյ Le Petit Marseillais թերթին մէջ (24 Փետր.) կը խօսի «Եավուզ»ի Ճանճի խնդրին մասին «Թուրքիա սրբագրուա՞ծ է» խորագրին տակ։ կը քաղենք գլխաւոր մասերը. —

ՊՈՒԼԻՕ, Փետրուար.— Հին սովորութեանց համաձայն, կը պատրաստուէի պալշիկի պատմութիւն մը գրել, սակայն Վերմեռանդ ազգայնական մը դիտել կուտայ, ինծի թէ յեղափոխութիւնը պալշիկը սպաննած է Թուրքիոյ մէջ։ Դոհանանք ուրեմն խօսելով «պարտազանցութեան» մասին, որ աւելիազնուական եւ աւելի արեւմտեան բան մըն է։ Աւելցնենք նաեւթէ Պոլիս կը խայտայ մութին մէջ եւ թէ չարաճճի ծիծաղ մը կը բռնէ մարդիկը, երբ կարդան թերթերը եւ նաիին մայրաքաղաքին ուղղութեամբ։ Սթամպուլի այս խեղճ քաղաքացիներուն չէի՞ն ըսած թէ Վոսփորը հալրն է բոլոր մոլութեանց, թէ Պոլսոյ Թուրքերը իսկական կեավուրներ են, որոնք փճացած են՝ շփուելով Բերայի եւրոպական եւ լեվանտէն ապականութեան հետ, եւ թէ Անատօլուի բարձր լեռնաշխարհն վրայ նահանջ մը միայն կրնար առաքինութիւնը մտցնել օսմանեան վարչութեան մէջ, աւելի խայտառակ քան Հոթենտոտներունը։

Առէ՛ք ձեզի սոսկալի դատ մը, որ այս պահուս տեղի կ'ունենայ Գերագոյն Ատեանի վերաքննիչ ազգային Մեծ Ժողովին առջեւ։ Լա՛ւ բացէք ձեր աչքերը եւ շիտակ կեցէ՛ք։ Ն. վ. ծովային գոքծավար Իշման պէյը, յետոյ՝ծովային նախարարութեան պաշտօնեաներու գրասենեակին անօրէնը, նոյն նախարարութեան հաշուակալութեան անօրէնը, գրեթէ բոլոր կարեւոր պաշտօնատանց պետերը, նաւատորմին վերին հրամանատարը, ընդհանուր սպայակոյտի պետ մեծ թիւով բարձրաստիճան սպաներ, — այս բոլորը կը բաստանուին իրենց պարզանց, գեղձարար, «պերատոցող՝ ի միասս պետութեան։

Պէտք է հիմա գլխաւոր յանցաւորը մարդ մը չէ, այլ Անկախութեան հերոս մը, Մուսթաֆա Քէմալի առաջին ժամերուն վարչապետ Ըսմէթ փաշայի ընկերն ու կուիւի ընկերը։ Վապէս արդի Թուրքիան տողներէն մէկը։ Իր շուրջին անձնական տեղակալներ կամ բիւրապետներ չէն, այլ նոյն պետութեան բարձրագոյն տիճանին վրայ կեցող գլուխներ, վերին հրամանատարներ սպայակոյտի պետ։ Ասիկա ուսաար է ազգային պաշտպանութեան զօրախումբերէն իրական դատաճանութեան։ Պէս զարմանալի դատ այս, որուն նմանը չէ տեսնուած երկիրներու մէջ, նոյնիսկ հոն, ուր նախարարական ծարարութիւնը ազգային դէմքիւն է։

Ի՞նչ է ոճիրը։ Միլիոնաթրքական ոսկիներ իրենց տակէն զարձուած են։ նշանակեալ «կէօպէկն» յանձնարին դէմքիւնը ծոպազատկին յանուած է, ընդծովեաներու զինմէջ զեղծումներ մտցուած, տարբեր նաւարաններէ շառքներ ստացուած, առանձ եւ մէկուն հետ պայմանաթիւն կնքած ըլլալու, ու խեղկատակութիւնը՝ երկար միներով։ Մեղսակիցները զարկերուն մէջ. փտութիւն կրծած է ամբողջ շէնքը։ Անչապէս որ մասերէն մէկը բաւար բախտ մը բաց ամբողջ շէնքը փլաւ։ Երհանելով իր ապականութիւները։

Ի՞նչ պիտի ըլլայ զատրութեան արդիւնքը։ Պիտի վերնա՞յ։ Օտարախրուն եւ Թուրքիոյ անկողրեկաւիներուն համար ցաւը չէ թէ նախարար մը զործած է։ Մենք ալ ունինք Թուրք մը ժէ. դարուն եւ նամա մը ի. դարու նախկին։ Ցաւը ա՛յն չէ նոյնպէս Անկախութեան հերոս մը քան իյնայ։ Գիտենք թէ սութիւնը երբեմն աւելի պէս է խրաւներուն մէջ քան եայ դժուարին կեանքի Ինչ որ ահռելի է, այն փտախտը բռնած է բարձր մեքան պաշտօնեաներու ամբողջ մարդային պաշտպանութեան դիւղին հիմնական փտութիւն։

Ծովային նախարարութեան սպայակոյտը, նաւատորմին բին հրամանատարը զղե՛ր։ Կա՛մ այն է որ պետեան վարիչները սխալած կամ ֆէսէն վերջ ալ զեռ շիշը անզգամօրէն կը լարէ։ Երկու պարագային ալ բարոյական համաճարակ մը թերութիւն մը որ անընդունի թուի, եւ ոչ թէ անհատական մարդու մը խնդրոյ Ահա թէ ինչո՞ւ մտահոգ երբ կը նայինք դէպի թուրքիա։

Թիւլիպ Տէ Ջոն

ԳԱՓԱՐԻ ՎԱՂՏԱՆՈՒ ԿԱՐԱՊԱՆԻՉԸ

(ՊԱՏՄՈՒԹՅՈՒՆ ՎԱՂՈՒ ԺԱՄԱՆԱԿԱԿԻՑ)

ԲԱԺԻՆ ՍԱՍՆ

Ի.

— Ո՞ւր ես գնում, Գաբրիել, այդ ուշ ժամին...

— Ես ուզում եմ տեսնել Ռոզան, տիկին Ֆրանսուազ...

— Ես էլ գիտեի, որ դու ուզում ես տեսնել Ռոզան, բայց ես քեզ չեմ թողնի գնալ այդ ուշ ժամին...

— Ինչո՞ւ, տիկին Ֆրանսուազ...

— Որովհետև ես գիտեի, որ դու ուզում ես գնալ Ռոզանի մոտ, և ես չեմ ուզում, որ դու գնաս այդ ուշ ժամին...

— Ես ուզում եմ տեսնել Ռոզանին, որովհետև ես նրան սիրում եմ...

— Ես էլ գիտեի, որ դու սիրում ես Ռոզանին, և ես չեմ ուզում, որ դու գնաս այդ ուշ ժամին...

— Ես ուզում եմ տեսնել Ռոզանին, որովհետև նա ինձ սիրում է...

— Ես էլ գիտեի, որ նա քեզ սիրում է, և ես չեմ ուզում, որ դու գնաս այդ ուշ ժամին...

— Ես ուզում եմ տեսնել Ռոզանին, որովհետև նա ինձ խոստացել է ամուսնանալ ինձ հետ...

— Ես էլ գիտեի, որ նա քեզ խոստացել է ամուսնանալ քեզ հետ, և ես չեմ ուզում, որ դու գնաս այդ ուշ ժամին...

— Ես ուզում եմ տեսնել Ռոզանին, որովհետև նա ինձ խոստացել է ամուսնանալ ինձ հետ, և ես ուզում եմ իմանալ, թե ինչու է նա ուզում ամուսնանալ ինձ հետ...

— Ես էլ գիտեի, որ դու ուզում ես իմանալ, թե ինչու է նա ուզում ամուսնանալ քեզ հետ, և ես չեմ ուզում, որ դու գնաս այդ ուշ ժամին...

— Ես ուզում եմ տեսնել Ռոզանին, որովհետև նա ինձ խոստացել է ամուսնանալ ինձ հետ, և ես ուզում եմ իմանալ, թե ինչու է նա ուզում ամուսնանալ ինձ հետ, որովհետև

բէն մէկը, որ ժամանակին չէր ազդարարած կառախումբերուն հասնիլը։

Զոհերն են՝ վանեցի Մալխաս Մալոյեան, ծնած 1889 Յունիս 25ին եւ եղբայրը Վարդգէս Մալոյեան, ծնած 1905ին, որոնք երկուքն ալ կը բնակէին Փիւժէ - սիւր - Արժան, Կատրիւն Թաղը։ Միւս երեք իտալացիներն են՝ Ֆրանչիսքօ Ամաքէթթօ, Գուլիէլմօ Դագոնէքս եւ Ռոսսօ Մարթիօ։

Մալխաս կը թողու կին մը եւ չորս մանչ զաւակներ, որոնց մեծը 6 տարեկան։ Վարդգէս ամուրի էր եւ սուգի մէջ կը թողու հայր, մայր եւ եղբայր մը, որոնք բոլորն ալ կը բնակին Փիւժէ - սիւր - Արժանի մէջ։

Բացի մեռած հինգ հոգիէն, ուրիշ բանուոր մըն ալ ծանրապէս վիրաւորուած է։

Ամերիկեան տարեփոխումը

Միացեալ Նահանգներու Ծերակոյտը վերջերս պզտիկ բարեփոխման մը ենթարկեց ներգաղթի օրէնքը։ Մինչեւ հիմա միայն քաղաքացիներն էին որ կրնային առանց տարեչափի (քոթա) իրենց կինն ու անչափահաս զաւակները Միացեալ Նահանգները բերել։ Նոր օրէնքով, Մ. Նահանգները բնակող ոեւէ անձ, որ քաղաքացի ըլլալու մտադրութիւն յայտնած է, իր առաջին թուղթը առնելով, կրնայ իր կինն ու անչափահաս զաւակները իր քով բերել, առանց տարեչափի սեղմումներուն։

Այս բարեփոխումին պատճառը զուտ տնտեսական է։ Ամերիկա հաստատուած ոեւէ անձ, որ կին ու զաւակներ ունի արտասահման, անշուշտ պիտի օգնէ անոնց՝ ամերիկան տոլարները երկրէն դուրս անոնց ղրկելով, մինչեւ իր քաղաքացիութեան իրաւունք ստանալը, որուն համար 5—6 տարի պէտք է սպասէ։ Հինգ տարուան ընթացքին արտածուած դրամը խնայուած կ'ըլլայ, ներկայ բարեփոխութեամբ։

Թրացուսի խաղամականութիւնը

Պոլսոյ կրթական Տնօրէնութիւնը նոր շրջաբերականով մը հրամայած է թուրքերէնով աշխարհագրութիւն եւ պատմութիւն աւանդել նաեւ նախակրթարանի Դ. դասարանին մէջ։

Ինչպէս յայտնի է, այդ կարգադրութիւնը մինչեւ հիմա միայն վերջին երկու կարգերուն համար էր։ Արդ, նկատելով որ պետական նախակրթարանները հինգ կարգ ունին, իսկ կարգ մը ոչ-իսլամ նախակրթարաններ վեց կարգ, յարմար նկատուած է Դ. դասարանին մէջ ալ թուրքերէնով աւանդել պատմութիւնն ու աշխարհագրութիւնը։

Իզմիրի Հրեաներուն եղորը

Իզմիրի Հրեաները անցեալ Շաբաթ օր Պահրի Պապայի Թիւրք Օճաղըի շէնքին առջեւ հաւաքուելով, ցոյցեր կատարած են և «Թուրքերէն չպիտի խօսինք, յունարէն պիտի խօսինք, սպաներէն պիտի խօսինք, չէք խառնուիր» պոռացեր են։ Քանի մը դպրոցականներ 2—3 Հրեայի «Ինչե՞ն ներները ինչո՞ւ համար Թուրքերէն չէք խօսիր» ըսեր են, Ի վերջոյ ոստիկանութիւնը միջամտած եւ դէպքին վերջ տրուած է։

«Մէճիտիէ» զրահաւորին նորոգութիւնը

«Մէճիտիէ» զրահաւորին նորոգութիւնը, որ երկու տարիէ ի վեր կը շարունակուէր, վերջնականապէս աւարտած է։ Առաջին անգամն է որ Պոլսոյ նաւարանը այսքան կարեւոր նորոգութիւն մը գլուխ կը հանէ։ «Մէճիտիէ» քանի մը օրէն Մարմարայի մէջ փորձեր պիտի կատարէ։

«Մէճիտիէ» 1903ին շինուած է Ֆիլատելֆիոյ (Ամերիկա) մէջ. «Համիտիէ»էն քիչ մը փոքր է, 3350 թոնօ տարողութիւն եւ ժամը 22 մղոն արագութիւն ունի։ Մեծ պատերազմի ընթացքին «Մէճիտիէ» Օտեսայի առջեւ ընկղմած էր, բայց Ռուսերը յաջողեցան կրկին ծովուն վրայ հանել եւ նորոգել զայն։ Ռուսերը 13 սանդիմնոց երկար թնդանօթներ զետեղած եւ երեք ծխնելոյզներէն երկուքը քանդած էին։ Այս անգամ քանդուած ծխնելոյզները վերահաստատուած ըլլալով, «Մէճիտիէ» իր նախապատերազմեան վիճակին մէջ կը միանայ Թրքական նաւատորմին։

Լեռ ալ կը փլի, հարիւրաւոր գոներ

Պրազիլիոյ Սանթոս քաղաքին մօտ Ֆէրրատ լեռնէն ժայռի ահագին զանգուած մը փրթելով, հիմնայատակ կործանեց Սանթա Քազա հիւանդանոցը եւ քաղաքին ամբողջ մէկ թաղը։ Երկու հազար բանուորներ կ'աշխատին փլատակներուն տակէն հանելու համար զոհերը, որոնց թիւը առնուազն 500 հոգի կը հաշուուի։ Բազմաթիւ դիակներ հանուած են արդէն, զեռ կը կարծուի թէ 200 հոգի եւս թաղուած կը մնան։ Աղէտը պատահեցաւ Շաբաթ առաւօտ ժամը 5.30ին, երբ գրեթէ ամէն մարդ կը քնանար։ Զոհերուն մէջ գտնուեցաւ կին մը, որ զեռ կուրծքին վրայ կը բռնէր քանի մը ամսու երախայ մը։ Սանթա Քազա հիւանդանոցին փլատակներէն դուրս հանուեցան 42 դիակներ։

Աղէտին պատճառ եղած է վերջին օրերուն տեղացող յորդառատ անձրեւը։ Ֆրանսական կառավարութիւնը ցաւակցութիւն յայտնեց Պրազիլիոյ կառավարութեան։

Օդանաւորդուհի մը փորձը

Կիրակի օր վէնսէնի ժէջ յայտնի օդանաւորդուհի Օրիորդ Սիւզան Պիժէ յանդուգն փորձ մը ըրաւ։ Հագաւ օդանաւորդներու պատմուճան մը, որ մանաւորապէս պատրաստուած էր չայրելիք նիւթէ։ Իր բարեկամները գայն ալքոլով լաւ մը թրջելէ վերջ, կրակ տուին պատմուճանին, որ իսկոյն բռնկեցաւ եւ քիչ մնաց պիտի ածխացնէր օրիորդը, եթէ երեսուն երկվայրկեան վերջ, երեք հուժկու զինուորներ քուրջերու մէջ փաթթելով բոցավառ օդանաւորդուհին, չմարէին կրակը։

Այս փորձին նպատակն էր գտնել այնպիսի հագուստ մը, որ բոցերուն դիմադրէր եւ օդին մէջ կրակ առնող օդանաւի մը ճամբորդները այրելէ ազատել։

:: Ֆրանսացի երկու օդանաւորդներ Շմուց եւ Անտրէ փէրրատ Շաբաթ օր Պուժժէի օդանաւային կայանէն ճամբայ ելան, Լոնտոն, իրենց հետ տանելով քանի մը ճամբորդներ։ Մանշի վրայ տիրող ձիւնամրրիկին պատճառով, օդանաւորդները վար իջան Քալէի մօտ եւ ճամբորդները շոգենաւով Լոնտոն գացին։ Կիրակի առաւօտ օդանաւորդները ուզեցին շարունակել իրենց ճամբան, սակայն փոթորիկին պատճառաւ ինկան Մանշի մէջ եւ ծովամոյն եղան։ Շոգենաւ մը գտաւ օդանաւը եւ դիակները դուրս հանեց։

ՄԵԾ ՊԱՐԱՀԱՆԴԷՍ
ՓԱՐԻԶԻ ՊԱՐԱՍԻՐԱՑ ՄԻՈՒԹԵԱՆ

Ապրիլ 7 Շաբաթ երեկոյ ժամը 9էն մինչեւ առաւօտեան 6։ վեցերորդ քաղաքապետարանի (Mairie 6e) ընդարձակ սրահներուն մէջ, 78 Rue Bonaparte, մէթրօ՝ Օտէոն։

Ընակնկալ եր, Attraction հրաչակաւոր արուեստներու կողմէ։

Յանուն արուեստագէտներ պիտի պարեն *Թանկօ* եւ *Ֆոքսթրօթ* ներկաներուն պիտի բաշխուի ձրի *գօթիյեօն*։ Պարասէրներու գոհացում տալու համար վարձուած է ֆոլիկիուռի նախկին հանրաճանաչ նուագախումբը։ Ձոխ պիւֆէ ժողովրդական գիներով։

Մ Ո Ւ Տ Ք 14 Ք Ր Ա Ն Ք

ՑՈՒՇԱՏԵՏՐ

ՅԱՐԴՈՂԻ Գրական երեկոն այս Հինգշաբթի, ժամը 9ին, Ֆլորիա։ Օթան կարօ պիտի խօսի *Բրդական անգիր բանաստեղծութեան* մասին։ կը հրաւիրուին անդամներն ու համակիրները։

ԱՆԴՐԷԱՍի եւ իր շրջանի հայրենակցական միութեան վիճակահանութենէն շահած են հետեւեալ թիւերը.— 716, 413, 962, 650, 1317, 1466, 423, 909, 1456, 1460, 1491, 1320, 807, 393, 446, 919, 340։ Ստանալու համար դիմել՝ տոմսերով միասին անձամբ կամ նամակով։ H. Kéfélianի, Cordonnerie, 368 Rue de Vaugirard, Paris (15e).

ՆԱՄԱԿԱՏՈՒԹ

ՍՏԱՑԱՆՔ

Նիս, *Օ. Պ.— 140։*
Իսի լէ Մուլինօ, *Թոմ.— 70։*
Նիս, *Հ. Յ.— 35։*
Պելկրատ, *Ա. Ս.— 100։*
Միլանօ, *Գորթ.— 32 Լիրէթ։*
Պելֆոռ, *Ղ. Ք.— 35 ֆր.։*
Ալֆոռվիլ, *Օ. Մ.— 50։*
Տէսին, *Մ. Մ.— 35։*
Շիգի, *Շ. Ղ.— 35։*
Սէն Շամոն, *Կ. Մ.— 5։*
Իւսէլ, *Ս. Ք.— 70 ֆր.։ Համաձայն ենք։*
Վիլ Նէօվ, *Գ. Ս.— 20։*
Բազարճըք, *Ս. Ե.— 54.25։*
Ընվէրս, *Յ. Ա.— 80։*
Պոլէն, *Մալ. Կրթ. Միութ.— 70 ֆր.։ Սկսանք ղրկել։*
Նիս, *Կ. Ա.— 35։*
Վալանս, *Գորթ.— 279.80։*
Պոռտօ, *Ա. Գ.— 5։*
Մարսէյլ, *Գորթ.— 547 ֆր.։*
Քլէվլէնտ, *Գ. Թ.— 6 տոլար։ Սկսանք ղրկել։*
Պոսթըն, *Կ. Թ.— 10 տոլար։*

ԳՏՆՈՒԱԾ

Մարսէյլ, յովհ. ՏԷր Պողոսեան, դիմեցէք՝ Near East Relief, 15 Bld. des Italiens, Paris.

ԴՊՐՈՑԱԿԱՆ ՀԱՆԴԷՍ ՄԱՐՍԷՅԼԻ ՄԷՋ

Մարսէյլի Ագգ. կեդր. մանկապարտէզի եւ նախակրթարանի միացեալ վեցամսեայ հանդէսը տեղի պիտի ունենայ Զատկի երկուշաբթին, 9 Ապրիլ ժամը 2.30ին, 233 Ave. du Prado-Garden Parkի մէջ։ Նախագահութեամբ Մարսէյլի առաջնորդ Տ. Դրիգորիս Պալաքեան եպիսկ.ի։

կը խնդրուի դերասանական թէ այլ միութիւններէն նկատի առնել այդ օրը, խաչածեւումներու տեղի չտալու համար։

ԿԸ ՓՆՏՌՈՒԻ

— կը փնտռուի եալովայի Գըլըճ գիւղացի ցակոբ Դրիգորեան, 30 տարեկան, հօր անուն Գրիգոր, մօր անուն Հեղինէ։ Ընդհ. տարագրութենէն ատեն աքսորուած էր Արաբիոյ կողմերը։ Հարմամի շրջանները գտնուած է ամբողջ պատերազմի ընթացքին եւ ջինադարին սկիզբները տեսնողներ եղած են։ Իմացնել իր եղբօր՝ Շամբարճում Գրիգորեանի Str. Stefan Celmare 456, Braila, Rumania.

կը խնդրուի Սուրիահայ Թերթերէն արտատպել։

— կը փնտռուի Պրուսայի եէնիճէ գիւղէն Խաթուն Նազարեան 20—21 տարեկան, հօրը անուն Յովակիմ, մօր անուն Նազիկ՝ 1925ին գաղթականութեան ատեն մօրմէն բաժնուած։ Այժմ Պէյրութի որբանոցներէն մէկուն մէջ ըլլալ կը կարծուի։ Հայրը ներկայիս Պուլկարիա, իսկ մօր եղբայրը կը գտնուի Ֆրանսա։ Տեղեկացնել՝ Agop Alexanian, La Sigalière - Largentière (Ardeche).

կը խնդրուի Սուրիահայ Թերթերէն արտատպել։

— կը փնտռուի կարապետ Շահինեան որ փոխադրուած էր կեսարիոյ որբանոցէն Պէյրութ։ Գրել՝ Meguerditch Chahinianի, c/o M. Gabriel Haillus, Leyr, (Meurthe et Moselle).

— կը փնտռուի կիւրիւնցի Օր. Պայճառ Գօչունեան, 16 տարեկան, հօր անուն Աւետիս, մօր անուն Հռիփսիմէ, որ Թուրականէս տարի մը առաջ Շալեպէն Մարսէյլ մեկնած է, հոն փախրիքի մը մէջ աշխատած, եւ առնուած տեղեկութեան մը համաձայն, խարբերդցի երիտասարդի մը հետ ամուսնացած է։ Մէկ տարիէ ի վեր որեւէ լուր առնուած չէ։ Գրել իր քրոջ՝ Srpouhie Moussali, c/o P. Boyadjian, 495 Bab-Charki, Damas-Syrie.

— կը փնտռուի Թաչիկ Ա. լիքսանեան, որ 1926ին կը բնակէր Մարսէյլ Տօմինիքէն փողոցը։ Իմացնել՝ Ղ. Հայրունիի, La Poterie, Dècines (Isère).

— Շաճընցի Եսթեր Թոփը-Յարգիսեան կը փնտռէ իր եղբայրը կարապետ Թոփը - Յարգիսեանը, մայրը՝ Թաճուն որ վերջերս Յունաստան կը գտնուէր։ Իմացնել՝ Mme Esder Karakachianի, 11bis Rue de Chemin de Fer, Clamart, Seine. France.

ԻՐԱՒԱԲԱՆԱԿԱՆ ԴՐԱՍԵՆԵԱԿ

Է. ՍԹԷՓԻՔԻ

106 Kléber, Շեր. Passy 72.56

կը կատարէ Ֆրանսա եւ Յունաստան մտնելու կամ բնակելու արտօնութեան գործողութիւնները.

AFFIDAVITի (*Ափֆատվիթ*) Դիմել՝ ամէն օր կէս օրէ վերջ ժամը 4—7.

Կ'ՈՒԶՈՒԻՆ գործ նորոգող գործատուներ

Դիմել՝ Սարգիս Յովսէփեանի, 45 Rue Lepic, Paris, մէթրօ՝ Պլանշ, Թել. Marcadet 27-14։

Կ'ՈՒԶՈՒԻ *աշխոյժ եւ պատուաւոր սպասուհի մը, տնական աշխատանքներու համարառաւօտեան ժամը 7.30էն իրիկուան ժամը 7։ Լաւ վճարում։ Դիմել՝ Տիկին Մուրթաֆեանի, 10 Villa Standal, Paris (20e), Մէթրօ՝ Gambetta.*

ՊԱՏՐԱՍՏՈՒԵՑԻՔԻ ԳԱԻԱՌԻ ՀԱՅԵՐ

Մօտաւորապէս ձեր ոտքը պիտի գան Հայաստանի, Պոլսի, Թրիմեանի, Հայ գրագէտներու, Եւրոպայի, Ամերիկայի եւ իր յուղարկաւորութեան, «Յոյս Եւթաս»ի դրուագներու խիստ շքեղ գոյներով պատրաստուած զմայլելի տեսարանները, որոնք պիտի ներկայացուին վարագոյրի վրայ մոգական լապտերով (անշարժ սինեմա)։

Առաջին անգամն է, որ Հայաստանի տեսարանները *գունաւոր* պիտի տեսնէք։

Անմոռանալի գործ եւ վայելք։

Վարձու շարկաքաժին

երկու սենեակ եւ խոհանոց, պարտէզով։ կազ եւ ելեկտրականութիւն։ 16 Rue des Allouettes, Colombes. Garé les Vallées.

Կ'ՈՒԶՈՒԻՆ *բուրդէ եւ պամպակէ ռօպ եւ պլուզ կարող վարժ կարուհիներ։ Լաւ վճարում, յարատեւ գործ։ Դիմել՝ H. Krikorian, 7 Rue de Tournon, երկրորդ յարկ թիւ 8 սենեակը։ Métro Odéon.*

ՇԱԽՈՒՀ ԽԱՆՈՒԹ

Ընդարձակ խանութ մը, յարմար կօշկակարի, ժամագործի, ոսկերչի եւն., բազմամարդ թաղի մէջ, Rue Lepic, բնակութեան յարմարութիւն 2 հոգիի համար։ կազ, ելեկտրականութիւն. ջուր։

Պայմանները.— Տարեկան 3000 ֆր., chargesը մէջը, մէկ տարեկան կանխիկ։

Տեսնելու համար դիմել Ն. Սիլիճեանի 13 Rue d'Orsel Paris(18e).

IMPRIMERIE - **MASSIS** - ÉDITIONS
208bis, Rue Lafayette Paris (10)

Le Gérant: H. TEURNIER

"ARAX,, PHOTOGRAPHIE D'ART

9 Rue Papillon, PARIS (9e). Métro Cadet կամ Poissonnière

ԱՐԱՔՍ *Ձկայ աւելի Թանկագին նուէր մը քան ԳԵՂԱՐՈՒԵՍՏԱԿԱՆ ՀԱՇՈՒԱԿՈՎ և ՆԿԱՐՔԻ ԲՈՂՈՔ ՅՈՒՏԱԿԱՆԻՇՆԵՐՈՎ.*

ՊԱՏՐԱՍՏՈՒԱԾ ԼՈՒՍԱՆԿԱՐ ՄԸ

"ԱՐԱՔՍ,,Ը ԿԸ ԼՐԱՑՆԷ ԱՅԴ ՊԱՀԱՆՋՆԵՐԸ

ՔԱՆԻ ՄԸ ՎԿԱՅՈՒԹԻՒՆՆԵՐ՝—

Ամերիկեան Նպաստամատոյցի ընդհ. քարտուղար Պ. Վ. Քրքի, *որուն լուսանկարը քաշած էր Արաքս, գնահատական երկու նամակի մը մէջ կը գրէ Նիւ Եորքէն. «Լուսանկարները հպատակութեամբ ցոյց պիտի տամ գրասենեակի պաշտօնակիցներուս եւ բարեկամներուս։*

Փարիզի օտար մամուլի ընկերակցութենէն նախագահ Պ. Մ. Մար.— *«Ձեր պատրաստած կլիչէն իսկապէս արուեստի գործ մըն է, որ հիացում պատճառեց ինծի եւ բոլորին»։*

Փարիզի Քոնսէրվատուարի երգի փրոֆէսոր Պ. Չէթիչ.— *«Դուք կը տիրապետէք լուսանկարչութեան մէջ»։*

ԲԱՑ Է ԱՄԷՆ ՕՐ ԵՒ ԱՄԲՈՂՋ ՕՐԸ. ԳԻՆԵՐԸ ԴԻՒՐԱՄԱՏՉԵԼԻ

ՀԱՅ - ԱՄԵՐԻԿԵԱՆ ԱՏԱՄՆԱԲՈՒԺԱՐԱՆ

107 Rue Lafayette, PARIS (10e) Tél. TRUDAINE 29-94

COVO (Ch. Dentiste) փարիզի բժ. հիմնադրամէն

Աշխատակցութեամբ՝ Ատամնբժ. **Յ. ՊՈՒՌՆԱԶԵԱՆի**

կը դարմանուի բերնի եւ լինտերու հիւանդութիւնները։ Գուռօն, պրիճ եւ ատամնաշարեր։

Ամէն օր ժամը 2.30—7.30։ կիրակի 10—12։

ՇԱՆՕԹ.— Այս յայտարարութեամբ ներկայացողին մասնաւոր զեղչ։

ՀԱՅԿ. ԲՈՒԺԱՐԱՆ - POLYCLINIQUE de BELLEVILLE

Ցէր եւ Ցնօրէն՝ **ՏՕՔԹ. ԳՐԳՈՅԵԱՆ**

29, Rue (Place) des Fêtes, Paris, XIX. Tél. Nord 96-61

Բաց է ամէն օր, ուր շատ մը մասնագէտ բժիշկներէ կը խնամուին ամէն տեսակ ներքին եւ վէներական հիւանդութիւններ։ Աչքի մասնագէտը կ'ընդունի Գշ., Երք. եւ Շաբաթ օրերը ժամը 3—5։ Քթի, կոկորդի ու ականջի մասնագէտը ամէն Երեք. եւ Շաբաթ օրերը ժամը 1—3։ ԱՏԱՄՆԱԲՈՅԺԸ ամէն օր ժամը 9էն 19։ Կիրակի 9—12։

ՏՕՔԹ. Լ. ԳՐԻԳՈՐԵԱՆ

ՄԱՍՆԱԳԷՏ ՆԵՐՔԻՆ ՄՈՐԹԱՑԻՆ ԵՒ ՎԷՆԵՐԱԿԱՆ ՀԻՒԱՆԴՈՒԹԻՒՆՆԵՐՈՒ

126, Rue du Faubourg St. Denis

Metro : Gare de l'Est Téléphone : Nord 84-04

Ընդունելութեան ժամեր՝ Ամէն օր 2.30-7.30—կիրակի եւ տօն օրեր 9.30

ՁԱՆԱՁԱՆ ԳԻՐՔԵՐ

20 ՖՐ.Է ՎԵՐ ԳԻՐՔ ԱՊՍՊՐՈՂԻՆ, 5 ՖՐ.Ի, 30 ՖՐ.Է ՎԵՐ՝ 10 ՖՐ.Ի, 50 ՖՐ.Է ՎԵՐ՝ 15 ՖՐ.Ի ԵՒ 100 ՖՐ.Է ՎԵՐ՝ 20 ՖՐ.Ի ԳԻՐՔ ՆՈՒԷՐ

Աղա Նազար 3, Արձակ էջեր Իսահակեանի 12.50, Աւազակապետ 30, Թիւապարտ 30, Առանց զաւանանքի 45, Հերովքիան Պէքրի Մուսթաֆա 5, Մտերիմ զրոյցներ 30, Բարեկենդանի ուրախները 2, Առիւծ-ժալ-Ալան 4, Միւրինա 8, Երեք տարի Ժանթինի մէջ 5, Տասնօրեակ 10, Երազահան 5, 6, 10, 20, Երգարան 3, 5, 10, 12.50, 15, 25, 30, Աթլանթիա 15, Նոտիա 10, Լուսաբեր այբենարան 5, Հօճա Նասրէտտին 17.50, Հացի հաւար 35, Վարժապետին աղջիկը 18, Լուսանկարչութիւն 3, 10, Սրտին ձայնը 25, Պէն Հուր 35, Ռօպէնսոն 15, Բոնի սիրուբտուք 3, Սօնիա 20, Քերթ. Պ. Դուրեանի 5, Տաղ և նամականին 8, Լէպլէպիճի 5, Զարշըլը Արթին 5, Ձեռքի թաց նորածինը 2, Ժիրանսահայ բառարան 15, 75, Ինքնաուսուցիչ զրուցաարութիւն 6, 10, 15, 20, 25, Սիրային ոճիր մը 15, Ուշ Լինի 3, Զգայատես կինը 5, Աշուղ Ղարիպ 5, ՁԱՐԼՈՒԽԱՆ 3, Փեսայ գտնող քիթը 2, Հոգիս աքսորեալ 10, Սրուանձեանցի Հայկ. ձայն. երգերը (6 տետր.) 90, ինչպէս նաեւ ԱՇՈՒՂ ՌՈՒԲԱՆԻ, ՇԱՆԹԻ, ՕՏԵԱՆԻ, ՉՕՀՐԱՊԻ, ՇԻՐՎԱՆԶԱԴԷի ամբողջ գործերը, ԲՈՂՈՔ արտասահմանի նոր հրատարակութիւնները ԱՆՄՐՑԵԼԻ գիներով։ Պահանջեցէք 40 էջնոց ՆՈՐ ցուցակ՝ նուէր տրուած գիրքերուն գանկին հետ։ կ'ընդունուին նաեւ ամսավճարով ապսպրանքներ։ Դիմել՝ VAHRAM SÉVOUNI 31 Kléber, Issy-les-Moulineaux (Seine).

ՏՊԱԳՐԱԿԱՆ ՏԱՌԵՐՈՒ

ՁՈՒԼԱՐԱՆ «ԾԵՐՈՒՆԵԱՆ»

Հիմնուած 1887ին

Ջուլարանս օժտուած ամենավերջին սիսթէմ մեքենաներով կը ձուլէ հայերէն եւ Թուրքերէն ամէն տեսակ տառեր լաւ գոյն եւ տոկուն մետաղի գործածութեամբ։

Ամերիկեան չափերով տառեր եւս կը ձուլուին մասնաւոր խնդրանքով։

Ձուլարանս կ'ընդունի նաեւ ապսպրանքներ՝ տպագրական, կազմարարական մեքենաներու, գործիքներու եւ ամէն տեսակ պիտոյքներու տպագր. Թուղթ, մելան, pâte à rouleau, պլինտ գիծ եւայլն, զորս հայթայթէ Ֆրանսական ծանօթ տուներէ։

Դրամ եւ ամէն ապսպրանք ուղղել հետեւեալ հասցէով

V. VARTANOFF, 24 rue Campo-Formio, Paris (13e)

ՄԵԾԱՔԱՆԱԿ ՓՈՔՐԱՔԱՆԱԿ

Լաւագոյն յախճապակիէ եւ անմրցելի գիներով Արեւելեան *սուրճի եւ Թէյի* գաւաթներու, Թէյամաններու, Ճէզվէներու, զանազան սպասներու համար դիմել՝ միակ կեդրոնատեղի

Mlle E. PERRET

16, Rue Puvis de Chavannes, MARSEILLE

Ֆրանսայի ներքին գաւառներէ եղած ապսպրանքները կատարուին ամենաարագ կերպով եւ մեծ խնամքով։

Թղթակցութիւն՝ Հայերէն և Ֆրանսերէն։

ՏՈԿՈՒՆ ԱԺԱՆ

Եթէ կ'ուզէք ունենալ վերջին նորաձեւութեամբ խնամքով կարուած հագուստներ, դիմեցէք՝

ԾԱՆՕԹ ԴԵՐՁԱԿ ՁԳՕՆ ՊԱՐՍԱՄԵԱՆԻ

Որ փոխադրուած է 233 Fbg. St. Martin, PARIS (10e)

«ՅԱՌԱՋ»ի խմբագրութեան գիմացը

ՁՈՒԼ ՄԹԵՐՔ ՖՐԱՆՍԱԿԱՆ և ԱՆԳԼԻԱԿԱՆ ԿԵՐՊԱՄԱՆԵՐՈՎ

LE PREMIER QUOTIDIEN ARMÉNIEN EN EUROPE

ՅԱՌԱՋ

ԲԱԺԱՆԵԴԻՆ

	3 ամս.	6 ամս.	Տար.
ՖՐԱՆՍԱ	35 ֆ.	70 ֆ.	140 ֆ.
ԱՆԳԼԻԱ	20 շլ.	40 շլ.	
ԵԳԻՊՏՈՍ	»	»	
ԻՏԱԼԻԱ	250 ֆրանք		
ԱՄԵՐԻԿԱ	6 տլ.	10 տլ.	
ԵՒՐՈՊԱ	100 ֆ.	200 ֆ.	

"HARATCH"

Խմբագիր՝ ՇԱՒԱՐՇ ՄԻՍԱՔԵԱՆ

Directeur-Propriétaire : SCHAVARSCH MISSAKIAN

Rédaction & Administration
Խմբագրութիւն 208 bis, Rue Lafayette PARIS (10e)

TÉLÉPHONE : NORD 57-82

MÉTRO LOUIS-BLANC ou JAURÈS

Հասցէի փոփոխութեան համար պէտք է վճարել 2 ֆրանք

ՉՈՐԵՔՇԱԲԹԻ
14
ՄԱՐՏ
1928

14 MARS 1928

Գ. ՏԱՐԻ Թիւ 595 — ՕՐԱԹԵՐԹ՝ ԱԶԳԱՅԻՆ, ՔԱՂԱՔԱԿԱՆ ԵՒ ԳՐԱԿԱՆ — ԳԻՆ՝ 50 ՍԱՆԹԻՄ

ԵՐԿՈՒ ԽՕՍՔ

ՓԱՓՈՒԿ ՁԵՌՔԵՐՈՒ ԱՐՇԱԻԸ

Չեռագիրները կը հաղորդեն թէ Անգլիոյ երեսփ. ժողովը անմիջապէս, առաջին ընթերցումով ընդունած է կիներու քուէարկութեան նոր օրինագիծը։

Անգլուհիները քուէարկութեան իրաւունք ունին արդէն, և 1918էն ի վեր, նաեւ ընտրելի են երեսփոխանութեան։

Առաջին կին երեսփոխանը ընդունուեցաւ 1919 Դեկտեմբերին, իսկ այսօր մէկէ աւելի են կին պատգամաւորները։

Բայց, օրէնքը տակաւին սահմանափակումներ ունի կին քուէարկուներու մասին։ Մասնաւորապէս՝ տարիքի խնդիրը։ Ընտրելու իրաւունք ունին անոնք որ 30 տարին լրացուցած են։

Նոր օրինագիծով, տարիքի սահմանը կ'իջնէ 21ի։

Եթէ օրինագիծը ամբողջութեամբ քուէարկուի — և բոլոր երեւոյթները կը ցուցնեն թէ պիտի քուէարկուի — աննախընթաց փոփոխութիւն մը յառաջ պիտի գայ Անգլիոյ խորհրդարանական պատմութեան մէջ։

1920ին, քուէարկութեան իրաւունք ունեցողներուն թիւն էր 21,776,000, ամբողջ բնակչութեան գրեթէ կէսը։ Այս գումարին մէջ կիներուն թիւն էր 8,856,000։ Իսկ 1924ի ընտրութեանց առեն, քուէարկուները կը հաշուէին միայն 21,550,000, այր եւ կին խառն։ Աւելի առաջ, 1918ին, 8,350,000, բոլորն ալ այր։

Արդ, կառավարութիւնը քուէարկութեան իրաւունք տալով 21 տարեկան կիներուն, համագումար քուէարկու պիտի ունենայ 26,750,000 հոգի, որոնց 12,250,000ը այր, 14,500,000ը կին։

Ուրիշ խօսքով, կին ընտրողները պիտի գերակշռեն, 2,250,000 ձայներու առաւելութեամբ։ (Տարիքի զեղչով, 5,240,000 կիներ կ'աւելնան քուէարկուներու ցանկին վրայ)։

Զարմանալի չէ որ այս դրդռագին նորութիւնը մեծ իրարանցում կը պատճառէ դանդաղաշարժ եւ աւանդամոլ երկրի մը մէջ, որպիսին է Մեծն Բրիտանիա։

Մանաւանդ որ, այդ նորութեան յառաջապահը կը հանդիսանայ Թունդ պահպանողական կառավարութիւն մը, Պոլտուինի գահլիճը։

Մինչդեռ ազատական դահլիճներ, եւ Լօյտ Ճօրճ ինքը ուժգնօրէն ընդդիմացած են կիներու քուէարկութեան պահանջին, տեղի տալով փողոցային ցոյցերու եւ ամազոններու զրոհին՝ դէպի խորհրդարան եւ պալատ։

Կը յիշենք որ, տարիներ առաջ, Լոնտոնի մեծ վաճառատուններու ապակեփեղկերը, կին ցուցարարներու կողմէ, առաջնորդութեամբ կատաղի ֆէմինիստի մը, Միս փէնկհըրստի։

Աշխատաւորական Մաքտոնըլտն անգամ տրամադրութիւն չունեցաւ աւելի առաջ երթալու։

Ինչ որ շահած են Անգլուհիները մինչեւ այսօր, արդիւնք է բուռն եւ յարատեւ պայքարի մը։ Նուաճումը եղած է աստիճանաբար, սկսելով տեղական վարչութիւններէն եւ քաղաքապետական խորհուրդներէն, եւ դասակարգային հասկացողութեամբ։

Ու վերջապէս, կիները յաջողած են ոչ միայն քուէ տալու իրաւունք ստանալ, այլ եւ աթոռ՝ երեսփ. ժողովին մէջ։

Պայքարը շարունակելով, այժմ կը ճգնին խորտակել սահմանափակումները, որոնց մէկն է տարիքի խնդիրը։

Ինչո՞ւ այսպէս լայն կը բանայ դուռները՝ պահպանողական դահլիճը։

Իբրեւ արդար իրաւունքի հատուցո՞ւմ, թէ իբրեւ քաղաքականութիւն։

Աւելի ճիշդ՝ վերջինը։ Թէեւ պահպանողական թերթեր ալ կան որ կը տրտնջան այս գիջումէն, բայց գաղտնիքը ուրիշ տեղ է։

Պահպանողական Անգլիան մտահոգութեամբ կը դիտէ ժամանակակից ընկերային եւ տնտեսական շարժումները, յեղափոխական ցնցումներն ու սպառնալիքները։

Յորապէս բարեշրջական, եւ եթէ կ'ուզէք՝ դարուհնական, Անգլիա կը նկատէ որ վերջին մեծ պատերազմը լայն բացած է բոլորին աչքերը։ Զգած է խոր ճեղքեր եւ՛ միտքերու եւ՛ սիրտերու մէջ։ Սրած է դասակարգային գիտակցութիւնը։

Այսօր միլիոններ կը մտնչեն ո՛չ միայն իր անհաշիւ գաղթավայրերուն մէջ, իրբեւ լուծի տակ տքացող ժողովուրդներ, այլ եւ մայր երկրի հողին վրայ, իրբեւ շահագործուած աշխատաւորներ։

Ցետոյ, կարելի չէ անվերջ դիմադրել գիտակցութեան հասած կիներու յարաճուն ալիքին։

Բայց միւս կողմէ, գիտնալով որ կիները, գոնէ Անգլուհիները բնազդաբար պահպանողական են եւ հետեւաբար չկամ՝ յեղափոխական վերիվայրումներու հանդէպ, կ'ուզեն օգտագործել անոնց ուժը։

Կը փորձեն անոնց փափուկ ձեռքերուն ապաւինիլ, յախուռն շարժումներ կանխելու, արմատական օրէնսդրութիւններ խափանելու, եթէ ոչ եղածը պահպանելու համար։

Հիմնաւո՞ր է այս տեսակէտը։ Արդա՞ր է։

Ժամանակը ցոյց պիտի տայ։ Կամ աւելի ճիշդ՝ Անգլուհիներուն գիտակցութեան աստիճանը։

Շ.

ՄԱՄՈՒԼ

ԳՈՐԾԱԶՐԿՈՒԹԻՒՆԸ ԱՄԵՐԻԿԱՅԻ ՄԷՋ

«Հայրենիք» խմբագրականով մը պարզուով ամերիկայի մէջ տիրող յարաճուն գործազրկութիւնը, որու մասին մեր Թղթակիցն ալ գրած էր, հետեւեալ խորհրդածութիւնները կ'ընէ (29 փետրուար).

— «Գործազրկութիւնը Միացեալ Նահանգներու մէջ վերջերս սպառնական համեմատութիւններ է ստացած, եւ որոշ նահանգներ այդ տեսակէտէն ապրելի զէշ վիճակ մը կը ներկայացնեն այժմ, քան նոյնիսկ 1921 թուին, երբ տնտեսական ծանր տագնապ մը ապրեցաւ այս երկիրը։

Ամերիկացի տնտեսագէտ մը, Իվանս Քլարք, «Նիւ Եորք Թայմս» թերթին մէջ երկու օր առաջ խիստ հետաքրքրական փորձ մը ըրած էր, լուսաբանելու Միացեալ Նահանգներու ներկայ տարօրինակ տնտեսական այս տագնապը՝ անոր իբր գլխաւոր պատճառ մատնանշելով մեքենական կատարելագործութիւները։

Ինչպէս ցոյց կուտան Իվանս Քլարքի բերած փաստական տուեալները, վերջին տարիներու ընթացքին մեքենական ծաւալուն կատարելագործութիւները անընդհատ ու աննախընթաց չափերով տեղի կ'ունենան այս երկրի ոչ միայն ճարտարարուեստի, այլ եւ հողագործութեան մէջ։ Եւ այդ կատարելագործութիւները, մէկ կողմէն, կ'աւելցնեն արդիւնաբերութիւնը՝ բայց միւս կողմէն ալ կը պակսեցնեն մարդկային աշխատանքի պէտքը։ Ուրիշ խօսքով՝ կատարելագործուող մեքենան միշտ աւելի մեծ չափերով կը փոխարինէ մարդկային ձեռնարկը եւ ի վիճակի կը դառնայ աւելի նուազ մարդկային ձեռքերով շատ աւելի գործ արտադրել։

Ամերիկացի տնտեսագէտը վիճակագրական թիւերով ցոյց կուտայ, որ մինչ 1919 թուին զբաղեալ գործաւորներու թիւը 1914 թուի համեմատութեամբ բարձրացած է 29 առ հարիւր, արտադրութիւնը նոյն թուին աճած է 47 առ հարիւր. իսկ այնուհետեւ գործաւորներու թիւը տարուէ տարի իյնալով, հասած է 15 առ հարիւր, մինչ արտադրութեան ծաւալը գրեթէ շարունակ մեծնալով ներկայիս դարձած է 70 առ հարիւր։

Ճարտարարուեստի եւ հողագործութեան բոլոր ճիւղերու վարիչներն այսօր Միացեալ Նահանգներու մէջ ջանք ու միջոց չեն խնայեր կատարելագործելու իրենց մեքենաները եւ ընդարձակելու անոնց գործածութիւնը այնպէս, որ ըստ կարելւոյն նուազ մարդկային ձեռքերով կարենան ըստ կարելւոյն շատ ապրանք արտադրել։ Ու այդ կ'ընեն մասնաւորապէս այն պատճառով, որ մարդկային աշխատանքի վարձքը բարձր է այս երկրին մէջ, անհամեմատ աւելի բարձր քան միւս ղրամատիրական երկիրներու մէջ։

Արտաքին շուկաներու մէջ մրցիլ կարենալու համար, պէտք է ածան ապրանք արտադրել։ Եւ որովհետեւ աշխատավարձը իջեցնել շատ աւելի դժուար ու ներքին շուկային վնասող գործ մըն է, ուստի արդիւնաբերողները ուժ կուտան մեքենաներու կատարելագործման եւ աւելի լայն գործածութեան։»

ՕՐԸ ՕՐԻՆ

ԳԵՐՄԱՆԻԱ ՄԷԿ ՄԻԼԻՈՆ ՄԱՐՔ ԿՈՒՏԱՅ ՆԱՆՍԷՆԻ ԾՐԱԳՐԻՆ ՀԱՄԱՐ

ԱՆԳԼԻԱ, ՃԱՓՈՆ, ՏԱՆԻՄԱՐՔԱ ԵՒ ՈՒՐԻՇՆԵՐ ԿԸ ՄԵՐԺԵՆ ՕԳՆԵԼ

Գրած էինք թէ Ազգերու Դաշնակցութեան Խորհուրդի Մարտի նստաշրջանին մէջ հաւանաբար օրակարգի պիտի անցնի նաեւ Նանսէնեան ծրագիրը։ Սակայն նկատելով որ դեռ չեն պատասխանած Ազգերու Դաշնակցութեան բոլոր անդամ-պետութիւնները, որոնց կոչ եղած էր նիւթապէս օգնելու այդ ծրագրի իրականացման, խնդրին քննութիւնը յետաձգուած է յառաջիկայ նստաշրջանի մը։

Ինչպէս կը յիշուի, ցարդ պատասխանած էին միայն Ռումանիա (1000 անգլիական ոսկի) եւ Յունաստան (գաղթականներու փոխադրութեան ծախքին 100ին 25ը)։ Վերջին անգամ գրեցինք նաեւ թէ անգլիական կառավարութիւնը մերժած է ոեւէ աջակցութիւն ընել, նկատելով որ Անգլիացիները մինչեւ հիմա քանիցս օժանդակած են Հայերուն եւ նոր զոհողութիւն մը կարելի չէ պահանջել անգլիացի հարկատուներէն։

Պ. Լեւոն Բաշալեան, որ այս անգամ եւս ժրընեւ գացած էր, վերադարձած ըլլալով, կը հաղորդէ մեզի թէ Անգլիոյ օրինակին հետեւելով, մերժողական պատասխան տուած են նաեւ Անգլիոյ գաղթապետութիւններէն Հարաւային Ափրիկէ եւ Նոր-Զելանտա։ Նոյնպէս մերժած են օգնել Ճապոն եւ Տանիմարքա։ Այս վերջինը արդէն իր որբանոցներով եւ գթութեան գործերով միշտ օգնած է եւ ներկայիս ալ կ'օգնէ հայ գաղթականներուն, հետեւաբար իր պարտականութիւնը այդ ձեւով կատարած կը նկատէ։

Ազգերու Դաշնակցութեան ընդհ. քարտուղարութեան նամակներ գրած են Սպանիա, Հոլանտա, Արժանթին, Լիւքսէնպուրկ, Սալվատոր, Վէնեզուէլլա եւ Քուպա, յայտնելով թէ խնդիրը ուսումնասիրելու վրայ են։

Այս բոլորին մէջ միակ մխիթարական լուրը Գերմանիոյ կարեւոր աջակցութիւնն է։ Ինչպէս կը յիշուի, Գերմանիոյ արտաքին նախարար Շթրէզեմանի քանի մը առիթներով հանդիսաւորապէս յայտարարած էր թէ բարեացակամութեամբ նկատի պիտի առնէ Նանսէնի կոչը։ Արդ, Ազգերու Դաշնակցութեան ընդհ. քարտուղարութեան ուղղուած գրութեամբ մը գերման նախարարը կը յայտնէ թէ իր կառավարութիւնը որոշած է մէկ միլիոն ոսկեմարք (6,070,000 ֆրանք) յատկացնել Նանսէնի ծրագրին։ Այս լուրը մեծ տպաւորութիւն առաջ բերած է ժրնեւի շրջանակներուն մէջ։

Այս առթիւ «Շիքակօ Թրիպիւն»ի Պերլինի Թղթակիցը հետեւեալը կը հեռագրէ մարտ 12 Թուականով.—

Կը տեղեկանամ թէ գերման կառավարութիւնը որոշած է քառորդ միլիոն տոլարով մասնակցիլ հայ գաղթականներու տեղաւորման համար Ազգերու Դաշնակցութեան բացած հանգանակութեան, սակայն այս մասին հրապարակային ոեւէ յայտարարութիւն չէ կատարուած, որովհետեւ կը վախցուի թէ քննադատութեանց փոթորիկ պիտի յարուցանեն գերման պատերազմի զոհերը, որոնց աւելի լայն վճարում ստանալու համար կատարած դիմումները մերժուած էին, առարկելով թէ գերման գանձին մէջ դրամ չկայ։

Թուրք կառավարութիւնը դեռ չէ պատասխանած Հայերու «Լքեալ» գոյքերու աւարին առթիւ Ազգերու Դաշնակցութեան կողմէ եղած հարցումներուն։ Կը յիշուի որ անցեալ Դեկտեմբերին այս մասին բողոք նամակ մը յանձնած էր նաեւ Պ. Բաշալեան, հայ գաղթականներու անունով։

ՀԱՅ ԵԿԵՂԵՑԻՆ ԱԼ ՊԻՏԻ ՋԱՆՉՆԱՆ

ՊՈՒՔՐԷՇ, 9 մարտ (Սեփ. թղթ.).— Ռումանահայ թեմական դործադիր մարմնի կողմէ պատուիրակութիւն մը՝ զոր կը կազմէին թեմական առաջնորդը, եւ Պ. Պ. Ս. Գէհեեան, Մ. Մուրատով եւ Գ. Շաճի Արթինեան երէկ ներկայացաւ ներքին գործերու նախարար Պ. Ցուքայի, որուն ցաւ յայտնեց թէ դաւանութեանց նոր օրինագծին մէջ, պետութեան կողմէ ճանչցուած դաւանանքներու շարքին, հայ եկեղեցին չէ յիշատակուած։ Պ. նախարարը խոստացաւ բարեացակամութեամբ քննել խնդիրը եւ խորհուրդ տուաւ դիմել վարչապետին ալ։ Պատուիրակութիւնը աւելի լաւատես բաժնուեցաւ Պ. Ցուքայի քովէն, քան դաւանութեանց նախարարին մօտ ունեցած իր տեսակցութենէն առջի օր։

Ներակոյտի յանձնաժողովը որ երեք օրէ ի վեր կը քննէր դաւանութեանց օրինագիծը, երէկ իրիկուն արդէն հասած էր 19րդ յօդուածին, որ կը թուէ պետութեան կողմէ ճանչցուած դաւանանքները։

Կը տեղեկանամ թէ յօդուածին վիճաբանութենէն առաջ, յանձնաժողովի անդամներէն ծերակուտական Պ. Ցաուշ հարցուցած է թէ ինչո՛ւ չէ յիշատակուած հայ եկեղեցին ճանչցուած դաւանանքներու կարգին։ Իրեն ձայնակցած է ծերակոյտի փոխ-նախագահ Պ. Թոնի Իլիէսքու։

Դաւանութեանց նախարար Պ. Լէփատաթու պատասխանած է թէ այդ զանցառութիւնը մոռացման մը արդիւնք է եւ յայտնած է թէ արդէն Հայոց կողմէ ալ այդ առթիւ ստացած է յիշատակագիր մը։ *(Այդ յիշատակագիրը Թեմ. Դործ. Մարմնի անդամներէն Պ. Վ.*

(Լուրերու շարունակութիւնը կարդալ Դ. էջ)

ՏՈՄՍԵՐ

ԵՐԷԿ՝ ՄԱԿԱՆԸ, ԱՅՍՕՐ՝ ՄԻՏՔԸ

Ձշմարիտ յեղափոխութիւն մը՝ նամակագրողներու աշխարհին մէջ։

Այդ վառվռուն, սիրուն մանրանկարները այլ եւս չեն ծառայեր արքաներու փառքը տարածելու «խոնարհ հպատակներուն» վրայ։

Հետզհետէ հրապարակէն կը քշուին արքաներն ու իշխանները, իրենց ոսկեփառ թագերով եւ ադամանդակուռ մականներով։

Օրէ օր կը նսեմանայ անոնց կեղծ եւ ուռուցիկ արեւը, տեղը տալով իսկական արեւուն, միտքին։

Միտքի եւ սրտի ճաճանչագեղ աստղերուն։

Կամ, անմահական խորհրդանշաններու,— Աշխատանք, Ազատութիւն, Հայրենիք, Հաւատք, Արուեստ եւլն.։

Եւ այս՝ ամէնէն յետամնաց երկիրներուն մէջ։

Մինչեւ անգամ Թուրքիոյ մէջ։

Մեր վաղամեռիկ հայրենիքն ալ ունեցաւ իր նամակագրոշմներն ու թղթադրաշները, Թուռնը՝ վսեմ խորհուրդներով։

Ֆրանսա դեռ վերջերս նամակագրոշմներով պանծացուց Գիտութեան երկու իսկաներ, Պերթլօ եւ Փասթէօր։

Իսկ այժմ կը պատրաստուի պատուել երկու գրագէտներ, Վիքթոր Հիւկոն եւ Լամարթինը։

Նորվեկիա ասպարէզ կ'իջնէ իսլէնով։

Լայն բացուած է ճամբան։

Քիչ շատ ամէն երկիր կ'ըմբոստանայ իր արքաներուն եւ իշխանաւորներուն, մականին եւ բոլոր մնամէջ փառքերուն դէմ, գոնէ Թուղթի վրայ։

Պետութիւնները կամայ ակամայ անկիւն մը կը նետեն հին կաղապարները, իրենց կարգին խոնարհելով միտքի եւ Արուեստի տիրապետութեան առջեւ։

Ու կը մնայ միայն, կը ծաւալին, Ժողովրդ ծով կ'արշաւեն գադափարները, հարթելով ամէն սահման եւ ամէն խոչընդոտ։

Պայքար մըն ալ այս՝ արքայական մականին եւ բոլոր տեսակի լուծերուն դէմ։

ԱՐՇԱԻԻՐ

ՁՈՐՍ ՀՈԳԻ ՄԱՀԱՊԱՐՏ, ՄԷԿԸ ՀԱՅ ?

«Թայմզ»ի Թղթակիցը կը հաղորդէ թէ Խորհրդային Միութեան Զինուորական Գերագոյն Ատեանը իբրեւ հակայեղափոխական մահուան դատապարտած է չորս հոգի.— Մէնշիկօֆ, Տիժոֆիէֆ, Մայրօֆ եւ Վարդիէնան (Վարդանեա՞ն)։

ԱՆԳԼԻԱՑԻ ՕԴԱՆԱՒՈՐԴ ՄԸ ԱՐԿԱԾ Է ԶՕՀ

Անգլիացի հռչակաւոր օդանաւորդ տեղակալ Քինքէտ, որ անցած տարի վէնետիկի մրցումներուն մէջ փայլուն յաղթանակներ տարած էր, առիթ օր արագութեան փորձ մը կատարած պահուն, եղերական արկածի մը զոհ դնաց։ Քինքէտ ժամը 17.10ին Բրյուսելի օդանաւային կայանէն (Սաուէմփթընի մօտ) ճամբայ ելաւ եւ քանի մը շրջան գծելէ վերջ ծովուն վրայ իջաւ, սակայն առանց կանգ առնելու կրկին մեկնեցաւ Ուայթ կղզիի ուղղութեամբ, մօտ 120 մեղր բարձրութեամբ թռչելով։ Քառորդ ժամ չէր անցած, երբ օդանաւը գրեթէ ուղղաձիգ ինկաւ ծովուն մէջ, հսկայ ալիք մը բարձրացնելով։ Անմիջապէս աղէտին վայրը փութացին ազատարար շոգեմակոյկներ, սակայն կարելի չեղաւ ոեւէ հետք գտնել օդանաւէն։ Փնտռտուքները կը շարունակուին։

ԵՐԵՎԱՆԻ ՊԵՏԱԿԱՆ ԿԱՆԱՆՑԻ ՀԱՅԱԳԻՏԱԿԱՆ ԱՇԽԱՏՈՒԹՅՈՒՆՆԵՐԸ

(Կ Ա Ր Ճ Ե Ց Ո Ւ Մ Ն Ե Ր)

(Շարունակությունը տես էջ 3-րդում)

Հայագիտական աշխատությունների հրատարակության գործում Երևանի պետական համալսարանը ունի հարուստ ավանդույթներ։ Դեռևս 1920 թ. նոյեմբերին, երբ համալսարանը գտնվում էր ծանր նյութական պայմաններում, նրա պրոֆեսորական խորհուրդը որոշում ընդունեց հրատարակել «Տարեգիրք Երևանի պետական համալսարանի» և «Հանդես հայագիտության»։ Առաջինի առաջին հատորը լույս տեսավ 1921 թ., իսկ երկրորդի առաջին հատորը՝ 1923 թ.։ Այդ հատորներում տպագրվեցին հայագիտության տարբեր բնագավառներին վերաբերող հոդվածներ։ Դրանք ներկայացնում էին ոչ միայն համալսարանի պրոֆեսորների, այլև հայագիտության ասպարեզում աշխատող այլ գիտնականների ուսումնասիրությունները։

Հետագայում համալսարանի հրատարակչական գործունեությունը ընդլայնվեց։ Ներկայումս համալսարանը հրատարակում է 10 պարբերական հանդես, որոնցից 8-ը հայագիտական են։ Դրանք են՝ «Բանբեր Երևանի համալսարանի», «Գիտական տեղեկագիր», «Պատմա-բանասիրական հանդես», «Բնական և տեխնիկական գիտությունների հանդես», «Տնտեսագիտական հանդես», «Իրավագիտական հանդես», «Ֆիզիկա-մաթեմատիկական հանդես», «Կենսաբանական հանդես»։ Բացի այդ, համալսարանը հրատարակում է նաև մենագրություններ, ուսումնական ձեռնարկներ, գիտական ժողովածուներ, գիտական նշումներ, գրախոսություններ, ինչպես նաև գիտական կոնֆերանսների նյութերը։

Համալսարանի հրատարակչական գործունեության մեջ կարևոր տեղ է գրավում «Տարեգիրք Երևանի պետական համալսարանի» հրատարակությունը։ Այդ հատորներում տպագրվում են համալսարանի գիտական աշխատանքների ամփոփումները, ինչպես նաև գիտական նշումներ, գրախոսություններ, ուսումնական ձեռնարկներ, գիտական ժողովածուներ, գիտական նշումներ, գրախոսություններ, ինչպես նաև գիտական կոնֆերանսների նյութերը։

Համալսարանի հրատարակչական գործունեության մեջ կարևոր տեղ է գրավում «Տարեգիրք Երևանի պետական համալսարանի» հրատարակությունը։ Այդ հատորներում տպագրվում են համալսարանի գիտական աշխատանքների ամփոփումները, ինչպես նաև

ԲԱԿՈՎ ՍԱՍ

Ի.

Ա՛յո, Ես տեսա տղային
Որ ծնվել էր Բաքվում,
Ես տեսա նրան, երբ նա
Դեռ մանուկ էր տակավին

Մէշտուտճեանի կողմէ պատրաստուած, կը պարզէ հայ եկեղեցիին վաղեմի բնոյթը, անոր դարաւոր գոյութիւնը այս երկրին մէջ, եւ հետեւաբար անոր անժխտելի իրաւունքը ժառնգելու պետութեան կողմէ ճանչցուած դաւանանքներու կարգին։)

Յանձնաժողովը գրեթէ առանց վիճաբանութեան ի՛աւանած է հայ եկեղեցին ալ մտցնել 19րդ յօդուածին մէջ։

Հայազգի նախկին նախարար Պ. Թրանքու եաղ այս առտու հեռաձայնով բացատրութիւն ուզեց դաւանութեանց նախարարէն հայ եկեղեցիին յիշատակութեան մոռացումին մասին, եւ պատասխան ստացաւ թէ եղածը հետեւանք է ցաւալի մոռացութեան մը՝ որ երէկ իսկ դարմանուած է Վերակոյտի յանձնաժողովին կողմէ։

Աւելցնեմ որ այս առտուան ռումէն մամուլը արդէն կը ծանուցանէ տեղի ունեցած սրբագրութիւնը։

Նոր ներկրաշարժ Հայաստանի մէջ

Մոսկուայէն կը հեռագրեն թէ անցած շաբթուան վերջերը երկրաշարժի նոր եւ ուժգին ցնցումներ զգացուած են Լէնինականի մէջ։ Կորուստ չկայ։

*** Թէհրանէն ալ կը հեռագրեն թէ շաբաթէն կիրակի լուսնալիք գիշերը աղէտալի երկրաշարժ մը պատահած է Նէբրանտանի մէջ (Սիստան նահանգ), քանդելով բազմաթիւ տուներ և խանութներ։ Կեանքի կորուստ ալ կայ։*

Արեւել. Նահանգներն կը քարեկարգուին...

Արեւելեան Նահանգներու մարզպան Թալի պէյ Գիւղերու Վերոց ժողովներուն յետագայ շրջաբերականը դրկած է.—

Թուրքիոյ Հանրապետութեան օրէնքներուն, կանոններուն եւ հրամաններուն անսացող գիւղացիներուն հանգիստը ապահովելու համար թոյլ մի տաք որ ամենափոքր վնաս մը հասնի անոնց։

Գիւղերը եկող ոստիկան-զինուորներուն, հաւաքիչներուն եւ ուրիշ պաշտօնեաներուն վճարելու պայմանաւ կերակուր եւ կենդանիներուն կեր հայթայթեցէք։ Զվճարողներուն համար գայմազամներուն կամ կուսակալներուն դիմեցէք։

Կառավարութեան վերաբերեալ գործերու կարգադրութեան համար ամէն առթիւ ոստիկան-զինուորներ եւ հաւաքիչներ պիտի գան։ Անոնց գիշերելուն համար ամէն գիւղ լաւ կահաւորուած հիւրանոց մը պէտք է պատրաստէ։

Այս բսած ներս մինչեւ Մայիսի վերջը պիտի ըլլան եւ գիւղերնիդ եկած առենս պիտի տեսնեմ։

*** Արեւելեան Նահանգներու մարզպանը ստուգած է որ յիշեալ նահանգներուն ժողովուրդը տարբերութիւն կը դնէ թղթադրամի եւ մետաղ ղրուշներուն միջեւ։ Յայտնի եղած է նոյն իսկ որ պետական հարկահաւաքները 27-28 ղրուշի արծաթ ղրամը 100 ղրուշի փոխարէն կ'ընդունին։ Մարզպանը այս առթիւ շրջաբերական մը հանած է, ժողովուրդին յայտնելով թէ ոչ մէկ տարբերութիւն կայ մետաղ եւ թուղթ ղրամներուն միջեւ, եւ թէ այդ տարբերութիւնը առաջ գված են կարգ մը անձեր, իրենց անձնական շահերուն համար։ Հայրենադաւ կը նկատուին անոնք, որ ժողովուրդը կը պաղեցնեն պետութեան թղթադրամէն։ Այս տեսակ արարքի մէջ գտնուող պաշտօնեաները խստիւ պիտի պատժուին։*

Ռումանիոյ խաղախական տագնապը

«Փրթի Փարիզիէն» կը տեղեկանայ թէ Ռումանիոյ մէջ ապատական կուսակցութեան եւ ընդդիմադիրներու միջեւ քաղաքական պայքարը օրէ օր կը սաստկանայ։ Եթէ առ առաւելն մինչեւ մէկ ամիս ազգայնական ընդդիմադիրները չյաջողին յաղթանակը տանիլ եւ օրինաւոր ճամբաներով իշխանութիւնը ձեռք առնել, այն առեն գիւղացի-ազգայնական կուսակցութեան պետ Մանիու ծրագրած է իշխան կարոլի տրամադրութեան տակ դնել ինքզինքը։ Կ'ըսուի թէ իշխան կարոլ վերջերս նամակ մը գրած է վարչապետ Վինթիլա Պրըթիանուի, յայտնելով թէ վերջնապէս վճռած է իր իրաւունքները ձեռք բերել։

Կացութիւնը Սուրբիոյ մէջ

Անգլիոյ երեսփ. ժողովին երկուշաբթի օրուան նիստին մէջ իրաքի կացութեան մասին հարցումի մը պատասխանելով, գաղթական նախարար էմըրի յայտարարեց թէ չկայ պաշտօնական ոեւէ տեղեկութիւն, որ կարծել տայ թէ սուլթան Իպնը Սուուտ նուիրական պատերազմ յայտարարած է։

Պատասխանելով ուրիշ երեսփոխանի մը, որ ճշգրիտ լուրեր կ'ուզէր ունենալ Անգլիոյ կողմէ Իպնը Սուուտի տրուած գումարներու մասին, էմըրի յայտարարեց թէ ընդհանուր գումարը չանցնիր 542,000 սոերլինը եւ թէ այդ գումարը տրուած է 1917ի եւ 1923ի միջեւ, իբրեւ վարձատրութիւն Թուրքիոյ դէմ մղուած պատերազմի ընթացքին յիշեալին ցոյց տուած աջակցութեան։

Կիւրտու ըռէարկութիւնը Անգլիոյ մէջ

Անգլիոյ ներքին նախարարը սըր Ուիլեըմ Ճոնսըն Հիքս երեսփոխանական ժողովին ներկայացուց ընտրական նոր օրինագիծը, որ քուէի իրաւունք կուտայ 21 տարեկանը լրացուցած կիներուն։ Օրինագիծը առաջին ընթերցումին ընդունուեցաւ նոյնութեամբ առանց վիճաբանութեան եւ առանց քուէարկութեան։ Մինչեւ հիմա 30 տարեկանէն վեր կիները միայն քուէի իրաւունք ունէին Անգլիոյ մէջ։

ԱՐԳԻԼՈՒԱԾ ԹԵՐԹԵՐ

Ներքին նախարարութիւնը Ֆրանսայի մէջ շրջաբերութիւնն ու վաճառումը երեք օտար թերթերու, ասոնք են՝ Փարիզի մէջ հրատարակուած իտալերէն «Իլ Լավորատոր Ինտերնացիոնալէ» թերթը, գերմաներէն «Համպուրկէր Ֆոլքսցայթունկ»ը և ֆլամաներէն «Հոոտէ Վաան» (կարմիր դրօշ) թերթը, որ Պրիւսէլ կը հրատարակուի։

ՄԱՆՐ ԼՈՒՐԵՐ

ՊՈԼԻՍԷն ժընեւ մեկնած է Զինաթափութեան Խորհրդաժողովին թուրք պատուիրակութիւնը, որուն նախագահն է արտաքին գործոց նախկին Րիւշտի պէյ։ Պատուիրակութեան կ'անդամակցին զինուորական խորհրդական մը և Պեռնի դեսպան Մ. Բունիր պէյ։

Շիլիի մայրաքաղաք Սանթիակոյի մէջ երեւան հանուեցաւ համայնավար դաւադրութիւն մը, որուն նպատակն էր զօրավար կարլոսի դիկտատորական կառավարութիւնը տապալել։ Ձերբակալուեցան 40 հոգի, որոնց մէջ է նախկին վարչապետ Ալէքսանդրիի տղան։

ՓԱՐԻԶԱՀԱՅ ՏՐԱՄԱ-ՕՓԷՐԷԹ ԽՈՒՄԲԸ

24 մարտ Շաբաթ գիշեր ժամը 8.30ին, (կը վերջանայ ժամը 11.30ին) Conservatoire Renée Maubelի մէջ, 10 Rue de l'Orient, մէթրօ Blanche

կը ներկայացնէ **ԱՇՈՒՂ ՂԱՐԻԲ**

Պ. ՇԱՀԱՖԱԹՈՒՆԻ կը խօսի հայ աշուղներու մասին։ Թատիսա Աբգար կը զեկավարէ հինգ հոգինոց նուագախումբ մը։

ԳԻՆԵՐԸ ՍՈՎՈՐԱԿԱՆ

ՕՐ. ՎԵՐԺԻՆ ՍԸՆԴԿՁԵԱՆ

ԵՒ

ՊԵՏՐՈՍ ԿԱՐԱՊԵՏԵԱՆ

ՆՇԱՆՈՒԱԾ

Պանեէօ, 11 մարտ 1928

«ՓԵՏՐ. 18»Ը ՍԱՐՍԷԼԻ ՄԷՋ

Հ. Յ. Դ. Սարսէլի «Հրայր» ենթակոմիտէն կազմակերպած է իր երեկոյթը, «փետր. 18»ի եօթերորդ տարեդարձին առթիւ։ Այս շաբաթ գիշեր ժամը 8.30ին, Salle des Fêtes Սարսէլ։ կը ներկայացուի ՀԵՐՈՍ ԱՆԴՐԱՆԻԿԻ ՍԱՍՆՈՅ ԿՈՒԻՆԵՐՈՒ ԴԻՒՑԱԶՆԵՐԴՈՒԹԻՒՆԸ։ երգ, արտասանութիւն եւն.։ կը խօսի՝ ընկ. Կ. ՍԱՍՈՒՆԻ։ Մուտք 2 ֆրանք.

երթեւեկութիւն՝ կառ տիւ Նօռէն՝ 18.10, 18.41, 19.5, 20.10։

ՅՈՒՇԱՏԵՏՐ

ՅԱՐԴԳՈՂԻ Գրական երեկոն այս Հինգշաբթի, ժամը 9ին, Ֆլորիա։ Օյան կարօ պիտի խօսի *Հրդկան անգիր բանաստեղծութեան* մասին։ կը հրաւիրուին անդամներն ու համակիրները։

ՓԱՐԻԶԻ Ազգաժախնամի 38րդ Տարեշրջանի Ընդհ. ժողովը՝ այս Ուրբաթ ժամը 5ին։

Օրակարգ՝ Ա. 1927-1928 տարեշրջանի ընդհ. տեղեկատուութիւն, Բ. տարեկան հաշուեկշռի եւ պիւտճէի վաւերացում, Գ. ըստ կանոնագրի հրաժարեալ անդամներու տեղ նոր ընտրութիւն։

ՏՐԱԳՈՒՆԻ նահանգի Հայրենակցական միութեան երեկոյթ-պաբահանդէսը 31 Մարտ Շաբաթ երեկոյ։ Մանրամասնութիւններ ժօտ օրէն։

ԿԸ ՓՆՏՌՈՒԻ

— կը փնտռուի եզդկատի թերգիլի գիւղէն սիրական պալեան, որ 1923ին պէյրութէն պուէնոս-Այրէս գալու ժամանակ աչքը նօպոն ըլլալով Մարսէյլ մնացած է, կը կարծուի Մարսէյլի գիւղերը ըլլալ։ Իմացնել իր եղբօր Վահան պալեանի, Calle Jean Juan 1537 Buenos Aires, R. Argentina.

— կը փնտռեմ զաւակս իմիրցի Զարեհ պէրպէրեան 22 տարեկան, հօր անուն պետրոս, մօր անուն վառվառայ որ իմիրի վերջին դէպքին կորսուած է։ կը խնդրուի իր ողջ կամ մեռած ըլլալը գիտցողներէն իմացնել իր մօրը, Vahé Der Agopianի, 111 Sentier des Brebis, Vitry Seine. France.

կը խնդրուի յունահայ թերթերէն արտատպել։

— Առաքել Մկրտիչեան կը փնտռէ սեբաստացի ջերնի գիւղէն կիրակոս ցակոբեան, որ երեք տարի առաջ փարիզ կը գտնուէր. լաւ ենք որ ներկայիս մեկնած է Ալճերիա եւ ֆրանսական վարժարաններու մէջ ուսուցիչ է։ Իմացնել՝ Առաքել Մկրտիչեանի, 5 Rue du Capitiane Ferber, Issy-les-Moulineaux, Seine.

— կը փնտռուի եալովայի Գըլըճ գիւղացի ցակոբ Գրիգորեան, 30 տարեկան, հօր անուն Գրիգոր, մօր անուն Հեղինէ։ Ընդհ. տարագրութենանց ատեն աքսորուած էր Ալաքիոյ կողմերը։ Հարմամի շրջանները գտնուած է ամբողջ պատերազմի ընթացքին եւ զինադադարին սկիզբները տեսնողներ եղած են։ Իմացնել իր եղբօր՝ Շամբարձում Գրիգորեանի Str. Stefan Celmare 456, Braila, Rumania.

կը խնդրուի Սուրիահայ թերթերէն արտատպել։

— կը փնտռուի կարապետ Շահինեան որ փոխադրուած էր կեսարիոյ որբանոցէն պէյրութ։ Գրել՝ Meguerditch Chahinianի, c/o M. Gabriel Haillus, Leyr, (Meurthe et Moselle).

— Շաքընցի եամներ Թուր-Ցարգիսեան կը փնտռէ իր եղբայրը կարապետ Թուր-Ցարգիսեանը, մայրը՝ Խանում որ վերջերս Ցունաստան կը գտնուէր։ Իմացնել՝ Mme Esder Karakachianի, 11bis Rue de Chemin de Fer, Clamart, Seine. France.

ՊԱՏՐԱՍՏՈՒԵՑԻՔ ԳԱՒԱՌԻ ՀԱՅԵՐ

Մօտաւորապէս ձեր ոտքը պիտի գան Հայաստանի, Ամիի, Խրիմեանի, Հայ Գրագէտներու, Եւրոպայի, Ամերիկի եւ իր յուղարկաւորութեան, «Յո՞ երթաս»ի դրուագներու խիստ շքեղ գոյներով պատրաստուած զմայլելի տեսարանները, որոնք պիտի ներկայացուին վարագոյրի վրայ մոգական լապտերով (անշարժ սինէմա)։

Առաջին անգամն է, որ Հայաստանի տեսարանները *գունաւոր* պիտի տեսնէք։

Ամենախնամ գործ եւ վայելք։

ԻՐԱՒԱԳԻՏԱԿԱՆ ԳՐԱՍԵՆԵԱԿ

Է. ՍԹԷՖԻՔԻ

106 Kléber, Շեր. Passy 72.56

կը կատարէ Ֆրանսա եւ յունաստան մտնելու կամ բնակելու արտօնութեան գործողութիւնները.

AFFIDAVITի (*Ապիտավիթ*)

Դիմել՝ ամէն օր կէս օրէ վերջ ժամը 4—7.

Կ'ՈՒԶՈՒԻՆ գործ նորոգող գործատուրուի՝ Ցարգիսեանի, 45 Rue Lepic, Paris, մէթրօ Պլանշ, Թել. Marcadet 27-14։

կը տրուին հայերէնի եւ անգլիերէնի դասեր։

Կ'ՈՒՍՈՒՑՈՒԻ վեց ամսուան մէջ սահուն կերպով անգլիերէն խօսակցութիւն։

Դիմել՝ Ա. Մավեանի, 8 Rue Buffault, Paris (9e), մէթրօ Cadet.

Կ'ՈՒԶՈՒԻՆ բուրդէ եւ պամպակէ ռօպ եւ պլուզ կարող վարժ կարուհիներ։ Լաւ վճարում, յարատեւ գործ։ Դիմել՝ H. Krikorian, 7 Rue de Tournon, երկրորդ յարկ թիւ 8 սենեակը։ Métro Odéon.

ԼՈՑՍ ՏԵՍԱԻ

ԿԻՐԱԿՈՍ ՄՈՄՋԵԱՆԻ

«Պատկերազարդ լուսանկարչութիւն ամէնուն համար»

Գինն՝ 10 ֆր., արտաս. 75 սենթ

փնտռեցէք ամէն կողմ

Կը գտնուի նաեւ ցառաջի խմբագրատունը։

ՄԱՐՍԷՅԼԻ ՄԷՋ

Հայկական առաջնակարգ նոր եւ շքեղ հիւրանոց

12, Տէ Ֆէօյեան փողոց, 12

Տէր և տնօրէն Վ.Գ.Էլմասեան

PAX-HOTEL

12, Rue des Feuillants, 12 (Angle Rue Cannebière)

Tél. Inter. 12-02

MARSEILLE

Ouvert toute la nuit

Chauffage central, Salle de Bains, Eau courante, chaude et froide

ՏՕՔԹ. Մ. Տ. ՆՈՐԱՅՐ

ԿԸ ԴԱՐՄԱՆԱՅ ՆԵՐՔԻՆ, ԿԻՆԵՐՈՒ ԵՒ ՎՆԵՐ. ՀԻՒԱՆԴՈՒԹԻՒՆՆԵՐ

17, RUE LAMARTINE PARIS (9e) Tél. Trudaine 47-61

ՄԷթրօ՝ Cadet կամ Նօռ-Սիւռ N. D. de Lorette

ընդունելութիւն. ամէն օր ժամը 14 19, կիր. եւ տօն օրեր 10-12

ՏՕՔԹ. Յ. ՏԻՐԱՑ (ՏԻՐԱՑՈՒԵԱՆ)

ՎԿԱՅԵԱԼ ՓԱՐԻԶԻ ԲԺՇԿԱԿԱՆ ՖԱԿՈՒԼԹԷՆ, (Licencié ès Sciences) Նախկին Interne Hôpital des Enfants maladesի եւ մանկագէտ մանկանց եւ ներքին հիւանդութեանց

24, Rue des Grands Augustins, Paris (6e) Place St. Michel

Հիւանդ կ'ընդունի Գշ. եշ. Ուր. և Շբ. օրերը, ժամը 1ին 4

Ինչպէս նաեւ մասնաւոր ժամադրութեամբ

Métro St. Michel և Odeon Tél. Littré 60-46

ՆՈՐ ՅԱՆԿ ԳԻՐՔԵՐՈՒ

ԴՈՒՔ ԸՆՏՐԵՑԷՔ ՁԵՐ ՍՏԱՆԱԼԻՔ ՆՈՒԻԷՐՆԵՐԸ

կէս կոյսեր 20, սեռային առողջապահութ. 30, Հէքիմարան 35, Թէրէզ Ռաքէն (է. Զոլա) 20, Լուսաբ ջրադացը 12.20, կարկեհանի ապաարանչանը (կուպրին) 8, իմ գիրքը 20, Նասրէտտին 17.50, Թուշկը 5, Գիւղը (Համաստեղ) 25, Ափրոդիտէ 10, Առանց դէմքի Նանքի 45, Աղքատին պատիւը 20, Խաւար 12, կրացիէլլա 8, պատանի են 10, Թափառաշրջիկներ 15, Մանոն Լէսքօ 15, Աղջիկը 20, Սիրանուշ 15, Տանօրեակ (Պոքաչիո) 10, Մակարթի 5, կարմիր մարդոց երդումը 20, Արիւնոտ յիշատակներ 5, պատկառ մարդը 6, Ոսկի աքաղաղ 10, Պատանային 5, Սիրահարի մը դասերը 12, Խասբուհին 12, Օսման 5, «Փետրուարի 18» 5, Քէօր օղլու 2.50, Պէպէքօս 10, Սքաբէն (կատակ.) 6, կառքի արկած մը 2, Գողը 3, Լալա մահարի 5, Ծմար Խայեամ 4, Շափըզ 4, երգարան 5, 6, եւ 25, Երազահան 5 եւ 10, Երգեր ու տաղեր (Դուբեան) 2, 8, եւ Նամականի 8, Քերթուածներ 5, Ֆրանս. խօսակց. 6, 8 եւ 10, Ֆրանս. քերական 3, Լուսանկարչութիւն 3 եւ 10, Բաղդացոյցներ ինչպէս նաեւ ամէն տեսակ գիրքեր։ *Պահանջեցէք նոր պատկերացուցակը, որուն մէջէն Դո՛ւք ընտրեցէք ոեւէ գիրք իբր նուէր Հայաստանի մեծադիր քարտէսը (100 սանթ.×70 սանթ.) 20 ֆր.*

ՆՈՒԻՐ.— 25 ֆր.է աւելի գիրք առնողին 5 ֆր.ի գիրք նուէր, 50 ֆր.է աւելիին 10 ֆր.ի, իսկ 100 ֆր.է աւելիին համար 15 ֆր.ի գիրք նուէր կը տրուի։

Դիմել՝ L. Mozian, 51 Bld. Auguste Blanqui, Paris (13e)

ՀԱՅ - ԱՄԵՐԻԿԵԱՆ ԱՏԱՄՆԱԲՈՒԺԱՐԱՆ

107 Rue Lafayette, PARIS (10e) Tél. TRUDAINE 29-60

COVO (Ch. Dentiste) փարիզի բժ. Դամալսարանէն

Աշխատակցութեամբ՝ Ատենբժ. **Յ. ՊՈՒՌՆԱԶԵԱՆ**

կը դարմանուի բերնի եւ լինտերու հիւանդութիւններ։ Գուտօն, պրիճ եւ ատամնաշարներ։

Ամէն օր ժամը 2.30—7.30։ կիրակի 10—12։

ՇԱՆՕԹ.— Այս յայտարարութեամբ ներկայացողին մասնաւոր զեղչ։

B. VAHÉ (BEUREKDJIAN)

46, Rue Ste. Anne, PARIS (2e) -:- Téléphone: LOUVRE 45-25

Licencié en Droit de la Faculté de Paris. Ancien élève de l'Ecole des Hautes Etudes Sociales,

Ancien Avocat. —JURISCONSULTE— Droit Français et International Privé.

Պ. ՎԱՀԷ (ՊԷՕՐԷ-ՓՃԵԱՆ)

ԻՐԱՒԱԳԷՏ, ՎԿԱՅԵԱԼ, ՓԱՐԻԶԻ ՀԱՄԱԼՍԱՐԱՆԷՆ

Իրաւագէտ-խորհրդատու Տէֆանս Օթօմաթիլ է Սքօրթիլ եւ Մթիւէլ Միլիթէր ֆրանսական մեծ ընկերութեանց։

Կը ստանձնէ քաղաքային, առեւտրական եւ պատժական դատարաններու առջեւ ամէն տեսակ դատեր, կը հետապնդէ փողոցի արկածները առթիւ վնասուց հատուցումը, առանց կանխիկ վճարումի, կը խմբագրէ աղերսագրեր եւ պայմանագրեր, կուտայ certificats de coutume եւ կատարէ նաթիւրալիզասիոնի եւ քաղաքային ամուսնութեան ձեւակերպութիւնները, ու ամէն լեզուէ թարգմանութիւններ։

Հայերու համար դիւրամատչելի պայմաններ։

Խորհրդակցութեան ժամեր.— Ամէն առաւօտ ժամը 8.30էն 9.30, երեկոները 6էն 7 եւ ժամադրութեամբ։

Գ. ՅԱԿՈԲԵԱՆ ԻՐԱՒԱԳԷՏ

Կը գբաղի ամէն տեսակ առեւտրական, քաղաքային եւ պատժական դատերով։ Կը ստանձնէ մասնաւորապէս ինքնաշարժի արկածներու վարձակալութեան վերաբերեալ դատական գործեր, ինչպէս նաեւ ապահովագրական վէճեր։ Կը խմբագրէ ամէն տեսակ actes (baux, vente et nantissement de fonds de commerce, constitution et liquidation de sociétés). Թրանսպորտատակութիւն ուզողներու համար կատարէ վարչական ձեւակերպութիւնները լաւագոյն պայմաններով։

ընդունելութեան ժամեր ամէն օր 9.30-12 և ժամադրութեամբ 13 Rue Béranger, Métro République, Tél. Archives 15-

ՀԱՅԿ. ԲՈՒԺԱՐԱՆ - POLYCLINIQUE de BELLEVILLE

Տէր եւ Տնօրէն՝ **ՏՕՔԹ. ԳՐԳՈՅԵԱՆ**

29, Rue (Place) des Fêtes, Paris, XIX. Tél. Nord 96-61

Բաց է ամէն օր, ուր շատ մը մասնագէտ բժիշկներէ կը հիւանդ ամէն տեսակ ներքին եւ վէներական հիւանդութիւններ։ Աչքի մասնագէտը կ'ընդունի Գշ., Եշ. եւ Շաբաթ օրերը ժամը 3—5։ Քիթ, կորդի ու ականջի մասնագէտը ամէն Երեք. եւ Շաբաթ օրերը 1—3։ ԱՏԱՄՆԱԲՈՅԺը ամէն օր ժամը 9էն 19։ Կիրակի 9—12։

ՏՕՔԹ. Լ. ԳՐԻԳՈՐԵԱՆ

ՄԱՍՆԱԳԷՏ ՆԵՐՔԻՆ ՄՈՐԹՈՒԱԾԻՆ ԵՒ ՎԷՆԵՐԱԿԱՆ ՀԻՒԱՆԴՈՒԹԻՒՆՆԵՐՈՒ

126, Rue du Faubourg St. Denis

Metro : Gare de l'Est Téléphone : Nord 84-04

Ընդունելութեան ժամեր՝ Ամէն օր 2.30-7.30—կիրակի եւ տօն օրեր 9-12

ՀԱՅԵՐԷՆ ԴՐԻ ՄԵԲԵՆԱՆԵՐ ԵՒ ԱՐԵՒԵԼԵԱՆ ՍՈՒՐՃԻ ԱՂՕՐԻՔՆԵՐ

Ս. ԻՓԼԻՔՃԵԱՆ

21 Rue Rochechouart, PARIS

IMPRIMERIE - MASSIS - EDITEUR

208bis, Rue Lafayette Paris

Le Gérant: H. TEURNIER

LE PREMIER QUOTIDIEN ARMÉNIEN EN EUROPE

ՅԱՌԱՋ

ԲԱՖԱՆԵԳԻՆ

	3 ամս.	6 ամս.	Տար.
ՖՐԱՆՍԱ	35 ֆ.	70 ֆ.	140 ֆ.
ԱՆԳԼԻԱ	20 շլ.	40 շլ.	
ԵԳԻՊՏՈՍ	»	»	
ԻՏԱԼԻԱ	250 ֆրանք		
ԱՄԵՐԻԿԱ	6 տլ.	10 տլ.	
ԵՒՐՈՊԱ	100 ֆ.	200 ֆ.	

"HARATCH"

Խմբագիր՝ ՇԱՒԱՐՇ ՄԻՍԱՔԵԱՆ

Directeur-Propriétaire : SCHAVARSCH MISSAKIAN

Rédaction & Administration
Խմբագրութիւն — 208 bis, Rue Lafayette PARIS (10e)

TÉLÉPHONE : NORD 57-82

MÉTRO LOUIS-BLANC ou JAURÈS

Հասցէի փոփոխութեան համար պետք է վճարել 2 ֆրանք

ՀԻՆԳՇԱԲԹԻ 15 ՄԱՐՏ 1928

15 MARS 1928

Դ. ՏԱՐԻ Թիւ 596 — ՕՐԱԹԵՐԹ՝ ԱԶԳԱՅԻՆ, ՔԱՂԱՔԱԿԱՆ ԵՒ ԳՐԱԿԱՆ — ԳԻՆ՝ 50 ՍԱՆԹԻՄ

ԵՐԿՈՒ ԽՕՍՔ

"կեցցէ,,ներէն եւ ծափերէն առաջ

Գոհունակութեան ձայներ կ'իմանանք ամէն կողմէ, հայ արիներու ղեկի Լոնտոն ճամբորդութեան առթիւ։

Արդար է այդ զգացումը։ Կը հասկնանք անոր իմաստը։

Ահա բուռ մը պատանիներ, որոնք այստեղ, Ֆրանսայի մէջ մասնակցած ըլլալով միջազգային արշաւներու, ուշադրութիւն գրաւեր են։ Այն աստիճան որ, անգլիացի շրջանային խմբապետ մը, փրոֆ. Մուր, յատկապէս արձանագրած, բան - գործ ըրած, և Լոնտոն հրաւիրած է մեր տղաքը։

Անոնք ճամբայ պիտի ելլեն Ապրիլ 4ին, եւ անգլիացի արիներու հետ պիտի բանակին մինչեւ Ապրիլ 21։

«Ապրի՛ն մեր տղաքը»։ Այո՛։ Իսկ ծա՞խքը։

Տղաքը իրենք իրենց հաշիւ ըրեր են, — Հազար ֆրանք ունինք մեր մնաուկը։ Տասնըհինգ հոգի պիտի երթան. իւրաքանչիւրին ծախքը՝ 400 ֆրանք։ Ծնողներէն կ'առնենք կէսը, երկու հարիւրական։ Գումար՝ չորս հազար։ Մեր ճամբու ծախքն է՝ 3500 ֆրանք։ Մնուն՝ մօտաւորապէս նոյնքան։ Նանսէնի անցագիր՝ 1260։ Գումար՝ 8260 ֆրանք։

Այս հաշիւը կազմած առեն, անցագրի հոգ չունէին։ Ատոր համար ալ, միայն 2000 ֆրանք ուզեր էին «Յառաջ»էն, մնացածը իրենք իրենց ճարելու վստահութեամբ։

«Յառաջ»ը, առանց փողի եւ թմբուկի, քանի մը օրուան մէջ հաւաքեց 2210 ֆրանք (յուցակ Մարտ 11ի), որուն 2000ը յանձնած է արդէն, նախնական ծախքերու համար։

Տեղեկանալով այս հաշիւներուն, որոշեցինք բաց պահել ցանկը, մինչեւ իրենց մեկնումի թուականը։

Եւ այս՝ ոչ միայն անոր համար որ, մեր պատանիները կարենան ճամբայ ելլել առանց նեղուելու, այլ և չատիպուին ծախսել իրենց պզտիկ խնայողութիւնը։

Փոխանակ իրենց հազար ֆրանքը ծախսել տալու, ինչո՞ւ հազար ալ չաւելցնենք անոր վրայ։

Ինչո՞ւ չօգնենք, որպէսզի աւելի ծաղկին, ծաւալին ու գօրանան։

Բայց ահաւասիկ ուրիշ պարագայ մը, զոր չէին զգացուցած։

Սրտցաւ հայրենակից մըն է տեղեկատուն.

— «Պէտք է որ ձանձգանակութիւնը շարունակուի. որովհետեւ մեր *սկաուտները* դեռ շատ պակասներ ունին։ կան այնպիսի արժէքաւոր պատանիներ որոնք 200 ֆրանքի ճամբու ծախքը եւ շապիկ-գուլպայ չունենալով, պիտի զրկուին այս ճամբորդութենէն, ինչ որ պիտի պակսեցնէ խումբին արժէքը։ Անոնք դեռ շատ բաներու պէտք ունին, բայց ձամեստ պահանջ մը դրած են։ Ու վերջապէս, անոնք չունին ժողովատեղի, եւ իրենց շաբաթական ժողովները կ'ընեն մեծերուններու անկիւնները կամ բաց դաշտի վրայ, ցուրտին եւ անձրեւին տակ»։

Ուրեմն, ծափերէն եւ «կեցցէ»ներէն առաջ, տարրական պարտք մը ունինք այս պատանիներուն հանդէպ։

Եթէ մնանք պարծանք մը պիտի աւելցնեն մեր ճակտին, մեծն Բրիտանիոյ մոայլ ափերուն վրայ ցուցադրելով տարագիր ժողովուրդի մը ֆիզիքական ուժը, հա՛րկ է զանոնք ճամբայ հանել բոլոր յարմարութիւններով։

Ու արդար չէ որ անոնք յոգնին, ամէն նեղութիւն կրեն, ետեւս իրենց մնուղէն խնայելով, իսկ մենք միայն փառաւորուինք։

Պզտիկ ժողովուրդ ենք, աղքատացած եւ հալածական. բայց չպիտի հանդուրժենք որ խեղճ ու կրակ վրայ գլուխով, նկուն և կծկուած երեւան մեր տղաքը։ կամ համրանքով ծախսելու հարկադրուին։

Թող այդ փարթամ եւ ազնուապետական ազգը, Մեծն Բրիտանիան, իր ծոցին մէջ ալ տեսնէ մեր հպարտութիւնն ու ճիգը։

Թող իմանայ որ, թէեւ խոնարհ ու բունաւեր, թէեւ պարտուած ու լքուած, դիտե՛նք համալ ձակ երեւալ ամէն տեղ։

Եւ, ամէն պարագայի մէջ, թոյլ չտանք որ անգլիացի սկաուտը արգահատանքով նայի հայ տղուն հագուստ - կապուստին, շարժուձեւերուն, կերած - խմածին։

Տարի՛ք է, եւ կ'ազդուի...

Մեզի պատմեցին թէ դիմումէ եղեր է հայ միլիոնատէրի մը,— պատերազմի հարուստ մը որ կաղանդի առթիւ ճոխ սեղան մը շտկած էր իր նոր գնած դղեակին մէջ, ֆրանսացի մանուկներու համար։

Պատասխանը.— «Զբաղած եմ»։

Հոգ չէ։ Այս ժողովուրդը տասնոցներով հիւանդանոց եւ դպրոց պահեր է, եւ 15—20 արիներու ծախքն ալ կրնայ հայթայթել ֆրանքներով։

Ամուր կեցէք, տղաք։ Ու զբաղեցէք միայն ձեր մարզական պակասները լրացնելու։

Մի՛ նեղուիք մէկ - երկու հազարի համար։

Կաթիլ - կաթիլ կ'ունենաք, աշխատաւորներու ձեռքով, ինչ որ անհրաժեշտ է ձեզի, այս պատմուճան համար։

Թերեւս բան մըն ալ աւելի։

Ո՛ւր որ ալ երթաք, ոչ պատերազմի հարուստները պիտի ըլլան ձեզ գնահատողները, ոչ ալ փարթամ սալոններու պուպրիկները։

Ա՛յլ բուն իսկ ժողովուրդը, բարին ամէնէն հարազատ, հայկական իմաստով։

Որովհետեւ, ա՛ն է որ իսկապէս կը հասկնայ ձեր հոգին, և կը պարծենայ ձեր ճիգերով։

Շ.

ՄԱՄՈՒԼ

ՊՈՒԼԿԱՐԻԱՆ, ՄԻՇՏ ԼՈՒԾի ՏԱԿ

Ինչպէս յիշատակած էինք, նախարարական տագնապ մը ծագած է Պուլկարիոյ մէջ, Ագգերու Դաշնակցութենէն խնդրուած փոխադրութեան առթիւ։

Սոֆիայի «Արաքս»ը այս տագնապին նուիրուած խմբագրականի մը մէջ կը նկատէ (7 մարտ).

— «Հաշտութեան պղիտաւոր դաշնագիրներու հետեւանքով, Պուլկարիան քանի մը տարիէ ի վեր կ'ապրի տնտեսական տագնապ մը՝ որ երթալով կը ծանրանայ։

Պետական եկեւմտացոյցին բացը կը շարունակէ աճիլ, պարզ անոր համար որ երկրին նիւթական պղբիւրներուն մէկ պատկառելի մասը յատկացուած է պատերազմական հատուցումներու, որոնց գումարը ամէն տարի կը վճռնայ։

Երկրի ներքին եւ արտաքին առեւտուրն ալ տագնապալի վիճակի մէջ կը գտնուի, առանց բարելաւման որ եւ է յոյսի։

Պուլկարիան կը կրի այսօր պատերազմական հատուցումներու բեռան տակ։ Քաղաքակիրթ Եւրոպան ոչ միայն չի վերցներ կամ թեթեւցներ այդ բեռը, այլ անուղղակի միջոցներով իսկ չօժանդակեր, ժողովուրդի մը յուսահատ քայլեր խնայելու համար։

Պուլկար կառավարութիւնը, դիտակ երկրի ներքին տնտեսական ծանր կացութեան, առնուազն տարիէ մը ի վեր կ'աշխատի պետական փոխադրութիւն մը կնքել Ազգերու Դաշնակցութեան միջոցաւ։

Ինչութեան արդիւնքէն պարզուեցաւ որ, Պուլկարիան ելեւմտապէս ոտքի վրայ կենալու համար պէտք ունի արտաքին օժանդակութեան։

Դրամատէր Եւրոպան այսօր տրամադիր է ուզուած փոխադրութիւնը ընելու Պուլկարիոյ, այնպիսի պայմաններով որ այս երկիրը պիտի տանէր դէպի տնտեսական դերութիւն։

Ագգերու Դաշնակցութեան ֆինանսական յանձնախումբը արտօնելու համար փոխադրութիւնը, պայման կը դնէ որ Պուլկար Ագգային Դրամատունը վերածուի բաժնետիրական հաստատութեան, ուր շատ բնականօրէն տիրող պիտի ըլլայ օտար դրամագլուխը, որով. հետեւ պուլկար պետութիւնն ու ժողովուրդը ի վիճակի չեն առայժմ ապահովելու նման դրամատուն մը համար նախատեսուած դրամագլուխին գոնէ կէսն քիչ մը աւելին։

Դրամատիրական պետութիւնները իրենց այս առաջարկով ցոյց կուտան թէ զիրենք առաջնորդող նկատումները կը բխին միայն չահու եւ տիրապետութեան աղբիւրներէ։

Պուլկարիա անոնցմէ օժանդակութիւն կը խնդրէ, իսկ իրենք ծանր լուծ մը կ'երկարեն այս ժողովուրդին նիհար ու յոգնած ուսերուն։»

ՖՐԱՆՍԱ

ԻՆՉՈ՞Ւ ՈՄԿԻՆԵՐԸ ԿԸ ՔԱՇԷ

Ինչպէս յայտնի է, ժամանակէ մը ի վեր մեծաքանակ ոսկի կը բերուի Ամերիկայէն եւ կը դրուի Պանք տը ֆրանսի նկուղներուն մէջ։

Նիւ Եորքէն հետագրի մը համաձայն, Ֆրանսա այս ոսկիները պիտի յատկացնէ ո՛չ միայն ֆրանքին արժէքը կայուն պահելու, այլ եւ կայունացնելու համար Ռումանիոյ եւ Եուկոսլաւիոյ դրամները։

ՕՐԸ ՕՐԻՆ

ԹՈՒՐՔ "ԱԶԳԱՅԻՆ ՄՇԱԿՈՅԹԻ ՄԻՈՒԹԻՒՆ,, ՀՐԵԱՆԵՐԸ ՄԻՇՏ ՊԱՏՆԷՇԻՆ ՎՐԱՅ

Պոլսոյ մէջ նոր ընկերութիւն մը կազմուած է «Ազգային Մշակոյթի Միութիւն» անունով։ Նպատակն է թուրք մշակոյթը ուժեղցնել երկրին մէջ եւ առողջ ձուլում մը ապահովել տարրերու միջեւ։ Նոր Միութեան հիմնադիրներն են.— Եօնուս Նատի, Հասան Րէշիտ, Էտիպ Սերվէթ պէյեր, Նէսիմ Մազլիահ, Մօիզ Քոհէն, Տոքթ. Ապրատապա եւլն.։ Միութեան նախագահը պիտի ըլլայ «Ճիւմհուրիյէթ»ի խմբագրապետ եւ Մէնթէշէի երեսփոխան Եօնուս Նատի պէյ։ Վարչութիւնը պիտի կազմուի 22 անձերէ։ Գիշերային դասեր պիտի հաստատուին, թուրքերէնը տարածելու համար։ Միութեան պետերէն Մօիզ Քոհէն էֆէնտի, որ Թէքին Ալփ անունով երկար առենէ ի վեր կը գրէ, պատրաստած է մշակոյթի մասին ուշագրաւ տեղեկագիր մը, որուն մէջ հետեւեալ նոր տասնաբաննեան կ'ուղղէ Հրեայ հայրենակիցներուն .

1.— Անունները Թրքացուր։ 2.— Թուրքերէն խօսէ։ 3.— Սինագոկներու մէջ գոնէ աղօթքներուն մէկ մասը Թուրքերէնով ըրէ։ 4.— Դպրոցներդ Թրքացուր։ 5.— Տղադ պետական վարժարան դրկէ։ 6.— Երկրի գործերուն խառնուէ։ 7.— Թուրքերուն հետ յարաբերութիւն հաստատէ։ 8.— Շամայնքի հոգեբանութիւնը արմատախիլ ըրէ։ 9.— Ագգային տնտեսութեան ասպարէզին մէջ, մասնաւոր պարտականութիւններ կատարէ։ 10.— Իրաւունքդ ճանչցիր։

Մօիզ Քոհէն էֆէնտի այս առթիւ հետեւեալը յայտարարած է Թուրք լրագրողի մը.

— Կը հարցնէք թէ կարելի՞ է Թրքացնել Հրեաներու անունները։ Ինչո՞ւ չէ։ Բոռնալու չէ որ, Թուրք ըլլալու համար, պայման է Թրքական անունը կրել։ Ուրիշ երկիրներու մեր կրօնակիցները ազգայնացուցած են իրենց անունները։ Այսպէս, Ֆրանսացի դառնալու համար, Միշօնը «Մօիզ»ի փոխած են։ Արդ, ի՞նչ արգելք կայ որ Միշօնը փոխուի Մուսայի, Ալպերը (որուն հիմը Ավրամ է) Իպրահիմի, Շլէմմնն (Սալոմոն) ալ Սելիմի կամ Սիւլէյմանի։ Ոչ միայն փոխուելու է Հրեաներուն անունները, այլ եւ զուտ Թրքական անուններ տալու է նորածին Հրեաներուն. օրինակի համար, անունս Մօիզ Քոհէն չէ, այլ Թէքին Ալփ։ Սինագոկներու մէջ կարելի է Թուրքերէն աղօթքներ կատարել եւ կրօնական տեսակէտով արգելք չկայ ասոր դէմ։ Թուրքերէն աղօթքը Հրեաները ոչ միայն կը մոտեցնէ Աստուծոյ, այլ եւ հայրենիքին։

Սելանիկի առաւօտեան թերթերը կ'ախտորոշեն

Սելանիկի Թերթերը կը գրեն.— *Իրաւասու շրջանակներէ կը հաղորդուի թէ, ներքին նախարարութիւնն ու ոստիկանական ընդհ. հրամանատարութիւնը ստացած են երկրի բոլոր ոստիկանական տնօրէնութեանց տեղեկագիրները, համայնավարներու գործունէութեանց մասին։*

Ոստիկանական հրամանատարութիւնը պատրաստած է 200 համայնավար պրոպագանդիստներու մէկ ցանկը։ Ատոնց բոլորն ալ պիտի արտաքսուին կղզիները, իսկ օտարականները՝ սահմանէն դուրս։ Այս ցանկին մէջ արձանագրուած են նաև Սելանիկի Քաղաքապետութեան բոլոր համայնավար խորհրդականները։ Այս առթիւ կ'ըսուի թէ, հանրային ապահովութիւնը զժուարութեանց կը բախի ժամնաւորաբար օտար համայնավարները հալածելու գործին մէջ, որովհետեւ, օտարականներու շրջագայութեան վերաբերեալ օրէնքին համաձայն, օտարներու հետապնդումը յանձնուած է քաղաքներու ոստիկանութեան։ Ոստիկանութեան ընդհ. հրամանատարին կարծիքով, հետապնդման իրաւասութիւնը պէտք է տալ ընդհանուր ապահովութեան օրկաններուն։

Ատլանտեան-Ամերիկա թռիչքը

Գրած էինք թէ անգլիացի օդանաւորդ հարիւրապետ Չինչքլիֆ ծրագրած է Անգլիայէն Ամերիկա երթալ, Ատլանտեանը կտրելով մէկ թռիչքով։ Թէեւ կ'ուզէր մինչեւ վերջին վայրկեանը գաղտնի պահել իր ծրագիրը, սակայն քանի մը օր առաջ լոնտոնեան թերթ մը մէջտեղ հանեց գաղտնիքը։

Երեքշաբթի առաւօտ ժամը 8.35ին Չինչքլիֆ եւ լրագրող մը՝ կորտըն Սինքլէր «Էտվէնչըր» օդանաւով ճամբայ ելան Քրանուէլի օդանաւային կայանէն, առանց ճշտելու իրենց ճամբորդութեան նպատակը։ Հակառակ հերքումներուն, կը կարծուի թէ մեծահարուստ Տիկին Էլզի Մաքէյ կ'ընկերանայ օդանաւորդներուն։ Ոմանք կ'ենթադրէին թէ Չինչքլիֆ տեւողութեան մրցանիշը կոտրելու համար պիտի ուղղուէր դէպի Չնդկաստան, սակայն յիշեալին կողմէ «Իմփինէկ Նիուզ»ի ուղղուած հեռագիր մը կը յայտնէ թէ Ատլանտեանը պիտի կտրէ։ Օդանաւը 4800 քիլոմեդրի համար միայն պէնզին առած է եւ եթէ ամէն ինչ լաւ ընթանար, կը յուսացուէր թէ Նիւ Եորք պիտի հասնէր երէկ՝ Զորեքշաբթի կէսօրէն վերջ ժամը 3ին։

Օդանաւը մեկնելէն քանի մը ժամ վերջ տեսնուած էր Իռլանտայի վերեւ եւ նոյն օրը ժամը 13.31ին հասած էր Ատլանտեանի վերեւ։

Նիւֆաունտլէնտէն կը հաղորդեն որ երեքշաբթի օր Ատլանտեանի վրայ օդը սքանչելի էր. սակայն Զորեքշաբթի առաւօտեան համար անձրեւ եւ նոյն իսկ ձիւն կը նախատեսուէր։

Ներկայիս մօտ տասը շոգենաւեր կը կտրեն Ատլանտեանը,

(Լուրերու շարունակութիւնը կարդալ Գ. էջ)։

ՏՈՄՍԵՐ

Ի՞ՆՉ ԿԸ ԲԱՆԻՆ ՀՕԿԵՐԸ

Հօկի Ֆրանսայի շրջանի տրագիր-կանոնագիրը այսպէս կը բացատրէ այդ չնաշխարհիկ կազմակերպութեան նպատակը.

«Հօկի անմիջական նպատակն է օգնել Հայաստանի բնակչութեան եւ օժանդակել երկրի շինարարական աշխատանքին ու ներգաղթի գործին։» (Յօդ. 1)։

Ահա՛ այս նպատակը իրագործելու խիստ դժուարին եւ հայրենասիրական՝ նը գործին լծուած են բոլոր հաւատուրացները, դասալիքները եւ տխուր ու մուճ անցեալով արկածախնդիրները, որոնք իրենց համար ապրուստի ա՛ժան աղբիւր մը գտած են հոն։

Ինչպէ՞ս կը գործեն այդ մարդիկը՝ Հօկի շարքերը ստուարացնելու համար։ Օրինակ մը բաւական է, յոյս սփռելու այս խորհրդաւոր պրոպագանդին մասին։

Հաւատուրացներէն մէկը վերջերս յարսել կ'երթայ, հաւատացեալներ որսալու համար Հօկի փարախին։ Ներկայ կ'ըլլան 25 հոգի, որոնց մէջ նաեւ չէզոքներ եւ դաշնակցական հետաքրքիրներ։ Պրոպագանդիստը իր գոց սորված «շինարարական» առասպելները սպառելէ վերջ, կոչ կ'ուղղէ ներկաներուն անդամագրուիլ Հօկին.

— Սուղ չէ, ամսական մէկ ֆրանք է։ Դրամ չունի՞ք. ես կը վճարեմ ձեզի համար ամբողջ տարեկանը։ Եթէ դալ տարի ալ չկրնաք վճարել, դարձեալ ես կը վճարեմ ձեր անդամավճարները, ու այսպէս վճարումները կ'երաշխաւորեմ հինգ տարուան համար։ Եկէ՛ք, եկէ՛ք, Հօկ եղէք։

Փողոցի վաճառորդ մը ասկէ աւելի պերճախօս չէր կրնար ըլլալ, իր ապրանքը քշելու համար։

Ի՞նչ խորհրդաւոր աղբիւրէ կուգան այն դրամները, որոնցմով Հօկի քարոզիչը կը խոստանայ վճարել անդամավճարները։

Հայաստանի ժողովո՞ւրդն է որ Հօկէն կ'օգտուի, Թէ Հօկն է որ կ'օգտուի երեւանի իշխանաւորներէն։

ՀՐԱՆՏ

ԽՈՐՀՐԴ. ՊԱՏՈՒԻՐԱԿՈՒԹԻՒՆԸ

Առջի օր Ժընեւ հասաւ Չինաթափութեան Խորհրդաժողովի խորհրդ. պատուիրակութիւնը, որուն կ'անդամակցին Տէր եւ Տիկին Լիտվինոֆ, Լունաչարսկի, ծովակալ Եգարիեւ, կարմիր բանակի սպայակոյտի օդնական վարիչ Պուտգաչեւ, ընդհ. քարտուղար Պորիս Շեթաֆ։ Տիկին Լունաչարսկի մնացած է Պերլին, ուր շարժանկարի մը մէջ կարեւոր դեր մը պիտի խաղայ։

Անցեալ անգամ իրենց վագոն սալոնին պերճանքը, իրենց եւ ժանաւանդ կիներուն հագած մուշտակներուն ճոխութիւնը ա՛յնքան հեղնանքի առարկայ դարձած էր, որ այս անգամ բոլշեւիկ պատուիրակները մաշած վերարկուներ հագած էին եւ իրենց ճամբորդութեան վերջին հանդրուանը կատարած էին Բ. կարգի պարզ վագոնով մը։

ՓԱՐԻԶի Բժշկ. վարժարանի ուսանողները բողոքի ցոյց մը ըրին Հիւսուածաբանութեան նորընտիր փրոֆէսէօր Շանփիի դէմ։ Դպրոցին տնօրէնը եւ ուրիշ փրոֆէսէօրներ եկանոստան Շանփիի կողքին, բայց անօգուտ։ Ամբողջ ժամ մը տեւից ցոյցը եւ ուսուցիչը չկրցաւ բառ մը իսկ արտասանել։

ՍՈՎԵՏԱՀԱՅԵՐԸ ՄԵԾ ՈՒՇԱԴՐՈՒԹՅԱՄԲ ԿԸՆԹՐՈՒՄ ԵՆ ՀԱՅ ԳՐՈՂՆԵՐԻ ՍՏԵՂԾԱԳՈՐԾՈՒԹՅԱՆԸ

Ս. ԱՂԱՅԱՆ

Ինչպես հայտնի է, Խորհրդային Միությունում ամեն տարի հրատարակվում է մոտ 30000 անուն գիրք, որոնց տպաքանակը հասնում է 100 միլիոն օրինակի։ Միայն 1927 թվականին Խորհրդային Միությունում լույս է տեսել 31000 անուն գիրք, որոնց տպաքանակը հասնում է 130 միլիոն օրինակի։ Ընդ որում պետք է նշել, որ 1927 թվականին հրատարակված գրքերի մեծ մասը կազմում են ազգային փոքրամասնությունների լեզուներով հրատարակված գրքերը։

Ինչպես հայտնի է, Խորհրդային Միությունում ազգային փոքրամասնությունների լեզուներով գրքերի հրատարակությունը սկսվել է 1923 թվականից։ Մինչև այդ թվականը ազգային փոքրամասնությունների լեզուներով գրքերի հրատարակությունը կամ ընդհանրապես չի եղել, կամ էլ շատ աննշան է եղել։ Ազգային փոքրամասնությունների լեզուներով գրքերի հրատարակության սկսվելուց հետո, ինչպես տեսնում ենք վերևի թվերից, այդ գրքերի հրատարակությունը շատ արագ աճել է։ Այդ աճի մասին կարելի է դատել հետևյալ թվերից։

1923 թվականին ազգային փոքրամասնությունների լեզուներով հրատարակվել է 1000 անուն գիրք, որոնց տպաքանակը հասել է 2600000 օրինակի։ 1924 թվականին հրատարակվել է 1500 անուն գիրք, որոնց տպաքանակը հասել է 3000000 օրինակի։ 1925 թվականին հրատարակվել է 2600 անուն գիրք, որոնց տպաքանակը հասել է 6000000 օրինակի։ 1926 թվականին հրատարակվել է 3000 անուն գիրք, որոնց տպաքանակը հասել է 8000000 օրինակի։ Վերջապես 1927 թվականին հրատարակվել է 3800 անուն գիրք, որոնց տպաքանակը հասել է 10000000 օրինակի։

Ինչպես տեսնում ենք, 1923 թվականից մինչև 1927 թվականը ազգային փոքրամասնությունների լեզուներով գրքերի հրատարակությունը 4 տարվա ընթացքում աճել է 3800 անուն գրքից 10000000 օրինակի։

Ինչպես հայտնի է, Խորհրդային Միությունում ազգային փոքրամասնությունների լեզուներով գրքերի հրատարակությունը կատարվում է 70 լեզուներով։ Ընդ որում ամենից շատ գրքեր հրատարակվում են ռուսերենից հետո ուկրաիներենով, որից հետո՝ թաթարերենով, ապա՝ բելոռուսերենով, հետո՝ հրեերենով, ապա՝ վրացերենով, հետո՝ հայերենով, ապա՝ ադրբեջաներենով, հետո՝ ղազախերենով, ապա՝ ուզբեկերենով, հետո՝ լեհերենով, ապա՝ գերմաներենով, հետո՝ մոլդավերենով, ապա՝ ֆինլանդերենով, հետո՝ ղրղզերենով, ապա՝ տաջիկերենով, հետո՝ թուրքմեներենով, ապա՝ էստոներենով, հետո՝ լատվիերենով, ապա՝ լիտվերենով, հետո՝ օսերենով, ապա՝ աբխազերենով, հետո՝ չուվաշերենով, ապա՝ ավարերենով, հետո՝ չեչեներենով, ապա՝ ինգուշերենով, հետո՝ կարաչայերենով, ապա՝ ադիղերենով, հետո՝ կալմիկերենով, ապա՝ կարելերենով, հետո՝ ուդմուրտերենով, ապա՝ մարիերենով, հետո՝ մորդվերենով, ապա՝ կոմիերենով, հետո՝ ավստյակերենով, ապա՝ չերեմիսերենով, հետո՝ յակուտերենով, ապա՝ բուրյաթերենով, հետո՝ չուկչերենով, ապա՝ էվենկերենով, հետո՝ նենեցերենով, ապա՝ գիլյակերենով, հետո՝ ալեուտերենով, ապա՝ ալթայերենով, հետո՝ ռուսերենով, ապա՝ ուկրաիներենով, հետո՝ թաթարերենով, ապա՝ բելոռուսերենով, հետո՝ հրեերենով, ապա՝ վրացերենով, հետո՝ հայերենով, ապա՝ ադրբեջաներենով, հետո՝ ղազախերենով, ապա՝ ուզբեկերենով, հետո՝ լեհերենով, ապա՝ գերմաներենով, հետո՝ մոլդավերենով, ապա՝ ֆինլանդերենով, հետո՝ ղրղզերենով, ապա՝ տաջիկերենով, հետո՝ թուրքմեներենով, ապա՝ էստոներենով, հետո՝ լատվիերենով, ապա՝ լիտվերենով, հետո՝ օսերենով, ապա՝ աբխազերենով, հետո՝ չուվաշերենով, ապա՝ ավարերենով, հետո՝ չեչեներենով, ապա՝ ինգուշերենով, հետո՝ կարաչայերենով, ապա՝ ադիղերենով, հետո՝ կալմիկերենով, ապա՝ կարելերենով, հետո՝ ուդմուրտերենով, ապա՝ մարիերենով, հետո՝ մորդվերենով, ապա՝ կոմիերենով, հետո՝ ավստյակերենով, ապա՝ չերեմիսերենով, հետո՝ յակուտերենով, ապա՝ բուրյաթերենով, հետո՝ չուկչերենով, ապա՝ էվենկերենով, հետո՝ նենեցերենով, ապա՝ գիլյակերենով, հետո՝ ալեուտերենով, ապա՝ ալթայերենով։

Ինչպես տեսնում ենք, ազգային փոքրամասնությունների լեզուներով գրքերի հրատարակության գործում առաջին տեղը գրավում են ռուսերենից հետո ուկրաիներենով գրքերը, որից

ԳԱՂԱՆԱԿԱՆ ՎԱՂՍՊԱԳԻՆ

(ՊԱՏՄՎԱԾՔ ԿԵՆՍԱԳՐԻՑ)

ԳԼՈՒԽ Է ՎԵՑԵՐՈՐԴ

23 Յունվարին առաջին անգամ վախճանվեցավ Հոսկն Տոմսոնը, որ ծնած էր Ամերիկայի Միացեալ Նահանգներուն մեջ։ Հոսկն Տոմսոնի մահուան լուրը ամենքին ալ ցնցեց, որովհետև ամենքն ալ կը սիրէին զայն։ Ամենքն ալ կը ճանչնային զայն իբրև ազնիւ մարդ մը, որ իր կեանքին մէջ ոչ մէկ անգամ ստորացուցած էր իր անունը

բոլորին ալ ազդարարուած է լուր տալ օդանաւին մասին, լթէ տեսնեն։ Մինչեւ թերթս մամուլը դրուած վայրկեանը ոեւէ նոր տեղեկութիւն չէր եկած օդանաւին մասին։

Մոսկուա եւ Վէհապիները

Ռիկայէն կը հեռագրեն.— *Մոսկուայի թերթերը շատ կը զբաղին Արաբիոյ մէջ վէհապիներու գործունէութեան վերաբերեալ լուրերով։ Անցեալ Նոյեմբերին, Գ. Միլազգայինը Արաբիա ղրկած էր Թիֆլիզի համալսարանէն շրջանաւարտ յեղափոխական քարոզիչներ։*

Եթէ վէհապիները, որոնք մոլեռանդ իսլամներ են, նուիրական պատերազմ յայտարարեն Անգլիոյ դէմ, կոմինտէրնը կը յուսայ թէ Հնդկաստանի իսլամները եւս ոտքի պիտի ելլեն եւ ընդհանուր ապստամբութիւն մը պիտի ծագի։ Կոմինտէրնը արդէն Հնդկաստանի իր գործակալներուն հրահանգած է ցոյցեր կատարել՝ Միլազետքի մէջ հնդիկ զինուորներու գործադուլեան դէմ եւ բանաձեւեր քուէարկել՝ քաջալերելու համար «Արաբիոյ մղած ազատութեան կռիւը՝ անգլիական աշխարհակալութեան դէմ»։

Բուխարին, որ Զինովիեւի յաջորդած է իբրեւ Գ. Միլազգայինի նախագահ, մեծապէս խանդավառուած է իսլամ ազգերը Անգլիոյ դէմ հանելու ծրագրով, ու կ'ըսէ որ եթէ Անգլիա ստիպուի պարպել Իրաքը, շատ չանցած պիտի լքէ նաեւ Հնդկաստանի եւ համաշխարհային յեղափոխութիւնը պիտի իրականանայ...

Թուրքեւպարսիկ բանակցութիւնները

Թուրք թերթերը կը գրեն թէ Պարսկաստանի պատուիրակ Ֆիրուզի Խան Էնկիւրի երթալով Թուրքեւպարսիկ բանակցութեանց պիտի վերսկսի։ Արդէն ճշդուած են համաձայնութեան բոլոր կէտերը։ Պարսիկ կառավարութիւնը մօտերս պիտի հաղորդէ իր պատասխանը եւ պատուիրակներուն անունը։ Անկէ վերջ, զինուորականներէ, ճարտարագէտներէ եւ ուրիշ պաշտօնեաներէ բաղկացեալ խառն մարմին մը պիտի կազմուի, մէկ կողմէ սահմանները ճշդելու, եւ միւս կողմէ աշիրէթները ուրիշ տեղ փոխադրելու եւ տեղաւորելու համար։ Այս գործողութիւններէն յետոյ, համաձայնագիրը պիտի ստորագրուի։

Պողոյ խառն դատարաններուն առջեւ

Պոլսոյ խառն դատարաններուն առջեւ Թուրք կառավարութեան դէմ դատ բացած են բազմաթիւ օտարահպատակներ, որոնք պատերազմի ընթացքին կորուստներ ունեցած են։

Իտալեւթուրք խառն դատարանին առջեւ դատ բացած է իտալահպատակ Հայ մը՝ Պ. Տիրան Պապիկեան, որ կը պահանջէ Ատանայի մէջ իրեն եւ իր կնոջ պատկանող կալուածները, որոնք գրաւուած են Թուրքերուն կողմէ։

«Ճիւմհուրիյէթ» կը գրէ թէ դատարանը ինքզինքը իրաւասու չնկատելով, մերժած է մեր հայրենակցին դատով զբաղիլ։

Զօր. Ադա Պետրոս Էյլոֆ ձերբակալուած

Թուլուզէն կը հեռագրեն մարտ 13 Թուլականով.— *1926 Օգոստոսին հրդեհ մը հրոյ ճարակ ըրաւ Քանեաքի մէջ ասորաքաղդէացի Էվասի պատկանող կառատուն մը։ Վնասները կը հաշուուէին մօտ 80,000 ֆրանք։*

Քննութիւնները նաստատեցին թէ հրդեհը չարամտութեան հետեւանք է։ Նախ ձերբակալուեցաւ հոդագործ մշակ մը, որ յետոյ ազատ ձգուեցաւ։ Ձերբակալուած եւ Սէն-Միշէլի բանտը դրուած էին նաեւ երկու Ասորիներ՝ Անտրէ Պէյտոն, 69 տարեկան եւ Եոնան Պետրոս, 20 տարեկան։

Ասոնք այժմ կը խոստովանին թէ հրդեհին դրդիչն էր զօրավար Ադա Պետրոս Էյլոֆ, Ասորա-Քաղդէացի զինուորներու նախկին վերին հրամանատարը, Ասորիներու Ազգային գործադիր մարմնին նախագահը Ազգերու Դաշնակցութեան մօտ, որ յիշեալ էվասի դէմ ատելութիւն ունենալուն համար վարձած էր իր երկու հայրենակիցները եւ անոնց միջոցաւ կրակի տուած կառատունը։

Ոստիկանութիւնը նախապէս խուզարկեց զօրավարին Նովիտալի դղեակը, ուսկից գրաւեց երկու մնտուկ լեցուն թուղթեր։ Զօրավարը, որ այդ պահուն բացակայ էր, ձերբակալուեցաւ Թուլուզի մէջ։

Ադա Պետրոս Պատուոյ Լեգէոնի սպայ է, Ս. Գրիգոր Մեծի պատուանշանին հրամանատար է եւ ունի բազմաթիւ ուրիշ օտար պատուանշաններ։

Զինովիեւի եւ Կամենեւի դարձը

Մոսկուայէն կը հեռագրեն թէ համայնավար կուսակցութեան վերստուգիչ կեդր. յանձնաժողովը որոշած է կրկին կուսակցութեան ծոցին մէջ առնել Կամենեւն ու Զինովիեւը, որոնք մտաւորական աշխատանքներու պիտի լծուին։ Կ'ըսուի թէ Զինովիեւ արեւելեան լեզուներու վարժարանին տնօրէն պիտի կարգուի, իսկ Կամենեւ՝ համայնավար կուսակցութեան դիւանաթուղթերու տնօրէն։

Մեծ աղէտ մը Քալիֆորնիոյ մէջ

Լոս Անճելոսէն կը հեռագրեն թէ առջի գիշեր ժամը 1ին ատենները երկրաշարժի մը հետեւանքով Սան-Ֆրանսիսքիթոյի աւազանին թումբը խորտակուեցաւ եւ ջուրերը հեղեղանման սկսան խուժել դէպի հովիտը։ Թումբէն 15 մղոն հեռու Սօկիւս քաղաքը վտանգի տակ է։

Շինութեանց վրայ աշխատող 150 բանուորներ հեղեղներէն քշուելով բոլորն ալ խեղդուեցան։ Նիւհօլէն կը հաղորդեն թէ, վեց ընտանիքներ կորսուած են եւ 25 ուրիշ ընտանիքներ վտանգի տակ են։

Օգնութեան գործը ղեկավարող ոստիկանապետը առնուազն 500 կը հաշուէ զոհերուն թիւը։

ՕԴԱՆԱՒՈՐԴՈՒԻՀԻ ՄԸ ԵԻՍ ԱՐԿԱԾԻ ՋՈՀ

Իրլանտացի Լորտ Քարպըրիի կինը Լէյտի Քարպըրի Նայրոպիի (Չարաւային Ափրիկէ) մէջ Խոխչէք մը կը գտնար բախեամի մը հետ, երբ օգնաւային կայանին վրայ հասած ատեն օդանաւը յանկարծ աւրուելով գետին ինկաւ։ Տիկինը եւ բախեամը վայրկենապէս մեռան։ Լորտ Քարպըրի կայանին մէջ կը գտնուէր եւ ներկայ եղաւ իր կնոջ եղերական մահուան։

Հ. Ց. Դ.

Ծէն Շամոնի կոմիտէի վիճաբանական ժողովը՝ այս Շաբաթ իրիկուն ժամը 8ին, Վարուժան ակումբին մէջ։

Ա.—Մարսէյլի Վառմեան ենթակոմիտէի Հրայր, Մուրատ եւ Ընկեր Կարօ խումբերու ժողովը այս կիրակի առաւօտ, Պուլվար Օտտօի մէջ։

Բ.—Ս.-Փիւլիէնի Զաւարեան ենթակոմիտէի ժողովը, այս կիրակի ժամը 3ին։

Գ.— Ս. Լու Ակնունի խումբին ժողովը այս կիրակի առաւօտ ժամը 10ին։

Դ.— Մարսէյլի Շրջ. կոմիտէն ժողովի կը հրաւիրէ Ռոստոմ ենթակոմիտէի Արմէն կարօ, Գէորգ Զաւուշ, Քեռի, Զարդարեան եւ Քրիս խումբերու ընկերները, 19 Մարտ Երկուշաբթի իրիկուն ժամը 8.30ին, սովորական հաւաքատեղին։

Ե.— 20 Մարտ Երեքշաբթի ժամը 8.30ին, Քրիստափոր ենթակոմիտէի Բաբկէն, Սիւնի Վարուժան, Սիամանթօ, Աւտօ եւ Վահագ խումբերու ընկերները։

Զ.— 21 Մարտ Չորեքշաբթի ժամը 8.30ին, Իշխան ենթակոմիտէի Սերոբ-Աղբիւր, Արամ, Վարդգէս, Եփրեմ խան եւ Համազասպ խումբերու ընկերները։

ԺԱՄԱՆԱԿԱՒՈՐ ՍԱՆԱՍԱՐԵԱՆ ԺՈՂՈՎՐԴԱԿԱՆ ՀԱՄԱԼՍԱՐԱՆԻ

Այսօր, ժամը 3.30ին Ֆլօրիա Հայերէն (Մ. Նահանեան)։

ՓԱՐԻԶԻ ՏԻԿՆԱՆՑ ՄԻՈՒԹԵԱՆ ԿԱՐՄԻՐ ԽԱՉԻ ՊԱՐԱՇԱՆԴԷՍԸ

24 Մարտ, Շբ. գիշեր ժամը 10ին, Salle Hoche, 9 Ave, Hoche

Հայկական եւ կովկասեան պարեր, ռուսական նուագախումբ, ժազ, ֆրանսական պարեր եւ ակնախտիղ տեսարաններ եւն.։

Հասոյթը՝ Հայաստան «քինին» ղրկելու եւ փարիզի հիւանդ աղքատներուն դեղ դարմանի եւ մնունդ մատակարարելու։

«ՓԵՏՐ. 18»Ը ՄԱՐՍԷԼԻ ՄԷՋ

Հ. Ց. Դ. Մարսէլի «Հրայր» ենթակոմիտէն կազմակերպած է իր երեկոյթը, «փետր. 18»ի եօթերորդ տարեդարձին առթիւ, այս Շաբաթ գիշեր ժամը 8.30ին, Salle des Fêtes Մարսէլ։ կը ներկայացուի ՀԵՐՈՍ ԱՆԴՐԱՆԻԿԻ ՍԱՍՆՈՅ ԿԹԻՒՆԵՐՈՒ ԴԻՒՑԱԶՆԵՐԴՈՒԻՒՆԸ։ երգ, արտասանութիւն եւն.։ կը խօսի՝ ընկ. Կ. ՍԱՍՈՒՆԻ։ Մուտք 2 ֆրանք.

կառ տիւ Նօէն կառախումբ ժամը 18.10, 18.41, 19.5, 20.10։

ՅԱՒԵՏՏ

ՅԱՐԴՈՂԻ Գրական երեկոն այսօր Հինգշաբթի, ժամը 9ին, Ֆլորիա։ Օձան կարօ պիտի խօսի *Բրդական անգիր բանաստեղծութեան* մասին։ կը հրաւիրուին անդամներն ու համակիրները։

ՍԵԲԱՍՏԻՈՅ Զառա քաղաքի Հայրենակցական միութեան ժողովը այս կիրակի ժամը 2ին, Camp Russe (Victor Hugo) No. 11, Marseille. *Կը հրաւիրուին արձանագրուած եւ ոչ արձանագրուած հայրենակիցները։*

ԽՄԲԱԳՐԱՏՈՒՆ կը հրաւիրուին՝ Պ. Պ. Մկրտիչ Պարսամեան, Լեւոն Մելիք Տատեան, Հայկ Թաւուբեան, Պօղոս Հապօեան, Համբարձում Գալփաքճեան, Գ. Դաւիթեան, Յ. Հացագործեան և Լութֆիկ Քէշիշեան։

ՆԵՐԿԱՅԱՑՈՒՄ ԼԻՈՆԻ ՄԷՋ

Նախաձեռնութեամբ՝ Լիոնի խարբերդի եւ Յար. գաւառներու Հայրենակց. միութեան։

Այս Շաբաթ երեկոյ ժամը 8.30ին, Էմիլ Զօլաի սրահը, 129-127 Rue Boileau.

Կը ներկայացուի՝ Մ. ՊԷՇԻԿԹԱՇԼԵԱՆԻ՝

«ՎԱՀԱՆ ՄԱՄԻԿՈՆԵԱՆ»Ը ԿԸ ՓՆՏՌՈՒԻ

— Կը փնտռեմ հօրեղբօրս որդիները Գաղատիացի (Լինկիւրի) Շաւարշ եւ Շահապիւտ Ֆէրմանեան, հօր անուն Մանուէլ, մօր անուն Նուարդ։ Կը կարծուի որ 3 տարի առաջ Շահապիւտ Փարիզ գալով, Յունաստանի որբանոցէն աղջկան մը հետ ամուսնացած է, իսկ եղբայրը Շաւարշ կը մնայ Յունաստան։ Իմացնել՝ Antranig Fermanian, 66 Rue Chaussade, Le Puy (Hte Loire) France.

Կը խնդրուի Յունահայ թերթերէն արտատպել։

ՄԵԾ ՊԱՏԵՂՈՒԹԻԻՆ ՄԱՐՍԻԼԻՈՅ ԵՒ ՇՐՋԱՆԻ
ՀԱՅ ԴԵՐՁԱԿՆԵՐՈՒԻՆ ՀԱՄԱՐ
ETABLISSEMENTS A. COLLET
Ա. ԳՕԼԼԷ
ԿԵՐՊԱՍԵՂԻՆԱՑ ՄԵԾ ՀԱՍՏԱՏՈՒԹԻՒՆԸ
ՓԱՐԻԶ-ՌՈՒՊԷ-ԼՈՆՏՈՆ
ՊԱՏԻՒ ՈՒՆԻ ԾԱՆՈՒՑԱՆԵԼՈՒ ԹԷ ՄԱՍՆԱՃԻՒՂ ՄԸ ԲԱՑԱԾ Է ԱՅՍ ԱՆԳԱՄ ՄԱՐՍԻԼԻՈՅ ՄԷՋ
39, Rue Thubaneau, MARSEILLE Tél. Manuel 15 - 98
Մեր վերոգրեալ մասնաճիւղը որ շատ լուրջ սկզբունքներու համաձայն կազմակերպուած է, բոլոր ԴԵՐՁԱԿՆԵՐՈՒՆ համար շատ օգտաւէտ եւ շահաբեր կեդրոն մը պիտի ըլլայ, որովհետեւ հոն միշտ պատրաստ պիտի գտնուին ամէն տեսակի կերպասներ (Unis et Fantaisies) ՓԱՐԻԶԻ ԴԻՆԵՐՈՎ։
Եղանակին յատուկ *միօրինակ* եւ *ֆանթէզի* օրինակցուներու ճոխ հաւաքածոյ մը յարգելի դերձակներուն տրամադրութեան տակ է միշտ, եւ այդ օրինակցուներէն ուզուած կերպասը միշտ պատրաստ կը գտնուի *Մարսիլիոյ* մէջ։ Նմանապէս *քլասիք* տեսակներ (*սէրժ, թիպլէթ, կրանիթէ, սեւ, կապոյտ, ժաբէնկօ,* 5201 թիւէն մինչեւ 5236) ամէն ատեն պատրաստ կը գտնուին Մարսիլիոյ մէջ։ Այս մի՛օրինակ տեսակներուն իւրաքանչիւր վեդրոյին եզրին վրայ կայ մեր գործարանին նշանը, ինչ որ ամէն երաշխաւորութիւն կ'ընծայէ։
Մեր Մարսիլիոյ կազմակերպութիւնը առաջնակարգ է եւ վստահ ենք թէ մէկ անգամ այցելելով եւ փորձելով վերջնականապէս մեր յաճախորդը պիտի ըլլաք։
ՄԵՐ ՏՈՒՆԸ ՄԱՍՆԱՒՈՐՆԵՐՈՒ ՉԻ ԾԱԽԵՐ, ԱՅԼ ՄԻԱՅՆ ԴԵՐՁԱԿՆԵՐՈՒ

ՀԱՅ - ԱՄԵՐԻԿԵԱՆ ԱՏԱՄՆԱԲՈՒԺԱՐԱՆ
107 Rue Lafayette, PARIS (10e) Tél. TRUDAINE 29-04
COVO (Ch. Dentiste) փարիզի բժ. համալսարանէն
Աշխատակցութեամբ՝ Ս.թիւրժ. Յ. ՊՈՒՌՆԱԶԵԱՆԻ
կը դարմանուի բերնի եւ լինտերու հիւանդութիւնները։ Գուռօն, պրիճ եւ ատամաշարներ։
Ամէն օր ժամը 2.30—7.30։ կիրակի 10—12։
Ծանօթ.— Այս յայտարարութեամբ ներկայացողին մասնաւոր զեղչ։

ՊԵՏՐՈՍ ՓԱՓԱԶԵԱՆ
(ԴԵՐՁԱԿ)
22, Rue des Carmes, PARIS (5e)
Պատիւ ունիմ ծանուցանել յարգոյ հասարակութեան թէ այս անգամ Պոյիս՝ Բերայի մէջ հանրածանօթ դերձակատունս փոխադրած եմ վերոգրեալ հասցէին, ուր կը կարուին վերջին նորաձեւութեանց համաձայն Ֆրանսական եւ անգլիական նուրբ կերպասներով ամէն տեսակ քօսթիւմներ, բարտըսիներ, վերարկուներ, եւայլն, խիստ ճաշակաւոր եւ վայելուչ կերպով, միեւնոյն ժամանակ դիւրամատչելի գիներով։
Յարակոյս չունիմ որ ինծ դիմող յաճախորդներս ամէն կերպով գոհ պիտի կարենամ ձգել։
ՆՈՐ ԵԼԱՆԱԿԻ ՈՒԹԻԻ ՍՏԱՑՈՒԱԾ Է ՃՈՒ ՄԹԵՐՔ
ԱՆԳԼԻԱԿԱՆ ԵՒ ՖՐԱՆՍԱԿԱՆ ԿԵՐՊԱՍՆԵՐՈՒ

ՀԱՅԱՍՏԱՆԻ ՄԵԾԱԴԻՐ ՔԱՐՏԷՍԸ
(լայնք 100 սանթ.
եւ բարձրութ. 70 սանթ.
Գինն՝ 20 ֆր. ապահովման 25
Դիմել՝ L. Mozian, 51 Bld. Auguste Blanqui, Paris (13e).

ՄԱՐՍԷՅԼԻ ՄԷՋ
Հայկական առաջնակարգ նոր եւ շքեղ հիւրանոց
12, Տէ Ֆէօյեան փողոց, 12
ՏՆՕՐԷՆ Վ.Գ.ԷԼՄԱՍԵԱՆ
PAX-HOTEL
12, Rue des Feuillants, 12
(Anglé Rue Cannebière)
Tél. Inter. 12-02
MARSEILLE
Ouvert toute la nuit
Chauffage central, Salle de Bains, Eau, courante, chaude et froide

ՏՐԱՄԱԴՐԵԼԻ ՍՏԱՍՈՒԻՀԻ
16 տարեկան հայ աղջիկ մը տրամադրելի է ստանձնելու տնական թեթեւ աշխատանքներ։ Դիմել՝ թերթիս վարչութեան։

ԱՄԷՆ ՀԱՅ ՊԷՏՔ Է ՈՒՆԵՆԱՅ
ՀԱՅԱՍՏԱՆԻ
ՄԵԾԱԴԻՐ ՔԱՐՏԷՍԸ
(լայնք 100 սանթ.
եւ բարձրութ. 70 սանթ.
Գինն՝ 20 ֆր. ապահովման 25
Դիմել՝ L. Mozian, 51 Bld. Auguste Blanqui, Paris (13e).

ԼՈՅՏ ՏԵՍԱՒ
Զ. ԵՍԱՅԵԱՆԻ
ՄԵԼԻՀԱ ՆՈՒՐԻ ՀԱՆԸՄ
Վ Է Պ Ը
արեւելեան կեանքէ, առնուած ութը պատերազմէն։ Մաքուր եւ գեղարուեստական տպագրութիւնով։ փոսթի ծախք չկայ։
ԳԻՆ 5 ՖՐԱՆՔ
Դիմել՝ VAHRAM SÉVOUNI
31 Rue Kléber
Issy-les-Moulineaux (Seine)։

ՀԱՅԿ. ԲՈՒԺԱՐԱՆ - POLYCLINIQUE de BELLEVILLE
Տէր եւ Տնօրէն՝ ՏՕՔԹ. ԳՐԳՈՅԵԱՆ
29, Rue (Place) des Fêtes, Paris, XIX. Tél. Nord 96-61
Բաց է ամէն օր, ուր շատ մը մասնագէտ բժիշկներէ կը խնամուի ամէն տեսակ ներքին եւ վիներական հիւանդութիւններ։ Ակնի մասնագէտը կ'ընդունի Գ., Ե. եւ Շաբաթ օրերը ժամը 3—5։ Քթի, կորդի ու ականջի մասնագէտը ամէն Երեք. եւ Շաբաթ օրերը ժամը 1—3։ ԱՏԱՄՆԱԲՈՅԺԸ ամէն օր ժամը 9էն 19։ Կիրակի 9—12։

ՖԻԶԿԱ-ՎԻՐԱԲՈՒԺԱԿԱՆ ԴԱՐՄԱՆԱՏՈՒՆ ԵՒ ԱՏԱՄՆԱԲՈՒԺԱՐԱՆ
ՏՕՔԹ. ՍԷԹԵԱՆ
38, Ave. St. Ouen PARIS (18me) Tél. MARCADET 03-64
Ընդհանուր հիւանդութիւններ սեռամիզային, վիներական թոքի, կանանց հիւանդութիւններ. վիրաբուժական գործողութիւն, էլեկտրաթերմանում։
ԱՏԱՄՆԱԲՈՒԺԱՐԱՆ Ակոայի դարմանում, քաշել 10 ֆր. արուեստական ճերմակ ակոայ 20 ֆրանք, ոսկի քուրան 6 ֆրանքէն սկսեալ։
ԱՄԷՆ ՕՐ ՈՒ ԿԻՐԱԿԻ ԲԱՑ Է

ԶԱՆԱԶԱՆ ԳԻՐՔԵՐ
20 ՖՐ.Է ՎԵՐ ԳԻՐՔ ԱՊՍՊՐՈՂԻՆ 5 ՖՐ.Ի, 30 ՖՐ.Է ՎԵՐ՝ 10 ՖՐ.Ի
50 ՖՐ.Է ՎԵՐ 15 ՖՐ.Ի ԵՒ 100 ՖՐ.Է ՎԵՐ՝ 20 ՖՐ.Ի ԳԻՐՔ ՆՈՒԻՐԵ
*Ադա Նազար 3, Արձակ էջեր Իսահակեանի 12.50, Աւազակապետ 30, Թիապարտ 30, Առանց դաւանանքի 45, Հերովթիան 5, Պէքրի Մուսթաֆա 5, Մտերիմ զրոյցներ 30, Բարեկենդանի անուտիները 2, Աշխին-ժալ-Ալան 4, Միւրինա 8, Երեք տարի Մոժանթինի մէջ 5, Տասնօրեակ 10, Երազահան 5, 6, 10, 20, Երգարան 3, 5, 10, 12.50, 15, 25, 30, Աթլանթիտ 15, Նաիտա 10, Լուսաբեր այբենարան 5, Հօճա Նասրէտտին 17.50, Հացի հաւար 35, Վարժապետին աղջիկը 18, Լուսանկարչութիւն 3, 10, Սրտին ձայնը 25, Պէն Հուր 35, Ռոպէնսոն 15, Բոնի սիրուբտուք 3, Սօնիա 20, Քերթ. Պ. Դուրհանի 5, Տարի եւ նաժականին 8, Լէպլէպիճի 5, Զարշըլը Արթին 5, Ձեպերթաց նորածինը 2, Ֆրանսահայ բառարան 15, 75, Ինքնուսոյց զրուցատրութիւն 6, 10, 15, 20, 25, Սիրային ոճիր մը 15, Ուշ Լինի 3, Զգայատես կինը 5, Աչուղ Ղարիպ 5, ՋԱՐԼՍԻՐ 3, Փեսայ գտնող քիթը 2, Հոգիս աքսորեալ 10, Սրուանձեանցի Հայկ. ձայն. երգերը (6 տետր.) 90, ինչպէս նաեւ ԱՒՐՈՆԱԼԻ, ՇԱՆԹԻ, ՕՏԵԱՆԻ, ՋՕՀՐԱՊԻ, ՇԻՐՎԱՆԶԱԴԷԻ ամբողջ գործերը, ԲՈԼՈՐ արտասահմանի նոր հրատարակութիւնները ԱՆՄՐՅԵԼԻ գիներով։ Պահանջեցէք 40 էջնոց ՆՈՐ ցուցակ։ նուէր տրուած գիրքերուն ցանկին հետ։ կ'ընդունուին նաեւ ամսավճարով ապսպրանքներ։ Դիմել՝ VAHRAM SÉVOUNI 31 Rue Kléber, Issy-les-Moulineaux (Seine).

ԿՐԱՆԱՒՈՐ ՄԸ ԿԱՐԻՔ ԿԱ ՈՒՆԻ ՀԱՅ ՄԸ ՈՐ ԿԱՐՈՂ ԼԻՆԻ ԱՄԷՆ ՏԵՍԱԿ ՀԱԳՈՒՍՏ ՈՒ ՀԱՐՍՏԱՑՈՒՑԻՉ ՀԱՒԱՔԱԾՈՅ ՄԸ ՈՐ ԿԱՐՈՂ ԼԻՆԻ ՀԱՅ ՄԸ ՈՐ ԿԱՐՈՂ ԼԻՆԻ
ՀԱՅԿԱԿԱՆ ՄԱՆՈՒԱԿԱՅԻՆ ԱՐՀԵՍՏԱՆՈՑ
ՄԱՐՍԷՅԼԻ ՄԷՋ
ՀԱՅԿԱԿԱՆ ԱՌԱՋՆԱԿԱՐԳ ՆՈՐ ԵՒ ՇՔԵՂ ՀԻՒՐԱՆՈՑ
12, ՏԷ ՖԷՕՅԵԱՆ ՓՈՂՈՑ, 12
ՏՆՕՐԷՆ Վ.Գ.ԷԼՄԱՍԵԱՆ
PAX-HOTEL
12, Rue des Feuillants, 12
(Anglé Rue Cannebière)
Tél. Inter. 12-02
MARSEILLE
Ouvert toute la nuit
Chauffage central, Salle de Bains, Eau, courante, chaude et froide

IMPRIMERIE - MASSIS - ÉDITIONS
208bis, Rue Lafayette Paris (10)

Le Gérant: H. TEURNIER

LE PREMIER QUOTIDIEN ARMÉNIEN EN EUROPE

ՅԱՌԱՋ

ԲԱԺԱՆԵՑԻՆ

	3 ամս.	6 ամս.	Տար.
ՖՐԱՆՍԱ	35ֆ.	70ֆ.	140ֆ.
ԱՆԳԼԻԱ	20շ.	40շ.	
ԵԳԻՊՏՈՍ	»	»	
ԻՏԱԼԻԱ	250 ֆրանք		
ԱՄԵՐԻԿԱ	6 տլ.	10 տլ.	
ԵՒՐՈՊԱ	100 ֆ.	200ֆ.	

"HARATCH"

Խմբագիր՝ ՇԱՒԱՐՇ ՄԻՍԱՔԵԱՆ

Directeur-Propriétaire : SCHAVARSCH MISSAKIAN

Rédaction & Administration
Խմբագրութիւն : 208 bis, Rue Lafayette PARIS (10e)

TÉLÉPHONE : NORD 57-82

MÉTRO LOUIS-BLANC ou JAURÈS

Հասցէի փոփոխութեան համար պէտք է վճարել 2 ֆրանք

ՈՒՐԲԱԹ
16
ՄԱՐՏ
1928

16 MARS 1928

Դ. ՏԱՐԻ Թիւ 597

ՕՐԱԹԵՐԹ՝ ԱԶԳԱՅԻՆ, ՔԱՂԱՔԱԿԱՆ ԵՒ ԳՐԱԿԱՆ

ԳԻՆ՝ 50 ՍԱՆԹԻՄ

ԵՐԿՈՒ ԽՕՍՔ

ԱՆՕԳՈՒՏ Է, ԱՆՕԳՈՒՏ

Մուրացկանի տոպրակը աշխարհի շրջանն ընելով, դարձաւ ըլլաւ, գրեթէ դատարկ։

Կրկնե՞նք Ազգերու Դաշնակցութեան վերջին եւ հանդիսաւոր կոչին արդիւնքը, —

Ռումանիա՝ յանձն կ'առնէ հազար աղերլին տրամադրել նախնէնի ծրագրին գործադրութեան։ Յունաստան՝ կը ստանձնէ հոգալ գաղթականներու փոխադրութեան ծախքին 10/ին 25ը, ուրիշ խօսքով՝ հեռացնել Յունաստան ապաստանած գաղթականներուն մնացորդը։ Գերմանիա՝ հաղորդած է թէ մէկ միլիոն մարք (6,070,000 ֆրանք) պիտի տայ։

Միւսներէն՝ ժամանակակից մեծագոյն աշխարհակալը, Մեծն Բրիտանիա, կը մերժէ ո՛ր եւ է գումար վճարել, առարկելով թէ մինչեւ հիմա շա՛տ բան ըրած են Հայերուն համար «եւ կարելի չէ նոր զոհողութիւն պահանջել հարկատուներէն»։ Տիրոջը օրինակին հետեւելով, անգլիական գաղթապետութիւններէն Նոր Զիլանտան եւ Հարաւային Ամերիկան ալ մերժած են։

Մերժած են նաեւ հեռաւոր Ճափոնը եւ փոքրիկ Դանիան։ Ուրիշ կարգ մը երկիրներ, Սպանիա, Վենեցուէլլա, Հոլանտա, Արժանթին, Լիւքսէնպուրկ, Սալվատոր, Քուպա տակաւին կ'ուսումնասիրեն խնդիրը։

Ծանօթ չէ միւս երկու մեծերէն Ֆրանսայի եւ Իտալիոյ պատասխանը։

Այսպէս ուրեմն, աւելի քան յիսուն ազգեր չեն կրնար մէկ միլիոն սղերլին տրամադրել, որպէսզի Հայաստանի ճահիճները չորցնելով, տեղ բացուի 15—25,000 գաղթականներու համար, ինչպէս ծրագրած է Նորվեկ'ացի բեւեռախոյզը։

Եւ ի՛նչ անպատիւ նահանջով մը...

Նանսէն շատոնց յուսահատած էր այս քաղքշուքներէն։ Վերջին անգամ, 1927 Սեպտեմբերի ընդհ. ժողովին, հագիւ կարելի եղաւ համոզել զինքը, որպէսզի ետ չառնէ իր ծրագիրը, և սպասէ նոր եւ վճռական կոչի մը արդիւնքին։

Ահաւասիկ արդիւնքը,— միջազգային անբարոյութեան շարժանկար մը, որուն թագ ու պսակը Նորվէն կը պատկանի խորհրդային իշխանութեան։

Որովհետեւ, ա՛ն է որ տուն տուաւ այս անճոռնի աճուրդին, Հայկ'ական Դատը գիտակցաբար, վայրենաբար ոչնչացնելէ եւ հայ ժողովուրդին հողերը մէկուն միւսին, մասնաւորապէս իր զինակից Թուրքիոյ պարգեւելէ յետոյ։

Ինչո՞ւ այս ժողովուրդը ճահիճներ չորցնելու պիտի հարկադրուի, երբ ունի Ղարաբաղն ու Նախիջեւանը, Արտահանն ու Կարսը, Սուրմալուն ու Ախալքալաքը։

Ինչո՞ւ պիտի կծկուի Սեւանի բողոտիքը, քարերը ճանկռտելով եւ հողի վերածելով, երբ անդին կեցեր են վասպուրականն ու Տարօնը, Ալաշկերտն ու Բաղէշը, ամայի և աւերակ։

Բոլին տառական իմաստով «պրոլետար» ժողովուրդ մը այսպէս տրորելէ եւ «գիշատիչ իմպերիալիստ»ներու պակաս ձգածը լրացնելէ յետոյ, այդ յեղափոխակա՛ն իշխանութիւնը ի՞նչ երեսով աջակցութիւն կը սպասէ նոյն գիշատիչներէն։

Ի՞նչ համարձակութեամբ բարեկամ կը ձեւանայ եւ՛ իր եւ՛ անոնց դիւային խաղերու զոհերուն։

Եւ այս՝ տասն անգամ խայտառակուելէ յետոյ։

Չէ՞ որ անոնք, քաղքենի աշխարհակալները, իբրեւ անողոք Քշնամի՝ խորհրդային իշխանութեան, չեն ուզեր ո՛ր եւ է ձեւով աջակիլ խորհրդային այս կամ այն երկրի զարգացման։

Ո՛չ միայն չեն ուզեր, այլ և կը փորձեն ընսասել, խորտակել։

Արդ, ինքզինքը յարգող Ռուսաստան մը, այս կացութեան առջեւ, կա՛մ հանդիսաւորապէս կը ճանչնայ Հայաստանի անկախութիւնը, աջակցելով անոր իրաւունքներուն գոնէ մէկ մասին հատուցման։

Եւ կամ, եթէ վճռեր է իր «հոգատարութեան» տակ պահել զայն, այլեւս ափ չառներ Քշնամիներու դուռը, «նայեցէք, ողորմեցէք»ի տոպրակ մը պտտցնելով, 1922էն ի վեր։

Միջո՞ց չունի։ Շոգենա՞ւն է որ կը պակսի թէ դրամը։

Մանկապարտէզի մանուկներն անգամ պիտի ծիծաղէին, եթէ փորձէր այդպիսի առարկութիւն մը ծամծմել։

Ոչ մէկը, ոչ միւսը։ Այլ միայն՝ չկամութիւն։ Եւ աւելին.— Դոկտրիկ ամպարարութիւն մը, որ հասկնալի է քաղքենի պետութեանց համար, բայց անհանդուրժելի եւ ոճրային՝ ինքզինքը բանւորա-գիւղացիական հռչակող իշխանութեան մը համար։

Ջուրը պատէն վեր հանելու պահանջ դնող չկայ։

Թո՛ղ միայն իր հռչակած սկզբունքները գործադրէ։ Թող վերադարձնէ Ղարաբաղն ու Նախիջեւանը։ Թող յարգէ ազգային եւ աշխարհագրական պահանջները։ Եւ իբրեւ գերագո՛յն շնորհ, թող գոնէ կարսը վերադարձնէ, հոգ չէ թէ իր դրօշին տակ։ Եւ այլեւս մուրացկանութեան դիմելու պէտք չի մնար։

Ուրիշ ամէն փորձ՝ անօգուտ է։ Եւ աւելորդ հեգնութիւն՝ այս հալածակո՛ծ ժողովուրդին համար։

Գաղթականներու տեղաւորումը առեւտրական խնդիր չէ, ոչ ալ վաճառքի նիւթ։ Այլ՝ հիմնովին քաղաքական։

Եւ միայն ա՛յդ ուղղութեամբ կրնայ լուծուիլ։

Շ.

ՄԱՄՈՒԼ

ՀԱՅԵՐԸ ՊԻՏԻ ՄՆԱՆ ՅՈՒՆԱՍՏԱՆԻ ՄԷՋ

Սելանիկի «Հորիզոն»ը կը գրէ իր Մարտ 7ի խմբագրականին մէջ.

— «Հելլէն պետական շրջանակներու տրամադրութիւնները բարեգուշակ են յունահայ գաղթականութեան համար։ Մինչեւ հիմա, վերջին քանի մը տարիներու ընթացքին, մէկ յանկերգ միայն կը լսուէր պետական վարիչներու բերնէն. — Հայ գաղթականները պէտք է հեռացուին, թեթեւցնելու համար Յունաստանի ուսերուն վրայ ճնշող գաղթականական բեռը։ Թէեւ, շա՛տ մասնակի բացառութիւններով, մենք բնաւ չէինք Յունաստանի վրայ, ուր բաւական լայն հող կար եւ կայ, քանի մը տասնեակ հազար ինքնապահ հայ գաղթականներ պարտկելու համար։ Հելլէն պետութիւնը, այսուհանդերձ զուցէ ունէր ուրիշ պատճառներ ալ, որոնք կը պարտադրէին իրեն պահանջել հայ գաղթականութեան հեռացումը այս երկրէն։ Այս նպատակով, Յունաստան ամէն դուռ զարկաւ եւ բազմիցս դիմեց Ազգերու Դաշնակցութեան։ Բայց դիմումները չտուին ցանկալի արդիւնքը, որովհետեւ հայ գաղթականութիւնը արտածելու յարմար վայրը կը պակսէր։

Այսօր, կը թուի թէ, Յունաստան, կամայ ակամայ հաշտուած է անկարելիութեան գաղափարին հետ։ Այդպէս ցոյց կուտայ գէթ, Յոյն Գաղթականներու Ջեանդման Յանձնաժողովին վերջին տեղեկագիրը, որ իր վերջաբանին մէջ կը խոստովանի թէ, հնարաւոր չըլլալով այլուր փոխադրել, 30,000 հայ գաղթականներ այլ եւս Յունաստան պիտի մնան։

Բարեգուշակ երեւոյթ է ասիկա, յունահայ գաղթականութեան ներկային եւ ապագային համար։

Թէեւ ըսողը պետական մարմին մը չէ, բայց ըսուած է պետական վարիչներու գիտութեամբ, քանի որ Ջեանդման Յանձնաժողովը կը գործէ կառավարութեան հսկողութեան տակ։ Եւ բարեգուշակ է, որովհետեւ այդ յայտարարութիւնը ցոյց կուտայ որ, հելլէն վարիչներուն մօտ յառաջ եկած է տրամադրութենէն փոփոխութիւն մը հայ գաղթականութեան հանդէպ։»

ՆՈ՞Ր Կ'ԻՄԱՆԱՆ

«Ժամանակ», պոլսոյ պաշպանողական եւ աղայական օրկանը, հետեւեալ թղթակցութիւնը կը հրատարակէ պրիւսելէն.

—«Պ. Պողոս Նուպար 1924ին, Պրիւքսէլի մէջ ընկերութիւն մը հիմնելով 20,000 սղերլինի ֆոնտ մը պահ դրած է անգլ. դրամատան մը մէջ եւ այս գումարին տոկոսով, ամէն տարի, չքաւոր ուսանողներ կ'ուսանին Եւրոպական համալսարաններու մէջ։

Այս ձեռնարկին դեկավարութիւնը ստանձնած է Բարեգործականը։

Մօտէն իրազեկ ըլլալով գործին, ես, անձնական փորձառութեամբ կրնամ ըսել թէ, յանձնախումբին անդամները չարաչար կը գործածեն իրենց վստահուած պաշտօնը, խիստ արժէքաւոր եւ իրապէս կարօտ թեկնածուներ մերժելով պարզապէս անոր համար որ, ժամանակին պատկանած են սա կամ նա կուսակցութեան եւ նախապատուութիւն տալով իրենց կուսակցութեան թեկնածուներուն։»

ՕՐԸ ՕՐԻՆ

ՀԱՐԻՒՐ ՀԱԶԱՐ ՊԱՐՍԻԿ ԶԻՆՈՒՈՐ.

ԻՐԱՔԻ ՍԱՀՄԱՆԻՆ ՎՐԱՅ

«Մխիթարեան»ի մէջ կը կարդանք (10 Մարտ).—

Կ'ըսուի թէ վերջին օրերս Պարսկաստան կարեւոր ուժեր կեդրոնացուցած է իրաքի սահմանին վրայ։ Վերջին լուրերու համաձայն, այդ ուժերու քանակը կը հասնի 100.000ի։ Այս առթիւ պարսիկ դեսպանատան գործավար Մէհմէտ Սահիտ խան հետեւեալը յայտարարեց մեզի.—

« — Պաշտօնապէս ոեւէ լուր չունինք թէ զինուորական համախմբում կը կատարուի մեր սահմաններուն վրայ։ Սակայն շատ բնական է որ վէհապիներու շարժման հետեւանքով մեր սահմաններուն վրայ եւս նախազգուշական կարգ մը միջոցներ ձեռք առնուած ըլլան։ Ո եւ է ապացոյց չկայ թէ վէհապիներու շարժումը Իրաքի դէմ ուղղուած է։ Սակայն եթէ նոյն իսկ այդպէս ալ ըլլայ, դարձեալ մենք զգուշաւոր պէտք է ըլլանք։ Ինչպէս միշտ, այս անգամ եւս մենք չէզոք պիտի մնանք, եթէ ոեւէ կռիւ ծագի վէհապիներուն եւ Անգլիացիներուն միջեւ։ Արդէն մեր քաղաքականութեան հիմնական գիծն է չխառնուիլ ուրիշներու վէճերուն։ Չենք կարծեր թէ մեզի դէմ ոեւէ շարժում կատարուի։ Պահրէյն կղզիներուն մասին Անգլիոյ հետ մեր ունեցած վէճին կարգադրութիւնը Ազգերու Դաշնակցութեան յանձած էինք։ Անգլիացիները չեն ուզեր ճանչնալ մեր բացայայտ իրաւունքները։ Մենք այս բանին առարկելով, յայտնեցինք թէ երբեք պիտի չկրնանք ընդունիլ անիրաւութիւնը։ Անգլիական կառավարութիւնը իր պատասխանին մէջ կ'ըսէ թէ Պահրէյնի վրայ ո՛չ պարսկական, ո՛չ ալ թրքական իրաւունքներ կը ճանչնայ։ Այս խնդիրը ծագեցաւ այն ատեն, երբ Անգլիա դաշնագիր մը կնքելով, ուզեց Պահրէյնն ու Քուվէյթը վէհապիներու սպառնալիքներէն զերծ պահելու համար անգլիական հովանաւորութեան տակ առնել։ Անգլիացիները Պահրէյնի շէյխին հետ համաձայնելով, չեն ուզեր մեր իրաւունքները ճանչնալ։ Այս խնդիրը Ազգերու Դաշնակցութեան յանձնած ըլլալով, բնականաբար խնդիր չի կրնար ըլլալ թէ ատոր համար պիտի պատերազմինք Անգլիոյ դէմ»։

Գործակատարը աւելցուցած է թէ Թուրքեւպարսիկ բանակցութիւնները լաւ ձաւքու մէջ են։ Ամէնէն կարեւոր խնդիրը սահմաններու ապահովութեան հարցն է։ Այլ խօսքով, կ'ուզեն սահմանի քիւրտ աշիրէթները այլուր տեղափոխել՝ գլխի ցաւերէ ազատելու համար։

300,000 Պարսիկներ պիտի վերկին Իրաքէն

Թեհրանէն 14 Մարտ Թուականով կը հեռագրեն *Շիքակօ Թրիպիւնի*.—

Իրաքի մէջ բնակող 300,000 պարսկահպատակները Պաղտատի պարսիկ հիւպատոսին դիմելով անցագիր խնդրեցին՝ Պարսկաստան վերադառնալու համար։ Իրաքի կառավարութիւնը վերջերս հրամանագիր մը հրատարակելով պահանջած էր որ Միջագետք բնակող Պարսիկները կամ Իրաքի հպատակ պէտք է դառնան եւ կամ ծանր տուրք մը վճարեն։ Իրաքի իշխանութիւնները նոյնպէս արգիլած են Շիի Պարսիկներու Իրաքի սրբավայրերը ուխտագնացութիւնը։

Ո՛չ ՄԷԿ ԼՈՒՐ ՀԻՆԳՔԼԻՓԷՆ

Անգլիացի օդանաւորդ Հինգքլիֆէն ո՛չ մէկ լուր կայ Երեքշաբթիէն ի վեր։ Չորեքշաբթի գիշեր եւ Հինգշաբթի առաւօտ ամէն ոք անձկութեամբ լուրերու կը սպասէր, սակայն ո՛չ մէկ յոյսի նշոյլ՝ ցարդ ստացուած հեռագիրներուն մէջ։

Ո՛չ Նիֆուաունտլէնտէն, ոչ ալ Նիւ Եորքէն հասած լուրերը ճշգրիտ տեղեկութիւն մը կուտան։ Ինչպէս ասկէ առաջուան եղերական թռիչքներու ատեն, այս անգամ եւս զանազան անհատներ կա՛մ ձկնորսներ օդանաւի աղմուկ լսած ըլլալ կը կարծեն, առանց բացորոշ ցուցմունք մը կարենալ ընելու։

Նիւ Եորքի օդանաւային կայանը Չորեքշաբթի գիշեր մինչեւ առաւօտ լոյսերու մէջ էր՝ թերեւս յապաղած օդանաւին ճամբայ ցուցնելու համար. սակայն եկող չկար։

Այժմ կը հաստատուի թէ միականի Հինգքլիֆին կ'ընկերանար Փիլաթրօ Լայնի տէր Լորտ Ինչքէյփի աղջիկը տիկ. Էլզի Մաքէյ։ Հինգքլիֆի կինը, որ մինչեւ վերջին վայրկեանը տեղեկութիւն չունէր ամուսինին ճամբորդութեան մասին, անքուն գիշերներ կ'անցընէ։

Գերմանիա եւ բոլշեւիկները

Գրած էինք թէ Տոնէցի հանքածուխի շրջանին մէջ բոլշեւիկները երեւան հանած են կարծեցեալ դաւադրական կազմակերպութիւն մը, որուն նպատակն էր քանդել ու փճացնել հանքերը։ Այս առթիւ բոլշեւիկները իբրեւ մեղսակից եւ լրտես ձերբակալած էին նաեւ վեց գերման ճարտարագէտներ։ Գերման կառավարութիւնը բողոքեց այս մասին, պահանջելով անմիջապէս ազատ արձակել զանոնք, սակայն բոլշեւիկները կրեւորութիւն չտուին։ Պերլինէն հեռագրի մը համաձայն, Շեթրէզման հրահանգած է Մոսկուայի դեսպան Պրոքտորֆ-Ռանցաուի որ նոր դիմում մը եւս՝ կատարէ Զիչերինի մօտ, զանոնք ազատ արձակելու և լուրջ ապահովութիւններ ստանալու համար որ յա-

(Լուրերու շարունակութիւնը կարդալ Դ. էջ)

ՏՈՄՍԵՐ

ԹԱՓԱՌԱԿԱՆ

Փարիզի Թերթերը կը գրեն.—

«Փոլ Մորան մեկնեցաւ Ափրիկէ, գրելու համար վէպ մը, որ պիտի կոչուի *Մեւ Մոգութիւն*։ Մոնթէրլան եւս ճամբորդութեան մէջ է, դէպի Ափրիկէ։ Ընտրէ ժիտ նոր վերադարձաւ խափշիկներու արեւոտ երկրէն։ Մօրիաք եւ Տիւհամէլ, առանց քակելու իրենց բեռները, ո՞վ գիտէ, նորէն ո՛ւր գացին»։

Կը ճամբորդե՞ն Ֆրանսացի գրագէտները, ուրախութիւնը կը տաքցնէ անոնց սիրտը եւ գուարճութիւնը կը փարատէ անոնց յոգնութիւնը։

Իսկ ի՞նչ կ'ընէ հայ գրագէտը։

Կը ճգնի՛ չոր հացի մը համար։

Բայց իրապէս, ճամբորդութեան մէջ է հայ գրագէտն ալ։

Շալաճական Թուչուններ տեսե՞ր էք։ Ի՛նչպէս, յոգնած, կը Թառին անոնք պատահական ձիւղերու վրայ։ Բայց անգութ ձեռք մը կը Թօթուէ ձիւղը, եւ Թուչունը իր ուժաթափ Թեւը կը կախէ նորէն միջոցին մէջ։

Հայ գրագէտը Թառ չունի, Թափառակա՛ն կը քալէ երկիրէ երկիր, ոչ Թէ ստեղծագործելու, այլ հանգիստ անկիւն մը նետելու համար իր կռնակի մախաղը։

Կը Թափառի՛ հայ գրականութիւնը։ Ա՛հա Թէ ինչո՛ւ համար չաճիր ան։ Բողբոջ մը հոս, ծիլ մը հեռուն, կոկոն մը ծովերէն անդին։

Գրագէտը յոի կնոջ մը պէս է, որովհետեւ վայրկեաններ կան, երբ չդիմանար եւ չի կրնար զսպել իր հոգին պարպելու ժուռմը։ Բայց ո՞ր հողին վրայ, ի՞նչ պայմաններու մէջ ծնիլ։

Ո՞վ հայ գրագէտին պիտի տար մեծ երջանկութիւնը իր բոյնը մտնելու,— արեւմագին ելլէ՞ր ձախրելու անհուն միջոցին մէջ, կեր հաւաքելու հեռաւոր լեռներէն ու ձորերէն, եւ իրկունը դառնալու իր բոյնը, երգը՝ ոսկի կտուցին։

* * *

Այժմ մեր վանդակը բազէ մըն է մտեր, եւ հայ գրագէտը, Թափառական, միայն Թա՛ռ կը փնտռէ, ոչ Թէ ճամբորդութեան հաճոյքը։

Գեղեցիկ բան է ճամբորդելը, բայց աւելի գեղեցիկ է ունենալ բո՛յն մը, հո՛ն վերադառնալու համար իրիկունը։

Ճամբորդեցէ՛ք, Ֆրանսացի ընկերներ, չենք նախանձիր ձեզի։

Մեզի կը մնայ ըսել միայն.

— երանի՛ անոնց, որ հայրենի բոյն մը ունին իրենց եռեւը։

Շ. ՆԱՐԴՈՒՆԻ

ՖՐԱՆՍԱՅԻ ԲՆԱԿՉՈՒԹԻՒՆԸ 65·000 ՀՈԳԻ ԱՒԵԼՑԱԾ 1927ԻՆ

Աշխատանքի Նախարարութիւնը կը հրատարակէ Ֆրանսայի բնակչութեան ամման ցուցակը 1927 տարուան ընթացքին։ Վիճակագրութիւնը կը ներկայացնէ Ֆրանսայի 90 նահանգներուն պատկերը.—

	1927	1926
Ամուսնութիւն	337,864	346,126
Ամուսնալուծում.	18,487	20,006
Ծնած են ողջ	741,708	766,226
» մեռած	28,984	30,627
Մեռած են 1 տր. նորածիններէն	61,817	74,698
Մեռած են աւելի մեծ երխաներէն	614,849	638,160
Ուրեմն մահերէն աւելի ծնունդ	65,042	53,368

Ի ԲԱՑՄԱՆ ՓՈՒԼԻՆ...

ԿԵՂՐՈՆԸ ԵՒ ՆՈՍՏԱԼՁԻ ՀԱՐՑԱԶՐՈՒՅՑԸ ԱՏՆԱԳԵՏ ՄԸ ՆԵՐԿԱՅԱՑՆԷ

Ա. Ֆրանսի «Ի բացման փուլին...» վերնագրեալ հատորիկին մէջ հրատարակուած է նաեւ հետեւեալ հետաքրքրական զրոյցը, որ ունեցած է տեղ Ա. Ֆրանսի եւ Նոստալձիի միջեւ։ Ֆրանսի կը պատմէ, թէ ինչպէս Նոստալձի իր մօտ եկած է եւ ինչպէս ինքը ստիպուած է զայն ընդունիլ, թէեւ ինքը ոչ մէկ ժամ ունի ոչ միայն Նոստալձիին, այլեւ ոեւէ մէկուն համար։ Ահա զրոյցը։

Ես ամբողջ երեք ժամ ունեցայ Նոստալձիի հետ։

Ան ինծի կը պատմէր իր կեանքին մասին։ Ես ալ ինծի համար կը մտածէի։ Ան կը խօսէր, ես ալ կը մտածէի։ Ան կը խօսէր, ես ալ կը մտածէի։ Ան կը խօսէր, ես ալ

ԵՒԱՀՈՐԴ ՍԱՍ

Ի։

— Ո՞ր ժամուն ես ղ՝ատրիտոն... Ինչ ըսեմ մարդուն... Ա՛հ, ես ալ ինչ ապուշ եմ... Ինչո՞ւ չեմ հարցուցած... Ինչպե՞ս պիտի գտնեմ զինքը... Ինչպե՞ս պիտի գտնեմ զինքը... Ինչպե՞ս պիտի գտնեմ զինքը...

Ու Ռիկարդոս ոտքի ելլելով՝ կը սկսի անդադար կրկնել նոյն խօսքերը, ինչպէս ասղնագործ մեքենայի մը ասղը, որ կը կարէ, կը կարէ, կը կարէ...

Ու Ռիկարդոս ոտքի ելլելով՝ կը սկսի անդադար կրկնել նոյն խօսքերը, ինչպէս ասղնագործ մեքենայի մը ասղը, որ կը կարէ, կը կարէ, կը կարէ...

— Ո՞ր ժամուն ես ղ՝ատրիտոն... Ինչ ըսեմ մարդուն... Ա՛հ, ես ալ ինչ ապուշ եմ... Ինչո՞ւ չեմ հարցուցած... Ինչպե՞ս պիտի գտնեմ զինքը... Ինչպե՞ս պիտի գտնեմ զինքը... Ինչպե՞ս պիտի գտնեմ զինքը...

Ու Ռիկարդոս ոտքի ելլելով՝ կը սկսի անդադար կրկնել նոյն խօսքերը, ինչպէս ասղնագործ մեքենայի մը ասղը, որ կը կարէ, կը կարէ, կը կարէ...

Ու Ռիկարդոս ոտքի ելլելով՝ կը սկսի անդադար կրկնել նոյն խօսքերը, ինչպէս ասղնագործ մեքենայի մը ասղը, որ կը կարէ, կը կարէ, կը կարէ...

ԵՒԱՀՈՐԴ ՍԱՍ

(ՎԵՑԵՐՈՐԴ ԿԵՆԴԱՆԻՆ)

ԱՒՈՂՆԱԿԱՆ ՎԱՐՉԱՊԵՏԸ

Ի։

Ռիկարդոս Մուհլեր տակաւին չէր մոռցած այն օրերը, որ իրեն համար ամենէն դժուարները եղած էին անոնք, որոնց ընթացքին ինքը կը սորվէր իր գործին ամենէն նուրբ մանրամասնութիւնները։ Ան գիտէր, որ ամէն մարդ, որ կը սկսի իր գործին մէջ, կը սխալի, եւ որ ամէն սխալ ալ կը պատճառէ ծանր հետեւանքներ։ Ան գիտէր, որ ամէն մարդ, որ կը սկսի իր գործին մէջ, կը սխալի, եւ որ ամէն սխալ ալ կը պատճառէ ծանր հետեւանքներ։

Ռիկարդոս Մուհլեր տակաւին չէր մոռցած այն օրերը, որ իրեն համար ամենէն դժուարները եղած էին անոնք, որոնց ընթացքին ինքը կը սորվէր իր գործին ամենէն նուրբ մանրամասնութիւնները։ Ան գիտէր, որ ամէն մարդ, որ կը սկսի իր գործին մէջ, կը սխալի, եւ որ ամէն սխալ ալ կը պատճառէ ծանր հետեւանքներ։

Ռիկարդոս Մուհլեր տակաւին չէր մոռցած այն օրերը, որ իրեն համար ամենէն դժուարները եղած էին անոնք, որոնց ընթացքին ինքը կը սորվէր իր գործին ամենէն նուրբ մանրամասնութիւնները։ Ան գիտէր, որ ամէն մարդ, որ կը սկսի իր գործին մէջ, կը սխալի, եւ որ ամէն սխալ ալ կը պատճառէ ծանր հետեւանքներ։

ՎԱՐՉԱՊԵՏԻ ՄԱՀԸ

Ռիկարդոս Մուհլեր 12 Մարտ — Թեթեւ

ՀԱՅԿԱԿԱՆ ՊԱՏԿԵՐ

ՀԱՅԿԱԿԱՆ ՊԱՏԿԵՐ

##

ռոչիկային Ռուսիա բնակող Գերմանները կէփէուի կամայականութիւններէն զերծ պահուին։

Եթէ գերման դեսպանին նոր դիմումը անհետեւանք մնայ, կը կարծուի թէ Գերմանիա իր դիւանագիտական յարաբերութիւնները պիտի խզէ Ռուսիոյ հետ, ու հաւանաբար նաեւ փոխ-վրէժի դիմելով, Գերմանիա բնակող կարգ մը Ռուսեր պիտի ձերբակալուին իբրեւ պատանդ։

Թրիւֆէմի ապաւիչն է Մէսթորինօ

Գրած էինք թէ գոհարեղէնի միջնորդ կասթոն Թրիւֆէմի մարմինը գտնուած էր Արմէնվիլիէի մօտ փոսի մը մէջ, չուաններով կապուած եւ այրելու վրայ։ Կ'ըսուէր թէ Թրիւֆէմ իր վրայ ունէր մօտ մէկ միլիոն ֆրանք արժէքով գոհարեղէն եւ 35,000 ֆրանք թղթադրամ։ Ոստիկանութիւնը ցարդ քննութիւններ կը կատարէր առանց ո եւ է եղրակացութեան յանգելու։ Կասկածներ ունեցած էր Մէսթորինօ անուն մէկուն վրայ, որմէ Թրիւֆէմ 35,000 ֆր. պիտի գանձէր սպաննուած օրուան առտուն։ Հաստատուած էր թէ նոյն օրը Պրի - Քոնթ - Ռոպէրի մէկ կառատունէն պէնզին գնած էր մարդասպանը. սակայն կառատան տէրը Մէսթորինոյի հետ ճակատ ճակատի բերուելով, չէր ճանչցած զայն։

Սակայն իր ձեւերը եւ նիւթական անձուկ վիճակը կասկածներ ներշնչած ըլլալով, առջի օր ոստիկանութիւնը կրկին ձերբակալեց զայն եւ ամբողջ 20 ժամ հարցաքննեց անընդհատ։ Հինգշաբթի առտուան դէմ ժամը 4.30ին է միայն որ այլեւս յուսահատ, Մէսթորինօ խոստովանեցաւ իր ոճիրը.

— Թրիւֆէմ իր անհետացած օրը ժամը 11.55ին ինծի եկաւ եւ պահանջեց 35,000 ֆրանքը, զոր իրեն կը պարտէի։ Ըսի թէ դրամ չունիմ։ կատղած՝ նախատեց զիս։ Այն ատեն համբերութիւնս հատաւ եւ հարուած մը տուի ծնօտին։ Գետին ինկաւ եւ գլուխը գարնուեցաւ սեղանի եզերքին, յետոյ աթոռի սը անկիւնին։ Ուշաթափ եղաւ։ Գլուխի վէրքէն վազող արիւնը փորձեցի կասեցնել բամպակով։ Յարատեւեցաւ, նկատեցի որ մեռած էր։ Մարմինը պահարանի մը մէջ պահելէ վերջ, մեծ վաճառատունէ մը չուան եւ կտաւ գնեցի՝ դիակը կապկպելու համար։

«Յարմար առիթը գտնելուս, մտադիր էի դուրս հանելու զայն։ Գրասենեակ դառնալով, կէս ժամուան մէջ փաթթեցի եւ կապեցի դիակը։ Յետոյ իրիկուան ժամը 6.30ին մինակս 5րդ յարկէն վար իջեցուցի ծրարը, առանց տեսնուելու ո եւ է մէկէն։ Նախապէս ինքնաշարժ մը բերած էի։ Դիակը անոր մէջ դնելով գացի վարէն։ Առտուն դիակին հետ ճամբայ ելայ դէպի Պրի - Քոնթ - Ռոպէր, ուր չորս թիթեղ պէնզին գնեցի։ Յետոյ ուղղուեցայ դէպի Արմէնվիլիէ անտառը, ուր դիակին վրայ սրսկեցի երեք թիթեղ պէնզինը եւ կրակ տալով մեկնեցայ. ահա ամբողջ ճշմարտութիւնը,»վերջացուց հեծկլտալով։

Ոստիկանութիւնը թերահաւատութեամբ կ'ընդունի այս խոստովանութիւնը։

Կացութիւնը Սուրաբոյ մէջ

Իրաքի անգլիական մարզպան Սըր Հէնրի Տոպս «Թայմզ»ի Թղթակցին յայտարարած է թէ ինք ոեւէ մտահոգութիւն չի զգար վէհապիներու Իրաքի հանդէպ բռնած դիրքին մասին։ Ըստ իրեն, վէհապիներուն կողմէ նուիրական պատերազմ հրատարակուած ըլլալու խնդիրը պարզապէս Պէտէվիի մը յերիւրանքն է։

— Իսկը Սուուտի կողմէ այսպիսի մտադրութիւն մը հակառակ պիտի ըլլար Անգլիոյ հետ կնքուած պաիրայի համաձայնագրին։ Գալով Իրաքի դրացի ցեղերուն, մանաւանդ Միւթայիրներուն, կը թուի թէ անգլիական օդանաւային ուժերու կողմէ անոնց կրած կորուստները առ այժմ զանոնք անկարող կը դարձնեն միջագետքի վրայ ոեւէ յարձակումի։

Սըր Հէնրի Տոպս մանրամասնութիւններ տալէ յետոյ Իրաքի եւ Նէճտի սահմաններուն վրայ հաստատուած զանազան պահականոցներու մասին, կը յայտնէ թէ անոնք երբեք չեն եղածներ Պահրայի համաձայնագիրը, ինչպէս կը պնդեն Մէքքէի Թերթերը։ Եզրակացնելով մարզպանը կը յայտարարէ.—

— Նէճտի հետ այս վէճին մէջ, Իրաքի ձեռքերը բոլորովին մաքուր են։ Նէճտի հաճելի ըլլալու համար, անիկա չէր կրնար բոլորովին անպաշտպան ձգել անապատային ընդարձակ շրջաններ։

Թուրքիոյ Պետական Դրամատունը

Թանի Պոլսոյ Թղթակիցը կը գրէ.—

Պետական Դրամատունը մը հիմնելու համար քանի մը ամիսներէ ի վեր ուսումնասիրուած ծրագիրը վերջնական լուծման մը չէ յանգած։ Նախապէս խնդիր եղած էր իրրեւ առաջին դրամագլուխ օգտագործել Ազգայորդը այն նոր թղթադրամներուն, որոնք մինչեւ յառաջիկայ Յունիս չպիտի փոխանակուին հրապարակէն քաշուելու վրայ եղող հին թղթադրամներու հետ։ Կը հաշուուի թէ երկար տարիներէ ի վեր երկիրը տակնուվրայ ընող դէպքերու ընթացքին կորսուած կամ փճացած դրամը մօտ 25 միլիոն թրքական ոսկիի արժէք կը ներկայացնէ։

Այս խնդիրը քննող յանձնաժողովը անբաւարար կը նկատէ այս գումարը՝ փափաքած արդիւնքն ստանալու համար։

Սակայն օտար դրամագլուխի մասնակցութեան համար վերջնական որոշում մը տալէ առաջ, դարձեալ նկատի կ'առնուի Թոփգափուի եւ ուրիշ կայսերական պալատներու մէջ գտնուած գանձերն ու գոհարեղէնները ծախելու խնդիրը։ Շուէտացի մասնագէտի մը պաշտօն տրուած է գանոնք գնահատել։ Անկէ ետք է որ վերջնական որոշում մը պիտի տրուի։

ՄԱՆՐ ԼՈՒՐԵՐ

ԻՏԱԼԱՑի ֆաշիստ մը՝ Անճէլօ Սավորէլլի, 34 տարեկան, առջի օր ճաշի հրաւիրուած էր իր բարեկամ Սէրաքիսլիի տունը։ Ճաշի պահուն անծանօթ մը դուռը կը զարնէ. Սավորէլլի հագիւ դուռը բացած, գլխուն կը տանայ ատրճանակի երեք գնդակ եւ կը մեռնի։ Ոճրագործը կը փախչի։

ԼԻՒԲՈՈՐԻՆ Դահիրէ գացող ճեպընթացի մահճաբարձ վակոնին մէջ հրգեհ ծագեցաւ առջի գիշեր, երբ կը քնանային ճամբորդները. մեծ մասամբ ամերիկացի հարուստ զբօսաշրջիկներ։ Ահազանգի թելը վնասուած ըլլալով, կարելի չեղաւ անմիջապէս կեցնել կառախումբը։ Ճամբորդները հագիւ կրցան իրենց կեանքը ազատել, բոլոր զոյքերը եւ հագուստները այրեցան եւ Դահիրէ մտան դիշերանոցներով։

ԵԳԻՊՏՈՍի նախկին վարչապետ Չիւէֆին Բիւշտի փաշա մեռաւ։

ԻՇԽԱՆ կարոլ նիսէն մեկնեցաւ եւ կը պատրաստուի Ռումանիա դառնալ։

Հ. Ց. Դ.

Սէն Շամոնի կոմիտէի վիճաբանական ժողովը՝ այս Շաբաթ իրիկուն ժամը 8ին, Վարուժան ակումբին մէջ։

Ա.—Մարսէյլի Վռամեան ենթակոմիտէի Հրայր, Մուրատ եւ Ընկեր կարօ խումբերու ժողովը այս կիրակի առաւօտ, Պուլվար Օտտօի մէջ։

Բ.—Ս.-Փիւլիէնի Զաւարեան ենթակոմիտէի ժողովը, այս կիրակի ժամը 3ին։

Գ.— Ս. Լու Ակնունի խումբին ժողովը այս կիրակի առաւօտ ժամը 10ին։

Լիոնի «Բեռի» խումբի ժողովը՝ այս իրիկուն ժամը 8.30ին. ներկայանալ անդամատետրներով։ Կը զեկուցանէ Ընկ. Ճ։

Սէնթ-Էթիէնի ենթակոմիտէի դասախօսական ժողովը՝ վաղը Շաբաթ իրիկուն ժամը 6ին, Քաֆէ տիւ Փալէի սրճարանը։

ՅՈՒՇԱՏԵՏՐ

Հ. Մ. Ը. Մ.ի փարիզի մասնաճիւղին վարչութիւնը բոլոր սկաուտներու ծնողներն ու նախկին սկաուտ խմբապետները եւ վարիչները ժողովի կը հրաւիրէ վաղը Շաբաթ գիշեր, ժամը 9ին Ֆլօրիայի սրահը, խիստ կարեւոր խնդիրներու մասին խորհրդակցութիւն մը կատարելու համար։

ՍԵԲԱՍՏԻՈՅ Զառա քաղաքի Հայրենակցական միութեան ժողովը այս կիրակի ժամը 2ին, Camp Russe (Victor Hugo) No. 11, Marseille. *Կը հրաւիրուին արձանագրուած եւ ոչ արձանագրուած հայրենակիցները։*

ԺԱՄԱՆԱԿԱՑՈՑՑ ՄԱՆԱՄԱՐԵԱՆ ԺՈՂՈՎՐԴԱԿԱՆ ՀԱՄԱԼՍԱՐԱՆԻ

Այս իրիկուն, Ֆլօրիա, ժամը 9-10, Հայոց պատմութիւն (պրոֆ. Ադոնց)։

ժամը 10-11, Հոգեկան ախտաբանութիւն (պրոֆ. Ադաջանեանց)։

ՆԵՐԿԱՅԱՑՈՒՄ ԼԻՈՆԻ ՄԷՋ

Նախաձեռնութեամբ՝ Լիոնի Մարքերդի եւ Յար. գաւառներու Հայրենակց. միութեան։

Վաղը Շաբաթ երեկոյ ժամը 8.30ին, Էմիլ Զօլայի սրահը, 129-127 Rue Boileau.

Կը ներկայացուի՝ Մ. ՊԼՇԻԿԹԱՇԼԵԱՆի՝

«ՎԱՀԱՆ ՄԱՄԻԿՈՆԵԱՆ»Ը

ԿԸ ՓՆՏՌՈՒԻ

— Կը փնտռեմ հօրեղբօրս որդիները Գազատիացի (Էնկիւրի) Շաւարշ եւ Շահապիւտ Ֆէրմանեան, հօր անուն Մանուէլ, մօր անուն Նուարդ։ Կը կարծուի որ 3 տարի առաջ Շահապիւտ Փարիզ գալով, Յունաստանի որբանոցէն աղջկան մը հետ ամուսնացած է, իսկ եղբայրը Շաւարշ կը մնայ Յունաստան։ Իմացնել՝ Antranig Fermanian, 66 Rue Chaussade, Le Puy (Hte Loire) France.

Կը խնդրուի Յունահայ Թերթերէն արտատպել։

— Հաճընցի Եսթեր Թուր-Սարգիսեան կը փնտռէ իր եղբայրը կարապետ Թուր-Սարգիսեանը, մայրը՝ Թաթուն որ վերջերս Յունաստան կը գտնուէր։ Իմացնել՝ Mme Esder Karakachian, 11bis Rue de Chemin de Fer, Clamart, Seine. France.

Կը խնդրուի Յունահայ Թերթերէն արտատպել։

— Առաքել Մկրտիչեան կը փնտռէ Սեբաստացի Ջեբնի գիւղէն Կիրակոս Յակոբեան, որ երեք տարի առաջ Փարիզ կը գտնուէր. լսած ենք որ ներկայիս մեկնած է Ալճերիա եւ Ֆրանսական վարժարաններու մէջ ուսուցիչ է։ Իմացնել՝ Առաքել Մկրտիչեանի, 5 Rue du Capitiane Ferber, Issy-les-Moulineaux, Seine.

— Կը փնտռուի Եալովայի Գրլըճ գիւղացի Յակոբ Դրիգորեան, 30 տարեկան, հօր անուն Գրիգոր, մօր անուն Շեղինէ։ Ընդհատարագրութեանց ատեն աքսորուած էր Ալաքիոյ կողմերը։ Շամամի շրջանները գտնուած է ամբողջ պատերազմի ընթացքին եւ Ջինադադարին սկիզբները տեսնողներ եղած են։ Իմացնել իր եղբօր՝ Շամբարձում Դրիգորեանի Str. Stefan Celmare 456, Braila, Rumania.

Կը խնդրուի Սուրիահայ Թերթերէն արտատպել։

— Կը փնտռուի եօզկատի Թէրզիլի գիւղէն Սիրական Պալեան, որ 1923ին Պէյրութէն Պուէնոս-Այրէս գալու ժամանակ աչքը նօպոն ըլլալով Մարսէյլ մնացած է, կը կարծուի Մարսէյլի գիւղերը ըլլալ։ Իմացնել իր եղբօր վահան Պալեանի, Calle Jean Juan 1537 Buenos Aires, R. Argentina.

— Կը փնտռեմ զաւակս Իգմիրցի Ջարեհ Պէրպէրեան 22 տարեկան, հօր անուն Պետրոս, մօր անուն Վառվառայ որ Իզմիրի վերջին դէպքին կորսուած է։ Կը խնդրուի իր ողջ կամ մեռած ըլլալը գիտցողներէն իմացնել իր մօրը, Vahé Der Agopianի, 111 Sentier des Brebis, Vitry Seine. France.

—Բնիկ Բաբերդցի Խաչատուր Գրիգորեան՝ կը փնտռէ իր քոյրը Նոյեմզար Գրիգորեան եւ կամ Խորոսիկեան, հօր անուն Կարապետ, մօր անուն Խսկուհի, կը յուսացուի թէ 1920ին Սեբաստիայէն եկող որբերուն մէջ կը գտնուի. Ճշգրիտ տեղեկութիւն տուողը նիւթական վարձատրութիւն կը ստանայ։ Գրել իր եղբօր՝ Խաչատուր Գրիգորեանի, Foyer Arménien, 94 Rue de Louvain, Bruxelles.

ԿԱՐԵՒՈՐ Անոնք որ կը փափաքին տոկուն եւ արագաշարժ հեծելանիւներ ունենալ՝ դիմեն Մանտրօեան եղբայրներու, որոնց մօտ կը գտնուին հիւսկաւոր WINSTER մարքով հեծելանիւներ, 38 Rue Belimage, Valence, Drôme.

ԻՐԱՒԱԳԻՏԱԿԱՆ ԳՐԱՍԵՆԵԱԿ

Է. ՍԹԷՖԻՔԻ

106 Kléber, շեն. Passy 72.56

Կը կատարէ Ֆրանսա եւ Յունաստան մտնելու կամ բնակելու արտօնութեան գործողութիւնները.

AFFIDAVITի (*Աֆիտավիթ*)

Դիմել՝ ամէն օր կէս օրէ վերջ ժամը 4—7.

ՐՈԼՈՐ ՀԱՅ ՄԻՈՒԹԻՒՆՆԵՐՈՒ ՈՒՇԱԴՐՈՒԹԵԱՆ

Հայկական եռագոյն ժապաւէններու Ֆրանսայի միակ կեդրոնատեղին է՝

Գրատուն Ն. ՅԱԿՈԲԵԱՆ

191 Cours Lafayette

Lyon

Սկսեալ մէկ սանթիմ լայնքէն մեծաքանակ եւ փոքրաքանակ վաճառում։

Փափաքողներուն նմոյշներու եւ գիներու ցուցակը ծրի կը ղրկուի։

ԾԱԽՈՒԻ ԽԱՆՈՒԹ

Ընդարձակ խանութ մը, յարմար կօշկակարի, ժամագործի, ոսկերչի եւն., բազմամարդ թաղի մէջ, Rue Lepic, բնակութեան յարմարութիւն 2 հոգիի համար։ կազ, ելեկտրականութիւն. ջուր։

Պայմանները.— Տարեկան 3000 ֆր., chargesը մէջը, մէկ տարեկան կանխիկ։

Տեսնելու համար դիմել Ն. Սիլիճեանի 13 Rue d'Orsel Paris(18e).

IMPRIMERIE - **MASSIS** - ÉDITIONS

208bis, Rue Lafayette Paris (10)

Le Gérant: H. TEURNIER

ՀԱՅ - ԱՄԵՐԻԿԵԱՆ ԱՏԱՄՆԱԲՈՒԺՍՐԱՆ

107 Rue Lafayette, PARIS (10e) Tél. TRUDAINE 29-

COVO (Ch. Dentiste) փարիզի բժ. համալսարանէն

Աշխատակցութեամբ՝ Ատամնբժ. Յ. ՊՈՒՌՆԱԶԵԱՆ

կը դարմանուի բերնի եւ լինտերու հիւանդութիւնները։ Գուռօն, պրիճ եւ ատամնաշարեր։

Ամէն օր ժամը 2.30—7.30։ կիրակի 10—12։

ԾԱՆՕԹ.— Այս յայտարարութեամբ ներկայացողին նուազ գին։

ԶԱՆԱԶԱՆ ԳԻՐՔԵՐ

20 ՖՐ.Է ՎԵՐ ԳԻՐՔ ԱՊՈՊՈՂԻՆ 5 ՖՐ.Ի, 30 ՖՐ.Է ՎԵՐ 10 ՖՐ.Ի 50 ՖՐ.Է ՎԵՐ 15 ՖՐ.Ի ԵՒ 100 ՖՐ.Է ՎԵՐ 20 ՖՐ.Ի ԳԻՐՔ ՆՈՒԻՐԵ։

Աղա Նազար 3, Արձակ էջեր Իսահակեանի 12.50, Ազապատ 30, Թիապարա 30, Առանց զատանանքի 45, Հերովթոսի Պէքրի Մուսթաֆա 5, Մտերիմ զրոյցներ 30, Բարեկենդանի կուտիները 2, Առչին-ժալ-Ալան 4, Մխիրնա 8, Երեք տարի ժանթինի մէջ 5, Տասնօրեակ 10, Երազահան 5, 6, 10, Երգարան 3, 5, 10, 12.50, 15, 25, 30, Աթլանթիտա 15, Տիա 10, Լուսաբեր այբենարան 5, Հօճա Նասրէտտին 12.50, Հացի հաւար 35, Վարժապետին աղջիկը 18, Լուսանկարչութիւն 3, 10, Սրտին ձայնը 25, Պէն Հուր 35, Ռօպէնսոն Բոնի սիրուրտուք 3, Սօնիա 20, Քերթ. Պ. Դուրեանի 5, Ե նամականին 8, Լէպլէպիճի 5, Զարշըլը Արթին 5, Ճեպ թաց նորածինը 2, Ֆրանսահայ բառարան 15, 75, Ինքնուսոյց զրուցատրութիւն 6, 10, 15, 20, 25, Սիրային ոճիր մը 3, Ուշ Լինի 3, Զգայատես կինը 5, Աշուղ Ղարիպ 5, ՀԱՐՈՒՆԻ 3, Փեսայ գտնող քիթը 2, Հոգիս աքսորեալ 10, Սրուանձոյի Հայկ. ձայն. երգերը (6 տետ.) 90, ինչպէս նաեւ ՐՈՆԵԱՆի, ՇԱՆԹԻ, ՕՏԵԱՆի, ՋՕՀՐԱՊԻ, ՇԻՐՎԱՆԶԱԴԷի բոլոր գործերը, ԲՈԼՈՐ արտատպահմանի նոր հրատարակութիւնները ԱՆՄՐՑԵԼԻ գիներով։ Պահանջեցէք 40 էջնոց ՆՈՐ ցուցակը նուէր տրուած գիրքերուն ցանկին հետ։ Կ'ընդունի նաեւ ամսավճարով ապառքանքներ։ Դիմել՝ VAHRAM SÉVOUNI 31 Kléber, Issy-les-Moulineaux (Seine).

ՀԱՅԿ. ԲՈՒԺԱՐԱՆ - POLYCLINIQUE de BELLEVILLE

Ցէր եւ Ցօրէն՝ ՏՕՔԹ. ԳՐԳՈՅԵԱՆ

29, Rue (Place) des Fêtes, Paris, XIX. Tél. Nord 96-81

Բաց է ամէն օր, ուր շատ մը մասնագէտ բժիշկներէ կը խնամուի ամէն տեսակ ներքին եւ վէներական հիւանդութիւններ։ Աչքի մասնագէտը կ'ընդունի Գշ., Եշ. եւ Շաբաթ օրերը ժամը 3—5։ Քթի, կոկորդի ու ականջի մասնագէտը ամէն Երեք. եւ Շաբաթ օրերը ժամը 1—3։ ԱՏԱՄՆԱԲՈՅԺը ամէն օր ժամը 9էն 19։ Կիրակի 9—12։

ՏՕՔԹ. Լ. ԳՐԻԳՈՐԵԱՆ

ՄԱՍՆԱԳԷՏ ՆԵՐՔԻՆ ՄՈՐԹՈՒԱԾԻՆ ԵՒ ՎԷՆԵՐԱԿԱՆ ՀԻՒԱՆԴՈՒԹԻՒՆՆԵՐՈՒ

126, Rue du Faubourg St. Denis

Metro : Gare de l'Est Téléphone : Nord 84-04

Ընդունելութեան ժամեր՝ Ամէն օր 2.30-7.30—կիրակի եւ տօն օրեր 9-12

Գ. ՅԱԿՈԲԵԱՆ ԻՐԱՒԱԳԷՏ

Կը զբաղի ամէն տեսակ առեւտրական, քաղաքային եւ պատմական դատերով։ Կը ստանձնէ մասնաւորապէս ինքնաշարժի արկածներու վարձակալութեան վերաբերեալ դատական գործեր, ինչպէս նաեւ ապահովագրական վէճեր։ Կը խմբագրէ ամէն տեսակ actes (bail, vente et nantissement de fonds de commerce, constitution et liquidation de sociétés). *Ֆրանսահպատակութիւն ուզողներու համար կատարէ վարչական ձեւակերպութիւնները Լաւագոյն պայմաններով։*

Ընդունելութեան ժամեր ամէն օր 9.30-12 և ժամադրութեամբ։

13 Rue Béranger, Métro République. Tél. Archives 15-15

ՆՈՐ ՅԱՆԿ ԳԻՐՔԵՐՈՒ

ԴՈՒՔ ԸՆՏՐԵՑԷՔ ՁԵՐ ՍՏԱՆԱԼԻՔ ՆՈՒԷՐՆԵՐԸ

կէս կոյսեր 20, Սեռային առողջապահութ. 30, Հէքիմարան 30, Թէրէզ Ռաքէն (է. Զոլա) 20, Լուսաճ ջրաղացը 12.20, Կարկեհանի ապարանջանը (կուպրին) 8, Իմ գիրքը 20, Նասրէտտին 17.50, Թուշկը 5, Գիւղը (Շամաստեղ) 25, Ափրոդիտէ 10, Աստղ Դանդի 45, Աղքատին պատիւը 20, Թաւար 12, Կրացիէլլա 8, Ի պատանի են 10, Թափառաշրջիկներ 15, Մանոն Լէսքօ 15, Մա Աղջիկը 20, Սիրանուշ 15, Ցաննօրեակ (Պոքաչիօ) 10, Մակարթ 5, Կարմիր մարդոց երդումը 20, Արիւնոտ յիշատակներ 5, Պատկառ մարդը 6, Ոսկի աքաղաղ 10, Սատանային գլուակը 3, Սիրահարի մը դասերը 12, Թասբուհին 12, Թ Օսման 5, «Փետրուարի 18» 5, Քէօր օղլու 2.50, Պէպէքօս (Թ 10, Սքաքէն (կատակ.) 6, Կառքի արկած մը 2, Գողը 3, Լալա մահարի 5, Օմար Խայեամ 4, Շաֆըզ 4, Երգարան 5, 6 եւ 25, Երազահան 5 եւ 10, Երգեր ու տաղեր (Դուրեան) 2, Ե նամականի 8, Քերթուածներ 5, Ֆրանս. խօսակց. 6, եւ Ֆրանս. քերական 3, Լուսանկարչութիւն 3 եւ 10, Բադդացոյ ինչպէս նաեւ ամէն տեսակ գիրքեր։ *Պահանջեցէք նոր ցուցակը, որուն մէջէն Դո՛ւք ընտրեցէք ուզէ գիրք իրր նուէր* Հայաստանի մեծադիր քարտէսը (100 սանթ.×70 սանթ.) 20 ֆր.

ՆՈՒԷՐ.— 25 ֆր.է աւելի գիրք առնողին 5 ֆր.ի գիրք նուէր 50 ֆր.է աւելիին 10 ֆր.ի, իսկ 100 ֆր.է աւելիին համար 25 ֆր.ի գիրք նուէր կը տրուի։

Դիմել՝ L. Mozian, 51 Bld. Auguste Blanqui, Paris (13e)

ՏՐԱՄԱԴՐԵԼԻ Ս՛ԱՍՈՒՀԻ

16 տարեկան հայ աղջիկ մը տրամադրելի է տանձնելու տնական թեթեւ աշխատանքներ։

Դիմել՝ Թերթիս վարչութեան։

ԾԱԽՈՒԻ Է նպարեղէնի խանութ մը, ընդունի մը, բեղէնի գործարան մը եւ 5 եակնոց յարկաբաժին մը, տարուան bail. Դիմել՝ Calade, 76 Rue de la République, bagne (B. D. R.).

ՁԵՐ ՇԱՀԸ ԿԸ ՊԱՀԱՆՋԷ ՈՐ ՄԵՋԻ ՎՍՏԱՀԻՔ ՁԵՐ ՀԱՇՈՒԱՊԱՀՈՒԹԻՒՆԸ . . . . . ԵՒ . . . ՏՈՒՐՔԻ ԳՈՐԾՈՂՈՒԹԻՒՆԵՐԸ

Դ. ԹԱՒԻՐԵԱՆ

ՓՈՐՋԱՌՈՒԻ ՀԱՇՈՒԱՊԱՀ

19 RUE HENRI MONNIER PARIS (IXme)

Տոմարներու կազմակերպութիւն,
Հաշուակիրներ եւ հաշուքննութիւն,
Դիզուած հաշիւներու արձանագրութիւն.

ԱՄԻՍԸ **75** ՖՐԱՆՔ

Ամէն տեսակ տուրքերը ժամանակին յայտարարելնէ, Թուղթերը կը քննենք, տնտեսական դիմումները ժամանակին եւ տակաւ կերպով կը կատարենք։

ԾԱՆՕԹ.— Բոլոր առեւտրականներուն կը յանձնարարենք մեր մասնաւոր սիստէմը, որ կը գիւրացնէ տուրքի բոլոր պահանջները։ եւ առեւտրական կացութիւնը կը յայտնէ ուզուած վայրկեանին։

ՀԱՐԱՉ

LE PREMIER QUOTIDIEN ARMÉNIEN EN EUROPE

ԲԱԺԱՆԵԳԻՆ

	3 ամս.	6 ամս.	Տար.
ՖՐԱՆՍԱ	35 ֆ.	70 ֆ.	140 ֆ.
ԱՆԳԼԻԱ	20 շլ.	40 շլ.	
ԵԳԻՊՏՈՍ	»	»	
ԻՏԱԼԻԱ		250 ֆրանք	
ԱՄԵՐԻԿԱ		6 տլ.	10 տլ.
ԵՒՐՈՊԱ		100 ֆ.	200 ֆ.

"HARATCH"

Խմբագիր՝ ՇԱՒԱՐՇ ՄԻՍԱՔԵԱՆ

Directeur-Propriétaire : SCHAVARSCH MISSAKIAN

Rédaction & Administration
Խմբագրութիւն : 208 bis, Rue Lafayette PARIS (10e)

TÉLÉPHONE : NORD 57-82

MÉTRO LOUIS-BLANC ou JAURÈS

Հասցէի փոփոխութեան համար պէտք է վճարել 2 ֆրանք

ՇԱԲԱԹ
17
ՄԱՐՏ
1928

17 MARS 1928

Գ. ՏԱՐԻ ԹԻՒ 598

ՕՐԱԹԵՐԹ՝ ԱԶԳԱՅԻՆ, ՔԱՂԱՔԱԿԱՆ ԵՒ ԳՐԱԿԱՆ

ԳԻՆ՝ 50 ՍԱՆԹԻՄ

ԵՐԿՈՒ ԽՕՍՔ

ԸՆՏՐԱԿԱՆ ՃԽՈՐԸ

Ֆրանսայի երեսփ. ժողովին վերջին նիստն է արդէն: Յառաջիկայ Ապրիլին տեղի կ'ունենանան նոր ընտրութիւններ: Պայքարը սկսած է շատոնց, ամիսներէ ի վեր: Բոլոր հոսանքները լարած են իրենց կազմակերպական մեքենան, եւ անդադար կ'իւղուեն զայն: Գիրքեր, տետրակներ, պարբերականներ իրարու կը յաջորդեն: Նոր օրաթերթեր լոյս կը տեսնեն, յատկապէս ընտրական պայքարի համար: Արմատական - ընկերվարականները հանեցին La Voix (Ձայն) *օրաթերթը, 15 սանդիմ: Անուշահոտութեանց հոչակաւոր գործարանատէր եւ ազնուապետական «Ֆիկարոյ»ի տնօրէն Պ. Քոթի ծախու հանած է պայքարի նոր թերթ մը, «L'Ami du Peuple»ը (Ժողովուրդին բարեկամը), 10 սանդիմի:*

Ամէն հոսանք հսկայական գումարներ կը հաւաքէ, իր թեկնածուները յաջողցնելու համար:

Echo de Paris, *թունդ պահպանողական, երեք միլիոն ֆր. պահանջեց իր համակիրներէն եւ անմիջապէս ստացաւ (միայն 5000 ֆրանք տուաւ Նախագահ Միլոռան): Համայնավար «Իւմանիթէ»ն, որ տարին քանի մը անգամ մէկ - երկու միլիոն ֆրանք կը հանգանակէ, ամիսներէ ի վեր մէկ միլիոնի եռեւէ ինկած է ընտրական պայքարի համար: Վերջապէս յաջողեցաւ լրացնել զայն, եւ հիմա կը սպասէ երկրորդ միլիոնին:*

Մէկ խօսքով, բուռն հրմշտուք եւ ահռելի ժխոր մը, որ կը սաստկանայ, քանի կը մօտենան ընտրութեանց օրերը:

Բոլոր կուսակցութիւնները հրաշքներ կը խոստանան, կարելի եղածին չափ շատ քուէ հաւաքելու համար: Բոլորն ալ իջած են հրապարակ փողով եւ թմբուկով, իրենց ամէնէն պերճախօս տրիբուններով:

Պատնէշին վրայ են արքայական Շառլ Մոռասներէն մինչեւ կարմիր Մոսկուայի հաւատարիմները, ուրացող անիշխանական կիւսթաւ Հովէն, ինչպէս եւ Մուսոլինիի դափնիներուն նախանձող Վալուանները:

Առաջինները՝ միապետութեան վերահաստատման մէջ կը տեսնեն Ֆրանսայի փրկութիւնը, արհամարհելով եւ վտանգաւոր գտնելով բոլոր կուսակցութիւնները: «Մոսկովցի»ները՝ անշուշտ «բանւորա-գիւղացիական դիկտատուրայ»ի մէջ: Կիւսթաւ Հովէն «ազգային ընկերվարութիւն» եւ «հեղինակաւոր իշխանապետութիւն» կ'երազէ, մինչեւ անգամ կրօնն ու կղերը օգնութեան կանչելով: Կա՛ն, տակաւին, ընկերվարականներն ու արմատական ընկերվարականները, ազգային միութեան ասպետները, հանրապետութեան պաշտպանները, ձախակողմեան խմբակցութիւնները, ազնուականներն ու ջոջերը, անկախներն ու միջին ճամբու կուսակիցները:

Ամբողջ աշխարհ մը, որ առնուազն քսան թեւի բաժնուած, կը ճգնի ապահովել յաղթանակը:

Մենք տակաւին առիթ կ'ունենանք ներկայացնելու գոնէ գլխաւոր հոսանքներուն դիմագիծը, եւ անոնց ծրագիրներուն կեան մասերը:

Այսօրուան համար, կ'ուզէինք պարզել միայն պայքարին սաստկութիւնը:

Մանաւանդ որ, 1928ի ընտրութիւնները մանաւանդ արժէք ունին, շատ մը տեսակէտներով:

1924 Մայիս 11ի ընտրութեամբ, տիրապետեց ձախակողմեան խմբակցութիւնը, ուժգին հարուած մը տալով «Ազգային Պլօք»ին: Յաղթականները փորձեցին կառավարել, բայց Ֆրանքին թաւալգոր անկումը մարեց իրենց արեւը: Դրամագլուխը կը փախչէր Ֆրանսայէն: Պահանջատէրերը, դաշնակից Անգլիան եւ Ամերիկան, գլուխ կը տանէին: Ֆրանսացին իր դրամը չէր վստահեր իր կառավարութեան: Սղերլինը մինչեւ 270, տոլարը՝ 38:

Դահլիճ դահլիճի յաջորդելով, 1926 Օգոստոսին իշխանութեան գլուխ կուգար ներկայ նախարարութիւնը, փոխանցարէի ամուր թաթին տակ: Կացութիւնը այնքան շուարեցուցած էր օրուան վարիչները, որ իրենց վարչապետը, Էռիօն անգամ տեղի տուաւ եւ կանգնեցաւ իր ոսոխին, Փուանքառէի կողքին:

Ուրիշ խօսքով, ձախակողմեան խմբակցութիւնը կը մնար, նորէն, խորհրդարանին մէջ, բայց չէր կրնար իշխել: Շատ կարուկ է օրուան մարդը, Փուանքառէն: Ամէն անգամ որ նեղը մը մնայ, վստահութեան խնդիր կը ղնէ եւ մեծամասնութիւնն անգամ կը համակերպի:

Անշուշտ բան մը կ'ապացուցանէ այս փիւնակը :

Փորձի շրջան մը եղաւ այս, եւ այժմ Ֆրանսան կանգնած է անկիւնադարձի մը վրայ, դէպի աւելի աջ, կամ նորէն դէպի ձախ դառնալու համար:

Աւելորդ է գուշակութիւններ ընել: Հակազդեցութիւնը շատ զօրաւոր է, ազակողմեաններուն կողմէ, որոնք իրենց գլխուն ունին Ֆրանքը փրկած ըլլալու դափնեպսակը: Միւս կողմէ, անոնք հանրային կարծիքին գոհացում տուած ըլլալ կը յաւակնին, հետզհետէ սեղմելով օղակները՝ յեղափոխական տարրերուն եւ մանաւանդ համայնավարներուն դէմ: Անոնք իրենց գործերով կը պարծին, իսկ ձախակողմեանները՝ ճառերով:

Ապրիլի ընտրութիւնները պիտի ապացուցանեն թէ ո՛ր կողմը իրաւունք, եւ մանաւանդ ուժ եւ գործելու ընդունակութիւն ունի:

Շ.

ՄԱՄՈՒԼ

ՔՈՒՐՔԻՈՅ ՋԵՂԾՈՒՄՆԵՐԸ

Պէյրութի «Ալդակ»ը պարզելով Թուրքիոյ մէջ երեւան հանուած խոշոր զեղծումներու խընդիրը, հետեւեալ խորհրդածութիւնները կ'ընէ (3 Մարտ).

— «Այսօրուան նախարարներն ու Քէմալի արբանեակները, որոնք երէկ արիւնարբու հրոսակապետներ էին, յղփացած են իրենց դիզած աւարներով եւ իւրաքանչիւրը տէր դարձած է ընդարձակ ագարակներու եւ գիւղերու: Եւ ինչո՞ւ զրկուէին այդ անգին պատեհութենէն ծովային գործավար Իհսան պէյ եւ իր շուրջիններըը:

Ուրիշ մէկ կարեւոր զեղծում երեւան հանուեցաւ նաեւ ազգային ժողովին գանձին մէջ, որու անմիջական պատասխանատուն թէպէտ գանձապահն է, որ իւրացուցած է հազարաւոր ոսկիներ, բայց դրամներու մէկ կարեւոր մասն ալ այս կամ այն ձեւով մտած է միւս երեսփոխաններու կոկորդը:

Ապա ինչպէ՞ս պէտք է բացատրել Մուսթաֆա Քէմալի միլիոններու հասնող հարստութիւնները: Եթէ ան զեղծումներ եւ չարաշահութիւններ չէ գործած, ինչպէս երէկուան սուլթաններն ու իշխանները, ապա ուրեմն ինչպէ՞ս տիրացաւ օտար դրամատուններու մէջ իւր պահ դրուած միլիոններէն զատ ահագին տարածութիւն ունեցող թանկարժէք ստացուածքներու:

Վերջապէս արդի Թուրքիոյ վարիչները գեղծարարներ եւ յափշտակիչներ են, որոնք ուշ կամ կանուխ ներքին եղբայրասպան կռիւներով իրարու գերեզմանները փորելու դատապարտուած են:»

ԿԻՐԱԿԻԻ ՄՐՑՈՒՄՆԵՐԸ

Շ. Մ. Ը. Մ.ի եւ S. C. Bastidienի Ա. խումբերուն միջեւ կնքուած մրցումը, որ տեղի պիտի ունենար կիրակի օր Պորտոյի մէջ, յետաձգուած է Ֆրանսական միութեան կողմէ խիստ բանաւոր պատճառներով, որով Շ. Մ. Ը. Մ.ի փարիզի Ա. խումբը վաղը խիստ կարեւոր մրցում մը պիտի կատարէ C. A. Bourgetի Ա. խումբին դէմ: Այս խումբը կը պատկանի փարիզի պատուոյ նախապատրաստական խումբերուն եւ վերջերս խիստ կարեւոր յաղթանակներ տարած է Ֆրանսայի բաժակի մրցումներուն մէջ, յաղթած է Stade Roubaisienի Ա. խումբին, շերպուրկի տեղական խումբին դէմ հաւասար մնացած է 1ի դէմ 1ով. յաղթած է նաեւ J. A. St. Ouenի, Racing Club de Franceի, Garenne-Colombeի Ա. խումբերուն. այնպէս որ մրցումը խիստ հետաքրքրական պիտի ըլլայ, նկատի ունենալով երկու խումբերուն հաւասար արժէքը:

Ա. խումբին ժամադրավայրն է Gare du Nord ժամը 1ին, մեկնում 1.20ի շոգեկառքով. իջնել Bourget.

Շ. Մ. Ը. Մ.ի պահեստի խումբը պիտի մրցի C. S. Clamarthի Ա. խումբին դէմ. ժամադրավայր ժամը 12.30ին Porte de Versailles, 89 թիւ թրամվ. իջնել Terminus.

ԻՐԱՒԻ կառավարութիւնը պաշտօնի կոչած է Հայաստանի հանրապետութեան խորհրդարանի նախկին նախագահ ընկեր Աւետիս Սահակեանցը (Հայր Աբրահամ) որ հմուտ գիւղատնտես-ժեղուաբոյժ մըն է: Ընկեր Սահակեանց ընդունած ըլլալով սոյն պաշտօնը, մօտերս Թէհրանէն Պաղտատ կը մեկնի:

ՕՐԸ ՕՐԻՆ

ԻՏԱԼԻՈՅ ԾԱԻԱԼՈՒՄԸ ԴԷՊԻ ԱՐԵՒԵԼՔ

Թանի Հռոմի Թղթակիցը կը գրէ.— Յայտնի է թէ Իտալիա ի՛նչ մեծ ճիգ կը թափէ ամբողջ Մերձաւոր Արեւելքի մէջ ապահովելու համար իր տնտեսական ծաւալումը: Իտալական Թերթերը ոեւէ առիթ չեն փախցներ վեր հանելու համար թէ քանի մը տարուան ընթացքին Մերձաւոր Արեւելքի մէջ իտալական նաւարկութիւնը մեծ չափով զարգացած է եւ թէ Արեւելեան Միջերկրականի մէջ իտալական դրօշը անգլիականէն անմիջապէս վերջ կուգայ: Այս ճիգին աւելի եւս զարկ տալու համար Հռոմ փոխադրուեցաւ Իտալիա - Արեւելք Առեւտրական Սենեակի Կեդրոնը, որ չորս տարիէ ի վեր Պարի կը գտնուէր և այս հաստատութիւնը ինք ալ առեւտրականներու ազգային ֆաշիստ համաձայնակցութեան հովանիին տակ դրուեցաւ: Իտալական կառավարութիւնը կը մտածէ արդարեւ թէ Հռոմի մէջ իր այս նոր ձեւով Առեւտրական Սենեակը աւելի հեղինակութեամբ եւ ուժգնութեամբ պիտի կրնայ իրականացնել իր ծրագիրը՝ հանդէպ արեւելեան աշխարհին:

Նոր կեդրոնին բացումը կատարուեցաւ հանդիսաւոր արարողութեամբ մը, որուն մասնակցեցան ո՛չ միայն հիմնարկութեան վարիչները, այլ նաեւ ֆաշիստ կուսակցութեան քարտուղարը՝ Թուրաթի և Արհեստապետութեանց փոխ - Նախարար Պ. Պոթթայ, որ կը ներկայացնէր կառավարութիւնը:

Այս առթիւ արտասանուած ճառերուն մէջ, հռետորները մասնաւորապէս վեր հանեցին նոր հեռանկարները: «Դուչէ»ին քաղաքականութիւնը աւելի լայնօրէն բացաւ Մերձաւոր Արեւելքը՝ Իտալիոյ տնտեսական թափանցումին: Առեւտրական Սենեակի նախագահը յայտարարեց թէ այս վերջինը այսուհետեւ պիտի դառնայ կառավարութեան պետին ձեռքը «կենսական գործիք մը՝ արտաքին քաղաքականութեան համար»: Ֆաշիստ կուսակցութեան ընդհ. քարտուղար Թուրաթի շեշտեց այն իրողութեան վրայ թէ՝ Իտալիա հետզհետէ աւելի եւս ուշադրութիւն պէտք է դարձնէ եւ իր գործողութիւնը ուղղէ սահմաններէն դուրս, ո՛չ միայն ժողովուրդները ուսումնասիրելու եւ ճանչնալու, այլ առեւտրական փոխանակութիւնները աւելցնելու համար: Ըսաւ թէ Մերձաւոր Արեւելքը խիստ ընդարձակ շուկայ մըն է, որ յարաճուն կարելիութիւններ կ'ընծայէ Իտալիոյ: Յայտնեց թէ մօտ օրէն Մերձաւոր Արեւելքի Տօնավաճառ մը պիտի կազմակերպուի Պարիի մէջ: Անոր շնորհիւ է որ արեւելեան աշխարհը շփում պիտի ունենայ Իտալիոյ հետ: Անիկա պիտի նպաստաւորէ նաեւ Իտալիոյ ծաւալումը Պալքանեան Թերակղզիին եւ Արեւելեան Միջերկրականի մէջ:

Հրաւիրուելով ստորագրել Առեւտրական Սենեակի պատուոյ տետրակին մէջ, Թուրաթի ստորագրեց, աւելցնելով հետեւեալ խօսքը. «Որպէսզի Արեւելքի ճամբաներուն վրայ կրկին երթեւեկ կատարուի՝ զօրաւոր եւ ֆաշիստական ոգիով մը»:

«Թան»ի Թղթակիցը եզրակացնելով կ'ըսէ.

— «Մէկ խօսքով, Իտալիա կը կրկնէ իր պատմութեան հին մէկ էջը, կրկին ձեռք առնելով միջերկրականեան մերձաւոր Արեւելքի ծովային ճամբաները, զորս գծած էին արդէն ձենովայի, փիզայի եւ վենետիկի հանրապետութիւնները, եւ կ'արժէ որ Ֆրանսա ամենամեծ ուշադրութեամբ հետեւի այս ձիգին»:

Գերմանիա կը խզէ Ռուսիոյ հետ

Պերլինէն կը հեռագրեն 15 Մարտ Թուականով.— Դոնէցի մէջ ձերբակալուած գերման ճարտարագէտները բոլշեւիկներուն կողմէ ազատ աշխատած չըլլալով, այսօր կէսօրէն վերջ Գերմանիա ընդհատեց իր տնտեսական բանակցութիւնները Ռուսիոյ հետ, ու եթէ խնդիրը գոհացուցիչ արդիւնք չտայ, դիւանագիտական յարաբերութիւնները եւս պիտի խզէ շուտով:

Մոսկուայի դեսպան Պրոքտորֆ Ռանցաուի բողոքին պատասխանելով, Չիչերին ըսած է. «Առաջնակարգ փաստեր կան յիշեալ ճարտարագէտներու յանցաւորութեան մասին: Ռուսական օրէնքն ալ գերմանականին պէս է, ու անոնք ձերբակալուած պէտք է մնան՝ մինչեւ դատարանի մը կողմէ անոնց անմեղութեան վճիռ տրուիլը»:

Ռուսիա բանսպակ կը գնէ Կիլիկիայեն

Մէրսինէն կը հեռագրեն Թուրք Թերթերուն 11 Մարտ Թուով.— Ռուս գնումներու Յանձնաժողովը, նախագահութեամբ Օգարօֆի, այսօր 5000 հակ բամպակ ղրկեց Ռուսիա: Յիշեալ Յանձնաժողովը այս տարի 17,000 հակ բամպակ գնեց եւ դեռ կը շարունակէ իր գնումները:

Թուրքիա Ժընեւի մէջ

Այսի օր Ժընեւի մէջ բացուեցաւ Զինաթափութեան Նախապատրաստական յանձնաժողովի նոր նստաշրջանը: Նախագահ Լուտոն (Հոլանտայի պատուիրակ) նիստը բանալով, ողջունեց նորեկ անդամի մը՝ Թուրքիոյ ներկայութիւնը, յետոյ բացատրութիւններ տուաւ օրակարգին մասին:

Բացման ճառէն վերջ, Թուրքիոյ ներկայացուցիչը Միւնիր պէյ (Պեռնի դեսպան) շնորհակալութիւն յայտնեց բարի գալուստի խօսքերուն համար: Ու աւելցուց.

«— Իմ երկիրս, որ խաղաղասէր քաղաքականութիւն մը կը հետապնդէ, մասնաւոր ուշադրութիւն կ'ընծայէ այն բոլոր աշխատանքներուն, որոնք խաղաղութեան կը ձգտին:»

(Լուրերու շարունակութիւնը կարդալ Դ. էջ)

ՏՈՄՍԵՐ

ՉԵՄ ՀԱՒԱՏԱՐ

Ես չե՛մ հաւատար...

Ես չեմ հաւատար թէ Հայը տանջուած, Հայը՝ որ դաժան դարերու մէջէն վիշտ է կուտակեր իպարտ կուրծքին տակ, իր քալած ճամբէն կարմիր ու փշոտ ծաղիկ մ'է քաղեր եւ այդ կարմիրով իր արդէն կարմիր կուրծքը գարդարեր, ես չեմ հաւատար թէ այդ նոյն Հայը իր անձն ուրանայ, մոռանայ անցեալն, մոռանայ իր ցաւն ու այդ կսկծող սրտովը մաքուր իր ցեղը ատէ, եւ այն բերանով ուրկէ վըէժի արդար գայրոյթը անզուսպ կը պոռթկար, այդ նոյն բերանով ազգին ցայիցյէ:

Ես չե՛մ հաւատար...

Ես չեմ հաւատար թէ Հայը կարենայ, որ իր ծոցէն իսկ քաջերու անմահ սերունդ մը ծնաւ ու անոնց ձեռքով իր շղթան փշրեց, լուծը թօթափեց, սարերէն ձորեր, ձորերէն դաշտեր անյաղթ կռուեցաւ ու անէծք գոռաց ազիճ աշխարհին,— ես չեմ հաւատար թէ այդ նոյն Հայը իր ծոցէն ծնած տիտան քաջերու սերունդն անարգէ, չտեսնէ անոնց վառած հրդեհի բոցը սրբանուէր եւ հերոսական ազատութիւնը բնականներուն ընծայաբերէ:

Ես չե՛մ հաւատար...

Բայց երբ հանդիպիք ձեր մեծ պայքարի կարմիր ճամբուն վրայ ուրացող ու վատ, ստրուկ ու քծնող, երկչոտ մարդերու, գիտցէ՛ք թէ տղաք, Հայեր չեն անոնք, այլ սոսկ հրէշներ:

ԲԱԲԳԷՆ

ՕՏԱՐՆԵՐԸ ԿՐՆԱ՞Ն ԱՆԴԱՄԱԿՑԻԼ ՍԷՆՏԻՔԱՆԵՐՈՒ

Մարդու Իրաւունքներու Դաշնակցութիւնը կ'իմանայ թէ շատ մը օտար քաղաքներ հրաման ստացած են ետ կենալ «քաղաքական կամ սէնտիքայի գործունէութենէ», արտաքսուելու սպառնալիքով:

Թերթերը կը հաղորդեն թէ նոյն մարմինը անմիջապէս բողոքած է ներքին նախարարին, այս կաշկանդումին առթիւ:

ՀԱՅ ԱՐԻՆԵՐՈՒՆ ՃԱՄԲՈՒ ԾԱԽՔԸ

Ջ. Յանկ

	Ֆր.
Վահան քհյ. Թոյեան	50
Վ. Տիկ	10
Ծննդ. Պ. Գազէրեան	15
Մ. Ս.	10
Յառաջի բաժանորդ մը	10
Հայաստանցի	5
Տիկին Է. Երանեան	10
Ց. Երանեան	10
Ա. Ա.	10
Յառաջի գրաշարները (Բ. անգամ)	30
Ա. Տ. Յտեփանեան	10
Ջափահաս Որբեր.	
Վ. Ձէգայիրլեան	10
Ա. Սիսկէրեան	10
Գ. Քէշիշեան	10
Գրաշեան	10
Մ. Կիւրեղեան	10
Գումար	220
Ե. ցանկին գումարը	2210
Ընդհ. գումար	2430

* * *

Ջ. Ե. Ո. Միութեան անդամներս կարդալով «Յառաջ»ի բացած կոչը հայ արիներու դէպի Լոնտոն ճամբու ծախքի համար, ձեզի կը ղրկէ 50 Ֆրանք, իբրեւ համեստ բաժին:

Կը զգանք թէ մեր արիները մեր իսկ արիւնը կը կրեն եւ անոնց այս պատոյտը աւիթ մը պիտի ըլլայ, ծանօթացնելու մեր կեանքի դաժան պատմութիւնը օտար ափերու վրայ: (Տես ցանկը):

ՊՈՐՏՈՒԳԱԼԻԱՅԻ ՂԱԺՈՆԱՅԻՆ ԲԱՀԱՍԱՐԸ ԿԱՌԱՎԱՐՈՒԹԵԱՆ ԳԼԽԱՎՈՐ ՊԱՏԱՍԽԱՆԱՏՈՒ ՄԱՍԻՆ

Պորտուգալիայի ազգային ժողովի նախագահ Ալֆրեդո դա Սիլվան հրապարակել է հետևյալ հայտարարությունը.

«Ինչպես հայտնի է, 1926 թ. մայիսի 28-ին տեղի ունեցած հեղաշրջումից հետո ստեղծված ռազմական կառավարությունը ինձ հանձնարարեց կազմել նոր կառավարություն։ Ես ընդունեցի այդ առաջարկությունը, որովհետև համոզված էի, որ ինձ հաջողվելու է ստեղծել կառավարություն, որը կկարողանա ապահովել հանրային կարգը և հանգստությունը, որոնք այդքան անհրաժեշտ են երկրի բարգավաճման համար։

Ես ինձ համար պատիվ եմ համարում հայտարարել, որ ինձ հաջողվել է կազմել կառավարություն, որի անդամները ոչ միայն ունեն անհրաժեշտ հատկությունները, այլև ունեն անհրաժեշտ ազատություն՝ գործելու իրենց խղճի թելադրությամբ

ԵՐԿՈՒ ՄԱՀԵՐ

Հ. ԹԱԴԷՈՍ ԹՈՌՆԵԱՆ

Հանդէս Ազսօրեայ (*թիւ 1—2*) կը գրէ թէ Հ. Թադէոս Թորնեան մեռած է 5 Յունուարին։

Ազխարհական անունով՝ Անդրէաս Թորնեան, ծնած էր 3 Հոկտ. 1843ին, Իզմիր։ Նախնական ուսուցիչ աստուածաբանութիւնը ստացած է Վիէննա, Մխիթարեաններու վանքը։ Եղած է Զմիւռնիոյ, Մոլլա-Ֆէնարի, Պոլսոյ վանատուներուն, ընդհ. Կաթողիկէ Վիէննայի միաբանութեան։

Վարչական գործերէ զուրս, ան արժէք կը ներկայացնէ իր հրատարակութիւնները, Շատրնտիր Ընթերցուածք, Ա. եւ Բ. հատոր։ Այս հատորներուն համար ան յառաջաբանով մը կուտայ Հայ լեզուին յատկութեանց մասին թանկագին տեղեկութիւններ, իբրեւ «դասագիրք հայերէնի հոյակապ ուսուցչի»։ Բազմալեզու միտք մըն էր, որ ձեռագիրներու եւ ընագիրներու հետ բաղդատելով սրբագրած է բազմաթիւ աղաւաղումներ եւ վրիպակներ մեր թարգմանեալ գրականութեան մէջ։

ԱՊԱՀ ՊԵՏՐՈՍԵԱՆ

Ըսպահ Պետրոսեան, բանասիրական ուսումնասիրութեան գմգմեան, մեռաւ Փարիզի մէջ 6 Մարտին։

Ծնած էր Արաբկիր, 1872ին։ Ընտրած է տեղւոյն Ազգ. վարժարանը։ 1895 ին, իբրեւ Հնչակեան, կը մտնէ պիլիկիա եւ կը գտնայ ապստամբութեան վերջիններէն մէկը։ 1896 ին, ընկերներու հետ, Մերսինէն նաւ կը գրուի եւ կը հասնի Մարսէյլ։

Կ'անցնի Լոնտոն, փարիզ եւ յետոյ Եգիպտոս, ուր կը հաստատուի իբրեւ երկրաչափ գծագրիչ երկաթուղիի վարչութեան մէջ։ 1908ին հիմնադիր անդամ Հայ ռամկավար կուսակցութեան։ Վարած է որբահաւաքի պաշտօն։ Ցետոյ 1921ին դինեալ ուժով մը կ'անցնի Ատանայէն Կէօրթ-Եօղ։

1918ին հրատարակած է «Հայ Ազիւներու Բոյնը» գիրքը, նուիրուած Զէյթունի դէպքերուն։

Մեռաւ քաղցկեղէ։

ՀՈՂԱՅԻՆ ՊԱՏԵՐԱԶՄԻ ՏԱՐԻՆԵՐԸ

ԱՐՄԱՏԱՀԱՅ ՄԱՄՈՒԼԻ ՄԷՋ

Ամիսներ առաջ, Ամերիկայի Հայ Ազգային Միութեան Կեդրոնական Վարչութիւնը, Ամերիկայի Հայ Կաթողիկէ Համայնքներու Կեդրոնական Վարչութեան հետ համաձայնութեամբ, որոշեց Արմատահայ Մամուլի Տարի մը կատարել։ Ասոր նպատակն էր ամերիկահայ ընթերցասէրները աւելի սերտ կապերով կապել հայրենի մամուլին հետ, եւ ասոր միջոցաւ՝ հայրենի կեանքին հետ։ Ամերիկահայ մամուլը, որ ամէն տեսակ հայրենասիրական գործերու մէջ միշտ առաջնակարգ դիրք մը գրաւած է, ամէն ջանք թափեց այս նոր գործին յաջողութեան համար։ Ամերիկահայ մամուլի ամէն մէկ թերթ, ամէն մէկ պարբերական, ամէն մէկ տարեգիրք, ամէն մէկ գրքոյկ, ամէն մէկ թռուցիկ, ամէն մէկ յայտարարութիւն, ամէն մէկ ծրագիր, ամէն մէկ կոչ, ամէն մէկ խնդրագիր, ամէն մէկ հրաւէր, ամէն մէկ ներկայացում, ամէն մէկ ներկայացուցչական ժողով, ամէն մէկ ճաշկերոյթ, ամէն մէկ հանդէս, ամէն մէկ ընդունելութիւն, ամէն մէկ հանդիսութիւն, ամէն մէկ ցոյց, ամէն մէկ ցոյցի կամ հանդիսութեան ծրագիր, ամէն մէկ ներկայացուցչական ժողովի կամ հանդիսութեան արձանագրութիւն, ամէն մէկ ներկայացուցչական ժողովի կամ հանդիսութեան ներկաներու ցանկ, ամէն մէկ ներկայացուցչական ժողովի կամ հանդիսութեան ներկաներու ցանկի մէջ ներկայ անձերու ստորագրութիւնները, ամէն մէկ ներկայացուցչական ժողովի կամ հանդիսութեան ներկաներու ցանկի մէջ ներկայ անձերու ստորագրութիւնները ամերիկահայ մամուլի ամէն մէկ թերթի, ամէն մէկ պարբերականի, ամէն մէկ տարեգիրքի, ամէն մէկ գրքոյկի, ամէն մէկ թռուցիկի, ամէն մէկ յայտարարութեան, ամէն մէկ ծրագրի, ամէն մէկ կոչի, ամէն մէկ խնդրագրի, ամէն մէկ հրաւէրի, ամէն մէկ ներկայացումի, ամէն մէկ ներկայացուցչական ժողովի, ամէն մէկ ճաշկերոյթի, ամէն մէկ հանդէսի, ամէն մէկ ընդունելութեան, ամէն մէկ հանդիսութեան, ամէն մէկ ցոյցի, ամէն մէկ ցոյցի կամ հանդիսութեան ծրագրի, ամէն մէկ ներկայացուցչական ժողովի կամ հանդիսութեան արձանագրութեան, ամէն մէկ ներկայացուցչական ժողովի կամ հանդիսութեան ներկաներու ցանկի, ամէն մէկ ներկայացուցչական ժողովի կամ հանդիսութեան ներկաներու ցանկի մէջ ներկայ անձերու ստորագրութիւնները մէջ, Արմատահայ Մամուլի Տարին կատարելու համար, ամէն ջանք թափեց։

Անտեղի եւ մեր դատին համար վնասակար գտնելով միրոզ վհատութիւնը, ընկերը փաստեր յիշեց օտար ազգերու պատմութենէն։ Սերբերու ազատագրութիւնը քառասուն տարուան արիւնոտ կռիւներ արժած է այդ երկրին եւ զարհուրելի չարդեր։ Յոյները դանագան թուականներու մէջ ապստամբած են եւ ենթարկուած անագին կոտորածներու։ Պուլկարները 1828էն սկսեալ կէս դար շարունակ ապստամբած, կռուած ու կոտորուած են, մինչեւ որ վերջապէս 1878ին ազատագրուած են։

Փոքրիկ Կրետէն տասն անգամ զէնքի դիմած է, մինչեւ իր միացումը Յունաստանին։ Ռումանիոյ ազատագրական շարժումը նոյնպէս 100 տարուան սարսափելի կռիւներու շարք մը եղած էր։ Այնուամենայնիւ այդ ազգերը տոկացին, գիտցան տոկալ եւ անհունօրէն անագին զոհաբերութիւններով ձեռք բերին ցանկալի անկախութիւնը, երբ այդ ժողովուրդներու կէսը, երբեմն նոյնիսկ մէկ քառորդը հազիւ մնացած էր։

Անցնելով ուղղակի մեր պատմութեան՝ պարզեց թէ Արմէնները եւ Խալտիները միացումէն սկսեալ հայկական բարձրանդակը ինչպէ՞ս ընդարձակ թատերաբեմ մը գարձած է յունական ու պարսկական, սասանեան ու հռոմէական, արաբական ու բիւզանդական, օսմանեան ու պարսիկ հակամարտ ուժերու գարհուրելի պատերազմներուն։ Բայց այնուամենայնիւ հայ ժողովուրդը տոկաց եւ հայ ազգը միշտ ապրեցաւ՝ շնորհիւ իր խոր հաւատքին։

Հայը դեռ իր ազգային իտէալին կատարելապէս տիրացած չէ, ինչպէս փոքրիկ Մակեդոնիան ալ, բայց թէ՛ մէկը եւ թէ՛ միւսը վաղը անպայման կը տեսնեն իրենց բաղձանքին իրագործումը։

Թուեց թէ ի՛նչպիսի ճիգերէ ու գերմարդկային չանքերէ վերջ ներկայ Հայաստանը այսօր կը հանդիսանայ հայեցի կորիզ մը, որ զէպի չորս կողմ ընդարձակուելու պահանջ, հնարաւորութիւն եւ անժխտելի իրաւունք ունի, ո՛չ թէ ի վնաս մեր հարեւաններուն, այլ սահմանակից շրջաններու շատ բնական միացումով։ Ինչո՞ւ սակայն Հայաստանի վարիչները քաղաքագիտական արիւթիւնը չեն ունենար ընդառաջ երթալու համազգային այս ցանկութեան, երբ խորհրդային օրէնքներու տրամադրութեանց համաձայն, փոքրիկ գիւղ մը, փոքրիկ համայնք մը անդամ երբեւիցէ իրաւունք ունի ինքնորոշում պահանջելու եւ խնդրոյն ստանալու։ Հ. Յ. Դաշնակցութիւնը երբեք չէ եղած ժողովուրդի շահերուն դէմ ու երբեք չպիտի ըլլայ, քանի որ խօսութիւնը, որուն նիւթն էր «Հայկական ընդհանուր կացութիւնը»։

Անտեղի եւ մեր դատին համար վնասակար գտնելով միրոզ վհատութիւնը, ընկերը փաստեր յիշեց օտար ազգերու պատմութենէն։ Սերբերու ազատագրութիւնը քառասուն տարուան արիւնոտ կռիւներ արժած է այդ երկրին եւ զարհուրելի չարդեր։ Յոյները դանագան թուականներու մէջ ապստամբած են եւ ենթարկուած անագին կոտորածներու։ Պուլկարները 1828էն սկսեալ կէս դար շարունակ ապստամբած, կռուած ու կոտորուած են, մինչեւ որ վերջապէս 1878ին ազատագրուած են։

Փոքրիկ Կրետէն տասն անգամ զէնքի դիմած է, մինչեւ իր միացումը Յունաստանին։ Ռումանիոյ ազատագրական շարժումը նոյնպէս 100 տարուան սարսափելի կռիւներու շարք մը եղած էր։ Այնուամենայնիւ այդ ազգերը տոկացին, գիտցան տոկալ եւ անհունօրէն անագին զոհաբերութիւններով ձեռք բերին ցանկալի անկախութիւնը, երբ այդ ժողովուրդներու կէսը, երբեմն նոյնիսկ մէկ քառորդը հազիւ մնացած էր։

Անցնելով ուղղակի մեր պատմութեան՝ պարզեց թէ Արմէնները եւ Խալտիները միացումէն սկսեալ հայկական բարձրանդակը ինչպէ՞ս ընդարձակ թատերաբեմ մը գարձած է յունական ու պարսկական, սասանեան ու հռոմէական, արաբական ու բիւզանդական, օսմանեան ու պարսիկ հակամարտ ուժերու գարհուրելի պատերազմներուն։ Բայց այնուամենայնիւ հայ ժողովուրդը տոկաց եւ հայ ազգը միշտ ապրեցաւ՝ շնորհիւ իր խոր հաւատքին։

Հայը դեռ իր ազգային իտէալին կատարելապէս տիրացած չէ, ինչպէս փոքրիկ Մակեդոնիան ալ, բայց թէ՛ մէկը եւ թէ՛ միւսը վաղը անպայման կը տեսնեն իրենց բաղձանքին իրագործումը։

Թուեց թէ ի՛նչպիսի ճիգերէ ու գերմարդկային չանքերէ վերջ ներկայ Հայաստանը այսօր կը հանդիսանայ հայեցի կորիզ մը, որ զէպի չորս կողմ ընդարձակուելու պահանջ, հնարաւորութիւն եւ անժխտելի իրաւունք ունի, ո՛չ թէ ի վնաս մեր հարեւաններուն, այլ սահմանակից շրջաններու շատ բնական միացումով։ Ինչո՞ւ սակայն Հայաստանի վարիչները քաղաքագիտական արիւթիւնը չեն ունենար ընդառաջ երթալու համազգային այս ցանկութեան, երբ խորհրդային օրէնքներու տրամադրութեանց համաձայն, փոքրիկ գիւղ մը, փոքրիկ համայնք մը անդամ երբեւիցէ իրաւունք ունի ինքնորոշում պահանջելու եւ խնդրոյն ստանալու։ Հ. Յ. Դաշնակցութիւնը երբեք չէ եղած ժողովուրդի շահերուն դէմ ու երբեք չպիտի ըլլայ, քանի որ ան շատ բնական կերպով մը նոյնացած է ազգային դատի հետ, եւ միշտ պիտի մղէ ամէնէն ուժեղ պայքարը, մինչեւ որ հայ ժողովուրդը տիրանայ իր հայրենիքին եւ անկախութեան։ Անսակարկ եւ աներկիւղ պիտի շարունակէ մարտնչիլ, մինչեւ որ Հայաստանի վարիչները ստիպուին ըլլալ գոնէ այնքան հայրենասէր որքան վրացի ու թաթար վարիչները։

Սրահը կը թնդար ծափերով։ Հանդէսը փակուեցաւ «Մշակ բանուոր»ով, ընկերներու եւ համակիրներու յաչող արտասանութիւններէն ու երգերէն վերջ։

***

Նոյն օրուան իրիկունն իսկ, Ներսպահայ կարմիր Խաչի վարչութեան մասնաճիւղը, որ կազմակերպուած էր ընկեր Ջամալեանի ջանքերով, իր դասախօսութեան յաջորդ օրը, ընտրեց իր վարչութիւնը հետեւեալ կերպով.

— Տիկիններ Վերա Թէրզեան՝ Ատենապետուհի, Փայլուն Սարիկեան՝ Ատենադպրուհի; Վարդուհի Ահարոնեան՝ Գանձապետուհի, Լուսիա Շէհրէլեան, այրի Տիկին Նուեմզար Մարտիկեան՝ խորհրդական անդամուհիներ։

Հայ կնոջ այնքան գնահատելի ու կարեւոր այս գործը տարակոյս չկայ թէ պիտի գայ ուժեղ ջիղ մը գնել վարչութեան հանրային կեանքին մէջ։

Մասնաճիւղը որ ըստ ծրագրի շուտով յարաբերութեան կը մտնէ Մարսէյլի կեդր. կարմիր Խաչինետ, ներկայիս կը համբէ 15 անդամուհի եւ 3 օժանդակ անդամ։ Ունի նաեւ հաժակիրներու կարեւոր խաւ մը, որ չպիտի ուշանայ, կը հաւատանք ինծի, ուղղակի գործնական շրջանակի մէջ մտնել։

Երուանդ Աստուր

ԳԻՒՂԻ ՄԸ ՁԻԳԵՐԸ

ՄԱՐՍԷՅԼ— Անցեալ տարի «Ցառաջ»ի մէջ մանրամասն նկարագրեր էի Մարգրիտ գիւղին դիրքն ու գեղեցկութիւնները, նոյնպէս հոն հաստատուած հայ աշխատաւոր ընտանիքներու կեանքը, փողոցները թափառող կամ օտար դպրոցներ յաճախող հայ մանուկներու խղճալի վիճակը, եւ շեշտեր էի մանկապարտէզի մը անհրաժեշտութիւնը։

Այս տարի գիւղին բնակչութիւնը զգալապէս աւելցած է։ Գրեթէ մեծամասնութիւնը իրենց սեփական հողին վրայ կառուցած են քարաշէն տուներ եւ կ'ապրին քաղաքի խլացուցիչ ժխորէն ու ապականած մթնոլորտէն հեռու։ Կ'ապրին երազելով ազատ հայրենիք մը, միշտ պատրաստ՝ զոհելու հպարտներով շինուած տուներն ու պարտէզները։ Առանց սեռի խտրութեան, գրեթէ բոլորն ալ աշխատաւորներ են։ Թէեւ մեծ մասով թրքահայս, սակայն հայրենասիրութիւնը ան չափ զօրաւոր է անոնց հոգիին մէջ, քան հայախօս հայրենակիցներէն շատերուն։ Քառասուն տարեկան Թրքահայ հայր մըն է որ կը պատմէր։

— Մենք Թուրքիոյ մէջ, բռնակալներու լուծին տակ չկրցանք մեր մայրենի լեզուն սորվիլ ու այժմ դժբախտ Թրքահայներ ենք. բայց այս ազատ երկրին մէջ կ'ուզենք մեր գաւակները փրկել ապագայ Թշուառութիւններէ, փափաքելով ունենալ մատուռ-մանկապարտէզ մը Սէն Մարգրիտի մէջ։

Ցուզիչ էին Թրքահայս հայրենակցի այս խօսքերը եւ մանաւանդ դաս մը՝ բոլոր անոնց համար որ հայերէն գիտեն, բայց Թուրքերէն կը խօսին միշտ։

Եւ ահա կը տեղեկանանք թէ խօսքէն գործի անցնելով, յիսուն հոգի ժողով մը գումարած եւ ընտրած են Թաղականութիւն մը։ Անդամները՝ Ցակոբ Գազազեան (ատենապետ), Ցովհաննէս Կէօղէմճեան (ատենադպիր), Մերկեր Ցէր Մերկերեան (գանձապահ), իսկ խորհրդականներ՝ Կղեմէս Քէօսէեան, Գրիգոր Աբէլեան, Կարապետ Գազազեան եւ Արտաշէս Ասոնց պարտականութիւնն է նախ վարչային խորհուրդէն վաւերագուիլ, երկրորդ վիճակահանութեամբ եւ հանգանակութեամբ որոշ պիւտճէ մը ստեղծել, գնելու համար մատուռ-մանկապարտէզի հողը։

Անշուշտ Մարսէյլի վարչային խորհուրդը չի կրնար անտարբեր մնալ ինքնաբերաբար սկսած այս գեղեցիկ շարժման հանդէպ, ուր նախանձեռնող աշխատաւոր ժողովուրդը ամէն բանէ առաջ պէտք ունի վերին մարմիններու բարոյական եւ նիւթական օժանդակութեան։

Ս. Միլտոնեան

ԵՐԿՈՒ ԵԼԲԱՅՐՆԵՐՈՒ ԹԱՂՈՒՄԸ

ՓՈՒԺԻ ՍԻՒՐ ԱՐԺԱՆ— 13 Մարտ, երեքշաբթի օր Թաղեցիներ ընկ. Վարդգէսն ու իր եղբայրը Մալխաս Մալօեան, որոնք գոհ գացին շոգեկառքի արկածի մը, ինչպէս գրած էր «Ցառաջ»։ Ծաղկեպսակներ բերած էին Entreprise Draurd Frères-ը, մեր հայրենակիցները (երկու հատ) Պ. Ղ. Մուրատեանը եւ Հ. Ց. Դ. Վռամեան ենթակոմիտէն, գարնան եւ հայերէն մակագրութեամբ Շատ մը ֆրանսացի եւ իտալացի ընտանիքներ ալ բերած էին ծաղիկներ։ Դագաղին կը հետեւէր մօտ 400 հոգի։ Գերեզմանատան մէջ խօսք առաւ քաղաքապետը, որ շատ յուզուած դամբանական մը խօսեցաւ, իր եւ ֆրանսացի ժողովուրդի խորին գնահատութիւնը յայտնելով դժբախտ զոհերու ընտանիքին։

Պ. Մանուկ Մանասերեան կարդաց գրութիւն մը, ու այնքան յուզուած էր, որ չկրցաւ մինչեւ վերջ կարդալ եւ հեծկլտուքի մէջ ընդհատեց։ Թաղման արարողութենէն վերջ, բոլոր ներկաները իրենց ցաւակցութիւնը յայտնեցին զոհերու ծնողքին։ Հայ գաղութը օտարներու այս համակրանքէն խորապէս ազդուած, փոքրիկ գումար մը հանգանակեց եւ l'Eclaireur de Nice-ի մէջ Մալօեաններու եւ իր անունով շնորհակալութիւն յայտնեց քաղաքապետին եւ բոլոր ֆրանսացիներուն։

Գ. Գէորգեան

ՄԱՐԶԱԿԱՆ ԿԵԱՆՔ

ՄՐՑՈՒՄ ԳԱՒԱՌԻ ՄԷՋ

Վիէն, 14 Մարտ.— Հ. Մ. Ը. Մ-ի տեղական Ա. խումբը խիստ կարեւոր մրցում մը պիտի ունենայ կիր., Մարտ 18ին Վալանսի Հ. Մ. Ը. Մ-ի դէմ, Վիէնի մարզադաշտին վրայ։

Սոյն մրցումը կը խոստանայ խիստ հետաքրքրական դառնալ երկու քոյր մասնաճիւղներու հիմար, որոնք ներկայ եղանակին լաւ արդիւնքներ ձեռք բերին ֆրանսական զօրաւոր խումբերու դէմ։ Անշուշտ գաղութը պիտի ուզէ քաջալերել հայ մարզիկները։

Մ. Փափազեան

*** Հ. Մ. Ը. Մ-ի Պուա-Քոլոնպի մասնաճիւղին Ֆութպոլի խումբը մրցեցաւ A. R. Foisyի Բ. խումբին դէմ։ Ա. կիսախաղին հովը եւ արեւը նպաստաւոր ըլլալով, հակառակորդը շահեցաւ երկու նշանակէտ։

Բ. կիսախաղին մեր յառաջապահները սկսան աւելի եռանդով եւ խաղը վերսկսելէ 20 վայրկեան վերջ՝ արդիւնքը հաւասարած էր արդէն։ Բաւական ժամանակ գնդակը մեր եւ հակառակորդ բերդին միջեւ տարուբերելէ վերջ, մեր յառաջապահները գեղեցիկ վայրէջքով մը շահեցան Գ. նշանակէտը։

Խաղը լրանալու ինչ վայրկեան մնացած, Ֆրանսացիները օգտուելով սխալէ մը, յաջողեցան շահիլ Գ. նշանակէտը, եւ արդիւնքը մնաց հաւասար, 3-3։ Վերադարձը եղաւ խիստ ուրախ, ոգեւորուած հայկական երգերով։

Զ. Գարիպեան

ՕՐՈՒԱՆ ԴԷՊՔԵՐԸ

ԱՀՈՒԵԼԻ ՋԱՐԴ.— Քաղաքապետարանի մօտ դժեակի մը մէջ կը բնակէին քուրքուհի, կինը, զարմիկը եւ ծառայ մը։ Ծառան, Ազերիացի մըն էր, Մոհթար անունով։ Քուրքուհի զարմիկը մեծ սրտին մէջ, Դաշնակին առջեւ նստած, կը նուագէր, երբ ծառան կացինի մէկ հարուածով գետին փռեց զայն։ Աղմուկը լսելով, ներս վազեց տիկին քուրքուհի։

ՀԱՐՑՈՒՄԻ ՄԸ ԱՌԹԻԻ

Փարիզէն եւ գաւառներէն հարցումներ կ'ըլլան մեզի, La Confiance Mutuelle (փոխադարձ վստահութիւն) կոչուած հայկական ընկերութեան մը մասին, որ բազմաթիւ հաստիչներ ձարելով, շրջաբերականներ ցրուած է եւ գանազան բարիքներ կը խոստանայ, տասը ֆրանքի անդամավճարի փոխարէն։

Իբրեւ պատասխան, կը փութանք յայտարարել թէ ո՛ր եւ է յանձնարարութիւն չենք կրնար ընել, ծանօթ չըլլալով ոչ կազմակերպիչներուն, ոչ ալ գործին լրջութեան։

Առաջ կացինը գարձուց կնոջը եւ տապալեց զայն։ Ցետոյ վայրագաբար կացինով կտոր կտոր ըրաւ դիակները։ Նոյն պահուն կը հասներ քուրքուհու ամուսինը պաշտօնէն մէջ։ Երբ քուրքուհու դուրը բացաւ, հասկնալով որ ան ալ պիտի սպաննէ զինք, ինքզինքը պահուըտեցաւ բակին մէջ։ Երբ քուրքուհու դուրը բացաւ, հասկնալով որ ան ալ պիտի սպաննէ զինք, ինքզինքը պահուըտեցաւ բակին մէջ։

ԴԻԱԿԻ ՄԸ ԱՌՋԵԻ.— Մէրիւի մէջ տէր եւ տիկին Տէֆրօքուր շաբաթէ մը ի վեր դուրս չէին եկած իրենց տունէն։ Դրացիները կասկածեցան։ Եւ տպաւիրեցին ոստիկանները, որոնք առնուելս դնելով պատուհանէն ներս մտան։ Նկուղին մէջ արիւնթաթախ փռուած էր Տէֆրօքուրի դիակը, արեամբ ծածկուած։ Քովը անշարժ կը հսկէր իր կինը, որ խենդեցեր էր եւ շուարած կը նայէր բոլորը։

Ոճիրին պատճառները անծանօթ կը մնան։

«ՅԱՌԱՋ»Ի ԹԵՐԹՕՆԸ (60)

ԲԱԲԵԼՕՆԻ ԳԱՂՏՆԻՔԸ

(ԺԱՄԱՆԱԿԱԿԻՑ ԿԵԱՆՔԷ)

ԵՐԿՐՈՐԴ ՄԱՍ

Ը.

Տոմսակ Ֆ.— «Ռոթէրտամ, Ա. Ինկլմինէ» շոգենաւին վրայ. Կ'երթամ դէպի Փորթ-Սայիտ։ Ընդհատութիւնս անսահման է։ Երբ եմ պահուրտած տեղէս վէրակինի մը աշխատանոցը մտնէլը առաւօտ. կարծեցի թէ կը նուաղէի... Սրտիս բաբախը անհետացած էր, ակնոցէն ետեւ անոր ածիլուած ու գինուորի պէս վար քսած մազերուն վրայ ճակատը ծռած էր ան եղական, խորունկ կնճիռներ շեղ ծալքը, որ ուշադրութիւնս գրաւած էր Լոնտոնի մէջ։ Այս անգամ ձեռքերը, ամէնէն աւելի խոշոր ձեռքերը ճանչցայ, ոչ գունատ ալ կապարագոյն ձեռքերը, զորս մարտիրոսի ձեռքեր կարծած էի Սըր Ուիլըմսընի աշխատանոցին մէջ ունեցած հանդիպումիս միջոցին, մինչդեռ մարդասպանի ձեռքեր են եղեր ասոնք, ձախին վրայ գորշ նշանով մը, հին վէրքի մը հետքը, իբրեւ անջնջելի արիւնի հետք...

«Վէրակինը ծունկի եկած էր ծերունի Վիլհելմին առջեւ, ու հրը սկսաւ խօսիլ. խուլ ու կոշտ ձայնով մը, այլեւս ոեւէ կասկած չունենայ.— Մեր վէրակին անուանածը խորհրդաւոր մարդը մտեր էր պուլոնեի պզտիկ տան մէջ. վէրակինը իշխան Վլոթի ինքնութիւնը աւտած էր։ Այդ վայրկեանին, նուաղելու աստիճանին եկած, մեքենականօրէն ձեռքերս իրարու միացուցի, ինչպէս ատենօք՝ պզտիկ եղած ատենս, ու սկսայ գած ձայնով արտասանել քալանի Ս. կոյսին աղօթքը, զոր խեղճ մայրս ինծի սորվեցուցած էր...»

— Աստուա՛ծ իմ, գթա՛ նա՛ տէժտայի վրայ։

Ան սոմսակը կը վերջանար այս ջերմեռանդ աղօթքով։ Գոյնս չափազանց նետած ըլլալու էր։ Սըր Ուիլըմսըն ոչ մէկ բառ արտասանեց։ Որքա՞ն ժամանակ տեւեց մեր լռութիւնը, չեմ գիտեր։ Ցետոյ նորէն Անգլիացին կը սպասէր որ իմ յուզումս անցնէր։

Ու չափազանց քաղցրութեամբ ըսաւ ինծի.

— Այս ընթերցանութիւնը շարունակելու իվիճակի չէք այլեւս... Ես կը կարգամ ձեզի, ոչ թէ բոլոր այս տոմսակները, զորս յետոյ դուք կը կարդաք, այլ եկան տեղեկագիրը...

— Ի՞նչ օգուտ, ես այլեւս կը մտածեմ փրկութեանը համար այն կեանքին, որուն իր կեանքը գոհեց Բորիս, ու այժմ կը ճանչնամ անձերը...

Ցըր Ուիլըմսըն ձեռքը ուսիս վրայ դրաւ։

— Պէտք է որ շարունակութիւնը գիտնաք.. Ժեռնոզն է որ կը հրամայէ մեզի...

Ու իր սեղանին քով գալով կարդաց.

Տոմսակ Լ.— «Փորթ Սայիտ.— Երբոր Զիւլմանը իմ իրեն ներկայացուցած «Դանիէլի կնիք»ին մետալիոնը առաւ, դէմքը փոխուեցաւ։ Ինծի նայեցաւ համակրանքով —ու սկսաւ եզակի դէժքով խօսիլ հետս։ Եւ բուն խօսակցութիւնը տեղի ունեցաւ անոր հետ, որ՝ ինչպէս քիչ վերջը իմացայ, սպանիչն էր իշխան Վլոթի։ Անհաւասիկ մեր խօսակցութիւնը բառ առ բառ.—

ԱՆԻԿԱ.— Դուն հո՞ն էիր։

— Այո՛, եւ ես կ'աշխատէի մեծ պետին հրամաններուն համաձայն։

ԱՆ.— Զէկայի՞ն համար։

Պատասխանեցի առանց վարանումի։

— Այո՛, եւ ես կ'աշխատէի մեծ պետին իսկ հրամանին ներքեւ։

ԱՆ.— Ուրեմն ճանչցար ձէրձինսկին, որ կը ղեկավարէ Զէկան։

— Անհաւասիկ մէկը, որ չի վախնար արիւն թափելէ, հէ՞։

Պարձեալ գոչեցի.

— Ա՛խ, ա՛խ, Զիւլմա՛ն, այս անգամ կարգը մերն է ջարդելու համար բոլոր անոնք որոնք մերինները Սիպերիա ղրկեցին։

ԱՆ.— Այո՛, այո՛, թշուառականները։ Արդեօք երբեւիցէ կարելի պիտի ըլլա՞յ գիտնալ թիւը այն ոճիրներուն, որոնք գործուեցան Ցարիսմի գաղտնի կազմակերպութեան՝ Վիթեի «Ցեւ հարիւրեակ»ներուն կողմէ։

Զիւլմանը կը խնդար, ատելութենէն գինովցած։ Ընոր փորին մեծ պետին հրամաններուն համաձայն։

ԱՆ.— Զէկայի՞ն համար։

Պատասխանեցի առանց վարանումի։

— Այո՛, եւ ես կ'աշխատէի մեծ պետին իսկ հրամանին ներքեւ։

ԱՆ.— Ուրեմն ճանչցար ձէրձինսկին, որ կը ղեկավարէ Զէկան։

— Անհաւասիկ մէկը, որ չի վախնար արիւն թափելէ, հէ՞։

Պարձեալ գոչեցի.

— Ա՛խ, ա՛խ, Զիւլմա՛ն, այս անգամ կարգը մերն է ջարդելու համար բոլոր անոնք որոնք մերինները Սիպերիա ղրկեցին։

ԱՆ.— Այո՛, այո՛, թշուառականները։ Արդեօք երբեւիցէ կարելի պիտի ըլլա՞յ գիտնալ թիւը այն ոճիրներուն, որոնք գործուեցան Ցարիսմի գաղտնի կազմակերպութեան՝ Վիթեի «Ցեւ հարիւրեակ»ներուն կողմէ։

Զիւլմանը կը խնդար, ատելութենէն գինովցած։ Ընոր փորին զարնելով ըսի — «Կեցցէ՛ համաշխարհային յեղափոխութիւնը»։

ԱՆ.— Եւ վաղը՝ կարգը Անգլեւսաքսոն գրամատիրութեանն է, եւ յետոյ պահպանողական ֆրանսացիներուն։

Եւ Զիւլմանը կը խնդար, կը խնդար։

— Գիտե՞ս, Զիւլմա՛ն, որ առնիծեալ Վլոթը ատենօք հայրս կախել տուած է։

Ան.— Ի՞նչ կ'ըսես, Վլո՞թը...։ Ա՛խ, յարեկա՛մ, ինչ որ է, ես վրէժդ լուծած եմ։

— Ի՞նչպէս, սիրելի՛ Զիւլմա՛ն։

Ձայնը իջեցուց։

Ան.— Այո՛, այո՛, թշուառականները։ Արդեօք երբեւիցէ կարելի պիտի ըլլա՞յ գիտնալ թիւը այն ոճիրներուն, որոնք գործուեցան Ցարիսմի գաղտնի կազմակերպութեան՝ Վիթեի «Ցեւ հարիւրեակ»ներուն կողմէ։

Զիւլմանը կը խնդար, կը խնդար։

— Գիտե՞ս, Զիւլմա՛ն, որ առնիծեալ Վլոթը ատենօք հայրս կախել տուած է։

Ան.— Ի՞նչ կ'ըսես, Վլո՞թը...։ Ա՛խ, յարեկա՛մ, ինչ որ է, ես վրէժդ լուծած եմ։

— Ի՞նչպէս, սիրելի՛ Զիւլմա՛ն։

Ձայնը իջեցուց։

Ան.— Ես էի, կը հասկնա՞ս, ե՛ս էի որ անոր հոգին անդիի աշխարհը ղրկեցի, ահա ա՛յս ձեռքերով...

— Դո՞ն Զիւլմա՛ն, դո՞ն սպաննեցիր Վլոթը։

Անոնք ցոյց տուաւ ձեռքերը, խնամուած ու մաքրուած ձեռքեր։

(Շար.)

Յետոյ յայտնեց թէ արտաքին գործավար Թէվֆիք Րիւշտի պէյ երկուշաբթի օր պիտի հանի։ Ու խնդրեց որ մինչեւ անոր հաւնիլը ոեւէ քաղաքական խնդիր քննութեան չառնուի։ Այս առաջարկին ուժ տուին գերման պատուիրակ կոմս ֆոն Պէռնսթորֆ եւ խորհրդային պատուիրակ Լիտվինոֆ։ Նախագահ Լուտոն ընդունեց այս առաջարկը, ու աւելցուց թէ խորհրդաժողովը պիտի զբաղի օրակարգի միւս խնդիրներով։

Նախագահը իր բացման ճառին մէջ ի մէջ այլոց ըսաւ.

«— Էրչօրէն պիտի քննենք խորհրդային պատուիրակութեան առաջարկները եւ վճռենք թէ կարելի՞ է նկատի առնել զանոնք, տրուած ըլլալով ներկայ կացութիւնը եւ տիրող հոգեբանական պայմանները։»

Եգիպտական տագնապը լուծուած

Գահիրէէն կը հեռագրեն թէ նոր դահլիճը պիտի կազմէ Վաֆտ կուսակցութեան եւ Խորհրդարանի նախագահ Մուսթաֆա Նահաս փաշա։ Ազատական կուսակցութիւնը բացառիկ խորհրդաժողով մը գումարելով, որոշեց մասնակցիլ նորակազմ դահլիճին, քանի մը նախարարներով։

Այս ձեւով կը կարծուի թէ նախարարական տագնապը լուծումի մը յանգած է եւ ժամէ ժամ կը սպասուի որ Նահաս փաշա թագաւորին ներկայացնէ նոր դահլիճին կազմը։

Համաշխարհային ցոյցեր Մելանիկի մէջ

Մելանիկէն կը հեռագրեն թէ Մարտ 14ին մօտ 500 համայնավարներ միթինգ գումարած են սինէմայի սրահի մը մէջ, պահանջելով դադրեցնել բանտարկուած համայնավարներու հետապնդումը եւ անոնց Արքիպելագոսի կղզիները փոխադրութիւնը։ Յուցարարները յետոյ ուղղուեցան դէպի քաղաքապետարան, եւ հակառակ հեծեալ ոստիկանութեան միջամտութեան, մօտ 50 համայնավարներ կրցան շէնքէն ներս մտնել։ Ցոյցերը տեւեցին ամբողջ օրը եւ որոշ թիւով վարիչներ ձերբակալուեցան։

«Իմանիթէ» կը գրէ թէ վերջերս հելլէն կառավարութիւնը սաստիկ հալածանքի կ'ենթարկէ Յունաստանի համայնավարները։ Մէկ անգամէն ձերբակալուած են 240 հոգի։ Կառավարութիւնը կ'ուզէ ոչնչացնել համայնավար կուսակցութիւնը Ապրիլ 20էն առաջ, երբ տեղի պիտի ունենայ Աշխատանքի ընդհանուր դաշնակցութեան համագումարը։

Ամերիկա եւ Անաստղուի հարկարուդիները

Նիւ Եորքէն կը հեռագրեն թէ ամերիկեան ընկերութիւն մը թուրք կառավարութենէն մենաշնորհ ստացած է 240 քիլմ. երկաթուղի շինելու համար, 60 միլիոն տոլար ծախքով։ Ստացած է նաեւ Մերսինի եւ Սամսունի նաւահանգիստներուն մէջ կարգ մը շինութեանց մենաշնորհը։

Այս մասին Անատոլուի գործակալութիւնը կը հաղորդէ.—

«Ճիշտ է թէ այդ իմաստով մենաշնորհի խնդրանք մը ներկայացուած է թուրք հանրապետական կառավարութեան, բայց մինչեւ հիմա դրական արդիւնք չկայ եւ տակաւին ճշդուած չէ թէ ո՛ր աստիճան լուրջ եւ կարեւոր են այս առթիւ եղած առաջարկները։»

Օդանաւորդները կորսուած

Անգլիա-Ամերիկա թռիչքը փորձող օդանաւորդ Չինչքլիֆէն եւ իր ճամբու ընկերուհին էլզի Մաքէյէն ցարդ ոեւէ լուր չէ առնուած։ Բոլոր ենթադրութիւնները լուրը ինկած են եւ ոեւէ հետք չէ գտնուած ո՛չ օդանաւէն եւ ոչ օդանաւորդներէն։

Կորաըն Սինքլէր, որուն համար կ'ըսուէր թէ ընկերակցած է միականի օդանաւորդին, Լոնտոն կը գտնուի։ Ցիշեալը Տիկին Չինչքլիֆի մօտ երթալով յայտնած է թէ իր ամուսինին մեկնելէն երկու ժամ առաջ է միայն որ Տիկին Մաքէյ որոշեց ընկերանալ անոր։

Ալեհաւոր Զուպոֆի արկածները

Վիլհելմ կայսեր 62ամեայ քրոջ իշխանուհի Վիքթորիայի երիտասարդ ռուս ամուսինը Ալէքսանդր Զուպոֆ վերջերս շատ խօսեցնել տուաւ իր վրայ։ Պերլինէն հասած նոր հեռագրի մը համաձայն, արկածախնդիրը մեկնած է պելժիական Քոնկօ, ուր իր ազգականները գործ մը գտած էին իրեն։ Իր մեկնելէն առաջ Քէօլնի ոստիկանութիւնը որոշած էր արդէն իբրեւ անբաղձալի օտարական սահմանէն դուրս հանել զայն։

Իշխանուհին ինք ալ լուր չունէր ամուսինին մեկնելէն, եւ երբ այդ լուրը հաղորդեցին իրեն, յուսահատ վիճակի մատնուեցաւ։

Գոհարամաճառին ոճիրը

Երէկ մանրամասնութիւններ տուած էինք գոհարեղէնի միջնորդ կասթոն Թրիւֆէմի սպանութեան մասին։ Սպանիչը՝ Անթուան Մէսթորինօ նոր խոստովանութիւններ ըրաւ։ Ասկէ, իր գոհը սպաննած է ո՛չ թէ բռունցքի հարուածով, այլ մատանիները չափելու երկաթ ձողով մը։

Ոստիկանները Չինգշաբթի կէսօրին Մէսթորինոյի հետ միասին անոր գրասենեակը գացին՝ ոճիրը կրկնել տալու համար։ Գրասենեակին մէջ արիւնի հետքեր շատ կային։ Ոստիկանները մանրակրկիտ քննութիւններ կատարեցին Մէսթորինոյի հինգ սենեակներուն մէջ։ Գանձարկղներուն մէջ գտնուած բոլոր գոհարեղէնները իր ներկայութեան դրուեցան պզտիկ պայուսակի մը մէջ, զոր բանալիով կղպեցին։

Երբ խուզարկութիւնները վերջացան եւ ոստիկանները Մէսթորինօն կը տանէին, այս վերջինին բնակարանին առջեւ խռնուած ահագին բազմութիւն մը սկսաւ պոռալ. «Մա՛հ մարդասպանին. թո՛ղ մեռնի աւազակը»։ Քիչ մնաց ամբոխը բզիկ բզիկ ընէր զայն։

Խուզարկութիւններ կատարուեցան նաեւ Մէսթորինոյի քենիին տան մէջ, ուր գտնուեցան Թրիւֆէմի մատանին, ժամացոյցը եւ փողկապի ասեղը։ Քենին՝ Օր. Շարնօ, առջի առաւօտ Մէսթորինոյի գրասենեակը երթալով անոր պաշտօնեաներէն Օր. Սիւգան Լանկլուայի յանձնած էր 25,000 ֆրանք արժէքով քարեր, պատուիրելով որ մարդու բան չըսէ։

Մէսթորինօ կառատուներէն պչենգին գնած ատեն կեղծ պեխ դրած էր, այդ է պատճառը, որ կառատան տէրը չէր ճանչնար զայն։ Կեղծ պեխ ծախող առեւտրականը իրրեւ վկայ պիտի լսուի։

Գրասենեակէն վերցուած գոհարեղէններու պայուսակը բացուելով գտնուեցաւ մանեակ մը, որ շինուած էր Թրիւֆէմէն առնուած քարերով։ Այս պարագան ցոյց կուտայ թէ Մէսթորինօ կանխամտածած էր իր ոճիրը։

Հ. Յ. Դ.

Ներկայ շաբաթ կոմիտէի վիճաբանական ժողովը՝ այսօր Շաբաթ իրիկուն ժամը 8ին, վարուժան ակումբին մէջ։

Ա.—Մարսէյլի Վռամեան ենթակոմիտէի Հրայր, Մուրատ եւ Ընկեր կարօ խումբերու ժողովը վաղը կիրակի առաւօտ, Պուլվար Օտտօի մէջ։

Բ.—Ս.-Ժիւլիէնի Զաւարեան ենթակոմիտէի ժողովը, վաղը կիրակի ժամը 3ին։

Գ.— Ս. Լու Ակնունի խումբին ժողովը վաղը կիրակի առաւօտ ժամը 10ին։

Դ.— Մարսէյլի Շրջ. կոմիտէն ժողովի կը հրաւիրէ Թոստոմ ենթակոմիտէի Արժէն կարօ, Գէորգ Զաւուշ, Քեոհ, Զարդարեան եւ Քրիս խումբերու ընկերները, 19 Մարտ Երկուշաբթի իրիկուն ժամը 8.30ին, սովորական հաւաքատեղին։

ՅՈՒՇԱՏԵՏՐ

Հ. Մ. Ը. Մ.ի փարիզի մասնաճիւղին վարչութիւնը բոլոր սկաուտներու ծնողներն ու նախկին սկաուտ խմբապետները եւ վարիչները ժողովի կը հրաւիրէ այսօր Շաբաթ գիշեր, ժամը 9ին Ֆլօրիայի սրահը, խիստ կարեւոր խնդիրներու մասին խորհրդակցութիւն մը կատարելու համար։

ՍԵԲԱՍՏԻՈՅ Զառա քաղաքի Հայրենակցական միութեան ժողովը վաղը կիրակի ժամը 2ին, Camp Russe (Victor Hugo) No. 11, Marseille. Կը հրաւիրուին արձանագրուած եւ ոչ արձանագրուած հայրենակիցները։

ԿԻՒՐԼԻՃԻՆԵՐՈՒ Հայրենակց. միութեան ընդհ. ժողովը վաղը կիրակի կէսօրէ վերջ ժամը 3ին 28 Rue Nationale, Billancourt, (Seine). Ս. Նաւասարեանի ճաշարանը։ Կարեւոր օրակարգ եւ արտասահմանէն ստացուած նամակներու ընթերցում։ Բոլոր հայրենակիցներու ներկայութիւնը անհրաժեշտ է։

Հ. ե. Դ. ՓՈՒԺ ՍԻՒՐ ԱՌԱՆի «Վռամեան» ենթակոմիտէն իր խորին ցաւակցութիւնը կը յայտնէ ընկեր Վարդգէսի եւ իր եղբօր՝ Մալխաս Մալոյեաններու կսկծալի մահուան առթիւ։

ՀՈԳԵՀԱՆԳԻՍՏ

Հայաստանի Հանրապետութեան մայրաքաղաքի նախկին հրամանատար գնդապետ Շահխաթունի կը յայտնուցանէ թէ վաղը կիրակի ժամը 12,30ին Փարիզի Հայոց եկեղեցին, 15 բիս Ժան Կուժօն, հոգեհանգիստը պիտի կատարուի ի յիշատակ Երեւանի գունդի զինուորներէն ՊԵՏՐՈՍ ԲԱՐԱՋԱՆԵՍԵԱՆի որ տասնմէկ անգամ վիրաւորուած է հայրենիքի համար։

ԿԸ ՓՆՏՌՒԻ

— Ադաքել Մկրտիչեան կը փնտռէ Սեբաստացի ջեբնի գիւղէն Կիրակոս ցակոբեան, որ երեք տարի առաջ Փարիզ կը գտնուէր. լսած ենք որ ներկայիս մեկնած է Ալճերիա եւ ֆրանսական վարժարաններու մէջ ուսուցիչ է։ Իմացնել՝ Ադաքել Մկրտիչեանի, 5 Rue du Capitiane Ferber, Issy-les-Moulineaux, Seine.

— Կը փնտռուի Եալովայի Գրիգոր գիւղացի ցակոբ Գրիգորեան, 30 տարեկան, հօր անուն Գրիգոր, մօր անուն Հեղինէ։ Ընդհատարագրութենանց ատեն աքսորուած էր Ալբքիոյ կողմերը։ Շամամի շրջանները գտնուած է ամբողջ պատերազմի ընթացքին եւ ջինադադարին սկիզբները տեսնողներ եղած են։ Իմացնել իր եղբօր՝ Շամբարձումի Գրիգորեանի Str. Stefan Celmare 456, Braila, Rumania.

Կը խնդրուի Սուբիահայ Թերթերէն արտատպել։

— Կը փնտռուի Եօզկատի Թէրզիլի գիւղէն Սիրական Պալեան, որ 1923ին Պէյրութէն Պուէնոս-Այրէս գալու ժամանակ աչքը նօպոն ըլլալով Մարսէյլ մնացած է, կը կարծուի Մարսէյլի գիւղերը ըլլայ։ Իմացնել իր եղբօր վաֆան Պալեանի, Calle Jean Juan 1537 Buenos Aires, R. Argentina.

— Կը փնտռեմ վաւակս Իմիրցի Զարեհ Պէրպէրեան 22 տարեկան, հօր անուն Պետրոս, մօր անուն Վարվառայ որ իզմիրի վերջին դէպքին կորսուած է։ Կը խնդրուի իր ոեւէ կամ մեռած ըլլալը գիտցողներէն իմացնել իր մօրը, Vahé Der Agopianի, 111 Sentier des Brebis, Vitry Seine. France.

—Բնիկ Բաբերդցի Խաչատուր Գրիգորեան՝ կը փնտռէ իր քոյրը Նոյեմզար Գրիգորեան եւ կամ Թորոսիկեան, հօր անուն կարապետ, մօր անուն Խսկուհի, կը յուսացուի թէ 1920ին սեբաստիայէն եկող որբերուն մէջ կը գտնուի։ Ցշգրիտ տեղեկութիւն տուողը նիւթական վարձատրութիւն կը ստանայ։ Գրել իր եղբօր՝ Խաչատուր Գրիգորեանի, Foyer Arménien, 94 Rue de Louvain, Bruxelles.

ՆԵՐԿԱՅԱՑՈՒՄ ՄԱՐՍԷՅԼԻ ՄԷՋ

Վաղը կիրակի ժամը 8.30ին 84 Բիւ Շաբի Թատրոնը։

ՀԵՂԵՂ

Գաբօ Պաղտասարեան պիտի կատարէ Պօքսի փորձեր։

ԼՈՅՍ ՏԵՍԱԻ

Զ. ԵՍԱՅԵԱՆի

ՄԵԼԻՀԱ ՆՈՒՒԻ ՀԱՆԸՄ

Վ Է Պ Ը

արեւելեան կեանքէ, առնուած րեճ պատերազմէն։ Մաքուր եւ գեղարուեստական տպագրութիւնով։ Փոսթի ծախք չկայ։

ԳԻՆ 5 ՖՐՈՆՔ

Դիմել՝ VAHRAM SÉVOUNI
31 Rue Kléber
Issy-les-Moulineaux (Seine).

ԾԱԽԻԿ Է նպարեղէնի լաւ խանութի մը, խմորեղէնի գործարան մը եւ 5 սենեակնոց յարկաբաժին մը, 6 տարուան bail. Դիմել՝ Calabria, 76 Rue de la République, Aubagne (B. D. R.).

ԻՐԱՒԱԲԱՆԱԿԱՆ ԳՐԱՍԵՆԵԱԿ

Է. ՍԹԷՖԻՔԻ

106 Kléber, Շեն. Passy 72-56

կը կատարէ ֆրանսա եւ ցուՆաստան մտնելու կամ քնակելու արտօնութեան գործողութիւնները.

AFFIDAVITի (*Աֆիտավիթ*)

Դիմել՝ ամէն օր կէս օրէ վերջ ժամը 4—7.

Կ'ՈՒԶՈՒԻՆ *ժէոսէ ոօպ կարող վարժ եւ վարպետ գործաւորուհիներ։ Առատ եւ տեւական գործ։ Մինչեւ 4 եւ 5 ֆրանքնոց ժէոսէ ոոպեր։ Դիմել՝ Տիկ. Յակոբեանի 13 Rue St. Sulpice (6e). Չորրորդ յարկ 10 թիւ սենեակը։ Մէթրօ՝ Օտէոն։*

ՄԱՐՍԷՅԼԻ ՄԷՋ

Հայկական առաջնակարգ նոր եւ ղբեղ հիւրանոց

12, Տէ Ֆէօյեան փողոց, 12

ՏՓօրէն վ.-Գ.-ԷԼՄԱՍԵԱՆ

PAX-HOTEL

12, Rue des Feuillants, 12
(Angle Rue Cannebière)
Tél. Inter. 12-02
MARSEILLE
Ouvert toute la nuit
Chauffage central, Salle de Bains, Eau, courante, chaude et froide

ԲԺՇԿԱԿԱՆ ԴԱՐՄԱՆԱՏՈՒՆ

123 Bld. Sébastopol, 123
(Métro: St. Denis և Réaumur)

ՄԱՍՆԱԳԷՏ ԲԺԻՇԿՆԵՐ

ջերմամիզութեան, ֆրանկախտի, արիւնի եւ ժորթային հիւանդութեանց։

Բժշկական տարրալուծումներ
Ամէն օր ժամը 9—12 և 2—8,
Կիրակի՝ 9—12։

Ժողովրդական գիներ

կը տրուին հայերէնի եւ անգլիերէնի դասեր։

Կ'ՈՒՍՈՒՑՈՒԻ վեց ամսուան մէջ սահուն կերպով անգլիերէն խօսակցութիւն։

Դիմել՝ Ա. Մավեանի, 8 Rue Buffault, Paris (9e). Մէթրօ Cadet.

IMPRIMERIE - MASSIS - ÉDITIONS
208bis, Rue Lafayette Paris (10)

Le Gérant: H. TEURNIER

ՏՕՔԹ. Մ. Տ. ՆՈՐԱՅՐ

ԿԸ ԴԱՐՄԱՆԷ ՆԵՐՔԻՆ, ԿԻՆԵՐՈՒ ԵՒ ՎԷՆԵՐ. ՀԻՒԱՆԴՈՒԹԻՒՆՆԵՐ
17, RUE LAMARTINE PARIS (9e) Tél. Trudaine 47-41
Մէթրօ՝ Cadet կամ Նօտր-Տիւտ N. D. de Lorette
ընդունելութիւն. ամէն օր ժամը 14 19, կիր. եւ տօն օրերը 10-12

ՏՕՔԹ. Յ. ՏԻՐԱՑ (ՏԻՐԱՑՈՒԵԱՆ)

ՎԿԱՅԵԱԼ ՓԱՐԻԶԻ ԲԺՇԿԱԿԱՆ ՖԱԿՈՒԼԹԷԷՆ, (Licencié ès Sciences)
Նախկին Interne Hôpital des Enfants maladesի
եւ մասնագէտ մանկանց եւ ներքին հիւանդութեանց
24, Rue des Grands Augustins, Paris (6e) Place St. Michel
Հիւանդ կ'ընդունի Գշ. Եշ. Ուր. և Շբ. օրերը, ժամը 1էն 4
Ինչպէս նաեւ մասնաւոր ժամադրութեամբ
Métro St. Michel եւ Odeon Tél. Littré 60-46

ՏՕՔԹ. Լ. ԳՐԻԳՈՐԵԱՆ

ՄԱՍՆԱԳԷՏ ՆԵՐՔԻՆ ՄՈՐԹՈՒԱՑԻՆ ԵՒ ՎԷՆԵՐԱԿԱՆ ՀԻՒԱՆԴՈՒԹԻՒՆՆԵՐՈՒ
126, Rue du Faubourg St. Denis
Metro: Gare de l'Est Téléphone: Nord 84-04
Ընդունելութեան ժամեր՝ Ամէն օր 2.30-7.30—կիրակի եւ տօն օրեր 9.30-12

ՀԱՅԿ. ԲՈՒԺԱՐԱՆ - POLYCLINIQUE de BELLEVILLE

ՏՂԷՐ ԵՒ ՏԵՂԱՑԻՆ **ՏՕՔԹ. ԳՐԳՈՅԵԱՆ**
29, Rue (Place) des Fêtes, Paris, XIX. Tél. Nord 96-61
Բաց է ամէն օր, ուր շաբաթ մը մասնագէտ բժիշկներէ կը խնամուի ամէն տեսակ ներքին եւ վէներական հիւանդութիւններ։ Աչքի մասնագէտը կ'ընդունի Գշ., Եշ. եւ Շաբաթ օրերը ժամը 3—5։ Քթի, կոկորդի ու ականջի մասնագէտը ամէն Երեք. եւ Շաբաթ օրերը ժամը 1—3։ ԱՏԱՄՆԱԲՈՅԺ ամէն օր ժամը 9էն 19։ Կիրակի 9—12։

ՉՈ՞ՐՆ ԱՍԵՄ, ԿԱՄ ՉՈ՞ՐՆ ԽՈՍՏՈՎԱՆԻՄ,
ՉԻ ԱՆԹԻՒ ԵՆ ՄԻՋՈՑՆԵՐԸ ԱՅՑԵԼԵԼՈՒ

ՎԱՀՐԱՄ ՃԷՆԱՋԵԱՆԻ

ՍԷՆ ՄԻՐԷԼԻ ՀՏՑ ՆՊԱՐԱՎԱՃԱՌՈՒՏՈՒՆԸ
1 bis Rue Hautefeuille, Paris (6e)

Թրամուէյներ 8, 29A, 29B, 29C, 86, 87, 93, 2, 9, 14, 19, 21, 47, 82, 83, 103, 104։

Օթօպուսներ՝ Y, AI, AIbis, Q, W, Z, BD, H.

ՃԵՐՄԱԿ ՊԱՆԻՐԻ ՄԻԱԿ ԿԵԴՐՈՆԱՏԷԼԻՆ

GEORGES VASSILIADIS

10, RUE DES MARTIGALES, MARSEILLE

Եթէ կ'ուզէք, անարատ ճերմակ պանիր ունենալ, դիմեցէք վստահելի հաստատութեան։ Յունուար 20էն պիտի սկսինք ծախել Քոլոսիքայի ճերմակ պանիրը։ Պէտք է գիտնալ որ Քոլոսիքայի ճերմակ պանիրները շատ են, առաջնակարգը կը գտնուի մեր քով։ Փափաքողներու՝ տեղէն կրնանք ղրկել։

Ամբողջ տարին միշտ պատրաստ մթերք ունինք։

B. VAHÉ (BEUREKDJIAN)

46, Rue Ste. Anne, PARIS (2e) -:- Téléphone: LOUVRE 45-25
Licencié en Droit de la Faculté de Paris. Ancien élève de l'Ecole des Hautes Etudes Sociales,
Ancien Avocat. —JURISCONSULTE— Droit Français et International Privé.

Պ. ՎԱՀԷ (ՊԻՕՐԻՔՃԵԱՆ)

ԻՐԱՒԱԲԱՆ, ՎԿԱՅԵԱԼ ՓԱՐԻԶԻ ՀԱՄԱԼՍԱՐԱՆԷՆ

Իրաւագէտ-խորհրդատու Տէֆանս Օթոմօպիլ է Սբօրթիվ եւ Մթեւել Միլիթեր ֆրանսական մեծ ընկերութեանց։

Կը տանձնէ քաղաքային, առեւտրական եւ պատժական գատերու առջեւ ամէն տեսակ դատեր, կը հետապնդէ փողոցի արկածներու առթիւ ընտուզ հատուցումը, առանց կանխիկ վճարումի, կը խմբագրէ աղերսագրեր եւ պայմանագրեր, կուտայ certificats de coutume եւ կատարէ նաթիւրալիզասիոնի եւ քաղաքային ամուսնութեան ձեւակերպութիւնները, ու ամէն լեզուէ թարգմանութիւններ։

Հայերու համար դիւրամատչելի պայմաններ։

Խորհրդակցութեան ժամեր.— Ամէն առաւօտ ժամը 8.30էն 9.30, երեկոները 6էն 7 եւ ժամադրութեամբ։

ՄԵԾԱՔԱՆԱԿ ՓՈՔՐԱՔԱՆԱԿ

Լաւագոյն յարմարապակիէ եւ անմրցելի գիներով Արեւելեան *սուրճի եւ թէյի գաւաթներու, թէյամաններու, ձէզվէներու, գանազան սպասներու համար դիմել՝ միակ կեդրոնատեղը*

Mlle E. PERRET

16, Rue Puvis de Chavannes, MARSEILLE

Ֆրանսայի ներքին գաւառներէ եղած ապսպրանքները կատարուին ամենաարագ կերպով եւ մեծ խնամքով։

Թղթակցութիւն՝ Հայերէն և Ֆրանսերէն։

ԿԱՇԻԻ ՄԵԾ ՎԱՃԱՌԱՏՈՒՆ
TANNERIE DE LA DEULE

9 rue Charlot, Paris. Մէթրօ République, Tél. Archives 05—
Մեծաքանակ և փոքրաքանակ վաճառում ամէն տեսակ կաշիներու, հրապարակի գիներէն աժան
Ադապուած ներքանցու կաշի,
Քուրփօն (*կռնակի մասը*) Ա. կարգի քիլօն 32, 34, 36
Բ. կարգի քիլօն 24, 26, 28, ֆրանք,
Քօլէ (*վերի մասը*) 14, 16, 18 ֆրանք։
Ֆլան (*կողի մասը*) 14, 15, 16 ֆրանք։
Մանաւոր զեղչ հայ կօշկակարներու։ Կը խօսուի հայերէն եւ թուրքերէն։

ՏՐԱՄԱԴՐԵԼԻ ՍՊԱՍՈՒՀԻ

16 տարեկան հայ աղջիկ մը տրամադրելի է տանձնելու տնական թեթեւ աշխատանքներ։

Դիմել՝ Թերթիս վարչութեան։

Կ'ՈՒԶՈՒԻՆ *արհեստ մէջ կարող petite-main գործաւորներ։ Դիմել՝ Ասանիկ Մարտինեան, 10—12 Place de la Chapelle. Մէթրօ Chapelle.*

LE PREMIER QUOTIDIEN ARMÉNIEN EN EUROPE

ՅԱՌԱՋ

ԲԱԺԱՆԵԴԻՆ

	3 ամս.	6 ամս.	Տար.
ՖՐԱՆՍԱ	35 ֆ.	70 ֆ.	140 ֆ.
ԱՆԳԼԻԱ	20 շլ.	40 շլ.	
ԵԳԻՊՏՈՍ	»	»	
ԻՏԱԼԻԱ		250 ֆրանք	
ԱՄԵՐԻԿԱ	6 տլ.	10 տլ.	
ԵՒՐՈՊԱ	100 ֆ.	200 ֆ.	

"HARATCH"

Խմբագիր՝ ՇԱՒԻԱՐՇ ՄԻՍԱՔԵԱՆ

Directeur-Propriétaire : SCHAVARSCH MISSAKIAN

Rédaction & Administration
Խմբագրութիւն
208 bis, Rue Lafayette PARIS (10e)

TÉLÉPHONE : NORD 57-82

MÉTRO LOUIS-BLANC ou JAURÈS

Հասցէի փոփոխութեան համար պէտք է վճարել 2 ֆրանք

ԿԻՐԱԿԻ
18
ՄԱՐՏ
1928

18 MARS 1928

Թ. ՏԱՐԻ Թիւ 599 — ՕՐԱԹԵՐԹ՝ ԱԶԳԱՅԻՆ, ՔԱՂԱՔԱԿԱՆ ԵՒ ԳՐԱԿԱՆ — ԳԻՆ՝ 50 ՍԱՆԹԻՄ

ԵՐԿՈՒ ԽՕՍՔ

ՀԱՅՐԵՆԻՔՆ Է ՄԻԱԿ ԵԼՔԸ

Հին խօսք է,— խաղող ձուկերը պիտի կլլեն մանրերը։ Ժամանակակից պատմութեան մէջ, թերեւս չէ եղած շրջան մը ուր այդ կլանողները, խաղող ձուկերը, այնքան սուր ախորժակ ցոյց տուած ըլլան, որքան այսօր։

Առաջ ալ, անոնք անողոք էին եւ բուռն։ Կը սպառնային, կը ճնշէին, կը հարստահարէին, յաճախ ըմբոստութեան մղելով փոքրամասնութիւնները։ Բայց, վարիչները տեսակ մը դիւանագիտութիւն կը բանեցնէին, հարուածը անզգալի դարձնելու համար։

Մինչդեռ այսօր լախտը ուղղակի գլխուն կ'իյնէ։

Վարիչները այլեւս չեն ծածկեր իրենց որոշումը։ Եւ, ընդհակառակն կը բորբոքին, եթէ դիտողութիւն ըլլայ։ Վերջին օրինակը Իտալիան տուաւ, սպառնալով եղածն ալ խափանել, իբրեւ պատասխան Աւստրիոյ ծանօթ բողոքներուն։

Այսօր, երկար թղթակցութեան մը մէջ, աշխատակից մը կը պատմէ փոքրամասնութեանց տագնապին զանազան ծալքերը։ Ամէն երկրի մէջ ալ նոյն է պատկերը, աւելի կամ նուազ ուժգնութեամբ։

Քիչ անդին կը հրատարակենք, նաեւ, Մուսթաֆա Քէմալի Պոլսոյ օրկանին, «Ճիւմհուրիյէթ»ի խորհրդածութիւնները, թրքացման մասին։

Ազգայնական Թուրքիան իր վճիռը շատոնց տուած է այս մասին, դարմանելու համար Սուլթաններու սխալը, ինչպէս կ'ըսեն իրենք։

Տեղահանութիւններէն եւ ջարդերէն յետոյ, երբ այլեւս ան-նշան փոքրամասնութիւն մը մնացած է իրբեւ ոչ-թուրք հասարակութիւն, էնկիւրի կը փորձէ իր ծրագիրը լրացնել խաղաղ միջոցներով։

Դպրոց, գրականութիւն, «Թիւրք Օճաղի», առեւտուր, — ահա թուրքիոյ նոր զէնքերը։

Ոչ-թուրք դպրոցները շնչահեղձ վիճակի մը մատուած են արդէն։ Պետական հսկողութեան ու քմահաճ միջամտութեանց, թուրք ուսուցիչներու եւ թուրքերէն դասերու տեղատարափ մը չոքեր է անոնց մէջքին։

Միւս կողմէ, հրապարակի վրայ, եւ փողոցին մէջ, այնպիսի քաղաքականութեան մը կը հետեւին, որ մէկ իմաստ ունի, — կա՛մ կը թրքանաք և այս երկրին հացը կ'ուտէք, և կամ «տէֆ» կ'ըլլաք։ Այս վերջինը շատ մը իմաստներ ունի, թրքական բառարանին մէջ։ Եթէ անսաստողները իրենք իրենց չհեռանան, թուրքերը գիտեն զանոնք ի հարկին ասպարէզէն — այս աշխարհէն — քշելու ձեւերը։

Ուրեմն, ամէն տեղ ալ սպառնալիքի տակ են փոքրամասնութիւնները, բացի մեր անզուգական՝ հայրենիքէն, ուր իշխանութիւնը չորս հովերուն յանձներ է իր ազգակիցները, բայց հազար կտոր կ'ըլլայ, որպէսզի ո՛ր եւ է նեղութիւն չկրեն 50—60,000 թուրք-թաթարները։

Ամէն տեղ ալ, թունաւորման աստիճանին հասած ի ազգայնական թիմուն։

Իսկ ինչ որ վրդովիչ է, ամէնէն աւելի անհամբեր կ'երեւան այն ազգերը որոնք տակաւին նոր ազատեցան օտար լուծէ, որոնք իրենց կարգին, չարաչար քամած են օտար բռնակալութեան լեղին։

Վարակումը հասած է մինչեւ յետամնաց երկիրները, Սուրիա եւ Պարսկաստան։

Բայց եթէ ճակատագրուա՛ծ է որ խաղող ձուկերը պիտի կլլեն փոքրերը, այդ չի նշանակեր թէ այս վերջիններ բոլորովին անճար են, եւ պէտք է ձեռնածալ սպասեն վախճանին։

Գործի կեանքին մէջ ուր, մեծ վաճառատուները կը ձգտին լուծել եւ մարսել փոքր խանութները, մեծ գործարանատէրը կը սպառնայ իր մրցումով խղդել մանր արհեստաւորը։ Եւ սակայն, աշխարհը ո՛չ մէկուն մնացած է, ո՛չ ալ միւսին։

Ազգերու կեանքն ալ կոիւ մըն է, անընդհատ եւ անողոք։

Վա՛յ անոր որ կռուիլ չի գիտեր։ Կամ կը վհատի, կը նահանջէ առաջին հարուածին։

Ոտքի տակ չերթալու համար, միակ արմատական ելքը՝ ազգային հայրենիքն է, ազատ եւ անկախ։

Ազգութեան գաղափարին հետ գուգընթաց, պատերազմէն ի վեր յարաճուն ուժգնութեամբ կը զօրանայ նա՛եւ հայրենիքի գաղափարը։

Ամէնէն տկար կամ յետամնաց փոքրամասնութիւնն ալ կը ճգնի իր երդիքը ունենալ, կամ կցուիլ, միանալ արդէն հաստատուած երդիքին։

Այդ է ո՛ր ճիգն ալ։ Եւ ատո՛ր պէտք է ձգտին մեր բոլոր կազմակերպութիւնները, քաղաքական կուսակցութիւններէն, հայրենակցական միութիւններէն մինչեւ Երեւանի մէջ կազմուած իշխանութիւնը։

Եթէ այդ իշխանութիւնը չզմբռներ իր պարտքը, կամ զայն կը հասկնայ այլանդակ, անբնական հոգեբանութեամբ մը, այս ժողովուրդը կրնայ ուշ-կանուխ սթափեցնել զայն։

Ժողովուրդները անսպառ ուժ ունին իրենց ծոցին մէջ, բոլոր ապիկարներն ու այլասերածները ասպարէզէն քշելու համար։

Ո՛ղջ ՄՆայ հայրենիքի գաղափարը։

Շ.

ՊԱՐՏՔԴ ԿԱՏԱՐԱ՞Ծ ԵՍ ՀԱՅ ԱՐԻՆԵՐՈՒՆ ԴԷՊԻ ԼՈՆՏՈՆ ՁԱՄԲՈՐԴՈՒԹԵԱՆ

Ա Ր Թ Ի Ւ

ՄԱՄՈՒԼ

ԹՐՔԱՑՈՒՄԸ ՎՃՌԱԾ ԵՆ, ՋԵԻԵՐ ԿԸ ՓՆՏՌԵՆ

Պոլսոյ «ՃԻՒՄՀՈՒՐԻԷԹ» լրագիրը երկար խմբագրականի մը մէջ, շեշտելով Թրքացման վճիռը, հետեւեալ Թելադրութիւնները կ'ընէ, իբրեւ «քաղաքակրթական» միջոցներ (10 մարտ).

— *«Մեր հիմնական կազմակերպութեան օրէնքը, որ այս երկրին մէջ ապրող բոլոր հայրենակիցները իբր Թուրք կը ճանչնայ, մեր վրայ պարտք դրած է փոքրամասն տարրերը Թրքացնել։ Թուրք հանրապետութիւնը հայրենակիցներու միջեւ կրօնքի, լարանուանութեան եւ ազգութեան խտիր չէ ճանչցած եւ ընկերութեան կողմէ ի նորոյ ընդունուած «ազգ» բառին սահմանին մէջ բոլոր հայրենակիցները ընդունած է իբրեւ Թուրք։ Հետեւապէս մինչեւ հիմա Թուրք ժառդոլութենէն անջատ ապրող տարրերը Թրքացնելը մեզի համար ազգային պարտականութիւն մը եղած է։ Արդէն Թուրքիա առաջուց ի վեր իր դլխուն քաղաքական աղէտներ բերող փոքրամասնութեանց այս խնդիրը արմատախիլ ընելու համար, ստիպուած է ոչ-Թուրք տարրերը Թրքացնել։*

Օտար տարրերը ազգ. միութեան մէջ ձուլելու մասին ամէնէն աւելի յաջողած է Ամերիկա։

Այնտեղ վարժարանները, ընկերակցութիւնները, մասնաւոր եւ պաշտօնական հաստատութիւնները կ'աշխատին աշխարհի ամէն կողմերէն եկած գաղթականները ամերիկացնել։ Այս քանի մը կէտերը մասնաւորիշ կ'ընենք, իբրեւ հիմ Թրքացման քաղաքականութեան.—

1. Այս երկրին մէջ ամէնէն կարեւոր ուժը վարժարանն է։ Թրքահպատակ ո՛չ մէկ տղայ իր նախնական կրթութիւնը Թուրքերէնէ տարբեր լեզուով ստանալու չէ։ Իր նախակրթութիւնը համայնական մասնաւոր վարժարաններու մէջ առնող տղայ մը Թրքական իտէալով, Թրքական զգացումով եւ Թրքական մտայնութեամբ չի կրնար մեծնալ։ Հետեւապէս կառավարութիւնը բոլոր Թուրք տղոց պարտադրելու է իրենց նախակրթութիւնը, ընդմիայն Թուրքերէնով եւ Թուրք վարժարաններու մէջ ստանալ։

2. Նախակրթութիւնը իր համայնական վարժարանին մէջ ստանալէ ետք, ապագային յաւուրց ուսումն ալ օտար վարժարանի մէջ աւարտող երիտասարդէ մը կարելի չէ սպասել որ Թրքութեան հետ կապ ունենայ։ Հետեւապէս կառավարութիւնը ոչ-Թուրք տարրերուն կեանքի պայքարին մէջ նետուելու համար պէտք ունեցած ծանօթութիւնները տալիք վարժարաններ բանալու է։

3. Ամերիկայի մէջ երիտասարդաց Քրիստոնէական ընկերակցութիւնները շատ Թանկագին ծառայութիւններ կը մատուցանեն, գաղթականները ամերիկացնելու համար։

Մեր մէջ ալ «Թիւրք Օճաղի»-ները կրնան մատուցանել այդ ծառայութիւնը, որ միմիայն Թուրքերէնով եւ Թուրք վարժարաններու մէջ կարելի է։

Տարակոյս չկայ Թէ այս միջոցները ժամանակի խնդիր են։ Սակայն ընդունելէ ետք Թէ ժեղի համար կենսական կարեւորութիւն մը ունի Թրքացման խնդիրը, որու հանդէպ մինչեւ հիմա անփութութիւն ցոյց տրուած էր, բնաւ դժուար չէ այդ միջոցները ատոիճանաբար գործադրել եւ երկրին մէջ Թրքական կատարեալ միութիւն մը առաջ բերել։»

ՀԱՅ ԱՐԻՆԵՐՈՒՆ ՁԱՄԲՈՒ ԾԱԽՔԸ

Ի. Ցանկ

	Ֆր.
Ա. Էժին	20
Մ. Պարոնվարդեան	10
Զ.	5
Հ. Խանէտանեան	10
Ա. Զաքրեան	25
Հրաչեայ Ալաճեան	25
Հատէմեան	20
Ն. Ա.	5
Վ. Կէօքճեան	5
Պ. Քէշիշեան	10
Կ. Կճեան	20
S.P.C.ի հայ բանւորներէն՝	
Ղազարոս Խաչատուրեան	10
Ո.	10
Մ. Նալճեան	10
Տիկ. Մ. Պօյաճեան	5
Օր. Ս. Էլիզէեան	10
Օր. Յ. Փիրէնեան	10
Տիկ. Ա. Տէմիրճեան	5
Տիկ. Ե. Գիհնեան	5
Կ. Պատիկեան	5
Մ. Մեճպաիճեան	10
Օր. Մ. Օճեան	5
Տիկ. Ո.	5
Գումար	245
Զ. Ցանկին գումարը	2430
Ընդհ. գումար	2675

ՀԱՅԻՆ գինը դարձեալ կը բարձրանայ։ Մարտ 22էն սկսեալ քիլօն պիտի ծախուի 2 ֆր. 10ի։

ԱՄԱՆԱՅԻՆ ժամը պիտի սկսի 14էն 15 Ապրիլ լուսնալիք պիշերը։

ՖՕԹՕ՝ ԱՐԱՖՕ

ՓԱՐԻԶԻ ՀԱՅ ԱՐԻՆԵՐՈՒ ԽՄԲԱՆԿԱՐԸ

(Ձախէն պիտի հրատարակենք Լոնտոն գացող խումբին նկարը)

ՕՐԸ ՕՐԻՆ

ՔԷՓԹԸՆ ՊԷՆԷԹ ՊԱՐԶ ԼՐՏԵՍ ՄԸ

ՀԵԼԼԷՆ ՍՊԱՅԱԿՈՅՏԻՆ ՔԱՐՏԷՍԸ ԹՈՒՐՔԻՈՅ ՓԱԽՈՒԱԾ

Օրը օրին մանրամասնութիւններ հաղորդեցինք Ցունաստանի մէջ երեւան հանուած կեղծարարութեան մասին, որուն գլխաւոր դերակատարն է Պոլսոյ անգլիական Տեղեկատու Գիւանին պետ՝ քէփթըն Պէնէթ։ Վերջին թղթաբերով առնուած յունական թերթերը հետեւեալ նոր տեղեկութիւնները կը հաղորդեն այս մասին.

Հաստատուած է որ խնդրոյ առարկայ ընկերութիւնը կազմող անձնաւորութիւնները միայն Համիտի ժառանգութեան խնդրով չէր որ կը հետաքրքրուէին, այլ լրտեսական խիտ ցանցով մը կը հետամտէին երկրին զինուորական եւ նաւային գաղտնիքներուն տեղեկանալ եւ մեծ գիներով զանոնք ծախել դրացի երկիրներու սպայակոյտներուն։

Ընկերութիւնը գանազան միջոցներով բազմաթիւ կիներու օգնութեամբ յաջողած է, յոյն սպայակոյտի փոքր Ասիոյ տեղագրական բարտէսները ձեռք ձգել եւ յետոյ զանոնք ծախել Թուրքիոյ։ Ցելայնիկի նաւահանգիստի պմրութիւններուն յատակագիծն ալ պալքանեան պետութեան մը (իմա՛ Սերպիա) ծախուած է։ Լրտեսները թէեւ յաջողած են զինուորական գանազան գաղտնիքներու ալ տիրանալ, սակայն գլխաւոր գումարը պուլկարիոյ ծախելու ատեն, սահմանագլուխին վրայ ձերբակալուած են հելլէն իշխանութիւններու կողմէ։

Լրտեսական խումբին գլխաւոր գործիչները եղած են, անգլիահպատակ հարիւրապետ պէնէթ՝ իբր պետ եւ իր կինը, Նիքոլոփուլոս, պաղեարտաքիս, մաւրաքիս եւ պուլկարուհի Էլլի։ Լրտեսները յաջողած են յարաբերութեան մտնել զօր. փոնտիլիսի հետ, զայն խաբելով թէ ի նպաստ ցունաստանի կ'աշխատին, նոյնպէս 1922ի յեղափոխութեան (քլասթրաս) կարեւոր վարիչներու օժանդակութիւնը ապահոված են։ Նշանակելի պարագայ մըն է որ լրտեսները փոխն ի փոխ ծախած են զիրենք օգտագործող պետութիւններու գաղտնիքները ուրիշ կառավարութիւններու եւ այսպէսով մեծ գումարներ գրպանած։

Այս յայտնութիւններուն հետեւանքով, պատերազմական նախարար զօր. մազարաքիս երկար խորհրդակցութիւն մը ունեցած է սպայակոյտի փոխ պետ՝ վրդնդ Մատիի հետ, եւ հրահանգած է վերջինին ճշտորոշել ի վնաս հելլէն բանակին տեղի ունեցած գործութիւններու ի՞նչ աստիճան իրականութեան համապատասխանելը։ Լրտեսական այս խնդիրը մեծ յուզում պատճառած է պաշտօնական շրջանակներուն եւ հանրային կարծիքին։

ԵՐԿՈՒ ՀԱՅԵՐ ԱԼ ՄԵՂՍԱԿԻՑ

Նախնական քննութիւնները ցոյց տուած են Թէ լրտեսական կազմակերպութեան կը մասնակցէին նաեւ երկու հայեր՝ Ալմենակ Բանտիկեան եւ Բէնկեան, որոնցմէ առաջինը այժմ կը գտնուի Էնկիւրի։ Հաստատուած է Թէ Ալմենակ Բանտիկեան բազմաթիւ անգամներ ճամբորդած է Աթէնքէն Էնկիւրի եւ Էնկիւրիէն Աթէնք։ Կազմակերպութեան հետ գաղտնի կապեր ունի նաեւ իշխան Յակոբ Հէտտինի աղջիկը, որ վեց ամիս առաջ փարիզէն հոս եկած էր, իր հետ բերելով նորածեւութեան հաստատութեան մը ապրանքները, որոնց ներածման համար կառավարութիւնը այդ ժամանակ պահանջեց հարիւր հազար տրախմի։ Թերթերը կը յիշեցնեն Թէ Յակոբ Հէտտինի աղջիկը երեք շաբաթ մնացած է Աթէնքի եւ Ցելանիկի մէջ, միշտ գաղտնի ոստիկանութեան հսկողութեան տակ գտնուելով։

Պատերազմական նախարարութեան մէջ կ'անգիտանան Թէ ո՛ր փաստաթուղթերը գողցուած են։

Ցովային նախարարը հրաման ըրած է դասաւորել նաւատորմին արշիւները, երեւան հանելու համար գողցուած փաստաթուղթերը։

(Լուրերու շարունակութիւնը կարդալ Դ. էջ)

ՆԱՄԱԿՆԵՐ ԻՏԱԼԻԱՅԷՆ

ՓՈՔՐԱՄԱՍՆՈՒԹԵԱՆՑ ԽՆԴԻՐԸ

ՄԵԾԵՐԸ Կ'ՈՒԶԵՆ ՁՈՒԼԵԼ ՓՈՔՐԵՐԸ

Քաղաքական հորիզոնը պահ մը մթագնեցաւ, Աւստրիոյ երեսփոխանական ժողովին մէջ եղած բողոքներուն առթիւ։

Երեսփոխան կոլը կը բողոքէր Հարաւային Տիրոլի մէջ գործադրուած իտալացման մեթոտներուն դէմ, եւ իտալահպատակ գերմաններու գերմաններէն խօսելու, սորվեցնելու, գերման մնալու իրաւունքը կը պահանջէր։

Այդ բողոքը պիտի մնար անլսելի, իտալական մամուլը պիտի մնար անտարբեր՝ եթէ վարչապետ Զալբէլ խոհեմ քաոերով համամտութիւն չյայտնէր։ Բարոյական աստուածաբանութեան երբեմնի ուսուցիչը, գերապայծառ Զալբէլ, պաշտպան հանդիսացաւ աւելի վերին Ատիճէի կաթոլիկ կղերին, որ կը պահանջէր գերմաններէն լեզուով դասաւանդել կրօնագիտութիւնը, մինչդեռ ֆաշիստ կառավարութիւնը պարտադրած է իտալերէնը տարրական նախակրթարաններու մէջ։

Իտալիոյ վարչապետը տուաւ հաւատու պատասխան մը։ Ան կը մերժէ քաղաքական եւ ազգային սահմաններու տարբերութիւնները։ Իտալիոյ համար չկան Գերմաններ, Սլաւներ, կան միմիայն Իտալացիներ։ «Իտալիան քաղաքականօրէն միացած, եզերագրականօրէն համասեռ է Եւրոպայի ոեւէ մէկ պետութենէն աւելի»։

Ջնջելէ եաք աշխարհագրական անունը, Տիրոլ, և զայն կոչելով վերին Ատիճէ, Իտալիա կը ձգտի ձուլել փոքրամասնութիւնները։ Ջնջուած են տեղական յորջորջումները, իտալացած փողոցներու անունները։ Պարտաւորիչ է իտալերէնը։ Անցեալները քահանայ մը սլաւերէն (խրուատերէն) քարոզ կուտար Տրիէստէի օրթոտոքս եկեղեցիին մէջ։ Իտալացի մը ներս կը մտնէ կը պահանջէ որ իտալերէն քարոզէ։ Քահանան կը բողոքէ, եպիսկոպոսարան կը դիմէ, ժողովուրդը կը ցրուի։

Իտալիոյ հիւսիսային սահմաններուն վրայ կ'ապրին՝ վերին Ատիճէի մէջ 200,000 Գերմաններ, Տրիէստէի գաւառին մէջ 100,000 Սերպ-Խրուատներ, 260,000 Սլովէններ, Պիզինոյի մէջ 2000ի մօտ Ռումէններ։

Մուսոլինիի համար փոքրամասնութեան հարց չկայ ոչ իսկ միջազգային տեսակէտէն։ Առաւելն «ներքին հարց մըն է եւ ոչ ոք իրաւունք ունի միջամտելու ըլլալու մեծ պետութեան մը ներքին գործերուն»։ Պուէնոս Այրէս տուաւ դիտել տուաւ որ Իտալիան «Աւստրիոյ աշակերտը չէ, գար մը ամբողջ Եւրոպայի կէսին ճամբաները դահիճներով լեցուն էին, քանտերը մարտիրոսներով»։ Պատմութեան հեգնութիւնն է անշուշտ, որ ազգութեան սկզբունքին կատաղի հակառակորդները, կախազաններ փառաբանողները, լեզուական ազատութիւն պահանջեն ուրիշ երկրի մը համար՝ երբ կը զլանան տարրական իրաւունքները Մաճառներուն, իրենց հայրենակիցներուն, երէկուան զէնքի եղբայրներուն։

Դիկտատորը դիտել տուաւ թէ դեռ 15 թերթեր կը տպուին գերմաններէն եւ թէ նախկին թշնամիները այսօր իտալահպատակ դառնալով, կը վայելեն Իտալացիներու իրաւունքներ։ Պատերազմի հաշմանդամները հաւասարապէս ոճիկ կը ստանան, որբերը պատերազմի որբեր կը համարուին պետութենէն։ Հազարաւոր պատանիներ ինքնաբերաբար կը լաճախեն իտալական դպրոցներ՝ տարրական եւ երկրորդական։

Իտալեւաւստրիական միջադէպը անգամ մըն ալ կը յուզէ ցեղագրական հարցը, համագերմանի ձգտումը, աշխարհագրական քարտէսի սրբագրութեան պէտքը։

Ազգայնութեան զգացումին համեմատ կ'աւելնայ ձուլման ճնշումը։ Ամենուրեք ազգերը կ'ուզեն պահել իրենց ինքնութիւնը, լեզուն մանաւանդ, ամէնէն ակնառու յատկանիշը ցեղին եւ ամէն տեղ նոյնքան ուժգնութեամբ կը ջանան ջնջել այդ յատկանիշը, ձուլել փոքրամասնութիւնը, անզիտանալ իրաւունքները։ Ամէն տեղ քաղաքական սահմանները, ցեղային, լեզուական սահմանները կ'ուզեն փոխել։

Յայտնի է որ Աւստրիոյ փափաքն է Գերմանիոյ միանալ եւ Գերմանիոյ ձգտումն է իւրացնել Աւստրիան։ Գերմանիոյ համար հոն է պետութեան սահմանը ուր կը գտնուի գերման ցեղը։ Համագերման վարդապետութեան տեսակէտէն, ցեղային իրականութիւն մը միայն գոյութիւն ունի, որուն վրայ հիմնուելու են քաղաք. սահմանները։ Հոս կը բախին համագերմանութիւն եւ ֆաշիսմ, մէկը գերազանցօրէն ցեղագրական, միւսը՝ ազգայնական։ Ֆաշիսմին համար ալ հոն է Իտալիան, ուր կայ իտալացի գաղութ մը, իտալական լեզուն։

Գերման քաղաքականութեան նպատակն է հասնիլ Ադրիական, տիրապետել կեդրոնական Եւրոպայի, Պալթիկէն Միջերկրական։ Արեւելքը կամ Սլաւը, արեւմուտքը՝ նոր-լատինը։ Անցեալ դարէն ի վեր այս երեք խումբերը կը վարեն եւրոպական քաղաքականութիւնը։ Առաջինները չունին յարակցութիւն, ժանաւանդ կրօնական տեսակէտով (Լեհաստան՝ կաթոլիկ, Ռուսը՝ օրթոտոքս, Չեխը՝ կաթոլիկ, Սերպերը խառնուրդ), վերջինները չունին միութիւն, մրցակիցներ են, մինչդեռ գերման տարրը աւելի յարակցութիւն ունի, աշխարհագրական առաւելութիւն եւ տնտեսական շահերու նոյնութիւն։

Փոքրիկ պետութիւններ ստիպուած են յածիլ մէկ կամ միւս խումբին շրջանակին մէջ։ Փոքրամասնութիւնները կը մնան տիրապետողներու ենթակայ, յետպատերազմի դաշնագրերը մեռեալ տառ։ Ահա՛ Արեւելքն ալ կը շարժի, Հնդիկը կ'արթննայ, կը յոխորտայ Աֆղանը, որուն արքան կ'ողջագուրուի տզօր պետութիւններու պետերուն հետ։ Պարսիկը իր գոյութիւնը ցոյց կուտայ։ Մ'իջագետքի Արաբներն անդամ, որոնք պատերազմէն առաջ հազիւ տասը վարժարաններ ունէին աղջիկներու համար, մօտ 50 կրթարան կը հաշուեն այսօր 10,000 աշակերտուհիներով։ Վաղը պիտի պարտադրեն արաբերէնը ամէնուն։ Հազիւ ազատագրուած ժողովուրդներ կը դառնան ճնշող եւ բռնակալ։

Պատերազմէն ետք գծուած քարտէսը չի համապատասխաներ ազգութիւններու քարտէսին։ Գծողները, զգալով պակասը, տեսնելով թերին, փոքրամասնութեան մը իրաւասութիւններ սահմաններ են փոքրիկ պետութիւններու հաժար։ Տեղ տեղ ալ հանրաքուէով միացած՝ մեծամասնութեան փափաքած պետութեան հետ։ Հոն ուր մեծամասնութիւն մը կայ, փոքրամասնութիւն մըն ալ կայ յաճախ տարբեր կրօնքով, լեզուով, ցեղով եւ որ կը զոհուի քուէին, չի համակերպիր անշուշտ, կամ կը ձգտի պահել ինքնութիւնը կամ կը հեռանայ։ 1920 Փետր. 10ին Շլէզվիկի հանրաքուէով Դանիա կը վերստանար դանիական գաւառը, 75,023 քուէ Տանիմարքաի, 25,176 Գերմանիոյ հետ միանալու տրուած էին։ Այս վերջիններ ստիպուեցան ընդունիլ նոր հայրենիքը։ Ընդհակառակն 8947 Դանիացիներ ստիպուեցան մնալ գերման, որովհետեւ 26,911 Գերմաններ Շլէզվիկի մէջ քուէարկեցին Գերմանիոյ համար։

Պողէն քաղաքը թողուցին Լեհաստանի, գերման տարրը հեռացաւ, պաշտօնեաներ միայն մնացին։ Պոհեմիայի Գերմանները միայն մնացին հաւատարիմ ծննդավայրին, որովհետեւ հաստատուած են դարերէ ի վեր։

Զուլման քաղաքականութեան կը հետեւին Գերմանիա, Լեհաստան, Սերպիա՝ Խրուատիոյ եւ Մակեդոնիայի մէջ, Ռումանիա՝ Տրանսիլվանիայի եւ Բեսարապիայի մէջ։

Պատերազմէն առաջ գերման կառավարութիւնը գերմանացնել կը ջանար Լեհը, հեռացնելով բնագաւառէն, հողը Գերմաններու ձախել տալով, դպրոցները ճնշելով։ Իշխան Բիւլով կայսերական Գերմանիա գործով կ'արդարացնէր նպատակն ու մեթոտները յանուն ցեղային սկզբունքին եւ գերման տարրին պաշտպանութեան։ Այդ մեթոտներուն պատճառով, բազմաթիւ Լեհեր գաղթած են Գերմանիոյ զանազան կողմերը։ Գերմանիա կը յուսար ձուլել զանոնք, բայց անկարող եղաւ. այսօր 1,150,000 Լեհեր կը մնան Գերմանիոյ հպատակ, բայց լեհերէն կը խօսին եւ կաթոլիկ են։

Վերոյիշեալ վեհաժողովին ներկայանալու բախտը չունեցան երկու սերպ-գերմաններ, Պարթ եւ Պրիւլ, որոնք ինքնավարութիւն կը պահանջէին 150,000 ցեղակիցներու համար։ Ասոնք սլաւներ են, կաթոլիկ կրօնով և սեփական լեզուի տէր։ Իրենց պաշտօնական անունն է Վանտեր, համաձայնուած կոտպիւսի շուրջ, Լիւզասի մէջ։ Վանտեր, Լեհեր, Չեխեր եւ բոլոր օտար տարրեր պարտաւորուած են գերմաներէն խօսիլ, գերման անուններ գործածել, գերմանացնել։ Պարտաւորուած են յաճախ կալուածները ծախել Գերմաններու։ Չեն կրնար կալուածներու տէր ըլլալ։ Ազգայնական բազմաթիւ կազմակերպութիւններ ամէն՝ միջոցներով, նոյն իսկ սպառնալիքով, կ'ուզեն պարտադրել գերմանութիւնը։

Թիւրք օճախի կազմակերպութիւնը, թուրքերէն խօսելու բռնութիւնը, թրքացնելու ձգտումը, գերման մեթոտ մը հետեւողութիւնը վոսփորի ափերուն վրայ, նոյն նպատակն ունի.
— ձուլել տարաեզու տարրերը, կազմել թուրք ժողովուրդ մը միեւնոյն թուրք սահմաններու տակ, ազատիլ փոքրամասնութիւններու մղձաւանջէն։

Չեխ կառավարութիւնը, չանաց նրբանցք մը ունենալ Աւստրիոյ եւ Հունգարիոյ միջեւ։ Քաղաքականապէս ձախողելով՝ տնտեսապէս ձեռք անցընել կ'ուզէ հողամաս մը, աղքատացած Հունգարներու ձեռքէն գնելով հող ու տուն՝ մերձենալու համար Եուկոսլաւիոյ։

Աւստրիան, ազգային ու ցեղային ինքնավարութեան պաշտպանը, գերմանացուցած է Բուրգէնլանդի մաճառ վարժարանները։ Ուսուցիչներուն եւ վարժուհիներուն արգիլուած է մաճառերէն խօսիլ։ Ինչպէս թուրքը կը դանդաղի որ դեռ հայերէն ու յունարէն խօսողներ կան Պոլսոյ մէջ, Բուրգէնլանդի մէջ ալ հարիւրապետ մը կը բողոքէր որ տակաւին հունգարերէն խօսողներ կային աւստրիական հայրենիքին մէջ։ Հողային նոր օրինագիծ մը կը պարտաւորէ մեծ սեփականութիւնները բաժնել եւ այս պահուն գերման գիւղացին կը շահի, որովհետեւ Մաճառն իրաւունք չունի հող գնելու։

Ազգայնութեան պայքարը կը մղեն նաեւ Ռումանիոյ մէջ՝ Ուկրաններ եւ Մաճառներ, Լեհաստանի մէջ՝ Ռութէններ։ Ո՞րքան պիտի տեւէ այս պայքարը։ Սերունդէ մը անհետացած է Մաճառը Աւստրիայէն, երկու սերունդէ՝ Գերմանն Իտալիայէն եւ Լեհաստանէն, Լեհը՝ Գերմանիայէն։

Իւրացում եւ ձուլում բաւական չեն տակաւին անհետացմանը ցեղային յատկանիշներու, որոնք դարերու արդիւնք են։ Իտալիոյ սլաւն ու գերմանը կը մնան սլաւ եւ գերման մասյնութեամբ հաստատուն, գերման տարրը հեռացաւ, պաշտօնեաներ միայն մնացին։ Պոհեմիայի Գերմանները միայն մնացին հաւատարիմ ծննդավայրին, որովհետեւ հաստատուած են դարերէ ի վեր։

Զուլման քաղաքականութեան կը հետեւին Գերմանիա, Լեհաստան, Սերպիա՝ Խրուատիոյ եւ Մակեդոնիայի մէջ, Ռումանիա՝ Տրանսիլվանիայի եւ Բեսարապիայի մէջ։

Պատերազմէն առաջ գերման կառավարութիւնը գերմանացնել կը ջանար Լեհը, հեռացնելով բնագաւառէն, հողը Գերմաններու ձախել տալով, դպրոցները ճնշելով։ Իշխան Բիւլով կայսերական Գերմանիա գործով կ'արդարացնէր նպատակն ու մեթոտները յանուն ցեղային սկզբունքին եւ գերման տարրին պաշտպանութեան։ Այդ մեթոտներուն պատճառով, բազմաթիւ Լեհեր գաղթած են Գերմանիոյ զանազան կողմերը։ Գերմանիա կը յուսար ձուլել զանոնք, բայց անկարող եղաւ. այսօր 1,150,000 Լեհեր կը մնան Գերմանիոյ հպատակ, բայց լեհերէն կը խօսին եւ կաթոլիկ են։

Վերոյիշեալ վեհաժողովին ներկայանալու բախտը չունեցան երկու սերպ-գերմաններ, Պարթ եւ Պրիւլ, որոնք ինքնավարութիւն կը պահանջէին 150,000 ցեղակիցներու համար։ Ասոնք սլաւներ են, կաթոլիկ կրօնով և սեփական լեզուի տէր։ Իրենց պաշտօնական անունն է Վանտեր, համաձայնուած կոտպիւսի շուրջ, Լիւզասի մէջ։ Վանտեր, Լեհեր, Չեխեր եւ բոլոր օտար տարրեր պարտաւորուած են գերմաներէն խօսիլ, գերման անուններ գործածել, գերմանացնել։ Պարտաւորուած են յաճախ կալուածները ծախել Գերմաններու։ Չեն կրնար կալուածներու տէր ըլլալ։ Ազգայնական բազմաթիւ կազմակերպութիւններ ամէն՝ միջոցներով, նոյն իսկ սպառնալիքով, կ'ուզեն պարտադրել գերմանութիւնը։

Թիւրք օճախի կազմակերպութիւնը, թուրքերէն խօսելու բռնութիւնը, թրքացնելու ձգտումը, գերման մեթոտ մը հետեւողութիւնը վոսփորի ափերուն վրայ, նոյն նպատակն ունի.
— ձուլել տարաեզու տարրերը, կազմել թուրք ժողովուրդ մը միեւնոյն թուրք սահմաններու տակ, ազատիլ փոքրամասնութիւններու մղձաւանջէն։

Չեխ կառավարութիւնը, չանաց նրբանցք մը ունենալ Աւստրիոյ եւ Հունգարիոյ միջեւ։ Քաղաքականապէս ձախողելով՝ տնտեսապէս ձեռք անցընել կ'ուզէ հողամաս մը, աղքատացած Հունգարներու ձեռքէն գնելով հող ու տուն՝ մերձենալու համար Եուկոսլաւիոյ։

Աւստրիան, ազգային ու ցեղային ինքնավարութեան պաշտպանը, գերմանացուցած է Բուրգէնլանդի մաճառ վարժարանները։ Ուսուցիչներուն եւ վարժուհիներուն արգիլուած է մաճառերէն խօսիլ։ Ինչպէս թուրքը կը դանդաղի որ դեռ հայերէն ու յունարէն խօսողներ կան Պոլսոյ մէջ, Բուրգէնլանդի մէջ ալ հարիւրապետ մը կը բողոքէր որ տակաւին հունգարերէն խօսողներ կային աւստրիական հայրենիքին մէջ։ Հողային նոր օրինագիծ մը կը պարտաւորէ մեծ սեփականութիւնները բաժնել եւ այս պահուն գերման գիւղացին կը շահի, որովհետեւ Մաճառն իրաւունք չունի հող գնելու։

Ազգայնութեան պայքարը կը մղեն նաեւ Ռումանիոյ մէջ՝ Ուկրաններ եւ Մաճառներ, Լեհաստանի մէջ՝ Ռութէններ։ Ո՞րքան պիտի տեւէ այս պայքարը։ Սերունդէ մը անհետացած է Մաճառը Աւստրիայէն, երկու սերունդէ՝ Գերմանն Իտալիայէն եւ Լեհաստանէն, Լեհը՝ Գերմանիայէն։

Իւրացում եւ ձուլում բաւական չեն տակաւին անհետացմանը ցեղային յատկանիշներու, որոնք դարերու արդիւնք են։ Իտալիոյ սլաւն ու գերմանը կը մնան սլաւ եւ գերման մասյնութեամբ

եւ հետեւաբար պիտի ըլլան պատճառ մը անհամերաշխութեան, բարոյական միութեան։ Հարաւ. Ամերիկայի պատուաստուած եւ սպանիացած ժողովուրդները Սպանիացիներ չեն, ոչ ալ Պրազիլիացին Փորթուկալցի է։

Իտէալ պետութիւնը պիտի ըլլար նուիրական Հելուետիայի նման, ուր չորս լեզուներ՝ ֆրանսերէն, գերմաներէն, իտալերէն, ռոմաներէն, եւ չորս կրօններ կ'ապրին կողք կողքի՝ իւրաքանչիւր հատուած բերելով իր բաժինը նոյն պետութեան, զուիցերիական հայրենիքին։

ՀԵՏՈՒԻՄ

ԵՍԹԵՐԻ ԸՆՏՐՈՒԹԻՒՆԸ

(եբրայական հին աւանդութիւն)

Պատմութիւն բաբբունի Սիմոնի որդի Եոշէի, որ գրուած է Սուրբ Միդրաշիմի նուիրական Միդրաշ Շիր Հասիրիմ գիրքին մէջ։

Իսրայէլ ժոխ ըրէ՛, մէ՛կ է մեր Տէր Աստուածը։

* * *

Այն օրերուն, Սիդոն՝ ամէնէն զօրեղ քաղաքին մէջ կ'ապրէր Իսրայելացի մը, որ ունէր ամէն հարստութիւն, եւ կը վայելէր բոլոր այցելուներուն յարգանքը, նոյն իսկ օտարականներուն։ Այդ բողոջ Սիդոնի մէջ չկար մէկը, որ այդքան զեղեցիկ կին մը ունենար, ինչու որ անոր կնոջ զեղեցկութիւնը նման էր Սարայի զեղեցկութեան, որուն հրապոյրներով բոցավառեցաւ Եգիպտոսի ամբողջ երկիրը։

Սակայն այս հարուստ մարդը երբեք երջանիկ չէր, որովհետեւ երախայի մը ճիչը չթնդացուց իր բնակարանը, մանուկի մը ձայնը չզուարթացուց իր սիրտը։ Եւ մարդիկ ատոր համար կը յանդիմանէին զինք ու կ'ըսէին.

— Մի՞թէ չլսեցի՞ր բաբբունիները, որոնք այսպէս կը քարոզեն. «Երբ այր մը տասը տարի կ'ապրի կնոջ մը հետ եւ զաւակ չունենար, պէտք է արձակէ զայն, տալով իր օժիտը, ինչպէս գրուած է օրէնքին մէջ։ Որովհետեւ այրը թերեւս արժանի չէ գտնուած իր սերունդը յաւերժացնելու այդ կնոջը հետ»։

Իսկ ուրիշներ ալ կը մեղադրէին կինը, հաւատացած ըլլալով որ զեղեցկութիւնը հպարտացուցած էր զայն, եւ ամլութիւնը պատիժ մըն էր այդ հպարտութեան։

Արդ, առտու մը, Սիդոնի մեծատուն վաճառականը եւ իր կինը եկան սպասելու դրանը առջեւ բաբբունի Սիմոնի որդի Եոշէի, եւ խոնարհելով ողջոյն տուին.

— Սալէմ ալէյքում (բարեւը ձեր վրայ ըլլայ)։

Բարեւին բնաւ չնայեցաւ կնոջ վրայ, որովհետեւ սուրբ մարդոց արգիլուած է դիտել կնոջ մը նոյնիսկ կրունկը։ Սակայն զգաց կնոջ հրապոյրը, որ իր ներկայութեամբ լեցուց ամբողջ բնակարանը, ինչպէս խունկը այն ծաղիկներուն, զորս Աղօթքի Հրեշտակը հիւսած է իր ձեռքովը։ Եւ բաբբունին հասկցաւ, որ կինը կուլար։

Այն առեն ամուսինը կանգնեցաւ եւ ըսաւ.

— Դատէ՛։ Անցաւ տասը տարին, երբ ես ամուսնացայ Եսթերի հետ։ Այն առեն ես քսան տարեկան էի եւ կը փափաքէի հնազանդիլ պատուիրանքին, որ կ'ըսէ. «Ով որ չամուսնանայ քսան տարեկան ըլլալէ յետոյ, ըմբոստացած կ'ըլլայ Աստուծոյ դէմ»։ Ո՛վ բաբբունի, դուն դիտես արդէն, Սիդոնի ամէնէն գմայլելի կոյսն էր Եսթեր. անիկա իմ սիրտիս մէջ կիներուն ամէնէն քաղցրը եւ ամէնէն սիրելին էր, որովհետեւ երբեք թերութիւն չգտայ իր մէջ եւ ոչ ալ կեղծիք՝ իր սիրտին մէջ։

Այնուհետեւ ես եղայ հարուստ վաճառական մը։ Տիրոսի մարդիկը կը ճանչնան զիս, եւ Կարթագինէի վաճառականները իմ անունովս կ'երդուընան։ Բազմաթիւ նաւեր ունիմ, որոնք Ոփիրէն ոսկի եւ փղոսկր կը բերեն, եւ Արեւելքէն մեծադին ակնեղէններ կը փոխադրեն։ Եղնգաքարէ անօթներ ունիմ եւ զմրուխտէ սկիհներ, որոնք բանուած են գմայլելի եղանակով մը։ Եւ դեռ ձիեր ունիմ ու կառքեր։ Ձկայ իշխան մը, որ ինձմէ աւելի հարստութիւն ունենայ։ Եւ այս ամէնը կը պարտիմ, —թող օրհնեա՛լ ըլլայ անունը,— Ամենասուրբին օրհնութեան, ինչպէս նաեւ կնոջս՝ Եսթերի, որ իմաստուն, քաջ եւ խորագէտ է իր խրատներուն մէջ։

Սակայն, ո՛վ բաբբունի, յոժարութեամբ կուտայի ինչքերս, եթէ կարելի ըլլար գաւա՛կ մը ունենալ, որպէսզի և՛ս ալ ճանչցուէի իբրեւ հայր Իսրայէլի մէջ։ Ամենասուրբը, — թող օրհնեա՛լ ըլլայ իր անունը,— չշնորհեց ինծի բաղձանքս։ Վախնամ անարժան նկատուեցայ զաւակ ունենալու այս զեղեցի՛կ, այս բարի՛ կնոջմէս։ Ահա թէ ինչո՛ւ համար ակայ քեզի, խնդրելով որ գրես մեր ամուսնալուծման օրինական թուղթը։ Որովհետեւ որոշած եմ Եսթերի տալ արձակման թուղթ մը, եւ հարստութեանս լաւագոյն բաժինը, եւ թող դադրի՛ մեղադրանքը մեր վրայէն, Իսրայէլի առջեւ։

* * *

Եւ բաբբունի Սիմոն որդի Եոշէի, երազի մէջ թաղուած, շոյեց իր մօրուքին ազօտ արծաթը։ Շէրինահի լռութիւնը հանգչեցաւ անոնց վրայ։ Եւ Սիդոն վաճառաշահ քաղաքին ազմուկը կը հասնէր անոնց ականջին, խուլ բզզիւնի մը նման, ինչպէս ծովին հեռաւո՛ր մրմունջը։

Այն առեն խօսեցաւ բաբբունի։ Եւ Եսթեր, որ կը դիտէր զայն, զգաց որ կը ժպտէին իր աչքերը, թէեւ աւրբին շրթները բնաւ ժպիտ մը չուրուագծեցին։ Բայց թերեւս անոր աչքերը քաղցրացան դիտելով երկուքին սիրտերուն խորը։

— Որդի՛, ամբողջ Իսրայէլ պիտի գայթակղի, եթէ ընես ըսածդիդ պէս, ամապարանքով եւ առանց լուր տալու ժողովրդեան, ինչպէս յարմար է։ Մարդիկ պիտի կարծեն, որ Եսթեր բարի կին մը չէ, կամ դուն շատ պահանջկոտ ամուսին մըն ես։ Ճիշտ չէ արհամարհանքի նշաւակ դառնալ։ Դարձի՛ր տուն, եւ պատրաստէ մեծ խնջոյք մը. հրաւիրէ քու բարեկամներդ, կնոջդ բարեկամները, եւ բոլոր անոնք, որ ներկայ էին հարսնիքիդ։ Ասկ անոնց այնպէս, ինչպէս պատուաւոր մարդ մը կը խօսի պատուաւոր մարդոց հետ։ Բացատրէ անոնց թէ ինչո՛ւ կ'ընես այդպէս, եւ հասկցուր թէ ոչինչ կայ մեղադրելի Եսթերի կողմէն։ Յետոյ յաջորդ օրը կուր տեսնել զիս, որպէս զի զրեմ թուղթը։

* * *

Այսպէս մեծ խնջոյք մը տրուեցաւ եւ բազմաթիւ հիւրեր կանչուեցան։ Անոնց մէջ էին նաեւ բոլոր անոնք, որ ներկայ եղեր էին Եսթերի հարսնիքին, բացի անոնցմէ, անշուշտ, զորս Ազրայէլի ձեռքը հնձած էր։ Ազնիւ գինիներ պարպուեցան, միսերը ծխացին ոսկեղէն սկուտեղներու վրայ, եւ իւրաքանչիւր կոչնականի արմուկին քով դրուած էին եղնգաքարէ սկիհներ։

Եւ ամուսինը խօսքը ուղղեց իր կնոջ, ի ներկայութեան բոլոր հիւրերուն։ Եւ քաղցրութեամբ խօսեցաւ այսպէս.

— Միասին ապրեցանք սիրելով իրար, Եսթեր, տասը երջանիկ տարիներ։ Եթէ այսօր կը բաժնուինք իրարմէ, պիտես որ նուազ սիրելուս համար չէ, այլ միայն անո՛ր համար, որ Ամենասուրբը չհաճեցաւ օրհնել մեր միութիւնը, շնորհելով մեզի զաւակներ։ Եւ որպէս զի հաստատեմ թէ կը սիրեմ քեզ միշտ, թէ բարիք միայն կը կամենամ քեզի, կը խնդրեմ քեզմէ, որ հետդ տանիս իմ տունէս՝ ինչ որ ուզես, նոյն իսկ ամբողջ ոսկին, ներս, կամ ամբողջ ակնեղէնն մեծագին։

* * *

Կարկաչեցի՛ն գինիները, գիշերը սահեցաւ երջանիկ ծիզով, մինչեւ որ կոչնականները չափէն աւելի ծանրացան, եւ անոնց ակները բզզացին մեղուներու պէս նմանցան։ Այլ եւս դադրեցան շարժելէ անոնց մօրուքները ծաղէն։ Ատոր քուն մը իջաւ նոցա վրայ։

Այնատեն Եսթեր կանչեց նաժիշտները եւ ըսաւ.

— Կը տեսնէ՞ք։ Ամուսինս քնանալ խորա՛նչ։ Կամաց տարէք զայն հօրս տունը, պիտի գամ ես ալ հիմա։

* * *

Յաջորդ օրը, երբ ամուսինը արթնցաւ, ինքզինք գտաւ ծանօթ տան մը սենեակին մէջ։ Սակայն անծանօթ չէին պատերը այն կնոջ, որ քովը տեր էր, փղոսկրեայ մանկան որոնք կը զգուէին իր մօրուքը։ Քաղցրութիւնը ծուխերուն վրայ կը հանդչէր իր դէմքը, փայլը խոր աչքերուն, որոնք կը թափանցէին իր նայուածքին, — ան զուշակեց որ հանդչէր Եսթերի բազուկներուն մէջ։ Այն առեն, տակաւին շերուան ցաւագին երազներու տարուած, բսաւ.

— Կի՛ն դու, ի՞նչ ըրիր։

Եւ լսեց Եսթերի ձայնը, աւելի քաղցր, քան վուվուզանները դաւնիներուն թզենիներուն ջէն։

— Ո՛վ իմ ամուսինս, քնի՛ր չհրաժարեցի՞ր մէկ բան ընել ու հետս առնել քու բնակարանէդ՝ ինչ որ ուզէի։ Արդ, միայն ընտրեցի, եւ քեզի տուինը, որովհետեւ կը սիրեմ քեզ աշխարհի վրայ ամէն բան աւելի։ Հիմա պիտի ուզե՞ր լքել։

Եւ ամուսինը չէր կրնար տեսնել զայն, որովհետեւ իր ցանկութիւնները մթնցուցեր էին զինքը։ Սակայն մտիկ կ'ընէր նոր ձայնին երաժշտութիւնը, կ'արտասանէր Հոսէի խօսքերը, այնքան հին, բայց այնքան նոր՝ այն սիրտերու համար, որոնք կը սիրե՛ն...

«Ո՛ւր որ երթաս, հոն պիտի գամ, ո՛ւր որ բնակիս, հոն պիտի բնակիմ։ Քու ազգդ պիտի ըլլայ ազգս, քու Աստուածդ՝ Աստուածս։ Ուր որ մեռնիս, հոն պիտի մեռնիմ եւ հոն պիտի թաղուիմ։ Այս ամէնը ընեմ եւ աւելին եթէ մահը չբաժնէ զիս ինձմէ»։

Յաջորդ օրը, երբ ամուսինը արթնցաւ, ինքզինք գտաւ ծանօթ տան մը սենեակին մէջ։ Սակայն անծանօթ չէին պատերը այն կնոջ, որ քովը տեր էր, փղոսկրեայ մանկան որոնք կը զգուէին իր մօրուքը։ Քաղցրութիւնը ծուխերուն վրայ կը հանդչէր իր դէմքը, փայլը խոր աչքերուն, որոնք կը թափանցէին իր նայուածքին, — ան զուշակեց որ հանդչէր Եսթերի բազուկներուն մէջ։ Այն առեն, տակաւին շերուան ցաւագին երազներու տարուած, բսաւ.

— Կի՛ն դու, ի՞նչ ըրիր։

Եւ լսեց Եսթերի ձայնը, աւելի քաղցր, քան վուվուզանները դաւնիներուն թզենիներուն ջէն։

— Ո՛վ իմ ամուսինս, քնի՛ր չհրաժարեցի՞ր մէկ բան ընել ու հետս առնել քու բնակարանէդ՝ ինչ որ ուզէի։ Արդ, միայն ընտրեցի, եւ քեզի տուինը, որովհետեւ կը սիրեմ քեզ աշխարհի վրայ ամէն բան աւելի։ Հիմա պիտի ուզե՞ր լքել։

Եւ ամուսինը չէր կրնար տեսնել զայն, որովհետեւ իր ցանկութիւնները մթնցուցեր էին զինքը։ Սակայն մտիկ կ'ընէր նոր ձայնին երաժշտութիւնը, կ'արտասանէր Հոսէի խօսքերը, այնքան հին, բայց այնքան նոր՝ այն սիրտերու համար, որոնք կը սիրե՛ն...

«Ո՛ւր որ երթաս, հոն պիտի գամ, ո՛ւր որ բնակիս, հոն պիտի բնակիմ։ Քու ազգդ պիտի ըլլայ ազգս, քու Աստուածդ՝ Աստուածս։ Ուր որ մեռնիս, հոն պիտի մեռնիմ եւ հոն պիտի թաղուիմ։ Այս ամէնը ընեմ եւ աւելին եթէ մահը չբաժնէ զիս ինձմէ»։ (ԴԻՐՔ ՀԻՆ ԹԱՅ, Գլ. Ա. 16)։

Թարգմ. Շ. ՆԱՐԴՈՒՆԻ

ՆԿԱՐԻՉ ՄԱԽՈԽԵԱՆ

Նիսի L'Eclaireurին մէջ Մարա), նկարչական քննադատ Ժօրժ Ավրիլ, երկար յօդուած կը նուիրէ Նիսի նկարիչներու ցուցահանդէսին, որուն կը նակցի նաեւ նկարիչ վարդ Մախոխեան։

Այդ յօդուածին սկիզբը գրուած են «ծովի նշանաւոր նկարիչ» Մախոխեանի եւ գեղարուեստի ընկերութեան անդամներուն պատկերները։

Յօդուածէն կը քաղենք միայն հատուածը, որ կը վերաբերի հայ նկարիչին.

«... Մեծ ծովանկար մը Մախոխեանէն, որ վերջերս նկարած կը մնայ տեղական ցուցասրահներէն, ցաւ պատճառեց ժողովուրդին։ Այս ծովանկարը ցոյց կուտայ բարձր արուեստ մը, որ ուժեղ տպաւորութիւն կը թողու։ Ան օժտուած է «ծովի նկարիչի» ինչպէս կ'ընծեց զայն իր կնքահայրը Համիլ Մօքլէր։

Կը ներկայացնէ վերջալոյս Նէրվիի եզերքներուն վրայ։ Ի բախուն երկինքին տակ բարակ ամպերուն են խառնուած արեւին ճառագայթները, ծովը տարածուի մինչեւ հորիզոնը, կը ցոլայ պսպղուն շող մը, կուգայ մեռնիլ, լայն ալիքներով, ճկուն եւ ամամազուն, քի ժայռերուն վրայ։ Մախոխեան այլ եւս վարպետ գծած է ծովի եւ լոյսի խաղերուն՝ իր սիրապետող տեսութեամբ եւ աչքով։ Հոս ուտարած է ինքզինքին, եթէ գլած անցած»։

ԲՈՒՔՈՎԻ ՎԱԶԱԼՈՎԻՉ

(ՊԱՏՄՎԱԾՔ ԿԵՍՐԱՑԻ ԿՅԱՆՔԻՑ)

ԲԱԺԻՆ ՄԱՍՆ

Ե։

Ես — ասեց նա ինձ ուշադրությամբ զննելով,— ես ոչ միայն ձեզ հավատում եմ, այլև ամբողջությամբ համակրում եմ ձեզ։ Ես ինքս էլ ուզում եմ ազատել Հայաստանը, ինչպես դուք եք ուզում։ Ես ինքս էլ ատում եմ ռուսներին, ինչպես դուք եք ատում։ Ես ինքս էլ ուզում եմ, որ Հայաստանը լինի ինքնուրույն, ինչպես դուք եք ուզում։ Ես ինքս էլ ուզում եմ, որ Հայաստանում հաստատվի ինքնիշխան կարգեր, ինչպես դուք եք ուզում։ Ես ինքս էլ ուզում եմ, որ Հայաստանում ստեղծվի ինքնիշխան կառավարություն, ինչպես դուք եք ուզում։ Ես ինքս էլ ուզում եմ, որ Հայաստանում ստեղծվի ինքնիշխան բանակ, ինչպես դուք եք ուզում։ Ես ինքս էլ ուզում եմ, որ Հայաստանում ստեղծվի ինքնիշխան դրամական միավոր, ինչպես դուք եք ուզում։ Ես ինքս էլ ուզում եմ, որ Հայաստանում ստեղծվի ինքնիշխան ֆինանսական համակարգ, ինչպես դուք եք ուզում։ Ես ինքս էլ ուզում եմ, որ Հայաստանում ստեղծվի ինքնիշխան մաքսային համակարգ, ինչպես դուք եք ուզում։ Ես ինքս էլ ուզում եմ, որ Հայաստանում ստեղծվի ինքնիշխան ներքին և արտաքին առևտրի համակարգ, ինչպես դուք եք ուզում։ Ես ինքս էլ ուզում եմ, որ Հայաստանում ստեղծվի ինքնիշխան տրանսպորտային համակարգ, ինչպես դուք եք ուզում։ Ես ինքս էլ ուզում եմ, որ Հայաստանում ստեղծվի ինքնիշխան կապի համակարգ, ինչպես դուք եք ուզում։ Ես ինքս էլ ուզում եմ, որ Հայաստանում ստեղծվի ինքնիշխան էներգետիկ համակարգ, ինչպես դուք եք ուզում։ Ես ինքս էլ ուզում եմ, որ Հայաստանում ստեղծվի ինքնիշխան ջրային համակարգ, ինչպես դուք եք ուզում։ Ես ինքս էլ ուզում եմ, որ Հայաստանում ստեղծվի ինքնիշխան անտառային համակարգ, ինչպես դուք եք ուզում։ Ես ինքս էլ ուզում եմ, որ Հայաստանում ստեղծվի ինքնիշխան հանքային համակարգ, ինչպես դուք եք ուզում։ Ես ինքս էլ ուզում եմ, որ Հայաստանում ստեղծվի ինքնիշխան գյուղատնտեսական համակարգ, ինչպես դուք եք ուզում։ Ես ինքս էլ ուզում եմ, որ Հայաստանում ստեղծվի ինքնիշխան արդյունաբերական համակարգ, ինչպես դուք եք ուզում։ Ես ինքս էլ ուզում եմ, որ Հայաստանում ստեղծվի ինքնիշխան գիտական համակարգ, ինչպես դուք եք ուզում։ Ես ինքս էլ ուզում եմ, որ Հայաստանում ստեղծվի ինքնիշխան կրթական համակարգ, ինչպես դուք եք ուզում։ Ես ինքս էլ ուզում եմ, որ Հայաստանում ստեղծվի ինքնիշխան առողջապահական համակարգ, ինչպես դուք եք ուզում։ Ես ինքս էլ ուզում եմ, որ Հայաստանում ստեղծվի ինքնիշխան սոցիալական համակարգ, ինչպես դուք եք ուզում։ Ես ինքս էլ ուզում եմ, որ Հայաստանում ստեղծվի ինքնիշխան մշակութային համակարգ, ինչպես դուք եք ուզում։ Ես ինքս էլ ուզում եմ, որ Հայաստանում ստեղծվի ինքնիշխան սպորտային համակարգ, ինչպես դուք եք ուզում։ Ես ինքս էլ ուզում եմ, որ Հայաստանում ստեղծվի ինքնիշխան զբոսաշրջային համակարգ, ինչպես դուք եք ուզում։ Ես ինքս էլ ուզում եմ, որ Հայաստանում ստեղծվի ինքնիշխան կենցաղային համակարգ, ինչպես դուք եք ուզում։ Ես ինքս էլ ուզում եմ, որ Հայաստանում ստեղծվի ինքնիշխան կոմունալ

Միացեալ Նահանգները եւ Հայաստան

Նիւ Եորքէն կը հեռագրեն.— *Լորա Ռոպըրթ Սէսիլ ամերիկեան «Ֆարըն էֆֆէյրզ» թերթին մէջ յօդուած մը կը հրատարակէ «Ամերիկայի պատասխանատուութիւնները համաշխարհային խաղաղութեան մէջ» խորագրով։ Յօդուածագիրը կը վերլուծէ այն պատճառները որոնց հետեւանքով Մ. Նահանգները ա՛նքան քիչ ժողովրդականութիւն կը վայելեն Եւրոպայի մէջ։ Այդ պատճառները երեք են.— պատերազմ. պարտքերը, Ազգերու Դաշնակցութեան չմասնակցիլը եւ Հայաստանի հանդէպ հետեւած քաղաքականութիւնը։*

Լորա Սէսիլ դիտել կուտայ թէ Ամերիկա պատերազմի մէջ մտաւ այն ատեն միայն, երբ «Գերմանները յիմարութիւնը ունեցան ատոր մղելու զայն, հակառակ իր կամքին»։ Խօսելով Հայաստանի մասին, լորա Սէսիլ կ'ըսէ թէ հաշտութեան ժողովին մէջ Ամերիկա ուժգնօրէն պաշտպանեց Հայաստանի իրաւունքները, սակայն ետ քաշուեցաւ, երբ պատասխանատուութիւն ստանձնելու ժամը հասաւ։

Ամերիկեան մամուլը մեծապէս ազդուած է այս յօդուածէն։ «Նիւ Եորք Թայմզ» կը պատասխանէ Լորային։

Երեսփոխանական Ժողովը փակուած

1924 Մայիս 11ին ընտրուած երեսփ. ժողովը փակեց իր աշխատանքները եւ երեսփոխանները այսօրուընէ սկսեալ կը նետուին ընտրական պայքարին մէջ։ Վերջին քանի մը օրուան ընթացքին երեսփ. ժողով եւ Ծերակոյտ տեղւոյտ գործունէութիւն ցոյց տուին՝ օրակարգի բոլոր խնդիրներն ալ հաշուեյարդարի ենթարկելու համար։

Երեսփ. ժողովը 175ի դէմ 326 քուէով մերժեց չընչել 1893ի եւ 1894ի օրէնքները, որոնք խիստ պատիժներ կը տնօրինեն անիշխանական քարոզութեանց համար։ 190ի դէմ 311 ձայնով մերժուեցաւ պաշտօնեաներու սէնդիկա կազմելու իրաւունքը։

Ընկերվարականները առաջարկ ներկայացուցած էին ազատ արձակել բանտարկուած համայնավար երեսփոխանները՝ Մարսէլ Քաշէն, Վայեան-Քութիւրիէ եւ Ժնտրէ Մարթի, որպէսզի հնարաւորութիւն ունենան մասնակցելու ընտրական պայքարին։ Այս առթիւ տեղի ունեցաւ բուռն վիճաբանութիւն մը։ Դատական նախարար Պարթու յանուն կառավարութեան պահանջեց մերժել այս առաջարկը։

Նախարարը ձեռքը բռնած էր համայնավարական անդամատետր մը, որուն մէջ անդամներէն տեղեկութիւն կ'ուզուէր իրենց պատկանած զինուորական վաշտերուն մասին։ Ըսաւ նաեւ թէ միւս փախստական երեսփոխանները՝ Տորիօ եւ Տիւքլո Մոսկուա գացած են ընտրական պայքարին առթիւ դրամ բերելու համար անկէ։ Ի վերջոյ 150ի դէմ 340 քուէով որոշուեցաւ ա՛զատ չարձակել բանտարկեալ երեսփոխանները։

Միջադէպ մը անգլ. մարտանաւի մը մէջ

Լոնտոնէն կը հեռագրեն թէ միջադէպ մը ծագած է անգլ. նաւատորմին մէջ, ուր այնքան խիստ կարգապահութիւն կը տիրէ։ Դէպքը տեղի ունեցած է շաբաթ մը առաջ Մալթայի առջեւ խարսխած «Ռոյըլ Օք» զրահաւորին մէջ, որ կը կրէ դերծովակալ Քոլլըրտի դրօշը։ Սակայն թերթերը նոր արձագանգ կ'ըլլան այդ լուրին, այն ալ երեսփ. ժողովին մէջ կատարուած վիճաբանութեան մը հետեւանքով։

«Ռոյըլ Օք» Մարտ 11ին պիտի մեկնէր Ճիպրալթար՝ մասնակցելու համար անգլիական նաւատորմի ռազմափորձերուն, սակայն այդ ըմբոստութեան պատճառով մեկնումը օր մը յետաձգուեցաւ, որովհետեւ նաւապետն ու օգնականը մերժած էին զրահաւորը ճամբայ հանել՝ Պէնըրտ Քոլլըրտի հրամանին տակ։ Միջերկրականի նաւատորմին ընդհ. հրամանատար Սըր Ռոճըր Քիյս կախակայեց դեր-ծովակալն ու նաւապետները Տիւօրն ու Դանիէլը։ Այս վերջինները արդէն Լոնտոն հասած եւ տեղեկութիւններ տուած են դէպքին մասին, որ դեռ գաղտնի կը պահուի։ Երեսփ. ժողովին մէջ ծովային նախարար Պրիճմէն մերժեց ո եւ է յայտարարութիւն ընել, առարկելով թէ մանրամասնութիւններ չունի դէպքին մասին։ Յետոյ տեսնուեցաւ վարչապետին եւ թագաւորին հետ։

կը կարծուի թէ յիշեալ երկու բարձրաստիճան սպաները ըմբոստացած են, որովհետեւ ծովակալը կ'ուզէր մարտանաւին վրայ ճազ-պանտ մը դնել։

Եգիպտական նոր դահլիճը

Եգիպտական նոր դահլիճը կազմուեցաւ հետեւեալ կերպով. — վարչապետ եւ ներքին նախարար՝ Նահաս փաշա, հանրօգուտ շինութեանց՝ Իպրահիմ փաշա, կրթական՝ Շամսի փաշա, դատական՝ Խասպա փաշա, պատերազմական՝ Ճաֆար Վալի փաշա, արտաքին՝ Ղալի փաշա, ելմտական՝ Մահմուտ փաշա, կրօնից՝ Ղար սալի փաշա։

Մակեդոնացիներու շարժումները

Յունարէն թերթերը կը գրեն թէ մակեդոնական կազմակերպութիւնը նոր գործունէութեան սկսած է փէթրիչի շրջանին մէջ, յարձակելու համար հելլէն հողամասէն ներս։ Հելլէն իշխանութիւնները կտրուկ միջոցներ ձեռք առած են։ Ստիպողաբար Սելանիկ կանչուած է Տէմիրհիսարի շրջանին հրամանատարը, որ երկար խորհրդակցութիւններ ունեցած է ընդհ. կուսակալին եւ Գ. զօրաբանակի հրամանատարին հետ։

Մակեդոնական կազմակերպութեան այս շարժումները, շատ հաւանաբար կապ ունին Նանոֆի եւ Քուլեվիի մահապատիժներուն հետ, որոնց գործադրութիւնը կ'ուշանայ, որովհետեւ կը սպասուի՝ մահապատիժի գործադրութեան եղանակը ճշտող օրէնքի փոփոխութեան։

**** Աթէնքի հարցաքննիչ դատաւորին հրամանով, Մակեդոնիոյ ինքնավարութեան դաւադրութեամբ ամբաստանուած հինգ համայնավարներ եւս ձերբակալուեցան Սելանիկի մէջ։*

Տակաւին պիտի ձերբակալուին 12 հոգի ալ, որոնք նոյնպէս մեղսակից են այս դաւադրութեան։ Բոլոր ձերբակալուածները Աթէնք պիտի ղրկուին հարցաքննուելու համար։

Համայնավարները ձեղքեն նաւատորմին մէջ

Աթէնքի «Էլէֆթերոս Թահիտրոմոս» թերթը կը գրէ թէ Սալամին կղզիին նաւարաններուն եւ Պիրէոնի նաւահանգիստին մէջ գտնուող հելլէն զրահաւորներէն «Քիլքիս»ի, «Ավէրոֆ»ի եւ այլ նաւերու սպաներուն եւ նաւազներուն մէջ համայնավար կազմակերպութիւն մը երեւան հանուած է։ Ձերբակալուած են երկու բարձրաստիճան սպաներ եւ շատ մը սպաներ եւ զինուորներ։ Միեւնոյն ատեն Պիրէոնի մէջ երեւան հանուած է Գ. Միջազգայինի մէկ ճիւղը։ Ապացուցուած է թէ՝ Պիրէոնի համայնավարները կապ ունէին Պալքաններու եւ Մելանիկի համայնավարներուն հետ։

ՋԱՏԿԻ ԿԻՐԱԿԻ ԳԻՇԵՐԸ
ՏՐԱՄԱԹԻՔԻ SOIRÉE de GALAՆ
Պիտի ներկայացուի ՅԱԿՈԲ ՕՇԱԿԱՆԻ
ՆՈՐ ՊՍԱԿԸ
Թատերգութիւն պոլսահայ կեանքէ։
ՇԱՆՕԹ.— Կը խնդրուի ազդ. կազմակերպութիւններէն նկատի առնել այս թուականը։

ՓԱՐԻԶԱՀԱՅ ՏՐԱՄԱ-ՕՓԷՐԷԹ ԽՈՒՄԲԸ
24 Մարտ շաբաթ գիշեր ժամը 8.30ին, (կը վերջանայ ժամը 11.30ին)
Conservatoire Renée Maubelի մէջ, 10 Rue de l'Orient, մէթրօ Blanche
կը ներկայացնէ ԱՇՈՒՂ ՂԱՐԻԲ
Պ. ՇԱՀԱԹՈՒՆԻ կը խօսի հայ աշուղներու մասին։ Թառախտ Աբգար կը դեկավարէ հինգ հոգինոց նուագախումբ մը։
ԳԻՆԵՐԸ ՍՈՎՈՐԱԿԱՆ

Հ. Ց. Դ.
Ա.— Մարսէյլի Շրջ. կոմիտէն ժողովի կը հրաւիրէ Ռոստոմ ենթակոմիտէի Արժէն Կարօ, Դէորգ Զաւուշ, Բեռի, Զարդարեան եւ Քրիս խումբերու ընկերները, վաղը երկուշաբթի իրիկուն ժամը 8.30ին, սովորական հաւաքատեղին։
Բ.— 20 Մարտ երեքշաբթի ժամը 8.30ին, Քրիստափոր ենթակոմիտէի Բարկէն-Սիւնի, Վրուժան, Միամանթօ, Աւտօ եւ Վահագ խումբերու ընկերները։
Գ.— 21 Մարտ Չորեքշաբթի ժամը 8.30ին, Իշխան ենթակոմիտէի Մերոբ-Ազբիւր, Արամ, Վարդգէս, Եփրեմ խան եւ Համազասպ խումբերու ընկերները։

ՑԱՒԵՇԱՏԵՍՏ
ԿԻՒՐԼԻՒՅՒՆԵՐՈՒ Հայրենակցական Միութեան ընդհ. ժողովը այսօր կիրակի կէսօրէ վերջ ժամը 3ին 28 Rue Nationale, Billancourt, (Seine). Մ. Նաւավարեանի ճաշարանը։
ՓԱՐԻԶԱՀԱՅ Թէնիսի խումբը իր կիրակնօրեայ խաղերը պիտի սկսի Ապրիլ 1ին, Bois Colombesի իր սեփական դաշտին վրայ։ Այս առթիւ միութեանս անդամակցիլ փափաքողները կը հրաւիրուին գրաւոր դիմել՝ Ա. Ալրապեանի, 26 Rue Pierre Larousse, Paris (14e).
ՄԱՐՍԷՅԼԻ բոլոր հայ դերձակները կը հրաւիրուին 20 Մարտ երեքշաբթի իրիկուն ժամը 7ին, Պուլս տը Թրավայի մէջ կայանալիք բոլոր ազգի դերձակներու մեծ ժողովին ուր պիտի զեկուցանէ Ֆրանսայի ընդհ. դերձակներու սէնտիքայի «C. G. T.»ի գլխաւոր քարտուղար Mr. Reigenlach.
Հ. Մ. Ը. Մ.ի Ժուանվիլի մասնաձիւղի Ֆութպոլի Ա. խումբը պիտի մրցի Հ. Մ. Ը. Մ.ի Թօնիի խումբին հետ, այսօր ժամը 2.30ին (St. Maur)ի Stade Olympiqueի դաշտին մէջ, Tramw. 109 Porte de Vincenneէն։

ՀՈԳԵՀԱՆԳԻՍՏ
Հայաստանի Հանրապետութեան մայրաքաղաքի նախկին հրամանատար գնդապետ Շահխաթունի կը ծանուցանէ թէ այսօր կիրակի ժամը 12.30ին Փարիզի Հայոց եկեղեցին, 15 րիւ Ժան Կուժօն, հոգեհանգիստ պիտի կատարուի ի լիշատակ Երեւանի գունդի զինուորներէն ՊԵՏՐՈՍ ԲԱՐԱՋԱՆԵԱՆի որ տասնմէկ անգամ վիրաւորուած է հայրենիքի համար։

ԺԱՄԱՆԱԿԱՒՈՅՑ ՄԱՆԱՍԱՐԵԱՆ ԺՈՂՈՎՐԴԱԿԱՆ ՀԱՄԱԼՍԱՐԱՆԻ
Այս առաւօտ, Ջելօրիայի մէջ, ժամը 10ին ֆրանսերէն (Դասիրէկ)։

Բուժանիւ լոյս տեսաւ Մարտի թիւը, ճոխ եւ շահեկան բովանդակութեամբ։

IMPRIMERIE - MASSIS - ÉDITIONS
208bis, Rue Lafayette Paris (10)
Le Gérant: H. TEURNIER

ԼՈՅՍ ՏԵՍԱԻ
Զ. ԵՍԱՑԵԱՆԻ
ՄԵԼԻՀԱ ՆՈՒՐԻ ՀԱՆԵՄ
Վ Է Պ Ը
արեւելեան կեանքէ, առնուած Մեծ Պատերազմէն։ Մաքուր եւ գեղարուեստական տպագրութիւնով։ Փոսթի ծախք չկայ։
ԳԻՆ՝ 5 ՖՐԱՆՔ
Դիմել՝ VAHRAM SÉVOUNI
31 Rue Kléber
Issy-les-Moulineaux (Seine).

ՏՕՔԹ. Ա. ՊՕՂՈՍԵԱՆ
36, Rue de Bellefond, 36
PARIS (9e)
Մէթրօ՝ Poissonnière

կը տրուին հայերէնի եւ անգլիերէնի դասեր։
Կ'ՈՒՍՈՒՑՈՒԻ վեց ամսուան մէջ սահուն կերպով անգլիերէն խօսակցութիւն։
Դիմել՝ Ա. Մավեանի, 8 Rue Buffault, Paris (9e), մէթրօ Cadet.

ԻՐԱՒԱԳԻՏԱԿԱՆ ԴՐԱՍԵՆԵԱԿ
Է. ՍԹԷՓԻՔԻ
106 Kléber, Շեռ. Passy 72.56
Կը կատարէ Ֆրանսա եւ յունաստան մտնելու կամ բնակելու արտօնութեան գործողութիւնները.
AFFIDAVITի (*Աֆիտաւիթ*)
Դիմել՝ ամէն օր կէս օրէ վերջ ժամը 4—7.

ԾԱԽՍԻՒ Է նպարեղէնի լաւ խանութ մը, խմորեղէնի գործարան մը եւ 5 սենեակնոց յարկաբաժին մը, 6 տարուան bail. Դիմել՝ Calabria, 76 Rue de la République, Aubagne (B. D. R.).

Կ'ՈՒԶՈՒԻՆ արհեստանոցի մէջ տափատ կարող petite-main գործաւորուհիներ։ Դիմել՝ Անանիկ Սարգիսեանի, 10—12 Place de la Chapelle, *մէթրօ* Chapelle.

Կ'ՈՒԶՈՒԻՆ գործ նորոգող գործաւորուհիներ դիմել՝ Սարգիսեանի, 45 Rue Lepic, Paris, մէթրօ Պլանշ, Թել. Marcadet 27-14։

Կ'ՈՒԶՈՒԻՆ ժէտսէ ոօպ կարող վարժ եւ վարպետ գործաւորուհիներ։ Առատ եւ տեւական գործ։ Մինչեւ 4 եւ 5 ֆրանքնոց ժէտսէ ոոպեր։ Դիմել՝ Տիկ. Յակոբեանի 13 Rue St. Sulpice (6e). Չորրորդ յարկ 10 թիւ սենեակը։ *Մէթրօ* Օտէոն։

ԲԺՇԿԱԿԱՆ ԴԱՐՄԱՆԱՏՈՒՆ
123 Bld. Sébastopol, 123
(Métro: St. Denis և Réaumur)
ՄԱՍՆԱԳԷՏ ԲԺԻՇԿՆԵՐ
Ջերմամիզութեան, Ֆրանկախտի, արիւնի եւ մորթային հիւանդութեանց։
Բժշկական տարբեր ուժեր
Ամէն օր ժամը 9—12 և 2—8,
Կիրակի՝ 9—12։
Ժողովրդական գիներ

ՀԱՅԿ. ԲՈՒԺԱՐԱՆ - POLYCLINIQUE de BELLEVILLE
Ցէր եւ ցնօրէն՝ ՏՕՔԹ. ԳՐԳՈՅԵԱՆ
29, Rue (Place) des Fêtes, Paris. XIX. Tél. Nord 96-61
Բաց է ամէն օր, ուր շատ մը մասնագէտ բժիշկներէ կը խնամուին ամէն տեսակ ներքին եւ վէներական հիւանդութիւններ։ Աչքի մասնագէտը կ'ընդունի Գշ., Եշ. եւ Շաբաթ օրերը ժամը 3—5։ Քթի, կոկորդի ու ականջի մասնագէտը ամէն Երեք. եւ Շաբաթ օրերը 1—3։ ԱՏԱՄՆԱԲՈՅԺ ամէն օր ժամը 9էն 19։ Կիրակի 9—12։

ՏՕՔԹ. Մ. Տ. ՆՈՐԱՅՐ
ԿԸ ԴԱՐՄԱՆԷ ՆԵՐՔԻՆ, ԿԻՆԵՐՈՒ ԵՒ ՎԷՆԵՐ. ՀԻԻԱՆԴՈՒԹԻՒՆՆԵՐ
17, RUE LAMARTINE PARIS (9e) Tél. Trudaine 47-41
Մէթրօ՝ Cadet կամ Նօթր-Տիւտ N. D. de Lorette
Ընդունելութիւն. ամէն օր ժամը 14-19, կիր. եւ տօն օրեր 10-13

ՊԵՏՐՈՍ ՓԱՓԱԶԵԱՆ
(ԴԵՐՁԱԿ)
22, Rue des Carmes, PARIS (5e)
Պատիւ ունիմ ծանուցանել յարգոյ հասարակութեան թէ այս անգամ Պոլիս՝ Բերայի մէջ հանրածանօթ դերձակատունս փոխադրած եմ վերոգրեալ հասցէին, ուր կը կարուին վերջին նորաձեւութեանց համաձայն ֆրանսական եւ անգլիական նուրբ կերպասներով ամէն տեսակ քօթիւմներ, բարտըսիւններ, վերարկուներ, եւայլն, խիստ ճաշակաւոր եւ վայելուչ կերպով, միեւնոյն ժամանակ դիւրամատչելի գիներով։
Ցարակոյս չունիմ որ ինձ դիմող յաճախորդներս ամէն կերպով գոհ պիտի կարենամ ձգել։
ՆՈՐ ԵԼԱՆԱԿԻ ԱՒԹԻՒ ՍՏԱՑՈՒԱԾ Է ՀՈՒ ՄԹԵՐՔ ԱՆԳԼԻԱԿԱՆ ԵՒ ՓՐԱՆՍԱԿԱՆ ԿԵՐՊԱՍՆԵՐՈՒ

ԻՐԱՒԱԳԷՏ Գ. Մ. ԹԷԼԼԱԼԵԱՆ (ԳՐԻՄԻԹԻ)
Առեւտրական ընկերութեանց կազմութիւն եւ լուծում։ Առեւտրական, քաղաքային եւ պատժական դատեր։ Արտասահմանէն Ֆրանսա մարդ բերելու արագ ձեւակերպութիւնք։ Ինքնութեան թղթերու նոտարագրում։ Արկածի դատեր, առանց կանխավճարի։ Ամուսնութիւն Ամուսնալուծում։ Ֆրանսական հպատակութեան ստացում։ Ազաչալը գրութիւնք, եւայլն։
Վերջապէս ամէն տեսակ դատական եւ վարչական գործեր, ամենայն պայմաններով։
Ընդունելութեան ժամեր.— Ամէն առաւօտ ժամը 9—10, կէսօրէ վերջ 2—3, եւ 6—8, եւ գրասէր ժամադրութեամբ։
Հասցէ՝ 72 Rue de Ménilmontant, Paris (20e). Métro: Ménilmontant. Թրամուէյ Թիւ 26, Omnibus O եւ Q.

ՏՕՔԹ. Լ. ԳՐԻԳՈՐԵԱՆ
ՄԱՍՆԱԳԷՏ ՆԵՐՔԻՆ ՄՈՐԹՈՒԱԾԻՆ ԵՒ ՎԷՆԵՐԱԿԱՆ ՀԻՒԱՆԴՈՒԹԻՒՆՆԵՐՈՒ
126, Rue du Faubourg St. Denis
Metro: Gare de l'Est Téléphone: Nord 84-04
Ընդունելութեան ժամեր՝ Ամէն օր 2.30-7.30—կիրակի եւ տօն օրեր 9-12

ՏՕՔԹ. Յ. ՏԻՐԱՑ (ՏԻՐԱՑՈՒԵԱՆ)
ՎԿԱՅԵԱԼ ՓԱՐԻԶԻ ԲԺՇԿԱԿԱՆ ՖԱԿՈՒԼԹԷՏԷՆ, (Licencié ès Sciences)
Նախկին Interne Hôpital des Enfants maladesի
եւ մասնագէտ մանկանց եւ ներքին հիւանդութեանց
24, Rue des Grands Augustins, Paris (6e) Place St. Michel
Հիւանդ կ'ընդունի Գշ. Եշ. Ուր. և Շբ. օրերը, ժամը 1էն 4
Ինչպէս նաեւ մասնաւոր ժամադրութեամբ
Métro St. Michel եւ Odeon Tél. Littré 60-46

ԲԺՇԿԱ-ՎԻՐԱԲԻԺԱԿԱՆ ԴԱՐՄԱՆԱՏՈՒՆ ԵՒ ԱՏԱՄՆԱԲՈՒԺԱՐԱՆ
ՏՕՔԹ. ՍԷԹԵԱՆ
38, Ave. St. Ouen PARIS (18me) Tél. MARCADET 03-64
Ընդհանուր հիւանդութիւններ սեռամիզային, վէներական, թոքի, կանանց հիւանդութիւններ. վիրաբուժական գործողութիւն, ելեկտրադարմանում։
ԱՏԱՄՆԱԲՈՒԺԱՐԱՆ Ակռայի դարմանում, քաշել 10 ֆր., արուեստական ճերմակ ակռայ 20 ֆրանք, ոսկի քուրոն ֆրանքէն սկսեալ։
ԱՄԷՆ ՕՐ ՈՒ ԿԻՐԱԿԻ ԲԱՑ Է

Գ. ՅԱԿՈԲԵԱՆ ԻՐԱՒԱԳԷՏ
Կը վարէ ամէն տեսակ առեւտրական, քաղաքային եւ պատժական դատերով։ Կը ստանձնէ մասնաւորապէս ինքնաշարժի արկածներու եւ վարձակալութեան վերաբերեալ դատական գործեր, ինչպէս նաեւ ապահովագրական վէճեր։ Կը խմբագրէ ամէն տեսակ actes (baux, vente et nantissement de fonds de commerce, constitution et liquidation de sociétés). Ֆրանսահպատակութիւն ուզողներու համար կը կատարէ վարչական ձեւակերպութիւնները լաւագոյն պայմաններով։
ընդունելութեան ժամեր ամէն օր 9-30 12 և 2-6 ժամադրութեամբ
13 Rue Béranger, Métro République. Tél. Archives 15-14

LE PREMIER QUOTIDIEN ARMÉNIEN EN EUROPE

ՀԱՐԱՉԱԳ

"HARATCH"

ԲԱԺԱՆԵՑԻՆ

	3 ամս.	6 ամս.	Տար.
ՖՐԱՆՍԱ	35 ֆ.	70 ֆ.	140 ֆ.
ԱՆԳԼԻԱ	20 շլ.	40 շլ.	
ԵԳԻՊՏՈՍ	»	»	
ԻՏԱԼԻԱ			250 ֆրանք
ԱՄԵՐԻԿԱ		6 տլ.	10 տլ.
ԵՒՐՈՊԱ		100 ֆ.	200 ֆ.

Խմբագիր՝ ՇԱՒԱՐՇ ՄԻՍԱՔԵԱՆ

Directeur-Propriétaire : SCHAVARSCH MISSAKIAN

Rédaction & Administration
Խմբագրութիւն
208 bis, Rue Lafayette PARIS (10e)

TÉLÉPHONE : NORD 57-82

MÉTRO LOUIS-BLANC ou JAURÈS

Հասցէի փոփոխութեան համար պէտք է վճարել 2 ֆրանք

ԵՐԵՔՇԱԲԹԻ
20
ՄԱՐՏ
1928

20 MARS 1928

Գ. ՏԱՐԻ Թիւ 600

ՕՐԱԹԵՐԹ՝ ԱԶԳԱՅԻՆ, ՔԱՂԱՔԱԿԱՆ ԵՒ ԳՐԱԿԱՆ

ԳԻՆ՝ 50 ՍԱՆԹԻՄ

ԽՕՍՔ

ՊԱՏԿԱԿԱՆ ՈՁԽԱՐԱՄԻՏՆԵՐԸ

Իրա՛ւ որ Յոբի համբերութիւն պէտք է, մեր անարժան կառավարիչներուն ապացուցանելու համար թէ՝ ջուրը գաւաթով կը խմեն, իսկ ապուրը դգալով կ՚ուտեն, ոչ թէ պատառաքաղով։

Բացատրութիւնը—«Յոբի համբերութիւն»— կ՚առնենք «Պայքար»էն։

Ամերիկայի ոամկավարներուն պաշտօնաթերթը, ակռաները թափած պառաւի մը պէս ծամծմելով սովորական բանսարկութիւնները, նորէն կը փորձէ կասկածի ենթարկել Հայաստանի վերին ձերբակալութեանց առուգութիւնը։

Եւ այս՝ հակառակ անոր որ, իրենց երբեմնի «շէֆ»ը, Պ. Միհրդատեանց՝ անգամ, հրապարակաւ խոստովանեցաւ ու գրեց թէ ձերբակալութիւններ կատարուած են։

Միայն թէ, Բարեգործականի պատուիրակը խոհեմութիւն ունեցաւ իրականութեան մէկ տասներորդը յայտնել։

Փոխանակ ըսելու որ, 1927 Յուլիսէն ի վեր, մօտ հազար հոգի ձերբակալուած են, յայտարարեց թէ 220 հոգի են զոհերը, և, անշուշտ, «խռովարար»ներ (Թուրքերուն «միւթիր»)։

Մենք չզարմացանք այս «դիւանագիտական» խոհեմութեան համար։

Չէ՞ որ, «Խորհրդային Հայաստան»ն ալ, ամիսներով քար լռութիւն պահելէ յետոյ, առաջ մը միայն 110 ներկայացուց 1926ի աւելի քան հինգ հարիւր ձերբակալութիւնները։

Այսինքն, այնքան միայն որքան կ՚ուզէին ցուցնել։ Կամ այնքան միայն որ այդ հրատարակութեան ատեն մնացած էր բանտին մէջ, մաղուելէ, աքսորուելէ կամ արձակուելէ յետոյ։

Միհրդատեանցն ալ տարուան վերջերը խոստովանեցաւ 220ը։ Պատի՛ւ ընենք իրեն եւ ըսենք թէ այդքան միայն մնացած էր իր մեկնած օրը. քանի որ շատեր աքսորուեցան, ուրիշներ արձակուեցան։ Չենք խօսիր լեռը փախածներու մասին։

Ի՞նչ է պատահեր։ «Պայքար»ը նոր լո՞ւր ունի։ Ճմռթո՞ւրդ եկեր է, կամ թղթակցութի՞ւն ստացեր է, 1927 Յուլիսին սկսած եւ մինչեւ տարուան վերջերը շարունակուած դէպքերու մասին։

Ոչ մէկը, ո՛չ միւսը։

Ամբաստիրը կարդացեր է ռուսական թերթի մը, «Դնի»ի թղթակցութեան հետեւեալ վերջաբանը (ամբողջութեամբ թարգմանուած «Յառաջ»ի մէջ, 28 Յունուար)։

«... բանտերուն մէջ կը տիրէր աննկարագրելի յուզում մը, որ նկապէս ազգային ոգեւորութեան կերպարանքն ունէր։ Բանտարկեալները կ՚երգէին յեղափոխական երգեր եւ կը բացականչէին. «Ննջեցե՛ալ կարմիր բռնակալները։ — Ննջեցե՛ք Հայաստանի դաւաճանող հայ կոմունիստները։ — կեցցէ՛ հայ ժողովուրդն ու Հայաստանի անկախութիւնը»։

Եւ, էվրէ՛քա։ «Պայքար»ը կը տրամաբանէ.

— «Բայց, ողորմելիներ, եթէ Հայաստանի մէջ ջեկայի սարսափը կը տիրէ, եթէ ազատ խօսք մը, ձիկ մը կարելի չէ, ինչպէս դուք կը պնդէք միշտ, միթէ կարելի՞ է որ բանտերուն մէջ յեղափոխական երգեր երգուին ու այսպիսի աղաղակներ արձակուին. միթէ չէ՞ք կարծեր որ ձեր սակաւաթիւ հետեւորդներն իսկ, ու ամէնէն ոչխարամիտները, ալ այսքանը կուլ պիտի չտան ու բոզքեն»։ (Պայքար, 7 Յուլիս)։

Հիմա համբերութիւն ունեցէք և այս «յորովայնէ ընտրեալ» ոչխարամիտներուն, այս անբուժելի սորուկներուն բացատրեցէք թէ՝ մարդիկ բանտերու մէջ կ՚ունենան այնպիսի արտայայտութիւններ, որոնք դուրսը չեն լսուիր ու չեն տեսնուիր։

Բանտարկեալը, մանաւանդ քաղաքական ամբաստանեալը, կիսոէն առաջ կամ վերջը, մինչեւ աքսոր եւ կախաղան, այլեւս կը ծօթուէ քաղաքի մարդու, ազատ մարդու խոհեմութիւնը, եւ կը խօսի ու կ՚արտայայտուի այնպէս ինչպէս կը թելադրէ իր խիղճը, եւ իր կացութիւնը։

կը բողոքէ բռնութեան դէմ, կը ճչայ, կ՚անիծէ։ Կամ անվախ կ՚երգէ ու կը փառաբանէ իր սրբութիւնները,— ազատութիւն, հայրենիք, եղբայրութիւն, հաւասարութիւն։

Մինչեւ անգամ կը հայհոյէ իր Աստծուն, թագաւորին եւ բոլոր իշխանաւորներուն։

Եւ եթէ ձնդրէն գայ, շղթաներն ալ կը խորտակէ եւ կը խղդէ իր դահիճները։

Շատ բնական, իսկապէս մարդկային երեւոյթ է այս, նոյն իսկ բռնակալութեան դասական երկրին, Թուրքիոյ մէջ։

Յիշեցէք ո՛չ միայն մեր անհամար եւ անանուն հերոսները, այլ եւ սորկութեան մէջ անասնացած Թուրքեր, ընդվզումի պահուն։

«Գա՛հր օլսուն փատիշահ»ներ չէ՞ լսած «Պայքար»ի խմբագիրը, գոնէ իբրեւ թրքահայ։

Այս կը նշանակէ թէ ազատութի՞ւն կայ երկրին մէջ։

Բա՛նտը, երի՛ցս երանեալ ողորմելիներ, բանտը աշխարհ մըն է ուր ո՛չ մէկ օրէնք, ո՛չ մէկ լուծ, ո՛չ մէկ Զեկա կամ դահիճ չեն կրնար լուութեան դատապարտել իր ազատութենէն զրկուած, իր անմեղութեան գիտակից, իր արդար դատին հաւատացող, մինչեւ անգամ ոճրագործ կալանաւոր մը։

Եւ բանտապահները շատ լաւ կը հասկնան այս պարագան, ու յաճախ ներողամտութեամբ կը դիտեն զայն։

Կա՛մ, կատաղութենէն փրփրած, պատիժներ եւ տանջանքներ կը սահմանեն։

Բայց, չի լռեր ձայնը, ըմբոստ, մարդկային աղաղակը.

— Ջա՛րկ, սպաննէ՛, գազա՛ն, չպիտի լռեմ... Չպիտի լռեմ... Բանտին դրան առջեւ կեցող շունն անգամ կը զգայ, կը հասկնայ այս իրականութիւնը։

Զեն հասկնար միայն «Պայքար»ի քառակուսի գլուխները եւ իրենց նմանները, Հայաստանէն ծովեր ու լեռներ անդին կծկուած սա կեղծ ասպետները։

Իսկական ոչխարամիտները...։

Շ.

ՄԱՄՈՒԼ

ՆՈՐ ԽԱՂԵՐ

Աթէնքի «Նոր Օր»ը ակնարկ մը նետելով Բարեգործականի նոր գործունէութեան վրայ, կը նկատէ (7 Մարտ).

— «Նոր տարիէն ասդին, մէջտեղ դրուեցաւ Բարեգործականի ժողովրդականացման խնդիրը։ Այս կը նշանակէ թէ մինչեւ 1928 թուականը, Բարեգործականը ժողովրդականացած չէր, աւելի ճիշդ, ազա-փաշայական կազմակերպութիւն մըն էր, որ կը ծառայէր հայ բուրժուազիի շահերուն եւ անոր ազգային կեանքի մէջ վաստկած դիրքի ու համբաւի ամրապնդման։

Բարեգործականի վարիչները ժողովրդականութիւնը եւ Ռամկավար կուսակցութիւնը շփոթած են իրարու հետ։ Կազմակերպութիւն մը կը ժողովրդականանայ, երբ անոր ղեկավարները սիրուած ու յարգուած ըլլան ժողովուրդէն։ Զօպանեանները մեր ժողովուրդին տականքներն են, անոր նկարագիրը աղաւաղողները, անոր բարոյական արժէքները ոչնչացնողները։ Բարեգործականի գործօն շարքերուն մէջ Զօպանեանի մը ներկայութիւնը, բաւական է որ ժողովուրդը հեռանայ այդ կազմակերպութենէն եւ իր վստահութիւնը բոլորովին վերցնէ անոր վրայէն։

Մէկէ՞ պէտք կար Բարեգործականի ժողովրդականացման։ Բարեսիրական կազմակերպութեան մը համար էականը գործն է։ Գործը պրոպագանդն իսկ է։ Հազար ճառ, երկու հազար դասախոսական յօդուած բարեսիրական օժանդակութիւն մը չեն արժեր։ Ասիկա չէի՞ն գիտեր Բարեգործականի վարիչները։ Թերեւս գիտէին, բայց տասնեակ մը ռամկավար գործիչներ ապրեցնելու մտահոգութիւնը եւ Հօկերու դէմ ճակատ մը կազմակերպելու փափաքը տիրապետող պահանջներ դարձած էին իրենց մէջ։

Ճիշդ այս կէտին մէջ է որ ռամկավար ազատական գործիչներու հասակը կը ցցուի։ Այն օրէն որ Ա. Զօպանեան վճռովի պաշտօն ստացաւ Բարեգործականի մէջ, լրագրի էջերէն ու բեմերէն սկսաւ լորձնաշուրթն փառաբանութիւնը ընել փաշաներու եւ աղաներու կազմակերպութեան։ Այսքան այլասերած նկարագիր, այսքան բարքի անկում, այսքան արծաթասիրութի՛ւն արձանագրուած չէ մեր օրերու պատմութեան մէջ։

Ռամկավար ազատական գործիչներու գործունէութեան միւս ճակատը ուղղուած է Հօկի դէմ։ Վերջերս դիտուած է որ երեւանէն տրուած հրահանգի մը համաձայն, կ՚ուզուի Բարեգործականի դերը փոխանցել Հօկի եւ անոր միջոցով յարաբերութիւ Հայաստանի կառավարութեան հետ։

Ռամկավար կուսակցութեան շահերուն անհամապատասխան այս գաղտնի «դաւը» կ՚երեւի խուճապի մատնած է Զօպանեանները, որոնք ի մի հաւաքուելով, կազմած են շահակցական ընկերութիւն մը, պաշտպանելու համար ազա-փաշաներու եւ ռամկավար գործիչներու վտանգուած շահերը։

Նախանշանները ցոյց կուտան թէ կռիւը Նոր Բարեգործականի եւ Հօկի միջեւ կատաղի պիտի ըլլայ։ Հայ ժողովուրդին անհարազատ երկու կազմակերպութեանց միջեւ տեղի ունենալիք գոտեմարտին հանդիսատեսները պիտի ըլլանք մենք»։

ՕՐԸ ՕՐԻՆ

Յոյցեր ոուսեհն կառավարութեան դէմ

Պուքրէշէն կը հեռագրեն.— Ռումանիոյ Ազգային Գիւղացի կուսակցութիւնը կիրակի օր հինգ մեծ սրահներու մէջ միաժամանակ գումարելով, ցոյցեր ըրաւ կառավարութեան դէմ։ Ընդդիմադիր թերթերու համաձայն, այս ցոյցերը նախաբանը կը կազմեն քաղաքական տագնապի մը, զոր առջի պիտի բերեն ընդդիմադիրները՝ շարժման մէջ դնելով շարքերը։

Հռետորները պահանջեցին որ կառավարութիւնը հրաժարի, նոր ընտրութիւններ կատարուին եւ իշխանութեան գլուխ բերուի Գիւղացի Ազգայնական կուսակցութեան պետը Մանիու։ Այս իմաստով բանաձեւեր քուէարկուեցան, աւելցնելով որ գաւառի պատուիրակները Պուքրէշէն չպիտի մեկնին, մինչեւ որ չստանան պատասխանը խնամակալ ժողովին, որուն կողմէ ունկնդրութեան պիտի ընդունուի Մանիու։

Հաւաքոյթներէն յետոյ, գաւառի պատուիրակութիւնները ցոյցանակներով եւ դրօշակներով պտտեցան փողոցները։ Կարմիր զարդանիշ կրող բանւորներ իրենց ուսերուն վրայ կը տանէին բանւորական պետ Քրիսթէքքուն, որ ձեռքը բռնած էր մանգաղ մը եւ մուրճ մը։ Թափօրին կը մասնակցէին 60,000 հոգի. ցոյցերը վերջացան առանց միջադէպի։

Կառավարական շրջանակներու մէջ գիւղացի ազգայնականներու այս պայքարը վերջնապէս ձախողած կը նկատուի։ Խնամակալ ժողովին կողմէ ունկնդրութեան պահուն, պատրիարքը յայտնած է Մանիուի թէ խնամակալութիւնը թաղաւորի մը հեղինակութիւնը չունի եւ չի կրնար կառավարութիւն մը ճամբել՝ փողոցի մէջ կատարուած ցոյցերու հետեւանքով։

Թուրքերէն խօսք...

Պոլսոյ Իրաւաբանական Համալսարանի ուսանողներու Միութեան կողմէ հետեւեալ յայտարարութիւնը ուղղուած է երիտասարդութեան.—

«Դպրոցական, արհեստաւոր, բանւոր մշակ, ազնուական Թուրքի զաւակ, քոյր, մեր և բոլորիս ձայնով եկէք, անգամ մըն ալ պոռանք։ Այս մաքուր երկիրը, այս փայլուն հայրենիքը մերն է։ Իր լեռներով, իր քարերով, իր գիտութեամբ, մերն է այս բոլորը։ Իր ուրախութիւններով, իր տառապանքներով, իր մեռելներով եւ իր ողջերով այս հայրենիքը մերն է եւ անոր մէջ լսուող գօրաւոր ձայնը մերը։

«Ուշադրութի՛ւն.— Մերը եղող, քուկդ եղող, Թուրքիայինը եղող այս ձայնին օտար ձայներ կը խառնուին եւ կ՚աւերեն Թուրք լեզուին ներդաշնակութիւնը։ Եւ ասիկա կ՚ընեն անոնք որոնց հայրենակցութեան պատիւը ընծայած ենք։

«Ազնուական Թուրք երիտասարդ, դուն Ղազիին տղան ես, ան այս երկիրը արցունքներով աւանդ ձգեց քեզի։

«Հասկցուր երկրիդ եւ զգացումներուդ հանդէպ յարգանք չտածողներուն որ, հոս նուիրական Թուրքիան է, թէ՝ մեր օդը շնչող եւ այս հայրենիքին հացով մնանողները հայրենասիրական եւ խղճի պարտք պէտք է նկատեն իրենց Թուրքերէն խօսիլ։ Եւ այս մասին քու պէտք ունեցած ուժդ երակներուդ արեանը մէջ կը գտնուի»։

Համայնավար ցոյցեր Աթենքի մէջ

Աթէնքէն կը հեռագրեն Թէ կիրակի օր հրապարակային հաւաքոյթէ մը վերջ, մօտ հազար համայնավարներ ուղեցին ցոյց կատարել մայրաքաղաքի փողոցներուն մէջ։ Չկարեւոր ոստիկանութեան ազդարարութեան, ցուցարարները չուզեցին ցրուիլ։ Ու «Ինթերնասիոնալ»ը երգելով եւ հայհոյելով քարեր ու աթոռներ նետեցին ոստիկաններուն վրայ, որոնք պատասխանեցին հրացանի կոթի հարուածներով։ Ոստիկան զօրքի երկու սպաներ վիրաւորուեցան։ Բազմաթիւ ձերբակալութիւններ կատարուեցան։

Կաշառակերութիւնը հաստատուած

Էնկիւրիէն կը հեռագրեն Մարտ 18 Թուականով.—

Բարձրագոյն Ատեանին առջեւ այսօր կարդացուեցաւ ընդհ. դատախազին ամբաստանագիրը «Եավուզ»ի խնդրին մասին։ Ընթերցումը տեւեց երեք ժամ։ Ընդհանուր դատախազը կ՚ամբաստանէ ծովային գործավար Իհսան պէյը Թէ իր պարտականութեանց մէջ Թերացած և պետութեան գործերը խարդախութեամբ վարած է, 100,000 ոսկի գանձելով իբրեւ միջնորդէք եւ 150,000 ոսկի ալ նիւթերու գինին վրայէն։

Ընդհանուր դատախազը իբրեւ գլխաւոր յանցաւոր կ՚ամբաստանէ Իհսան պէյը։ Իբրեւ մեղսակից կ՚ամբաստանուին տոքթ. Ֆիքրէթ պէյ, Նազըմ պէյ, յանձնակատարներ Հագգը և Նուրէտտին, ինչպէս նաեւ ծովային փոխ-գործավարն ու ծովային գործավարութեան ինը բարձրաստիճան պաշտօնատարները։ Ամբաստանագիրը Ազգային պաշտպանութեան տեսակէտէ խիստ ծանր ոճիր մը կը նկատէ եղածը եւ կը պահանջէ որ ատիկա իբրեւ ծանրացուցիչ պարագայ նկատուի։

Բարձրագոյն Ատեանը Մարտ 29ին պիտի լսէ ամբաստանեալներուն պաշտպանողականը։

*** *Բարձրագոյն Ատեանը տեղեկացաւ նաեւ այն գրաւոր վկայութեանց, զորս ֆրանսացի կոտար, ժիէր եւ Փոփոյո*

(Լուրերու շարունակութիւնը կարդալ Դ. էջ)

ՏՈՄՍԵՐ

ՏԱՐՐԱԿԱՆ ԳԻՏԵԼԻՔ Ի ՊԷՏՍ ԶԱՐԳԱՑԵԼՈՑ

Գլուխն առած կ՚երթայ՝ ժամանակակից հայերէնը։

վարժապետ եղած չեմ (ի՛նչ երջանկութիւն)։ Բայց կը կարծեմ Թէ աւելի դիւրին է կարգ մը սովորական բառեր բացատրել մանուկներու, քան մեծերու։

Բացէք ո՛ր եւ է հայերէն Թերթ կամ քաղաքական հրատարակութիւն — առանց կուսակցական խտրութեան—, եւ կարդացէք.

— Կառուցել, կառուցող,
Չեկուցել, զեկուցեց, զեկուցող.
Մատուցել, մատուցեց,
Մնուցել, ծանուցել ապացուցել, հատուցել...

Եւ դեռ ինչ որ գիտէք *անել* (զեկուցանել, ապացուցանել) վերջացող բայերէն։

Ո՛չ մէկը կ՚անդրադառնայ, խմբագրականէն մինչեւ լուրը կամ ճառը։

Եւ եթէ շատեր մեքենաբար կը հոլովեն, ուրիշներ ալ կան որ չեն ընդունիր Թէ սխալ կը գործեն։

Մեղքը՝ կովկասեան է։ Բայց այնքան ծաւալեր, վարակեր է որ, արեւմտահայ անդաստանին մէջ ալ անարգել կ՚արշաւէ։

Անշուշտ գրչի վրիպում է։

Բայց չէ՞ որ վրիպելով վրիպելով կանոն կը դառնայ։

×

Իսկ հաշիւը չկայ նշանաւոր եղիճներու։

Ահա մէկը,— *վարքագիծ*։

Ո՞վ չինեց այս անճոռնի բառը։

Ligne de conduiteին Թարգմանութի՞ւնը։ Բայց չէ՞ որ ունինք *ուղեգիծը*։ Պարագային համեմատ՝ *դիրք, ուղղութիւն, ընթացք*։

Թող որ *վարքագիծը* գործածողները զայն սանձարձակ ապարեզ կը նետեն ոչ Թէ մէկ, այլ քանի մը իմաստի համար, ո՛ւր որ հանդիպի։

Վերջերս ծլեցաւ ու ծաղկեցաւ ուրիշ լեղի բոյս մը, *ակտիվութիւն*, իր բոլոր հոլովումներով եւ ածանցումներով։ Առաջ միայն *ակտիվը* կար (actif)։ կարմիր երեւանը ներկեց, տորոեց, եւ բազմածին հրեշի մը վերածեց զայն, *ակտիվացնել, ակտիվացում*, — շարեցէք։

Ցաւօրինակ է որ ֆրանսացին կամ անգլիացին այդ միեւնոյն բառը (գոյական Թէ ածական) կը գործածէ զանազան իմաստներու համար, իսկ մենք, ամէն բանի մանագէտ, կը կարծենք Թէ երբ *գործօն* (աշխատանք), ըսենք կամ *կենդանի*(գործունէութիւն), *ակտիվին* իմաստը չի տար։ կամ եթէ *գործունէութիւն, կենդանութիւն, աշխուժացում* գրենք, activitéն չի բացատրուիր, այլ պէտք է Թխենք անվերջ,— *ակտիվացում, ակտիվութիւն*։

Պատահաբար յիշեցի այսքանը։

ԱՐԵԱՒԻՐ

ՀԱՅ ԱՐԻՆԵՐՈՒՆ ՁԱՄԲՈՒՆ ԾԱԽՔԸ

Ը. Ցանկ

	Ֆր.
Տիկին Շ. Խ.	200
Տ. Գէորգեան	10
Սարգիս Շաղուկեան	10
Գումար	220
Է. Ցանկին գումարը	2675
Ընդհ. գումար	2895

ԳԵՐՄԱՆԻՈՅ նախկին պատերազմական նախարար կէսլէր «Լուցով» շոգենաւով Պոլիս հասած եւ ներկայ եղաւ հացկերոյթի մը, զոր գերման դեսպան Ռատոլենց տուած է ի պատիւ արտաքին գործավար Թէվֆիք Բիւշտի պէյի։

ՀԱՅԱՍՏԱՆԻ ՀԱՆՐԱՊԵՏՈՒԹԻՒՆԸ ԵՒ ՀԱՅ ԺՈՂՈՎՐԴԸ

ՀԱՅԱՍՏԱՆԻ ՀԱՆՐԱՊԵՏՈՒԹԻՒՆԸ ԵՒ ՀԱՅ ԺՈՂՈՎՐԴԸ

Հայաստանի Հանրապետութեան հռչակումը, որ տեղի ունեցաւ 1918 թուականի Մայիս 28-ին, հայ ժողովրդի համար ոչ միայն ազգային ազատագրութեան, այլեւ ազգային միասնութեան ու վերածնունդի մեծ խորհրդանիշն էր։ Ցեղասպանութեան ենթարկուած ու ցրուած հայ ժողովուրդը, որ ամենուրեք ապրում էր իբրեւ օտարերկրացիների հանդուրժուած մի փոքրամասնութիւն, յանկարծ ստանում էր իր պետականութիւնը, իր ազգային ինքնիշխանութիւնը։ Հայ ժողովրդի համար սկսւում էր նոր դարաշրջան, որ կոչուած էր վերականգնելու ազգային կորուստները, ամրապնդելու ազգային միասնութիւնը, ստեղծելու ազգային պետականութեան նոր կառոյցներ։

Հայաստանի Հանրապետութեան հռչակումը, որ տեղի ունեցաւ 1918 թուականի Մայիս 28-ին, հայ ժողովրդի համար ոչ միայն ազգային ազատագրութեան, այլեւ ազգային միասնութեան ու վերածնունդի մեծ խորհրդանիշն էր։ Ցեղասպանութեան ենթարկուած ու ցրուած հայ ժողովուրդը, որ ամենուրեք ապրում էր իբրեւ օտարերկրացիների հանդուրժուած մի փոքրամասնութիւն, յանկարծ ստանում էր իր պետականութիւնը, իր ազգային ինքնիշխանութիւնը։ Հայ ժողովրդի համար սկսւում էր նոր դարաշրջան, որ կոչուած էր վերականգնելու ազգային կորուստները, ամրապնդելու ազգային միասնութիւնը, ստեղծելու ազգային պետականութեան նոր կառոյցներ։

* * *

Ո՞ր հոգեբան, ո՞ր մտաւորական չի ապրել այդ մեծ օրերի հետ կապուած ոգեւորութեան ու ազգային հպարտութեան զգացումները։ Ո՞ր հայ չի ուզել իր ներդրումն ունենալ ազգային պետականութեան կերտման գործում։ Ո՞ր հայ չի ուզել իր ուսերին վերցնել ազգային պետականութեան ստեղծման ծանր բեռը։ Ո՞ր հայ չի ուզել իր ուսերին վերցնել ազգային պետականութեան ստեղծման ծանր բեռը։

Ի՞նչ հոգեբանական ներքին ուժեր էին պէտք, որ հայ մարդը կարողանար ոտքի կանգնել, ոտքի կանգնած մնալ եւ ոտքի կանգնած պահել իր պետականութիւնը։ Ի՞նչ հոգեբանական ներքին ուժեր էին պէտք, որ հայ մարդը կարողանար ոտքի կանգնել, ոտքի կանգնած մնալ եւ ոտքի կանգնած պահել իր պետականութիւնը։

Հայ ժողովրդի պատմութեան մէջ ոչ մի ժամանակաշրջան այնքան ուսանելի չէ, որքան Հայաստանի Հանրապետութեան տարիները։ Ոչ մի ժամանակաշրջան այնքան ուսանելի չէ, որքան Հայաստանի Հանրապետութեան տարիները։

Հայ ժողովրդի պատմութեան մէջ

ԳԱՂԱՓԱՐ ՄԱՍ

Ա Ր Ա Ջ Ն Ո Ր Դ Ա Կ Ա Ն

Վեպ

— Ա՛հ, ես ձեզ ասացի, որ ինձ մի՛ հարցրեք, ինչո՞ւ եմ ես այդպես վարվում, ինչո՞ւ եմ ես ձեզ հետ այդպես խոսում, ինչո՞ւ եմ ես ձեզ հրում, ինչո՞ւ եմ ես ձեզ ատում... Ես ձեզ ատում եմ, որովհետև դուք ինձ սիրում եք, ես ձեզ հրում եմ, որովհետև դուք ինձ ձգտում եք, ես ձեզ ատում եմ, որովհետև դուք ինձ սիրում եք... Ես ձեզ ատում եմ, որովհետև դուք ինձ սիրում եք, ես ձեզ հրում եմ, որովհետև դուք ինձ ձգտում եք, ես ձեզ ատում եմ, որովհետև դուք ինձ սիրում եք...

Ես ոչինչ չեմ հասկանում, ոչինչ չեմ հասկանում, ոչինչ չեմ հասկանում

տուած էին Փարիզ, Թրքական դեսպանատան։ Վկաները կը յայտարարեն թէ, Սապանճալը Հագգը պէյ, Փարիզ գտնուած միջոցին, 450,000 ֆրանք ստացած է, եւ գնած խիստ թանկագին մուշտակ մը։ Մաքսատան մէջ դժուարութեանց ենթարկուած ըլլալով, Հագգը պէյ յայտարարած է թէ մուշտակը կը պատկանի ծովային գործակալ Իհսան պէյի։

Յետոյ կարգացուեցաւ 1926 Նոյ. 30 թուակիր նամակ մը, զոր կոտաբ ժամանակին յանձնած է Սապանճալը Հագգը պէյի, Լինկիւրի գտնուած ատեն, եւ որուն մէջ կ'ըսուի թէ 100,000 ոսկի պիտի տրուի Հագգը պէյին, եւ թէ այս գումարը պիտի հայթայթուի, գործակարութեան ներկայացուելիք հաշուեցոյցներուն վրայ հարիւրին 10ը յաւելումի մը ընելով։

Ասոր վրայ հարցաքննուեցան ամբաստանեալները։ Սապանճալը Հագգը պէյ յայտարարեց թէ տեղեկութիւն չունի այդ տեսակ նամակէ մը։

Յետոյ խօսք առաւ ծովային նախորդ գործակար Իհսան պէյ, որ չափազանց յուզուած էր, եւ նոյնիսկ չկրցաւ զսպել իր արցունքը։

— Յարգելի դատարանէն կը խնդրեմ որ, ըսաւ Իհսան պէյ, փոքր հաւաքելէ յետոյ միայն զիս դատապարտէ։ Եթէ ձեր խղճին մէջ ամենափոքր կասկած մը ունիք, ամէնէն ծանր պատիժը տուէք ինծի։ Հագգը պէյ ոչ թէ թանկագին մուշտակ, ոչ իսկ թաշկինակ մը բերած է ինծի։

Ի՞նչ կ'ըսէ խախտակապեղը

Անցած օր հրատարակեցինք Շրեաններու Թրքացումին վերաբերեալ նոր տասնաբանեան, զոր պատրաստած էր Թէքին Ալի պէյ (Մօիզ Քէհիէն)։ Թէքին Ալի «Թրքացում» անունով գիրք մը գրած է, ուր յառաջաբաններ ունին Թուրք եւ հրեայ ծանօթ անձնաւորութիւններ։ «Թրքացում»ի հեղինակը իր տասնաբանեային մէջ կ'ըսէր նաեւ.— «Սինակոկներուն մէջ աղօթքներուն գոնէ մէկ մասը Թուրքերէնով ըրէ՛»։ Այս նիւթին շուրջ բուռն վիճաբանութիւն կը կատարուի անուս եւ զարգացած Շրեաներուն միջեւ։ Ներկայիս չորս սինակոկի մէջ Թուրքերէն լեզուով արարողութիւններ կը կատարուին։ Խախտապետ Պէճարանօ էֆէնտի այս առթիւ հետեւեալը յայտարարած է *Աքշամի*.—

«Սինակոկներու մէջ աղօթքներն ու կրօնական արարողութիւնները անպայման եբրայեցերէնով պէտք է կատարուին։ Անկարելի է Դաւիթի լեզուէն տարբեր լեզուով մը կարդալ Հին Կտակարանն ու Սաղմոսները, ինչպէս որ կարելի չէ արաբերէնէ տարբեր լեզուով մը «նամազ» կատարել կամ Գուրանի պատուէրները արտայայտել։ Հազարաւոր տարիներէ ի վեր Հրէնգամատեանն ու Սաղմոսները եբրայեցերէն լեզուով կը կարդացուին։ Ես անձնապէս Թուրքերէն խօսելու ծայրայեղ կուսակիցներէն եմ, եւ ամբողջ Հրեայ համայնքը կը դրդեմ Թուրքերէն խօսելու։ Նոյնիսկ անցեալները կրօնական ժողովի մը ընթացքին քովս գտնուող խախամներուն աղդարարեցի.

— Էֆէնտինե՛ր, Թուրքերէն խօսինք։ Թուրքերէն խօսիլը մեծ շահեր եւ օգուտներ կ'ապահովէ Շրեաներուն։ Մարդ ստիպուած է իր ապրած երկրին եւ միջավայրին լեզուն սորվիլ։ Եթէ չսորվի՝ մեծ վնասներու կ'ենթարկուի։

ԱՅՍ ԲՈԼՈՐԸ ԻՆՁՈ՞Ւ Կ'ԸԼԼԱՆ

Թուրք թերթերը կը տեղեկանան թէ, Պ. Պ. կաթ Ֆրանքոյէ, Նէսիմ Մազլիահէ եւ Սամի Կիւնցպէրկէ բաղկացեալ պատուիրակութիւն մը Էնկիւրի պիտի մեկնի, կառավարութենէն խնդրելու համար որ Անատօլուի մէջ ազատօրէն ճամբորդելու տրտօնութիւն տրուի Հրեաներուն։

Հայ-կաթոլիկ Սիւնոս մը Հռոմի մէջ

Հռոմէն կը հեռագրեն թէ Արեւելեան եկեղեցիներու միաբանութիւնը շրջաբերական մը ուղղած է հայ-կաթոլիկ եպիսկոպոսներուն, հրաւիրելով զանոնք Հռոմ, ուր յառաջիկայ Մայիս 6ին պիտի գումարուի համաժողով մը կամ սինոդ մը՝ զբաղելու համար կրօնական խնդիրներով եւ վերահաստատելու համար եկեղեցական նուիրապետութիւնը Հայաստանի մէջ։

Սուրիոյ վարչապետը Հալէպի մէջ

Պէյրութէն կը հեռագրեն.—

Սուրիոյ նորընտիր վարչապետ Շէյխ Թաճէտտին Դամասկոսէն Հալէպ երթալով մեծ մգկիթին մէջ աղօթեց։ Աւելի քան 10,000 իսլամներ ներկայ եղան կրօնական արարողութեան, որմէ վերջ ամբոխը խուժեց Թաճէտտինի վրայ՝ անոր ձեռքերը համբուրելու համար։ Առաջին անգամն է որ այսպիսի ցոյց մը տեղի կ'ունենայ Հալէպի մէջ։

Հալէպի Քաղաքապետութեան կողմէ իրեն ի պատիւ տրուած հացկերոյթի մը մէջ, Թաճէտտին յայտարարեց թէ նոր ընտրութիւնները պիտի կատարուին ազատօրէն եւ յոյս յայտնեց թէ կատարեալ համաձայնութիւն մը կարելի պիտի բլլայ սուրիական կառավարութեան եւ հոգատար պետութեան ներկայացուցիչներուն միջեւ։ «Ասիկա, ըսաւ, լաւագոյն միջոցն է Սուրիոյ շահերուն ծառայելու»։

Իրանի եւ Իրաքի սահմանին վրայ

Պասրայէն կը հեռագրեն մարտ 18 Թուականով.— *Պուշիկուկի շրջանին պարսիկ ցեղախումբերը երէկ յարձակեցան Միջագետքի Պէնի Լամ ցեղախումբերուն վրայ, որոնցմէ յափշտակեցին 20,000 ոչխարներ։ Պէնի Լամի ցեղապետը սկսաւ հետապնդել յափշտակիչները եւ տեղի ունեցաւ ընդհարում մը, որու ընթացքին պարսիկ ցեղապետը վիրաւորուեցաւ։ Երկուստեք կորուստները մեծ են։*

Անգլիա կը բանակցի Իտալիոյ Սուուտի հետ

Գահիրէէն կը հեռագրեն թէ Սըր Կիլպըրթ Քլէյթըն, որ Պաղեստինի կառավարութեան ընդհանուր քարտուղար եղած է եւ որ 1925ին երկու համաձայնագիրները ստորագրեց Հիճազի թագաւոր Իպնր Սուուտի հետ, շուտով ճէտտէ կը մեկնի՝ նէճտի, Իրաքի եւ Անդրյորդանանի վէճերը կարգադրելու համար։

Osmanlıdan göçler Rumeli'ye

Լէնինկրատէն կը հեռագրեն թէ 200,000 բանուորներ ցոյց կատարած են Ֆրանսայի եւ Գերմանիոյ դէմ։ Դոնեցի շրջանին մէջ ձերբակալուած գերման ճարտարագէտներէն Կոլտշթայն ազատ արձակուելով Ռուսիայէն վտարուեցաւ։ Լրտեսական կազմակերպութեան մասին քննութիւնները կը շարունակուին։ Միայն Սկֆաշցիի շրջանին մէջ զանազան ագգութեանց պատկանող 60 մասնագէտներ ձերբակալուած են՝ մեղսոյն ամբաստանութիւններով։ Բոլոր այս «հակահեղափոխականներու» դատավարութիւնը տեղի պիտի ունենայ Ապրիլի կամ Մայիսի կիսուն, Մոսկուայի մէջ։

ԹԱՏԵՐԱԿԱՆ ՆԵՐԿԱՅԱՑՈՒՄ ՄԱՐՍԷՅԼԻ ՄԷՋ

Այս շաբ. գիշեր ժամը 8.30ին, բիւրեղապակի պոն Թէատրի մէջ
նախաձեռնութեամբ Հ. Յ. Դ. Մարսէյլի Շրջ. կոմիտէի
եւ դեկավարութեամբ *Ընկ. Մ. Մարութեանի*

ՍՈՒԼԹԱՆ ՀԱՄԻԴ եւ ՊԱՆԴ ՕԹՈՄԱՆԻ ԴՐԱՒՈՒՄԸ

Տրամ 4 արար եւ մէկ պատկեր

Դիները սովորական։ Դիմել Օթէլ Դամաս, Ընկ. Նշան Կակոսեանի

ՄԵԾ ՊԱՐԱՀԱՆԴԷՍ
ՓԱՐԻԶԻ ՊԱՐԱՍԻՐԱՑ ՄԻՈՒԹԵԱՆ

Ապրիլ 7 Շաբաթ երեկոյ ժամը 9էն մինչեւ առաւօտեան 6։
վեցերորդ Քաղաքապետարանի (Mairie du 6e) ընդարձակ սրահներուն մէջ, 78 Rue Bonaparte, մէթրօ՝ Օտէոն։
Անակնկալներ, Attractions' հրաշակաւոր արուեստագէտներ պիտի պարեն *Թանկօ* եւ *Ֆոքսթրոթ*։
Ներկաներուն պիտի բաշխուի ձրի *քոթիյեօն*։ Պարասէրներու գոհացում տալու համար վարձուած է ֆօլիգէոմի նախկին հանրաճանաչ ձազպանտը։ Հոս պիւֆէ՝ ժողովրդական գիներով։

ՄՈՒՏՔ 14 ՖՐԱՆՔ

ՕՐ. ՄԱԹԻԼՏ ՕՇԱՆԵԱՆ
ԵՒ
ՄԿՐՏԻՉ ՊՈՒՃՈՒԼԵԱՆ
ՆՇԱՆՈՒԱԾ
18 Մարտ 1928 — փարիզ

Հ. Յ. Դ.

Փարիզի Շրջանային կոմիտէն անպայման ժողովի կը հրաւիրէ Փարիզի եւ արուարձաններու մէջ արձանագրուած եւ ոչ արձանագրուած բոլոր ընկերուհիները վաղը Շորեքշաբթի իրիկուն ժամը 8.30ին, Métro Odéonի ճիշտ դէմը, Café du Métroի վերնայարկը, 95 Bld. St. Germain։

Լիոնի Պատ. միութեան զօսախօսական եւ վիճաբանական ժողովը՝ այս Հինգշաբթի իրիկուն ժամը 8.30ին, Դաշնակցութեան Գրադարանը։

Քանի կայծակ ենթակոմիտէի բոլոր անդամները, ժողովի կը հրաւիրուին այս կիրակի ժամը 1.30ին, Քանի մեր կեդրոնը, սովորական հաւաքատեղին։ Կարեւոր օրակարգեր։

Մարսէյլի իշխան ենթակոմիտէի Սերոբ - Աղբիւր, Արամ, Վարդգէս, Եփրեմ խան եւ Համազասպ խումբերու ընկերները ժողովի կը հրաւիրուին վաղը Շորեքշաբթի ժամը 8.30ին։

ՅԱՒԵՇԱՏԵՍՏ

ՅԱՐԴՈՎՈՂԻ յառաջիկայ Հինգշաբթին բացառաբար նուիրուած է անդամական ժողովի մը։ Բոլոր անդամներուն ներկայութիւնը պարտադիր է։ Խիստ կարեւոր հարցեր։

ՆԱԽԱՁԵՌՆՈՒԹԵԱՄԲ Մարսէյլի Զ. Ո. Մ. Մասնաճիւղին, Ապրիլ 11/24 համագգային սգատօնը տեղի կ'ունենայ Ապրիլ 22ին։ կը խնդրուի բոլոր հայ կազմակերպութիւններէ նկատի ունենալ այդ Թուականը։ Մանրամասնութիւնները մօտ օրէն։

ՊՈՒԱ ՔՈԼՈՆՊ «Արմէնիա» խումբին վիճակախաղէն շահած են հետեւեալ Թիւերը.— 134՝ գարեջուցիչ ժամացոյց մը, 750՝ սաթիլօ մը, 987՝ գոյգ մը գուլպայ, 284՝ գոյգ մը գուլպայ, 357՝ մետաքս քաշքոլ, 281՝ մետաքս փողկապ մը, 44 մետաքս փողկապ մը, 7՝ շիշ մը շամբանեա, 553, 220, 583՝ իւրաքանչիւրը մէկ մէկ մետաքսփոշէ։ Շարող անձերէնկը խնդրուի դիմել իրենց տոմոերովը Արմէնիայի Siège Socialeը, 204 Bld. Voltaire, Asnières, ամէն օր առաւօտուն մինչեւ ժամը 10։

(Կնիք)

ԺԱՄԱՆԱԿԱՑՈՑՅ ՍԱՆԱՍԱՐԵԱՆ ԺՈՂՈՎՐԴԱԿԱՆ ՀԱՄԱԼՍԱՐԱՆԻ

Այս իրիկուն, Ֆլորիայի մէջ ժամը 9—10 ընդհ. Ագգերու պատմութիւն (Ֆրանս. յեղափոխութիւն) Մ. Նաթանեան։

ՆԱՄԱԿԱՑՈՒՓ

ՍՏԱՑԱՆՔ

Մարսէյլ, Ա. Հ.— 20։
Քազապլանքա, Յ.— 140։
Պուէնոս Այրէս, Վ. Պ.— 25։
Լը փիւի, Ա. Ֆ.— 10։
Քլամառ, Շիր.— 35։
Սէն Ռաֆայէլ, Տիկ.Է.Գ.—140։
ՁիպուԹի, Մ. Դ.— 70։
Մարսէյլ, Զ.Հայր.Միութ.—10։
Լուէթ, Պ. Ա.— 35։
Փոռ տը Պուք, Հ. Օ.— 70։
Պրիւսել, Ն. Քհնյ. Գ.— 20։
Իւսէյ, Մէօլ.Հայր.Միութ.—5։
Փարիզ, Յ. Դ.— 35։ Մկսանք ղրկել։
Մարսէյլ, Գործ.— 627։
Լիոն, Գործ.— 724։
Վէնսօն, Տիկ. Հ. Ա.— 70։
Սէն փիէռ, Ս. Շ.— 25։
Գաֆիրէ, Գ. Մ.— 2 անգլ.։ կը շարունակենք
Վիէննա, Հ. Մ. վրդ.— 345 ֆրանք։ կարգադրեցինք։
Փարիզ, Տիկին Ի.— 20։
Մարսէյլ, Պ. Հ.— 15։
Արժանթիէռ, Մեսր.— 35։
Փէյռաէն, Կ. Փ.— 50 ֆր.։ վճարած էք մինչեւ 1 Ապրիլ։

ԿՈՆՍՏԱՆՑԱ, Գ. Փ.— Ձեր ուզած հասցէն՝ A. Tadavorian, 26 Rue Nationale, Billancourt, (Seine) France.

ԿԸ ՓՆՏՌՈՒԻ

— կը փնտռեմ հօրեղբայրս «Ցաշճի» Ստեփան Աբրահամեան որ 1924ին Պէյրութի քէմփը կը գտնուէր։ Իմացնել՝ Sarkis Chivilgilian, Chez Mr. Briand, St. Pierre sous Aubenas. Ardèche. France.

— կը փնտռեմ զաւակս Իզմիրցի Զարեհ Պէրպէրեան 22 տարեկան, հօր անուն Պետրոս, մօր անուն վառվառայ որ Իզմիրի վերջին դէպքին կորսուած է։ կը խնդրուի իր ողջ կամ մեռած ըլլալը գիտցողներէն իմացնել իր մօրը, Vahé Der Agopianի, 111 Sentier des Brebis, Vitry Seine. France.

ՅԱՐԳՈՂԻ ՎԻՃԱԿԱՀԱՆՈՒԹԻՒՆԸ

Տեղի կ'ունենայ *Զատկի կիրակի առաւօտ* (8 Ապրիլ)։

Բոլոր անոնք, որոնց տոմսեր ղրկուած են, պարտաւոր են փոխարժէք ղրկել տրուած հասցէին՝ *ամէնէն ուշը մինչեւ 31 Մարտ*։ Չվերադարձուած տոմսերը ծախուած պիտի նկատուին։ Mlle Kalpakian, 5 Ave. Quihou, St. Mandé (Seine).

ՀԱՅԿԱԿԱՆ ԱՆՇԱՐԺ ՍԻՆԷՄԱ

ՊԱՏՐԱՍՏՈՒՄԻ՞Ն, ԴԱՒԱՌԻ ՀԱՅԵ՛Ր

Պատրաստուեցէ՛ք գերագոյն ճաշոյքի եւ ցնծութեան գիշերը մը վայելելու, վարագոյրի վրայ խիստ պայծառօրէն գեղանկարուած տեսնելով հայ հայրենիքին եւ եւրոպական կարգ մը երկիրներու 350է աւելի ԳՈՒՆԱՒՈՐ չքեղ տեսարանները, առաջինը եւ անմրցելին իրենց տեսակին մէջ։

Քանի մը օրէն Լիոնէն կը սկսի ներկայացումը, փարիզէն մեկնող խումբի մը միջոցաւ։

Ամէն Հայու սրտին խօսող աննախընթաց գործ եւ վայելք։

Կ'ՈՒԶՈՒԻՆ *ժէտսէ ոօպ կարող վարժ*

եւ վարպետ ։ գործաւորուհիներ։ Առատ եւ տեւական գործ։ Մինչեւ 4 եւ 5 ֆրանքնոց ժէտսէ ոօպեր։ Դիմել՝ Տիկ. Յակոբեանի 13 Rue St. Sulpice (6e). Չորրորդ յարկ 10 թիւ սեննեակը։ Մէթրօ՝ Օտէոն ։

IMPRIMERIE - MASSIS - EDITIONS
208bis, Rue Lafayette Paris (10)

Le Gérant: H. TEURNIER

ԼԵՒՈՆ ՊԻԼԷԶԻԿՃԵԱՆ
ԴԵՐՁԱԿ ԱՐԱՆՑ ԵՒ ԿԱՆԱՆՑ

Ստացանք ենք Անգլիական եւ Ֆրանսական կերպասի ընտիր տեսակներ, նոր եղանակին առթիւ։
վերջին նորածեւութիւններ.— Խնամուած եւ մաքուր կար։
57 Rue de Clignancourt. Métro: Barbès կամ Château-Rouge
Tél. Nord: 59—20 Autobus J

ՏՕՔԹ. Յ. ՏԻՐԱՑ (ՏԻՐԱՑՈՒԵԱՆ)

Վկայեալ Փարիզի Բժշկական Ֆաքիւլթէէն, (Licencié ès Sciences)
Նախկին Interne Hôpital des Enfants maladesի
եւ մասնագէտ մանկանց եւ ներքին հիւանդութեանց
24, Rue des Grands Augustins, Paris (6e) Place St. Michel
Հիւանդ կ'ընդունի Գ., Շ., Ուր. և Շբ. օրերը, ժամը 1էն 4
Ինչպէս նաեւ մասնաւոր ժամադրութեամբ
Métro St. Michel եւ Odeon Tél. Littré 60-46

ՀԱՅ - ԱՄԵՐԻԿԵԱՆ ԱՏԱՄՆԱԲՈՒԺԱՐԱՆ

107 Rue Lafayette, PARIS (10e) Tél. TRUDAINE 29-04
COVO (Ch. Dentiste) փարիզի բժ. համալսարանէն
Ընկերակցութեամբ՝ Ատամնբժ. Յ. ՊՈՒՌՆԱԶԵԱՆԻ
կը դարմանուի բերնի եւ լինտերու հիւանդութիւնները։
Գուռօն, պրիճ եւ ատամնաշարներ։
Ամէն օր ժամը 2.30—7.30։ կիրակի 10—12։
ԾԱՆՕԹ.— Այս յայտարարութեամբ ներկայացողին մասնաւոր զեղչ։

ՄԵԾԱՔԱՆԱԿ — ՓՈՔՐԱՔԱՆԱԿ

Լաւագոյն յախճապակիէ եւ անմրցելի գիներով Արեւելեան *սուրճի* եւ *թէյի* գաւաթներու, թէյամաններու, ձեղվէներու ու զանազան սպասներու համար դիմել՝ միակ կեդրոնատեղին՝

MLLE E. PERRET
16, Rue Puvis de Chavannes, MARSEILLE
Ֆրանսայի ներքին գաւառներէ եղած ապսպրանքները կը կատարուին ամենաարագ կերպով եւ մեծ խնամքով։
Թղթակցութիւն՝ Հայերէն և Ֆրանսերէն։

ՀԱՅԿ. ԲՈՒԺԱՐԱՆ - POLYCLINIQUE de BELLEVILLE
Տէր եւ տնօրէն՝ ՏՕՔԹ. ԳՐԳՈՅԵԱՆ
29, Rue (Place) des Fêtes, Paris. XIX. Tél. Nord 96-61
Բաց է ամէն օր, ուր շատ մը մասնագէտ բժիշկներէ կը խնամուին ամէն տեսակ ներքին եւ վիներական հիւանդութիւնները։ Աչքի մասնագէտը կ'ընդունի Գ., Շ. եւ Շաբաթ օրերը ժամը 3—5։ Քթի, կոկորդի ու ականջի մասնագէտը ամէն Երեք. եւ Շաբաթ օրերը ժամը 1—3։ ԱՏԱՄՆԱԲՈՅԺը ամէն օր ժամը 9էն 19։ Կիրակի 9—12։

ՏՕՔԹ. Լ. ԳՐԻԳՈՐԵԱՆ

ՄԱՍՆԱԳԷՏ ՆԵՐՔԻՆ ՄՐԱՀԱՑԻՆ ԵՒ ՎԵՆԵՐԱԿԱՆ ՀԻՒԱՆԴՈՒԹԵԱՆ
126, Rue du Faubourg St. Denis
Metro : Gare de l'Est Téléphone : Nord 84-04
Ընդունելութեան ժամեր՝ Ամէն օր 2.30-7.30—կիրակի եւ տօն օրեր 9-12

ՏՊԱԳՐԱԿԱՆ ՏԱՌԵՐՈՒ
ՋՈՒԼԱՐԱՆ «ԾԵՐՈՒՆԵԱՆ»
ՀԻՄՆՈՒԱԾ 1887ԻՆ

Ջուլարանս օժտուած ամենավերջին սիստէմ մեքենաներով կը ծուլէ հայերէն եւ Թուրքերէն ամէն տեսակ տառեր լաւագոյն եւ տոկուն մետաղի գործածութեամբ։
Ամերիկեան չափերով տառեր եւս կը ձուլուին մասնաւոր խնդրանքի վրայ միայն։
Ջուլարանս կ'ընդունի նաեւ տպագրական՝ տպագրական, կազմարարական մեքենաներու, գործիքներու եւ ամէն տեսակ պիտոյքներու։ տպագր. Թուղթ, մէլան, pâte à rouleau, պղինձ գիծ եւայլն, զորս կը հայթայթէ Ֆրանսական ծանօթ առներէ։
Գրաւ եւ ամէն ապսպրանք ուղղել հետեւեալ հասցէով
V. VARTANOFF, 24 rue Campo-Formio, Paris (13e)

ԼՈՅՍ ՏԵՍԱՒ

Զ. ԵՍԱՑԵԱՆԻ
ՄԵԼԻՀԱ ՆՈՒՒՐԻ ՀԱՆԸՄ
Վ. Է Պ Ը
արեւելեան կեանքէ, առնուած ւրեճ պատերազմէն։ Մաքուր եւ գեղարուեստական տպագրութիւնով։ փօսթի ծախք չկայ։
ԳԻՆ 5 ՖՐԱՆՔ
Դիմել՝ VAHRAM SÉVOUNI
31 Rue Kléber
Issy-les-Moulineaux (Seine)։

ԻՐԱՒԱԳԻՏԱԿԱՆ ԳՐԱՍԵՆԵԱԿ
Է. ՍԹԷՓԻՔԻ
106 Kléber, շեն. Passy 72.56
կը կատարէ Ֆրանսա եւ Յունաստան մտնելու կամ բնակելու արտօնութեան գործողութիւնները.
AFFIDAVITի (*Աֆիտավիթ*)
Դիմել՝ ամէն օր կէս օրէ վերջ ժամը 4—7.

ԻՐԱՒԱԳԻՏԱԿԱՆ ԳՐԱՍԵՆԵԱԿ
Վ. ԵԱՐՃԱՆԵԱՆ
5 Rue Cardinal Mercier
(Նախկին Rue Nouvelle)
Tél. Cent. 96.70 եւ 97,39
կը կատարէ Ֆրանսա մըտնելու կամ բնակելու արտօնութեան պաշտօնական գործողութիւնները, արագ կերպով։ Նաեւ դատական եւ վարչական ամէն տեսակ գործեր կը սատնձնէ։
Դիմել ամէն օր 9-12 և 2-7

ԾԱԽՈՒՀ ԽԱՆՈՒԹ

Ընդարձակ խանութ մը, յարմար կօշկակարի, ժամագործի, ոսկերչի եւն., բազմամարդ Rue Lepic, բնակութիւն 2 հոգիի համար կազ, ելեկտրականութիւն. չորս պայմաններ.— տարեկան 300 ֆր., chargesը մէջը, մէկ տարեկան կանխիկ։
Տեսնելու համար դիմել Ն. Սիրեցեանի 13 Rue d'Orsel Paris (18e)

ԱՄԷՆ ՀԱՅ ՊԷՏՔ Է ՈՒՆԵՆԱՅ
ՀԱՅԱՍՏԱՆԻ ՄԵԾԱԴԻՐ ՔԱՐՏԷՍԸ
(լայնք 100 սանթ.
եւ բարձրութ. 70 սանթ.
Գինն՝ 20 ֆր. արտասահման 2
Դիմել՝ L. Mozian, 51 Bd Auguste Blanqui, Paris (13e).

ՄԱՐՍԷՅԼԻ ՄԷՋ

Հայկական առաջնակարգ նոր եւ չքեղ հիւրանոց
12, Տէ Փէօյեան փողոց, 12
Ճարքն վ.-Գ-ԼԻՄԱՍԵԱՆ
PAX-HOTEL
12, Rue des Feuillants, 12
(Angle Rue Cannebière)
Tél. Inter. 12-02
MARSEILLE
Ouvert toute la nuit
Chauffage central, Salle de Bains, Eau, courante, chaude et froide

ՅԱՌԱՋ

LE PREMIER QUOTIDIEN ARMÉNIEN EN EUROPE

ԲԱԺԱՆԵՑԻՆ

	3 ամս.	6 ամս.	Տար.
ՖՐԱՆՍԱ	35 ֆ.	70 ֆ.	140 ֆ.
ԱՆԳԼԻԱ	20 շլ.	40 շլ.	
ԵԳԻՊՏՈՍ	»	»	
ԻՏԱԼԻԱ	250 ֆրանք		
ԱՄԵՐԻԿԱ	6 տլ.	10 տլ.	
ԵՒՐՈՊԱ	100 ֆ.	200 ֆ.	

"HARATCH"

Խմբագիր՝ ՇԱՒԻԱՐՇ ՄԻՍԱՔԵԱՆ

Directeur-Propriétaire : SCHAVARSCH MISSAKIAN

Rédaction & Administration
Խմբագրութիւն { 208 bis, Rue Lafayette PARIS (10e)

TÉLÉPHONE : NORD 57-82

MÉTRO LOUIS-BLANC ou JAURÈS

Հասցէի փոփոխութեան համար պէտք է վճարել 2 ֆրանք

ՋՈՐԵՔՇԱԲԹԻ
21
ՄԱՐՏ
1928

21 MARS 1928

Թ. ՏԱՐԻ Թիւ 601

ՕՐԱԹԵՐԹ՝ ԱԶԳԱՅԻՆ, ՔԱՂԱՔԱԿԱՆ ԵՒ ԳՐԱԿԱՆ

ԳԻՆ՝ 50 ՍԱՆԹԻՄ

ԵՐԿՈՒ ԽՕՍՔ

ՋԱԻԵՇՏԻՆ ԵՐԿՐՈՐԴ ԱՐԱՐԸ

Սպառազինութեանց կրճատման զաւեշտը կը շարունակուի ժընեւի մէջ։

Մարտ 19ին, խորհրդային Ա. պատուիրակը, Լիտվինօֆ, վերլուծեց իր հռչակաւոր ծրագիրը, որ կը տրամադրէ մինչեւ չորս տարի ոչնչացնել զինուորական ամէն կազմակերպութիւն, բանակ, նաւատորմ, օդանաւ, զինարան, զէնք, ռազմանիւթ եւլն.։

Ծրագրին մանրամասնութիւնները ծանօթ են արդէն։ Անցեալ տարուան վերջերը, (Նոյեմբեր 30 - Դեկտեմբեր 5), Նախապատրաստական ժողովին առթիւ, ամբողջութեամբ հրատարակութեան տրուեցաւ ռուսական առաջարկը։

Այս անգամ բուն քննութիւնն է որ կը կատարուի։

Առաջին նիստին, Պ. Լիտվինօֆ բացատրելով իր ծրագրին հրաշագործ յատկութիւնները, երկու հարցումներ ուղղեց Ազգերու Ընկերութեան Յանձնաժողովին.

1.— Յանձնաժողովը համաձա՞յն է իր արտաքին աշխատանքին հիմ ընդունիլ ընդհանուր եւ կատարեալ զինաթափութեան սկզբունքը, եւ մեր առաջարկած պայմանաժամուն մէջ։

2.— Համաձա՞յն է զինաթափութեան առաջին շրջանը այնպէս կազմակերպել, որ պատերազմը դժուարանայ, եթէ ոչ անկարելի դառնայ առաջին տարիէն իսկ։

Այս տողերը գրուած ատեն, յանձնաժողովը դեռ նոր պիտի ձեռնարկէր քննութեան։

Առաջին օրէն իսկ, պարզուեցաւ յատկանշական պարագայ մը։

Կարդով խօսք առին գերմանական եւ թրքական պատուիրակները, եւ առանց այլ եւ այլի ձայնակցեցան ռուսական առաջարկին։

Ինչո՞ւ զարմանալ։ Գերմանիա, չարաչար պարտուած եւ բռնի զինաթափ, կը սպասէ, կը մաղթէ որ միւսներն ալ, եւ մանաւանդ յաղթականները իր օրին գան։

Լիտվինօֆի ծրագրէն շատ առաջ, ամէն անգամ որ զինաթափութեան հարց կը ծագէր, Գերմանիա միշտ կը յիշեցնէր թէ ինք արդէն զինաթափ եղած է, իսկ միւսները կը շարունակեն զինել ու զինուիլ։

Ինչ կը վերաբերի Թուրքիոյ, չմոռնանք որ Մոսկուան ինք պահանջեց անոր մասնակցութիւնը։ Ցեղոյ առաջարկին ուժ տուող Լեհաստան, որ դարերէ ի վեր երախտագիտութեամբ լեցուած է Թուրքիոյ հանդէպ, եւ անոր զօրացումը օգտակար կը գտնէ իր անկախութեան համար (Ռուսիոյ դէմ)։

Թուրքիա շատ լաւ կ'ըմբռնէ այս միջազգային զաւեշտին մէջ իրեն ինկած դերը։

Եւ իր արտաքին գործավարը, Թէվֆիք Րիւշտի, յայտնութեամբ կատարեց զայն։ «Շա՛յ, ինչո՞ւ չէ, նետինք զէնքերը, քանդենք բանակ, նաւատորմ, օդանաւ. անկեղծ ընդունողը ու հրացանը»։

Հարկա՛ւ։ Միայն եաթաղանը կը բաւէ։

Այս դերասանութիւնը այնքան գզուելի չէ, որքան «իւմանիթէ»ի երկուան արտայայտութիւնը։

Ցիրանայի համայնավար օրկանը, Թուրքիոյ բոնած ընթացքին մէջ կը տեսնէ «Խորհրդային Միութեան անհուն հմայքը Ազեւելքի բանուորական զանգուածներուն եւ ժողովուրդներուն վրայ, որոնք վերջերս ազատագրուեցան աւատապետական լուծէն»։

Թուրքիա, բանուորական զանգուածներ եւ ընդհանուր զինաթափութիւն . . .

Արդեօք Թէվֆիք Րիւշտի պէյ ո՛րքան խնդաց քթին տակէն, յուշարարին թելադրած բառերը արտասանելով։

Այսպէս կամ այնպէս, Մոսկուա պատիւ եւ յայդոդութիւն կը համարէ, որ իրեն հետ են պարտուած Գերմանիան եւ յաղթական Թուրքիան։

Նախատեսելով իր ցնորական ծրագրին ձախողումը, մխիթարութիւն կը համարէ այս պատահական, խառնածին եղբայրակցութիւնը։

Ցայտնի չէ թէ ի՛նչ պիտի պատասխանեն միւսները, քաղքենի աշխարհականները, որոնց կեցուածքը նոյնքան դերասանական է, այս առթիւ ալ։

Թերթերը կը հաղորդեն թէ Լիտվինօֆ, զգալով որ իր երեսին պիտի զարնեն խորհրդային իշխանութեան յարաճուն սպառազինութիւնը, փորձեր է արդարացնել զայն.

— «Ապահովութեան տեսակէտէն, մենք ամէնէն աննպաստ դիրքին մէջ կը գտնուինք, քան ո՛ր եւ է պետութիւն. որովհետեւ ամբողջ աշխարհ հակառակ է մեզի։ Մինչեւ այսօր, բազմաթիւ պետութիւններ չեն ճանչցած խորհրդային կառավարութիւնը, ինչ որ ծանրակշիռ արարք մըն է։ Նոյն իսկ ճանչցողները, անմոռանալի բացառութիւններէ զատ, յաճախ ծանր փորձութեան կ'ենթարկեն խորհրդային իշխանութեան հաստատութիւնը եւ խաղաղասիրութիւնը։»

Եզրակացութիւն, — Խորհրդային իշխանութիւնը միայն ինքնապաշտպանութեան համար է որ բանակ եւ նաւատորմ կը պահէ, «բացարձակապէս հեռու աշխարհակալութեան նպատակներէ»։

Եւ, «պատրաստ է ամբողջովին քանդելու իր զինեալ ուժերը, միւս պետութեանց հետ միաժամանակ»։

Այստեղ է արդէն բուն զաւեշտը, — Մէկը միւսին պիտի նայի, քայլ մը առնելու, հրացան մը պակսեցնելու համար։

Իսկ իրականին մէջ, մէկի տեղ տասը կ'աւելցնեն, իրարու նայելով։

Շ.

ՄԱՄՈՒԼ

ՄԵՐ ԳՐԱԿԱՆ ԿԵԱՆՔԸ

Այս խորագրով խմբագրականի մը մէջ, Սօֆիայի *Արաքսը* դիտել կուտայ (13 Մարտ).

— «Ամբողջ արտասահմանը, ինչպէս ըսինք բացի Ամերիկայէն՝ որ կը փրկուի միայն իր «Հայրենիք»ներով, այսօր ո եւ է լուրջ պարբերական հանդէս չունի, չկրցաւ ունենալ, որ ցոլարանը հանդիսանար հայ գեղարուեստին, գիտութեան ու գրականութեան եւ անջատ անջատ գաղութները կապէր իրարու՝ մտաւոր ու բարոյական կապով մը։

Պոլսէն մինչեւ Փարիզ, Պալքաններէն մինչեւ Սուրիա եւ Եգիպտոս մեր գրական, գեղարուեստական, եւ մտաւոր բարոյական կեանքի արտայայտութիւններուն արձագանգը կը չարունակէն ըլլալ լրագիրները։ Անոնցմէ շատ քիչերուն տրուած է սակայն այդ դերը կատարել բաւարար չափով ու նպատակայարմար եղանակով։ «Յառաջ»ը այդ տեսակէտէն ամէնէն բախտաւորը պէտք է հաշուել, շրջապատուած ըլլալով նիւթական, բարոյական ու մտաւոր համեմատաբար աւելի նպաստաւոր պայմաններով։

Բայց աւելորդ է ըսել թէ, ներկայ պայմաններուն որ եւ է թերթ ի վիճակի չէ ընելու այն՝ ինչ որ պիտի ընէր լաւ խմբագրուած գրական — գիտական հանդէս մը։ կիսամսեայ կամ ամսօրեայ։

Նման թերթի մը պակասը Ամերիկան չի կրնար լրացնել, որովհետեւ շատ հեռու է արտասահմանի մեր միւս գաղութներէն։

Նկատի ունենալով բազմաթիւ հանգամանքներ, այսօր միայն Փարիզն է որ առաւելագոյն յարմարութիւնները ունի, ստեղծելու պարբերաթերթ մը որ՝ իր մէջ կեդրոնացնէր արտասահմանի մեր մտաւոր մշակութային անջատ արտայայտութիւնները, իբրեւ լուսարձակ մը ցերմ զանոնք ցոլացնելու համար հայ կեանքի բոլոր մութ կամ լուսաւոր հորիզոններուն վրայ։

Այսպիսի ձեռնարկ մը անհրաժեշտ է, քանալիզ ընելու, մէկ աւազանի մէջ հոսեցնելու համար հայ մտաւոր ստեղծագործութեան բոլոր կարկաչուն եւ յստակ աղբիւրները, հնարաւորութիւն տալով նոր սերունդին հաղորդուելու հայ մշակոյթին հետ, ամէնէն ապահով եւ ամէնէն անմիջական եղանակով մը։»

ԻՄՓԷՆՏԷՐՈՒՆԻ ՀԱՅՈՒԹԻՒՆԸ

Իսքէնտէրունի անկախ սանճագին արձանագրուած բնակչութեան Թիւն է 129,970, որուն 48,970ը Թուրք, 37,209ը ալեւի, 17,655ը հայ, 14,606ը իսլամ արաբ եւ 9330ը քրիստոնեայ արաբ եւլն.։

ԿԵՍԱՐԻԱՅԷՆ «Նոր Լուր»ի կը հաղորդեն թէ, յոյս կայ որ մինչեւ Զատիկ վերաբացուին Էվէրէկ-Թէնէսէի փակուած եկեղեցին ու վարժարանը։ Միեւնոյն ատեն դիմում կատարուած է Համէթ փաշայի, Ս. կարապետի վանքէն վերցուած եկեղեցական անօթներն ու զոյքերը ետ ստանալու համար։

ՕՐԸ ՕՐԻՆ

Եգիպտոս եւ Անգլիա

Եգիպտոսի նոր վարչապետ Մուսթաֆա փաշա Նահաս հետեւեալը յայտարարած է «Թայմս»ի գաղիրէի թղթակցին.—

— Միշտ այն կարծիքէն եղած եմ,— նոյնիսկ ամենաժուժ վայրկեաններուն երբ Ատէն եւ Սէյշէլ կը գտնուէի — թէ օր պիտի գայ որ Անգլիա եւ Եգիպտոս համաձայնութեան մը պիտի յանգին։ Այդ օրը պիտի գայ ուշ կամ կանուխ՝ համաձայն պարագաներու եւ երկու երկիրներու տրամադրութեանց։ Սակայն իմ կարծիքովս համաձայնութիւն մը անխուսափելի է։ Իբրեւ պետ կառավարութեան եւ վարիչ մեծամասնութեան, կրնամ հաստատել թէ եգիպտական ժողովուրդի տրամադրութիւնը հանդէպ Անգլիոյ լաւ է, բայց ամէն ինչ կախում ունի Անգլիոյ տրամադրութենէն։ Օտարականներու եւ մասնաւորաբար Անգլիացիներու շահերուն ապահովութիւնը չի հակասեր Եգիպտոսի անկախութեան գաղափարին հետ։ Եգիպտոս երբեք բրիտանական կայսրութեան մաս չէ կազմած, ու այն իրողութիւնը թէ Հնդկաստանի ճամբուն վրայ կը գտնուի, չի նշանակեր թէ ատոր համար զրկուած է իր անկախ դիրքէն։ Դերերը պէտք չէ շրջուին եւ պէտք չէ ըսուի թէ Անգլիան պարգեւատու տէր մըն է։ Մեր անկախութիւնը մեզի պատկանող բնական իրաւունք մըն է. մենք կը փափաքինք Անգլիոյ հետ բանակցիլ հաւասար հողի վրայ եւ իրրեւ բարեկամներ։ Անգլիոյ շահերուն լաւագոյն երաշխաւորութիւնն է մտերիմ բարեկամութիւն մը եւ անկախ ու զօրաւոր Եգիպտոս մը։ Մեր անկեղծ բարեկամութիւնը լաւագոյն երաշխիքն է զոր կրնայ գտնել Անգլիա։

* * Երեսփ. ժողովին մէջ Նահաս փաշա կարդաց նախարարական յայտարարութիւնը։

— «Գաղիւիէր, ըսաւ, դժուարին վայրկեանի մը իշխանութեան գլուխ կ'անցնի՝ երկրին իրաւունքները ապահովելու համար։ կառավարութիւնը չի ճանչնար ո եւ է իրողութիւն եւ ո եւ է արարք որ հակասէ Եգիպտոսի ամբողջական անկախութեան, կամ Սուտանի իրաւունքներուն։

Ժողովը վստահութեան քուէ տուաւ նոր դահլիճին։

Ռումինիոյ ընդդիմադիրները կը սպառնան

Պուքրէշէն կը հեռագրեն 19 Մարտ Թուականով.—

Երեսփ. ժողովին մէջ կարդացուեցաւ գիւղացի ազգայնական կուսակցութեան մէկ յայտարարութիւնը, որ կ'ըսէր թէ Ինամակալ ժողովին հետ Մանիուի տեսակցութիւնը գոհացում տուած չըլլալով, կուսակցութիւնը որոշած է քաշուիլ Խորհրդարանէն եւ նոր հաւաքոյթ մը կազմել։ Փոքրամասնութեան պատկանող երեսփոխանները մեկնեցան Խորհրդարանէն՝ սպառնալով մեծամասնութեան անդամներուն։ Այս վերջինները ծափերով ողջունեցին անոնց մեկնումը։

Ներքին նախարար Տուքա յայտնեց թէ գիւղացի ազգայնական կուսակցութեան քաշուիլը ո՛չ մէկ քաղաքական ազդեցութիւն ունի, քանի որ այս շարժումը նոր չէ։ «կառավարութիւնը պիտի շարունակէ իր ծրագիրը, Խորհրդարանն ալ իր աշխատանքը։»

Ռուսիա, Թուրքիա, Գերմանիա մէկ ձակատ

Ժընեւի զինաթափութեան ժողովին առջի օրուան նիստին մէջ խորհրդային պատուիրակ Լիտվինոֆ կրկին պարզեց զինաթափութեան մասին իր ծանօթ առաջարկը եւ հարցուց թէ՝. 1. Յանձնաժողովը իրրեւ աշխատանքի հիմ կ'ընդունի՞ ընդհանուր եւ ամբողջական զինաթափութիւնը՝ որոշեալ պայմանաժամի մէջ. 2. Համաձա՞յն է զինաթափութեան առաջին հանգրուանը կազմակերպել այնպէս որ պատերազմը դժուար, եթէ ոչ անկարելի դառնայ առաջին տարիէն իսկ։ Գերման պատուիրակ կոմս Պէրնսթորֆ պաշտպանեց Լիտվինոֆի տեսակէտը։ Նոյնը ըրաւ նաեւ Թուրք պատուիրակ Թէվֆիք Րիւշտի պէյ։

Ջինովիեւի կեղծ նաւակին շուրջ

Անգլիոյ Երեսփ. ժողովը առջի օր գրաւեցաւ Ջինովիեւի ծանօթ նամակին խնդրով։ Աշխատաւորականներու վարիչ եւ նախկին վարչապետ Րամսէյ Մաքտոնըլտ առաջարկեց քննութիւն մը բանալ այն կեղծ նամակին մասին, որուն հրատարակութիւնը չափազանց ազդեցութիւն ունեցած էր 1924ի ընտրութեանց վրայ եւ աշխատաւորական դահլիճը տապալած էր։

Վարչապետ Պոլտուին պատասխանելով մերժեց քննութիւն բանալ։ Ըսաւ թէ աշխատաւորական դահլիճը արդէն քննութիւն բացած էր այս մասին, սակայն չէր կրցած եզրակացութեան մը յանգիլ թէ նամակը կե՞ղծ էր թէ ոչ։ Նամակը հրատարակուեցաւ 1924 Հոկտ. 25ին, մինչ համայնավար կուսակցութիւնը վիճաբանութիւն կատարած էր ատոր շուրջ Հոկտ. 10ին, այսինքն արտաքին նախարարութեան տեղեկանալէն 5 օր առաջ։

Բազմաթիւ աշխատաւորական երեսփոխաններ ընդմիջեցին զայն, հարցնելով թէ ի՛նչի վրայ կը հիմնէր իր բացարձակ հաւաստումը։ Պոլտուին մերժեց պատասխանել։ Ատոր վրայ Ռուիլերմս պոռաց. «Վարչապետը կը ստէ»։ Նախագահը անմիջապէս կախակայեց զայն եւ սրահէն դուրս հանել տուաւ։

Վարչապետը յետոյ կարդաց գրաւոր յայտարարութիւնը Քոնրատ Տոնըլտ իմմըրն անուն մէկու մը, որ քանի մը ժամ առաջ Պոլտուինի ներկայանալով հաղորդած էր «Տէյլի Մէյլ»ի մէջ հրատարակուած յիշեալ նամակին պատմութիւնը։ Նամա-

(Լուրերու շարունակութիւնը կարդալ Դ. էջ)

ՏՈՄՍԵՐ

«ՔԼՓԹԸՆ» ՊԷՆԷԹ ԵՒ ԸՆԿ.

«Յառաջ»ի ընթերցողները օրը օրին տեղեկացան այս երիտասարդ սպային շահատակութեանց։

Պոլսոյ գրաւման բանակի սպայակոյտին աչքի լոյսը, յամակրելի եւ «հայասէր», ինչպէս սովորութիւն է կոչել, անգլիացի սպան այսօր բանտարկուած է Աֆիոնի մէջ, իբրեւ քրէական յանցաւոր։

Իբրեւ հասարակ բախտախնդիր եւ... լրտես։

Նախապէս կ'ամբաստանուէր թէ կեղծ Թուղթեր շինած է, Սուլթան Համիտի անսահմանի հարստութեանց տիրանալու համար։

Այժմ երեւան կուգայ որ, «քէփթըն» պէնէթ, դաշնակիցներու տեղեկատու դիւանին պոլսոյ արեւուն պահակը եւ թուրքերուն «սարսափ»ը, կը գործէր նաեւ— կամ աւելի ճիշտ՝ իրապէս կը գործէր... Թուրքիոյ հաշուին։

Գէթ այսպէս կ'ըսէ յունական իշխանութեանց կատարած քննութիւնը։

— «*Տէր եւ Տիկին Պէննէթի կազմած ընկերութիւնը զանազան միջոցներով եւ բազմաթիւ կիներու աջակցութեամբ յաջողած է, յոյն սպաւակոյտի Փոքր-Ասիոյ քարտէսները ձեռք ձգել եւ յետոյ ծախել Թուրքիոյ։*»

— «*Արեւելեան Թրակիան Յոյներուն կողմէ գրաւուելէ եւ ճաֆէլը Թայեարի մարզոց Պուլկարիա փախչելէն յետոյ, Պէննէթ Պուլկարիա կը ղրկէր իր գործակալները և Թայեարի մարզիկը հաւաքելով կը հասցնէր Ա. Նատօլու, եւ կը միացնէր զանոնք Մ. Քէմալի հետ*»։

Եւ ինչպէս ամէն բանի, ճակատագրուա՛ծ է որ այս զազրելի գործին մէջ ալ պիտի խառնուի հայկական անուն մը։

— Արմենակ Բանդիկեան, անգլիական գործակալ, վարիչը՝ տեղեկատու գրասենեակի մը։

Դարձեալ, «սարսափը»՝ Թուրքերու։

Իսկ իրականին մէջ, Թրքական լրտես։

Եւ գանելիք տեսակէն։

— «*Հաստատուած է որ Արմենակ Բանդիկեան բազմաթիւ անգամներ ճամբորդած է Աթէնքէն Էնկիւրի եւ Էնկիւրիէն Աթէնք*»։

Եւ այժմ կը գտնուի Էնկիւրի։

Մինչդեռ, Պոլսոյ պարպուէն յետոյ, ամէն մարդ կը կարծէը Թէ կտոր կտոր պիտի ըլլար Թուրք ամբոխին կողմէ, առնուազն Ալի Քէմալի պէս...

Ընդհանուր խուճապ էր, 1922ին։ Պոլսէն կը փախչէին առանց տարիքի եւ սեռի խտրութեան։

Այս մարդը տեղէն չշարժեցաւ...

Մարդ մը՝ որ Անգլիացիները յամոզած էր Թէ ողջ պիտի բռնէ Էնվէրը, Թրքացած Չիտայէթ կոչուած հրէշի մը ձեռքով, բայց երկուքը մէկ ազատեց կատարեալ յաջողութեամբ։

...Ա՛յնա Թէ ի՛նչպէս յաջողեցաւ Մ. Քէմալ։

Եւ պիտի յաջողին բոլոր Մ. Քէմալները, որքան ատեն որ մեր մէջ մարդիկ երկիւղածօրէն կը հաւատան զանազան «քէփթը»ներու եւ «քոյոնէլ»ներու։

Նոյն իսկ օրուան այս ժամուն, այնքան զարհուրելի փորձառութիւններէ յետոյ։

Վ.Ա.ՀԷ

ՀԱՅԿԱԿԱՆ ՍՈՎԵՏԱԿԱՆ ԳՐՈՂ

ՀԱՆՐԱՊԵՏԱԿԱՆ ՀԱՅԿԱԿԱՆ ՍՈՎԵՏԱԿԱՆ ԳՐՈՂ

«Յուշ»-ի ընթերցումներին մի
շարք հեղինակներ (մասնավորապես
Ա. Իսրայելյան) մոռանում են, որ
«Յուշ»-ը գրական ստեղծագործություն
չէ, այլ հուշագրություն, և
ուզում են նրանից գեղարվեստական
ստեղծագործություն տեսնել։
Ինչպես հայտնի է, հուշագրությունը
ունի իր առանձնահատկությունները,
որոնք տարբերում են
գեղարվեստական ստեղծագործությունից։
Հուշագրությունը
ունի իր ուրույն ոճը, որը
պահանջում է հեղինակից
ամենայն ճշտություն, ամենայն
ստույգ փաստեր, ամենայն
ստույգ թվեր։ Հուշագրությունը
չի հանդուրժում
ոչ մի հորինվածք, ոչ մի
գեղարվեստական հնարանք։
Հուշագրությունը
պահանջում է ամենայն
ճշտություն, ամենայն
ստույգ փաստեր, ամենայն
ստույգ թվեր։ Հուշագրությունը
չի հանդուրժում
ոչ մի հորինվածք, ոչ մի
գեղարվեստական հնարանք։

Ա. ՍԱՐԳՍՅԱՆ

— Ախ, ես էլ ասեմ...

Ա. ՍԱՐԳՍՅԱՆ

ՀՈՒՇԱԳՐՈՒԹՅՈՒՆ

Ա. ՍԱՐԳՍՅԱՆ

— Ախ, ես էլ ասեմ...

Ա. ՍԱՐԳՍՅԱՆ

Ա. ՍԱՐԳՍՅԱՆ

— Ախ, ես էլ ասեմ...

Ա. ՍԱՐԳՍՅԱՆ

ՀՈՒՇԱԳՐՈՒԹՅՈՒՆ

Ա. ՍԱՐԳՍՅԱՆ

— Ախ, ես էլ ասեմ...

Ա. ՍԱՐԳՍՅԱՆ

Ա. ՍԱՐԳՍՅԱՆ

— Ախ, ես էլ ասեմ...

Ա. ՍԱՐԳՍՅԱՆ

ՀՈՒՇԱԳՐՈՒԹՅՈՒՆ

Ա. ՍԱՐԳՍՅԱՆ

— Ախ, ես էլ ասեմ...

Ա. ՍԱՐԳՍՅԱՆ

ՅԱՎԱՏՆՈՒԹ ՎԱՂԱԳԱՒԻՆ

(ՊՈՒՇԿԻՆԻ ՑԱԿԱՏԱԳԻՐ)

Ա.

Մը ուրիշ տարի ալ Յուլիսի վերջերուն Մոսկուայէն մեկնեցանք Ուքրանիոյ մայրաքաղաքը երթալու համար։ Ճամբան Խարքով քաղաքին մէջ ալ մեծ կայարանի մը վրայ ինկանք։ Ուրիշ ճամբորդներ ալ կային հոն։ Ամէնքն ալ կը սպասէին, որ ուրիշ գնացք մը գայ, որ զիրենք ալ տանի։ Ամէնքն ալ կը գանգատէին, որ ճամբան կանգ առած են։ Ամէնքն ալ կը հարցնէին, թէ ինչո՞ւ համար կանգ առած են։ Ամէնքն ալ կը պատասխանէին, թէ չեն գիտեր։ Ամէնքն ալ կը զարմանային, թէ ինչո՞ւ համար չեն գիտեր։ Ամէնքն ալ կը զայրանային, թէ ինչո՞ւ համար չեն գիտեր։ Ամէնքն ալ կը հարցնէին, թէ ինչո՞ւ համար չեն գիտեր

կին բնագիրը բերող անձը Անգլիայէն հեռանալէ վերջ է միայն որ հրատարակութիւնը կատարուած է։

Բուռն վիճաբանութիւններէ վերջ 132ի դէմ 326 քուէով որոշուեցաւ խնդիրը փակուած նկատել եւ մերժել աշխատաւորականներու առաջարկը։

Երուսաղէմի Սրբավայրերը

Թանի Հուոմի Թղթակիցը կը գրէ.— Իտալական մամուլը, որ ամբողջ սիւնակներ կը հրատարակէ Պաղեստինի ամենապզտիկ դէպքերուն վրայ, այս օրերս անգամ մը եւս կը շեշտէ թէ պէտք է վերջնական լուծում մը տրուի Սրբավայրերու խնդրին։ Իրապէս նոր վէճեր ծագած են կաթոլիկ եւ օրթոտոքս կրօնաւորներուն միջեւ՝ Ս. Յարութեան Տաճարի վերաշինութեան առթիւ եւ հոգատար իշխանութիւնները դարձեալ կ'ամբաստանուին թէ կը պաշտպանեն հերձուածողները։ Այս առթիւ «Ճոռնալէ տ'Իտալիա» դիտել կուտայ թէ կաթոլիկներուն թիւը 20,000է աւելի չէ Ս. Երկրին մէջ, մինչ Անգլիկան եկեղեցւոյ և Երիտ. Քրիստոնեաներու Ընկերակցութեան բողոքականներուն թիւը 25,000էն աւելի է եւ հետզհետէ ալ կ'աւելնայ։ Աւելին. բողոքականները ամէն առթիւ յոյն օրթոտոքսներու կողմը կը բռնեն։ Հետեւաբար կաթոլիկ եկեղեցիին շահը կը պահանջէ որ կարելի եղածին չափ շուտ որոշուի Ս. Տեղեաց վիճակը։

Թերթը կը մեղադրէ Վատիկանը, որ կը ստորագնահատէ Պաղեստինի մէջ լատինականութեան վարկն ու ազդեցութիւնը եւ չափազանց կարեւորութիւն կուտայ արաբ, յոյն եւ հայ կաթոլիկներուն։ Արեւելքի մէջ լատինական եկեղեցի կը նշանակէ հմայք եւ գերակշռութիւն։ Աշխարհի այս մասին մէջ, ուր յաճախ ցեղախումբերն ու դիւղերու բնակչութիւնները մէկ կրօնքէն միւսը կ'անցնին քահանայի մը կամ վարժապետի մը խնդրին համար, լատին եկեղեցին կը ներկայանայ իբրեւ անխախտ ժայռ մը եւ մշտավառ փարոս մը։ Անիկա միայն կրօնք մը չէ, այլ քաղաքակրթութիւն մը։ Ընդհակառակն արեւելականացած հռոմէական եկեղեցի մը կը նշանակէ կարողութեամբ, բարոյականութեամբ ու մանաւանդ հաւատարմութեամբ վար աստիճանի կղերականութիւն մը։ Ատիկա այլ եւս Հռոմէական եկեղեցի չէ, այլ Բիւգանդական եկեղեցի կը դառնայ։

Եզրակացնելով, կ'ըսէ որ, եթէ Հռոմ եւ կաթոլիկ պետութիւնները չգործեն Ս. Տեղիքը փրկելու համար անոնց սպառնացող վտանգներէն, քանի մը տարիէն անգլիկան եպիսկոպոս մըն է որ պիտի տիրանայ Ս. Յարութեան Տաճարին։

Համիտի զաւակները դասը կը կորսնցնեն

Ինչպէս գրած էինք, Սուլթան Ապտիւլ Համիտի ժառանգորդները իմանալով որ Սինէ-Ռոմաններու ընկերութիւնը ֆիլմ մը պատրաստած է փօլ տ'Իվուայի «Ճալմա-լա-Տուպլը» վէպին, զատ բացած էին յիշեալ ընկերութեան դէմ՝ արգիլելու համար այդ ժապաւէնին ներկայացումը։ Ժառանգորդները կը պաշտպանէին այն տեսակէտը թէ խաղին մէջ Ապտիւլ Համիտ ներկայացուած է իբրեւ անգութ բռնակալ մը, ու այդ պարագան նախատինք մը կը նկատէին իրենց հօր յիշատակին։

Իրենց փաստաբանը Լաքոսթ դատարանին առջեւ պարզեց թէ փօլ տ'Իվուայի երեւակայած խաղը կը մնկնէր այն իրողութենէն թէ՝ Ապտիւլ Համիտ գահընկէց ընելէ վերջ իր եղբայրը՝ Մուրատը, ուզած էր բնաջինջ ընել անոր ամբողջ սերունդը։ Արդ, Մուրատի զաւակներէն ո՛չ մէկը սպաննուած է։ Կոթայի տարեգիրքը վկայ։

Շարժանկարի ընկերութեան փաստաբան Ժոզէ Թէրի խնդիրը ներկայացուց որոշակի.— վիպասաններն ու թատերագիրները իրենց գործերուն մէջ կրնա՞ն պատկերացնել պատմական անձնաւորութիւններ, եւ այդ պարագային, ստիպուա՞ծ են պատմական ճշմարտութենէն չշեղիլ։ Ու առանց ճիգի ցոյց տուաւ թէ ի՞նչ հետեւանքներու կրնար յանգիլ Թուրքերուն պաշտպանած տեսակէտը։ Կարելի չէ վէպ մը կամ թատերգութիւն մը գրել շրջանի մը մասին, առանց զբաղելու այդ շրջանը յատկանշող պատմական անձնաւորութիւններով։ Եթէ հանրային դեր չկատարող անձերու անհատական կեանքը անբռնաբարելի է, նոյնը չէ պատմական դէմքերու համար։ Անոնք տեղ գրաւած են պատմութեան մէջ եւ պատմութիւնը կը պատկանի բոլորին։ Պատմաբանը, որ կը յաւակնի ապագայ սերունդներուն փոխանցել անցեալին յիշատակը, պէտք է հոգ տանի պատմական ճշմարտութեան։ Ընդհակառակն, այն որ պարզ երեւակայութեան գործ մը կը ստեղծէ, խիստ մեծ ազատութիւն կը վայելէ։ Անոր ընթերցողներն ու ունկնդիրները գիտեն թէ այդ երկին մէջ ամէն ինչ երեւակայութիւն է։ Հեղինակը սխալ կը գործէր այնատեն միայն, երբ ծանօթ անձնաւորութեան մը տար պատմական ճշմարտութեան բոլորովին հակառակ դիմագիծ մը։

Փարիզի քաղաքային երրորդ դատարանի նախագահը կրճնէ եւ քնդհ. դատախազի օգնական Րէզէն փափաք յայտնած ըլլալով տեսնել խնդրոյ առարկայ ֆիլմը, ներկայացումը տեղի ունեցաւ Սինէ-Ռոման ընկերութեան սրահին մէջ։ Ասոր վրայ, դատարանը առջի օր վճռեց մերժել Ապտիւլ Համիտի ժառանգորդներուն բոլոր պահանջները եւ արտօնել «Ճալմա-լա-Տուպլի» ներկայացումը Ֆրանսայի եւ գաղթավայրերուն մէջ։

Հենրիկ Իբսէնի Հարիւրամեակը

Նորվեկիացի մեծ թատերագիր Հենրիկ Իբսէն ծնած է 1828 Մարտ 20ին՝ Սքիէն փոքրիկ գիւղին մէջ։ Այս հարիւրամեակը տօնելու համար, աշխարհի ամէն կողմը հանդէսներ կը կատարուին քանի մը օրէ ի վեր։ Նորվեկիոյ մայրաքաղաք Օսլոյի մէջ, կիրակի կէսօրէ վերջ հանդիսաւորապէս ներկայացուեցաւ «Ուրուականները»։ Ներկայացումէն վերջ Քաղաքապետարանի սրահին մէջ տրուեցաւ հացկերոյթ մը, որուն հրաւիրուած էին դիւանագիտական մարմինը եւ օտար հիւրեր։ Ճառեր արտասանուեցան՝ վեր հանելով Իբսէնի հանճարը։ Թերթերը կը շարունակեն սիւնակներով յօդուածներ գրել Իբսէնի մասին, ցոյց տալով անոր ազդեցութիւնը եւրոպական թատրոնին վրայ։

Փարիզի մէջ ալ առջի գիշեր հայազգի Պիտոյէֆի թատերախումբը Մաթիւրէն թատրոնին մէջ հանդիսաւորապէս ներկայացուց Իբսէնի անմահ գործերէն «Բրանտ»ը։ Ներկայ էին կրթական նախարար Էրիօ եւ Նորվեկիոյ Փարիզի դեսպանը։ Միջնարարի մը ընթացքին, Իբսէնի կիսարձանը պսակուեցաւ բեմին վրայ, ու կարգով խօսք առին՝ Լրնորման, Հեղինակներու Ընկերութեան կողմէ, փօլ Ժինիսթի, Թատերական Քննադատներու Սենդիկային նախագահը եւ ուսանող մը՝ յանուն Ուսանողական Միութեան։

Պիտոյէֆի խումբը կը շարունակէ «Բրանտ»ի ներկայացումները Մաթիւրէն թատրոնին մէջ։

Հ. Յ. Դ. ՓԱՐԻԶԻ ՇՐՋԱՆԱՅԻՆ ԿՈՄԻՏԷԻ
ԴԱՍԱԽՕՍԱԿԱՆ ԺՈՂՈՎ

Այս ուրբաթ գիշեր ժամը ճիշտ 8.30ին
130 պուլվառ Սէն Ժէրմէն, Քաֆէ պար լա փրէյիթ մուրսի սրահը

Նիւթ՝ ՅԵՂԱՓՈԽԱԿԱՆ ԴԷՄՔԵՐ

Դասախօսներ՝ Ընկ. ՌՈՒԲԷՆ.— Հրայր, Դէորգ Զաւուշ, Սպաղանաց մասին։

Ընկ. Ս. ՎՐԱՑԵԱՆ.— Խաչատուր Կարճիկեան, Վահան Թորէնի, Ա. Շահինեանի մասին։

ՓԱՐԻԶԱՀԱՅ ՏՐԱՄԱ-ՕՓԷՐԷՔ ԽՈՒՄԲԸ

24 մարտ շաբաթ գիշեր ժամը 8.30ին, (կը վերջանայ ժամը 11.30ին)
Conservatoire Renée Maubelի մէջ, 10 Rue de l'Orient, մէթրօ Blanche

կը ներկայացնէ ԱՇԻՒՂ ՂԱՐԻԲ

Պ. ՇԱՀԱԹՈՒՆԻ կը խօսի հայ աշուղներու մասին։ Թառիստ Արզար կը դեկավարէ հինգ հոգինոց նուագախումբը մը։

ԳԻՆԵՐԸ ՍՈՎՈՐԱԿԱՆ

Հ. Յ. Դ.

Փարիզի Շրջանային կոմիտէն անպայման ժողովի կը հրաւիրէ Փարիզի եւ արուարձաններու մէջ արձանագրուած եւ ոչ արձանագրուած բոլոր ընկերուհիները այսօր Շաբաթ իրիկուն ժամը 8.30ին, Métro Odéonի ճիշտ դէմը, Café du Métroի վերնայարկը, 95 Bld. St. Germain։

Հրազդան խումբի ժողովը վաղը Հինգշաբթի գիշեր ժամը 8.30ին, ծանօթ հաւաքատեղին։

Օրակարգ.— 1. Զեկուցում, 2. ներկայացուցիչների եւ նոր վարչութեան ընտրութիւն, 4. կը խօսի ընկ. Ա. Հայաստանի ներկայ դրութեան մասին։

Լիոնի Պատ. միութեան զաւակասօսական եւ վիճաբանական ժողովը՝ վաղը Հինգշաբթի իրիկուն ժամը 8.30ին, Դաշնակցութեան Գրադարանը։

Լիոնի Շրջ. կոմիտէն ընդհ. ժողովի կը հրաւիրէ բոլոր ընկերները, Հ. Յ. Դ. Գրադարանը, այս կիրակի ժամը 8.30ին։

Քանի Կայծակ հնթակոմիտէի բոլոր անդամները, ժողովի կը հրաւիրուին այս կիրակի ժամը 1.30ին, Քանի մեր կեդրոնը, սովորական հաւաքատեղին։ Կարեւոր օրակարգեր։

ՅԱՒԵՇԱՏԵՍ

ՅԱՐԴՈՂԻ յառաջիկայ Հինգշաբթին բացառաբար նուիրուած է անդամական ժողովի մը։ Բոլոր անդամներուն ներկայութիւնը պարտադիր է։ Խիստ կարեւոր հարցեր։

Հ. Մ. Ը. Մ.ի փարիզի վարչութիւնը խորհրդակցական բ. ժողովի մը կը հրաւիրէ բոլոր սկաուններու ծնողներն, նախկին վարիչներն եւ խմբապետները այս գիշեր ժամը 9ին, Ֆլօրիայի սրահը, 61 Rue Mr. le Prince.

*** Հ. Մ. Ը. Մ.ի վերջին ընդհ. ժողովին մէջ ընտրուած քննիչ յանձնախումբը իր նիստը կը գումարէ վաղը գիշեր ժամը 9ին, 79 Rue Lafayetteի սրճարանը։ Կը հրաւիրուին շահագրգռուողները։

ԿԸ ՓՆՏՌՈՒԻ

— Բսիկ Գարթալցի Գրիգոր Թոթոյեան 15 տարեկան, որ Օրթագիւղի որբանոցէն Եւրոպա ղրկուած է։ Իմացնել Պ. Մելքոն Գասպարեանի, 21 Rue Augustin Thierry, Paris (19e).

— կը փնտռեմ հօրեղբայրս «Ցաշեխ» սատփան Աբրահամեան որ 1924ին Պէյրութի քէմփը կը գտնուէր։ Իմացնել՝ Sarkis Chivilgilian, Chez Mr. Briand, St. Pierre sous Aubenas. Ardèche. France.

կը խնդրուի Սուրիահայ Թերթերէն արտատպել։

— կը փնտռեմ գաւակս Իզմիրցի Զարեհ Պէրպէրեան 22 տարեկան, հօր անուն Պետրոս, մօր անուն Վառվառայ որ Իզմիրի վերջին դէպքին կորսուած է։ կը խնդրուի իր ողջ կամ մեռած ըլլալը գիտցողներէն իմացնել իր մօրը, Vahé Der Agopianի, 111 Sentier des Brebis, Vitry Seine. France.

— կը փնտռուի եալովայի Գրլըճ գիւղացի ցակոբ Գրիգորեան, 30 տարեկան, հօր անուն Գրիգոր, մօր անուն Հեղինէ։ Ընդհ. տարագրութեանց ատեն աքսորուած էր Ուրֆայիոյ կողմերը։ Հայմամի շրջանները գտնուած է ամբողջ պատերազմի ընթացքին եւ Զինադադարին սկիզբները տեսնողներ եղած են; իմացնել իր եղբօր՝ Շամբարձում Գրիգորեանի Str. Stefan Celmare 456, Braila, Rumania.

կը խնդրուի Սուրիահայ Թերթերէն արտատպել։

ԵՐԵԿՈՅԹ

Տարօն - Տուրուբերանի Հայր. միութեան երեկոյթը 14 Ապրիլ շաբաթ երեկոյ։ կը խնդրուի բոլոր մրուճիւններէն նկատի ունենալ այդ թուականը։ Մանրամասնութիւնները մօտ օրէն։

ԻՐԱՒԱԳԻՏԱԿԱՆ ԴՐԱՍԵՆԵԱԿ
Է. ՍԹԷՖԻՔԻ
106 Kléber, հեռ. Passy 72.56
կը կատարէ Ֆրանսա եւ Յունաստան մտնելու կամ բնակելու արտօնութեան գործողութիւնները.
AFFIDAVITի (*Աֆիտավիթ*)
Դիմել՝ ամէն օր կէս օրէ վերջ ժամը 4—7.

ԼՈՅՍ ՏԵՍԱԻ

Զ. ԵՍԱՑԵԱՆԻ
ՄԵԼԻՇԱ ՆՈՒՐԻ ՀԱՆԸՄ
Վ Է Պ Ը
արեւելեան կեանքէ, առնուած Լեռ պատերազմէն։ Փաքուր եւ գեղարուեստական տպագրութիւնով։ փոսթի ծախք չկայ։
ԳԻՆ՝ 5 ՖՐԱՆՔ
Դիմել՝ VAHRAM SÉVOUNI
31 Rue Kléber
Issy-les-Moulineaux (Seine)։

ԾԱԽՈՒ ՏՈՒՆ ՄԸ

Մեկնումի պատճառաւ փարիզի արուարձաններէն հայաշատ կեդրոնի մը մէջ ծախու է շատ աժան քարաշէն տուն մը, 440 քառակուսի մեթր պարտէզով եւ պտղատու ծառերով։ Լաւ յարմարութիւն բազմանդամ ընտանիքներու համար։ Դիմել՝ Ա. Աճէմեանի, 35 Rue des Buttes, Sarcelles (S. et O.). երկաթուղի առնել Gare du Nordէն։

ՀԱՅԿԱԿԱՆ ԱՆՇԱՐԺ ՍԻՆԷՄԱ

ՊԱՏՐԱՍՏՈՒԵՑԷ՛Ք գերագոյն հաճոյքի եւ ցնծութեան գիշեր մը վայելելու, վարագոյրի վրայ խիստ պայծառօրէն գեղանկարուած տեսնելով հայ հայրենիքին եւ եւրոպական կարգ մը երկիրներու 350է աւելի ԴՈՒՆԱՒՈՐ շքեղ տեսարանները, առաջինը եւ անմրցելին իրենց տեսակին մէջ։

Քանի մը օրէն Լիոնէն կը սկսի ներկայացումը, փարիզէն մեկնող խումբի մը միջոցաւ։

Ամէն Հայու սրտին խօսող աննախընթաց գործ եւ վայելք։

կը տրուին հայերէնի եւ անգլիերէնի դասեր։

Կ'ՈՒՍՈՒՑՈՒԻ վեց ամսուան մէջ սահուն կերպով անգլիերէն խօսակցութիւն։

Դիմել՝ Ա. Մավեանի, 8 Rue Buffault, Paris (9e), մէթրօ Cadet.

ԾԱԽՈՒ ԽԱՆՈՒԹ

Ընդարձակ խանութ մը, յարմար կօշկակարի, ժամագործի, ոսկերչի եւն., բազմամարդ թաղի մէջ, Rue Lepic, բնակութեան յարմարութիւն 2 հոգիի համար։ կազ, ելեկտրականութիւն, ջուր։

Պայմաններ.— տարեկան 3000 ֆր., chargesը մէջը, մէկ տարեկան կանխիկ։

Տեսնելու համար դիմել Ն. Սիլիճեանի 13 Rue d'Orsel Paris(18e).

ԾԱԽՈՒ Է *քիչ գործածուած կօշիկի (սաեւալի) մեքենայ մը, յարմար գինով։ Օգտուեցէք առիթէն։ Մանրամասնութիւններու համար դիմել՝ Ժիլբայր Խաչիկեանի*, 62 Rue des Morillons. Paris (15e). *Մէթրօ* Convention.

ՄՕՏ ՕՐԷՆ ԼՈՅՍ ԿԸ ՏԵՍՆԷ

ՎԱԶԳԷՆ ՇՈՒՇԱՆԵԱՆԻ «ԳԱՐՆԱՆԱՅԻՆ»Ը (ՎԷՊ)

Դեղարուեստական մատուռ եւ խնամուած տպագրութեամբ, գեղազարդուած բազմաթիւ զարդանկարներով

ՄԻԱՑՆ 250 ՕՐԻՆԱԿ ԹՈՒԳՐՈՒՔՈՎ

ԿԱՐԵԼԻ Է ՍՏԱՆԱԼ ՄԻԱՑՆ ԿԱՆԽԻԿ ՎՃԱՐՈՒՄՈՎ

ԳԻՆ 25 ՖՐԱՆՔ

Դիմել՝ V. CHOUCHANIAN
33 Rue des Écoles, PARIS (5e), France
Դեղազարդեց՝ Մ. ՔԼՊԱՊՃԵԱՆ
Նկարներ՝ Ե. ՓՕՋԱՐԵԱՆԻ

ՏՕՔԹ. Մ. Տ. ՆՈՐԱՅՐ
ԿԸ ԴԱՐՄԱՆԷ ՆԵՐՔԻՆ, ԿԻՆԵՐՈՒ ԵՒ ՎԷՆԵՐ. ՀԻԻԱՆԴՈՒԹԻՒՆՆԵՐ
17, RUE LAMARTINE PARIS (9e) Tél. Trudaine 47-41
Մէթրօ՝ Cadet կամ Նօտր-Տիւտ N. D. de Lorette
Ընդունելութիւն. ամէն օր ժամը 14-19, կիր. եւ տօն օրեր 10-12

Գ. ՅԱԿՈԲԵԱՆ ԻՐԱՒԱԳԷՏ
Կը զբաղի ամէն տեսակ առեւտրական, քաղաքային եւ պատժական դատերով։ Կը տանձնէ մասնաւորապէս ինքնաշարժի արկածներու եւ վարձակալութեան վերաբերեալ դատական գործեր, ինչպէս նաեւ ապահովագրական վէճեր։ Կը խմբագրէ ամէն տեսակ actes (baux, vente et nantissement de fonds de commerce, constitution et liquidation de sociétés). Թրանսաթլանթիք ուղեղներու Համար կը կատարէ վարչական ձեւակերպութիւնները լաւագոյն պայմաններով։
ընդունելութեան ժամեր ամէն օր 9.30-12 և ժամադրութեամբ
13 Rue Béranger, Métro République, Tél. Archives 15-14

ԼԵՒՈՆ ՊԻԼԷՋԻԿՃԵԱՆ
ԴԵՐՁԱԿ ԱՐԱՆՑ ԵՒ ԿԱՆԱՆՑ
Ստացանք ենք Անգլիական եւ Ֆրանսական կերպասի ընտիր տեսակներ, նոր եղանակին առթիւ։
Վերջին նորաձեւութիւններ.— Խնամուած եւ մաքուր կար։
57 Rue de Clignancourt, Métro: Barbès կամ Château-Rouge
Tél. Nord: 59—20 Autobus J

B. VAHÉ (BEUREKDJIAN)
46, Rue Ste. Anne, PARIS (2e) -:- Téléphone: LOUVRE 45-25
Licencié en Droit de la Faculté de Paris. Ancien élève de l'Ecole des Hautes Etudes Sociales,
Ancien Avocat. —JURISCONSULTE— Droit Français et International Privé.

Պ. ՎԱՀԷ (ՊԵՈՐԷՔՃԵԱՆ)
ԻՐԱՒԱԳԷՏ, ՎԿԱՅԱԿԱՆ ՓԱՐԻԶԻ ՀԱՄԱԼՍԱՐԱՆԷՆ
Իրաւագէտ-խորհրդատու Տէֆնա Օթօմօպիլ է Մքօթիվ եւ Միւթիւէլ Միւիթէր ֆրանսական մեծ ընկերութեանց։
Կը տանձնէ քաղաքային, առեւտրական եւ պատժական դատարաններու առջեւ ամէն տեսակ դատեր, կը հետապնդէ փողոցի արկածներու առթիւ ընտանեաց հատուցումը, առանց կանխիկ վճարումի, կը խմբագրէ աղերսագրեր եւ պայմանագրեր, կուտայ certificats de coutume եւ կը կատարէ նաեւ իրաւաբանական եւ քաղաքային ամուսնութեան ձեւակերպութիւնները, ու ամէն լեզուէ թարգմանութիւններ։
Հայերու Համար դիւրամատչելի պայմաններ։
Խորհրդակցութեան ժամեր.— Առէջն առաւօտ ժամը 8.30էն 9.30, եւ երեկոները 6էն 7 եւ ժամադրութեամբ։

ՉՈ՞ՐՆ ԱՍԵՄ, ԿԱՄ ՉՈ՞ՐՆ ԽՈՍՏՈՎԱՆԻՄ՝
ՉԻ ԱՆԹԻՒ ԵՆ ՄԻՋՈՑՆԵՐԸ ԱՅՑԵԼԵԼՈՒ
ՎԱՀՐԱՄ ՃԷՆԱՋԵԱՆԻ
ՍԷՆ ՄՈՒՇԷԼԻ ՀՈՑ ՆՊԱՐԱՎԱՃԱՌԱՑՈՒՆԸ
1 bis Rue Hautefeuille, Paris (6e)
Թրամուէյներ 8, 29A, 29B, 29C, 86, 87, 93, 2, 9, 14, 19, 20, 47, 82, 83, 103, 104։
Ոթօպուսներ՝ Y, AI, AIbis, Q, W, Z, BD, H.

ՀԱՅԿ. ԲՈՒԺԱՐԱՆ - POLYCLINIQUE de BELLEVILLE
Տէր եւ Տնօրէն՝ **ՏՕՔԹ. ԳՐԳՈՅԵԱՆ**
29, Rue (Place) des Fêtes, Paris. XIX. Tél. Nord 96-61
Բաց է ամէն օր, ուր շատ մը մասնագէտ բժիշկներէ կը խնամուին ամէն տեսակ ներքին եւ վէներական հիւանդութիւններ։ Աչքի մասնագէտը կ'ընդունի Գշ., Եշ. եւ Շաբաթ օրերը ժամը 3—5։ Քթի, կոկորդի ու ականջի մասնագէտը ամէն Երեք. եւ Շաբաթ օրերը 1—3։ ԱՏԱՄՆԱԲՈՅԺ ամէն օր ժամը 9էն 19։ Կիրակի 9—12։

Վարձու բարեբաժին
Երկու սենեակ եւ խոհանոց, պարտէզով։ կազ եւ ելեկտրականութիւն։ 16 Rue des Allouettes, Colombes. Gare les Vallées.

IMPRIMERIE - MASSIS - ÉDITION
208bis, Rue Lafayette Paris (10e)
Le Gérant: H. TEURNIER

ՅԱՌԱՋ

LE PREMIER QUOTIDIEN ARMÉNIEN EN EUROPE

ԲԱԺԱՆԵՑԻՆ

	3 ամս.	6 ամս.	Տար.
ՖՐԱՆՍԱ	35 ֆ.	70 ֆ.	140 ֆ.
ԱՆԳԼԻԱ	20 շլ.	40 շլ.	
ԵԳԻՊՏՈՍ	»	»	
ԻՏԱԼԻԱ	250 ֆրանք		
ԱՄԵՐԻԿԱ	6 տլ.	10 տլ.	
ԵՒՐՈՊԱ	100 ֆ.	200 ֆ.	

"HARATCH"

Խմբագիր՝ ՇԱՒԻԱՐՇ ՄԻՍԱՔԵԱՆ

Directeur-Propriétaire : SCHAVARSCH MISSAKIAN

Rédaction & Administration
Խմբագրութիւն 208 bis, Rue Lafayette PARIS (10e)

TÉLÉPHONE : NORD 57-82

MÉTRO LOUIS-BLANC ou JAURÈS

Հասցէի փոփոխութեան համար պէտք է վճարել 2 ֆրանք

ՀԻՆԳՇԱԲԹԻ
22
ՄԱՐՏ
1928

22 MARS 1928

Դ. ՏԱՐԻ Թիւ 602

ՕՐԱԹԵՐԹ՝ ԱԶԳԱՅԻՆ, ՔԱՂԱՔԱԿԱՆ ԵՒ ԳՐԱԿԱՆ

ԳԻՆ՝ 50 ՍԱՆԹԻՄ

ԵՐԿՈՒ ԽՕՍՔ

ՄԻՇՏ ՄԻԵԻՆՈՅՆ ԽԱՂԵՐԸ

Աբժանահաւատ աղբիւրէ կը տեղեկանանք թէ՝ Թուրքիա ներքին մտահոգութեան մատնուած է, քիւրտ քաղաքական - յեղափոխական կազմակերպութեան մը իրականացման առթիւ։

Մեր ընթերցողները բաւական բան գիտեն այդ կազմակերպութեան մասին, որ գլուխ ելաւ անցեալ աշնան, քրտական առաջին համագումարին շնորհիւ։

Այնտեղ ոչ միայն մշակուած էր ազատագրական պայքարի յատակագիծ մը, այլ եւ հիմը դրուած էր քիւրտ ազգային կուսակցութեան, մասնաւոր ծրագիր - կանոնագրով։

Միեւնոյն ատեն ընտրուած էր կեդր. վարիչ մարմին մը, իր շուրջը համախմբելով անկախութեան կուսակիցները։

Մէկ խօսքով, նոր ճամբայ մը բացուած է Քիւրտիոյ քաղաքական կեանքին մէջ։

Ահա այս իրողութիւնն է որ հանգիստ քուն չի տար Էնկիւրիի վարիչներուն։

Շէյխ Սայիտի տարերային շարժումը զսպելէ, անհամար խուժդուժներ, հրկիզումներ եւ տեղահանութիւններ սարքելէ յետոյ, Թուրքերը կը կարծէին թէ ամէն ինչ վերջացած է, թէ քիւրտերը ծնրադիր ներում պիտի խնդրեն եւ գլուխին պիտի հայցեն։

Այս միամտութեամբ ալ, լիագօր մարդպան մը նշանակեցին քրտաբնակ շրջաններուն համար։ Յետոյ աքսորականներէն մաս մը վերադարձնելու լուրեր տարածեցին։ Ու վերջապէս, ձեռնարկեցին «բարենորոգման», այսինքն եղածն ալ ոչնչացնելու, այս անգամ «խաղաղութեամբ», համախմբումները ցրուելով, Թրքական մեծամասնութիւն կազմելով եւ քիւրտ նոր սերունդը Թրքացնելով։

Միւս կողմէ, յաջողեցան կաշառել քանի մը ցեղապետներ։

Իրականութիւնը այն է որ, Քիւրտերը ոչ ընկճուած են, ոչ ալ ձեռնթափ եղած։

Եթէ այդպէս ըլլար, կարելի՞ էր քրտական համագումար կազմել եւ յեղափոխական կազմակերպութիւն ստեղծել, շէյխ Սայիտի ձեռնարկէն երկուքուկէս տարի յետոյ, 1927ի աշնան։ Քրտական առաջին ապստամբութիւնը տեղի ունեցաւ 1925 փետրուարին)։

Մանաւանդ որ, առաջին փորձին ձախողումէն վերջն ալ, յաղթական Թուրքիան երբեք հանգիստ օր չունեցաւ. իսկ Արարատի կոիւները կը զուգադիպէին քրտական համագումարին։

Էնկիւրի ալ գիտէ որ կացութիւնը իր երազածէն տարբեր է։ Գիտէ նաեւ թէ Քիւրտերն ալ ունին իրենց «ազգային ուխտը», եւ ամէն ճիգ պիտի թափեն, զայն իրականացնելու համար։

Ձիշտ այդ պատճառով, այժմ ձեռնարկած է նոր հնարքի մը,— իր պապերու սիրական խաղերուն։

Վերջերս, Թրքական կառավարութեան գործակալները միջոց կը գտնեն եւ յարաբերութեան կը մտնեն սահմանակից երկիր մը ապաստանած քիւրտ պետերու հետ, զանոնք ներս քաշելու եւ գինաթափ ընելու համար։

Իրրեւ վարպետ խաբեբաներ, ամէն շնորհ կը խոստանան, — ո՛չ մէկ հետապնդում հին կամ նոր մեղքերու համար. հանգիստ բնակութիւն՝ իրենց ուզած տեղը, պահպանում՝ բոլոր իրաւունքներու, մինչեւ անգամ զէնքի եւ հեծելազօրքի։

Կը գտնուի մէկը որ կը հրապուրուի։ Եւ իր հետեւորդներով կ'անցնի սահմանը։ Կը ներկայանայ գիւղապետին, ո՛, սիրալիր ընդունելութիւն կատարելով, ուրիշ՝ գերադաս պաշտօնեայի մը հացկէն կուտայ։ Այս վերջինն ալ, իր կարգին, կը խնդրէ ներկայանալ իր մեծաւորին։

Քիւրտը, կռահելով որ խաղ մը կայ այս ջերմ ընդունելութեան եւ «հէվալէ»ներուն տակ, խելքի կուգայ եւ, փոխանակ ներկայանալու Թուրք մեծաւորին,— դէպի աւելի ներս— խոհեմութիւն կը սեպէ երեսի չուրով դառնալ իր եկած տեղը, նորէն անցնիլ սահմանը...

Ուրիշ մը, աւելի կարեւոր, վճռապէս կը մերժէ եղած հրաւէրը։

Եւ նկատել որ ասոնք տակաւին կուսակցական կանոններու վարժուած մարդիկ չեն։ Քրտական ազգային կուսակցութիւնը դեռ նոր է որ պիտի տարածէ իր կազմակերպական ցանցը։

Ուրեմն, ի դերեւ կ'ելլէ Թրքական խորամանկութիւնը։

Այս երկու դէպքերն անգամ խորապէս կ'ազդեն ուրիշներու վրայ։

Անշուշտ պարզամիտներ եւ խաբուղներ միշտ պիտի ըլլան։ Մինչեւ անգամ դաւաճաններ եւ դասալիքներ։

Չե՞ն եղած հայ ժողովուրդին մէջ, որ քառասուն տարուան քաղաքական կեանք ունի, զարգացած է եւ փորձառու։

Խնդիրը այն է որ, այս կոպիտ եւ աւազտապետական ժողովուրդին աչքն ալ բացուած է որոշ չափով, եւ հետզհետէ աւելի պիտի բացուի, շնորհիւ նոր կազմակերպութեան։

Բոլոր բռնակալութիւններն ալ կազմակերպուած ուժին առնէ է որ գլուխ կը քերեն։

Յեղափոխական կորիզ մը, ըմբոստ բազուկ մը, որքան ալ փոքր կամ տկար ըլլայ, միշտ մտահոգութեան աղբիւր է բռնատիրին համար։

Այժմ իրողութիւն է որ Քիւրտերն ալ ունին այդ կորիզը։ Եւ իրրեւ արդիւնք, ահաւասիկ խարդախութիւններ եւ թակարդներ՝ Թշնամի ուժին կողմէ, զայն կազմալուծելու, մղձաւանջ մը փարատելու համար։

Անշուշտ արթուն են քիւրտ ազատագրական պայքարին վարիչները։

Շ.

ՄԱՄՈՒԼ

ԲԱՐՁՐԱԴՈՅՆ ԿՐԹՈՒԹԻՒՆ

Հայրենիք, ջատագովելով առաջարկը աշխատակցի մը, որ կը թելադրէ ընկերութիւն մը կազմել եւ հիմնադրամ ստեղծել, արժանաւոր երիտասարդներու բարձրագոյն կրթութեան ծախքը ճարելու համար, հետեւեալ խորհրդածութիւնները կ'ընէ (7 Մարտ).

— «Շատ քիչ ազգեր կան, *մանաւանդ մեր աննպաստ պայմաններուն մէջ ապրող ազգեր, որոնց մէջ բարձր դիտութեան ծարաւը, կամ բարձր ուսման ձգտումը այնքան զօրաւոր եղած ըլլար գէթ վերջին քանի մը տասնեակ տարիներու ընթացքին, որքան Հայերուս մէջ։ Հազարաւոր հայ երիտասարդներ, մասամբ իրենց ծնողներու դրամով, մասամբ մասնաւոր բարերարներու նպաստներով եւ մասամբ ալ հանրային այլ եւ այլ կազմակերպութեանց օժանդակութեամբ, Ռուսիոյ, Եւրոպայի եւ Ամերիկայի մէջ բարձրագոյն կրթութիւն են ստացած։ Եւ, սակայն, քանի՛սը անոնցմէ իրենց ազգին են ծառայեր։*

Բաւական չէ բարձր դիտութիւն տալ հայ երիտասարդներուն, պէտք է կարենալ պահպանել անոնց մէջ նաեւ հայ ազգային ոգին, եթէ կ'ուզենք, որ անոնք օգտակար ըլլան իրենց ազգին։

Դժբախտաբար, անցեալի փորձը քաջալերական չէ եղած մեզի համար եւ մեծ յուսախաբութիւններու առիթ է տուած մասնաւոր բարերարներու եւ հանրային հաստատութեանց, որոնք ձգտած են հայ երիտասարդներուն բարձրագոյն ուսման պատեհութիւններ տալով՝ ծառայած ըլլալ հայ ազգին։ Որովհետեւ հայ երիտասարդներու մեծագոյն մասը, հասարակական եւ մասնաւոր օժանդակութեամբ բարձր ուսում ստանալէ ետքը, լքած է իր ազգը եւ ամբողջովին նուիրուած կամ իր անձնական կեանքին եւ կամ ուրիշ ազգերու ծառայութեան։

Հարկաւ, ասով չենք ուզեր ըսել, թէ անցեալի այդ դառն փորձէն խրատուած՝ մենք այլ եւս բարոյական եւ մանաւանդ նիւթական զոհողութիւններ պէտք չէ ընենք՝ հայ երիտասարդներուն բարձրագոյն ուսման ու դիտութեան առաւելագոյն պատեհութիւններ ստեղծելու համար։ Երբե՛ք։ Որովհետեւ, եթէ հանրային օգնութեամբ բարձր դիտութեան տիրացած հայ երիտասարդներու 100ին հինգն ալ հաւատարիմ մնայ իր կոչումին եւ ծառայէ ազգին, այդ եւս մեծ ու անդնահատելի բարիք մըն է մեր ժողովուրդին համար։

Անցեալի փորձը մենք կը յիշեցնենք անոր համար միայն, որ անցեալի սխալները չկրկնուին եւ հանրային դրամները չվատնուին եւսեւէր ու այլասերուած հայ երիտասարդներուն բարձր ուսում տալու, անոնց անմնապէս ապրուստի լաւագոյն միջոց մը տուած ըլլալու համար։

Այս խնդրով պարտաւոր են զբաղիլ ոչ միայն անհատներ, այլ եւ հասարակական կազմակերպութիւններ, մեր քաղաքական կուսակցութիւններէն սկսեալ մինչեւ բարեգործական եւ հայրենասիրական այլ եւ այլ ընկերութիւնները...»

ՕՐԸ ՕՐԻՆ

Թուրքիա եւ Ազգերու Դաշնակցութիւնը

Թուրքիոյ արտաքին գործավար Թեվֆիք Րիւշտի պէյ հետեւեալը յայտարարած է *Նոյէ Ժրայէ Փրէսէի* ժրնեւի թղթակցին.

— *Եթէ Ազգերու Դաշնակցութեան հետ մեր գործակցութիւնը փափաքելի է այն պայմաններով, որոնցմով Ազգերու Դաշնակցութեան մէջ առնուեցան կարգ մը պետութիւններ, այն ատեն նպաստաւոր կերպով պիտի ընդունինք այսպիսի առաջարկ մը։*

∴ «Տէյլի Թելէկրաֆ»ի ժրնեւի թղթակիցը կը տեղեկանայ թէ Թուրք պատուիրակութիւնը ներկայիս իր ժրնեւ այցելութենէն պիտի օգտուի, պատրաստելու համար Ազգերու Դաշնակցութեան մէջ մնալու իր խնդրանքը։ Եթէ պայմանները նպաստեն, այն ատեն Թուրքիա խնդրագիր պիտի ներկայացնէ, որպէսզի ատիկա քննուի Ազգերու Դաշնակցութեան Ընդհանուր ժողովի յառաջիկայ Սեպտեմբերի նստաշրջանին մէջ։

Զինաթափութիւն եւ կատակախաղը

Ժրնեւի մէջ մեծերը կը շարունակեն ջուր ծեծել զինաթափութեան հարցին շուրջ։ Բոլշեւիկեան արմատական ծրագրին դէմ խստիւ արտայայտուեցան Իտալիոյ (զօրավար տը Մարինօ), Ֆրանսայի (կոմս Քլօզէլ), Անգլիոյ (լորտ Քրշընտըն), Ճափոնի (Սայթօ) եւ Քանատայի (Ռիտէլ) ներկայացուցիչները։ Ֆրանսական պատուիրակը դիտել տուաւ թէ յանձնաժողովը որոշ պաշտօն մը ստանձնած է, հիմնուած Ազգերու Դաշնակցութեան Ուխտին 8րդ. յօդուածին վրայ, որ կը տրամադրէ սպառազինութիւները սահմանափակել այն ձեւով որ պետութեանց ապահովութիւնը երաշխաւորուի։ Բոլշեւիկեան առաջարկը բոլորովին հակառակ է Ուխտի ոգիին։

Ամէնէն կարեւոր ճառը խօսեցաւ Անգլիոյ պատուիրակ լորտ Քրշընտըն, որ բաւ թէ անհրաժեշտ է մանրամասնօրէն քննել խորհրդային առաջարկները, տեսնելու համար թէ անոնք ո՛ր աստիճան կը համապատասխանեն Մոսկուայի սկզբունքներուն։ Ու հեգնանքով մէկիկ - մէկիկ քննեց բոլոր կէտերը։ Ուզեց գիտնալ թէ Մոսկուա ի՛նչ միտքով ժրնեւ պատուիրակութիւն ղրկած է։

Ակնարկելով բոլշեւիկներուն Ազգերու Դաշնակցութեան ղէմ ուղղած հեգնանքներուն, լորտ Քրշընտըն պատասխանեց թէ Ազգերու Դաշնակցութիւնը համբերութեամբ կը սպասէր իր կարգին։ Ու բացատրեց թէ ամբողջ եօթը տարի Մոսկուա աշխատեցաւ քանդել Ազգերու Դաշնակցութիւնը, այժմ զինաթափութեան առաջարկին մէջ նոյն կանխամտածուած քանդումի գործն է որ երեւան կուգայ դարձեալ։

— Ի՞նչ խաղադութիւն է որ կ'ուզեն հաստատել բոլշեւիկները։ Խորհրդային կառավարութիւնը հակառա՛կ է քաղաքացիական, ինչպէս նաեւ միջազգային պատերազմներու։ Չէ՞ որ վերջին տարիներս տեսանք թէ Մոսկուա իր արտաքին քաղաքականութեանին մը դարձուցած է արտասահմանի մէջ խռովութիւններ յարուցանելը։ Կը հարցնենք խորհրդային պատուիրակութեան թէ՝ իր կառավարութիւնը փոխա՞ծ է իր քաղաքականութիւնը եւ թէ պատրա՞ստ է ձգելու իւրաքանչիւր կառավարութիւն, որ ազատօրէն ապրի իր սահմաններէն ներս, իր ուզած վարչաձեւով։

Անգլիոյ պատուիրակը կը ծաղրէ խորհրդային ծրագիրը, որ կը ձգտի ներքնապէս զինել քաղաքացիները։ Ամէն մարդ ատրճանակ ու քարապին պիտի ունենայ։ Հետեւանքը ի՞նչ կ'ըլլայ։

Խօսելով նաւային զինաթափութեան մասին, Լորտը կը յիշէ Ուաշինկթընի խորհրդաժողովը եւ անկէ վերջ կատարուած ժողովները, որոնց ընթացքին Անգլիա պատրաստակամութիւն յայտնած է սպառազինութիւները զեղչել։ Եզրակացնելով, Անգլիան կը պահանջէ վեց ամիս պայմանաժամ տալ, որպէսզի բոլոր պետութիւնները ուսումնասիրեն բոլշեւիկեան առաջարկները։

200 «վեալ» կալուածներ երեւան հանուած

«Ազգամ» կը տեղեկանայ թէ վերջերս մեծ թիւով «լքեալ» գոյքեր երեւան հանուած են Պոլսոյ մէջ։ Նկատելով որ Գործավարներու Խորհուրդին վերջին որոշումին համաձայն, կալուածատէրերու կողմէ «անձամբ» կատարուած դիմումները միայն նկատի պիտի առնուին, պատկան իշխանութիւնները գրաւած են այն բոլոր կալուածները, որոնց մասին փոխանորդներու միջոցով դիմումներ կատարուած էին։ Այսպէսով, վերջերս 200է աւելի «լքեալ» կալուածներ երեւան հանուած են. ասոնց մէջ կը գտնուի Ղալաթիոյ Վոյվոտա խանը, Պոլսոյ կողմը գտնուող Արնաւուտ խանը եւ ուրիշ խաններ ու շէնքեր։ Լքեալ Գոյքերու Տնօրէնութիւնը Գործավարներու Խորհուրդին հրահանգին կը սպասէ այդ կալուածները ծախելու համար։

Մարտ 16ի տարեդարձը

1920 Մարտ 16ին, երբ Պոլիս Համաձայնականներու գրաւումին տակ էր, Անգլիացիները խստացուցին գրաւումը, փակեցին Երեսփ. Փողովը եւ ձերբակալեցին բազմաթիւ Թուրք մտաւորականներ և գործիչներ, զորս Մալթա աքսորեցին։ Նոյն օրը Շահզատէ Պաշըի պահականոցին մէջ սպաննուեցան քանի մը Թուրքեր։ Այս առթիւ անցեալ Ուրբաթ օր սուգի մեծ հանդէս մը կատարուած է Պոլսոյ մէջ։ Թափօր կազմուած է հե-

(Լուրերու շարունակութիւնը կարդալ Դ. էջ)

ՏՈՄՍԵՐ

ՓՐԿՈՒԹԻՒՆԸ ԲԱՐԵԳՈՐԾԱԿԱՆԷՆ...

Մե՛ծ գործի վրայ է բարեգործականը։

Երէկ հրապարակային մե՛ծ բանախօսութիւն։ Այսօր ԼիւԹէսիայի շքեղ սրահներուն մէջ Թէյասեղան։ վաղն ալ, գուցէ, մե՛ծ հացկերոյթ փալէ տ'Օրսէյի ոսկեքանդակ գմբէԹին տակ։

Մելքոնեան եղբայրներու հարստութեան վրայ Թուխս նստելէն ի վեր, ինքնիրմէն ելած է բարեգործականը։

ՑաղԹանա՛կ. կը պոռայ յոխորտագին։ փա՛ռք կուտայ բոլշեւիկներուն, որ եկան գրաւեցին Հայաստանը, այլապէս այդ աֆագին հարստութիւնը Հայաստանի Հանրապետութեան սեփականութիւնը պիտի դառնար։

Որո՞նք են այդ հրապարակային հաւաքոյԹներու, մանաւանդ Թէյասեղաններու յաճախորդները։

Իբրեւ օրինակ, յիշեմ վերջին Թէյասեղանին երեւելիները.—

1.— երկու եպիսկոպոս եւ հինգ տէրտէր.

2.— Հին օրերէն մնացած երեք միլիոնատէր.

3.— ցասը գոհարավաճառ եւ նոր հարուստ.

4.— Ասոնց երախտաւորեալներէն 20 հոգի, իրենց տիկիններով կամ «քուզին»ներով։

5.— Բարեգործականէն պարարտացող տասնեակ մը ձրիակերներ, որոնց մէջ նաեւ կապիկներ ու սողուններ...

ցետոյ որոշ Թիւով հրաւիրեալներ եւ օրագրողներ։

Ո՛չ մէկ ներկայացուցիչ բուն ժողովուրդէն, որուն անունով սկսած են երդուրընել հիմա։

Ու գիտէ՞ք Թէ ի՛նչ գոհար խօսքեր կը խօսուին այդ հաւաքոյԹներուն մէջ.

— Բարեգործականը այն լուսաւոր փարոսն է, որուն ուղղած են ազգասէ՛ր եւ հայրենասէ՛ր բոլոր Հայերու աչքերը։ Հայ ժողովուրդի ներկայ յուսահատական վիճակին մէջ, Բարեգործականն է միակ սփոփարար ու զովացնող ովասիսը։ Հայ ազգին փրկութիւնը պիտի գայ Բարեգործականէն։ Բոլորուեցէ՛ք անոր շուրջ։ (Ծափեր)։

Ուրեմն, «ազգ»ը պիտի փրկուի որքին ու աղքատին քանի մը լումայ նետելով եւ ատիկա ի լուր աշխարհի յայտարարելով։

Թէ՛դ տիրացուներ։

Ջո՛ւր են ձեր բոլոր Թէյասեղանները ու հացկերոյԹները։

ՊԱՐՈՅՐ

Պ. ՊՕՂՈՍ ՆՈՒՊԱՐԻ ՆՈՐ ՆՈՒԷՐԸ

Բարեգործականի գրասենեակէն մեզի կը հաղորդեն թէ Պ. Պօղոս Նուպար 100,000 տոլարի նոր գումար մը նուիրած է, «այժմէն իրագործուած տեսնելու համար իր այն խոստումը, որուն համաձայն յանձն առած էր իր կողմէն եւս 100,000 տոլար աւելցնել, այն պարագային որ Ամերիկայի Շրջանակային յանձնաժողովին կողմէ ձեռնարկուած Յորելեանական հանգանակութիւնը մինչեւ 30 ապրիլ 1931 յանգի յայտարարուած 250,000 տոլարին։ Ինչպէս յայտնի է, այդ հանգանակութիւնը պիտի յատկացուի «Նուպարաշէն» ա-ւանի մը շինութեան։

Իսկ եթէ վերոյիշեալ արդիւնքը չգոյանայ մինչեւ 1931, նուիրատուութիւնը պիտի յատկացուի Փարիզի «Սիթէ Իւնիվէրսիթէր»ի մէջ տաղաւարի մը հաստատման, յօգուտ հայ ուսանողներու։»

ՀՈՒՐՋ, ՀՐՋՈՒՀԻՆ, ՀՐՋՈՒՑՈՒՄ...

«ՍԱՍ ՀՐՋՈՒՑԻՐ, ՍԱՍ ՀԵՌՈՒՑԻՐ»

"ՓՈՐՁՈՒՄՆԱՒՈՐՈՒԹԻՒՆ" ԲԱՌԸ ԱՂՑԱՍ ՀԱՍԿՑՈՒՄ ԱՀ ԳՈՒՅԱՑՈՒԹԻՒՆ

Ֆոտոլրագրող Ֆելիքս Մելիքյանը պատմում է հետևյալ դեպքը (15 նոյեմբեր):

Ֆաշիստական ոհմակների դեմ հերոսական պայքարի օրերին ես ընկերներիս հետ Մոսկվայի «Ռոստոկինո» կինոթատրոնի մոտ էի: Ֆաշիստական ինքնաթիռները մեզ վրա էին նետում ռումբերի հերթական խուրձը: Ես ուզում էի լուսանկարել այդ պահը, երբ ռումբերը դեռ չէին պայթել: Ինձ մոտ էր նաև ընկերներիցս մեկի ֆոտոխցիկը: Ես ուզում էի լուսանկարել այդ պահը, երբ ռումբերը դեռ չէին պայթել: Ինձ մոտ էր նաև ընկերներիցս մեկի ֆոտոխցիկը:

ՀԱՅԿԱԿԱՆ ՍՈՎԵՏԱԿԱՆ ԳՐԱԿԱՆՈՒԹԻՒՆ

(ՀԱՅԿԱԿԱՆ ՍՈՎԵՏԱԿԱՆ ԳՐԱԿԱՆՈՒԹԻՒՆ)

ՅԱՒԱՏՆՈՒԹԻՒՆ ՅՈՒԼԻՈՍ ՎԱՐԴԱՆԵԱՆ

(ՀԱՅԿԱԿԱՆ ՍՈՎԵՏԱԿԱՆ ԳՐԱԿԱՆՈՒԹԻՒՆ)

(64)

ՀԱՅԿԱԿԱՆ ՍՈՎԵՏԱԿԱՆ ԳՐԱԿԱՆՈՒԹԻՒՆ

Ա.

— Ինչո՞ւ համար ես այդպէս ասում, Ալիսա՛ մայրիկ, ես ինձ ոչ մի յանցանք չեմ զգում, որ ինձ համար ամօթ լինի ասել ամբողջ ճշմարտութիւնը։ Ես ինձ ոչ մի մեղ

տեւեալ կերպով.— Ոստիկանական ջոկատ մը, նուագախումբը, զինուորական ջոկատ, ոստիկան - զինուորներ, թաղապետական պաշտօնեաներ, երկու սեռի դպրոցականներ, սպաներ, պաշտօնատարներ և միութեանց ներկայացուցիչներ: Թափօրը, որուն կը հետեւէր նաեւ ահագին բազմութիւն մը, Էյուպի գերեզմանոցը երթալով անահատակներու գերեզմանին վրայ ծաղկեպսակներ դրած է: Զանազան բանախօսներ, կրակոտ ճառեր արտասանած են օրուան յիշատակութեան առթիւ, յանձնարարելով չմոռնալ այդ օրը, որ «ամէնէն սեւ օրերէն մէկը եղած է թուրք պատմութեան եւ միեւնոյն ատեն ամէնէն ուժեղ զսպանակը անկախութեան պայքարին:»

Թուրք լրտեսներ. Աթէնքի մէջ

Հելլէն իշխանութիւնները իմացած են որ «Աէրօէսփրէսս» ընկերութեան մէկ չրասաւառնակով Աթէնք կ'երթան թուրք օդանաւային տորմիղի կարգ մը պահեստի սպաները, որոնք պիտի մնան Աթէնքի եւ Ֆալէրոյի մէջ եւ յետոյ Պոլիս պիտի վերադառնան: «Լուրջ կասկածներ կան թէ, կը գրեն յունարէն թերթերը, այս սպաները Աթէնք կուգան լրտեսելու համար հելլէն օդանաւային կայանները, որովհետեւ Ֆալէրոյի հելլէն ծովային օդանաւերու խարիսխը շատ մօա է «Աէրօէսփրէսս»ի օդանաւային կայանին»:

Ռումանական տագնապը

Պուքրէշէն կը հեռագրեն.—

Վերջին դէպքերուն հետեւանքով քաղաքական մեծ տագնապ մը ծագած է: Մարի թագուհին եւ խնամակալները մեծապէս ազդուած են գիւղացի ազգայնական կուսակցութեան պետ Մանիուի տուած զեկոյցէն ներքին կացութեան, տնտեսական տագնապին եւ գիւղացիներու դժգոհութեան մասին:

Հակառակ ներքին նախարար Տուքայի յայտարարութեան թէ ազգային - գիւղացի երեսփոխաններու ելոյթը քաղաքական ոեւէ ազդեցութիւն չպիտի ունենայ, կը կարծուի թէ կառավարութեան դիրքը բաւական խախտած է: Դիտելի է նաեւ թէ կիրակի օրուան ցոյցերուն ատեն կառավարութիւնը հրամայած էր Պուքրէշի կեդրոնը գրաւող գինուորները պարպել, վախնալով որ գիւղացիներուն հետ ընդհարում մը անդարմանելի դժբախտութիւններ առաջ բերէ:

Վարիչ շրջանակները ամէնէն աւելի ազդուած են Մանիուի այն սպառնալիքէն որ եթէ Պրքթիանուի դահլիճը չհրաժարի եւ նոր ու ազատ ընտրութիւններ չկատարուին, թոյլ պիտի տայ որ շարքերը շարժին: Մանիուն ճանչցուած է իբրեւ մարդ մը, որ կը չափէ իր խօսքերը, քիչ կը խօսի եւ շատ կը մտածէ եւ ըսածը կը կատարէ:

Կիրակի օրուան ցոյցերէն վերջ, Մանիու խնամակալնեբուն ներկայացուց բանաձեւ մը, որուն ո՛չէ կ'ըսուի.

«Եաշի, Ֆագարասի, Կրայովայի, Պլոէշտիի, Չերնաւոդայի եւ Գալացի մէջ տեղի ունեցած վեց մեծ հաւաքոյթներով երկիրը արտայայտեց իր կամքը թէ պէտք է վերջ տալ դիկտատորութեան, որ պետութիւնը անդունդին եզրը հասցուց: Ազատականներու վերջին տասը տարուան դիկտատորութեան պատճառած բազմաթիւ աղէտներուն վրայ արտաքին քաղաքականութեան մէջ ալ տաժանելի ձախողութիւն մը բարդուեցաւ. ասոր հակառակ նկատի չէ առնուած ժողովուրդին կամքը, որ կը յայտնաբերուի ամբոխներու յուսահատական մէկ ձիչով: Ուստի, միլիոնաւոր գիւղացիներու եւ նախատուած ազգի ներկայացուցիչները մայրաքաղաքին մէջ հաւաքուած, վերջին կոչ մը կ'ուղղեն իշխանութիւնը բռնի խլող ազատականներու հայրենասիրութեան. Թո՛ղ քաշուի ազատական կառավարութիւնը եւ իշխանութիւնը անյապաղ յանձնուի Մանիուի, խուսափելու համար վճռական աղէտներէ: Թո՛ղ լուծուի խորհրդարանը եւ խնամակալութիւնը նոր եւ ազատ ընտրութիւններ կատարել տայ:

Եթէ մինչեւ Ապրիլ 22 գոհացում չտրուի, գիւղացի-ազգայնականները նոր մեծ ցոյց մը եւս պիտի կատարեն այդ Թուականին:

Թուրքիոյ ընդծովեանները

Հոլանտայի նաւարաններուն մէջ Թուրքիոյ հաշուոյն շինուած երկու ընդծովեանները քննելու համար 73 հոգինոց Թուրք պատուիրակութիւն մը — 33 սպայ եւ 40 նաւազ — գացած էր Հոլանտա: Պատուիրակները ընդծովեաններուն սուզուելու, մակերես ելլելու, արագութեան եւ այլ փորձերուն ներկայ ըլլալէ վերջ Պոլիս դարձած են: Քանի մը օրէն ընդծովեանները եւս ճամբայ պիտի ելլեն: Յանձնուեր պիտի կատարուի Պոլսոյ մէջ, միեւնոյն փորձերը կրկնուելէ յետոյ: Ընդծովեանները պիտի մկրտուին Ա. եւ Բ. Ին - Էօնիւ անուններով:

Սպիտակ Ռուսերը կը մեկնին

Պոլսեբնակ հարիւր ճերմակ Ռուսեր, որոնց մասին սահմանէն գուրս հանուելու որոշում արուած էր, Սելանիկ եւ Մարսիլիա մեկնեցան Մարտ 16ին: Մեկնողներուն մէջ կը գտնուին «Բատիօ» թերթին խմբագիրներէն Տոքթ. Ճիմիսքի, գօրավար Իշին, զնդապետ Միխայէլ Վինօկրատօֆ եւ Բաթիմօֆ: Տակաւին կը մնան կարգ մը ճերմակ Ռուսեր, որոնք շուտով պիտի մեկնին Թուրքիայէն:

Պարսիկ ուսանողներ դէպի Ամերիկա

Թէհրանէն կը հեռագրեն թէ պարսիկ կառավարութիւնը որոշած է մեծ թիւով ուսանողներ ղրկել արեւմտեան երկիրները, արհեստագիտական ճիւղերու հետեւելու համար: Այդ ուսանողներուն մեծ մասը պիտի ղրկուի Ամերիկա, մանաւանդ Փէնսիլվանիոյ համալսարանը: Մէջլիսը վաւերացուցած է կառավարութեան այս որոշումը: Ուսման շրջանը պիտի ըլլայ հաւանաբար հինգ տարի: Ուսանողները Միացեալ Նահանգները կը ղրկուին, նկատելով որ այդ երկրին մէջ «մեթոտները աւելի արդիական են ու գործնական, եւ ուսանողները աւելի շատ պիտի օգտուին»:

ՄԱՆՐ ԼՈՒՐԵՐ

ՄԱՐՍԷԼ ԿՈՅԼ, 35 տարեկան, գոհարավաճառ, առջի օր անկարգելով Էյֆէլի աշտարակին Ա. յարկէն վայրէջք մը փորձեց: Անկարգելը չբացուեցաւ եւ երիտասարդը 80 մեդր բարձրութենէ իյնալով վայրկենապէս մեռաւ:

ԼԻՆՏՊԻՐԿ կեդրոնական Ամերիկայի մէջ վերջերս կատարածիր յաջող թռիչքին համար ստացաւ 25000 տոլար վարձատրութիւն, ինչպէս նաեւ Ուտուրօ Ուիլսընի շքապրամը:

Հ. Յ. Դ.

Պեյվիլի ենթակոմիտէի զաւակոսական ժողովը այս Շաբաթ երեկոյ ժամը 8.30ին ձանօթ հաւաքատեղին: կը խօսի ԸՆԿԵՐ Կ. ՍԱՍՈՒՆԻ:

Նիւթ՝ Ի՞նչ է անկախութիւնը, ինչո՞ւ կ'ուզենք անկախ ըլլալ և միացեալ ու անկախ Հայաստան:

Հրազդան խումբի ժողովը այսօր Հինգշաբթի գիշեր ժամը 8.30ին, ձանօթ հաւաքատեղին:

Օրակարգ.— 1. Զեկուցում, 2. ներկայացուցիչների եւ նոր վարչութեան ընտրութիւն, 4. կը խօսի ընկ. Ա. Հայաստանի ներկայ դրութեան մասին:

Լիոնի Պատ. միութեան զաւակոսական եւ վիճաբանական ժողովը՝ այսօր Հինգշաբթի իրիկուն ժամը 8.30ին, Դաշնակցութեան Գրադարանը:

Քանի կայծակ ենթակոմիտէի բոլոր անդամները, ժողովի կը հրաւիրուին այս կիրակի ժամը 1.30ին, Քանի մը կեդրոնը, սովորական հաւաքատեղին: Կարեւոր օրակարգ:

ՄԵԾ ՊԱՏԵՂՈՒԹԻՒՆ ՄԱՐՍԻԼԻՈՅ ԵՒ ՇՐՋԱՆԻ
ՀԱՅ ԴԵՐՁԱԿՆԵՐՈՒՆ ՀԱՄԱՐ
ETABLISSEMENTS A. COLLET
Ա. ԳՕԼԼԷ
ԿԵՐՊԱՍԵՂԻՆԱՅ ՄԵԾ ՀԱՒԱՏԱՏՈՒԹԻՒՆԸ
ՓԱՐԻԶ-ՌՈՒՊԷ-ԼՈՆՏՈՆ
ՊԱՏՏԻՒ ՈՒՆԻ ԾԱՆՈՒՑԱՆԵԼՈՒ ԹԷ ՄԱՍՆԱՃԻՒՂ ՄԸ ԲԱՑԱԾ Է ԱՅՍ ԱՆԳԱՄ ՄԱՐՍԻԼԻՈՅ ՄԷՋ
39, Rue Thubaneau, MARSEILLE Tél. Manuel 15 - 98

Մեր վերոգրեալ ժամնաձիւղը որ շատ լուրջ սկզբունքներու համաձայն կազմակերպուած է, բոլոր ԴԵՐՁԱԿՆԵՐՈՒՆ համար շատ օգտաւէտ եւ շահաբեր կեդրոն մը պիտի ըլլայ, որովհետեւ հոն միշտ պատրաստ պիտի գտնուին ամէն տեսակի կերպասներ (Unis et Fantaisies) ՓԱՐԻԶԻ ԴԻՆԵՐՈՎ:

Եղանակին յատուկ *միօրինակ* եւ *ֆանթէզի* օրինակցուներու ճոխ հաւաքածոյ մը յարգելի դերձակներուն տրամադրութեան տակ է միշտ, եւ այդ օրինակցուներէն ուզուած կերպասը միշտ պատրաստ կը գտնուի *Մարսիլիոյ* մէջ: Նմանապէս *քլասիք* տեսակներ (*սէրժ, թիպլէ, կրանիթէ, սեւ, կապոյտ, ժարէնկօ,* 5201 թիւէն մինչեւ 5236) ամէն ատեն պատրաստ կը գտնուին Մարսիլիոյ մէջ: Այս միօրինակ տեսակներուն իւրաքանչիւր մեդրին եզրին վրայ կայ մեր գործարանին նշանը, ինչ որ ամէն երաշխաւորութիւն կ'ընծայէ:

Մեր Մարսիլիոյ կազմակերպութիւնը առաջնակարգ է եւ վստահ ենք թէ մէկ անգամ այցելելով եւ փորձելով վերջնականապէս մեր յաձախորդը պիտի ըլլաք:

ՄԵՐ ՏՈՒՆԸ ՄԱՍՆԱՒՈՐՆԵՐՈՒ ՉԻ ԾԱՒԵՐ, ԱՅԼ ՄԻԱՅՆ ԴԵՐՁԱԿՆԵՐՈՒ

Հ. Յ. Դ. ՓԱՐԻԶԻ ԾՐՋԱՆԱՅԻՆ ԿՈՄԻՏԷԻ ԴԱՍԱԽՕՍԱԿԱՆ ԺՈՂՈՎ

Վաղը Ուրբաթ գիշեր ժամը ճիշտ 8.30ին
130 Պուլվար Սէն Թէմէն, քաֆէ պար լա փըթիթ Սուրսի սրահը
ՆԻՒԹ՝ ՅԵՂԱՓՈԽԱԿԱՆ ԴԷՄՔԵՐ

Դասախօսներ՝ Ընկ. ՌՈՒԲԷՆ.— Շրայր, Գէորգ Զաւուշ. Սպաղա նաց մրակար:

Ընկ. Ս. ՎՐԱՅԵԱՆ.— Թաչատուր կարճիկեան, վահան Խորէնի, Ա. Շահխաթունեան:

ԹԱՏԵՐԱԿԱՆ ՆԵՐԿԱՅԱՑՈՒՄ ՄԱՐՍԷՅԼԻ ՄԷՋ

Այս Շբ. գիշեր ժամը 8.30ին, բիւ Շափ պօն Թէատրի մէջ
Նախաձեռնութեամբ Շ. Յ. Դ. Մարսէյլի Շրջ. կոմիտէի
եւ ղեկավարութեամբ *Ընկ. Մ. Մարութեանի*
ՍՈՒԼԹԱՆ ՀԱՄԻԴ ԵՒ ՊԱՆՔ ՕԹՈՄԱՆԻ ԴՐԱՒԻՒՄԸ

Տրամ 4 արար եւ մէկ պատկեր
Դինները սովորական: Դիմել Օթէլ Դամաս, Ընկ. Նշան Կակոսեանի

ՓԱՐԻԶԻ ՏԻԿՆԱՆՑ ՄԻՈՒԹԵԱՆ ԿԱՐՄԻՐ ԽԱՉԻ ՊԱՐԱՀԱՆԴԷՍԸ

24 Մարտ, Շբ. գիշեր ժամը 10ին, Salle Hoche, 9 Ave, Hoche
Հայկական եւ կովկասեան պարեր, ռուսական նուագախումբ, ժազ, ֆրանսական պարեր եւ ակնախտիղ տեսարաններ եւն.:

Հասոյթը՝ Հայաստան «քինին» ղրկելու եւ փարիզի հիւանդ ազգայիններուն դեղ դարմանի եւ սնունդ մատակարարելու:

ՅՈՒՇԱՏԵՏՐ

ՅԱՐԴՈՂԻ յառաջիկայ Հինգշաբթին բացառաբար նուիրուած է անդամական ժողովի մը: Բոլոր անդամներուն ներկայութիւնը պարտադիր է: Խիստ կարեւոր հարցեր:

** Շ. Մ. Ը. Մ.ի վերջին ընդհ. ժողովին մէջ ընտրուած քննիչ յանձնախումբը իր նիստը կը գումարէ այս գիշեր ժամը 9ին, 79 Rue Lafayetteի սրճարանը: կը հրաւիրուին շահագրգռուողները:

ԺԱՄԱՆԱԿԱՒՈՐՅ ՍԱՆԱՍԱՐԵԱՆ ԺՈՂՈՎՐԴԱԿԱՆ ՀԱՄԱԼՍԱՐԱՆԻ

Այսօր, Ֆլօրիայի մէջ, ժամը 3.30ին, հայերէն (Մ. Նաթանեան):

ՊԱՐԱՀԱՆԴԷՍ

Կազմակերպուած Հ. Մ. Ը. Մ.ի Rosny s/Bois մասնաճիւղին կողմէ:

Այս Շաբաթ գիշեր ժամը 9.30ին Քազինօ տը Ռէնսիի սրահը: (Ռէնսիի կայարանին ճիշտ դիմացը:

ԼՈՅՏ ՏԵՍԱՒ

Զ. ԵՍԱՅԵԱՆԻ
ՄԵԼԻՀԱ ՆՈՒՐԻ ՀԱՆԸՄ
Վ. Է Պ Ը
արեւելեան կեանքէ, առնուած մեծ պատերազմէն: Մաքուր եւ գեղարուեստական տպագրութիւնով: փոսթի ծախք չկայ:
ԴԻՆ՝ 5 ՖՐԱՆՔ
Դիմել՝ VAHRAM SÉVOUNI
31 Rue Kléber
Issy-les-Moulineaux (Seine):

ՑՈՒՇԱՏԵՏՐ

ՅԱՐԴՈՂԻ յառաջիկայ Հինգշաբթին բացառաբար նուիրուած է անդամական ժողովի մը: Բոլոր անդամներուն ներկայութիւնը պարտադիր է: Խիստ կարեւոր հարցեր:

** Շ. Մ. Ը. Մ.ի վերջին ընդհ. ժողովին մէջ ընտրուած քննիչ յանձնախումբը իր նիստը կը գումարէ այս գիշեր ժամը 9ին, 79 Rue Lafayetteի սրճարանը: կը հրաւիրուին շահագրգռուողները:

ԺԱՄԱՆԱԿԱՒՈՐՅ ՍԱՆԱՍԱՐԵԱՆ ԺՈՂՈՎՐԴԱԿԱՆ ՀԱՄԱԼՍԱՐԱՆԻ

Այսօր, Ֆլօրիայի մէջ, ժամը 3.30ին, հայերէն (Մ. Նաթանեան):

ՊԱՐԱՀԱՆԴԷՍ

Կազմակերպուած Հ. Մ. Ը. Մ.ի Rosny s/Bois մասնաճիւղին կողմէ:

Այս Շաբաթ գիշեր ժամը 9.30ին Քազինօ տը Ռէնսիի սրահը: (Ռէնսիի կայարանին ճիշտ դիմացը:

ԼՈՅՏ ՏԵՍԱՒ

Զ. ԵՍԱՅԵԱՆԻ
ՄԵԼԻՀԱ ՆՈՒՐԻ ՀԱՆԸՄ
Վ. Է Պ Ը
արեւելեան կեանքէ, առնուած մեծ պատերազմէն: Մաքուր եւ գեղարուեստական տպագրութիւնով: փոսթի ծախք չկայ:
ԴԻՆ՝ 5 ՖՐԱՆՔ
Դիմել՝ VAHRAM SÉVOUNI
31 Rue Kléber
Issy-les-Moulineaux (Seine):

ԿԸ ՓՆՏՌՈՒԻ

— Բնիկ Գարթալցի Գրիգոր Թոմոյեան 15 տարեկան, որ Օրթագիւղի որբանոցէն եւրոպա ղրկուած է: Իմացնել Պ. Մելքոն Գասպարեանի, 21 Rue Augustin Thierry, Paris (19e).

— կը փնտուուի եալովայի Գրլըճ գիւղացի ցակոբ Գրիգորեան, 30 տարեկան, հօր անուն Գրիգոր, մօր անուն Հեղինէ: Ընդհ. տարագրութեանց ատեն աքսորուած էր Արաքիոյ կողմերը: Հասմամի շրջանները գտնուած է ամբողջ պատերազմի ընթացքին եւ ջինադադարին սկիզբները տեսնողներ եղած են: Իմացնել իր եղբօր՝ Շամբարծում Գրիգորեանի Str. Stefan Celmare 456, Braila, Rumania.

կը խնդրուի Սուրիահայ Թերթերէն արտատպել:

— Բնիկ Բաբերդցի Թաչատուր Գրիգորեան՝ կը փնտուէ իր քոյրը Նոյեմզար Գրիգորեան եւ կամ Թորոսիկեան, հօր անուն կարապետ, մօր անուն Իսկուհի, կը յուսացուի թէ 1920ին Սերաստիայէն եկող որբերուն մէջ կը գտնուի. Ձշգրիտ տեղեկութիւն տուողը նիւթական վարձատրութիւն կը ստանայ: Գրել իր եղբօր՝ Թաչատուր Գրիգորեանի, Foyer Arménien, 94 Rue de Louvain, Bruxelles.

կ'ուզուին կօշկակարներ կանացի կօշիկներու նուրբ գործի համար (cousu main) յաւ վճարում:

Դիմել՝ «Chaussures Païva» Soc. Anonyme, 215 Ave. Gambetta, Paris (20e).

ՄԵԾԱՔԱՆԱԿ ՓՈՔՐԱՔԱՆԱԿ
Լաւագոյն յախճապակիէ եւ անմրցելի գիներով Արեւելեան *սուրճի* եւ *թէյի* գաւաթներու, թէյամաններու, ձեզվէներու ու զանազան սպասներու համար դիմել՝ միակ կեդրոնատեղին՝
Mlle E. PERRET
16, Rue Puvis de Chavannes, MARSEILLE
Ֆրանսայի ներքին գաւառներէ եղած ապսպրանքները կը կատարուին ամենաարագ կերպով եւ մեծ խնամքով:
Թղթակցութիւն՝ Հայերէն և Ֆրանսերէն:

ՆՈՐ ՅԱՆԿ ԳԻՐՔԵՐՈՒ
ԴՈՒՔ ԸՆՏՐԵՑԷՔ ՁԵՐ ՍՏԱՆԱԼԻՔ ՆՈՒԷՐՆԵՐԸ

Կէս կոյսեր 20, Սեռային առողջապահութ. 30, Շէքիմարան 35, Թերեզ Ռաքէն (լ. Զօլա) 20, Լուսաբ ջրաղացը 12.20, Կարկեհիան ապարանջանը (կուպրին) 8, Իմ գիրքը 20, Նասրէտտին 17.50, Կաթուշկը 5, Գիւղը (Շամաստեղ) 25, Ափրոդիտէ 10, Առանց դատաստանի 45, Աղքատին պատիւը 20, Խաւար 12, Կրացիէլլա 8, Երբ պատանի են 10, Թափառաշրջիկները 15, Մանոն Լէսքօ 15, Մանկտիկը 20, Սիրանուշ 15, Ցասնօրեակ (Պոքաչիօ) 10, Մակաբոյծը 5, Կարմիր մարդոց երդումը 20, Արիւնոտ յիշատակներ 5, Մի պատկառ մարդը 6, Ոսկի աքաղաղ 10, Սատանային գործակատարը 3, Սիրահարի մը դասերը 12, Խաբեութիւն 12, Թօնիօ Օսման 5, «Փետրուարի 18» 5, Քէօր օղու 2.50, Պէպէքս (Թատր.) 10, Սքաբէն (կատակ.) 6, Կառքի արկած մը 2, Դողը 3, Արուսյալա մաիարի 5, Օմար Խայեամ 4, Շաքիզ 4, Երգարան 5, 6, 10 եւ 25, Երազահան 5 եւ 10, Երգեր ու տաղեր (Դուբեան) 2, Ցաղ եւ նամականի 8, Քերթուածներ 5, Ֆրանս. խօսակց. 6, 8 եւ 15, Ֆրանս. քերական 3, Լուսանկարչութիւն 3 եւ 10, Բաղդացոյց 3, ինչպէս նաեւ ամէն տեսակ գիրքեր: *Պահանջեցէք նոր գրացուցակը, որուն մէջէն Դո՛ւք ընտրեցէք ուզէ գիրք իբր նուէր:* Հայաստանի մեծադիր քարտէսը (100 սանթ.×70 սանթ.) 20 Ֆր.

ՆՈՒԷՐ.— 25 Ֆր.է աւելի գիրք առնողին 5 Ֆր.ի գիրք նուէր, 50 Ֆր.է աւելիին 10 Ֆր.ի, իսկ 100 Ֆր.է աւելիին համար 15 Ֆր.ի գիրք նուէր կը տրուի:

Դիմել՝ L. Mozian, 51 Bld. Auguste Blanqui, Paris (13e).

ՊԵՏՐՈՍ ՓԱՓԱԶԵԱՆ
(ԴԵՐՁԱԿ)
22, Rue des Carmes, PARIS (5e)

Պատիւ ունիմ ծանուցանել յարգոյ հասարակութեան թէ այս անգամ Պոլիս՝ Բերայի մէջ հանրածանօթ դերձակատունս փոխադրած եմ վերոգրեալ հասցէին, ուր կը կարուին վերջին նորաձեւութեանց համաձայն Ֆրանսական եւ անգլիական նուրբ կերպասներով ամէն տեսակ քօսթիւմներ, բարտըսիներ, վերարկուներ, եւայլն, խիստ ճաշակաւոր եւ վայելուչ կերպով, միեւնոյն ժամանակ դիւրամատչելի գիներով:

Ցարակոյս չունիմ որ ինծ դիմող յաձախորդներս ամէն կերպով գոհ պիտի կարենամ ձգել:

ՆՈՐ ԵՂԱՆԱԿԻ ԱՒԹԻԻ ՍՏԱՑՈՒԱԾ Է ՃՈՒԽ ՄԹԵՐՔ ԱՆԳԼԻԱԿԱՆ ԵՒ ՖՐԱՆՍԱԿԱՆ ԿԵՐՊԱՍՆԵՐՈՒ

ԼԵՒՈՆ ՊԻԼԷԶԻԿՃԵԱՆ
ԴԵՐՁԱԿ ԱՐԱՆՑ ԵՒ ԿԱՆԱՆՑ

Ստացանք ենք Անգլիական եւ Ֆրանսական կերպասի ընտիր տեսակներ, նոր եղանակին առթիւ:

վերջին նորաձեւութիւններ.— Խնամուած եւ ժաքուր կար: 57 Rue de Clignancourt, Métro: Barbès կամ Château-Rouge
Tél. Nord: 59—20 Autobus J

ՀԱՅԿ. ԲՈՒԺԱՐԱՆ - POLYCLINIQUE de BELLEVILLE
ՏԷՐ ԵՒ ՏՆՕՐԷՆ՝ ՏՕՔԹ. ԳՐԳՈՅԵԱՆ
29, Rue (Place) des Fêtes, Paris, XIX. Tél. Nord 96 - 61
Բաց է ամէն օր, ուր շատ մը մասնագէտ բժիշկներէ կը խնամուի ամէն տեսակ ներքին եւ վէներական հիւանդութիւններ: Աչքի մասնագէտը կ'ընդունի Դշ., Եշ. եւ Շաբաթ օրերը ժամը 3—5: Քթի, կոկորդի ու ականջի մասնագէտը ամէն Երեք. եւ Շաբաթ օրերը ժամը 1—3: ԱՏԱՄՆԱԲՈՅԺԸ ամէն օր ժամը 9էն 19: Կիրակի 9—12:

ԾԱԽՈՒ ՏՈՒՆ ՄԸ

Մեկնումի պատճառաւ փարիզի արուարձաններէն հայաշատ կեդրոնի մը մէջ ծախու է շատ աժան քարաշէն տուն մը, 440 քառակուսի մեթր պարտէզով եւ պտղատու ծառերով: Լաւ յարմարութիւն բազմադաւ ընտանիքներու համար: Դիմել՝ Ա. Աճէմեանի, 35 Rue des Buttes, Sarcelles (S. et O.). երկաթուղի առնել Gare du Nordէն:

ԻՐԱՒԱԳԻՏԱԿԱՆ ԳՐԱՍԵՆԵԱԿ
Է. ՍԹԷՖԻՔԻ
106 Kléber, Շեն. Passy 72-
կը կատարէ Ֆրանսա ձուներաստան մտնելու բնակելու արտօնութեան գործողութիւնները.
AFFIDAVITի (Աֆիտավիթի
Դիմել՝ ամէն օր կէս օր վերջ ժամը 4—7.

ԾԱԽՈՒԻ Է քիչ գործածուած կօշիկի մեքենայ մը, յարմար մանուածներու համար. Օգտուեցէք առիթէն: Մասնաւորութիւններու համար դիմել՝ 62 Rue des Morillons. Paris (15e). Մետրօ Convention.

IMPRIMERIE - MASSIS - ÉDITIONS
208bis, Rue Lafayette Paris (10)

Le Gérant: H. TEURNIER

LE PREMIER QUOTIDIEN ARMÉNIEN EN EUROPE

ՀԱՅՐԱՆԴ

Դ. ՏԱՐԻ թիւ 603

ԲԱԺԱՆԵԳԻՆ

	3 ամս.	6 ամս.	Տար.
ՖՐԱՆՍԱ	35 ֆ.	70 ֆ.	140 ֆ.
ԱՆԳԼԻԱ	20 շ.	40 շ.	
ԵԳԻՊՏՈՍ	»	»	
ԻՏԱԼԻԱ	250 ֆրանք		
ԱՄԵՐԻԿԱ	6 տլ.	10 տլ.	
ԵՒՐՈՊԱ	100 ֆ.	200 ֆ.	

"HARATCH"

Խմբագիր՝ ՇԱՒԱՐՇ ՄԻՍԱՔԵԱՆ

Directeur-Propriétaire : SCHAVARSCH MISSAKIAN

Rédaction & Administration
Խմբագրութիւն : 208 bis, Rue Lafayette PARIS (10e)

TÉLÉPHONE : NORD 57-82

MÉTRO LOUIS-BLANC ou JAURÈS

Հասցէի փոփոխութեան համար պէտք է վճարել 2 ֆրանք

ՈՒՐԲԱԹ 23 ՄԱՐՏ 1928

23 MARS 1928

ՕՐԱԹԵՐԹ՝ ԱԶԳԱՅԻՆ, ՔԱՂԱՔԱԿԱՆ ԵՒ ԳՐԱԿԱՆ

ԳԻՆ՝ 50 ՍԱՆԹԻՄ

ԲԱՑ ՈՒ ԽՕՍՔ

ԱՆԱՆՑ ՃԻԳԸ ԵՒ ՄԵՐ ՃԻՋԵՐԸ

Դժբախտ իրականութիւն մըն է որ, մենք տարիներով հաւանցի նայած ենք մեր դրացիներու կեանքին վրայ։ Պոլիս նստած, ընդհանրապէս գոհացեր ենք առօրեայ լուրերով։

Աւելի շատ ենք զբաղած եւրոպական կեանքով, քան մեր անմիջական շրջապատով։ Յաճախ մեր միջավայրին անցուդարձն անգամ եւրոպացիներու աչքով տեսեր ու թարգմաներ ենք։

Այս տեսակէտէն աւելի արժուն է եղած Թիֆլիսը, երբ շարժման կեդրոնն էր Կովկասի մէջ։ Այնտեղ պակաս չեն եղած ճիգեր, ծանօթացնելու համար հարեւաններու կեանքը, — մշակոյթ, գրականութիւն, քաղաքական ձգտումներ եւ տնտեսական վիճակ։ Եւ այս՝ թէ ամենօրեայ մամուլին, եւ թէ պարբերական հրատարակութեանց միջոցաւ։

Մինչդեռ, Պոլսոյ մէջ, տարիներով քսուեր անցեր ենք, պէտք եղածին պէս չհետեւելով շրջապատի շարժումին։ Թուրք մամուլը մեզի համար եղած է միակն պետական լուրեր կամ ճիր-արկածներ թարգմանելու աղբիւր։

Պատճառներ շատ կան, անշուշտ։ Բայց անոնք բոլորովին չեն արդարացներ մեր սովորամոլութիւնը, որ կը տեւէ մինչեւ այսօր։ Նոյն իսկ պարզ թարգմանութիւնը, առանց խորհրդածութեան, ինքնին մեծ արժէք ունի։

«Ցառաջ»ը կը փորձէ դարմանել այս թերութիւնը, ոչ միայն ուշադրութեամբ հետեւելով Թուրքիոյ լուրերուն, այլ եւ թարգմանելով ամբողջ յօդուածներ եւ տեսութիւններ։

Այսպէս, երկչլման երեք սիւնակ թարգմանութիւն ունէինք քրքական երկու կարեւոր թերթերէ, Քրքացումի քաղաքական նպատակի մասին։

Մարդիկը այլ եւս չեն ծամծմեր բառերը։

Բացորոշ եւ վճռական, անոնք պարբերաբար կը բանան իրենց քաղաքական ծրագրին ծալքերը, եւ հատիկ-հատիկ, բուն բառերը գործածելով, կը պարզեն իրենց «անելիքը»։

Եւ ամէն օր, հետզհետէ աւելի թանձրացեալ ձեւերով, կ'արծարծեն, կը պարզաբանեն առաջադրուած խնդիրները, որպէս զի հասկցողները բացատրեն չհասկցողներուն։

Անշուշտ ընթերցողները ուշադրութեամբ կարդացին երկու քէմալական օրկաններու, «Ագշամ»ի եւ «Միլլիյէթ»ի խմբագրականները, ստորագրուած՝ երկու յայտնի ղէմքերու կողմէ։ (Նէճմէտտին Սատըգ եւ Ֆալիհ Րըֆգի, երկուքն ալ ծանօթ հրապարակագիրներ, եւ միաժամանակ երեսփոխան)։

— «փոքրամասնութիւն կոչուած տարրերուն համար ուրիշ ճար չկայ, եթէ ոչ ընդունիլ իրենց պատկանած պետութեան լեզուն, մշակոյթը եւ ձուլուիլ»։

«Իբրեւ թրքահպատակ այս երկրին մէջ ապրողներուն շահը կը պահանջէ թրքանալ» (Ագշամ, 15 Մարտ)։

Ուրիշ բան չըսեր «Միլլիյէթ»ն ալ, միեւնոյն օրուան թուականով։ Անոր խմբագիրը նոյնիսկ նեղսրտութիւն կը զգայ «փոքրամասնութիւն» բացատրութենէն։ Եւ սա աշխարհասան ջարդերն անգամ կը բացատրէ իբրեւ Թուրքին «ինքնապաշտպանութեան» միջոցը՝ ոչ-Թուրքերու դէմ...

Յետոյ, լուրջ ազդարարութիւն մըն ալ կ'ուղղէ։

Նշելով թէ ոչ-Թուրքերու մեծամասնութիւնը «չուզեր նկատի առնել Թուրք վարիչներու բռնած ընթացքը, եւ հետեւաբար ապագայ երազներով կ'օրօրուի», կը զգուշացնէ.

— «Թուրքը կատարելապէս աչալուրջ է»։

Թարգմանէ — կա՛մ կը սթափիք ինքնաբերաբար եւ կը թրքանաք, եւ կամ մենք մեր ընելիքը գիտենք։

Ուրիշ ամէն բան մէկդի դնելով, խոստովանինք թէ այս եւրոպական մէջ ալ մեզի դաս մը կուտան Թուրքերը։

Անոնց մտաւորականութիւնը ունի յստակ ծրագիր մը, եւ կը հետապնդէ զայն ամէն գնով, եւ օրուան ամէն ժամուն։

Կարծիքի մանր տարբերութիւններ կան, բայց հիմնական տեսակէտը միեւնոյնն է։ Տարբերութիւնները՝ ձեւերու մասին են։

Այսպէս, օրինակ, թրքացման հարցին մէջ։

Կառավարութիւնն է որ տուն կուտայ, վարագոյրին ետեւէն։ Երիտասարդութիւնը կը խլրտի։ Ուսանողները կ'ադմկեն։ Փողոցային սպառնալիքներ, նոյն իսկ բռնութիւն եւ ծեծ։ Մամուլը, որ ներքնապէս կը հրճուի, հրաման կը ստանայ քիչ մը քաշել սանձը, երեւոյթները փրկելու համար։

Եւ ահա յորդորներ՝ բարեկրթութեամբ շարժելու, կամացկամաց գործելու։

Իսկ մե՞նք։ Անդադար կը ճչանք։ Ամէն գլուխէ ձայն մը։ Խողը հազիւ կը հասկնայ թէ ի՛նչ կ'ուզենք, վերջապէս։

Եւ խժալուր բանակուիւ, անվերջ հակաճառութիւն՝ նոյնիսկ ամէնէն հիմնական հարցին, հայրենիքի մասին։

Միայն Դաշնակցութիւնն է որ յստակ ծրագիր մը դրած է մէջտեղ,— միացեալ եւ անկախ Հայաստան։ Միւսները՝ կա՛մ կը ծաղրեն, կամ կը վախնան բառն իսկ արտասանել, եւ կամ կարելին կ'ընեն, զայն խափանելու համար։

Թուրքերը կը գործեն ամէն ճակատի վրայ։ Մենք՝ աւելի շատ կը շաղակրատենք։

Թուրքերը գիտեն թէ ի՛նչ կ'ուզեն։ Մենք՝ քառասուն ձեւ կ'ուսոմնասենք միեւնոյն գէտնին կամ ճիւղին վրայ։

Բաղդատեցէք անոնց գործօն ճիգը եւ մեր ամուլ ճիչերը։

Շ.

ՄԱՄՈՒԼ

ԿԱԹՈՂԻԿՈՍԻ ՄԸ ՈՂԲԸ

Կիլիկիոյ Սահակ Բ. կաթողիկոսը հրապարակ հանած է գրքոյկ մը, «կտակ»։ Շալէպի «եփըսաթ»էն կը քաղենք հետեւեալ հատուածները, իբրեւ ժամանակի նշան.

— «Հայ եկեղեցւոյ նուիրապետութիւնը թէ՛ յարեւելս եւ թէ յարեւմուտս ի վտանգի է։ Հայ Առաքելական Ս. Եկեղեցին, որ յօրէ հաստատութեան իւրաքայքայողդ կրակի, սովի, սուրի, վտարանդութեան ու խաչակրութեան փորձութիւններէ անցնելով ակնհեղ՝ անդնահատելի ծառայութիւններ մատուցած է պահելով ազգի միութիւնը եւ ինքնութիւնը, այսօր ներքին եւ արտաքին վտանգներէ պաշարուած, ճգնաժամային վայրկեաններ կ'ապրի։

Յարեւմուտս, Կիլիկիոյ Կաթողիկոսութիւնը փշրուած Աթոռով, զոր սեւ բաղդն ունեցայ տեսնելու եւ արտասուելու, եւ ջախջախուած գաւազանով վտարանդի, նման իր ցրուեալ հօտին, հիւրընկալ ուրիշ հողամասերու վրայ կը թափառի, մերթ ի Լիբանան, մերթ ի Սուրիա եւ մերթ ի Կիպրոս։

Իսկ Կիլիկիոյ ժողովուրդը հազիւ 200,000 հոգի՝ նախախնամական բացառիկ շնորհքով պաշտպանուած ահաւոր սպանդէն՝ յուսապարար խնդութեամբ վերադառնալով իւր հայրենի տունն ու տեղը, հազիւ քանդուած օճախները եւ թոնիրները սկսան բոցի լեզուակներ ու ծուխի նոսրագոյն սիւնակներ արձակել, անխուսափելի նոր Ջարդի մը արհաւիրքէն խուճապահար՝ կամայ ակամայ թողուց 30 հազարէ աւելի նոր մարտիրոսներու նշխարները անթաղ ու կիսաթաղ, թողուց դարերու յառաջ բերած սերունդներուն նուիրական ծնարանը եւ նախահարներու հանգստարանը՝ կոխան ոտից եւ նշաւակ։ Եթէ բռնիչներու նման գերեզմանակրկիտները չհանեցին ոսկերոտիք ի ճարակ հրոյ, թողուց վանք, եկեղեցի, կրթական յարկեր աւեր եւ աւար, գեղակերտ տաճարներ, որոց լուսաշող սեղաններուն վրայ ու խնկաւետուած կամարներուն տակ դարերով զԱստուած փառաբանեց ի նախատինս ընդհանուր Քրիստոնէութեան սինեմաններու, մթերանոցներու եւ ախոռներու վերածուեցան եւ վերջապէս դարերու արիւն — քրտինքով ձեռք բերուած միլիոններու արժողութեամբ անշարժ եւ շարժական կալուածներ։»

ՕՐԸ ՕՐԻՆ

Տիգրանակերտի Խորհրդաժողովը

Աբեւելեան Նահանգներու մարզպան՝ Իպրահիմ Թալի պէյի նախագահութեան տակ գումարուած խորհրդաժողովը կը շրջանակուի Տիգրանակերտի մէջ։ Անատոլուի Գործակալութիւնը կը հաղորդէ որ աննպաստ օդին պատճառով ուշ հասած են Վանի եւ Խարբերդի կուսակալները, ուստի ժողովը շաբաթ մը եւս երկարաձգուած է։

Խորհրդաժողովի օրակարգին եւ տրուած որոշումներուն մասին ոեւէ զեկոյց չէ հաղորդուած դեռ։

Ծանր կացութիւն Ռումանիոյ մէջ

Ռումանիոյ զանազան կողմերէն, մասնաւորապէս Տրանսիլվանիայէն հասած լուրերը ցոյց կուտան թէ ներկայ կառավարութեան դէմ որոշ հոսանք առաջ եկած է ամբողջ երկրին մէջ։ Գիւղացի ազգայնական պատուիրակները Պուքրէշէն իրենց տեղերը վերադառնալէ վերջ, բազմաթիւ քաղաքներու մէջ աղմկալից նոր հաւաքոյթներ տեղի ունեցած եւ ազատական դահլիճին դէմ բողոքի նոր բանաձեւեր քուէարկուած են։ Նոր տպաւորութիւն առաջ բերած է Մանիուի կողմէ Խնամակալ Ժողովին ներկայացուած բանաձեւը։ «Ամբոխին յուսահատական ճիչը չէ լսուած, կ'ըսեն հիմա Տրանսիլվանիոյ մէջ։ Ժողովրդային կամքը անհետեւանք թողուած է»։

Ռումանիա եւ Յունաստան

Մէկ տարիէ ի վեր բանակցութիւններ կը կատարուէին Յունաստանի եւ Ռումանիոյ միջեւ՝ բարեկամական դաշնագիր մը կնքելու համար։ Բանակցութիւնները վերջացած ըլլալով, Ռումանիոյ եւ Յունաստանի արտաքին նախարարները՝ Թիթուլէսքու եւ Միխալաքափուլոս Մարտ 12ին Ժընեւի մէջ ստորագրեցին իրաւարարութեան եւ ոչ-յարձակողական դաշնագիր մը, տասը տարուան համար։ Այն վէճերը, որոնք չեն կրնար լուծուիլ հաշտարար եղանակով, պիտի ներկայացուին Լա-Հէյի Միջազգային Ատեանին կամ Ազգ. Դաշնակցութեան Խորհուրդին։

Դիւանագիտական շրջանակներու մէջ մեծ կարեւորութիւն կը տրուի Ռումանիոյ եւ Յունաստանի միջեւ կնքուած այս խաղաղասիրական համաձայնագրին եւ կ'ըսուի թէ անիկա լաւ ազդեցութիւն պիտի ունենայ նաեւ Մերձաւոր Արեւելքի ուրիշ պետութեանց միջեւ ներկայիս կատարուող բանակցութեանց վրայ։

Բողշեւիկեան ծրագրին դէմ

Անգլիոյ պատուիրակ Լորտ Քըշընտրնի բուռն յարձակողականէն վերջ, Ժընեւի զինաթափութեան խորհրդաժողովին մէջ Լիտվինոֆի ծրագրին դէմ յարձակումներ ըրին նաեւ ուրիշ պետութեանց պատուիրակները։ Չոլանտայի ներկայացուցիչ Ռուտճէրս բսաւ թէ խորհրդային ծրագիրը զուտ գաղափարական հողի վրայ գուցէ լուծում մը բերէր, սակայն գործնական հողի վրայ, նոյնիսկ արագ քննադատութեան մը չի դիմանար։ Եւ յետոյ միայն սպառազինութիւնը չէ որ կը սպառնան խաղաղութեան։ Կան ուրիշ շատ մը տարրեր, զորս գանց ըրաւ խորհրդային պատուիրակը։ Կը բաւէ մտածել պետութեանց ներքին կարգապահութեան մասին. հոն ալ շատ մը լուրջ վտանգներ կան, ինչպէս՝ խռովութիւններն ու յեղափոխութիւնները. պատմութիւնը լեցուն է անոնց օրինակներով։ Ներկայիս այս վերջին վտանգները աւելի լուրջ են ու ծանր, որովհետեւ կը պատրաստուին աւելի սիստեմատիկ և գիտական կերպով։ Ակնկ զատ այդ յեղափոխութեանց պատրաստութիւնները կրնան կատարուիլ վտանգուած երկրի սահմաններէն անդին, երբեմն նոյնիսկ դրացի պետութեանց օժանդակութեամբ։ Ռուսական առաջարկը կը ձգտի քանդելու պետութեանց ներկայ հաւասարակշռութիւնը, եւ անոր տեղ դնելու դրութիւն մը, որուն հետեւանքը պիտի ըլլայ 5 միլիոն բնակիչ ունեցող պետութեան մը համար 40,000 հոգինոց եւ 50 միլիոն բնակիչ ունեցողին համար 400,000 հոգինոց կարգապահական մարմին մը կազմել։ Այսպիսի ծրագիր մը արկածախնդրութեանց եւ յեղափոխութեանց կ'առաջնորդէ, ու չի հաստատեր ո՛չ ապահովութիւն, ո՛չ խաղաղութիւն, ո՛չ արդարութիւն։ Կառավարութիւնները յիմար կամ ոճրագործ պէտք է ըլլան՝ եթէ խաբուին ռուսական ծրագրէն։

Շուէտի պատուիրակ Չէննինկսէ վերջ, որ յայտնեց թէ բոլշեւիկեան առաջարկները իրականանալի բաներ չեն, խօսք առաւ Միացեալ Նահանգներու Պրիւսէլի դեսպան Հիւկ Կիպսըն։ Ամերիկեան Ա. պատուիրակը համաձայն չէ որ ռուսական ծրագիրը աւելի կատարեալ ուսումնասիրութեան մը ենթարկուի։ Անոր էական սկզբունքները պարզուած էին արդէն անցեալ Նոյեմբերին Լիտվինոֆին կողմէ. ուստի ծանօթ են արդէն եւ կարելի է այսօրուընէ իսկ վճիռ տալ անոնց մասին։ Շատ խելօք բան պիտի ըլլար անմիջապէս հասկցնել որ ռուսական առաջարկները կարելի չէ հաշտեցնել Զինաթափութեան Յանձնաժողովի հիմնական ծրագրին հետ, որ է սպառազինութիւնները սահմանափակել եւ զեղչել, եւ ոչ թէ քանդել անմիջապէս։

Ամերիկեան պատուիրակին այս կտրուկ շեշտը մեծ տպա-

(Լուրերու շարունակութիւնը կարդալ Դ. էջ)

ՏՈՄՍԵՐ

ՊԱՇՏՕՆԵԱՅ ՄԸ ՊԷՏՔ Է

Շոն, ուր մեծ-ծառուդիները կը խաչածեւեն իրար, ոստիկան մը կայ, որ ձեռքը կը բարձրացնէ դէպի աջ, եւ նոյն կողմի ծառուդիէն հասած ինքնաշարժներն ու անցորդները կը կենան, ձամբայ տալով ձախ կողմի ծառուդիէն հասնողներուն։ Պաշտօնեայ մըն ալ պէտք է փարիզի Հայոց համար։

Յունկի՛պէս, ամէն օր, միութիւն կը բուսնի։ Եւ բոլոր այդ միութիւնները հանդէս կը սարքեն ամէն շաբթու։ Եթէ որբերու միութիւնը խորհի հանդէս սարքել շաբաթ երեկոյ մը, տրամաթիքը այդ իրիկունը թատրոն մը պատրաստած կ'ըլլայ արդէն։ Եթէ ցարդգողը կիրակի երեկոյ մը խորհի երեկոյթ տալ, դամկավարները թէյասեղան կ'ունենան նոյն իրիկունը։ Եւ շաբթու մէջ այսպէս է ամէն իրիկուն։

Այս պատճառով բոլոր երեկոյթները, թատրոնները կ'ունենան նօսր յաճախորդներ միայն։ Այնա բացուած է Յանասարեան ժողովամալսարանը, բայց քանի՞ հոգի կը յաճախեն։ երբ անդին գաղուներ կան, որ կը նախսնձին, երբ Շամալսարանին մէջ հետաքրքրական փորձէկսէօրներ կան, որ կը դասախօսեն, մեր անուս բազմութիւնը ինչո՞ւ չի լեցներ սրահները։ Նախ այն պատճառով, որ երեկոյթները կը խաչածեւեն իրար։ Անհրաժեշտ է, երեկոյթ մը սարքելու համար, տարի՛ մը առաջ ազդ տալ, թէ այսինչ օրը հանդէս կազմակերպուած է, միութիւնները նկատի ունենան։ Բայց, միթէ՞ նկատի կ'առնուին։

Կամ այս ժողովուրդը իր ոտքը պիտի քաշէ այն երեկոյթներէն, որոնք կը տրուին խանութպանի հոգերով, — որպէսզի յաջողի մշակութային միութիւններու ծրագիրը։

Կա՛մ հարկ է, մեծ-ծառուդիներու անկիւնը սպասող ոստիկանին նման, պաշտօնեայ մը գտնել, որպէսզի կարգի կեցնէ հանդէս տալու կեռքին բռնուած միութիւնները։

Շ. ՆԱՐԴՈՒՆԻ

ՀԱՅ ԱՐԻՆԵՐՈՒՆ ՁԱՄԲՈՒ ԾԱԽՔԸ

Թ. Յանկ

	Ֆր.
Լուսֆիկ Քէշիշեան	10
Երուանդ Ատանալեան	10
Վարդգէս Պ. Շիւսեան (*Մարսէյլ*)	10
Պ. Թորոսեան	10
Մ. Ղազարեան	10
Սեդրակ Գարակէօզեան	10
Ջաքար Մանուկեան	20
Տիկ. Ֆ.	20
Մ. Պօսթանճեան (*Անվերս*)	25
Հ. Մ. Ը. Մ.ի Պուա Քոլոնպի Ֆութպոլիստներուն կողմէ հաւաքուած.—	
Յ. Շիւսեան	10
Զ. Գարիպեան	10
Ա. Սէֆէրեան	10
Կ. Ձամճեան	5
Հ. Սարգիսեան	5
Գ. Սէտէֆեան	5
Մ. Ադամեան	5
Յ. Յակոբեան	5
Թ. Շատանեան	10
Յ. Ջիհանճեան	5
Ռաֆայէլ	10
Գասպարեան	5
Ոմն Պ. Քոլոնպ	15
Գումար	225
Ը. Յանկին գումարը	2895
Ընդհ. գումար	3120

ԵԼՍՏՅԱՆ ՍԱՀԱԿԻ

ՓՈՂՈՑ

Պատ ու ձորում վերջին ցրտաշունչ ցրտ մինչև ուշ գիշեր տևեց։ Ամպերը ցրվեցին ու երկինքը պարզվեց։ Ամբողջ գիշեր աստղերը թարթում էին ու ժպտում երկրի վրա։ Ամպերի ետևից դուրս եկավ լուսինը, ու ամեն ինչ ավելի գեղեցիկ դարձավ։ Ձորի ներքևում հոսող գետակը, որ ամռանը ամառանոցի մոտ ոտքերը թաց անելով կարելի էր անցնել, հիմա ամբողջ ձորը լցրել էր։ Ջուրը ալեկոծվում էր, ու ալիքները ափերին էին զարկվում։ Ամռանը ամառանոցի մոտ ոտքերը թաց անելով կարելի էր անցնել, հիմա ամբողջ ձորը լցրել էր։ Ջուրը ալեկոծվում էր, ու ալիքները ափերին էին զարկվում։

ԱՅՎԱԶՈՎԻ ԳՈՒՆԱՎՈՐ ՎԱՂԵՑՈՒՆ

(ՀԱՅԿԱԿԱՆ ՍԵՎԱՆԱՅԻՆ)

«ՅԱՌԱՋ»-Ի ԲԱՑԱՌԻԿ (65)

ԵՐԿՈՐԴ ՄԱՍ

Ը.

— Ֆրանսիայի տեղեկատվական ժողովուրդների միության ղեկավարությունը ընդունել է որոշում՝ ստեղծել Ֆրանսիայի ազատագրման ազգային կոմիտե, որի նախագահ է նշանակվել գեներալ Շառլ դը Գոլը։

— Ո՞վ։

— Ֆրանսիայի ազգային ազատագրական շարժման ղեկավարներից մեկը։

— Ես ինքս էլ եմ այդպես կարծում։

— Ինչո՞ւ ես այդպես կարծում։

— Որովհետև, ինչպես ասում են, ձուկը գլխից է փտում։ Ֆրանսիայի ազգային ազատագրական շարժման ղեկավարները, որոնք ապրում են Ֆրանսիայի տարածքից դուրս, ինչպես նաև Ֆրանսիայի ներսում գործող ազգային ազատագրական շարժման ղեկավարները, որոնք ապրում են Ֆրանսիայի տարածքում

ւորութիւն գործեց։ Յօսեցան նաեւ Լեհաստանի պատուիրակ Սոքալ, Պելճիքայի պատուիրակ Ռոլէն-Ժաքմէն։ Ան յայտնեց թէ բոլշեւիկեան ծրագիրը ներշնչուած է արեւմտեան քաղաքակրթութեան դէմ առելութենէ։ Համամիտ գտնուեցաւ Լորտ Քրշընարնի, որ եթէ այս ծրագիրը ընդունուի, ընդհանուր անիշխանութիւն առաջ պիտի գայ։ Բոլորը գիտեն թէ բոլշեւիկները խաղաղասիրական քաղաքականութիւն ըսելով կը հասկնան մանաւանդ օտար երկիրներու մէջ խռովութիւններ սերմանել։

Հակառակ արտայայտուեցան նաեւ Քուպայի, Պուլկարիոյ, Եուկօսլաւիոյ, Ֆինլանտայի եւ Յունաստանի պատուիրակները։

Երէկ կէսօրէն վերջ, Լիտվինօֆ պատասխանեց իր քննադատներուն։

Բոլշեւիկեան դաւ մը Յունաստանի մէջ

«Վրէմ» թերթը կը հաղորդէ որ հելլէն իշխանութիւնները ձեռք անցուցած են մեծ ծրագիր մը, որմէ կը յայտնուի թէ համայնավարները պատրաստուած էին Ապրիլ 15ին յեղափոխութիւն մը պայթեցնելու։ Երեւան եկած է նոյնպէս, որ ասոնք կապ ունէին Պոլսոյ եւ Վիեննայի սովետական դեսպանատուններուն ու Մակեդոնական Յեղափոխական կազմակերպութեան հետ։ Օտար երկրէ մը խոշոր գումարներ ստացած են։ Հաստատուած է որ յոյն համայնավարները կապ ունէին նաեւ պուլկար համայնավարներուն հետ։ Ան յայտնութեան հետեւանքով, Աթէնքի եւ Սելանիկի մէջ ձերբակալուած են 160 յայտնի համայնավարներ։ Բանտարները կը սպառնան գործադուլ յայտարարել։

Նոր ձերբակալութիւններ Ռուսիոյ մէջ

Մոսկուայի գերման դեսպան կոմս ֆոն Պրոքտորֆ Ռանցաուէ նոր դիմում մը եւս կատարեց Զիչէրինի մօտ, լուսաբանութիւններ ստանալու համար Դոնէցի մէջ ձերբակալուած գերմանի ճարտարագէտներու ձերբակալման պատճառներուն վրայ։ Արտաքին գործավարը մերժած է դարձեալ բացորոշ բան մը ըսել։

«Ռապոչայա Կազէթա»յի համաձայն, գլխաւոր ամբաստանեալներէն երեքը խոստովանած են թէ բազմաթիւ հանքահորեր սիստեմատիկ կերպով ողողուած կամ ուժանակով քանդուած են։ Միւս կողմէ Դոնէցի շրջանին մէջ նոր ձերբակալութիւններ կատարուած ըլլալու լուրը իրական խուճապ առաջ բերած է։ Բոլոր օտար բնակերութիւնները, որոնք շահագրգռուած են այդ շրջանին մէջ, հերազրական հրահանգներ ղրկած են իրենց ներկայացուցիչներուն։ Իբրեւ հակայեղափոխական արարքներ կատարող ձերբակալուածներու թիւը քանի մը հարիւրի կը հասնի։ Խարքովի, Վորոնէժի եւ Օտեսայի մէջ բազմաթիւ խուզարկութիւններ կատարուած են։ Օտար թերթերու թղթակիցները խիստ հսկողութեան ենթարկուած են։

Միւս կողմէ գերման իշխանութիւնները իբրեւ լրտես ձերբակալած են Մէյէր անուն ռուս քիմիագէտ մը, որ կ'աշխատէր Պէրնսպուրկի գերման քիմիական աշխատանոցներուն մէջ։ Մէյէր ձերբակալուեցաւ այն պահուն, երբ բազմաթիւ քիմիական նիւթերու պատրաստութեան գաղտնիքները պիտի հաղորդէր խորհրդային կառավարութեան։

*** Շթրէզէման Ռայխսթակի արտաքին յանձնաժողովին առջեւ պարզեց գերման ճարտարագէտներու ձերբակալութեան առթիւ ստեղծուած իրաւական կացութիւնը։ Ըսաւ թէ ըստ Գերմանիոյ եւ Խորհրդային Միութեան միջեւ կնքուած համաձայնութեան, Խարքովի գերման հիւպատոսին պէտք էր լուր տրուէր նախապէս եւ ամբաստանեալները իրաւունք ունենային պաշտպաններ նշանակելու։

Փոթորիկ ամէն կողմ

Գարնանամուտին հետ՝ օդը յանկարծակի փոփոխութիւն կրեց եւ ձմեռը անակնկալ վերադարձ մը ունեցաւ։ Ամէն կողմէ փոթորիկի եւ բուք-բորանի լուրեր կը հասնին։

Պոլիսէն կը հեռագրեն թէ ութ օրէ ի վեր սաստիկ փոթորիկ կը տիրէ եւ նաւարկութիւնը գրեթէ անկարելի դարձած է ցամաքային ջուրերուն մէջ։ Ասկէ զատ դարձեալ ձիւնի փոթորիկ սկսած է։

Առջի օր ձիւնած է նաեւ Աթէնքի մէջ։ 1874էն ի վեր այս եղանակին բնաւ չէր ձիւնած Յունաստանի մայրաքաղաքին մէջ։

Ֆրանսայի գաւառներուն մէջ ալ շատ գէշ վիճակ կը տիրէ։ Մոնփէլիէի շրջանին մէջ քանի մը օրէ ի վեր առատ անձրեւ կը տեղայ։ Առջի գիշեր կարկուտով խառն հեղաղանման անձրեւ եկաւ։ Օրպ եւ էրօ գետերը այնքան ուռած են, որ շատ չանցած պիտի յորդին։

Արեւելեան Պիրենեաններու մէջ ալ սաստիկ փոթորիկ կը տիրէ եւ յորդառատ կ'անձրեւէ։ Ամբողջ եգերքին վրայ ծովը կատղած է։ Բրիտանիոյ հարաւակողմը նոյնպէս կացութիւնը շատ գէշ է։ Իտալիայէն հասած լուրերու համաձայն, հոն ալ օդը յանկարծակի փոփոխութիւն կրած է։ Թորինոյի եւ Միլանոյի մէջ սկսած է ձիւնել։

Զօրավար Աղա Պետրոս անվնաս

Գրած էինք թէ Թուլուզի մէջ ձերբակալուած է Ասորիներու վերին հրամանատար զօրավար Աղա Պետրոս Էյլօֆ, իբրեւ դրդիչ Ասորի էվասի կառատան այրուելուն։ Բուն ամբաստանեալները՝ ասորի եռնան եւ Պետիօ ի վերջոյ խոստովանեցան թէ զիրենք դրդողն էր ո՛չ թէ Աղա Պետրոս, այլ Եուան Սալիֆա անուն ասորի քահանայ մը։ Աղա Պետրոս իր կարգին կ'ամբաստանէր այս քահանան, որ ժամանակին Մուսուլի մէջ պաշտօնապէս փիլոնազուրկ եղած էր Սարգին արքեպիսկոպոսին հրամանով, որովհետեւ եուան իր ծխականներէն մէկուն կինը առեւանգած էր։ Աղա Պետրոս հարցաքննիչ դատաւորին եւ քահանային առջեւ ըրաւ այս պատմութիւնը, աւելցնելով որ իրրեւ պատիժ, հրապարակաւ ածիլած էին քահանային մօրուքը եւ երեսը մուր ու ձէթ քսած էին։

Այս քահանան ուրիշ շատ մը առաւ-փախաւութիւններ ալ ըրած է։ Խոստովանեցաւ որ օր մը զօրավարին անուան եկած ապահովագրեալ նամակ մը ստորագրելով առած եւ պարունակութիւնը իւրացուցած էր։ Քահանային հետ դէմ առ դէմ բերուեցան եուան, Պետիօ եւ Ստեփան Սիմոն անուն 18 տարու պատանի մը, որոնք բոլորն ալ յայտնեցին թէ քահանան ղրկած էր զիրենք կրակի տալ էվասի կառատունը։

Հ. Յ. Դ. ՓԱՐԻԶԻ ՇՐՋԱՆԱՅԻՆ ԿՈՄԻՏԷԻ
ԴԱՍԱԽՕՍԱԿԱՆ ԺՈՂՈՎ

Այսօր Ուրբաթ գիշեր ժամը ճիշտ 8.30ին
130 Պուլվար ՍԷն ժէռմէն, փաթէ լա փլիթի մուրս, մէթրօ Օաէրն
նիւթ՝ ՅԵՂԱՓՈԽԱԿԱՆ ԴԷՄՔԵՐ
Դասախօս՝ Ընկ. ՌՈՒԲԷՆ.— Շրայր, Գէորգ Զավուշ. Սպասնաց մակար։

ԹԱՏԵՐԱԿԱՆ ՆԵՐԿԱՅԱՑՈՒՄ ՄԱՐՍԷՅԼԻ ՄԷՋ

վաղը Շբ. գիշեր ժամը 8.30ին, բիւ Շաթ պօն թէատրի մէջ
Նախաձեռնութեամբ Շ. Ֆ. Դ. Մարսէյլի Շրջ. կոմիտէի
եւ դեկավարութեամբ Ընկ. Մ. Մարութեանի
ՍՈՒԼԹԱՆ ՀԱՄԻԴ եւ ՊԱՆԴ ՕԹՈՄԱՆԻ ԴՐԱՒՈՒՄԸ
Դիները սովորական՝ Դիմել Օթէլ Դամաս, Ընկ. Նշան Կակոսեանի

ԴԱՍԱԽՕՍՈՒԹԻՒՆ ԵՒ ԵՐԵԿՈՅԹ

կազմակերպուած ռուս համալսարանի միութեան կողմէ
Այս կիրակի գիշեր ժամը 8.30ին, Salle Gaveau, 45 Rue du la Bôetie
կը դասախօսէ՝ Պ. Ա. ԽԱՏԻՍԵԱՆ
Ռուսերէն լեզուով, Հայաստանի եւ վրաստանի տնտեսական եւ աշխարհագրական նիւթերու մասին։
Մոգական լապտերով ցոյց կը տրուին 50ի չափ զանազան նկարներ։ Դասախօսութենէն վերջ concert, օր. Աղաբաբեան եւ իշխանուհի վաշավէ կ'երգեն հայերէն եւ վրացերէն երգեր։
ՄՈՒՏՔ 4 ՖՐԱՆՔ

ՓԱՐԻԶԱՀԱՅ ՏՐԱՄԱ-ՕՓԷՐԷՔ ԽՈՒՄԲԸ

վաղը Շաբաթ գիշեր ժամը 8.30ին, (կը վերջանայ ժամը 11.30ին)
Conservatoire Renée Maubelի մէջ, 10 Rue de l'Orient, մէթրօ Blanche
կը ներկայացնէ ԱՇՈՒՂ ՂԱՐԻԲ
Պ. ՇԱՀԽԱԹՈՒՆԻ կը խօսի հայ աշուղներու մասին։ Թարգման կը գտնուի Արգար կը դեկավարէ հինգ հոգինոց նուագախումբը։
ԳԻՆԵՐԸ ՍՈՎՈՐԱԿԱՆ

Հ. Յ. Դ.

Պատանեկան միութեան ժողովը այս կիրակի ժամը 1ին, Պատ. միութեան դրադարանը։ Բոլոր ընկերներու ներկայութիւնը կարեւոր է։

Պելվիւի ենթակոմիտէի դասախօսական ժողովը վաղը Շբ. երեկոյ ժամը 8.30ին ձանօթ հաւաքատեղին։ Կը խօսի ընկեր Կ. ՍԱՄՈՒԻՆ։

Նիւթ՝ Ի՞նչ է անկախութիւնը, ինչո՞ւ կ'ուզենք անկախ ըլլալ և միացեալ ու անկախ Հայաստան։

Ալֆորվիլի Ս. Մինասեան ենթակոմիտէի դասախօսական ժողովը այս Կսրակի ժամը 3ին, 72 Rue Etienne Dolet, ներկայանալ անդամատետրերով։

Քանի կայծակ ենթակոմիտէի բոլոր անդամները, ժողովի կը հրաւիրուին այս Կիրակի ժամը 1.30ին, Քանի մը կեդրոնը, առաւոտեան հաւաքատեղին։ Կարեւոր օրակարգ։

ՅԱՒԻՇԱՏԵՍ

ՈՒԿՐԱՅՆԱՅԻ ԲԱՆԱՍՏԵՂԾԻ ՄԸ ՅԻՇԱՏԱԿԻՆ.— Ուկրայնացի բանաստեղծ Տարաս Շեվչէնկոյի յիշատակին, 31 մարտ Շաբաթ գիշեր, ժամը 8.30ին, երիտասարդ քրիստոնեաներու միութեան սրահին մէջ (14, Rue de Trévise), տեղի պիտի ունենայ մեծ հանդէս մը, մասնակցութեամբ Ուկրայնական երկսեռ երգչախումբին։ Մուտքը 5 ֆր. եւ աւելի։

Շ. Մ. Ը. Մ. Շավիլի մասնաճիւղին ընդհ. ժողովը վաղը իրիկուն ժամը 8ին, 19 Rue Mundon, Place Nationale, Biilancourt։ կարեւոր օրակարգ, բոլոր անդամներու ներկայութիւնը անհրաժեշտ է։

ԺԱՄԱՆԱԿԱՒՈՐ ԱՆԱՍԱՐԵԱՆ ԺՈՂՈՎՐԴԱԿԱՆ ՀԱՄԱԼՍԱՐԱՆԻ

վաղը իրիկուն, Ֆլօրիայի մէջ ժամը 9—10, քաղաքական ամփոփում (Ա. Խոնդկարեան)։
ժամը 10—11՝ հայոց նորագոյն պատմութիւն (Ս. Վրացեան)։

ՊԱՐԱՇԱՆԴԷՍ

Կազմակերպուած Հ. Մ. Ը. Մ.ի Rosny s/Bois մասնաճիւղին կողմէ։
Այս Շաբաթ գիշեր ժամը 9.30ին Քազինօ տի Ռէնսիի սրահը։ (Ռէնսիի կայարանին ճիշտ դիմացը։

ԿՈՇԿԱԿԱՐՆԵՐ կոշկակարները կանացի կոշիկներու նուրբ գործի համար (cousu main) լաւ վճարում։
Դիմել՝ «Chaussures Païva» Soc. Anonyme, 215 Ave. Gambetta, Paris (20e).

ԻՐԱՒԱԳԻՏԱԿԱՆ ԳՐԱՍԵՆԵԱԿ
Է. ՍԹԷՖԻՔԻ
106 Kléber, Շեն. Passy 72.56
կը կատարէ ֆրանսա եւ յունաստան մտնելու կամ բնակելու արտօնութեան գործողութիւնները։
AFFIDAVITի (Աֆֆիտավիթ) Դիմել՝ ամէն օր կէս օրէ վերջ ժամը 4—7.

ԿՈՒԶՈՒԻՆ գորգ նորոգող գործատուորուհիներ։ Դիմել՝ Անանիկ Մարգիսեանի, 10—12 Place de la Chapelle, մէթրօ՝ Chapelle։

ՎԱՐԱՆ Է պարտէզով տան մը մէջ 2 սենեակ եւ խոհանոց սը։ Ջուր եւ ելեքտրականութիւն, դիմել՝ Բարունակեանի, Villa Arax, Rue Beauséjour, Sarcelles.

ՇԱՏ ԿԱՐԵՒՈՐ

Ի գիտութիւն յաձախորդներուս եւ բարեկամներուս կը ծանուցանեմ թէ իւզէնի նպարավաճառի խանութս փոխադրած եմ 8 Rue Borely, Gardanne (B. D. Rh). կ'ընդունիմ ամէն տեսակ ապսպրանքներ։ Վարձու կուտամ իրապարակին ամէնափայլուն կեդրոնը խանութիս կից ամէն գործի յարմար եւ դիւրաժտչելի պայմաններով խանութ մը եւ տուն մը։ Ջուր, ելեկտրականութիւն։ Մանրամասնութիւններու համար անձամբ ներկայանալ կամ գրել։

ՄԱՐՍԷՅԼԻ ՄԷՋ
Հայկական առաջնակարգ նոր եւ շքեղ հիւրանոց
12, Տէ Ֆէօյեան փողոց, 12
ՏՆօրէն Վ.-Գ. ԷԼՄԱՍԵԱՆ
PAX-HOTEL
12, Rue des Feuillants, 12
(Angle Rue Cannebière)
Tél. Inter. 12-02
MARSEILLE
Ouvert toute la nuit
Chauffage central, Salle de Bains, Eau courante, chaude et froide

IMPRIMERIE - MASSIS - ÉDITIONS
208bis, Rue Lafayette Paris (10)

Le Gérant: H. TEURNIER

ՄՕՏ ՕՐԷՆ ԼՈՅՍ ԿԸ ՏԵՍՆԷ
ՎԱՉԳԷՆ ՇՈՒՇԱՆԵԱՆԻ «ԳԱՐՆԱՆԱՅԻՆ»Ը (ՎԷՊ)

Գեղարուեստական մատուռ եւ խնամուած տպագրութեամբ, գեղազարդուած բազմաթիւ գարդանկարներով
ՄԻԱՅՆ 250 ՕՐԻՆԱԿ ԹՈՒԳԱՐՈՒԱԾ
ԿԱՐԵԼԻ Է ՍՏԱՆԱԼ ՄԻԱՅՆ ԿԱՆԽԻԿ ՎՃԱՐՈՒՄՈՎ
ԳԻՆ 25 ՖՐԱՆՔ
Դիմել՝ V. CHOUCHANIAN
33 Rue des Écoles, PARIS (5e), France
Գեղազարդեց՝ Մ. ՔԻՊԱՊՃԵԱՆ
Նկարներ՝ Ե. ՓՕՋԱՐԵԱՆԻ

ԼԵՒՈՆ ՊԻԼԷԶԻԿՃԵԱՆ
ԴԵՐՁԱԿ ԱՐԱՆՑ ԵՒ ԿԱՆԱՆՑ

Ստացանք ենք Անգլիական եւ Ֆրանսական կերպասի ընտիր տեսակներ, նոր եղանակին առթիւ։
վերջին նորաձեւութիւններ.— խնամուած եւ մաքուր կար։
57 Rue de Clignancourt, Métro: Barbès կամ Château-Rouge
Tél. Nord: 59—20 Autobus J

ՀԱՅԿ. ԲՈՒԺԱՐԱՆ - POLYCLINIQUE de BELLEVILLE
ՑՏԷՐ ԵՒ ՑՆՕՐԷՆ՝ ՏՕՔԹ. ԳՐԳՈՅԵԱՆ
29, Rue (Place) des Fêtes, Paris, XIX. Tél. Nord 96-61
Բաց է ամէն օր, ուր շատ մը մասնագէտ բժիշկներէ կը խնամուին ամէն տեսակ ներքին եւ վէներական հիւանդութիւններ։ Աչքի մասնագէտը կ'ընդունի Գշ., Շշ. եւ Շաբաթ օրերը ժամը 3—5։ Քթի, կորդի ու ականջի մասնագէտը ամէն Երեք. եւ Շաբաթ օրերը ժամը 1—3։ ԱՏԱՄՆԱԲՈՒԺԱՐԱՆ ամէն օր ժամը 9էն 19։ Կիրակի 9—12։

ՀԱՅ - ԱՄԵՐԻԿԵԱՆ ԱՏԱՄՆԱԲՈՒԺԱՐԱՆ
107 Rue Lafayette, PARIS (10e) Tél. TRUDAINE 29-04
COVO (Ch. Dentiste) փարիզի բժ. հիւանդանոցէն
Աշխատակցութեամբ՝ Ատամնբժ. Յ. ՊՈՒՌՆԱԶԵԱՆի
կը դարմանուի բերնի եւ լինտերու հիւանդութիւնները։
Գուռօն, պրիճ եւ ատամնաշարեր։
Ամէն օր ժամը 2.30—7.30։ կիրակի 10—12։
ՇԱՒՕԹ.— Այս յայտարարութեամբ ներկայացողին մասնաւոր զեղչ։

ՏՕՔԹ. Յ. ՏԻՐԱՑ (ՏԻՐԱՑՈՒԵԱՆ)
Վկայեալ փարիզի բժշկական ֆաքիւլթէէն, (Licencié ès Sciences) նախկին Interne Hôpital des Enfants maladesի եւ մասնագէտ մանկանց եւ ներքին հիւանդութեանց
24, Rue des Grands Augustins, Paris (6e) Place St. Michel
Հիւանդ կ'ընդունի Գշ. Եշ. Ուր. և Շբ. օրերը, ժամը 1էն 4
Ինչպէս նաեւ մասնաւոր ժամադրութեամբ
Métro St. Michel եւ Odeon Tél. Littré 60-46

Գ. ՅԱԿՈԲԵԱՆ ԻՐԱՒԱԳԷՏ

Կը զբաղի ամէն տեսակ առեւտրական, քաղաքային եւ պատժական դատերով։ Կը ստանձնէ մասնաւորապէս ինքնաշարժի արկածներու վարձակալութեան վերաբերեալ դատական գործեր, ինչպէս նաեւ ապահովագրական վէճեր։ Կը խմբագրէ ամէն տեսակ actes (baux, vente et nantissement de fonds de commerce, constitution et liquidation de sociétés). Ծրագրագիտական ուղղութիւն։ Համար կատարէ վարչական ձեւակերպութիւնները լաւագոյն պայմաններով։
Ընդունելութեան ժամեր ամէն օր 9.30-12 և 4-7
13 Rue Béranger, Métro République, Tél. Archives 15-14

ԲԺՇԿԱ-ՎԻՐԱԲՈՒԺԱԿԱՆ ԴԱՐՄԱՆԱՏՈՒՆ ԵՒ ԱՏԱՄՆԱԲՈՒԺԱՐԱՆ
ՏՕՔԹ. ՍԷԹԵԱՆ
38, Ave. St. Ouen PARIS (18me) Tél. MARCADET (33-
Ընդհանուր հիւանդութիւններ սեռամիզային, վէներական թոքի, կանանց հիւանդութիւններ. վիրաբուժական գործողութիւն, ելեկտրադարմանում։
ԱՏԱՄՆԱԲՈՒԺԱՐԱՆ Ակռայի դարմանում, քաշել 10 ֆր. արուեստական ճերմակ ակռայ 20 ֆրանք, ոսկի քուրան ֆրանքէն սկսեալ։
ԱՄԷՆ ՕՐ ՈՒ ԿԻՐԱԿԻ ԲԱՑ Է

ՁԵՐ ՇԱՀԸ ԿԸ ՊԱՀԱՆՋԷ ՈՐ ՄԵՋԻ ՎՍՏԱՀԻՔ ՁԵՐ
ՀԱՇՈՒԱՊԱՀՈՒԹԻՒՆԸ . . . . ԵՒ . . . ՏՈՒՐՔԻ ԳՈՐԾՈՂՈՒԹԻՒՆԸ
Դ. ԹԱՒԻՐԵԱՆ
ՓՈՐՁԱՌՈՒ ՀԱՇՈՒԱՊԱՀ
19 RUE HENRI MONNIER
PARIS (IXme)

Տոմարներու կազմակերպութիւն,
Հաշուեկշիռ եւ հաշուեքննութիւն,
Դիզուած հաշիւներու արձանագրութիւն.

ԱՄԻՍԸ 75 ՖՐԱՆՔ

Ամէն տեսակ առաքերը ժամանակին յայտարարենք, Թուղթերը կը քննենք, տնտեսական դիմումները ժամանակին եւ տակաւ կերպով կը կատարենք։

ՇԱՒՕԹ.— Բոլոր առեւտրականներուն կը յանձնարարենք մեր մասնաւոր սիստէմը, որ կը դիւրացնէ առաքի բոլոր պահանջները։ եւ առաքացուցիչը կը յայտնէ ուղուած վայրկեանին։

ՅԱՌԱՋ

LE PREMIER QUOTIDIEN ARMÉNIEN EN EUROPE

ԲԱԺԱՆԵՑԻՆ

	3 ամս.	6 ամս.	Տար.
ՖՐԱՆՍԱ	35 ֆ.	70 ֆ.	140 ֆ.
ԱՆԳԼԻԱ	20 շլ.	40 շլ.	
ԵԳԻՊՏՈՍ	»	»	
ԻՏԱԼԻԱ	250 ֆրանք		
ԱՄԵՐԻԿԱ	6 տլ.	10 տլ.	
ԵՒՐՈՊԱ	100 ֆ.	200 ֆ.	

"HARATCH"

Խմբագիր՝ ՇԱՒԱՐՇ ՄԻՍԱՔԵԱՆ

Directeur-Propriétaire : SCHAVARSCH MISSAKIAN

Rédaction & Administration
Խմբագրութիւն
208 bis, Rue Lafayette PARIS (10e)

TÉLÉPHONE : NORD 57-82

MÉTRO LOUIS-BLANC ou JAURÈS

Հասցէի փոփոխութեան համար պէտք է վճարել 2 ֆրանք

ՇԱԲԱԹ
24
ՄԱՐՏ
1928

24 MARS 1928

Դ. ՏԱՐԻ Թիւ 604

ՕՐԱԹԵՐԹ՝ ԱԶԳԱՅԻՆ, ՔԱՂԱՔԱԿԱՆ ԵՒ ԳՐԱԿԱՆ

ԳԻՆ՝ 50 ՍԱՆԹԻՄ

ԵՐԿՈՒ ԽՕՍՔ

Ո՛Չ, ՍՈՒՏ ԽԵՆԴԵՐ, Ո՛Չ

Երբ կ'ըսենք թէ Յորի համբերութիւն պէտք է, տարբական չմարտութիւններ հասկցնելու համար մեր անարժան հակառակորդներուն, շատեր կը զարմանան:

Անցեալ օր, առիթ ունեցանք վերլուծելու՝ «Պայքար»ի մէկ ոչ-ուելի բծամտութիւնը:

Ամերիկայի ամսկավար պաշտօնաթերթը, արտատպելով այն լուրը թէ «Հայաստանի բանտարկեալները յեղափոխական երգեր կ'երգէին», կը կը հետեւցնէր թէ... սուտ են բռնութեան եւ հալածանքի, Զեկայի սարսափի եւ նման պատմութիւնները:

Այսօր ստիպուած ենք նոյն ձեւով հանրութեան դատաստանին յանձնել ուրիշ ամսկավար հրաշալիք մը:

Երկար խմբագրականի մը մէջ, Եգիպտոսի «Արեւ»ը կը ջանայ պաշտպանել ու չքմեղացնել Բարեգործականը, եւ անոր հետ՝ իրենց կուսակցութիւնը:

Փիչ անդին պիտի կարդաք ընդարձակ եւ ժխակտուր հատուած մը:

Ասկէցնենք նաեւ խորագիրն ու յառաջաբանը.

«Յարձակում Բարեգործականի վրայ» (խորագիր).— «Ազգանունը «ցառաջ»էն սրուեցաւ, —բարիզէ՛ն ուր կը գտնուին կուսակցութեան պետերը— եւ բոլոր դաշնակցական Թերթերը նոյնը կ'ընեն ցիմա, յարձակի՛լ Բարեգործականի վրայ: Ասով է օր Դաշնակցութիւնը կը յուսայ ցակազդել ազգին առջեւ իր ենթարկուած բարոյական տխուր վիճակին» եւայլն:

Հասկնալի է: Հրամա՛ն արձակուեր է Փարիզէն, եւ բոլոր դաշնակցական Թերթերը կը հետեւին ազդանշանին:

Գիտէինք որ ամսկավարները վարպետ են քսութեան արհեստին մէջ: Այս ալ՝ աւելորդ ապացոյց մը:

Բայց, դժուա՛ր էր երեւակայել, թէ գրագէտ-բանաստեղծի մը վարած Թերթը կրնայ այսքան ստորնանալ, տակաւին երէկ պատահած դէպքեր խեղաթիւրելու, և իր ուզած եղանակով մեկնելու համար:

Բացատրենք.— «Ցառաջ»ը վերջերս Բարեգործականի դէմ ուժգին քննադատութիւններ հրատարակել սկսաւ ինքնաբերաբար, առանց ո՛ր եւ է հրամանի կամ որոշումի: Պարզապէս՝ հիմնուելով զանազան իրողութեանց վրայ: Հետեւելով իրենց «նոր» գործունէութեան, տեղեկագիրներուն եւ հաշիւներուն: Քննելով «ժողովրդականացման» եւ «վերակազմութեան» վերջին փորձերը: Ակնարկ մը նետելով փարիզի կեդրոնական գրասենեակին եւ պաշտօնէութեան որակին, քանակին, քաղաքական դատանքին եւ սահմանուած Թոշակներուն վրայ:

Ցետոյ, հրապարակային հարցումներ ուղղեց, որոշ ամբաստանութեամբ:

Անկէ առաջ ալ, յաճախ գրաղած է Բարեգործականով, ինչպէս հանրային կեանքի բոլոր արտայայտութիւններով:

Դաշնակցական խմբագիրը ամէն բանէ առաջ խելք ունի, աչք եւ տեսակէտ:

Եւ ճիշդ ասոր համար, միւս դաշնակցական Թերթերը պէտք չունէին փարիզի կամ «Ցառաջ»ի ազդանշանին սպասելու:

Բարեգործականը, մանաւանդ իր «վերակազմութենէն» ի վեր, իր զեկոյցներն ու ծանուցումները կը ղրկէ աշխարհի բոլոր հայերէն Թերթերուն: «Արեւ» սուտ կը խօսի, գրելով թէ «չի կրնար իր ծանուցումները ղրկել դաշնակցական Թերթերուն»:

Ինչ որ հաղորդեր է Բարեգործականը մինչև մեր վերջին հրապարակային հարցումը, հրատարակուած է «Ցառաջ»ի մէջ: Եւ մինչեւ այսօր կը հրատարակուի բոլոր Դաշնակցական Թերթերուն մէջ:

Պարզ է որ Բարեգործականը պէտք ունի նա՛եւ, բայց մանաւանդ Դաշնակցական Թերթերուն, որոնք աւելի շատ են, աւելի ժողովրդական եւ աւելի ուժով:

Բայց Դաշնակցական Թերթը միեւնոյն ատեն կ'արտայայտուի: կը քննէ ու կը վերլուծէ: կը քննադատէ կամ կը գնահատէ:

Մն պաշտօն չունի «լորձնաշուրթն փառաբանութիւն» ծատուցանելու: Եւ եթէ «Արեւ» պարկեշտ ըլլար, պիտի տեսնէր որ զանազան գաղութներու Դաշնակցական Թերթերը անպատշաճ միեւնոյն բանը չէ որ կ'ըսեն Բարեգործականի Թեր կամ դէմ:

Այո. կայ ընդհանուր տեսակէտ մը,— Բարեգործականը ջոջ է, աղնուապետական է: Քաշուած է փղոսկրէ աշտարակի մը մէջ: ենթարկուած է քաղաքական հոսանքի մը՝ ամսկավար խմբակցութեան, կամ զայն ենթարկած է իրեն: Գործերը կը կատարէ տնավարի: Չարազատ կապ չունի բուն ժողովուրդին հետ: ինքզինքը վերածեր է սեղանաւորական հաստատութեան, ինչպէս կ'անէին: Ստեղծած է sinécure պաշտօններ: Աննկարելի մխսուններ կը կատարէ ամուլ գործերու համար, եւ կ'անտեսէ կենսական պահանջներ, եւայլն:

Այս բոլորը՝ հասարակ ճշմարտութիւններ են ոչ միայն Դաշնակցականներուն, այլ եւ չէզոքներու, մինչեւ անգամ Բարեգործականի շատ մը անդամներուն համար:

Ամսկավարները եւ Բարեգործականի վարիչները, որոնք մէկ աղբիւրէ կը խմեն, փրփուր կը թափեն, երբ կը մատնանշենք այս իրողութիւնները:

Սուտ խենդ կը ձեւանան եւ վանքին հաւերը կ'ուտեն:

Նորէն վկայ՝ «Արեւ»ը.

— . . . «Բարեգործականը մեր Թերթերուն վճարած է իր ծանուցումներուն մէկ մասը միայն»:

— . . . «Մն պէտք ունեցած է, նաեւ, միայն եւ առժամեայ նպատակներով վճարեալ աշխատակցութեանը մեր քանի մը սակաւաթիւ ընկերներուն»:

Բարի վայելում: Բայց Թող այդքան պարզամիտ չերեւանք:

Վաղը կ'ըսենք թէ «բանը ինչո՛ւմն է»:

Շ.

ՄԱՄՈՒԼ

ԽՈՍՏՈՎԱՆԵՑԷ՛Ք, ԽՈՍՏՈՎԱՆԵՑԷ՛Ք

Հետեւեալ հատուածը կ'արտատպենք եգիպտոսի «Արեւ»ի Մարտ 12ի խմբագրականէն.

— «Քանի որ այսքանը ըսինք, ըսե՛նք եւ աւելին՝ մեր կուսակցութեան Բարեգործականի հանդէպ ունեցած դիրքին մասին: Մենք անոր ուժ տուած ենք եւ կուտանք՝ հակառակ, շատ անդամ, մեր կուսակցական օգտին: ժողովուրդի այն ողջամիտ եւ չափաւոր տարրը որուն գործօն աջակցութեանը պէտք ունինք մեր կազմակերպութիւնը զօրացնելու համար, նոյնն է որուն կը դիմէ նաեւ Բարեգործականը՝ անդամագրելու եւ անկէ իր նիւթական ուժին մէկ կարեւոր մասը քաղելու համար: Արդ, շատեր որ այդ տարրին կը պատկանին, աւելի դիւրաւ կը համոզուին բարեգործական միութեան մը քան Թէ քաղաքական կուսակցութեան մը յատկացնելու իրենց Թէ՛ բարոյական եւ Թէ նիւթական օժանդակութիւնը: Այդ պարագան դիտնալով հանդերձ, մեր Թերթերն ու մեր ընկերները շարունակ աջակցած են Հ. Բ. Ը. Մ.ին, որովհետեւ մեր կուսակցութիւնը ազգին համար օգտակար գտած է անոր գոյութիւնն ու գործունէութիւնը: Եթէ ոմանք ըսեն Թէ Հ. Բ. Ը. Մ.ը ի փոխարէն օգնած է մեր կուսակցութեան, կրնանք պատասխանել, առանց դոյզն հերքումի մը վախը ունենալու, Թէ ատոր հակառակը ճիշդ է: Բարեգործականը մեր Թերթերուն վճարած է իր ծանուցումներուն փոխարժէքին մէկ մասը միայն, ինչպէս կը վճարէ իր գործը գնահատող ուրիշ չէզոք Թերթերու, որովհետեւ պէտք ունի անոնց եւ չի կրնար իր ծանուցումները տալ դաշնակցական Թերթերուն որոնք իր կազմութեան առաջին օրէն սկսեալ իրեն դէմ կռիւ մղած, զինք քանդել փորձած են: Ան պէտք ունեցած է, նաեւ, միայն եւ առժամեայ հանգամանքով վճարեալ աշխատակցութեանը մեր քանի մը սակաւաթիւ ընկերներուն: Իր գործունէութեանը մէջ՝ կ'ուզէր որ իր պաշտօնեաներն ու գործիչները կուսակցական չըլլային կամ դադրէին, իր գործէն դուրս ալ, կուսակցութեան մէջ երեւալէ, բայց ասիկա կարելի չէ եղած միշտ ու ինք է, որ՝ մեր մէջ գտնելով իրեն համակիր եւ միեւնոյն ատեն կազմակերպական գործի յարմար՝ իր պէտք ունեցած անձերէն մէկ քանին, գոնանք հրաւիրած է իրեն ծառայելու: Ակռէ՝ եթէ ոմանք անհատապէս վարձատրուած են իրենց աշխատանքին համար, կուսակցութիւնը միասուած է սակայն, բա՛ն մը որու պատճառաւ ան փոխած չէ իր վերաբերումը, իր ուղղութիւնը Բարեգործականի հանդէպ:»

Ցառաջ.— կարդալ այսօրուան խմբագրականը:

---

4 ՄԵԾ ՋԻՒՆ ՀԱՅԱՍՏԱՆԻ ՄԷՋ

Մարտ ամսուն սկիզբը այնքան առատ ձիւն տեղաց Հայաստանի մէջ, որ ամէն կողմ խզուեցան հաղորդակցութիւնները: Ալէքսանդրապոլէն Թիֆլիս ճամբուն վրայ ձիւնը կը հասնի 4 մեծ ջիւն Կամեդրի: Շոանդադին կ'աշխատին մաքրել ճամբանները, հաղորդակցութեանց վերսկսման համար: 1500 հոգի կ'աշխատին Ալէքսանդրապոլի երկաթուղագիծին վրայ:

ՕՐԸ ՕՐԻՆ

Քիւրտիստանի շարժումները

Ազէրի Թիւրքի վերջին Թիւին մէջ կը կարդանք (15 Մարտ).— Պարսկաստանի Թերթերը մանրամասն տեղեկութիւններ կը հաղորդեն շարժումներուն մասին հանրածանօթ Սմկոյի, որ պարսկական Քիւրտիստանի մէջ քանիցս զինեալ ապստամբութիւն առաջ բերած է եւ բաւական ատեն զբաղեցուցած է պարսիկ կառավարութիւնը: Յիշեալը վերջերս ալ Միջագետքէն հարաւային Քիւրտիստան անցնելով, նոր շարժումներ կը պատրաստէ պարսիկ կառավարութեան դէմ:

Կը վախցուի որ Սմկո միանայ Ծանօթ Շէյխ Մահմուտի հետ: Եթէ Սմկո եւ Շէյխ Մահմուտ միանան, կառավարութիւնը դարձեալ լուրջ վտանգի մը առջեւ պիտի գտնուի:

Լուրեր Պարսկաստանէն

Գրած էինք թէ պարսիկ կառավարութիւնը որոշած է ուսանողներ ղրկել Ամերիկայի համալսարանները: Լրացուցիչ տեղեկութեանց համաձայն, պարսիկ դահլիճը օրինագիծ մը ներկայացուցած է Մէջլիսին՝ ամէն տարի հարիւր ուսանող ղրկելու համար Եւրոպա: Այս պետական ուսանողներուն իրրեւ Թոշակ մասնաւոր գումար մը պիտի յատկացուի ելմտացոյցին մէջ: Ելմտական նախարարութիւնը այս առթիւ կազմած է ծրագիր մը, որ Մէջլիսի վաւերացման պիտի ենթարկուի:

∴ Պարսիկ բանակի ընդհանուր սպայակոյտի նախագահ կարգուած է Խան Նախիջեւան՝ հրաժարեալ Սէրթիպ Հապիպուլլահի տեղ:

∴ Մէջլիսի նոր ընտրութեանց համար պատրաստութիւնները կը տեսնուին: Բոլոր կուսակցութիւնները ընտրական պրոպագանդի սկսած են:

∴ Պարսկաստանի եւ Աֆղանիստանի միջեւ կնքուած բարեկամութեան եւ չէզոքութեան դաշնագիրը դահլիճին կողմէ վաւերացուելով Մէջլիսին ներկայացուած է: Այժմ բանակցութիւններ կը կատարուին Պարսկաստանի եւ Աֆղանիստանի միջեւ անթելով հաղորդակցութիւն հաստատելու համար:

∴ Վերջերս մեծ Թիւով պարսկահպատակներ սկսած են Միջագետքէն Պարսկաստան գաղթել: Այս գաղթականները հարաւային Պարսկաստանի մէջ խեղճ վիճակի ենթարկուած ըլլալով, Մէջլիսը որոշած է 20,000 Թումանի նիւթական աջակցութիւն մը ընել անոնց:

Սպանիա ևս կ'առնէ իր հրաժարականը

Կը յիշուի Թէ 1926ին փրնեւի մէջ կատաղի աթոռամարտ կը մղուէր՝ Ազգերու Դաշնակցութեան Խորհուրդին մէջ մնայուն աթոռ մը ունենալու համար: Այդ բացառիկ իրաւունքը մերժուած ըլլալով Սպանիոյ, այս վերջինը քէն ըրաւ եւ 1926 Սեպտեմբեր 11ին պաշտօնական գրութեամբ մը յայտնեց Թէ մտադիր է հրաժարիլ Ազգերու Դաշնակցութենէն ուստի երկու տարուան օրինական պայմանաժամը լրանալէ վերջ, իսպառ պիտի քաշուի այդ միջազգային արիսպագոսէն: Այդ հաշուով յառաջիկայ Սեպտեմբեր 11ին Սպանիա պիտի դադրէր անդամակցելէ Ազգերու Դաշնակցութեան: Սակայն մեծերը մէջտեղ ինկան, Խորհուրդի վերջին նստաշրջանին հրաւէր ուղղեցին Սպանիոյ, ինչպէս նաեւ միւս սրդողած պետութեան՝ Պրազիլիոյ, որպէսզի կրկին փարախ վերադառնան:

Սպանիական կառավարութիւնը առջի օր ղրկեց իր պատասխանը, ըսելով որ «առանց պայմանի եւ վերապահումի» կ'ընդունի իրեն ուղղուած հրաւէրը, եւ կը յուսայ որ Ընդհանուր Ժողովը այս անգամ պիտի հաճի միայուն աթոռ մը տալ իրեն:

Լիտվինօֆի պատասխանը

Ժընեւի Զինաթափութեան նախապատրաստական յանձնաժողովը վերջացուց վիճաբանութիւնները բոլշեւիկեան ծանօթ ծրագրի մասին: Արժանթինի եւ Շիլիի պատուիրակներէն յետոյ, նախագահ Լուտոն խօսքը տուաւ Լիտվինօֆի, որ փափաք յայտնած էր բոլորին մէկ պատասխանել: Այս հարցի մասին խօսք առնող 19 պատուիրակներէն 18ը, հակառակ արտայայտուած էին, միայն Գերմանիոյ ներկայացուցիչը փորձած էր պաշտպանել խորհրդային տեսակէտը: Լիտվինօֆ անմիջապէս յարձակողականի անցնելով, ամէնէն աւելի ծանրացաւ Անգլիոյ պատուիրակ լորտ Բրշընտրնի ճառին վրայ:

—Խորհրդային միութիւնը, *ըսաւ*, միշտ խաղաղասէր ձեռնարկներու մէջ առաջապահ եղած է. առաջին անգամ ան է որ դադրեցուց պատերազմի ջարդը եւ առաջինը՝ որ ընդհանուր զինաթափութիւն առաջարկեց Ժընեւի մէջ: Սակայն հոն նախամեծար յայտարարեցին վիճաբանիլ մասնաւոր սեփականութեան մասին: Ուստի խորհրդային միութիւնը ամէնէն աւելի հանգամանք ունի զինաթափութեան առաջարկներ ներկայացնելու: Մոսկուայի կառավարութիւնը ո՛չ մէկ ատեն ծածկած է իր զգացումները Ազգերու Դաշնակցութեան հանդէպ: Ու եթէ ընդունած է մասնակցիլ զինաթափութեան խորհրդաժողովին, յանձնառու եղած է յարգել ա՛յն դաշնագիրները միայն, զորս պիտի ստորագրէ ազատօրէն, ինչպէս Մ. Նահանգները: Լորտ Բրշընտրն խորհրդային պատուիրակութենէն կը պահանջէ ապահովութիւններ տալ յեղափոխական պրոպագանդի մասին: Քաղաքացիական կռիւի մասին խորհրդային միութեան վերագրուած ամբաստանութիւնը հիմնուած է կեղծ

(Լուրերու շարունակութիւնը կարդալ Դ. էջ)

ՏՈՄՍԵՐ

ԲՈՒՐՔԵՐԸ ԿԸ ՓՆՏՌԵՆ...

Անցած օր մակեդոնացիներուն ի նպաստ հաւաքոյթ մը կար: Ֆրանսացի, ռուս եւ պուլկար հետեւորներ պերճախօս ճառեր արտասանեցին, եւ մակեդոնացիներու ինքնավարութիւնը ջատագովեցին: կեղեքուած ազգերու, ասպետակա՛ն Ֆրանսայի, ժողովուրդներու ազատագրութեան, հերոսական մարտնչումներու, յեղափոխական շարժումներու մասին գեղեցիկ եւ յուզիչ խօսքեր արտասանուեցան:

ձիշտ կրկնութիւնը այն հաւաքոյթներուն, որոնք էր երբեմն տեղի կ'ունենային հայկական ջարդերու դասական օրերուն, նշանաւոր «հայասէր»ներու մասնակցութեամբ եւ ուր խօսուած ճառերու շռնդալից նկարագրութիւններով ամբողջ սերունդներ խաբուեցան:

Մենք այլեւս առինք մեր բաժինը, ու հիմա խելօքցած ենք:

Մակեդոնացիները կը շարունակեն փորձը: Յաղթենք որ աւելի բախտաւոր ըլլան:

Այս չէ ըսելիքս: Խօսուած ճառերուն մէջ, բաժնուած թուղթիկներուն մէջ ուշադրութիւնս գրաւեց կէտ մը.

«— Եուկոսլաւիոյ եւ Յունաստանի վերելքով լուծին տակ ապրող Մակեդոնացիները երանի՛ կուտան անցած օրերուն եւ կը փնտռեն Թուրքերը...

«Մանաւանդ անտանելի վիճակի ենթարկուած են Եուկոսլաւիոյ մէջ ապրողները...»

կը զարմանա՛ք:

Սակայն պետութիւններն ալ անհատներու կը նմանին: երէկի ծառան երբ այսօր տէր կը դառնայ, երէկի աղքատը երբ այսօր նոր հարուստ կը դառնայ, ա՛լ չափ ու սահման չէ դներ իր ամբարտաւանութեան եւ անխղճութեան:

երէկ բախտակից մակեդոնացիներուն՝ Թրքական նոյն անարգ լուծին տակ, այսօր պետութիւն, ի՞նչ կ'ըսեմ, «կայսրութիւն» դարձած սերպիան (սերպ-խրուաթ-սլովէններու միացումով) անողոք հալածանքի կ'ենթարկէ ու կը կեղեքէ մակեդոնիոյ խե՛ղճ գիւղացիները:

Այն աստիճան՝ որ մարդիկը Թուրքը կը փնտռեն...

Թուրքերը առաջ մը ունին.

«Գինիէն դարձած քացախը գօրաւոր կ'ըլլայ»:

փա՞ստ կ'ուզէք.— Թրքացած Հայերը:

Ցետոյ, նոյնը չէ՞ արդեօք վիճակը մեր Թշուա՛ռ հայրենիքին մէջ, ուր կարմիր-կտուց նոր տէրերը, յաճախ փնտռել կուտան ցարի չինովնիկները...

եւ սակայն, յեղափոխական պահակները արթուն կը հսկեն, մինչեւ որ ինչէ արդարութեան ժամը մակեդոնիոյ, ինչպէս Հայաստանի հաւար...

ՀՐԱՆՏ

40,000 ԹՈՒՔԱԽՏԱՒՈՐ ՊՈԼՍՈՅ ՄԷՋ

Պոլսոյ «Թոքախտի դէմ պայքարող ընկերութիւնը» Մարտ 16ին իր տարեկան ժողովը գումարեց «Թիւրք օճաղը»ի սրահին մէջ: Շէրիֆէֆտին պէյ ըսաւ Թէ Քաղաքապետութիւնը ժողովուրդէն շատ մը տուրքեր կը գանձէ, բայց ասոնց փոխարէն հիւանդանոցներուն մէջ Թոքախտաւորներու համար յարկաբաժին մը չկայ:

Մէրվէր Քեամիլ պէյ յայտնեց Թէ այսօր վիճակագրութիւնները ցոյց կուտան որ Պոլսոյ մէջ իրր 40,000 Թոքախտաւորներ կան: Առաջարկեց հրաժարիլ զարդարանքի հագուստ - կապուտէ, մետաքս գուլպաներէ եւայլն:

ԱԽՈՏԻՆ ՍԵ
ՔԱՂԱՔԱԿԱՆ ՀԱՅԱՍՏԱՆԻ

Ա. ՄԱՆՈՒԿԵԱՆ

ՎՂՈՏՈՍՈՍՆԵՐ

I.— ՀԱՅԱՍ. ՄԱՅՈՍՅԱՆ ՂԱՅԱՐԱՊԵՏԸ*

Մեր ժողովրդի հոգեբանական ամենաբնորոշ գծերից մեկն է նրա ողբերգական անցյալի հիշողությունը։ Ամեն ազգ ունի իր պատմական հիշողությունը, բայց քչերն են այնպիսի ազգեր, որոնց համար անցյալը այդքան ներկա լինի, որքան մեզ համար։ Մենք ապրում ենք մեր նախնիների տառապանքների, հաղթանակների ու պարտությունների հետ միասին։ Մեր ամեն քայլի մեջ, մեր ամեն որոշման մեջ կա նրանց ներկայությունը։

Հայաստանի Առաջին Հանրապետության պատմությունը հենց այդպիսի դասերից մեկն է։ Երեք տարի (1918—1920) մի ժողովուրդ փորձեց ստեղծել իր պետությունը ավերակների վրա, որոնց մեջ վերածվել էր Առաջին համաշխարհային պատերազմի և Մեծ եղեռնի հետևանքով։ Այդ երեք տարիները ցույց տվեցին, որ մենք ունակ ենք ստեղծագործելու, բայց նաև ցույց տվեցին մեր թուլությունները, որոնք հետագայում դարձան մեր ողբերգության պատճառները։

Ես ուզում եմ խոսել այդ ժամանակաշրջանի մասին ոչ թե որպես պատմաբան, այլ որպես մեկը, ով ապրել է այդ ժամանակների մեջ, ով ինքն իր մաշկի վրա զգացել է այդ դարաշրջանի ամեն հարվածը։ Ես ծնվել եմ 1901 թվականին, և իմ մանկությունը անցել է Ալեքսանդրապոլում, որը այդ ժամանակ արդեն կորցրել էր իր նախկին անունը և կոչվում էր Ղարաքիլիսա։ Ես հիշում եմ, թե ինչպես մեր տունը լցվում էր հարևաններով, որոնք գալիս էին լուր բերելու, որ ռուսական զորքերը նահանջում են, որ թուրքերը մոտենում են, որ ամեն ինչ կորած է։ Ես հիշում եմ մեր ընտանիքի լռությունները, երբ հայրս վերադառնում էր քաղաքից և ոչինչ չէր ասում, բայց նրա դեմքից արդեն ամեն ինչ պարզ էր։

Այդ ժամանակ ես չէի հասկանում, թե ինչ է նշանակում պատերազմ, հեղափոխություն, հանրապետություն։ Ես միայն զգում էի, որ մեծահասակների աշխարհը խելագարվել է, և որ իմ մանկական աշխարհը, որտեղ կային միայն խաղերն ու ընկերները, այլևս երբեք չի վերադառնալու։

Հետագայում, երբ ես սկսեցի կարդալ պատմական գրքեր և հետազոտություններ, ես հասկացա, որ մեր ողբերգությունը ոչ թե պատահականություն էր, այլ օրինաչափ հետևանք։ Մենք ունեցել ենք հնարավորություններ, որոնք կարող էին փրկել մեզ, բայց չենք օգտագործել դրանք։ Մենք ունեցել ենք ուժեր, որոնք կարող էին պաշտպանել մեզ, բայց չենք կազմակերպել դրանք։ Մենք ունեցել ենք առաջնորդներ, որոնք կարող էին ուղղորդել մեզ, բայց նրանք հաճախ իրարից էին ավելի վատ։

Այս գրքում ես կփորձեմ պատմել այդ տարիների մասին ոչ միայն որպես պատմական իրադարձությունների շարք, այլ որպես մարդկանց, որոնք ապրել են այդ ժամանակներում, որոնք հավատացել են, հույս ունեցել, պայքարել և տառապել։ Ես կփորձեմ հասկանալ նրանց որոշումները, նրանց սխալները, նրանց հաղթանակները և նրանց պարտությունները։ Ես կփորձեմ ցույց տալ, թե ինչպես մեր ազգային բնավորության որոշ գծեր, որոնք մեզ օգնել են գոյատևել դարերի ընթացքում, դարձան մեր թշնամին այն ժամանակ, երբ մենք պետք էր միասնական լինեինք։

Ես գրում եմ այս գիրքը ոչ միայն հայերի համար, այլև նրանց համար, ովքեր ուզում են հասկանալ, թե ինչպես է ծնվում պետությունը, և ինչու է այդքան հեշտ այն կորցնել։ Ես գրում եմ այս գիրքը նաև նրանց համար, ովքեր կարծում են, որ հեղափոխությունները միայն բարիք են բերում, և որ հին կարգի կործանումը միանշանակ առաջընթաց է։ Ես գրում եմ այս գիրքը նաև նրանց համար, ովքեր կարծում են, որ պատերազմը կարող է լուծել ազգային հարցերը։

Ես գրում եմ այս գիրքը, որովհետև կարծում եմ, որ մենք պարտավոր ենք հիշել մեր անցյալը, որպեսզի չկրկնենք մեր սխալները։ Ես գրում եմ այս գիրքը, որովհետև հավատում եմ, որ ազգը, որը չի հիշում իր անցյալը, դատապարտված է կրկնել այն։

Ես գրում եմ այս գիրքը, որովհետև ես ինքս ապրել եմ այդ ամենը, և որովհետև ես զգում եմ պարտավորություն պատմել այդ մասին։

Ես գրում եմ այս գիրքը, որովհետև ես հավատում եմ, որ ճշմարտությունը, որքան էլ դաժան լինի, միշտ ավելի լավ է, քան սուտը։

Ես գրում եմ այս գիրքը, որովհետև ես հավատում եմ, որ մարդիկ, որոնք կարող են կարդալ և մտածել, արժանի են իմանալ ամբողջ ճշմարտությունը։

Ես գրում եմ այս գիրքը, որովհետև ես հավատում եմ, որ ազգը, որը չի ուզում հիշել իր անցյալը, դատապարտված է կրկնել այն

ԻՆՔՆԱՏԻՐ ՎԱՐԱԳՅԱՆ

(ՀԱՅԿԱԿԱՆ ԿԱԿԱՍԻՆ)

ԿԱՐՄԻՐ ՍԱՆ

Ե.

Մեր Մուկեռլիզմորը ղեռ ոչինչ գիտեր ամերիկյան ժամանակակից գրականության մասին։ Ինքն էլ ինձ պես ոչինչ գիտեր։ Ես ինձ պես ոչինչ գիտեր։ Ոչ ոք ոչինչ գիտեր։ Ամերիկան ոչինչ գիտեր։ Ամերիկան ոչինչ գիտեր ամերիկյան գրականության մասին։ Ամերիկան ոչինչ գիտեր ամերիկյան գրականության մասին, որովհետև ամերիկյան գրականություն գոյություն չուներ։ Ամերիկան ոչինչ գիտեր ամերիկյան գրականության մասին, որովհետև ամերիկյան գրականություն գոյություն չուներ, որովհետև ամերիկյան գրականությունը ծնվեց միայն 1920 թվականներին, երբ Հեմինգուեյը, Ֆիցջերալդը, Դոս Փասոսը, Ջոն Դոսը, Ստայնբեքը, Ֆոլքները, Սարոյանը, Սալինջերը, Մաքքալլերսը, Թրումենը, Ուիլյամսը, Մեյլերը, Ջոնսը, Ուեստը, Ուայլդերը, Ռեքսրոթը, Ռեզնիկոֆը, Ռեքսրոթը, Ռեզնիկոֆը, Ռեքսրոթը, Ռեզնիկոֆ

վաւերաթուղթերու վրայ, նման ջինովիեւի կեղծ նամակին, զոր քանի մը օր առաջ հրապարակաւ դատապարտեցին 132 անգլիացի երեսփոխաններ եւ մէկ նախկին վարչապետ:

Լիտվինօֆ փոխանակ ուղղակի պատասխան տալու Լորտ Քըշընտրնի այն հարցումին թէ նո՞ր գիծին վրայ կը դնէ քաղաքացիական կռիւն ու ազգամիջեան կոիւները, եւ թէ կ'ընդունի՞ վերջապէս թէ Մոսկուա իրաւունք չունի ուրիշ պետութեանց ներքին գործերուն խառնուելու, հակայարձակողականի անցաւ եւ իր կարգին ամբաստանեց անգլիական կառավարութիւնը թէ բռնի միջոցներով կը միջամտէ ուրիշ պետութեանց ներքին կեանքին՝ ինչպէս Չինաստանի եւ Պարսկաստանի:

«Եթէ, ըսաւ բոլշեւիկեան ծրագիրը կը հակասէ Ազգերու Դաշնակցութեան ուխտին, պէտք է փոխել զայն: Նոյն իսկ հաճոյքով պ'ատի վերաքննէինք բոլոր հաշտութեան դաշնագիրները»: Գալով իր ծրագրին մանրամասնութեանց շուրջ եղած քննադատութիւններուն, պատրաստ է ամէն կարգի իրաւախոհութեանց:

Ամէնէն վերջ խօսք առաւ Ֆրանսայի պատուիրակ կոմս Քլօզէլ, որ Լիտվինօֆին դառնալով, ըսաւ.

— ինչպէս բոլոր առաքեալները, չէք գոհանար ձեր առաքելութեամբ, այլ մարտիրոսութեան ծարաւն ունիք: Դուք ձեզ մեր հարուածներուն կ'ենթարկէք, որպէսզի ամբողջ աշխարհ վկան ըլլայ ձեր գողգոթային: Բայց մենք չպիտի հալածենք ձեզ: Պատրաստ ենք սրտաբաց վիճաբանելու անկեղծօրէն մեզի եղած բոլոր առարկութիւններուն մասին:

Վերջացնելով, կրկնեց Անգլիոյ պատուիրակին թելադրութիւնը, որուն համաձայն խորհրդային ծրագիրը պէտք է քննուի բոլոր պետութեանց կողմէ:

կացութիւնը Ռումանիոյ մէջ

Պուքրէշէն կը հեռագրեն 22 մարտ Թուականով. —

Վարչապետ Պրըթիանու խորհրդարանային մեծամասնութեան խմբակցութեանց առջեւ զեկոյց տուաւ քաղաքական կացութեան մասին: Պատմականը ըրաւ վերջին օրերս արտասահմանի մէջ գիւղացի-ազգայնական կուսակցութեան կատարած պայքարին, ծանօթ անձնաւորութեան մը (իշխան կարոլ) այցելութեան ձեւին տակ:

Աւելցուց թէ ներկայ կառավարութիւնը վճռած է իշխանութեան գլուխ մնալ, երկրի բարօրութեան եւ սահմանադրական կարգի պահպանման համար: Երկրին պարտադրուած զոհողութիւններով, ազատական կառավարութիւնը հասած է վիճակի մը, որ թոյլ կու տայ անհրաժեշտ կայունացումն ընել երկրէն դուրս, ինչպէս նաեւ երկրէն ներս: Ազգայնական գիւղացիներու պայքարը միասակար է երկրին համբաւին ու վարկին, ու ի վերջոյ իրենց դէմ պիտի դառնայ:

Եզրակացնելով, վարչապետը ըսաւ թէ Ռումանիոյ թշնամիները պիտի օգտուին ազգայնական գիւղացիներու պայքարէն:

*** Նոր հեռագրի մը համաձայն, *վարչապետը յայտարարած է թէ պաշտօնանկ պիտի հռչակէ բոլոր այն գիւղացի-ազգայնական երեսփոխանները ու ծերակուտականները, որոնք 12 նիստերու պիտի բացակային: Խորհրդարանը յառաջիկայ երեք օրուան մէջ օրական չորս կարճ նիստեր պիտի ունենայ, ու այդ նիստերուն բացակայողները անմիջապէս հրաժարած պիտի նկատուին: Կառավարութիւնը որոշած է որ ազատական կուսակցութիւնը չպիտի մասնակցի այս ձեւով թափուր ձեալիք երեսփոխանական աթոռներու նոր ընտրութեանց, այլ պիտի ձգէ որ այդ աթոռները գրաւուին զօրավար Ավերէսքուի եւ փրոֆ. Եորկայի ընդդիմադիր կուսակցութիւնները: Կառավարութիւնը կարգը պիտի պահէ իր տրամադրութեան տակ եղած բոլոր միջոցներով:*

ՖՐԱՆՍԱՅԻ ԱՌՆԵԼԻՔԸ ԿԱՐԳԱԴՐՈՒԱԾ

Վարչապետ Պրըթիանու նոյն ժողովին մէջ հայտարարեց թէ՝ փարիզէն նոր ստացած է հեռագիր մը, որ կը ծանուցանէ թէ Ֆրանսայի հանդէպ Ռումանիոյ ունեցած պատերազմական պարտքին համար կարելի եղած է կարգադրութեան մը յանգիլ: Այս պարտքին ընդհանուր գումարը կարելի եղած է 500 միլիոնէն 175 միլիոնի զեղչել, շնորհիւ փուանքարէի աջակցութեան, որուն իր շնորհակալութիւնները յայտնեց վարչապետը եւ աւելցուց.

—«Ֆրանսայի վարմունքը կ'ապացուցանէ թէ Ռումանիա լքուած չէ եւ թէ ապահով բարեկամներ ունի: Ֆրանսայի հետ կարգադրութիւնը դիւրութիւններ կ'ընծայէ Ռումանիոյ՝ յոյսը կայունացնելու համար:»

Ասֆալտ Մեֆիս կողոպտուած

Վերջին Իտալիա Ապտիլ Մէֆիտ, Պոլսէն վտարուելէն ի վեր Եւրոպա կը բնակի եւ հաստատուած է Նիսի մէջ: Այս վերջին քաղաքէն հասած հեռագրի մը համաձայն, իր քարտուղարը Իտալիս պէյ մօտ 70,000 ֆրանք կողոպտած է Ապտիլ Մէֆիտէն եւ փախած:

Փախչելէ առաջ Իտալիս պէյ նամակ մը ձգած է Ապտիլ Մէֆիտ էֆէնտիի, խոստովանելով իր արարքը եւ աւելցնելով որ կամաց-կամաց գողցուած այդ 70,000 ֆրանքը խաղի մէջ կորսնցուցած է:

Ի՞նչ պիտի ըլլան ռակիները

Պանք տը Ֆրանսը զեկոյցով մը պաշտօնապէս կը հերքէ կարգ մը ամերիկեան եւ ֆրանսական թերթերու մէջ յայտնուած միտքերը Պանք տը Ֆրանսի ներկայացուցիչներ Շաղ Ռիսթի եւ Քէնէի Նիւ Եորք այցելութեան եւ Ամերիկայէն Ֆրանսա ոսկի փոխադրուելուն առթիւ: Կ'աւելցնէ թէ Ռիսթ եւ Քէնէ ոչ մէկ խօսակցութիւն ունեցած են ֆրանքին կայունացման մասին եւ թէ Ամերիկայէն ու Անգլիայէն Ֆրանսա բերուած ոսկիները ո՛չ թէ նոր գնուած էն, այլ ամիսներէ ի վեր:

Մ. ՔԷՄԱԼ ՉԵԽՈՍԼԱՎԱՔԻՈՅ ՋԵՐՄՈՒԿՆԵՐԸ Կ'ԵՐԹԱՅ

Փրակայէն կը հեռագրեն թէ Մուսթաֆա Քէմալ փաշա ամսոյս վերջերը Չեխոսլովաքիոյ մէջ Մոկովէկի ջերմուկները պիտի հանի, դարմանուելու համար:

1000 հատալեւտար ձախոնի վէջ

«Իմանիթէ» կը գրէ թէ ձախոնի վերջին խորհրդարանական ընտրութեանց հետեւանքով ձերբակալուած են մօտ հազար հաւատարիմներ: Ոստիկանութիւնը բացարձակապէս արգիլած էր թերթերուն մէջ ոեւէ բան գրել ձերբակալութեանց մասին: Լրացուցիչ տեղեկութեանց համաձայն, միաժամանակ խուզարկութիւններ կատարուած են Թոքիոյի, Եոկոհամայի, Նոգոյայի, Կիոտոյի, Օզակայի, Կոբէյի, Օկոյամայի եւ այլ քաղաքներու մէջ:

ԹԱՏԵՐԱԿԱՆ ՆԵՐԿԱՅԱՑՈՒՄ ՄԱՐՍԷՅԼԻ ՄԷՋ

Այսօր Շբ. գիշեր ժամը 8.30ին, բիւ Շափ Պոն Թէատրի մէջ

Նախաձեռնութեամբ Հ. Յ. Դ. ՄԱՐՍԷՅԼԻ ՇՐՋ. ԿՈՄԻՏԷԻ

եւ դեկավարութեամբ *Ընկ. Մ. Մարութեանի*

ՍՈՒԼԹԱՆ ՀԱՄԻԴ եւ ՊԱՆՔ ՕԹՈՄԱՆԻ ԳՐԱԻՈՒՄԸ

Գիները սովորական: Դիմել Օթէլ Դամաս, Ընկ. Նշան Կակոսեանի

ԴԱՍԱԽՕՍՈՒԹԻՒՆ ԵՒ ԵՐԵԿՈՅԹ

կազմակերպուած ռուս համալսարանի միութեան կողմէ

վաղը կիր. գիշեր ժամը 8.30ին, Salle Gaveau, 45 Rue du la Bôetie

կը դասախօսէ՝ Պ. Ա. ԽԱՏԻՍԵԱՆ

Ռուսերէն լեզուով, Հայաստանի եւ Վրաստանի տնտեսական եւ աշխարհագրական նիւթերու մասին:

Մոգական լապտերով ցոյց կը տրուին 50ի չափ զանազան նկարներ: Դասախօսութենէն վերջ concert. Ար. Աղաբաբեան եւ իշխանուհի Վաշավէ կ'երգեն հայերէն եւ վրացերէն երգեր:

ՄՈՒՏՔ 4 ՖՐԱՆՔ

ՓԱՐԻԶԱՀԱՅ ՏՐԱՄԱ-ՕՓԷՐԷԹ ԽՈՒՄԲԸ

Այսօր Շաբաթ գիշեր ժամը 8.30ին, (կը վերջանայ ժամը 11.30ին) Conservatoire Renée Maubelի մէջ, 10 Rue de l'Orient, մէթրօ Blanche

կը ներկայացնէ ԱՇՈՒՂ ՂԱՐԻԲ

ԳԻՆԵՐԸ ՍՈՎՈՐԱԿԱՆ

ԿԱՐՄԻՐ ԽԱՉԻ ՊԱՐԱՀԱՆԴԷՍԸ

Այսօր Շաբաթ գիշեր ժամը 10ին, Salle Hoche, 9 Ave, Hoche

ՆՈՒԱԳԱՀԱՆԴԷՍԸ ԼԻՈՆԻ ՄԷՋ

31 մարտ Շբ. գիշեր ժամը 8.30ին, երրորդ թաղապետարանին սրահը

Նախաձեռնութեամբ՝ Ջ. Ե. Ո. Միութեան եւ դեկավարութեամբ յուխտակաիար Տիգրան Նիգոլեանի եւ մասնակցութեամբ հայ եւ Ֆրանսացի կարող ուժերու: Ընտիր նուագախումբ, երկսեռ երգչախումբ: Կը նուագուին եւ կ'երգուին կ. վարդապետի, Ց. Ալմեդեանի, Սինանեանի Berlioz, Mozart, եւայլն ընտիր կտորներ:

ՄՈՒՏՔ 5 ԵՒ 3.50 ՖՐԱՆՔ

Դիմել՝ Ց. Իսքէնտէրեանի, 74 Rue Vaubau եւ միութեան անդամներուն:

Հ. Յ. Դ.

Պելվիլի ենթակոմիտէի դասախօսական ժողովը այսօր Շբ. երեկոյ ժամը 8.30ին ձանօթ հաւաքատեղին: Կը խօսի ԸՆԿԵՐ Կ. ՍԱՄՈՒՆԻ:

Ալֆորվիլի Ս. Մինասեան ենթակոմիտէի դասախօսական ժողովը վաղը Կիրակի ժամը 3ին, 72 Rue Etienne Dolet, ներկայանալ անդամատեարերով:

Մարսէյլի Պատ. միութեան ժողովը վաղը Կիրակի ժամը 1ին, Պատ. միութեան դրադարանը:

Բոլոր ընկերներու ներկայութիւնը կարեւոր է:

ՅՈՒՇԱՏԵՏՐ

Հ. Մ. Ը. Մ. Շավիլի մասնաճիւղին ընդհ. ժողովը այս իրիկուն ժամը 8ին, 19 Rue Mundon, Place Nationale, Biilancourt: կարեւոր օրակարգ:

ԽՄԲԱԳՐԱՏՈՒՆ կը հրաւիրուի Գուրգէն Մեծատուրեան, Պուա Քոլոմպէն վ. կէօվշէնեան:

Լիոն, Ց. Թ.— 60 Ֆրանք:

ՏԻԿ. ԲԱԲԱՅԵԱՆԻ ՅՈՒՅԱՀԱՆԴԷՍԸ

Նկարչուհի տիկին Արմենեայ Բաբայեանի ցուցահանդէսը՝ Galeric Carveine ի մէջ, 53 Rue de Seine:

Բաց է, կիրակիէ զատ, ամէն օր, ժամը 10_18.30 մինչեւ Մարտ 31:

ԺԱՄԱՆԱԿԱՅՈՅՍ ՍԱՆԱՍԱՐԵԱՆ ԺՈՂՈՎՐԴԱԿԱՆ ՀԱՄԱԼՍԱՐԱՆԻ

Այս իրիկուն, Ֆլօրիայի մէջ ժամը 9—10, քաղաքական տնտեսութիւն (Ա. Խոնդկարեան):

Ժամը 10—11՝ հայոց նորագոյն պատմութիւն (Ց. Վրացեան):

ՊԱՐԱՀԱՆԴԷՍ

Կազմակերպուած Հ. Մ. Ը. Մ.ի Rosny s/Boisի մասնաճիւղին կողմէ:

Այսօր Շաբաթ գիշեր ժամը 9.30ին Քազինօ տը Ռէյնսիի սրահը: (Ռէյնսիի կայարանին ճիշտ դիմացը:

ԳՈՐԾ ԿԸ ՓՆՏՌԷ

վարպետ խոհարարապետ մը որ 35 տարուան փորձառութիւն ունի, գործ կը փնտռէ որ եւ է ճաշարանի մը մէջ:

Դիմել «ցառաջ»ի Մ. Աւետիսեանի:

Կ'ՈՒԶՈՒԻՆ կանանց մազեր կտրող եւ Ondulation ընող այր սափրիչ մը:

Դիմել՝ ցակոբ Էլիզեեանի, 94 Ave. de Centenaire, Pré St. Gervais, (Seine).

IMPRIMERIE - MASSIS - ÉDITIONS
208bis, Rue Lafayette Paris (10)

Le Gérant: H. TEURNIER

ԻՐԱՒԱԳԻՏԱԿԱՆ ԴՐԱՍԵՆԵԱԿ

Է. ՍԹԷՖԻՔԻ

106 Kléber, շեն. Passy 72.56

Կը կատարէ Ֆրանսա եւ յունաստան մտնելու կամ բնակելու արտօնութեան գործողութիւնները.

AFFIDAVITի (Աֆիտավիթ)

Դիմել՝ ամէն օր կէս օրէ վերջ ժամը 4—7.

Կ'ՈՒԶՈՒԻՆ գործ նորոգող գործաւորուհիներ: Դիմել՝ Սարգիս Յովսէփեանի, 45 Rue Lepic, Paris, մէթրօ Պլանշ, Թէլ. Marcadet 27-14:

Վարձու է պարտէզով տան մը մէջ 2 սենեակ եւ խոհանոց սը: Ջուր եւ ելեքտրականութիւն, Դիմել՝ Բարունակեանի, Villa Arax, Rue Beauséjour, Sarcelles.

ՏՕՔԹ. Ա. ՊՕՂՈՍԵԱՆ

36, Rue de Bellefond, 36

PARIS (9e)

Մէթրօ՝ Poissonnière

Կ'ՈՒԶՈՒԻՆ կօշկակարներ կանացի կօշիկներու նուրբ գործի համար (cousu main) լաւ վճարում:

Դիմել՝ «Chaussures Païva» Soc. Anonyme, 215 Ave. Gambetta, Paris (20e).

ԲԺՇԿԱԿԱՆ ԴԱՐՄԱՆԱՏՈՒՆ

123 Bld. Sébastopol, 123

(Métro:St. Denis և Réaumur)

ՄԱՍՆԱԳԷՏ ԲԺԻՇԿՆԵՐ

Ջերմամիգուկեան, Ֆրանկախտի, արիւնի եւ մորթային հիւանդութեանց:

Բժշկական տարրալուծուիներ

Ամէն օր ժամը 9—12 և 2—8, Կիրակի՝ 9—12:

Ժողովրդական գիներ

ԾԱԽՈՒԻ ՏՈՒՆ ՄԸ

Մեկնումի պատճառաւ փարիզի արուարձաններէն հայաշատ կեդրոնի մը մէջ ծախու է շատ աժան քարաշէն տուն մը, 440 քառակուսի մեթր պարտէզով եւ պտղատու ծառերով: Լաւ յարմարութիւն բազմադամ ընտանիքներու համար: Դիմել՝ Ա. Աճէմեանի, 35 Rue des Buttes, Sarcelles (S. et O.). երկաթուղի առնել Gare du Nordէն:

ԾԱԽՈՒԻ Է քիչ գործածուած կօշիկի (սանտալ) մեքենայ մը, յարմար գինով: Օգտուեցէք առիթէն: Մանրամասնութիւններու համար դիմել՝ Փիլար Խաչիկեանի, 62 Rue des Morillions. Paris (15e). Մէթրօ Convention.

ՀԱՅԿ. ԲՈՒԺԱՐԱՆ - POLYCLINIQUE de BELLEVILLE

Ցէր եւ Ցնօրէն՝ ՏՕՔԹ. ԳՐԳՈՅԵԱՆ

29, Rue (Place) des Fêtes, Paris. XIX. Tél. Nord 96 - 61

Բաց է ամէն օր, ուր շատ մը մանագէտ բժիշկներէ կը խնամուին ամէն տեսակ ներքին եւ վէներական հիւանդութիւններ: Աչքի մասնագէտը կ'ընդունի Գշ., Երք. եւ Շաբաթ օրերը ժամը 3—5: Քթի, կորդի ու ականջի մասնագէտը ամէն Երեք. եւ Շաբաթ օրերը ժամը 1—3: ԱՏԱՄՆԱԲՈՅԺը ամէն օր ժամը 9էն 19: Կիրակի 9—12:

ԱՏԱՄՆԱԲՈՅԺ Clinique COVO

ընկերակցութեամբ Ատմնբժ. Յ. ՊՈՒՌՆԱԶԵԱՆԻ

Ամէն օր ժամը 2.30_7.30, կիր. 10_12: Tél. TRUD. 29-04

107, Rue Lafayette, PARIS (Xe). Métro: Poissonnière

ԶԱՆԱԶԱՆ ԳԻՐՔԵՐ

20 ՖՐ.Է ՎԵՐ ԳԻՐԲ ԱՊՍՊՐՈՂԻՆ 5 ՖՐ.Ի, 30 ՖՐ.Է ՎԵՐ 10 ՖՐ.Ի 50 ՖՐ.Է ՎԵՐ 15 ՖՐ.Ի ԵՒ 100 ՖՐ.Է ՎԵՐ 20 ՖՐ.Ի ԳԻՐԲ ՆՈՒԷՐ

*Աղա Նազար 3, Արձակ էջեր Խահակեանի 12.50, Աւազակապետ 30, Թիապարտ 30, Առանց դաւանանքի 45, Հերովթիոս 4, Պէքրի Մուսթաֆա 5, Մտերիմ զրոյցներ 30, Բարեկենդանի անկուժիները 2, Առիւն-ժալ-Ալան 4, Մխիթիա 8, Երեք տարի Արժանթինի մէջ 5, Տասնօրեակ 10, Երազահան 5, 6, 10, 20, Երգարան 3, 5, 10, 12.50, 15, 25, 30, Աթլանթիա 15, Նատիա 10, Լուսաբեր այբենարան 5, Հօճա Նասրէտտին 17.50, Հացի հաժար 35, Վարժապետին աղջիկը 18, Լուսանկարչութիւն 3, 10, Սրտին ձայնը 25, Պէն Հուր 35, Ռօպէնսոն 15, Բռնի սիրուբտուք 3, Սօնիա 20, Քերթ. Պ. Դուբեանի 5, Տարէ և նաժակային 8, Լէպլէպիճի 5, Զարշըլը Արթին 5, Ձեպրթաց նորածինը 2, Ֆրանսահայ բառարան 15, 75, Ինքնուսոյց զրուցատրութիւն 6, 10, 15, 20, 25, Սիրային ոչխր մը 15, Ուշ Լինի 3, Զգայատես կինը 5, Աշուղ Ղարիպ 5, ՁԱՐԼՈՓԻՆ 3, Փեսայ գտնող քիթը 2, Հոգիս աքսորեալ 10, Սրուանձտեանցի Հայկ. ձայն. երգերը (6 տետ.) 90, ինչպէս նաեւ ԱՒՐՈՆԵԱՆ, ՇԱՆԹԻ, ՕՏԵԱՆ, ՁՕՀՐԱՊԻ, ՇԻՐՎԱՆԶԱԴԷի ամբողջ գործերը, ԲՈԼՈՐ արտասահմանի նոր հրատարակութիւնները ԱՆՄՐՑԵԼԻ գիներով: Պահանջեցէք 40 էջնոց ՆՈՐ գրացուցակը նուէր տրուած գիրքերուն ցանկին հետ: Կ'ընդունին նաեւ ամսավճարով ապսպրանքներ: Դիմել՝ VAHRAM SÉVOUNI 31 Rue Kléber, Issy-les-Moulineaux (Seine).

ՄԵԾԱՔԱՆԱԿ ՓՈՔՐԱՔԱՆԱԿ

Լաւագոյն յախճապակիէ եւ անմրցելի գիներով Արեւելեան սուրճի եւ թէյի գաւաթներու, թէյամաններու, ճէզվէներու ու զանազան սպասներու համար դիմել՝ միակ կեդրոնատեղին

MLLE E. PERRET

16, Rue Puvis de Chavannes, MARSEILLE

Ֆրանսայի ներքին գաւառներէ եղած ապսպրանքները կը կատարուին ամենաարագ կերպով եւ մեծ խնամքով:

Թղթակցութիւն՝ Հայերէն և Ֆրանսերէն:

B. VAHÉ (BEUREKDJIAN)

46, Rue Ste. Anne, PARIS (2e) -:- Téléphone: LOUVRE 45-25

Licencié en Droit de la Faculté de Paris. Ancien élève de l'Ecole des Hautes Etudes Sociales,

Ancien Avocat. —JURISCONSULTE— Droit Français et International Privé.

Պ. ՎԱՀԷ (ՊԷՕՐԷՔՃԵԱՆ)

ԻՐԱՒԱԳԷՏ, ՎԿԱՅԵԱԼ ՓԱՐԻԶԻ ՀԱՄԱԼՍԱՐԱՆԷՆ

Իրաւագէտ-խորհրդատու Տէքթոր Օթոմօպիլ է Սբօրթիվ եւ Մխիթէր Մխիթէրի Ֆրանսական մեծ ընկերութեանց:

Կը ստանձնէ քաղաքային, առեւտրական եւ պատժական դատարաններու առջեւ ամէն տեսակ դատեր, կը հետապնդէ փողոցի արկածներու առթիւ ընտրուց հատուցումը, առանց կանխիկ վճարումի, կը խմբագրէ աղերսագրեր եւ պայմանագրեր, կու տայ certificats de coutume եւ կատարէ նաթիւրալիզասիոնի եւ քաղաքային ամուսնութեան հետեւանքները, ու ամէն լեզուէ թարգմանութիւններ:

Հայերու համար դիւրամատչելի պայմաններ:

Խորհրդակցութեան ժամեր.— Ամէն առաւօտ ժամը 8.30էն 9.30, ու երեկոները 6էն 7 եւ ժամադրութեամբ:

ՁՈ՞ՐՆ ԱՍԵՄ, ԿԱՄ ՁՈ՞ՐՆ ԽՈՍՏՈՎԱՆԻՄ, ՁԻ ԱՆԹԻԻ ԵՆ ՄԻՋՈՑՆԵՐԸ ԱՅՑԵԼԵԼՈՒ

ՎԱՀՐԱՄ ՃԷՆԱՋԵԱՆԻ

ՍԷՆ ՄԻՔԷԼԻ ՀՐԱՑ ՆՊԱՐԱՎԱՃԱՌԱՏՈՒՆԸ

1 bis Rue Hautefeuille, Paris (6e)

Թրամուէյներ 8, 29A, 29B, 29C, 86, 87, 93, 2, 9, 14, 19, 20, 47, 82, 83, 103, 104:

Ոմնիպիւսներ՝ Y, AI, AIbis, Q, W, Z, BD, H.

ՇԱՏ ԿԱՐԵԻՈՐ

ի գիտութիւն յաձախորդներուս եւ բարեկամներուս կը ծանուցանեմ թէ իւզէնի նպարավաճառի խանութս փոխադրած եմ 8 Rue Borely, Gardanne (B. D. Rh). կ'ընդունիմ ամէն տեսակ ապսպրանքներ: վարձու կուտամ հրապարակին ամէնէն փայլուն կեդրոնը խանութիս կից ամէն գործի յարմար եւ դիւրամատչելի պայմաններով խանութ մը եւ տուն մը: Ջուր, ելեկտրականութիւն: Մանրամասնութիւններու համար անձամբ ներկայանալ կամ գրել:

ՄԱՐՍԷՅԼԻ ՄԷՋ

Հայկական առաջնակարգ նոր եւ շքեղ հիւրանոց

12, Տէ Թէօյեան փողոց, 12

Տնօրէն վ.Գ.ԵԼՄԱՍԵԱՆ

PAX-HOTEL

12, Rue des Feuillants, 12

(Angle Rue Cannebière)

Tél. Inter. 12-03

MARSEILLE

Ouvert toute la nuit

Chauffage central, Salle de Bains, Eau, courant chaude et froide

ՅԱՌԱՋ

LE PREMIER QUOTIDIEN ARMÉNIEN EN EUROPE

ԲԱԺԱՆԵՑԻՆ

	3 ամս.	6 ամս.	Տար.
ՖՐԱՆՍԱ	35 ֆ.	70 ֆ.	140 ֆ.
ԱՆԳԼԻԱ	20 շլ.	40 շլ.	
ԵԳԻՊՏՈՍ	»	»	
ԻՏԱԼԻԱ	250 ֆրանք		
ԱՄԵՐԻԿԱ	6 տլ.	10 տլ.	
ԵՒՐՈՊԱ	100 ֆ.	200 ֆ.	

"HARATCH"

Խմբագիր՝ ՇԱՒԱՐՇ ՄԻՍԱՔԵԱՆ

Directeur-Propriétaire : SCHAVARSCH MISSAKIAN

Rédaction & Administration
Խմբագրութիւն — 208 bis, Rue Lafayette PARIS (10e)

TÉLÉPHONE : NORD 57-82

MÉTRO LOUIS-BLANC ou JAURÈS

Հասցէի փոփոխութեան համար պէտք է վճարել 2 ֆրանք

ԿԻՐԱԿԻ 25 ՄԱՐՏ 1928

25 MARS 1928

Թ. ՏԱՐԻ Թիւ 605

ՕՐԱԹԵՐԹ՝ ԱԶԳԱՅԻՆ, ՔԱՂԱՔԱԿԱՆ ԵՒ ԳՐԱԿԱՆ

ԳԻՆ՝ 50 ՍԱՆԹԻՄ

ԵՐԿՈՒ ԽՕՍՔ

ԱՌԱՆՑ ԸՆԿԱԼԱԳՐԻ...

Եգիպտոսի ամկավար պաշտօնաթերթը, ուժ տալու համար իր անճարակ պաշտպանողականին, կը փսփսայ.

— ... «բարեգործականը չի կրնար իր ծանուցումները տալ դաշնակցական թերթերուն, որոնք իր կազմութեան առաջին օրէն սկսեալ իրեն դէմ կուիւ մղած, զինք քանդել փորձած են:»

... «դաշնակցութիւնը, ընդհակառակն, այնքան կը ֆարուատ է բարեգործականը՝ որքան զայն զօրաւոր եւ օգտակար կը տեսնէ: (Արեւ, 12 մարտ):

երկկ ըսինք թէ սուտ է առաջին յայտարարութիւնը: եւ դանելիկ սուտ :

1.— *Բարեգործականը եթէ «պէտք ունի» ամկավար թերթերուն, նոյնքան եւ աւելի պէտք ունի դաշնակցական եւ ուրիշ թերթերու :*

Ապացոյց այն՝ որ իր զեկոյցները, ծանուցումները եւ «ոէքլամները» կը ղրկէ աշխարհի բոլոր հայերէն թերթերուն, ինչպէս կը գրէինք երէկ: Անոր «կեանքն ու գործը» ներկայացնող բոլոր տեղեկութիւնները կը հրատարակուին մեր թերթերուն կողմէ, համաձայն թերթի ծաւալին, միջավայրին եւ խմբագրական հակացողութեան: Մինչեւ անգամ պարզ ազդերն ու ծանուցումները: «Արեւ»ի խմբագիրը կրնայ թղթատել թերթերը:

Իրականութիւնը այս ըլլալէ յետոյ, երբ իրենք ալ կը խոստովանին թէ բարեգործականը «վճարած է մեր թերթերուն», հոգ չէ «մէկ մասը միայն» («Արեւ»), կամ իրրեւ «խրախուսական եւ համակրական վերաբերմունք, նիւթապէս աննշան, բայց բարոյապէս արժէք ունեցող օժանդակութեամբ» (Ա. Զօպանեան), —կը նշանակէ թէ ինքզինքը չեզոք հռչակող այդ հաստատութիւնը մեկենասն ու հոգատարն է ամկավար թերթերուն:

Այլապէս, կա՛մ ոչ մէկուն պիտի վճարէր, կամ պիտի վճարէր բոլորին ալ: Եւ կամ միայն իր պարբերական տեղեկագիրներուն մէջ պիտի հրատարակէր իր «կեանքն ու գործը», ձգելով որ ուզողը արտատպէ:

Մեր գիտցածը, Բարեգործականը երկու պաշտօնական հրատարակութիւն ունի, «Միութիւն» (Եգիպտոս) եւ «Յուշարար» (Ամերիկա): Իսկ հիմա երեւան կուգայ որ բոլոր ամկավար թերթերը միեւնոյն ատեն Բարեգործականի օրկաններ են, «փոխան ընկալագրի »:

Ըսեր ենք եւ կը կրկնենք,— մենք վճարում չենք սպասած Բարեգործականէն, օրը օրին հրատարակելով անոր զեկոյցները, նոյն իսկ ազդերը: Եւ այն վստահութեամբ թէ բոլորն ալ մեզի պէս կը շարժին, կամ աւելի ճիշտ՝ Բարեգործականը միեւնոյն աչքով կը նայի բոլորին, իրրեւ պրոպագանտի միջոց:

Հաստատուեցաւ որ այդ հիմնարկութեան վարիչները կողմնակցութիւն, աւելի ճիշտ՝ կուսակցականութիւն կը խաղան:

Եւ ինչ որ աններելի է,— իրենց պարտականութեան մաս կը համարեն ալ ու ձախ տարածել ամկավար թերթերը, որոնք, ամէն բանէ առաջ, թիթու կուսակցական են եւ կատաղի հակադաշնակցական:

Մեր հայերէնով, վստահութեան զեղծում եւ խարդախութիւն են այս արարքները, եւ հակառակ՝ Բարեգործականի հիմնական կանոնագրին:

2.— *Սո՛ւտ է նաեւ երկրորդ յայտարարութիւնը:*

Նախ որ, Բարեգործականի զօրացման մէջ դեր ունեցած են շատ մը Դաշնակցականներ, զանազան վայրերու մէջ: Կարելի է պրպտել եւ իմանալ:

Երկրորդ, Դաշնակցականներէն առաջ, կամ անոնց հետ եւ աւելի ուժգնօրէն, Բարեգործականի սահմանափակ ծրագրին, քերիներուն եւ մսխումներուն դէմ պայքարած են բազմաթիւ անձեր եւ օրկաններ: Ողբացեալ Ս. Պարթեւեանը Դաշնակցական չէր, եւ ամէնէն անողոք մերկացումները կատարեց եգիպտոսի մէջ: Եսայի Կարիկեանը ամկավար էր եւ Բարեգործականի հիմնադիր-անդամ, բայց այնպիսի մերկացումներ կատարեց, թերթերով եւ գրքոյկներով, որոնց մասին հազիւ թէ գաղափար ունէինք մենք: Բարեգործականի հացը կերած եւ անոր փառքը երգած հայրենակիցներ կան, որոնք մեզմէ շատ աւելի լաւ գիտեն թէ «ինչ կ'անցնի կը դառնայ ներսը»:

Ու վերջապէս, սուտ խենդերու գործին չի գար խոստովանիլ թէ՝ պայքարը, որ կը շարունակուի մինչեւ այսօր, ոչ թէ Բարեգործականի էութեան դէմ է, այլ անոր գործունէութեան ձեւերուն: Անոր վարիչներուն եւ քիսնապահներուն, Մալէզեաններու, Թէքէեաններու, Զօպանեաններու եւ նմաններու հասկացողութեան եւ գործելու եղանակին դէմ: Ադնուապետական եւ գրասենեկային ունակութեանց դէմ, մեծապատիւ մուրացկանութեան եւ աններելի մսխումներու դէմ, գումարներու եւ վարկերու հակասական, անհամապատասխան բաշխումներուն դէմ:

Եւ այս բոլորը՝ ոչ թէ Բարեգործականը քանդելու համար, ինչպէս անպարկեշտօրէն կը բանսարկէ «Արեւ»ը, այլ զայն աւելի օգտակար, աւելի ժողովրդական, եւ օրուան պահանջներուն աւելի համապատասխան վիճակի մը մէջ դնելու, եւ աստիճանաբար, աւելի զօրաւոր դարձնելու համար:

Ի գուր կը մոլորեցնեն սուտ - խենդերը:

Բարեգործականի իսկական բարեկամները անոր «պէնտէկեան»ները չեն, ոչ ալ տիտղոսաւոր ազոռականները:

Անոնք ընդունակ չեն ծուռն ու շիտակը մատնանշելու, առանց ընկալագրի:

Շ.

ՄԱՄՈՒԼ

ՆԻՒԹԵՐ ՊԱՏՄՈՒԹԵԱՆ ՀԱՄԱՐ

Հայաստանի «Հոդժողկոմ» ա. երգնկեան շարք մը յայտարարութիւններ ըրած է *Խորհրդային Հայաստանին*, էջմիածնի ձեռքը մնացած այգիներու եւ պարտէզներու գրաւման առթիւ: (ցես Գ. էջ): Այդ յայտարարութենէն կը քաղենք քանի մը հատուածներ, ընթերցողին ձգելով խորհրդածութիւնը («Ա. Հ.» 6 մարտ).

— «Նախ եւ առաջ Էջմիածինը որոշակի հրապարակ չի եկել ճշտելու իր դիրքը մեր թշնամիների վերաբերմամբ: Էջմիածինը պատասխանատու է իր բոլոր առաջնորդների արարքի համար, իսկ այդ տեսակէտից նրա ներկայացուցիչները գաղութներում —չնչին բացառութեամբ— ձեռք ձեռքի տուած մեր խորհրդային երկրի թշնամիների հետ՝ մասնակցում են նրանց դաւադրութիւններին ընդդէմ Խորհրդային Հայաստանի:

Պարզ է, որ իր առաջնորդների այսօրինակ գործողութիւնների համար Էջմիածինը պատասխանատու է:

Ո՞ւմ յայտնի չէ հայ գաղթականների վիճակը գաղութներում:

Թուում էր, թէ այդ խոշոր աղետի վերաբերմամբ (որին մեղսակից է եւ Էջմիածինը մօտիկ անցեալում իր վարած ազանտուրիստական քաղաքականութեամբ) Էջմիածինը նոյնպէս հրապարակ կուգայ իր հնարաւորութիւններով, սակայն, այդ խնդրում եւս նա գտնուեց Պիդատոսի դերում:

Ի միջի այլոց, Մանասարեան դպրոցի հարցը լուծուել է շատ տարօրինակ ձեւով, որը նոյնպէս բնորոշ է: Համաձայն Մանասարեան դպրոցի կանոնագրի, նրա տեղը պիտի որոշէր Կաթողիկոսը: Սակայն, չնայած այն հանգամանքին, որ մենք տրամադրել էինք եւ հողամասեր այդ դպրոցի համար եւ շէնք, դպրոցը չփոխադրուեց Հայաստան եւ ներկայումս դպրոցի փողերը ծախսւում են Փարիզում՝ տրուում են ռոճիկներ Վրացեանին եւ Խատիսեանին, ինչ որ դասախօսութիւնների համար:

Վերեւ շեշտած խնդիրներում ինքնըստինքեան հասկանալի է դառնում Էջմիածնի երկդիմի դիրքը:

Խորհրդային իշխանութիւնը չի կարող հանդուրժել նման գործելակերպ. Էջմիածինը պարտաւոր է ճշտել իր դիրքը: Մեր այս օրինական պահանջը ծառացած է Էջմիածնի առաջ:»

Ինչպէս կը տեսնէք, Հայաստանի գործավարը Մանասարեանի մասին բան մը կարդացեր է, բայց չէ հասկցեր: կամ հասկցեր է, բայց կը ստէ:

Ջինքը եւ իր արբանեակները հանգստացնելու համար, ըսենք թէ. 1. փարիզի մէջ հաստատուած Մանասարեան դասընթացքը ձեռնարկն է կարգ մը միութիւններու (ցարդգող եւլն.). 2. Ո՛ր եւ է կապ չունի Մանասարեան կտակին հետ, որուն վրայ Թուխսի նստած են «շնորհիքով մարդիկ». 3. Ա. Խատիսեան դասախօս չէ, իսկ Ս. Վրացեան կը դասախօսէ առանց ո՛ր եւ է վճարի, ինչպէս միւս դասախօսները. 4. Սրաճի, երեւելի եւն. մանր ծախքեր (ոչ բոլորին) կան միայն որոնք կը վճարուին մուտքերու եւ Մանասարեան ժողովարանի կազմած ներկայացումներու եկամուտով:

ՕՐԸ ՕՐԻՆ

Մարաշի կուսակալը ապաւինուած

ՀԱՅՈՑ ԳԵՐԵԶՄԱՆԱՏԱՆ ՔԱՐԵՐՈՎ ԶՕՐԱՆՈՑ ԿԸ ՇԻՆԵՆ

Նոր Օրի Թղթակիցը Պէյրութէն կը գրէ (17 մարտ).—

Զգայացունց լուրեր կը հասնին Մարաշէն որ հիմա կուսակալանիստ քաղաք եղած է: Վերջերս պայքարը պայթեցաւ: Պահպանողականերն ու արդիականները բուռն բաղխում ունեցան: Մի քանի տարի առաջ արդէն այդպիսի դէպք մը տեղի ունեցած էր, եւ ընդդիմադիր պարագլուխները, ընդ որս նաեւ հանրածանօթ դեղագործ Լուֆթի պէյ, աքսորուեցան Էնկիւրի: Ներքին ընդդիմութիւնը նորէն գլուխ ցցեց: Վերջերս երբ կուսակալը Ուրբաթի իր «նամազ»ը կատարելու համար կ'երթայ Ուլու Ճամի, ճամբան Գանլը Տէրէի կամուրջին քովերը ամբոխը կը յարձակի վրան ու տեղն ու տեղը կը սպաննէ քէմալիստ կուսակալը, որ գլխարկ դնելով «կեավուր» եղած էր: Երկու կողմերն ալ զէնքի կը դիմեն: Պահպանողականները կը հաւաքուին գերման հիւանդանոցին մօտակայ թրքական գերեզմանոցի մօտերը: Շատ չանցած քէմալական կարեւոր ուժեր կը հասնին ու արիւնալի ընդհարումէ մը վերջ քէմալական նորէն կացութեան տէր կը դառնան: Նշանաւոր ընդդիմադիր պարագլուխներ նորէն կ'աքսորուին: Գերմանացիք հիւանդանոցը երկրաշափներուն ծախելէ առաջ իրենց մեռելներուն ոսկերոտիքը հանելով Տունարլը փոխադրեցին: Երկրաշափի մը անհոգութեան պատճառաւ, ուր նետուած թնդանօթի ռումբերէն, այդ վիթխարի հաստատութիւնը, որ շինուած էր 1912ին, ըստ Տօքթ. Յ. Տէր-Ղազարեանի, հրոյ ճարակ կ'ըլլայ, հոգ չէ թէ վրան մէկ մէթրէ աւելի ձիւն կար: Գերման միսիոնարութեան վարիչներէն էր Ֆ. Շուխարթ այս ամսուան ընթացքին Մարաշ կը սպասուի. իրեն հետ հոս մնալու համար պիտի գայ Մարի-Թիմ, որ մէկ տարուան արձակուրդով մեկնած էր: Կիլիկիոյ կոտորածին (1909) վաղորդայնին հայ կարօտեալներուն նպաստ բաշխողը այս կինը եղաւ:

Ֆրանսացիներու մեկնելու ատեն հրդեհուած զօրանոցը շինուեցաւ նորէն: Մարաշի տուները առհասարակ Պաղտատիյէ ոճով, այսինքն ձող ու ծեփով շինուած են. քարը սուղ ըլլալով թուրք կառավարութիւնը Հայոց գերեզմանատան քարերը գործածեց զօրանոցին շինութեան համար:

Կացութիւնը Վրաստանի մէջ

Էս Նուվէլի մէջ կը կարդանք.— Խորհրդային բոլոր երկիրներուն մէջ. տիրող տնտեսական եւ սննդեղէնի տագնապը աւելի զգալի է Կովկասի, մասնաւորապէս Վրաստանի մէջ:

Մանկանէզի արտածումը զգալիօրէն նուազած է: Զիատուրիի մէջ, որ այս ճարտարարուեստին կեդրոնն է, բանուորներուն կէսէն աւելին ճամբուած են: Այս նիւթի արտածման նաւահանգիստ Պոտիի մէջ, ուր սովորաբար կ'աշխատին 500 բանուորներ, 60 հոգի միայն մնացած են: Յումքեցումի աշխատանքները, որոնք ցարդ գէշ աղէկ առաջ կը տարուէին, լքուած են՝ դրամի չգոյութեան պատճառաւ: Բոլոր բանուորները ճամբուած եւ աշխատանքները դադրած են:

Նոյն կացութիւնը կը տիրէ ճարտարարուեստի ուրիշ ճիւղերուն մէջ ալ: Գործազրկութիւնը հետզհետէ կը սաստկանայ: Սննդեղէնի պակասը կը ծանրացնէ վիճակը: Քաղաքները հաց չունին եւ բնակիչները պոչ կը բռնեն հացագործի խանութներուն առջեւ: Պետական ճարտարարուեստը չի կրնար բաւարարել ժողովուրդին անհրաժեշտ ձեռարուեստի նիւթերը: Թշուառութիւնը մեծաքայլ կ'ածի քաղաքներուն, ինչպէս նաեւ գիւղերուն մէջ:

Զեկաներուն մէջ ձերբակալութիւններն ու աքսորները դադար չունին: Հազիւ թէ քաղաքական բանտարկեալներու կարաւանները Սիբերիա կը ղրկուին եւ Մեղեխի բերդը կը պարպուի, բանտարկեալներու նոր խումբեր կը հասնին գաւառէն՝ Սիբերիա ղրկուելիք նոր կարաւաններ կազմելու համար: Երկու հարիւր քաղաքական բանտարկեալներու վերջին կարաւանը Փետրուարին է որ դէպի հիւսիս ղրկուեցաւ, այժմ արդէն բանտերը դարձեալ բանտարկեալներով լեցուն են:

Ֆրանսա եւ Իտալիա

«Թայմզ»ի Փարիզի Թղթակիցը կը հեռագրէ.— Թէեւ Հռոմի Ֆրանսական դեսպան տը Պօմարշէի եւ Մուսոլինիի միջեւ կատարուած խօսակցութիւններուն իրրեւ արդիւնք որոշ բան մը չի տեսնուիր, սակայն լաւ պատճառներ կան հաւատալու թէ նշանակելի յառաջդիմութիւն կատարուած է վիճելի խնդիրներու մասին: Պրիան տակաւին չէ ընդունած Փարիզի իտալական դեսպան կոմս Մանցոնին, սակայն այստեղի քաղաքական շրջանակներուն մէջ կարեւոր արդիւնքներու կը սպասուի մօտ օրէն:

39 վակոն պայթուցիկ գրաւուած

Սէն-Գոթարի գնդացիրներու խնդիրը չլուծուած, Իտալիոյ կողմէ ղրկուած պայթուցիկներու նոր պատմութիւն մը մկրտեղ ելաւ: Չունգարեւեւկոսլաւ սահմանը՝ Մարիա Թերէզիոպոլի մէջ, մաքսային իշխանութիւնները գրաւած են 27 վակոն պայթուցիկ նիւթեր, որոնք Չունգարիոյ ճամբով Իտալիայէն Ռումանիա կը ղրկուէին: Քանի մը օր առաջ նոյն տեղը Չունգարացիները գրաւած էին 12 վակոն պայթուցիկները, որոնք նոյնպէս Իտալիայէն Ռումանիա կը ղրկուէին: Իտալիայէն Ռումանիա ճամբան աւելի կարճ է Եուկոսլաւիոյ միջոցաւ: Սերպ թերթերը կը հարցնեն թէ ինչո՞ւ այդ պայթուցիկները Չունգարիոյ ճամբով կը ղրկուէին:

(Լուրերու շարունակութիւնը կարդալ Դ. էջ)

ՏՈՄՍԵՐ

ԿԱԹԻԼ-ԿԱԹԻԼ

Կաթիլ-կաթիլ կը լենայ հայ արիներու ճամբու ծախքի ցանկը, *Յառաջի* մէջ:

Այսօր արդէն արձանագրուած է 3725 ֆրանք:

Հինգ, տասը, քսան, կը հասնի ամէն օր:

Եւ ի՛նչ սրտառուչ արտայայտութիւններով:

Դժբախտաբար տեղ չունինք բոլոր նամակներն ալ հրատարակելու:

Եւ ամէն տեղէ, սահմանէն դուրս, պելճիքայէն, գերմանիայէն կամ հեռաւոր Պուքրէշէն:

Ո՛չ եղբայրական զգացումն է որ կը պակսի, լեռներէ լեռ, ոչ ալ պարտականութեան գիտակցութիւնը:

Հայ արիները կրնան ճամբայ ելլել թեթեւ սրտով, եւ հպարտօրէն բանակիլ Ալճլիոյ արիներուն հետ, միեւնոյն գաշտին վրայ:

Ինչպէս հպարտացեց *Յառաջ*, ցանկը բաց պիտի մնայ մինչեւ Ապրիլ 4, երբ դէպի Լոնտոն ճամբայ կ'ելլեն մեր տղաքը:

Մինչեւ այն ատեն, անշուշտ պիտի գոյանայ գումար մը, որ ոչ միայն լրացնէ իրենց պակասները, ճանապարհածախսի եւ հագուստ-կապուստի, այլ եւ բան մը ձգէ իրենց հաճեստ մնտուկը:

Ո՛չ փող, ոչ Թմբուկ:

Ո՛վ որ սիրտ ունի եւ կը հեռաքքրքրուի, գիտէ իր ընելիքը:

Հոգ չէ թէ կաթիլ-կաթիլ:

Վ.Ա.Հէ

ՀԱՅ ԱՐԻՆԵՐՈՒՆ ՃԱՄԲՈՒ ԾԱԽՔԸ

Ժ. Ցանկ

	Ֆր.
Պուքրէշի հայ արիներէն	100
Մկրտիչ քիւյ. Ասլանեան (Լիոնէն)	10
Բարսեղ Վարդանեան (Քոլոռատ)	10
Սեդա Վ.	30
Գրիգոր Արապեան	25
Արսէն փափազեան (Ֆրանքֆորթ)	100
Հայ արիներու խմբանկարէն ոգեւորուած (ցառաջ 18 Մարտ), Վռամ Անդրէասեան Տ. Անդրէասեան բարեկամներու շրջանակի մը ժէջ (330 ֆրանք):	
Ց. Թօգաթլեան	10
Ս. ցակոբեան	20
Գ. Զարիֆեան	10
Ա. Պասմաճեան	20
ց. Պարսամեան	10
Պ. Արծրունի	10
ց. փանոսեան	10
Ս. Խսպիրեան	20
կ. Զամպաքճեան	10
Հ. Աղաբէկեան	10
Ոմն	30
Թնիքեան	5
Քէշիշեան	10
Ոմն	5
Ոմն	5
Ոմն	5
Մ. փիւրիմեան	25
Վ. Անդրէասեան	25
Ս. Աւագեան	25
Ոմն	25
Օ. Մաթիկ	15
Ե. Ֆէնէրճեան	25
Գումար	605
Թ. ցանկին գումարը	3120
Ընդ. գումար	3725

ՊՈՒՔՐԷՇԻ ԱՐԻՆԵՐՈՒ ԼՈՒՄԱՆ

... *Խմբագիր* ցառաջի

Սրտի մեծ ուրախութեամբ ձեր պատուարժան Թերթին մէջ կարդացինք Թէ՝ հանգանակութիւն մը բացած էք ի նպաստ մեր փարիզի սկաուտ եղբայրներուն ճամբու ծախքին:

Մենք ալ, Պուքրէշի սկաուտներս, ուզելով թեթեւցնել մեր սիրել եղբայրներուն դրամական հոգը՝ հաւաքեցինք 100 ֆրանքի համեստ գումարը:

Խմբ.— ցես ցանկը:

ՄԱՍԻՍ՝ ԱՅՆ ԱԲՔ ՈՒ ՕՂՈՒՏՍՈՓՈՒՆ ՀՈՒՇԵՐԸ...

(Շարունակությունը «Տարադարձ վերադարձողի» անձնական իրաց ցուցակում)

Ջուրբի ու Հրաչուհի՝ իրենց ամուսիններ Ասատուր ու Տարոն Ալեքսանյանների տունը մեր ընկերների համար միշտ եղել է ոսկեղեն հյուրասիրության տեղ, ուր ամեն ինչ ներկայանում էր ամենայն առատությամբ, ամենայն սրտաբացությամբ: Ասատուրն ու Տարոնը, որոնք ամուսնացել էին միևնույն օրը, ունեին նաև ընդհանուր հոբելյան՝ 25 տարի ամուսնական կյանք: Ուստի ամեն տարի այդ օրը նրանք հյուրեր էին հրավիրում ոչ միայն ընտանեկան, այլև ընկերական շրջանակներից: Ես էլ, ինչպես միշտ, ուրախ էի ներկա գտնվել այդ հոբելյանական հանդիսությանը, որ տեղի էր ունենալու 1937 թվականի հունվարի 18-ին:

Ասատուրն ու Տարոնը ապրում էին Ալեքսանդրապոլում, ուր Ասատուրը ծառայում էր որպես ֆինանսական տեսուչ: Ես էլ ապրում էի Ալեքսանդրապոլում, ուր ծառայում էի որպես ուսուցիչ: Ուստի հոբելյանի օրը ես ինքնաշարժով ուղևորվեցի Ալեքսանդրապոլ, որպեսզի ժամանակին հասնեմ հոբելյանական հանդիսությանը:

Ճանապարհին ինձ հանդիպեցին մի քանի ընկերներ, որոնք նույնպես ուղևորվում էին Ալեքսանդրապոլ՝ հոբելյանին մասնակցելու նպատակով: Ես նրանց հրավիրեցի իմ ինքնաշարժը, որպեսզի միասին հասնենք հոբելյանական հանդիսության վայրը:

Ճանապարհին ընկերներից մեկը ինձ հարցրեց.

— Ասա, խնդրեմ, ի՞նչ նվեր ենք տանելու հոբելյարներին:

Ես պատասխանեցի.

— Ես ոչինչ չեմ տանելու, որովհետև ես չգիտեմ, թե ինչ նվեր պետք է տանել:

Մյուս ընկերը հարցրեց.

— Ինչո՞ւ չգիտես:

Ես պատասխանեցի.

— Որովհետև ես չգիտեմ, թե հոբելյարները ինչ նվերներ ունեն:

Ընկերները զարմացան.

— Ինչպե՞ս թե ինչ նվերներ ունեն:

Ես պատասխանեցի.

— Այդպես էլ ունեն: Ես չգիտեմ, թե հոբելյարները ինչ նվերներ ունեն, որովհետև ես չգիտեմ, թե ինչ նվերներ ունեն հոբելյարների ընկերները:

Ընկերները ծիծաղեցին.

— Ուրեմն ի՞նչ անենք:

Ես պատասխանեցի.

— Ինչ ուզում եք՝ արեք, ես ոչինչ չեմ տանելու

«ՅՈՒՍԻՍ Ը.»

Խորհրդէ եւ Տարածեցէք

Շատերը Ք. Գաւոյեան
ձեր գործէ ձգտած ըսող,
ինչ որ ընեք ընեք ձեր
փափաքովը ալ չտարուիլ:
Ձեր ընթերցողները
պէտք է ձեզ ուղղորդեն:

Ժամանակ առնող դառ ուրախ,
Ֆէյսլէսն Նասր՝ մտաց
պէտք է ինքնուրոյն մտածել
եւ ինքնուրոյն գործել:

Ամէն ոեսոյ մը ինչ որ ձեզի
կ՚ուզեն ներշնչել:

Ձեր ընթերցողները
պէտք է ձեզ ուղղորդեն

Լիտվինօֆ նոր ծրագիր կը ներկայացնէ

Ժընեւի Զինաթափութեան Խորհրդաժողովին մէջ վիճաբանութիւնները կը շարունակուին։ Խորհրդային պատուիրակ Լիտվինօֆ տեսնելով որ իր ծրագիրը ընդհանուր մերժումի կ'ենթարկուի, յայտարարեց թէ նոր ծրագիր մը պիտի ներկայացնէ քննութեան համար։ Բացի Ռուսերէն եւ Գերմաններէն, միւս բոլոր պատուիրակութիւնները համաձայն էին որ խորհրդային առաջին ծրագրին երկրորդ ընթերցումը յետաձգուի։

Նախագահը յանուն Յանձնաժողովին պատասխանեց թէ ո եւ է յոյս չկայ որ խորհրդային երկրորդ ծրագիրը վիճաբանութեան ենթարկուի։

Լիտվինօֆ խօսեր բողոքեց։ Գերման պատուիրակ կոմս Պէրնսթորֆ պաշտպանեց Լիտվինօֆը։ Ցաւ յայտնեց որ խորհրդային ծրագիրը կը մերժուի։ Յիշեց թէ վէրսայլի դաշնագիրը զինաթափութեան մասին կը պարունակէ խոստումներ, որոնք չեն յարգուած։

Անգլիոյ պատուիրակ լորտ Քըշընտըն դիտել տուաւ թէ Անգլիոյ մէջ միլիոններ ձեռք առնուած են՝ ցամաքային, ծովային եւ օդային սպառազինութիւները գեղչելու համար։ Ֆրանս. պատուիրակ կոմս Քլոզել ալ յայտարարեց թէ հաշտութեան դաշնագրին մէջ տրուած խոստումը կապուած էր պարտաւորութիւններու, որոնք պէտք է գործադրուէին վեց ամիսէն մինչեւ մէկ տարուան պայմանաժամի մէջ, մինչ Գերմանիա տասը տարուան մէջ գործադրեց։

Բոլշեւիկեան նոր ծրագիրը կը նախատեսէ ներկայ սպառազինութիւններու կէսը կամ քառորդը զեղչել, համաձայն ներկայ վիճակին պետութեանց, որոնք դասակարգերու պիտի բաժնուին։ 1928 Յունուարին գոյութիւն ունեցող ռազմանիւթերը պիտի պահպանուին, բացի հրասայլերէ եւ երկար հասողութեամբ թնդանօթներէ։ Ծովային ուժերն ալ կէս կամ քառորդ չափով պիտի զեղչուին. գալով օդային ուժին, բոլոր օդանաւերը մէկ տարուան ընթացքին զինուորականապէս անգործածելի վիճակի պիտի ենթարկուին։

Բոլշեւիկեան նոր ծրագիրը նկատի չպիտի առնուի և Զինաթափութեան Յանձնաժողովը նոր նիստ մը պիտի գումարէ յառաջիկայ Յուլիսին։

Թուրք պատուիրակ Թեվֆիք Րիւշտի պէյ յայտնել թէ ցնորական է ռուսական ծրագիրը։ Ժամանակը չէ եկած դեռ, բաւ, դրախտը հաստատելու այս երկրին մէջ։

Ինսան պէյ եւ ընկերները յանցապարտ

Լենկիւրիէն կը հաղորդէն թէ, Բարձրագոյն Ատեանի ընդհ. դատախազ Նիհատ պէյ երեքուկէս ժամ տեւող ճառ մը խօսելով պարզեց իր պահանջագիրը, որ հետեւեալ եզրակացութեան կը յանգի.

Ինսան, Ֆիքրէթ և Համդը Նազըմ պէյերը ընկերութիւն մը կազմելով ի վնաս պետութեան անձնական շահերը հետապնդած են «Թավուզի» խնդրին մէջ։ Գոնիչեցի Նուրէտտին և Սապանճացի Հազգը պէյերն ալ անոնց գործակցելով 250,000 ոսկի մի՛նորոյէ ստացած են կառավարութեան համար գնուած ապրանքներէն։

Այս գործին մէջ բուն յանցաւորն է Ինսան պէյ, իսկ միւսները երկրորդական մասնակիցներ են, որոնք բոլորն ալ խստիւ պէտք է պատժուին։ Ընդհ. դատախազը պատիժ պահանջեց նաեւ Ծովային գործավարութեան նախկին խորհրդական Ջեմալ Մուսթաֆա Լութֆի, Էտհէմ, Մուսթաֆա Զիա, Նաֆի եւ փաստաբան Զիա պէյերու համար, որոնք թերացած են իրենց պարտականութեան կատարումին մէջ։

Զիլէ-Սվազ երկաթուղին

Պելժ ընկերութիւնը Անատոլուի երկաթուղիներէն մէկ մասին շինութեան համար ստանձնած յանձնառութիւնները կատարած չըլլալով, պայմանագրութիւնը չնորուած էր։ Այժմ այդ գիծերու շինութիւնը թուրք կառավարութեան կողմէ նուազուրդի դրուած է։ Սվազ-Զիլէ գիծին վրայ 90 քիլոմեդրնոց մասի մը շինութիւնը ստանձնած է թուրք երկրացիներէ բաղկացած խմբակ մը։ Այս վերջինը անմիջապէս գործի ձեռնարկած է եւ 18 ամիսէն պիտի աւարտէ շինութիւնը։ Նուազուրդի պիտի դրուի նաեւ կեսարիա-Սվազ գիծին վրայ 80-90 քիլոմեդրնոց մաս մը։

Փարիզ-Ամերիկա աւիւերով

Յառաջիկայ շաբթուընէ սկսեալ Փարիզցիները պիտի կրնան անթելով հաղորդակցիլ Նիւ Եորքի, Հավանայի կամ Սան Ֆրանչիսքոյի հետ։ Հաւանաբար Զորեքշաբթի օր առեւտրական նախարար Պոքանովսքի բացումը պիտի կատարէ Փարիզ-Նիւ Եորք գիծին, շնորհաւորական խօսքեր փոխանակելով ամերիկեան կառավարութեան ներկայացուցիչին հետ։ Ցետոյ խօսքը պիտի տրուի մասնաւորներու, որոնք նախապէս դիմում կատարած են Ամերիկայի իրենց բարեկամներուն հետ տեսակցելու համար։

Հաղորդակցութեան գինը ամէն քսակի մատչելի չէ։ Փարիզ-Նիւ Եորք գիծին վրայ 3 վայրկեանի խօսակցութեան համար պիտի գանձուի 1216 ֆրանք, Հավանայի կամ Սան-Ֆրանչիսքոյի հետ՝ 3 վայրկեանը 1593 ֆրանք։ 3 վայրկեանէն աւելի տեւող խօսակցութեանց առեն, յաւելուածական իւրաքանչիւր վայրկեանի համար պիտի գանձուի 400 ֆրանք։

Հայու մը «քարեկամուհի»ին ևուռած

Ուրբաթ իրիկուան ժամը 5ին առենները Լանօ փողոց, թիւ 4 պանդոկին տէրը, իր յաճախորդներէն Լեւոն Պաչատուրեանի սենեակին մէջ մեռած գտաւ յիշեալի «բարեկամուհի»ն, Օր. Ֆէրնանտ-Փորժէթ-Օքթավի Սապրիէն, ծնած 1910 Հոկտ. 10ին և որ պանդոկի տոմարին մէջ արձանագրուած էր Սոլանժ Սապրիէ անունով։

Ոստիկանապետը անմիջապէս իմաց տուաւ Սորպոնի թաղին ոստիկանապետին եւ կանչեց բժիշկ մը, որուն բոլոր ջանքերը ի դերեւ ելան՝ կեանքի բերելու համար դեռատի աղջիկը։

Մահը կասկածելի նկատուելով, ոստիկանապետը իրաւաբժշկական հիմնարկութիւնը ղրկեց մարմինը՝ դիաղննութեան համար։ Դիակը, որ առ երեւոյթս խողտանգումի ոեւէ նշան ցոյց չի տար մանրակրկիտ քննութեան պիտի ենթարկուի։

Լեւոն Պաչատուրեան, որուն հետ կ'ապրէր Օր. Սապրիէ, բնիկ Պոլսեցի է, 24 տարեկան, եւ կ'աշխատի Հայ տպարանի մը մէջ իբրեւ մեքենավար։ Ոստիկանութիւնը պիտի հարցաքննէ նաեւ Պաչատուրեանը։

ՌՈՍՏՈՄ ԼՍԱՐԱՆԱԿԱՆ ՄԻՈՒԹԵԱՆ

ԵՐԵԿՈՅԹ ՊԱՐԱՀԱՆԴԷՍ

8 ԱՊՐԻԼ ԿԻՐԱԿԻ ԳԻՇԵՐ ԺԱՄԸ 9ԷՆ ՄԻՆՉԵՒ ԼՈՅՍ

Մանրամասնութիւնները մօտ օրէն

ՄԵԾ ՊԱՐԱՀԱՆԴԷՍ

ՓԱՐԻԶԻ ՊԱՐԱՍԻՐԱՑ ՄԻՈՒԹԵԱՆ

Ապրիլ 7 Շաբաթ երեկոյ ժամը 9էն մինչեւ առաւօտեան 6։ Վեցերորդ գաղաքապետարանի (Mairie du 6e) ընդարձակ սրահներուն մէջ, 78 Rue Bonaparte, մէթրօ՝ Օտէոն։

Անակնկալներ, Attractions՝ հռչակաւոր արուեստագէտներ պիտի պարեն *թանկօ* եւ *ֆոքսթրոթ*։ Ներկաներուն պիտի բաշխուի արի *քոթիյեօն*։ Պարասէրներու գոհացում տալու համար վարձուած է *ֆոլիգէոմի* նախկին հանրաճանաչ ձազպանտը։ Հոս պիւֆէ՝ ժողովրդական գիներով։

ՄՈՒՏՔ 14 ՖՐԱՆՔ

Տոմսերը այժմ կը ծախուին միմիայն 10 ֆր. փութացէք օգտուիլ այս առիթէն։ Դիմել՝ Ֆլօրիա հաշարան, նպարավաճառներ՝ Ճէնազեան, 1bis Rue Hautefeuille, Մարթաեան՝ 52-54 Rue Piat, Paris (20e).

ՓԱՐԻԶԱՀԱՅ ՏՐԱՄԱԹԻՒ ԹԱՏԵՐԱԽՈՒՄԲԸ

Իր 100րդ ներկայացման եւ եղանակի փակման առթիւ

Ս. ՋԱՏԿԻ ԿԻՐ. ԳԻՇԵՐ 8 ԱՊՐԻԼ, Théâtre Dantonի մէջ, 8 Rue Danton

Հովանաւորութեամբ ՏԻԿԻՆ ԱՇՈՏ ՅԱՐԷՆԿԵԱՆԻ

ի նպաստ Տրամաթիքի ֆոնտին, կը ներկայացնէ, փարիզի մէջ առաջին անգամ ըլլալով, ՅԱԿՈԲ ՕՇԱԿԱՆԻ

ՆՈՐ ՊՍԱԿ Պոլսահայ կեանքէ տռամ 3 արար

ԿԱՍԿԱԾՈՏ ԱՆԵՐ ՀԱՅՐԸ (*Զաւեշտ*)

Կը մասնակցին՝ Տիկիններ Ս. Յ. Ալիքսանեան, Սիրուհի Նշանեան, Ա. Տէրուան, Օր. Անահիտ, Օր. Անգինէ Ավճեան։

Պ. Պ. Ե. Թօլայեան, Տրտադ Նշանեան, Վ. Սվաճեան, Ա. Կոթիկեան, Ա. Գմբէթեան, Յարիմ-Մաքսուտ, Գրիգոր Վահան եւ Անտոնեան որդի։

Գիները բացառաբար բացի պատուոյ տոմսերէն 25, 15 և 7.50 ֆր.

Տոմսերու համար դիմել՝ բոլոր հայ ճաշարանները եւ ղեկավարներուն։ Կարգապահութեան ժամանաւոր հոգ պիտի տարուի։

ՇԱՆՕԹ.— Ֆոնտին առթիւ եղած նուիրատուութիւնները ղրկել *Տիկին Աշոտ Յարէնկեանի՝* 41 Bld. Montmorency, Paris (16e). Tél. Auteuil 37-32.

ՆՈՒԱԳԱՀԱՆԴԷՍ ԼԻՈՆԻ ՄԷՋ

31 Մարտ Շբ. գիշեր ժամը 8.30ին, երրորդ գաղապետարանին սրահը

Նախաձեռնութեամբ՝ Զ. Ե. Ո. Միութեան եւ դեկավարութեամբ ջութակահար Տիգրան Նիգոլեանի եւ մասնակցութեամբ հայ եւ ֆրանսացի կարող ուժերու։ Ընտիր նուագախումբ, երկսեռ երգչախումբ։ Կը նուագուին եւ կ'երգուին կ. վարդապետի, Ց. Ալմեդեանի, Սինանեանի Berlioz, Mozart, եւայլն ընտիր կտորներ։

ՄՈՒՏՔ 5 ԵՒ 3.50 ՖՐԱՆՔ

Դիմել՝ Ց. Իսքէնտէրեանի, 74 Rue Vauban եւ միութեան անդամներուն։

ԺԱՄԱՆԱԿԱՑՈՑՅ ՄԱՆԱՍԱՐԵԱՆ ԺՈՂՈՎՐԴԱԿԱՆ ՀԱՄԱԼՍԱՐԱՆԻ

Այս առաւօտ, Ֆլօրիայի մէջ, ժամը 10ին, Ֆրանսերէն (Դաւիթ Բէկ)։

ՅՈՒՇԱՏԵՏՐ

ՓԱՐԻԶԱՀԱՅ Թէնիսի խումբը իր կիրակնօրեայ խաղերը պիտի սկսի Ապրիլ 1ին, Bois Colombesի իր սեփական դաշտին վրայ։ Այս առթիւ միութեան անդամակցիլ փափաքողները կը հրաւիրուին գրաւոր դիմել՝ Ա. Ալապեանի, 26 Rue Pierre Larousse, Paris (14e).

ՀԱՅԿԱԿԱՆ ՇԱՓԱՐԻ ՏՈՊՐԱԿՆԵՐ

Հարմարավէտ և նշանաւոր համար, մասնաւոր խնամքով պատրաստուած եւ արծաթաթոց զարդանկարներով։ Փոստի ծախք չկայ, 100 հատը 30 ֆրանք։ Նպարավաճառներու համար մանր նաւոր զեղչ։ Դիմել՝ V. Yeretzian, 95 Rue Moncey, Lyon (Rhône).

Կ'ՈՒԶՈՒԻ կանանց մազեր կտրող եւ Ondulation ընող այր սափրիչ մը։

Դիմել՝ յակոբ Էլիզեանի, 94 Ave. de Centenaire, Pré St. Gervais, (Seine).

Կ'ՈՒԶՈՒԻՆ գործ նորոգող գործատուրուներ։ Դիմել՝ Սարգիս յովսէփեանի, 45 Rue Lepic, Paris, մէթրօ Պլանշ, Թել. Marcadet 27-14։

Վարձու է պարտէզով տան մը մէջ 2 սենեակ եւ խոհանոց սը։ Ջուր եւ ելեքտրականութիւն, Դիմել՝ Բարունակեանի, Villa Arax, Rue Beauséjour, Sarcelles.

Կ'ՈՒԶՈՒԻՆ կօշկակարներ կանացի կօշիկներու նուրբ գործի համար (cousu main) յաւ վճարում։

Դիմել՝ «Chaussures Païva» Soc. Anonyme, 215 Ave. Gambetta, Paris (20e).

ԻՐԱՒԱԲԱՆԱԿԱՆ ԳՐԱՍԵՆԵԱԿ

Է. ՍԹԷՖԻՔԻ

106 Kléber, Շեր. Passy 72-56

կը կատարէ Ֆրանսա եւ յունաստան մտնելու կամ բնակելու արտօնութեան գործողութիւնները.

AFFIDAVITի (*Ափֆաւիթ*)

Դիմել՝ ամէն օր կէս օրէ վերջ ժամը 4—7.

ՏՕՔԹ. Ա. ՊՕՂՈՍԵԱՆ

36, Rue de Bellefond, 36

PARIS (9e)

Մէթրօ՝ Poissonnière

ԲԺՇԿԱԿԱՆ ԴԱՐՄԱՆԱՏՈՒՆ

123 Bld. Sébastopol, 123

(Métro: St. Denis և Réaumur)

ՄԱՆԱՆԱԳԻՏ ԲԺԻՇԿՆԵՐ

Ջերմամիզութեան, Ֆրանկալատի, արիւնի եւ մորթային հիւանդութեանց։

Բժշկական տարրալուծուիներ

Ամէն օր ժամը 9—12 և 2—8,

Կիրակի՝ 9—12։

Ժողովրդական գիներ

ԾԱԽՈՒԻ ԽԱՆՈՒԹ

Ընդարձակ խանութ մը, յարմար կօշկակարի, ժամագործի, ոսկերչի եւն., բազմամարդ թաղի մէջ, Rue Lepic, բնակութեան յարմարութիւն 2 հոգիի համար։ Կազ, ելեկտրականութիւն. ջուր։

Պայմանները.— Տարեկան 3000 ֆր., chargesը մէջը, մէկ տարեկան կանխիկ։

Տեսնելու համար դիմել Ն. Սիլիճեանի 13 Rue d'Orsel Paris(18e).

IMPRIMERIE - **MASSIS** - ÉDITIONS

208bis, Rue Lafayette Paris (10)

Le Gérant: H. TEURNIER

ՄՕՏ ՕՐԷՆ ԼՈՅՍ ԿԸ ՏԵՍՆԻ

(ՎԱՉԳԷՆ՝ ՇՈՒՇԱՆԵԱՆԻ «ԳԱՐՆԱՆԱՅԻՆ»Ը ՎԷՊ)

Գեղարուեստական մաքուր եւ խնամուած տպագրութեամբ, գեղազարդուած բազմաթիւ զարդանկարներով։

ՄԻԱՅՆ 250 ՕՐԻՆԱԿ ԹՈՒԱԳՐՈՒԱԾ

ԿԱՐԵԼԻ Է ՍՏԱՆԱԼ ՄԻԱՅՆ ԿԱՆԽԻԿ ՎՃԱՐՈՒՄՈՎ

ԳԻՆ 25 ՖՐԱՆՔ

Դիմել՝ V. CHOUCHANIAN, 33 Rue des Écoles, PARIS (5e),

Գեղազարդեց՝ Մ. ՔԷՊԱՊՃԵԱՆ Նկարներ՝ Ե. ՔՕՋԱԲԵԱՆԻ

ՏՕՔԹ. Լ. ԳՐԻԳՈՐԵԱՆ

ՄԱՍՆԱԳԷՏ ՆԵՐՔԻՆ ՄՈՐԹԱՑԻՆ ԵՒ ՎԵՆԵՐԱԿԱՆ ՀԻՒԱՆԴՈՒԹԵԱՆ

126, Rue du Faubourg St. Denis

Metro: Gare de l'Est Téléphone: Nord 84-04

Ընդունելութեան ժամեր՝ Ամէն օր 2.30-7.30—կիրակի եւ տօն օրեր՝ 9-12

B. VAHÉ (BEUREKDJIAN)

46, Rue Ste. Anne, PARIS (2e) -:- Téléphone: LOUVRE 45-25

Licencié en Droit de la Faculté de Paris. Ancien élève de l'Ecole des Hautes Etudes Sociales,

Ancien Avocat. —JURISCONSULTE— Droit Français et International Privé.

Պ. ՎԱՀԷ (ՊԻՕՐԻՔՃԵԱՆ)

ԻՐԱՒԱԲԱՆ, ՎԿԱՅԱԿԱՆ ՓԱՐԻԶԻ ՀԱՄԱԼՍԱՐԱՆԷՆ

Իրաւագէտ-խորհրդատու Տէֆթան Օֆֆօսիէլ է Սբօրթիվ եւ Միւթիւէլ Միլիթէր ֆրանսական մեծ ընկերութեանց։

Կը ստանձնէ քաղաքային, առեւտրական եւ պատժական դատարաններու առջեւ ամէն տեսակ դատեր, կը հետապնդէ փողոցի արկածներու առթիւ վնասուց հատուցումը, առանց կանխիկ վճարումի, կը խմբագրէ աղերսագրերը եւ պայմանագրեր, կատայ certificats de coutume եւ կը կատարէ նաթիւրալիզասիոնի եւ քաղաքային ամուսնութեան ձեւակերպութիւնները, ու ամէն լեզուէ թարգմանութիւններ։

Հայերու համար դիւրամատչելի պայմաններ։

Խորհրդակցութեան ժամեր.— Ամէն առաւօտ ժամը 8.30էն 9.30, եւ երեկոները 6էն 7 եւ ժամադրութեամբ։

ՀԱՅԿ. ԲՈՒԺԱՐԱՆ - POLYCLINIQUE de BELLEVILLE

Տէր եւ Տնօրէն՝ **ՏՕՔԹ. ԳՐԳՈՅԵԱՆ**

29, Rue (Place) des Fêtes, Paris, XIX. Tél. Nord 96-61

Բաց է ամէն օր, ուր շաբաթ մը մասնագէտ բժիշկներէ կը խնամուին ամէն տեսակ ներքին եւ վէներական հիւանդութիւններ։ Աչքի մասնագէտը կ'ընդունի Գշ., Երք. եւ Շաբաթ օրերը ժամը 3—5։ Քթի, կոկորդի եւ ականջի մասնագէտը ամէն Երեք. եւ Շաբաթ օրերը ժամը 1—3։ ԱՏԱՄՆԱԲՈՅԺԸ ամէն օր ժամը 9էն 19։ Կիրակի 9—12։

ՏՕՔԹ. Յ. ՏԻՐԱՑ (ՏԻՐԱՑՈՒԵԱՆ)

ՎԿԱՅԱԿԱՆ ՓԱՐԻԶԻ ԲԺՇԿԱԿԱՆ ՖԱՔԻԼԹԷՆ, (Licencié ès Sciences)

Նախկին Interne Hôpital des Enfants maladesի եւ մասնագէտ մանկանց եւ ներքին հիւանդութեանց

24, Rue des Grands Augustins, Paris (6e) Place St. Michel

Հիւանդ կ'ընդունի Գշ. Երք. Ուր. և Շբ. օրերը, ժամը 1էն 4

Ինչպէս նաեւ մասնաւոր ժամադրութեամբ

Métro St. Michel և Odeon Tél. Littré 60-46

ԲԺՇԿԱԿԱՆ-ՎԻՐԱԲՈՒԺԱԿԱՆ ԴԱՐՄԱՆԱՏՈՒՆ ԵՒ ԱՏԱՄՆԱԲՈՒԺԱՐԱՆ

ՏՕՔԹ. ՍԷԹԵԱՆ

38, Ave. St. Ouen PARIS (18me) Tél. MARCADET 03-64

Ընդհանուր հիւանդութիւններ սեռամիզային, վէներական, թոքի, կանանց հիւանդութիւններ. վիրաբուժական գործողութիւն, ելեկտրաղարմանում։

ԱՏԱՄՆԱԲՈՒԺԱՐԱՆ Ակոայի դարմանում, քաշել 10 ֆր.ի, արուեստական ճերմակ ակոայ 20 ֆրանք, ոսկի քուրօն 80 ֆրանքէն սկսեալ։

ԱՄԷՆ ՕՐ ՈՒ ԿԻՐԱԿԻ ԲԱՑ Է

Գ. ՅԱԿՈԲԵԱՆ ԻՐԱՒԱԳԷՏ

Կը զբաղի ամէն տեսակ առեւտրական, քաղաքային եւ պատժական դատերով։ Կը ստանձնէ մասնաւորապէս ինքնաշարժի արկածներու եւ վարձակալութեան վերաբերեալ դատական գործեր, ինչպէս նաեւ ապահովագրական վէճեր։ Կը խմբագրէ ամէն տեսակ actes (baux, vente et nantissement de fonds de commerce, constitution et liquidation de sociétés). Ֆրանսահպատակութիւն ուզողներու համար կը կատարէ վարչական ձեւակերպութիւնները լաւագոյն պայմաններով։

Ընդունելութեան ժամեր ամէն օր 9.30-12 և ժամադրութեամբ

13 Rue Béranger, Métro République, Tél. Archives 15-14

ՊԵՏՐՈՍ ՓԱՓԱԶԵԱՆ

(ԴԵՐՁԱԿ)

22, Rue des Carmes, PARIS (5e)

Պատիւ ունիմ ծանուցանել յարգոյ հասարակութեան թէ այս անգամ Պոլիս՝ Բերայի մէջ հանրածանօթ դերձակատունս փոխագրած եմ վերոգրեալ հասցէին, ուր կը կարուին վերջին նորաձեւութեանց համաձայն Ֆրանսական եւ անգլիական նուրբ կերպասներով ամէն տեսակ քօսթիւմներ, բարտըսիներ, վերարկուներ, եւայլն, խիստ ճաշակաւոր եւ վայելուչ կերպով, միեւնոյն ժամանակ դիւրամատչելի գիներով։

Ցարակոյս չունիմ որ ինձ դիմող յաճախորդներս ամէն կերպով գոհ պիտի կարենամ ձգել։

ՆՈՐ ԵՂԱՆԱԿԻ ԱՌԹԻԻ ՍՏԱՑՈՒԱԾ Է ՀՈՒ ՄԹԵՐՔ ԱՆԳԼԻԱԿԱՆ ԵՒ ՖՐԱՆՍԱԿԱՆ ԿԵՐՊԱՍՆԵՐՈՒ

ԼԵՒՈՆ ՊԻԼԷԶԻԿՃԵԱՆ

ԴԵՐՁԱԿ ԱՐԱՆՑ ԵՒ ԿԱՆԱՆՑ

Ստացանք ենք Անգլիական եւ Ֆրանսական կերպասի ընտիր տեսակներ, նոր եղանակին առթիւ։

վերջին նորաձեւութիւններ.— Խնամուած եւ ժաքուր կարում։

57 Rue de Clignancourt, Métro: Barbès կամ Château-Rouge

Tél. Nord: 59—20 Autobus J

ԲԺՇԿԱՊԵՏ **Զ. ԿԱՐՈՏԿԵԱՆ**

ՊՐՈՖ. ԵՐԵՒԱՆԻ ՀԱՄԱԼՍԱՐԱՆԻ

ԿԸ ԴԱՐՄԱՆԷ ՆԵՐՔԻՆ ԵՒ ԵՐԵԽԱՆԵՐՈՒ ՀԻՒԱՆԴՈՒԹԻՒՆՆԵՐ

4 Bld. Tzarevitch, Nice, Ամէն օր 3-5 կամ ժամադրութեամբ

LE PREMIER QUOTIDIEN ARMÉNIEN EN EUROPE

ՅԱՌԱՋ

ԲԱԺԱՆԵՒԻՆ

	3 ամս.	6 ամս.	Տար.
ՖՐԱՆՍԱ	35 ֆ.	70 ֆ.	140 ֆ.
ԱՆԳԼԻԱ	20 շլ.	40 շլ.	
ԵԳԻՊՏՈՍ	»	»	
ԻՏԱԼԻԱ	250 ֆրանք		
ԱՄԵՐԻԿԱ	6 տլ.	10 տլ.	
ԵՒՐՈՊԱ	100 ֆ.	200 ֆ.	

"HARATCH"

Խմբագիր՝ ՇԱՒԻԱՐՇ ՄԻՍԱՔԵԱՆ

Directeur-Propriétaire : SCHAVARSCH MISSAKIAN

Rédaction & Administration
Խմբագրութիւն 208 bis, Rue Lafayette PARIS (10e)

TÉLÉPHONE : NORD 57-82

MÉTRO LOUIS-BLANC ou JAURÈS

Հասցէի փոփոխութեան համար պէտք է վճարել 2 ֆրանք

ԵՐԵՔՇԱԲԹԻ
27
ՄԱՐՏ
1928

27 MARS 1928

Գ. ՏԱՐԻ Թիւ 606 — ՕՐԱԹԵՐԹ՝ ԱԶԳԱՅԻՆ, ՔԱՂԱՔԱԿԱՆ ԵՒ ԳՐԱԿԱՆ — ԳԻՆ՝ 50 ՍԱՆԹԻՄ

ԵՐԿՈՒ ԽՕՍՔ

ՋՈՒՐ ԾԵԾԵԼՈՒ ՓՈՐՁ ՄԸ

Ջաւեշտով սկսաւ, եւ ողբերգութեամբ վերջացաւ, Մարտ 24ին, գինաթափութեան նախապատրաստական ժողովը, ժնեւի մէջ:

Ուռուցիկ ճառեր, կրճատ վիճաբանութիւն՝ քաղքենի եւ կարմիր պատուիրակներու միջեւ, ծուռ նայուածքներ՝ գերմանիոյ դէմ, որուն պատուիրակը մինչեւ վերջը ձեռք բարձրացուց Լիտվինոֆի զարմանագան առաջարկներուն առթիւ, — եւ յետաձգում:

Բուն բառով՝ ձախողանք:

Ոչ գործնական բանաձեւ մը անցաւ, ոչ ալ հրացան մը պակաս պիտի գործածեն ժողովին մասնակցող պետութիւնները:

Այս առթիւ զարմանալի պատմութիւն մը կ'ընէ քաղքենի-ռազմատիրական «Մաթէն»ի խմբագրապետը, որ ծրընեւ կը գտնուէր:

— «Բազմաթիւ էին անոնք որ, անցեալ փետրուարին, կանխաւ կ'ընդունէին թէ բոլորովին աւելորդ է ժողովի հրաւիրել 21 պետութեանց պատուիրակները, որոնց կարգին ամերիկեան պատկառելի պատուիրակութիւն մը, որքան ատեն որ կառավարութիւնները ի վիճակի չեն համաձայնելու գինաթափութեան պայմանագրի մը վրայ: Բայց, եթէ շատերն այդ նախազգացումը ունէին, ոչ մէկը չէր ուզեր ստանձնել յետագային պատասխանատուութիւնը: Ընդհակառակն, ամէն մէկը կ'ուզէր որ իր դրացին ճաշէր ստանձնել այդ պատասխանատուութիւնը: Այդ վարանումներու ընթացքին, ամերիկեան պատուիրակութիւնը նաեւ նատած էր արդէն: Շատ ուշ էր: եւ ժողովի նստան կամ...ակամայ:»

Այս առթիւ, ֆրանսական թերթը կը յիշէ Ազգերու Դաշնակցութեան Ուխտին 8րդ յօդուածը, որուն համաձայն, անդամները կ'ընդունին թէ խաղաղութեան պահպանումը կը պահանջէ սպառազինութիւնները իջեցնել այն նուազագոյն աստիճանին որ կը համապատասխանէ ազգային ապահովութեան:

Մինչեւ հիմա կատարուած փորձերը, եւ Մարտ 15ի ժողովը կրկին հաստատեցին թէ՝ ներկայ պայմաններուն մէջ, ոչ մէկ պետութիւն ինքզինքը ապահով կը զգայ:

Ընդհակառակն: Ամէն մէկը ծուռ աչքով կը նայի իր հարեւանին: կը սպասէ որ ա՛ն առնէ առաջին քայլը:

Զարհուրելի կասկածամտութիւն մը վարակած է բոլորը: Մէկը՝ մտահոգութեան մատնուած է, իր աւարը պահպանելու համար: Միւսը՝ աչք ունի նոր աւարի: Երրորդ մը՝ ակռաները սեղմած կը սպասէ, իրեն դէմ գործուած անիրաւութիւնը դարմանելու համար: Չորրորդ մը՝ պաշարուելու եւ անօթի մնալու վախն ունի, եթէ որոշ չափէ մը պակաս հրացան, թնդանօթ, մարտանաւ կամ օդանաւ ունենայ:

Ցետոյ կան ազդեցութեան պայքարներ, յայտնի կամ ստորերկրեայ:

Ամերիկան այլեւս չի հանդուրժեր Մեծն Բրիտանիոյ գերակշռութեան, մանաւանդ ծովու վրայ: Ճափոնն լրջօրէն կը կասկածի Միացեալ Նահանգներէն: Ֆրանսա միշտ աչքի առջեւ ունի գերմանական փոխ-վրէժը:

Ու վերջապէս, բոլորովին նոր պարագայ մը, որ ուղղակի ներաւանքն է վերջին պատերազմին:

Կ'ակնարկենք խորհրդային իշխանութեան, եւ անոր հետապնդած ծրագրին:

Իրարու մրցակից, իրարժէ կասկածող եւ հակամարտ Եւրոպան ինքն իր մէջ եւ Ամերիկան ալ միասին, մէկ սիրտ են այդ նոր ուժին հանդէպ, որ իրենց կը սպառնայ ոչ միայն իբրեւ արտաքին ճակատ, իբրեւ Ռուսաստան, այլ մանաւանդ իբրեւ յեղափոխական ազդակ:

Բրիտանական պատուիրակը բոլորին թարգմանը հանդիսացաւ ծրնեւի ժողովին մէջ, երբ, խորամանկ շարժուձեւով մը, ուզեց իմանալ թէ խորհրդային պատուիրակը միջազգային պատերազմները դատապարտած առեն, կը դատապարտէ՞ նաեւ քաղաքացիական պատերազմը, «որ Մոսկուայի արտաքին քաղաքականութեան հիմը կը կազմէ»:

Լիտվինոֆ վարպետութեամբ խուսափեցաւ այս նեղացուցիչ հարցէն . . . :

Այսպիսի մթնոլորտի մը մէջ, կարելի՞ է սպասել գինաթափութիւն. մինչեւ անգամ կէս կամ քառորդ համեմատութեամբ, ինչպէս կ'առաջարկէր Լիտվինոֆ, երջին բանաձեւով մը:

Վերջին ժողովին ամէնէն յատկանշական երեւոյթը եղաւ Գերմանիոյ «ելոյթ»ը:

Զարաչար պատուած եւ պատժուած, ենթակայ՝ բազմազան դաշնագիրներու եւ կապանքներու, Գերմանիա փորձեց դանել լեզուին տակ ըրուած քարը, եւ արդարութիւն պահանջել:

Ամէն անգամ որ առաջարկ մը կը դնէր Լիտվինոֆ, «համաձայն եմ», կը կրկնէր կոմս Պերնստորֆ:

Փարիզի ազգայնական մամուլը ուզեց ռուսեւգերման ճակատ մը տեսնել այս իրողութեան մէջ: Բայց սխալ է այդ ենթադրութիւնը:

Աւելի շատ՝ հոգեբանական պատճառներ կան գերմանական պատուիրակին ընթացքին մէջ: Ան պարզապէս վերսայլի դաշնագրին դէմ կը բողոքէր, եւ, բուն իսկ Ազգերու Դաշնակցութեան Ուխտին յօդուածները օգտագործելով, կը պահանջէր կա՛մ գործադրել զանոնք, եւ կամ թոյլ տալ որ Գերմանիան ալ դինուի այնքան որքան միւսները:

Թրքական պատուիրակն ալ սկիզբները ձայն տուաւ Լիտվինոֆի, իբրեւ գինակից: Բայց շուտով նահանջեց, եւ Մոսկուա ու Պերլին մնացին մինակ, հակաճառութեանց տարափի մը տակ:

Արդիւնքը, — ըսինք արդէն: Ձախողանք: Ջուր ծեծելու եւ բազմութիւնները շլացնելու փորձ մը: Մոսկուա աժան պրոպագանդի առիթ մը գտաւ, իսկ միւսները քթի տակէ խնդալով թաժնուեցան, անշուշտ աւելի զօրացնելու համար «ինքնապաշտպանութեան» միջոցները:

Շ.

ՄԱՄՈՒԼ

ՆՈՐ ԽՈՍՏՈՎԱՆՈՒԹԻՒՆՆԵՐ

«Արեւ» կը շարունակէ իր խոստովանութիւնները, բարեգործականի «բարդ» գործերու մասին: Պատասխանելով Լեդր. վարչութեան անդամներու թոշակներուն մասին եղած ի՛րցուցմներուն, ռամկավար պաշտօնաթերթը կը գրէ (16 Մարտ).

— «*Այսօր դիտենք, անպաշտօն կերպով, եւ պատճառ մը չենք տեսներ մեր դիտցածը չհամցնելու բոլոր հետաքրքիրներուն, թէ Տնօրէնը կ'ստանայ ամսական 10,000 ֆր. եւ բրօքականի ճիւղին կցուած երկու հայ դրագէտները (որոնց մէկը ռամկավար ազատական) կ'ստանան ոչ թէ տարեկան 60,000ական ֆրանք (ինչպէսկը գրէ «Երեւան»), այլ իւրաքանչիւրը շաբաթական երկու ժողովի ներկայութեան համար 100(հարիւր)ական ֆրանքէն՝ ամսական մօտ 800 եւ տարեկան 10,400 (տասը հազար չորս հարիւր) ֆրանք՝ եթէ ամէն ժողովի ներկայ ըլլան:*

Դիտցածնիս է որ կը գրենք անկախաբար, ինչպէս միւս թերթերը իրենց...դիտցածը՝ նոյնպէս անկախաբար: Բայց մենք աւելին ալ դիտենք և կը գրենք նաեւ այն:

Դիտենք, օրինակի համար, թէ Մ'ալէզեան նախապէս ամսական 60 ոսկեայ թոշակ մը ունէր հոս՝ երբ ընդհ. քարտուղարն էր Բրեզոլթականի (60 ոսկին 4—5 տարի առաջ այսօրուան 10,000 ֆր.էն աւելի գնումի արժէք ունէր Ֆրանսայի մէջ, ճի՞շդ է թէ ոչ), թէ հրաժարեցաւ այդ պաշտօնէն (և ոչ թէ «հազիւ փախաւ» հոսկէ ու Պրիւքսելի մէջ «հազիւ ապրելու չափ դրամ մը կ'առնէր» ինչպէս գրած է «Հայրենիք»...), թէ Հ. Բ. Ը. Մ.ի Կեդր. Վարչութիւնն ու իր նախագահը՝ անոր գրասենեակի վերակազմութեան առթիւ անհրաժեշտ պէտք տեսած են իրեն ու ստիպած են վինքը որ Պրիւքսէլէն Փարիզ փոխադրուի՝ իր գործն ու բնակարանը թողլով, եւ ատոր համար իր թողած դիրքն ու կրելիք պասը փոխարինել որոշած են ամսական 10,000 ֆր. թոշակով»:

ՆՈՐ ՁԵՐԲԱԿԱԼՈՒԹԻՒՆՆԵՐ

Մոսկուայէն կը հեռագրէն թէ Կիրակի օր Կէփէուն իբրեւ «հակայեղափոխական» և «քանդիչ» ձերբակալած է Բրիանսկի Մարտի մեծ գործարաններուն բոլոր ճարտարագէտներն ու վարիչ պաշտօնեաները: Ասոնցմէ 11 հոգի խորհրդային գերագոյն ատեանին առջեւ հանուած են:

Ուկրանայի Կէփէուին պետ Բալիցկի Մոսկուա հասած է եւ տեղեկագիր պիտի տայ Դոնեցկի գերման ճարտարագէտներուն ձերբակալման մասին: Բոլոր ձերբակալուածներն ալ Ապրիլի սկիզբը նկողութեան տակ Մոսկուա պիտի փոխադրուին:

Ամսթէրտամի Հանդէլսբլատ թերթը կ'ըսէ թէ գերման ճարտարագէտներու ձերբակալման առթիւ տարակարծութիւններ ծագած են արտաքին գործակալ Զիչերինի եւ Կէփէուի միջեւ: Զիչերին պահանջած է ազատ արձակել ձերբակալուած Գերմանները և վերջնապէս փակել խընդիրը Սակայն Կէփէուի պետ Մէնիժինսկի կը հակառակի կը բոլոր ուժերով:

Լինտպէրկի համար կ'ըսուի թէ մէկ թռիչքով Ամերիկայէն Թոքիօ պիտի երթայ, ներկայ ըլլալու Ճափոնի նոր Մ'իքատոյին թագաւորութեան հանդէսին: Լինտպէրկ ոչ կը հերքէ ոչ ալ կը հաստատէ այս լուրը:

ՕՐԸ ՕՐԻՆ

«Վհեալ» գոյքերու տiorհնի ալ...

Պոլսոյ կուսակալութեան կողմէ տեսնուած պէտքի մը հետեւանքով անցած երեքշաբթի առտու վերջ տրուած է Պոլսոյ կուսակալութեան Լքեալ Գոյքերու Ընդհ. Տնօրէն Իսմայիլ Հագգը պէյի պաշտօնին:

«Ագշամ» կը տեղեկանայ թէ, երկու ամիս առաջ քաղաքային քննիչներէն՝ Սաֆվէթ պէյ Պոլիս եկած եւ քննութիւն կատարած է Իսմայիլ Հագգը պէյի մասին: Սաֆվէթ պէյ իր քննութիւնները աւարտելէ յետոյ, էնկիւրի մեկնած եւ իր տեղեկագիրը ներկայացուցած է ներքին գործավարութեան:

Ասոր վրայ ներքին գործավարութիւնը վերջ տուած է Իսմայիլ Հագգը պէյի պաշտօնին: Իսմայիլ Հագգը պէյի օգնականը Թահսին պէյ առժամեայ կերպով կը վարէ պաշտօնատան գործերը: Տէֆթէրտարը Իսմայիլ Հագգը պէյին այցելելով անձամբ հաղորդեց իր մասին տրուած որոշումը:

«Սօն Սաաթ»ի համաձայն Իսմայիլ Հագգը պէյ դատարանի պիտի յանձնուի, որովհետեւ կարգ մը անկանոն գործեր կատարած է:

Այս առթիւ *ճիւմհուրիյէթ* կը գրէ.— «Պոլսոյ Լքեալ Գոյքերու Տնօրէնութիւնը՝ շատ կարեւոր եւ ամէն կերպ զեղծումի ընդունակ վարչութիւն մըն էր: Միլիոններու արժէքով կալուածներ եւ գոյքեր մէկ վարչութեան յանձնուած էին: Ելմտական գործավարութիւնն ալ այս վարչութեան վիճակը վերջնապէս ճշդող հրահանգ մը չէր պատրաստած: Այս պատճառաւ շատ մը բսի-բսաւներ լսուեցան: Ատեն մը արտօնուեցաւ վերադարձնել կարգ մը փախստականներու կալուածները եւ նոյնիսկ ոմանց կալուածը վերադարձուեցաւ, ոմանցն ալ չվերադարձուեցաւ: Այդ միջոցին Գործավարներու ժողովին որոշումով հաղորդուեցաւ որ կալուածները ոչ թէ անոնց փոխանորդներուն, այլ ուղղակի տէրերուն պէտք է տրուին: Ցետոյ կուսակալութեան մէջ կազմուած յանձնաժողովը, կառավարութեան կարգ մը որոշումներուն վրայ հիմնուելով, լքեալ գոյքերէն մաս մը գաղթականներու տուած ատեն, Լքեալ Գոյքերու Տնօրէնութիւնը ասոնք օրէնքի հակառակ կը նկատէր: Վարչութեան գլուխ գտնուողները տեղի-անտեղի իրենց վրայ խօսեցնել կուտան: Լքեալ Գոյքերու Տնօրէն Իսմայիլ Հագգը պէյի անձնական աւելորդ ծախքերը խօսակցութեան նիւթ եղած էին: Սակայն յիշեալը կ'ըսէր, թէ անձնական հարստութիւն ունի: Վերջապէս այս բսի-բսաւները կառավարութեան ուշադրութիւնը գրաւեցին և ելմտական քննիչ՝ Սաֆվէթ պէյի պաշտօն յանձնուեցաւ քննութիւն կատարելու:*

Փուանքարէի ճառը Պոrտոյի մէջ

Ընտրական պայքարը պաշտօնապէս սկսաւ Ֆրանսայի մէջ Կիրակի օր: Այս առթիւ վարչապետ Փուանքարէ Պորտոյի մէջ արտասանեց քաղաքական խիստ կարեւոր ճառ մը: Սովորութիւն է որ խորհրդարանական նոր ընտրութեանց նախօրեակին, կառավարութեան պետը հրապարակաւ կը պարզէ իր գործունէութեան հաշուեկշիռը, որպէսզի ժողովուրդը դատէ եւ ատոր համաձայն տայ իր քուէն: Փուանքարէ պատմականը ըրաւ իր դահլիճի կազմութեան, 1926 Յուլիսին, երբ ելմտական մեծ տագնապ մը կ'անցընէր Ֆրանսա, ու մանրամասնօրէն նկարագրեց անկէ ի վեր պատահած անցուդարձերը եւ կառավարութեան ձեռք բերած յաջողութիւնները, ֆրանքին բարձրացումը, պետութեան ելեւմուտքին կանոնաւորուիլը եւ զանազան մարզերու մէջ կատարած բարենորոգումները:

Վարչապետը աւելցուց թէ՝ կառավարութիւնը այս յաջողութիւնները ձեռք բերաւ շնորհիւ խորհրդարանին մէջ տեւական մեծամասնութեան մը, սակայն իր գործը դեռ չէ լրացած:

— «*Եթէ կը կարծուի թէ մենք գէշ ճամբու մէջ ենք, պէտք է ընտրել երեսփոխաններ, որոնք մեզի դէմ պիտի քուէարկեն: Իսկ եթէ լաւ ճամբու մէջ ենք, պէտք է ընտրել այնպիսի ներկայացուցիչներ, որոնք յանձնառու ըլլան պաշտպանել մեզ: Բայց ամէն պարագայի սէջ, անհրաժեշտ է խուսափիլ շփոթութիւններէ եւ երկդիմութիւններէ*»:

«Ներքին խաղաղութեան» մասին խօսած ատեն ակնարկեց համայնավարներուն, հետեւեալ կերպով.

— «*Ցեմ անգիտանար, որ ներկայիս Ֆրանսայի, ինչպէս նաեւ ամէն երկրի մէջ, կայ կուսակցութիւն մը, որ կը պարծենայ թէ իր կարգախօսները կ'ընդունի արտասահմանէն եւ ընտրական պայքարին առթիւ իր անդամներուն կը բաժնէ քարտեր, վրան Լէնինի սա խօսքերով. «Պրոլետարիատի պարտականութիւնն է խորտակել եւ քանդել բուրժուազիի կառավարական մեքենան, մէջէն ըլլալով խորհրդարանական հիմնարկութիւնները, ըլլան անոնք հանրապետական թէ սահմանադրական - միապետական*»:

«Իրաւ ալ վերջին ամիսներս համայնավարները զուր ջանքեր ըրին երեսփ. ժողովը խանգարելու եւ խորհրդարանը անպատուելու համար: Այս վերջին օրերս չուզեցինք ընդունիլ որ մեզմէ առնուին այն միակ գէնքերը, զորս օրէնքը կը տրամադրէ մեզ ներկայիս՝ գանոնք գապելու համար: Նոյնպէս չընդունեցինք որ խորհրդարանային անձեռնմխելիութիւնը իր իմաստէն ու նպատակէն շեղի, այսպիսի խռովարարական փորձեր պաշտպանելու աստիճան: Մենք չենք չափազանցեր համայնավարական վտանգը: Սովետական պրոպագանդը երբեք խորապէս չափի կրնայ խածնել մեզի պէս ժո-

(Լուրերու շարունակութիւնը կարդալ Դ. էջ)

ՏՈՄՍԵՐ

ՇՐՋՈՒՆ ԿՐՊԱԿԸ

Ամէնուն բերանն է լուրը.

— Դպրոցասէրը փարիզ կուգայ:

Պոլսէն ցելանիկ, ցելանիկէն Մարսէյլ, Մարսէյլէն փարիզ...

Իսկապէս որ մրցանակի մը արժանի է այս ոստոստումը:

Հասկնալի էր Պոլսէն ելքը:

Ցելանիկը ձաճձային գտան եւ Մարսէյլ ապաստանեցան: Իսկ Մարսէյլի մե՞ղքը:

Կարելի՞ էր իմանալ:

Ներելի՞ է հարցնել, մանաւանդ, թէ ո՞վ կը կարգադրէ այս բազմաճախս տեղափոխութիւնները :

Գիտենք որ չափազանց տնավարի կը գործեն Դպրոցասէրի վարիչները:

Անոնք պատասխան չեն տար հրապարակային քննադատութեանց: Չեն ճանչնար ո՛ր եւ է գերագոյն իշխանութիւն: Կը գանձեն եւ կը ՛ծախսեն համաձայն իրենց հայեցողութեան:

Բայց, այս տեղափոխութիւնները կոտրեցին տնավարութեան կամ բանավարութեան մրցանիշը :

Խանութ ըլլար՝ չէր դիմանար այսքան երթեւեկի եւ ծախքի:

Դպրոցասէրը «քոչւոր»ներու ցե՞ղ է թէ աշխրէթ:

Ահագին շէնք մը վարձել, յարդարել եւ կահաւորել, տուն-տեղ ըլլալ քանի մը տարի, եւ առտու մը ամէն բան ձգել երթալ, ուրիշ քաղաք մը թառելու համար:

«Քոչւոր»ները գոնէ այն արդարացումն ունին որ լեռնէ լեռ, արօտավայրէ արօտավայր կ'երթան, իբրեւ գոյք ունենալով՝ իրենց ոչխարներն ու վրայ-գլուխը:

Ո՞վ կարգադրեց այս նոր տեղափոխութիւնը:

Ի՞նչ ստիպողական պատճառ ունէին տուն-տեղ քանդելու եւ ահագին ծախքի դուռ բանալու:

Եւ վերջապէս, ո՞ւր կանգ պիտի առնէ այս «տեղափոխական» ախտը, որ ամէն բանէ առաջ լրջութեան եւ պատասխանատուութեան պակաս կ'ենթադրէ:

Դպրոցասէրը շրջուն կրպա՞կ է, թէ ազգային կրթարան:

Ո՞ւր այսպէս երկիրէ երկիր եւ քաղաքէ քաղաք, տիկնայք փափկասունք...

ՎԱՐՈՒԶ

ՀԱՅԿ. ԹԱՂ. ԵՐՈՒՍԱղԷՄԻ ՄԷՋ

Երուսաղէմի Հայերէն ուսանք նախաձեռնարկ եղած են հայկական թաղամաս մը ստեղծելու, որպէսզի զի հոն փոխադրուին Ս. Յակոբի վանքին մէջ ապրող եկեր Հայերը: Այս նպատակով խորհրդակցական ժողով մըն ալ գումարուած է եւ ծրագիր մշակուած: Դուրեան պատրիարք, որուն ներկայացած է ժողովէն ընտրուած պատուիրակութիւն մը, դնահատած է ձեռնարկը:

ՀԱՅ ԱՐԻՒՆԵՐՈՒՆ ՁԱՄԲՈՒԻ ԾԱԽՔԸ

Ժ.Ա. Ցանկ

	Ֆր.
Ոմն Գ.	100
» Պ.	20
Հ. Մ. Ը. Մ.ի Պուա Քոլոնպի վարչութիւն	100
Լեւոն Թոփալեան	10
Գումար	230
Ժ. Ցանկին գումարը	3725
Ընդհ. գումար	3955

ՊՈՍՏԱՊԵՏՈՒԹՅԱՆ ԿՈՄԻՏԵԻ ԽՆԴԻՐԸ ՀԱՅԿԱԿԱՆ ՀԱՐՑԻ ՇՈՒՐՋ

ՊԱՏՄԱԿԱՆ ՀԱՐՑԵՐ

Ինչպես հայտնի է, Պոստապետության կոմիտեն որոշել է հարցում կատարել հայկական գյուղերում՝ պարզելու համար, թե ինչ վերաբերմունք ունեն գյուղացիները դեպի նոր կարգերը, ինչ են մտածում նրանք Խորհրդային կարգերի մասին, ինչ են ուզում և ինչ են պահանջում նրանք Խորհրդային կառավարությունից։

Այդ հարցերի պատասխանները ստանալու համար կոմիտեն ուղարկել է հարցաթերթիկներ։ Հարցաթերթիկները ստանալուց հետո կոմիտեն կազմել է հարցաթերթիկների պատասխանների ամփոփագիր։ Ամփոփագրի մեջ մտնում են հետևյալ հարցերը։

1.— Ինչ ազգության են գյուղի բնակիչները (հայ, ռուս, թուրք, քուրդ, եզդի, հրեա, գերմանացի և այլն)։

2.— Ինչ տեսակ գյուղ է (ցանքագործական, անասնապահական, խառը, ձկնորսական, այգեգործական, բանջարանոցային, ծխախոտագործական, բամբակագործական, մեղվաբուծական, ձկնաբուծական, ձկնորսական, ձկնորսական և այլն)։

3.— Կա՞ թե չկա գյուղում դպրոց (ռուսերեն թե հայերեն)։

4.— Կա՞ թե չկա գյուղում ընթերցարան։

5.— Կա՞ թե չկա գյուղում ժողովրդական տուն։

6.— Կա՞ թե չկա գյուղում կոոպերատիվ։

7.— Ինչ հողաբաժին ունի գյուղը (տասնանի)։

8.— Քանի՞ տնտեսություն։

9.— Քանի՞ հոգի։

Ամփոփագրի մեջ մտնում են հետևյալ հարցերը։

1.— Գյուղի ընդհանուր տարածությունը (տասնանի)։

2.— Ցանքատարածությունը (տասնանի)։

3.— Խաճ-խաճ պատկանող (տասնանի)։

Ամփոփագրի մեջ մտնում են հետևյալ հարցերը։

1.— Ընդհանուր պատկանելությունը։

2.— Ցանք - խաճ-ովի (տասնանի)։

3.— Խաճ-ովի

Կեանքը Հայաստանի Մէջ

Հայի պակաս.— Անցեալ ամրան երաշտին եւ փետրուար—մարտ ամսուան անսովոր ձիւնով պատճառով, Բաշ-Գառնիի շրջանին գիւղերուն մէջ, Շորշորան, Ջրաշէն, Բիթլիչէ, Բալաղ, Ավզալար, Քարբիչէլու, Դաղ, Ավզալար, Քարբիչէլու, Ալիքարերդ, Մըլիդարա, իւրաքանչիւր գիւղի մէջ քանի մը տասնեակ տուն, ինչպէս նաեւ Բաշ-Գառնիի մէջ՝ մօտ 200-250 տուներ, հացի եւ անասուններու կարօտ մնացած են։ Գործավարութենէն օգնութիւն խնդրուած է այս առթիւ։

Յովանակներ.— Կարակալի (Սեւիծանաւան շրջանին մէջ) պետական ձիաբուծարանին համար Ռուսիայէն Հայաստան բերուած են 16 յովատակներ, 2 անգլիական գարիւն ձիեր, «կաբարդինկա» ցեղէն։

Կաիճ.— Մարտունաւանի վաչիկան գիւղին մէջ գտնուած կաւիճի երեսն հանուեցաւ կաւիճի տեսակ մը, որ կարելի է օգտագործել դպրոցներու համար։ Նմոյշ վրայ գտնուեցաւ նաեւ գրաքարի հանք մը։

Երեւանի Շուներուն Համար.— 3000 րուբլի յատկացուած է հաւաքելու համար Երեւանի փողոցի շուները։ Շուներուն կաշին պիտի օգտագործուի։

Դպրոցականները.— Աշխատանքի գործավարութիւնը 4000 րուբլի յատկացուց երիտասարդ գործաւորներուն, որոնց մէջ կը գտնուին 15 աղջիկներ։ Միւս գործ անհրաժեշտ նկատուած է նաեւ արհեստաւորներ պատրաստել։

Ճանճասեղները.— Առողջապահական գործավարութեան տուած տեղեկութիւններուն համաձայն, Նոր-Նախիջեւանի շրջանին մէջ (Ղոլտր, Երթիչ, Աչնագուր եւ Մարչկա գիւղերը) բնակչութիւնը ճանճասեղութեամբ վարակուած է ճահճատենդով։ Արդէն գիտուր, որ ճահճատենդի բոյն մըն էր, ունէր ճահճատենդի դէմ պայքարելու կայան մը։ Այս կայանը որոշուեցաւ փոխադրել Հանքաշատ, իսկ Արփալի մէջ պիտի հիմնուի բժշկական մը։

Լոռիի Գործարանը.—Լոռիի մէջ կայ գործարան մը կահկարասի պատրաստելու համար։ Հիմը դրուած է 1925ին, բայց աւարտեցաւ 1927ին։ Բուն աշխատանքները սկսան 16 Յունուար 1928ին։

Այս գործարանը կը պատրաստէ կորագիծ աթոռներ համարէ, որ Անդրկովկասի մէջ շատ յարգի փայտ է։ Գործարանը ապագային պիտի պատրաստէ նաեւ կորագիծ ժահճակալներ, բազկաթոռներ։ Արդէն պատրաստ է 2 վագոն աթոռ, ղրկելու համար Երեւան։

Այս երկրորդ գործարանն է, որ կայ Անդրկովկասի մէջ, միւսը կը գտնուի Վրաստանի մէջ։ Բայց Հայաստանի աթոռները աւելի յարգի են, շնորհիւ իր դիւրակոր փայտին։

Գործարանը ունի չորանոց մը եւ քառասուն ձիու ուժով մեքենայ մը։ Գործարանը կը գտնուի Սադախլուի կայարանին մօտ, Լաւբարլու գիւղին մէջ։ Գործարանին մէջ կը բանին 77 բանուորներ։ Մինչեւ ամառ անոնց թիւը պիտի հասնի 100ի։ Արհեստապետները կանչուած են Թիֆլիսէն, իսկ պարզ բանուորները առնուած են Հայաստանի որբանոցներէն։ Գործարանին տեղը անյարմար է, գիւղը շուկայ չունի, յետոյ ճահճատենդ կայ։ Աւելի լաւ է փոխադրել Ղարաքիլիսա, ուր ճահճատենդ չկայ, եւ կարելի է միշտ բանուոր գտնել։

85 Թրքահայ Գաղթականներ.— 85 թրքահայ գաղթականներ, որոնք կը բնակին Թիֆլիս, Հայաստանի Գործավարներու Խորհուրդին դիմելով, խնդրած էին որ իրենց ալ հող տրուի Հայաստանի մէջ։ Ընդունուած է այս խնդրանքը։

Արտասահմանին Եկողներուն Համար.— Արտասահմանէն հանողները, եթէ կ'ուզեն մշտապէս բնակիլ Հայաստան, պարտաւոր են մինչեւ 1 Յունիս 1928, կարգադրել իրենց քաղաքացիութեան հարցը։ Այս առթիւ ներքին գործավարը հրատարակած է հրամանագիրը։

Հրոսակումբ Ատանայի Մէջ

Թրակիոյ ելմտական հանքիչ Գաարի պէյ սպաննուած է Ատանայի գիւղերէն մէկուն մէջ։ Ոճրագործները գողցած են 2000 ոսկին։ Ներքին գործավարութիւնը հրամայած է մէկ շաբթուան ընթացքին ողջ կամ մեռած վիճակի մէջ ձերբակալել ոճրագործները։

Ռուսանողներուն

Նանսիի վերակազմուած Հայ Ուսանողական Միութիւնը կը յայտարարէ թէ պատրաստ է պէտք եղած տեղեկութիւնները տալ իրեն դիմող դիւղատնտես ուսանողներուն։ Դիմել վարչութեան ընդհ. քարտուղար Լ. Փաստրմաճեանի, 27, Rue de Paris Nancy։

Զայն Մը Թաւրիզէն

Բ Ա Ց Ն Ա Մ Ա Կ
փարիզի Զ. Ե. Որբերու Միութեան

Ահա լրանում է մէկ տարին, որ Թաւրիզի մէջ գոյութիւն ունի Զ. Ո. Միութիւնը, կազմած գլխաւորապէս Ռիւիֆի եւ դրսի որբերից հովանաւորութեամբ Ներսէս արքեպիսկոպոս Մելիք-Թանգեանի։

Մենք տաճկական եղեռնի վերջին քեկորներն էինք, որ արիւնաշաղախ ու խոցոտուած ընկանք անձիր ու աւազոտ անապատները ու տասնեակ հազարաւոր խմբերով վաճառեցինք, մորթեցինք ու քշեցինք դէպի անհարազատ վայրեր։ Այո՛, տաճկական բիրտ ձեռքն էր, որ մեզ զրկեց մեր հարազատ ծնողներից, թշուառացրեց ու ցրեց աշխարհիս բոլոր ծայրերը, օտար հորիզոնների տակ, հեռու մեր նախնական հայրենիքից՝ կիսամեռ ու սովալլուկ։ Ահա այդ դաժան ժամանակներում մարդասէր Ամերիկան էր, որ իր դթոտ ձեռքերը կարկառեց ու մեզ պաշտպան հանդիսացաւ, որբանոցներ բացեց ամէն տեղ, որոնց մէջ ապաստան էին գտնում հազարաւոր որբեր ու թշուառներ...։ Այդպիսի որբանոցներ էլ բացուեցին Պարսկաստանի բոլոր մեծ քաղաքներում, որոնց կեդրոնատեղին Թաւրիզն էր (1920-1927)։ Այս եօթը տարւայ ընթացքում մենք ունեցանք հինգ լիազօրներ եւ բոլորից էլ գոհ մնացինք, բացի վերջինից, որին բոլոր որբերս մեր դժգոհութիւնն ենք յայտնում։ Այդ նոյն կառավարչուհին էր որ դուրս հանեց որբերին ու որբուհիներին՝ ոմանց առանց անկողինի եւ առանց հագուստի շպրտեց Թաւրիզի փողոցները՝ առանց գիտակցելու թէ դրանց վերջը ի՛նչ պիտի լինի։

Ահա այդ դաժան ժամանակներումն էր, երբ որբերս գիտակցութեան եկանք, որ եթէ միանանք ու կազմենք մի Որբ Միութիւն, առանց դժուարութեամբ կարող ենք մեր գոյութիւնը պահպանել, այն էլ այդպիսի միջավայրում, ուր այլասերումը շատ յաջող կերպով է կատարւում։ Ուստի մեր գոյութիւնը եւ մեր բարոյական շահերը պաշտպանելու նպատակով՝ մենք՝ Ռիւիֆի որբերս միացանք դրսում եղած որբերի հետ եւ կազմեցինք Որբ Միութիւնը, որ մինչեւ այժմ էլ իր գոյութիւնը պահպանում է։

Վաղուց է որ ցաւալի թերթի անցած համարների մէջ կարդացել ենք այն կոչը, որով Փարիզի որբերը կոչ էին անում թէ բոլոր երկիրների որբեր միացէք։ Ահա այսօր մենք էլ ենք գալիս ձեր կոչին ձայնակցելու, ձեզ հետ գործելու, ձեզ հետ միանալու։ Ուրեմն, ընկերներ, չէք մոռանար որ Պարսկաստանի հեռաւոր խորքերում, աշխարհից կտրած կան մի բուռն որբեր, որոնք ցանկանում են իրանց դառն արցունքները ձեր արցունքներին խառնել եւ ընկերակից լինել ձեր բոլոր տառապանքներին։

Անշուշտ դուք էլ պիտի փափաքիք մեզ հետ միանալու եւ կրկին կոչ անելու աշխարհիս բոլոր կողմերում ցիրուցան եղած որբերին կազմակերպելու և միանալու մեզ հետ, որպէսզի հանուր ուժերով դուրս գանք ապաարէզ պայքարելու նրանց դէմ, որոնք մեր արդար իրաւունքները խլում են մեր ձեռքից։ Այն երկիրը, որտեղ դարերից ի վեր մեր պապերի արիւնն է թափւել եւ որտեղ մեր հարազատ ծնողների անթաղ դիակներն են սփռուած ամենուրեք, այդ երկիրը մեզ է պատկանում, մենք ենք, որ պիտի տնօրէնը դառնանք այդ երկրին...

Ուրեմն միանանք ընկերներ, որովհետեւ հեռու չէ այն ցանկալի ժամը, երբ խնդութեան արցունքներ պիտի հոսեն մեր վշտակոծ աչերից եւ երբ լուսատու ջահերով բոլորս պատրաստ պիտի լինենք ձեռք ձեռքի տուած հայկական հորիզոնից ծագող ոսկի արշալոյսը դիմաւորելու...։

Ի դիմաց վարչութեան
ՀԱՅՐԻԿ ՕՀԱՆԵԱՆ
Թաւրիզ 4 Մարտ

Հայերը Անվստահելի

Աթէնքի «Նոր Օր»ը կը գրէ (Մարտ 11).

— «Մակեդոնիոյ եւ Թրակիոյ իշխանութեանց կողմէ կեդրոնի կառավարութեան ղրկուած նոր տեղեկագիր մը, հելլէն կարգ մը շրջանակներու հակահայ զգացումները գրգռած է։

Վերջերս Հաստատուեցաւ թէ մասնաւորապէս Թրակիոյ շրջանին մէջ, ոչ-յոյն փոքրամասնութիւնները (Թուրքեր, Հրեաներ եւ Հայեր) ի վնաս Յունաստանի կը գործեն եւ գաղտնիքներ կը հաղորդեն դրացի պետութիւններուն։ Գործի վրայ բռնուածներ ալ կան։ Այս կասկածելի տարրերուն հետ կը գործակցին համայնավարները, որոնց կապը Թուրքիոյ հետ՝ անհերքելի իրողութիւն է այլեւս։

Միանգամ ընդ միշտ ազատելու համար ներքին թշնամին, Թրակիոյ իշխանութիւնները պահանջած են կեդրոնի իշխանութենէն, տեղահան ընել սահմանագլուխի գիծին վրայ բնակող Թուրք, Հրեայ եւ Հայ բնակչութիւնները։

Տեղեկագիրը անվստահելի եւ կասկածելի գոյց կուտայ մասնաւորաբար Հայերը։ Պէտքերը կ'անգիտանանք։ Չենք գիտեր թէ ի՛նչ չափով ճշմարտութիւն է հաւաստի խօսքերում, աշխարհից կտրած կան մի բուռն որբեր, որոնք ցանկանում են իրանց դառն արցունքները ձեր արցունքներին խառնել եւ ընկերակից լինել ձեր բոլոր տառապանքներին։

Անշուշտ դուք էլ պիտի փափաքիք մեզ հետ միանալու եւ կրկին կոչ անելու աշխարհիս բոլոր կողմերում ցիրուցան եղած որբերին կազմակերպելու և միանալու մեզ հետ, որպէսզի հանուր ուժերով դուրս գանք ապաարէզ պայքարելու նրանց դէմ, որոնք մեր արդար իրաւունքները խլում են մեր ձեռքից։ Այն երկիրը, որտեղ դարերից ի վեր մեր պապերի արիւնն է թափւել եւ որտեղ մեր հարազատ ծնողների անթաղ դիակներն են սփռուած ամենուրեք, այդ երկիրը մեզ է պատկանում, մենք ենք, որ պիտի տնօրէնը դառնանք այդ երկրին...

Ուրեմն միանանք ընկերներ, որովհետեւ հեռու չէ այն ցանկալի ժամը, երբ խնդութեան արցունքներ պիտի հոսեն մեր վշտակոծ աչերից եւ երբ լուսատու ջահերով բոլորս պատրաստ պիտի լինենք ձեռք ձեռքի տուած հայկական հորիզոնից ծագող ոսկի արշալոյսը դիմաւորելու...։

Ի դիմաց վարչութեան
ՀԱՅՐԻԿ ՕՀԱՆԵԱՆ
Թաւրիզ 4 Մարտ

Հայերէն Թուրքերէն

ՄԱՐՍԷՅԼ.— Թուրքիոյ մէջ ամէն տեղ, վերին պաշտօնատուներն ու պաշտօնեաներէն մինչեւ յետին խաւերը «Թուրքերէն խօսեցէք», «Թուրքերէն կարդացէք», «Թուրք եղէք» կը պոռան։

Ֆրանսահայ գաղութին մէջ «Ցառաջ»ը միակն է, որ օրը օրին կը հետեւի այդ շարժումին. ամբողջ սիւնակներ կը լեցնէ, եւ իր կարգին գործի կը հրաւիրէ մասնաւորապէս հայ երիտասարդութիւնը։

Ուրախ ենք յայտնելու որ, այդ հուները իյնալով թարմ հողի մէջ, կը բեղմնաւորուին եւ արդիւնքը մասամբ մխիթարական կը դառնայ։

Մարսէյլի մէջ որոշ շրջանակներ այս ուղղութեամբ կ'աշխատին։ Հասակցական կազմակերպութիւններէն զատ, յիշատակութեան արժանի է նաեւ Բալուի Սղամ Գիւղի երիտ. Միութիւնը, իր սարքած դասախօսութիւններով եւ «Դար-Ազրիւր» գրադարանով։ Կարգ մը երիտասարդներ, որ օրն ի բուն սրճարաններու անկիւններէն չէին հեռանար, այժմ սրճարաններէն հրաժարելով, կը կարդան իրենց համար օգտակար գրքեր։

Բայց անտարբերներն ալ շատ են։ Տպարանի մը մէջ, Հայ մը ներս կը մտնէ եւ կը հարցնէ,— ընկեր Ա... նէ՞րէ կէթմիշ, նասըլ օլուեօր... իշընիզ նա՞սըլ կէտիեօր...։

Ըսեմ որ խօսակիցներէն մէկը ազգային վարժարանի ուսուցիչներէն է։ Եւ սոցիալ-դեմոկրատ։ Արդեօք, սոցիալ-դեմոկրատ ըլլալո՞ւն համար է որ խորութիւն չի դներ Հայ եւ Թուրք լեզուներուն միջեւ։

Երբ ուսուցիչներն ալ այսպէս ընեն, ի՞նչ ոգիով պիտի մեծնան աշակերտները։ Եւ ի՞նչպէս կրնաս մեղադրել Թրքախօս Հայերը, որ չեն կրնար խօսիլ իրենց պապենական լեզուն...։

*** Ուրախութեամբ կ'իմանանք որ, քանի մը ամիս առաջ կազմուած Հայ Գրասիրաց Միութիւնը կ'արթննայ իր խոր քունէն եւ գործի կը լծուի։ Ցարատեւութիւն կը մաղթենք։

ՅԻՄԷՆ

Ցիրուցան Հայեր

ՍԱԼԻՆ ՏԸ ԺԻՒՕ (Պ. Ց. Ռ.)

23 Մարտ— Հազիւ վեց եօթը Հայ ընտանիքներ կան այստեղ։ Եկողները երկար չեն մնար, որովհետեւ օթավարձքերը չեն բաւեր։

Ամիս մը առաջ կարգ մը երիտասարդներ շատ աշխատեցան միութիւն մը կազմել, բայց չյաջողեցան, քանի որ եկողները չեն մնար։ Գլխաւոր գործը՝ ազիւսի գործարանն է։ Կան ուրիշ արտադրութիւններ ալ՝ (մանեզի-սիլֆաթ, ռում) հականեխական ամօնեակ ո՛ր գէշ Հոտ մը ունի։ Կիման գրեթէ բարեխառն է։ Երբեմն սաստիկ քամի կը փչէ. իսկ ամառը ժժեղներ կը վխտան։ Մեր գտնուած տեղը գիւղ մըն է, շոգեկառքով Մարսէյլէն երկու ժամ հեռու է։

Վ. Պետրոսեան

Օրուան Դէպքերը

ԳՈՂ. ՕՐԻՈՐԴՆԵՐԸ.— Ժամանակ մը ի վեր Լիլայի մէջ գողութիւններ կը պատահէին, բայց հեղինակները անծանօթ էին։ Ոստիկանները յաջողեցան բռնել աղջիկ մը, ժօրժէթ, դեռ 16 տարեկան, որ խոստովանեցաւ թէ ուրիշ երկու ընկերուհիներու հետ կը բարձրանայ տուներուն տանիքները, կը մանէին պատուհանէ մը ներս եւ կը ժողվրտէին թանկագին առարկաները։

Աղջիկը քոջաբար նկարագրեց իր գողութիւնները, որոնց սկսած էր երկու տարիէ ի վեր, եւ տուաւ անուններն ու հասցէները իր ընկերուհիներուն։

ԱՆԱՌԱԿ ՈՐԴԻՆ.— Պատանի Ժօրժ անառակ տղայ մըն էր։ Հոգին բերանը բերաւ իր մօրը։ Վերջապէս կողոպտեց զայն ու փախաւ։

Հետքը չգտան երկար ատեն։ Անցեալ գիշեր, ոստիկանները տեսան, որ Վէրսայլի սրճարանին մէջ պատանի մը անհաշիւ ծախքեր կ'ընէ։ Ուզեցին հարցաքննել զայն։ Ժորժ, փոխանակ իր ինքնութեան թուղթերը հանելու, դանակ մը հանեց գրպանէն եւ յարձակեցաւ ոստիկաններուն վրայ։ Սակայն զսպեցին զինք, եւ գրպանէն հանեցին մօտ 3,000 ֆր. եւ իր ինքնութեան թուղթերը։

Շիտակ բանտ։

ՊՈԼՍՈՆ ձաքմաքճըլարի նոր խանը փակուեցաւ քաղաքապետութեան կողմէ, որ կ'ուզէր թէ ցեմիշները արդիական չեն։ Այս կարգադրութեան վրայ շուարման մատնուած են հազարի մօտ վաճառականներ եւ խանութպաններ։ Խանին տէրերը 500 ֆրանկ աւելի են։

ՅԱՌԱՋ,,Ի ԹԵՐԹՕՆԸ (67)

ԲԱԲԵԼՕՆԻ ԳԱՂՏՆԻՔԸ

(ԺԱՄԱՆԱԿԱԿԻՑ ԿԵԱՆՔԷ)

ԵՐՐՈՐԴ ՄԱՍ

Ա.

— Ա՛խ, պարո՛ն, այո՛, անոնք պատերազմ մը կը պատրաստեն մեզի՝ Եւրոպացիներուս դէմ... Ես ալ կը փափաքիմ ձեզի հասկնալու համար թէ ինչի կ'ուզենան մեր գժբախտ քաղաքներուն վրայ... վա՛յ աւազակներ։

— Այժմ ի՞նչ պիտի ընենք, ծերուկ։

— Ա՛խ, ծովահէններու նաւեր որոնք գիշերանոց չես գիտեր կը բռնեն եւ կը մեկնին բարբարոս եզերքը։

Ոտքի ելաւ ու գնաց դէպի իր պատը, սպասյակոյի քարտէսը բացաւ ու փռեց սեղանին վրայ, ու սկսանք զայն ուսումնասիրել։

Սըր Ուիլըմսընի պէս, հայր Իլէֆոնսօ եւս մատովը ցոյց կու տար գլխաւոր հնոցները։

— Ա՛հաւասի՛կ խորհրդաւոր ոսկիի ճամբան, ահաւասիկ կրակ սերմանողներուն հետքը։

— Կը կարծե՞մ որ ինծի պիտի օգնէ՛ք, ըսի, որովհետեւ՝ հետախուզական պզտիկ շրջան մը պիտի կատարե՞մ։

— Ի՞նչ բանով օգնել։

Վայրկեան մը մտածելէ ետք աւելցուցի.

— Իմ բարեկամներէս հո՝ քատիքս հասած պիտի ըլլայ։ Ոչ, ոչ, ես ալ կրնամ ձեզի օգնել։ Ես ալ կրնամ ձեզի օգնել։

Ա՛խ, ինչպէս կ'ուզէի որ հայր Իլէֆոնսօ ներկայ ըլլար այս ծրագրի ծնունդին։ Ինչպէս կ'ուզէի որ ան ալ ներկայ ըլլար այս ծրագրի ծնունդին։

Ա՛խ,

դովուրդ մը, որ պէտք չունի ապելելքէն յառաջդիմութեան դասեր առնելու, որ բազմաթիւ յեղափոխութիւններ տեսած է, առանձնաշնորհները ջնջած է, մարդու եւ քաղաքացիի իրաւունքները հրաշարատ է, ազատութիւն եւ հաւասարութիւն հոչակած է, եւ որուն հողը, սիրով մշակուած, երկար ատեն է ի վեր բաժնուած է միլիոնաւոր սեփականատէրերու միջեւ: Ջաւը կ'անցընեն սակայն ափ մը կարծեցեալ բարենորոգիչներ, որոնք կ'ուզեն քանիերորդ դարու Ֆրանսային իբրեւ տիպար տալ ոչ թէ նոյնիսկ երկրային դրախտը, այլ իհատ ծանօթ քաւարան մը, ուր կը տիրապետեն թշուառութիւնն ու անգործութիւնը, եւ ուր աւերեալ խաղաղութիւն կը տիրէ միայն՝ շնորհիւ բանտի ու աքսորի: Ֆրանսական ողջմտութիւնը մոսկովեան այս ցնորքներու արժէքը պիտի հասկնայ:

Վերջացնելով, վարչապետը իր բաժակը պարպեց ի պատիւ խաղաղասէր Ֆրանսայի, «երկիր աշխատանքի, արտադրութեան եւ ազատութեան»:

Թուրքիա եւ Յունաստան

Սղերգի երեսփոխան Մահմուտ պէյ, Միլիէթի մէջ շեշտելէ յետոյ թէ «հելլէնական թերթերը կրակ կը ժայթքեն մեր դէմ», կը գրէ.—

«Էսթիա», որ օրկանն է արտաքին նախարար Միխալաքոփուլոսին, այսպէս կը սկսի իր մէկ յօդուածը.

—«Թուրքիոյ Յոյներուն իրաւունքներու պաշտպանութեան մասին ստորագրուած դաշնագրերուն խախտումը Թուրք պաշտօնեաներու կողմէ, Թուրք մամուլին յարձակողական լեզուն, Յոյներուն ինանդէպ Թուրք կիսապաշտօնական շրջանակներուն բռնած թշնամական ընթացքը, Թուրք դիւանագէտներուն եւ երեսփոխաններուն գրգռիչ ընթացքները...: Ահա բոլոր ասոնք կ'ապացուցանեն թէ կազմակերպուած եւ խորհուած ծրագիր մը կայ Պոլսոյ Յոյն փոքրամասնութեանց, ինչպէս նաեւ Թուրքիայէն վտարուած Յոյներու կալուածներուն դէմ:»

Մեր գիտցածով, Թուրքիոյ մէջ չկայ Յոյն փոքրամասնութիւն մը, որով զբաղելու պէտք ունենան Աթէնքի Հելլէնները: Թուրքիոյ մէջ կան միայն Թուրք հայրենակիցներ: Դաշնագրերուն նախատեսած սկզբունքներուն հետ մէկտեղ, Թրքական օրէնքները ամբողջովին ապահոված են այդ հայրենակիցներուն իրաւունքները:

Էսթիայի կարծիքով, մենք Պոլսոյ Յոյները կը գործածենք եղեր իբր սպառնալիքի միջոց, ուզած ատեննիս Յունաստանի վրայ ազդելու համար: Մեր պաշտօնակիցը Թող վստահ ըլլայ որ Թուրքիա պէտք չունի այս տեսակ միջոցի մը, եւ ի հարկին երբեք դժուար չէ գտնել ուժ եւ միջոց մեր խօսքն ու իրաւունքը հաստատելու համար:

«Թուրքիոյ Յոյներուն ինպատս Աթէնքի մէջ բարձրանալիք ամէն ձայն եւ կատարուելիք ամէն ձեռնարկ, պատճառ պիտի դառնայ այդ հայրենակիցներուն ո'չ թէ շահերուն, այլ ինքասուելուն: Գրգռել այս հայրենակիցները, որոնք բոլոր Թուրք հայրենակիցներուն պէս հաւասարապէս կ'օգտուին երկրին օրէնքներէն, կը նշանակէ գիտակցաբար գէշութիւն ընել անոնց: Մոտաւոր անցեալի օրինակները բաւական չեղա՞ն զգաստացնելու հելլէն «պոլիտիկոս»ները:

«Աթէնքի մէջ մեր դէմ կատարուած այս հրատարակութեանց առթիւ, եթէ այդ անձերը մոռնան Թուրք հայրենակցութեան բնական պահանջները, ո՞վ պիտի կրէ պատիժը. — Աթէնքի «պոլիտիկոսնե՞րը» թէ ոչ երազներով խաբուած այդ խեղճերը:

«Հարեւան երկրի մը հպատակներու ճակատագրին խառնուիլ, սահմանէն անդին գտնուող փոքրամասնութեանց եւ մեծամասնութեանց յարաբերութիւններովը շահագրգռուիլ, մէկ խօսքով ուրիշ պետութեան մը ներքին գործերուն քիթ խոթել, միշտ կրնան ծանրակշիռ հետեւանքներ տալ»:

Բազմակնութիւնը Թուրքիոյ մէջ

Ինչպէս յայտնի է, Թուրք քաղաքային նոր օրէնքով բազմակնութիւնը արգիլուած է: Բայց, որովհետեւ օրէնքը ի զօրու չէ իր հրատարակութենէն առաջ կատարուած գործողութիւններու վրայ, այդ Թուրականէն առաջ կնքուած ամուսնութիւնները իրենց վիճակը կը պահեն: Նկատելով, սակայն, որ այս առթիւ կրնան չարաշահութիւններ պատահիլ, դատական գործավարութիւնը հրահանգ ղրկած է ամուսնութեան պաշտօնատուներու, որպէսզի նոր օրէնքին գործադրութենէն առաջ ամուսնացած մարդոց թիւը արձանագրուի:

Ճախոնիներն ու թուրքերը

Ճափոնի կառավարութիւնը որոշած է ճափոնցի ուսանողներ ղրկել Պոլիս, Թուրքերէն սորվելու համար: Ասկէ զատ, ճափոնի կրթական նախարարութիւնը մարմին մը ղրկած է Թուրքիա, Անատոլուի զանազան գաւառաբարբառները ուսումնասիրելու համար: Պատուիրակութիւնը Պրուսայի նահանգը մեկնած է արդէն:

Ինչպէս յայտնի է, ճափոնցիներն ալ Թուրանական ծագում ունին:

ՆՈՒԱԳԱՀԱՆԴԷՍ ԼԻՈՆԻ ՄԷՋ

31 Մարտ Շբ. գիշեր ժամը 8.30ին, երրորդ յարատեւաբանին սրահը

Նախածեռնութեամբ՝ Ջ. Ե. Ո. Միութեան եւ դէկավարութեամբ ջութակահար Տիգրան Նիգոլեանի եւ մասնակցութեամբ հայ եւ Ֆրանսացի կարող ուժերու: Ընտիր նուագախումբ, երկսեռ երգչախումբ: Կը նուագուին եւ կ'երգուին կ. վարդապետի, Տ. Իւվէրեանի, Սինանեանի Berlioz, Mozart, եւայլն ընտիր կտորներ:

ՄՈՒՏՔ 5 ԵՒ 3.50 ՖՐԱՆՔ

Դիմել՝ Տ. Իսքէնտէրեանի, 74 Rue Vauban եւ միութեան անդամներուն:

Հ. Յ. Դ.

Փարիզի Շրջ. կոմիտէն ժողովի կը հրաւիրէ կանանց յանձնախումբի ընկերուհիները վաղը Շորեքշաբթի գիշեր, ժամը 8.30ին, Մէթրօ Odéonի առջեւ Café du Métroի վերնայարկը:

ՅՈՒՇԱՏԵՏՐ

ՅԱՐԴՈՎՈՒ Գրական երեկոն, այս Հինգշաբթի ժամը 9ին Ֆլորիա: Տիկին Լաս կը կարդայ իր անտիպ պատմուածքը, *Մղձաւանջը:* կը հրաւիրուին անդամներն ու համակիրները:

ՓԱՐԻԶԻ Շ. Ուս. Մ. ընդհ. ժողովը՝ վաղը իրիկուն ժամը 8.30ին Floriah սրահին մէջ:

Օրակարգ՝ վարչութեան ե. անդամի ընտրութիւն, մնացեալ ցանձնախումբերու ընտրութիւն եւ ասոնց յարաբերութեան հարցը վարչութեան հետ:

ԺԱՄԱՆԱԿԱՅՈՅՑ ՍԱՆԱՍԱՐԵԱՆ ԺՈՂՈՎՐԴԱԿԱՆ ՀԱՄԱԼՍԱՐԱՆԻ

Այս իրիկուն, Ֆլորիայի մէջ ժամը 9—10, ընդհ. Ազգերու պատմ. (Ֆրանս. յեղափոխութիւն) Մ. Նահանեան:

10—11, Ելմտագիտութիւն, Մ. Տէրպէտէրեան:

ՆԱՄԱԿԱՑՈՒԹ

Պերլին, Պ. Ֆ.— *Կը խնդրուի շուտ ղրկել, յայտնելով մնացորդ հէշերուն թիւը:*

ՍՏԱՑԱՆՔ

Դաշտ, *Հայկ. Ակումբ.— 100:*

Մարթիկ, *Պ. Գ.— 35: ի հաշիւ Ա. Մ.ի:*

Սէն Ֆօնա, *Մ. Մ.— 35:*

Անվերս, *Մ. Ի.— 100 պելժ. ֆրանք:*

Փարիզ, *Մ. Ղ.— 45:*

Վալանս, *Ա. տ. Մ.— 50:*

Կառտան, *Ժ. Զ.— 20:*

Մարսէյլ, *Պ. Ն.— 35:*

Մարսէյլ, *Ա. Հ.— 35:*

Վօ-ան-Վօլէն, *Փ. Ո.— 35:*

Մարսէյլ, *Գործ.— Մտացանք:*

Ֆոյոնպ, *Բ. Վ.— 35:*

Լիոն, *Վ. Ե.— 12:*

Մարսէյլ, *Օ. Ֆ.— 10:*

Սալին-տը-ֆիւռ, *— 35:*

Պուինեօլ, *Լ. Բ.— 35:*

Պոսթոն, *Գ. Մ.— 7 տոլար:*

ՇՆՈՐՀԱԿԱԼԻՔ

Հակառակ շատ մը բժիշկներու խնամքին, 15 տարիներէ ի վեր «դարմանումը անկարելի դարձած» գլխու ցաւս, շնորհիւ Տօքթ. Արշակ Պողոսեանի *խղճամիտ* դարմանումին, այժմ բժշկուած ըլլալով, պարտք կըզգամ հրապարակաւ շնորհակալութիւն յայտնել իրեն, վստահ ըլլալով միեւնոյն ատեն, որ, ո՛չ մէկ կերպով կրնամ փոխարինել իր անձնուիրութիւնը:

Ռուբէն Գարաճեան

ՏԻԿ. ԲԱԲԱՅԵԱՆԻ ՑՈՒՑԱՀԱՆԴԷՍԸ

Նկարչուհի տիկին Աբժինիայ Բաբայեանի ցուցահանդէսը՝ Galerie Carmine ի մէջ, 53 Rue de Seine:

Բաց է, կիրակիէ գատ, ամէն օր, ժամը 10.18.30 մինչեւ Մարտ31:

ՈՒՇԱԴՐՈՒԹԻՒՆ

Ներկայիս կը յայտարարեմ հայրենակիցներու եւ հայ ժողովուրդին թէ սիրելի գերդաստանիս անունը յաւերժացնելու համար, ներկայ Թուականէս սկսեալ պիտի ստորագրեմ, մինչեւ *ՃԻՀԱՆԵԱՆ՝* փոխանակ «Մինաս Գալթաքճեան»ի: կառավարութեան մօտ «Գալթաքճեան» անունով արձանագրուած ըլլալով, ամէն գրութիւն, դրամի առաքում եւայլն պէտք է ղրկել Գալթաքճեան հասցէով: կը խնդրեմ որեւէ շրջանակի մէջ գիս անուանել «Ճիհանեան»:

կը խնդրուի յունահայ թերթերէն արտատպել սոյն յայտարարութիւնը եւ օրինակ մը ղրկել հասցէիս, Minas Kaltakdjian, 78 Cité de Soie Artificielle du Sud-Est. Vaulx-en-Velin (Rhône) France.

ԿԸ ՓՆՏՌՈՒԻ

— կը փնտռուի խնուս Գալաւի ջաւրմա գիւղէն Աբամ Ֆարիատեան որու մասին կ'ըսուի թէ զինադադարէն վերջ որպէս ոստիկան՝ գինուոր ծառայած է Էնկիւրիի շրջանը, ուսկից մեկնած է Ռումանիա, յետոյ Պուլկարիա եւ այժմ յունաստան ըլլալ կը կարծուի: Իմացնել՝ իր եղբայրներուն Օհան եւ Յովհաննէս Ֆարիատեաններու, Raffinerie de Sucre, No. 336, St. Louis, Marseille, France. *Լուր տուողին 500 ֆր. նուէր:*

Կը խնդրուի Պալքանեան հայ թերթերէն արտատպել:

— Բնիկ Գարթալցի Գրիգոր Թոմոյեան 15 տարեկան, որ Օրթագիւղի որբանոցէն եւրոպա ղրկուած է: Իմացնել Պ. Մելքոն Գասպարեանի, 21 Rue Augustin Thierry, Paris (19e).

ԼՈՑՍ ՏԵՍԱԻ

«ԱՐՋԱԳԱՆԳ ՁՇՄԱՐՏՈՒԹԵԱՆ»

Կրօնաբարոյական եւ աւտոդյապաւիական ամսաթերթ, հետաքրքրական եւ ճոխ բովանդակութեամբ. կ'արժէ որ ամէն անհատ կարդայ:

Տարեկան բաժնեգինն՝ Ֆրանսա եւ Սուրիա 7.50 ֆրանք, Արտասահման 10 ֆրանք, Ամերիկա կէս տոլար:

Բաժնեգինի փոխարէն կ'ընդունուի նաեւ Ֆրանս. դրոշմ:

ՁԵՌՔԷ 60 ՍԱՆԹԻՄ

կը ծախուի նաեւ Bld. St. Michel, 7 Թիւ շէնքին դիմացի քէօշկը, եւ կիրակի օրերը Հայոց եկեղեցին:

Բաժանորդագրութեան եւ ամէն խնդիրներու համար դիմել՝ Խմբագրութեան՝ B. Armenakian, 8 Rue de Prague, Paris (12e).

Կ'ՈՒԶՈՒԻ կանանց մազեր կտրող եւ Ondulation ընող այր սափրիչ մը:

Դիմել՝ Յակոբ Էլիգեանի, 94 Ave. de Centenaire, Pré St. Gervais, (Seine).

Կ'ՈՒԶՈՒԻՆ գործ նորոգող գործատորուհիներ: Դիմել՝ Սարգիս Յովսէփեանի, 45 Rue Lepic, Paris, Մէթրօ Պլանշ, Թել. Marcadet 27-14:

ՇԱՏ ԿԱՐԵՒՈՐ

Ի գիտութիւն յաձախորդներուս եւ բարեկամներուս կը ծանուցանեմ թէ իւզէսի նպարավաճառի խանութս փոխադրած եմ 8 Rue Borely, Gardanne (B. D. Rh). կ'ընդունիմ ամէն տեսակ ապսպրանքներ: վարձու կուտամ հրապարակին ամէնափայլուն կեդրոնը խանութիս կից ամէն գործի յարմար եւ դիւրաժամտելի պայմաններով խանութ մը եւ տուն մը: Ջուր, ելեկտրականութիւն: Մանրամասնութիւններու համար անձամբ ներկայանալ կամ գրել՝ Շամազասպ Զօգանեանի, 8 Rue Borely, Gardonne (B. d. R).

Վարձու յարկաբաժին

երկու սենեակ եւ խոհանոց, պարտէզով: կազ եւ ելեկտրականութիւն: 16 Rue des Allouettes, Colombes. Gare les Vallées.

ԻՐԱՒԱԳԻՏԱԿԱՆ ԳՐԱՍԵՆԵԱԿ

Է. ՍԹԷՖԻՔԻ

106 Kléber, Շեն. Passy 72.56

կը կատարէ Ֆրանսա եւ յունաստան մտնելու կամ ընակելու արտօնութեան գործողութիւնները.

AFFIDAVITի (*Աֆֆատավիթ*)

Դիմել՝ ամէն օր կէս օրէ վերջ ժամը 4—7.

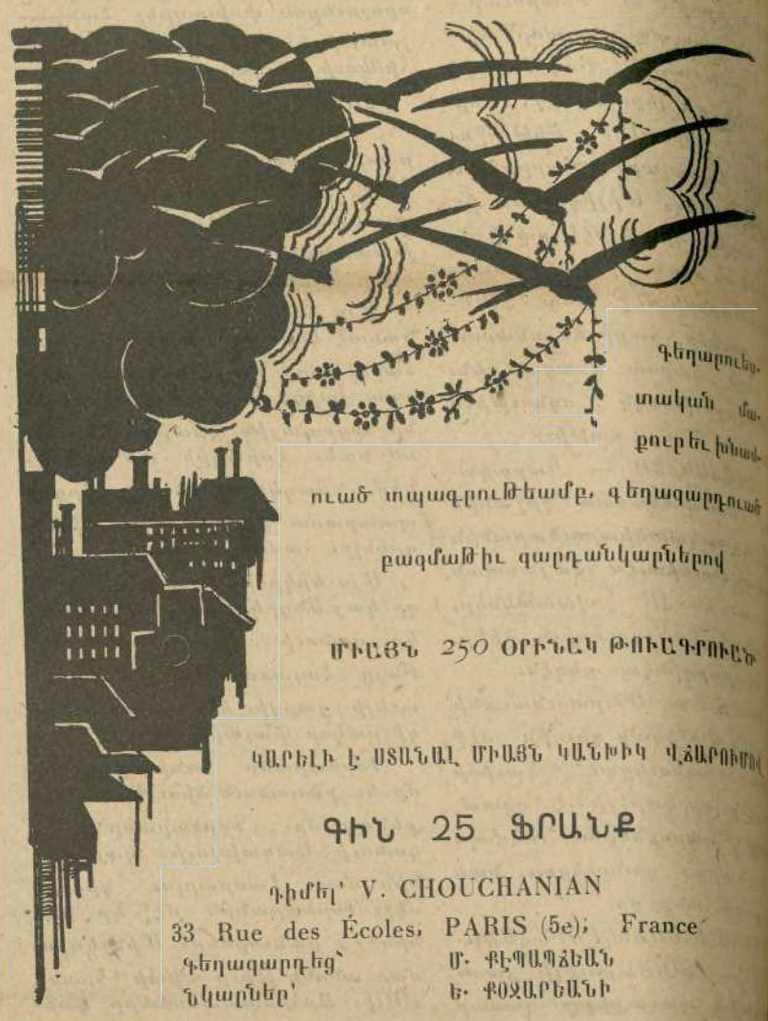
IMPRIMERIE - **MASSIS** - ÉDITIONS

208bis, Rue Lafayette Paris (10)

Le Gérant: H. TEURNIER

ՄՕՏ ՕՐԷՆ ԼՈՅՍ ԿԸ ՏԵՍՆԷ

ՎԱԶԳԷՆ ՇՈՒՇԱՆԵԱՆԻ «ԳԱՐՆԱՆԱՅԻՆ»Ը (ՎԷՄ)

Գեղարուեստական մատուռ եւ խնամուած տպագրութեամբ, գեղազարդուած բազմաթիւ զարդանկարներով

ՄԻԱՅՆ 250 ՕՐԻՆԱԿ ԹՈՒԳԱՐՈՒԲԻՆ

ԿԱՐԵԼԻ Է ՍՏԱՆԱԼ ՄԻԱՅՆ ԿԱՆԽԻԿ ՎՃԱՐՈՒՄՈՎ

ԳԻՆ 25 ՖՐԱՆՔ

Դիմել՝ V. CHOUCHANIAN

33 Rue des Écoles, PARIS (5e); France

Գեղազարդեց՝ Մ. ՔԼՊԱՊՃԵԱՆ

Նկարները՝ Ե. ՔՕՋԱՐԵԱՆԻ

ՏՊԱԳՐԱԿԱՆ ՏԱՌԵՐՈՒ

ՁՈՒԼՈՒԱՐԱՆ «ԾԵՐՈՒՆԵԱՆ»

ՀԻՄՆՈՒԱԾ 1887Ի

Ձուլարանս օժտուած ամենավերջին սիսթէմ մեքենաներով կը ձուլէ հայերէն եւ Թուրքերէն ամէն տեսակ տառեր լատին գոյն եւ տոկուն մետաղի գործածութեամբ:

Ամերիկեան չափերով տառեր եւս կը ձուլուին մասնաւոր խնդրանքի վրայ միայն:

Ձուլարանս կ'ընդունի նաեւ ապսպրանքներ՝ տպագրական, կազմարարական մեքենաներու, գործիքներու եւ ամէն տեսակ պիտոյքներու տպագր. Թուղթ, մելան, pâte à rouleau, պլինձ գիծ եւայլն, զորս կը հայթայթէ Ֆրանսական ծանօթ տուներէ:

Դրամ եւ ամէն ապսպրանք ուղղել հետեւեալ հասցէով

V. VARTANOFF, 24 rue Campo-Formio, Paris (13e)

ՆՈՐ ՅԱՆԿ ԳԻՐՔԵՐՈՒ

ԴՈՒՔ ԸՆՏՐԵՑԷՔ ԶԵՐ ՍՏԱՆԱԼԻՔ ՆՈՒԷՐՆԵՐԸ

կէս կոյսեր 20, սեռային առողջապահութ. 30, Շէքիմարան 35, Թէրէզ Դաքէն (է. Զօլա) 20, Լուսաջ ջրաղացը 12.20, կարկեհանդ ապարանջանը (կուպրին) 8, Իմ գիրքը 20, Նասրէտտին 17.50, Թուշկը 5, Գիւղը (Շամաստեղ) 25, Ափրոդիտէ 10, Աւանց դատ Նանքի 45, Աղքատին պատիւը 20, Խաւար 12, կրացիէլլա 8, Պատանի հեն 10, Թափառաշրջիկներ 15, Մանոն Լէսքօ 15, Մանկ Աղջիկը 20, Սիրանուշ 15, Ցանօրեակ (Պոքաչիօ) 10, Մակարթիզ 5, Կարմիր մարդոց երդումը 20, Արիւնոտ յիշատակներ 5, Պատկառ մարդը 6, Ոսկի աքաղաղ 10, Սատանային փուշակը 3, Սիրահարի մը դասերը 12, ՌասբուԹին 12, Թօմսման 5, «Փետրուարի 18» 5, Քէօր օղու 2.50, Պէպէքօս (Թատ.) 10, Սքաբէն (կատակ.) 6, Կառքի արկած մը 2, Դողը 3, Արլալա մահարի 5, Օմար խայեամ 4, Շաֆըզ 4, Երգարան 5, 6-եւ 25, Երազահան 5 եւ 10, Երգեր ու տաղեր (Դուրեան) 2, Տ եւ Նամականի 8, Քերթուածներ 5, Ֆրանս. խօսակց. 6, 8 եւ Ֆրանս. քերական 3, Լուսանկարչութիւն 3 եւ 10, Բադդացոյ ինչպէս նաեւ ամէն տեսակ գիրքեր: *Պահանջեցէք նոր գրացուցակը, որուն մէջէն ԴՈՒՔ ընտրեցէք ոեւէ գիրք իբր նուէր:* Հայաստանի մեծադիր քարտէսը (100 սանթ.×70 սանթ.) 20 ֆր.

ՆՈՒԷՐ.— 25 ֆր.է աւելի գիրք առնողին 5 ֆր.ի գիրք նուէր, 50 ֆր.է աւելին 10 ֆր.ի, իսկ 100 ֆր.է աւելին համար 15 ֆր.ի գիրք նուէր կը տրուի:

Դիմել՝ L. Mozian, 51 Bld. Auguste Blanqui, Paris (13e)

ՀԱՅԿ. ԲՈՒԺԱՐԱՆ - POLYCLINIQUE de BELLEVILLE

Տէր եւ Տնօրէն՝ **ՏՕՔԹ. ԳՐԳՈՅԵԱՆ**

29, Rue (Place) des Fêtes, Paris, XIX. Tél. Nord 96-61

Բաց է ամէն օր, ուր շատ մը մասնագէտ բժիշկներէ կը խնամուի ամէն տեսակ ներքին եւ վէներական հիւանդութիւններ: Աչքի մասնագէտը կ'ընդունի Գշ., Եշ. եւ Շաբաթ օրերը ժամը 3—5: Ջիլդի կորդի ու ականջի մասնագէտը ամէն Երեք. եւ Շաբաթ օրերը 1—3: ԱՏԱՄՆԱԲՈՅԺԸ ամէն օր ժամը 9էն 19: Կիրակի 9—12.

ԼԵՒՈՆ ՊԻԼԷՋԻԿՃԵԱՆ

ԴԵՐՁԱԿ ԱՐԱՆՑ ԵՒ ԿԱՆԱՆՑ

Ստացանք ենք Անգլիական եւ Ֆրանսական կերպասի ընտիր տեսակներ, նոր եղանակին առթիւ:

Վերջին նորաձեւութիւններ.— Խնամուած եւ մաքուր կարի

57 Rue de Clignancourt, Métro: Barbès կամ Château-Rouge

Tél. Nord: 59—20 Autobus J

ՏՕՔԹ. Լ. ԳՐԻԳՈՐԵԱՆ

ՄԱՆԱՆԱԳԷՏ ՆԵՐՔԻՆ ՄՈՐԹԱՑԻՆ ԵՒ ՎԷՆԵՐԱԿԱՆ ՀԻՒԱՆԴՈՒԹԻՒՆ

126, Rue du Faubourg St. Denis

Metro: Gare de l'Est Téléphone: Nord 84-04

Ընդունելութեան ժամեր՝ Ամէն օր 2.30_7.30—կիրակի եւ տօն օրեր 10_12

ԱՏԱՄՆԱԲՈՒԺԱՐԱՆ Clinique COVO

ընկերակցութեամբ Ատամնբժ. **Յ. ՊՈՒՌՆԱԶԵԱՆԻ**

Ամէն օր ժամը 2.30_7.30, կիր. 10_12: Tél. TRUD. 29-[illegible]

107, Rue Lafayette, PARIS (Xe). Métro: Poissonnière

ՀԱՐԱՉ

LE PREMIER QUOTIDIEN ARMÉNIEN EN EUROPE

ԲԱԺԱՆԵՑԻՆ

	3 ամս.	6 ամս.	Տար.
ՖՐԱՆՍԱ	35 ֆ.	70 ֆ.	140 ֆ.
ԱՆԳԼԻԱ	20 շլ.	40 շլ.	
ԵԳԻՊՏՈՍ	»	»	
ԻՏԱԼԻԱ	250 ֆրանք		
ԱՄԵՐԻԿԱ	6 տլ.	10 տլ.	
ԵՒՐՈՊԱ	100 ֆ.	200 ֆ.	

"HARATCH"

Խմբագիր՝ ՇԱՒԻԱՐՇ ՄԻՍԱՔԵԱՆ

Directeur-Propriétaire : SCHAVARSCH MISSAKIAN

Rédaction & Administration
Խմբագրութիւն 208 bis, Rue Lafayette PARIS (10e)

TÉLÉPHONE : NORD 57-82

MÉTRO LOUIS-BLANC ou JAURÈS

Հասցէի փոփոխութեան համար պէտք է վճարել 2 ֆրանք

ՉՈՐԵՔՇԱԲԹԻ
28
ՄԱՐՏ
1928

28 MARS 1928

Թ. ՏԱՐԻ Թիւ 607

ՕՐԱԹԵՐԹ՝ ԱԶԳԱՅԻՆ, ՔԱՂԱՔԱԿԱՆ ԵՒ ԳՐԱԿԱՆ

ԳԻՆ՝ 50 ՍԱՆԹԻՄ

ԵՐԿՈՒ ԽՕՍՔ

ՄՈԼԵԳԻՆ ՊԱՅՔԱՐԸ

Արդէն իսկ բացուած է ընտրական պայքարը, Ֆրանսայի մէջ։

վարչապետ, նախարար, հին եւ նոր երեսփոխաններ և թեկնածուներ հեւ ի հեւ պտոյտներ եւ բանախօսութիւններ կը կատարեն, իրենց հեղինակութիւնը ամրապնդելու, կամ նոր բազմութիւններ հրապուրելու համար։

1927 Յուլիս 22ի օրէնքով, նոր երեսփ. ժողովը պիտի ունենայ 612 երեսփոխան, մինչ նախորդը (13րդ.) 584 էր միայն։

Հաշիւ եղած է թէ առ նուազն 200 նոր դէմքեր պիտի մտնեն խորհրդարան։

Ճիշդ ասոր համար ալ. տենդագին պատրաստութիւններ կը տեսնեն բոլոր հոսանքները, հարուստ եւ բազմանդամ կուսակցութիւններէն մինչեւ զանազան խմբակներ։

Բուռն է, մանաւանդ, մրցակցութիւնը՝ աջակողմեան և ձախակողմեան կուսակցութեանց միջեւ։

Ամէնէն ծայրայեղը, համալսնավար հոսանքը, զարհուրելի ձանչեր կ'արձակէ, մինչեւ անգամ այն տպաւորութիւնը ձգելով թէ կառավարութիւնը պիտի խափանէ իրենց օրկանը, «Իւմանիթէ»ն եւ օրէնքէ դուրս պիտի հռչակէ համալսնավար կուսակցութիւնը։

Միւս ծայրը, արքայականներն ու թեթու ազգայնականները, առիթէն կ'օգտուի, կարմիրները վարկաբեկելու եւ ապարդիլն քշելու համար։

Կը բաւէ աչք մը պտտցնել ոչ միայն թերթերուն, այլեւ պատերուն վրայ, գաղափար կազմելու համար ընտրական մոլեգնութեան մասին։

Հազիւ յայտարարութիւն մը փակցուած, եաեւէն ուրիշ մը կը հանի, հակառակորդ հոսանքի մը կողմէ, զայն խափանելու համար։

Չենք խօսիր հռետորական արշաւներու մասին, որոնք յաճախ կը վերջանան կռիւներով։ Եթէ կարմիրները կամ ընկերվարականները բանախօսութիւն սարքեն, արքայականներն են որ կ'երթան խանգարելու, սուլոցներով, հայհոյներով և երբեմն ծեծ ու փչտով։ Եւ փոխադարձաբար։

Տակաւին բուն պայքարը չսկսած, քանի մը հոգի բեմերէն վար առնուեցան, այս կամ այն կողմէն։

Իսկ թերթերը իրարու հետ կը մրցին, հանրային կարծիքը գրգռելու համար։

Համալսնավար «Իւմանիթէ»ն կոտրեց խուժանավարութեան մրցանիշը։ Նոյնը եւ միւսները,— արքայական, ազնուապետական կամ քարացած պահպանողական։

Մէկ եւ միւս կողմէն, չեն խնայեր նա'եւ անձնական յարձակումներ։ Թէքէնժէ, «Հայրենասիրական երիտասարդութեան» առաջնորդը, միանգամայն քանի մը թերթերու մէջ կր պրպտէ ձախակողմեան վարիչներու անձնական կեանքը, երեսին գարնելով ամէն մէկուն դիրքն ու հարստութիւնը։ Համալսնավար օրկանը մատնիչներ կը տեսնէ ամէն կողմ։ «Լը քօ տը Փառի», «Մաթէն», «Ֆիկառօ» եւ սա երկու ծանրագլուխ թերթերը, «Թան»ն ու «Էկպա»ն ուրիշ ամէն բան երկրորդական գծի վրայ դրած, միտքերը կը լարեն ե'լ համալսնավարներուն, ե'լ ընկերվարականներուն ե'լ արմատականներուն դէմ։

Անոնց համար տարբերութիւն չկայ այս երեք հոսանքներուն, մանաւանդ առաջին երկուքին միջեւ։

Համալսնավար թէ ընկերվարական, երկուքն ալ յեղափոխական են, կը տրամաբանեն անոնք։ Երկուքն ալ կ'ուզեն վեր ի վայր շրջել ներկայ կարգուսարքը։ կարմիրները՝ բռնութեամբ, միւսները՝ խաղաղութեամբ, օրէնսդրական միջոցներով։ Արմատական-ընկերվարականներն են որ կը պահպանեն հաւասարակշռութիւնը, թէեւ երկու թեւի բաժնուած։

Ակներեւ է որ բաւական ծանր փորձի մը ենթարկուած են ձախակողմեան հոսանքները։ Եւ քաղաքական-տնտեսական պայմաններն ալ աննպաստ են իրենց։

Փուանքառէի գործօն մասնակցութիւնը ընտրական պայքարին՝ բարիք չի խոստանար մասնաւորապէս համալսնավարներուն։

Վկայ՝ իր առաջին ճառը Պոռտոյի մէջ.

— «Չափը կ'անցընեն սակայն ափ մը կարծեցեալ բարենորոգիչներ, որոնք կ'ուզեն քանիերորդ դարու Ֆրանսային իբրեւ տիպար ցոյց տալ ոչ թէ նոյն իսկ երկրային դրախտը, այլ խիստ ծանր քաւարան մը, ուր կը տիրապետեն թշուառութիւնն ու անգործութիւնը, եւ ուր երեւութական խաղաղութիւն կը տիրէ միայն հոգիներու բանտի եւ աքսորի։ Ֆրանսական ողջմտութիւնը պիտի չընդունայ մոսկովեան այս ցնորքներուն արժէքը»։

Ֆրանսական ժողովուրդը վարժուած է քաղաքական յուզումներու, բայց չի դիմանար տնտեսական տագնապի։ 1926ի փորձը —ֆրանքին անկումը եւ գործազրկութիւնը— աւելորդ անգամ մըն ալ հաստատեց այս պարագան։

Աջակողմեան տարրերը, քայծածանօթ՝ այս հոգեբանութեան, ամէնէն աւելի այս կէտին վրայ կը ծանրանան, ընկերվարականներու եւ համալսնավարներու աւետաբեր խոստումներուն հակադրելով իրենց կատարած գործերը։

Ըսենք, անցողակի, որ պայքարի ծանր հրետանին ալ աւելապէս ընկերային-տնտեսական գետնի վրայ կը գործէ։ Միջազգային քաղաքականութեան մասին, աւելի շատ ընդհանուր խօսքեր կամ ընդհանրացած տեսակէտներ են որ կը պարզուին։

Ամէն պարագայի մէջ, սովորական ընտրութիւն մը չէ որ պիտի կատարուի, յառաջիկայ Ապրիլ 22ին։

Շ.

ՄԱՄՈՒԼ

ՊԱՏԱՍԽԱՆԵՑԷՔ...

Ա֊ԷՆՔի «Նոր Օր»ը, յիշելով թէ ռամկավար Թերթերը ի՛նչ կատադութեամբ կը շահագործեն Սելանիկի իրենց ընկերոջ, ոդբացեալ Պետրոս Ադամեանի մարմինը, հետեւեալ հարցումները կ'ուղղէ (18 Մարտ).

—« *Նշանաւոր տպրուկ Զօպանեան, դաշնակցականներու կողմէ իբրեւ թէ յաջորդաբար գործուած «ոճիրներուն», «մատնչական արարքներուն» և ծեծկուռքներուն հաշիւը կը պահանջէ։*

Արդեօք կարելի՞ է իրեն ներկայացնել հետեւեալ հարցաբանը. —

1.— Ձիքսի դաղթականային մէջ ո՞վ սպաննեց դաշնակցական Դարբինեանը։

2.— Մակեդոնիոյ և Թրակիոյ երբեմնի առաջնորդ Փէլեաեանն եպիսկոպոսին մորուքը խուզելու դաւը ո՞վ կազմակերպեց։

3.— Ռամկավար Նաւասարդեանը և համալսնավար Ախիկեանը չէի՞ն Սելանիկի առաջնորդարանին վրայ բիրերով և դաշոյններով յարձակում գործողները։

4.— Դաշնակցականները ահաբեկելու համար կարապետ չավուշին ատրճանակ եւ դրամ հայթայթողը Հրայր Երուանդը չէ՞ր (չավուշին խոստովանութեամբ)։

5.— Յունաստանի դաշնակցականները Մակեդոնական կուսակցութեան գործակից ցոյց տուող «Ժուռնալ»ը ռամկավար Յարութիւն Դարբինեանի կողմէ չէ՞ խմբագրուած։

6.— Դաշնակցականները իբրեւ Թրքասէրներ և հակահելլէն ամբաստանող «Ժուռնալ»ը Հոկի կեդր. վարչութեան անդամներ եւ ռամկավարներ Տօքթ. Էնֆիէճեանի, Կ. Աղասեանի եւ Յ. Եսայեանի կողմէ չէ՞ր պատրաստուած։

7.— «Նոր Օր»ը իբրև հակահելլէն ցոյց տուող «Ժուռնալ»ը Մազլումեան եպիսկոպոսի ստորագրութիւնը և առաջնորդարանի կնիքը չէ՞ր կրեր։ (Այդ «Ժուռնալ»ը տրուած էր Զօր. Փանկալօսին, հաւանութեամբ՝ ռամկավարներ Տօքթ. Էնֆիէճեանի, Աղասեանի եւ Եսայեանի)։

8.— Յունաստանի Դաշնակցական կազմը իբրև ահաբեկչական կազմակերպութիւն կառավարութեան մատնանշող տեղեկագիրին հեղինակները որո՞նք էին։

Դեռ շարունակե՞նք ռամկավար էֆէնտիներ։ Եթէ կը ցանկաք, կրնանք ձեր տրամադրութեան տակ դնել վերոյիշեալ «Ժուռնալ»ներէն երկուքին պատճէնները, որպէսզի համոզուիք թէ ձեր այստեղի բարի ծաղիկները ի՛նչ մեծ «գործունէութիւն» ունեցած են։

Եթէ կը կարծէք թէ պոռալով, հայհոյելով, աշխարհ իրար անցնելով, իրաւունք կը շահիք, չարաչար կը սխալիք։

Չեզի համար լռութիւն պահելը նուիրական պարտականութիւն պէտք է ըլլայ, որովհետեւ յունահայանցուզարձերուն զլխաւոր պատասխանատուն ձեր կուսակցութիւնը եղած է եւ է ներկայիս։»

Ս. ՏԷՐ ԳԱԲՐԻԷԼԵԱՆ ՊԱՇՏՕՆԱՆԿ

Մոսկուայէն կը հեռագրեն թէ Անդրկովկասեան դաշնակցային կառավարութեան Մոսկուայի ներկայացուցիչ Սահակ Տէր Գաբրիէլեան պաշտօնանկ եղած եւ տեղը նշանակուած է Ռուս մը, նախկին ընկերվարական-ֆեդերալիստ, որ վերջին տարիներս դաւանափոխ եղած էր։

ՕՐԸ ՕՐԻՆ

Սուրիահայ Հայերու «Վեհապ» գոյները

Հալէպի *Եփրատ* կը գրէ թէ ժամանակէ մը ի վեր տեղւոյն գաղթական Հայերը, մանաւանդ կիլիկիոյ շրջանի ժողովուրդը եռուզեռի մէջ է, լսած ըլլալով որ սուրիական կառավարութիւնը կ'արձանագրէ թուրքիոյ մէջ լքեալ գոյք ունեցողներուն անունները, ինչպէս նաեւ գոյքերուն տեսակն ու արժէքը։

Հալէպի ոստիկանական ցնօրէնութենէն հետեւեալ տեղեկութիւնները տրուած են այս մասին.

— Ֆրանսական մարզպանութիւնը փափաքած էր իր ձեռքն ունենալ Սուրիացիներու Թուրքիոյ մէջ ունեցած կալուածներուն մէկ ցուցակը, միանգամայն գիտնալ ուզելով թէ անոնք ի՞նչ ձեւով ձգուած են հոն, ի՞նչ է եղած կալուածատէրին յարաբերութիւնը Թրքական կառավարութեան հետ անցեալին մէջ եւ հիմա։ կը կարծենք թէ «Սուրիացի» ըսելով պէտք է հասկնալ 1914էն կամ Լոզանի դաշնագրէն առաջ հոս հաստատուած Սուրիացիները։ Վերջերս Սուրիացի եղող գաղթականներուն չէ որ կ'ակնարկուի այս հրահանգին մէջ։

«Իրաւ է թէ նախկին գաղթական Հայերու կողմէ կատարուած դիմումներն ալ կ'ընդունինք։ Այս առթիւ հարցուցինք պատկանեալ իշխանութեան, ու մեզի ըսուեցաւ թէ անոնց համար առանձին «տոսիէ» պատրաստենք։ Այս խնդրին համար լրագրական յայտարարութիւն չեղաւ, որովհետեւ մեզի հրահանգուած էր քննել ու տեղեկագրել Սուրիացիներու Թուրքիա ունեցած կալուածները. լրագրական հրատարակութեան հրահանգ չէր տրուած, այս պատճառաւ ալ թաղային մուխթարներուն հրահանգեցինք որ լուր տայ ժողովուրդին։

«Թէ ի՞նչ է այս ցուցակագրութեան պատճառը։ կառավարութիւնը արգիլած էր Թրքահպատակներու կալուածներուն առուծախը. կ'երեւի թէ այս մասին բանակցութիւն մը պիտի ըլլայ, ու կառավարութիւնը կ'ուզէ վիճակագրութիւն մը ունենալ ձեռքին մէջ։ Դիմումներուն համար պայմանաժամ չէ որոշուած»։

Թերթը կ'աւելցնէ թէ մեծ կարեւորութիւն պէտք չէ ընծայել այս արձանագրութեանց եւ թէ Հայերը ո եւ է յոյս պէտք չէ մնուցանեն թէ պիտի կրնան ո եւ է ձեւով ձեռք բերել Թուրք կառավարութենէն։

Սուրիոյ Հայ գաղթականներու տեղաւորումը

Սուրիոյ Թերթերը կը գրեն.— *Երկու հաւաքոյթներ տեղի ունեցան՝ քննելու համար հայ գաղթականներու երկրագործական կեդրոններու մէջ գետեղման հարցը։ Առաջին հաւաքոյթը տեղի ունեցաւ Հին Սարայի մէջ, Պ. Սալոմիսքի նախագահութեան տակ, իսկ երկրորդը՝ Մեծ Սարայի մէջ, Պ. Լէվիսիէի նախագահութեան տակ։ Ազգերու Դաշնակցութեան պատուիրակը Պ. Պրիւնէ, մասնակցեցաւ այս երկու հաւաքոյթներուն եւս։ Իբրեւ առաջին արդիւնք, որոշուեցաւ Հայ գաղթականները գործածել ճահիճներու չորացման գործին մէջ, ու այս կերպով գոյանալիք նոր հողերը յատկացնել անոնց, հոն մշակելու համար բամպակ ու վուշ։*

Պ. Պուրնիէ առաջարկած է գաղթականները գետեղել Լիբանանի գիւղերուն մէջ ու զանոնք քաջալերել որ երկրագործութեամբ զբաղին ու տէր դառնան հողերու, որպէսզի երկիրը եւ իրենք օգտուին աշխատող բազուկներէն։ Ազգերու Դաշնակցութեան ներկայացուցիչը հաւաստած է որ Հայ գաղթականներու գետեղման ու հողերու գնումին համար հարկ եղած գումարը պիտի հայթայթուի Ազգերու Դաշնակցութեան կողմէ։

Տիգրանակերտի խորհրդաժողովը վերջացած

Տիարպէքիրէն կը հաղորդեն մարտ 21 Թուականով.— *Այսօր վերջացաւ կուսակալներու ժողովը, որ երկու շաբաթէ ի վեր տեղի կ'ունենար, մասնակցութեամբ Արեւելեան Նահանգներու կուսակալներուն, ինչպէս նաեւ քննչութեան խորհրդականներուն։ կը նախագահէր մարզպան Իպրահիմ Թալի պէյ։*

Խորհրդակցութեան եւ որոշումներուն մասին բացարձակ գաղտնապահութիւն կը տիրէ։

Մարզպան Իպրահիմ Թալի պէյ այս առթիւ յայտարարած է.

— Մեծ վստահութեամբ կրնամ ըսել թէ, հայրենիքի այս սիրելի անկիւնն ալ շատ մօտ ատենէն պիտի արժանանայ մեր ազգային բոլոր սկզբունքներուն։ Երկրին վերաշինութիւնը եւ ժողովուրդին բարօրութիւնը կը կազմեն մեր նպատակակէտը։ Չեռու չէ այն օրը, երբ այս հողերուն վրայ ալ պիտի տեսնենք հանրապետութեան բարիքները։ Անպայման պիտի յաջողինք մեր ջանքերուն եւ նպատակներուն մէջ։

228 Քիւրտեր կը վերադառնան

Էնկիւրիւէն կը հեռագրեն թէ հրատարակուեցաւ 228 հոգինոց նոր ցանկ մը Քիւրտերու, որոնք արտօնուած են Արեւելեան Նահանգները բնակելու։ Ցանկին մեծ մասը կը կազմեն Պիթլիսցիներ եւ Մարտինցիներ։

Միջադէպ մը Քղեմի մէջ

Թուրք Թերթերը կը գրեն թէ, Անատուզիուղի ամերիկեան աղջկանց քոլէճի աշակերտուհիներէն մէկը, յոյն Զախարիա, դպրոցին պատէն վար առած է Թուրքիոյ քարտէսը եւ կոխկռտած։

(Լուրերու շարունակութիւնը կարդալ Դ. էջ)

ՏՈՄՍԵՐ

ԴԻՒՐԻՆ ՈՒ ՇԱՀԱԲԵՐ ԱՐՀԵՍՏՆԵՐ

Ի՛նչ օրերու հասանք։

Իրաւագէտը ատամնաբոյժ կը դառնայ, բժիշկը՝ սափրիչ, դեղագործը՝ աման լուացող, ճարտարագէտը՝ ինքնաշարժի վարիչ, գիւղատնտեսը՝ ճաշարանի կառսոն, գինուորականը՝ կօշկակար, վարժապետը՝ հասարակ բանւոր, ու վերջապէս Թղթավաճառը կամ գաղթականի մէջ հաց ծախողը՝ փաքիր։

Ա՛լ մեսաք բարո՛վ իտէալ ու գաղափար, գիրք ու գրիչ, բանաստեղծութիւն ու իմաստասիրութիւն, արուեստ ու գիտութիւն։ Ասոնք «փոր չեն կշտացներ» ներկայ դարուն մէջ։

Աշխարհ պոռնկացած է։ Նիւթը դարձած է իտէալ։ Ու հետ ի հետ այս կեանքին մէջ, ուր գերագոյն նպատակն է հացի կուիւը, մարդիկ կ'ուզեն քիչ աշխատանքով շատ շահիլ, հոգ չէ թէ այդ աշխատանքը չի պատշաճիր իրենց ընկերային դիրքին եւ ստացած դաստիարակութեան։ Նիւթին տենչանքը այս աւելորդապաշտութիւնները քշած է հրապարակէն։

Ու այսօր առաջին գծին վրայ դրուած են շատ մը արհամարհուած արհեստներ։

Մարդիկ հիմա փոխանակ տաբիներու չարչարանքով փիլիսոփաներու եւ գիտնականներու անուններ սորվելու, նախամեծար կը համարեն apéritifներու եւ digestifներու անունները սորվիլ՝ սրճարանի մը մէջ կառսոն դառնալու համար։ Դիւրին եւ շահաբեր գործ, որ նոյնիսկ նախանձը կը շարժէ...հայ խմբագիրներուն։ Եւ կամ փարիզի փողոցները կը սորվին՝ «*Թաքսի*»ի վարիչ ըլլալու համար։

Նոր օրերու շահաբեր արհեստ մըն է նաեւ կնկան սափրիչութիւնը։ Գանի մը ամսուան դասընթացք, եւ արդէն արհեստի մը տէր էք, ուշադրատարագէտ կամ իրաւաբանէ մը աւելի կը շահիք։ Գանի՛ մազ կտրելու նորոյթը վարակած է կիները, այս արհեստին հետեւող երիտասարդներն ու աղջիկները կրնան ապահոված նկատել իրենց ապագան։

Ուրիշ դիւրին եւ ապագայ խոստացող արհեստ մըն է կիներուն համար՝ գեղագիտութիւնը, զոր կարելի է սորվիլ քանի մը ամիս Institut de Beauté յաճախելով։ Միշտ պիտի գտնուին տգեղ կիներ, որոնք պիտի ուզեն գեղեցիկ երեւալ։

Ժամագործութիւն, լուսանկարչութիւն, կօշկակարութիւն, շարժանկարիմեքենավարութիւն, մեծ սրճարաններու կամ ճաշարաններու կառսոնութիւն եւլն. գործեր են, որոնք լաւ ներկայ եւ միանգամայն ապագայ ունին։

Մեր ուշիմ ընթերցողներուն եւ ընթերցողուհիներուն կը մնայ օգտուիլ առիթէն։

ՀՐԱՆՏ

ՈՍՖԻԱՅԻ ՀԱՅ ԵԿԵՂԵՑԻՒՆ ԴՐԱՒՈՒՄԸ ՎԵՐՋՆԱԿԱՆ

Արաքս կը գրէ (20 Մարտ).

Գանի մը տարիներէ ի վեր աշխատանք կը կատարուի ետ առնելու համար Սոֆիայի Հայոց եկեղեցին իր հողամասով։

Մեր տեղեկութիւններուն համաձայն, վերջին Եռանդամը, իր իրաւասութեան սահմաններէն դուրս ելլելով, 20,000 լէվա վճարած է փաստաբանի մը, գործը հետապնդելու համար։

Այժմ կ'իմանանք, որ իրաւասու, արժանահաւատ եւ շահագրգռուած պուլկար անձնաւորութիւն մը յայտարարած է, թէ եկեղեցին եւ անոր կից հողամասը ետ առնելու համար կատարուած աշխատանքներն ու եղած ծախսերը բոլորովին ապարդիւն պիտի մնան, որովհետեւ ոչ մէկ գնով այդ հողը այլեւս Հայերուն չի կրնար վերադարձուիլ։

ՀԱՅՐՕՐԻՆԱՑ ԽՈՍՔԻՆ ՎԵՐԱԲԵՐՅԱԼ

ՆԱՀԱՏԱԿԱԿԱՆ ԱՇԽԱՏԱՆՔՆԵՐԸ

Նիս, 10 Մարտ.

Նահատակաց տաճարի մէջ տեղի ունեցած հոգեհանգստեան արարողութենէն ետք, որուն ներկայ էին նաեւ մարշալ Լիոթէյ եւ ամբողջ զօրավարական խումբը, Նորին Սրբազնութիւն Ժան Շառլ-Ռուսսոն, Նիսի արքեպիսկոպոս, հետեւեալ խօսքը ուղղեց հաւաքուած բազմութեան.

— «Մեր հայրենիքը, որուն զաւակներն էք դուք, ամբողջ աշխարհի համակրանքը վայելեցին, երբ ան ենթարկուեցաւ ամենադաժան ոճիրներու, որոնք կատարուեցան անոր դէմ։

ԲԱՐԵԼՈՒՄԻ ԳԱՂԱՓԱՐԸ
(ՀԱՏՎԱԾԱԿԱՆ ԿԵՆԱՑՔԻՑ)

II.

— Ես ի՞նչ գիտեմ, թե ինչ ծրագիր ունեին նրանք... Ես ընդամենը մի պարզ մարդ եմ, ինչպես որ տեսնում եք: Ես ոչ մի կապ չունեմ քաղաքականության հետ: Ես ուզում եմ ապրել իմ ընտանիքի հետ, իմ գործով զբաղվել, ոչ ոքի չեմ խանգարում, ոչ ոքի գործին չեմ խառնվում, ոչ ոքի հետ չեմ կռվում, ոչ ոքի չեմ ատում, ոչ ոքի չեմ նախանձում, ոչ ոքի չեմ նեղացնում, ոչ ոքի չեմ վնասում, ոչ ոքի չեմ ուզում վնասել, ոչ ոքի չեմ ուզում ոչնչացնել, ոչ ոքի չեմ ուզում սպան

տելով ճղմած է: Միեւնոյն տեղն անարգական խօսքեր ըրած է Թուրքիոյ հասցէին: Աղջիկը վտարուած է դպրոցին վարչութեան կողմէ: Իր կարգին, կրթական վերատեսչութիւնը սկսած է քննել միջադէպը:

«Վիեալ» գոյներու գեղծումները

Ազգային Կալուածներու Ընդհ. Տնօրէն Բիւշի պէյ Պոլիս գացած է, Պոլսոյ Լքեալ Գոյքերու Տնօրէնութեան վերաբերեալ գործերը քննելու համար: Կ'ըսէ թէ մօտ տեղէն հարկ եղած բարենորոգումները պիտի կատարուին: Ըստ օրինի պէտք է տասը միլիոն ոսկի արժէքով կալուածական Դրամատան: Այս գումարը լրացնելէ յետոյ, մնացորդ կալուածները պիտի ծախուին: Գալով «լքեալ» գոյքերուն, անոնք գաղթականներուն կը յատկացուին: Հայերու «լքեալ» գոյքերը գաղթականներուն կը յանձնուին, ասոր փոխարէն Տրապիզոնէն եւ ուրիշ վայրերէն «լքեալ» գոյքեր կը ստացուին:

«Ագշամ» կը տեղեկանայ թէ, ելմտական գործավարութիւնը չուզեր որ գոյութիւն ունեցող կալուածները ամբողջութեամբ գաղթականներուն յատկացուին, եւ կ'ուզէ որ միայն մեծ կալուածները ծախուին: Նկատելով որ փոքր կալուածները արդէն գաղթականներուն յատկացուած են, պէտք չէ տեսնուած նոր օրէնք մը պատրաստել, եւ գոյութիւն ունեցող օրէնքը բաւական նկատուած է:

Հակապղշեւիկ դաս եւ ձերբակալութիւն

Վարշաւայէն կը հաղորդեն թէ. Ուկրայինայի մէջ իբրեւ հակայեղափոխական ձերբակալուած են 50 հոգի, որոնց մէջ գիտնականներ ու փրոֆէսորներ, ինչպէս Սիմոնովիչ եւ տոքթ. Զիկաշէնկօ: Բժշկուհի Սուրովէովա եւ տոքթ. Պէտրէնիկ, երկուքն ալ Ուկրայինայի ընկերվարական կուսակցութեան անդամ, գնդակահարուած են:

Ուրիշ հեռագրի մը համաձայն, նոր դաւ մը երեւան հանուած է Ռուսիոյ դէմ, բոլշեւիկ վարչաձեւը տապալելու համար:

Անգլիա եւ Արաբիա

Անգլիոյ Երեսփ. ժողովի առջի օրուան նիստին մէջ գաղթային նախարար էմըրի յայտարարեց թէ անձնապէս ոեւէ խորհուրդ չէին հարցուցած իրեն 1927 Նոյեմբերին եւ 1928 Մարտ 1ին դէպի Հիճազ արտածուած 4,400,000 փամփուշտին արտօնագիր տալու համար: Աւելցուց սակայն թէ այս ռազմանիւթերը Հիճազի թագաւորին ծախելէ առաջ արտաքին նախարարութեան հաւանութիւնը ստացուած է: Իսկ Սուուտ ոեւէ մասնակցութիւն չունի կարգ մը ցեղախումբերու ռազմական գործունէութեանց հետ եւ ռազմանիւթ չի հայթայթեր անոնց:

**** Պասրայէն կը հեռագրեն թէ անգլիացի փորձ օդանաւորդներ հասած են Իրաք: Լաւատեղեակ շրջանակները կը հաւատան թէ մինչեւ ցուրտ օդերուն վերադարձը՝ վէհապիներու կողմէ յարձակման ամէն վտանգ անհետացած է: Անապատի ջրհորները, որոնք այնքան կենսական են կռուողներուն համար, սկսած են չորնալ: Վերջերս Իպն Սուուտ ետ կանչեց Ագայպա ցեղախումբէն 20,000 հոգի, որոնք կը յառաջանային դէպի Իրաքի սահմանագլուխը:*

Անդրատլանտեան արշաւներ

Գերման օդանաւորդ հարիւրապետ Բէօ'լէ առջի օր Պերլինի մօտ թէժփէլհոֆի օդանաւային կայանէն Իրլանտա մեկնեցաւ «Պրէմէն» օդանաւով եւ ընկերակցութեամբ ֆրն Հունէնֆէլտի և Շփէնտլերի: Ինչպէս կը յ'շուի, «Պրէմէն» անցած տարի Օգոստոս 14ին անգամ մը փորձած էր Ատլանտեանը կտրել մէկ թռիչքով, սակայն աննպաստ օդին պատճառաւ ստիպուած էր ետ դառնալ:

Օդանաւորդները իրենց ծրագիրը գաղտնի պահած էին, եւ նոյնիսկ Պերլինէն մեկնած ատեն միայն 360 լիդր պէնզին առած էին, կասկած չարթնցնելու համար: Օդանաւորդները այժմ Իրլանտայի մէջ կը սպասեն լաւ օդի, ճամբայ ելլելու համար: Պերլինէն մինչեւ Տրպլինի մօտ Պալմոնէլի օդանաւային կայանը, «Պրէմէն» 1500 քիլոմեդր ճամբան կտրեց ինը ժամէն, ժամական մօտ 166 քիլոմեդր արագութեամբ:

Պրէմէն «եունքըր» օդանաւ մըն է, եւ ունի մէկ շարժանիւ, 270 ձիու ուժով:

Միլիոնատէր Օրիորդին ինայիը

Նիւ Եորքի թերթերը կը հրատարակեն պատճէնը նամակի մը, զոր գժբախտ օդանաւորդ Հինչքլիֆ գրած էր ամերիկացի միլիոնատէր Միս Մապել Պոլի՝ Ատլանտեանի արշաւը փորձելէ առաջ: Այդ նամակէն կը հասկցուի թէ Օրիորդը 5000 անգլիական ոսկի առաջարկած էր Հինչքլիֆի՝ Ատլանտեանի արշաւին մէջ իրեն ընկերանալու համար: Ահա լիացին պատասխանած էր.

«Ես աղքատ մարդ մըն եմ, ու քանի որ 10,000 ոսկիի շատ մը առաջարկներ ստացած եմ՝ ձեր ինծի առաջարկած թռիչքը փորձելու համար, պատրաստ եմ ինծի եւ իմիններուս համար կարելի ամենամեծ օգուտը քաղել այս արկածախնդրութենէն:

Ու խոհեմութեան յորդոր կարդալէ յետոյ, կ'աւելցնէր.

«Պիւրաւ պիտի գտնէք ուրիշ օդանաւորդներ. բայց ուշադրութիւն ըրէք ձեր ընտրութեան: Շարիւրաւորներ իրենց ծառայութիւնը պիտի առաջարկեն ձեզ. վստահեցէք միայն փորձ օդանաւորդի մը, որ լաւ մեքենայ մը ունի, ու լաւ օդով միայն ճամբայ ելէք: Մանաւանդ մի կրկնէք սխալը Միս Ուիլսըն կրէյսիսի, որ իր անհամբերութեան տեղի տուաւ եւ հապճեպով ճամբայ ելաւ: Պատրաստ եմ օգնել ձեզ, եթէ պէտք ունիք իմ խորհուրդներուս եւ քարտէսներուս:»

Հրեաներուն երթեւեկը ապահ

Էնկիւրիէն պաշտօնապէս հրահանգ եկած է Պոլսոյ կուսակալութեան, որով Հրեաները կ'արտօնուին ազատօրէն երթեւեկել Անատոլուի մէջ: Մարտ 21ին սկսած է գործադրուիլ այս հրահանգը: Այժմ բոլոր Հրեաները կրնան ազատօրէն երթեւեկել երկրին ոեւէ մասին մէջ, առանց մասնաւոր արտօնութեան:

ՄԱՆՐ ԼՈՒՐԵՐ

ՍՈՒԻՒՈՑ նոր ընտրութիւնները պիտի կատարուին Ապրիլ 10ին եւ 24ին: Մարզպան փոնսօ եւ ընդհ. քարտուղար Մօկրա շաբաթ մը դամասկոս մնալէ վերջ, պէյրութ վերադարձան:

ՄԻԱՑԵԱԼ ՆԱՀԱՆԳՆԵՐՈՒ մէջ գործազրկութիւնը կը նուազի: Աշխատանքի նախարարը կը յայտնէ թէ ներկայիս անգործներու թիւն է 1,874,050:

ՀՐԱՊԱՐԱԿԱՅԻՆ ԴԱՍԱԽՕՍՈՒԹԻՒՆ

Հ. Ց. Դ. Մարսէյլի պատանեկան միութեան կողմէ վաղը եշ. իրիկուն ժամը 9ին, միութեան Գրադարանի սրահը պիտի դասախօսէ՝ ՏՕՔԹ. ՄԵԼՔՕՆԵԱՆ

ՓԱՐԻԶԱՀԱՅ ՏՐԱՄԱԳԻՒՔ ԹԱՏԵՐԱԽՈՒՄԲԸ

իր 100րդ ներկայացման եւ եղանակի փակման առթիւ Ս. ՋԱՏԿԻ ԿԻՐ. ԳԻՇԵՐ 8 ԱՊՐԻԼ, Théâtre Dantonի մէջ, 8 Rue Danton *Հովանաւորութեամբ ՏԻԿԻՆ ԱՇՈՏ ՓՐԻՆԿԵՒԱՆԻ*

կը ներկայացնէ, փարիզի մէջ առաջին անգամ ըլլալով, ՅԱԿՈԲ ՕՇԱԿԱՆԻ

ՆՈՐ ՊՍԱԿ

Պոլսահայ կեանքէ տեսամ 3 արար

ԿԱՍԿԱԾՈՑ ԱՆԵՐ ՀԱՅՐԸ (Զաւեշտ)

Գիները բացառաբար, բացի պատուոյ տոմսերէն, 25, 15 և 7.50 ֆր. Տոմսերու համար դիմել՝ բոլոր հայ ճաշարանները եւ դեկավարներուն: Կարգապահութեան մասնաւոր հոգ պիտի տարուի:

Հ. Ց. Դ.

փարիզի Շրջ. կոմիտէն *ժողովի կը հրաւիրէ կանանց յանձնախումբի ընկերուհիները այսօր Շորեքշաբթի գիշեր, ժամը 8.30ին, Մէթրօ Odéonի առջեւ Café du Métroի վերնայարկը:*

ՅՈՒՇԱՏԵՏՐ

ՅԱՐԴՈՂԻ Գրական երեկոն, վաղը՝Շինգշաբթի ժամը 9ին Ֆլորիա: Տիկին Լաս կը կարդայ իր անտիպ պատմուածքը, *Մղձաւանջը:* կը հրաւիրուին անդամներն ու համակիրները:

ՓԱՐԻԶԻ Հ. Ռւս. Մ. ընդհ. ժողովը՝ այս իրիկուն ժամը 8.30ին Floriaի սրահին մէջ:

Օրակարգ՝ վարչութեան եւ անդամի ընտրութիւն եւն.:

Հ. Ց. Դ. կրասի «Քրիստափոր» խումբը իր խորին ցաւակցութիւնը կը յայտնէ Մալոյեան ընտանիքին եւ պարագաներուն՝ վաղամերիկ

ԸՆԿ. ՎԱՐԴԳԷՍ ՄԱԼՈՅԵԱՆ-Ի

եւ եղբօրը ՄԱԼՈՒԱՍի եղերական մահուան առթիւ:

ՏԻԿ. ԲԱԲԱՅԵԱՆԻ ՑՈՒՑԱՀԱՆԴԷՍԸ

Նկարչուհի տիկին Ազնիւեան բաբայեանի ցուցահանդէսը՝ Galerie Carmine ի մէջ, 53 Rue de Seine:

Բաց է, կիրակիէ զատ, ամէն օր, ժամը 10_18.30 մինչեւ Մարտ31:

ԿԸ ՓՆՏՌԻՒԻ

— կը փնտռեմ հօրեղբայրս «Տաշճի» Ստեփան Աբրահամեան որ 1924ին պէյրութի քէմփը կը գանուէր: Իմացնել՝ Sarkis Chivilgilianի, Chez Mr. Briand, St. Pierre sous Aubenas, Ardèche. France.

կը խնդրուի Սուրիահայ Թերթերէն արտատպել:

ՇԱՏ ԿԱՐԵՒՈՐ

Ի գիտութիւն յաճախորդներուս եւ բարեկամներուս կը ծանուցանեմ թէ իւզէսի նպարավաճառի խանութս փոխադրած եմ 8 Rue Borely, Gardanne (B. D. Rh): կ'ընդունիմ ամէն տեսակ ապսպրանքներ: վարձու կուտամ հրապարակին ամէնափայլուն կեդրոնը խանութիս կից ամէն գործի յարմար եւ դիւրաժատելի պայմաններով խանութը եւ տուն մը: ջուր, ելեկտրականութիւն: Թանրամասնութիւններու համար անձամբ ներկայակալ կամ գրել՝ Շամագասպ Զօգկարեանի, 8 Rue Borely, Gardanne (B. d. R).

ԻՐԱՒԱԳԻՏԱԿԱՆ ԳՐԱՍԵՆԵԱԿ

Է. ՍԹԷՖԻՔԻ

106 Kléber, շեն. Passy 72_56

կը կատարէ ֆրանսա եւ ցունաստան մտնելու կամ քնակելու արտօնութեան գործողութիւնները.

AFFIDAVITի (*Աֆիտավիթ*)

Դիմել՝ ամէն օր կէս օրէ վերջ ժամը 4—7.

ՄԱՐՍԷՅԼԻ ՄԷՋ

Հայկական առաջնակարգ նոր եւ շքեղ հիւրանոց *12, Տէ Ֆէօյեան փողոց, 12*

ՏՆօրէն Վ.Գ.ԷԼՄԱՍԵԱՆ

PAX-HOTEL

12, Rue des Feuillants, 12 (Angle Rue Cannebière)

Tél. Inter. 12-02

MARSEILLE

Ouvert toute la nuit

Chauffage central, Salle de Bains, Eau, courante, chaude et froide

ԾԱԽՈՒԻ ԽԱՆՈՒԹ

Ընդարձակ խանութ մը, յարմար կօշկակարի, ժամագործի, ոսկերչի եւն., բազմամարդ թաղի մէջ, Rue Lepic, բնակութեան յարմարութիւն 2 հոգիի համար: կազ, ելեկտրականութիւն. ջուր:

Պայմաններ.— տարեկան 3000 ֆր., chargesը մէջը, մէկ տարեկան կանխիկ:

Տեսնելու համար դիմել Ն. Սիլիճեանի 13 Rue d'Orsel Paris(18e).

ԾԱԽՈՒ ՏՈՒՆ ՄԸ

մեկնումի պատճառաւ փարիզի արուարձաններէն հայաշատ կեդրոնի մը մէջ ծախու է շատ աժան քարաշէն տուն մը, 440 քառակուսի մեթր պարտէզով եւ պտղատու ծառերով: Լաւ յարմարութիւն բազմանդամ ընտանիքներու համար: Դիմել՝ Ա. Աճէմեանի, 35 Rue des Buttes, Sarcelles (S. et O.). երկաթուղի առնել Gare du Nordէն:

Կ'ՈՒԶՈՒԻՆ

գործ նորոգող գործաւորուհիներ: Դիմել՝ Յարգիս Յովսէփեանի, 45 Rue Lepic, Paris, մէթրօ Պլանշ, Թել. Marcadet 27-14:

Վարձու շարկաբաժին

երկու սենեակ եւ խոհանոց, պարտէզով: կազ եւ ելեկտրականութիւն: 16 Rue des Allouettes, Colombes. Gare les Vallées.

IMPRIMERIE - MASSIS - ÉDITIONS

208bis, Rue Lafayette Paris (10)

Le Gérant: H. TEURNIER

ՏՕՔԹ. Յ. ՏԻՐԱՑ (ՏԻՐԱՑՈՒԵԱՆ)

ՎԿԱՅԵԱԼ, ՓԱՐԻԶԻ ԲԺՇԿԱԿԱՆ ՖԱՔՈՒԼԹԷՆ, (Licencié ès Sciences)

Նախկին Interne Hôpital des Enfants maladesի եւ մասնագէտ մանկանց եւ ներքին հիւանդութեանց

24, Rue des Grands Augustins, Paris (6e) Place St. Michel

Հիւանդ կ'ընդունի Գշ. Եշ. Ուր. և Շբ. օրերը, ժամը 1էն 4

Ինչպէս նաեւ մասնաւոր ժամադրութեամբ

Métro St. Michel եւ Odeon Tél. Littré 60-46

B. VAHÉ (BEUREKDJIAN)

46, Rue Ste. Anne, PARIS (2e) -:- Téléphone: LOUVRE 45-25

Licencié en Droit de la Faculté de Paris. Ancien élève de l'Ecole des Hautes Etudes Sociales,

Ancien Avocat. —JURISCONSULTE— Droit Français et International Privé.

Պ. ՎԱՀԷ (ՊԷՕՐԷՔՃԵԱՆ)

ԻՐԱՒԱԳԻՏ, ՎԿԱՅԵԱԼ, ՓԱՐԻԶԻ ՀԱՄԱԼՍԱՐԱՆԷՆ

Իրաւագէտ-խորհրդատու Տէֆթեր Օֆմօպիլ է Սբօրթիվ եւ Միւթիւէլ Միլիթեր ֆրանսական մեծ ընկերութեանց:

Կը ստանձնէ քաղաքային, առեւտրական եւ պատժական դատարաններու առջեւ ամէն տեսակ դատեր, կը հետապնդէ փաղոցի արկածներու առթիւ վնասուց հատուցումը, առանց կանխիկ վճարումի, կը խմբագրէ աղերսագրեր եւ պայմանագրեր, կուտայ certificats de coutume եւ կը կատարէ նաեւ իւրալիզասիոնի եւ քաղաքային ամուսնութեան ձեւակերպութիւնները, ու ամէն լեզուէ թարգմանութիւններ:

Հայերու համար դիւրամատչելի պայմաններ:

Խորհրդակցութեան ժամեր.— Ամէն առաւօտ ժամը 8.30էն 9.30, եւ երեկոները 6էն 7 եւ ժամադրութեամբ:

ԶԱՆԱԶԱՆ ԳԻՐՔԵՐ

20 ՖՐ.Է ՎԵՐ ԳԻՐՔ ԱՊՍՊՐՈՂԻՆ 5 ՖՐ.Ի, 30 ՖՐ.Է ՎԵՐ 10 ՖՐ. 50 ՖՐ.Է ՎԵՐ 15 ՖՐ.Ի ԵՒ 100 ՖՐ.Է ՎԵՐ 20 ՖՐ.Ի ԳԻՐՔ ՆՈՒԻՐ

Ադա Նազար 3, Արձակ էջեր Իսահակեանի 12.50, Աւազակ պետ 30, Թիւապարա 30, Առանց գաւառանքի 45, Հերովթիոս Պէքքի Մուսթաֆա 5, Մտերիմ զրոյցներ 30, Բարեկենդանի կուտիները 2, Աուշին-ժալ-Ալան 4, Մխիթնա 8, Երեք սարեր ժանթինի մէջ 5, Տասնօրեակ 10, Երազահան 5, 6, 10, Երգարան 3, 5, 10, 12.50, 15, 25, 30, Աթլանթիա 15, Նատիա 10, Լուսաբեր այբենարան 5, Հօճա Նասրէտտին 17.50, Հացի հաւար 35, Վարժապետին աղջիկը 18, Լուսանկարչի թիւն 3, 10, Սրտին ձայնը 25, Պէն Հուր 35, Ռօպէնսօն Բռնի սիրուբտուք 3, Սօնիա 20, Քերթ. Պ. Դուրեանի 5, Տաղ և նամականին 8, Լէպլէպիճի 5, Զարշըլը Արթին 5, Ձեռքի թաց նորածինը 2, Ֆրանսահայ բառարան 15, 75, Ինքնուսոյց ղրուցատրութիւն 6, 10, 15, 20, 25, Սիրային ոճիր մը Ուշ Լինի 3, Զգայատես կինը 5, Աշուղ Ղարիպ 5, ՋԱՐՈՒԹԻՒՆ 3, Փեսայ գտնող քիթը 2, Հոգիս աքսորեակ 10, Սրուանձեանցի Հայկ. ձայն. երգերը (6 տետր.) 90, ինչպէս նաեւ ԱՒՈՐՈՆԻ, ՇԱՆԹԻ, ՕՏԵԱՆԻ, ՋՕՀՐԱՊԻ, ՇԻՐՎԱՆԶԱԴԷի ամբողջ գործերը, ԲՈԼՈՐ արտատահմանի նոր հրատարակութիւնները ԱՆՄՐՑԵԼԻ գիներով: Պահանջեցէք 40 էջնոց ՆՈՐ ԳԻՐՔԵՐՈՒ ցուցակը նուէր տրուած գիրքերուն ցանկին հետ կ'ընդունուի նաեւ ամսավճարով ապսպրանքներ: Դիմել՝ VAHRAM SÉVOUNI 31 Rue Kléber, Issy-les-Moulineaux (Seine).

Գ. ՅԱԿՈԲԵԱՆ ԻՐԱՒԱԳԷՏ

Կը զբաղի ամէն տեսակ առեւտրական, քաղաքային եւ պատժական դատերով: Կը ստանձնէ մասնաւորապէս ինքնաշարժի արկածներու վարձակալութեան վերաբերեալ դատական գործերը, ինչպէս նաեւ ապահովագրական վէճերը: Կը խմբագրէ ամէն տեսակ actes (baux, vente et nantissement de fonds de commerce, constitution et liquidation de sociétés). Ֆրանսահպատակութիւն ուզողներու համար կատարէ վարչական ձեւակերպութիւնները լաւագոյն պայմաններով:

Ընդունելութեան ժամեր ամէն օր 9.30-12 և ժամադրութեամբ

13 Rue Béranger, Métro République, Tél. Archives 15-14

"ARAX,, PHOTOGRAPHIE D'ART

9 Rue Papillon, PARIS (9e), Métro Cadet կամ Poissonnière

ԱՐԱՔՍ

Ջկայ աւելի Թանկագին նուէր մը քան ԳԵՂԱՐՈՒԵՍՏԱԿԱՆ ՀԱՇՒԱԿՈՎ և ՆՈՒՐ ԲԱԺԻՐ ԲՈԼՈՐ ՅԱՏԿԱՆԻՇՆԵՐՈՎ

ՊԱՏՐԱՍՏՈՒԱԾ ԼՈՒՍԱՆԿԱՐ ՄԸ

"ԱՐԱՔՍ,,Ը ԿԸ ԼՐԱՑՆԷ ԱՅԴ ՊԱՀԱՆՋՆԵՐԸ

ՔԱՆԻ ՄԸ ՎԿԱՅՈՒԹԻՒՆՆԵՐ՝—

Ամերիկեան Նպաստամատոյցի ընդհ. քարտուղար Պ. Վ. Պօրուն լուսանկարը քաշած էր Արաքս, գնահատական նամակի մը մէջ կը գրէ Նիւ Եորքէն. «Լուսանկարները տուիթեամբ ցոյց պիտի տամ գրասենեակի պաշտօնակիցներուս եւ բարեկամներուս:

Փարիզի օտար մամուլի ընկերակցութեան նախագահ Պ. Մար.— «Ձեր պատրաստած կլիշէն իսկապէս արուեստի գործ մըն է, որ հիացում պատճառեց ինծի եւ բոլորին»:

Փարիզի Բոնսէրվաթուառի երգի փրոֆէսոր Պ. Չէքիա «Դուք կը տիրապետէք լուսանկարչութեան մէջ»:

ԲԱՑ Է ԱՄԷՆ ՕՐ ԵՒ ԱՄԲՈՂՋ ՕՐԸ ԳԻՆԵՐԸ ԴԻՒՐԱՄԱՏՉԵԼԻ

ՀԱՅ ԱՐՀԵՍՏԱՆՈՑ "ՄԻՔԱ,,

ԿԱՐԵՒՈՐ ՏԱՆՏԻԿԻՆՆԵՐՈՒ ԵՒ ՁԱՇԱՐԱՆՆԵՐՈՒ

պղինձէ եւ թիթեղէ ամէն տեսակ ամաններու եւ գործիքներու նորոգութիւն, ամենաաժան գիներով:

Խոհանոցի ամաններու նորոգութիւն և ԿԼԱՅԵԿՈՒՄ (քալայ) ձաշարաններու համար մասնաւոր գեղ:

Կը ստանձնենք ինչ կտրէ աւելի ամաններու փոխադրութիւնն ու յանձնումը տուներուն:

6 Rue Saint Médard (5e), կամ 64 Rue N. D. de Nazareth

Tél. Archives 37-07:

ՀԱՅԿ. ԲՈՒԺԱՐԱՆ - POLYCLINIQUE de BELLEVILLE

Տէր եւ Տնօրէն ՏՕՔԹ. ԳՐԳՈՅԵԱՆ

29, Rue (Place) des Fêtes, Paris. XIX. Tél. Nord 96-61

Բաց է ամէն օր, ուր շատ մը մասնագէտ բժիշկներէ կը խնամուի ամէն տեսակ ներքին եւ վէներական հիւանդութիւններ: Աչքի մասնագէտը կ'ընդունի Գշ., Եշ. եւ Շաբաթ օրերը ժամը 3—5: Քթի, կորդի ու ականջի մասնագէտը ամէն երեք. եւ Շաբաթ օրերը ժամը 1—3: ԱՏԱՄՆԱԲՈՅԺը ամէն օր ժամը 9էն 19: Կիրակի 9—12.

ԼԵՒՈՆ ՊԻԼԷԶԻԿՃԵԱՆ

ԴԵՐՁԱԿ ԱՐԱՆՑ ԵՒ ԿԱՆԱՆՑ

Ստացանք ենք Անգլիական եւ Ֆրանսական կերպասի ընտիր տեսակներ, նոր եղանակին առթիւ:

Վերջին նորաձեւութիւններ.— Խնամուած եւ ժաքուր կարում

57 Rue de Clignancourt, Métro: Barbès կամ Château-Rouge

Tél. Nord: 59—20 Autobus

ԱՏԱՄՆԱԲՈՒԺԱՐԱՆ Clinique COVO

Ընկերակցութեամբ Ատմնբժ. Յ. ՊՈՒՌՆԱԶԵԱՆԻ

Ամէն օր ժամը 2.30_7.30, կիր. 10_12: Tél. TRUD. 29-46

107, Rue Lafayette, PARIS (Xe). Métro: Poissonnière

ՄԵԾԱՔԱՆԱԿ ՓՈՔՐԱՔԱՆԱԿ

Լաւագոյն յախճապակիէ եւ անմրցելի գիներով Աբեւելեան *սուրճի եւ թէյի* գաւաթներու, Թէյամաններու, Ճէզվէներու, գանազան սպասներու համար դիմել՝ միակ կեդրոնատեղի

MLLE E. PERRET

16, Rue Puvis de Chavannes, MARSEILLE

Ֆրանսայի ներքին գաւառներէ եղած ապսպրանքները կատարուին ամենաարագ կերպով եւ մեծ խնամքով:

Թղթակցութիւն՝ Հայերէն և Ֆրանսերէն:

LE PREMIER QUOTIDIEN ARMÉNIEN EN EUROPE

ՅԱՌԱՋ

ԲԱԺԱՆԵԳԻՆ

	3 ամս.	6 ամս.	Տար.
ՖՐԱՆՍԱ	35 ֆ.	70 ֆ.	140 ֆ.
ԱՆԳԼԻԱ	20 շ.	40 շ.	
ԵԳԻՊՏՈՍ	»	»	
ԻՏԱԼԻԱ	250 ֆրանք		
ԱՄԵՐԻԿԱ	6 տլ.	10 տլ.	
ԵՒՐՈՊԱ	100 ֆ.	200 ֆ.	

"HARATCH"

Խմբագիր՝ ՇԱՒԱՐՇ ՄԻՍԱՔԵԱՆ

Directeur-Propriétaire : SCHAVARSCH MISSAKIAN

Rédaction & Administration
Խմբագրութիւն
208 bis, Rue Lafayette PARIS (10e)

TÉLÉPHONE : NORD 57-82

MÉTRO LOUIS-BLANC ou JAURÈS

Հասցէի փոփոխութեան համար պէտք է վճարել 2 ֆրանք

ՀԻՆԳՇԱԲԹԻ
29
ՄԱՐՏ
1928

29 MARS 1928

Գ. ՏԱՐԻ Թիւ 608 — ՕՐԱԹԵՐԹ՝ ԱԶԳԱՅԻՆ, ՔԱՂԱՔԱԿԱՆ ԵՒ ԳՐԱԿԱՆ — ԳԻՆ՝ 50 ՍԱՆԹԻՄ

ԵՐԿՈՒ ԽՕՍՔ

ԱԶՔ ՄԸ ԴԷՊԻ ԼԻԲԱՆԱՆ

Այսօր կը հրատարակենք շարք մը նոր տեղեկութիւններ, Սուրիոյ գաղթականներու տեղաւորման մասին։

Ինչպէս կ'երեւայ, շինութիւնները կը շարունակուին պէյրութի մէջ, 23,500 քառակուսի մեդր տարածութեան վրայ (երկու թաղամաս), եւ պիտի աւարտին այս տարի Հոկտեմբերին։

Գաղթականները իրենք են որ կը շինեն իրենց բնակարանները։ (Շուտով կը հրատարակենք մէկ - երկու պատկերներ)։

Այս շինութեան ծախքը ապահոված է Լիբանանի կառավարութիւնը, 25,000 սդերլինի վարկ մը բանալով։

Ինչպէս յաճախ առիթ ունեցած ենք յիշելու, մեծ մասով, եթէ ոչ ամբողջովին, օտար մարմիններ են որ կը հայթայթեն ըրամագլուխը։

Վերջին պահուն եռանդով գործի ձեռնարկած է նաեւ Ամերիկեան Նպաստամատոյցը։ Ան ոչ միայն կրկնապատկած է Ազգիոյ հայանպաստ ընկերութեանց առաջին վճարումը, 2000 սդերլին, այլ եւ խոշոր հանգանակութիւն մը բացած է, յանձն առնելով 300,000 ոսկի տրամադրել, գաղթականներու տեղաւորման գործին, յայտնութեան պարագային։

Միւս կողմէ, ինչպէս կը հաղորդեն Սուրիոյ թերթերը, վերջերս խորհրդակցութիւններ կատարուած են, մաս մը գաղթականներ ճահիճներու չորացման գործածելու եւ բնակելի դարձած հողերը անոնց յատկացնելու համար։

Այս առթիւ Պ. Պուռնիէ, Ազգերու Դաշնակցութեան ներկայացուցիչը, առաջարկած է Լիբանանի գիւղերուն մէջ տեղաւորել գաղթականները եւ հողին կապել զանոնք։ Միեւնոյն ատեն հաւաստած է թէ՝ Ազգերու Դաշնակցութիւնը պիտի հայթայթէ պէտք եղած գումարը, հող գնելու եւ գաղթականները տեղաւորելու համար։

Ուրիշ խօսքով, ինչ որ կը մերժեն ընել խորհրդային Հայաստանի համար, կը փորձեն կատարել Սուրիոյ մէջ։

Այսպէս կամ այնպէս, աշխատանքներ կը կատարուին, «գաղթականական» խնդիրը հաշուարդարի ենթարկելու համար։

Ուրիշ առեն ալ բսած ենք,— նուազագոյն չարիքն է այս, որուած պայմաններուն մէջ։

Հայրենիքի դուռները փակ են։ Տարագիրներուն աչքը ջուր կտրեցաւ, սպասելով եւ յուսալով։ Հայկական կոչուած իշխանութիւնը օտարականներու նման, բուն բառով՝ Թուրքերուն պէս լուծուած կը համարէ Հայկական Դատը։ Կը ծաղրէ զայն եւ կ'ուրանայ, կը վանէ։

Ան չընդունիր գաղթականներու տագնապին քաղաքական նանգամանքը, եւ զայն վերածեր է պարզ տնտեսական, ազգաբակային հարցի մը։ Փող տուէք որ հող շինենք,— ճահիճներ չորցնենք, եւ տեղ բանանք։

1921էն ի վեր կը տեսնենք այս քաղաքականութեան կործանարար հետեւանքները։

Ամէն տեղ, Յունաստանէն մինչեւ հեռաւոր Ամերիկա, գաղթականները, յուսակտուր, տուն-տեղ կ'ըլլան իրենց գոնուած երկրին մէջ։

Իրրեւ ախտանշան այս ճարահատ եղրակացութեան, յիշենք որ, վերջերս հետզհետէ կը ծաւալի խմբովին տեղական հպատակ դառնալու ձգտումը։ Մամուլը հրապարակաւ կը պաշտպանէ այս տեսակէտը՝ Յունաստանի եւ Պուլկարիոյ մէջ։

Մեր թափառական բազմութիւնները այլեւս յոգնած, զզուած են իրենց իրաւական անորոշ, քաշքշուք վիճակէն։ Նանսէնի անցագիր, ինքնութեան թուղթ, զանազան վկայականներ ուրիշ բանի չեն ծառայեր, եթէ ոչ շեշտել մեր բոշայական հանգամանքը։

Եւ երեւանը, փոխանակ ճակատ ճակտի խօսելու, բացատրելու, համոզելու, վզին չուան անցուած կապիկի մը պէս կ'ոստոստէ Մոսկուայի «համաշխարհային» պարերդին վրայ։

Մեր բուխերիկը շերտ-շերտ կը քակուի։ Ամբողջ բազմութիւններ կը հառաչեն հայրենիքի, հողի եւ հանգստութեան կարօտէն,— Երեւանը այգեպանութեամբ կը զբաղի։

Այս պայմաններուն մէջ, կարելի՞ է մեղադրանքի բառ մը արտասանել Սուրիոյ եւ Լիբանանի անտուն բազմութիւններու երեսին։

Բազմութիւններ որ ձեռնարկեր են նոր երդիքներ շինելու, քար եւ շաղախ կրելով իրենց շալակին վրայ. հոգ չէ թէ օտար երկրի մէջ։

Աչք մը ղէպի Լիբանան, — և՛ դառնութեամբ կը լեցնէ մեր սիրտը, և՛ բերկրութեամբ։

Մեղքը անոնց ճիտը, որոնք բանուորն ու գիւղացին փրկելու պատասխանատուութիւնն են սաանձներ, եւ տարին տասներկու ամիս անոնց անունով կ'երդնուն, բայց թո՛յլ կուտան որ բանուորը հալի դրամատիրական ծխնելոյզներու տակ, եւ գիւղացին մշակ դառնայ օտարին, կամ օտար հողի վրայ։

Լիբանանի եւ Սուրիոյ մէջ կազմուած նոր բոյները՝ դամբարանները են խորհրդային իշխանութեան համար եթէ ուզեն հասկնալ։

Անոնք իրենց ապիկարութիւնն ու անհարազատութիւնը կ'ապացուցանեն, թէ ներսը եւ թէ դուրսը։

Քանի մը տարի ալ այսպէս, եւ իրենց զոյութիւնն անգամ պիտի մոռցուի։

Ի՞նչ կ'արժէ իշխանութիւն մը, երբ Անատոլուի խորերէն կոր, իր առջեւ կղպուած գտնելով երեւանը։

Շ.

ՄԱՄՈՒԼ

ՔԱՒՍՈՒՆ ՏԱՐՕՒԱՆ ՓԵԱՆԻՆ

Այս խորագրով խմբագրականի մը մէջ, Սեյանիկի «Հորիզոն»ը վերլուծելով «ձիւմիուրիյէթ»ի մէկ խմբագրականը, որ Ամերիկան օրինակ կը ցուցնէր, փոքրամանութիւնները ձուլելու համար, կը նկատէ (17 Մարտ).

— «*Մինչ Միացեալ Նահանգները, որոնց օրինակը ժէշ կը բերէ յօդուածագիրը, ճնշողական միջոցներով եւ այլազան պարտաւորութիւններո՛վ կը յաջողին ձուլել օտարները, ամերիկեան հնոցին մէջ։ Թէ պարզապէս, օտարները, առանց արտաքին մղումի, Թիթեռնիկներու նման կը շլանան այդ հնոցի բոցէն ու լոյսէն եւ կը նետուին, կը կորսուին անոր մէջ։*

Թրքական ձուլարանի հնոցը ունի՞ այդ խայծն ու ձգողական ուժը, օտարները իրեն մօտեցնելու համար։ Կա՞յ ոեւէ օտար, որ ցարդ, ինքնաբերաբար մօտեցած ըլլայ այդ հնոցին, շլանալով անոր լոյսէն ու բոցէն։ Եւ կամ, ձուլման այդ վառարանը, մինչեւ այսօր ունեցե՞ր է երբեւիցէ լոյս ու բոց, թէ եղեր է պարզապէս անկենդան, սարդի ոստայններով պատած ու փոշիներու մէջ կորսուած օջախ մը, որ առաւելապէս վանիչ ուժ մըն է պարփակեր ինքն իր մէջ։

Յօդուածագիրը սակայն, իր լոյսը կապած է կացութեան աստիճանական բարելաւումին։ Մինչդեռ մենք այդ լոյսն ալ չունինք։ Թուրքը, այդ ալիւրին խմորը չէ։ Բարելաւումի զգեստը Թուրքին չի վայլեր։ Այդ զգեստին տակ անիկա, Բարեկենդանի ծիծաղելի դիմակաւոր կը դառնայ։ Ժառանգական ախտերը փտած ակռաներ չեն, որ ատամնաբոյժի մը աթոռին փրցնէ ու նետէ։ Թուրքը կը մնայ հոն՝ ուր որ է։ Աւելի՝ յետադիմելու հակամէտ, քան բարձրանալու։ Որովհետեւ, ան, քառասուն տարուան Քեանին է, որ Եանի չի դառնար»...

ԱՍԻԱՆ ԵՒՐՈՊԱՅի ՄԻԱՑՈՂ ԿԱՄՈՒՐՋԸ

Հունգարացի ճարտարապետներէ եւ դրամատէրներէ բաղկացած խմբակումը Պոլսոյ կուսակալին դիմելով, յայտնած է թէ Սարայ Պրունիի եւ Սկիւտարի միջեւ կամուրջ մը շինել կ'ուզէ։ Կուսակալը խնդիրը հաղորդած է Էնկիւրիի կառավարութեան, որ այժմ կը քննէ զայն։ Եւրոպան ուզած է Ասիան իրարու միացնելիք այս առկախ կամուրջին համար ծախք հաշուուած է 7 միլիոն ոսկի եւ աշխարհի ամէնէն մեծ կամուրջը պիտի ըլլայ, որովհետեւ այդ երկու եզերքներուն միջեւ 2 քիլոմեդրի բացութիւն մը կայ։ Կամուրջը հետիոտն ճամբորդներու բաժինէն զատ, ուրիշ չարկեր ալ պիտի ունենայ՝ կառախումբի եւ թրամուէյի չատուկ։ Այս կամուրջին շնորհիւ կարելի պիտի ըլլայ Եւրոպայի եւ Ասիոյ ճեպընթացները միացնել։ Շինութիւնը պիտի աւարտի առ առաւելն 4 տարիէն։

ԳԵՐՄԱՆ ՕԴԱՆԱՒՈՐԴՆԵՐը ՄԵԿՆԵՑԱ՞Ն

Շորեքշաբթի առաւօտեան դէմ «Պրէմէն» անդրատլանտեան օդանաւը Տըպլինի կայանէն հանուելով, դէպի Ամերիկա թռչելու պատրաստ վիճակի մէջ դրուեցաւ։ Սակայն մինչեւ թերթս մամուլը դրուած վարկեանը ոեւէ լուր չէր հասած մեկնումի մասին։

ՕՐԸ ՕՐԻՆ

Հայաստանի նոր Վարչապետը

Սահակ Տէր Գաբրիէլեան նշանակուած է Հայաստանի կառավարութեան Նախագահ։ Իսկ իբրեւ Ազգերու Դաշնակցութեան Մոսկուայի ներկայացուցիչ իրեն յաջորդած է վրացի Գլոնտի (Նախկին ընկերվ. ֆեդերալիստ)։

Աքօ Համբարձումեանը նշանակուած է Ազգերու Դաշնակցային կառավարութեան անդամ։

Հեռացուած է Լուկաշինը, որուն վիճակը անյայտ է։

Շահվերդեանի մեկնումը

Ազգարարի մէջ կը կարդանք (24 Մարտ).—

Կ'իմանանք թէ մէկ շաբաթէն Եւրոպա կը մեկնի Ազգերու Դաշնակցութեան Մոսկուայի ներկայացուցիչ Պ. Դ. Շահվէրդեան։

Թէեւ նախապէս կարգադրուած էր որ փարիզի մէջ պաշտօն ստանձնէ, բայց հաւանական է որ Պերլին երթայ եւ հոն գործէ։ Յայտնի չէ թէ ի՞նչ պաշտօն պիտի ստանձնէ Պ. Շահվէրդեան։

ՀԻՆԳ ՀԱՐԻՒՐ ՀԱՅԵՐՈՒ ԵՒ ՅՕՅՆԵՐՈՒ ԴԱՏը
ԹՈՒՐՔԵՐՈՒ ԴԷՄ

Հիլալը Ահմէր կը գրէ.— Թուրքեւանգլիական Խառն Դատարանը կը քննէ թղթածրարները 500 դատերու, որոնք 500 Հայերու եւ Յոյներու կողմէ բացուած են Թուրք կառավարութեան դէմ։ Պատերազմէն առաջ կամ Զինադադարէն յետոյ Ատանայէն եւ Իզմիրէն Կիպրոս ապաստան 500 Հայեր եւ Յոյներ, իրրեւ անգլիական պաշտպանութեան ենթակայ, դատ բացած են Թուրք կառավարութեան դէմ, պահանջելով որ Թուրքիա հատուցում տայ իրենց գրաւուած կալուածներուն համար։ Ասոնց պաշտպանութիւնը ստանձնած է Անգլիոյ պաշտօնական ներկայացուցիչը՝ Պ. Օուըն Ուէլս։

Խառն Դատարանի Թուրք պատուիրակ Էմին Ալի պէյ պատասխանագիր մը պատրաստած է, մանրամասն բացատրելով Կիպրոսի իրաւական կացութիւնը եւ կ'ըսէ թէ անգլիական պաշտպանութեան ենթակայ կրնան նկատուիլ այն Հայերն ու Յոյները միայն, որոնք Կիպրոս հաստատուած են 4 Յունիս 1878 թուականէն ի վեր։ Ու մէջբերումներ կ'ընէ Կիպրոս կղզիին գրաւման առեն կնքուած դաշնագրէն, հաստատելու համար թէ կղզիին գրաւումը առժամեայ բնոյթ ունէր։ Ի վերջոյ սակայն, Լոզանի դաշնագրով Թուրքիոյ վեհապետական իրաւունքները վերջ գտած են Կիպրոսի մէջ։ Այս բոլորը կը հաստատեն թէ, կ'ըսէ Էմին Ալի պէյ, մինչեւ Լոզանի դաշնագրին կնքման Թուական Կիպրոսցիները Թրքահպատակ էին։ Մինչդեռ ըստ Լոզանի դաշնագրին, Խառն Դատարաններու առջեւ Թուրքիոյ դէմ դատ կրնան բանալ միայն անոնք, որ 1914ին Թրքական հպատակ չէին։

Թուրք ներկայացուցիչը իր երկար բացատրագրով կը պահանջէ մերժել 500 Հայերու եւ Յոյներու բացած դատը։ Եթէ դատարանը այս առաջարկը մերժէ, մօտ օրէն դատավարութեան պիտի ձեռնարկուի։

Հելլէնները ալ ունին Անատոլուի վրայ

«Ազգայ»ի Աթէնքի թղթակիցը կը գրէ.—

Հելլէնները տակաւին անցնող դէպքերէն չեն օգտուած եւ մուցած են ին-էօնիւիի, Սաքարիայի, Աֆիոն Գարահիսարի եւ Ֆումիոլ փունարի մէջ իրենց կերած ապտակները։ Մարտ 15ին Աթէնքի մէջ հանդիսաւոր կերպով տօնեցին տարեդարձը Աֆիոն Գարահիսարի գրաւումին։ Այս առթիւ զօրանցքներ կատարուեցան, ճառեր արտասանուեցան, եւ կրկին Անատոլու արշաւելու խօսքեր եղան։ Մարտ 15ի տօնակատարութեան առթիւ, հետեւակազօրաց առաջին զօրաբանակի հրամանատար հազարապետ Թէոնոմաքի հետեւեալ յատկանշական ճառը խօսեցաւ, ի ներկայութեան Հանրապետութեան նախագահին, պետական եւ զինուորական բարձրաստիճան պաշտօնատարներու.

«—Պարոննե՛ր, հելլէն ազգին օրրանը կը գտնուի խորերը այն Անատոլուին, որու ծոցին վրայ ինկած մեր նահատակներուն յիշատակը կը տօնենք այսօր։ Դարեր անցան... հելլէն ազգին ալիքները երբեմն մեր երկրին ափերը կը հասցնէր Անատոլուցիները, երբեմն ալ իրենց նախահայրերուն օրրանը կը տանէր ելլադայի զաւակները, այսպէսով, Անատոլուի մագնիսէն տարուած՝ հելլէն բանակները, որոնք յառաջապահներն են Մեծն Աղեքսանդրի յաղթապանծ բանակներուն, Եւրոպայի փոքր եւ աղքատ Յունաստանէն Անատոլուի հարուստ մայր հայրենիքը փոխադրեցին մեր ցեղը։ Վայրենի ազգեր, խստամբեր ձմրան նման անցան մեր սիրելի Անատոլուին վրայէն։ Արաբներէն, Պարսիկներէն յետոյ Թուրքերն ալ, որոնք բնաջնջումի որդեր են, անցան Անատոլուի վրայէն։

«Հելլէն ազգը իր ամբողջ ուշադրութիւնը կեդրոնացուցած էր Անատոլուին վրայ, որ մայրն է մեր ցեղին։ Այսօր ալ բոլոր խելքն ու ուշը կեդրոնացած է Անատոլուին վրայ։ Ժամանակի ընթացքին մեծցանք, հասունցանք, Պալքանեան պատերազմին Պուլկարին ու Թուրքին յաղթեցինք և Անատոլուն անոնց արիւնը խմեց, խմեց...։ Այնքան արիւնը «հելլա» ըլլայ, քանի որ ան յայտնապէս համայած եւ դիւթած է մեր հոգիները։ Մաղ-

(Լուրերու շարունակութիւնը կարդալ Դ. էջ)

ՏՈՄՍԵՐ

ՊԱՏԻԿ ՏՂՈՒԻՆ ՄԵԾ ԽԵԼՔը

Ըւե-տասը տարեկան տղայ մըն է որ կը պատմէ։

— Մայրիկ, դպրոցին մէջ, երբ ֆրանսացի տղաքը կը խաղան եւ իրարու հետ կը խօսին, ես ինքնիրենս հայերէն կը խօսիմ, որպէս զի լեզուս չմոռնամ...

կը խնդա՞ք։

Խնդրեմ, կանգ առէք պահ մը, եւ խոնարհեցէք այս հրաշալի տղուն առջեւ։

Ան տղուն միամիտ փորձը՝ ապտակ մըն է բոլորին։

Բոլոր անոնց որ, հայերէն գիտեն, բայց Թուրքերէն կը խօսին։

Բոլոր անոնց, որ «քաղաքակրթութիւն» կը սեպեն հայերէնը մոռնալ, եւ ձեւուոդել ո՛ր եւ է օտար լեզուով։

Բոլոր անոնց որ կ'ուրանան իրենց խոնարհ ծագումը, իրենց ազգութիւնն ու հայրենիքը։

Ու վերջապէս, բոլոր անոնց որ «հաւկիթէն ելած, հաւուն չեն հաւնիր»։

Ինչպէս որ, ձմրան ձիւն ու բուքին, յաճախ կ'ապտակեն սառած-թմրած մէկը, զայն սթափեցնելու համար, այս տղուն շարժուձեւն ալ շառաչուն ապտակ մըն է, մտքով եւ սրտով սառածներու երեսին։

— Ինքնիրենս հայերէն կը խօսիմ որ չմոռնամ լեզուս...

Սթափեցէք ու միացէք, ուրացողներ, Թեթեւսօլիկներ, չտեսներ, վերջէն տեսածներ, թմրածներ եւ քարացածներ բոլոր երկիրներու։

Մանաւանդ երիտասարդներ, որ խուճապահար փախած Թուրքիայէն, բայց Թուրքերէն կը մտածէք եւ, առանց կարմրելու, Թուրքին անճոռնի բարբառը կը պտտցնէք պողոտաներու վրայ եւ սրահներու մէջ։

Ան աստիճան որ, տեղացիներն անգամ զարմանքով կը հարցնեն թէ ո՛րքան շատ են Թուրքերը Ֆրանսայի մէջ։

Ըւե-տասը տարեկան մանուկ մըն է որ ատեան կը կանչէ ձեզ։

ԱՐՇԱԻԻՐ

«ՀԻՆ ԵՐԵՒԱՆԸ»

Մարտի սկիզբը, Հայաստանի Հնութիւններու Յանձնախումբի մէկ նիստին մէջ Ե. Շահազիզ շարունակեց իր զեկոյցը «Հին Երեւանը» նիւթի մասին։ Այս ուսումնասիրութեան երկրորդ մասը բաժնուած էր հետաքրքիր գլուխներու,— Երեւանի կառավարութեան ձեւը (պարսկական շրջան) եւ կառավարիչները, Երեւանի նկարագիրը 17րդ. դարուն, մեծ շարժը, Երեւանը անկախ խանութեան մայրաքաղաք եւ վրաց Հերակլի արշաւանքները, Ռուսաց արշաւանքները և Երեւանի առումը։

ՀԱՅ ԱՐԻՒՆԵՐՈՒՆ ՁԱՄԲՈՒ ԾԱԽՔը

Ժ.Ռ. Ցանկ

	Ֆր.
Ցարութիւնեան եղբարք Ռապաթ (Մարոք)	100
Միշէլ Խաշմանեան	50
Ստեփան Պառաւեան	10
Գումար	160
Ժ.Ռ. ցանկին գումարը	3955
Ընդհ. գումար	4115

Խմբ.— Այս գումարէն 2000 ֆրանք եւս (համագումար՝ 4000 ֆրանք) յանձնեցինք Արիւներու խմբապետին, Մարտ 27ին։

ՀԱՅՈՑ ՍՈՑԻԱԼԻՍՏԱԿԱՆ ՀԱՆՐԱՊԵՏՈՒԹԵԱՆ ՏԱՐԵԴԱՐՁ

ԱՐՁԱԿԱԳՐՈՒԹԻՒՆ

ԱՐՏԱՔԻՆ ՔԱՂԱՔԱԿԱՆՈՒԹԻՒՆ

ՀԱՅԿԱԿԱՆ ՍՈՑԻԱԼԻՍՏԱԿԱՆ ՀԱՆՐԱՊԵՏՈՒԹԵԱՆ ՏԱՐԵԴԱՐՁ

ՀԱՅՈՑ ՍՈՑԻԱԼԻՍՏԱԿԱՆ ՀԱՆՐԱՊԵՏՈՒԹԵԱՆ ՏԱՐԵԴԱՐՁ

ՀԱՅԿԱԿԱՆ ՍՈՑԻԱԼԻՍՏԱԿԱՆ ՀԱՆՐԱՊԵՏՈՒԹԻՒՆ

ՀԱՅՈՑ ՍՈՑԻԱԼԻՍՏԱԿԱՆ ՀԱՆՐԱՊԵՏՈՒԹԵԱՆ ՏԱՐԵԴԱՐՁ

ՀԱՅԿԱԿԱՆ ՍՈՑԻԱԼԻՍՏԱԿԱՆ ՀԱՆՐԱՊԵՏՈՒԹԻՒՆ

ՀԱՅՈՑ ՍՈՑԻԱԼԻՍՏԱԿԱՆ ՀԱՆՐԱՊԵՏՈՒԹԵԱՆ ՏԱՐԵԴԱՐՁ

ՀԱՅԿԱԿԱՆ ՍՈՑԻԱԼԻՍՏԱԿԱՆ ՀԱՆՐԱՊԵՏՈՒԹԻՒՆ

ՀԱՅՈՑ ՍՈՑԻԱԼԻՍՏԱԿԱՆ ՀԱՆՐԱՊԵՏՈՒԹԵԱՆ ՏԱՐԵԴԱՐՁ

ԳԱՂԱՆԱԿԱՆ ՊԱՏՄՎԱԾՔՆԵՐ
(ՀԱՅԿԱԿԱՆ ԿՅԱՆՔԻՑ)

ՀՈՎՍԵՓ ՍԱՍՆ

Ա.

Երբ Ս. Ժողովի անդամ, Ֆրանսիայի նախկին նախարար Ժոզեֆ Կայոն մահացավ, ամբողջ Ֆրանսիան ցնցվեց։ Ամենքը կարծում էին, թե Կայոն ինքնասպան է եղել։ Ոչ ոք չէր հավատում, որ նա բնական մահով մեռած լինի։ Ամենքը գիտեին, որ Կայոն ամենահարուստ մարդն է Ֆրանսիայում, և որ նրա մահից հետո ժառանգները պիտի կռվեն միմյանց հետ։ Ամենքը գիտեին, որ Կայոն ամենաերջանիկ մարդն է Ֆրանսիայում, և որ նրա մահից հետո ժառանգները պիտի կռվեն միմյանց հետ։ Ամենքը գիտեին, որ Կայոն ամենաերջանիկ մարդն է Ֆրանսիայում, և որ նրա մահից հետո ժառանգները պիտի կռվեն միմյանց հետ։

Կայոն ծնվել էր 1875 թվին։ Նրա հայրը Ալֆրեդ Կայոն էր, որ Ֆրանսիայի ամենահարուստ մարդն էր։ Ալֆրեդ Կայոն ծնվել էր 1840 թվին։ Նրա հայրը Ժոզեֆ Կայոն էր, որ Ֆրանսիայի ամենահարուստ մարդն էր։ Ժոզեֆ Կայոն ծնվել էր 1810 թվին։ Նրա հայրը Ալֆրեդ Կայոն էր, որ Ֆրանսիայի ամենահարուստ մարդն էր։ Ալֆրեդ Կայոն ծնվել էր 1780 թվին։ Նրա հայրը Ժոզեֆ Կայոն էր, որ Ֆրանսիայի ամենահարուստ մարդն էր։ Ժոզեֆ Կայոն ծնվել էր 1750 թվին։ Նրա հայրը Ալֆրեդ Կայոն էր, որ Ֆրանսիայի ամենահարուստ մարդն էր։ Ալֆրեդ Կայոն ծնվել էր 1720 թվին։ Նրա հայրը Ժոզեֆ Կայոն էր, որ Ֆրանսիայի ամենահարուստ մարդն էր։ Ժոզեֆ Կայոն ծնվել էր 1690 թվին։ Նրա հայրը Ալֆրեդ Կայոն էր, որ Ֆրանսիայի ամենահարուստ մարդն էր։ Ալֆրեդ Կայոն ծնվել էր 1660 թվին։ Նրա հայրը Ժոզեֆ Կայոն էր, որ Ֆրանսիայի ամենահարուստ մարդն էր։ Ժոզեֆ Կայոն ծնվել էր 1630 թվին։ Նրա հայրը Ալֆրեդ Կայոն էր, որ Ֆրանսիայի ամենահարուստ մարդն էր։ Ալֆրեդ Կայոն ծնվել էր 1600 թվին։ Նրա հայրը Ժոզեֆ Կայոն էր, որ Ֆրանսիայի ամենահարուստ մարդն էր։ Ժոզեֆ Կայոն ծնվել էր 1570 թվին։ Նրա հայրը Ալֆրեդ Կայոն էր, որ Ֆրանսիայի ամենահարուստ մարդն էր։ Ալֆրեդ Կայոն ծնվել էր 1540 թվին։ Նրա հայրը Ժոզեֆ Կայոն էր, որ Ֆրանսիայի ամենահարուստ մարդն էր։ Ժոզեֆ Կայոն ծնվել էր 1510 թվին։ Նրա հայրը Ալֆրեդ Կայոն էր, որ Ֆրանսիայի ամենահարուստ մարդն էր։ Ալֆրեդ Կայոն ծնվել էր 1480 թվին։ Նրա հայրը Ժոզեֆ Կայոն էր, որ Ֆրանսիայի ամենահարուստ մարդն էր։ Ժոզեֆ Կայոն ծնվել էր 1450 թվին։ Նրա հայրը Ալֆրեդ Կայոն էր, որ Ֆրանսիայի ամենահարուստ մարդն էր։ Ալֆրեդ Կայոն ծնվել էր 1420 թվին։ Նրա հայրը Ժոզեֆ Կայոն էր, որ Ֆրանսիայի ամենահարուստ մարդն էր։ Ժոզեֆ Կայոն ծնվել էր 1390 թվին։ Նրա հայրը Ալֆրեդ Կայոն էր, որ Ֆրանսիայի ամենահարուստ մարդն էր։ Ալֆրեդ Կայոն ծնվել էր 1360 թվին։ Նրա հայրը Ժոզեֆ Կայոն էր, որ Ֆրանսիայի ամենահարուստ մարդն էր։ Ժոզեֆ Կայոն ծնվել էր 1330 թվին։ Նրա հայրը Ալֆրեդ Կայոն էր, որ Ֆրանսիայի ամենահարուստ մարդն էր։ Ալֆրեդ Կայոն ծնվել էր 1300 թվին։ Նրա հայրը Ժոզեֆ Կայոն էր, որ Ֆրանսիայի ամենահարուստ մարդն էր։ Ժոզեֆ Կայոն ծնվել էր 1270 թվին։ Նրա հայրը Ալֆրեդ Կայոն էր, որ Ֆրանսիայի ամենահարուստ մարդն էր։ Ալֆրեդ Կայոն ծնվել էր 1240 թվին։ Նրա հայրը Ժոզեֆ Կայոն էր, որ Ֆրանսիայի ամենահարուստ մարդն էր։ Ժոզեֆ Կայոն ծնվել էր 1210 թվին։ Նրա հայրը Ալֆրեդ Կայոն էր, որ Ֆրանսիայի ամենահարուստ մարդն էր։ Ալֆրեդ Կայոն ծնվել էր 1180 թվին։ Նրա հայրը Ժոզեֆ Կայոն էր, որ Ֆրանսիայի ամենահարուստ մարդն էր։ Ժոզեֆ Կայոն ծնվել էր 1150 թվին։ Նրա հայրը Ալֆրեդ Կայոն էր, որ Ֆրանսիայի ամենահարուստ մարդն էր։ Ալֆրեդ Կայոն ծնվել էր 1120 թվին։ Նրա հայրը Ժոզեֆ Կայոն էր, որ Ֆրանսիայի ամենահարուստ մարդն էր։ Ժոզեֆ Կայոն ծնվել էր 1090 թվին։ Նրա հայրը Ալֆրեդ Կայոն էր, որ Ֆրանսիայի ամենահարուստ մարդն էր։ Ալֆրեդ Կայոն ծնվել էր 1060 թվին։ Նրա հայրը Ժոզեֆ Կայոն էր, որ Ֆրանսիայի ամենահարուստ մարդն էր։ Ժոզեֆ Կայոն ծնվել էր 1030 թվին։ Նրա հայրը Ալֆրեդ Կայոն էր, որ Ֆրանսիայի ամենահարուստ մարդն էր։ Ալֆրեդ Կայոն ծնվել էր 1000 թվին։ Նրա հայրը Ժոզեֆ Կայոն էր, որ Ֆրանսիայի ամենահարուստ մարդն էր։ Ժոզեֆ Կայոն ծնվել էր 970 թվին։ Նրա հայրը Ալֆրեդ Կայոն էր, որ Ֆրանսիայի ամենահարուստ մարդն էր։ Ալֆրեդ Կայոն ծնվել էր 940 թվին։ Նրա հայրը Ժոզեֆ Կայոն էր, որ Ֆրանսիայի ամենահարուստ մարդն էր։ Ժոզեֆ Կայոն ծնվել էր 910 թվին։ Նրա հայրը Ալֆրեդ Կայոն էր, որ Ֆրանսիայի ամենահարուստ մարդն էր։ Ալֆրեդ Կայոն ծնվել էր 880 թվին։ Նրա հայրը Ժոզեֆ Կայոն էր, որ Ֆրանսիայի ամենահարուստ մարդն էր։ Ժոզեֆ Կայոն ծնվել էր 850 թվին։ Նրա հայրը Ալֆրեդ Կայոն էր, որ Ֆրանսիայի ամենահարուստ մարդն էր։ Ալֆրեդ Կայոն ծնվել էր 820 թվին։ Նրա հայրը Ժոզեֆ Կայոն էր, որ Ֆրանսիայի ամենահարուստ մարդն էր։ Ժոզեֆ Կայոն ծնվել էր 790 թվին։ Նրա հայրը Ալֆրեդ Կայոն էր, որ Ֆրանսիայի ամենահարուստ մարդն էր։ Ալֆրեդ Կայոն ծնվել էր 760 թվին։ Նրա հայրը Ժոզեֆ Կայոն էր, որ Ֆրանսիայի ամենահարուստ մարդն էր։ Ժոզեֆ Կայոն ծնվել էր 730 թվին։ Նրա հայրը Ալֆրեդ Կայոն էր, որ Ֆրանսիայի ամենահարուստ մարդն էր։ Ալֆրեդ Կայոն ծնվել էր 700 թվին։ Նրա հայրը Ժոզեֆ Կայոն էր, որ Ֆրանսիայի ամենահարուստ մարդն էր։ Ժոզեֆ Կայոն ծնվել էր 670 թվին։ Նրա հայրը Ալֆրեդ Կայոն էր, որ Ֆրանսիայի ամենահարուստ մարդն էր։ Ալֆրեդ Կայոն ծնվել էր 640 թվին։ Նրա հայրը Ժոզեֆ Կայոն էր, որ Ֆրանսիայի ամենահարուստ մարդն էր։ Ժոզեֆ Կայոն ծնվել էր 610 թվին։ Նրա հայրը Ալֆրեդ Կայոն էր, որ Ֆրանսիայի ամենահարուստ մարդն էր։ Ալֆրեդ Կայոն ծնվել էր 580 թվին։ Նրա հայրը Ժոզեֆ Կայոն էր, որ Ֆրանսիայի ամենահարուստ մարդն էր։ Ժոզեֆ Կայոն ծնվել էր 550 թվին։ Նրա հայրը Ալֆրեդ Կայոն էր, որ Ֆրանսիայի ամենահարուստ մարդն էր։ Ալֆրեդ Կայոն ծնվել էր 520 թվին։ Նրա հայրը Ժոզեֆ Կայոն էր, որ Ֆրանսիայի ամենահարուստ մարդն էր։ Ժոզեֆ Կայոն ծնվել էր 490 թվին։ Նրա հայրը Ալֆրեդ Կայոն էր, որ Ֆրանսիայի ամենահարուստ մարդն էր։ Ալֆրեդ Կայոն ծնվել էր 460 թվին։ Նրա հայրը Ժոզեֆ Կայոն էր, որ Ֆրանսիայի ամենահարուստ մարդն էր։ Ժոզեֆ Կայոն ծնվել էր 430 թվին։ Նրա հայրը Ալֆրեդ Կայոն էր, որ Ֆրանսիայի ամենահարուստ մարդն էր։ Ալֆրեդ Կայոն ծնվել էր 400 թվին։ Նրա հայրը Ժոզեֆ Կայոն էր, որ Ֆրանսիայի ամենահարուստ մարդն էր։ Ժոզեֆ Կայոն ծնվել էր 370 թվին։ Նրա հայրը Ալֆրեդ Կայոն էր, որ Ֆրանսիայի ամենահարուստ մարդն էր։ Ալֆրեդ Կայոն ծնվել էր 340 թվին։ Նրա հայրը Ժոզեֆ Կայոն էր, որ Ֆրանսիայի ամենահարուստ մարդն էր։ Ժոզեֆ Կայոն ծնվել էր 310 թվին։ Նրա հայրը Ալֆրեդ Կայոն էր, որ Ֆրանսիայի ամենահարուստ մարդն էր։ Ալֆրեդ Կայոն ծնվել էր 280 թվին։ Նրա հայրը Ժոզեֆ Կայոն էր, որ Ֆրանսիայի ամենահարուստ մարդն էր։ Ժոզեֆ Կայոն ծնվել էր 250 թվին։ Նրա հայրը Ալֆրեդ Կայոն էր, որ Ֆրանսիայի ամենահարուստ մարդն էր։ Ալֆրեդ Կայոն ծնվել էր 220 թվին։ Նրա հայրը Ժոզեֆ Կայոն էր, որ Ֆրանսիայի ամենահարուստ մարդն էր։ Ժոզեֆ Կայոն ծնվել էր 190 թվին։ Նրա հայրը Ալֆրեդ Կայոն էր, որ Ֆրանսիայի ամենահարուստ մարդն էր։ Ալֆրեդ Կայոն ծնվել էր 160 թվին։ Նրա հայրը Ժոզեֆ Կայոն էր, որ Ֆրանսիայի ամենահարուստ մարդն էր։ Ժոզեֆ Կայոն ծնվել էր 130 թվին։ Նրա հայրը Ալֆրեդ Կայոն էր, որ Ֆրանսիայի ամենահարուստ մարդն էր։ Ալֆրեդ Կայոն ծնվել էր 100 թվին։ Նրա հայրը Ժոզեֆ Կայոն էր, որ Ֆրանսիայի ամենահարուստ մարդն էր։ Ժոզեֆ Կայոն ծնվել էր 70 թվին։ Նրա հայրը Ալֆրեդ Կայոն էր, որ Ֆրանսիայի ամենահարուստ մարդն էր։ Ալֆրեդ Կայոն ծնվել էր 40 թվին։ Նրա հայրը Ժոզեֆ Կայոն էր, որ Ֆրանսիայի ամենահարուստ մարդն էր։ Ժոզեֆ Կայոն ծնվել էր 10 թվին։ Նրա հայրը Ալֆրեդ Կայոն էր, որ Ֆրանսիայի ամենահարուստ մարդն էր։ Ալֆրեդ Կայոն ծնվել էր 20 թվին։ Նրա հայրը Ժոզեֆ Կայոն էր, որ Ֆրանսիայի ամենահարուստ մարդն էր։ Ժոզեֆ Կայոն ծնվել էր 50 թվին։ Նրա հայրը Ալֆրեդ Կայոն էր, որ Ֆրանսիայի ամենահարուստ մարդն էր։ Ալֆրեդ Կայոն ծնվել էր 80 թվին։ Նրա հայրը Ժոզեֆ Կայոն էր, որ Ֆրանսիայի ամենահարուստ մարդն էր։ Ժոզեֆ Կայոն ծնվել էր 110 թվին։ Նրա հայրը Ալֆրեդ Կայոն էր, որ Ֆրանսիայի ամենահարուստ մարդն էր։ Ալֆրեդ Կայոն ծնվել էր 140 թվին։ Նրա հայրը Ժոզեֆ Կայոն էր, որ Ֆրանսիայի ամենահարուստ մարդն էր։ Ժոզեֆ Կայոն ծնվել էր 170 թվին։ Նրա հայրը Ալֆրեդ Կայոն էր, որ Ֆրանսիայի ամենահարուստ մարդն էր։ Ալֆրեդ Կայոն ծնվել էր 200 թվին։ Նրա հայրը Ժոզեֆ Կայոն էր, որ Ֆրանսիայի ամենահարուստ մարդն էր։ Ժոզեֆ Կայոն ծնվել էր 230 թվին։ Նրա հայրը Ալֆրեդ Կայոն էր, որ Ֆրանսիայի ամենահարուստ մարդն էր։ Ալֆրեդ Կայոն ծնվել էր 260 թվին։ Նրա հայրը Ժոզեֆ Կայոն էր, որ Ֆրանսիայի ամենահարուստ մարդն էր։ Ժոզեֆ Կայոն ծնվել էր 290 թվին։ Նրա հայրը Ալֆրեդ Կայոն էր, որ Ֆրանսիայի ամենահարուստ մարդն էր։ Ալֆրեդ Կայոն ծնվել էր 320 թվին։ Նրա հայրը Ժոզեֆ Կայոն էր, որ Ֆրանսիայի ամենահարուստ մարդն էր։ Ժոզեֆ Կայոն ծնվել էր 350 թվին։ Նրա հայրը Ալֆրեդ Կայոն էր, որ Ֆրանսիայի ամենահարուստ մարդն էր։ Ալֆրեդ Կայոն ծնվել էր 380 թվին։ Նրա հայրը Ժոզեֆ Կայոն էր, որ Ֆրանսիայի ամենահարուստ մարդն էր։ Ժոզեֆ Կայոն ծնվել էր 410 թվին։ Նրա հայրը Ալֆրեդ Կայոն էր, որ Ֆրանսիայի ամենահարուստ մարդն էր։ Ալֆրեդ Կայոն ծնվել էր 440 թվին։ Նրա հայրը Ժոզեֆ Կայոն էր, որ Ֆրանսիայի ամենահարուստ մարդն էր։ Ժոզեֆ Կայոն ծնվել էր 470 թվին։ Նրա հայրը Ալֆրեդ Կայոն էր, որ Ֆրանսիայի ամենահարուստ մարդն էր։ Ալֆրեդ Կայոն ծնվել էր 500 թվին։ Նրա հայրը Ժոզեֆ Կայոն էր, որ Ֆրանսիայի ամենահարուստ մարդն էր։ Ժոզեֆ Կայոն ծնվել էր 530 թվին։ Նրա հայրը Ալֆրեդ Կայոն էր, որ Ֆրանսիայի ամենահարուստ մարդն էր։ Ալֆրեդ Կայոն ծնվել էր 560 թվին։ Նրա հայրը Ժոզեֆ Կայոն էր, որ Ֆրանսիայի ամենահարուստ մարդն էր։ Ժոզեֆ Կայոն ծնվել էր 590 թվին։ Նրա հայրը Ալֆրեդ Կայոն էր, որ Ֆրանսիայի ամենահարուստ մարդն էր։ Ալֆրեդ Կայոն ծնվել էր 620 թվին։ Նրա հայրը Ժոզեֆ Կայոն էր, որ Ֆրանսիայի ամենահարուստ մարդն էր։ Ժոզեֆ Կայոն ծնվել էր 650 թվին։ Նրա հայրը Ալֆրեդ Կայոն էր, որ Ֆրանսիայի ամենահարուստ մարդն էր։ Ալֆրեդ Կայոն ծնվել էր 680 թվին։ Նրա հայրը Ժոզեֆ Կայոն էր, որ Ֆրանսիայի ամենահարուստ մարդն էր։ Ժոզեֆ Կայոն ծնվել էր 710 թվին։ Նրա հայրը Ալֆրեդ Կայոն էր, որ Ֆրանսիայի ամենահարուստ մարդն էր։ Ալֆրեդ Կայոն ծնվել էր 740 թվին։ Նրա հայրը Ժոզեֆ Կայոն էր, որ Ֆրանսիայի ամենահարուստ մարդն էր։ Ժոզեֆ Կայոն ծնվել էր 770 թվին։ Նրա հայրը Ալֆրեդ Կայոն էր, որ Ֆրանսիայի ամենահարուստ մարդն էր։ Ալֆրեդ Կայոն ծնվել էր 800 թվին։ Նրա հայրը Ժոզեֆ Կայոն էր, որ Ֆրանսիայի ամենահարուստ մարդն էր։ Ժոզեֆ Կայոն ծնվել էր 830 թվին։ Նրա հայրը Ալֆրեդ Կայոն էր, որ Ֆրանսիայի ամենահարուստ մարդն էր։ Ալֆրեդ Կայոն ծնվել էր 860 թվին։ Նրա հայրը Ժոզեֆ Կայոն էր, որ Ֆրանսիայի ամենահարուստ մարդն էր։ Ժոզեֆ Կայոն ծնվել էր 890 թվին։ Նրա հայրը Ալֆրեդ Կայոն էր, որ Ֆրանսիայի ամենահարուստ մարդն էր։ Ալֆրեդ Կայոն ծնվել էր 920 թվին։ Նրա հայրը Ժոզեֆ Կայոն էր, որ Ֆրանսիայի ամենահարուստ մարդն էր։ Ժոզեֆ Կայոն ծնվել էր 950 թվին։ Նրա հայրը Ալֆրեդ Կայոն էր, որ Ֆրանսիայի ամենահարուստ մարդն էր։ Ալֆրեդ Կայոն ծնվել էր 980 թվին։ Նրա հայրը Ժոզեֆ Կայոն էր, որ Ֆրանսիայի ամենահարուստ մարդն էր։ Ժոզեֆ Կայոն ծնվել էր 1010 թվին։ Նրա հայրը Ալֆրեդ Կայոն էր, որ Ֆրանսիայի ամենահարուստ մարդն էր։ Ալֆրեդ Կայոն ծնվել էր 1040 թվին։ Նրա հայրը Ժոզեֆ Կայոն էր, որ Ֆրանսիայի ամենահարուստ մարդն էր։ Ժոզեֆ Կայոն ծնվել էր 1070 թվին։ Նրա հայրը Ալֆրեդ Կայոն էր, որ Ֆրանսիայի ամենահարուստ մարդն էր։ Ալֆրեդ Կայոն ծնվել էր 1100 թվին։ Նրա հայրը Ժոզեֆ Կայոն էր, որ Ֆրանսիայի ամենահարուստ մարդն էր։ Ժոզեֆ Կայոն ծնվել էր 1130 թվին։ Նրա հայրը Ալֆրեդ Կայոն էր, որ Ֆրանսիայի ամենահարուստ մարդն էր։ Ալֆրեդ Կայոն ծնվել էր 1160 թվին։ Նրա հայրը Ժոզեֆ Կայոն էր, որ Ֆրանսիայի ամենահարուստ մարդն էր։ Ժոզեֆ Կայոն ծնվել էր 1190 թվին։ Նրա հայրը Ալֆրեդ Կայոն էր, որ Ֆրանսիայի ամենահարուստ մարդն էր։ Ալֆրեդ Կայոն ծնվել էր 1220 թվին։ Նրա հայրը Ժոզեֆ Կայոն էր, որ Ֆրանսիայի ամենահարուստ մարդն էր։ Ժոզեֆ Կայոն ծնվել էր 1250 թվին։ Նրա հայրը Ալֆրեդ Կայոն էր, որ Ֆրանսիայի ամենահարուստ մարդն էր։ Ալֆրեդ Կայոն ծնվել էր 1280 թվին։ Նրա հայրը Ժոզեֆ Կայոն էր, որ Ֆրանսիայի ամենահարուստ մարդն էր։ Ժոզեֆ Կայոն ծնվել էր 1310 թվին։ Նրա հայրը Ալֆրեդ Կայոն էր, որ Ֆրանսիայի ամենահարուստ մարդն էր։ Ալֆրեդ Կայոն ծնվել էր 1340 թվին։ Նրա հայրը Ժոզեֆ Կայոն էր, որ Ֆրանսիայի ամենահարուստ մարդն էր։ Ժոզեֆ Կայոն ծնվել էր 1370 թվին։ Նրա հայրը Ալֆրեդ Կայոն էր, որ Ֆրանսիայի ամենահարուստ մարդն էր։ Ալֆրեդ Կայոն ծնվել էր 1400 թվին։ Նրա հայրը Ժոզեֆ Կայոն էր, որ Ֆրանսիայի ամենահարուստ մարդն էր։ Ժոզեֆ Կայոն ծնվել էր 1430 թվին։ Նրա հայրը Ալֆրեդ Կայոն էր, որ Ֆրանսիայի ամենահարուստ մարդն էր։ Ալֆրեդ Կայոն ծնվել էր 1460 թվին։ Նրա հայրը Ժոզեֆ Կայոն էր, որ Ֆրանսիայի ամենահարուստ մարդն էր։ Ժոզեֆ Կայոն ծնվել էր 1490 թվին։ Նրա հայրը Ալֆրեդ Կայոն էր, որ Ֆրանսիայի ամենահարուստ մարդն էր։ Ալֆրեդ Կայոն ծնվել էր 1520 թվին։ Նրա հայրը Ժոզեֆ Կայոն էր, որ Ֆրանսիայի ամենահարուստ մարդն էր։ Ժոզեֆ Կայոն ծնվել էր 1550 թվին։ Նրա հայրը Ալֆրեդ Կայոն էր, որ Ֆրանսիայի ամենահարուստ մարդն էր։ Ալֆրեդ Կայոն ծնվել էր 1580 թվին։ Նրա հայրը Ժոզեֆ Կայոն էր, որ Ֆրանսիայի ամենահարուստ մարդն էր։ Ժոզեֆ Կայոն ծնվել էր 1610 թվին։ Նրա հայրը Ալֆրեդ Կայոն էր, որ Ֆրանսիայի ամենահարուստ մարդն էր։ Ալֆրեդ Կայոն ծնվել էր 1640 թվին։ Նրա հայրը Ժոզեֆ Կայոն էր, որ Ֆրանսիայի ամենահարուստ մարդն էր։ Ժոզեֆ Կայոն ծնվել էր 1670 թվին։ Նրա հայրը Ալֆրեդ Կայոն էր, որ Ֆրանսիայի ամենահարուստ մարդն էր։ Ալֆրեդ Կայոն ծնվել էր 1700 թվին։ Նրա հայրը Ժոզեֆ Կայոն էր, որ Ֆրանսիայի ամենահարուստ մարդն էր։ Ժոզեֆ Կայոն ծնվել էր 1730 թվին։ Նրա հայրը Ալֆրեդ Կայոն էր, որ Ֆրանսիայի ամենահարուստ մարդն էր։ Ալֆրեդ Կայոն ծնվել էր 1760 թվին։ Նրա հայրը Ժոզեֆ Կայոն էր, որ Ֆրանսիայի ամենահարուստ մարդն էր։ Ժոզեֆ Կայոն ծնվել էր 1790 թվին։ Նրա հայրը Ալֆրեդ Կայոն էր, որ Ֆրանսիայի ամենահարուստ մարդն էր։ Ալֆրեդ Կայոն ծնվել էր 1820 թվին։ Նրա հայրը Ժոզեֆ Կայոն էր, որ Ֆրանսիայի ամենահարուստ մարդն էր։ Ժոզեֆ Կայոն ծնվել էր 1850 թվին։ Նրա հայրը Ալֆրեդ Կայոն էր, որ Ֆրանսիայի ամենահարուստ մարդն էր։ Ալֆրեդ Կայոն ծնվել էր 1880 թվին։ Նրա հայրը Ժոզեֆ Կայոն էր, որ Ֆրանսիայի ամենահարուստ մարդն էր։ Ժոզեֆ Կայոն ծնվել էր 1910 թվին։ Նրա հայրը Ալֆրեդ Կայոն էր, որ Ֆրանսիայի ամենահարուստ մարդն էր։ Ալֆրեդ Կայոն ծնվել էր 1940 թվին։ Նրա հայրը Ժոզեֆ Կայոն էր, որ Ֆրանսիայի ամենահարուստ մարդն էր։ Ժոզեֆ Կայոն ծնվել էր 1970 թվին։ Նրա հայրը Ալֆրեդ Կայոն էր, որ Ֆրանսիայի ամենահարուստ մարդն էր։ Ալֆրեդ Կայոն ծնվել էր 2000 թվին։ Նրա հայրը Ժոզեֆ Կայոն էր, որ Ֆրանսիայի ամենահարուստ մարդն էր։ Ժոզեֆ Կայոն ծնվել էր 2030 թվին։ Նրա հայրը Ալֆրեդ Կայոն էր, որ Ֆրանսիայի ամենահարուստ մարդն էր։ Ալֆրեդ Կայոն ծնվել էր 2060 թվին։ Նրա հայրը Ժոզեֆ Կայոն էր, որ Ֆրանսիայի ամենահարուստ մարդն էր։ Ժոզեֆ Կայոն ծնվել էր 2090 թվին։ Նրա հայրը Ալֆրեդ Կայոն էր, որ Ֆրանսիայի ամենահարուստ մարդն էր։ Ալֆրեդ Կայոն ծնվել էր 2120 թվին։ Նրա հայրը Ժոզեֆ Կայոն էր, որ Ֆրանսիայի ամենահարուստ մարդն էր։ Ժոզեֆ Կայոն ծնվել էր 2150 թվին։ Նրա հայրը Ալֆրեդ Կայոն էր, որ Ֆրանսիայի ամենահարուստ մարդն էր։ Ալֆրեդ Կայոն ծնվել էր 2180 թվին։ Նրա հայրը Ժոզեֆ Կայոն էր, որ Ֆրանսիայի ամենահարուստ մարդն էր։ Ժոզեֆ Կայոն ծնվել էր 2210 թվին։ Նրա հայրը Ալֆրեդ Կայոն էր, որ Ֆրանսիայի ամենահարուստ մարդն էր։ Ալֆրեդ Կայոն ծնվել էր 2240 թվին։ Նրա հայրը Ժոզեֆ Կայոն էր, որ Ֆրանսիայի ամենահարուստ մարդն էր։ Ժոզեֆ Կայոն ծնվել էր 2270 թվին։ Նրա հայրը Ալֆրեդ Կայոն էր, որ Ֆրանսիայի ամենահարուստ մարդն էր։ Ալֆրեդ Կայոն ծնվել էր 2300 թվին։ Նրա հայրը Ժոզեֆ Կայոն էր, որ Ֆրանսիայի ամենահարուստ մարդն էր։ Ժոզեֆ Կայոն ծնվել էր 2330 թվին։ Նրա հայրը Ալֆրեդ Կայոն էր, որ Ֆրանսիայի ամենահարուստ մարդն էր։ Ալֆրեդ Կայոն ծնվել էր 2360 թվին։ Նրա հայրը Ժոզեֆ Կայոն էր, որ Ֆրանսիայի ամենահարուստ մարդն էր։ Ժոզեֆ Կայոն ծնվել էր 2390 թվին։ Նրա հայրը Ալֆրեդ Կայոն էր, որ Ֆրանսիայի ամենահարուստ մարդն էր։ Ալֆրեդ Կայոն ծնվել էր 2420 թվին։ Նրա հայրը Ժոզեֆ Կայոն էր, որ Ֆրանսիայի ամենահարուստ մարդն էր։ Ժոզեֆ Կայոն ծնվել էր 2450 թվին։ Նրա հայրը Ալֆրեդ Կայոն էր, որ Ֆրանսիայի ամենահարուստ մարդն էր։ Ալֆրեդ Կայոն ծնվել էր 2480 թվին։ Նրա հայրը Ժոզեֆ Կայոն էր, որ Ֆրանսիայի ամենահարուստ մարդն էր։ Ժոզեֆ Կայոն ծնվել էր 2510 թվին։ Նրա հայրը Ալֆրեդ Կայոն էր, որ Ֆրանսիայի ամենահարուստ մարդն էր։ Ալֆրեդ Կայոն ծնվել էր 2540 թվին։ Նրա հայրը Ժոզեֆ Կայոն էր, որ Ֆրանսիայի ամենահարուստ մարդն էր։ Ժոզեֆ Կայոն ծնվել էր 2570 թվին։ Նրա հայրը Ալֆրեդ Կայոն էր, որ Ֆրանսիայի ամենահարուստ մարդն էր։ Ալֆրեդ Կայոն ծնվել էր 2600 թվին։ Նրա հայրը Ժոզեֆ Կայոն էր, որ Ֆրանսիայի ամենահարուստ մարդն էր։ Ժոզեֆ Կայոն ծնվել էր 2630 թվին։ Նրա հայրը Ալֆրեդ Կայոն էր, որ Ֆրանսիայի ամենահարուստ մարդն էր։ Ալֆրեդ Կայոն ծնվել էր 2660 թվին։ Նրա հայրը Ժոզեֆ Կայոն էր, որ Ֆրանսիայի ամենահարուստ մարդն էր։ Ժոզեֆ Կայոն ծնվել էր 2690 թվին։ Նրա հայրը Ալֆրեդ Կայոն էր, որ Ֆրանսիայի ամենահարուստ մարդն էր։ Ալֆրեդ Կայոն ծնվել էր 2720 թվին։ Նրա հայրը Ժոզեֆ Կայոն էր, որ Ֆրանսիայի ամենահարուստ մարդն էր։ Ժոզեֆ Կայոն ծնվել էր 2750 թվին։ Նրա հայրը Ալֆրեդ Կայոն էր, որ Ֆրանսիայի ամենահարուստ մարդն էր։ Ալֆրեդ Կայոն ծնվել էր 2780 թվին։ Նրա հայրը Ժոզեֆ Կայոն էր, որ Ֆրանսիայի ամենահարուստ մարդն էր։ Ժոզեֆ Կայոն ծնվել էր 2810 թվին։ Նրա հայրը Ալֆրեդ Կայոն էր, որ Ֆրանսիայի ամենահարուստ մարդն էր։ Ալֆրեդ Կայոն ծնվել էր 2840 թվին։ Նրա հայրը Ժոզեֆ Կայոն էր, որ Ֆրանսիայի ամենահարուստ մարդն էր։ Ժոզեֆ Կայոն ծնվել էր 2870 թվին։ Նրա հայրը Ալֆրեդ Կայոն էր, որ Ֆրանսիայի ամենահարուստ մարդն էր։ Ալֆրեդ Կայոն ծնվել էր 2900 թվին։ Նրա հայրը Ժոզեֆ Կայոն էր, որ Ֆրանսիայի ամենահարուստ մարդն էր։ Ժոզեֆ Կայոն ծնվել էր 2930 թվին։ Նրա հայրը Ալֆրեդ Կայոն էր, որ Ֆրանսիայի ամենահարուստ մարդն էր։ Ալֆրեդ Կայոն ծնվել էր 2960 թվին։ Նրա հայրը Ժոզեֆ Կայոն էր, որ Ֆրանսիայի ամենահարուստ մարդն էր։ Ժոզեֆ Կայոն ծնվել էր 2990 թվին։ Նրա հայրը Ալֆրեդ Կայոն էր, որ Ֆրանսիայի ամենահարուստ մարդն էր։ Ալֆրեդ Կայոն ծնվել էր 3020 թվին։ Նրա հայրը Ժոզեֆ Կայոն էր, որ Ֆրանսիայի ամենահարուստ մարդն էր։ Ժոզեֆ Կայոն ծնվել էր 3050 թվին։ Նրա հայրը Ալֆրեդ Կայոն էր, որ Ֆրանսիայի ամենահարուստ մարդն էր։ Ալֆրեդ Կայոն ծնվել էր 3080 թվին։ Նրա հայրը Ժոզեֆ Կայոն էր, որ Ֆրանսիայի ամենահարուստ մարդն էր։ Ժոզեֆ Կայոն ծնվել էր 3110 թվին։ Նրա հայրը Ալֆրեդ Կայոն էր, որ Ֆրանսիայի ամենահարուստ մարդն էր։ Ալֆրեդ Կայոն ծնվել էր 3140 թվին։ Նրա հայրը Ժոզեֆ Կայոն էր, որ Ֆրանսիայի ամենահարուստ մարդն էր։ Ժոզեֆ Կայոն ծնվել էր 3170 թվին։ Նրա հայրը Ալֆրեդ Կայոն էր, որ Ֆրանսիայի ամենահարուստ մարդն էր։ Ալֆրեդ Կայոն ծնվել էր 3200 թվին։ Նրա հայրը Ժոզեֆ Կայոն էր, որ Ֆրանսիայի ամենահարուստ մարդն էր։ Ժոզեֆ Կայոն ծնվել էր 3230 թվին։ Նրա հայրը Ալֆրեդ Կայոն էր, որ Ֆրանսիայի ամենահարուստ մարդն էր։ Ալֆրեդ Կայոն ծնվել էր 3260 թվին։ Նրա հայրը Ժոզեֆ Կայոն էր, որ Ֆրանսիայի ամենահարուստ մարդն էր։ Ժոզեֆ Կայոն ծնվել էր 3290 թվին։ Նրա հայրը Ալֆրեդ Կայոն էր, որ Ֆրանսիայի ամենահարուստ մարդն էր։ Ալֆրեդ Կայոն ծնվել էր 3320 թվին։ Նրա հայրը Ժոզեֆ Կայոն էր, որ Ֆրանսիայի ամենահարուստ մարդն էր։ Ժոզեֆ Կայոն ծնվել էր 3350 թվին։ Նրա հայրը Ալֆրեդ Կայոն էր, որ Ֆրանսիայի ամենահարուստ մարդն էր։ Ալֆրեդ Կայոն ծնվել էր 3380 թվին։ Նրա հայրը Ժոզեֆ Կայոն էր, որ Ֆրանսիայի ամենահարուստ մարդն էր։ Ժոզեֆ Կայոն ծնվել էր 3410 թվին։ Նրա հայրը Ալֆրեդ Կայոն էր, որ Ֆրանսիայի ամենահարուստ մարդն էր։ Ալֆրեդ Կայոն ծնվել էր 3440 թվին։ Նրա հայրը Ժոզեֆ Կայոն էր, որ Ֆրանսիայի ամենահարուստ մարդն էր։ Ժոզեֆ Կայոն ծնվել էր 3470 թվին։ Նրա հայրը Ալֆրեդ Կայոն էր, որ Ֆրանսիայի ամենահարուստ մարդն էր։ Ալֆրեդ Կայոն ծնվել էր 3500 թվին։ Նրա հայրը Ժոզեֆ Կայոն էր, որ Ֆրանսիայի ամենահարուստ մարդն էր։ Ժոզեֆ Կայոն ծնվել էր 3530 թվին։ Նրա հայրը Ալֆրեդ Կայոն էր, որ Ֆրանսիայի ամենահարուստ մարդն էր։ Ալֆրեդ Կայոն ծնվել էր 3560 թվին։ Նրա հայրը Ժոզեֆ Կայոն էր, որ Ֆրանսիայի ամենահարուստ մարդն էր։ Ժոզեֆ Կայոն ծնվել էր 3590 թվին։ Նրա հայրը Ալֆրեդ Կայոն էր, որ Ֆրանսիայի ամենահարուստ մարդն էր։ Ալֆրեդ Կայոն ծնվել էր 3620 թվին։ Նրա հայրը Ժոզեֆ Կայոն էր, որ Ֆրանսիայի ամենահարուստ մարդն էր։ Ժոզեֆ Կայոն ծնվել էր 3650 թվին։ Նրա հայրը Ալֆրեդ Կայոն էր, որ Ֆրանսիայի ամենահարուստ մարդն էր։ Ալֆրեդ Կայոն ծնվել էր 3680 թվին։ Նրա հայրը Ժոզեֆ Կայոն էր, որ Ֆրանսիայի ամենահարուստ մարդն էր։ Ժոզեֆ Կայոն ծնվել էր 3710 թվին։ Նրա հայրը Ալֆրեդ Կայոն էր, որ Ֆրանսիայի ամենահարուստ մ

Թենք որ մօտ ատենէն նոյն կրակը կրկին բորբոքի եւ բոցավառ հելլէն սիրտերուն մէջ։

«Ո՛վ Անատոլուի մէջ ինկած հերոսներ, օգնեցէք մեզի, որպէս զի կրկին վերադառնանք մեր սիրական մայր հայրենիքը, ուր առժամաբար խորտակուեցաւ Յունաստանի բախտը։ Բոլոր Հելլէնները երջանիկ պիտի ըլլան ձեր գերեզմաններուն մօտ յաւիտենապէս հանգչելով։»

Ռուսքով ընտրական պայքար

Շիքակոյէն կը հեռագրեն թէ՝ առջի օր կէս գիշերին ռումբերով յարձակում գործուեցաւ ծերակուտական Տինինի և դատաւոր Սուանսընի վրայ։ Ծերակուտականին տան վրայ նետուած ռումբը խորտակեց տան ճակատը եւ գաւիթը. իսկ ծերակուտականին քոյրն ու սպասուհին վիրաւորուեցան։ Ծերակուտական Տինին Ուաշինկթընն մեկնած ըլլալով այդ պահուն տունը չէր գտնուեր։

Առաջին պայթումէն քանի մը երկվայրկեան վերջ, ռմբաձիգները, որոնք ինքնաշարժով կ'անցնէին, ռումբ նետեցին դատաւոր Սուանսընի վրայ, երբ անիկա իր ինքնաշարժը կառատուն կը դնէր։ Ծերակուտականը եւ ընտանիքը անվնաս մնացին, սակայն բնակարանին ճակատը քանդուեցաւ։

Յունուար 1էն ի վեր այս եօթներորդ անգամն է որ ռումբեր կը պայթին Շիքակոյի մէջ։ Ներկայիս զինեալ պահակներ կը սպասեն իւրաքանչիւր քաղաքական կարեւոր անձնաւորութեան բնակարանին առջեւ եւ 500 ոստիկաններ շարժման մէջ դրուած են՝ չարագործները գտնելու համար։

Ապրիլ 10ին ընդհանուր դատախազի ընտրութիւն պիտի կատարուի։ Հանրապետական - ծերակուտական Զարլս Տինինի թեկնածուն է դատաւոր Ճոն Սուանսըն։ Ու ասոնց հակառակորդներն են, որ այս յարձակումները կը գործեն՝ թեկնածուն եւ անոր պաշտպանները մէջտեղէն վերցնելու համար։ Քանի մը օր առաջ նոյն հակառակորդները սպաննած էին ծերակուտականին ընտրական գլխաւոր գործակալ Էսփոզիթօն, ատրճանակի եւ ռումբի 58 հարուածներով։ Հակառակորդներն են գաղտնի ոգելից ըմպելի ծախողները, որոնց ոխերիմ թշնամի է թեկնածու Սուանսըն, մինչդեռ Թոմփսընի խմբակը կը պաշտպանէ զանոնք։

Աֆղանիստանի թագաւորին պատիները

Թէհրանէն կը հեռագրեն թէ Աֆղանիստանի թագաւորը Ամանուլլահ Խան Մայիսին Պարսկաստան պիտի այցելէ։ Ասիկա առաջին օտար վեհապետն է որ կ'այցելէ Շահերու երկիրը։ Պարսիկները հետաքրքիր են տեսնելու թէ՝ Սիւրէյայի թագուհին ուղղափառ իսլամուհի մը պէս քօղ պիտի կրէ՞ այդ իսլամ երկրին մէջ, թէ պիտի շարունակէ Եւրոպացիի պէս հագուիլ։

«Շիքակօ Թրիպիւն»ի թղթակիցը կ'ըսէ թէ Աֆղանիստանի թագաւորը մտադիր է բանակցիլ Շահին հետ՝ հաղորդակցութեանց ազատութիւն ունենալու համար Աֆղանիստանէն Պարսից ծոց՝ անցնելով պարսկական Բելուճիստանէն։ Դիւանագիտական շրջանակներու մէջ կ'ըսուի նաեւ որ, եթէ Ամանուլլահ թագաւորը չյաջողի իր այս ծրագրին մէջ, Անգլիոյ պիտի դիմէ՝ բրիտանական Բելուճիստանի ճամբով անցք մը ունենալու համար դէպի Պարսից ծոց։

Խռովութիւններ Աֆղանիստանի մէջ

Լոնտոնէն հեռագրի մը համաձայն, խռովութիւններ ծագած են Աֆղանիստանի մայրաքաղաք Քապուլի մէջ եւ այդ է պատճառը, որ արտաքին նախարար՝ Մահմուտ Թարզի Խան եւ տղան՝ գնդապետ Ապտիւլ Խան Թարզի, թագուհիին հղրայրը, հապճեպով Քապուլ մեկնած են։ Ռուս թերթերը անցած շաբաթ գրած էին թէ Չնդկաստանի սահմանագլուխին վրայ խոսքի մէջ խռովարարական շարժում մը ծագած է եւ իբր թէ այժմ ծաւալած է մինչեւ ռուսական սահմանը։ Պատճառը Աֆղանիստանի տնտեսական գէշ կացութիւնն է եւ սովէ կը վախցուի։

Անգլիական կառավարութիւնը կ'աշխատի մերձեցում մը, ի հարկին գործակցութիւն մը ձեռք բերել Աֆղանիստանի հետ։ Անցեալ շաբաթ Ամանուլլահ թագաւորն ու Չէմպրլէյն երկար տեսակցութիւն մը ունեցան։ Առջի օր Ջ. Ղուլամ Սրուոփք Խան եւ Անգլիոյ արտաքին նախարարութեան ներկայացուցիչին միջեւ բանակցութիւններ կատարուեցան։

Ֆրանսայի պարտքերը

Քանի մը շաբաթէ ի վեր բանակցութիւններ կը կատարուին՝ 1928-1929 շրջանին Ֆրանսայի կողմէ ի հաշիւ իր պատերազմական պարտքին Անգլիոյ կատարուելիք վճարման համար։ Պարտքերու խնդիրը վերջնապէս կարգադրուած չըլլալով, մինչեւ հիմա վճարումները կ'ըլլան մասնաւոր համաձայնութիւններու հիման վրայ։ Բանակցութեանց ընթացքին, մասին խիստ գաղտնապահութիւն կը տիրէ։

Միջադէպեր յեղի խորհրդարանին մէջ

Վարշաւայէն կը հեռագրեն թէ Տիէթի բացման առթիւ բուռն միջադէպեր ծագեցան խորհրդարանին մէջ։ Մարաջախտ Փիլսուտսքի, առաջին վայրկեանէն իսկ ոչ-ազատութեան մատնուեցաւ։ Նախագահութեան իր թեկնածուն միայն 142 քուէ ստացաւ, մինչ ընկերվարական թեկնածու Տացինսքի 206 քուէով ընտրուեցաւ։

Կէսօրէն վերջ, մարաջախտը Խորհրդարան մտաւ՝ կառավարական յայտարարութիւնը կարդալու համար։ Սակայն համայնավար եւ ուկրայնացի երեսփոխանները սկսան աղմկել «Անկցի՛ Փիլսուտսքիի ֆաշիստ վարչաձեւը» պոռալով։

Կառավարական եւ ընդդիմադիր երես փոխաններուն միջեւ կռիւ մը սկսաւ, որուն վրայ մարաջախտը օգնութիւն կանչեց ջոկատ մը զինուոր։ Ասոնք սրահ մտան եւ խաղտանգելով դուրս հանեցին երեք ուկրայնացի, մէկ գիւղացի - ընկերվարական եւ երեք համայնավար երեսփոխաններ։

ՄԱՆՐ ԼՈՒՐԵՐ

Թիւրք Օձագործի հիմնարկութեան 16րդ տարեդարձը տօնուեցաւ կիրակի օր, Պոլիս Գալաթա-Սերայի մեծ սրահին մէջ։

ՀԱՐԻՒՐ ցիսուննոցներու ծանօթ ցանկէն քանի մը թուերը ցուցնաստանի մէջ քրիստոնեայ դարձած եւ հելլէն հպատակութիւնը ընդունած են, կ'ըսէ *Միլլիյէթ*։

ՏՈՔԹ. վրոնսօի պոլիսէն անցնելով Սուրիա գնաց, քննական պատյտի մը համար։ վերադարձին էնկիւրի եւ պոլիս հանդիպելով, այդ խարներու վրայ երիտասարդացման փորձեր պիտի ընէ։

ԱԱՍՏԻԿ երկրաշարժ տեղի ունեցաւ Իտալիոյ հիւսիսը, Յալպեան շրջանին մէջ։ Հարիւր տուներ քանդուեցան։ Վեռածներ եւ վիրաւորուածներ ալ կան։

Հ. Յ. Դ.

Փարիզի Նուազոյն խումբի ժողովը այս Շաբաթ երեկոյ ժամը 8.30ին 154 Ave. Argenteuil Asnières (Seine) կարեւոր օրակարգ։

Կրասի եւ Քանի խումբերու խորհրդակցական ընդհանուր ժողովը այս կիրակի ժամը 2ին, Քանի մէջ սովորական հաւաքատեղին։ Կարեւոր օրակարգ։

ՅՈՒՇԱՏԵՏՐ

ԲԱՐՁՐ ՀԱՅԳԻ Հայրենակց. միութեան վարչութիւնը կը խնդրէ իր հայրենակիցներէն հաղորդել, բարձր Հայքի շրջանի հայուհիներու (աղջիկ, կին կամ այրի) անունները, որոնք առանց հանրային աջակցութեան եւ օգնութեան, յաջողած են ապրիլ եւ ապրեցնել իրենց պարագաները, անկար ծնողք, որը եղբայրներ եւ քոյրեր։ Այդպիսիները պիտի օգտուին *Առաքինութեան մրցանակէն*։ Գրել կամ դիմել՝ Arice Hanévizian, 16bis Rue Solillet, Paris (20e).

ԵՐԵԿՈՅԹ - ԴԱՍԱԽՕՍՈՒԹԻԻՆ

կազմակերպուած Հ.Յ.Դ. Շավիլի «Արդութեան ենթակոմիտէ»ին կողմէ

Այս Շաբաթ գիշեր ժամը 8ին, 134 Route Nationale, վիրօֆլէյի հին սինեմայի սրահը։

Կը խօսի՝ Ը Ն Կ. Կ Ա Ր Օ Ս Ա Ս Ո Ւ Ն Ի

Տեղի կ'ունենան՝ երգ, նուագ, արտասանութիւն եւայլն։
Կը հրաւիրուին ընկերները եւ համակիրներ։
Առնել թիւ 1 Թռամուէյը եւ իջնել՝ Gare de Viroflay.

ՀՐԱՊԱՐԱԿԱՅԻՆ ԴԱՍԱԽՕՍՈՒԹԻԻՆ

Հ. Յ. Դ. Մարսէյլի Պատանեկան միութեան կողմէ
Այս կիրակի առաւօտ ժամը 10ին, Գրադարան ընթերցասրահը
Կը դասախօսէ ՏՈՔԹ. ԴԱՍՊԱՐԵԱՆ. Նիւթ՝ Մեր ազատութեան գաղափարը։ *Սիրով կը հրաւիրուի հասարակութիւնը։*

ԴՊՐՈՑԱԿԱՆ ՀԱՆԴԷՍ ՄԱՐՍԷՅԼԻ ՄԷՋ

9 Ապրիլ Բշ. օրժամը 2.30ին, կարտըն փառքի մէջ 333 Ave. du Prado

Հայրենակի՛ց, հայ պզտիկները կը սպասեն որ ամէն Հայ իր պարտականութիւնը կատարէ այդ օրը։

ՆՈՒԱԳԱՀԱՆԴԷՍ ԼԻՈՆԻ ՄԷՋ

Այս Շաբաթ գիշեր ժամը 8.30ին, երրորդ Թաղապետարանին սրահը
Նախաձեռնութեամբ՝ Ջ. Ե. Ո. Միութեան եւ ղեկավարութեամբ ջութակահար Տիգրան Նիգօղեանի եւ մասնակցութեամբ հայ եւ Ֆրանսացի կարող ուժերու։

ՄՈՒՏՔ 5 ԵՒ 3.50 ՖՐԱՆՔ

ՌՈՒՍԱՀԱՅ ԿԱՆԱՆՑ ՄԻՈՒԹԵԱՆ ԵՐԵԿՈՅՔԸ

Ապրիլ 15ին Ռուսահայ Կանանց Փոխադարձ Օգնութեան միութեան երեկոյթը՝ ժամը 9ին, 8 Rue Jean-Goujon-ի սրահներուն մէջ։

ՄՈՒՏՔ՝ 15 ՖՐԱՆՔ

ԿԻՐԱԿԻ, 15 ԱՊՐԻԼԻՆ ՍՈՍԻԷԹԷ ՍԱՎԱՆԹԻ ՄԷՋ

Ա. ԱՆԳԱՄ ԸՆԴԱՀՈՎ ՅԱՅՏՆԻ ԵՐԱԺՇՏԱԿԱՆ ՏՐԱՄԱՏ

ՍԱՅԵԱՔ - ՆՈՎԱ

կը մասնակցին՝ տիկիններ Դուրեան-Ալմէնեան եւ Աստղիկ, Պ.Պ. Ագն աւորեան, Գմբէթեան, կոթիկեան եւ ուրիշներ։

Ո՛ր օրի տոմսակ կը դրկուի։ Ներկայացումէն առաջ դերասան Պ. Լեւոն երամեան պիտի խօսի Սայեաթ - Նովայի մասին։

ԱՊՐԻԼ 23Ի ԵՐԿՈՒՇԱԲԹԻ ԵՐԵԿՈՅ, SALLE WAGRAMի մէջ, մասնակցութեամբ տիկիններ՝ Դուրեան-Ալմէնեանի եւ Աստղիկ Պ. Պ. Շահխաթունիի, երամեանի եւ փարիզահայ լաւագոյն դերասաններու՝

ՅՈ՞ ԵՐԹԱՍ

կազմակերպիչները ամէն միջոցի դիմած են սակ վակրամի բեմի եւ ին հռոմէական բեմի հանգամանքը տալու համար։

Ներկայացման ընթացքին կը նուագէ փարիզի Conservatoire-ի փրոֆ. Դէմպա։

ՇՆՈՐՀԱԿԱԼԻՔ

Խորին շնորհակալութիւններս կը յայտնեմ բարեկամներու, ընկերներուն, եւ հայրենակիցներու ո՛րոնք անձամբ կամ գրաւոր իրենց ցաւակցութիւնը յայտնեցին սիրեցեալ կնոջս՝ ԼՈՒԻԶ ՏԷՐ ԱԴԱՄԵԱՆի տխուր մահուան առթիւ.

Սգակիր ամուսինը
Յարութիւն տէր Ադամեան

ԹՄԲԱԳՐԱՏՈՒՆ կը հրաւիրուի կէօտէմեան։

ԿԸ ՓՆՏՌՈՒԻ

— կը փնտռուի Թնուս Գաւառի Ջաուրմա գիւղէն Արամ Ֆարիճատեան որու մասին կ'ըսուի թէ զինադադարէն վերջ որպէս ոստիկան՝ զինուոր ծառայած է էնկիւրիի շրջանը, ուսկից մեկնած է Ռումանիա, յետոյ Պուլկարիա եւ այժմ Յունաստան ըլլալ կը կարծուի։ Իմացնել՝ իր եղբայրներուն Օհան եւ Յովհաննէս Ֆարիճատեաններու, Raffinerie de Sucre, No. 336, St. Louis, Marseille, France. *Լուր տուողին 500 ֆր. Նուէր։*

Կը խնդրուի Պալքանեան հայ թերթերէն արտատպել։

ՆԱՄԱԿԱՑՈՒԹ

Ս Տ Ա Ց Ա Ն Ք

Նիս, *Բժ. Կ.— 30։*
Լա Սէյն սիւր Մէր,— *35։*
Վառնա, *Գործ.— Մտացա՛ նք։*
Փաթրաս, *Տ. Գ.— 100։*
Մօնթաւժի, *Տ. Վ.— 35։*

ԼՈՅՏ ՏԵՍԱՒ

Զ. ԵՄԱՑԵԱՆԻ

ՄԵԼԻՀԱ ՆՈՒՐԻ Լ.ԱՆԸՄ

Վ Է Պ Ը

արեւելեան կեանքէն, առնուաճ մեծ պատերազմէն, մշակոյթը եւ գեղարուեստական տպագրութիւնով։ փոսի ծախք չկայ։

ԳԻՆ՝ 5 ՖՐԱՆՔ

Դիմել՝ VAHRAM SÉVOUNI
31 Rue Kléber
Issy-les-Moulineaux (Seine).

Կ'ՈՒԶՈՒԻՆ,

Գործ նորոգող գործատուրու-
հիներ։ Դիմել՝ Սարգիս Յովսէփեանի, 45 Rue Lepic, Paris, մէթրօ Պլանշ, թէլ. Marcadet 27-14։

վառնու շարկաբաժին

Երկու սենեակ եւ խոհանոց, պարտէզով։ կազ եւ էլեկտրականութիւն։ 16 Rue des Allouettes, Colombes. Gare les Vallées.

ՏՕՔԹ. Մ. Տ. ՆՈՐԱՅՐ

ԿԸ ԴԱՐՄԱՆԷ ՆԵՐՔԻՆ, ԿԻՆԵՐՈՒ ԵՒ ՎԷՆԵՐ. ՀԻՒԱՆԴՈՒԹԻՒՆՆԵՐ
17, RUE LAMARTINE PARIS (9e) Tél. Trudaine 47-43
Մէթրօ՝ Cadet կամ Նօտր-Տիւտ N. D. de Lorette
Ընդունելութիւն. ամէն օր ժամը 14-19, կիր. եւ տօն օրեր 10-12

ԼԵՒՈՆ ՊԻԼԷՋԻԿՃԵԱՆ

ԴԵՐՁԱԿ ԱՐԱՆՑ ԵՒ ԿԱՆԱՆՑ

Ստացանք ենք Անգլիական եւ Ֆրանսական կերպասի ընտիր տեսակներ, նոր եղանակին առթիւ։
Վերջին նորաձեւութիւններ.— խնամուած եւ ժաքուր կար։
57 Rue de Clignancourt, Métro: Barbès կամ Château-Rouge
Tél. Nord: 59—20 Autobus J

ԱՏԱՄՆԱԲՈՒԺԱՐԱՆ Clinique COVO
ընկերակցութեամբ Ատամնբժ. **Յ. ՊՈՒՌՆԱԶԵԱՆի**
Ամէն օր ժամը 2.30-7.30, կիր. 10-12։ Tél. TRUD. 29-04
107, Rue Lafayette, PARIS (Xe). Métro: Poissonnière

ՀԱՅԿ. ԲՈՒԺԱՐԱՆ - POLYCLINIQUE de BELLEVILLE
Տէր եւ Տնօրէն՝ **ՏՕՔԹ. ԳՐԳՈՅԵԱՆ**
29, Rue (Place) des Fêtes, Paris. XIX. Tél. Nord 96-61
Բաց է ամէն օր, ուր շատ մը մասնագէտ բժիշկներէ կը խնամուին ամէն տեսակ ներքին եւ վէներական հիւանդութիւններ։ Աչքի մասնագէտը կ'ընդունի Գշ., Եշ. եւ Շաբաթ օրերը ժամը 3—5։ Քթի, կոկորդի ու ականջի մասնագէտը ամէն Երեք. եւ Շաբաթ օրերը ժամը 1—3։ ԱՏԱՄՆԱԲՈՅԺԸ ամէն օր ժամը 9էն 19։ Կիրակի 9—12։

ՊԵՏՐՈՍ ՓԱՓԱԶԵԱՆ

(ԴԵՐՁԱԿ)

22, Rue des Carmes, PARIS (5e)

Պատիւ ունիմ ծանուցանել յարգոյ հասարակութեան թէ այս անգամ Պոյիս՝ Բերայի մէջ հանրաճանաչ դերձակատունս փոխադրած եմ վերոգրեալ հասցէին, ուր կը կարուին վերջին նորաձեւութեանց համաձայն ֆրանսական եւ անգլիական նուրբ կերպասներով ամէն տեսակ քօսթիւմներ, բարտըսիներ, վերարկուներ, եւայլն, խիստ ճաշակաւոր եւ վայելուչ կերպով, միեւնոյն ժամանակ դիւրամատչելի գիներով։

Յարակոյս չունիմ որ ինծ դիմող յաճախորդներս ամէն կերպով գոհ պիտի կարենամ ձգել։

ՆՈՐ ԵԼԱՆԱԿԻ ԱՌԹԻԻ ՍՏԱՑՈՒԱԾ Է ՃՈՒԽ ՄԹԵՐՔ
ԱՆԳԼԻԱԿԱՆ ԵՒ ՖՐԱՆՍԱԿԱՆ ԿԵՐՊԱՍՆԵՐՈՒ

ԲԺՇԿԱ-ՎԻՐԱԲՈՒԺԱԿԱՆ ԴԱՐՄԱՆԱՏՈՒՆ ԵՒ ԱՏԱՄՆԱԲՈՒԺԱՐԱՆ
ՏՕՔԹ. ՍԷԹԵԱՆ
38, Ave. St. Ouen PARIS (18me) Tél. MARCADET 03-61
Ընդհանուր հիւանդութիւններ սեռամիզային, վէներական, թոքի, կանանց հիւանդութիւններ. վիրաբուժական գործ. դէմքին, էլեկտրադարմանում։
ԱՏԱՄՆԱԲՈՒԺԱՐԱՆ Ակռայի դարմանում, քաշել 10 ֆր.-ի, արհեստական ճերմակ ակռայ 20 ֆրանք, ոսկի քուրոն 80 ֆրանքէն սկսեալ։
ԱՄԷՆ ՕՐ ՈՒ ԿԻՐԱԿԻ ԲԱՑ Է

ԻՐԱՒԱԳԻՏ ԿԱՅ ԴՐԱՍԵՆԱԿ
Է. ՍԹԷՓԻՔԻ
106 Kléber, շեն. Passy 72.56
Կը կատարէ ֆրանսայէ եւ Յունաստան մտնելու կամ բնակելու արտօնութեան գործողութիւնները.
AFFIDAVITի (*Աֆիտավիթ*)
Դիմել՝ ամէն օր կէս օրէ վերջ ժամը 4—7.

ԱՄԷՆ ՀԱՅ ՊԷՏՔ Է ՈՒՆԵՆԱՅ
ՀԱՅԱՍՏԱՆԻ
ՄԵԾԱԴԻՐ ՔԱՐՏԷՍԸ
Գրպէնք 100 սանթ.
եւ բարձրութ. 70 սանթ.
Գ. չ՝ 20 ֆր. արտասահման 25
Դիմել՝ L. Mozian, 51 Bld. Auguste Blanqui, Paris (13e).

ԲՈԼՈՐ ՀԱՅ ՄԻՈՒԹԻՒՆՆԵՐՈՒ
ՅԻՇԱԴՐՈՒԹԵԱՆ
Հայկական եւագոյն ժամ
ւէններու Ֆրանսայի միակ գ
րոնատեղին է՝
Գրատուն **Ն. ՅԱԿՈԲԵԱՆ**
191 Cours Lafayette
Lyon
Սկսեալ մէկ սանթիմ լայնքէ
մեծաքանակ եւ փոքրաքան
վաճառում։
Փափաքողներուն նմոյշներ
եւ գիներու ցուցակը ձրի
ղրկուին։

IMPRIMERIE - **MASSIS** - ÉDITEUR
208bis, Rue Lafayette Paris (X
Le Gérant: H. TEURNIER

ՅԱՌԱՋ

LE PREMIER QUOTIDIEN ARMÉNIEN EN EUROPE

Գ. ՏԱՐԻ Թիւ 609

ՕՐԱԹԵՐԹ՝ ԱԶԳԱՅԻՆ, ՔԱՂԱՔԱԿԱՆ ԵՒ ԳՐԱԿԱՆ

ԳԻՆ՝ 50 ՍԱՆԹԻՄ

ԲԱԺԱՆԵՑԻՆ

	3 ամս.	6 ամս.	Տար.
ՖՐԱՆՍԱ	35 ֆ.	70 ֆ.	140 ֆ.
ԱՆԳԼԻԱ	20 շլ.	40 շլ.	
ԵԳԻՊՏՈՍ	»	»	
ԻՏԱԼԻԱ		250 ֆրանք	
ԱՄԵՐԻԿԱ		6 տլ.	10 տլ.
ԵՒՐՈՊԱ		100 ֆ.	200 ֆ.

"HARATCH"

Խմբագիր՝ ՇԱՒԱՐՇ ՄԻՍԱՔԵԱՆ

Directeur-Propriétaire : SCHAVARSCH MISSAKIAN

Rédaction & Administration
Խմբագրութիւն — 208 bis, Rue Lafayette PARIS (10e)

TÉLÉPHONE : NORD 57-82

MÉTRO LOUIS-BLANC ou JAURÈS

Հասցէի փոփոխութեան համար պէտք է վճարել 2 ֆրանք

ՈՒՐԲԱԹ
30
ՄԱՐՏ
1928

30 MARS 1928

ԴՐԿՈՒ ԽՕՍՔ

ՄՏԱՀՈԳ ԹՈՒՐՔԻԱՆ

Ամէն ճակատի վրայ յաղթական հանդիսացաւ քէմալական Թուրքիան, շնորհիւ 1920-1922ի դէպքերուն։

Բայց հանգիստ չէ։

Դաշինները շատոնց կորսնցուցած են իրենց քնքշութիւնը, փուշերու պէս կը կճեն օրուան վարիչներու գլուխը։

Ոչ միայն ընդդիմադիրները, այլ եւ նոր Թուրքիոյ կազմաւորիչներէն շատեր մտահոգութեամբ կը դիտեն «գալիքը»։

Անցած ըլլալով գինովութեան շրջանը, անոնք հետզհետէ կ'ըմբռնեն թէ վերջնական չէ այս վիճակը։ Թէ նոր փոթորիկներ պիտի պայթին այդ արիւնազանգ երկրի գլխուն։

Մենք պատրանքներ չենք մնուցաներ, ոչ ալ ենթադրութիւններով կը տարուինք։

Ինդիրը այն է որ, լուռ խլրտումներ եւ խմորումներ տեղի կ'ունենան ներսը թէ դուրսը. առ այժմ անարժէք, բայց յատկանշական։

Տրտունջները վարակած են նոյն իսկ սպաներու մէկ մասը։

Անշուշտ շատերու դժգոհութիւնը՝ անհատական, փառասիրական կամ շահախնդրական է, քան հայրենասիրական։ Կան ուրիշներ ալ, որ զայրացած են Մուսթաֆա Քէմալի արմատական քաղաքականութենէն, — սուլթանութեան, խալիֆայութեան, հարէմի, «մէտրէսէ»ներու, ֆէսի եւ փաթթոցի չնչումի։

Անոնք իրենց ուժը կ'առնեն ամբոխին մոլեռանդութենէն, որ կը մնայ տիրական եւ անյաղթ, հակառակ բոլոր «ռէքլամ»ներուն։

Կան վերջապէս, հալածականները, որոնք թէեւ կախազանէն ազատեցան, բայց վստահ չեն վաղուան համար։ Ինչպէս որ, Մ. Քէմալը եւ իր շքախումբն ալ ապահով չեն զգար իրենք զիրենք։

Չենք խօսիր արտաքին ազդակներու մասին, որոնք միշտ անխուսափելի են, քանի լիուլի բաժնուած չէ Թրքական աւարը։

Կը թուի թէ արտասահման ապաստանած Թուրք փախստականները գանագան երթեւեկներ եւ խորհրդակցութիւններ կ'ունենան վերջերս, ընդհանուր ճակատ մը կազմելու համար։

Որքան գիտենք, անոնք չունին ներքին զօրաւոր, միասնուր կազմակերպութիւն մը, որ կարենայ դաւադրական գործ կատարել, կամ գոնէ իր շուրջը համախմբել բոլոր ընդդիմադիրները։ Ծրագիրներ եւ նշանախօսքեր շատ կան, բայց կը պակսի վարիչ ուժը եւ յեղափոխական գիտակցութիւնը։

Ճիշտ այդ պատճառով ալ, ամէն մէկը իրեն յատուկ խմբակ մը, կամ հետեւորդներ ունի։ Իթթիհատական, բարենորոգչական, իթթիլաֆական, սուլթանական, խալիֆայական, կէսքէմալական, հակաբոլշեւիկ,— ամէն հոսանքէ եւ խառնուածքէ տիպարներ կը համրուին ընդդիմադիր կոչուած այս խառնարանին մէջ, որ կը փորձէ ձեւ ու մարմին առնել։

Կամ կը սպասէ անակնկալի մը, որով կերպարանք ստանալու համար։

Անշուշտ այս լոյծ եւ ժժգոյն վիճակը լուրջ սպառնալիք մը չի կրնար ըլլալ քէմալական իշխանութեան համար, որ միջնաբերդի մը մէջ ամրացած, լախտի հարուածներ կ'իջեցնէ, թեթեւ կասկածի մը վրայ։

Բայց անոր գոյութիւնն իսկ մտահոգութեան աղբիւր մըն է եւ քուն կը խանգարէ, գաղատիոյ մէջ։

Մանաւանդ որ, Մուսթաֆա Քէմալ այլեւս առաջնուան կոլոյը չունի, իրրեւ հետեւանք անբուժելի հիւանդութեանց մը։ (Ջերքումները ապապրուած են)։

Միւս կողմէ, ծովային նախորդ գործավար՝ Իհսան պէյի և իր նոյնքան պատասխանատու գործակիցներուն դատը երեւան հանեց թէ ո՛րքան փուութիւն կը տիրէ ամուր եւ անխարդախ կարծուած քէմալապետութեան բոլորտիքը, նոյն իսկ ներսը։

Պարզ է որ զեղծումի յայտնութիւններն ու դատերը ոչ միայն ճեղքեր կը բանան քէմալական միացեալ ճակատին վրայ, այլ և մթնոլորտը կը թունաւորեն փոխադարձ մատնութիւններով, մրցակցութեամբ եւ քինախնդրութեամբ։

Այսպէս է պատկերը, ներքին ճակատի վրայ։

Արտաքին տեսակէտէն, Թուրքերու մտահոգութեան գլխաւոր պատճառը այն է որ, ոչ մէկը, մինչեւ անգամ քէմալականը, չի հաւատար թէ իրենց պիտի ձգան այս անսահման, ամայի եւ աւերակ տարածութիւնները։

Անոնք, իրրեւ արեւելեան դիւանագէտներ, շատ լաւ կ'ըմբռնեն միջազգային քաղաքականութեան ելեւէջները եւ դարձուածքները։

Անոնք, թէեւ բացարձակ անկախութեան դրօշ պարզած, գիտեն որ տնտեսապէս հարկատու պիտի դառնան նորէն, գոնէ երկրին մէկ մասը կանգուն պահելու համար։ Եւ արդէն իրարու կը յաջորդեն մենաշնորհի սակարկութիւնները։

Ու կը տեսնեն, վերջապէս, որ առնուազն քառասուն միլիոն բնակչութեան սահմանուած երկիր մը բնական օրէնքով իսկ դատապարտուած է կազմալուծուելու, 5—6 միլիոն Թուրքերուն պահելով իր համապատասխան տեղը։ Մնացածը՝ կա՛մ օրինաւոր տէրերուն պիտը վերադարձուի, եւ կամ պիտի դառնայ գաղթավայր, նուաճելի կամ վարձու դետին։

Այս գիտակցութեամբ մտահոգ պետութիւն մը ինչ որ ալ փորձէ, կամ ուզէ ցուցադրել, խաբուսիկ է։

Եւ արդէն, իրականութիւնը ցոյց կուտայ որ, Թուրքերը այսօր այնպէս ոգեւոր եւ ինքնավստահ չեն, ինչպէս Լոզանի օրերուն։

Շ.

ՄԱՄՈՒԼ

ՏԱՍԸ ՀԱԶԱՐԻ ԳԱՅԹԱԿՂՈՒԹԻՒՆԸ

Յուսաբեր արտատպելով ռամկավար *Արեւի* խոստովանութիւնը՝ բարեգործականի ընդհ. մնօրէնին յատկացուած թոշակի մասին, կը գրէ (21 Մարտ).

— *«1919ին, երբ Միացեալ Նահանգներու ներկայացուցիչ Հարպորտը եկաւ Հայաստան, իր ուսումնասիրական հարցարանին մէջ նաեւ հետեւեալ կէտը ունէր.*

— *Ի՞նչ ուժով կը ստանան կառավարութեան եւ խորհրդարանին անդամները։*

Այս հարցումին պատասխանը չափով մը պիտի պարզէր վարիչներուն բարոյական նկարագիրը։

Իշխանաւորին ստացած ռոճիկը իշխանութեան հասկլին պիտի դառնար։

Անհերքելի պիտի ըլլար հիւծած երկրի մը մէջ հազարներ առնել, ուր հազարաւորներ անօթութենէն կը մեռնէին։

Հայաստանի նախարարները այն ատեն, ինչպէս յայտնի է, ամիսը կը ստանային հազիւ... հարիւր ֆրանք (թուղթ եւ ոչ ոսկի)։ գրեթէ նոյնքան ալ՝ եւ րեսփոխանները։

Պահ մը ենթադրեցէք, թէ օժանդակութեան խնդրանքով, ներգաղթի հարցին մէջ, Բարեգործականի անօրէնը ներկայանայ Ֆրանսայի նախարարին։

Եւ այս վերջինը, աղերսագիրը լսելէ ետք, դիմէ անոր ու հարցնէ.

— Դրամ կ'առնէ՞ք.

— Այո՛.

— Ամիսը ի՞նչ գումար.

— Տասը հազար ֆրանք։

Եւ այս տասը հազարը կը լսէ հզօր, փարթամ ու բարգաւաճ երկրի մը նախարարը, որ ամիսը ութ հազարէն քիչ մը աւելի կը ստանայ (տարին հարիւր հազար ֆրանք), ոչ թէ Թշուառ ազգի մը բարեգործական հաստատութիւն մը վարելու, այլ ամբողջ երկիր մը կառավարելու համար։

Ընդվզեցուցիչ բան մը կայ այս գումարին մէջ,— աննախընթաց ո եւ է հայ հանրային պաշտօնեայի համար։

10,000 ֆրանք ստանալ ամիսը հաստատութենէ մը, որուն գումարները կը գոյանան 5—10—15 գահեկան անդամավճարներէ, առնուած շատ յաճախ չքաւոր հայ մարդոցմէ, ու միշտ ալ որբին, աղքատին ու «վերաշինուող հայրենիքին» անունով։

Եւ ասիկա տակաւին... մէկուն ոռճիկն է միայն։

Բարեգործականի տեղեկագրէն կը պարզուէր, որ 1926ին դրասեննեակի վրայ ծախս ունեցած է 5995 ոսկի, մինչդեռ կրթական գործի վրայ՝ ընդամէնը 595 ոսկի։

Այս 5995ին մէջ չեն մտներ «մեր Թերթերը», որոնց յատկացուած գումարները քօղարկուած կը մնան միշտ տարբեր անուններու եւ տարբեր յօդուածներու տակ։»

ԿԱՐՄԻՐ ԽԱՉԻ ՊԱՐԱՀԱՆԴԷՍԸ

Մեզի կը հաւաստեն թէ նիւթական տեսակէտով աննախընթաց յաջողութիւն մը եղած է փարիզի Հայ Տիկնաց Միութեան կարմիր խաչի պարահանդէսը, որ տեղի ունեցաւ Մարտ 24ին։ Ընդհ.հասոյթ կը հաշուուի 140,000 ֆրանք։ Ներկայ էր մեծ բազմութիւն մը, որ զուարճացաւ մինչեւ առտու։ Յայտագրին գեղարուեստական մասը քիչ մը շատ խճողուած էր եւ տեղ-տեղ անհեթեթ։

Նիւթական յաջողութեան մէկ գաղտնիքը այն է, անշուշտ, որ փարիզի ջոջերն ալ երկու թեւի բաժնուած ըլլալով, մրցումի ելած էին իրարու հետ...։

Ամէն պարագայի մէջ, գնահատելի է արդիւնքը։

ՕՐԸ ՕՐԻՆ

ԻՆՔՆՈՒԹԵԱՆ ԹՈՒՂԹԵՐՈՒԻՆ ՇՈՒՐՋ

ՔԱՆԻ ՄԸ ՓՈՓՈԽՈՒԹԻՒՆՆԵՐ

Յունուար 26ին պաշտօնաթերթը հրատարակեց երկու հրամանագիրներ (20 Յունուար 1928 թուակիր), որոնք կարգ մը փոփոխութիւններ կը մտցնեն ֆրանսաբնակ օտարականներու մասին 30 Նոյեմ. 1926ին հրատարակուած հրամանագրին մէջ։

Ամենէն նախկին օրէնքին տրամադրութենէն մեծ մասը կը պահեն։ Մտցուած նորութիւններէն մէկն այն է որ օտարական մը, երբ բնակարան կը փոխէ կամ արտասահման կը մեկնի, ստիպուած պիտի ըլլայ «մեկնումի վիզա» (visa au départ) ստանալ։ Բնակարանի փոփոխութիւն ըսելով պէտք է հասկնալ համայնքէ մը (Commune) ուրիշ համայնք տեղափոխութիւնը։

Հետեւաբար, մեն նահանգին մէջ բնակող ոեւէ օտարական, որ բնակարան կը փոխէ կամ արտասահման կը մեկնի, պարտաւոր է, մեկնելէ առաջ, ինքնութեան թուղթը «վիզա»յի համար ներկայացնել իր թաղի կամ համայնքի ոստիկանապետին։

Այս «վիզա»ն ձրի է եւ անմիջապէս կը տրուի։

Ով որ այս ձեւակերպութեան մէջ կը թերանայ, հետապնդումի պիտի ենթարկուի իր նոր բնակավայրը հասած եւ կամ արտասահմանէն վերադարձած ատեն (եթէ ինքնութեան թուղթի օրինական պայմանաժամը լրանալէ առաջ վերադառնայ)։

Ասկէ զատ, ոեւէ օտարական, որ համայնք մը կը հասնի, պարտաւոր է 40 ժամուան մէջ ոստիկանութեան տեղեկացնել իր ժամանումը։ Անսաստողները նոյնպէս պիտի հետապնդուին։

Ամէն մարդ պարտաւոր է վարչական իշխանութեանց ներկայացնել ինքնութեան թուղթը, երբ պահանջուի։ Մերժումի պարագային, հետապնդումի եւ տուգանքի պիտի ենթարկուին։

Ինքնութեան թուղթ ստացուած կամ նորոգուած ատեն, օտարականներու կիները ենթակայ պիտի ըլլան իրենց ամուսիններու դրութեան։ Այսինքն եթէ ամուսինը «վարձու աշխատաւոր» է, անոր կինն ալ կ'օգտուի զեղչեալ սակէն (20 ֆրանք)։ Նոյն սակին ենթակայ կ'ըլլան նաեւ աշխատաւորին հայրն ու մայրը եւ զաւակները, որոնք անոր հետ միասին կը բնակին։

Տուրքէ զերծ պիտի ըլլան միայն այն կամաւորները, որոնք պատերազմի ընթացքին ծառայած են ֆրանս. բանակին մէջ։

120,000 տոլար նուէր Թիւրք Օճաղլիի

Էսօշիէյթըտ փրէս»ի Թղթակիցը Պրուսայէն կը հաղորդէ ամերիկեան Թերթերուն.—

Նաշ ինքնաշարժի ընկերութիւնը Թուրքիա ղրկած է Տոքթ. Ճօն Աշամը, 120,000 տոլար առաջարկելու համար Թուրք ժողովուրդին եւ գործակցելու անոր։ Այս նուէրը յատկացուեցաւ Թիւրք Օճաղլիին, որ անով ակումբ մը պիտի շինէ Էնկիւրիի մէջ։ Տոքթ. Աշամ անգլիերէնի դասեր կուտայ այրերու եւ կիներու։ Կը դասաւանդուի նաեւ եկող ամերիկացի զբօսաշրջիկներուն, աւելի լաւ գաղափար մը տալու համար Թուրքիոյ մասին։

Յունաստանի հայ գաղթականները

Լիփազմայէն կը հաղորդեն թէ տեղւոյն ոստիկանութիւնը սկսած է խիստ հետապնդում կատարել հայ գաղթականներուն դէմ։ Քանի մը ոստիկաններ կը ներկայանան հայ խանութները եւ ներկայ գտնուող բոլոր Հայերու անունները կ'արձանագրեն։ Նմանէներեան Թուղթերը կը պատուտուին ոստիկաններու կողմէ, եւ փոխարէն կուտան մէկմէկ ազդարարագիր, որով 24 ժամ պայմանաժամ կը տրուի, ստանալու համար ինքնութեան նոր Թուղթեր։

Գաղթականներու բնակած լանկաներուն պարպուելուն առիթով, քանի հայ ընտանիքներ դատապարտուած են դուրս մնալու, քանի որ յոյն գաղթականները կը փոխադրուին Զեթեման Յանձնախումբի պատրաստած տուներէ։

Վատիկան՝ արմատականներուն դէմ

Փարիզի արքեպիսկոպոս կարդինալ Տիւպուա իր Թեմի բոլոր հոգեւորականներուն հաղորդեց Վատիկանէն ղրկուած խիստ հրահանգ մը՝ Ֆրանսացի արքայականներուն՝ «Աքսիոն Ֆրանսէզ»ի կուսակիցներուն դէմ, աւելցնելով որ այդ որոշումները տառացի չգործադրող կրօնականներուն դէմ կանոնական խիստ պատիժներ պիտի անօրինուին։

Այդ հրահանգին մէջ կ'ըսուի թէ՝ պսակ կատարող կրօնաւորները պէտք է հարցաքննեն նոր հարսն ու փեսան եւ անուշութիւնով հասկցնեն անոնց թէ «Աքսիոն Ֆրանսէզ»ի վարիչները, հետեւորդները, ոչ-արժանաւոր ընթերցողները ևն. «հանրային մեղաւորներ» դարձած են իրենց անհնազանդութեամբ և իբր այդ պէտք է վարուին անոնց հետ։

«Աքսիոն Ֆրանսէզ»ի ամէն անհնազանդ կուսակից, որպէսզի կարենայ օգտուիլ եկեղեցւոյ արարողութիւններէն, պէտք է գրաւոր կերպով եւ դատաւոր-եպիսկոպոսին առջեւ յետս կոչում ընէ «Աքսիոն Ֆրանսէզ»ի սխալներուն համար եւ ամբողջական հպատակութիւն յայտնէ Վատիկանի որոշումներուն։ Այս յետս կոչումը պէտք է հաղորդուի այն Թեմին, ուր պիտի կատարուի պսակը։ Եթէ յետս կոչում չկատարուի եւ հպատա-

(Լուրերու շարունակութիւնը կարդալ Դ. էջ)

ՏՈՄՍԵՐ

ՅՕԴՈՒԱԾՆԵՐՈՒԻՆ ՀՈՏԸ

Ծաղիկներուն նման հոտ ունին նաեւ... յօդուածները, նոյնիսկ պարզ խօսքերը։ Եւ ամէնէն զգայուն քիթը ունին մեր բուլեւիկներն ու ռամկավարները։

Երբ անծանօթ անուն մը յօդուած մը կը ստորագրէ, երբ նոր բերան մը խօսք մը կ'արտասանէ, անոնք անմիջապէս կ'երկնցնեն իրենց քիթը, որոշելու համար հոտը։

Դիւրին է որոշել վարդին կամ մուշկին հոտը, եւ բոլոր այն հոտերը, որոնք ծանօթ են ամենուն։ Բայց անոնց քիթը գտած է նոր հոտ մըն ալ, որ մինչեւ հիմա անծանօթ կը մնար. —դաշնակցութե՞ան հոտը։

Անոնք անսխալ կ'որոշեն թէ դաշնակցութիւն կը հոտի սա յօդուածը, հոգ չէ թէ գրուած ըլլայ հոտ չունեցող նիւթի մը մասին։

Անոնք անսխալ կրնան որոշել թէ դաշնակցութիւն կը հոտի՞ հասարակ «բարեւ» մը ղրկեր-ուդ վրայ, քաւուածք մայթին վրայ, հանգանակուած դրամ մը, գրողներու միութիւնը, որբերու բողոքը, կիրակի օրուան Թատրոնը։

Եւ հաւա՛ր կուտան.

—Դաշնակցութեան հոտ կուգա՛յ։

Եւ պառաւ մամիկի պէս կը խփեն իրենց Թուռմած քիթը։

Վերջերս, Ամերիկայի ռամկավար Թերթը, «Պայքար», — ի՞նչ համարձակութիւն, որ ընտրեր են դաշնակցական այդ բառը, — քիթը տնկեր եւ հոտ առեր է Թէ որբերու բողոքին մէջ, դաշնակցական հոտ է խառնուեր։ Լիոնի ռամկավարներուն քիթն ալ հոտ է առեր, — Լիոնի որբերը դաշնակցակա՛ն կը հոտին։ Նոյն հոտը առեր է եգիպտոսի «Արեւ»ը, Դպրոցասէրի դէմ ուղղուած տրտունջին առթիւ։

Ո՛վ քիթ։

Վախնամ, մտածուածներէ հալածուողներու հոգեկան հիւանդութեան նման, հոտէ հալածուողներու հիւանդութիւն մըն է այս ալ։

ԸՆԿԵՐ ՄԱՓԻԿ

ՀԱՅ ՊԱՏԱՆԻԻ ՄԸ ՅԱՋՈՂՈՒԹԻՒՆԸ

Տիթրոյթ Նիուզ *Թերթը* (21 Փետր.) կը հրատարակէ նկարը 15 տարեկան հայ պատանիի մը, Արամ Աբգարեանի, որ Տիթրոյթի մէջ համբաւ շահած է իրրեւ սաւառնակներու մօտել շինող։

Հայ պատանին վարպետ է ոչ միայն սաւառնակի մօտել շինելու գործին մէջ, այլ և ախոյեան է Միչիկըն նահանգի պատուտակ շինողներու Ամերիկայի Օդանաւային Մօտէլի ընկերութեան մէջ։

Աբգարեան մինչեւ հիմա շինած է 25 սաւառնակի մօտել, եւ աւելի քան 40 պատուտակ։ Երկու տարի է որ նուիրուած է այդ գործին, եւ նպատակ ունի օդանաւային ուսման հետեւելու։

Տիթրոյթ Նիուզ կը շեշտէ թէ, *Ամերիկա գալէն առաջ, Արամ սաւառնակ տեսած չէր։*

ԱՆԹԵԼՈՎ ՀԱՂՈՐԴԱԿՈՒԹԻՒՆ.— Շորեքշաբթի օր անթել հեռաձայնով առաջին խօսակցութիւնը տեղի ունեցաւ Փարիզի եւ Նիւ Եորքի միջեւ։ Առեւտրական նախարար Պոքանովսքի, ամերիկացի զօրավար Փէրշինկ և ուրիշ պաշտօնական անձնաւորութիւններ խօսեցան Ամերիկայի պաշտօնական դէմքերուն հետ։ Նոյնպէս խօսակցութիւն մը տեղի ունեցաւ Պոթիտիէնի եւ Նիւ Եորք Ուըրլտ միջեւ։

Հ. Յ. ԴԱՇՆԱԿՑԱԿԱՆԻ ՀՈԴՎԱԾՆԵՐԸ ՀԱՅԿԱԿԱՆ ՍՓՅՈՒՌՔԻ ՄԱՍԻՆ

(1920—1927)

Տպագրության է պատրաստել և ներածությամբ հրատարակության է պատրաստել Ա. Ա. ՍԱՐԳՍՅԱՆԸ

Գինը 17 կոպեկ

Դաշնակցական գործիչ Հ. Յ. Դաշնակցության հիմնադիր Ռուբեն Տեր-Մինասյանի (1886—1919) հոդվածները հայկական սփյուռքի մասին, որոնք տպագրվել են 1920-ական թվականներին Եգիպտոսում հրատարակվող «Ազատ խոսք» և «Ազատ կարծիք» օրաթերթերում, ներկայացնում են հայ ազգային-ազատագրական շարժման մտածողության զարգացման ընթացքը, հայ ժողովրդի ազգային-քաղաքական կյանքի ամենաարդիական հարցերի լուսաբանումը, ինչպես նաև հայ գաղթօջախների կազմակերպական կյանքի ուղղորդումը:

Գրքում զետեղված հոդվածները հրատարակվում են առաջին անգամ:

Գիրքը կարելի է ձեռք բերել գրախանութներից:

ՀԱՅԿԱԿԱՆ ՍՓՅՈՒՌՔԻ ՀԱՐՑԵՐԸ ՀԱՅ ՄԱՐԴՈՒ ԱՉՔԻ ԱՌՋԵՎ

Հայ ժողովրդի ազգային-ազատագրական պայքարի ուղին ու ճակատագիրը անքակտելիորեն կապված են եղել հայ գաղթավայրերի հետ: Հայ ազգային-ազատագրական շարժման ամենանշանավոր գործիչները, ինչպես Գարեգին Նժդեհը, Ռուբեն Տեր-Մինասյանը, Ռուբեն Ղազարյանը, Վահան Քարագյոզյանը, Արշակ Չոպանյանը, Գևորգ Չաուշը, Ռուբեն Զարդարյանը, Գևորգ Ջանիկյանը, Ռուբեն Տեր-Ղազարյանը, Ռուբեն Ալամդարյանը, Ռուբեն Մելիքյանը, Ռուբեն

ԳԱՓԵԼՈՑ ԳԱՂՏՆԻՔ

(ՊԱՏՄՎԱԾՔ ԿԵՍԱՐԻԱՅԻ)

ԲԱԺԻՆ ՍԱՍ

II.

— Իմ սիրտս չէ՛, տա՛ր, ես քեզ չեմ տա՛լ... — ինքնիրեն կրկնում էր Ռաստամը, երբ Ջոհրան, ինչպես միշտ, ամեն առավոտ գալիս էր նրա մոտ, որ ճաշ պատրաստի։ Ջոհրան ոչ միայն գեղեցիկ էր, այլև խելացի։ Ռաստամը նրա հետ կարող էր ամեն բան խոսել, ինչ որ չէր կարող անել Ռոշանակի հետ։ Ռոշանակը, որ Ռաստամի ամուսինն էր, ոչ մի կերպ չէր կարողանում հասկանալ նրան։ Ռոշանակը միայն գիտեր, որ Ռաստամը ամուսնացել է իր հետ, որ նա Ռաստամի կինն է, և ոչ ավելին։ Ռոշանակը ոչ մի կերպ չէր կարողանում հասկանալ, թե ինչ է նշանակում սերը, ինչ է նշանակում ամուսնությունը։ Ռոշանակը ոչ մի կերպ չէր կարողանում հասկանալ, թե

կուԹիւն չյայտնուի, պսակը հանդիսաւոր չպիտի կատարուի։ Քահանան ներկայ պիտի ըլլայ, սակայն ո՛չ մէկ կրօնական արարողութիւն, նոյնիսկ պատարագ չպիտի կատարուի։

Եթէ կողմերէն միայն մէկը «Աքսիոն Ֆրանսէզ»ի համոզուած կուսակից է, արարողութիւնը Թեթեւ հանդիսաւորութեամբ պիտի կատարուի՝ հաւատարիմ կողմին համար։

Գալով մահուան պարագային, երբ «Աքսիոն Ֆրանսէզ»ի կուսակից մը մեռնի առանց հպատակութիւն յայտնելու, եկեղեցական գերեզմանէ պիտի զրկուի։

Նոյնպէս «Աքսիոն Ֆրանսէզ»ի անհնազանդ կուսակիցները չեն կրնար կնքահայր կամ կնքամայր ըլլալ, հաղորդութիւն առնել, անոնք պիտի վտարուին բարեպաշտական եւ կաթոլիկ բոլոր ընկերութիւններէ։

Մեղայագիրին մէջ յետս կոչում ընողը կ'ըսէ Թէ բոլորովին կը դատապարտէ «Աքսիոն Ֆրանսէզ»ի վարդապետութիւնները, ամբողջութեամբ եւ առանց սեղմումի կը հպատակի Պապին հրահանգներուն, վերջնապէս կապը կը խզէ «Աքսիոն Ֆրանսէզ»ի դպրոցին հետ, ո՛չ կը գնէ, ո՛չ կը ծախէ, ոչ ալ կը կարդայ դատապարտուած Թերթը, ոչ ալ ուղղակի կամ անուղղակի կ'օժանդակէ անոր տարածումին։

Ռումանական տագնապը

Ազգային - գիւղացի կուսակցութենէն վերջ, ներկայ ազատական կառավարութեան դէմ պայքար բացած են նաեւ նախկին վարչապետ զօրավար Ավէրէսքուի եւ փրոֆէսէօր Նիքոլա Եորկայի կուսակցութիւնները։

Զօրավար Ավէրէսքու եշի մէջ քաղաքական մեծ ճառ մը խօսելով, գծեց հակակառավարական գործունէութեան ընդարձակ ծրագիր մը։ Հաւաքոյթին ներկայ էին Մոլտավիոյ զանազան կեդրոններէն հասած համախոհներ, որոնց առջեւ զօրավարը բացատրեց Թէ ի՛նչ պայմաններու տակ ստիպուեցաւ վարչապետութենէ հրաժարիլ։

« Իմ հեռացումովս, բաւ, կացութիւնը երբեք չբարւոքեցաւ։ Ներքին եւ արտաքին կացութիւնը աւելի գոհացուցիչ էր իմ իշխանութեանս օրով։ Երկիրը այժմ վտանգաւոր վիճակի մէջ կը գտնուի »։

Նախկին վարչապետը յայտնեց Թէ նախարարական տագնապը սկսած է եւ վարչապետ Վինթիլա Պրըթիանու ատիկա հաոկնալով պէտք է կամովին հրաժարէր իշխանութենէ։ Աւելցուց Թէ գիւղացի - ազգայնականներուն պէս յեղափոխական սպառնալիքներով չպիտէ շարժի։ «Ժողովրդային կուսակցութիւնը հանդարտօրէն կը սպասէ այն մօտիկ օրուան, ուր երկիրը կրկին իրեն պիտի վստահի կացութեան պատասխանատուութիւնը ստանձնելու հոգը»։

Զօրավար Ավէրէսքուի յայտարարութեանց վրայ խօսելով, նախկին կրթական նախարար Պետրովիչ բաւ որ եթէ Մանիու ինամակալ ժողովին առջեւ ներկայանար զօրավարին հետ միասին, Վինթիլա Պրըթիանու անմիջապէս պիտի տապալէր և իրեն տեղ պիտի անցնէր գիւղացի - ազգայնական և ժողովրդական կառավարութիւն մը։ Գիւղացիները չուզելով դաշնակցիլ Ավէրէսքուի հետ, իվերջոյ ազատականներու դիրքը կը զօրացնեն։

Ֆրանսական առեւտուրը Թուրքիոյ մէջ

«Թան»ի պոլսոյ Թղթակիցը կը գրէ.— 1926ին Թուրքիոյ եւ Ֆրանսայի միջեւ առեւտրական ընդհանուր փոխանակութեանց գումարը բարձրացած է 54,863,879 Թրքական ոսկիի։ Առեւտրական կշիռի տեսակէտէն, առաւելութիւնը կը մնայ Ֆրանսայի, քանի որ այս վերջինը՝ Թուրքիա ներածած է 31,929,025 Թրքական ոսկիի ապրանք, անկէ արտածելով միայն 22,934,954 ոսկիի ապրանք։ Ուրեմն Ֆրանսայի օգտին տարբերութիւնն է 8,994,071 ոսկի։

Թուրքիոյ հետ Ֆրանսայի առեւտուրը շարունակ կը յառաջդիմէ եւ 1926ին ձեռք բերուած արդիւնքները աւելի բարձր են 1925ինէն։ Արդարեւ Թրքական շուկան խիստ շահաւոր է Ֆրանսայի համար եւ 1926ին ձեռք բերուած Թիւը, այն է 500 միլիոն ֆրանքը, նոր յառաջդիմութիւն մը կրնայ ունենալ։

Դիտելի է որ Ֆրանսայի ընդհանուր յաճախորդներուն մէջ Թուրքիա 10րդ կարգը կը գրաւէ, հետեւաբար եւ մեր երկրին համար կը կազմէ առեւտրական ծաւալումի դաշտ մը, որ պէտք է ուշադրութիւնը գրաւէ մեր ճարտարարուեստներուն։

Աւստրալիա չընդունիր Իտալացիները

Սիտնէյէն կը հեռագրեն Թէ Աւստրալիոյ նախկին վարչապետ Պրիւս Հիւզ, ներգաղթի քաղաքականութեան մասին ճառ մը խօսելով հետեւեալը յայտարարած է.

— Մենք կ'ուզենք Աւստրալիա մը՝ սպիտակ, բրիտանացի բնակչութեամբ։ Կը տեղեկանամ Թէ տարօրինակ կարգադրութեամբ մը, ամէն ամիս 300 Իտալացիներ պիտի գան հաստատելու մեր երկիրը։ Մեզի կ'ըսեն Թէ այս գաղթականները եղբայրները, քոյրերը, զարմիկները, փեսաները, հօրեղբայրները, մօրեղբայրները եւ այլներն են արդէն հոս բնակող Իտալացիներու։ Աստուա՛ծ իմ, այս ազգականութիւնները վերջ չունի՞ն։ Որո՞ւն կը պատկանի այս երկիրը։ Մեզի՞ Թէ Մուսոլինիին։ Օտարնե՞րը պիտի կառավարեն մեզ։ Մենք ո՛չ մէկ հրաման կրնանք ընդունիլ Մոսկուայէն կամ Մուսոլինիէն։

ՄԱՆՐ ԼՈՒՐԵՐ

ԹՈՒՐՔԻԱ եւ Զուիցերիա կը բանակցին՝ իրաւարարական եւ բարեկամական դաշնագիր մը կնքելու համար։ Ասիկա այս կարգի առաջին դաշնագիրն է զոր Թուրքիա պիտի կնքէ։

ՊՈՒՏԱՓԷՇԹի Ջուրը վարակուած ըլլալով, 25.000 հոգի հիւանդացած են։ Քաղաքապետութիւնը հրահանգած է եռացած Ջուր մլաչն խմել։

ՄՈՍԿՈՒԱՅի գործավարներու խորհուրդը որոշած է պաշտօնանկ ընել երկրագործական գործավար Սվիտէրսկին։

ԳԵՐՄԱՆ օդանաւորդներ Քէօլ եւ Հունէնֆէլտ նպաստաւոր օդի կը սպասեն՝ Իրլանտայէն դէպի Նիւ Եորք ճամբայ ելլելու համար։

ԳԵՐՄԱՆ խորհրդարանը վարկ քուէարկեց զրահապատ յածանաւի մը շինութեան համար։ Հակառակ քուէ տուին ընկերվարականները, համայնավարներն ու ժողովրդավարները։

ՎՐԱՍՏԱՆի մէջ սաստիկ ուրական մը աւերներ գործած է։ Հինգ հոգի մեռած եւ շուրջ 20 հոգի վիրաւորուած են։ Ագարակներու մէջ վնասները խիստ մեծ են։

ԵՐԵԿՈՅԹ - ԴԱՍԱԽՕՍՈՒԹԻԻՆ

կազմակերպուած Հ.Ց.Դ. Շավիլի «Ազդութեան ենթակոմիտէ»ին կողմէ

վաղը գիշեր ժամը 8ին, 134 Route Nationale, վիրօֆլէյի ճին սինեմայի սրահը։

Կը խօսի՝ Ը Ն Կ. Կ Ա Ր Օ Ս Ա Ս Մ Ե Ա Ն

Տեղի կ'ունենան՝ երգ, նուագ, արտասանութիւն եւայլն։
Կը հրաւիրուին ընկերներ եւ համակիրներ։
Առնել Թիւ 1 Թռամուէյը եւ իջնել՝ Gare de Viroflay.

ՀՐԱՊԱՐԱԿԱՅԻՆ ԴԱՍԱԽՕՍՈՒԹԻԻՆ

Հ. Ց. Դ. Մարսէյլի Պատանեկան միութեան կողմէ
Այս կիրակի առաւօտ ժամը 10ին, Դրադարան ընթերցասրահը
Կը դասախօսէ ՏՈՔԹ. ԴԱՍՊԱՐԵԱՆ, Նիւթ՝ Մեր ազատութեան գաղափարը։ *Միրով կը հրաւիրուի հասարակութիւնը։*

ԴՊՐՈՑԱԿԱՆ ՀԱՆԴԷՍ ՄԱՐՍԷՅԼԻ ՄԷՋ

9 Ապրիլ Բշ. օրժամը 2.30ին, կարտըն փառքի մէջ 333 Ave. du Prado
Հայրենակ՛ից, հայ պզտիկները կ'ուզեն հայերէն սովրիլ
Օգնէ դպրոցին։

ՆՈՒԱԳԱՀԱՆԴԷՍ ԼԻՈՆԻ ՄԷՋ

վաղը գիշեր ժամը 8.30ին, երրորդ թաղապետարանին սրահը
Նախաձեռնութեամբ՝ Ջ. Ե. Ո. Միութեան եւ ղեկավարութեամբ
ջութակահար Տիգրան Նիգոլեանի եւ մասնակցութեամբ հայ եւ
Ֆրանսացի կարող ուժերու։

ՄՈՒՏՔ 5 ԵՒ 3.50 ՖՐԱՆՔ

ԵՐԵԿՈՅԹ - ՊԱՐԱՀԱՆԴԷՍ

կազմակերպուած Տրապիզոնի Հայրենակց. միութեան կողմէ
32 Rue Renard, Métro: Hôtel de Ville
Նախագահութեամբ՝ Ց. Տ Ա Ր Ա Ճ Ե Ա Ն Ի
վաղը Շաբաթ գիշեր ժամը 8.30էն մինչեւ առաւօտ
Նուագ, պար, երգ եւն.։ երեկոյթը տեղական հանգամանք կը կրէ։

ՓԱՐԻԶԻ ՀԱՅԿԱԿԱՆ ՔՈՄԷՏԻ ԹԱՏԵՐԱԽՈՒՄԲԸ

Salle de la Maison du Peuple Français, 42 Rue Hermel, Paris (18e)
Այս կիրակի ցերեկ ժամը 2.45ին, կը ներկայացնէ
ՀՕՃԱ ՆԱՍՐԷՏՏԻՆ (*Հայերէն լեզուով*)
ԳԻՆԵՐԸ Ա.ԺԱՆ, Ա.ԺԱՆ, ՄԻՆՉԵՒ 3 ՖՐԱՆՔ

Հ. Ց. Դ.

փարիզի Եռագոյն խումբի ժողովը այս Շաբաթ երեկոյ ժամը 8.30ին 154 Ave. Argenteuil Asnières (Seine) կարեւոր օրակարգ։

կրասի եւ ֆանի խումբերու խորհրդակցական ընդհանուր ժողովը այս կիրակի ժամը 2ին, Քանի մէջ սովորական հաւաքատեղին։ Կարեւոր օրակարգ։

փարիզի Դոյամարտ խումբի ժողովը վաղը՝ Շաբաթ իրիկուն ժամը 8.30ին, սովորական հաւաքատեղին։

Սէն Միշելի «Քրիստափոր» խումբի ժողովը 2 Ապրիլ Երկուշաբթի երեկոյ ժամը 8.30ին Café Cluny, Bld. St. Michel, *(Սէն Ժէրմէնի անկիւնը)։*

Պիյանքուռ Զաւարեան եւ վանի Արամ մխացեալ խումբերու դասախօսական ժողովը այս կիրակի ժամը 2.30ին, 164 Ave. de Verdun, Issy-les-Moulineaux: *Կը դասախօսէ ընկ. վ. Շամբարեանց, նիւթ՝ Հ. Յ. Դ. ծագումէն մինչեւ մեր օրերը։*

Նիսի Սար խումբի ժողովը վաղը Շաբաթ իրիկուն ժամը 7.30ին, Փլաս Մասէնա, Քաֆէ Կլօպ, կարեւոր Օրակարգ։

Սէնթ-Լիթիէնի Ենթակոմիտէի ժողովը այս կիրակի ժամը 2.30 ին, Փլաս սը Փէօփլը, Թիւ 3 սրճարանին վերնայարկը։

ՅՈՒՇԱՏԵՏՐ

ՓԱՐԻԶԻ Սերասատահայ Նահանգային միութեան ընդհ. ժողովը այս Շաբաթ իրիկուն ժամը 9ին՝ Floria*ի սրահը։ Մասնաղաբար կը հրաւիրուին Անդամները ու պատուոյ անդամները։*

ԱՆՆԱԽԼՆԹԱՑ ՆԵՐԿԱՅԱՑՈՒՄ

Սէն Ժ'Լիթիէնի Մէջ

ՀԱՅԿ. ԱՆՇԱՐԺ ՍԻՆԷՄԱ

ՄՈԳԱԿԱՆ ԼԱՊՏԵՐՈՎ

վաղը Շաբաթ գիշեր ժամը 8.30-10,30, 32 Rue Emile Littréի սրահը։

350է աւելի հայկական եւ եւրոպական ԳՈՒՆԱՒՈՐ եւ սեւ տեսարաններ, որոնց 4ը դարձական (մին սեւանայ լիճին վրայ)։

Վարձու են 2 սենեակ, տէպարա. եւ խոհանոց մը։ Ջուր եւ ելեկտրականութիւն։ Որ եւ է գործ ընելու յարմարութիւնով։ Դիմել՝ Շ. Նատիրեանի, 188 Rue de Rosny, Montreuil s(Bois. Առնել՝ Թիւ 121 Թռամուէյ, փոռթ վէնսէնէն։

ՀԱՆԳԻՍՍ

Տ. ԳՐԻԳՈՐ ՔԱՀ. ՃԷՊԷՃԵԱՆԻ

Ջեռնադրեալն ի Ս. Երրորդութիւն եկեղեցւոջ Բերայի եւ պաշտօնավարողն ի Ս. եկեղեցւոջս Փարիզի՝ բարւոք կեանօք եւ 30ամեայ հաւատարիմ ծառայութեամբ ցանկացատուծոյ, հանգեաւ ի 28 Մարտի, որոյ Թաղման եւ Ս. Օծման կարգն կատարի այսօր Ուրբաթ ի ժամ 10.30 ի հայ եկեղեցւոջ։

Մաղթեմք սիրելեացն եւ ազգիս կեանս արեւշատս։

Աղօթարար
ՎՐԱՄՇԱՊՈՒՀ ԵՊԻՍԿ.

*
* *

Երիցուհի Հռիփսիմէ ՃԷպէՃեան, Պ. Աբշալոյր ՃԷպէՃեան, Այրի Տիկին Աբիկիա Կարապետեան եւ զաւակունք, Տէր եւ Տիկին Մարտիկ Մարտիրոսեան եւ աղջիկը, Պ. Պ. Յովհաննէս եւ Սարգիս Սարգիսեան եւ պարագաները յաւէտ սրտի կը ծանուցանեն իրենց ամուսնոյն, հօր եւ մեծ հօր՝

Տ. ԳՐԻԳՈՐ ՔԱՀ. ՃԷՊԷՃԵԱՆԻ

դառնապէտ մահը, 84 տարեկան հասակին մէջ։

Մասնաւոր մահագդ չտալուընդունելէ կը խնդրուի ներկայս իբր այն նկատելէ։

ՈՍԿԵՐԻՉ ԵՒ ԺԱՄԱԳՈՐԾ
AU CADRAN

12 Rue Belleville, Paris (20e)
ՄԷԹրօ պելվիլ

ՈՒՆԻՆՔ հակակշռուած 18 քրաճնոց ամէն տեսակ ոսկի գարդեղէններ։

Զանազան լայն ապարանջաններ, տոկուն նշանի մատանիներ եւ ջենիթ, ծխկա եւայլն մարքայով ժամացոյցներ։ կը կատարենք նորոգութիւններ։

ՇԱՆՕԹ.— Այս յայտարարութեամբ ներկայացողին մասնաւոր զեղչ։

ՄԱՐՍԷՅԼԻ ՄԷՋ

Հայկական առաջնակարգ նոր եւ շքեղ հիւրանոց
12, Տէ Ֆէօյեան փողոց, 12
Տնօրէն Վ.Գ.ԷԼՄԱՍԵԱՆ
PAX-HOTEL
12, Rue des Feuillants, 12
(Angle Rue Cannebière)
Tél. Inter. 12-02
MARSEILLE
Ouvert toute la nuit
Chauffage central, Salle de Bains, Eau, courante, chaude et froide

ԻՐԱՒԱԳԻՏԱԿԱՆ ԳԱՍՍԵՆԻ

Է. ՍԹԷՓԻՔԻ

106 Kléber, Շեն. Passy 72-56
կը կատարէ Ֆրանսա եւ Յունաստան մտնելու կամ բնակելու արտօնութեան գործողութիւնները.
AFFIDAVITի (*Ապիտաւիթ*) Դիմել՝ ամէն օր կէս օրէ վերջ ժամը 4—7.

IMPRIMERIE - MASSIS - ÉDITEUR
208bis, Rue Lafayette Paris
Le Gérant: H. TEURNIER

ՀԱՅ ԱՐՀԵՍՏԱՆՈՑ "ՄԻՔԱՆ,,

ԿԱՐԵՒՈՐ ՏԱՆՏԻՆՆԵՐՈՒ ԵՒ ՃԱՇԱՐԱՆՆԵՐՈՒ
Պղինձէ եւ թիթեղէ ամէն տեսակ ամաններու եւ գործիքներու նորոգութիւն, ամենաաժան գիներով։
Խոհանոցի ամաններու նորոգութիւն և կլաձեկոնիմ (քալայ)։
Ճաշարաններու համար մանաւոր գեղչ։
Կը ստանձնենք ինգ կտորէ աւելի ամաններու փոխադրութիւնն ու յանձնումը տուներուն։
6 Rue Saint Médard (5e), կամ 64 Rue N. D. de Nazareth (3e)
Tél. Archives 37-07։

ԱՏԱՄՆԱԲՈՒԺԱՐԱՆ Clinique COVO
Ընկերակցութեամբ Ատմնաբժ. Յ. ՊՈՒՌՆԱԶԵԱՆի
Աւէն օր ժամը 2-30_7.30, կիր. 10_12: Tél. TRUD. 29-04
107, Rue Lafayette, PARIS (Xe). Métro: Poissonnière

ԼԵՒՈՆ ՊԻԼԷՋԻԿՃԵԱՆ
ԴԵՐՁԱԿ ԱՐԱՆՑ ԵՒ ԿԱՆԱՆՑ
Ստացանք ենք Անգլիական եւ Ֆրանսական կերպասի ընտիր տեսակներ, նոր եղանակին առթիւ։
Վերջին նորաձեւութիւններ.— Խնամուած եւ մաքուր կար։
57 Rue de Clignancourt, Métro: Barbès կամ Château-Rouge
Tél. Nord: 59—20 Autobus J

ՄԵԾԱՔԱՆԱԿ ՓՈՔՐԱՔԱՆԱԿ
Լաւագոյն յախճապակիէ եւ անմրցելի գիներով Արեւելեան սուրճի եւ թէյի գաւաթներու, Թէյամանիներու, Ձէզվէներու ու զանազան սպասներու համար դիմել՝ միակ կեդրոնատեղին՝
Mlle E. PERRET
16, Rue Puvis de Chavannes, MARSEILLE
Ֆրանսայի ներքին գաւառներէ եղած ապսպրանքները կը կատարուին ամենաարագ կերպով եւ մեծ խնամքով։
Թղթակցութիւն՝ Հայերէն և Ֆրանսերէն։

ՀԱՅԿ. ԲՈՒԺԱՐԱՆ - POLYCLINIQUE de BELLEVILLE
Տէր եւ Տնօրէն՝ ՏՕՔԹ. ԳՐԳՈՅԵԱՆ
29, Rue (Place) des Fêtes, Paris, XIX. Tél. Nord 96-61
Բաց է ամէն օր, ուր շատ մը մասնագէտ բժիշկներէ կը խնամուի ամէն տեսակ ներքին եւ վէներական հիւանդութիւններ։ Աչքի մասնագէտը կ'ընդունի Գշ., Եշ. եւ Շաբաթ օրերը ժամը 3—5։ Քթի, կոկորդի ու ականջի մասնագէտը ամէն Երեք. եւ Շաբաթ օրերը ժամը 1—3։ ԱՏԱՄՆԱԲՈՅԺԸ ամէն օր ժամը 9էն 19։ Կիրակի 9—12։

ՉՕ՞ՐՆ ԱՍԵՄ, ԿԱՄ ՉՕ՞ՐՆ ԽՈՍՏՈՎԱՆԻՄ ,.
ՉԻ ԱՆԹԻԻ ԵՆ ՄԻՋՈՑՆԵՐԸ ԱՅՑԵԼԵԼՈՒ
ՎԱՀՐԱՄ ՃԷՆԱԶԵԱՆԻ
ՍԷՆ ՄԻՇԷԼԻ ՀԱՑ ՆՊԱՐԱՎԱՃԱՌԱՑՈՒՆԸ
1 bis Rue Hautefeuille, Paris (6e)
Թրամուէյներ 8, 29A, 29B, 29C, 86, 87, 93, 2, 9, 14, 19, 20, 47, 82, 83, 103, 104։
Օթօպիւսներ՝ Y, AI, AIbis, Q, W, Z, BD, H.

ՏՕՔԹ. Յ. ՏԻՐԱՑ (ՏԻՐԱՑՈՒԵԱՆ)
Վկայեալ ՓԱՐԻԶԻ ԲԺՇԿԱԿԱՆ ՖԱՔՈՒԼԹԷՆԷՆ, (Licencié ès Sciences)
Նախկին Interne Hôpital des Enfants maladesի եւ մասնագէտ մանկանց եւ ներքին հիւանդութեանց
24, Rue des Grands Augustins, Paris (6e) Place St. Michel
Հիւանդ կ'ընդունի Գշ. Եշ. Ուր. և Շբ. օրերը, ժամը 1էն 4
Ինչպէս նաեւ մասնաւոր ժամադրութեամբ
Métro St. Michel և Odeon Tél. Littré 60-46

Գ. ՅԱԿՈԲԵԱՆ ԻՐԱՒԱԳԷՏ

Կը զբաղի ամէն տեսակ առեւտրական, քաղաքային եւ պատժական դատերով։ Կը ստանձնէ մասնաւորապէս ինքնաշարժի արկածներու եւ վարձակալութեան վերաբերեալ դատական գործեր, ինչպէս նաեւ ապահովագրական վէճեր։ Կը խմբագրէ ամէն տեսակ actes (baux, vente et nantissement de fonds de commerce, constitution et liquidation de sociétés). Ֆրանսահպատակութիւն ուզողներու համար կատարէ վարչական ձեւակերպութիւնները լաւագոյն պայմաններով։
ընդունելութեան ժամեր ամէն օր 9.30 12 և ժամադրութեամբ
13 Rue Béranger, Métro République, Tél. Archives 15-14

ՁԵՐ ՇԱՀԸ ԿԸ ՊԱՀԱՆՋԷ ՈՐ ՄԵՋԻ ՎՍՏԱՀԻՔ ՁԵՐ
ՀԱՇՈՒԱՊԱՀՈՒԹԻՒՆԸ . . . . ԵՒ . . . ՏՈՒՐՔԻ ԳՈՐԾՈՂՈՒԹԻՒՆԵՐԸ

Դ. ԹԱՔԻՐԵԱՆ
ՓՈՐՁԱՌՈՒ ՀԱՇՈՒԱՊԱՀ
19 RUE HENRI MONNIER
PARIS (IXme)

Ցամարներու կազմակերպութիւն,
Հաշուեկշիռ եւ հաշուեքննութիւն,
Դիպուած հաշիւներու արձանագրութիւն.

ԱՄԻՍԸ 75 ՖՐԱՆՔ

Ամէն տեսակ տուրքերը ժամանակին յայտարարենք, Թուղթերը կը քննենք, տնտեսական պիմո.միներ ժամանակին եւ տակաւ կերպով կը կատարենք։

ՇԱՆՕԹ.— Բոլոր առեւտրականներուն կը յանձնարարենք մեր մասնաւոր սիստէմը, որ կը դիւրացնէ տուրքի բոլոր պահանջները։ Եւ առեւտրական կացութիւնը կը յայտնէ ուզուած վայրկեանին։

LE PREMIER QUOTIDIEN ARMÉNIEN EN EUROPE

ՀԱՐԱՉ

"HARATCH"

Դ. ՏԱՐԻ ԹԻՒ 610

ԲԱԺԱՆԵԳԻՆ

	3 ամս.	6 ամս.	Տար.
ՖՐԱՆՍԱ	35 ֆ.	70 ֆ.	140 ֆ.
ԱՆԳԼԻԱ	20 շլ.	40 շլ.	
ԵԳԻՊՏՈՍ	»	»	
ԻՏԱԼԻԱ	25	0 ֆրանք	
ԱՄԵՐԻԿԱ	6 տլ.	10 տլ.	
ԵՒՐՈՊԱ	100 ֆ.	200 ֆ.	

Խմբագիր՝ ՇԱՒԱՐՇ ՄԻՍԱՔԵԱՆ

Directeur-Propriétaire : SCHAVARSCH MISSAKIAN

Rédaction & Administration
Խմբագրութիւն
208 bis, Rue Lafayette PARIS (10e)

TÉLÉPHONE : NORD 57-82

MÉTRO LOUIS-BLANC ou JAURÈS

Հասցէի փոփոխութեան համար պէտք է վճարել 2 ֆրանք

ՇԱԲԱԹ 31 ՄԱՐՏ 1928

31 MARS 1928

ՕՐԱԹԵՐԹ՝ ԱԶԳԱՅԻՆ, ՔԱՂԱՔԱԿԱՆ ԵՒ ԳՐԱԿԱՆ

ԳԻՆ՝ 50 ՍԱՆԹԻՄ

ԽՄԲԳՈՒԹԵԱՆ ԽՕՍՔ

ՄԵ՛Ր ՄՏԱՀՈԳՈՒԹԻՒՆԸ

Երէկ, ընդհանուր ակնարկով մը, պարզեցինք թէ Թուրքիան մտահոգ է նորէն, հակառակ Լոզանի յաղթանակին եւ երեւութական խաղաղութեան։

Մէկէ աւելի վտանգներ կը սպառնան քէմալական պետութեան հիմերուն։ Եւ կասկածը կը կրծէ վարիչներուն միտքը։

Անշուշտ հոգեւոր մխիթարութեան համար չէր որ զրի առինք այս իրողութիւնը։

Մենք պարզապէս երեւոյթ մը մատնանշեցինք, արձանագրելով զանազան ախտանշաններ։

Մենք ալ, մեր կարգին, չունի՞նք մտահոգութեան պատճառներ։

Շա՛տ աւելին։ Սկսինք երեւանէն։

1.— Այստեղ, Հայաստանի մէջ, մեր մտահոգութեան գլխաւոր աղբիւրը այն է որ, վարիչները տարուէ տարի աւելի կը կծկուին իրենց պատեանին մէջ, ընկոյզի կեղեւի մը մէջ ամփոփելով մեր բոլոր չարն ու բարին։

Անոնք, իբրեւ իշխանութիւն, չունին ո՛ր եւ է տեսակէտ, Հայկական Դատի լուծման մասին։ Աւելի ճիշտ՝ ունին մէկ տեսակէտ, — Այլ եւս չկայ այդպիսի դատ։ Եղած - չեղած ներկայ Հայաստանն է։ Ուժ տուէք, փող տուէք, փառք տուէք։

Բարեմիտներ կը կարծեն թէ «դիւանագիտօրէն» է որ այսպէս կ'ըսեն։

Ո՛չ։ Իրենց համոզումն է։

Անոնք ներկայ շրջագիծէն աւելին՝ «բուրժուա - ազգայնական արկածախնդրութիւն» կը համարեն։

Անոնք մինչեւ անգամ կ'ընդվզին, երբ կ'ըսուի թէ այսօրուան Հայաստանը կորիզն է վաղուան՝ աւելի մեծ հայրենիքի մը։ Վկայ՝ մանաւանդ Ա. Կարինեանի կրկնակի յանդիմանանները ոամկավարներուն դէմ, որոնք յաճախ կը սիրեն ներկան վաղուան կորիզը հոչակել, վախն ի վախը հեգելով «Մեծ Տեսիլքը»։

Այս դժբախտ իրականութեան ամէնէն կսկծալի ախտանշանը այն է որ, Երեւանցիները, մէկ ձեռքով աջակցութիւն կը սպասեն դուրսէն, իսկ միւս ձեռքով կը ցամքեցնեն ոգեւորութեան ամէն աղբիւր։

Կը պահանջեն որ ուժ տանք եղածին, բայց իրենք, իրրեւ իշխանութիւն, մատը մատին չեն զարներ, ներքնապէս ուժ տալու համար։

Կ'ըսենք՝ իբրեւ իշխանութիւն։ Թող մեր երեսին չզարնեն, բան չտեսած պապուկներու պէս, կարգ մը շինութիւններ կամ նորոգութիւններ։ Առու մը ասդին, մանարան մը կամ ելեկտրական մը անդին, հիւրանոցի մը հիմնարկութիւնը և լեռնակուտակ ծրագիրները բան չեն ապացուցաներ։

Ատոնք միջանկեալ գործեր են, իրենց բառով՝ տնտեսավարութիւն, որուն բարիքներն ալ երկիրը աստիճան մը կը վայելէ։

Մեզ հետաքրքրողը՝ պետական - քաղաքական ուղին է։ Կեդրոնական ծրագիրը։ Ներկայ Հայաստանը ընդարձակելու, զայն իսկապէս հայ ժողովուրդին հայրենիքը դարձնելու ծրագիրն ու աշխատանքը։

Ճահիճ չորցնելով հայրենիք չի կազմուիր։ Եւ ճահիճ չորցնելը պետական գործ չէ, այլ քաղաքապետական։ Շատ շատ՝ նպաստաւոր շինութեանց նախարարութեան կամ գործավարութեան աշխատանք։

Երբ իշխանութիւն մը իր ամբողջ ուժը կամ աղմուկը կեդրոնացուցեր է այդ կարգի գործերու վրայ, երբ լսել, տեսնել անգամ չուզեր ահաւոր իրականութիւնը — հայ՝ եթէ կ'ուզէք՝ քրքահայ ժողովուրդի մնացորդ մէկ երրորդին թափառումը աշխարհի ծովերուն եւ ցամաքներուն վրայ,— կը նշանակէ թէ չի հասկնար իր կոչումն ու պարտականութիւնը։

կամ կը հասկնայ, բայց ապիկար է, պարզ կամակատար։

Եւ տարաբախտաբար այդպէս է։

Երեւանը ինքզինքը վերածեր է ոստրիկանական վարչութեան մը, եւ դարձեր է տեսակ մը «ամէլէ թապուրի», որ հող կը փորէ, ճամբաներ եւ առուներ կը շինէ, համաձայն վերէն արուած հրամաններու։

Ըսել կ'ուզենք թէ կառավարութիւն չէ, որպէսզի կարենայ ժողովուրդի մը ճակատագիրը վարել, եթէ ոչ անոր բաղձանքներուն, գոնէ անմիջական պահանջներուն գոհացում տալու համար։

2.— Մտահոգութեան երկրորդ պատճառը, որ կը բախի ուղղակի առաջինէն, արտասահմանի գաղթականութեան տագնապն է։

կարճ խօսքով, ծիւրելու, հալելու, ձուլուելու տագնապը, որուն եղերական դրուագները կը տեսնենք ամէն օր եւ ամէն տեղ։

Անօգուտ է ողբերգութիւններ հիւսել եւ հառաչանքներ արձակել։ Զարիքը կայ եւ կը ծաւալի ամէն օր։

Ի՞նչ կ'ընենք մենք, գայն սահմանափակելու համար։

Երեւանը չի հետաքրքրուիր։ Փաստերը մէկտեղն են, անվիճելի եւ անողոք։ Երեւանը տող մը գիր անգամ չի գրեր իր առաջաստանման թերթերուն մէջ, մեր տագնապներու մասին։ Շատ - շատ՝ գայլի աւետարան կը կարդայ, — «Բուրժուա»ներու գործիք եղաք եւ այս օրիք հասաք...։

Ուրիշ ո՛ր եւ է ժողովուրդի մէջ, բնազդօրէն եւ տրամաբանօրէն, մարդիկ ձեռք-ձեռքի տալով, պիտի կազմէին այնպիսի ամուր ճակատ մը, որ ոչ միայն ապահովէր մեր ինքնապաշտպանութիւնը՝ օտար ափերու վրայ, այլ եւ սթափեցնէր հայկական կառավարութիւն կոչուած ազարակապետութիւնը։

Բայց այս մասին առանձին։

Շ.

ՄԱՄՈՒԼ

ԹՐՔԱԿԱՆ ՆՈՐ ՓՈՐՁ ՄԸ

Այս խորագրով խմբագրականի մը մէջ, *Հայրենիք* կը գրէ. (15 Մարտ).—

—«Կ'երեւի թէ Քէմալի կառավարութիւնը, առանց սպասել ուզելու Լոզանի դաշնագրի վաւերացման այս երկրի կողմէն, շատ եռանդուն կերպով կ'աշխատի ապահովել ամերիկեան դրամատէրերու աջակցութիւնը երկաթուղիներու շինութեան համար, Անատոլուի մէջ։

Նիւ Եորքէն առիթ օր հաղորդուեցաւ, թէ Էնկիւրի կը պատրաստուի պայմանագրութիւն մը կնքել ամերիկեան Ծոքս եղբարց ընկերութեան հետ, 750 մղոն երկարութեամբ երկու երկաթուղագծեր եւ երկու նաւահանգիստներ կառուցանելու համար Անատոլուի մէջ։

Առաջին երկաթուղագիծը կը ձգտի շինել միացնելու համար Կեսարիան, Սեբաստիան ու Թուրհալը եւ պիտի արժէ 35 միլիոն տոլար։ Երկրորդ գիծը, 15 միլիոն տոլարի արժողութեամբ, պիտի միացնէ Սեբաստիան Մալաթիոյ եւ Էրզրումի հետ։

Նաւահանգիստներէն մէկը, պիտի կառուցուի Մերսին, իսկ միւսը՝ Սամսոն, եւ ամէն մէկուն վրայ կը նախատեսուի 5—ական միլիոն տոլարի ծախք մը։

Այսպիսով ընդամէնը 60 միլիոն տոլարի ձեռնարկ մըն է, զոր յանձն պիտի առնէ կատարել Ծոքս եղբարց ընկերութիւնը, 6 կամ 7 տարուան ընթացքին վերջացնելու պայմանով։

Առաջին անգամը չէ որ Էնկիւրի պայմանագրութիւն կը կնքէ Անատոլուի մէջ երկաթուղիներ եւ նաւահանգիստներ շինելու համար։ Եթէ կը յիշէ ընթերցողը, Զեսթըրի ընկերութեան հետ եւս Լոզանի դաշնագրի կնքուելէն ետք Քոնիա - Պաղտատ երկաթուղագիծը կամ անոր փոխարէն կնքուած Թուրք- ամերիկեան ուրիշ դաշնագիր մը։»

"ԴՐՕՇԱԿ,,

Լոյս տեսաւ թիւ 4ը (1928 Ապրիլ), հետեւեալ բովանդակութեամբ.—

1. Քրտական շարժումը եւ իրան (Խմբ.)։ 2. Հայ բոլշեւիկներու հոդային քաղաքականութիւնը՝ Ռուբէն։ 3. Բոլշեւիկները եւ Ռոզա Լիւքսէմբուրգ՝ Ռ. Լեռնեան։ 4. Բաֆֆի՝ Ե. Զրանդեան։ 5. «58» եւ «107» ցոդուածները՝ Աշոտ։ 6. Թուրքիոյ շուրջը։ 7. Ինտերնասիոնալ։ 8. Մեր ջոջերը։ 9. Գրեթակցութիւններ։

ԳԻՆԸ 2.50 ՖՐԱՆՔ

ՕՐԸ ՕՐԻՆ

Թիւրք Օճաղըի 17րդ. տարեդարձը

Գրեցինք թէ անցած շաբաթ պոլսոյ մէջ տօնուեցաւ թիւրք օճաղըներու հիմնարկութեան 17րդ. տարեդարձը։ *Մխլիւյէթէն* (26 մարտ) այս մասին կը գրէ հետեւեալ մանրամասնութիւնները.

Երէկ Ղալաթա - Սէրայի մէծ սրահին մէջ տօնուեցաւ Թիւրք Օճաղըի 17ամեակը։ Ներկայ էին կրթական գործավար Նէճաթի պէյ, Հագգը Շինասի փաշա, Րուշէն Էշրէֆ, Ապտիւլ Հագգ Համիտ, ազգային բանաստեղծ Մէհմէտ Էմին, Նէճմէտտին Սատըգ, Թիւրք Օճաղըներու ընդհ. Նախագահ Համտուլլահ Սուպհի պէյեր, Պոլսոյ կուսակալը, քաղաքապետը եւայլն, Հունգարիոյ դեսպան Թահի եւ այլ թուրք եւ օտար դէմքեր։

Ժամը 4.30ին հանդէսը սկսաւ անկախութեան քայլերգով, որ յոտնկայս ունկնդրուեցաւ։ Ցետոյ Օճախի նախագահ Նաքիհ հանըմ ճառ մը խօսելով ըսաւ.

— 1908ի յեղափոխութենէն վերջ, մեր քանի մը մտաւորականներու ուղեղին մէջ փայլատակող նուիրական եւ ազատարար կրակը նախ ի յայտ եկաւ «Թիւրք տէրնէկի»ի և «Թիւրք Եուրտու»ի ձեւին տակ, եւ ի վերջոյ երիտասարդներու սիրտին մէջ բռնկելով վառեց «Թիւրք Օճաղը»ն։

«Առաջին անգամ պաշտօնապէս Թիւրք Օճաղըի հիմը դրուեցաւ 1912 Մարտ 25ին. ազգային այս մեծ դէպքը իր կարեւորութեան հետ անհամապատասխան լռութեան մը մէջ տեղի ունեցաւ։ Տիվան Եոլուի խոնարհ ձեղունին տակ վառուած կրակին բոցերը 16 տարիներէ ի վեր հոգիէ հոգի փոխանցուելով, ամբողջ ազգին նոր եւ տաք հաւատք մը ներշնչեցին։ Մեր հետապնդած ճամբան լուսաւոր պողոտայ մըն է։ Մեր իտէալը Թուրքին բարձրացումն է։ Ազգասէր ենք։ Թուրք հանրապետութեան իտէալները Թիւրք օճաղըներուն ալ են միանգամայն։ Այս իտէալներուն գիտական, մշակութային եւ ընկերային մարզերուն մէջ տարածման ու ծաւալման համար կ'աշխատինք։ Թուրքին մշակոյթի եւ հաւատքի այս հիմնարկութիւնը, որ արթուն եւ երիտասարդ անդամներ ունի, իր մեծերուն եւ քաղաքակիրթ աշխարհին առջեւ տօնելով իր 17 տարեկանը թեւակոխելը, ինքզինքը երջանիկ կը զգայ»։

Այս ճառէն վերջ ալաթուրքա սաղի խումբ մը Անատոլուի եւ Րումելիի ժողովրդական երգերը նուագեց։ Թանպուրա, նէյ եւ սազ եւս նուագուեցան։ Տեղական տարազներով Ակնայ եւ Տրապիզոնի (լազ) պարեր տեղի ունեցան։ Մեծ յաջողութիւն գտան էֆէլի ոսկեթել հագուստներով Զէյլէք պարերը։

Կիպրոսի Յոյներուն ցոյցը Անգլիոյ դէմ

Ա.Թէնքէն կը հեռագրեն Մարտ 28 Թուականով.— *Մինչ Կիպրոսի անգլիացի բնակիչները կղզիին անկախութեան 50րդ տարեդարձը կը տօնէին՝ գլխաւոր քաղաքներու մէջ, Յոյները համախմբուած աւելի քան 600 եկեղեցիներու մէջ, իրենց ազգային քայլերգը կ'երգէին, բողոքելու համար կղզիին Անգլիա ցիներու կողմէ գրաւման դէմ։*

Այս տօնին առթիւ, մարմնամարզական մեծ հանդէս մը սարքուած էր. մասնակցողները միայն Անգլիացիներ էին, ոչ մէկ յոյն մարզիկ իր մասնակցութիւնը բերած էր։ Ներկաները շատ պզտիկ թիւ մը կը կազմէին — միայն Անգլիացիներ։ Այդ պատճառով ալ ծրագրին մէկ մասը յապաւուեցաւ եւ Անգլիացիները իրենք իրենց միջեւ տօնած եղան այդ տարեդարձը։

Զրոյցի մը համաձայն, Անգլիացիները Կիպրոս կղզին առաջարկած են Կոստանդին Թագաւորին, եթէ Մեծ Պատերազմին Յունաստան չէզոք մնար. սակայն անիկա մերժած ըլլալով, Անգլիացիները վերջնապէս կցեցին Կիպրոսը, որ 1878էն ի վեր իրենց վարչական հակակշռին տակ կը գտնուէր։ Յոյներուն հետ համաձայնութեան մասին Անգլիոյ ըրած բոլոր ջանքերը, ցարդ ի դերեւ ելած են։

Թուրքեւպարսիկ բանակցութիւնները
ԵՒ ՊԱՐՍԿԱՍՏԱՆԻ ՆԵՐՔԻՆ ԿԵԱՆՔԸ

Ֆիրուզի խան, Պարսկաստանի պատուիրակը որ այժմ Պոլիս կը գտնուի, հետեւեալը կը յայտարարէ Թուրքեւպարսիկ բանակցութեանց եւ Պարսկաստանի ներքին կեանքին մասին.

—Մեծ յոյս ունիմ որ Էնկիւրիի մէջ կատարուած բանակցութիւնները լաւ արդիւնք պիտի տան։ կարգ մը մանրամասնութիւններ ալ լուծուելէ յետոյ, համաձայնագիրը մօտերս պիտի ստորագրուի։ Երբ Թեվֆիք Րիւշտի պէյ ժընեւէն վերադառնայ, կրկին Էնկիւրի պիտի երթամ՝ բանակցութիւնները շարունակելու համար։

Թուրքիոյ կարմիր Մահիկին պէս մենք ալ Պարսկաստանի մէջ ունինք շիր ու Խուրշիտը Սորխ (կարմիր Առիւծ ու Արեւ) անուն կազմակերպութիւն մը, Րիզա շահի հովանաւորութեան տակ։ «Կարմիր Առիւծ ու Արեւ»ի հիմնադիրն է պարսիկ բժիշկ Էմիր։ Այս կազմակերպութիւնը ունի բազմաթիւ հիւանդանոցներ, որբանոցներ եւ ուրիշ բարեգործական հիմնարկութիւններ եւ անդամները ամէն տեղ կարօտներուն կ'օգնեն։

Ուրախ եմ յայտնելու թէ այս ընկերութեան կազմութենէն ի վեր Պարսկաստանի մէջ պատերազմ չէ ծագած։ կը մաղթենք որ ո՛չ պատերազմ ծագի, ոչ ալ «Շիր ու Խուրշիտը Սորխ»ը

(Լուրերու շարունակութիւնը կարդալ Դ. էջ)

ՏՈՄՍԵՐ
ՕՐՈՒԱՆ ՀՈՎԵՐԸ

Զէնկինութիւնն է պէտքական,
Հասարակ բան չիմանաս,
Օրդիս, ինձմէ քեզի հրաման,
Որ դուն մութլաս զէնկին 'լաս։

Զէնկին 'լասը քեզմէ չուզվիր
Խելք, կիտութիւն, վարք բարի,
Թէ որ ծոգ փող ունեցիր
Միտգ ըլլայ տավարի...

Սիւլիւկ

Քամառ-քաթիպա, հայ մեծ բանաստեղծն է ներկայ գոհար տողերուն զոր գրած է *Սիւլիւկ* ստորագրութեամբ եւ նախիջեւանի բարբառով։

Մեր ցաւերը իսկապէս մէկ երկուք չեն։ Քանի ժամանակի անցքերը մեզ կը հեռացնէ հայրենի արտէն ու բուրաստանէն, տիեզերքի ամէն մէկ անկիւնը ցանցնուած մեր սերմերը, աւա՛ղ, կը սնանին տեղական հողով, ջուրով եւ արեւով։ Ամէն գնով հարուստ ըլլալու սեւեռամտածումը օրուան եւ գիշերուան զբաղում եղած է մարդոց։ Բարեբախտաբար վարակուածները դեռ քիչ են, բայց որդը ինկած է մեր մէջ ու սկսած է գործել աւերներ։

Պակաս չեն հիմա «ինծի ի՞նչ, ազգը ե՞ս պիտի փրկեմ» ըսողները.—

Զէնկին լալը խօլայ պան է,
Մէկ դիժար ֆէյնտ չիմանաս,
Ինձմէ քեզի սուրբ հրաման
Բարն ալ ճաթի զէնկին' լաս։

Կընա պազար թող Ծերոնը
Իր խասապի սիւնկէրով
Դէմքէդ հանէ Սուրբ Մեռոնը,
Բեզ մարդ դարձնէ ատէթով։

Ստակ ու ամօթ իրար զըթ են,
Աս ականջիդ օղ արա,
Զէնկիններն ալպատուով խըթ են,
Նայէ չըլլաս մախլարա։

Գերեզմանիդ վրայ Թող լոյս իջնէ, ո՛վ մեծ Հայ։ Նման ցաւեր այս օտար ափերուն վրայ մեր բարոյական ջերմաչափը սառի վրայ կը պահեն։

Վ. ՊԵՐՃ

ՊԱՐՈՒԻԿ ԱՐՇԱԿԱԳՈՒՆԻ ՄԸ

Թէհրանէն Մարտ 29 Թուականով կը հեռագրեն թէ զրահապատ հրասայլերով զինուած պարսիկ զինուորներ ղրկուած են ստիպողաբար Լորիստանի լեռները, ուր վաչկատուն ցեղերու կիսամեայ դաղթը մեծ անկարգութիւններ առաջ կը բերէ։

Կ'ըսուի թէ Շահը, որ շուտով պիտի հետեւի իր զինուորներուն, վճռած է բնաջնջել այս վաչկատունները, որոնք Պարսկաստանի մէջ մնացած միակ զինեալ ցեղախումբերն են։ Վարչենի եւ գործնապէս անընդունակ ընտելացման, ատոնք դիմադրած են ցարդ զիրենք դիւրաթափ ընելու բոլոր ձեռնարկներուն։

Այժմ, երբ իրենց ձեռուանն բնակավայրը կը ձգեն ամառանոցները երթալու համար, լրջօրէն կը նեղեն ամերիկացի եւ եւրոպացի ճարտարագէտներու հակողութեան տակ շինուող անդրպարսկեան երկաթուղիի բանուորները։

Թէվֆիք Րիւշտի պէյ առջի օր ժընեւէն մեկնելէ առաջ, տեսակցեցաւ Յունաստանի արտաքին նախարար Միխալաքոփուլոսի հետ։ Թուրքեւհելլէն փոխանակութեան վէճերը կարելի եղած չըլլալով բանակցութիւններով լուծել, կը մտածեն իրաւարարի մը վճիռին դիմել։ Երկու նախարարները խօսած են նաեւ ոչյարձակողական եւ չէզոքութեան դաշինք մը կնքելու մասին։

ՀԱՅԿԱԿԱՆ ՍՈՎԵՏԱԿԱՆ ԳՐԱԿԱՆՈՒԹՅԱՆ

Վ. Յ. ՊՐՅՈՒՍՈՎԻ ՀԱՎԱՔԱԾՈՒ ՀԱՏՈՐԻՆ ,,ՊՈՊՈՒԼՅԱՐՆՈՅԷ ՊՐԵՍՏՈՒՊԼԵՆԻԵ,,Ի ՊԵՏԵՐԲՈՒՐԳ

(Ի. ԵՐ ՎԻՊՅԱՆԻ ՄԱՍԻՆ)

Գրական ուսումնասիրությունների մեջ հաճախ տարբեր հեղինակների ստեղծագործությունները համեմատվում են միմյանց հետ, որպեսզի ավելի լավ պարզվի նրանց ստեղծագործական ոճի առանձնահատկությունը, նրանց գրական դիմագիծը։ Այդ համեմատությունները հաճախ ունենում են ոչ միայն տեսական, այլև գործնական նշանակություն։ Դրանք օգնում են ընթերցողին ավելի խորությամբ ընկալել գրական երևույթները, ավելի ճիշտ գնահատել գրողների ստեղծագործությունները։

— «Ջիպսի-թիփսի»-ն Վ. Յ. Բրյուսովի առաջին վեպն է։ Այդ վեպի մեջ հեղինակը ներկայացնում է մի ամբողջ գալակտիկա ինտելիգենտների, որոնք ապրում են 1905 թվականի հեղափոխության տարիներին։ Ինչպես Բրյուսովի մյուս վեպերում, այստեղ ևս հեղինակը ձգտում է ստեղծել ոչ թե մեկ հերոսի, այլ մի ամբողջ խմբի կերպարը։ Այդ խմբի անդամները միավորված են ընդհանուր գաղափարական հետաքրքրությունների շրջանակով, նրանք ունեն ընդհանուր ճակատագրեր, նրանց կյանքի ուղիները հաճախ հատվում են միմյանց հետ։

Վեպի գլխավոր հերոսը Ալեքսանդր Ռոդիոնովն է, որը ներկայացնում է ինտելիգենտների այն խմբակցությունը, որը հեղափոխության ժամանակ ընդունում է սոցիալ-դեմոկրատական գաղափարները։ Ռոդիոնովի կերպարը ստեղծելիս Բրյուսովը հենվում է ռուս իրականության այն նյութերի վրա, որոնք ինքն է հավաքել հեղափոխության տարիներին։ Ռոդիոնովի կերպարի մեջ հեղինակը ցույց է տալիս ռուս ինտելիգենտի ստեղծագործական ոճի առանձնահատկությունները։ Ռոդիոնովը ոչ միայն հեղափոխական գործիչ է, այլև ինտելիգենտ է, որը ձգտում է ընդհանրացնել իր գործնական փորձը, ստեղծել հեղափոխության տեսություն։ Ռոդիոնովի կերպարի մեջ հեղինակը ցույց է տալիս ռուս ինտելիգենտի ստեղծագործական ոճի առանձնահատկությունները։ Ռոդիոնովը ոչ միայն հեղափոխական գործիչ է, այլև ինտելիգենտ է, որը ձգտում է ընդհանրացնել իր գործնական փորձը, ստեղծել հեղափոխության տեսություն։

Ռոդիոնովի կերպարի մեջ հեղինակը ցույց է տալիս ռուս ինտելիգենտի ստեղծագործական ոճի առանձնահատկությունները։ Ռոդիոնովը ոչ միայն հեղափոխական գործիչ է, այլև ինտելիգենտ է, որը ձգտում է ընդհանրացնել իր գործնական փորձը, ստեղծել հեղափոխության տեսություն։ Ռոդիոնովի կերպարի մեջ հեղինակը ցույց է տալիս ռուս ինտելիգենտի ստեղծագործական ոճի առանձնահատկությունները։ Ռոդիոնովը ոչ միայն հեղափոխական գործիչ է, այլև ինտելիգենտ է, որը ձգտում է ընդհանրացնել իր գործնական փորձը, ստեղծել հեղափոխության տեսություն։

Ռոդիոնովի կերպարի մեջ հեղինակը ցույց է տալիս ռուս ինտելիգենտի ստեղծագործական ոճի առանձնահատկությունները։ Ռոդիոնովը ոչ միայն հեղափոխական գործիչ է, այլև ինտելիգենտ է, որը ձգտում է ընդհանրացնել իր գործնական փորձը, ստեղծել հեղափոխության տեսություն։ Ռոդիոնովի կերպարի մեջ հեղինակը ցույց է տալիս ռուս ինտելիգենտի ստեղծագործական ոճի առանձնահատկությունները։ Ռոդիոնովը ոչ միայն հեղափոխական գործիչ է, այլև ինտելիգենտ է, որը ձգտում է ընդհանրացնել իր գործնական փորձը, ստեղծել հեղափոխության տեսություն։

Ռոդիոնովի կերպարի մեջ հեղինակը ցույց է տալիս ռուս ինտելիգենտի ստեղծագործական ոճի առանձնահատկությունները։ Ռոդիոնովը ոչ միայն հեղափոխական գործիչ է, այլև ինտելիգենտ է, որը ձգտում է ընդհանրացնել իր գործնական փորձը, ստեղծել հեղափոխության տեսություն։ Ռոդիոնովի կերպարի մեջ հեղինակը ցույց է տալիս ռուս ինտելիգենտի ստեղծագործական ոճի առանձնահատկությունները։ Ռոդիոնովը ոչ միայն հեղափոխական գործիչ է, այլև ինտելիգենտ է, որը ձգտում է ընդհանրացնել իր գործնական փորձը, ստեղծել հեղափոխության տեսություն։

ՄԵԱՆՔԸ ՀԱՅԱՍՏԱՆԻ ՄԷՋ

(Զրոյցած՝ Լուսիկ. Թերթերէն)

Կասպած չուներ.— Զանգեզուրի գիւղերուն մէջ կատաղած մարդիկ ոչխարները վարակեցին կատաղութեամբ։ Այնպէս որ այս պատճառով անասուններն ալ սկսան վարակիլ մարդոց վրայ։ Տեղական իշխանութիւնը սպանել տուաւ վարակուած եւ կասկածելի անասունները։

Ազատ մեղր.— Մեղրի գործն ալ ձեռք քանակութեամբ մեղր ստացած է։ Գաւառը ունի մասնաւոր մեղուաբուծական կազմակերպութիւն մը, որ իր մեղուանոցին մեղրը բացառ մայրանոց մը, ազատ մայր-մեղուները բուծանելու համար։ Երբ փեթակները որոշ ատեն, եւ կորնգնեան իրենց մայրերը, մայրանոցը պիտի մատակարարէ նոր մայրերու օգնութեան։ Մեղուներու պահպանողը աղնուացնելու համար, պիտի ընտրուին ու զատուին մայրերը։ Հայաստանի մայր մեղուները քննութեան ղրկուած են Լէնինգրատ։ Եթէ քննութեան արդիւնքը նպաստաւոր ըլլայ, արդիւնքը ներկայացուած բոլոր հանրապետութիւնները մայր-մեղու պիտի ստանան Հայաստանէն։ Գիւղատնտեսական մեղուաբուծութիւն գիւղերուն մէջ տարածելու համար, բացուած է դասընթացք մը։ Փեթակները պիտի շինուին լորի փայտէն։ Իւրաքանչիւր գիւղ մը պիտի ունենայ մեղուաբուծական կայան մը։ Այդ կայանները պիտի ղեկավարուին մասնագէտ մեղուաբոյծներէ։

Ալեքսանդրապոլի նոր տուները.— «Խորհրդ. Հայաստան»ի մէկ աշխատակիցը կը թերագրէ Ալեքսանդրապոլի մէջ շինել սկսած տուներ, որպէսզի բնակարանի փոքրիկ վարձքով մը վճարել տան շինութեան ծախքերը, առանց երկար ժամանակ սպասելու։ Այդ մտահոգութեամբ Ալեքսանդրապոլի մէջ շինուած են մօտ 10 տուներ, «հայկական տիպով», որ կը յիշեցնէ մեր հին տները։ Ներքնայարկը գտնուած խանութները, յատկացուած՝ վանքին կամ խոստովանանքին, անշատուած՝ սորին գասարդէն։ Աւելի լաւ կ'ըլլար, եթէ աշխատակիցը, որ ամենայիշին չզոհէին ոճին, տան խուցեր տալով բնակողներուն, եւ հայկական ոճին փոխարէն շինուէին պարզ պատեր։ «Այն տան մը 10 տուները, որոնց համար ծախսուած է 52 հազար րուբլի, 8-10,000 րուբլիով կ'աւարտէին, եւ ուր բնակիլը աժան եւ յարմար կը գտնար։ Հայաստանի մէջ 100 րուբլի ամսական ստացող շատ քիչ կայ, ընդհանրապէս 60—70 րուբլի է ամսականը, այն տեղ ի՞նչպէս կարելի է ամսական 16 րուբլի տալ եւ բնակիլ նման տուներու մէջ»։

Ալեքսանդրապոլի մէջ.— Հրդեհուած սինեմայի շէնքը վերաշինելու աշխատանքները սկսած են արդէն։ Հաւաքուած են շինութեան նիւթերը, պատրաստուած են դուռներ եւ պատուհաններ։ Յուրտին պատճառով, կարելի չէ անմիջապէս ծածկել տանիքը։ Ալեքսանդրապոլ վերականգնած է հարիւրին 60 համեմատութեամբ։ Վերաշինութեան պիւտճէն անբաւական նկատուելով, Անդրկովկասի կեդր. կոմիտէն 500,000 րուբլիի վարկ մը բացած է։

Ջմեռը.— Ցուրտը կը շարունակէ տեւել ամբողջ Հայաստանի մէջ։ Ձիւնին հասակը նուազած է, Ալեքսանդրապոլի մէջ 52 սանդիմեդրի իջած է։ Այս պատճառով գարնան վարուցանը կ'ուշանայ,

Գալնան ցանքը.— Եւ սակայն այժմէն միջոցներ ձեռք կ'առնուին գալնան վարուցանին համար։ Հողային գործավարը, Ա. Երզնկեան, այս առթիւ հետեւեալ յայտարարութիւնը ըրաւ «Խորհրդ. Հայաստան»ի.—

«Այս տարի բամպակի ցանքը պիտի հասնի 13,250 տեսակ. դէնի։ Անցեալ տարի մեր բամպակի բերքը կը հասնէր մէկ տեսակդինէն 64 փութի (չմաքրած), ինչ որ անհամեմատ բարձր է Ադրբէջանի եւ Վրաստանի տուած բերքէն։

«Բոլոր դաշտավայրերուն մէջ, որոնք կը ներկայանան իբրեւ կեդրոն գարնանացանի, կազմուած են յանձնախումբեր։ Մեծ դժուարութիւններ կան այդ դաշտավայրերուն մէջ, որովհետեւ պակաս են լծկանները եւ գիւղատնտեսական գործիքները։

«Լծկան անասուններու պակասը կը հասնի հարիւրին 63 համեմատութեան։ Մեր աշխատանքները աւելի կը դժուարանան, երբ նկատի առնենք որ թանձր ձիւնը ծածկած է դաշտավայրը։ Վարուցանի եղանակը այս տարի շատ կարճ պիտի ըլլայ, այնպէս որ պէտք է աւելի աշխատանք։ Այժմ նորոգութեան ղրկուած են մեր ունեցած 150 տրակտէօրներէն վնասուածները։ Միջոցներ ձեռք առնուած են լեռնային շրջաններէն դաշտավայր իջեցնելու համար լծկանները ու գութանները, որովհետեւ լեռնային շրջաններուն մէջ վարուցանը ուշ կը սկսի։

«Այս տարի մեր սերմնացուն հարիւրին 80 համեմատութեամբ գնուած է մասնաւոր գնարաններու մէջ։ Յանքերէն 1080 տեսնադինը պիտի կատարուի մասնաւոր դիւղատնտեսներու հսկողութեան տակ։ Բերքը ուժեղցնելու համար պիտի գործածուին պարարտներ։ Պիտի մշակուին նաեւ խոտերը, կերը ապահովելու համար անասուններուն։

«Այս տարի ծխախոտի մշակութիւնը պիտի բարձրացուի 500 տեսիադինի։ Ծխախոտը պիտի մշակուի այնպիսի շրջաններու մէջ, որ չվնասէ բամպակի ցանքին։

«Յորինի ցանքը առանձին ուշադրութեան առնուած է։ Պիտի աշխատինք զերազանցել նախապատերազմեան չափերը։ Ձիւնը պիտի կարճեցնէ ցորենի ցանքի եղանակը, բայց ցանքին տարածութիւնը չպիտի պակասցնենք։ Մեծ պակաս ունինք սերմնացուի։ Խնդրած ենք Ռուսիայէն։ Գիւղացիներուն յանձնարարուած է սերմնացուն անցընել սերմազտիչ մեքենայէ։

«Լեռնային շրջաններուն մասին եւս նման միջոցներ ձեռք առնուած են։

«Խոտի պակասը այս տարի մեծ էր, թէ ձիւնին եւ թէ անցեալ տարուան երաշտին պատճառով։ Ստիպուեցանք խոտ գնել հիւսիսային Կովկասէն։

«Մասնաւոր վարկեր բացուած են լծկան անասուններու, տրակտէօրներու եւ ուրիշ գործիքներու գնումին համար։ Գարնանացանի մեր աշխատանքները կը գտնուին մեծ վտանգի մը առջեւ։ Լեռներու ձիւնը հալելով հեղեղներ պիտի կազմուին, եւ կը վախցուի, որ խանգարուին մեր աշխատանքները։ Այդ հեղեղներուն դէմ կարելի միջոցները ձեռք առնուած են։»

ՁԱՓՆԵՐ ԳԱՒԱՌՆԵՐԷՆ

ԸՆՏՐՈՒԹԻՒՆՆԵՐԸ ՎԱԼԱՆՍԻ ՄԷՋ

ՎԱԼԱՆՍ, 27 Մարտ (Սեփ. թղթ.).— Կիրակի օր, կէս օրէն մինչեւ կէս գիշեր, անօրինակ ոգեւորութիւն մը կը տիրէր Փլաս ա'Օփէրալի վրայ, նորավարձ հայ մատուռին մէջն ու շուրջը։ Հայ զանազան հոսանքներու կողմէ ցուցադրուած գործունէութիւնը հետաքրքրութիւն կ'արթնցնէր տեղացի բազմաթիւ անցորդներու մէջ, ընտրական պայքարի այս օրերուն։

Լրացած ըլլալով Ազգային Միութեան տարեշրջանը, տեղի կ'ունենար 1928—29 շրջանի վարչութեան ընտրութիւնը, քանի մը ոստիկաններու հսկողութեան տակ եւ կարգապահութեան մէջ։ Ընտրութեան մասնակցած էին 285 քուէարկուներ, որոնք, համաձայն ընտրական յանձնախումբի յայտարարութեան, վճարած էին երկ-երկու ամսական։

Քուէարկութեան արդիւնքը անդամ մը եւս հաստատեց որ ժողովուրդին ստուար մեծամասնութիւնը Հ. Յ. Դաշնակցութեան հետ է։ Հակառակ ներսէն եւ դուրսէն՝ Լիոնէն ծանօթ քանի մը շնորհունակներու կատարած մեքենայութիւններուն, կատարեալ յաջողութեամբ անցաւ Դաշնակցութեան ամբողջ ցանկը՝ իրենց պատեանին մէջ ամփոփուելու դատապարտելով, պահ մը եղբայրացած համալնամար-Հօկէնչակ խայտաբղետ խմբակցութիւնը։

Քուէներու չախչախիչ (պլօքի առաւելագոյն 95ին դէմ Դաշնակցութեան նուազագոյն 177ը) մեծամասնութեամբ ընտրուեցաւ նոր վարչութիւնը։ Ընտրութեան օրինաւորութիւնը բոլորին ներկայութեան յայտարարուեցաւ գրաւորապէս։ Յաջորդ օրն իսկ վարչութիւնը կազմեց իր դիւանը հետեւեալ կերպով.— Պ.Պ. Մ. Յակոբ Մարգարեան՝ Ա. Ատենապետ (շահած էր 180 քուէ), Յովհաննէս Վարդանեան՝ Բ. Ատենապետ (185 քուէ), Նիկողոս Սարգիսեան՝ Ատենադպիր (180 քուէ), Յովհաննէս Ահարոնեան՝ Դանձապետ (183 քուէ), Գէորգ Գասեան (177), Յարութիւն Բիւփճեան (179) եւ Ղուկաս Մարտիրոսեան՝ (177)՝ անդամներ։

Ընտրական Յանձնաժողովը, որ գովելի գործունէութիւն մը ցոյց տուած էր ազգային տուրքի գանձման մէջ, չդիտենք ինչ նկատումով տարբեր անուն մը տուած էր նոր վարչութեան, բայց քուէարկուները միաձայն մերժեցին եկեղեցիի Հոգաբարձութեան նեղլիկ սահմանին մէջ կծկուիլ եւ իրենց քուէն տուին Ազգ. Միութեան, իբր շարունակութիւնը նախորդին։ Վաղն իսկ պիտի դիմեն նահանգապետութեան, վաւերացման համար, նաեւ Լիոնի Ազգ. Կեդր. Վարչութեան, որուն հետ սերտ կապ պիտի պահէ։ Իր առջեւ կան երեք անմիջական հարցեր,— Դպրոց, Եկեղեցի եւ գործաւորներու գետեղում։

Նախորդ Ազգ. Միութիւնը յաւակնոտութիւնը չունի մեծ բաներ մը ըրած ըլլալու, բայց հակառակ բազմաթիւ դժուարութիւններու՝ արդէն հարթած է ճամբան։

Կորով եւ յարատեւութիւն կը սպասենք նոր վարչութեան անդամներէն, — մեծագոյն մասով չեզոք անհատներ, որոնք ժողովուրդին վստահութիւնը կը վայելեն արդէն։ Իսկ ժողովուրդին կը մնայ միշտ թեւ ու թիկունք հանդիսանալ անոր գործնապէս։

Հետեւեալը տարեկան հաշուեկշիռն է անցեալ վարչութեան՝ առաջին ներկայացուած ժողովուրդին.—

ՄՈՒՏՔ.— Ազգ. տուրքի ամսավճարներէ 227 ֆր., Մկրտութիւններէ 470, Պսակներէ 1555, Թաղումներէ 75, Պնակ, պատարագ, տոգեհանգիստ 3347.20, Վկայագրերէ 907.50, Զանազան (հանգանակութիւն եւլն). 2275.20։ Ընդհանուր գումար՝ 8855.90 ֆր.։

ԵԼՔ.— Հոգ. հովիւ Գալուստ քհնյ. Մովսէսեանի 6 ամսականները (1 Յուլիս 1927—31 Դեկտ. 1927)՝ 3330 ֆր., Նոյնին՝ 1928 Յուն.ի ամսականը՝ 500, Մաուռւի վարձք (7 ամսկն. 1 Յուլ. 1927—31 Յուն. 1928)՝ 900, Նպաստ՝ 1705.35, Զանազան ծախքեր (գրակ. պիտոյք եւն.) 2312.20։ Ընդհանուր գումար՝ 8747.55։ Պատրաստ դրամ՝ 108.35։ Գումար՝ 8855.90 ֆր.։

Երուանդ Ասատուր

ՆԵՐԿԱՅԱՑՈՒՄ

ՄԱՐՍԻԼԻԱ.— Է. Յ. Դ. Մարսէյլի Շրջ. Կոմիտէին երկրորդ ներկայացումը տեղի ունեցաւ Շաբաթ երեկոյ, 24 Մարտ, Ռիւ Շաբի Թատրոնին մէջ, հոծ բազմութեանմը ներկայութեան։

Թատերդութեան նիւթը՝ պանք Օթոմանի գրաւումը կամ Ապտիւլ Համիտ, հեղինակութիւնն է ընկ. Մ. Մարութեանի։

Առաջին արարուածը կը ներկայացնէ դրամատան դէպքին մասնակցողներու հաւաքոյթը եւ խորհրդակցութիւնը Արմէն Գարօի ու Բաբկէն Սիւնիի զբաղաւորութեամբ։ Անոնց անձնուէր խոյանքը դէպի Պանք՝ ցնցելու համար կարմիր Սուլթանի բռնութիւնն ու «մեծ» ազգերու մեղսակից անտարբերութիւնը։

Երկրորդ արարը կը պատկերացնէ շէնքին գրաւումը, անվախ հերոսներու խիզախ կռիւն ու յաղթութեան աղաղակը, որ աւա՛ղ, կը մարի Բաբկէնի մահուան զոյժով։

Երրորդ, չորրորդ արարով ու վերջին պատկերով, Մարութեան յաջողած է պատկերացնել Համիտի զազրելի դէմքը իր ամբողջ գիծերով, անոր գազանային բռնութիւնն ու մահէն ունեցած սարսափը, որ կը հալածէ զինք մինչեւ վերջ ու պատճառ կը դառնայ իր վախճանին։

Ներկայացումը անցաւ շատ յաջող։ Մարութեան վարպետօրէն մարմնացուց Արմէն-Գարօի եւ Սուլթան Համիտի դերերը, Ազարեան բնական Հրաչ մը եւ Մուխթար փաշա մը եղաւ, իսկ Ուզունեան յաջող Բաբկէն մը։ Լաւ էին միւս դերակատարներն ալ։

Պանք Օթոմանի դրաւման ներկայացումը խոր ազդեցութիւն ձգեց ներկաներուն վրայ, որոնք պահ մը ապրեցան մեր յեղափոխական պայքարի առաջին եւ փառաւոր դրուագներէն մէկը։

Ա.

ՕՐՈՒԱՆ ԴԷՊՔԵՐԸ

ՈՐ ՈՉ ԼՈՒԻՑԷ...

Մարսիլիայէն կը գրեն մեզի.— կը թուի թէ պալաքեան եպսկ. անձնական ու յատուկ մեթոտ մը ունի, ազգային գործերը վարելու համար։

Հայ մը — որուն անունն ու ժանրաժանութիւնները ձեռքիտակ ունինք — Շաբաթ օր, 24 Մարտ ժամը 4ին կը ներկայանայ Առաջնորդարան, իր ամուսնալուծման խնդրին համար։ Առաջնորդը կը հարցնէ թէ ինչո՞ւ եկած է։ Ներկայացողին պատասխանին վրայ թէ «դուք ըսիք որ Շաբաթ օր, ժամը 4ին կրկին ներկայանամ», կը գոտկէ տեղէն, կը յարձակի ներկայացողին վրայ եւ կը սկսի հարուածել։ Ցետոյ, կ'երեւի իր ուժին ալ մէկ ապացոյցը տալու համար, կը գրկէ զայն ու դուրս հանելով կը նետէ սանդուխներէն վար, գլխարկը ու հովանոցն ալ ետեւէն ղրկելով։

Այս դէպքին ներկայ եղած են երեք քահանայ, Առաջնորդարանի քարտուղարը, ուսուցչ. խորհուրդի անդամներէն մէկը, Ազգ. Վարչութեան մէկ անդամը եւ ծանօթ հայրենակից մը, որոնց անունը կրնանք տալ ի հարկին։

Մեկնութիւնները աւելորդ են։

ԵՐԱԺՇՏՈՒԹԵԱՄԲ. — Գոները տաղանդի յայտնութիւններ ունին, զորս կարելի չէ ուրանալ։ Վերջերս Վիէննայի մէջ երկու հոգի, լաւ մը ուսումնասիրելով գողութեան ճամբաները, ընտրած են լաւագոյնը։ Վիէննացիները սիրահար են երաժշտութեան, մեծով պզտիկով։ Սովորութիւն է, այս մայրաքաղաքին մէջ, մեռելները իսկ փոխադրել երաժշտութեամբ։ Ու երբ մեռելակառքը կ'անցնի փողոցներէն, նուագախումբին դաշն ու տխուր եղանակներով, ամէն մարդ պատուհան կը թափի աւելի լաւ լսելու համար երաժշտութիւնը։

Այդ պահուն է, որ գողերը յարմար նկատեր են մտնել տուները եւ կողոպտել եւեւի սենեակներու հարստութիւնը։ Եւ ի՛նչ հարստութիւններ երաժշտութեամբ փոխադրուած են գողերուն տունը, երբ մեռելները կը փոխադրուէին գերեզմանատունը։

ՆԱՄԱԿ ԽՄԲԱԳՐՈՒԹԵԱՆ

ՄԱՐՍԻԼԻԱ, 26 Մարտ.— «Յառաջ»ի 24 Մարտի թիւին մէջ Պ. Ս. Միլտոնեան նկարագրելով Ա-ֆիոն Գարահիսարի Հայր. Միութեան ժողովը, ակնարկներ կ'ընէ մեր Թրքախօսութեան մասին, եւ կը յիշէ երկու կիներու խօսակցութիւնը։

Յօդուածագիրը անծնապէս կը ճանչնանք։ Ինքն ալ գաւակն է Քէօթահիացի Թրքախօս ընտանիքի մը եւ օրն ի բուն կը խօսի ու կը լսէ այդ բարբառը իրենց ընտանիքին մէջ։ Քանի որ ինք մեզ կը խրատէ հայերէն խօսիլ ամէն տեղ, պաշտօնական հաւաքոյթներու ատեն, մենք ալ մեր կողմէ կը թելադրենք որ գոնէ իր երիտասարդ եղբօրը հետ հայերէն խօսի։

Ափիոն Գարահիսարցի մը

«ՅԱՌԱՋ»Ի ԹԵՐԹՕՆԸ (71)

ԲԱԲԵԼՕՆԻ ԳԱՂՏՆԻՔԸ

(ԺԱՄԱՆԱԿԱԿԻՑ ԿԵԱՆՔԷ)

ԵՐՐՈՐԴ ՄԱՍ

Ա.

Կը հիանայի ճարպիկութեանը հայ այն գործակալներուն, որոնք հայ սահմաններուն վրայ, ինչպիսի դիմադրութեան մը պիտի հանդիպէին մինչեւ Հնդկաստան, որոնց կրկնակի խաղով կը խաբէին ոչ միայն նրազողներն ու դժգոհները... այժմ միայն կը հասկնայի թէ ինչու բանի վրայ կը կրթնէր այն ամբողջ հայ աշխատուր ուժը, որուն համար իշխան Վլոփ պայքարած էր ու Ռիչըրմսընէն շատ առաջ։

— Այս գիշեր քեզի հետ պիտի խօսիմ, որովհետեւ քու ներկայութիւդ համար եէֆէ'ն պիտի կրնայ, եթէ ուզէ, քեզի պատիժ կամ պարգեւ տալ...

— Ա՛յդ անունով մարդը ո՞վ է։

— Ճիշտ է, սպաներէն չես գիտեր... Մենք սորված ենք զայն այդպէս կոչել... անիկա կը հրամայէ համայն ծովեզերքին վրայ, պետը...

Ու ձեռքը բարձրացուց.

— Բայց դո՛ւն միայն կը ներկայանաս անոր եւ չես ըսեր թէ ես քեզի առաջնորդեցի... գրաւոր հրամանով մը միայն կը գործեմ ես։

Հեռացանք անկէ։ Հայր Իլտեֆոնսօ աչքերը դէպի երկինք բարձրացուց։

— Ցեսա՞ք այս մարքանենգը, քաղքենիի մը չափ կռնակը հաստ է... Հապու թէ կարդալ գիտէ, բայց արդէն ինքնաշարժ մը ունի, իսկ ես, հոգեւորական մը ըլլալով, ստոր անոր կառքը առնել ստիպուած եմ։

— Բայց, Հա՛յր, հակառակորդ կողմը՝ պէտք է բաւական հանգստաւէտ կեանք անցընող ոստիկաններ գտնուին, քանի որ մարքսենգութիւնը հոս այսքան դիւրութեամբ կ'աճի...

— Բնականաբար, ոսկի, միշտ ոսկի... գիտէ՞ք մեր ժողովրդական առածը.— «Հերիք է որ իմ կռնակս տաք ըլլայ, ինչ հոգս՝ ուրիշները»։

Ու այս բարի հոգեւորականը բնաւ գաղափար չուներ թէ, ի՜նչ խորհրդաւոր ցանգ ձգուած է իրենց երկրին վրայ, ինչպէս ուրիշ շատերու։

Ա՛յսուհանդերձ արեգակը գեռ կը շողար։

Բ.

Քատիքսէն մինչեւ Ռոնտա՝ տաժանելի շրջանակ մըն է լեռնային վայրերու մէջ, անտալուզեան, գերբուկ ճամբաներու վրայէն։ Մեկնեցանք կէս գիշերին։

Ճառուն կանուխ հասանք Ռոնտա։ Քիչ վերջ մայր եկեղեցիին զանգակը հնչեց, փողոցները լեցուեցան էշերով, որոնք բեռնաւորուած էին բանջարեղէններով, պղտուղներով ու նարնջենիի ծաղկած ճիւղերով։

— Ճիշտ տաեւն է, ըսաւ Գապիան։

«Ֆորտ»ը մտաւ գամփիլլօի փոքր հրապարակը։ Հոն կը գտնուէր գաւառական պզտիկ սրճարան մը, որ տեսակ մը ակումբ կը ձեւացնէր։

— Ա՛հաւասի՛կ, ըսաւ Գապիան։ Ու աւելցուց, պետէն սարսափահար.

— Քու դիմումիդ համար անհրաժեշտ ամէն տեսակ արդարացուցիչ փաստաթուղթերը ունիս, մտի՛ր մինակդ եւ լռէ՛, կամուրջին քով քեզի կը սպասեմ։

Ա՛լ ետ չկրցայ նահանջել ու մտայ։

Մարդիկ, որոնք հոն պէտք էր քնացած ըլլային, սեղաններուն վրայ, իրենց աղտոտ ձեռքերով պտղահիւթեր կը տորդէին ջուրի խոշոր գաւաթներու մէջ։

Նստայ աթոռի մը վրայ։ Չգացի թէ շուրջէս գիս կը քննէին։

Սրճարանին ծառան ինծի մօտեցաւ.

— Եղակի քաղցրաւենի մը, հրամայեցի։

Ոտքէս գլուխս քննեց գիս, յետոյ մեկնեցաւ առանց պատասխանելու։

Սկսայ մտածել կրնայի ժամերով հոն կենալ, առանց որոշ բան մը իմանալու։ Կը դիտէի հոն նստող մարդիկը, որոնք կը ծխէին։ Անոնց մեծ մասը, յայտնօրէն մաքսանենգներ էին, պատրաստ ամէն տեսակ գործի։ Երկու երեք հոգի օտարական կը թուէին։

Ինքնիրենս ըսի.— անկարելի բան է որ Թիթիզէյը հոս անցած ըլլայ այս գիշերը,— աւելի լաւ է ամէն ինչ աչքը առնել։

Ծառան վերադարձաւ, գաւաթ մը ջուրով եւ ելակի քաղցրաւենիով։ Առաջին անգամ ինք խօսեցաւ ու ճիշտ ֆրանսերէնով մը արտայայտուեցաւ, ինչ որ զարմանալի բան մըն էր այդ երկրին համար.—

— Ունէ՞ք յանձնարարութիւն մը ունի՞ք, հարցուց։

Զգուշացայ պատասխանել թէ՝ «ի՞նչ յանձնարարութիւն»։ Բացայայտ էր որ ոչ մէկ սովորական յաճախորդ կուգար այդ սրճարանը։ Ուրեմն պայմանագրական խօսք մը գոյութիւն ունէր.— հոս կուգային աշխատելու։

Թուղթ մը առի եւ մէկ անգամէն գրեցի դղեակին մէջ գործածուած ծիսական նախադասութիւնը, որ պէտք էր գործածուէր «Դանիէլի կնիք»ի բոլոր հաւաքոյթներուն համար.—

«Եւ այս թագաւորներուն ատեն, երկինքէ Աստուածը պիտի ստեղծէ կայսրութիւն մը, որ բնաւ չպիտի քանդուի։»

(Շար.)

այդ մարդին մէջ գործունէութիւն ցոյց տայ: Ընկերութեան անդամներուն թիւը օր է օր կ'աւելնայ: Կը կարծեմ թէ որոշուած է յարաբերութեան մէջ մտնել նաեւ միջազգային կարմիր Խաչին եւ ուրիշ երկիրներու նման կազմակերպութեանց հետ:

Ընկերութիւնը գործօն կին անդամներ չունի, սակայն կիները ալ կ'օժանդակեն անոր: Մեր երկրին մէջ կիները, ուրիշ տեղ եղածին պէս, հանրային կեանքին մասնակցելու պէտք չեն տեսներ: Պարսկաստանի ընկերային պայմանները այս իրաւունքէն կը զրկեն կիները, որով եւ անոնք չեն կրնար աշխատիլ հաստատութեանց եւ վաճառատուներու մէջ: Ասոր պատճառն է կիներուն քօղարկուած ըլլալը: Բնականաբար անկարելի է որ «փէչէ» կրող կին մը հանրային կեանքին մասնակցի: Պէտք է ըսել սակայն թէ ցեղախումբերուն մէջ կիները այրերէն աւելի կ'աշխատին: Գալով հագուստ-կապուստին, քաղաքներուն մէջ կիները քօղով եւ հին ազգային հագուստներով կը պտտին: Սակայն անոնց տակէն արդիական զգեստներ կը հագնին, որով ներկայիս Պարսկաստանի մէջ երկու տեսակ հագուստներ կան — ազգային եւ արդիական:

Դժբախտաբար թատերական կեանք չկայ Պարսկաստանի մէջ: Կարգ մը անպաշտօն խումբեր Թէհրանի եւ ուրիշ մեծ քաղաքներու մէջ ներկայացումներ կուտան, սակայն չեն քաջալերուիր: Կիները շատ քիչ թատրոն կ'երթան եւ այրերէն անջատ մասնաւոր տեղեր կը նստին:

Պարսիկ կառավարութիւնը մեծ կարեւորութիւն կ'ընծայէ հանրային կրթութեան: Ներկայիս միայն նախակրթարաններու մէջ աղջիկներն ու մանչերը միասին կ'ուսանին: Երկրորդական եւ բարձրագոյն կրթութիւնը առանձին դպրոցներու մէջ կը տրուի: Բոլոր դպրոցներուն մէջ ալ Աբիներու կազմակերպութիւն կայ, սակայն աղջիկները չեն մասնակցիր:

Ամերիկեան դպրոցները Պարսկաստանի մէջ

Շաժատանէն կը գրեն Հայ Սիրտի.— Համատանի ամերիկեան դպրոցները կառավարութեան կողմէ փակուելէ յետոյ յաճախակի դիմումներ եղան, բայց կառավարութիւնը զիջում չըրաւ: Ամերիկացիներու խորհրդով հայ եւ հրեայ բողոքականները դիմումներ կատարեցին դպրոցներու վերաբացման համար: Կրկին ապարդիւն:

Հայ բողոքականները կը պատճառաբանէին թէ մեր եկեղեցին անջատ է եւ դպրոցներն ալ կը պատկանին այն տարրին: Բայց մինչեւ այսօր ամերիկեան դպրոցներր փակ են: Աշակերտներուն մէկ մասը կը յաճախէ ազգային դպրոցը, իսկ միւս մասը (նեղմիտ բողոքականներու զաւակները) կը թափառին փողոցները: Կը լսենք թէ կառավարութեան կողմէ հրահանգ է տրուած դպրոցները բանալ, պայմանով որ ոչ Ս. Գիրքը դասաւանդուի եւ ոչ ալ Ղուրանը: Միսիոնարութիւնը համաձայն չէ այդ որոշման, քանի որ անոնց ծրագիրը Ս. Գիրքի դասաւանդութիւնն է, միւս առարկաները չեն հետաքրքրեր:

Պրիանի պատասխանը Քէլլոկի

Նախարարական Խորհուրդի առջի օրուան նիստէն վերջ, Ուաշինկթընէն հեռագրուեցաւ Պրիանի պատասխանը Ամերիկայի արտաքին նախարար Քէլլոկի փետրուար 27 թուակիր ծանուցագրին: Ինչպէս կը յիշուի, այս ծանուցագրով Քէլլոկ կ'առաջարկէր փոխանակ միայն Ամերիկայի եւ Ֆրանսայի, բոլոր մեծ պետութեանց միջեւ կնքել դաշինք մը, որով պատերազմը կը դատապարտուի իբրեւ միջոց ազգային քաղաքականութեան:

Պատասխանին պատճէնը դեռ չէ հրատարակուած:

Համաձայնագրեր եւ ընկերվարականներ

Ընտրական պայքարը սկսաւ եւ բոլոր կուսակցութիւնները իրարու հետ մրցումի ելած են՝ պրոպագանդի հաւաքոյթներ կազմակերպելու համար:

Առջի գիշեր ընկերվարականները 20րդ թաղամասին մէջ սարքած էին հրապարակային ժողով մը, ուր պիտի խօսէին Լէոն Պլում եւ Ալեքսանդր Լիւքէ: Փիրէնէ-Փալասի սրահը լեցնող 1500 ընկերվարականներու շարքին սպրդած էին նաեւ կարգ մը համայնավարներ, գլխաւորութեամբ ընդհանուր քարտուղար Փիէր Սէմարի:

Նախագահ Ալֆոնս Լուայեօ հռետորները ներկայացնելէ վերջ, խօսք տուաւ Լէոն Պլումին: Սակայն համայնավարները սկսան աղմկել եւ պահանջեցին, որ նախ Սէմար խօսի: Պլում յայտնեց թէ հակաճառութենէ չի վախնար. նախ ինք պէտք է խօսի, յետոյ խօսք կը տրուի նաեւ համայնավարներուն: Այս վերջիններր մտիկ չըրին: Սէմար աթոռի մր վրայ ելաւ խօսելու համար, սակայն ընկերվարականները վար առին զայն, սուլելով: Պլում մեծ դժուարութեամբ կրցաւ քանի մը խօսք արտասանել, ըսելու համար թէ ընկերվարական կուսակցութիւնը չէ փոխած իր վարդապետութիւնն ու ծրագիրը 1919էն ի վեր, երբ իրեն հետ նոյն ցանկին վրայ կը գտնուէին նաեւ մարդիկ, որոնք այսօր համայնավար դարձած են:

Աղմուկը տեւեց մօտ երկու ժամ եւ հաւաքոյթը վերջացաւ ընդհանուր խառնաշփոթութեան մէջ:

11,000 դաս Պոլսոյ մէջ

Թուրքեւհելլէն Խառն Դատարանին առջեւ Հելլէններու կողմէ Թուրք կառավարութեան եւ Թուրք անհատներու դէմ բացուած դատերուն թիւը 11,000ի հասած է: Այս դատերուն մեծ մասը բացած են Պոլսէն եւ Իզմիրէն փախած Յոյները, իրենց կալուածներն ու գոյքերը ետ պահանջելով: Ցիշեալ դատերէն 600ը միայն նկատի առնուած են եւ 500էն աւելին դեռ կը շարունակուին: Վճիռ տրուած է միայն 40 - 50 հատին համար:

Դիտել կը տրուի թէ Լոզանի դաշնագրին համաձայն Խառն Դատարաններու գործունէութիւնը Թուրքիոյ մէջ վերջ կը գտնէ, դաշնագրի վաւերացումէն երեք տարի յետոյ. եւ որովհետեւ այս ժամանակամիջոցը լմնցնելու վրայ է, կը կարծուի որ Թուրքեւհելլէն Ատեանը անկարող պիտի ըլլայ իր դատերը վերջացնելու:

Թուրքեւֆրանսական դատարանը, որ ամէնէն առաջ գործի սկսած էր, իր պայմանաժամը կ'աւարտէ երեք-չորս ամիսէն: Անկէ վերջ կուգան հելլէնական, անգլիական եւ իտալական դատարանները:

«Հիլալը Ահմէր» կը տեղեկանայ թէ կառավարութիւնը համաձայն է որ Խառն Դատարանները իրենց սեղանին վրայ գտնուած դատերը աւարտեն Թուրքիոյ մէջ:

ԵՐԵԿՈՅԹ - ԴԱՍԱԽՕՍՈՒԹԻՒՆ

կազմակերպուած Հ.Ց.Դ. Շավիլի «Արդուհեան ենթակոմիտէ»ին կողմէ

Այս գիշեր ժամը 8ին, 134 Route Nationale, վիրօֆլէյի ին սինէմայի սրահը:

Կը խօսի՝ ԸՆԿ. ԿԱՐՕ ՍԱՍՈՒՆԻ

Տեղի կ'ունենան՝ երգ, նուագ, արտասանութիւն եւայլն:
Կը հրաւիրուին ընկերներ եւ համակիրներ:
Առնել Թիւ 1 Թռամուէյը եւ իջնել՝ Gare de Viroflay.

ՀՐԱՊԱՐԱԿԱՅԻՆ ԴԱՍԱԽՕՍՈՒԹԻՒՆ

Հ. Ց. Դ. Մարսէյլի Պատանեկան միութեան կողմէ
վաղը կիր. առաւօտ ժամը 10ին, Գրադարան ընթերցասրահը

Կը դասախօսէ ՏՈՒՔԹ. ԳԱՄՊԱՐԵԱՆ, Նիւթ՝ երեր ազատութեան գաղափարը: *Միրով կը հրաւիրուի հասարակութիւնը:*

ՍԳԱՀԱՆԴԷՍ "ԱՊՐԻԼ 11/24,,Ի

Նախաձեռնութեամբ փարիզի Հայ Ուս. Միութեան եւ մասնակցութեամբ քաղաքական, գիտական, գեղարուեստական եւ բարեգործական կազմակերպութիւններու կը տօնուի Ապրիլ 11/24ի Սգահանդէսը, 22 Ապրիլ կիրակի իրիկուն ժասը 8.30ին Salle d'Horticulture՝ մէջ, 84 Rue de Grenelle: Ցայտագիրը մօտ օրէն:

Հոգեհանգստեան պաշտօն պատարագ կը կատարուի նոյն առաւօտը Հայ Լուսաւորչական եւ Կաթոլիկ եկեղեցիներու մէջ:

ԴՊՐՈՑԱԿԱՆ ՀԱՆԴԷՍ ՄԱՐՍԷՅԼԻ ՄԷՋ

9 Ապրիլ Բշ. օրժամը 2.30ին, կարտըն փառքի մէջ 333 Ave. du Prado

Հայրենակի՛ց, եկուր եւ տես հայ արիները եւ պզտիկները որոնք կը մեծնան հայրենիքի համար:

ՆՈՒԱԳԱՀԱՆԴԷՍ ԼԻՈՆԻ ՄԷՋ

Այս գիշեր ժամը 8.30ին, երրորդ Թաղապետարանին սրահը
ՄՈՒՏՔ 5 ԵՒ 3.50 ՖՐԱՆՔ

ԵՐԵԿՈՅԹ - ՊԱՐԱՀԱՆԴԷՍ

կազմակերպուած Ֆրապիկոնի Հայրենակց. միութեան կողմէ
32 Rue Renard, Métro: Hôtel de Ville

Նախագահութեամբ՝ Յ. ՏԱՐԱՅԵԱՆԻ

Այսօր Շաբաթ գիշեր ժամը 8.30էն մինչեւ առաւօտ
Նուագ, պար, երգ եւն.: Երեկոյթը տեղական ինգամանք կը կրէ:

ՓԱՐԻԶԱՀԱՅ ՏՐԱՄԱԹԻՒ ԹԱՏԵՐԱԽՈՒՄԲԸ

Իր 101րդ ներկայացման եւ եղանակի փակման առթիւ
Ս. ՋԱՏԿԻ ԿԻՐ. ԳԻՇԵՐ 8 ԱՊՐԻԼ, Théâtre Dantonի մէջ, 8 Rue Danton
Հովանաւորութեամբ ՏԻԿԻՆ ԱԶՈՏ ՕՇԱԿԱՆԻ

կը ներկայացնէ, փարիզի մէջ առաջին անգամ ըլլալով, ՅԱԿՈԲ ՕՇԱԿԱՆԻ

ՆՈՐ ՊՍԱԿ

Պոլսահայ կեանքէ տուամ 3 արար

ԿԱՍԿԱԾՈՏ ԱՆԵՐ ՀԱՅՐԸ (Զաւեշտ)

Գիները բացառաբար, բացի պատուոյ տոմսերէն, 25, 15 և 7.50 ֆր.
Տոմսերու համար դիմել՝ բոլոր հայ ճաշարանները եւ դեկավարներուն: Կարգապահութեան մասնաւոր հոգ պիտի տարուի:

ԹԱՏԵՐԱԿԱՆ ՆԵՐԿԱՅԱՑՈՒՄ ՄԱՐՍԷՅԼԻ ՄԷՋ

Նախաձեռնութեամբ Քէսիրիկի ընդհ. միութեան Մարսէյլի մասնաճիւղին: կը մասնակցին դեր. Մ. Մարութեան, Ուզունեան եւ Ա. զարեան, Զափահաս Որբերու միութեան Ֆանֆառը, եւ տրամաթիք Ստուտիայի ամբողջ խումբը:

ԱՐՇԱԿ ԵՐԿՐՈՐԴ (5 արար)

8 Ապրիլ կիրակի գիշեր ժամը 8.30ին, 84 Rue Chapeի Թատրոնը
ԳԻՆ՝ 10, 5 ԵՒ 7 ՖՐԱՆԿ

ՓԱՐԻԶԻ ՀԱՅԿԱԿԱՆ ԲՈՄԷՏԻ ԹԱՏԵՐԱԽՈՒՄԲԸ

Salle de la Maison du Peuple Français, 42 Rue Hermel, Paris (18e)
վաղը կիրակի ցերեկ ժամը 2.45ին, կը ներկայացնէ

ՀՕՁԱ ՆԱՍՐԷՏՏԻՆ (*Հայերէն լեզուով*)

ԳԻՆԵՐԸ ԱԺԱՆ, ԱԺԱՆ, ՄԻՆՉԵՒ 3 ՖՐԱՆԲ

Հ. Յ. Դ.

փարիզի Եռագոյն խումբի ժողովը այսօր Շբ. երեկոյ ժամը 8.30ին 154 Ave. Argenteuil Asnières (Seine) կարեւոր օրակարգ:

կրասի եւ քանի խումբերու խորհրդակցական ընդհանուր ժողովը վաղը կիրակի ժամը 2ին, Քանի մէջ սովորական հաւաքատեղին: Կարեւոր օրակարգ:

փարիզի Դոլմարա խումբի ժողովը այսօր Շաբաթ իրիկուն ժամը 8.30ին, սովորական հաւաքատեղին:

Սէն Միշէլի «Բրիստափոր» խումբի ժողովը 2 Ապրիլ երկուշաբթի երեկոյ ժամը 8.30ին Café Cluny, Bld. St. Michel, *(Սէն Ժէրմէնի անկիւնը):*

Պիյանքուր Զաւարեան եւ Վանի Արամ միացեալ խումբերու դասախօսական ժողովը վաղը կիրակի ժամը 2.30ին, 164 Ave. de Verdun, Issy-les-Moulineaux: *Կը դասախօսէ ընկ. վ. Համբարձումեան, Նիւթ՝ Հ. Յ. Դ. ծագումէն մինչեւ մեր օրերը:*

Սէնթ-Էթիէնի Ընթակոմիտէի ժողովը վաղը կիրակի ժամը 2.30 ին, Փլաս տը Փէօվլը, թիւ 3 սրճարանին վերնայարկը:

Պելֆօռի կոմիտէի ժողովը վաղը կէսօրէ վերջ ժամը 2ին, Բազէրն ա'Օֆֆըմօնի ակումբը: Կարեւոր օրակարգ:

ՆԱՄԱԿԱՑՈՒԹ

փրակա, Բ. Մ.— Ղրկեցինք «Հայրենիք»ին.— Չեր ուզած հասցէն է.— André Ter Ohanian, 43 Rue des Ecoles, Paris:

փրակա, Օ. Մ.— Չեր բարեկամին հասցէն է՝ Collège Berberian, Haret-el-Daramalli No. 1 Choubra, le Caire, Egypte.

ԱՆՆԱԽԸՆԹԱՑ ՆԵՐԿԱՅԱՑՈՒՄ

ՍԷՆ Թ'ԷԹԻԷՆԻ ՄԷՋ

ՀԱՅԿ. ԱՆՇԱՐԺ ՍԻՆԷՄԱ

ՄՈԴԱԿԱՆ ԼԱՊՏԵՐՈՎ

Այսօր Շաբաթ գիշեր ժամը 8.30-10,30, 32 Rue Emile Littréի սրահը:

350է աւելի հայկական եւ եւրոպական ԳՈՒՆԱՒՈՐ եւ սեւ տեսարաններ, որոնց 4ը դարժական (մին սեւանայ լիճին վրայ):

ՄԱՐՍԷՅԼԻ ՄԷՋ

Հայկական առաջնակարգ
նոր եւ շքեղ հիւրանոց
12, Տէ Ֆէօյեան փողոց, 12
Տնօրէն Վ.Գ.ԷԼՄԱՍԵԱՆ

PAX-HOTEL

12, Rue des Feuillants, 12
(Angle Rue Cannebière)
Tél. Inter. 12-02
MARSEILLE
Ouvert toute la nuit
Chauffage central, Salle de Bains, Eau courante, chaude et froide

ՃՈՒՏ ՄԹԵՐՔ

Հայկական եւ արեւելեան կրամաֆոնի փլաքներու եւ ասեղներու Ամերիկայէն նոր ճասաճ: Դիմել՝ ՊԱՒԼՈՅ ԳՐԱՏՈՒՆԻ, 233 Fbg. St. Martin, Paris (10e).

փափաքողներուն, ցանկը կը ղրկուի ձրիօրէն:

ԻՐԱՒԱԳԻՏԱԿԱՆ ԳՐԱՍԵՆԵԱԿ

Է. ՍԹԷՖԻՔԻ

106 Kléber, Շեն. Passy 72.56
կը կատարէ Ֆրանսա եւ յունաստան մտնելու կամ բնակելու արտօնութեան գործողութիւնները.
AFFIDAVITի (*Ապիտաւիթ*)
Դիմել՝ ամէն օր կէս օրէ վերջ ժամը 4—7.

ԸՆԴՈՒՆԵԼՈՒԹԵԱՆ ՀԻՒԱՆԴՈՒԹԻՒՆ Clinique COVO
ընկերակցութեամբ Ատամնբժ. Յ. ՊՈՒՌՆԱԶԵԱՆԻ
Ամէն օր ժամը 2.30_7.30, կիր. 10_12: Tél. TRUD. 29-64
107, Rue Lafayette, PARIS (Xe). Métro: Poissonnière.

ՆՈՐ ԳԻՐՔԵՐՈՒ ՑԱՆԿ

ԱՄԷՆ ՏԵՍԱԿ ԳԻՐՔ ՆՈՒԷՐ ԿԸ ՏՐՈՒԻ

Միշէլ Սթրոկօֆ 18, քամելիագարդ կինը 15, Արսէն Լիւպէն 10, Շէրլօք Հոլմս 8, Ջիկոմառ 10, կին, խաղ եւ գինի 12, Բիւրեղ հայ խիցը 12, Արսէն Լիւպէնի արկածները (813) 15, Խաչագող 20, Սիբային ոճիր մը (Բօլ Պուրժէ) 12, Ընկերը (վ. Մարկըրիթ 15, կարմիր ժամուց 10, Մանօն Լէսքօ 15, Մանչերու բարեկամը 2, Մահացու համբոյրը 2, Սատանայ 2, Սատանային զաւակը 2, Բասքուէթին 12, Մակաբոյծը 5, Սուլամիթ 6, Սալոմէ 4, Տը Փոնտիս (O. Ուայլտ) 10, Շամիչեթ 10, Պէպէքս 10, Քէօր օղու 2.50, Մոլորեալ Ճամբորդը 2, Պարպուլիէ 2, Բարեկենդանի ամուսինները 2, Խոհանոցին գիրքը 5, Լուսանկարչութիւն 3 եւ 10, Երգարաններ 3, 5, 6, 10 եւ 25, Երազահաններ՝ 5, 10 եւ 12, Ֆրանս. խօսակցութ. 6, 8 եւ 15, Հայաստանի մեծ քարտէսը 25.

Նօթաններ.— Անտունի, Հով արէք, իմ չինարի եարը, Հաբբան Անդրանիկին (կոմիտաս վրդ.ի) հատը 10 ֆր., ինչպէս նաեւ Սիմինի, Զիլինկիրեանի եւ Շամբարձումեանի ձայնագր. երգերը. Պահանջեցէք գրացուցակը, որմէ Դուռ ընտրեցէք իբր նուէր ստանալիք ձեր գիրքերը: Միութիւններու մասնաւոր զեղչ:

ՆՈՒԷՐ.— 25 ֆր.է աւելի վերք առնողին 5 ֆր.ի վերք նուէր, 50 ֆր.է աւելիին 10 ֆր.ի, իսկ 100 ֆր.է աւելիին համար 15 ֆր.ի վերք նուէր կը տրուի:

Դիմել՝ L. Mozian, 51 Bld. Auguste Blanqui, Paris (13e).

B. VAHÉ (BEUREKDJIAN)

46, Rue Ste. Anne, PARIS (2e) -:- Téléphone: LOUVRE 45-25

Licencié en Droit de la Faculté de Paris. Ancien élève de l'Ecole des Hautes Etudes Sociales,

Ancien Avocat. —JURISCONSULTE— Droit Français et International Privé.

Պ. ՎԱՀԷ (ՊԷՕՐԷՔՃԵԱՆ)

ԻՐԱՒԱԳԷՏ, ՎԿԱՅԱԿԱՒ ՓԱՐԻԶԻ ՀԱՄԱԼՍԱՐԱՆԷՆ

Իրաւագէտ-խորհրդատու Տէֆթեր Օթօմօպիլ է Սբօրթիվ եւ Մթէթիւէլ Մրլիթէր ֆրանսական մեծ ընկերութեանց:

Կը ստանձնէ քաղաքային, առեւտրական եւ պատժական դատարաններու առջեւ ամէն տեսակ դատեր, կը հետապնդէ փողոցի արկածներու առթիւ ձեռասուց հատուցումը, առանց կանխիկ վճարումի, կը խմբագրէ աղերսագրեր եւ պայմանագրեր, կուտայ certificats de coutume *եւ կատարէ նաթիւրալիզասիոնի եւ քաղաքային ամուսնութեան ձեւակերպութիւնները, ու ամէն լեզուէ թարգմանութիւններ:*

Հայերու համար դիւրամատչելի պայմաններ:

Խորհրդակցութեան ժամեր.— Ամէն առաւօտ ժամը 8.30էն 9.30, եւ երեկոները 6էն 7 եւ ժամադրութեամբ:

ԼԵՒՈՆ ՊԻԼԷՋԻԿՃԵԱՆ

ԴԵՐՁԱԿ ԱՐԱՆՑ ԵՒ ԿԱՆԱՆՑ

Ստացանք ենք Անգլիական եւ Ֆրանսական կերպասի ընտիր տեսակներ, նոր եղանակին առթիւ:

Վերջին նորաձեւութիւններ.— Խնամուած եւ ժարքուր կար:

57 Rue de Cligncourt, Métro: Barbès կամ Château-Rouge
Tél. Nord: 59—20 Autobus

ՄԵԾԱՔԱՆԱԿ ՓՈՔՐԱՔԱՆԱԿ

Լաւագոյն յախճապակիէ եւ անմրցելի գիներով Արեւելեան սուրճի եւ Թէյի գաւաթներու, Թէյամաններու, Ցեզվէներու ու զանազան սպասներու համար դիմել՝ միակ կեդրոնատեղին

MLLE E. PERRET

16, Rue Puvis de Chavannes, MARSEILLE

Ֆրանսայի ներքին գաւառներէ եղած ապսպրանքները կը կատարուին ամենաարագ կերպով եւ մեծ խնամքով:

Թղթակցութիւն՝ Հայերէն և Ֆրանսերէն:

ՀԱՅԿ. ԲՈՒԺԱՐԱՆ - POLYCLINIQUE de BELLEVILLE

Տէր եւ Տնօրէն՝ ՏՕՔԹ. ԳՐԳՈՅԵԱՆ

29, Rue (Place) des Fêtes, Paris, XIX. Tél. Nord 96 - 61

Բաց է ամէն օր, ուր շատ մը մասնագէտ բժիշկներէ կը խնամուի ամէն տեսակ ներքին եւ վէնէրական հիւանդութիւններ: Աչքի մասնագէտը կ'ընդունի Գշ., Երբ. եւ Շաբաթ օրերը ժամը 3—5: Քթի, կոկորդի ու ականջի մասնագէտը ամէն Երեք. եւ Շաբաթ օրերը ժամը 1—3: ԱՏԱՄՆԱԲՈՅԺ ամէն օր ժամը 9էն 19: Կիրակի 9—12:

ՏՕՔԹ. Լ. ԳՐԻԳՈՐԵԱՆ

ՄԱՍՆԱԳԷՏ ՆԵՐՔԻՆ ՄՈՐԹԱՑԻՆ ԵՒ ՎԷՆԵՐԱԿԱՆ ՀԻՒԱՆԴՈՒԹԻՒՆՆԵՐՈՒ

126, Rue du Faubourg St. Denis

Metro : Gare de l'Est Téléphone : Nord 84-04

Ընդունելութեան ժամեր՝ Ամէն օր 2.30_7.30—կիրակի եւ տօն օրեր 9.30

Վարձու են 2 սենեակ, տէպարթ. եւ խոհանոց մը: Ջուր եւ ելեկտրականութիւն: Որ եւ է գործ ընելու յարմարութիւնով: Դիմել՝ Հ. Նաթիրեանի, 188 Rue de Rosny, Montreuil s(Bois. Առնել՝ Թիւ 121 Թռամուէյ, փոսթ վէնսէնէն:

ԲԺՇԿԱԿԱՆ ԴԱՐՄԱՆԱՏՈՒՆ

123 Bld. Sébastopol, 123
(Métro:St. Denis և Réaumur)

ՄԱՍՆԱԳԷՏ ԲԺԻՇԿՆԵՐ

Ջերմամիզութեան, Ֆրանկախտի, արիւնի եւ մորթային հիւանդութեանց:

Բժշկական տարբերաժուքիւններ
Ամէն օր ժամը 9—12 և 2—8,
Կիրակի՝ 9—12:

Ժողովրդական գիներ

ՈՍԿԵՐԻՉ ԵՒ ԺԱՄԱԳՈՐԾ

AU CADRAN

12 Rue Belleville, Paris (20e)

ՄԷԹՐՕ ՊԷԼՎԻ

ՈՒՆԻՆՔ հակակշռուած 18 քարեմնոց ամէն տեսակ ոսկի գարդեղէններ:

Ջանազան լայն ապարանջաններ, տոկուն նշանի մատանիներ եւ Ջենիթ, Մէնի եւայլն մարքայով ժամացոյցներ կը կատարենք նոր ըոգութիւններ:

ՆԱՆՕԹ.— Այս յայտարարութեամբ ներկայացողին մասնաւոր զեղչ:

IMPRIMERIE - MASSIS - ÉDITEUR
208bis, Rue Lafayette Paris (10e)

Le Gérant: H. TEURNIER